

به جوانترین شیوه له گهل خاوهن نامه کاندای موحاده له بکهن:

دوای گفت و گو و تویژنکی زور له گهل هاو بهش دانه ره کاندای، دیتسه سر باسی نه وانه که بروایان به خوا هیه و خاوهن کتیب، به لام گومانیان له په یامبه ریته موحه مده الله هیه، بویه نه فهرموی: ﴿**وَلَا تَجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ**﴾ نیوه له گهل خاوهن نامه کاندای - جووله که وگاوار - دمه قالی و مشیت و مپ مه کهن، به تاییه تی نه وانه یان دلیان پیوه به باوهر بیئن، مه گهر به جوانترین شیوه و شیواز، واته: زور به نه رمیی و له سر خو به لگو ده لیلیان بویینه وه ﴿**إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ**﴾ نه وانه یان نه بی سته میان کر به سه رکیشی و عینادی، نه وه نیوه ش ده توان به توندو تیژی و سه ختگیرانه ره فتاریان له گهل بکهن ﴿**وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأَنْزَلَ إِلَيْكُم**﴾ وه هر کاتیکش باسی نامه ی ناسمانیان کرد، نیوه پیان بلین:

بروامان هیه به و قورئانه ی که بومان نیردراوه، و به و (تهورات) و (ینجیل) ش بو نیوه نیردراوه، واته: نه به درویان بخه نه وه، نه ته سدیقیشیان بکهن، ﴿**وَالْهِنَّا وَالْهَكْمُ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ**﴾ خوی نیوه، خوی نیوه ته نها هر یه کیکه و، نیوه ش به ته نیا فرمان به ردارو ملکه چی نه و زاته ی، هر نه مه ش بو کاتی که (تهورات) یان ده خونده وه به زمانی موسلمانانه کان ته فسیریان ده کرد، پیغه مبه ر ده یفه رموی: ((لاتصدقوا اهل الكتاب ولا تكذبوهم، و قولوا آمنا بالله وما انزل إلینا وما انزل إلیکم، و الهمک و الہنا و احد، و نحن له مسلمون)) بوخاریی. ﴿**وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ**﴾ جا هر چونی - له پیش تووه - کتیب و نامه مان دابه زاند، هر ناوایش نه م کتیب به مان بو تو دابه زاند، واته: ناردنی قورئان بو تو شتیکی نامونیہ ﴿**فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ بِهِ**﴾ جا هندی که وانه که به رله قورئانه نامه ی ناسمانیان پیداون وه (عه بدولای کوری سه للام) بروای پی دین و موسلمان دین ﴿**وَمِنْ هَؤُلَاءِ**

﴿**وَلَا تَجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ**﴾ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَالْهِنَّا وَالْهَكْمُ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٦﴾ وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿٤٧﴾ وَمَا كُنْتَ تَسْمَعُ مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ إِذَا لَارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٤٨﴾ بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ ﴿٤٩﴾ وَقَالُوا لَوْلَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥٠﴾ أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَى عَلَيْهِ آيَاتٌ فِي ذَلِكَ لَرُحْمَةٌ وَذِكْرٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾ قُلْ كَفَى بِاللَّهِ بَيِّنًا وَبَيِّنَاتٍ شَهِيدٌ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٥٢﴾

وَسَمِعْتُمْ لَوْلَا

٤٠٢

من يؤمن به و له وانه ییش (مه که هیه کان) هیه انه بروای پی دینی و موسولمان دینی ﴿**وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ**﴾ وه جگه له کافران، که سی ترنیه نکولی نایه ته کانمان بکات به رله هاتنی قورئان، تو نه ده تخویندو نه ده تنووسی:

﴿**وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ**﴾ هر گیز له پیش ناردنی نه م قورئانه دا تو هیچ کتیبیکت نه خویندو ته وه ﴿**وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ**﴾ و به دهستی خویشت هیچ نامه و کتیبیکت نه نووسیوه ﴿**إِذَا لَارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ**﴾ نه گهر خوینده وار بوویتایه نه وده مه ناهق بیژنه کان ده که و تنه گومان وه له خوت و له قورئان واته: نه گهر خوینده وار بوویتایه جیگه ی قسه یان هه بو، به لام نیستا جیگه ی هیچ قسه یه کیان نیه، چونکه چاکچاک نه تناسن که تو خوینده وار نیت و نازانی بخوینی و بنوسیت. ﴿**بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ**﴾ به لگو

نه و قورئانه چهن نایه تیکی روون و ناشکراو پاریزراوه له سینگ ودلی نه و که سانه دا زانیاریان پیدراوه و هرگرتنی ﴿ **وما یجد بآیاتنا إلا الظالمون** ﴾ وه سته مکاران نه بیت، که سیکێ تر نکولی له نایه ته کانی نیمه نییه.

موشریکان بی له قورئان، به لنگه ی تریان دهوی:

دیاره مله و وره ده کانی قوره یش قورئانی پیروژ به به لنگه دانانین بو راستی پیغه مبه ر ﷺ، بویه: ﴿ **وقالوا لولا انزل علیه آیات من ربه** ﴾ وتیان: جا بو راستی خو ی. بو له لایهن په وهر دگاریه وه چهن به لنگه یه کی بو دانه به زینرا وه کو و شتره که ی (صالح)، دارده سته که ی (مووسا)؟ ﴿ **قل إنما الآيات عند الله** ﴾ توش پییان بلی: هه موو به لگه و نیشانه کان هه ر لای خوان و به دهستی نه ون، من هیچ شتی کم به ده ست نیه ﴿ **وانما انا نذیر مبين** ﴾ ومن هه ر بیدار که ره وه و تر سین نه ریکی ناشکرام ﴿ **اولم یکفهم انا انزلنا**

علیک الکتاب یتلی علیهم ﴾ مه گه ر نه وانه داوای به لنگه نه که ن، نه و هیان به س نیه که نیمه قورئانمان بو نار دویست و به سه ریاندا نه خوین ریت هه؟ تا بیکه نه به لنگه بو راستی تو؟ ﴿ **إن فی ذلك لرحمة و ذکر ل قوم یؤمنون** ﴾ به راستی له و قورئانه دا به زه یی و ناموژگاری هه یه، بو هه ر قه و م وه و زی، بیانه وی باوهر بیئن. جادوای به روا نه هینان پییده فهرمو ی: ﴿ **قل کفی بالله بینی و بینکم شهید** ﴾ که پییان بلی: خوا به سه شایه ت بیت له نیوان نیمه و نیوه دا له سه ر پیغه مبه رایه تیم ﴿ **یعلم ما فی السموات و الأرض** ﴾ نه و خویه که ده زانی چی له ناسمانه کان و زه ویدایه ﴿ **والذین آمنوا بالباطل و کفروا بالله** ﴾ نه وانه ش بهروایان به ناهه ق (په رسراوی تر) هه یه حاشایان له خوا کرد! ﴿ **اولئک هم الخاسرون** ﴾ نه وانه ن - له دونیا و له قیامه تدا - زیانیان له خو دا وه. ﴿ **و یتعجلونک بالعذاب** ﴾ نه و بی باوهرانه په له ی هاتنی سزات لی ده که ن! ﴿ **ولولا اجل مسمى لجامم العذاب** ﴾ نه گه ر ما وه ی دیاری کرا و مان بریار نه دا با بو

و یتعجلونک بالعذاب و لولا اجل مسمى لجامم العذاب و لایئینهم بقتة وهم لا يشعرون ﴿ ٥٤ ﴾ یتعجلونک بالعذاب و ان جهم لم حیطه بالکافرین ﴿ ٥٥ ﴾ یوم یغشاهم العذاب من فوقهم و من تحت أرجلهم و یقول ذو قوا ما کنتم تعملون ﴿ ٥٦ ﴾ یعبادی الذین آمنوا ان ارضی و سعة فانی فاعبدون ﴿ ٥٧ ﴾ کل نفس ذایقة الموت ثم انا رجعون ﴿ ٥٨ ﴾ الذین آمنوا و عملوا الصالحات لنوبتنهم من الجنة عرفا تجری من تحبها الا ننهر خلیلین فیها نعم اجر العمیلین ﴿ ٥٩ ﴾ الذین صبروا و علی ربهم یتوکلون ﴿ ٦٠ ﴾ و کان من دانه لا تحمل رزقها الله یرزقها و ایاکم و هو السميع العليم ﴿ ٦١ ﴾ ولین سألنهم من خلق السموات و الأرض و سخر الشمس و القمر لیقولن الله فانی یوقکون ﴿ ٦٢ ﴾ الله یسطر الرزق لمن یشاء من عباده و یقدر له ان الله بکل شیء عليم ﴿ ٦٣ ﴾ ولین سألنهم من نزل من السماء ماء فاحیا به الأرض من بعد موتها لیقولن الله قل الحمد لله بل اکثرهم لا یعقلون ﴿ ٦٤ ﴾

سزادانیان نه و سزاکه یان بو دهات ﴿ **و لیا تینهم بقتة وهم لا يشعرون** ﴾ بیگومانه نه و سزاو توله یه هه ر کتوپر بویان دی و به خویشیان نازانن ﴿ **یتعجلونک بالعذاب** ﴾ نه وانه هه ر په لیانه و به له ز داوای سزات لی نه که ن! ﴿ **وان جهم لم حیطه بالکافرین** ﴾ خو نه وانه په له بکه ن، یا نه یکه ن دۆزه خ ده وری کافران ده دا ﴿ **یوم یغشاهم العذاب من فوقهم و من تحت أرجلهم** ﴾ روژی سزاکه دایان ده گرت له بانی سه ریانه وه و، له ژیر پییانه وه و له هه موو لایه که وه ﴿ **و یقول ذو قوا ما کنتم تعملون** ﴾ خوا پییان نه فهرمو ی: ده بجیزن نا کام و پاداشی نه و کرده وانه ی ده تان کردن.

کوچ بکهن و، له پوزی مه ترسن:

﴿^{۶۶} يا عبادي الذين آمنوا ان ارضي واسعة﴾ ئەو بەندانەم بپرواتان میناوه بهراستی زهویی من پان و فروانه، ئەگەر له (مهککه) ئەزیزهت دهکړئ، دسا کوچ بکهن و بچنه (مەدینه) وه یان بو ههرجیگایه کی تر، ئیتر بوهر له مهککه دانیشتون و قبولی ئەو گش ئازارو بیزاره دهکهن؟ ﴿^{۶۷} فایای فاعبدون﴾ سا ئەگەر نه تانده توانی له جیگه ی به ئازادانه پهره ستش بکهن بگوینه وه بو جیگه یه کی تر سا هه لهوئ پهره ستشی من بکهن بویه موسلمانەکانی مهککه ش - کاتی به بیان توند کرایه وه له لای قورهیشه وه - بهرو دهقهری (حه به شه) ناوی خویان لیئینا و باریانکرد ﴿^{۶۸} كل نفس ذائقة الموت﴾ خو هه موو خاوهن گیانیك چیژهری مهرگه، واته: هه مووتان مهرگ ده چیژن ﴿ثم إلینا ترجعون﴾ پاشانیش بولای ئیمه دهگێردین هه، جا ئیتر بو کوچ ناکهن؟ ﴿^{۶۹} و الذين آمنوا و عملوا الصالحات﴾ ئەوانه ی واپروایان میناوه، کاره چاکه کانیان کردوه ﴿لنبوانهم من الجنة غرقا﴾ بیگومان له چه ند کوشک و ته لارو جیگایه کی زۆربه رزو بلوندی به هه شتدا نیشته جیانی ئەکهن ﴿تجری من تحتها الأنهار خالدين فیها﴾ چه ندان جوگه و پروبارو تافگه به ژیر دارو دره خته کانیان دین و ده چن و به هه تا هه تایش تیئیدان ﴿نعم اجر العاملين﴾ پاداشی کردوه و که ران و کوششکاران، ئەوانه و بو خوا کار دهکهن چه ند ه چاکه! ﴿^{۷۰} الذين صبروا و علی ربهم یتوکلون﴾ ئەوانه ی که هه می شه ئارامیان دهگرت و پشنتیان ته نیا هه ربه پهره ردگاریان ده به ست، له هه موو ئیش و کاریکا ﴿^{۷۱} و کاین من دابة لا تحمل رزقها﴾ ئیوه جیهاد بکهن ئەی موسلمانان! هه رگیز له هه ژاری و گێرو گرفتی پوزی مه ترسن، چون خزوک و جولدیه یه کی زۆر هه ن، هیچیان رسق و پوزیان نه داوه به کولی خویاندا، که چی ﴿الله یرزقها وایاکم﴾ هه ر خوا پزق و پوزی، ئەوانیش و ئیوه ش ئەدا، دهسته بهری پوزی هه مووانه، جاکه واته هه ر کات کوچتان کردو، جیهاد هاته پیش له ژیان مه ترسن ﴿وهو السميع العليم﴾ ئەویشه ژنه وای زانا، واته: ژنه و بو هه موو شتیك و ئەم به هه موو شتیك و ناختان.

خوا یه که و نابی به دوو:

﴿^{۷۲} ولئن سألتهم من خلق السماوات والأرض وسخر الشمس والقمر﴾ ئەگەر لهو بی باوه پانه پیرسیت: کی ئاسمانه کان و زهویی دروست کردوه و، خوړو مانگی رامکردوه وه "نابه و شیوه یه به ئاسانی بی و بچن ﴿لیقولن الله﴾ بی سی و دوو ده لئین: هه ر خوا یه ئەو کارانه ی کردوه ﴿فانی یؤفکون﴾ دسا ئیتر چون له یه ک خوا په رستی لاده رین و به ره و بته په رستی ئەبرین! ﴿^{۷۳} الله یبسط الرزق لمن یشاء من عباده و یقدر له﴾ هه ر خوا یه پزق و پوزی فره ده به خشی بو هه ر که سیك که خوی بییه وئ له به ندەکانی، وه یان که می ده کاته وه بوئ ﴿ان الله بکل شیء علیم﴾ بهراستی خوا به هه موو شتی زانایه ﴿ولئن سألتهم من نزل من السماء ماء﴾ ئەگەر لیشت پرسیان: کی له ئاسمانه وه بارانی باراند ﴿فاحیا به الأرض بعد موتها﴾ و زهویی له پاش مردنی پی بووژانده وه ﴿لیقولن الله﴾ دیسان هه ر بی سی و دوو له وه لامدا نه لئین: هه رخوا یه ئەو کاره دهکا! ﴿قل الحمد لله بل اکثرهم لا یعقلون﴾ دسا توش بلی: سوپاس هه ر بو ئەو خوا یه، که ئیوه دان به تواناییدا ده نین، به لام زۆربه یان تیناگه ن و، ده که وه چ (تناقض) یکه وه، ژیریان ناخه نه کار ﴿^{۷۴} وما هذه الحیاة الدنیا الا لهو ولعب﴾ بیگومان ژیانیه ئەم دنیا یه جگه له سه ر گه رمیی و گالته و گه پ شتیکی تر نیه، بویه ده بی ئەوه ند هه ولی بو نه دریت! ﴿وان الدار الآخرة لهی الحیوان﴾ چونکه بیگومانه هه رمالی قیامهت و ژیانیه ئەوئ زینده گی و ژیانیه ﴿لوکانوا یعلمون﴾ ئەگەر ئەو خه لکه بیان زانیبا ناوایه، ژیانیه دنیا یان هه ل ئەده برارد به سه ر ناخیره تدا ﴿^{۷۵} فإذا ركبوا فی الفلك دعوا الله مخلصین له الدین فلما

نجاهم إلى البر إذا هم يشركون له کاتی خوښی و ناسایشدا دهبینی شو خه لکيه بی باوهږن و نکولی قیامت دهکن، کهچی کاتی سواری کهشتی نهبن و ترسی نقوم بوونیان لی دهنیشیت زور بهکول سهر دانهنن و ملکهچی و یهکلابوونهوی خویان بو خوا دهرنهږن و تنها له داوا نهکن و، باسی بتهکان نامینن، بهلام کاتی بزگاریان دهکاو دهگه نه وشکانی، دووباره دهچنهوه سهر بیره پووجه لکهی خویان و بهمه مان جور شهریک و هاوول بو خوا دانهنن. له سوورتهی (۶۷/۱۷-۶۹)، وه له هندی سوورتهی تریشدا ههر ئهوماناو مهبستهیه هاتووه. ﴿**لِیْکْفِرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا**﴾ دهبا ئهوانه ههر نکولی شو نیعمه تانه مان بکهن پیمان بهخشیون، دهبا چهند پوژیکي کهم لهم ژيانه له زمت و خوښی بیهن ﴿**فَسَوْفَ یَعْلَمُونَ**﴾ جا له نایندهدا ئه زانن ئه نجامی بی باوهږی و هاو بهشدانان بو خوا بهکوی نه گات؟.

دهبی له هیمنی مهککه په ند بگرن:

﴿**۶۷ اولم یروا انا جعلنا حرما آمنا**﴾ ناخو ئهوانه

نابینن ئیمه مهککه مان کردوته قه دهغو و جیگایه کی نارام و ناسایش؟ نابینن پیاو کوشتن و دزی و دروژنی تیدا یاساغه ﴿**وَيَتَخَطَفُ النَّاسُ مِنَ حَوْلِهِمْ**﴾ وه له دهوری ئهواندا، واته: له دهره وهی (حهرم) دا خه لک ئه فریندری و تالان دهکری؟. بوئهم مانایه سهیری سوورتهی (۵۷/۲۸)، سوورتهی (۹۷/۳) و سوورتهی (۶۷/۵)، سوورتهی (۴/۱۰۶) بکه. ﴿**اَفَبِالْبَاطِلِ یُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللّٰهِ یُکْفِرُونَ**﴾ ئایا به شتی پوچ، واته: بتهکان باوهږ دهکن و، به نیعمت و بهخششی کافر دهبن؟! ﴿**۶۸ وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰی عَلٰی اللّٰهِ کَذِبًا**﴾ کی لهوکه سه سته مکارتره که له سهر خوا درو ههلبهسی و هاو بهش و هاوولی بو دانهنی؟ ﴿**اَوْ کَذِبٌ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ**﴾ یان باوهږی بهو قورئانه هقه نه بیت کاتی بوی هات؟ ﴿**الِیْسَ فِیْ جَهَنَّمَ مَثْوٰی لِّلْکَافِرِیْنَ**﴾ ناخو بو بی پروایان له دوزخدا جی نیه؟! واته: جی هیه له دوزخدا

سُورَةُ الْاَنْعَامِ

وَمَا هَذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا اِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَّاِنَّ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ لَیْھِ الْحَيٰوَانُ لَوْ کَانُوْا یَعْلَمُوْنَ ﴿۱﴾ فَاِذَا رَکِبُوْا فِی الْفَلَکِ دَعُوْا اللّٰهَ مُخْلِصِیْنَ لَہُ الدِّیْنَ فَلَمَّا جَعَلْھُمْ اِلٰی الْبَرِّ اِذَا هُمْ یُشْرَکُوْنَ ﴿۲﴾ لِّیْکْفِرُوْا بِمَا ءَاتٰیْنٰھُمْ وَلِیَسْمَعُوْا فَاَسُوْفَ یَعْلَمُوْنَ ﴿۳﴾ اَوَلَمْ یَرَوْا اَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا ءَامِنًا وَّیَخْطَفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِھُمْ اَیًّا لِّیَبْلُوْا یُؤْمِنُوْنَ وَبِنِعْمَةِ اللّٰهِ یُکْفِرُوْنَ ﴿۴﴾ اَوَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰی عَلٰی اللّٰهِ کَذِبًا اَوْ کَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ ؕ اَلِیْسَ فِیْ جَهَنَّمَ مَثْوٰی لِّلْکَافِرِیْنَ ﴿۵﴾ وَاَلَّذِیْنَ جَعَلُوْا اٰیٰتِنَا لِنُہْدِیْھُمْ سُبُلًا وَّاَنَّ اللّٰهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِیْنَ ﴿۶﴾

سُورَةُ الْاَنْعَامِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَلَمْ یَغْلِبَ الرَّوْمُ ﴿۱﴾ فِیْ اَدْنٰی الْاَرْضِ وَھُمْ مِنْۢ بَعْدِ غَلِبِھُمْ سَیْغَلِبُوْنَ ﴿۲﴾ فِیْ بَضْعِ سِنِیْنٍ لِّلّٰهِ الْاَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَّمِنْۢ بَعْدُ وَّیَوْمَیْذِ یَفْرَحُ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿۳﴾ یَنْصُرُ اللّٰهُ نَصْرًا مِّنۢ شَآءٍ وَھُوَ الْعَزِیْزُ الرَّحِیْمُ ﴿۴﴾

وَقَدْ اَلَلَّہُ

بویان ﴿**۶۹ وَالَّذِیْنَ جَاهَدُوا فِیْنَا لَنُہْدِیْھُمْ سُبُلًا**﴾ وه ئهوانه ش له پیناوی په زامه ندی ئیمه دا ههول و کوشش و جیهادیان کرد، ئهوه بیگومان ئیمه ش ئهوان رینمایی دهکین بو ریگاکانی بههشت و گه یشتنیان به ئیمه، بهلی ههر ئهم مهبسته له چهند ئایه تیکی تردا پوون کراوته وه، وهک سوورتهی (۱۷/۴۷) و سوورتهی (۱۲۴/۹). ﴿**وَاِنَّ اللّٰهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِیْنَ**﴾ به راستی خوا به ردهوام له گه ل چا که کاراندایه، واته: له گه ل ئهوانه دایه که به راستی جیهاد دهکن، به یاریده دان و سهر خستن. له سوورتهی (۱۲۶/۱۶) دا پتر ئهم راستییه پوشتن کراوته وه.

کو تایی تهفسیری سوورتهی (عهنکه بووت) هات له گه ل سوپاسی بی شایسته دا بو خوا ی کار جوان و کارزان.

۲۰- سوورده تی (رووم ۱۰۰)

مه ککه بییه و (۶۰) نایه ته

به ناوی خوی به خشنده میهره بان

سهره تای ئەم سوورده ته ههوائی سهرکه وتنی رۆمه کان به سهر فارسه کاندای- به زهمانی ک پێش پوودانی- پاده گه یه نی، جا پاش ماوه یه ک قورنان چۆنی رایگه یاندبوو ئاوارپویدا، دیاره نه مه ییش گه وره ترین به لگه یه بۆ راستیی په یامبه ر ﷺ، پاشان ئەم بنه مایه نه خاته رووکه: تا کۆتایی دنیا له نیوان شه یقاندا به رده وام ده بیئت، ئینجا کورته باسیکی قیامهت نه کات، کۆتاییشی به وه دیئت که: هیچ نایهت و ترسینه رێک سوود به قورده ییش نابه خشیئت. رۆمییه کان، پاش شکان، سهرده ککه ونه وه:

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * ۱ اَلَمْ﴾ ئەم پیتانه هیماو ئاماژهن بۆ (ته حه ددی) و دهسته وسانی عه ره به کان به رامبه ر به قورنان و ده ره نجامیش په ککه وتنیان وهیچ لینه هاتنیان ﴿غَلَبَتِ الرُّومَ * ۲ فِی اَدْنٰی الْاَرْضِ﴾ رۆمه کان به دهستی فارسه کان تیکشکان له به شیکی زۆرنزیک به ولاتی عه ره به کانه وه که ده که ویتنه نیوان (نوردن و فه له ستین)، نه وهش له سالی (۶۱۳-۶۱۴) ز، له سهرده می (یزدجورد)، -ئاخرپاشای فارسه کان- بوو، هه ره و یه زده جوده شبوو نامه که ی پیغه مبه ری ﷺ دراند، کاتی که بانگی کردبو ئیسلامبوون، پاشان پیغه مبه ریش نزای شه ری لیکرد، تا له سهرده می ئیمامی عوسماندا کوژرا ﴿وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ﴾ و نه وانیش (رۆمه کان) پاش زالبوونی فارسه کان به سهریاندا زال نه بنه وه.

رافه که رانی قورنان نه لێن: له نیوان فارس و رۆمه کاندای جهنگێک هه لگیرسا، ئینجا فارسه کان به سه ره رۆمه کاندای زالبوون، په یامبه ر ﷺ خوی و هاوه لانی گه ئی پێیان سه خه لت و قورس بوو! له ولایشه وه موشریکه کان زۆر خوشحال و دلشاد بوون، چونکه موشریکه کان به موسلمانه کانیان گوت: ئیوه ییش وه ک رۆمه کان تیکده شکێن و ئیقه زال نه یین به سهرتان.. پێشه و! (ئه بویه کر) فه رموی: ده ک نه ییبن ﴿فِی بَضْعِ سِنِّی﴾ له چه ند سالی کدا، واته: له نیوان (۳-۹) سالدا، رۆمه کان به سه ره فارسه کاندای زال نه بنه وه، به ئی وابوو دوا ی حه وت سال نه نجامه که واده رچوو و فارسه کان تیکشکان. نه مه ییش گه وره ترین به لگه یه بۆ راستیی په یامبه ره و قورنان، ده توانی سه یریکی ته فسیری (ئین که سیر) بکه یت. ﴿لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدِ﴾ هه موکارو بریارو ده سه لاتی ک پێش زالبوون و پاش زالبوون هه ربۆ خوایه. ﴿وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ * ۵ بِنَصْرِ اللَّهِ﴾ ئیتر له روژده دا که رۆم به سه ره فارسدا زال نه بیته وه، باوه رداره کان خوشحال نه بن به وه سه رخستن و یارمه تی خوایه و به تیکشکانی فارسه کانییش زۆر خوشحال ده بن، چونکه نه وانیش وه ک موشریکه کان بی کتیب و بی نامه ن ﴿وَيَنْصُرُ مِنْ يَشَاءُ﴾ دیاره هه رکه سی ک خوا خوی بییه وی یارمه تی نه داو سه ری ده خات ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ هه ره ئه ویشه خاوه ن ده سه لاتداری دلۆقان ﴿وَعَدَ اللَّهُ لَا يَخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ﴾ زالبوونی رۆمه کان به سه ره فارسه کاندای به لێنی خوایه، هه رگیزیش خاوپچه وانه ی به لێنی خوی نا کا ﴿وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ به لām زۆربه ی خه لکی نه وه نازانن ﴿يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ رووکه شی ک له ژیا نی ئەم دنیا نه زانن: پیشه سازیی و ته کنه لوژیاو دروستکردنی گه لی ک له هوکاری ئاسانکاری بۆ ژیا ن ﴿وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ﴾ که چی له ئاخیره ت بی ئاگا و غافل!

له رووی ئەم شتانهوه خوا بناسه :

﴿ **اولم يتفكروا في انفسهم** ﴾ ئەوانەكە نكوولی زیندوو یونەوه دەكەن! ئاخۆ بیران لەخۆیان نەکردۆتەوه، چۆن دروستکراون؟ دیاره هەرئەودروستکەرە کە دروستی کردوون، دەشتوانی زیندوو یان بکاتەوه ﴿ **ماخلق الله السموات والأرض وما بينهما إلا بالحق وأجل مسمى** ﴾ خوا ئاسمانەکان وزهویی ونهوهی لەنیوانیاندا یە دروست نەکردوه بههق وعەدل و ماوهیهکی دیاریکراو نەبی، واتە: هەر یە عەدل و لەماوهیهکی دیاریکراویشدا کو تایبێان دی و قیامەت بەرپا نەبی ﴿ **وإن كثيرا من الناس بقاء ربهم لكافرون** ﴾ کەچی زۆریک لەم خەلکە بەگە یشتنی دیداری پەرەردگاریان وزیندوو یونەوه بی باوەرن ﴿ **اولم یسیروا فی الأرض فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم** ﴾ نایاگوزەریان

بەسەرئەم زەوییهدا نەکردوه؟ بیسن و بزائن ئەنجامی ئەوانە ی لەپیشیانەوه بوونە چۆن بووه؟ ئەوه بوو هەر کەسەرپێچییان کرد، خواش لەناوی بردن ﴿ **کانوا اشد منهم قوة** ﴾ خو لەمانەش بەهیزترو بەتواناتر بوون ﴿ **واثاروا الأرض وعمروها اكثر مما عمروها** ﴾ زهوییان ژێرەوژوور کردو هەلگیرایەوه بۆکشتو کال و شتی تر، وەئاوەدانیان دەکردوه، زیاتر لەوهی ئەمان ئاوەدانیان کردوه ﴿ **وجاءتهم رسلهم بالبينات** ﴾ پەيامبەرەکانیشیان بەگەلی بەلگەو نیشانە ی ناشرکراوه بۆ هاتن، کەچی هەر باوەریان پێنەکردن ﴿ **فما کان الله لیظلمهم** ﴾ جا کاتی خوا لەناوی بردن، وەنەبی ستمی لیکردن، نا، هەرگیز خوا ستمی لی نەکردن، ﴿ **ولکن کانوا انفسهم یظلمون** ﴾ بەلکو خۆیان ستمیان لەخۆیان کردو برۆیان نەهیناو پەيامبەرەکانیان بەدرۆزن دانا ﴿ **۱۰ ثم کان عاقبة الذین اساوا السواى** ﴾ پاشان ئەنجامی ئەوانە ی گوناھو تاوانیان کرد، خراپترین پاشەپۆژ بوو، چونکە لەدنیا دا گە یشتنە پلەیهک: ﴿ **ان کذبوا بايات الله وکانوا بها یستهنون** ﴾ کە نایەتەکانی خویان

وَعَدَ اللَّهُ لَا يَخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ، وَلَٰكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾ يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَفْلُونَ ﴿٧﴾ أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَّا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَائِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ ﴿٨﴾ أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لَظَلَمْلَهُمْ وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾ ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ اسْتَوُوا السَّوَاءُ أَن كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١٠﴾ اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١١﴾ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٢﴾ وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ مِّنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ وَكَانُوا إِشْرَاكِيَهُمْ كَافِرِينَ ﴿١٣﴾ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُؤْمَذُ لِكُلِّ قَوْمٍ ﴿١٤﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْحَةٍ يُحْبَرُونَ ﴿١٥﴾

١٠٥

بەدرۆ زانی و گالتهیان پێ نەکردن ﴿ **۱۱ الله يبدؤ الخلق ثم يعيده** ﴾ خوا خۆی ئەو خەلکە دروسدەگاو، دواجارێش دەیهینێتەوه گۆری و بەتەنیاو بیهاو لە و یارمەتیدەر ﴿ **ثم إليه ترجعون** ﴾ دیسان هەر بۆلای ئەویش دەگیردرێنەوه ﴿ **۱۲ ويوم تقوم الساعة يبلس المجرمون** ﴾ کە کە روژی قیامەت هەلەدەستی، تاو نکران بی هیوادەبن و، فزەیان لێو نایە و کڕوکپ دەکەون. ﴿ **۱۳ ولم يكن لهم من شركائهم شفعاء** ﴾ کە سیشیان دەستناکەوێت لەوانە ی بە شەریک و هاو بەشیان دادەنان بۆخوا تکیان بۆیکەن ﴿ **وكانوا بشركائهم كافرين** ﴾ نكوولی لەو بتانەشیان ئەکەن کردبوونیانە هاو بەشی خوا! ﴿ **۱۴ ويوم تقوم الساعة يومئذ ينفرون** ﴾ پۆژیکیش کە قیامەت بەرپا دەبێت، ئەو پۆژە خەلک لەیهک جیا ئەبنەوه و دەبنە دوودەستە: موسلمان و بیباو وەر ﴿ **۱۵ فأما الذين آمنوا وعملوا الصالحات** ﴾ جائەوانە ی برۆیان هیناو و کارە چاکەکانیان کردوه ﴿ **فهم في روضة يحبرون** ﴾ لە ناو باخچە و گولزارێ بەهشتدا ریز دەگیرن ﴿ **۱۶ وأما**

الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ ﴿١٧﴾ ئەوانەش كافر و بى بېروا بوون ، ئايەتەكانمان و گەشتن بەرژى قىامت بەدرۆيان دەزانى ﴿فَأُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ﴾ ئەوانە لەناو ئازار و سزادا ئامادەكراون و بىز نابن ، بەهەتاهەتاييش لەوى ئەمىننەوه .

پىنج فەرزە نوێژ بکەن :

﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ﴾ کاتى ئەوەتان زانى ، سا خوا بەپاک و بلند ڕاڤگرن کاتى ئیوارە دەکەنەوه ، وە کاتى بەيانى دەکەنەوه ، واتە : نوێژەکانى مەغریب و عیشا و بەیانیتان بکەن ﴿وَلِلَّهِ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعِشَاءَ وَحِينَ تَظْهَرُونَ﴾ و سوپاس و ستایش هەر بۆ خوايە لەتەواوى ئاسمانەکان و زەویدا ،

سا خوا بەخاویان ڕا بگرن ﴿يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ﴾ ئەو خوايەيە زیندوو لەمردوو باندە لە هێلکە دەردینى ، مردووش لەزیندوو هێلکە لە باندە دەردەخات ﴿وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ زەویش دواى مردنیش و وشك بوونى گیانى تیدەخاتەوه ، بەدەرھینانى گياو رووھى ﴿وَكَذَلِكَ تَخْرُجُونَ﴾ ئیوھش هەراوا زیندوو ئەکرینەوه لەگۆڕ دەردەھینرین .

نیشانە گەلیكى خوا :

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ﴾ لەنیشانەکانى بوون و دەسلەلاتى ئەوھى کەئێوھى (باوکە گەوھەرمان ئادەم) لەگل دروستکرد ﴿ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ﴾ پاشان ئیوھ پلەبەپلە دەبن بە مروو لەسەر زەویدا بلاو دەبنەوه ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا﴾ لەنیشانەکانى بوون و دەسلەلاتى ئەوھى کە : لە جنسى خۆتان ، واتە : لە ڕەگەزى ئادەمزاد هاوسەرى بۆ دروستکردن ﴿لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا﴾ تالە پالیاندا بەسەنەوه ﴿وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً﴾ و خۆشویستى و میھرەبانیشى خستۆتە نیاوتان بۆئەوھى

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ فَأُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿١٧﴾ فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ﴿١٨﴾ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعِشَاءَ وَحِينَ تَظْهَرُونَ ﴿١٩﴾ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ تَخْرُجُونَ ﴿٢٠﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴿٢١﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٢﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَخْلَفَ الْأَسْبَابَ وَالْوُجُوهَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِلْعَالَمِينَ ﴿٢٣﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُسْمِعُونَ ﴿٢٤﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُخْرِجُ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٥﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ

﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بیگومان ئالەوھدا گەلی بەلگە و نیشانە ھەبە بۆ کەسانى بەوردی تیفکری و ، بەجوانی بیرى لیبکەنەوه چونکە خوا لەلەش وجەستەى ھەردووکیاندا ئەوھندەى دروستکردوو کەھەردوو بەیەکتر رازى بن و ، وەلامى داخوازییەکانى یەکتر بدەنەوه بەوپەرى سۆزو میھرەبانىیەوه ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ خَلَقَ الْمَسَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَاخْتَلَفَ الْأَسْبَابَ وَالْوُجُوهَ﴾ لە نیشانەکانى بوون و دەسلەلاتى خوا : دروستکردنى ئاسمانەکان و زەویى و لیکنەچونى زمانى قسەکردن و ڕەنگەكانتانە ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِلْعَالَمِينَ﴾ بەراستى لەوھشدا چەند نیشانەى گەورە و مەزن ھەبە بۆ زانایان ، چونکە ھەر ئەوان لییان دەگەن ، وەکو لە جیگایەکی تردا دەفرموی : (و ما یعقلها إلا العالمون) ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ﴾ ھەرلەنیشانەکانى بوون و توانایى ئەوھخوێ شەوانەو ڕۆژانەتان و ھەول و تیکۆشانتان بۆ

پرز و روزی له کاتی بیداریدا ﴿ **إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ** ﴾ بیگومان له وهدا چهند نیشانه‌ی گه‌وره و گرنگ هه‌یه بۆگه‌ی بییسن و نامۆژگاری وەرگرن ﴿ **وَمِنْ آيَاتِهِ يَرْسِكُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا** ﴾ یه‌کی تر له نیشانه‌کانی: بریسکه و چه‌خماخه‌تان نیشان نه‌دات، که‌هه‌م هۆی ترسه له‌مردن، هه‌م هۆی ئومیدو هیوایه بۆباران ﴿ **وَيَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُخْرِجُ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا** ﴾ و له‌ئاسمانیشه‌وه ئاو یکتان بۆ دهبارینی زه‌ویی پاش مردنی و، و شکبوونی و، نه‌مانی هیزی پواندن بپوژینیته‌وه ﴿ **إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ** ﴾ به‌راستی له‌وه‌دا به‌لگه‌و نیشانه‌ زۆرن بۆکه‌سانی نه‌قلی خۆیان ده‌خه‌نکار ﴿ **وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ** ﴾ هه‌ر له‌نیشانه‌کانی بوون و ده‌سه‌لاتی نه‌وه‌که شه‌م ئاسمان و زه‌ویی به‌فه‌رمانی نه‌و وه‌ستاون ﴿ **ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرَجُونَ** ﴾ پاشان له‌پوژی قیامه‌تدا

هه‌ریه‌کجار هه‌رایه‌کتان لیبکا ئیوه له‌ناکا و زیندو و نه‌بنه‌وه و له‌گوپ دینه‌ ده‌ری ﴿ **وَلَهُ مِنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ** ﴾ وه‌ بۆ نه‌و خوایه‌یه نه‌وه‌ی و له‌ئاسمانه‌کان و زه‌ویدا، واته: به‌ دروستکردن و به‌ مۆک هه‌ر بۆخوایه نه‌وه‌ی واتیاندا ﴿ **كُلُّ لَه قَاتِلُونَ** ﴾ هه‌مووشیان بۆنه‌و ملکچه‌چ و خۆبه‌که‌مزان و فه‌رمان به‌ردارن ﴿ **وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ** ﴾ نه‌و خوایه‌ش له‌سه‌ره‌تاوه گشت نه‌وه‌که به‌دیدنی، له‌پاشان دوا‌ی مردن و تیاچوون وه‌ک خۆی لیده‌کاته‌وه‌و زیندووی ده‌کاته‌وه ﴿ **يَوْمَ هُوَ أَهْوَنَ عَلَيْهِ** ﴾ وه‌ نه‌وه‌ش بۆ نه‌و ئاسانه‌تریشه له‌جاری یه‌که‌م، چونکه جاری دووم له‌سه‌ر به‌ره‌ت و بناغه‌یه‌ک دروستی نه‌کاته‌وه، دیاره شه‌م ئاسانی و ئاناسانی به‌پیی توانا و ژیری مروقه، نه‌گه‌رنا هه‌مووشتی‌ک بۆخوا وه‌که یه‌که بۆیه نه‌فه‌رموی: ﴿ **يَوْمَ لَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَى فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ** ﴾ مه‌سه‌ل و وه‌صفی هه‌ره به‌رن له‌ئاسمانه‌کان و زه‌ویدا هه‌رشایانی نه‌وه ﴿ **وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ** ﴾ نه‌ویشه ده‌سه‌لاتداری کارجوان.

ئهم مه‌سه‌له‌ش وەرگه‌ر بۆتاک و ته‌نیا‌یی خوا:

﴿ **ضَرْبَ لَكُمْ مَثَلًا مِنْ أَنْفُسِكُمْ** ﴾ خوا هه‌رله‌خۆتان مه‌سه‌ل و نمونه‌یه‌کی بۆهینانه‌وه، بۆگونجاری و نه‌گونجاری شه‌ریک به‌یارداران وه‌ بۆنه‌وه‌ی چاک بزائن که‌نیوه‌ چنده هه‌لن به‌یاری هاوه‌ل ده‌دن بۆ خوا! وه‌ک خۆی نه‌فه‌رموی: ﴿ **هَلْ لَكُمْ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ شُرَكَاءَ فِيمَا رَزَقْنَاكُمْ فَأَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ** ﴾ نایا له‌ومان و سامانه‌دا به‌ئیه‌مان داوه رازی‌ده‌بن به‌نده‌کانتان به‌که نه‌و هه‌و به‌شی‌خۆتان نه‌وسا هه‌ردولا وه‌کویه‌ک بن؟ هه‌روه‌کو ئیوه‌ی ئازاده‌ مالکی هاوبه‌شدا بۆ یه‌کتر ده‌ستی بۆنا به‌ن وله‌یه‌کتر ده‌ترسن ئاواش ترستان له‌مان هه‌بی و نه‌توانن بۆ نه‌وان ته‌نها شتیکی لۆ خه‌رج به‌کن، جانه‌گه‌ر نه‌وه بۆخۆتان رازی نه‌بن، نه‌ی چۆن هاو به‌شانیک بۆ خوا داده‌نین؟! ﴿ **كَذَلِكَ نَفْصَلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ** ﴾ ئا به‌وجۆره به‌لگه‌و نیشانه‌کانی خۆمان پوون ده‌که‌ینه‌وه بۆ

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرَجُونَ ﴿٢٥﴾ وَلَهُ مِنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ لَه قَاتِلُونَ ﴿٢٦﴾ وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَى فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾ ضَرْبَ لَكُمْ مَثَلًا مِنْ أَنْفُسِكُمْ هَلْ لَكُمْ مِنْ مَمْلُوكَاتٍ أَيْمَانُكُمْ مِنْ شُرَكَاءَ فِي مَارَزَقْنَاكُمْ فَأَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ كَذَلِكَ نَفْصَلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾ بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَ هُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَالَهُمْ مِنْ نَصِيرِينَ ﴿٢٩﴾ فَأَقْرَجَ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا يَبْدِلُ إِبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾ مُبِينٌ إِلَيْهِ وَانْقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٣١﴾ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شُعَبًا كُلَّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٣٢﴾

ئەو كەسانە ژیری دەخەنە كارو تێدەگەن ﴿**۲۶** بل إتبع الذين ظلموا أهواءهم بغير علم﴾ ئەو هاوئەلەي ئەوان بێراری ئەدەن بۆخوا، وەنەبێ بەلگەو نیشانەیهکیان بەدەستەو بەی، نەخێر بەلکو سەمەکارانی موشریك هەر بیزانست و زانیاریی و هەربەكوێزانە لەهەواو ئارەزووی خۆیان پەپەرەوی ئەكەن ﴿**فمن يهدي من أضل الله**﴾ هەر كەسێكیش گومرای بكا ئیتر چ كەسێك ئەتوانی پینمایی بكات؟! ﴿**و ما لهم من ناصرين**﴾ هیچ یارو یاوێدەدرێکیان بەهانا نایە یاریدەیان بدا لەسزای خوا پزگاریان بكات.

هەر روو لەدینی ئیسلام بكە :

﴿**۲۷** فاقم وجهك للدين حنيفا﴾ جاكەواتە (ئەي ئینسان) زۆر بەپاكی و دروستیی پوو هەرلەم ئایینە پاك و

بێگەردی ئیسلامە بكە ﴿**فطرة الله التي فطر الناس عليها**﴾ لەسەر ئەو خێلقەتە بن خوا خەلكانی لەسەر دروستكردوو، واته: پەپەرەوی ئایینی یەك خواپەرستی بكەن ﴿**لاتبدیل لخلق الله**﴾ نابێ هیچ جوێرە گوێرانكارییەك لە دروستكراوی خوادا بكړی كە خەلكی لەسەر دروستكردوو ﴿**ذلك الذين القيم**﴾ هەر ئەوێشە دینی رێك و راست ﴿**ولكن اكثر الناس لا يعلمون**﴾ بەلام زۆربەي ئاپۆرەي مەردوم نازانن هەقیقەتی ئەو ﴿**۲۸** منيبين إليه واتقوه و اقيموا الصلاة﴾ خەلكینە! تۆبەكارانە بگەڕێنەو لەو خاواو پەشیمان ببنەو و هەرلەویش بترسن و، نوێژەكانیشتان بەرێك و پێك ئەنجام بدن ﴿**ولا تكونوا من المشركين**﴾ ولە موشریكانیش مەبن ﴿**۲۹** من الذين فرقوا دينهم وكانوا شيعا﴾ لەوانەي كە ئایینی خۆیان پچرپچر كردو بوونە چەندین گروپ و دەستەوبەستە، هەر یەكە بەلای خۆیا ئەیتاشیی و خۆی بەهەق ئەزانی ﴿**كل حزب بما لديهم فرحون**﴾ هەر پارت و گروپیك بەبەرنامەو بیروباوەری خۆیان دلخۆش.

مروۇ ئەسەر بارێك ئوقرە ناگړی! :

﴿**۳۰** وإذا مس الناس ضر دعوا ربهم﴾ كاتی خەلكی بەلاو زیانیکیان بەسەردی هاناو هاور بۆ پەرورەدگاری خۆیان ئەبەن بۆئەوێ پزگاریان بكات ﴿**منيبين إليه**﴾ واز لەهەمووشتێك دینن و بەرەو ئەو دەگەڕێنەو ﴿**ثم إذا اذقهم منه رحمة**﴾ لەپاشا ئەگەر خوا دەرووی خێری لێكردنەو وەرەحمەتی خۆی بەوان دا ﴿**إذا فريق منهم بربهم يشركون**﴾ لەناكاو دەستەیهکیان شەریك و هاوبەش بۆپەرورەدگاریان دانهێنن و پەیمانەکیان لەبەر ئەچیتەو، دەچنەو سەربارە لارەكی خۆیان!! ﴿**۳۱** ليكفروا بما آتيناهم﴾ بۆئەوێ سەرەنجام كافرو بێ باوەر بن بەو نیعمەتانەي پێمان داوون ﴿**فتمتعوا فسوف تعلمون**﴾ دەسا رابوێرن بەئارەزووی خۆیان ولەزەت ببەن، ئەوسا لە پوژی خۆیدا چاك ئەزانن چییان پێئەكەین ﴿**۳۲** ام انزلنا عليهم سلطانا﴾ یا خو مەگەر بەلگەیهكمان بۆ ناردون نیشانەي دروستیی پەرستنی بتهكان بێ؟! ﴿**فهو يتكلم بما كانوا به يشركون**﴾ كەئەو بەلگەیه دەربارەي هاوبەش و شەریك بۆمن

سُورَةُ الزُّمَرِ

الْاِنْشَاءُ

وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا أَذَقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يَشْكُرُونَ ﴿٢٦﴾ لِيَكْفُرُوا بِمَا ءَانِثْنَهُمْ فَتَمَتَّعُوا فُسُوفَ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾ أَمْ أَنزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِ يَشْكُرُونَ ﴿٢٨﴾ وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِيبُهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ﴿٢٩﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٠﴾ فَاتَّذَا الْقُرْنَىٰ حَقَّةً، وَالْيَسْكِينَ وَإِنَّ السَّبِيلَ ذَلِكَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾ وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ رِزْقٍ لِيَرَوْا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرَوْا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ زَكَاةٍ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَالْوَلِيَّكَ هُمُ الْمُضْغَعُونَ ﴿٣٢﴾ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يَرْجِعْكُمْ ثُمَّ يُخَيِّصُكُمْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِثْلَ ذَلِكَ مِنْ شَيْءٍ سَبَّحْنَهُ وَتَعَلَّىٰ عَنَّا يَشْكُرُونَ ﴿٣٣﴾ ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٣٤﴾

قُلُوبُهُمْ

٤٠٨

قسه و پشتگیری بکا؟ ﴿ **وَإِذْ أَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا** ﴾ هرکات نئمه بهو خه لکه نئمه تیکمان چهشت، خیرا پیی خوشحال نهبن و پیی فربو نه خون ﴿ **وَإِنْ تَصِبْهُمْ سَيِّئَةً بِمَا قَدِمْتَ إِلَيْهِمْ** ﴾ خونه گهر بهووی کارو کرداری خراپی خویانه وه به لاو نازاریکیان تووش بوو ﴿ **إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ** ﴾ خیرا بی هیواو بی نومیّد نهبن و دنیا یان لیّدیته یهک! وهک باوونه ریتی هه موو مروّقیکی موشریک و کافر ﴿ **أَوَلَمْ يَسِرُوا أَنْ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ** ﴾ بوچی سروشتیان ناوایه؟ نهی مه گهر نازانن که: گشت پزق و پوزی و سامان به دهست خواجه، بوکەسی خوی بیهوی، زور دهبه خشیت، بوکەسیکیش کهم، ئیتر بوئنه وهنده دانه مه زراون؟ ﴿ **إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ** ﴾ بهراستی له وهدا چه ندین به لگه هه یه بو نه وهکسانه ی ناماده یی یان تیّدایه و ده یانه وی باوه پیئن.

فه رماندان به پارازتنی مافی خزمایه تی و ، نه هیی گردن له سوود خوری:

﴿ **فَاتِذَا الْقَرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ** ﴾ که واته نهی نه وهکسه! خوامال و سامانی پیّدایوت، مافی خزمان وه ژاران و ریواران (له ری جیماوان) بده، واته: له و داراییه هه ته ، هه میشه چاوت لی یانه وه پیّت ﴿ **ذَلِكَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ** ﴾ نه و مافی دانه چاکترو باشتره بوئنه و نه ی ره زامه ندی خویان نه وی ﴿ **وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ** ﴾ بیگومان نانه وهکسانه — نه و ناکاره چاکانه نه کن — پزگارو سهرقرانن ﴿ **وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ رِبَا لِيَرْبُو فِي أَمْوَالِ النَّاسِ** ﴾ نهی ده و نه مه نده کان! نه وهی به ناوی سوو (ریباوه) داو تانه، هه تا له ناو سامان و دارایی خه لکدا زیاد بیی ﴿ **فَلَا يَرْبُو عِنْدَ اللَّهِ** ﴾ لای خوا هیچ زیاد ناکا و بهر که تی تی نا که وی، که واته هه ردهم مال به قهرز — به بی سوو — بدهن باشتره ﴿ **وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ** ﴾ نه و مالهی به ناوی زه کاته وه، یان به ناوی خیر و خیراته وه ده بیه خشن و ره زامه ندی خواتان ده ویّت نهک له بهر نه وه له دنیا دا سوو دیکتان دهست بکه وی ﴿ **فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُضْغَفُونَ** ﴾ نا نه وانه که دارایی و مالی خویان بوخوا دهبه خشن، پاداشی چه ند بهرام بهریان پیّده گات ﴿ **اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ** ﴾ نه و خواجه دروستی کردوون، پاشانیش رسق و پوزی پیّه خشین ﴿ **ثُمَّ يَمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ** ﴾ ئینجا نه تانمرینی، دیسان ده تانر ئینیته وه بوهر گرتنه وهی پاداش و توله ﴿ **هَلْ مِنْ شَرِكَاكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذَلِكُمْ مِنْ شَيْءٍ** ﴾ ده نایا هیچ یهک له و ها و به شاننه ئیوه بوخواتان داناوه، توانای شتیکی وایان هه یه بی کهن؟ وهک به ده یه یان، مراندن، زیندو کردنه وه، پوزیدان ﴿ **سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ** ﴾ پاکیی و بلندی هه ربوئنه واته یه، که وهی که ده یکه نه ها و به شی، له بت و خوانا هه که کانیا.

که نده کاری له په ژوو دهریا سه ری هه لدا:

﴿ **ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ** ﴾ پشیوی، واته: برسیه تی وقات و قری و گرانی، نانه منی و خنکان و نه خوشی و بوومه له رزه له بهر ژوده ریادا به دیار کهوت، به هووی تاوان و گونا می خه لکه وه ﴿ **لِيَذِقَ الْبَعْضُ الَّذِي عَمِلُوا** ﴾ ده با هه ندی تالوی کرده وه کانیا پی بجیژی ﴿ **لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ** ﴾ به لکو هوّشی بکه نه وه و په شیما ببنه وه و بگه ری نه وه لای خوا ﴿ **قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ** ﴾ پی یان بلی: بهرووی زه ویدا بگه رین و گهشت بکهن، ببینن بگه رین و وینوا پین و بزائن نه وانه ی له به را بوون پاشه روژیان چوّن بوو کاتی سهر پیچی یان کردو، له فه رمانی خوا دهر چوون ﴿ **كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ** ﴾ زور به یان موشریک بوون و، سهر نه جامیش تیا چوون.

بەرلەرؤژی قیامت، باش روو لهم دینه بکه :

﴿ هَانُم وَجْهَهُ لِدَارِيزِ الْفَقِيمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمَ لَا مَرَدَ لَهُ مِنَ اللَّهِ ﴾ كهواته پروكه لهونایینه راست و تیروته واره، پئیش نهوهی پوژیک بی گهرا نهوهی نیه له خواوه ﴿ یومئذ یصدعون ﴾ لهوپوژدها هه موو پهراگهنده وپرش وبلاوئهن، دهبنه دودهسته: دهستهیهك بوډوژهخ، دهستهیهكیش بوئههشت ﴿ من کفر فعليه کفره ﴾ ههرکهسینک کافرو بیباوه پ بی، ئوبائی کفرو بیباوه پیهکهی، لهسهر خوئیتهی ﴿ ومن عمل صالحا فلانفسه یمهدون ﴾ کئیش کاروکردهوهی چاکی نهجام داوه، لهپاشه پوژدا بو خویمان، جیگه خووش وناماده دهکهن ﴿ لیجزی الذین آمنوا وعملوا الصالحات من فصله ﴾ ههتا لهچاکی خوی پاداشتی نهوانه بداتهوه بپوایان هیناوه وکارهچاکهکانیان

کردوهه ﴿ انه یحب الکافرين ﴾ بهراستی خوا بیپوایان وناشوکرانی خوشناوی، کهچی هیشتا ههرسته میشیان لیناکا.

(باکان له نیشانهکانی توانایی و مهزنیی خوان:

﴿ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ رِيحًا مَبْشُرَاتٍ يَكْفِي لِهَبْلِكُمْ نِشَانَهُكَانِي گهوهیهی خوا نهوهیه که بایانی موژدهدر ده نییری بوههرشوین و جیگایهک خوی ویستی لهسهر بیت ﴿ ولیدیقکم من رحمته ﴾ بوئهوهی له رهحمهت و میهره بانی خویتان پیچیزی، واته: بهبهزهیهی خوی بارانتان بو ببارینی، نهوجا خووتان و مالانتان پیی بژین ﴿ ولتجرى الفلک بآمره ﴾ وه کهشتیهکانیش بهفهرمانی نهو بهدهریا کاندایی و بچن ﴿ ولتستغوا من فضله ﴾ وهفهزل و دههندی ولوتفی نهو بهههه وهرگرن وپوژی پهیدابکهن بههوی بازرگانیی وشتی واره ﴿ ولعلکم تشکرون ﴾ بهشکو سوپاسگوزارین ﴿ وقد رسینا من قبلک رسلا الی قومهم ﴾ بهراستی پئیش لهتویش نهی پیغه مبهه ﴿ پهیامبهه رانی زورمان رهوانهکردن بۆلای هوژو گهلیان ﴿ فجاءهم بالبلیات ﴾

﴿ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ كَأَنْ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴾ ﴿ فَأَقْرَ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَنِينِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمَ لَا مَرَدَ لَهُ مِنْ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يَصْدَعُونَ ﴾ ﴿ مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ، وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا نَفْسَهُ يَمْهَدُونَ ﴾ ﴿ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴾ ﴿ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيَذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِتَجْزِيَ الْفُلُكَ بِأَمْرِهِ، وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلِتَعْلَمُوا مَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴾ ﴿ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَهَاءُ وَهُمْ بِالْآيَاتِ فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ ﴿ إِنَّ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ فَثِيرٌ سَحَابًا فَيَبْسُطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَجَعَلَهُ كَسَافًا قَرَى الْوَدْقِ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مِنْ يَسَاءٍ مِنْ عِبَادِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبِشِرُونَ ﴾ ﴿ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُزَلَّ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمُبْلِِسِينَ ﴾ ﴿ فَانْظُرْ إِلَى آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُخْرِجُ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَجَائِ الْمَوْتِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾

نهوجا هه موویان به بهلگه و نیشانهیهکی زۆری ناشکراوه هاتنه لایان، بهلام نهوان ههراوهه پریان نههینا ﴿ فاننقمنا من الذین اجرموا ﴾ جا ئیمهش تۆلهمان سههه لهوانهی تاوانیان کردو کافر بوون ﴿ وکان حقا علینا نصر المؤمنین ﴾ خو سهرخستن و یارمهتیدانی بپوادارانیش مافیکه لهسهر خوتمان واجیمان کردوه بویمان. دیسانهوه باسی چه سپاندنی یهک خوا په رستی دهکات (الله الذی یرسل الریح) نهو خوا دهسه لاتداریه نهو بایانه نه نییری ﴿ فتثیر سحابا ﴾ نهوانیش ههوهکه ده بزوینن ﴿ فیبسطه فی السماء کیف یشاء ﴾ ئینجا ههر جوژیکی بیهوی نهوهه وه لهئاسمانا پوژو بلاو دهکاتهوه ﴿ ویجعل کسفا ﴾ بهش بهش و پارچه پارچهشی دهکا، ئینجا کهلهکهی دهکا ﴿ فتری الودق یرح من خلاله ﴾ ئینجا ده بیینی لهناو نهو ههوهه نه نم باران دیتنه خواری ﴿ فإذا اصاب به من یشاء من عباده ﴾ بو ههرکهسینک له بندهکانی خوی مهیلی بوو بینیری ﴿ إذا هم یتستبشرون ﴾ لهناکاوه هه موو خو شحال و

که یف خوش شهن ﴿۱﴾ **وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يَنْزَلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمُبْسِلِينَ** ﴿۲﴾ بیگومان پیش نهوه بارانیان بؤ
ببارینریت بی هیواو بی نومید بوو بوون، پیان وابو هه رگیز دلوی نباری ﴿۳﴾ **فَانْظُرْ إِلَى ثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ**
يَحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ﴿۴﴾ ده سانهی مروقی ژیره و هوشیار! ته ماشای ناسه واری به زهیی خوا (باران) بکه، پاش مردنی
زهویی و نه مانی هیزی رواندن و سهوزکردنی چونی زیندووده کاته وه ﴿۵﴾ **إِنْ ذَلِكَ لَمَحْيِ الْمَوْتَى** ﴿۶﴾ به راستی نه وهی
نه وه دهکات مردووانیش زیندووده کاته وه ﴿۷﴾ **وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ** ﴿۸﴾ وه نهویشه به سهه هه مووشتیکد به تواناو
دهسه لاتداره ﴿۹﴾ **وَلَنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا** ﴿۱۰﴾ خوئه گهر بایه کی به زیان و وشک بنیرینه سهه کشتوکال و
مه زریان، نینجا ببینن به زهره هه لکه پراوی ﴿۱۱﴾ **لَظَلَمُوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ** ﴿۱۲﴾ به دوایدا دهست دهکانه ناشوکرایی و

ناسوپاسیی، واته: خیرا دهگه پرنه وه سهه به دکاری خویمان،
چونکه زور لاسارو بی بارن، لهکاتی خوشیدا خوشحال
شه بن، لهکاتی به لاشدا زوو تیکده چن و لاری ده بن، وه
نه هه رمووی: (افرایم ما تخرشون... بل نحن محرومون)
۶۷-۶۳/۵۶

مروقی کافر: مردوو و کهرو کویره:

خوای گه وره دلی په یامبهه ﴿۱﴾ نه داته وه و نه هه رمووی:
﴿۲﴾ **فَايَكُ لَا تَسْمَعُ الْمَوْتَى وَلَا تَسْمَعُ الصَّامِ الدُّعَاءَ** ﴿۳﴾ نینجا
بیگومان تو نهی موحه ممهه ﴿۴﴾ ناتوانی به مردووان و کهپان
دهنگ و بانگ کردن بیسینی. واته: بی پرواکان وه مردوو
کهپ وانه، هیچ شتی که نابیسن و هیچ شتی که وهرناگرن ﴿۵﴾ **إِذَا**
وَلَوْ أَمْدَحِرِينَ ﴿۶﴾ هه رکات رووت لی وهر سوپرن و پشتت لی
هه لکه بن ﴿۷﴾ **وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعَمَى عَنْ ضَلَالَتِهِمْ** ﴿۸﴾ وه تو
ناتوانی پرنمایای نابینایان بکهیت و، لهگومرایی پزگاریان
بکهیت و بیانهنیته وه سهه ریگهی راست ﴿۹﴾ **إِنْ تَسْمَعُ إِلَّا مِنْ**
يُؤْمِنُ بَايَاتِنَا ﴿۱۰﴾ به لکو ده توانیت هه رته نها به وانه باوهر
دهکهن، قسهی خؤ بیسینی و گوئی بدهنه نایه ته کانی

ئیمه ﴿۱۱﴾ **فَهُمْ مُسْلِمُونَ** ﴿۱۲﴾ جا نه وانه چییان پی بلییت گوئی رایهل و ملکه چ ده بن.

قوناغه کانی دروستکردنی مروقی:

﴿۱﴾ **اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ** ﴿۲﴾ خوا هه رته و دهسه لاتداریه که ئیووی له بنه مایه کی لاوازو بی هیز به دیهینا، لهو
ناوو (نطفه) یه ﴿۳﴾ **ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً** ﴿۴﴾ له پاشا دوا بی هیزی و لاوازی، هیزیکی پیدان، واته: دوا بی برینی
قوناغی مندالی گوپی پیدان و کردنیه لاو ﴿۵﴾ **ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً** ﴿۶﴾ نهوسا دوا هیزو لویه تی، گوپی
لیسه ندن و پیری کردن ﴿۷﴾ **يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ** ﴿۸﴾ به مهیلی خوئی به دی دینی هه رچی بیهوی ﴿۹﴾ **وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ** ﴿۱۰﴾ نهویشه
زانی به توانا، واته: زانی به هه موو شتی که، وه به توانایه له سهه هه مووشتیک.

وَلَنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا لَظَلَمُوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ ﴿۱﴾
فَايَكُ لَا تَسْمَعُ الْمَوْتَى وَلَا تَسْمَعُ الصَّامِ الدُّعَاءَ إِذَا وَلَوْ أَمْدَحِرِينَ ﴿۲﴾
وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعَمَى عَنْ ضَلَالَتِهِمْ إِنْ تَسْمَعُ إِلَّا مِنْ يُؤْمِنُ بَايَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿۳﴾
اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ﴿۴﴾
وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لِيُثَوَّغَ سَاعَةً كَذَلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ ﴿۵﴾ وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِئْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ يَوْمَ الْبَعْثِ فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَلَكِنْ كُنْتُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿۶﴾ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿۷﴾ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَلَكِنْ جَسَّهُمْ بَايَاتِهِمْ يَقُولُونَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّهُمْ لَا يُعْطَوْنَ ﴿۸﴾ كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۹﴾ فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ الَّذِينَ لَا يُوقُونَ ﴿۱۰﴾

که قیامت هات تاوانباران ده‌لین: هر ساتی ژیاوین:

﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ﴾ پۆژی که قیامت به‌ریا ده‌بیئت تاوانباران (کافران) سویند شه‌خۆن ﴿مَالِبَثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ﴾ به‌ده‌ره‌لساتی که ماونه‌ته‌وه له دنیا دا ﴿كَذَلِكَ كَانُوا يُفَكُّونَ﴾ هرئاواش بوو له دنیا دا لا ده‌دران له هق، بو ناهق و باتل ﴿وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ﴾ نه‌وکه سانه‌ش زانست و ئیمانیاں پی‌درا بوو، واته: زانا و ئیمانداره‌کان پی‌یان نه‌لین: ﴿لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ﴾ به‌راستی ئیوه له نووسین و عیلمی خوادا ماونه‌ته‌وه تا پۆژی زیندوو بوونه‌وه ﴿فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ﴾ خوئه‌مه‌ش پۆژی زیندوو بوونه‌ویه، که ئیوه له دنیا دا ئینکاریتان لیده‌کرد ﴿وَلَكِنكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ به‌لام ئیوه له دنیا دا نه‌تانه‌زانی نه‌مه هق و راسته ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مُعْذِرَتُهُمْ﴾ ئیتر له و رۆژ دا سته‌مکاران بیانوو هینانه‌وه‌یان سوودیان پی‌نا به‌خشى ﴿وَلَا هُمْ يَسْتَعْتَبُونَ﴾ وه داواشیان لی‌ناکری پۆرش به‌یننه‌وه له‌بر سووکیان له‌لای خوا.

نموونه گه‌ئیک دینینه‌وه‌وه خه‌لکان قازانجی لی‌نابینان:

﴿وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ﴾ بی‌گومان ئیمه له‌م قورئانه‌دا هه‌موو جوړه مه‌سه‌لی‌کمان بو‌هیدایه‌تی ئه‌و خه‌لکه هینایه‌وه ﴿وَلَنْ جَنَّتُمْ بَأْيَةً﴾ له‌گه‌ل نه‌وه‌یشدا نه‌گه‌ر تۆمه‌ر نیشانه‌یه‌کی ده‌مکو‌تکریان بو‌ بی‌نی، له‌وانه‌ی خو‌یان پی‌شنیازی نه‌که‌ن ﴿لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ له‌باتی خو‌به‌ده‌سته‌وه دان بی‌گومان بی‌ پرواکان نه‌لین: ﴿إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطَلُونَ﴾ ئیوه هر پروپالانته چین ﴿كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ شا به‌ته‌ره‌زه‌ش خوا مو‌ر ده‌نیئت به‌سه‌ردلی ئه‌وانه‌دا که نه‌زان و نه‌فامن و دوا‌ی ئاره‌زووی خو‌یان نه‌که‌ون له‌باتی ئامو‌زگارییه‌کانی تو ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ سا تو ئه‌ی مو‌حه‌مه‌دا ﴿ثَارَمْتَ هه‌بیئت له‌سه‌ر نازاریان، به‌راستی به‌لینی خوا حه‌قه و دیته‌دی، به‌سه‌ر خستنت به‌سه‌ر دو‌ژمه‌ن‌کانتدا و پایه‌داری ئایینه‌که‌ت ﴿وَلَا يَسْتَخْفَنَّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ﴾ ئه‌وانه‌ی به‌روا یه‌قینیان به‌پۆژی قیامت و زیندوو بوونه‌وه نییه قه‌لس و قه‌له‌قت نه‌که‌ن، له‌راگه‌یاندنی ئایینه‌که‌ت و له‌خشته‌ت به‌رن و له‌پری بت‌را‌زینن. (ئین جهریس ده‌لی: (عه‌لی کو‌پی ئه‌بی قالیب) نو‌یژی به‌یانی ده‌کرد، پی‌او‌یک (خه‌وارج) پی‌یگوت: (لئن اشرکت لیحبطن عملک و لتکونن من الخاسرین) واته: نه‌گه‌ر که‌سی تر له‌باتی خوا به‌ره‌ستی، بی‌گومان کاره‌کانت پو‌چه‌ل ده‌بی و ده‌چییه‌ ریزی زیانباران (عه‌لی) یش هر له‌نو‌یژه‌که‌دا وه‌لامی دایه‌وه‌و گوتی: (فاصبر إن وعد الله حق ولا يستخفك الذين لا یوقنون).

کو‌تایی سو‌وره‌تی (رووم) له‌ته‌ک سو‌پاسی بی‌ پایاندا بو‌ خوا‌ی له‌کارزان و دل‌وفان.

والحمد لله والمنة.

*** **

۲۱- سوورەتی (لوقمان ھە)

مەككەییەو (۲۴) نایەتە

بەناوی خۆی بەخشندە میهرەبان

ئەم سوورەتەیش ھەك سوورەتە مەككەییەكانی تر چارەسەری مەسەلە: یەكخوایەستی، پەيامبەریتیی، زیندوو بوونەو.. ئەكات. سەرەتا بەباسیكى قورئان دەستپێدەكات، ئینجا ھەندى بەلگە لەئاسمان و زەویدا دینیتەوە بۆیەكتاپەرستیی و، بۆ ترساندنی مەردومیش بەباسیكى قیامت كۆتایی دی. پێیشی دەلێن سوورەتی (لوقمان) چونكە ھەسیەتنامە گرنگەكەى لوقمانى ھەكیمی تێدايە بۆكوپەكەى، كەپرە لە وتووێژو گەتوگۆو

نامۆگارییەكانی بۆ خواناسین و بیروباوەری دامەزراو و بۆ بە پاداشت و تۆلە لەگەڵ كۆرەكیدا. ئابەم شیوەیەش دەست پى ئەكات: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ * ﴿ألم﴾ دیارە كە قورئان پێكھاتوو ھەم جوړە پیتانە، دەسا ھەرموون ئێوھەش وینەى بێن ئەگەر ئەتوانن ﴿تلك آيات الكتاب الحكيم﴾ ئەمانە نایەتى قورئانیكى تۆكەمە و، پەر لەھەكیمەت و وردەكارى و یاسای قەشەنگە ﴿ھدى ورحمة للمحسنين﴾ پێنیشاندەرو بەزەبێشە بۆ چاكاران، چونكە ئەوانن ئامادەییان تێدايە بۆ سوود لى ھەرگرتنى ﴿الذين يقيمون الصلاة﴾ ئەوانەى كە نوێژەكانیان بەتێرو تەسەلى ئەنجامدەدەن ﴿ويؤتون الزكاة﴾ ولەمال و سامانیش زەكات دەدەن ﴿وهم بالآخرة هم يوقنون﴾ بەپۆژى سەلاو دواییش خاوەن یەقین و دلنایان ﴿اولئك على هدى من ربهم﴾ ئانەوانن لەسەر پێنموونی و پێگەى راستى پەروردگار یانن ﴿اولئك هم المفلحون﴾ ھەر ئەمانەشن سەرکەوتوو پزگار و بەختیار.

حالى ھەندى لە مروۆ گومرا كەرەكان:

﴿ومن الناس من يشتري لهو الحديث﴾ لە نێو خەلكدا ھەيە، وتەى بېھودە: شانامەى عەجەم، یان ھەر فیکرەيەكى رووخینەر. لە تۆى كتیبيكدا، یان لەناو (سیدی)یەكدا دەكڕى، یان بۆ خۆى دەینووسى و، بۆچەواشەكردنى خەلك بلاوى دەكاتەو.

(لھوالحدیث): مانایەكى بەربلاو فراوانى ھەيە، چونكە ھەموو جوړە وتەيك نادەمیی سەرقال بكاو بەروو گومرایى پاكیشت، ئیتر گۆرانى و ئاوازی ئارەزوو بزۆین بێت، یا ھەر وتەيكی بێھودە، ئەمانە ھەموودەگرێتەو. گوتراو ھەم نایەتەش سەبارەت بە (نەزرى كۆپى حارس) دابەزى، چونكە دەچوو ئافرەتى گۆرانى بێژى دەمیناو، كاتى بیستباى فلانیك دەیەوێت موسلمان بێت، خیرا دەچوو دەستى دەگرت و دەبێرد بۆلاى ژنە گۆرانى بێژەكە و پێیدەگوت: دەسا ھەرئێستا پێكى شەرابى بۆ تێكەو بەئارەزووى خۆیشی گورانیى بۆلى، پاشان پێیدەگوت: ئەمە

سُورَةُ لُقْمَانَ

سُورَةُ لُقْمَانَ

سُورَةُ لُقْمَانَ

سُورَةُ لُقْمَانَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْم ۝ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ۝ هُدًى وَرَحْمَةً ۝ لِلْمُحْسِنِينَ ۝ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ۝ أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ۝ وَإِذَا نُنَادَىٰ عَلَيْهِمْ أَنْ سَبِّحُوا لَهُمْ نَسْتَكْبِرُوا ۝ كَانُوا لَمْ يَسْمَعُوهَا كَانُوا فِي أَذُنِهِمْ وَقَرَأَ فِيهِمْ عَذَابُ الْإِلَهِ ۝ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ ۝ خَالِدِينَ فِيهَا وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَأَلْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوًى أَنْ يَبْسُجَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَأْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ۝ هَذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ۚ لَيْلَ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝

لهو نوښتو پوښووهی مووچه ممهه بوښووهی هیڼاوه باشتړه اهر نهو بوو دهچوو شانامو نهو جوړه کتیبانهی دهکړی بهمهستی گومړاگردنی خه لکی و دهیوت: نه گهر (موحوممهه) داستانی (عاد) و (سه موود) بو ښووه باس دهکا، منیش داستانی (روسته) و (نه سفندیار) و پاشاکانی ښرانتان بو باس دهکم. (مختصر تفسیر الطبری)، و (اسباب النزول للسیوطی). **﴿لیضل عن سبیل الله﴾** تاخه لکی له ریگه ی خوا چه واشه و گومړا بکات، مه بهستی نهو دیه که مه رد سهرگرم بکات به گورانی پابوواردنه وه. به لئ. هر گورانییه که څاره زوو بوروژینی و بهر و فسادو بی پوه شتی مړوۍ هه لئیت. وه گورانی به به ژن و بالای څاره تاندو جوان گردنی عاره ق و. هتد نهو دیه که زانیان هیه له سهر قه دهغه و حرامیتی. ده شلین موسیقایه کیش له گهل نه وانه دابی حوکمی هروایه. **﴿بغیر علم﴾** نهو کارهش له پروی نه فامی و. نه زانی نه وه دهکا. واته: بی نهووه گوی بدو بزانی بهمه ترسی کاره که ی **﴿و یتخذها هزوا﴾** وه ښایه ته کانی قورشانیش دهکاته گالته جاپری خوی **﴿اولئک لهم عذاب مهین﴾** نه وانه نهو کارانه دهکهن سزایه کی څاپرو بهریان بو هیه پرسیار کرا له (نبین مسعود) له ته فسیری نه ښایه ته: (ومن الناس من یشتري لهو الحديث) گوتی: (الفناء، والله الذی لا اله الا هو (یردها ثلاثا). (حسن البصری) گوتویه تی: (نزلت فی الفناء والمزامیر، قال الضحاک: (لهو الحديث) یعنی: الشکر. وه زهیدی (نبین نه سلم) یش وایگوتووه. وه (نبین جه ریر) گوتویه: انه کل کلام یصد عن آیات الله واتباع سبيله. (نبین که سیر) یش ده لئ: (قوله: ((لیضل عن سبیل الله)) ای انما یصنع هذا للتخالف للإسلام واهله. (مجاهد) گوتویه تی: (قول الله ویتخذها هزوا) ای ویتخذ سبیل الله هزوا یستهزا بها. وه (شیخ سعه دی) له ته فسیره که یدا ده لئ: (دخل فی ((لهو الحديث)) کل کلام محرم، وکل لغو، وباطل، وهذیان من الأقوال المرغبة فی الکفر والفسوق والعصیان، ومن أقوال الرادین علی الحق، المجادلین بالباطل لیدحضوا به الحق، ومن غیبة ونمیمة، وکذب، وشتم، وسب، ومن غناء ومزامیر شیطان...)) (نیمامی قورتوبی) یش ده لئ: (لهو الحديث): الفناء، فی قول ابن مسعود وابن عباس وغیرهما، النحاس: وهو ممنوع بالکتاب والسنة (پاشان ده لئ: (قلت: هذه إحدى الآيات الثلاث التي استدلت بها العلماء على کرامة الغناء والمنع منه. والآية الثانية قوله تعالى: (وانتم سامدون) ۶۱ ۵۲ قال ابن عباس: هو الغناء بالخمریة. والآية الثالثة: (واستفزز من استطعت منهم بصوتک) ۶۴/۱۷ قال مجاهد: الغناء والمزامیر. وروی الترمذی عن ابی امامة عن رسول الله ﷺ قال: (لاتبیعوا القینات ولا تشتروهن ولا تعلموهن ولا خیر فی تجارة فیهن، وثمانین حرام، فی مثل هذا انزلت هذه الآية). له په ریزه که یشیدا هاتووه: (إسناده واه) أخرجه الترمذی فی التفسیر (۲۱۹۵) باب (۲۲) ومن سورة لقمان، وذكره الحافظ فی الفتح (۹۱/۱۱) وضعفه. وحلف علی ذلك ابن مسعود بالله الذی لا اله الا هو (ثلاث مرات) إنه الغناء. وعن ابن عمر إنه الغناء، وكذلك قال عکرمه ومیمون بن مهران ومکحول. **﴿وإذا تتلى علیه آیاتنا﴾** هر کاتیکیش ښایه ته کانی ښمهی به سهردا ده خوښیږته وه **﴿ولی مستکبرا کان لم یسمعها﴾** به فیزوده عیه وه پووی وهرده گیږی. هره وه نه ییستبن **﴿کان فی اذنیه وقراء﴾** ده لئ هره دوو گوی قورس وگران بووین **﴿فبشره بعذاب الیم﴾** سا توش موژده ی پییده به سزایه کی به ښیش.

ښایندې موسلماننه چاکه کان:

﴿إن الذین آمنوا وعملوا الصالحات﴾ بیگومان نه وانه ی باوهریان هیڼا و کاروکرده وه چاکه کانیان نه نجام دا **﴿لهم جنات النعیم﴾** باخاتی پر نازونیمه تی به هه شتی نه پراوه یان بوهمیه **﴿خالدين فیها﴾** به هه تا هه تاییش تییدا

نه میننه وهو هیچکات لینا چنه درئی **﴿وعد الله حقاً﴾** به لینی خوایش راست و دروسته و دیتهدی **﴿وهو العزيز الحكيم﴾** هر نهویشه بالادهستی، کار جوان و، نه شرانی کی شایستهی چیه؟
به لگهی تانک و ته نیایی خوا:

﴿۱﴾ خلق السموات بغير عمد ترونها﴾ ئاسمانه کانی له بهرزه وه دروستکردوه بی نه وه هیچ ستون و کوله که یه ببینن **﴿والقی فی الارض رواسی﴾** وچند کیوکیشی خسته زه مین و دایچه قاند وهک میخ بو چادر **﴿ان تمید بکم﴾** نه وهک له رزه و جم و جوول به نیوه بکا **﴿وبث فیها من کل دابة﴾** وه هه موو جوړه گیانله بهرکی تیدا بلا و کرده وه، که مه گهر هه رخوا خوئی به نه ندازه و ژماره یان بزانی **﴿وانزلنا من السماء ماء﴾** له ئاسمانیسه وه

بارانیکمان بو دابه زاندن، بو سوودی نیوه و ناژه له کانتان **﴿فانبتنا فیها من کل زوج کریم﴾** ئینجا له ویدا له هه موو جوړه رووهک و گیایه کی هاو لف و جووتی جوانی به که لکمان پواند **﴿هذا خلق الله﴾** نه مه دروستکراوی خواجه "به ته نها و بی هاو ل و یارمه تیدر وه دیه یانوان **﴿فارونی ماذا خلق الذین من دونه﴾** جا نیوه نهی خه لکینه! نیشانم بدن چیان دروستکردوه؟ نه وانهی جگه له خوا نیوه نه یانپهرستن **﴿بل الظالمون فی ضلال مبین﴾** هیچیان دروست نه کردوه، به لکو موشریکه کان له ناوگو مپایه کی ناشکر ادا ن، که بتان ده پهرستن **﴿ولقد آتینا لقمان الحکمة﴾** به راستیی حکمهت و ورده کاری و بیرتیزی و پای قبول و راستمان به لوقمان دا. (سه عیدی کوپی موسه یه ب) ده لی: (لوقمان) قوله ره شهیه کی میصری بو، خوی گه وره نه وگشت حکمهت و ژیری و وریایه ی پی به خشی، وه خاوه نی چنه ندان گوتار و تهی هه ره به رزه، وه پیاو یکی صالح و چاک بو، به لام پله ی پیغه مبه ریتی نه بووه. **﴿ان اشکر الله﴾** پیمان گوت: هه میشه سوپاسی خوابکه له سه ر

لوقمان **﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا لَقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌ حَمِيدٌ﴾** (۱۳) وَاذْ قَالَ لَقْمَانُ لَابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَبْنِي لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ (۱۴) وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَلَدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهَنَا عَلَى وَهْنٍ وَفَصَّلَهُ فِي عَمَلَيْنِ الْأَشْكُرُ لِي وَلَوْلَا ذِكُّكَ إِلَى الْمَصِيرِ (۱۵) وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفٌ وَأَتَّبَعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ (۱۶) يَبْنِي إِنَّا أَنْتَ تَكُ مَثْقَالَ حَبِّ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِيهَا اللَّهُ إِنْ اللَّهُ أَطِيفٌ حَبِيرٌ (۱۷) يَبْنِي أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأَمُرٌ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهْيٌ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصِرْ عَلَىٰ مَا أَمَّاكَ بِذَلِكَ مِنْ عَمَلِ الْأُمُورِ (۱۸) وَلَا تُصَغِّرْ ذَكَكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ (۱۹) وَأَقْصِدْ وَشَيْدٌ وَأَغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنْ أَنْكَرَ الْأَصَوْتُ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ (۲۰)

نه وفه زل و به هره یه پیدایت **﴿ومن يشكر فإنما يشكر لنفسه﴾** خو هه رکه سیك سوپاسی خوا بکات، بنگومان خیر و به رکه ته که ی ته نها بو خوئی نه بیت **﴿ومن كفر فإن الله غنی حمید﴾** هه رکه سیکیش سیله و ناسوپاس بی، نه وه ژاره زووی خویه تیی و خوئی زبانی کردوه، جابه راستیی خوا بی نیازی هه میشه سوپاسکراوه.
لوقمان راسپاردهی کوره که ی دهکات:

﴿۱۳﴾ وَاذْ قَالَ لَقْمَانُ لَابْنَهُ وَهُوَ يَعِظُهُ﴾ به ییاد بکه کاتی لوقمان به کوره که ی خو یگوت و نه و نا موژگاری نه کرد: **﴿يَا بَنِي لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾** کوره چکوله که م! هر شتیك، یا که سیك مه که به شریک و هاو به شی خوا **﴿إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾** به راستیی شریک و هاو به شدانان بو خوا، سته میکی گه وره یه له هه موو تاوانیک گه وره تره و، هه رگیز بی ته و به قابیلی عه فوو لیبوردن نیه. نه م نایه ته نه وه ده گیه نیت که (شیرک) سته میکی ئیجگار مه زن و گه وره یه، هه روه کو

له سووره تی: ۱۰۶/۱۰. (فإنك إذا من الظالمين) وه له سووره تی (۲/۲۵۴) دا وله فهرمودیه کیشدا هاتووه که: وشه ی (ظلم) له نایه تی (۶/۸۲) دا، به مانا (شرك) ه. ﴿^{۱۶} **ووصينا الإنسان بوالديه**﴾ ئیمه ده باره ی باوک و دایک به مروّثمان راگه یاند و ناموژگاریمان کردکه: هه میشه ره قтары چاکه یان له گهل بکهن ﴿**حمله امه وهما علی وهن**﴾ به تایبه تی له گهل دایکییدا. دایکی به پیستی سک هه لیگرتووه به لاوازی له سهر لاوازی، تاله داوینزی به ربوته وه، هاتوته ئهم جیهانه وه ﴿**وفصّاله فی عامین**﴾ شیر برینه وه شی دووساآی خایاند، واته: گهرمندال پیوستی به شیر هه بوو هه تا دو سال نه یدریتدی سوودی لیوهرنه گری ﴿**ان اشکر لی ولوالدیک**﴾ که وایه (ئهی مروّثا) بهرده وام سوپاسی من بکه له سهر نیعمه ته کانم و، سوپاسی باوک و دایکیشت بکه له سهر ئهو هه موو ئه زیته و نازاره له پیناوی تودا چیشتوویانه ﴿**إلی المصر**﴾ گپراوه هشتان ههر بولای منه، دوا ی زیندوو بوونه وه ﴿^{۱۷} **وإن جاهداک علی ان تشرک بی مالیس لک به علم**﴾ هه میشه گوپرایه لیان به و، له سنووری ره زامه ندیی خوادا، خوئه گهر هه ولیشیاندا و پییان داگرت له سهرئه وه که شتیک بکه ی به شهریک و هاو به شم، که هیچ به لگو و زانیاریه بکت پی نییه ﴿**فلا تطعهما**﴾ ئهوسا گوپرایه لیان مه که ﴿**وصاحبهما فی الدنیا معروف**﴾ وه له له دنیا دا له گهل هه ردووکیاندا، به شیوه یه کی چاک و په سه ند هاو له ی بکه، هاوپی و هاوکاریکی چاک به بویان به جل و بهرگ و خوړاک و هه لسوکه وتی چاک دلخوشیان بکه. هتد ﴿**واتبع سبیل من اناب الی**﴾ وه بهرده وام هه رپنگه ی ئه وه بگره که به ره و من ریگه ی گرتو ته به ره و گه پراوته وه بلام ﴿**ثم الی مرجعکم فانبنکم بما کنتم تعملون**﴾ له پاشا هه موتان هه رلای من ده گهرینه وه، ئینجا له وکار و کرد وه یه ش له دنیا دا کردوتانه ناگادارتان ده کهم ﴿^{۱۸} **یا بنی إنها ان تک مثقال حبه من خردل**﴾ دووباره ئه گهرینه وه سهر و هسیه ته که ی لوقمان: ئهی کوپه چکوله و شیرینه کهم! ئه گهر به ئه ندازه ی سهنگی ده که خه رته له یه ک چاکه، یا خراپه ته هه بی ﴿**فتکن فی صخرة او فی السموات او فی الارض**﴾ له ناو دلی به ردیکی که ردا، یان له گو شه یه که له ناسمانه کان، یان له زه ویدا بیئت ﴿**یا تها الله**﴾ له پوژی قیامه تدا خوا ئه یی نیته پروو ﴿**إن الله لطیف خبیر**﴾ به راستیی خوا زور و ردینه، هیچ شتیکی وردی ای بزر نابیت، زوریش به ناگایه، هه قیقه تی شته کان هه مووده زانی ﴿^{۱۹} **یا بنی اقم الصلاة**﴾ ئهی کوپه بچکوله و شیرینه کهم! هه میشه نویژه کانت به ته وایو به چاکی به جی بهینه ﴿**وامر بالمعروف**﴾ فه رمان به چاکه بده و ﴿**وانه عن المنکر**﴾ وری له گوناوه خراپه بگره ﴿**واصبر علی ما اصابک**﴾ له سهر هه رئه و به لاونه هه مته یه ی تووشت ده بی خوړاگر به ﴿**إن ذلک من عزم الامور**﴾ بیگومان ئهو کارانه - بوم باسکردیت - له وکاره په سه ند و گرنگانه یه خوا ده یه وین ﴿^{۲۰} **ولا تصعر خدک للناس**﴾ کوپم! به فیزه وه پووت و مره گپره له خه لکیو و روو تگرژ مه که، به لگو هه رده م روخو شبه، وه که ئهم فهرمودیه گشت مروّثی هه لده نی بو روخو شیی: ﴿**ولو ان تلقی اخاک ووجهک الیه منبسط**﴾ ئه بووداود. ﴿**ولا تمش فی الارض مرحا**﴾ به ده عیه و فیز مه پو ریوه له زه ویدا، وه که ئهم نایه ته ش ده فهرمووی: ﴿**ولا تمش فی الارض مرحا انک لن تخرق الارض ولن تبلغ الجبال طولا**﴾ (۳۸/۱۷)، ﴿**إن الله لا یحب کل مختال فخور**﴾ به راستیی خوا هیچ ده عیه بازو شانازیکه ریکی به خو خوشناویت ﴿^{۲۱} **واقصد فی مشیک**﴾ وه له پویشتندا، نه شینه یی و، نه توند برؤ، واته: باریکی مامناو هندی پییش بگره ﴿**واغضض من صوتک**﴾ وه له ده نگیشتم نزم بکه وه له قسه و گفتوگو دا ﴿**إن انکر الاصوات لصوت الحمیر**﴾ چونکه دهنگی هه رنه ناخوش، ئه وه یه زیاد له پیوست به رز بکریته وه، زه رده دهنگی که رانه.

نازانن بهو پیلینانه یان، چون به لگه یان له سهر شیوانی بیروباوهری خویان راست کردوته وه ﴿**لله مافی السموات والأرض**﴾ ههرچی له ئاسمان وزه ویدایه، ههر بؤ خواجه به دروستکردن و مولک و مشور خوری، ئیدی چون واز له عیبادهتی ئه و دینن؟! ﴿**إن الله هو الغنی الحمید**﴾ بهراستی ئه و خواجه له عیبادهتی به ده کانی بی نیازه، له زاتی خویشیداو له لای بنده کانی و دروستکراوه کانی سوپاس کراوه.

فه رمان و په یقینی خوا ههر گیز کوتایی نایه ت:

دیسان ده چیته وه سه ره لگه هیئانه وه بؤ بوون و ده سه لاتی خوی و.. نه فه رمویی: ﴿**ولو ان مافی الارض من شجرة اقلام**﴾ نه گهر ههرچی داروردره ختی ئه م زه وییه هیه پینووس و قه له م بن ﴿**و البحر یمد من بعده سبعة**

ابحر﴾ ده ریاش چه ندهیه و بیته حهوت ئه و ندهی تریش، مه ره که فی ئه و قه له مانه بن، ته واری خه لکیش ببنه نووسه رو که لیماتی خوای پی بنووسن قه له مه کان کولسه بن و، مه ره که فه که ش ته و او ده بیئت ﴿**مانفذت کلمات الله**﴾ قسه و که لیماته کانی خوا ههر ته و او نابیئت ﴿**إن الله عزیز حکیم**﴾ بهراستی خوا زور ده سه لاتداره، زوریش وته دروست و کار جوانه، دیسانه وه ههر ئه م مه به ست و مانایه له سووره تی (۱۹/۱۸): ﴿**قل لو کان البحر مداداً... هاتوه**﴾. ۲۸

﴿**ما خلقتکم ولا بعثکم الا کنفس واحده**﴾ خه لکینه! دروستکردن وزیندو کردنه وهی هه مووتان دواى مردن" وه کو دروستکردن وزیندو و کردونه وهی تاکه که سینکه، به لای خوا وه ئه و نده ناسانه ﴿**إن الله سمیع بصیر**﴾ بهراستی خوا زور بیسه رو ژنه وایه، زوریش بینایه ناگاداره، هه موو شتیکیش بهوردی ده بیئی.

توانایی و بالادستی خوا:

﴿**الم تر ان الله یولج اللیل فی النهار ویولج النهار فی اللیل**﴾ ناخو به چاوی خوت نه تدیوه که چون خوا له شه و که م

ده کات و نه یخاته سه ره پوژ و، له پوژیش که م نه کات ده یخاته سه ره شو ﴿**وسخر الشمس والقمر**﴾ و خور و هه یقیشی رام کردوه ﴿**کل یجرى الى اجل مسمى**﴾ ههریه که یان هه تا نه و کاته ی لای خوا بؤی دیاری کراوه له سووپانه وه گه ران ده پروا و دیت، واته: تا روژی قیامت ده پوژ و دین ﴿**إن الله بما تعملون خبیر**﴾ بیگومان خوا به کارو کرده وهی ئیوه به ناگایه ﴿**ذلک بان الله هو الحق**﴾ نیشاندانی ئه و ئالوگورو ده سه لات هه ربؤ ئه وهی ئیوه دلنیا بن که ههر ئه و خواجه راسته ﴿**وان ما یدعون من دونه الباطل**﴾ بیگومان ئه وهی ده بیهرستن جگه له خوا ناره و او پوچه له، مه به ستی خواکانیشیان جگه له خوا ﴿**وان الله هو العلی الکبیر**﴾ و بیگومان ئه خواجه بلندو گه وریه، واته: بلند، له و بلندتر نیه، گه وریه له هه موو گه وریه ک ﴿**الم تر ان الفلك تجرى فی البحر بنعمة الله**﴾ ئایا نه تدیوه چون به فه زلی خوا که شتییه کان له جهرگه ی ده ریاکاندا به توانایی و رامکردنی خوا دین و ده چن و ده گهرین، دیاره نه گه رخا هیزو زه

سورة لقمان

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلَّ يَجْرَى إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ
بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ
مِنْ دُونِهِ الْبَطْلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٢﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ
الْفَلَكَ تَجْرَىٰ فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَةِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ إِنَّ
فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣﴾ وَإِذْ أَغْشَيْنَا مَوْجَ
كَالظُّلُمِ دَعَا اللَّهُ تَخْلِصِينَ لَهُ الَّذِينَ قُلْنَا نَجِّنْهُمْ مِنَ الْبَرِّ
فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمَا يَحْدِثُ بَيْنَنَا إِلَّا كُلُّ خَبْرٍ كَفُورٍ ﴿٤﴾
يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَأَخْشَوْا يَوْمًا لَا يَجْرَىٰ وَالَّذِ
عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَارِعٌ مِنَ الْبَرِّ شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ
حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُمُ اللَّهُ
الْعُرُورُ ﴿٥﴾ إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ
وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا
وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿٦﴾

سورة السجدة

الله

به‌ئاد نهدات هەرگیز ئه‌و که میانه‌ی بۆ هه‌لناگیرئ **﴿لیریکم من آیاته﴾** تا هه‌ندی به‌لگه‌و ده‌سه‌لاتی خۆیتان نیشان بدات **﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾** به‌راستی له‌وه‌ی باسکرا گه‌لی به‌لگه‌و نیشانه‌ی که‌وره هه‌یه بۆ هه‌ر خۆپاگیرئکی سوپاسگوزار، واته: بۆ هه‌ر باوه‌ردارێک خۆپاگرو سوپاسگوزار بێت، چونکه خۆپاگری و سوپاسگوزاری دوو سیفه‌تی بابای ئیمانداره **﴿وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوِجٌ كَالظُّلَلِ﴾** به‌وادار زۆر به‌ئارام و زۆریش سوپاسگوزاره، که‌چی موشریک و هاوبه‌ش دانهره‌کان هه‌رکاتئ شه‌پۆلیکی گه‌وره‌ی ده‌ریا وه‌ک هه‌وری پیر بت په‌رسته‌کان داپۆشی **﴿دعوا الله مخلصين له الدين﴾** نه‌وسا له‌ خاوینی له‌ شیرک و ملکه‌چی بۆی داوا له‌خوا ده‌که‌ن و لێنده‌پارێنه‌وه رزگاریان بکا **﴿فلما نجاهم إلى البر﴾** جا کاتئ پزگاری کردن و گه‌یاندنیه وشکانی له‌سه‌ر نه‌و باره‌یان ناوه‌ستن. سووره‌تی (۶۷/۱۷): **﴿وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ﴾** وه سووره‌تی (۶۰/۶-۶۱): **﴿قُلْ إِيَّاكُمْ إِنِ اتَّكُم عَذَابُ اللَّهِ﴾** هه‌رئهم ماناوه‌به‌سته ده‌گه‌یه‌نیئ. **﴿فمنهم مقتصد﴾** هه‌یانه مامناوه‌ندییه له‌نیوان شیرک و یه‌ک خوا په‌رستیدان هه‌شیانه له‌سه‌ر شیرک ده‌مینێته‌وه **﴿وما يجحد بآياتنا إلا كل ختار كفور﴾** له‌ئایه‌ته‌که‌نمان نکوولی ناکات مه‌گین خه‌لکیکی فریوباز و پێنه‌زان **﴿يا أيها الناس اتقوا ربکم﴾** نه‌ی خه‌لکینه! خۆتان له‌سه‌ر پێچی په‌روه‌ردگار بپاریزن و فه‌رمانه‌کانی جیبه‌جی بکه‌ن و لێی بترسن **﴿واخشوا يوما لا یجزی والد عن ولده﴾** و له‌و پۆژه‌ش بترسن که‌هیچ باوکی هیچی له‌ده‌س نایه بۆ کوپی خۆی **﴿ولا مولود هو جاز عن والده شیئا﴾** و هیچ منداڵیکیش هیچی پیناکرئ بۆ باوکی خۆی. واته: تکه‌و لاله‌و پارانه‌وه له‌و پۆژه‌دا به‌کرده‌وه‌ی چاک نه‌بیت که‌لکیکی نیه، بۆیه ته‌نانه‌تی منداڵیش فریای باوکی خۆی ناکه‌ویت **﴿إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾** بێگومان به‌لێنی خوا به‌هاتنی پۆژی قیامه‌ت راسته **﴿فلا تغرنکم الحیاة الدنیا﴾** وریا بن! ژیانی ئهم دونیایه فریوتان نه‌دات **﴿ولا یغرنکم بالله الغرور﴾** نه‌فس و شه‌یتانیش به‌ مۆله‌تدانی خوا چه‌واشه‌و سه‌رگه‌ردانتان نه‌کاو فریوتان نه‌دا، وه‌ک ئهم ئایه‌ته‌یش ده‌فه‌رموی: (یعه‌دم و یمنیهم وما یعه‌دم الشیطان إلا غرورا).

هه‌ر خوا زانای گشت باو بارانیکه‌:

ئینجا خوا باسی پینچ شت ته‌کات که‌ته‌نها هه‌ر خۆی ئه‌یانزانئ:

- ۱- **﴿إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾** به‌راستی زانیاری هاتنی پۆژی قیامه‌ت هه‌ر لای خوایه، جگه له‌و هیچ که‌سیک نازانئ قیامه‌ت که‌ی دیت، وه‌ک له‌جیگای تردا ده‌فه‌رموی: (لا یجلیها لوقتها إلا هو) ۱۸۷/۷.
- ۲- **﴿وینزل الغیث﴾** ته‌نها نه‌ویش باران ئه‌بارینئ له‌کاتی دیاریکراوی خۆیدا، که‌سیکی تر ناتوانئ باران ببارینئ.

- ۳- **﴿ويعلم ما فی الأرحام﴾** نه‌ویش نه‌زانئ چی له‌ منداڵانه‌کاندایه، واته: هه‌ر له‌وکاته‌وه که‌هیمان ناوه. خوا خۆی ده‌زانئ چیه: کوپه‌ یان کچ، به‌ختیارو سه‌رفرازه، یان لاسارو به‌دبه‌خته، به‌ژن و بالای کورته، یا... هتد.
- ۴- **﴿وما تدری نفس ماذا تکسب غدا﴾** هیچ که‌سیک - نه‌ چاکه‌کار و نه‌ خراپه‌کار- سه‌د له‌سه‌د نازانیت سبه‌ینئ چی ده‌کا له‌چاک و له‌خراپ.

- ۵- **﴿وما تدری نفس بای ارض تموت﴾** هیچ که‌سیش نازانئ له‌کام سه‌ره‌زه‌ویی ئه‌مرئ، واته: کام جیگا ده‌بیته‌ کوپو نارامگای. هه‌رچه‌ند له‌وانه‌یه هه‌ولیش درابئ بۆ زانینی ئه‌مه! **﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾** چونکه هه‌ر خوایه زانا و

به ناگایه به ته وای پرو د او ده کان و گشت نهیئی و ناشکرایه کیشی لایه کسانه. (وعنده مفاتح الغیب لا یعلمها إلا هو..)، (۵۹/۶) هر یو دو پاتی نه ماناو مبهسته یه.

کوتایی ته فسیری سوورته تی لوقمان، له گهل سوپاسی زورمدا.

والحمد لله والمنة.

*** **

۲۲- سوورته ۱ سه جده یه

مه که بیسه و (۲۰) نایه ته

به ناوی خوی به خشنده میهره بان

نهم سوورته ییش وهک سوورته هاو وینه کانی خوی چاره سهری بنه هاو بناغی عه قیده ییسلامی دهکات، وهک: بپروا به خوا و، به په یامی په یامبه ران و، به زیندو و یونه وهو پاداش وتوله.. له وای سوورته تی (مؤمنون) هوه هاتوه، گه لی به لگهش بو یه کتا په رستی دینیت هوه، راو بو چوونی هاو به شدانه رکان سه بارت به نکوولی کردنیان بو زیندو و بونه وه ره تده کاته وه کوتایی به کیشی به باسیکی روژی حیساب و کیتاب و لی کولینه وه دیت.

بی شک قورنان خوا نار دو ویه تی:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم * الم﴾ واته: نهم قورنانه هر لهم پیتانه پیکهاتوه، که چی ناوایش په کی نیوه ی خستوه و، پیتان ده لیت: دها نه گهر ده توانن نمونه ی بینن، هر موون وینه و نمونه ی بینن! ﴿تنزیل الکتاب لا رب فیہ من رب العالمین﴾ هیچ گومانی تیدا نییه که له لایه ن په روه ردگاری جیهانه کانه وه، به شبهش دابه زینراوه ته

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْم ﴿۱﴾ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۲﴾ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَتْهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِّنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿۳﴾ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿۴﴾ يُدِيرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ ﴿۵﴾ ذَلِكَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿۶﴾ الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنسَانِ مِنْ طِينٍ ﴿۷﴾ ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ﴿۸﴾ ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُّوحِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿۹﴾ وَقَالُوا أَلَمْ نَأْضِلْكُم فِي الْأَرْضِ أَلَمْ نَلْقَ خَلْقَ جَدِيدٍ بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ ﴿۱۰﴾ قُلْ يَتُوقَّعُكُمْ مَلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي ذُكِّرَ بِكُمْ ثُمَّ أَلَيْسَ لِرَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿۱۱﴾

خواره وه، واته: نهر که سی له مه دا به گومان و دو دل بیت، کاریکی زور نابه چی و نار وه وای کردوه ﴿ام یقولون افتراه﴾ یا کافرو خوانه ناسه کان ده لیت: موحه مه د خوی هه لی به ستوه؟ بو یان نیه نه وه بلین ﴿بل هو الحق من ربك﴾ به لکو نه وه هه قیه له لایه ن په روه ردگارت هوه ره وانه کراوه ﴿لتنذر قوما ما اتیهم من نذیر من قبلک﴾ هه تا تونه و قه و میه بترسیئی، که پیش تو هیچ بیدار که ره ویه کیان بو نه هاتوه، دیاره که خوا سزای هیچ که سی نادات بی به لگو و بیدار که ره وه، هر وه که به راشکاوی له سوورته تی (۱۵/۱۷) دا نه مه راده گیه نی و ده هه رموی: (وما کنا معذین حتی نبعث رسولا)، ﴿لعلهم یهتدو﴾ هه تا به شکو نه وانه شاره زاو رفنما بن و ریگی حق و راست دهرک بکه ن و سر لیشتیواو نه بن.

ناسمان و زهوی و نیوانیان، به‌شش روژان خولقی‌نراون:

﴿الله الذی خلق السموات والأرض وما بینهما فی ستة ایام﴾. ئەو خوایه‌ناسمانه‌کان و زهوی و هەرچیش له‌نیوانیاندا به‌ماوه‌ی شەش پۆژ (دوهران) دا به‌دی هینا ﴿ثم استوی علی العرش﴾ له‌پاشان چوویه سەر عەرش، ئیمانمان به‌(ئیسیتوا) هیه، به‌لام ئیسیتوایه‌کی لایه‌کی شکومه‌ندی خۆی بێت، واته: بێ هیچ جوژه بیرکردنه‌وه‌و شوبه‌اندن و ده‌ستکارییه‌ک له‌شیوازی ئەوچوونه سەر عەرشه‌ی. جا مه‌به‌ست به‌م (استواء) یه‌ له‌ جیگا‌کانی تردا به‌ ئەندازه‌ی تواناو لی‌زانینی خۆمان قسه‌ی له‌سەر کراوه، (سه‌له‌ف) و پێش‌بینانی‌شمان له‌ ته‌فسیرو مانای ((استوی علی العرش)) دا ده‌لێن: (ای علا علی الأرض، علوا یلیق بجلاله من غیر تجسیم ولا تکلیف ولا تشبیه ولا تعطیل...) شیای ناماژه بۆکردنه له‌ سووره‌تی (ئەعراف) و جیگا‌کانی تردا سه‌بارت به‌م مه‌سه‌له‌یه زیاتر قسه‌مان کردووه، ده‌توانی بچیتوه‌ نه‌وی. ﴿مالکم من دونه من ولی ولا شفیع﴾. ئەو کافران! بۆتان نیه هیچ دۆست و تکا کارێک -جگه له‌خۆی- له‌سزا رزگار تان بکات ﴿اللا تذکرون﴾ ده‌نایا نامۆزگاری و ه‌رناگرن و له‌سەر کو‌فر و شیرکی خۆتان به‌رده‌وام ده‌بن؟! ﴿یدبر الامر من السماء إلی الأرض﴾. ئەوخوایه‌یه که‌له سه‌رووی ناسمانه‌وه بۆ زهوی، کارو بارێ خه‌لک ده‌بر ده‌کات، وه‌کو ده‌فه‌رموی: (الله الذی خلق سبع سموات ومن الأرض مثلهن یتنزل الأمر بینهن...) ﴿ثم یرج إلیه﴾ له‌پاشان به‌رز نه‌بنه‌وه بۆلای خۆی ﴿فی یوم کان مقداره الف سنة مما تعدون﴾ له‌پۆژیکدا که به‌پێی ژماردنی ئیوه یه‌ک ه‌زار ساله، واته: له‌به‌ر قورسی و سه‌ختی، ماوه‌کی نه‌ه‌نده‌ی یه‌ک ه‌زار سال درێژه وه‌. ئەم رۆژه رۆژیکه له‌رۆژه‌کانی قیامه‌ت. سووره‌تی (۱۲/۶۵): (الله الذی خلق سبع سموات...) بۆه‌مان مانایه، وه (۴۷/۲۲): (وان یوما عند ربک کألف سنة). (ئێبێن عه‌بباس) نه‌لێت: ئەو ه‌زار پۆژه‌ش که‌له سووره‌تی (حه‌ج) دا باسکراوه، ته‌نها پۆژیکه له‌و شەش پۆژه‌یه، که‌خوا ناسمانه‌کان و زهوی له‌ شەش رۆژاندا دروستکرد، ئەم ه‌زار پۆژه‌ش له‌ سووره‌تی (سه‌جده) دا، ماوه‌ی سه‌رکه‌وتن و پویشتی پو‌داو و فرمان و کاروباره‌کانه بۆلای خوا -جل جلاله‌-، په‌نجا ه‌زار پۆژه‌که‌یش پۆژی قیامه‌ت، ه‌ه‌ندی‌کی‌ش نه‌لێن: مه‌به‌ست له‌ ه‌رسی ه‌زاره‌ی سووره‌ته‌کان ه‌ر پۆژی قیامه‌ته. ئەو جیاوازییه‌ش به‌ پێی پله‌ی ئیمان و باوه‌ره، وه‌ک ده‌فه‌رموی: (فذلک یوم عسیر، علی الکفرین غیر یسیر) (۹/۷۵-۱۰)، یان ده‌فه‌رموی: (ویقول الکافرون هذا یوم عسیر) (۸/۵۴). ﴿ذلک عالم الغیب والشهادة العزیز الرحیم﴾. ئەو خاوه‌نی په‌سنانه، زانای نادیارو دیاره، ده‌سه‌لاتدارو میهره‌بانه. زانایه به‌هه‌موو شتیکی نادیارو دیار، ده‌سه‌لاتدارو به‌توانایه، زۆر میهره‌بان و دلا‌واو به‌ به‌زه‌یه‌یه.

قوناغه‌کانی ئافه‌ران‌دنی مرو‌ة:

﴿الذی احسن کل شی خلقه﴾. ئەوخوایه ه‌ه‌موو شتیکی دروستکراوی خۆی، به‌چاکی و پێک و پێکی دروستکردووه، واته: ه‌ه‌موو شتی که‌ جیگه‌ی شیای خۆیدا فراهه‌می هیناوه ﴿وبدا خلق الانسان من طین﴾. وه دروستکردنی مرو‌ة (ئادهم) ی‌له‌ قورپه‌وه ده‌ست پێکرد، واته: بۆ ه‌ه‌وه‌لجار باوکی مرو‌فی له‌ قورپک دروستکرد، به‌و شیوه‌یه‌که له‌ گه‌ی جیگای تردا باسکراوه ﴿ثم جعل نسله من سلاله من ماء مهین﴾. له‌پاشا نه‌وه‌که‌شی له‌ پالوته‌یه‌ک، له‌ ئاوێکی بێ‌هێز دروستکرد، واته: له‌ پالوته‌ی ئاوی ژن و پیاو -وه‌کو له‌هیندی سووره‌تی تردا تیپه‌ری- به‌دی‌هینان ﴿ثم سواه ونفخ فیه من روحه﴾. له‌ پاشا به‌ژن و بالای پێک و پێککرد و ه‌ر له‌ سکی دایکیا، له‌ پو‌خی خۆی گیانی کرد به‌به‌ریا ﴿وجعل لکم السمع والبصار والافئدة﴾. وه‌ گو‌ی و چاو و دلێ، واته: ده‌زگای هێزی بیستن و بینن و ئامی‌ری دلێ بۆدانان ﴿قلیلا ماتشکرون﴾. که‌چی زۆر که‌متان سوپاسگو‌زاری ده‌که‌ن.

قیامت به دوور مه زانی:

﴿وَقَالُوا إِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ﴾ له گه ل نهو هه موو به لگانه دا هیمن شهو بی باوه رانه وتیان: نایا نه گهر نیمه مردین و له ناخی زه وییدا بزر بووین و تیا چووین و بووینه وه گل ﴿إِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ نایا جاریکی تر سر له نوی دروسته کرینه وه. واته: زیندوو ده بیینه وه؟ ﴿يَلْهُمَّ بَلِّغْهُمْ بَلِّغْهُمْ﴾ نهوان هر ته نیا ینکاری ژیا نه وه ناکه. به لکو باوه ریان به دیدارو خزمه تگه یشتنی په روه ردگاریان نییه. بویه پنیان وایه که هر گیز زیندوو ناکرینه وه بئ حیساب و کیتاب ده بن! ﴿قُلْ يَتُوفَّاكُم مَلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ﴾ بهو بی باوه رانه بلی: نهو فرشته یه ی گیان کی شان تانی پی سپیراوه. گیانتان ده کی شی وده مرین. نه م نایه ته و نه گه یه نیت که فرشته ی

گیان کی شان یه فرشته بیت. زانایانی (سه له ف) یش ده لین! نهو فرشته یه ش ناوی (عیزرائیل) ه، که چی له سووره تی (۹۷/۴)، (۲۷/۴۷)، (۶۱/۶) و انیشان ده ریت که فرشته ی گیان کی شان زور بن! جا بو نه مه زانایان ده لین له بنه رته دا نهو فرشته که نهو کاره ی پی سپیراوه تاکه فرشته یه که به لام چند فرشته یه کی تر له بهر ده ستیدان. ﴿ثُمَّ إِلَی رِبْکُمْ تَرْجَعُونَ﴾ له پاشان هر بو لای په روه ردگارتان ده گهرینه وه و پاداش و قوله وهرده گرن.

حالی به دحالی مشریکان:

﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمَجْرُمُونَ نَاكِسُوا رُؤُسَهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ له پوژی قیامت ده، هر بیینی کاتی تاوانباره کان له لای په روه ردگاری خوین، سه ریان شو پرکدووه له خه جاله تیدا ﴿رَبَّنَا ابْصُرْنَا وَسَمِعْنَا﴾ به زه لیلی نه لین: په روه ردگارمان! نهو ی به لینت پیدا بووین و نیستا به چاوی خویمان بینیمان و به گوئی خویمان بیستمان ﴿فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا﴾ په شیمانین. ده بمانگپه وه بو دنیا. مهرج بیت هرکاری چاک نه انجام بده یں ﴿إِنَّا مُوقِنُونَ﴾ به راستی نیمه

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمَجْرُمُونَ نَاكِسُوا رُؤُسَهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا ابْصُرْنَا وَسَمِعْنَا فَأَرْجِعْنَا لِنَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ ﴿١٢٦﴾ وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًى وَنَاكَحَ الْحَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٢٧﴾ فَذُوقُوا يَمَّا تَسْتَبِشْتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا إِنَّا نَسِيتُكُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ يَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٢٨﴾ إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿١٢٩﴾ تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿١٣٠﴾ فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣١﴾ أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا كَمَن كَانَ فَاسِقًا لَّا يَسْتَوُونَ ﴿١٣٢﴾ أَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ الْمَأْوَىٰ يُزَالَىٰ يَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٣﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿١٣٤﴾

یه قینمان هیه، "و نه زانین که به لینه که ت راسته. جا هر نه م مانا و مه به سته یه له سووره تی (نه عراف/ ۵۲) وه له سووره تی (مهریه/ ۳۸) دا پوون کراوه ته وه.

نهوانه که سزای قیامت ده بینن، له خوا داوای گه رانه وهی دنیا نه کن. هه تا نه مجاره کارو کرده وهی چاک بکن. خواش ده فهرموی: ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًى﴾ هر ویستبامان به زور هه موو که سیک بینینه سر ری هیادیته، نهوا هه موو که سیکمان به زور ده هیثایه سر ری راست و، هیادیته تمان ده دا. دیاره نه وهش پیچه وانه ی نازادی و، سه ربه سته یه که خوا به مروقی داوه ﴿لَٰكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ "نه گهر بمان ویستبا ناوامان ده کرد. به لام گفته که له منه وه سابت بووه که: ده بی دوزه خ پر بکه م له جنی وله ناده می، هه موو له بهر زانیمان به وهی که ریگه ی چوت و گومرای هه لده بزین و، هیچ به لگوو نیشانه و

ثُمَّ نُؤْتِكُم مَّا تُرِيدُونَ ﴿٩٩﴾ سُوْرهُتِی (یونس/ ۹۹) ثُمَّ رَاسْتِیْهِ دُووِیَات دِهَكَاتِه وِه دِهَسَه لَمِیْنِیَّت. ﴿١٠٠﴾ **فَذُوقُوا** **بِمَا نَسِیْتُمْ لِقَاءَ یَوْمِكُمْ هَذَا** ﴿جَا (پَیْیَان دَه لَیْنِیْن): نَهْمُؤْ نِیْوَه نَهْم سَزَایِه بَجِیْژَن لَه بَهْر نَهْمِیْ کِه گِه یَشْتَن وِلِیْقَا ی نَهْمُؤْ کِه تَان لَه بَیْر کَرْد ﴿بِنَا نَسِیْنَاکُمْ﴾ دَلَنِیَابَن کِه نِیْمَه ش نِیْوَه مَان لَه بَیْر کَرْد لَه نَاو سَزَادَا ﴿وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا کُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وِه نِیْدِی سَزَا ی هَتَا هَه تَا یِی و نَه پَرَاوَه بَجِیْژَن بَه هُوْی کَارُو کَرْدِه وِه کَانْتَا نَه وِه.

مَرْوُفِی بَه بَرَوَا هَه رَکِه نَا یَه تِی خَوَا یَا ن وِه بَیْر هِیْنَا یَه وِه، بَه سَه جَدِه دِه کِه وِیْتَه عَه رِی:

﴿١٠١﴾ **إِنَّمَا یُؤْمِنُ بِآیَاتِنَا الذِّیْنَ إِذَا ذُکِّرُوا بِهَا خَرُوا سَجْدًا** ﴿بَه رَاسْتِیْی هَه ر نَه وَا نَه بَرَوَا بَه نَا یَه تَه کَانْمَان دِه کِه ن کِه کَاتِی ثَامُؤْ گَارِی یَا ن پَیْدَه کَرِن، شَوْرْدَه بَنَه وِه سَهْر زَهْوِی بَه کَرْنُوش بَرْدَن، وَا تَه: خَوِیَان ثَامَا دَه یِیَه کِی بَاشِیَان تَیْدَا یَه و، هَمُو لَیْش دَه دَن لَیْیَان تِی بَگَن ﴿وَسَبِّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ تَه سَبِّحِی دِه کِه ن لَه هَه رَشْتِیْک کِه لَایْقِی نَه بَی، هَاوِی لَه گَه ل سُوْیَا سَکَرْدَنی پَه رَه رَد گَارِیَا نْدَا ﴿وَمَنْ لَا یَسْتَكْبِرُونَ﴾ وِه هِیچ شِیْوَه یَه کِیْش فِیْزُو تَه کِه بَوْر نَا کِه ن و، خَوِیَان بَه زَل دَا نَانِیْن، لَه عِیْبَادَت بُوْی، بَه پَیْچَه وَا نَه ی نَه وَا نَه ی تَه کِه بَیوْر دِه کِه ن، لَه جِیْگَا یَه کِی تَرْدَا خَوَا دَه فَه رَمُوْی: ﴿إِنَّ الذِّیْنَ یَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِی سَیَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِیْنَ﴾ (۶۰/۴۰). ﴿١٠٢﴾ **تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ** ﴿کِه لَه کِه و تَه نِیْشْتِیَان، بَه جِی و نِوِیْنَه کَانِیَا نَه وِه دَوُور، وَا تَه: لَه بَهْر عِیْبَادَت و شَه و نُوِیْژ، سَه ر لَه سَه رِیْن نَانِیْن و خَه وِیَا ن نِیَه ﴿یَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ بَه تَرَس و بَه نُوْمِیْدَه وِه پَه رَه رَد گَارِی خَوِیَان دَه پَرَسْتَن، وَا تَه: نُوِیْژِی شَه و دِه کِه ن، بَه تَرَس لَه سَزَا ی خَوَا وِه، بَه نُوْمِیْدَه رَه حَمَه تِی وِه زَه یِی، (مَه عَا ن) دَه لَی: گُوْتَم بَه پَیْچَه مَبَهْر ﴿کَارِیْکُمْ فِیْ رَکِه بَمَبَاتَه بَه هَه شَه تَه وِه! فَه رَمُوْی: بَه تَا ک و تَه نَا خَوَا پَه رَسْتَه و، هَاوِ لَی بُو دَا نَه نِیْیَت، نُوِیْژ بَکِه و زَه کَات بَدَه و، رُوْژُو بَگَرَه و حَه جِی کَا بَه بَکِه، پَاشَان هَمُو لَیْدَه لَه م رِیْگَا نَه شَه وِه بَه رَدَه وَا م کَارِی چَا کِه بَکِه: رُوْژُو وِیْگَرَه، چَوونَکِه رُوْژُو قَه لْغَا نَه، خَیْرو صَه دَه قَه گُوْنَا ح و تَا وَا ن دَه سَرِیْ تَه وِه، شَه و نُوِیْژ لَه نَا و جَه رَگِه ی شَه و دَا، پَاشَان نَا یَه تِی: (تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ) هَه تَا (جَزَاء بَمَا کَانُوا یَعْمَلُونَ) ی خَوِیْنْدَه وِه ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ یَنْفَقُونَ﴾ و لَه و رَزَق و پُوْزِیْیَه ی پَیْیَان بَه خَشِیوْن، لَه رِیْگَا ی خَوَا دَا (لَه جِیْهَادَا) دَه بَه خَشَن ﴿فَلَا تَعْلَمْ نَفْسٌ مَّا أُخْفِی لَهُمْ مِنْ قَرَّةٍ أَعِیْنٌ﴾ نِیْثَر هِیچ کِه سِیْک نَا زَانِی چ پَادَا شْتِیْکِی گَرَن گِیَا ن بُو دَا شَا رَا وِه لَه هُوِیَه کَا نِی خُوْش و شَادِی چَا وَا ن دَلْثَا رَا مِی ﴿جَزَاء بَمَا کَانُوا یَعْمَلُونَ﴾ لَه پَادَا شِی نَه و کَارَا نَه دَا نَه نَجَا مِیَا ن دَا وَا ن، خَوِیَا نِیَا ن بُو مَانْدُو ر کَرْدَه وِه.

بِرَوَادَارُو لَادَهْر وَهْکَ یَه کَ نِیْن:

﴿١٠٣﴾ **أَفَمَنْ کَانَ مُؤْمِنًا کَمَنْ کَانَ فَاسِقًا** ﴿نَا یَا نَه وِکِه سَه ی بَرَوَا ی هِیْنَا وِه وَهْکَ نَه وِکِه سَه وَا یَه کِه لَه نِیْمَان دَه رَچُو وِه! ﴿لَا یَسْتَوُونَ﴾ بَیْگُوْمَان هَه رَگِیْز نَه و دُو وَا نَه چَوونِیَه ک نِیْن ﴿مَا الذِّیْنَ أَمِنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ نَه وَا نَه ی بَه بَا وِه پَرِوون و کَا رَه چَا کِه کَانِیَا ن کَرْد ﴿فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوٰی﴾ نَه نَا و شَوِیْنِیَا ن چَه نْد بَا خِیْکِی بَه هَه شَه تِی هَه مِیْشَه یِیَه ﴿نَزَلَ بِمَا کَانُوا یَعْمَلُونَ﴾ لَه و بَه هَه شَه تَه دَا دَه بَه زَن و دَه بَنَه مِیْوَان لَه بَه رَا مَبَهْر نَه و کَارَا نَه وِه کَرْدُو یَا نَه ﴿وَأَمَّا الذِّیْنَ فَسَقُوا فَمَا لَهُمْ النَّارُ﴾ نَه وَا نَه ش لَه نِیْمَان دَه رَچُوون، جِی وَا وَا یَا ن نَا گَرَه ﴿کَلِمَا أَرَادُوا أَنْ یَخْرُجُوا مِنْهَا﴾ هَه ر کَات بَخَا وَزَن لَه وَا نَا گَرَه دَه رَچَن و پَرُوْنَه دَه رَه وِه بَه هَه ر شِیْوَه یَه ک کِه عَه قَلِیَا ن بَیْیَرِی ﴿عَبِدُوا فِیْهَا﴾ نَه یَا ن گِیْرَنَه وِه نَا وَا نَا گَرَه کِه ﴿وَقِیلَ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الذِّیْ کُنْتُمْ بِهِ تَکْذِبُونَ﴾ وِیْیَا ن نَه و تَرِی: دَه بَجِیْژَن سَزَا ی نَا گَرِیْک کِه نِیْوَه نَکُوْلِیْتَان نَه کَرْدُو بَرَوَاتَان پَیْیَنَه بَوو ﴿وَلَنَذِیْقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْاَدْنٰی دُونَ الْعَذَابِ الْاَکْبَرِ﴾ وِه دَه بَی لَه سَزَا ی دَنِیَا یَا ن پَیْیَجِیْژِیْن (بَه قَات و قَرِیْی وِه لَآ)، پَیْش سَزَا گَه وِرَه کِه ی رُوْژِی قِیَا مَه ت ﴿لَعَلَّهُمْ یَرْجِعُونَ﴾ بَه شَکُوْم بَگَه رِیْنَه وِه لَه لَادَان لَه کُوْفِرُو بَیْیَا وِه رِی ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُکِّرَ بِآیَاتِ رَبِّهِ﴾ کِی لَه وِکِه سَه سَه مَکَا ر تَرَه کِه بَه نَا یَه تَه کَا نِی پَه رَه رَد گَارِی

ناموزگاری ده کرتت ﴿ثم اعرض عنها﴾ که چی رویان لی وهر چه رخنیت؟ ﴿إنا من المجرمین منتقمون﴾ نه وانه تاوانبارن، بهراستی نیمه ش توله له تاوانبارن نه سینین، ثایه تی ۵۷/ سووره تی (الکف) هر بو پشتگیری نه مه به سته یه.

کتیبی موسا و ربیهری به نی ئیسرائیل:

﴿۲۲ ولقد اتینا موسی الکتاب﴾ بهراستی نیمه کتیبی توراتمان به موسا دا ﴿فلا تکن فی مرية من لقائه﴾ جا توش نهی محمد ﷺ هیچ گومانست نه بی و دوودل مه به له دیداری موسا، له ووش که تهورات له لایه ن نیمه وه به خشراوه بهو ﴿وجعلناه هدی لبنی اسرائیل﴾ کردیشمانه ری نیشاندهر بو نه وه کانی یه عقوب ﴿وجعلنا منهم

ائمة یمدون بامرنا لما صبروا﴾ وچه ند که سیکنان لیگردنه سه رکده و پیشه و، چونکه له ناینده دا - به فرمانی خو مان - رینمونی خه لکیان ده کردو، صبرو نارامیان گرت وشانین دایه بهر نه و نه زیهت و نازاره هاته ریگه یان ﴿وكانوا بایاتنا یوقنون﴾ وه یه قینیشیان به نایه ته کانی نیمه مه بو ﴿إن ربک هو یفصل بینهم یوم القیامة فیما كانوا فیہ یختلفون﴾ و په روه ردگاری تو له پوژی قیامه تدا بوخوی، له یه کیان ده کاته وه له وهی مشت و مریان تیندا مه بو، له کارو باری ناین، به حوکم و بریاردان له نیوانیندا، نه وکات چاک و خراپ، راست و ناراست پرون نه بیته وه.

چه ند به لگه یه که له سه رده سه لاتی خوا:

﴿۲۶ اولم یمد لهم کم اهلکنا من قبلهم من القرون﴾ نایا بویان رون نه بوته وه، که چه ند خه لکمان له پیشیان وه له ناو بردوه؟ نه بو په ندیان لی وهر گرتایه ﴿یمشون فی مساکنهم﴾ له کاتیکدا نه مان (قوره ش) به ناو خانوه ویرانه کانیاندا ده پوژشتن و ده گه ران؟! ﴿إن فی ذلک لآیات﴾ بهراستی ناله و دیاردانه دا گه نی به لگه ی زوره میز مه به بو

ده سه لاتی نیمه ﴿أفلا یسمعون﴾ ده نایا نابیسن؟ ﴿اولم یروا انا نسوق الماء إلى الارض الجر﴾ نایا نه یان بینیه که نیمه بو زه ویی کبال و وشک و مردوو بیگیان، ناوده نیرین؟ ﴿فنخرج به زرعاً تاكل منه انعامهم و انفسهم﴾ نیجانیمه ش به وناوه جوړاو جوړی پوهک و گژوکیاو مه زراو بهروبو ده پوینین، مه پومالاته کانیان و، خو یانیش لینی ده خون ﴿أفلا یبصرون﴾ ده نایا نابینن؟ په له کردنی کافران بو سزاو وه لاهمه کیان:

﴿۲۸ ویقولون متى هذا الفتح ان کنتم صادقین﴾ بی باوه رکان به لاقرتی و گالته وه ده یانوت: نه گهر نیوه راست نه کهن، نه داهو ری و بریاردانه له نیوانماندا که ی ده بیته؟! ﴿قل یوم الفتح لا ینفع الذین کفروا ایمانهم﴾ پیان بلی: پوژی داهو ری و بریاردان، باوه ر شهینان سوود نابه خشی به کافرو بیباوه ران، دیاره نه و پوژه پوژی قیامه ته، مه به ست برانه وهی کیسه کان و داهو ری نیوانیان، جائه و پوژه موسلمانان یارمه تی دهرین و زال دهن. ﴿ولا هم

سورة التکوثر

الحمد لله رب العالمین

وَلَنَذِیْقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَدْنٰی دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ
لَعَلَّهُمْ یَرْجِعُونَ ﴿۱﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُکِّرَ بِآیٰتِ رَبِّهِ ثُمَّ
أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِیْنَ مُنْقِمُونَ ﴿۲﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا
مُوسٰی الْکِتٰبَ فَلَا تَکُنْ فِیْ مَرِیٍّ مِنْ لِقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ
هُدًى لِّبَنِیْ إِسْرٰءِیْلَ ﴿۳﴾ وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ اِیْمَةً یَّهْدُوْنَ
بِأَمْرِ نَآلِمَا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآیٰتِنَا یُوقِنُونَ ﴿۴﴾ إِنَّ رَبَّکَ
هُوَ یَفْصِلُ بَیْنَهُمْ یَوْمَ الْقِیٰمَةِ فِیْمَا کَانُوا فِیهِ یَخْتَلِفُونَ
﴿۵﴾ أَوَلَمْ یَهْدِیْهُمْ کَمَا أَهْلَکْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ الْأَقْرُونِ
یَمْشُونَ فِی مَسٰکِنِهِمْ إِنْ فِیْ ذٰلِکَ لَآیٰتٍ أَفَلَا یَسْمَعُونَ
﴿۶﴾ أَوَلَمْ یَرَوْا أَنَّا سَوَّیْنَا الْمَآءَ إِلَى الْاَرْضِ الْجُرُزِ فَنُخْرِجُ
بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ اَنْعَامُهُمْ وَاَنْفُسُهُمْ أَفَلَا یُبْصِرُونَ ﴿۷﴾
وَقَالُوا لَوْ کُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا کُنَّا فِی الْمَدِیْنَةِ
قُلْ یَوْمَ الْفَتْحِ لَا یَنْفَعُ الذِّیْنَ کَفَرُوا اِیْمَانُهُمْ وَلَا هُمْ یُظْهَرُونَ
﴿۸﴾ فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ وَانظُرْ اِیْنَهُمْ مُّنتَظِرُونَ ﴿۹﴾

سورة الاحزاب

يَنْظُرُونَ ﴿مۆلەتیش نادىڭىن بە پەشىمان بوونەۋە و بىيانو ھىنانەۋە﴾ **﴿فَاعْرُضْ عَنْهُمْ﴾** جاكەۋايە تۆ پوۋيان ئى ۋەرگىزەرۋ وازيان لىيىنە **﴿وَانْتَظِرْ إِيَّاهُمْ مُنْتَظِرُونَ﴾** وچاۋەرۋانى سەرگەۋتنبە بزائە چىيان بەسەردىت، ديارە ئەۋانیش چاۋەرۋان چى توۋشى تۆ بىيىت تادەركەۋى كى ئەيباتەۋە؟ بەلى.. لەچەند شوپىنكى تردا ئەم ماناۋمەستەيە ھاتوۋە، ۋەك سوۋرەتى (۵۲/۳۰ - ۲۱) ۋە سوۋرەتى (۱۵۸/۶) ۋە.. ھتد.

كۆتايى تەفسىرى سوۋرەتى (سەجدە) ھات ، لەتەك سوپاسى زۆرىشمان بۇخۋاى دلۇقان و لەكارزان.

والله الحمد والمنة.

*** **

۲۲- سوۋرەتى (ئە حزاب) ۱-

مەدەنىيە (۷۲) نايەتە

بە ناۋى خۋاى بە خىشندەى مېھربان

ئەم سوۋرەتەش ۋەك سوۋرەتە مەدەنىيەكانى تر ، چەمكىكى ياساى كۆمەل و كۆمەلگەى ئىسلامىي دەرەخات، ژيانى تاك و. ژيانى كۆمەل و تىكراى موسلمانان، بەتايبەتى كاروبارى خىزان و ئوسرە دەخاتەرۋو.. تا بىيىتە دەسەبەرى ژيانىكى سەرفرازىي و، سەربلۇندىي كۆمەلگەكە، ھاۋكات لەگەل ھەلۋەشانندەۋەى ھەندى باۋونەرىتى جاھىلىيەت و نەقامىي پىش ئىسلام، ۋەكو باۋى بەكۈر كىردن (تەبەننى)، ئىنجا باسى (ظىھار) و قايلەلبوونيان بەدوۋىل بۆتەنھا مۇقىك! ۋە ھەرۋەھا لەخوۋە پىس و نەگىرسەكانى تىرى كۆمەلگەى نەقامىي پاكروۋاۋىنى دەكاتەۋە، دەيشتۋانين باسە گىرنگەكانى ئەم سوۋرەتە لەم سى خالەدا كورت بگەينەۋە:

بەكە ئاراستەۋ بەكار ھىنانى ئەدەب و ويلى ئىسلامىي لە تەۋاۋى كارو باردا بۇنمۈنە: لەبەشىكى ئاراستەۋ ئەدەب و ويلى ئىسلامىيە: ئەدەب و ويلى شادىي و زەماۋەند گىپان ۋەلىمە، خۇداپۇشەن ۋەل بەركى ئىسلامىي و، خۇ دەرنەخستىن بەرۋو تىي و بى حىجابىي. شىۋەى مامەلەكەلە كىردن لەگەل پەيامبەردا ﷺ ئەمانەۋ چەندىن ئەھكامى تىرى كۆمەلەيىتى، ۋەكو حوكمى (ظىھار) ۋ، ھەلۋەشانندەۋەى ياساى بەكۈر كىردن ۋەمىراتىي و، رىپىندان بۇمارەكەرنى ژنى بەكۈر كراۋو، حىكەت لەفرەژنى پەيامبەردا ﷺ، دروۋو سەلاۋات ناردن بۇ سەرگىيانى پاكىي، باسىكى شەرەكانى خەندەق و گروپەكان لەگەل باسكەرنى شىۋەى كۆبۈنەۋەۋ پەلامارى دېندانەيان بۇسەر موسلمانەكان ۋەدەرخستنى نيازو مەبەستى گلارى دوۋرۋەكان و، پەشىمان كىردەۋەى خەلكىكى زۆر لەسەنگەرى جىھادۋىتىكۆشان.. مافى خۇيەتى كەكەگەر سوۋرەتەكە لەسەرەتاۋ كۆتايىدا بە دىژە لە كارى گەندەلى دوۋرۋەكان بدى، ھەتا پەردەى خىانەتەكانيان بۇ ھەموۋكەسىك لادا. لەتەك باسىكى جەنگى (بەنى قورەيزە) ۋ ھەلۋەشانندەۋەى پەيماننامەكە لەلەين جوۋلەكەكانەۋە.

دوۋەم: بىرپارو فەرمانەكانى خوا.

سىيەم: (بەنى قورەيزە) ۋ گروپ و حىزبەكان.

بۇ دىنى خۋا كۆنەدەر بە:

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ﴾ ئەى پەيامبەر! ﷺ بەردەۋامبە لە سەر ترسى خودا،. پىۋاچاكىك لەپىئاسەى تەقۋادا دەلى: تەقۋا ئەۋەيە ھەتادەگەيتە نوۋرى خوا گوپرايەل و بەرفەرمان بى و، ھىۋات بە پاداشتى فراۋانى خواھەبى، ۋە ھەرلەبەر پوۋناكىي (نوۋرى)خۋادا لەتاۋان و تاۋانكارى دوۋرەۋەكەۋى و،

به رده و امیش ترسی سزاو تولهی خوات ببی ﴿ **ولا تطع الکافرین والمنافقین** ﴾ وه هرگیز له بی باوه و دو و پوه و ده کان گویریایه لی مه که ﴿ **ان الله کان علیما حکیما** ﴾ چونکه خوا همه میشه زانایه کی دانایه، واته: زانایه به هه موو شت و زانینی نه و ده وری هه موو شتیکی داوه. دانایه له و تارو کرداریداو هه موو تارو کرداری له جینی خوئی داده نی، دهی که وایه هر گویریایه لی خوا بکه ﴿ **واتبع ما یوحی الیک من ربک** ﴾ و شوینی نه و بریارو قهرمانه بکه وه له لایه ن په رومردگار ته وه و دهیت بۆده کری ﴿ **ان الله کا بما تعملون خبیرا** ﴾ چونکه به راستیی خوا به رده و ام به و کار و کرده وه نیوه نه نجامی ددهن به ناگایه و هر به پینی نه ویش پاداش و توله تان ددها ﴿ **وتوکل علی الله** ﴾ و له ته وای نییش و کاره کانیشدا ته نها پشت به خوا ببه سته ﴿ **وکفی بالله وکیلا** ﴾ و دیاره خواش بو چا و دیرو بریکار و پشتیوانی به سه. (نیین جهری و) (ترمزی) نه لین: دور ووه کان گو تیان:

پیغه مبه ر دوو دلی هه یه! جابو وه لای نه و بو چوونه یه خوا فهرمووی: ﴿ **ما جعل الله لرجل من قلبین فی جوفه** ﴾ خوا له ناوه ناوو دهروونی هیچ مروئیکدا دوو دلی دانه ناوه، که وایه نابی دوو بیرو باوه ریش له تاکه دلیکدا اجزی بکریته وه.

هه لوه شانده وای باوی به کوپ کردن (ته به ننی!):

﴿ **وما جعل ازواجکم الا لئلی تظاهرون منهن امهاتکم** ﴾

ژنانی هاوسه ریشان که نیوه ده یانکه نه دایکی خوتان و، پیان ده لین: پشتی نیوه وه ک پشتی دایکم وایه و له جییدا یکه من، هرگیز به و قسانه نابنه دایکتان، واته: ته نیا به وتنی رسته ی (وه ک دایکم وایته له حه رامیدا) نابنه دایکتان، به لکو نه وه هر قسه یه که و، خوتان هه لتان به سته وه، به لی.. له سه رده می نه فامییدا هر که سی ک به ژنه که ی خوئی گوتبا: تو وه ک دایکم وایته، به و قسه یه لینی حه رام ده بوو! نیسلام هات و نه وای هه لوه شانده وه و نه حکامی بو نه و ته یه دانا، نایه تی: (ماهن امهاتهم ان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١﴾ وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢﴾ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٣﴾ مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِّن قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ ۖ وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمُ النَّسَىٰ تَطْهَرُونَ مِنْهُنَّ أَمْهَاتِكُمْ ۖ وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ ۖ وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ﴿٤﴾ ادْعُوهُمْ لِأَسْمَائِهِم ۖ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ فَإِن لَّمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٥﴾ النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ ۖ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ وَأُولَٰئِ الْأَرْحَامُ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَن تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَآئِكُم مَّعْرُوفًا كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٦﴾

وَرَبُّنَا

۲۱۸

امهاتهم إلا اللائی ولدنهم... ۵۸/۲ پشتگیری هه رنم ماناو مبه سته ده کات، له مه دریز تریش نه م باسی (ظیهار) له سه ووه تی (موجاده له) دا دیت. ﴿ **وما جعل ادعیاءکم ابناءکم** ﴾ نه وانهش که نیوه داوی به کوپ وونیان ده که و، به ناوی نیوه وه بانگ ده کرین، خوا نه یکر دونه ته کوپی نیوه و به و قسه یه نابنه کوپتان، به لکو هر شتیکی سه رزاره کی و ده میبه. به لی له سه رده می نه فامییدا کوپی نه م و نه ویان نه هینیایه لای خو یان و حوکی کوپی پشتی خو یانیا ن ده دایه، ته نانه تی په یامبه ریش ﴿ **پیش نه وه ببی** ﴾ به په یامبه ر (زهیدی کوپی حاریس) به ی کرد بووه کوپی خوئی نه و سا قورشان هات و نه و با ووه نه رته جاهیلیه ته ی هه لوه شانده وه و دو و پاتیشی کرده وه و فهرمووی: ﴿ **ذلکم قولکم بأفواهکم** ﴾ نه و ه تان هر و ته ی سه رزاره کی خوتانه و هه قیقتی نیه، نه گینا نه و قسه یه بناغه و ناوه بو کیکی نییه و، هرگیز کوپی که سیش نابی به کوپی که سیکی دیکه، که سیش نابی به باوکی که س به قسه یه کی

سهرزاده کی، وه خوا له سووره تیکی تردا دهفرموی: (ماکان محمد ابا احد من رجالکم...) ۴۰/۳۳. (عهبدولادی کوپی عومر) دهلی: نیمه (زهیدی کوپی حاریس) همان هر به نیوی (زهیدی کوپی موحه ممد) وه بانگده کرد، هتا نایه تی: (ادعوه لآبائهم...) هاته خواری. (فتح الباری: ۸/ ۳۷۷، موسلیم: ۴/ ۱۸۸۴) ﴿والله یقول الحق﴾ خواش هه میشه هر وتهی راست و دروست نهلی وچی ههقه نهوه بهیان دهکا ﴿وهو یهدی السبیل﴾ هر نهویشه بهندهکانی خوی رینوین دهکابو پی راست، جا که واته توش نهی موسلمان! تهنها گوی رایهلی نهوبه ﴿ادعوه لآبائهم هو اقسط عند الله﴾ هر بهناوی باوکی خوینانه وه بانگیان بکن و نیویان بهرن، واته: مهلین: (زهیدی کوپی موحه ممد)، بهلکو بلین: (زهیدی کوپی حاریس) ه. چونکه لای خوا هر نهوه پهسند و دادگه رانهیه ﴿فان لم تعلموا آباءهم﴾ خو نهگه باوکیشیا نقتان نهدهزانی هتا به ناوی باوکیانه وه بانگیان بکن ﴿فإخوانکم فی الدین وموالیکم﴾ نهوه برای شایینی و دوستان، نهگه موسلمان بن، وه خوشهویست و مهولاتان، واته: پاش نازادبوونی له کویلهیی دهبی بلین: فلانهکسی مهولام! بویه بو دواپی پهیامبر ﷺ به زهیدی دهگوت: تو براو مهولای نیمه: (انت اخونا ومولانا) (فتح الباری: ۷/ ۵۷۰). ﴿ولیس علیکم جناح فیما اخطاتم به﴾ خو نهگه بههله جاریکش بانگتان لی کردبن، زمانتان وا راهاتبی، نهوه هیچ قهیناکاو گونا مینکتان ناگات لهو ههلهدا ﴿ولکن ما تعدت قلوبکم﴾ بهلکو گوناح لهودهاییه که نهگه بهدهست نهنقهست نهو کاره بکن و نیویان بهرن بهغیری باوکیان. ﴿وکان الله غفورا رحیما﴾ خواش هه میشه گوناح پوشه، دلوفان و میهره بانه.

پیغه مبه ربو موسلمانان له خوینان فهرزترم، هاوسه رهکانیشی دایکیان:

﴿النبی اولی بالمؤمنین من انفسهم﴾ پهیامبر ﷺ به پرواداران له خودی خوینایش له پیشتره، له هه موو کارو باریکی دین و دنیا دا، وه هرگیز پیخوش نهبووه موسلمانان توشی هیچ جوړه بهلاو نه هامتیک بین، هه موو کاتیش هه ولیداه بهرهو خیرو چاکه بچن و خوی بهبرایان داناوه، دیاره که دهبی موسلمانانیش هه رنهو بریار و حوکیان بو بدا و. هر قسهی نهویش بیسن، وه خوی له فرموده یه کدا دهفرموی: ((انا اولی بکل مؤمن من نفسه، فایما رجل مات وترك ذینا فإلی، ومن ترک مالا فلورثه)). واته: من به خودی موسلمانانه وه له خوینان بو خوینان نزیکترم، جا هه رکه سی به قهرزاری مرد، قهره که ی له سر منه و، من دهی برترم، هه رکه سی کش مردو مال و سامانی لی به جیما، نهوه بو میراتبه رانی خوی دهبی. نه فرموده یه باشتین بهلگو نیشانه ی دلسوزی نهو پیغه مبه ره ﷺ نیشان دهات بهرامبر به نومه ته که ی. پیشهوا (نهحمد) و (نهبوو داود) پریوایه تیان کردوه. ﴿وازواجه امهاتهم﴾ و رنهکانیشی دایکیان، پیوسته وه دایکی خوینان پرز و حورمه تیان لیبنین. واته: له پرزگرتن و حه رامیی ماره کردنیاندا وه دایکیان، بهلام له ته ماشا کردن و خه لووت و... هتدهبی وه رنانه ترمامه لیان له گهلبکرت ﴿واولوا الارحام بعضهم اولی ببعض فی کتاب الله من المؤمنین والمهاجرین﴾ و لهکتینی خوادا (لوح المحفوظ)، و نووسراوه که میراتی هیندی له هیندی بههوی خزما یه تی نه سبیی، له خه لکانی تری نیو پرواداران و کوچکه ران له پیشتره، بهلی. له سهرتهای ئیسلامه وه به هاوپه یمانی و به موسلمانته تی و برابر وون بهدینی خوا، میراتیان له یه کتر دهبرد. جا له دوا ییدا له ناو موسلماناندا نهو حوکه یه - وهکو (نبن عهباس) دهلی - هه لوه شایه وهو چوویه وه سهرباری واقعی خوی. ﴿إلا ان تفعلوا إلی اولیائکم معروفا﴾ سامه گه له گه ل خزم و دوستاندا پیاهو تهیی و چاکه یه ک بکن و شتیکیان بهدنی ﴿کان ذلک فی الکتاب مسطورا﴾ میرات بردنی خزمان له یه کتر میرات نه بردنی کافر له موسلمان، نهوه له قورنانی پیروزدا توماره و نووسراوه دهبی کاری پیکی.

خوا په یمانی له پیغه مبهران سهند:

﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ﴾ نهو کاته وه بیر بیته که نیمه په یمانان له پیغه مبهرا نی پیشتو وهرگرت که: هلسن به نه رکی سرشانی خو یان و به باشی به رنامه که ی خوا رابگه یمنن ﴿وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ ابْنِ مَرْيَمَ﴾ و به تایبه تی له تو نه ی موچه مهاد! - و له (نوح و ئبراهیم و موسا و عیسای کوپی مریه م - سلاویان له سر بیته) ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا﴾ و بو نه مش په یمانیک ی بتوو توندو مه که ممان ی وهرگرتن، دیاره په یمانی پیغه مبهران له په یمانی خه لکانی تر گرنگتره، هر بویه له م نایه تانه شدا: ﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ﴾ ۸۱/۲، (شرع لکم من الدین ما

وصی به نوحا والذی اوحینا الیک وما وصینا به ابراهیم وموسی وعیسی ان اقیموا الدین ولا تتفرقوا فیه) ۱۲/۴۲ نهو مانا و مه به سته دو پیا تکراره ته وه ﴿لِیَسَّالَ الصَّادِقِینَ عَنْ صَدَقَتِهِمْ﴾ تا خوا له پوژی قیامه تدا له راستگوئی راستگو یان (واته: پیغه مبهران) بپرسیت: سه باره ت به گه یاندنی په یامه کیان و وه لادمانه وه ی گه له کیان بویان، نهو جاپاداشیان بداته وه له سر نیمان و پروا که یان ﴿وَاللَّکَافِرِینَ عَذَابٌ اَلِیمٌ﴾ و بو خوانه ناس و بی پروایانیش، سزایه کی به نیثی ناماده کردوه.

جهنگه که ی خه ندهق:

نینجا ده چیته سر باسی جهنگی چال (خندق - نه حزاب) و ده فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ نه ی گه ی خاوه ن باوه را به رده و ام یادی نیعمه ت و به خششی خوا بکه نه وه به سرتانه وه ﴿إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ﴾ نه وده مه که له شکرکی فره گه وره هاته سهرتان، واته: له پوژی (خه ندهق) دا، که له ناو تیره کانی عه رب وجو له که دا (۱۲) هزار جهنگا وره ناماده کرابوو، جاکاتی

وَأِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ۖ لَنَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَنْ صَدَقَتِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ۝ يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ۝ إِذْ جَاءَكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونًا ۝ هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا ۝ وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مُّآوِدُنَا اللَّهُ وَرُسُلُهُ ۖ الْأَعْرُورُ ۝ وَإِذْ قَالَتْ طَآئِفَةٌ مِنْهُمْ يٰٓأَهْلَ يَرْبِ لَا مَقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا ۖ وَسَتَذُنُّ قَرِيبٌ مِنْهُمْ النَّبِيُّ يَقُولُونَ إِنَّا بُعِثْنَا بِعِزٍّ وَإِنَّا نَرِيكَ يَدُونَ ۖ لَا فِرَارَ ۝ وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سَأَلُوا الْفِتْنَةَ لَآتَوْهَا وَمَا تَلَبَّسُوا بِهَا إِلَّا لَيْسِيرًا ۝ وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا لَ اللَّهِ مِنْ قَبْلُ لَا يُؤْتُونَ الْأَدْبَرَ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ۝

نهو دهنگ و باسه گه يشته په يامبر ﷺ، نهو يش خيرآ مه شوهر ته له گه ل هاوه لانكر د چي بكنه باشه! جا له سر راو بو چوونی (سهلمان) ی فارسیی - که شاره زایی له نه خشه و پلانی فارسه کان هه بوو - سهر باز گه یه کیان دروست کرد و چالیکیان له نیوانیاندا لیدا، نهو جار (سی هزار) سهر بازی موسلمان کو بویوه وه و پوبه رووی نهو له شکره دوازه هزار که سیه و هستان و، موسلمان هه کان ترسی تیکشانیان لینیش و، هزارو یه ک حیسابیان بو نه نجامی خو یان و جهنگه که ده کرد ﴿فَارْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا﴾ نهو سا نیمه يش لهو کاته زور تر سنا که دا (با) یه کی زور توندو سار دمان ناره سهریان، هاوپی له گه ل کو مه لی سهر بازی فریشته دا که نیوه نه تاندیتن، دهره نجام هرچی چادرو منجه ل و دیزه و گوزیه یان بوو تیک و پیک شکاو سهر خوار بوویه وه و خویشیان به په له هه لها تن، نه مه یه که پیغه مبه ر - ص - ده فرموی ((نُصِرْتُ بِالْغَبَا، واهلکت عاد بالدُّبُور)) فتح الباری/ ۶۰۴ ﴿وَكَانَ اللَّهُ

بما تعملون بصیرا ﴿ و ه خوا هه موو کات بینایه بهو کاروکردهویه ، ئیوه نهنجامی نهدهن ، وهکو خندهق لیدان وددان بهخودا گرتن و... هتد ﴿ **إِنْ جَاؤْكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ** ﴾ کهدورژمن لهلای سهروو ، لهلای خوارواتانهوه بوټان هاتن ، واته : له خورههلات وخورشاوای شاری (مهدینه) وه هیرشیان هیئایه سهرتان وئابلوقه دران ﴿ **وَإِنْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ** ﴾ وئیتر گش چاوی کلاومولهق بوو ، له روانینزیباری ئاسایی خوی ﴿ **وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ** ﴾ وهه موودلیکیش لهترسدا گهیشته گهروو ، هاوهلأن بهپیغه مبهریان گوت : دوعایهک هیه بو نه م سات وکاته بیلین؟ فهرمووی : بلین : ((اللهم استر عوراتنا ، وآمن روعاتنا)) . ﴿ **وَتَتَذَكَّرُونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَا** ﴾ و ئیوهش گومانی زوری جورا جورتان به خوا دهبردا

نه زمونگردنی بروداران و هه ئوئستی دوو پوهکان :

﴿ **هَٰذَاكَ ابْتَلَى الْمُؤْمِنُونَ** ﴾ لهو جیگاو شوئینه دا برودارهکان کهوتنه ژئر تاقییکردنهوه ، واته : نهو کاریه تاقییکردنهوه بوو بیان ، بو نهوهی مروفی دلسوزو راستگوو ، مروی دوو پوهناله بار لهیهک جیابینهوه ﴿ **وَلَزَلُوا زَلَالًا شَدِيدًا** ﴾ وه تهکانیکی زور سهختیان خواردو کهوتنه چرکه چرک و ، زور به توندی حالیان تیگچوو و کهوتنه وهز عیکی ناهه موارهوه ، واته : دهتگوت زهوی له ژیر پیئانهوه دهله رزی و دهته قیتهوه ﴿ **وَإِنْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ** ﴾ بیر بیئه نهو کاتهی دوو پوهکان و نهوانهش دلیان نه خوش بوئه یانوت : ﴿ **مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا** ﴾ نهو بهلینهی خواو پیغه مبهرهکی پیئاندا یین به سهرکهوتن ، ههر فریودان ولهخشته بردن بوو بومان ! واته : بهلینی به سهرکهوتنی بهسهر (فارس و پرم) دا پیئادین ، کهچی وائیستا کهسیک ناتوانی بهئاسانی سهرئاویکیش بکات . اسباب النزول / للسیوطی . ﴿ **وَإِنْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ** ﴾ نهو کاتهش وهیریینه که دهستهیهک له دوو پارهکان وتیان : ﴿ **يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مَقَامَ لَكُمْ** ﴾ نهی خه لکی مه دینه ! نهه جی و شوینی مانه وهنیه بو ئیوه ، نه ههر لیزه بمیننهوه ، لهوانیه هه موو تیابچن ﴿ **فَارْجِعُوا** ﴾ دهسا ههتا نه کوژراون بگه رینهوه بو ناوشارو ، دهست له (موحه ممد) و هاوهلانی هه لگرن . (ئیین عهباس) نهلی : جووله کهکان به (عبدوللای کوپی ئوبه ی) یان گوت : له بهرچی خوتان به دهستی (نه بوو سوفیان) و هاو پیئانی نهو به کوشت نهدهن ! ده بگه رینهوه بو مه دینه ، ئیمهیش لهو یین چاوه پروانتان نه یین ، نهو سائهم نایه تی : ﴿ **وَإِنْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ** .. هاته خوارئ . ﴿ **يُوسُتَازَنَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ النَّبِيَّ** ﴾ دهستهیهکیشیان (هوزی بهنی حاریسه) بو خودزینهوه دههاتن موله تیان له په یامبهر ﴿ **دخواست** ﴾ یقولون **إِنْ بَيُوتُنَا عَوْرَةٌ** ﴾ و ده یانوت : ماله کانمان بیپاریز مهرو که سمان دانه ناوه ئاگای لییان بی ، جا له بهر نهوه ههر دهبی بگه رینهوه پاسه وانییان بکهین ! ﴿ **وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ** ﴾ خوله راستیشدا درویان کردو بیپاریزگار نه بوون ، به لکو له جیگهی مه حکمه دا بوون ﴿ **إِنْ يَرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا** ﴾ ههر ئه یانهوی له گوره پانی جیهاد هه لیین وخو بدزنهوه و رابکهن ﴿ **وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ آقْطَارِهَا** ﴾ نهوه ندهیش ترسنوکن ، نهو لهشکری دوزمن لهم لاوله ولای مه دینهوه هاتبایه ته سهریان ﴿ **ثُمَّ سَأَلُوا الْفِتْنَةَ لَأَتَوْهَا وَمَا تَلْبَثُوا بِهَا إِلَّا بَسِيرًا** ﴾ پاشان داوای هه لگه پرانه ویان له دین لیگردبان ، وه لامیان ده دانه وهو . که میک نهبا پیوهی نه ده مانه وه ﴿ **وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلِ لَا يُؤْنِ الْأَدْبَارُ** ﴾ خو زووتریش - پیئش پرودانی جهنگی خندهق وداوی جهنگی بهدر - په یمانیان به خوا دابوو که ههر گیز له گوره پاندا پشت له دوزمن هه لنه کهن و نه به زین که چی درویان کرد ﴿ **وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا** ﴾ دیاره په یمان به ستق له گه ل خوا دا ، لیپرسینه وهی هه یه ولیی به برپرس دهبن ﴿ **قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفِرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوِ الْقَتْلِ** ﴾ پیئان بلی : نهی موحه ممد ﴿ **نهر** ئیوه بتانهوی له مردن . یان له کوشتن هه لیین و رابکهن ، هه لهاتن سوودتان پیئابه خشی ﴿ **وَإِذَا لَا تَمْتَعُونَ إِلَّا قَلِيلًا** ﴾

نه گهر سوو ديشتان پي بيه خشې. هه ركه ميگ ده ژين ورا ده بوين، نيتر سه ره نجامتان هه مردنه و ده گه رينه وه لای خو مان ﴿ **قل من ذا الذي يعصمكم من الله** ﴾ پييان بلي باشه! نه وه كي يه ده تواني په ناتان بدا له خوا و له بهرام بهر ئيراده ي خو يه وه بتان پاريزي ﴿ **إن أراد بكم سوءاً أو أراد بكم رحمةً** ﴾ نه ويستي ناخوشيه كتان تووش بكات، يان ويستي خير و چا كه يه كي بوو پيتان ﴿ **ولا يجدون لهم من دون الله ولياً ولا نصيراً** ﴾ ناشكرايشه بي جگه له خوا، نه و دوو پروانه هيچ دوست و يار مه تيد هريكيان ده ستنا كه وي، كه بتواني نه هيلي ﴿ **قد يعلم الله المعوقين منكم** ﴾ بيگومان خوا به چاكي نه و كه سانه تان ده ناسيت كه كوسپ و ته گهر ده خه نه به ردم جيهادي موحا ميدان ﴿ **والقائلين لا خوانهم لهم إلهنا** ﴾ و نه وانه ش كه به براكاني خو يان ده لين: و هرنه لای نيمه و واز له موحه ممد و ها وه لانی بينن

و. خو مه دهنه كوشت ﴿ **ولا يأتون البأس إلا قليلاً** ﴾ نايه نه جهنگه و كه ميگ نه بي ﴿ **اشحة عليكم** ﴾ بهرام بهر به نيوش زور پژدوبی هيممهت و پيسكه ن و قه تيش حهز به سه ركه و تن تان ناكه ن ﴿ **فإذا جاء الخوف رايته ينظرون إليك** ﴾ چا كه ترس و بيميش پيش هات وجهنگ ده ستي پيكر، ده يان بيني به جو ري ته ماشا ت ده كه ن ﴿ **تدور أعينهم** ﴾ چا وه كانيان له كالاندا ده سو ري ته وه و سپي هه لده گه ري ت ﴿ **كالذي يغشى عليه من الموت** ﴾ و كه كه سي: له ترسي مردن بي هوش بو وي، واته: نه و كه سه ي كه له حالي خو يدا بيت چو ن چا وه كاني سپي و ه رده گه ري و نه بله ق ده بي، نه وانه ش له ترسا و ايان ليدي ت ﴿ **فإذا ذهب الخوف سلقوكم بالسنة حداة** ﴾ چا هه ركه ترسه كه چو و نه ما، ليتان ده دهن به زمانه تيزه كه يان و داواي به شه غه نيمه تي خو يان ت ليذه كه ن! ﴿ **اشحة على الخير** ﴾ له گهل نه و ه شدا كه به ته ماي غه نيمه ت و تالانه كه ن، له به رېژدي و چروكي و چكو و سييان، هه رگيز له ده سيان خير ناكه وي ته وه ﴿ **اولئك لم يؤمنوا** ﴾ نانه وانه هه رله بنه رتدا برويان نه هينا وه، بويه نيستا نه وه حال يانه

﴿ **قل من ينفعكم إلا فراير** ﴾ ينفعكم القرار ين فر زتم من الموت أو القتل وإذا لا تمعون إلا قليلاً ﴿ **قل من ذا الذي يعصمكم من الله** ﴾ اراد بكم سوءاً أو اراد بكم رحمةً ولا يجدون لهم من دون الله ولياً ولا نصيراً ﴿ **قد يعلم الله المعوقين منكم** ﴾ اشحة عليكم فإذا جاء الخوف رايته ينظرون إليك تدور أعينهم كالذي يغشى عليه من الموت فإذا ذهب الخوف سلقوكم بالسنة حداة اشحة على الخير أولئك لم يؤمنوا فأحبط الله عملهم وكان ذلك على أشبهير ﴿ **يحسبون الأحزاب لم يذهبوا وإن يأت الأحزاب يودوا لو أنهم بادون في الأحزاب يستلوث عن أنبيائكم ولو كانوا فيكم ما قاتلوا إلا قليلاً** ﴾ لقد كان لكم في رسول الله أسوة حسنة لمن كان يرجو الله واليوم الآخر وذكر الله كثيراً ﴿ **ولمآراء المؤمنين الأحزاب قالوا هذا ما وعدنا الله ورسوله وصدق رسول الله ومارأدهم إلا إيماناً وتسليماً** ﴾

﴿ **فاحبط الله أعمالهم** ﴾ نينجا له بهر نه وه خواش كاره كانيان ي پوچه ل كر د و ته وه ﴿ **وكان ذلك على الله يسيراً** ﴾ دياره نه وه ش بو خوا كاريكي ناسانه ﴿ **يحسبون الأحزاب لم يذهبوا** ﴾ نه و حيزب و گروپ يانه - نه و هنده تر سنو كن - وا ده زانن كه هيشتا سوپاي گروپه كان له ده ورو به ري مه ديندا ما وه نه و يشتوون، خو رويشتبوون و گه رابوونه وه ﴿ **وإن يأت الأحزاب يودوا لو أنهم بادون في الأحزاب** ﴾ خو نه ر بوجاريكي تر له شكري نه و گروپ يانه بينه وه سه ريان ناوات ده خوازن كه له ناو عه ربه ده شته كييه كاندا بووبان و نه هاتنايه جهنگه كه وه. هه تا تووشي نه و نازارو ترسه نه بوونايه ﴿ **يسألون عن أنبائكم** ﴾ و هه ر له و ييشه وه له دهنگ و باسي نيويان پرسيا ﴿ **ولو كانوا فيكم ما قاتلوا إلا قليلاً** ﴾ خو نه گهر له ناو نيوه شدا بوونايه - كاتي كه جهنگ هه لده گيرسا - كه ميگ نه با جهنگيان نه ده كرد، چونكه تر سنو ك و گيان خو شه ويستن.

يېڭە مېھرى خوا سەرمەشكە بۇ مۇسلمانان:

﴿^{۲۱} لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ بهراستی پیامبری خوا چاکترین نمونه‌ی رُیک و پُیک و سهرمه‌شقه بۆتان، ده‌سا ئیوه‌ش له‌دلسۆزنی و سیاسه‌تی و جیهادی و ئارامی و ته‌قوایی و ته‌واوی بواره‌کانی ژياندا چاوی لیبکه‌ن و به‌دوایدا بچن ﴿لَمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ﴾ به‌تایبه‌تی بۆ ئه‌وه‌که‌سه، که به ته‌مای خواو روژی دواویه ﴿وَذَكَرَ اللَّهُ كَثِيرًا﴾ یادی خواش زۆر ده‌کا. ئینجا هه‌لۆیستی موسلمانه‌کان له‌جه‌نگی گرووپه‌کاندا روونده‌کاته‌وه‌ده‌فه‌رموی: ﴿^{۲۲} وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ﴾ جا‌که به‌رواداران ئه‌وه‌مه‌موو له‌شکرو ده‌سه‌لاته‌ی حیزبه‌کانیان چاو‌کرد که به‌ره‌و پوویان ده‌هاتن بۆمه‌دینه ﴿قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ گو‌تیان: ئه‌مه هه‌ره‌ئو به‌لینه‌سو که خواو په‌یامبه‌ره‌که‌ی پێیان‌دا‌ین، واته‌:

له‌پیشه‌وه به‌ئینیان پیداین به‌رۆژه دژوارو سه‌خته‌کان، له‌پاشان به‌یاریده‌دان و سه‌رکه‌وتن ﴿**وصدق الله ورسوله**﴾ خواو په‌یام‌به‌ره‌که‌ی راستیان فهرمووه. (ئین عه‌باس) ده‌لی: مه‌به‌ست به‌و ئایه‌ته‌ش که له‌سووره‌تی (به‌قه‌ره) دایه‌و ده‌فه‌رموی: (... مستهم البأساء والضراء وزلزلوا حتی یقول الرسول والذین آمنوا معه متی نصر الله الا ان نصر الله قریب). هه‌ربۆ هه‌مان ماناومه‌به‌سته ﴿**وما زادهم الا ایمانا**﴾ **وتسلیمًا** ئه‌رووداوه که به‌وجۆره پیش هات، باوه‌رداره‌کان پتر باوه‌روملکه‌چییان زیادی کرد، جه‌ماوه‌ری زاناکان ئه‌م ئایه‌ته-وه‌کو ئایه‌ته‌کانی تری له‌وچه‌شنه- ده‌که‌نه به‌لگه‌ی زیاد بوونی ئیمان باوه‌ر. ئه‌وه هه‌لویستی دوورازه‌کان بوو، ئینجا بۆ دیاریکردنی هه‌لویستی ئیمانداره‌کان ده‌فه‌رموی: ﴿**من المؤمنین رجال صدقوا ما عاهدوا الله علیه**﴾ له‌ناو ئه‌و پرواداره‌شه‌دا پیاوانی وایان هه‌بوو، ئه‌وپه‌یمان‌ه‌ی به‌خواياندا بوو، راستیان له‌گه‌ل‌کردو، زۆر به‌باشی یابه‌ندیشبوون پییه‌وه و، کاتی‌که‌ش که‌وتنه‌ جه‌نگه‌وه

مەردانە جەنگیان کرد ﴿**فمنهم من قضى نحبه**﴾ ئىنجا بوشيان نەزىر پەيمانى خۇي بىردە سەر، جەنگاۋەرانە جەنگى کرد تاشەيدىكرا ﴿**ومنهم من ينتظر**﴾ ھەشيان بوو ھەردەم چاۋەروانى شەھىدى بىۋولەپىي خۇادا ﴿**وما بدلوا تبديلا**﴾ بەھىچ جۆرىكىش كلا نەبوون و پەيمانى خۇيان نەگوپى. (ئەنەس) دەلى: مام لەبەر ئەۋە كەلە (بەدر) دا ئامادە نەبىو، خۇي زۆر بەزىانە ئىدادەناو، بېرىدا بەخۋاكە لە جەنگى ئايندە دا جىدەسى ديار بىت بۇئىسلام و. قارەمانىيەتى خۇي بىۋىنى، جا كە جەنگى خەندەق پىش ھات، بى دوو سى چوۋىيە جەنگە كەۋە. قارەمانانە جىھادى خۇي كىردو. پاشان شەھىد بوو، ئەنەس دەلى: كە تەماشامانمان كىرد، دەبىتىن (۸۳) بىرىنى پىۋەيە و ۋاى لىكرا بوو، پوورم گوتى: بە نىشانەى سەر پەنجە كانيا ناسىمەۋە، ئەۋجا ئەم ئايەتەى: (من المؤمنين رجال صدقوا ما عاهدوا الله عليه...) بۇ قەدر دانى ئەۋكارەى مام ھاتە خوارى ﴿**ليجزى الله الصادقين بصدقهم**﴾ بۇ ئەۋە

محرر الخ والمحرر

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَّنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَدْبِيلًا ﴿٢٦﴾ لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِن شَاءَ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٢٧﴾ وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمَنْ بَلَغَ الْأَخْيَارُ وَكَفَىٰ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا ﴿٢٨﴾ وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَلَهُمُ الْوَهْمَ مِنَ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِبِهِمْ وَقَدَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ﴿٢٩﴾ وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَّهُمْ تَطْهَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٣٠﴾ يَتَأْتِيهِمُ النَّبِيُّ قُلُوبًا لَّأَيُّ وَجْهِكَ أَنْ كُنْتُمْ تَرْدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيَّنَّتْهَا فَأَعْيُنَكَ أَتَمَعْتُمْ وَأَسْرَحْتُمْ سِرَاحًا جَمِيلًا ﴿٣١﴾ وَلَنْ كُنْتُمْ تَرْدُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ الْآخِرَةُ فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنِينَ مِنْكُمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٢﴾ يَلْبَسَاءُ النَّبِيُّ مِنْ يَأْتِ مِنْكُمْ بِفَحْشَةٍ مُّسْتَهْزِئَةٍ يَضَعُفَ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٣٣﴾

له‌ئەنجامدا خوا پاداشی راستگۆیان بداته‌وه‌به‌هۆی راستگۆریان **﴿ويعذب المنافقين إن شاء أو يتوب عليهم﴾** ئەرچه‌زیش بکا نازاری دو‌پو‌وه‌کان بدا، وه‌یان ته‌وبه‌یان ئی وەرگری، گەر په‌شیمان بو‌ونه‌وه **﴿إن الله كان غفورا رحیما﴾** چوون به‌ راستیی خوا هه‌مووکات لێ‌بورده‌یه، زۆریش به‌به‌زه‌یی و دلو‌فانه، بۆیه‌ دەرگای والا‌یه بو‌ هه‌مووکسیک یێت ته‌وبه‌ بکات.

خوا دو‌ژمنانی تێکشکاند:

﴿رد الله الذین کفروا بغیظهم﴾ بئێ بې‌واکانیش - که‌ هاتبو‌ونه‌ ده‌و‌وبه‌ری مه‌دینه بو‌ سه‌رکو‌تکردنی مو‌سلمانه‌کان - خوا دای به‌پۆ‌زه‌یاندای به‌دلی پر له‌رق و قینه‌وه‌ گیرانیه‌وه **﴿لم یبالوا خیرا﴾** وه‌یچ به‌هره‌ یه‌کیشیان ده‌ست نه‌که‌وت **﴿وکفی الله المؤمنین القتال﴾** وێ‌پرای ئه‌وه‌ش له‌گۆ‌ره‌پانی جه‌نگدا، خوا مو‌سلمانه‌کانی پاراست و بئێ نیازی کردن له‌ جه‌نگی شه‌رفروشان، ئه‌وه‌بوو با‌و گه‌رده‌لو‌ولیکی نارده‌ سه‌ریان و، فریشته‌ش هاته‌ گۆ‌ره‌پانه‌وه‌پشتگیری لێ‌کردن و ئه‌وان تێکشکان **﴿وکان الله قویا عزیزا﴾** دیاره‌ که‌خوا هه‌میشه‌ به‌هێ‌زه‌ بو‌ تۆ‌له‌ وەرگرتن له‌دو‌ژمن، زۆریش زāl و به‌ده‌سه‌لاته‌ بۆیه‌ په‌یامبه‌ر **﴿فه‌رمووی: ((لا إله إلا الله وحده، ونصر عبده، واعزجنده، وه‌زم الأحزاب وحده فلاشی بعده))** بو‌خاریی و موس‌لیم، وه‌ فه‌رمووی: **﴿اللهم مُزِلْ الکتاب، سْرِیْع الحساب، إهْزِمِ الْأَحْزَاب، اللهم اهْزِمْهُمْ وَزَلْزَلْهُمْ﴾** متفق علیه.

به‌ئێ جه‌نگی نه‌حزب: سالی پێنجه‌می کۆچی پوویدا، هۆکه‌یشی ئه‌وه‌بوو که‌ جووله‌که‌کانی (به‌نی نه‌زیر) چوونه‌ مه‌که‌که‌و له‌گه‌ل قو‌ره‌یشدا و تو‌نێژیان کردو هه‌لیاننان بو‌ به‌گه‌ژا چوونی په‌یامبه‌ر **﴿وه‌ ناماده‌یی وپشتگیری خوشیانیان بو‌ دهربرین وده‌ست خه‌پۆیان کردن که‌ تا ئاخ‌ر دلو‌پی خو‌ین له‌گه‌لیانین، پاش ئه‌وانیش سه‌ردانی هۆزی (غته‌فان)یان کرد بو‌ هه‌مان مه‌به‌ست، ئه‌وانیش له‌گه‌ل ها‌وپه‌یمانه‌کانیان، وه‌ک (به‌نی ئه‌سه‌د) و (به‌نی سوله‌یم) رێکه‌ه‌وتن بو‌ ئه‌وه‌ی به‌یه‌ک ده‌ست له‌مو‌سلمانه‌کان بدن و، ئیت‌ر هه‌تا هه‌تایه‌ زیندوو نه‌بنه‌وه‌!! په‌یامبه‌ری خوایش **﴿ه‌نجوومه‌نی راویژی ئه‌وه‌مه‌ی کۆکرده‌وه‌ بو‌ مه‌شۆ‌رت، به‌لام پێش ئه‌وه‌ له‌سه‌ر پێش‌نیازی سه‌لمانی فارسیی خه‌نده‌قیکی قول به‌ده‌وری مه‌دینه‌دا لێ‌درا، بۆیه‌ ئه‌و جه‌نگه‌ش نا‌وبانگی به‌جه‌نگی خه‌نده‌ق (چال)ده‌رکرد. به‌راستی ئه‌و پۆ‌زه‌ بو‌ بې‌واداران پۆ‌ژێکی زۆر سه‌خت بوو، چونکه‌ له‌لایه‌که‌وه‌ (دوا‌زه‌ هه‌زار) جه‌نگاوهر به‌ئه‌وپه‌ری ده‌سه‌لاتی جه‌نگیه‌وه‌ هاتبو‌ونه‌ سه‌ریان، مو‌سلمانه‌کانیش ته‌نها (سئ هه‌زارکه‌س) بوون له‌گه‌ل که‌می ژماره‌یان و خراپی هۆیه‌کانی جه‌نگیان، ئیت‌ر دو‌پو‌وه‌کانی ناو شاری مه‌دینه‌ش با‌بو‌ه‌ستی چ هه‌راو پروپالانتیه‌کیان نایه‌وه‌، به‌لام خ‌وای گه‌وره‌ - وه‌ک له‌ئایه‌تی (۲۵)ی ئه‌م سو‌وره‌ته‌دا رایئه‌گه‌یه‌نی - پۆ‌رتی شکاندن و به‌سه‌رشۆ‌پی گه‌رانه‌وه‌، جا له‌م داستانه‌شدا ئه‌م په‌ندو وانانه‌ وهرده‌گیردین:****

یه‌که‌م: بئێ ئاکامکردنه‌وه‌ی ته‌واوی هه‌وله‌کانی دو‌ژمن و تێکشکانی گه‌وره‌ترین سو‌پا و هێ‌زیان.

دو‌وه‌م: دهرکه‌وتنی دو‌پو‌وه‌کان و گه‌زی و خیا‌نه‌تیان له‌ناو خۆدا.

سێ‌یه‌م: قه‌ره‌بو‌وکردنه‌وه‌ی تێکشکانه‌که‌ی ئو‌حود.

چواره‌م: پرکردنی دلی دو‌ژمن له‌ترس و بیم.

پێنجه‌م: به‌رزبو‌ونه‌وه‌ی وه‌ی مو‌سلمانان و گه‌شه‌کردنی با‌وه‌ریان به‌و پو‌ودا‌وه‌ی گۆ‌ره‌پانه‌.

شه‌شه‌م: سه‌قامگیر بوونی ده‌سه‌لاتی په‌یامبه‌ر **﴿له‌ده‌ره‌وه‌و نا‌وه‌وه‌ی مه‌دینه.**

جهتوهم: زه مینه سازبوو بؤ پاکسازی مه دینه له خراپه کاری جووله که ی (بهنی نه زیر) و، جوله که ی (بهنی قورپه یزه). چوونکه له مه دینه دا سئ دهسته جووله که هه بوون: (بهنی قورپه یزه، بهنی نه زیر، بهنی اتهینوقاع) هه رسیکه شیان کاتی خوی په یمانیان به په یامبهردا دابوو: که له گه ل دوزمنی نه ودا هاوکاری و سیخووی نه که ن، به لام (بهنی قهینوقاع) له سالی دووه می کۆچی و، (بهنی نه زیر) له سالی چوارمی کۆچیدا، هه ریه که یان به بیانوویه که په یمانی خوی هه لوه شانده ووه و ده رنجام دهستیان کرده پوو به روو بوونه ووه، ئینجا پیغه مبهردا بۆیه کلا کردنه و دهی جهنگه که، - به فرمانی خوا- هاوه لانی کۆکرده ووه و فهرمووی: دهبی هه ر نه مرو پیش نویژی عه سر به ره و (بهنی قورپه یزه) بکه و نه پئ و هه ر له ویش نویژه که تان بکه ن، ئه م فهرمووده ی ((لَا يُصَلِّيَنَّ أَحَدُ مِنْكُمْ الْعَصْرَ إِلَّا فِي بَنِي قَرِيظَةَ)) نه و مانا و مه بهسته ده به خشی، نه و جا موسلمانان کانی ش به په له ناماده بوون و پیش خورشا و بوون، قه لا مه حکمه که یان لینگه مارۆدان، نه و جا پاش (۲۵) پۆژگه مارۆ هه موو خویان به دهسته وده داو ته سلیم بوون، دیاره هه ره و پاکسازی به شدا دهسته یه کیان کوزران و، دهسته یه کیان دیل کران. (فقط دابر القوم الذين ظلموا والحمد لله رب العالمين).

جهنگی جووله که ی بهنی قورپه یزه:

﴿وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِيهِمْ﴾ هه ر نه و خوی به که توانی دوو پوهه کان ناوا لیبکات.. توانی خاوه ن نامه کانی ش - که پشتوانییان له وانه ده کرد- له قه لا و پاره گاکیان دابه زینتیته خوارئ، واته: جووله که کانی (بهنی قورپه یزه) - که له ناو مه دینه دا یارمه تی دوو پوهه کانیان ده دا- تیکشکان ﴿وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ﴾ و ترسیکی زۆریشی خسته دلیانه ووه ﴿فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا﴾ ده رنجام ئیوه نه ی موسلمانان! دهسته یه که تان لیده کوشتن، واته: پیاوه کانیان، دهسته یه که یشتان لی دیل ده کردن، واته: ژن و منداله کانیان. نه مانه جووله که کانی بهنی قورپه یزه بوون که له گه ل په یامبهردا په یمانیان هه بوو، به لام په یمانه که یان هه لوه شانده ووه و چوونه ناو به ره ی قورپه یشه ووه، جا کاتی موشریکه کان تیکشکان و مه دینه یان جیهیشت، په یامبهردا گه مارۆیدان و سه رنجام ناو ابوو نه په ندو عیبه رت بؤ دوا ی خویان ﴿وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ﴾ هه رچی زه ویی وزارو مال و سامانیکیان هه بوو خوا دای به ئیوه ﴿وَأَرْضًا لَمْ تَطُوهَا﴾ وه نه و زه وییه ش که هیشتا پیتان تینه نابوو و پیینه گه یشتبوون، واته: (خه یبه ر) و هه ر ناوچه و ولاتیکی تر که: له ناینده دا خوا بریاری له سه ردا و به که ویته دهستی موسلمانان ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا﴾ هه میشه خوا به سه ر هه موو شتی که دا ده سه لاتدارو به توانایه و، به ره وانی له موسلمانان ده کاو، پۆزه ی پۆزه داران ده شکینی.

ژنه کانی پیغه مبهردا، خواو پیغه مبهریان هه لبارد:

دوا ی تیکشکانی گروو په کان و دهستکه وتی جهنگی (بهنی قورپه یزه)، ژنه کانی په یامبهردا پییان وابوو که هه قه ژیان وژیواری نه مانیش خوش ببی.. بۆیه داوایان له په یامبهردا که به لکو که مه که مه ژیانیان خوشترکا، بۆیه رتیان: نه و ته ژنان و کچانی (کیسرا) و (قه یسه ر) به و شیویه پائه بویرن که راده بویرن! ئیمه ش ناله م ژیا نه تال و تفته دا ده ژین!! هه قه تۆش وه که نه وانه مان له گه ل بکه ییت! نه و سا لخوا ییش بؤ راستکردنه ووه ی نه بوو چوونه یان، ئه م نایه ته ی ناردو فهرمووی: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجَكُمْ﴾ نه ی په یامبهردا به ژنه کانت بلئ: ﴿إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيَّنَّتْهَا﴾ نه ر ئیوه ژین و جوانی ئه م دنیا یه تان ده وئ ﴿فَتَعَالَيْنِ امْتَعِنَ﴾ ده سا وهر نه پیش، با مارهی و هه ندئ شتومه که تان بده می ﴿وَأَسْرَحْنَ سَرَّاحًا جَمِيلًا﴾ و به خوا په سه ندانه و جوانی دهستتان لیبه ریده م و

زینت و جوانی خوتان بۆ پیاوان دهر بخن، نه و بوو ژنانی نه و سه رده مه، بئی کاری پیوست له ماله وه دهر ده چوون و جوانی وزینتهی خویانیشیان دهر ته خست! ﴿واقمن الصلاة وآتين الزكاة﴾ و به جوانی و به رده وام، نویره کانتان نه بجام بدن و، زه کاتیش بدن ﴿واطمن الله ورسوله﴾ و هه رده م فرمانبهرداری خواو په یامبهری نه و بن و ﴿انما يريد الله ليذهب عنكم الرجس اهل البيت﴾ به راستی لهم - ناراستانه دا - خوا هه نهیه وی هه موو چلک و چه په لی و، گشت کاریکی نارواو نا دروستان ئی دور بخاته وه (نهی خانه وادهی پیغه مبهه را) ﴿ويطهرکم تطهیرا﴾ و به پوختی و پاکی بتانه یلته وه و راتان بگری. هه ندی له زانایان پینان وایه که لهم نایه تی: ((اهل البيت ويطهرکم تطهیرا) دا ژنه کانی په یامبهه ﷺ بهرناکه ون! خو گومانیش له وه دا نییه که هه موو بهر نه که ون، وهک (ئین که سیر) ده لی، چونکه: یه که م: دپشتنی نایه ته کانی پیغه وه بهم شیوه یه: (قل لزوجک ان کنتن تردن...) پاشان هینانی نایه تی (انما يريد الله ليذهب...) بۆ دواتریش نایه تی (واذکرن...) پریه پر له گه ل نه وانیه تی و هه موو له گه ل نه وان قسه ده که ن. (فوصول) یه کانیش یه که دهنگن له وه دا که هه شتیک به یه قین بهر بکه وی له پریاریکدا، نابی جیا بکریته وه.

دووه: له سووره تی (۱۱) که ده فهرموئ: ﴿قالوا تعجبین من امر الله رحمة الله وبرکاته علیکم اهل البيت﴾ مه به ست به (اهل البيت) ژنه که ی (ئبراهیم) ﷺ پیغه مبهه، که وایو لیهریش مه به ست به (اهل البيت) ژنه که نانی پیغه مبهه ﷺ، نه کهرچی (عهی کوپی نه بی تالب و فاطمه و حه سه ن و حه سه ی) یش خوا لییان رازی بیته بهر نه که ون، چونکه په یامبهه ﷺ پی فهرموون: ((انهم اهل البيت)) سه یری ته فسیری (ئین که سیر) بکه.

فیری نایه ته کانی قورن و فهرمووده کان بن:

﴿واذکرن ما یقلی فی بیوتکن من آیات الله والحکمة﴾ و یاد بگرن نه وی ده خوینریته وه له ماله کانتاندا له نایه ته کانی خواو فهرمووده کانی پیغه مبهه ﷺ، واته: مادم ئیوه ماله کانتان جینگه ی سروش و نیگای خوایه، نه بی زور صالح و چاک و پاک بن ﴿ان الله کان لطیفاً خبیراً﴾ به راستی خوا به لوتفه به دۆستانی، به ناگایه به هه موو خه لک و دروستکراویکی خوی، بۆیه به هه موو کارو کرده وه یه کتان ده زانی، و نه شزانی چی چاکه بۆ نه م ژینه یان و بۆ قیامه تان.

ژن و پیاوی موسلمان فهرقیکیان نییه له پاداشتا و لیبوردنی خوا یی دا:

ئیمامی (موسلم) ده لی: (نوم سه له مه - خوی ئی رازی بی - به پیغه مبهه ی وت: بۆچی له قورنانه هه باسی پیاوان ده بیسم، بۆژنان نیو نا برین...! نه و جا ئیتر خوی گه وه نایه تی: (ان المسلمین والمسلمات...) ی ناره خواره وه فهرمووی: ﴿ان المسلمین والمسلمات﴾ به راستی پیاوانی موسلمان و، ژنانی موسلمان ﴿والمؤمنین والمؤمنات﴾ و پیاوانی برودار و ژنانی برودار ﴿والقانتین والقانتات﴾ و پیاوانی ملکه چ و فرمانبه ردار، ژنان ملکه چ و فرمانبه ردار ﴿والصادقین والصادقات﴾ و پیاوانی راستگوو ژنانی راستگو ﴿والصابرین والصابرات﴾ و پیاوانی خوگرو به نارام و، ژنانی خوگرو به نارام ﴿والخاشعین والخاشعات﴾ و پیاوانی خو به که مزان و له خوا ترس و، ژنانی خو به که مزان و له خوا ترس ﴿والمصدقین والمتصدقات﴾ و پیاوانی به خشنده، ژنانی به خشندهی مال و دارایی ﴿والصائمین والصائمات﴾ و پیاوانی رۆژه وان و، ژنانی رۆژه وان ﴿والحافظین فروجه والحافظات﴾ و پیاوانی دارین پاریز و، ژنانی داوین پاریز، واته: نه وانه ی که نه ده بی خویان له کاری ناشه رعیی ده پاریزن ﴿والذاکرین الله کثیرا والذاکرات﴾ نه و پیاو ژنانه ی که زور یادی خوا نه که ن، ﴿اعد الله لهم مغفرة واجرا عظیما﴾ خوا لیبوردن و پاداشتیکی زور مه زن و گه وه ی بۆ ناماده کردون.

ژن و پیاوی موسلمان، نابی له فهرمانی خوا دهریچن:

پیشهوا نه حمده له (نبین عباس) هوه دهگریتهوهو دهلی: پیغه مبهړ **﴿ زهینه ب ګچی (جهش) ی خواست بو (زهیدی کوپی حاریس) ه، به لام زهینه ب پتی عیب بوو میړدی پی بکاو، بوخویشی ژنیکی زور تبعیت توندبوو. بویه وتی: من لهرووی حسه ب و رستهوه زور لهو باشرتم! نهوجا خوا فهرمووی: ﴿۲۱﴾ وما کان لمؤمن ولا مؤمنة ﴾** بو هیچ پیاوو ژنیکی برودار نیه **﴿اذا قضی الله ورسوله امرا﴾** کاتی خواو په یامبهړه کی بریاری کاریکیان دا **﴿ان یرکون لهم الخیرة من امرهم﴾** سرپشکرانیان بویه بی له کاره کیاندا، واته: بویان نیه خویمان باریک هه لبریزن، به لکو ده بیت بی سرلیکړدنهوه فهرمانه برادرو ملکه چ بن. هروهک له نایه تی: (فلا وربک لا یؤمنون حتی یحکموا فیما شجر بینهم... ۶۵/۴) دا هاتوهو، پیغه مبهړیش

ده فهرمووی: **﴿لا یؤمن احدکم حتی یرکون هواه تبعاً لما جئت به﴾** نه مانه گشت نهو راستیه دوویات ده که نهوه که ده بی موسلمان هه میسه گویریایلی له خواو له پیغه مبهړه کی بکه و، نابی بو خوی- بیجکه لهوه- بریاریکی تر بدات. (نبین که سیر) یش نه لیت: نه مانه ته هه موو بواره کانی ژیان دهگریتهوه، که و ابو هه رکاات خواو په یامبهړه کی بریاری شتیکیان فهرموو له هه بواریکدا، نیر نه بی هه رنهوه پیاده بکری، نه گینا یاخیبون و سرپیچی: **﴿ومن یغض الله ورسوله﴾** هه رکه سیک سرپیچی بکات له فهرمانی خواو په یامبهړه کی بهوشیویه که جکه له بریاره کانی نهوان- کاریکی دی هه لبریزری بوخوی **﴿فقد ضل ضللاً مبیناً﴾** نهوه بیگومان گومرا بووه، به گومرا بوونیکی ناشکرا. پیغه مبهړ **﴿فله لای به کوپ کردن دهریچنی:**

﴿وان تقول للذی انعم الله علیه و نعمت علیه﴾ نهی په یامبهړ! وهیر بینه کاتی به (زهید) نهوهی خوا چاکه ی له گه ل کرد به هیثانی به رهو نیمان ونیسلام، خویشیت

چاکه ت له گه لکرد به په روه ده گردنی و نازا کردنی له کوپلایه تی ده گوت: **﴿امسک علیک زوجک واتق الله﴾** ژنی خو ت راگروه له خوا بترسهو، لای خو ت بیه یلته روهو و ته لاقی مده **﴿وتخفی فی نفسک ما الله مبدیه﴾** وشتیکیش که خرا ناشکرای ده کات، تو له دل ودهرونی خو ت ده یشاریتوه! واته: خوا ده یمو (زهید) زهینه ب ته لاق بدو تو ش ماره بی بکه یت. له لایه ن خواوه ناگادار کرابووی که دهره نجام ده بی تو زهینه ب ماره بکه یت، نه گهرچی نه موش ژنی زهیده، چونکه خوا نه یه وی بهو کارو کردهویه یاسایه کی سرده می نه قامی هه لوه شینیتوه، نهوه بوو له یاسای نهواندا ژنی به کوپکراو یاساغ بوو ماره بکریت، وهکو کوپی پشتی خو ی داده نرا، ژنه که یشی ده بوویه بووکی! دیاره درکاندن وناشکرا کردنی کاریکی ناوا لای خه لکی نهوه سرده مه شتیکی زور گران و قورس بوو، چونکه تا نیسانا باو نه بووه هیچ که سیک ژنی به کوپکراوی خو ی ماره بکات. **﴿بسم الله بکسوثری﴾** هندی له دوزمنانی نیسلام بو

سُورَةُ النِّسَاءِ
وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا ﴿٢١﴾ وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتُخْفِي النَّاسَ وَهُوَ أَعْلَمُ أَنْ تُخْفِيَهِ فَلَِمَّا قَضَى زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرَّ زَوَاجُهَا إِلَيْكَ لَا يَكُنْ لَكَ بَأْسٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٢٢﴾ مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا ﴿٢٣﴾ الَّذِينَ يَلْعَنُونَ رُسُلَنَا أَتُحْشَوْنَهُ، وَلَا يُخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَكَفَى اللَّهُ حَاسِبًا ﴿٢٤﴾ مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولُ اللَّهِ وَخَاتَمُ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٢٥﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٢٦﴾ وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٢٧﴾ هُوَ الَّذِي صَلَّى عَلَيْكُمْ وَمَلَكُكُمْ وَلَهُ يُخْرِجُكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٢٨﴾

ناشیرین کردنی شۆرەت و سومەعی پەيامبەر ﷺ پەنایان بردۆتە بەر هەندێ قسەو قسەلۆکی بێ ناوەرۆک و دور لە راستیی کە بە داخەوێ لە هەندێ تەفسیرەکانیشدا هاتوو. دیسانەوێ زۆر بە داخەوێ بێ لە نووسەرەکانی خۆیشمان بێ سەر لیکردنەوێ وە قسانە دەهێنن و لە نووسراوەکانیاندا بلاوی دەکەنەوێ! گوايە بە گومانێ ئەوان جارێک پیغەمبەر ﷺ ئە پوات بۆ مائی زەیدو، زەیدیش - لەو کاتەدا - لە مالهەو ناییت، زەینەب پیشوازیی دەکات، جاکاتی کە پیغەمبەر ﷺ دەیبینیت کتوپر خۆشەویستی زەینەب دەچیتە دایەوێ ئەلی: (سبحان الله مُقْلَبُ القلوب!) زەینەب ئەمە ئەببستی و پاشان بۆ زەیدی دەگێریتەوێ، ئەوسا ئەویش نیازی تەلاقانی ئەکات، پەيامبەریش پێی ئەلیت: (امسك عليك زوجك)!!، جا قورئان - بۆ درکاردنی ئەو راستیە - دیتە خوارەوێ عیتابی ئی ئەکات لەسەر ئەو کە بۆچی شەرم دەکات لە خەلکی بۆ مەرکەردنی ژنی بە کوپ کرایی خۆی!.. کە بریاری خۆی لەسەر. ئەم جوړە رێوایەتانه وەک (ئەبو بەکری ئیبنو لعهربى) ئەلیت: ئەو جوړە قسەو باسانە بۆ زاتیکى وەکو پیغەمبەر زۆر زۆر لە راستییەوێ دورە، چونکە هەر ئایەتی: (وتخفى فى نفسك ما الله مبديه...) بەلگەى ناپراستی و پوچەلیی ئەو رێوایەتە، وە بە پێی رێوایەتە کە ئەبى خوا عیشقی (زەینەب) ی لە دلی پەيامبەردا ناشکرا کردبیت بۆ خەلکی!! دە ئایا خوا عیشق و ئەوینی زەینەبى دەرخست، یان ئەوێ دەرخست کە ئەبى زەینەبى ژنی بە کوپ کرایی مەرکە؟ هەرچەندە زۆریش شەرم بکات، هەتا قەلای بە کوپ کردنی پیغەمبەر ﷺ شیتەوێ؟ شیایى باسە کاتی خۆی خاتوو خەدیجە زەیدی کوپى حاریسەى کرپی و بەخشیی بە پەيامبەر، ئەویش پاش ماوەیک نازادی کردو بە پێی باوی ئەوسەردەمەش کردی بە کوپى خۆی و، (زەینەب) ی پورزای خۆی ئی مەرکە کرد... پاشان ئەفەرموی: (فلما قضى زيد منها وطرا زوجناکها لکیلا یكون على المؤمنین حرج فی أزواج ادعیائهم...) خەلکینە بیر بکەنەوێ تیفکرین: ئایا گلەیی لەکەسیک ئەکری لە بەرامبەر ئەوێ کە خۆشەویستی خۆی ناشکرا نەکردوێ لەگەڵ ژنی دراوسێکەیدا؟! حاشا کە هەرگیز پەيامبەر ﷺ شتی وا بکات.. عیشق و ئەوینی ژنیک لە دلیا بیت و نەیدرکینیت کە پیشتریش هیچ بەرگرییەک نەبوو بیت لە مەرکە کردیدا، بەلام ئیستا بیەوئ شتی وا بکات، من پیم وایە پیاویکی خاوەن شەرفی دنیا ییش هەرگیز ئەو ناکات، چ جای پەيامبەرێکی خاوەن ئەخلاق و قییمە.. کە خوا پێیدەفەرموی: (وانک لعلی خلق عظیم). راستی ئەو رووداوە ئەوێ بوو باسمان کرد کە: خوا پەيامبەری ﷺ ناگادار کردبوو کە دەرەنجام هەر ئەبى زەینەب مەرکە، ئەگەرچی ئیستاش ژنی زەیدی بە کوپ کراوێ، زۆریش بەلاتەوێ کارێکی گران و قورسە! جا ئەوێ بوو کاتی کە (زەید) هات و سکاڵای لە زەینەب خان کرد، پیغەمبەر ﷺ پێی نەگوت: تەلاقى بدە، بەلکو وتی: (امسك عليك زوجك). شیایى باسیشە نیمامی (تەبەری) و (ئەبن کەسیر) و (قورتوبی) هەر بەم جوړەیان وتوو و راو بۆچوونەکانی تریان هەموو رەت کردۆتەوێ. سەیرنکی (فتح الباری: ۸ / ۶۶۶، چ ۳ سالی ۱۴۲۱ ک - ۲۰۰۰ ز بکە، لە تەک تەفسیری قورتوبی ب ۷ ل ۱۷۲ ی چاپی سالی ۱۴۱۵ ک - ۱۹۹۵ ز. **وتخشی الناس والله احق ان تخشاه**) تۆ دەترسیت مەردم بێن موحەممەد ﷺ ژنی کوپەکەى خۆی مەرکە کردوێ، خۆخوا شایستەترەو لە پیشترە تۆلێ بترسیت و فرمانی جیبەجی بکەیت **﴿فلما قضى زيد منها وطرا زوجناکها﴾** ئینجا کە زەید زەینەبى خواست و بووبە هاوسەری، پاشان پیکەوێ نەیانکراو تەلاقیداو جیا بوونەوێ، ئیمە لە تۆمان مەرکە کرد. ئەمە بەلگەیکى تەواو ناشکرایە کە ئەوشتەى پەيامبەر ﷺ حەزی نەدەکرد بیدرکینى.. مەرکە کردنی زەینەب خان بوو دواى تەلاقانی، چونکە لای ئەون بووکیەتی، بووکیش مەرکە ناکری **﴿لکیلا یكون على المؤمنین حرج فی أزواج ادعیائهم﴾** خوا ئەو بریارەیدا تا هیچ دلتەنگی و گرفتیک بۆ پرۆاداران لە مەرکە کردنی ژنی بە کوپ کراویان

دروست نه بئ، و، بهشتیکی ناشرین وناپهسهندی دانهنن **﴿إِذَا قَضُوا مِنْهُنَّ وَطَرًا﴾** کاتی ئو کورانه ته مابر بین لییان و ته لاقیان بدن **﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا﴾** بریاری خوایش بو ماره کرکردنی زهینه ب، شتیکی براوهیه و، هر ده بی جیه جی بکریت **﴿۲۸﴾** **﴿مَّا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرْجٍ فِيمَا قَرَضَ اللَّهُ لَهُ﴾** هیچ جوړه هله وگونا هیک له سهرشانی په یامبر **﴿۲۹﴾** نییه له بهرامبر هر بریاری که وه خوا بویدابی واته: هر شتیکی بو حه لاکردبی بویره وایه **﴿سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ﴾** نه مه سوننه ت و یاسای خوییه بهرامبر به و په یامبرانه ش بهر له تو بوون، هر گیز بریاریکی بو نه داون به که سایه تییان زیان به خش بیت **﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدْرًا مَقْدُورًا﴾** بهرده و امیش فرمان و بریاری خوا زور بهوردی پیشتی و جیه جی ده کری و، هیچ که سینکیش بوی نییه ده سکاری بکاو بیگوړی.

گه یه نه رانی په یامه کانی خوا، بهدور له خوا،

له هیچ ناترسن:

﴿۳۰﴾ **﴿الَّذِينَ يَبْلُغُونَ رَسُولَاتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَ﴾** نه وانه واه فرمان و په یامه کانی خوا ده گه یه نن ولئی ده ترسن **﴿وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ﴾** وه له هیچ که سینکی تر ناترسن، جگه له خودا جاکه واته تویش ئی پیغه مبر **﴿۳۱﴾** هر له وان په پره و بکه، بویه ئو پیغه مبره هم خوئی و هم هاره لانیسی زور بویرانه په یامه که ی خویان گه یاندو، شهو و روژ لیئی نه وه ستان **﴿وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا﴾** وخوا خویشی به سه چاودیرو لیپرسره وه بیت.

پیغه مبر **﴿۳۲﴾** ناخو هه موو پیغه مبرانه:

﴿۳۳﴾ **﴿مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ﴾** موحه ممد **﴿۳۴﴾** باوکی هیچ پیایو یکتان نییه، نه زهیدو نه که سی دیکه تان هه تا حرام بیت ژنی به کوپرکراوی خوئی - پاش ته لاقدانی - ماره بکات، چونکه کچ و کوپی ئو وناشکران و بی له وان که سیر نابیته کچ و کوپی، بویه ده توانی ژنه که ی زهید ماره بکات **﴿وَلَكِنْ رَسُولُ اللَّهِ وَخَاتَمُ النَّبِيِّينَ﴾** به لکونه و په یامبر ی خوییه و دوا هه مینی په یامبرانه، کوتایی زنجیره ی په یامبرانی پنه اتوه، (نیین عه بیاس) ئه لیت: مه به ست نه ویه که نه گهر نه و ناخر په یامبر نه بو وایه، خوا کوپریکی ده دایه و ده یکرده په یامبر **﴿وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾** هه میشه ییش خوا به هه موو شتیک زاناو به ناگایه.

نیمانداران فره یادی خوا بکه ن:

﴿۳۵﴾ **﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا﴾** ئی ئو که سانه ی بروتان هیناوه! یادی خوا بکه ن یادیکی زور، واته: بی حده و سنور یادی یادی خوابکه ن، **﴿۳۶﴾** **﴿وَسَبِّحْهُ بِكُرَّةٍ وَاصِيلًا﴾** وه هه موو به یانی و ئیواره یه ک خوا به پاک و خاوین رابگرن و هه رده م "سبحان الله بلین" **﴿۳۷﴾** **﴿هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ﴾** نه و خوا میهره بانه یه به رده و ام سه له و اتان لیده داو، فریشته کانیسی داوای لیپور دنتان بو نه که ن **﴿لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾** تا له تاریکیه کانی شیرک و نه زانی و گوپرایی ده رتان بکات و بهرو نوو رووناکی نیمان بتانبات **﴿وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا﴾** خواش به رده و ام له گهل بروداران میهره بان و دلوقانه **﴿۳۸﴾** **﴿تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ﴾** نه و روژه ش که به دیداری ئو ده گهن ریزو ته حیه یان سه لاه، به سلو کردن له لایه ن خوی میهره بانه وه، پیشوازیان لیده کریت، وه نه فهرمووی: (سلام قولا من رب رحیم)، **﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا﴾** وه پاداشیکی زور چاکیشی بو ناماده کردون.

هه ندی له په سنه کانی پیغه مبر **﴿۳۹﴾**:

ته به رانی له (نیین عه بیاس) ده لی: کاتی که نایه تی: **﴿۴۰﴾** **﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾** هاته خواری، پیغه مبر **﴿۴۱﴾** (علی و موعانی ناره (یه من) و پیی فهرموون: (انطلقا فبشرا ولا تنفرا، ویسرا ولا تعسرا)

هر دوو بچن و مزگینى دهر بن و خه لکى مه تورینن، ناسانکار بن وسه ختگير مه بن، چونکه نه و نایه ته مه: بۆ ها تو ته خواری و پییم ده لی: نه ی پیغه مبه را! ئیمه تو مان ناردو وه به مرثه دهر و ترسینه ر، واته: به شاهد له سه ر خه لک، وه به مرثه دهر بۆ برودار ه کان، وه به ترسینه ریش بۆ بی برودار کان. واته: ببیته شایه دی یه کتا په ر ه سستی و، کار و کرده و ی مه ردم له روژی به ری دا، به برودار انیش مزگینى پاداشى زور و بی سنور بده یت و، خوانه ناسانیش به پاشه روژی سه خت بترسینیت، که و ابو ده بی ئی وه ش نه ی موسلمانان! مرثه به خشین. ﴿**و ادعیا الی الله یاذنه**﴾ خه لکیش بانگ که یت - به فه رمانى خوا- بۆ یه کتا په ر سستی ﴿**و سراجا منیرا**﴾ و بشبیته چرایه کی نورانی و رووناک بۆ خه لکانى جیهان، ﴿**و بشر المؤمنین بان لهم من الله فضلا کبیرا**﴾ مرثه ده ش بده به بروداران به وه ی که:

له خوا وه زیاده پاداشتیکی که و ره یان بۆ هیه ﴿**ولا تطع الکافرین و المنافقین**﴾ هه رگیز گویریاه ل و بهر فه رمانى بی برویان و دوو پرو وه کان مه به ﴿**ودع اذامهم**﴾ و گو ی مه ده به نه زیه ت و ئازاره ی پیشت دی نن ﴿**و توکل علی الله**﴾ و له ته و او ی کاروباتا هه می شه پشت به خوا به سه ته ﴿**و کفی بالله وکیلا**﴾ ته نها خواش به سه پاریزه رو یاری ده دهر بیت. نه حکامی ژنی ته لا قدر او بهر له چوونه لای:

﴿**یا ایها الذین آمنوا اذا نکحتم المؤمنات**﴾ نه ی نه و که سانه ی بروداتان هینا وه! کاتی ژنانى برودار تان ماره کردن ﴿**ثم طلقتموهن من قبل ان تمسوهن**﴾ له پاشا ته لا قتان دان پیش نه وه ی که بچه لایان ﴿**فما لکم علیهن من عده تغدونها**﴾ هه یج "عیده" و ما وه یه کتان به سه ریانه وه نه ی ریگر بی بۆ شوو کردنه وه یان، واته: بی عیده بۆ یان هیه می رد بکه نه وه، چونکه عیده بۆ نه وه یه دهر که و ی ئاخو سکی هیه، یانه ﴿**فتمتعوهن**﴾ جا موعه یان بده نی، موعه: مالیکه وه ک جل و بهرگ و پوشاک و.. هتد بۆ ناسانکردنی ته لاقدانه که له سه ر شانیان ﴿**و سرحوهن سراجا جمیلا**﴾ وه به جوامیرانه ده سیان لی بهر بده ن. واته: به بی زبان دان لییان تووشی نه زیه ت و ئازاریان مه که ن. (ئیین که سیر)

يَحْسِبُهُمْ يَوْمَ يَقُومُهُمْ سَلَامٌ وَاَعَدَّ لَهُمْ جَزَاءً كَرِيمًا ﴿١٤١﴾ يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّا اَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَّمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿١٤٢﴾ وَاَدْعِيَا اِلَى اللَّهِ بِاِذْنِهِ وَّسِرَاجًا مُنِيرًا ﴿١٤٣﴾ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِاَنَّ لَهُمْ مِّنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا ﴿١٤٤﴾ وَلَا تُطِيعِ الْكٰفِرِيْنَ وَالْمُنٰفِقِيْنَ وَّدَعْ اٰذَنَهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلٰى اللّٰهِ وَكْفٰى بِاللّٰهِ وِكِيْلًا ﴿١٤٥﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوْهُنَّ مِنْ قَبْلِ اَنْ تَمْسُوْهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْنَّ مِنْ عَدُوٍّ تَعْتَدُوْنَهَا فَمَتَّعُوْهُنَّ وَسِرَّحُوْهُنَّ سِرَاجًا جَمِيْلًا ﴿١٤٦﴾ يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّا اَحْلَلْنَا لَكَ اَزْوَاجَكَ الَّتِيْ ءَاتَيْتَ اُخْرٰهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِيْنُكَ مِمَّا اَفَاءَ اللّٰهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عَمِكَ وَبَنَاتِ عَمَّتِكَ وَبَنَاتِ خَالَكَ وَبَنَاتِ خَالَتِكَ الَّتِيْ هَاجَرَ مَعَكَ وَاَمْرًا مُّؤْمِنَةً اِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ اِنْ اَرَادَ النَّبِيُّ اَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَّكَ مِنْ دُوْنِ الْمُؤْمِنِيْنَ قَدْ عَلِمْتَ مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِيْ اَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُوْنَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَّكَانَ اللّٰهُ عَفُوًّا رَحِيْمًا ﴿١٤٧﴾

یه که م: بیژهی (نیکاح) هر بهواتای ماره کردنه، به تایبهت که ده فه رمو ی: (من قبل ان تمسوهن). دووه: ده توانری پیش تیکه لاوی کردن ژن ته لاق بدری. سی یم: بیژهی (المؤمنات) ژنی کیتابیش ده گریته وه.

چوارهم: ئیبنی عهباس و دهسته یه که له (سه له ف) نه م نایه ته ده که نه به لگه ی نه وه که تا (نیکاح) نه بی هه رگیز ته لاق نابی و ناشکه و ی، ئیمامی (شافعیی و، نه حمه د) یش هه روا ده لئین، به لام (نه بو حه نیفه و مالیک) پییان وایه که پیش (نیکاح) یش ته لاق هیه و ده که و ی، بۆ نموونه ی هه ردوکیان (ان تزوجت فلانة فهي طالق) ده ست ده دا.

الله غفورا رحیما ﴿ همیشه خوا زۆر لیبوردو میهربهانه ﴿ **ترجی من تشاء منهن و تؤی من تشاء** ﴾ تۆ دهتوانی کات و مهوعیدی ههراکامیک لهژنهکانت دوابخهت "واته: ئەگەر لهسهری ئەویشتا نهگهرییتوه لای، تۆ گوناھبار نابیت، ههروهها ههراکامیکیشیان نزیک بکهیتوهو بتؤی لهلای تۆ بعمییتوه (ئهگهرچی سههری ئەویش نهبی)، ههرا گوناھبار نابیت، ئەم تهفسیره بهپێی پابۆچوونی ههندی لهو زانا یا نهیه، که دهلێن: پیغه مبههر ﴿ (قهسم) سی لهسهر واجب نهبووه، بهلام لهگهڵ ئەوهیشتا بهوپهڕی دادپهروهریهوه جوولاههتوه، لهتهک ژنهکانیدا ﴿ **ومن ابتغيت ممن عزلت فلا جناح عليك** ﴾ ههرا ئەوهشیان کهکاتی خۆی بهرکهنارت کردبی له قهسم و لهلامانهوی شهو، بهلام نیستنا دهتهوێت له خۆتی نزیک بخهیتوه، دیسان بۆ ئەوهش هیچ گوناھیکت لهسهر نهیه ﴿ **ذلك ادنى ان تقر اعينهن ولا يحزن** ﴾ ئابهو شیویه خوای میهربهان بۆی روونکریتهوه

نزیکتره بهوهی که ژنهکانت چاویان پێگهش بێت و خهفت نهخۆن، چونکه دهزانن که پیغه مبههر ﴿ لهگهڵ ئەوهیشتا قهسمی لهسهر نییه ئەو بۆخۆی ههرا نهجای دهات. بهلێ دابهشکردنی کاتهکان بهسهر ژناندا بۆنهوانه ی زیاتر لهژنیکیان هیه کاریکی زۆر پێویست و گرنکه لهئیسلامداد زاناکان ئەم ئهدهسهیان بۆ داناوه (باب القسم)، بهلام بۆ پهيامبههر ﴿ خوای گهوره بهونا بهتهی سهروه بهپێی ئەو تهفسیره کردمان ئەو قهسمی لهسهرشان ههنگرت، ههراچهنده ئەو خۆی ئەوپهڕی ههولی ئەدا بۆ جیبهجیکردنی ﴿ **ويرضين بما آتيتهن كلهن** ﴾ وه رازی و خوشنوودیش بن بهو مافی ژن و میردیهی تۆ پیتیانت داوه بۆ جیاوازی له نیاواندا، واته: با نهوانه بزائن که تۆ (قهسم) لهسهر نهیه بۆیان، بهلام لهگهڵ ئەوهیشتا کاتهکانت بۆ بهشکردن، خوشحال و دلشاد نهبن ﴿ **والله يعلم مافي قلوبكم** ﴾ وهخوا چاک دهزانێ بهوهی لهدهللهکانتاندا هشاردراوه له کاری ژنان ومهیل بۆلای ههندیکیان. ﴿ **وكان الله عليما حليما** ﴾ وه خوا

بهردهوام لهبهزرهوهندی بهندهکانی خۆی بهناگایه، ههیشه لهسهرخۆیه پهلهی سزاش ناکات.

بۆ لهو ژنانهت، ئەو پیغه مبههر ﴿، ژنانی توت پێناشی:

﴿ **لا يحل لك النساء من بعد** ﴾ ئیتر له دواي ئەمانه هیانی ژنانی تر بۆ تۆ ههلال نییه، واته: بۆت نییه ژنی تریان بهسهردا بێنی ﴿ **ولا ان تبدل بهن من ازواج** ﴾ وه ناتوانی وازیشتان ئی بێنیت "یهکیکیان تهلاق بدهیت و یهکیکی تر ماره بکهیت، چونکه ئەوان خواو پهيامبهریان ههلبژاردوه، خوای گهورهش ناوا پاداشتیان ئەداتهوه" ﴿ **ولو اعجبك حسنهن الا ما ملكت يمينك** ﴾ ئەگهرچی ئەو نافرهتانهی که تۆدهتهوی بیانخهیته جیگای هاوسهرهکانت، جوانییان سهرسامت بکات جگه لهکهنیزهک. بهلێ خوای گهوره چوار جوهره ژنی ههلال کرد بۆ پهيامبههر ﴿:

﴿وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ﴾ خو نه گهر داواى شتيگتان له ژنانى پيغه مېهر ﷺ كرد، له پشتمن پېر دوه داوايان ئې بگهن، واته: نه دې له مالي پېامېهر ﷺ و ټيگېل نه بېون له گېل خانو اده كه يدا ياسايه كي خواييېو، دېې هه موو كات پيش چاو بگيرئ ﴿ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ﴾ ئاېو شيويه پاكتره بؤ دلى ئيوه و، دلى نه وانيش "نهك ټيگېلى ژن و پياو كه دهره نجام گېلى شتى خراپى ئې نه وه شيتكه وه". (شه نقيتئى) نه لئيت: نايه تئى: (وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا..) نه گهر چى هه ندئى له زانايان ده لئيت: نهو ياسايه تايېه ته به خيژانه كاني پېامېهر وه ﷺ، به لام نه گهر سه يري هوو عيالله ته كه ي بگريئ: (ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ..) به راشكاوى نه وه ده گه يه نيت كه حوكمه كه ي گشتگيرهو بؤ ته واوى موسلمانانېشه، چونكه هېچ كه سيك نيه بتوانيت بلئى: ژنانى تر جگه له ژنانى پېامېهر ﷺ پئويستيان به ئاسووده يى وپاكى دل نيه، جگه له وهش له (ئوصول) يشدا هاتووه: (إِنَّ الْعِلَّةَ قَدْ تَعَمَّ مَعْلُولُهَا..) له ولايشه وه نه گهر به وردى سه يريكي قورئان بگريئ. به ئاسانى دهره كه وئيت كه حېجاب له سه ر ته واوى ژنه موسلماننه كان واجبه: (ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ..) يان ده فهرموى: (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ..) ٥٩/٣٣. بؤ ئهم نايه تهش ده لئيت: (فَقَدْ قَالَ غَيْرُ وَاحِدٍ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ: إِنَّ مَعْنَى: ((يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ)) أَفْنِ يَسْتَرْنَ بِهَا جَمِيعَ وَجُوْهِنَّ، وَلَا يَظْهَرْنَ شَيْئًا إِلَّا عَيْنَ وَاحِدَةٍ تَبْصُرُ بِهَا،

وَمَنْ قَالَ بِهِ: ابن مسعود، وابن عباس، وعبيدة السلماني، وغيرهم). بهلئى.. (محمد نه مين شه نقيتى) بؤچوونى نه وه بوه به لنگه يه كى زؤرىشى هينا وه ته وه بؤ نه وه كه ده ست و دهم و چاويش عه وه ته وه واجبه داپوشرى، جگه كاتى نويز كردن و كاتى هج ﴿وما كان لكم ان تؤذوا رسول الله﴾ بيگومان هه رگيز بؤ ني وه ناشى و نايبت نازارو نه زيه تى په يامبه رى خوا ﷺ بده ن ئيدى به زمان بى يان به كردار. ﴿ولا ان تنكحوا ازواجه من بعده ابدا﴾ هه رگيزيش بؤتان نييه ژنه كانى دواى خوى به هيچ جورنك ماره بكن چونكه وه كو دايكتانن ﴿ان ذلكم كان عند الله عظيما﴾ چونكه نه زيه تدانى و ماره كردنى ژنه كانى نه ولاى خوا كارىكى زؤر گه وه ريه و چاوپوشى ليئاكرى. ﴿ان تبدوا شيئا او تخفوه﴾ نه گه ر ني وه شتيك دهر بچن يان بيشار نه وه له دلتانا ﴿فان الله كان بكل شى عليم﴾ نه وه به راستى

خوا به هه مووشتيك زاناو ناگايه. ژنان له مانه روو ناپوشن: بهلئى هه ر نه وه كاته كه نايه ت هات و فه رمانيدا: ده بى له پشت په رده وه قسه له گه ل خيزانه كانى په يامبه ردا ﷺ بكرىت. ژنان له مانه روو ناپوشن:

نيتړ باوك و كوړو مه حره مه كانى تريان هاتن و وتيان: ثابا بؤ ئيمه يش هه ر ده بى وابى نه ي په يامبه رى خوا ﷺ ۱۲ نه وسا بؤ وه لامى نه وه نه م نايه ته هات و فه رموى: ﴿لا جناح عليهن فى آبنائهن ولا ابنائهن ولا اخوانهن ولا ابناء اخوانهن ولا ابناء اخواتهن ولا نسا ئهن ولا ما ملكت ايمانهن﴾ هيچ گوناخي ك له سه ر "خيزانه كانى په يامبه ر ﷺ نييه - نه لبت ژنانى تريش هه روا- كه بى په رده و روو به روو له گه ل باوك و كوړو برازاو خوشكه زاو ژنانى موسلمان و به نده ي خوياندا قسه بكن" چونكه په رده له گه ل نه وانده ا نه زيه ت و كارىكى گرانه و نه وانده يش مه ترسى كارى دزيو و خراپيان ليئاكرىت. ﴿واتقين الله﴾ وه "به نه ينى و به ناشكرا، له خوا بترسن و سنوره كانى مه شكينن ﴿ان الله كان على كل شى شهيدا﴾ به راستى خوا

به سه ر هه موو شتيكه وه شا يه ده وه هميشه ناگايه ، وه يچ شتيكى لى ون نايبت.

فه رماندان به سه لوات له سه ر پيغه مبهر ﷺ و، قه درو ري زى نه وه له تاو كوړو كو مه ل دا، هه ر چؤنيك له ماله وه حورمه ت و ري زى واجبه، بؤيه نه فه رموى: ﴿ان الله وملائكته يصلون على النبي﴾ به راستى خوا و فريشته كانى درود و سه لوات له سه ر پيغه مبهر ﷺ دده ن، خوا به زه ي و ميهره بانى خوى نه ري زى به سه ريا، فريشته كانيش داواى پايه به رزي و ليئوردنى بؤده كه ن ﴿يا ايها الذين آمنوا صلوا عليه وسلموا تسليما﴾ ده سا ني وه ش نه ي نه وانده ي پرواتان هينا وه! درود و (سه لوات) ي له سه ر بده ن، وه سه لامى ليئكه ن ئيمه ش ده ليئى: (اللهم صل على النبي وسلم تسليما). يان ده ليئى: (اللهم صل على محمد وعلى آل محمد، كما صليت على ابراهيم وعلى آل ابراهيم انك حميد مجيد، اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على ابراهيم وعلى آل ابراهيم انك حميد مجيد).

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِمْ فِيْءِ آبَائِهِمْ وَلَا أَبْنَائِهِمْ وَلَا إِخْوَانِهِمْ وَلَا إِخْوَاتِهِمْ وَلَا نِسَائِهِمْ وَلَا مَالَهُمْ كَتَّ أَيْمَنَهُمْ وَأَقْبَلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٥٨﴾ إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿٦٠﴾ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدْ أَحْتَمَلُوا بِهِنَّ وَأَنفُسَهُنَّ كَمَا كَتَبْنَا لَكُنَّ لِلَّهِ قُلُوبًا قَلِيلًا وَنَبَأُهَا النَّبِيُّ قُلُوبًا لَّازِلِينَ وَنَبَأُكَ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ بُدُنِينَ عَلَيْهِنَ مِنْ جُلُوبِهِمْ ذَلِكَ أَذَقْنَاهُنَّ أَنْ يَعْرِفْنَ فَلَا يُؤْذِنَنَّ وَالَّذِينَ عَفُوًّا رَحِيمًا ﴿٦١﴾ لَنْ لَّزَيْنَهُ الْمُتَنَفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ وَالْمُرْجُفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَعْنَتُكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٢﴾ لَمُعُونِينَ أَيْنَمَا تُقِفُوا أَخَذُوا وَقِفَتُوا أَتَقْرَبُونَ ﴿٦٣﴾ سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٦٤﴾

نازاردمرانی خواو پیغه مبه ر بهر له عنه تی خوا که وتوون:

﴿ ۹۷ 》 **إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ** به راستی ئەو که سانه ی نازارو ئەزیه تی خواو په یام بهر ه که ی ددهن، واته: سه ریچی له فهرمانه کانیان ده کهن **﴿ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ﴾** خوا له دونیا وله قیامه تدا نه فرینی لی کردوون و له میهره بانی خوی دوری خستوونه ته وه **﴿ وَاَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ﴾** سزایه کی زور سوو که هری بوئاماده کردوون **﴿ ۹۸ 》** **وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا** و ئەوانه ش که نازاری پیوانی ئیماندار و ژنانی برودار ددهن بی هیچ تاوانیک کردیبتیان **﴿ فَقَدْ احْتَمَلُوا بِهَآئِنَا وَإِثْمًا مُّبِينًا ﴾** بیگومان ئەوانه درو بوختان و گوناحی ناشکرایان هه لگرتوه.

دهبی ژنان خویان به چارشو دا پووش:

﴿ ۹۹ 》 **يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ** ئە ی په یام بهر **﴿ ۱۰۰ 》** به ژنه کانت، کهه کانت و ژنانی برودار بلی: **﴿ يَدْنِينَ عَلَيْهِنَ مِنْ جِلْبَابٍ ﴾** له بالاپووش و عاباکانیان پیچن به خویانا، به شیوهیه که ته وای سهر و مل و جهسته یان دا پووشی.

بێناسه یه له بو جیلباب: ئیبنی عباس ده لیت: جیلباب: ئەو جل و بهرگه یه ته وای جهسته هه رله پی تا ته وقه سه ر دا پووشی ده شکری بلین: ئەو پارچه قوماشیه که ژنان به سه ر جل و بهرگه کانیاندا ده پیچن به خویاندا وه کو عه با که ژنانی عیراقی به کاری دین. به لی ژنان هه رکاتی له مال چونه ده ری بۆهه ر نیش و کاریکی پیویست، ده بی ئەو (جیلباب) به به کار به یئن و ته وای سهر و مل و گه ردن و سنگ و بهر ه کیان پیندا پووشن هه تا ده گاته قوله پینان، به کاره ینانی ئەو پارچه حجاب هه ش که ئیستا له نا و دایه جی جیلباب ده گریته وه به مه رجیک (میقنه عه) ی له گه لدا بی. **﴿ ذَلِكَ ادْنَىٰ أَنْ يَعْرِفَنَ فَلَا يُؤْذِنَ ﴾** ئەو خودا پووشینه ش له بارتیرین شته " که ئیوه به پاک و خاوینی و داوین پاریزی بناسرین و بهر قسه و بوختان نه که ون و نازارو ئەزیه ت نه درین **﴿ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴾** هه میشه و بهرده وام خوا چاوپوشیکاره " بهرام بهر به وانه ی پیشت در یغیان هه بوو یئت زوریش میهره بانه له گه ل ئەوانه دا فهرمانه کانی جیبه جی ده کهن **﴿ لَنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجَفُونَ فِي الْمَدِينَةِ ﴾** سویند ده خوم ئەگه ر دوو پروه کان و ئەوانه ی که دل یان نه خو شه و هه روا ئەوانه ش که له مه دینه دا خویان گرت هه دووه دژ به موسلمان ه کان پپو پاکه نده بلا و بکه نه وه ئەگه ر کۆلنه دن و ده ست هه لنه گرن **﴿ لَنْفَرِيَنَّكُمْ بِهِمْ ﴾** ئەوا ئیعه تۆ هه لنه نیین که جهنگیان له گه ل بکه یه ت و ده ره نجامیش زالیشت ده که یه به سه ریاندا **﴿ ثُمَّ لَا يَجَاوِرُونَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ﴾** پاشانیش بۆ ماوه یه کی کهم نه بیئت نه توانن له شارد ا به یئنه وه و دراوسیتیت بکهن، واته: ته فروتونا وشار به ده ر ده کرین **﴿ ۱۰۱ 》** **مَلْعُونِينَ إِنَّمَا ثَقَفُوا أَخْذُوا** نه فرینیشیان لیکراوه و له میهره بانی خوا ده رکراون له هه ر جیگایه که ده سته که ون، ده بی ده سته گیه رین **﴿ وَاقْتُلُوا تَقْتِيلًا ﴾** و زوریش به توندی بکوژین **﴿ ۱۰۲ 》** **سَنَةِ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِ** دژایه تی ئەوانه ی له بهرنامه ی خودایه و له نیو ئەوانه شدا که له پینش تۆوه ژیاون ئەنجام دراوه و بریار دراوه که هه ر دوو روویه که له گه ل هه ر په یام بهر ی کدا دژایه تی کردیبت ئەوا بریاری گرتن و کوشتنی دراوه **﴿ وَلَنْ تَجِدَ لِسَانَ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴾** هه رگیز تۆ گوپانکارییه ت ده ست ناکه وی له باوو بهریاره کانی خوا دا.

هه ر خوا ده زانی قیامه ت که ی دی:

﴿ ۱۰۳ 》 **يَسْأَلُ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ** بیباوه ر ه کان پرسیا ری هاتنی رۆژی قیامه ت لئ ئە که ن! **﴿ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ ﴾** پینان بلی: ئە ی پیغه مبه ر! هه ر خوا خوی زانیاری و ناگاداریی ته وای هه یه به رۆژی قیامه ت که که ی دی ت.

هرثم ماناومه بهسته له چهند نایه تیکی تریشدا هاتوه: (۳۴/۳۱): (إن الله عنده علم الساعة)، (۵۹/۶): (وعنده مفاتيح الغيب)، (۱۸۷/۷): (يسألونك عن الساعة)، (۴۴/۷۹) (۴۷/۴۱): (إليه يرد علم الساعة...)، لهم فرموده شده هاتوه: ((ما المسؤول عنها بأعلم من السائل)) متفق علیه. واته: منی پرسیارلیکراو له باره ی هاتنی روژی قیامه ته وه له تو ی پرسیارکهر (نه ی جوبریل) به ناگاتر نیم. ﴿وما یدریک لعل الساعة تكون قریبا﴾ جا تو چوزانیت له قیامه ت؟ له وانه یه کاتی هاتنی شی زور نزیک بیت! له سووره تی (۱۷/۴۲) وما یدید لعل الساعة قریب)، وه له سووره تی (۱/۵۴): (إقربت الساعة واشتق القمر...) وه له سووره تی (۱/۲۱): (اقرب للناس حسابهم وهم في غفلة معرضون) هاتوه که هه موویان به تیگرا پشتگین بو نزیکی هاتنی روژی قیامه ت. ﴿إن الله لعن الکافرین واعد لهم

سعیرا﴾ به راستی نه وخوایه نه فرینی له بی پرواکان کردوه وله رحمه ته خوی دوری خستونه ته وه وناگریکی هه لگرساوی زور سوتینه ریشی بو ناماده کردون ﴿خالدين فيها ابدًا﴾ به مه تاهه تایی ده بی له ویدا بمیننه وه ﴿يجدون وليا ولا نصيرا﴾ دیاره له ویش هیچ دوست و یار مه تیده ریکیان ده ست ناکه وی ﴿يوم تقلب وجوههم فی النار﴾ به تاییه تی له روژیکا که ده م وچاویان له ناو ناگری دوزه خدا نه م دیوئه ویدیوی پیده کریت تا چاک به ری. ﴿يقولون يا ليتنا اطعنا الله واطعنا الرسولا﴾ ده لین: بریا به فره مانی خوامان کردباو گویریاه لی پیغه مبه ریش باین ﴿وقالوا ربنا اننا اطعنا سادتنا وکبرانا﴾ وه نه لین: په ره ردگارا! بیگومان نیمه فره مانبه رداری سه رداری ناغاو گه وره کانه مان بووین "و به گوینی نه وانمان کرد" ﴿فاضلونا السبیل﴾ نه وانیش رییان ئی مه له کر دین و "چه واشه یان کر دین" ﴿ربنا آتهم ضعفین من العذاب﴾ په ره ردگاری نیمه! دووه ینده سزایان بده، واته: سزای گومرایی خو یان سزای گومرا کردنی نیمه یان بده ﴿والعنهم لعنا کبیرا﴾

نه فرینیکی زوریان لی بکه وه له میهره بانی خو ت زور زور دوریان بخه وه وه.

جووله که بو مووسا بوختان ده کات:

﴿يا ايها الذین آمنوا لا تكونوا کالذین آذوا موسی﴾ نه ی نه وانه ی پرواتان میناوه، وه کو نه وکه سانه مه بن که نازاری موسایاندا و تومه تیان بو هه لبه ست ﴿فبراه الله مما قالوا﴾ خواش موسای ته بریه کرد له بو بوختانه ی بویان کرد ﴿وکان عند الله وجیها﴾ چونکه موسا لای خوا، گه وره خاوه ن (جاه) و ریژ بوو پیشه و (بوخاری) نه لیت: (إن رسول الله ﷺ قال: إن موسی کان رجلا حییا ستیرا، لا یری من جلده شی استحیاء منه، فإذا من آذاه من بني إسرائيل فقالوا: ما یتستر هذا التستر إلا عیب فی جلده إما برص، وإما اذرة - انتفاخ الخصیتین - وإما آفة، وإن الله أراد أن یراه مما قالوا لموسى، فخلا يوما وحده فخلع ثیابه علی حجر ثم اغتسل، فلما فرغ اقبل إلى ثیابه لیاخذها

سُورَةُ الْأَنْعَامِ

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿١﴾ إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٢﴾ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٣﴾ يَوْمَ تَقْلُبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ لَوْلَيْتَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ ﴿٤﴾ وَقَالُوا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَ ﴿٥﴾ إِنَّهُمْ ضَعُفْتُمْ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنَتُمْ لَعْنًا كَبِيرًا ﴿٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى فَبَرَّاهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجْهًا ﴿٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٨﴾ يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٩﴾ إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿١٠﴾ لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١١﴾

وإن الحجر عدا بثوبه. فأخذ موسى عصاه وطلب الحجر. فجعل يقول: ثوبي حجر. ثوبي حجر. حتى إنتهى إلى ملا من بني إسرائيل فراوه عريانا أحسن ما خلق الله - عز وجل - و أبراه مما يقولون وقام الحجر. فأخذ ثوبه فلبسه. و طفق بالحجر ضربا بعصاه. فوالله إن بالحجر لندبا - أثرا - من أثر ضربه ثلاثا أو أربعا أو خمسا - قال - فذلك قوله تعالى: (ولا تكونوا كالذين آذوا موسى...) . پیغمبر ﷺ فرمودی: بهراستی موسا پیاویکی زور به شهرم و خوداپوشه بوو. هرگیز هیچ شتیکی - له شهرمدا - نه دبیردا. جا بهنی ئیسرائیل و تیان: ببی و نه بی موسا یا توشی نه خوشی به له کی بووه. یا قوره. یا گرفتیکی تری هیه! بویه نه وهنده سووره بو خو داپوشین! نهو جا خوا ویستی پاکانهی بو بکات لهو بوختانه. بویه روزی موسا به تهنیا له چو آیه کا خوی ده شورئ و جل و بهرگه کی له سهر بهردی داده نی. جاکاتی لی بویه وهو چووجهله کانی له بهر بکاته وه و رویششت. موسایش دار دهسته کی به دهسته وه گرت و دوا کی کهوت وهر نهی وت: بهرده که! جله کانه. و نهوانیش بهرووت و قووتی دیتیان و بویان دهر کهوت که هیچ عیب و نه گئیکی پیوه نییه. به کورتیی: موسا ﷺ پیاویکی زور به شهرم بوو. زور هه ولی نه دا لهشی نه بینری. بویه زوریش خوی دانه پووشی. جا له بهر نه وه جووله که کان و تیان: دیاره لهشی عیب داره بویه نه وهنده سووره له سهر خو داپوشین! جا خوی گه وره کاریکی بو سازان - نه وهی فرموده که - و جووله که به چاوی خو یان دیتیان که جوانترین و بی عیب ترین تن و لهشی هیه. ﴿ **يا ايها الذين آمنوا اتقوا الله** ﴾ نهی نهوانه ی بروتان هیناوه! هر له خوا بترسن ﴿ **وقولوا قولا سديدا** ﴾ و قسه ی راست و ریک و پیک بکن ﴿ **يصلح لك اعمالكم** ﴾ نهو ساخوا کاره کانتان بو راست دینی و. هی دایه تان ده کا بو نه بجامدانی کاری چاک ﴿ **ويغفر لكم ذنوبكم** ﴾ و گونا هه کانیشتان بو ده پووشی ﴿ **ومن يطع الله ورسوله فقد فاز فوزا عظيما** ﴾ و هر که سینک گویرایه لی فرمانی خواو په یامبه ری نهو بکات. نهو بیگومان سهر کهوتنیکی گه وره ی به ده ست هیناوه.

مروء قبولی هه لگرتنی سپارده ی کرد:

﴿ **إنا عرضنا الأمانة على السموات والأرض والجبال** ﴾ بهراستی ئیمه سپارده و (ته کالیف) هه کانه مان خسته سهر ئاسمانه کان و زهوی و کیوه کان ﴿ **فأبين أن يحملنها** ﴾ که چی هیچیان له خو یان رانه دی و له هه لگرتنیان نکولی یان کرد. خاوه نی (اضواء البیان) نه لیت: ئهم (عرض) و نماییشی سپارده یه و. ورنه گرتنی ئاسمانه کان و زهوی و چیا کان.. شتیکی راسته و حقیقه تی هیه. هر چه ند ئیمه ش چو نه تیه که ی دهر که نه که ی. وه ده شلی بو ئهم راستیه نایه ت و فرموده زوره. له وانه: (وإن من الحجارة لما يهبط من خشية الله) (۷۴/۲). وه (تسبح له السموات السبع والأرض ومن فيهن...) (۴۴/۱۷). وه (وسخرنا مع داود الجبال يسبحن) (۹۷/۲۱). وه فرموده یشت: وه ک گریانی بنکی داره خورما که. نهو کاته که پیغمبر ﷺ و تازی له سهر نه داله مه دینه دا. پاشان لهوی گواستیه وهو چوه سهر میمبه ره که. وه ک ئیمامی (بوخاری) هیناویه تی. وه له (موسلم) یشدا هاتووه: (عن النبي ﷺ إني لأعرف حجرا كان يسلم علي في مكة...) پیغمبر ﷺ فرمودی: بهراستی من بهردی نه ناسم کاتی که له مه که که دا بووم هه میشه سلای لی نه کردم! نه مهو چه ند فرموده یه کی تریش... ﴿ **واشفقن منها** ﴾ نه چوونه زیری و ترسان که: نه توان هه لسن به جیبه جیکردنی داخوازییه کان ﴿ **وحملها الإنسان إنه كان ظلوما جهولا** ﴾ که چی مروء هاته پیشه وهو چوه زیرباری و هه لیگرت! بهراستی ناهه قیی له خو کردو نه یزانی به نه بجام. نه گینا هرگیزه لی نه نه گرت. واته: به جی هینانی فرمانه کانی خوا نه وهنده گرنگه ئاسمان و زهوی و شاخه کان له گه ل نه وه موو توانایه دا بویان هه لنه گیر! که چی ئاده می - به نه زانی خوی - هه لیگرت!! ﴿ **ليعذب الله المنافقين والمنافقات والمشركين** ﴾

والمشركات ﴿بۆ ئەوێ له ئاکامدا - به هۆی پشتگۆی خستن و سه‌رپێچی و خیانه‌ت له‌و سپاردیه - خوا سزای پیاوان و ژنانی دوو‌پوو هاوبه‌شدانه‌ران بدات ﴿وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ و ته‌وبه‌ش له‌ پیاوان و ژنانی بر‌وادار - به هۆی پاراستنی ئەو سپاردیه‌و گۆپ‌رایه‌لی و تاعه‌ته‌یان - وه‌ر‌گیریت. ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ دياره‌ خوايش هه‌میشه‌ لی‌بۆرده‌یه، دلۆقان و میهره‌بانه‌ قه‌له‌می لی‌بۆردن به‌سه‌ر گونا‌ه‌اندا دی‌نی. سا خ‌وای گونا‌ه‌پۆش و دلۆقان! لی‌مان ببۆره‌و، ره‌حمان پێ‌که. آمین.

زۆریش سوپاس بۆ خ‌وای ده‌سه‌لاتدار که‌ هاو‌کاریی و پشتیوانی کردم بۆ ته‌واو کردنی

ته‌فسیری سووره‌تی (ئه‌حزاب).

*** **

۲۴- سووره‌تی (سه‌به‌ه‌ه‌)

مه‌که‌که‌یه‌و (۵۴) نایه‌ته‌

به‌ناوی خ‌وای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

ئه‌میشه‌ وه‌ک هاو‌ینه‌کانی خ‌وای باسی بناغه‌ سه‌ره‌کیه‌کانی دینی نی‌سلام: یه‌کتا‌په‌رستی، په‌یام‌به‌ریه‌تی، زیندوو‌بوونه‌وه‌، پاداشت و تۆله‌ ئه‌کا... داستانی هه‌ندی له‌ په‌یام‌به‌رانی‌ش را‌قه‌ ئه‌کات. وه‌ک (داوود) و (سه‌ره‌یمان)ی کو‌ری. له‌باره‌ی ئەو ده‌سه‌لاته‌وه‌ خوا پێی به‌خشین... په‌نجه‌یش ئه‌خاته سه‌رشک و به‌دگومانی موشریکه‌کان سه‌باره‌ت به‌ په‌یام‌که‌ی په‌یام‌به‌ر ﷺ، کو‌تاییشی دیت به‌بانگ‌کردنی بی‌پرواکان بۆ بر‌وا‌ه‌یان و یه‌ک‌لا‌بوونه‌وه‌و ده‌سه‌باردان له‌ بیرو باوه‌رو و بۆ‌چونی پو‌وچه‌لیان. بۆیه‌ش ناوی (سه‌به‌ه‌ه‌) - چونکه‌ چی‌رۆک و به‌سه‌ره‌اته‌که‌ی پاشاکانی یه‌مه‌ن ده‌گیر‌ته‌وه‌، به‌تایبه‌تی ئەو هه‌موو خ‌وشیی و نیعمه‌ت و خ‌وشگوزه‌رانییه‌ خوا پێیدا‌بوون، که‌چی ئەوان هه‌ر زۆر نا‌سوپاس و سه‌پله‌ بوون، جا‌خوايش تۆله‌ی لی‌کردنه‌وه‌و لی‌تی‌ت‌یک‌دان و تاروماری کردن.

جابه‌م شی‌وه‌یه‌ش ده‌ست پێ‌ده‌کات: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ گشت سوپاس و ستایی‌شکی شیاو، ته‌نها بۆ‌ئه‌و‌خوایه‌ که‌هه‌رچی له‌ ئاسما‌نه‌کان و، له‌زه‌ویدا‌یه هه‌ره‌ی ئەوه‌ ﴿وَلِلَّهِ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ﴾ سوپاسی شیاو له‌ رۆژی دوا‌ییشدا هه‌ر بۆ ئەوه‌، نه‌ک که‌سه‌ی‌کی تر. ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ هه‌ر ئەو‌یشه‌ هه‌میشه‌ کار‌جوان و کار‌ره‌نگین. هه‌رچی ئه‌کات زۆر جێی خ‌ویه‌تی وه‌ ئەو‌یشه‌ زۆریش نا‌گا ده‌ربه‌اره‌ی کار‌و‌کرده‌وه‌ی دروست‌کراوه‌ کانیی ﴿يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرَجُ فِيهَا﴾ هه‌رچی ده‌چێته‌ ناو جه‌رگه‌ی زه‌ویی، وه‌ک باران و شتی تر وه‌ هه‌ر‌چیش لی‌ی دیته‌ ده‌ری وه‌ک ئاو و شتی تر. وه‌ هه‌ر‌چیش له‌ ئاسما‌ندا دیته‌ خ‌واری. وه‌ک فریشته‌ و باران و برو‌سکه‌ و شتی تر وه‌ هه‌ر‌چیش لی‌یه‌وه‌ سه‌ره‌نه‌که‌وی و به‌رز نه‌ییته‌وه‌ وه‌ک فریشته‌و کرده‌وه‌ی به‌نده‌کان و شتی تر. ئەو‌خوایه‌ پێی ده‌زانی و به‌ نا‌گایه‌ ﴿وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ﴾ ئەو‌یشه‌ بۆ‌خ‌وشی زۆر میهره‌بان و! زۆر لی‌بۆرده‌یه‌! جا‌پاش مل‌لانی‌ی کافر‌ه‌کان ده‌ربه‌اره‌ی زیندوو‌بوونه‌وه‌، خ‌وای له‌ کار‌زان له‌سی جی‌گای قور‌ئاندا فه‌رمان به‌ پی‌غه‌م‌به‌ر ده‌دا سو‌یند به‌ په‌روه‌ردگاری ده‌خوات که‌ زیندوو‌بوونه‌وه‌ راسته‌و پێ‌ش‌دیت.

یه‌که‌م: له‌ سووره‌تی (یونس) دا نایه‌تی: (وَيَسْتَنْبِئُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلُوبُ إِي وَ رَبِّي إِنَّهُ لَحَقُّ وَمَا أَنْتَ بِمُعْجِزِينَ).

دو‌وه‌م: له‌ سووره‌ته‌دا: (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا...).

سَبِّیْهِمْ: له سووره تی (تغابن) دا: (زعم الذین کفروا ان لن یبعثوا قل بلی و ربی لتبعن ثم لتنبئن بما عملتم و ذلك على الله یسیر).

قیامت دیت و، هه مو که سیش به پیی کاری خوی پاداشت دهرتیه وه:

﴿وقال الذین کفروا لا تأتینا الساعة﴾ و ئەوانە ی خۆوانە ناس و بیی بڕوابوون و نکوولی زیندوو بوونه و بیان دهکرد و تیان: هه رگیز رۆژی قیامتەمان بۆنایه، واته: به هیچ شیوهیه که قیامت نه! ﴿قل بلی و ربی لتأتینکم عالم الغیب﴾ ئە ی پیغه مبهرا! بلی: به لی سویندم به پهره وردگارم هه رپوتان پیش دیت، له لایه ن خۆای زانای گشت نادیار ﴿لا یعزب عنه مثقال ذرة فی السموات ولا فی الارض﴾ که به ئەندازه ی تو زقالتیک شتی لی ون نابی، نه له ناسمانه کان و نه له زه ویدا ﴿ولا اصفر من ذلك ولا اکبر﴾ وه نه بچوو کتر

له زه ره و، نه گه وه تریش لیی ﴿لا فی کتاب مبین﴾ مه گهر ئە وه هه مو له ناو نامه یه کی روونکه ره وه (لوح المحفوظ) دا لای پهره وردگار نوو سراهو هه لگیراوه ﴿لیجزی الذین آمنوا و عملوا الصالحات﴾ تا پاداشی ئەوانه بداته وه بڕوایان مینا وه ئاکاری کرده وه چاکه کانیان ئە نجامدا وه ﴿ولنک لهم مغفرة و رزق کریم﴾ بۆ ئەمانه له به هه شتدا لیبوردن و رزق و رۆزی چاک هیه ﴿والذین سعوا فی آیاتنا معاجزین﴾ ئەوانه ش که هه رچی له توانا یاندا یه به ختی ده که ن بۆ پووچه لکردنه وه ی نایه ته کانمان به مه بهستی هه لئا تیان له دهستان. ﴿ولنک لهم عذاب من رجز الیم﴾ بۆ ئەوانه هیه سزایه که له به دترین جوژی سزای به نیش. ﴿ویری الذین اوتوا العلم﴾ و ئەوانه ش که له زانیاری به شدراون له لایه ن خوا وه، واته: له خاوه ن نامه کان و ها وه لانی په یامبه ر ﷺ سوور ئەزانن ﴿الذی انزل الیک من ربک هو الحق﴾ ئە وه ی که بۆ تو ناردارا وه له لایه ن پهره وردگار ته وه هه ره و راست و دروسته، واته: ئە وه نه فاما نه نکوولی زیندوو بوونه وه

ئە که ن، که چی خاوه ن زانسته کان به راست و دروستی ئەزانن ﴿و یهدی الی صراط العزیز الحمید﴾ وه بۆ ریی خۆای خاوه ن ده سه لات و سوپاسکرا و (جن و ناده مزاد) رینۆین ده کا.

حاشاکه ران له ژینی دوا ی مردن ده مکو ت ده کری ن:

﴿وقال الذین کفروا﴾ ئەوانه ی بی پرا بوون هه ندیکیان به گالته کردن به زیندوو بوونه وه به هه ندیکیان بیان وت: ﴿هل ندلکم علی رجل ینبئکم﴾ نایا ده تانه وی پیاویکتان نیشان به دین هه و التان بداتی؟ (مه بهستیان په یامبه ر یوو ﷺ) ﴿اذا مرقتم کل ممزق﴾ کاتی ئیوه مردن وله گو په کانتانا رزین وهه پروون هه پروون کران و بوونه وه کل ﴿انکم لفی خلق جدید﴾ که ئیوه بۆ جاریکی تر، سه ر له نو ی دروست ده کردنیته وه و زیندوو ده بنه وه؟ ﴿افتری علی الله کذبا ام به جنة﴾ نازانین ناخو به ده ست ئەنقه ست درو له سه ر خوا ده کا! یان شیته؟ چونکه - به لای

نهوانه وه - قسه ی وا نه بی یه کی له وه دوو که سه بی کات، نه گینه پیای ژیرو راستگو شو قسه یه نا کا! ﴿بل الذین لا یؤمنون بالآخرة فی العذاب والضلال البعید﴾ نه خیر هر گیز موحه ممد ندر و ده کاو نه شیتته، به لکو نهوانه ی وا پروایان به پاشه روژ نییه، له ناو سزاو سه ریشیواو بییه کی دور له هق و رینمای دان. ﴿أفلم یروا إلی ما بین یدیهم وما خلفهم من السماء والأرض﴾ نایا - نهوانه - سهیریکی پیشه وه و پاشه وه ی خو یانیا ن نه کرد، تا ببینن ویزانن خوا چی دروستکردوه له ناسمان و زهوییدا؟ بونه وه ی توانا و ده سه لاتی شو بزانن، وک له جیطایه کی تر دا نه فقرموی: (والسما بنیناها باید وانا لموسعون، والأرض فرشناها فنعم الماهدون) ۵۱/ ۴۷-۴۸. ﴿ان نشا نخسف بهم الأرض﴾ نه گهر بمانه وی زهوی بیه وانیشه وه ده بییه نه خواری ﴿او نسقط علیهم کسفا من السما﴾ یان بمانه وی

چهند پارچه سزایه بخهین به سه ریاند، ده یخهین به سه ریاند. ﴿ان فی ذلک لآیه لكل عبد منیب﴾ بیگومان له وده سه لاته دا به لگه یه کی هره گهره هیه - له سه ره ده سه لاتی خوا له سه ر زیند و و کردنه وه بو هره به نده یه ک بیه وی بو لای خوا بگه ریتنه وه واته: ناسمان و زهوی بیه وه مو یاسا قه شه نگه یانه وه ده بنه به لگه ی زیند و بو نه وه هاتنی روژی دوا یی، چونکه که سیئک بتوانی نه و کاره گرنگانه نه جامیدا، نه ی چون ناتوانی مردوان زیند و بکاته وه...! له کاتی کا: (لخلق السموات والأرض اکبر من خلق الناس ولكن اکثر الناس لا یعلمون) دروستکردنی ناسمانه کان و زهوی بیه مه زتره له دروستکردنی مردم به لام ژورتر خه لک نازانن.

خوا زیده به شیکی به داود دا:

﴿لقد آتینا داود منا فضلا﴾ سویند به خوا نیعه له هزل و به هره ی خو مان نیعه تیکی فراوانمان به (داود) دا، واته: کردمانه په یامبهرو زه بورمان دایه ﴿یا جبال او بی معه والطیر﴾ به کیوه کانیشمان گوت: ا نیوهش له گه ل داودا

﴿أَفَرَأَى عَلَى سَكِّدًا أَمْ بِهِ حِجَّةٌ بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ﴾ ﴿أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ شَأْنَهُمْ خَفِيفٌ بِهِمُ الْأَرْضِ أَوْ سَقِطٌ عَلَيْهِمْ كَسَافٌ مِنَ السَّمَاءِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا يٰ جِبَالُ أَوْبِي مَعَهُ وَالطَّيْرُ وَأَنَّا لَهُ الْحَدِيدُ﴾ ﴿أَن أَعْمَلَ سَيِّئَاتٍ وَقَدِّرَ فِي السَّرْدِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ ﴿وَلَسْلِمْنَا مِن الرِّيحِ غُدُوهاً شَرْوَرًا وَأُخْهَا شَهْرٌ وَأَسْلَمْنَا لَهُ عَيْنَ الطَّيْرِ وَمِنَ الْجِنِّ مَن يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَمَن يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا ذَرْوْهُ مِّنْ عَذَابِ السَّعِيرِ﴾ ﴿يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِّن مَّحْرَبٍ وَتَمْثِيلٍ وَجَفَانٍ كَالْجُرَابِ وَقُدُورٍ رَّاسِيتٍ أَعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ﴾ ﴿فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِن مَّسَاءَتِهِ فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ أَن لَّو كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ أَلَمِينَ﴾

یه که ده نگین و گشت پیکه وه ته سیحات بکه ن، واته: نه که ته سیحاتی خوی کرد، هه روا نیوهش نه ی په له و ره کان! له گه لیابن، وه نه فقرموی: (انا سخرنا الجبال معه یسبحن بالعشی والاشراق) ۲۸/ ۱۸. ﴿والنا له الحديد﴾ و ناسنیشمان بو نه رمکرد، به ناره زوی خوی چونی ویستبا کاری پیی نه کرد، بی نه وه بیخاته ناو کووره ی ناگروه ﴿ان اعمل سابغات وقدر فی السرد﴾ پیمانگوت: که هه مو جو ره زنیه کی بالاپوش و، تاس کلایک (به نالقه چنراو) و نه ندازه گیر، دروست بکه بو کاتی جهنگ و خو پاراستن له جهنگ، وایشن که هیچ تیریک نه یاناشکینی وکونیا ن تینه کات ﴿واعملوا صالحا﴾ پیشمانگوتن: کاری چاک بکه ن، واته: ده بی هه مو کاره کانتان چاک بن گو زرایه لی خوا بن، له بهرامبهرو هه مو چاکه یه وه ﴿انی بما تعملون بصیر﴾ به راستیی من به کاری نیوه بینام وچاودیرتانه. به لی خوا بهش و به هره یه کی زوری به خشی به داود - علیه الصلاة والسلام - پیغه مبه راییتی

و توانا و دهسه‌لآت و پاشایه‌تیی و سوپایه‌کی زور و پرچه و دهنگ و ناوازیکی خوش و سازگار. که هه‌موو کات چیا سه‌ره‌زه‌کان له‌گه‌لیا (سبحان الله) یان ده‌گوته‌وه‌و. بالنده‌کانیش له‌ئاسماندا راده‌وه‌ستان و گوئیان بو‌ده‌گرت! له (فتح الباری کتاب فضائل القرآن ۹ ۹۲. وله موسلیم / کتاب صلاة المسافرين ۱ / ۵۶۶) هه‌ردوو ده‌لین: شه‌ویک پیغه‌مبه‌ر ﷺ گوئی له‌ده‌نگه‌ خوشه‌که‌ی (ئه‌بوو موسای ئه‌شعهری) یه‌وه‌ بوو. وه‌ستاو گوئی بو‌گرت و فه‌رمووی: (لقد اوتی مزمارا من مزامیر آل داود) به‌ راستیی دهنگ و ناوازیکی له‌ دهنگ و ناوازه‌که‌ی خانه‌واده‌ی داود پیدراوه.

به‌ش و باره‌تی سوله‌یمان:

ئینجا نۆبه‌ی ژماردن یه‌ه‌ره‌کانیه‌تی به‌سه‌ر سوله‌یمان ی کۆری داوده‌وه، - علیه السلام - و ئه‌فه‌رمووی: ﴿وَلَسْلَيْمَانَ الرِّيحُ غَدَومًا شَهْرًا وَرِوَا حَاشَ شَهْرًا﴾ بۆ سوله‌یمانیش (با) مان رامکرد، ته‌نیا له‌تاقی به‌یانیا‌ندا مانگه‌ ریی‌ه‌کی ده‌پری و، ئیوارانیش ریی یه‌ک مانگ ده‌رویی (شیخ حه‌سه‌نی به‌صریی) ئه‌لئیت: سوله‌یمان له‌ (دیمه‌شق) له‌سه‌ر ته‌خته‌که‌ی دانه‌نیش و، نانی به‌یانی ئه‌خوارد. ئه‌وجا هه‌لئه‌فری و، بۆ نیوه‌پۆش له‌ (اصطخر) نانی ئه‌خوارد. له‌کاتی‌کا ئیوان هه‌ردووکیان مرو‌قی تیرژه‌وه‌ به‌یه‌ک مانگ ئه‌وجا ئه‌یبری ﴿وَأَسْلَمْنَا لَهُ عَيْنَ الْقَطْرِ﴾ وه‌ بۆ سوله‌یمان کانییه‌کی (مس) یشمان تاواندبووه‌وه‌ هه‌رچۆنی ئاسنمان بۆ داود نه‌رمکرد، به‌شیوه‌یه‌ک وه‌ک سه‌رچاوه‌ی ئاو ئه‌پۆشیت و زور به‌ناسانی هه‌موو شتیکی ئی دروست ئه‌کرد ﴿وَمَنْ الْجِنُّ مِنْ يَدِيهِ بَأْذَنَ رَبِّهِ﴾ وه‌ له‌ جنۆکه‌ش هه‌بوون به‌فه‌رمانی خوا له‌به‌رده‌ستییدا کاریان ئه‌کرد ﴿وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا﴾ وه‌ هه‌ر که‌سیکی‌شان له‌فه‌رمانی ئیمه‌ لای بدا ده‌رچی، واته‌: به‌گوئی ئیمه‌ی نه‌کا ﴿نَذَقَهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ﴾ سزای ناگری سوتینه‌ری پی‌ ده‌چیزین ﴿يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحَارِبَ﴾ سوله‌یمان چیده‌ویست له‌کۆشکی به‌رزو قایم ﴿وَتَمَثَّلَ﴾ و جو‌راو جو‌ری کو‌تل و په‌یکه‌ریو‌یان ده‌کرد، دیاره‌ له‌به‌رنامه‌وه‌ شه‌ریعه‌تی (داود) دا ئه‌و په‌یکه‌رو کو‌تله‌نه‌ یاساغ نه‌بووه‌، وه‌ک ئه‌ شه‌ریعه‌تی ئیسلامدا حه‌رام و یاساغه‌ ﴿وَجَفَّانَ كَالْجَوَابِ﴾ وه‌ هه‌روا قاپ و ده‌فری زل و گه‌وره‌، وه‌ک حه‌وز که‌ له‌شکره‌که‌ی خو‌راکی تیا ئه‌خوارد ﴿وَقَدَّرَ رَاسِيَاتٍ﴾ و چه‌ندین تیانه‌وه‌ مه‌نجه‌لی گه‌وره‌ی دابه‌سراوه‌ نه‌جو‌لایان بۆ ئاماده‌ ئه‌کرد ﴿عَمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا﴾ وتمان: ئه‌ی بنه‌ماله‌ی داود! سوپاسگوزاری بکه‌ن له‌به‌رامبه‌ر ئه‌و هه‌موو به‌هرانه‌دا رشتوومه‌ به‌سه‌رتاندا ﴿وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ﴾ به‌لام له‌به‌نده‌کانه‌ که‌میکیان سوپاسگوزان، واته‌: ده‌ ئیوه‌ وامه‌بن.

جنۆکه‌ غه‌یب نازانی:

﴿فَلَمَّا قُضِيَنا عَلَيْهِ الْمَوْتُ﴾ ئینجا پاش ئه‌و هه‌مووده‌سه‌لآته‌ کاتی بریاری مردنمان بۆ داو‌مرانمان ﴿مَا دَلِمَ عَلٰی مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنْسَأَتِهِ﴾ هیچ شتیکی جنۆکه‌ی ناگادار نه‌کرد به‌مردنی (سوله‌یمان) مو‌رانه‌ نه‌بیئت که‌ دارده‌سته‌که‌ی ده‌خوارد ﴿فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ﴾ ئینجا پاش یه‌کسال کاتی سوله‌یمان ره‌تی بردو که‌رت، ئه‌وکات ئاشکرابووو ده‌رکه‌وت بۆ ئاده‌میی که‌ ئه‌گه‌ر جنۆکه‌ شتی نادیاریان زانیبا وه‌ک پرو پاگه‌نده‌ وابوو ﴿وَالْبَثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ﴾ ئه‌وه‌نده‌ له‌و سزا قورس و په‌ست و کاریگه‌ره‌یه‌دا ئه‌نه‌مانه‌وه‌! (ئینین عه‌بباس) ئه‌لی: پاش سالیکی ئه‌وجا پییان زانی کۆچی دوایی کردوه‌.

جینگاو شوینی خه‌لکی سه‌با:

﴿لَقَدْ كَانَ لِسَبَا فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ﴾ سویند به‌خوا جینگاو شوینی گه‌لی (سه‌با) له‌ (یه‌مه‌ن) دا به‌لگه‌یه‌کی مه‌زن بوو له‌سه‌ر ده‌سه‌لآت و تو‌رانایی خوا، بۆ پاداشته‌دانه‌وه‌ی چاککاران و، تو‌له‌ دانی خراپکاران، چونکه‌ ئه‌و گه‌له‌ کاتی

سپله‌یی و خیانه‌تیاں سه‌بارت به نیعمه‌ته‌کانی خوا کرد، خوایش په‌راگنده‌ی کردن و ریشه‌ی دهره‌نیان **﴿جنتان﴾** **﴿عن یمین و شمال﴾** نهو به‌لگه‌یش دور باخی گه‌وره و زور قه‌شه‌نگ بوون، یه‌ک له‌ای راست و، نه‌وی دی لای چه‌په‌وه پیمان به‌خشیبوون، نه‌بی چنده دیمه‌نیکی جوان و سهر سوپه‌ینه‌ری بووبی، به‌وشیوه خوا باسیان ده‌کات! (ئیین که‌سیر) نه‌لی: ژنان زهمبیله‌یان نه‌نا به‌سهریانه‌وه و به‌بن دره‌خته‌کانیا ده‌چوون، بی نه‌وه هیچ نه‌زیه‌تی ببینن میوه‌که خوی دهره‌ری و زهمبیله‌که‌ی لی پر نه‌بوو، جینی باسه، شاره‌که‌شیان که‌وتیووه نیوان باخه‌کانه‌وه **﴿کلوا من رزق ربک﴾** وتمان: ده‌له رسق و رۆزی په‌روهردگارتان بخون **﴿واشکروا له﴾** و سوپاسیسی بکه‌ن "له‌برابر نه‌وه هه‌موو نیعمه‌ت و خوشیه‌وه پنی به‌خشیبوون **﴿بلده طيبة رب غفور﴾** شاره‌که‌تان شاریکی خوش و پاک و خاوین و، فینک و سازگاره! و خواشتان په‌روهردگاریکی خه‌تا پوش و لیوورده‌یه، بو‌هرکه‌سیک پی بزانی و سوپاسی بکات **﴿١٦﴾ فاعرضوا﴾** که‌چی روویان له‌فه‌رمانی خوا وهرگیرا **﴿فارسلنا علیهم سبل العرم﴾** نه‌وجار نیمه‌ش لافاویی به‌ندی ویرانه‌کرمان ناردایه سهریان (دهرگای ئاسمانمان لی‌کردنه‌وهو بووبه لیزمه، ئینجا به‌سته‌که‌یانی- سد مارب- ویرانکردوو، نه‌وسا دنیای لی پرکردنه ئاوو ژانیان لی تی‌کچوو.

سه‌بارت به (سد العرم - سه‌دی مه‌نرهب): (هه‌مه‌دانی) نه‌لیت: له‌به‌شی باشووری خورئاوای (مه‌نرهب)هوه زنجیره شاخیکی تیدایه، به‌رهو باکووری خوره‌لات دریز نه‌بنه‌وهو له‌نیوان نهو شاخانه‌دا شیوو دۆلکی زور گه‌وره و فراوان هه‌یه.. هه‌رکات باران باریا سیلاوو لافاویکی زوری نهو ناوچه‌یه له‌وی خبر ده‌بوویه‌وه و ده‌پزایه شیوی (آدنه‌وه) که نزیکه‌ی (۱۱۰۰) مه‌تر به‌سهر دهریادا سهر نه‌که‌وت، جا نهو ئاوه که به‌رهو باکووری خوره‌لات نه‌پوشت ماوه‌ی سی کاتژمی‌ریکی نه‌ما بو (مارب)، ئینجا له‌وی ته‌نگه به‌ریبه‌ک

لَقَدْ كَانَ لِسِ بَاقِي مَسْكِنُهُمْ آيَةً جَنَّاتٍ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ كُنُوزٍ رَزَقُوا فِيهَا وَاشْكُرُوا لَهُ، بَلَدٌ طَيِّبَةٌ وَرَبُّ غَفُورٌ ﴿١٥﴾ فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرْمِ يَجْتَنِيهِمْ جَنَّاتٍ ذَوَاتِ أَكْطِلٍ حُطُّوا وَاثِلُ وَشَنُوعٌ مِّنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ ﴿١٦﴾ ذَلِكَ جَزَيْنَهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ يُجْزَى إِلَّا الْكَفُورُ ﴿١٧﴾ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا قُرًى ظَاهِرَةً وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سِجًّا وَفِيهَا لِيَالٍ وَأَيَّامٌ آمِنَةٌ ﴿١٨﴾ فَقَالُوا رَبَّنَا لَعَدَدَيْنَا لَأَسْفَا بِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَقْنَاهُمْ كُلَّ مَرْقَفٍ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿١٩﴾ وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾ وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُّؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَافِظٌ ﴿٢١﴾ قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهَا مِن شَرْكِ وَلَا مِثْلَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَاهِرٍ ﴿٢٢﴾

ده‌ست پی نه‌کات، نیوان شاره‌که‌یش و ته‌نگه به‌ریبه‌که ده‌شتیکی شاخاوی (۳۰۰) میلی دوجا نه‌گریته‌وه، له‌دواییشدا له‌سالی (۱۸۴۳) زه‌وی ناسه‌کان نهو سه‌ده‌یان دۆزییه‌وهو سه‌لماندیان که رووداویکی ئاوا هه‌بووه. **﴿وبدلناهم بجنتيهم جنتين ذواتي اكل حطط واثل وشن من سدر قليل﴾** له جینی دووباخه‌پرمیوه خوشه‌که، دوو باخی دپکاوی به‌روو بووم تال، مازوو و میوه‌ی داری سیواک و دره‌ختی تهرفای بی که‌لک، که‌می داری نه‌به‌گمان بو هیشتن که هیچیان که‌لکیان نه‌بوو **﴿١٧﴾ ذلك جزيناهم بما كفروا﴾** به‌وشیوه په‌داشمان دانه‌وه، چونکه ناشوکرو سپله‌و پینه‌زان بوون **﴿وهل نجازي الا الكفور﴾** ئایا نیمه‌ش ته‌نها له سپله‌و نکولی‌کار توله نه‌سینن، واته: توله‌مان ته‌نیا بو سته‌وکارانه **﴿١٨﴾ وجعلنا بينهم وبين القرى التي باركنا فيها قرى ظاهرة﴾** وه له‌نیوان ریگای نه‌وان و، نیوان گونده‌کانی شام - که فه‌رو پیتمان تی‌خستبوون- چه‌ند شارو گوندیکی ترمان له‌پال یه‌کتردا ئاوه‌دان کرد. واته:

وَلَا تَكْهَيَا نَمَانِ ثَاوَدَانِ وَ پَرِبَهْرَهْ كَهْتِ وَ، پَرْلَه خَه لَكْ دِرُوسْتَكْرَدَبُو، هَهْرَكِيزْ هَه سَتْتْ بَه چَوَلِي نَه دَه كَرْد ﴿وَقَدْ رَنَا فِيهَا السَّيْرُ﴾ مَهوْدَايْ نِيَوَانِ شَارُو گُونْدَه كَانِيَا نَمَانِ بَه نَه نَدَا زَه دَانَا، نَهْم گُونْدَ نَزِيكْ بَه نَهو گُونْدَ، بَه زَوِيِي مَهْرَمَهْ كَهِي نَه گَه يَشْتَنَه ثَاوَدَانِيِي وَ، خَوَارْدَنِيَانِ دَه سَتْت دَه كَهْوَتِ ﴿سَيَّرُوا فِيهَا لَيَالِي وَ يَامَا أَمْنِيْنِ﴾ وَ پِيْمَانِ وَ تَن: دَه بَه نَاوِيَا نْدَا بَه شَهْوَانِ وَ رُوْژَانِ، بَه هِيْمَنِيِي وَ، نَاسُوْدَهِيِي وَ، بِيْ تَرَسْ لَه دُوْرْمَنِ وَ بَرَسِيَهْتِي وَ تِيْنُوِيَهْتِي بَرُوْنِ وَ بَه گَهْرِيْنِ ﴿فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ اسْفَارِنَا﴾ كَه چِي لَه بَاتِي سُوپَاسْ كُوْزَارِي نَهو هَه مَوُو خُوْشِيِي وَ نِيْعَمَه تَا نَه دَا، وَ تِيَان: پَه رَهْمَرْدْ گَارْمَا نَا مَوُو نِيَوَانِي شَاْرَهْ كَانَمَانِ - لَه سَه فَرْدَا - بُو دُوْرْتَر كَه "تَا بَه چَوَلِ وَ بِيَا بَا نْدَا بَرُوْنِ وَ تُوِيْشُو بُو سَه فَهْرَهْ كَانَمَانِ هَه لُكْرِيْنِ وَ سُوُوْدِي بَا زَرْگَانِيِي وَ هَر گَرِيْنِ وَ، هَه ژَاْرَهْ كَانِ بَخِيْنَه ژِيْر كَار ﴿وَرُظْلَمُوا أَنْفُسَهُمْ﴾ وَ هَه بَهو كَارَه سَتَه مِيَاْنِ لَه خُوْيَانِ كَرْد ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيْثَ﴾ نِيْنَجَا نِيْمَه يَشْ كَرْد مَانَنَه سَه رُگُوْزَه شَتَهو دَه نَگُوْبَاسْ وَ هَه وَاَلِ لَه نَاوُچَه كَه دَا "بُوِيَه كَتْرِيَانِ نَه گِيْرَپَرَا يَه وَ" ﴿وَمَرْقَنَاهُمْ كُلٌّ مَرْقًى﴾ وَ بَه تُوْنْدِي تَه فَرُو تُوْنَا مَانِ كَرْدنِ وَ لَه يَه كَتْرَمَانِ دَا بَرِيْنِ، هَه رُؤْزَه يَانِ كَهْوَتَه نَاوُچَه وَ لَا تِيْكَه وَ، "بُوِيَه عَهْرَبْ دَه لِي: يَا خَوَا وَ هَكْ (سَه بَا) وَ نَا زُو نِيْعَمَه تَه كَهِي نَه وَا تَقَاتَانِ لِيْ بَقَه مِي، چُوْنَكَه نَه وَا نِ پَاشِ نَهو هَه مَوُو وَ تِرَا نَكَارِيَه يَانِ دَه سَتَه يَه كِيَا نِ ثَاوَارَهِي (عُومَانِ) بُوُوْنِ وَ، هَه رَه سَتَه يَه كِيَا نِ كَهْوَتَنَه بِنِ دَارِيْ كِي وَ لَا تِي شَا مَه وَ، (نَه نَصَار) يَشِيَا نِ چُوُوْنَه مَه دِيْنَه، (خَزَاعَه) يَشْ گَه يَشْتَنَه (تِيْهَامَه) .. وَ هَه رَه وَا ... (نِيْبَنِي جَهْرِيْنِ). ﴿فِي ذَلِكَ آيَاتٌ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بَه رَاسْتِيِي لَه وَا سَتَا نَه يِ (سَه بَا) يَه گَه لِيْ بَه لُگُو نِيْشَا نَه هَه نِ لَه سَه رَه دَه سَه لَا تِ وَ تُوَانَا يِي خَوَا، بُو هَه رَه بَه نَدَه يَه كِي خُوْژَا كَرُو سُوپَاسْ كُوْزَارِ. مَه بَه سَتْ بَهْم چِرُوْ كَهِي (سَه بَا) يَه نَه وَه يَه كَه خَه لُكَانِي دِيْكَه شْ هُوْشِيَا رِ بِنِ، سَپْلَه نَه بِنِ، نَه گِيْنَا بَه لَا كَهِي (سَه بَا) يَانِ لِيْ دُووَا رَه نَه بِيْتَه وَ.

شَه يَتَانِ دِيْتِي: شُوِيْنَه كَه وَ تُوُوِي وَ مَرَا سَتْ گَه رَا:

﴿وَلَقَدْ صَدَقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ﴾ وَ بِيْگُوْمَانِ گُوْمَا نَه كَه يِ شَه يَتَا نِيْشِ بَه رَا مَهْر بَه خَوَا نَه نَاسَا نِ وَ هَرَا سَتْ گَه رَا، چُوْنَكَه وَا دَا يِنَا بُوُو گُوْمَرَا يَانِ بَكَاتِ، وَ هَكْ لَه جِيْگَا يَه كَدَا دَه فَهْرَمُوِي: (.. وَ لَا غُوِيْنَهُمْ أَجْمَعِيْنِ) ۳۹ / ۱۵. كَه چِي تُوَانِيِي وَ سَهْرَهْ كَهْوَتِ! ﴿فَاتَّبِعُوهُ إِلَّا فَرِيْقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ﴾ جَا نِيْتَر دَه سَتَه يَه لَه بَرُوَا دَا رَهْ كَانِ نَه بِي "هَه مَوُو پَه يِرَه وِيَا نِ لِيْ كَرْد ﴿وَ مَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِّنْ سُلْطَانٍ﴾ وَ هَه شَه تِيَا نِ هِيْچ دَه سَه لَا تِيْ كِي بَه سَهْرِيَا نْدَا نَه بُوُو ﴿لَا نَعْلَمُ مَن يُّؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍ﴾ بَه لَامْ تَا قِيْيَانِ دَه كَه يَنَه وَ بَه شَه يَتَانِ، بُو نَه وَ كَه بَزَانِيْنِ وَ دَهْرَكَه وِيْ چْ كَه سِيْ بَرُوَا يِ بَه رُوْژِي دُوَا يِي هَه يَه وَ، چْ كَه سِيْ كِيْشِ لِيْ يِ دُوُوْدَلَه وَ لَه گُوْمَا نْدَا يَه ﴿وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيْظٌ﴾ وَ پَه رَهْمَرْدْ گَارِي تُوْ لَه سَه رَه مَوُو شَتِيْكَ پَارِيْزَه رُوُو چَاوِيْزَه وَ، بَه يِنَا زُو نِيَه تِيَا نِ نَه رَا نِيْ ﴿قُلْ ادْعُوا الَّذِيْنَ رَزَعْتُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ﴾ - نَه يِ مَوُحَه مَه دَه - پِيْيَانِ بَلِي: نَه وَا نَه يِ وََا پِيْتَانِ وََا بُوُو كَه خَوَا نِ وَ نَه تَا نَه پَهْرَسْتَنِ - جَه گَه لَه خَوَا - دَه نِيْسْتَا دَا وَا يَانِ لِيْ بَكَه نِ بَا خِيْرُوْخُوْشِيَا نِ بُوْ فَهْرَاهَمِ بِيْنِنِ وَ، بَه لَا وَ نَه هَا مَه تَقَاتَانِ لِيْ دُوُوْرَبَخَه نَه وَ ﴿لَا يَمْلِكُوْنَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ خُوْ شَا شَكَرَا شَه كَه بَه نَه نَدَا زَه يِ مِيْرُوُوْلَه وَ وِرْدِيْلَه يَه "يَا پَرُوْوشِيْكَ دَه سَه لَا تِيَا نِ نِيْه" نَه لَه نَاسَا نَه كَانِ وَ، نَه لَه زَه وِيِي دَا، تَا هَا وَا كَارِيَا نِ بَكَه ﴿وَمَا لَهُمْ فِيْهِمَا مِّنْ شَرِكٍ﴾ وَ هَه لَه دُرُوسْتَكْرَدَنِي نَاسَا نَه كَانِ وَ زَه وِيْشْدَا هَا وِيَه شِي خَوَا نَه بُوُوْنِ ﴿وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِّنْ ظَهِيْرٍ﴾ پَالْپَشْتِي خَوَا نَه بُوُوْنِ وَ يَارْمَه تِيْشِيَا N نَه دَا وَ. ﴿وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَن أَذِنَ لَهُ﴾ وَ تَا كَا كَرْدنِ لَه لَا يِ خَوَا - لَهو رُوْژِي نَا رَهْ هَه تِيِي وَ، تَرَسْ وَ لَهْرَزَه دَا - سُوْدِي نَابِي، نَه بُوْ پَهْرَه سَرَا وَهْ كَانِ وَ، نَه بُوْ پَهْرَسْتِيَا رَه كَانِيَا N، چُوْنَكَه لَه نَاو دَلَه رَا وِيْ وَ بِيْزَارِيْدَا بُوُوْنِ، نِيْسْتَا شْ حَه پَه سَاوِ وَ چَاوَه رَا نِ تَا بَزَانِ خَوَا مُوْلَهْتِي كِيْ نَه دَا بُوْ تَا كَا كَرْدنِ وَ كِيْشِ تَا كَا بَكَاتِ؟ جَا نَه وَ حَا لَه تَه دُوْژَا رَه هَه رَا نَه مِيْنِيْتَه وَ تَا كَا كَارِ نَابِي، مَهْر بُوْ كَه سِيْ خَوَا مُوْلَهْتِي بَدَا ﴿هَتِيْ إِذَا فُزِعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ﴾ تَا نَه وِدَه مَه يِ كَه سَا مِ وَ تَرَسْ لَه دَلِيَا نْدَا دَا دَه مَرَكِيْ بَه مُوْلَهْتَدَانِ بَه

شہ فاعلت بؤیان ﴿ **قالوا ماذا قال ربکم** ﴾ ئەوجا دەمیان ئەکرتتەو لەناو یەکتەردا ئەلین: ناخۆ پەروردگاری ئێو چ بپاریئکی دا، چی وت سەبارەت بە تەکاکردن؟ ﴿ **قالوا الحق** ﴾ لەو ئەمدا ئەلین: خوا ھەق و راستیتی فەرموو، واتە: ئیزنی شەفاعەتی دا بۆ کەسیک خۆی لێی زاریی بێت ﴿ **وهو العلی الکبیر** ﴾ ھەر ئەویشە زۆر بلندو پایە بەرزێ گەرە، ھیچ کەسیک بۆی نیە دەست بخاتە کاریەو.

ئەوێ پێی بلیت شەرێک، بۆ خوا نیە:

﴿ **قل من یرزقکم من السموات والأرض** ﴾ بە بێتەرستەکان بلی: ئەی کێ لەناستەماندا پسق و رۆژی بە ئێو ئەدات "بە ھۆی بارانەو" وە لە زەو ییەو بە ھۆی رووک و دانەویڵەو؟ ﴿ **قل الله** ﴾ بلی: ھەرخوای تاک و تەنیا ی بێ ھاوبەش ﴿ **وانا او ایاکم لعلی ھدی او فی ضلال مبین** ﴾

ئەوسا پێیان بلی: دانیان ئیمە موسلمانێ یەکتاپەرستو، ئێوێ بت پەرست و ھاوئەندەر، یەکیکمان لەسەر ھیدایەت و رێی راستین، یاخود بە ناشکرا لە ئێو گومرا ییدا رۆچووین؟ نای ئەمە چ و تەبەکی شیرینە، چ ئوسلو بێکی بەرزە، ئەو خۆی چاک ئەزانێ کە کێ گومرا یە، کەچی پێی نالێت تۆ گومرا ییتو، من راستم، تا بەرامبەرە کە ی زوو ھەلنە یەت و گوێش بۆ نامۆزگاری یەکانی بگری ﴿ **قل لا تسألون عما أجرنا ولا نسال عما تعملون** ﴾ پێیان بلی: ئێو بەرپرسیار نابن لە ھەر تاوانێک ئیمە بیکەین، وە ھەر وا ئیمەش لە بەرامبەر کردووەکانی ئێو ھەر بەرپرسیار نابین "چاک بێت، یان خراپ، دیارە دیسان ئەمەیش ھەر زیادە لوتف و نەرم و نیا نییە، بەرامبەر مۆفی خراپ دەکریت، تالە دەمی وتوو وێژدا ھەلنە یەت ﴿ **قل یجمع بیننا ربنا ثم یفتح بیننا بالحق** ﴾ بلی: لێرە ھەر جوو ئەبێ با بێی، رۆژی دیت پەروردگارمان ھەموومان کو ئەکاتەو، لەپاشان بەراستی و دادپەرورەنە دادگاییمان دەکات ﴿ **وهو الفتاح العلیم** ﴾ ھەر ئەویشە لەو رۆژەدا بپار بە دەست و زانا، بە کردووی بەندەکانی خۆی ﴿ **قل ارون الذین الحقتم به شرکاء** ﴾ پێیان بلی: ئادە ی ئەوانەم نیشان بەدەن کە ئێو کردبوواتن بە ھاوبەشی خوا، تا بزانم شیاری ئەو؟ ﴿ **کلا بل هو الله العزیز الحکیم** ﴾ نەخیر، وانیە ئەوان ئەیزانن، بەلکو ھەر خوا خۆی دەسەلاتدارو، زۆر کار جوانە.

خوا پێغەمبەری بۆ ھەموو خەلک ناردووە:

﴿ **وما ارسلناک إلا کافة للناس بشیرا ونذیرا** ﴾ ئیمە ھەر بۆیە توومان نارد ئە ی موخەمەد! ﷺ کە بۆ تەواوی خەلکانی جیھان، بێتە موژدەو ترسینەر. ﴿ **ولکن اکثر الناس لا یعلمون** ﴾ بەلام زۆربە ی مەردم نازانن ﴿ **ویقولون متى هذا الوعد ان کنتم صادقین** ﴾ و ھاوبەشدا نەرەکان ئەلین: باشە! ئەگەر ئێو راست ئەکەن کە بەلێنمان پی دەدەن بە سزای قیامەت، دە ئەم بەلێتە کە ی ئەبیت؟ ﴿ **قل لکم ميعاد یوم** ﴾ پێیان بلی: رۆژی کە بپارە

سورة النحل

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أُوذِنَ لَهُ. حَتَّىٰ إِذَا فُزِعَ عَن أَثَرِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿١٧﴾ قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ اللَّهُ وَإِنَّا أَوْ لِيَاكُمْ لَعَلَّ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١٨﴾ قُلْ لَا تَسْأَلُونَنَا عَمَّا آجُرُونَنَا وَلَا تَسْأَلُونَنَا عَمَّا نَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾ قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ﴿٢٠﴾ قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ أَهَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ كَلَّا بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢١﴾ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٣﴾ قُلْ لَّكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَعِجِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَغْنُونَ ﴿٢٤﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنُؤْمِرَنَّ بِهَٰذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ نَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ الْقَوْلَ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتَضَعُوا لِلَّذِينَ اسْتَغْبَرُوا لَوْلَا أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٢٥﴾

بهیه کتر بگن **«لا تستأخرون عنه ساعة ولا تستقدمون»** نه تاویک لیئی دوا دهکهن و نه تاویکیش لیئی پیش دهکهن.

دهسه لاتدارو و بی دهسه لاته کانی دنیا دهکهنه ناخافتن:

«وقال الذين كفروا» خوا نه ناس و بی پرواکان و تیان **«من نؤمن بهذا القرآن ولا بالذي بين يديه»** ئیمه هرگیز باوه نه بهم قورئانه دهکهن و نه بهو کتیبانهش که له پیش شهوه بوون **«ولو ترى إذ الظالمون موقوفون عند ربهم»** و نه گهر ببینی نهی موحه مهده **«کاتی سته مکاره کان له لای پهروه ردگاریاندا "بؤ حیساب و کیتاب" راگیراون و وهستینراون «یرجع بعضهم إلى بعض القول»** و قسه دهلین بهیه کترو، یه کتر تاوانبار دهکهن. واته: نه ر

شو روهت نه بینی، بیگرمانه رووداویکی زور گهرهت ده دیت **«يقول الذين استضعفوا للذين استكبروا»** نه وانهی کزو چه وساووه بوون، به خو بهزل زانه کان دهلین: **«لولا انتم لکننا مؤمنين»** نه گهر ئیوه نه بوونایه به راستیی ئیمه پروادار نه بووین، واته: هر ئیوه بوون چه واشهو سرگهر دانتان کردین **«قال الذين استكبروا للذين استضعفوا»** نه وجا خو بهزلزان و زورداره کانیش به چه وسینراوه کان دهلین: **«انحن صددناکم عن الهدی بعد إذ جاءکم»** نایا ئیمه بووین، ریمان لیگرتن و نه مانه نشت، بهرئی راستدا برپون دواى نه وکاتهی قورئان هاته لاتان؟! "نه خیر، وانیه وه ئیوه نه یلین: **«بیل کنتم مجرمين»** به لکو ئیوه هر خوتان گونا هبارو تاوانکار بوون **«وقال الذين استضعفوا للذين استكبروا»** وه کزکراوو چه وسینراوه کان، به خو بهزلزان کان و زورداره کان دهلین: **«بیل مکر اللیل والنهار»** نه خیر، وانیه، به لکو هرت و فیلی شه وانه روهی ئیوه بوو ئیمه شی سرگهر داند کرد **«إذ تأمرونا»** چونکه همردهم همرمانتان پی نه کردین **«ان نکفر بالله ونجعل له اندادا»** که پروامان به

شور و سکت قرآن و التفسیر
 قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا اَنَحْنُ صَدَدْنَاكُمْ عَنِ الْهُدَىٰ بَعْدَ اِجَاءِ كُلِّ مَنٍّ مَّجْرَمِينَ ﴿٢٤﴾ وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ اَيْلٍ وَالنَّهَارِ اِذْ تَأْمُرُونَا اَنْ نَّكْفِرَ بِاللّٰهِ وَنَجْعَلَ لَهُ اَنْدَادًا وَاَسْرُوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَاُوا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْاَغْلَالِ فِيْ اَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ يَجْزِيْنَ اِلَّا مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٢٥﴾ وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالْ مُتْرَفُوْهَا اِنَّا يَمَّا اَرْسَلْنَاهُمْ بِهِ، كَفَرُوْنَ ﴿٢٦﴾ وَقَالُوْا اَنَحْنُ اَكْثَرُ اَمْوَالًا وَاَوْلَادًا وَاَمَّا نَحْنُ بِمُعَذِّبِيْنَ ﴿٢٧﴾ قُلْ اِنَّ فِيْ يَسْطُ الرِّزْقِ لَمِنْ شِءٍ وَّيَقْدِرُ وَلٰكِنْ اَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٢٨﴾ وَمَا اَمْوَالُكُمْ وَاَلْوَلَدُكُمْ بِالَّذِي تَقْرَبُوْنَ عِنْدَنَا زُلْفٰى اِلَّا اَمْنٌ اَمِّنٌ وَّعَمَلٌ صٰلِحًا فَاُولٰٓئِكَ لَهُمْ جَزَاٌ لِّصَّغِيْفٍ يَمَّا عَمِلُوْا وَّهُمْ فِي الْغُرَفِ اٰمِنُوْنَ ﴿٢٩﴾ وَالَّذِيْنَ يَسْعَوْنَ فِيْ اٰيٰتِنَا مُعْجِزِيْنَ اُولٰٓئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُوْنَ ﴿٣٠﴾ قُلْ اِنَّ فِيْ يَسْطُ الرِّزْقِ لَمِنْ شِءٍ اَمِّنٌ عٰسِدَةٍ وَّيَقْدِرُ لَهُ وَمَا اَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَّهُوَ خَيْرُ الرَّزٰقِيْنَ ﴿٣١﴾

و دهه خفته

۱۲۷

خوا نه بی و چه ند هاوبه شیکی بو دابنن **«واسروا الندامة لما راوا العذاب»** وه په شیمانی له دلیاندا نه شارنه وه، کاتب سزا که ده بینن **«وجعلنا الأغلال فی اعناق الذين كفروا»** وه کوژ و زنجیر نه کهینه ملی نه وانه کافربوون بو زیاده سزا **«هل یجزون الا ما كانوا یعملون»** نه وه مافی خوینانه، نایامه گهر هرکس هر به پیی کرده وهی خوی سزا نادری؟ واته ستم له هیچ کهس ناکری.

خوشگوزهرانه کائن رووبه رووی پیغه مبهراو دهه وستن:

«وما ارسلنا فی قرية من نذیر» هیچ پیغه مبهریکمان نه نار دوه له شارینکدا بیاتر سیننی **«الا قال متروها»** مه گهر خوشگوزهرانه کانیان دهیانوت: **«انا بما رسلتم به کافرون»** بیگومان ئیمه به وهی پیی نیراون باوه ناکهین و په یامه که تان به درو ده زانین **«وقالوا نحن اکثر اموالا واولادا»** وه دهیانوت: ئیمه له ئیوه سامان و مندالی

زورترمان هیه! ﴿ **وَمَا نَحْنُ بِمَعْنِيْنَ** ﴾ و هرگزیش نیّمه سزا نادرین نهر قیامت هبّی و راست بی، چونکه خوا
ایمان رازیّه، هر بویه نهو سامانهشی رشتووه بهسهرماندا ﴿ **قُلْ إِنْ رَبِّيْ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَاءُ وَيَقْدِرُ** ﴾ پئیان
بلی: رزق و رۆزی پیوهریکی ههلهیه بۆ چاکی و خراپی مرو، چونکه خواوهندم بۆ ههرکەسیک خوئی بیهوی رزق و
رۆزی فراوان نهکات، وه بۆ ههر کەسیک بیهوی کەمی نهکاتهوه، نیتر نهوکەسه چاک بی، یان خراپ ﴿ **وَلَكِنْ أَكْثَرُ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ** ﴾ بهلام زۆربهی خهک نهینی کارهکانمان نازانن ﴿ **وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقْرَبُونَ عِنْدَنَا**
زُلْفَىٰ ﴾ وه نهمال و، نه مندالتان شتیک نین که نیوه بهنیّمهوه نزیک بکهنهوه ﴿ **لَا مِنْ أَمْنٍ وَعَمَلٌ صَالِحًا** ﴾ بهلام کەسیک
بهروایهکی راستهقینهی هینابی و، کاری چاکی نهنجام دابی، تنها بهروای دامهزراو کاری چاکه نزیکتان نهکاتهوه
بهخوا، نهمال و، نهمندال ﴿ **قَاوْلُكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضَّعْفِ بِمَا**

عَمَلُوا ﴾ بۆ ئەم کەسانە لەبەرامبەر کردەوه کانیانهوه
پاداشتی دووبهرامهبر هیه ﴿ **وَهُمْ فِي الْفِرَاقَاتِ آمِنُونَ** ﴾ له
کوژشک و تهلاهه بهرزو بلندهکاندا، به ناسوودهیی وخووشیی
ژیان نهبهنه سهر ﴿ **وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ** ﴾ و
نهوانهش که بۆ پهکخستنی نایهتهکانی نیّمه ههول نهدهن و
ریگری خهک نهکەن لهئیسلام و، واش نهزانن نهتوانن
لهدهسهلاتی نیّمه ههلبین ﴿ **وَأُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ** ﴾ نا
نهوانه ناماده دهکریّن له سزادا ﴿ **قُلْ إِنْ رَبِّيْ يَبْسُطُ الرِّزْقَ**
لِمَنْ يَّشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ ﴾ پئیان بلی: بهراستی
پهروهرد گارم رزق و رۆزی دههخشی بۆ ههرکەسیک
لهبندهکانی خوئی بیهوی، بۆ ههرکەسیکیش خوئی بیهوی
لیی کەم نهکات ﴿ **وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ** ﴾ نیوهش
ههر شتی دههخشن لهیری خوادا، نهوه خوا بۆتان قهرهبوو
نهکاتهوهو جیگایتان بۆ پرئهکاتهوه ﴿ **وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ** ﴾ وه
ههرنهویشه چاکترین رۆزی بهخشه.

فریشته له قیامتدا بهراڤهت له په‌رستیاره‌کانیان ده‌کەن:

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ الْمَلَأُكَةُ أَهْلُكُمْ أَكَانُوا
يَعْبُدُونَ ﴿ **قَالُوا أَلَمْ نَسْبُحْكَ أَنْتَ وَلَيْسَ مِنْ دُونِهِمْ بَلْ كَانُوا**
يَعْبُدُونَ الْجِنَّ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ﴾ ﴿ **قَالُوا لَئِنْ لَمْ يَنْكُرْ**
بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَّمَعًا وَلَا ضَرًّا وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ
النَّارِ الَّتِي كُنتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴾ ﴿ **وَإِذَا نُنَادِي عَلَيْهِمْ أَإِنَّا بَشَرٌ**
قَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّكُمْ عَنْ مَا كَانُوا يَعْبُدُ آبَاءَكُمْ
وَقَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا أَفْكٌ مُّفْتَرٍ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا
جَاءَهُمْ إِنَّ هَٰذَا إِلَّا أَسْحَرُمِينَ ﴾ ﴿ **وَمَاءٌ آتَيْنَهُمْ مِنْ كُنْ**
يَدْرُسُونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴾ ﴿ **وَكَذَّبَ**
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَّغُوا مَعْشَرَ مَاءِ آتَيْنَهُمْ فَكَذَّبُوا رُسُلِي
فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴾ ﴿ **قُلْ إِنَّمَا أَعْطِيَكُمْ بَوْحِدَةً أَنْ**
تَقُولُوا لِلَّهِ شَيْءٌ وَفَرَدَىٰ تُرْثَقَرُوا مَا يَصَاحِكُمْ
مِنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴾ ﴿ **قُلْ**
مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴾ ﴿ **قُلْ إِنْ رِزْقِي يُقَدِّفُ بِالْحَقِّ عِلْمَ الْغُيُوبِ** ﴾

﴿ **وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ الْمَلَأُكَةُ** ﴾ بیر لهو رۆژه بکهروه کهخوا هه‌موان په‌رستراو په‌رستیار کو
نهکاتهوه. له‌پاشان بۆ لۆمهی په‌رستیاره‌کان به‌فریشته‌کان نه‌لیت: ﴿ **هَؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ** ﴾ ناخۆ راسته
نهوانه‌بوون نیوه‌یان نه‌په‌رست؟ به‌فرمانی نیوه‌ بوو؟ دیاره‌ پرسیارو وه‌لامه‌که‌یش ههر بۆ نییش پیگه‌یاندنیانه، وه
له‌سووره‌تی (فرقان) دا نه‌فرمووی: (انتم اضللتهم عبادی هؤلاء ام هم ضلوا السبیل) ۱۷/۲۵. یاخود به (عیسا)
نه‌فرمووی: (انت قلت للناس اتخذونی وامی الیهن من دون الله...) ۱۱۶/۵. ﴿ **قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِینَا مِنْ دُونِهِمْ** ﴾
نه‌وانیش ده‌لین: خوایه! بی عه‌یبی و پاک و‌خاوینی له‌هاوبه‌ش ههر بۆ تو‌یه، ههر تو‌ی گه‌وره‌و په‌رستراو دۆستمان،
نه‌ک نه‌وان ﴿ **هَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ** ﴾ نه‌خیر، نه‌وان - به‌شی زۆریان - جنۆکه‌یان نه‌په‌رست، ههر وه‌کو له‌م
نایه‌ته‌شدا هاتووه: (ان یدعون من دونه‌ه إلا إناثا وإن یدعون إلا شیطانا مریدا) ۱۱۷/۴. ﴿ **أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ** ﴾ و

زُوریه‌یان به جَنیه‌کان پَروایان هِنابوو، واته: باوهریان کرد بوو به وادهو به لَیْنیان ﴿^{۲۲} فَاَلِیَوْمَ لَا یَمْلِكُ بَعْضُکُمْ لِبَعْضٍ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ جا نه‌مِرُوژهی قیامت، هیچ که‌سَنک له نِیوه ده‌سباری یه‌کتری نادهن و، خاوه‌نی هیچ قازانج و زیانَنک نین بُو یه‌کتر ﴿وَنَقُولُ لِلَّذِینَ ظَلَمُوا﴾ به‌وانه‌ش سته‌میان‌کردوو هَ لَیْن: ﴿ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِی کُنْتُمْ بِهَا تَکْذِبُونَ﴾ ده سزای ئو ناگره بچیژن که برواتان پنی نه‌بوو و به‌دروژتان ده‌زانی.

خاوه‌ناسان پیغه‌مبه‌ران تۆمه‌تبار ده‌گه‌ن:

﴿^{۲۳} وَإِذَا تَلَّی عَلَیْهِمْ آیَاتُنَا بَیِّنَاتٌ﴾ هەر که نایه‌ته رووناکه‌کانی ئیمه‌یان به‌سهره بخوینریته‌وه ﴿قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رَجُلٌ یُرِیدُ أَنْ یَصْדَکُمْ عَمَّا کَانَ یَعْبُدُ﴾ ده‌لَیْن: ئهم پیاوه، (واته: موحه‌ممه‌د ﷺ) هەر پیاویکه ده‌یه‌وی له‌و شتانه‌ی باو باپیرانتان نه‌یانپه‌رست ریتان ئی بگری ﴿وَقَالُوا مَا هَذَا إِلَّا إِنْکَ مَفْتَرٍ﴾ و تیشیان: ئهم قورئانه (موحه‌ممه‌د ﷺ) نه‌یلئ: هەر درویه‌کی هه‌لبه‌ستراوه له‌سهر خوا ﴿وَقَالَ الَّذِینَ کَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ و نه‌وانه‌ی که بی بروا بوون کاتی قورئانیان بُو هات پییان وت: ﴿إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مِیْنٌ﴾ ئهم قورئانه ببی و نه‌بی هەر جادوویه‌کی ناشکرایه ﴿وَمَا آتَیْنَاهُمْ مِنْ کِتَابٍ یَدْرُسُونَهُ﴾ و ئیمه پیشتر هیچ کتیب و نامه‌مان نه‌دابووئ بیخویننه‌وه تا نکولی بکه‌ن ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَیْهِمْ قَبْلَکَ مِنْ نَذِیرٍ﴾ پیش له‌تویش هیچ ترسینه‌ریکمان بُو نه‌ناردیوون تا له‌سزای خوا بیاترسیئنی ﴿وَكَذَبَ الَّذِینَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ و نه‌وانه‌ش له‌پیش مه‌که‌کییه‌کانه‌وه بوون، هه‌روا په‌یامبه‌رانیان به‌دروژن داده‌نا! ﴿وَمَا بَلَعُوا مَعْشَارَ مَا آتَیْنَاهُمْ﴾ له‌کاتیکدا قوریش له‌چاو ده‌سه‌لاتی نه‌وانه‌دا نه‌گه‌یشتیوون به‌ده‌یه‌کی ئه‌وه‌ی به‌وانمان دابوو له‌هینو ده‌سه‌لات و مال و سامان، که‌چی هەر له‌ناویش چوون! ﴿فَکَذَبُوا رُسُلِی فَکَیْفَ کَانَ نَذِیرٍ﴾ ئینجا په‌یامبه‌ره‌کانی منیان به‌دروژن دانا، ئیمه‌ش تۆله‌مان لیسه‌ندنه‌وه، جاچون بوو ئینکاری من بویان بُو سزادانیان؟.

هاوه‌ئه‌که‌تان (موحه‌ممه‌د ﷺ) نِیوه کار نییه:

﴿^{۲۴} قُلْ إِنَّمَا عَظَمْتُکُمْ بِوَاحِدٍ﴾ نه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ بلی: من هەر به‌یه‌که وشه نامۆزگاریتان نه‌که‌م ﴿لَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلَ خِیمَةٍ وَفَرَادٍ﴾ که له‌به‌ر خوا دوان دوان و یه‌که یه‌که هه‌ستن به‌دلسۆزی هه‌ول بدهن و کار بکه‌ن ﴿ثُمَّ تَتَفَكَّرُونَ﴾ پاشان بیر بکه‌نه‌وه و تیفکرین جائه‌و کاته چاک ده‌زائن ﴿مَا بِصَاحِبِکُمْ مِنْ جَنَّةٍ﴾ که‌هه‌واله‌که‌تان په‌یامبه‌ر ﷺ هیچ شیتی تیدا نییه، وه‌ک نِیوه ئه‌لَیْن! ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِیرٌ لَکُمْ﴾ به‌لکو ئو هەر ترسینه‌ریکه بوتان ﴿بَیْنَ یَدَیْ عَذَابٍ شَدِیدٍ﴾ و ده‌یه‌وی له‌به‌رامبه‌ر سزایه‌کی زور توندو قورسی روژی قیامت بی‌دارتان بکات، چونکه یه‌که‌م نیشان‌ه‌ی روژی دواپی، هاتنی ئو پیغه‌مبه‌ره‌خویه‌تی.

بی پاره‌و پوول وته‌ماحیک، دینتان پی‌را ده‌گه‌یه‌نم:

﴿^{۲۵} قُلْ مَا سَأَلْتُکُمْ مِنْ أَجْرِ مَهِلٍ﴾ بلی: من هیچ پاداش و کریه‌که لیتان ناوی، واته: من له‌به‌رامبه‌ر راگه‌یاندنی ئیسلامه‌که‌مدا هیچ کری و دنیا‌یه‌که له‌نِیوه‌ناوی ﴿إِنْ أَجْرِی إِلَّا عَلَی اللَّهِ﴾ پاداشت و کری من ته‌نها له‌سهر خوایه ﴿وَمَوْعِدٌ لَکُمْ شَهِیدٌ﴾ وه هەر ئو بُو خو‌ی به‌سهر هه‌موو شتی‌کا ئاگاداره ﴿قُلْ إِنْ رَبِّیْ یَقْضِیْ بِالْحَقِّ﴾ بلی: به‌راستی په‌روم‌ردگاری من هه‌ق ده‌هاوی به‌رووی نامه‌قداو پووجه‌لی نه‌کاته‌وه ﴿عَلَامُ الْغُیُوبِ﴾ ئو زانای نادیاره، واته: له‌ته‌واوی نه‌ینی و نادیاره‌کان به‌ئاگایه و، هیچ شتی‌ک له‌و نادیار نیه ﴿قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا یَبْدِئُ الْبَاطِلَ وَمَا یُعِیْذُ﴾ پییان بلی: هه‌ق و راستی (ئایینی یه‌کخوا په‌رستی) هات و ده‌رکه‌وت، وه پوچ و به‌تالیش (ئایینی شیرک) رۆشت و ناگه‌ریته‌وه، ﴿قُلْ إِنْ ضَلَلْتُ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَی نَفْسِی﴾ بلی: نه‌گه‌ر ریم هه‌له

کردیبت، ئەو ھەر بۆخۆم ریم ھەلە کردوو، واتە: زیانەکی ھەر بۆ خۆم دەبیئت **﴿وان اھتدیت فیما یوحی الی ریی﴾** خۆ ئەگەر رێگای راستم دۆزیبیتەو، ئەو بەھۆی ئەووە بوو کە پەرەردگارم وەحی بۆ کردوم **﴿إنه سمیع قریب﴾** چونکە بەراستی ئەو ژنەوایە، نزیکە، واتە: ژنە وایە بۆ گوشتاری من وئێوە، لێشمانەو زۆر نزیکە **﴿ولو تری ان فرعوا فلا فوت﴾** ئەگەر ببینی کاتی زیندو دەکړنەو دەشلەژین، شتیکی گەرەو ناھەموار دەبینی **﴿واخذوا من مکان قریب﴾** ئینجا لە جیگایەکی نزیکدا لەگۆرەکیان دەگیردین و دەبرین بۆ ناو ئاگر **﴿وقالوا آمنا به﴾** ئەوجا کە ھەر سزاکیان چاوکرد، دەلین: باوەرمان بە موحمەد ھینا **﴿وانی لهم التناوش من مکان بعید﴾** وچۆن بۆیان ھەیە پیگەیک، واتە: تەنھا دنیا جی باوەر ھینان بوو، ئەمرۆ لەو دورکەوتوونەتەو وئێستا قیامەتە و کاتی باوەر ھینان بە سەرچوو؟ **﴿وقد کفروا به من قبل﴾** و بەراستی لەپێشەو - کەدەرفەتی باوەر ھینان بوو - باوەریان پێ نەھینا **﴿ویقذفون بالغیب من مکان بعید﴾** وە لە دورەو زاریان لەنادیار دەدا، واتە: دەیانوت: زیندووبوونەو و بەھەشت و ئاگر نیە! **﴿وحیل بینهم و بین ما یشتهون﴾** وە سەرەنجام تەگەرەدەخریتە نێوان ئەوان و ئەو ئارەزووی دەکەن لەوەر گیرانی ئیمان لێیان، واتە: ھەرکە مردن، رێگا نادرین باوەر بینن **﴿کما فعل بأشیاعهم من قبل﴾** ھەرەکو ھاوشیوەکانیشیان بەرلە خۆیان بەو دەرەچوون، ئەمانیش پاش لەدەستدەرچوونی سات و کات، ئەوسا باوەر دەھینن، بەلام ھیچ کەلکی نابێ بۆیان **﴿انهم کانوا فی شک مریب﴾** چونکە بەراستی، دەربارە زیندووبوونەو، لێرسینەو، ئەوانیش وە ئەمان لەگومانیک دژوارو گومان ھینەردا بوون!!

سوپاسی بێیایانم بۆ پەرەندە جیھانیان، کە یارمەتیدام بۆ تەواو کردنی تەفسیری سوورەتی (سەبەء).

*** **

۲۵- سوورەتی (فاتیر)

مەككەییەو (۲۵) نایەتە

بەناوی خۆی بەخشندە میھربان

ئەم سوورەتی (فاتیر) لە مەككەدا - کەمێ پێش کۆچی پەيامبەر ﷺ بۆ مەدینە - ھاتۆتە خوار، ئەمیش ھەر بەو شارێگەیدا دەچیت کە سوورەتە مەككەییەکانی دی پیا دەچن، بانگەێشە بۆیەکتا پەرستی و تاک و تەنیایی خوا ئەکا، راستکردنەوێ چەندین بەلگە لەسەر بوونی خۆی بالا دەست و تاک و تەنیایی، بۆ تێکشکانی قەلاو بێکەکانی شیرک و موشریکین، و ھەلنان لەسەر پاککردنەوێ دڵەکان لەرەوشتە پەستەکان و، خۆ ئارایشدان بەخوور رەوشتە بەرزەکان.

باسی دەسپێکردنی سەرەتای ژيان ئەکات، کە لە لایەن بەدیھینەری بوونەوەرەو سەرچاوەی گرتوو، پاشان ھینانەوێ چەندان بەلگە لەم دونیایەدا لەسەر گونجانی زیندو بوونەو، بۆنەو: زەویی پاش مردنی ئەبووژیتەو، پوواندن و سەوز بوونی جۆراوجۆری دانەوێلە و میووە گیاو پووێ. ھاتنی شەو و رۆژ، بەدوای یەکدا، ئینجا مەژو ھەر لەنوتفەو تا دەبیئتە خوینپارەو، گوشت پارە، ئێسک، ھینانی گوشت بەسەر ئێسکە کاندان.. ئەوسا گیان بەبەرا کردنی و تەکیف و مافەکانی..

* جیاوازیه کی زور له نیوان باوه‌دارو بی‌باوه‌دا هیه " تیماندار بینایه و. خوانه‌ناس نابینا.

* چهند جور میوه‌ی جیاوازه له تام و رنگ و قیامیناتدا، ناده‌می و جموجول و کاره‌کانی. هاوړی له‌گه‌ل جیاوازی ره‌نگ و شکلی کیوو به‌رده‌کان له‌نیوان سپی و رښ و سووردا. هه‌مووشیان پر به دهم شایه‌تی دده‌ن به‌گه‌وره‌یی و ده‌سه‌لاتی خوی کار‌جوان.

* جینشین‌کردنی ئومه‌تی په‌یام‌به‌ر ﷺ له جی ئومه‌تانی ترداو " خه‌لا‌ت‌کردنی به‌به‌رز‌ترین و پی‌ور‌ترین په‌یامی ناسمانی، پاشان دابه‌شبوونی ناده‌م‌زاد به‌سی به‌ش: نا‌کار‌چاک، که‌مته‌رخ‌م و‌گویی نه‌در. پی‌ش‌پر‌کی‌کار بو ئه‌نجام‌دانی کاره‌چاکه‌کان.

* کو‌تاییشی به‌سه‌ره‌نشت‌کردنی هاو‌به‌شدانه‌ره‌کان دیت.

توانایی خوی کار دروست:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ * الحمد لله فاطر السموات والارض ﴿سوپاس و ستایش و شوکرانه هر بو‌خوای به‌دیهنه‌ری ناسمانه‌کان و زهوی، که به‌جواترین شیوه بو‌ نه‌وی له‌پیشه‌وه بناغه‌یه‌کیان بو‌وبی دایه‌نانون ﴿جاعل الملائكة رسلا﴾ بگپری فرشته‌کان به‌نیرد‌او بو‌گه‌یاندنی په‌یامی خوی به‌ په‌یام‌به‌ران ﴿اولی اجنحة مثنی وثلاث ورباع﴾ فرشته‌کانی خاوه‌نی دو‌بال و سی‌بال و چوار بال، له‌ناسمانه‌وه به و بال‌انه به‌ره‌و رووی زهوی دین و نه‌گه‌رینه‌وه. واته: خاوه‌ن توانایه‌کی وه‌ان، هر چونی بیان‌ه‌وی کار بکه‌ن نه‌یکه‌ن. پی‌شه‌وا (موسلم) له‌(نبین مه‌سعود) وه‌ نه‌لئت: ((ان النبی ﷺ رای جبریل فی صورته له ستمائة جناح))، واته: به‌راستی پی‌غه‌به‌ر ﷺ جو‌بریلی له‌سوورته و‌دی‌مه‌نی خویا دیت " که‌خاوه‌نی ۶۰۰ شه‌ش سه‌ت بال‌بوو. ﴿یزید فی الخلق ما یشاء﴾ خوی هر شتیکی

سورة سجد

الحمد لله رب العالمين

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُدْءِي الْبَطِلُ وَمَا يُعِيدُ ﴿١﴾ قُلْ اِنْ ضَلَلْتُ فَاِنَّمَا اضِلُّ عَلَى نَفْسِي وَرَبِّ اِهْتَدَيْتَ فِيمَا بُوْحِيَ اِلَيَّ رَبِّ اِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ﴿٢﴾ وَلَوْ تَرَى اِذْ فَرَعُوْا فُلًا فَوْتَ وَاُخْذُوْا مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٣﴾ وَقَالُوْا اَمْ نَأْتِيْهِ وَاَنَّى هُمْ اَتْنٰوْشُوْنَ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيْدٍ ﴿٤﴾ وَقَدْ كَفَرُوْا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْدِرُوْنَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيْدٍ ﴿٥﴾ وَجِئِلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُوْنَ كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِمْ مِنْ قَبْلُ اِنَّهُمْ كَانُوْا فِيْ شَكٍّ مُّرِيبٍ ﴿٦﴾

سورة طه

بسم الله الرحمن الرحيم

الْحَمْدُ لِلّٰهِ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ جَاعِلِ الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا اَوَّلَ اَجْنَحَةٍ مَّثْنًى وَثَلٰثَ وَرَبْعَ يَزِيْذٍ فِى الْخَلْقِ مَا يَشَآءُ اِنْ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿١﴾ مَا يَفْتَحُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٢﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوْا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَلْقٍ عِندَ اللّٰهِ يَرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَاَنْتُمْ تُوْفِقُوْنَ ﴿٣﴾

و‌س‌ن‌ک‌و‌ا

۱۲۶

حه‌ن لی‌بکا له‌دروست‌کردنی بال بو‌ فرشته‌کان و " هرچی تر زیادی شه‌کات ﴿اِنْ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ﴾ چونکه به‌راستی خوا به‌سه‌ره‌موو شتی‌کدا به‌توانایه ﴿مَا يَفْتَحُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا﴾ خوا هر نی‌عمه‌تیک بنیری در‌گای، هیچ را‌گریک نیه‌ بو‌ی و‌که‌سیک ناتوانی گالهی بداونه‌هیلن ﴿وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ﴾ هر‌چیش را‌گری و‌بیه‌وی نه‌بیت، نه‌وا هیچ که‌سیک ناتوانی له‌ده‌ستی در‌کاوبه‌ره‌لای بکات له‌دوای خوی، جائه‌م نایه‌ته‌ی: (وان یمسک الله بضر فلا کاشف له‌ الا‌هو وان یردک بخیر فلا راد لفضله...) ۱۰۷/۱۰ هر نه‌و راستیه دو‌ویات ده‌کاته‌وه. ﴿وهو العزيز الحکیم﴾ هر نه‌ویشه زور به‌ده‌سه‌لات، زور کار‌جوان وه‌موو شتی له‌جینی خویدا شه‌کات و، هیچ که‌سیش ناتوانی نه‌هیلن ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ﴾ نه‌ی خه‌ل‌کینه! هر‌ده‌م یادی نی‌عمه‌ت و‌چاکه‌ی خوا بکه‌ن به‌سه‌ره‌تانه‌وه ﴿هل من خالق غیر الله﴾ ناخو بی‌جکه له‌خوی به‌دیهنه‌ریک هیه؟ ﴿یرزقکم

من السماء والأرض ﴿بڑی و روزیتان بدا له ناسمان و زهوییدا؟﴾ **﴿لا إله إلا هو﴾** بیجگه له خوی هیچ په رسراویکی هق نیه **﴿فانی توفکون﴾** جا نیر چۆن لاده درین له یه کخوا په رستی بۆ په رستنی فره خوا په رستی وله راسته ری چه و اشه ده بن؟

پیغه مبه رانی بهر له توشیان به درۆن دانا:

﴿وان يكذبوك فقد كذبت رسل من قبلك﴾ نه گهر نه مانهش تۆ به درۆن بزانی! بی تاقهت مبه، چونكه په یامبه ریکی زۆریش بهر له تۆ به درۆن دانان و خویان راگرت و کولیان نه دا **﴿والی الله ترجع الامور﴾** ناشکرایه که دهره نجامی هه مووکارو باره کان هه بۆلای خوا ده گپ دریتوه **﴿يا ايها الناس ان وعد الله حق﴾** نه ی خه لکینه!

به راستی به لینی خوا به هاتنی رۆزی پاداش و تۆله راسته **﴿فلا تغرنكم الحياة الدنيا﴾** جا با ژبانی نه م دونیا یه نه تانخه له تینی چه و اشه نه بن پیسی **﴿ولا يفرنكم بالله الفرور﴾** وه با شه ی تانی فریوکار به حیل و به خشنده یی و میهره بانی خوا فریوتان نه دا و ته ماع بخاته بهرتان و پی تان بلی: ره حمی خوا زۆره! هه رچه نه گناه بکه، خوا هه لیتان خوش نه بیت **﴿ان الشيطان لكم عدو﴾** بیگومانه شه ی تان دوزمن تانه **﴿فاتخذوه عدوا﴾** ده سا نیوه یش نهو به دوزمن بگن و ره فتاره کانی نهو وه لانی **﴿انما يدعو حزبه ليكونوا من اصحاب السعير﴾** چونکه به راستی نهو هه گر وپ و شوینکه و توانی خوی بانگ نه کات، بۆ نه وه ی پیکه وه بینه یارو ها وه لی ناگری دۆزه خی هه لگیه ساوی بلیسه دار.

پاداشت و تۆله ی رۆزی سه لا:

﴿الذين كفروا لهم عذاب شديد﴾ نه وانه ی وا کافرو بی پروان، سزایه کی توندو قورسیان بۆ هیه **﴿والذين آمنوا وعملوا الصالحات﴾** و نه وانه یش که پروایان هینا و کاره

﴿وان يكذبوك فقد كذبت رسل من قبلك﴾ **﴿يا ايها الناس ان وعد الله حق﴾** **﴿لا يفرنكم بالله الفرور﴾** **﴿ان الشيطان لكم عدو﴾** **﴿فاتخذوه عدوا﴾** **﴿انما يدعو حزبه ليكونوا من اصحاب السعير﴾** **﴿الذين كفروا لهم عذاب شديد والذين آمنوا وعملوا الصالحات لهم مغفرة واجر كبير﴾** **﴿ان الله يضل من يشاء ويهدي من يشاء فلا تذهب نفسك عليهم حسرتا ان الله عليم بما يصنعون﴾** **﴿وان الله الذي ارسل الریح فتثير سحابا فسقنته الى بلد ميثم فاحيينا به الارض بعد موتها كذلك النور﴾** **﴿من كان يريد العزة فلله العزة جميعا اليه يصعد الكلم الطيب والعمل الصالح يرفعه والذين يمكرون السيئات لهم عذاب شديد ومكر اولئك هو بور﴾** **﴿وان الله خلقكم من تراب ثم من نطفة ثم جعلكم ازواجا وما تحمل من انثى ولا تضع الا بعلمه وما يعمر من م عمر ولا ينقص من عمره الا في كتاب ان ذلك على الله يسير﴾**

چا که کانیان نه نجامدا **﴿لهم مغفرة واجر كبير﴾** لیبوردن و پاداشیکی گه وره یان بۆ هیه **﴿افمن زين له سوء عمله فرآه حسنا﴾** ناخو که سیک کاری خراپی خوی لا شیرین کرابی، نجا به چاکی بزانی، وه کو که سیک وایه که به خراپی بزانی و، خوی دوور بگری لئی؟ دیاره نه خیر **﴿ان الله يضل من يشاء ويهدي من يشاء﴾** جا به راستی خوا گومرا ده کات، نه وه ی بیه وی گومرای نه کات، رینماش ده کات نه وی بیه وی و بزانی به که لکی هیدایهت دیت **﴿فلا تذهب نفسك عليهم حسرات﴾** جا تۆ نه ی پیغه مبه رانی! له داخی نه وان خوت له ناو مبه **﴿ان الله عليم بما يصنعون﴾** به راستی خوا چاک ده زانی نه وان چ کاری نه نجام نه دن وچی له هه گبه که یاندا یه؟

به لنگه‌ی ژبانی دواى مردن:

﴿وَاللهُ الَّذِیْ ارْسَلَ الرِّیَاحَ﴾ هه‌ره‌و خوايه خویه‌تی بایه‌کانی نارد ﴿فَتَثِیر سَحَابًا﴾ جا شه‌وانیش هه‌وره‌کان ده‌جولینن ﴿فَسَقْنَاهُ اِلٰی بِلَدٍ مِّمَّتٍ﴾ ئینجا بۆ خوشمان ناردمان بۆهه‌ر ولّات وشاریکی مردوو، واته: بۆهه‌ر زه‌وییه‌کی وشک و له‌ هیژ که‌وتووو تینوو ﴿فَاحْبِسْنَا بِهٖ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ ئه‌وسا به‌ه‌وانه‌و شه‌و زه‌وییه‌مان زیندوو کرده‌وه، دواى مردنی و وشکبوونی ﴿كَذٰلِكَ النُّشُورُ﴾ دیاره زیندوو بوونه‌وه‌و ژبانده‌وه‌ی مردوو‌ه‌کانیش هه‌ر ئاوايه، واته: شه‌و خوايه هه‌ر چۆنی ده‌توانی زه‌ویى مردوو زیندوو بکاته‌وه‌و هه‌ر ئاواش ده‌توانی به‌ئاسانی ئیوه‌ش زیندوو بکاته‌وه‌و، خواى که‌وره له‌گه‌ئى ئایه‌تدا زیندوو کردنه‌وه‌ی زه‌ویى ده‌کاته به‌لگه بۆ زیندوو کردنه‌وه‌ی مردوو‌ه‌کانیش، وه‌ک شه‌ه‌رمووئ: (... اِمْتَرْتَ وَرَبْتَ وَانْبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِیْجٍ) ۵/۲۲. له‌ فهرمودیه‌کی راستیشدا هاتوو: ((کل ابن آدم یبلى إلا عجب الذنب، منه خلق، ومنه یرکب)) متفق علیه. ﴿مَنْ كَانَ یُرِیدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِیْعًا﴾ هه‌رکه‌سیک قه‌درو ریزو عیززه‌ت و سه‌ره‌ره‌زیی ده‌وی، ده‌بی ملکچی فه‌رمانه‌کانی خوا بی‌ت، شه‌وه عیززه‌ت و ریزی دنیا و قیامه‌ت بۆ شه‌وه، ئایه‌تی: (وَلَا یَحْزَنُکَ قَوْلُهُمْ اِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِیْعًا...) له‌ ته‌ک ئایه‌تی: (... اِیْتَفَعُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَاِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِیْعًا...) هه‌روا ئایه‌تی: (وَاللهُ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِیْنَ...) شه‌و راستیه ده‌چه‌سیینن. ﴿اِلَیْهِ یَصْعَدُ الْکَلِمُ الطَّیْبُ﴾ هه‌موو وشه‌یه‌کی پی‌رۆزو و پاک - وه‌ک یادکردنی خواو دۆعاو پارانه‌وه‌و قورئان خویندن - بۆلای خوا سه‌ره‌نه‌که‌وی ﴿وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ یَرْفَعُهُ﴾ وه‌هه‌موو قسه‌و ئاکاریکی چاک و پاکیش به‌ره‌و لای‌خوی به‌رزی ته‌کاته‌وه‌ وه‌ی ده‌گه‌رئ و قبولی ته‌کات ﴿وَالَّذِیْنَ یَمْکُرُوْنَ السِّیْنٰتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِیْدٌ﴾ شه‌وانه‌ش که‌فرت و قیل ده‌که‌ن و، له‌ دژت پیلان ده‌گه‌رن، واته: نه‌خشه‌ی خراپه‌کاری ده‌کیشن و پیا‌بازن، سزای سه‌ختیان بۆهه‌یه له‌پاشه‌رۆژدا ﴿وَمَكْرُ اَوَّلٰنِکَ هُوَ یَبۡوَرُ﴾ خو دیاره که‌ پیلان و فرت و قیل شه‌وانه پووجه‌ل و فاسید شه‌بی، چونکه هه‌رچی ته‌که‌ن خوا ئاگاداره پینی و ئاشکرای ده‌کات ﴿وَاللهُ خَلَقَکُمْ مِنْ تَرَابٍ ثُمَّ مِّنْ نَّطْفَةٍ﴾ خوا(الله) بوو باوکی ئیوه‌ی(ئادهم) له‌گه‌ئیکی ساده، پاشان خوتانی له‌ تنۆکه ناویکی قیزه‌ون دروستکرد ﴿ثُمَّ جَعَلَکُمْ اَزۡوَاجًا﴾ ئه‌وسا جوت و نیرو می‌ی لئى فه‌راهه‌مه‌نیان ﴿وَمَا تَحْمِلُ مِنْ اُنْثٰی وَلَا تَضَعُ اِلَّا بِعِلْمِهِ﴾ و هه‌ر میینه‌یه‌کیش، ئاوس و دووگیان ده‌بی و، حه‌مله‌که‌ی داده‌نی، خوا پینی شه‌زانی، واته: بی‌زانینی شه‌و هیچ شتیکی نابی ﴿وَمَا یَعۡمُرُ مِنْ مَّعۡمَرٍ وَلَا یَنۡقُصُ مِنْ عَمَرِهِ اِلَّا فِی کِتَابٍ﴾ له‌ ته‌مه‌نی هیچ‌کس زیاد ناکرئ و، له‌ ته‌مه‌نی هیچ که‌سیش که‌م ناکرئ، مه‌گه‌ر هه‌موو له‌نامه‌یه‌که‌دا نووسراوه‌و تۆمار کراوه، واته: شه‌وانه‌و هه‌ر پووداویکی تر، هه‌ره‌له‌(ئه‌زه‌ل) له‌ (لوح المحفوظ)دا تۆمار کراوه‌و گو‌زانی به‌سه‌ردا ئایه ﴿اِنَّ ذٰلِکَ عَلٰی اللّٰهِ یَسِیرٌ﴾ به‌راستی شه‌وه‌ش بۆخوا ئاسانه.

هیندی له‌ نیعه‌ته‌کانی خوا:

﴿وَمَا یَسْتَوِی الْبَحْرَانِ﴾ شه‌م دوو ده‌ریایه‌ش وه‌کو یه‌ک نین ﴿هٰذَا عَذَابُ فِرَاتٍ سَانِعٌ شَرَابًا﴾ که‌ شه‌مه‌یان ئاوه‌که‌ی بۆخواردنه‌وه شیرین و خوشگه‌واره و تینوویه‌تی شه‌کینی وه‌کو شه‌وه‌موو چۆم و گانی‌اوانه له‌به‌رده‌ستدان ﴿وَهٰذَا مَلَحٌ اِجَاجٍ﴾ و شه‌ه‌شیان شو‌ریکی سو‌یروفت و تاله‌گه‌روو شه‌سووتینی و، به‌که‌لکی خواردنه‌وه ئایه‌ت، وه‌کو گه‌ئى له‌ زه‌ریا‌کانی دنیا ﴿وَمَنْ کُلَّ تَاکُلُوْنَ لَحۡمًا طَرِیًّا﴾ وه‌ له‌هه‌ردوو‌ه‌کیشیان گوشتیکی ته‌رو فه‌ریکه‌و تازهو ناسکی ماسیی ده‌خۆن، دیاره شه‌مه‌یش به‌هه‌ره یه‌کی‌تری خوايه و به‌لگه‌یه‌کی زۆره‌زنه‌ بۆی ﴿وَتَسۡتَخۡرِجُوْنَ حَلِیةً تَلۡبَسُوۡنَهَا﴾ خشلیشیان لیده‌ره‌دینن بۆ جوانی و زینه‌ت و خۆناراییشدان، وه‌ک مرواری‌و دو‌رو مه‌رجان، وه‌کو ده‌فه‌رموی: (یخرج منهما اللؤلؤ والمرجان) ۲۲/۵۵ ﴿وَتَرٰی الْفَلَکَ فِیۡهِ مَوَآخِرُ﴾ ده‌شبینی که‌شتیه‌کان شه‌وده‌ریایانه له‌ت ته‌که‌ن

ودین و دهچن ﴿تَبَتُّوْا مِنْ فَضْلِهِ﴾ تا ئیوهش بههره‌ی خوا (پسق و رۆزی) به‌دهست ییخن، واته: به‌و که‌شتییانه بازارگانی بکه‌ن و، رۆزی حه‌لّ و پاک په‌یدا بکه‌ن له‌م شارو ئه‌وشار ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ﴾ به‌شکو سوپاسگوزاری له‌سه‌ر بکه‌ن.

بته‌کان؛ ته‌نانه‌تی توپکی ته‌نکی ده‌نکی خورماش شک نابهن؛

﴿يُولِجُ اللَّيْلُ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارُ فِي اللَّيْلِ﴾ يەككى تەرلە نیشانەكانى دەسەلاتى خىۋاي بالا دەست ئەۋەيە
كە: شەۋدەخاتە سەر رۆژ، ديارە ئەۋكاتە رۆژ دىرئ ئەبىت و، رۆژىش دەخاتە سەر شەۋ، ئەۋكاتەش شەۋ دىرئ
ئەبىت ﴿سَخِرَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ و خۆرو مانگىشى رامكرد لەبەر بەرژەۋەندى بەندەكانى
خۆي، ھەركامى لەخولگەي خۆشياندا تا ئەۋكاتە بۆيان

ديارىكاراوه دىن ودهچن ﴿لَكُمْ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْعِلْكَ﴾ ئەوه
ئەوانە دەكا، پەرورەدگارى ئىۋەيه، دەسەلات و پادشايش
هەر بۆلەۋەو ھەرلەۋىش ئەۋكارانە دەۋەشىتتەۋە، جا ئاخۇ
دەسەلاتدارىكى ئاۋا پەرستىنى ھەقىيىيە؟ ﴿الَّذِينَ تَدْعُونَ
مِنْ دُونِهِ﴾ ئەو شتانەش بىجگە لە (خۋا) ئىۋە (ئەى كافرانى
قورەيش!) ئەيانپەرستن ﴿هَٰذَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ﴾ تەنانەتى
بەئەندازەى قلىشى ئىۋەدەنگە خورما يەگىش، ۋە يا
بەئەندازەى تۈۋرۈكى سېى ناسك كە لەدەۋرى ئىۋەكەدەيه،
شك نابەن و دەسەلاتيان نىيە ﴿إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا
دَعَاءَكُمْ﴾ ئەگەر بانگىشيان لىبكەن ھاۋارەكەتان نابىسن
﴿وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ﴾ گرىمان گەربش بىسن ،
ۋەلامتان نادەنەۋە، چونكە خاۋەن دەسەلات و ۋە نىن
﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بَشْرَكُمْ﴾ و رۆزى قىيامەتەش
نكۈۋلى شىرك ۋەپرستەنكەتان ئەكەن بۇخۇيان ﴿لَا يَنْبُكَ
مِثْلُ خَبِيرٍ﴾ ھىچ كەسنىك ۋەك خۋا كە ناگادارى ھەمو
شەتتەك ناتوانى لەۋكارانە ناگادارت بكات.

خه لکی نیازیان به خواجه، هه موو که سیش گوناھی خوی به گولیه وه:

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا اللَّهَ الْغَنَى﴾ ئەي خەلکینە! ئیۋە ئەژارن و نیازتان بە خوا ھەبە ﴿وَاللَّهُ هُوَ الْغَنَى الْحَمِيدُ﴾ ئەو بۆ نیازو سوپاسکراوە، ھەرچەندە خەلکی مەملانێ بەکات ﴿إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ ئەگەر بیهوئ ئیۋە لەناو ببا و، خەلکیکی تازە بێنێت، وادەکات ﴿وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ ئەوکارەش بۆ خوا گران نیە ﴿وَلَا تَرَوْا وَزَرَ﴾ لەروژی قیامەتا ھیچ کەس باری گوناھێ ھیچ کەسیکی تر ھەلناگەری، واتە: ھەموو کەسیک تاوانی خۆی بە کۆلی خۆیەوتی ﴿إِنْ تَدْعُ مِثْلَهُ إِلَى حِمْلِهِ﴾ خۆ ئەگەر کەسیکی گوناھکاری بارقورس - بەتاوان - لەبەر کەسیکی تر بپاریتەووە بۆ سووککردنی تاوانەکانی ﴿يَحْمِلْ مِنْهُ شَيْءٌ﴾ ھیچ شتیکی بۆ ھەلناگەری ﴿لَوْ كَانَ ذَا قُرْبَى﴾ ئەگەرچی خەمی نزیکیشیبێ، چونکە ھەموو کەسیک سەرگەرمی تاوانی خۆیەتی،

وہك ئەفەرمووی: (..لايجزى والدعن ولده ولا مولود هو جاز عن والده شيئاً..) ۳۳/۳۱. يان دەفەرمووی: (يوم يفر المرء من أخيه وأمه وأبيه وصاحبته وبنيه..) ۳۶-۳۴/۸۰. ﴿إِنَّمَا تَنْذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ﴾ بەراستی تو ئەى موحه مەھد ﷺ - ھەر ئەوەندەت لەسەرە ئەوانە بترسینیت کە بەنهینى و نادیار لەپەرەردگارى خویان ئەترسن، واتە: ئەمانە شایستەى ئەوەن کەخۆت لەگەڵیاندا ماندوو بکەیت ﴿وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ﴾ بەرپکوپیکیش نوێژ ئەکەن ﴿وَمَنْ تَزَكَّى فَإِنَّمَا يَتَزَكَّى لِنَفْسِهِ﴾ وە ئەوەى خۆى لە چلک و چەپەلى گوناح پاک بکاتەو، گەشە بەخۆى بدات، قازانچ وکەلکەکەى بۆخۆیەتیی و تەزکىەى بۆخۆیکردووە ﴿وَالِىَ اللَّهُ الْمَصِيرَ﴾ و ئەنجام وگەرانەوێ هەموانیش ھەربۆلای خواوە.

باومردارو بی باومر وهگو یهك نین:

﴿ ١١ ﴾ وما يستوى الأعمى والبصير ﴿ ١٢ ﴾ تابيناو بينا. وهكو يهك نين. واته: مروڤي بېروادارو بى-چروا چونيه كنين ﴿ ١٣ ﴾ ولا الظلمات ولا النور ﴿ ١٤ ﴾ وهنه تاريكييه كان و. نه رووناكاييش. واته: نه بېباوه پېي وگومپايي. نه ئيمان وباوه. هيچيان وهكو يهك نين ﴿ ١٥ ﴾ ولا الظل ولا الحرور ﴿ ١٦ ﴾ وهنه سيڤهرو گهرماي تاوداريش. واته: بهه شت وناگريش وهكو يهك نين. ئيمامي (موسليم) له نه بو هورهره ده گيريت وه كه پيڤه مېهر ﷺ فهرموويه تي: ((قالت النار: رب! اكل بعضي بعضا فاذن لي اتنفس. فاذن لها بنفسين. نفس في الشتاء. ونفس في الصيف. فما وجدتم من برد او زمهرير فمن نفس جهنم. وما وجدتم من حر او حرور فمن نفس جهنم)). واته: ناگري دوزخ گوتيه تي: نه ي پهروردگارم! وا خهريكه خوڤ نه خوڤمه وه، مؤلته م بده باهه ناسه يه بدهم! جاخواش مؤلته تي دووهه ناسه يدا، هه ناسه يه به زستاندا، هه ناسه به هاوينا، نه و جا نه گهرهر سرماو زوقميكتان ديت، نه وه لهه ناسه داني جهه ندهمه وه به، وهه لهه تي بهر

الْمُرْسَلِينَ وَالْعَنَيْنِ

سُورَةُ طه

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ﴿١﴾ وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ
﴿٢﴾ وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ ﴿٣﴾ وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ
إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ مِّنْ شَيْءٍ وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعٌ مَّن فِي الْقُبُورِ ﴿٤﴾ إِنْ
أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٥﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِن مِّنْ
أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٦﴾ وَإِن يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ
مِن قَبْلِهِمْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ
الْمُنِيرِ ﴿٧﴾ ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٨﴾
أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُّخْتَلِفًا
أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيضٌ وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا
وَغَرَابِيبُ سُودٍ ﴿٩﴾ وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَأَلْأَنْعَامِ
مُخْتَلِفٌ أَلْوَنُهُ كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعِلْمِيُّ
إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿١٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ
وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً
يَرْجُونَ تَجَارَةً لَّن تَبُورَ ﴿١١﴾ لِيُوفِّيَهُمْ أُجُورَهُمْ
وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿١٢﴾

گه ماریه کتان دیت. ئەو هەش لێ هەناسە دانی جەهەندە مەو دیه. ﴿^{٢٢} **وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ**﴾ زیندوو وەکان و. مردوو وەکانیش. یە کسانن، واتە: ئەوانە ی دلیان ئاوەدانە بە ئیمان زیندوون، ئەوانە ییش دلیان ویرانە کافرن، دەسا هەر گێژ ئەودوانە یە کسان نین هەروەک ئەوشتانە چوونیە کەنن ﴿**إِنَّ اللَّهَ يَسْمَعُ مِنْ يَشَأْ**﴾ بە راستی خوا دەبیسی ئی بە. هەرکە سە خۆی بیهوێ. واتە: گەر جەزبکا پە یامی خۆی بە گوێی هەرکە سی کدا بدا، دای گوشتاد و فراوان ئەکات و پێی ئەبیسی ئی، چونکە ئەو کەسە خۆی ئامادە یه ﴿**وَمَا أَنْتَ بِمَسْمُوعٍ مِنْ فِي الْقُبُورِ**﴾ تۆ ناتوانی دەنگت بەوانە بگە یە نیت لێ گۆر دان. واتە: بە و کافر و خوانە ناسانە کە وەک مردووی ناو گۆر وانەو. هیچ شتێک نابیست ﴿^{٢٣} **إِنْ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ**﴾ تۆش هەر ترسینەر ی کیت. واتە: پێغەمبەر یکی ترسینەری خوات ﴿^{٢٤} **إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا**﴾ بێگومان ئێمە تۆمان ئارد بە ئایینی راست. بە موژدەدەر و ترسینەر بۆ مەردم ﴿**وَأَنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ**﴾ و هیچ ئومەت

و گەلیکیش نەبۈوہ بەرلە تۆ - ترسیئەریکیان بۆ نەچۈوبی. وەك دەفەرموی: (إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ) ۷/۱۳. یان دەفەرموی: (ولقد بعثنا فی کل امة رسولا ان اعبدوا الله واجتنبوا الطاغوت) ۱۶/۲۶. ﴿**۲۶** **وَانْ يَكْذِبُوكَ**﴾ ئەگەر ئەمانە تۆ بەدرۆژن دادەنن و بروت پئی ناكەن ﴿**فَقَدْ كَذَبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ**﴾ خو بیگومان ئەوانە ی پیش ئەوانیش پەيامبەرەكانیان بە درۆژن كرد! ﴿**جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ**﴾ پیغەمبەرەكانیان بۆ هاتن بەگەلی بەلگەو نیشانە ی روونەو ﴿**وَبِالْزُبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ**﴾ و بە سپاردەو كتیبیکی رووناك و دروخشانەو. وەك (تەورات و. ئینجیل و. زەبور) كەچی لەگەل ئەوەشدا، هەر بپروایان پئی نەهینان، جا تۆیش - وەك ئەوان - خو راگریه و ئارامت هەبی ﴿**۲۷** **ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا**﴾ پاشان ئەوانە ی كە بئی بپروا بوون بەغەزەب گرتەن ﴿**فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ**﴾ دە ئایا سزای من چۆن بوو؟.

روونگردنەو ی توانستی خوا:

﴿**۲۷** **إِنَّمَا تَرَانِ اللَّهُ (أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) نَاحُورَ نَهْتَبِينِي خَوَا نَاحُورِي**﴾ پیرۆزی لەو حەواوہ باراند ﴿**فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا**﴾ ئینجا میوەجاتی جوړاو جوړمان پئی بەرەم هینا؟ ﴿**وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيْضٌ وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٍ**﴾ ولەکیوہەکانیش، شاخی سپیی و سوورو، رەشی تۆخ - هاوپی لەگەل جیاوازی رەنگیاندا - دروستکرد. دیارە هەرکەسێک ژیرو فامیدە بێت، ئەوانە گشت ئەکاتە بەلگە ی بەیەك زانینی خواو دەسەلاتی فراوان و بیسنووری ئەو، بەلئی سەرنجدان و وردبەنەو لەچیاکان بەوہەموو رەنگە جیاوازیانەو، ئەوسا بەرزیی و نزیمی و گەلییەکانیان، بئی سو سەرمان پیدادەنوینی لەبەردەم بەدیھنەرەکیدا. ﴿**۲۸** **وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ أَلْعَامٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ**﴾ وە لەمەردم و جانەوەر پاتالیشدا - واتە: وشترو بز و مەرگا - جوړیکی زۆری رەنگاو رەنگ هەن: رەش پیس، سوور پیس، گەنمەرەنگ و هەتد، ئەمانە هەموو بەلگە ی دەسەلات و توانایی خوای جیہانەکانە، واتە: لە ناو خەلکیشدا هەموو جوړە مرقفیکی رەنگ و زمان لیکجودا، عەشیرەت و هۆزو بنەمالە جودا، دەبینی، ئایەتی: (وَ اخْتَلَفَ السِّنْتَكُمْ وَالْوَانُكُم إِن فِیْ ذَٰلِكَ لَآیَاتٍ لِّلْعَالَمِیْنَ) ۲۲/۳۰. بۆ سەرنج راکیشان و وردبەنەوہیە لەو گشت دروستکراوانە ی خوا ﴿**كَذَٰلِكَ**﴾ واتە: جیاوازی کیوہەکان و میوہەکان وایە لە جیاوازی رەنگەکاندا، بەلئی ئەو دەسەلاتە جیگە ی بیر لیکردنەو و ریز دانانە بۆ خاوەنەکی و هەقە لیی بترسین و شەرمی لیی بکەین، وەكو دەفەرموی: ﴿**إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ**﴾ بەراستی لە بەندەکانی خوادا، هەر زاناکان لە خوا ئەترسن و سەری ئەوازشی بۆ داتەنوینن، چونکە هەر ئەوان دەزانن ئەوزاتە یە چ خاوەن دەسەلاتیکە، (ئین عەباس) دەلی: زانای خواناس: ئەو کەسە یە کە هیچ شتی نەکا بەهاوبەش بۆ خواو، حەلالی ئەو بە حەلال بزانی و، حەرامیشی بەحەرام دانئی، وەسبەت و سپاردەکانیشی بپاریزی و چاوەروانی هاتنی روژی دوایی و دیداری ئەو دیو خو ی بۆنامادە بکات. (سەعیدی کوپی جوبەیر) یش دەلی: زانا هەر ئەو کەسە یە کە بەنەینی لەخوا بترسی و، روو لەهەر شتی وەرگیرئی، کە خوا رووی لیوەرگیراوە. (ئین مەسعود) دەلی: زۆری زانست بەقسە ی زۆر بۆر نییە، بەلکو زانست: هەر لەخوا ترساندەن بەزۆری. (مالیک) دەلی: زانیاری بە (پروایەتی) زۆر نییە، بەلکو نووروو رووناکییەکە، خوا خو ی دەیخاتە دلەو. ﴿**إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ**﴾ بیگومان خوا دەسەلاتدارە، هەر شتی بیەوی ئەیکات، تاوانپۆش و لیووردە یە ﴿**۲۹** **إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ**﴾ بەراستی ئەوانە ی کە نامە ی خوا "قورئان" ئەخویننەو ﴿**وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ**﴾ نوێژی ریک و پیک ئەکەن ﴿**وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً**﴾ و لەو رۆزییە ی پیمان داو بەنەینی و بەناشکرا ئەبەخشن ﴿**يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّنْ تَبُورَ**﴾ بەنومیدی بازگانییەکن کە هەرگیز لە برەو ناکەوی ﴿**۳۰** **لِيُوفِيَهُمْ أَجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُمْ مِنْ**

فصله ﴿ تا خوی گهوره له بهرامبر ههوله کانیان به تیرو تهسه لی پاداشتیان بداته وه له بههره ی خوی زیده شیان بداتی ﴾ **﴿نه غفور شکور﴾** چونکه بهراستی ئه وه خه تا پۆش و لیبر دهیه، پیزان و پاداشت دهره وهیه **﴿والذی اوحینا الیک من الکتاب هو الحق﴾** وه ئه وه ی له م کتیب و قورئانه دا وه حیمان بو کردویت ، ئه وه هق و راسته **﴿مصدقاً لما بین یدیہ﴾** ددانیش به م کتیبانه دا ئه ئی له پیش خویه وه نیردراون ، وه ک (تهورات) و (ئینجیل). **﴿ان الله یعباده خیر بصیر﴾** بیگومان خوا به بنده کانی خوی به ناگا و بینایه .

قورئان میراتی ئه م س قاقمه یه :

﴿ ثم اورثنا الكتاب الذین اصطفینا من عبادنا ﴾ له پاشان ئه م قورئانه مان کرده میرات و کهله پور بو ئه و

به ندانه مان که هه لمان بزاردن ، به ئی ... ئه م ئومه ته ی پیغه مبه ره **﴿﴾** چاکترین گه لی هه لیزیرراوه ، هه ر بویه ش ئه م قورئانه دوا ی په یامبه ر **﴿﴾** دراوته دهستی ئه وان **﴿منهم ظالم لنفسه﴾** ئینجا ئه وانه سه باره ت به قورئان ئه بنه سی به شه وه : هه ندیکیان - به قسوور که مته ر خه میکردن له کار پیگردنیدا - سته م له خو ئه که ن. قسه ی راستیش ئه وه یه که ئه وانه له م ئومه ته ن **﴿منهم مقتصد﴾** بریکیشیان مامناوه ندین ، واته : نه که مته ر خه می ده که ن و نه زیاده ره ویش **﴿منهم سابق بالخیرات باذن الله﴾** هه ندیکیشیان - به فره مان ی خوا - له ئه نجامدانی کاره چاکه کانداییشکه و تئوون ، (ته به رانی) ئه ئی : پیغه مبه ر **﴿﴾** ئه فره مو ی : ((کلهم من هذه الامة)) واته : ئه و سی دهسته هه ر هه موویان له م ئومه ته ن. **﴿ذلك هو الفضل الکبیر﴾** ئا ئه و میرات و کهله پوره یه فه زل و به هره گه وره که ، یان ئه و فه زله گه وره یه : **﴿جنات عدن یخلون﴾** ، به هه شته کانی مانه وه ن تییده چن و ، به هه تاهه تاییش تییدا ده بن **﴿یخلون فیها من اساور من ذهب ولؤلؤا﴾** له ناویاندا خشل پۆش

وَالَّذِیْ اَوْحِیْنَا اِلَیْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَیْنَ یَدَیْهِ اِنَّ اللهَ یَعْبَادُهُ لَ خَیْرٌ بَصِیْرٌ ﴿۲۶﴾ ثُمَّ اَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِیْنَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهٖ وَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَیْرِتِ یَاْذَنْ لِّلَّذِیْ هُوَ الْفَضْلُ الْکَبِیْرُ ﴿۲۷﴾ جَنَّتٌ عَدْنٌ یَدْخُلُوْنَهَا یُحَلَوْنَ فِیْهَا مِنْ اَسْوَرٍ مِنْ ذَهَبٍ وَلَوْ لُؤْلَؤًا وَّلِیْسَ لَهُمْ فِیْهَا حَرِیْرٌ ﴿۲۸﴾ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ اَدْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ اِنَّ رَبَّنَا لَغَفُوْرٌ ﴿۲۹﴾ الَّذِیْ اٰطٰنَا دَارَ الْمَقٰمَةِ مِنْ فَضْلِهٖ لَا یَسْتَا فِیْهَا نَصَبٌ وَلَا یَمَسُّنَا فِیْهَا الْغُوبُ ﴿۳۰﴾ وَالَّذِیْنَ كَفَرُوْا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا یَقْضٰی عَنْهُمْ فِیْهَا فِیْئُوْا وَلَا یُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا کَذٰلِكَ یُجْزٰی كُلُّ کٰفُوْرٍ ﴿۳۱﴾ وَهُمْ یَصْطَرِّحُوْنَ فِیْهَا رَبِّ اَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صٰلِحًا غَیْرَ الَّذِیْ کُنَّا نَعْمَلُ اَوْ لَمْ نَعْمَرْکُمْ مَا یَنْدَجُرْ فِیْهِ مِنْ تَذٰکُرٍ وَّجَاءَکُمْ النَّذِیْرُ فَذُوقُوْا فَمَا لِلظٰلِمِیْنَ مِنْ نَّصِیْرٍ ﴿۳۲﴾ اِنَّ رَبَّنَا عَلِیْمٌ بِذٰتِ الصُّدُوْرِ ﴿۳۳﴾ غَیْبَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اِنَّهٗ عَلِیْمٌ بِذٰتِ الصُّدُوْرِ ﴿۳۴﴾

دهکرتن به بازنی زېږو مرواری **﴿ولیساهه فیها حریر﴾** و جل و بهرگیشیان له ویدا ئاوریشمه **﴿وقالوا الحمد لله الذی اذهب عنا الحزن﴾** شوکرانه ی خوا ده که ن و ئه لئین : سوپاس و ستایش بو ئه وخواهی که خه فه ت و دل نیگه رانی له سه ر نه هیشتین **﴿ان ربنا لغفور شکور﴾** بیگومان په ره ر دگار مان زور گوناخ به خشه ، پیزان و پاداش دهره وهیه **﴿الذی اٰطنا دار المقامة من فضله﴾** ئه وخواهی که ئیمه ی له چاکه ی خوی له مالی مانه وه ونه فه وتاندا (واته : له به هه شته دا) جینشینکرد **﴿لا یمسنا فیها نصب ولا یمسنا فیها غوب﴾** تییدا هیچ ماندویه تی و خه سته گیمان پیناگات .

زۆره زۆری خوانه ناسان له دۆزه خدا:

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ﴾ بۆ ئهوكهسانه كه كافرو بى باوهپن، ئاگرى دۆزهخ ههيه ﴿لَا يَقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فِيمَوتُوا﴾ بېرىارى مردنيان بۆ نادىرى تا بمرن و لهو سزايه پزگار بېن ﴿وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا﴾ شتگيش لهسزاي دۆزهخيان ئى سووك ئاكرى ﴿كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَافِرٍ﴾ ههر ئابه و جوړيه - وهك ئهوانه - هه موو بى پىروايهك سزا ئه دهين ﴿وَهُمْ يَصْطَرَّخُونَ فِيهَا﴾ وه له دۆزه خدا به زۆره زۆر هاوارنه كهن ﴿رَبَّنَا خَرِّصْنَا نَعْمَ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ﴾ و ئه لىن: پهروهر دگاران! لهه سزايه بهمانهينه دهى تا ئه مجاره كارىكى چاك ئه نجام بهدين، جگه ئه وهى پيشتر ده مانكرد، ئيتر ئه وه دهه بېروا دينين و گوپرايه لى ئه كهين ﴿وَمَنْ نَعْمَرْكُمْ مَا يَنْذَرُكُمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ پىيان ئه ورتى: ئه رى ئيحه ئه وهنده ته مهنى دريژمان پيئنه دان كه ههركه سيك زىرو و رىا بوايه لهو ماوه يه دا بېر بگاته وه، دهيتوانى په ندو كه لكى ئى وه رگريت؟ ﴿وَجَاءَكُمْ النَّذِيرُ﴾ و له هه مانكا دا ترسيئنه ريشمان نه هاته لاتان بقتان ترسيئنى به سزا؟ ئادهى چ سوو ديكي بوو بو تان؟ ﴿فَذَرُّوهُمْ فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ﴾ سزاي سسته مه كه تان بچيژن، خو بوسته مكارانيش هيج يارمه تيدهرىك نيه، به تاييه ت نه مېو ﴿إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ به پاستى خوا زاناي په نهان و نادىارى ئاسمانه كان و زه وييه ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ به پاستى ئه وه له نهينى هه موو دلىك به ئاگايه، ئه زانى چييان تيئا شاراوته وه ﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئه وه ئه وه خوايه يه ئي وهى به جيگرو جينشيني پيشينه كان تان لهه زه وييه داناو، خه لكىكى زۆرى له ناو بردو وه، وهك عادو سه موو، ئه مېوش ئي وه بوونه جينشينيان ﴿فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ﴾ جا ههر كه سيك كافرو بى پىروا بى، ئه وه تاوان و گوناھى كو فره كهى له سه رخويه تى ﴿وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا

الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا مُقْتَالًا وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا ﴿١٢٦﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ لِي فِي السَّمَوَاتِ أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَتٍ مِنْهُ بَلْ إِنَّهُمْ يَعْلَمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢٧﴾ إِنَّ يَسْأَلُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِنْ زَالَا أَتَىٰ مَسْكُهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿١٢٨﴾ وَأَقْسَمُوا بِجَهَدِ أَنْفُسِهِمْ لَنْ يَجَاءَهُمْ نَذِيرٌ لِيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ أَهْدَى الْأُمَمِ فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ مَّا زَادَهُمْ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢٩﴾ أَسْجُدْ بَارِئِي الْأَرْضِ وَمَكْرُ السَّيِّئِ وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأُولَىٰ وَلَنْ يُجَدِّلُنَّ بِحَدِيثِ قُبُلٍ وَلَا كُنَّ جُنُودًا يَحْمِلُونَ ﴿١٣٠﴾ أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكُنُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا كَانَ لِيُعْجِزَهُمْ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ﴿١٣١﴾

مقتا بى پىروايى بى پىروايانيش بويان زياد ئاكا لاي پهروهر دگاريان، بوغزو توو پى نه بيت ﴿وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا﴾ و بى ئه مهكى بى ئه مهكان، زياد ئاكا، زيان نه بى ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ بلى: هه والى هاوبهش و خواكا تانم به دى، كه له باتى خوا هاواريان بۆ ئه بهن و ئه يانپه رستن؟ ﴿أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ﴾ چييان له زه وييدا دروست كردو وه؟ ئايئوه بيانپه رستن ﴿أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ﴾ يا به شداريه كيان كردو وه له دروست كردنى ئاسمانه كاندا؟ ﴿أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْهُ﴾ يا خير نامه يه كم پيداوان كه ئه وان له سه ر به لگه يه ك بن؟ ﴿بَلْ إِنَّهُمْ يَعْلَمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا﴾ نه خير، وانیه... سسته مكاره كان ههر به ليئنى فريودان وخه له تاندىن به يهك ده دهن گهرو وه ئاغاكان به ئو كره كانيان ده گوت: ئيحه تكتان بۆ ئه كهين و ئه وانيش وه دوويان كهوتن!

بته‌کان ده‌توانن چی بکهن؟

﴿إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا﴾ به‌راستی خوا ناسمانه‌کان و زهویی راگرتووہ تا له گیره ژنه دهر نه‌چن ﴿وَلَنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكْتُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ﴾ وه نه‌گهر بترازابان له‌یه‌ک، له‌پاش ئه‌و که‌سیکی‌تر نه‌بوو راگیریان کا، واته: نه‌گهر خوا تۆزقالتیک ده‌ستیان لی به‌ریدات، ئه‌و یاسا سه‌رسوږ هینه‌ره‌یان تیک نه‌چی و که‌سیکیش ذی‌یه نه‌هیلئ ﴿إِنَّهٗ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾ به‌راستی ئه‌و زور له‌سه‌ر خو‌یه . په‌له ناکات بۆ سزادان، زۆریش خه‌تا پۆش و لی‌بوورده‌یه ﴿وَاقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ وه قور‌ه‌یش به‌هه‌رجی هیزیان بوو سویندیان به‌خوا ده‌خوارد ﴿لَنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ﴾ که نه‌گهر ترسینەر (په‌یام‌به‌ر) یک بیت‌ه لایان ﴿لَيَكُونَنَّ أَمْدٌ مِنْ أَحَدٍ الْأَمِّ﴾ بیگومان پتر له‌هه‌ر ئوومه‌تیکی‌تر رینوین ده‌بین، واته: له‌جووله‌که‌و فه‌له و ئاگر په‌رست. قور‌ه‌یش نه‌فرینیان نه‌کرد له‌و دوو تیره‌یه که‌ چۆن په‌یام‌به‌ریان بۆ رویشتووہ و سه‌رپنچیان کردووہ. وه ئه‌یان وت: ئه‌مه سویندی بی نه‌گهر بۆ ئیمه‌ هاتبا، وامان نه‌ده‌کرد ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ﴾ جا کاتی ترسینهریک هاته‌ لایان هه‌ر له‌خویشیان و پیغه‌مبه‌ریشبوو ﴿مَا زَادَهُمْ إِلَّا نِفُورًا﴾ هاتنه‌که‌ی بۆ زیاد نه‌کردن، دوور ده‌که‌وتنه‌وه نبی له‌هه‌ق!! ﴿أَسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ﴾ له‌به‌ر خو به‌زلزانی له‌زه‌ویدا و، فرت وقیل و پلانکردن دژ به‌ پیغه‌مبه‌ر ﴿وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئِ إِلَّا بِأَهْلِهِ﴾ دهره‌نجامی فرت و فیلیش هه‌ر به‌سه‌ر خاوه‌نه‌که‌یدا ده‌شکیته‌وه‌و زیان ده‌گه‌یه‌نی ﴿فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّةَ الْأَوَّلِينَ﴾ ده‌نایا جگه‌ له‌چاره‌نووسی پیشینه‌کان، چاوه‌روانی چی دی ده‌که‌ن؟ که‌واته: چۆن ئه‌وان تیا چوون، بیگومان نه‌مانیش ئه‌بی تیا بچن ﴿وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَحْوِيلًا﴾ ئه‌مه باوی خوایه، قه‌تیش نابینی ئال و گوړیک هه‌بی بۆ باوو سونه‌تی خوا.

دهره‌نجامی به‌درو زنگردنی پیغه‌مبه‌ران:

﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ ئاخۆ ئه‌وانه‌ گه‌شتیان به‌زه‌ویدا نه‌کردو نه‌گه‌ران، تسه‌یر بکهن و بزائن: پاشه‌ روژی ئه‌و گه‌له یاخیانه‌ که‌ له‌پیشیان‌وه بوون چۆن بوو؟ ﴿وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ وه ئه‌وان له‌مانیش به‌هیزترو به‌ده‌سه‌لات تر بوون ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ و هه‌رگیز هیچ شتی له‌ناو ناسمانه‌کان و زه‌ویدا ناتوانی له‌ژیر ده‌سه‌لاتی ئه‌و دهرچیت ﴿إِنَّهٗ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا﴾ به‌راستی ئه‌وه، خ‌وای زور زانا، زور توانا ﴿وَلَوْ يَؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا﴾ نه‌گهر ئه‌و خه‌لکه‌ی به‌ه‌وی ئه‌وکاره‌ ناپه‌سه‌ندانه‌وه ده‌یانکه‌ن، خوا بیگرتبان و تۆله‌ی لی سه‌ندبان ﴿مَا تَرَكَ عَلَى ظَهْرِهَا مِنْ دَابَّةٍ﴾ ئه‌وده‌مه له‌سه‌ر پشتی ئه‌م زه‌ویی‌یه هیچ ره‌وه‌ندو گیانه‌به‌ریکی نه‌ده‌هیشته‌وه، به‌لکو هه‌مووی له‌ناو ده‌بردن ﴿وَلَكِنْ يُوَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ به‌لام بۆ ماوه‌یه‌کی دیاریکراو سزایان دوا ده‌خات، واته: هه‌تا قیامه‌ت دیت ﴿فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ﴾ ئینجا کاتی کو‌تایی ئه‌و ماوه‌ دیاریکراوه‌هات، هه‌ره‌یه‌که‌یان به‌پنی کرده‌وی خو‌ی پاداشت و تۆله‌ ئه‌دریته‌وه ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا﴾ جا به‌راستی خوا به‌به‌نده‌کانی خو‌ی هه‌میشه‌ بینایه، چاک ئه‌زانی چی نه‌که‌ن و چی هه‌لنه‌کرن.

کو‌تایی ته‌فسیری سووره‌تی (فاتیر)، زۆریش سوپاس بۆ‌خوا‌ی بالا‌ده‌ست.

*** **

۲۶- سووردهی (یاسین)

مهككه بیه و (۸۲) نایه ته

به ناوی خوی به خشندهی میهره بان

ئهم سوورده ته مهككه بی یه، نایه تی (وما تاتیه من آیه من آیات ربهم إلا كانوا عنها معرضین) نه بی، دوی سورده تی (جن) پشه وه هاتوه، چه سپاندنی چند مه بهستیکی گرنگی تیدایه:

یه کهم: موحه ممد ﷺ بی هیچ گومانیک پیغه مبرو نیروای خویه.

دووه م: ئه وانه ی بانگ ده کرین وئه ترسیئرین له لایه ن په یامبه رانه وه ده بنه دووه سته: ده سته یه کیان هه رگیز

گوی بیست نابن وخیرنا دهنه وه، ئه وه ده سته که ی تریشیان خوی هه ولده داو تیده کوژی به خته وه ربی.

سی یه م: کاروکرده وه ی هه ردوولاشیان بویان هه ئه گیری وناسه وارو شوینه واری چاک وخرایشیان بۆئه نووسری.

چواره م: سه لماندن وچه سپاندنی زیندووبوونه وه

به چه ندین به لگه و نیشانه. نیمامی (ترمزی) ئهم فهرموده یه

- نه گهرچی لاوازش بیت - له باره ی فزل وگهره یی نه م

سوورده ته وه هیناوه: ((ان لكل شی قلبا، وقلب القرآن یس،

ومن قرا (یس) كتب الله له بقراءتها، قراءة القرآن عشر

مرات)). به کورتیی: هه مو شتی دل وناوه روکیکی هه یه.

سوورده تی (یاسین) یش دلی قورئانه، هه رکه سیك بیخوینی،

وهك ئه وه ده جار ده وری قورئانی کردبیته وه. هه ندی

له زانایان ده لئین: له تایبه ته ندی ئهم سوورده ته یه که بۆهه ر

گرفت وکاریکی ئالوز بخوینری، خوا ئاسانیده کا.

نیمامی (ئین که سیر) ده لی: وانه زانم بۆیه له لای نه خوژی که

له گیانه لاندابی ده خوینری. چونکه له کاتی خویندنی دا

په حمت و به ره که ت دیته خواری و، به ئاسانیش گیانی

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكُوا عَلَىٰ ظُهُرِهِمْ دَابَّةً وَلَا يَخْرُجُ مِنْ أَجْلِ مُسَمًّى ۚ فإِذَا جَاءَ أَحْلَهُمُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا ﴿١٥﴾

سُورَةُ الْيُسُفٰ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يٰۤسَ ۖ ﴿١﴾ وَالْقُرْآنَ الْحَكِيمَ ﴿٢﴾ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣﴾ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤﴾ نَزَّلَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٥﴾ لِشَدْرِ قَوْمَانَا يُرِيدُ أَنَاوَهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ﴿٦﴾ لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾ إِنَّا جَعَلْنَا فِيْ أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُّقْمَحُونَ ﴿٨﴾ وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَعْيَيْنَهُمْ فَهُمْ لَا يَبْصُرُونَ ﴿٩﴾ أَوْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٠﴾ أَنذَرْتَهُمْ أَمَلًا ثُمَّ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾ إِنَّمَا أَنْذَرُ مِنَ اتِّبَاعِ الذِّكْرِ وَخِشْيِ الرَّحْمَنِ بِالْغَيْبِ فَبَشِّرُهُ بِمَغْفِرٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ ﴿١٢﴾ إِنَّا نَحْنُ بَحْيُ الْمَوْتِ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَرَهُمْ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿١٣﴾

مردووه که دهرده چی. پیشه وا (ئه حمه د) ده لی: ماموستا به ریزه کان ده لئین: خویندنی (یس) ده بیته بار سووکی بۆمردووه که. (ئین عه باس) ده لی: پیغه مبر ﷺ ده فهرموی: ((لوددت انها فی قلب کل انسان من امتی)) اخرجه الحافظ البزار. باب فضائل القرآن. گه لی پیم خۆشه که هه مو که سیك له نوممه م سوورده تی یاسین له بهر بکاو له نئودلیا جیییکا ته وه.

کاری پیغه مبر ترساندنه:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * ۱ یس به: (یا. سین) ئه خوینری ته وه و، قسه ی راستیش دهر باره یان ئه وه یه که ئه مانیش هه ره و پیته بچر بچرانه ن و، (ته هه ددی) عه ره به کان ده که ن وپییان ده لئین: ئه گه ر ئیوه گومانیکتان هه یه له م قورئانه دا، دسا ئیوه ش وهك سوورده تیکی بیتن ۲ وَالْقُرْآنَ الْحَكِيمَ سویند به قورئانیک که نایه ته کانی گشت

تابت و نه‌گوراون و، بریاره‌کانیشی ناشکراو به‌جین ﴿ **إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ** ﴾ بیگومان تو - نه‌ی موحه‌مه‌د ﴿ **يَا هَـٰذَا نَارُ رَبِّهِمْ - هَـٰذَا** ﴾ - یه‌که له‌په‌یام‌به‌رانیته، با قوره‌یش هه‌ر بو‌خویان بلین. سووره‌تی (۴۳/۱۳): (وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مَرْسَلًا) وه سووره‌تی (۲۵۲/۲): (.. وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ) هه‌ر پشت‌گی‌ی نه‌و مانایه‌ن. ﴿ **عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ** ﴾ له‌سه‌ر ری‌ی و ری‌باز‌یکی راست و دروست و ری‌کیت ﴿ **تَنْزِيلَ الْغُرُوبِ الرَّحِيمِ** ﴾ نه‌م قور‌نانه‌ش هه‌ر خواجه‌کی زال و به‌ده‌سه‌لات و میهره‌بان ناردوویه‌تی. ﴿ **لَقَدْ رَفَعْنَا مَدْرَ ابْرَاهِيمَ** ﴾ تا خه‌ل‌کی‌ک بترسی‌تی، که باووب‌پیرانیان نه‌ترسی‌نارون له‌لایه‌ن هیچ پی‌غه‌مه‌ری‌که‌وه، نه‌پیش عیساو، نه‌دوای عیسا ﴿ **فَهُمْ غَافِلُونَ** ﴾ جا به‌وه‌ویه‌وه غافل و بی‌ناگان له‌به‌رنامه‌ناسمانیه‌کان. ثایه‌تی (۱۷/۱۵): (وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا) هه‌ر نه‌و مانایه‌ پوون نه‌کاته‌وه. ﴿ **لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ** ﴾ به‌راستی‌ی فرمان و تو‌له‌ی خوا به‌وه‌ی لاساری خویانه‌وه له‌سه‌ر زو‌ری‌کیان به‌دی هات، ئینجا نه‌وانیش به‌روا ناهینن. سووره‌تی (۲۵/۴۱)، (۶۲/۲۸)، (۷۰/۶۳)، (۳۱/۳۷)، (۹۷/۹۶/۱۰)، (۷۱/۳۹)، (۱۱۹/۱۱)، (۱۱۸/۱۱)، (۱۳/۳۲)، (۸۵/۸۴/۲۸) گشتیان جو‌ره‌ ته‌فسر‌یک‌ن بو‌ نه‌وانیه‌ته‌ی: (لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ..). سووره‌تی: (۱۷/۱۱)، (۱۰۳/۱۲)، (۷۱/۳۷)، (۱۷۴/۲۶)، (۱۱۶/۶) دووپاتی نه‌که‌نه‌وه که به‌شی‌کی زو‌ر له‌ خه‌ل‌ک جه‌ه‌نه‌مین، وه له‌فرموده‌ی راست و ره‌ایشدا هاتووه: ((إِن نَّصِيبَ النَّارِ مِنَ الْأَلْفِ تِسْعَةً وَتِسْعُونَ وَتِسْعَمَاءَ، وَإِن نَّصِيبَ الْجَنَّةِ مِنْهَا وَاحِدًا)). که هه‌ر له‌هزار که‌سدا (۹۹۹) یان به‌شی ناگرن و! ته‌نها یه‌کی‌کیان به‌هه‌شتی ده‌بی! هه‌ر نه‌م مانایه‌ ئیمامی (بوخاری) یش هی‌ناویه‌تی: ((من كل ألف تسعمائة وتسعة وتسعون...)).

نه‌مه‌ حالی به‌دکارانه:

﴿ **إِن دَعَا إِلَىٰ عِبَادَتِي عِبَادُهُمْ فَلَا يُفْعَلْ بِهِمْ شَيْءٌ** ﴾ بیگومان ئیمه‌ زنجیر ده‌خه‌ینه ملیان و هه‌ردو ده‌ستیان ﴿ **فَهُم إِلَىٰ الْأَذْقَانِ فَهُم مُّقْدَحُونَ** ﴾ نه‌وساهه‌تا چه‌ناکه‌یان شه‌ته‌ک ده‌ده‌ین، ئیتر سه‌ریان به‌رز راده‌وه‌ستی و ناتوان به‌هیچ لایه‌کدا بی‌جولینن و ری‌گه‌ی راست نابینن. مه‌به‌ست نه‌ویه‌ نه‌وانه‌ چو‌ن مرو‌ف‌یک هه‌ردو ده‌ستی بی‌ه‌ستی به‌ مل و گه‌ردنی خوی‌وه‌ ئیتر ناتوانی سه‌ر دانه‌وینن و، ری‌گه‌ بی‌ینی نه‌وانیش به‌وه‌ی لاساری خویانه‌وه دوورخاونه‌ته‌وه له‌ری‌گه‌ی راست ﴿ **وَسَعِدْنَا دَارَ الْبَاقِ بِرَبِّهِمْ سَعَادًا وَنَحْنُ خَافِعُونَ** ﴾ له‌مه‌ری‌کمان له‌به‌رده‌م وله‌پشت یانه‌وه داناوه ﴿ **فَاغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ** ﴾ جابه‌وه‌ویه‌وه تارمایی چاویانیشمان داپوشی و په‌رده‌مان هی‌نا به‌سه‌ریاندا، ئینجا پاش و پیشی خویان نابینن. بو‌ نه‌م په‌رده‌ هی‌نانه‌ به‌سه‌ر چاویانداو ری‌ده‌رنه‌کردنه‌یان له‌ (۷/۲)، (۲۳/۴۵) دا. ناما‌زه‌ی پی‌کراوه مه‌به‌ست نه‌ویه‌ که هه‌ر له‌ئه‌زه‌لدا په‌روه‌ردگار پی‌ی زانیون نه‌وانه‌ لاسارو لاری ئه‌بن هه‌رچه‌نده به‌لگه‌یان بو‌ به‌نی‌رنه‌ته‌وه باو‌ر ناهینن، بو‌یه‌ نه‌ویش هه‌ر له‌ (لوح‌ المحفوظ) دا بریار‌ی خو‌ی له‌سه‌ر داو‌ن، هه‌ر وه‌کو نه‌م سووره‌تی (یس) - ده‌فرمودی: (لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ) هه‌روا سووره‌تی: (۵۷/۱۸)، (۷/۲)، (۲۳/۴۵)، (۱۲۵/۶)، (۱۸۶/۷)، (۴۱/۵۱)، (۱۰۸/۱۶)، (۲۰/۱۱)، (۱۰۱/۱۸). خوی‌ گه‌وره‌ وه‌ی سزاو‌مور‌نان به‌سه‌ر دل‌یانداو زنجیر له‌مل کردنیان ده‌گه‌ری‌ته‌وه بو‌ در‌ی‌زه‌ پی‌دانیان به‌ بی‌پروایی و سوور بوونیان له‌سه‌ر بی‌پروایی: (۱۵۵/۴)، (۳/۶۳)، (۵/۶۱)، (۱۱۰/۶)، (۱۰/۲). ﴿ **وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنْذِرْتَهُمْ أَمْ لَا تُنْذِرُهُمْ** ﴾ وه چ بیاترسی‌تی، چ نه‌یاترسی‌تی بو‌ نه‌وانه وه‌کو یه‌که، واته: خو‌ت ماندوو به‌کیت له‌گه‌لیاندا، یان نا ﴿ **فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ** ﴾ نه‌وان هه‌ر به‌روا ناهینن، چو‌نکه ترساندن بو‌نه‌وانه که‌ل‌کی نابی ﴿ **إِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ** ﴾ ترس وه‌به‌ر هی‌نانه‌که‌ت ته‌نها بو‌که‌سی‌ک که‌ل‌کی ده‌بی که په‌یره‌وی هه‌ر له‌قور‌نان بکات ﴿ **وَأَخْشَىٰ الرَّحْمَنَ الْبَاقِ** ﴾ وله نه‌دیدو په‌نایشه‌وه له‌خوای به‌خشه‌رو به‌به‌زه‌یی بترسی‌ت ﴿ **فَتَشْرُدُ الْعُقَرَاءَ وَأَجْرٌ كَرِيمٌ** ﴾ ئینجا مو‌رده‌ی لی‌بور‌دن و پا‌دا‌شتی‌کی چاکی پی‌ بده. جادوای نه‌مه‌ خوا با‌سی

زیندو و بوونه وه نهکات و نه فهرموی: ﴿ **اَنَا نَحَرُ نَحَى الْمَوْتِ** ﴾ بیگومان تهنهائیمهین هه موو مردووان زیندوو نهکهینه وه ﴿ **وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَرَهُمْ** ﴾ و هه رکاررکیان پیشخو خستبئی تووماری دهکین و تهنانه تی ناسه واریشیان گشت ده نووسین، واته: هه رری و ره وشتیکیان به جی هیشتبئی چاک و خراپ بویان حسیب نهکین، بویه پیغه مبهری نه فهرموی: (من سن فی الإسلام سنة حسنة فله اجرها واجر من عمل بها من بعده، من غیر ان ینقص من اجرهم شیئا، و من سن فی الإسلام سنة سیئة کان علیه وزرها و وزر من عمل بها من بعده، من غیر ان ینقص من اوزارهم شیئا) موسلیم. واته: هه رکه سی له نیسلامدا ری و ره وشتیکی چاک دابمه زینئی، دیاره پاداشتی تایبه تی خوئی ده بی، هاوپی له گهل هه رکه سیکی دیکهش پاش نهو کاری پییکا به لام بی نه وهی له کری و پاداشی نهوان

شتی کم بکا، خوئه گهر که سیک رچه یه کی خراپی شکاندو خه لکی وه دووی که وتن، بیگومانه هه م گوناخی خوئی و، هه م گوناخی شوینکه و تووه کانیشی هه لده گرت، بی نه وهی شتی که له گوناخی نهوان کم بکاته وه. ﴿ **وَكُلُّ شَيْءٍ حَصِيْنَاهٌ** **فِیْ اِمَامٍ مَّبِیْنٍ** ﴾ هه موو شتی که مان له کتیب و نامه یه کی ناشکرا دا ناماده و توامر کردوه، واته: له (لوح المحفوظ) دا که هیچ شتیکی تیا گومانییت، هه موو شتیکی بچووک و گه وه وردو درشتان نه ژماردوه.

به سه رهاتی خه لکی ناو ناوایی یه که ی (نه نتاکیه):

﴿ **وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا صَحَابَ الْقَرْیَةِ** ﴾ تو نه ی موحه مبهری به سه رهاتی خه لکی گوندنشینه کانی (نه نتاکیه) بو قوزه یش بگیروه.

(قریه): هه رچند له بنه رتدا به گوندو ناوایی نه لئین، به لام هه موو گوندو شارو شارو چکه یه نه گریته وه، به تایبه تی لیردها مه به ست گوندیکه له شام به ناوی (انطاکیه) وه نیستاش شاریکه له (سوریه)، کاتی خوئی بتپه ره ستبوون و خواش سی پیغه مبهری بو ناردوون. ﴿ **اِذَا**

وَاَضْرَبَ لَهُمْ مَثَلًا اَصْحَابَ الْقَرْیَةِ اِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿۱۷﴾ اِذَا رَسَلْنَا إِلَیْهِمُ اثْنِیْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا اِنَّا إِلَیْكُمْ مُّرْسَلُونَ ﴿۱۸﴾ قَالُوا مَا اَسْمَآءُ لِأَبَشَرٍ مِّثْلَنَا وَمَا اَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَیْءٍ اِنْ اَسْمَآءُ لَا تَكْذِبُونَ ﴿۱۹﴾ قَالُوا یَعْلَمُ اِنَّا اِلَیْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ﴿۲۰﴾ وَمَا عَلَّمْنَا اِلَّا الْبَلْغَ الْمُبِیْنُ ﴿۲۱﴾ قَالُوا اِنَّا نَظُنُّكَ نَابِئُكُمْ لَیْنٌ لَوْ تَنْتَهُوْا لَرَجَعْتُمْ وَاِلَیْسَتْكُمْ مِّنَّا عَذَابٌ اَلِیْمٌ ﴿۲۲﴾ قَالُوا طَعْنُكُمْ مَعَكُمْ اِنْ دُکِّرْتُمْ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿۲۳﴾ وَجَاءَ مِنْ اَقْصَا الْمَدِیْنَةِ رَجُلٌ یَسْعَى قَالَ یَنْقُورُ اَتَّبِعُوا الْمُرْسَلِیْنَ ﴿۲۴﴾ اَتَّبِعُوا مِنْ لَا یَرْجُوْكُمْ اَجْرًا وَهُمْ مُّهْتَدُونَ ﴿۲۵﴾ وَمَالِیْ لَا اَعْبُدُ اِلَّا الَّذِیْ فَطَرَنِیْ وَاِلَیْهِ رُجْعُوْنَ ﴿۲۶﴾ اَتَّخِذُ مِنْ دُونِہٖۤ اِلٰهَةً اِنْ یُرِیدَنَّ الرَّحْمَنُ یُضِلَّیْ لَآ تَعْنِ عَنِّ شَفَعَتُهُمْ شَیْئًا وَلَا یُقَدِّرُوْنَ ﴿۲۷﴾ اِنِّیْ اِذَا لَیْلِیْ ضَلَلْتُ مُبِیْنٌ ﴿۲۸﴾ اِذْۤ اَمْسَتْۤ اَیُّهَا فَاسْمَعُوْنَ ﴿۲۹﴾ قِیْلَ اَدْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ یٰلَیْتُ قَوْمِیْ یَعْلَمُوْنَ ﴿۳۰﴾ یٰمَاعْفِرْلِیْ وَجَعَلَنِیْ مِنَ الْمُکْرِمِیْنَ ﴿۳۱﴾

جاءها المرسلون کاتی په یامبه رکان چونه لایان ، تا باسی یه کتا پرستی و زیندوو بوونه و یان بویکه. ﴿ **اِذَا** **اَرَسَلْنَا اِلَیْهِمُ اثْنِیْنِ فَكَذَّبُوهُمَا** ﴾ نهو دهمه نیمه دووکه سمان نارد لایان و، نهوان به درویان خستنه وه و باوهریان پیته کردن و ﴿ **وَفَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ** ﴾ نیمه ش پیغه مبهری سییه ممان نارد لایان بو یارمه تی دوانه که ی پیش ﴿ **فَقَالُوا اِنَّا اِلَیْكُمْ** **مُرْسَلُونَ** ﴾ جا هه موویان پیکه وه چوون و وتیان: بیگومان نیمه نیژراوو په یامبهری خوائین بولای نیوه ، تا ریتموونیتان بکهین ﴿ **قَالُوا مَا اَنْتُمْ اِلَّا اَبَشَرٌ مِّثْلُنَا** ﴾ که چی له وه لامدا وتیان: نیوه ش مه گهر هه مروؤ نین وهکو نیمه؟ نیتر نه م قسانه تان له چی یه؟! ﴿ **وَمَا اَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَیْءٍ** ﴾ خوائ به خشنده لهو باره وه هیچ نیگایه کی نه ناردوه ﴿ **اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا تَكْذِبُونَ** ﴾ نیوه هه ر دروده که وراست نیه که ده لئین نیگامان بوکراوه له لایه ن خواوه ﴿ **قَالُوا** **رَبَّنَا یَعْلَمُ اِنَّا اِلَیْكُمْ لَمُرْسَلُونَ** ﴾ په یامبه رکان وه لامیان دانه وه وتیان: په روه ردگاری نیمه خوئی نه زانی که به راستیی

ئیمه بۆلای ئیوه نیرواین ﴿ **وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ** ﴾ ھەر ئوھندەشمان لەسەرە کە پەيامە ئاشکراکەى ئوھ بەئیوھ رابگەین، ئیتەر بېروا دینن یان نە... کەیفی خۆتانە. ﴿ **قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ** ﴾ جا گوندنشینەکان کاتى پەکیانکەوت و قسەیان نەما وتیان: ئیمه پیۆقەدەمى ئیوھ بەنەگبەت دەزانین ﴿ **لَنْ لَمْ تَنْتَهُوا** ﴾ ئوھى راستى بى ئەگەر کوئایى بەم قسانەش نەھینن ﴿ **لَنْجَزْنَكُمْ** ﴾ دلنیا بن بەردە بارافتان ئەکەین ﴿ **وَلَيْمَسْنَكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ** ﴾ و سزایەکی سەخت و دەردناکتان دەدەین ﴿ **قَالُوا طَائِرُكُمْ مَعَكُمْ** ﴾ پەيامبەرەکان وتیان نەخیر ئیمه شووم و نەگبەت نین، بەلکو شووم و نەگبەتەى لەخۆتانەوھە ﴿ **أَنْنْ ذُكِّرْتُمْ** ﴾ ئاخو ئیوھ ئامۆزگاریش بکرین بۆ رى بەختیاریی ھەروا دەکەن!! ﴿ **بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ** ﴾ نەخیر، وانیه وەک ئیوھ پیتان وایە، بەلکو ئیوھ کوھەل و گەلیکی زیادەرەوو لەسنوور دەرچوون ﴿ **وَجَاءَ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى** ﴾ و پیاویک لەوسەرى شارەوھ بەھەلە داوان بۆلای خەلکەکە ھات، دواى ئوھى بیستی کە دانیشتوانى شارەکە نیازیان خراپە لەگەل پەيامبەرەکاندا، (ئین عەبباس) دەلى: ئوھ پیاوھ پیاویکی صالح و ئاکارچاک و ناوی (حەبیب)ى (نەجار) بوو، جا پاش ئوھى کە پەندو ئامۆزگاریەکی زۆرى کردن شەھیدیان کرد! ﴿ **قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ** ﴾ وتى: ئەى ھۆزەکەم! بکەونە دواى ئوھ پەيامبەرەنە بۆلای ئیوھ رەوانە کراون. ﴿ **اتَّبِعُوا مِنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا** ﴾ پەپرەوى ئەوانە بکەن کە، تەنەت کەمى کریشیان لیناوین بۆ راگەیاندى بەرنامەکەى خوا ﴿ **وَهُمْ مُهْتَدُونَ** ﴾ خۆشیان شارەزاو رینموونى کراون، بۆرى راست ﴿ **وَمَا لِي لَا أَعْبُدَ الَّذِي فَطَرَنِي** ﴾ بۆ دەبى من زاتیکیوا نەپەرستم کە دروستى کردوم ﴿ **وَالَّذِي تَرَجَعُونُ** ﴾ دەرەنجامیش ھەمووتان ھەر بۆلای ئوھ دەھینرینەوھ ﴿ **اتَّخَذَ مِنْ دُونِ اللَّهِ** ﴾ ئایا دەبى بیجگە لەوخوایە چەندخوایەکی تر بۆ خووم ھەلبێژرم و بیانپەرستم! ﴿ **إِنْ يَرِدْ مِنْ رَحْمَنِ بَضْرًا تَغْنِ عَنِّي شِفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يَنْقُذُونَ** ﴾ ئەگەر خواى بەبەزەبى بیەوى زیانیکم تەووش بکات، تکاو لالەى ئەوان کەترین سوودم پیناگەینەن و، ناتوانن لەسزای ئوورزگارىم بکەن، چونکە هیچیان بەدەست نییە ﴿ **إِنِّي إِذَا لَفَى ضَلَالٍ مُبِينٍ** ﴾ جا ئەگەر لەباتى ئەوخوایە ھەر پەرستراویکی تر بپەرستم، بەراستى ئو ھەلە من لەگومرایى یەکی ئاشکرا دام ﴿ **إِنِّي أَمْنْتُ بَرَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِ** ﴾ بەراستى من بەپەرەردگارى ئیوھ بېروام ھینا، دەسا ئیوھ بیسن و ئامۆزگارییەکەم وەرگرن ﴿ **قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ** ﴾ جا دواى ئوھ کە پەلاماریان داو کوشتیان و بەرەولای خوا بەشەھیدی گەرایەوھ، پنی وترا: دەسا بچۆرە بەھەشتەوھ لەپاداشى بانگەوازو بېرواکەتدا ﴿ **قَالَ يَالَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ** ﴾ ئینجا پاش ئوھ چووە بەھەشتەوھ و رەزامەندى خواو ئو ھەموو نازو نەعمەتەى دیت بۆ ئامادە کراوھ، وتى: خۆزگایە ھۆزەکەشم بییانزانایا ﴿ **بِمَا غَفَرْتُ لَكَ رَبِّى وَجَعَلْنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ** ﴾ بەلێوردنى پەرەردگارىم بۆم و بە گێرانم لەناو ریز گێراواندا، تا ئەوانیش باوھریان ھینابا و کردەوھى باشیانکردبا.

کوئایى جزى بیست و دووھ

والله الحمد والمآة

*** *** ***

* ﴿ **وَمَا أَنْزَلْنَاهُ عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جَنْدٍ مِنَ السَّمَاءِ** ﴾ وپاش کوشتنى ئوھ پیاوھ موسلمانە ھیچ لەشکرێکمان نەناردە سەرھۆزەکەى لە ئاسمانەوھ بۆ لەناو بردنیان، چونکە شایستەى ئوھ نەبوون تا لەشکرەشیان بۆیکەین و پیوستیشى نەدەکرد ﴿ **وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ** ﴾ خو بەر لەمەش بۆ ھیچ گەلیکمان نەناردوھ، واتە: سوننەتمان نەبووھ لەشکر بنێرین بۆ لەناو بردنى گەلانى یاخی و ملھووپى وا، بەلکو بەسزاو ئازار تيامان

بردوون، وه کو ده فەرموی: ﴿ **إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ** ﴾ تهنه هه ریه که نه عه ده وه ده نگی که بوو، واته: به تهنه جوبیریل هات و قیراندی به سه ریاندا، له نا کا نه وانیش هه موو له جیی خویاندا مردن. رافه که رانی قورئان ده لئین: خوا جوبیریلی نارد و ده رگای شاره که ی (ئه نتاکیه) ی لیگرتن و بانگیکی به سامی به سه را دان، ئیتر نه وسا تاکه که سیکیان ئی دهر نه چوو. جیی باسه نه وه و زو گه له تیا چوو هه لکی (ئه نتاکیه) ی شام بوون که ئیستا سه به (تورکیا) یه، هه رچه نه ده (ئین که سیر) چه ند تیبینیه کی له باره ی دیاری کردنی نه و شاره وه هه یه!

مه خابن بو به نه ده دروزه کان! :

﴿ **يَا حَسْرَةَ عَلَى الْعِبَادِ** ﴾ مه خابن، بو

نه به نه دانه واته: بو خه لکه که ی (ئه نتاکیه) که په یام به ره کانیا ن به دروژن زانی و ئیمانیا ن نه هیئا، وه که نه فەرموی: ﴿ **مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ** ﴾ هه ر په یام به ریکیان بو نه ده هات، مه گه ر گالته یان پی ده کرد، ئیمه ش له ناومان ده بردن ﴿ **أَلَمْ يَرَوْا كَمَا أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ** ﴾ ئایا قوره یش نه یان بینی که خه لکیکی زورمان له گه لانی پیش نه وان، قه کردو له ناو برد، ده سا بو عیره ت وهر ناگرن؟ ﴿ **أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ** ﴾ که جاریکی تر مه رگیز ناگه رینه وه لایان ﴿ **وَأَنْ كُلْ لِمَا جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ** ﴾ وه به راستیی هه مووشیا ن له روژی قیامه تدا بو پاداش وتوله لای خو مان ناماده نه کرین، ئایه تی (وان کلا لما لیو فینه م ربک اعمالهم ۱۱/۱۱۰). پشتگیری نه وه ده کات.

نه م جیهانه بی (صانیع) ئابی:

﴿ **وَأَيُّ لَكُمْ الْأَرْضُ الْمَيْتَةَ أَحْيَيْنَاهَا** ﴾ وه نیشانه یه که بویا ن له سه ر زیندوو بوونه وه، زه ی مردوه، زیندوو مان کردو ته وه به باران ﴿ **وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ** ﴾

﴿ **وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُندٍ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ** ﴾ ﴿ **إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ** ﴾ ﴿ **يَحْسُرَةُ عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ** ﴾ ﴿ **أَلَمْ يَرَوْا كَمَا أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ** ﴾ ﴿ **وَأَنْ كُلْ لِمَا جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ** ﴾ ﴿ **وَأَيُّ لَكُمْ الْأَرْضُ الْمَيْتَةَ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ** ﴾ ﴿ **وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَحِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجْرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ** ﴾ ﴿ **لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ** ﴾ ﴿ **سُبْحَنَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ** ﴾ ﴿ **وَأَيُّ لَكُمْ الْأَرْضُ الْمَيْتَةَ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ** ﴾ ﴿ **وَأَلْشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ** ﴾ ﴿ **وَالْقَمَرُ قَدَرًا مِنْ مَنَازِلَ حَقٍّ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ** ﴾ ﴿ **لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا الْبَلَدُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ** ﴾

ودانه ویله به کمان ئی دهر هیئا وه لئی نه خون و پییده ژین ﴿ **وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَحِيلٍ وَأَعْنَابٍ** ﴾ وه ره له و زه وییه مردوو ده، چه ندین باخه خورماو، باخه تریمان به دیهینا. خورماو ترى دوو نیعمه تی خوان و به خواردن نه درینه قه له م، زانایان له باره یانه وه نه لئین: له م دوو جوژه میوه ده چه ند قیتامین - که له ش و ته نی مروقه پیوستیا ن پییه تی - هه یه، نه مه له لایه که وه، له لایه کی تریشه وه نه توانین بلئین له ته واوی سالدا، یا به ته رو تازه و فه ریه کی، یان به و شکراوه یی، به ئاسانی ده سته که ون. ﴿ **وَفَجْرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ** ﴾ وه کانیا و یکی زورمان لیله لقولاند ﴿ **لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ** ﴾ تا له میوه ی نه وخوا به بخون، که ده سته کانی نه وان په یدای نه کردوه. (ئین عه باس) و (قه تاده) ده لئین: بیژه ی (ما) له م ئایه تدا بو (نه فیه)، بویه ئیمه ش به (نه فی) مانا مانا کرد ﴿ **أَفَلَا يَشْكُرُونَ** ﴾ ده ئایا سوپاسگوزاری نا که ن؟ ﴿ **سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا** ﴾ پاک و خاوینه نه وخوا به که له هه موو شتیکی - مروقه، گول و گیا، نه توم و زه رات - جوت و نیرو مئی دروستکرد. ﴿ **مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ** ﴾ له وه ی زه ویی نه یروینی

﴿ومن انفسهم ومما لا يعلمون﴾ و له نفسی خویشیان، و لهو شتانه‌یش که ئەوان نایزان. بە ئی... لەم بوونە و مەردەدا چەندان شتی تر هەیه که تانیستاش مروی نایاندەزانی.

شەو و رۆژ، خۆرو هەیف، نیشانە ی بوون و تاک و تەنیایی خۆان:

﴿آية لهم الليل نسلخ منه النهار﴾ شەویش نیشانە و بە لگە یه‌کی ترە بۆیان که ئیئە رووناکی خۆرو رۆژی ئی دەرە کیشین ﴿فإذا هم مظلومون﴾ جا لە ناکاو شەو دی و دەرپۆنە تاریکیه‌وه ﴿والشمس تجري لمستقر لها﴾ و بە لگە یه‌کی تر بۆیان خۆره، که بەر دەوام دیت و دەچی، تاکاتی دیاریکراوی خۆی بۆ راوەستان و لە کار که و تن چی دەبینی بەرەو بنە و خولگە ی خۆی هەر لە گە پرایە تا ئەوکاتە بۆی دیاریی کراوه ﴿ذلك تقدير العزيز العليم﴾ ئەو هاتو چۆر گەرانه بەوشیوه و رده، خەم لاندنی خۆای بە دەسه‌لاتی زانایه ﴿والقمر قدرناه منازل﴾ وە گەرانی مانگیشمان خەم لاند - که ئەمیش بە لگە یه‌کی بە دەسه‌لات و توانایی خۆمان - بە بیست و هەشت مەنزل و ناسۆ، تاهەموو شەویک دابەزیتە جیگایه‌کیانەوه. پاشان دووشەو، یان شەویک پەنانه‌گری ﴿حتى عاد كالعرجون القديم﴾ تا وەک پەلی کۆنی باریکی و شکی زەرد بووی کەوانه‌یی داری خورمای ئی دیت ﴿لا الشمس ينبغي لها ان تدرك القمر﴾ ئە بۆ خۆر دەرکی بگاتە مانگ، تا هەردو پیکه‌وه کۆبەنەوه و، نوورو رووناکی مانگ هەلگری و، تا قیامەت هەر رۆژ بیت ﴿ولا الليل سابق النهار﴾ نە شەویش پیچی رۆژ دەرکەوی که ئیتر تاکاتی کۆتایی دنیا، هەر شەو و تاریک بیت. نەخیر، شتی وا ناشی و نابێ، بە لکو خوا هەردوکیانی بە جۆری دروستکرد، که کاری یه‌کتر تیک نەدەن ﴿وكل في فلك يسبحون﴾ هیچیشیان ناچنە خولگە ی ئەوی تریان، بە لکو هەریه‌کیان لە خولگە ی خۆیا دەسووریتەوه. وەک مەلەوان دین و دەرپۆن. بە ئی خۆر لە خولگە ی سووپانەوه ی خۆیدا بۆماوه ی یه‌کسال، ئەوسا (۱۲) بوورجەکانی خۆی دەرپۆ، لە کاتی کدا هەیفی بە یه‌ک مانگ مەسیرە که ی خۆی دەرپۆ، دیارە بە پیی ئەم نەخشە خۆای یه. مانگ (۱۲) ئەوەندە ی خۆر - لە خولگە ی خۆیدا تیزرەوترە، بۆیه ئەفەرمووی: هەرگیز خۆر ناگاتە مانگ تا بتوانی مەسیرە که ی خۆی بە یه‌ک مانگ ئەنجام بدات. بۆ ئەم بیرە ی (لە مستقر لها) یه‌ دوو تەفسیر هەیه، یه‌کیکیان دە ئی: مەبەست ئەوه‌یه: لەجی و قەرارگە ی خۆیدا که لە ژێر (عرش) دایه و بەرووی زه‌ویدا هەردەم دیت و دەرپا سوژدە دەباو داوا ی مۆلەتی مەلەاتن و گەرانه‌وه دەکا بۆ جاریکی دیکه، وەک لە فەرموودیه‌کدا هاتووه: ((فإنها تذهب حتى تسجد تحت العرش)). فتح الباری: ۴۰۲/۸. هەروا ئەم فەرموودیه‌ش: ((مستقرها تحت العرش)). فتح الباری: ۴۰۲/۸. تەفسیری دووه‌میشیان دە ئی: مەبەست ئەوه‌یه که خۆر تاهاتنی رۆژی قیامەت بەر دەوام لەو خولگە ی خۆیه‌دا هەر دەرگەری و ناوەستی. تەفسیری یه‌کەم پییدەلین (مستقری مەکانی) و، دووه‌میش (مستقری زەمانی)، خۆای کارجوانیش چاکتر دەزانی. تەفسیری (ئین کەسیر).

گەشتی گەمی بە ناو دەریادا نیشانە ی خۆایه:

﴿آية لهم انا حملنا ذريتهم في الفلك المشحون﴾، نیشانە یه‌کی توانایی خۆمانە بۆیان که: ئیئە وەچەو ئەوەکانی ئەوانمان لە ناو کەشتی پێدا بە ناو دەریادا بەوه‌موو شتوو مەکه‌وه هەلگرتوو، ئەهاتن و دەچون و نەشمان ئەهیشت نقوم بین. ﴿وخلقنا لهم من مثله ما يركبون﴾ و له وینە ی کەشتییدا، ئەوی بە کەلکی سواری بیت، بۆمان دروستکردن ﴿وان نشأ نفرقهم فلا صريخ لهم﴾ خو ئەگەر بمانه‌وی لە بنی دەریادا نقومیان بکه‌ین، نقومیان ئەکه‌ین، جا ئەوکاتە هیچ فریاد رەسیکیان بۆنابی ﴿ولا هم ينقذون﴾ و رزگاریش نا کرین ﴿إلا رحمة منا ومتاعا إلى حين﴾ مەگەر هەر رەحمەت و میهرەبانی خۆمان فریایان کەوی، تا ئەوکاتە دیاریکراوه بۆ ژیان، مۆلەتیان

بدین و بهر همدند بین ، نه گینا که سیک ناتوانی رزگار یان بکاو بیانژی نهی^{۴۵} ﴿ **وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ** ﴾ کاتیکیش پییان بگوئی: لهو سزایه ی پشتان، واته: نهوسزایه ی نوممه تهکانی پیشی پی سزا دران، وهلهو سزایه ی دواوه تان (سزای ناخیرهت) خو پاریزن ﴿ **لَعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ** ﴾ به لکو رحمتان پی بکریت ، ده بیینی روو وهرده گین و قبولیان نیه!

موشریکان سه رلینشیواوو گومران:

﴿ **وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ** ﴾ هه رنایه تی بیت بؤ ماو به شدانه ره کان ، له نایه تهکانی پهروه ردگار یان ﴿ **لَا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ** ﴾ هه رووی ئی وهرده گین ﴿ **وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ انْفَقُوا مِمَّا رَزَقَكُمْ اللَّهُ** ﴾ وکاتیکیش پییان

بگوئی: لهو رزق ورژییه ی خوا پنییداون، بیه خشن له ری خواداو بیدهن بهه ژاره کان ﴿ **قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا** ﴾ کافرو بی باوه ره کان به خاوهن بهرواکیان دوت: ﴿ **انْطَعِمُوا** ﴾ **لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ** ﴾ ناخو ئیمه نان وخوراک به که سیک بدین که نه گهر خوا ویستبای خو ی خواردنی ده دانی؟ واته: که سیک هه ژار که وتبی ، مافی به سه ر ئیمه وه نییه، ده بی خوا خو ی بیژییه نی! ﴿ **إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ** ﴾ نا، ئیوه هه رله گومراییه کی ناشکرادان که به ئیمه نه لئین خوراک بهه ژاران بدن.

به لای موشریکه وه زیندوو بوونه وه دووره:

﴿ **وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ** ﴾ و به گالته شه وه نه لئین: ده نه گهر ئیوه راست ده کن، نهو هه ره شه و گوهر شه و به لئینه یه بؤ زیندوو بوونه وه سزاو توله کهیدی؟ دیاره بهروایان به زیندوو بوونه وه سزاو توله نیه ﴿ **مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ** ﴾ مه گهر هه چاوه پوانی یه که نه عره ته و شریخه یه کن، له نا کاو پهیدا بیئ و له ناویان به ری ﴿ **وَهُمْ يَخْصَمُونَ** ﴾ نه وانیش له وکاته دا

- سه بارهت به درؤو راستی زیندوو بوونه وه - سه رگه رمیی مشت و مری ناو خو یانن ﴿ **فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً** ﴾ **وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ** ﴾ نهو شریخه وه نه عره ته یه نه ونده به پهله ده رگیان پیده گری، ئیتر نه نه توانن وه صیه تیئ بکن، نه نه شتوانن بگه رینه وه ناو خانه واده ی خو یان و هیه چاره سه ریکیشیان نیه.

نه خشی زیندوو بوونه وه:

﴿ **وَنَفْخُ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ** ﴾ خه لکی به نه فخری یه کهم هه موونه مرین و پاشان بؤ جاری سییه فوو به شه پیوردا نه کریت ، نهوسا کتوپر به پهله له گوهره کیان هه موودینه ده ری و ده برین بؤلای دادگی پهروه ردگار یان بؤ پاداش و توله ﴿ **قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدًا** ﴾ هه رکه زیندوو شکرانه وه به سه ر سوپمانیکه وه نه لئین: تیاچوونی خو مان! کی له گوهره خه وگا که ماندا زیندوی کردینه وه هه لیساندین؟! ﴿ **هَذَا مَا وَعَد**

وَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿١٦﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿١٧﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿١٨﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿١٩﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٢٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٢١﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٢٢﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٢٣﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٢٤﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٢٥﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٢٦﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٢٧﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٢٨﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٢٩﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٣٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٣١﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٣٢﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٣٣﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٣٤﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٣٥﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٣٦﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٣٧﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٣٨﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٣٩﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٤١﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٢﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٤٣﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٤﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٤٥﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٦﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٤٧﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٨﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٤٩﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٥٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٥١﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٥٢﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٥٣﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٥٤﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٥٥﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٥٦﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٥٧﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٥٨﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٥٩﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٦٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٦١﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٦٢﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٦٣﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٦٥﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٦٦﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٦٧﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٦٨﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٦٩﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٧٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٧١﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٧٢﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٧٣﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٧٤﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٧٥﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٧٦﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٧٧﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٧٨﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٧٩﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٨٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٨١﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٨٢﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٨٣﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٨٤﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٨٥﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٨٦﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٨٧﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٨٨﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٨٩﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٩٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٩١﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٩٢﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٩٣﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٩٤﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٩٥﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٩٦﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٩٧﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٩٨﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمِ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِرَبِّهِكُمْ أَتَقُونَ ﴿٩٩﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۖ فَتَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٠﴾

الرحمن وصدق المرسلون ﴿۱﴾ دیاره نه مه ئه و به لینه یه که خوی به خشنده پیمانی دابوو له سهر زمانی پیغه مبه ره گانه وه، پیغه مبه ره کانیش راستیان وت. ﴿۲﴾ **«إِنْ كَانَتْ إِلَّا صِيحَةً وَاحِدَةً»** ئه و نه فخری زیندوو کردنه وه ش، نه جامی یه که نه عهرته و یه که دهنگی گهره بوو ﴿۳﴾ **«فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ»** ئه و سا هه موویان به زوویی لای ئیمه ناماده کراون بۆ لیکۆلینه وه و حساب ﴿۴﴾ **«فَالْيَوْمَ لَا تَظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا»** ئینجا له و رۆژده تا تۆز قاله یه که ستم له هیچ که سی ناکری ﴿۵﴾ **«وَلَا تَجْزُونَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ»** پاداش و تۆله ی ئه وه نه بی کردوو تانه، پاداش نادرینه وه، به هه شتییه کان له عهیش و نوشدان:

﴿۶﴾ **«إِنْ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَاكِهِونَ»** به راستیی به هه شتییه کان له و رۆژده تا به نیعمه تی خواوه سهر گهرم و شادن ﴿۷﴾ **«هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلَالٍ عَلَى الْأَرَائِكِ»** له سیبه ریکی چرو و خویان و هاوسه ره کانیان، له سیبه ریکی چرو پرداو له سهر چهند ته ختیکی رازاوه دا پالیان داوه ته وه ﴿۸﴾ **«لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ»** له ویش هه موو جوړه میوه یه کیان بۆه یه ﴿۹﴾ **«وَلَهُمْ مَا يَدْعُونَ»** و داوای هه رشتیکیش بکه ناماده یه بۆیان ﴿۱۰﴾ **«سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ»** سه لام و درودیکیشیان به قسه پیده گات له لایه ن خوی به رحمه وه، وه که نایه تی (تحیتهم یوم یلقونه سلام. ۴۴/۳۳). دووپاتی ئه وه ده کاته وه.

رۆژی سه لا تاوانباران جیا ده کرینه وه:

ئینجا روونه کریته تاوانباران و پنیان نه وتری: ﴿۱۱﴾ **«وَأَمَّا زَاوَالُ الْيَوْمِ إِلَیْهَا الْمُجْرِمُونَ»** ئه ی تاوانباران! ده سا نه مپو جیا بینه وه له نیمانداره کان. ئینجا بۆنه وه ی زیاتر تووشی ئیش و بازار بن، له لایه ن خواوه پنیان نه وتری: ﴿۱۲﴾ **«أَعِدَّ لِلْكَافِرِينَ»** ئه ی نه وه کانی ئاده م! ئاخرم پشتر وه سیه تم بۆ نه کردن ﴿۱۳﴾ **«أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ»** که شهیتان نه په رستن، چونکه ئه و بۆنیوه دوژمنیکی ئاشکرایه؟ ﴿۱۴﴾ **«وَأَنْ أَعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»** ئه ی غه رمانم پینه کردن که ته نها من په رستن و په په ویی له من بکه ن، ئانه مه یه (واته: په رستم به ته نیا) ری راسته که ﴿۱۵﴾ **«وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبَلًا كَثِيرًا»** بیگومان شهیتان خه لکیکی زوری گومرا کرد لیقان ﴿۱۶﴾ **«أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ»** ده ئایا تیئاگه ن و ژیرنا بن؟ ﴿۱۷﴾ **«هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ»** ئانه مه هه رنه و دۆزه خیه که له دونیادا به لیتان پیدرا بوو، پرواتان نه کرد ﴿۱۸﴾ **«إِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ»** ده فرموون به هو ی بی باوه رییتانه وه نه مپو بجنه ناوی.

رۆژی قیامهت مۆر له ده می خوانه ناسان ده دری:

﴿۱۹﴾ **«الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ»** نه مپو (رۆژی قیامهت) مۆر ده نیی به سه رده میاندا و ناتوانن به زمان هیچ قسه یه که بکه ن ﴿۲۰﴾ **«وَتَكَلَّمْنَا أَيْدِيَهُمْ»** ده سته کانیشیان قسه مان له گه ل نه که ن ﴿۲۱﴾ **«وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ»**

شهرت

الرحمن وصدق المرسلون

إِنْ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَاكِهِونَ ﴿۵۵﴾ هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلَالٍ عَلَى الْأَرَائِكِ مَكْكُونُونَ ﴿۵۶﴾ لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَهُمْ مَا يَدْعُونَ ﴿۵۷﴾ سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ ﴿۵۸﴾ وَأَمَّا زَاوَالُ الْيَوْمِ إِلَیْهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿۵۹﴾ أَعِدَّ لِلْكَافِرِينَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿۶۰﴾ وَأَنْ أَعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿۶۱﴾ وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبَلًا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ﴿۶۲﴾ هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿۶۳﴾ أَصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿۶۴﴾ الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيَهُمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿۶۵﴾ وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنْ يَبْصُرُونَ ﴿۶۶﴾ وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَائِيهِمْ فَمَا اسْتَطَعُوا مَضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ﴿۶۷﴾ وَمَنْ نَعْمِرْهُ نَكْسِئْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿۶۸﴾ وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ ﴿۶۹﴾ لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحْيِيَ الْقَوْلَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿۷۰﴾

اوتو بر

پیغمبر کانیشتیان شایه تی ددهن بهوی کردوویانه. نیمامی (موسلیم) له (نه نه س) هوه ئه‌لی: (کنا عند رسول الله ﷺ فضحك فقال: ((هل تدرون مم اضحك؟)) قال: قلنا الله ورسوله اعلم. ((قال: من مخاطبة العبد ربه. يقول: يارب، الم تجرنی من الظلم؟ قال: يقول بلی. قال: فيقول، فإني لا اجيز على نفسي إلا شاهدا مني، قال: فيقول: كفى بنفسك اليوم عليك شهيدا، وبالكرام الكاتبين شهودا، قال فيختم على فيه فيقال: لأركانه، انطقي، قال: فتتطرق بأعمالهن، قال ثم يخلی بيته وبين الكلام فيقول بعدا لكن وسحقا، فعنكن كنت اناضل)) فی الزهد والرقائق (۲۹۶۹) حدیث رقم (۱۷). ئیمه کاتی لای پیغه مبه‌ر بووین ﷺ خو به خو پیکه‌نی، فهرمووی: ده‌زانی له‌چی پیده‌که‌نم؟! وتمان خواو پیغه مبه‌ری شهو باشتر شه‌زانی. فهرمووی: له موجداه‌له‌ی به‌نده پیده‌که‌نم له‌گه‌ل په‌روه‌ردگاریدا، ده‌لی: شه‌ی په‌روه‌ردگاری من! نایا له‌ زولم وستهم په‌نام ناده‌ی؟ خوا شه‌فهرمووی: به‌لی، (به‌نده‌که‌ش) شه‌لی: شه‌وجا شایه‌تی له‌خۆم نه‌بیست قبولم نیه، خواش ده‌فهرمووی: باه‌رخۆ توو فریشته تو‌مار که‌ره‌کانت شایه‌د بن، شه‌وسا مؤر له‌ده‌می ده‌دری، پاشان به‌ شه‌ندامه‌کانی تری ده‌لی: ئیوه‌ش قسه‌ بکه‌ن، شه‌وانیش هه‌رشتیکیان کردبی - وه‌ک خو‌ی - ده‌یگێرنه‌وه، پاشان شه‌لی: هه‌ردوو بن له‌رحمه‌تی خوا، ده‌ک به‌رن، خو من له‌به‌ر ئیوه به‌رگرم ده‌کردو تیده‌کو‌شام. ﴿**ولو نشاء لطمسنا علی اعینهم**﴾ خو‌نه‌گه‌ر به‌مانه‌وی نه‌بینن، ناسه‌واری چاوه‌کانیشتیانمان نه‌ده‌ه‌یشت تاری‌نوین بین ﴿**فاستبقوا الصراط**﴾ ئینجا به‌ره‌و ریگا‌که پی‌شپرکییان کرد وه‌ک جارن ﴿**فانی یبصرون**﴾ جاپۆن ده‌بینن ئیمه کو‌یرمان کردبن؟! ﴿**ولو نشاء لمسخناهم علی مکانهم**﴾ شه‌گه‌ر مه‌یلش بکه‌ین له‌جینی خو‌یاندا (مه‌سخ) مان ده‌کردنه‌وه، واته: شکل و بی‌چمان شه‌گو‌رپین و جم‌وجولمان لی‌شه‌برین و وه‌ک به‌ردو جیمادانمان لی‌ده‌کردن ﴿**فما استطاعوا مضیا ولا يرجعون**﴾ جا ئیتر نه‌یان‌توانیبا نه‌بو‌نه پی‌شی، نه‌بگه‌رینه‌ دواوه. ﴿**ومن نعمه‌ ننکسه فی الخلق**﴾ هه‌ر که‌سییش ته‌مه‌نی در‌یژ بکه‌ین، ده‌ره‌نجام ژێرو ژووری ده‌که‌ین له‌لاشه‌وجه‌سته‌و بیرو هۆشیدا، واته: ده‌یگێرنه‌وه بو‌ قونا‌غی مندالیی و لاوازی و هه‌یج توانایه‌کی نامینی، وه‌ک شه‌فهرمووی: (الله الذی خلقکم من ضعف ثم جعل من بعد ضعف قوه‌ ثم جعل من بعد قوه‌ ضعفا وشيبة یخلق ما یشاء وهو العليم‌ القدیر) ۵۴/۳۰. یان ده‌فهرمووی: (ومنکم من یرد الی ارض‌ العمر...) ۵/۲۲. ﴿**فلا یعقلون**﴾ ده‌نایا شه‌وان تی‌ناگه‌ن و ژیرییان ناخه‌نه کارکه‌ که‌سیک بتوانی کاری ناوا بکات، شه‌ی چۆن ناتوانی زیندووتان بکاته‌وه؟! **پیغه مبه‌ر ﷺ شاعیر نه‌بووه:**

بی پرواکان شه‌یانوت: شه‌وی (موحه‌مه‌د) شه‌یلی شی‌عرو هۆنراوه‌یه! خوایش شه‌فهرمووی: ﴿**وما علمناه الشعر وما ینبغی له**﴾ ئیمه هه‌رگیز شی‌عرو هۆنراوه‌مان فی‌ری موحه‌مه‌د نه‌کردوه و، هۆنراوه و تنیش شی‌اوی شه‌و نیه، می‌ژوو و (سی‌ره) هه‌ردوو له‌وه‌دا یه‌کده‌نگن که‌ پیغه‌مبه‌ر ﷺ شی‌عری نه‌وتوه‌و نه‌یشیزانیوه، شه‌وه‌یش له‌روژی (خه‌نده‌ق) دا وتوو‌یه‌تی له‌سه‌ر کیشی شی‌عره‌کانی (ع‌به‌دوللای کو‌ری ره‌واحه):

ولا تصدقنا ولا صلینا...

لا هم لولا انت ما اهتدینا

شه‌وه‌ش له‌روژی (خونه‌ین) دا وتوو‌یه‌تی:

انا بن عبد المطلب

انا النبی لا کذب

شه‌وه‌ش شه‌و روژه له‌ (غار) و (شه‌شکه‌وته‌که) دا وتی:

و فی سبیل الله مالقیث

هل انت إلا اصبع دمیت

نه‌مانه هیچ‌کامی‌کیان به‌نیازو مه‌به‌ستی شیعره‌وه نه‌یگوتووه، هر بویه‌ش ده‌فرمووی: ((لأن یمتلی جوف احدکم قیحا خیر له من ان یمتلی شعرا)) سویند به‌خوا دل و ده‌رونی هر‌کامی‌کتان پریبی له کیم و زوخوا، له‌وه‌باشتره بوی پری بکا له‌شیعره و هونراوه. پیشه‌وا نه‌حمده. (نبین که‌سیر) ده‌لی: (واسناده علی شرط الشیخین ولم یخرجاه). ﴿ان هو الا ذکر وقرآن مبین﴾ نه‌وه‌یش که نه‌و ده‌یلی هر په‌ندونا مؤژگاری و، قورئانیکی روون و ناشکرایه، نه‌ک شیعر ﴿لینذر من کان حیا﴾ تا نه‌وکه‌سه‌ی که دل زیندوو و پرواداره بترسینی ﴿ویحق القول علی الکافرین﴾ و به‌لینی هاتنی سزای خواش بوی پروایان به‌جی بگا، واته: بیانوی هیچ که‌سیک نه‌میننی نه‌گه‌ر لایداو سزا درا. جا هر نه‌و مه‌به‌سته‌ش له سووره‌تی (۸۰/۲۷)، له‌سووره‌تی (۲۲/۲۵) دا هاتووه.

باتال و ولسات نیعه‌تن و، نیشانه‌ی خوان:

﴿اولم یروا انا خلقنا لهم مما عملت ایدینا انعاما﴾
 نایا نه‌یزانیوه که نیعه و شتره مه‌رو بز و گامان بوی دروست کردوون ﴿فهم لها مالکون﴾ نجا بوی خویمان بوونه خاوه‌نیان ﴿وذللناها لهم﴾ و ابوشمان رام و ژیرده‌سته کردون ﴿فمنها رکوبهم ومنها یاکلون﴾ له‌ناوایاندایه بوی سوارییان و، تیایاندایه ده‌یخون ﴿ولهم فيها منافع وشارب﴾ وچه‌ندین قازانج و سوودیان تیدایه بویان، هر له‌خوری و کورک و موو و پیست و نیسک و شیره‌که‌یان ﴿افلا یشکرون﴾ ده‌سا نیتر سوپاسگوزاری خودای به‌خشندوه دلوفان ناکمن له‌سهر گشت نه‌و نیعه‌تانه‌ی؟! ﴿واخذوا من دون الله آلهة لعلهم ینصرون﴾ که‌چی له جیاتی شوکرانه بژی‌ری بوی خوا، چند خواو په‌رستراویکیان بوی خویمان گرت! به‌نو می‌ده‌وه به‌هانیانه‌وه بین و یارمه‌تی بدرین ﴿لا یتستیعون نصرهم وهم لهم جند محضرون﴾ خو له‌راستیدا نه‌خوانه ناتوان یارمه‌تی په‌رستیاره‌کانیان بده‌ن، نه‌گه‌رچی نه‌مان (بتپه‌رسته‌کان) سوپا و سهر بازی ناماده‌ن

﴿اولم یروا انا خلقنا لهم مما عملت ایدینا انعاما﴾
 ﴿مذکون﴾ ﴿وذرلناها لهم فیمتارکوبهم ومنتایا کون﴾ ﴿۷۱﴾
 ﴿ولهم فيها منافع وشارب﴾ ﴿۷۲﴾ ﴿واخذوا من دون الله آلهة لعلهم ینصرون﴾ ﴿۷۳﴾ ﴿لا یتستیعون نصرهم وهم لهم جند محضرون﴾ ﴿۷۴﴾ ﴿فلا یحزنک قولهم﴾ ﴿۷۵﴾
 ﴿اننا نعلم ما یشکرون﴾ ﴿۷۶﴾ ﴿اولم یرا الانسان انا خلقناه من نطفة فاذا هو خصیم مبین﴾ ﴿۷۷﴾ ﴿وضرب لنا مثلا ونبی خلقه﴾ ﴿۷۸﴾ ﴿قال من ینعی العظیم وھی رمیم﴾ ﴿۷۹﴾
 ﴿قل یحیی‌ها الذی انشاها اول مرة و هو بکل خلق علیهم﴾ ﴿۸۰﴾
 ﴿الذی جعل لکم من الشجر الاخصر نارا فاذا انتم منه توقدون﴾ ﴿۸۱﴾ ﴿اولیس الذی خلق السموات والارض یتدر علی ان یخلق مثله‌م بکل و هو الخلق العلیم﴾ ﴿۸۲﴾
 ﴿انما امره﴾ ﴿۸۳﴾ ﴿اذا اراد شی‌ا ان یقول له کن فیکون﴾ ﴿۸۴﴾
 ﴿فنبحن الذی یدیه ملکوت کل شی‌ا و الیه ترجعون﴾ ﴿۸۵﴾
 ﴿سورة الصافات﴾

له‌به‌ر ده‌ستیاندا و، سهرجه‌م هه‌مووشیان له‌ناو ناگری دۆزه‌خدا ناماده ده‌کرین. ئینجا دلنه‌وایی په‌یام‌به‌ر ﷺ نه‌کا و نه‌فرمووی: ﴿فلا یحزنک قولهم﴾ نه‌و قسه‌و وتانه‌یان پی‌ت نه‌لین: وه‌ک جادوبازه، شاعیره،... هتد، نابی خه‌فه‌تبارت بکات ﴿اننا نعلم ما یسرون وما یعلنون﴾ چونکه نه‌وان هرچی له‌دل بگرن و بیشارنه‌وه و هرشتی‌کیش ناشکرا بکن، بیگومان نیعه به‌هه‌مووی نه‌زانین.

کافران حاشای ژینیکی تر ده‌که‌ن دوا‌ی مردن:

﴿اولم یر الانسان انا خلقناه من نطفة﴾ نایانه‌و مرویه که ئینکاری توانا و ده‌سه‌لادی‌خوا ده‌کا له‌سهر زیندو بوونه‌وه - به‌تایبیت کوره‌که‌ی نوبه‌ی - نه‌یزانیوه که نیعه نه‌ومان له تنۆکه ناویکی قیزه‌ون دروستکردوه؟ ﴿فاذا هو خصیم مبین﴾ که‌چی وائیستا - له‌باتی سوپاسگوزاری - دوزمنیکی ناشکرایه و، نکولی زیندوو بوونه‌وه نه‌کات!!

سوورەتی (۴/۱۶) ش که دەفەرموی: (خلق الإنسان من نطفة فإذا هو خصيم مبين) هەر لەسەر هەمان مانا جەخت دەکات. ﴿^{۷۸} وضرب لنا مثلا ونسي خلقه﴾ مەسەل و نموونەیکە بۆ هێناینەوه و، ئینگاری دەسەلاتی ئیمە ی کرد بۆ زیندووکردنەوهی ئادەمیزاد و جن. وە دروستیبوونی خۆی لەبیر کرد! ﴿^{۷۹} قال من يحيى العظام وهى رميم﴾ چەند ئیسکیکی رزیوی هیناو رووی لە پیڤەمبەرکردو وتی: کى ئەتوانى ئەو ئیسک و پروسکە رزیوانە زیندوو بکاتەوه؟! بۆ هۆی دابەزینی فرمایشی (اولم يرى الإنسان)، (موجاهیدو عیکرمە) دەلین: (ئوبە ی کور ی خەلەف) ئیسکە رزیویکی بە دەستەوه گرت و وردو خاشاکی کردو دای بە دەم باوه، ئەوسا بە پیڤەمبەری ﷺ وت: تۆ پیت وایە که خوا بتوانی ئەمە زیندوو بکاتەوه! ئەویش فەرمووی: ((نعم، يميتك الله تعالى، ثم يبعثك، ثم يحشرک إلى النار)). بەلى.. خوا ئەتمرینی، لەپاشان زیندووت ئەکاتەوه، ئەوجا دەتئیرى بۆ ناگری دۆزەخ.

هەزار رحەمەت لە گۆرەکە ی (سەبید عەبدولرەحیمی مەولەوی) یش، چەندە جوان ئەم باسە ی لە (عەقیدە مەرضیە) کەیدا بە هۆنراوە هۆنیویەتەوه دەلی:

فرقة العناد قد ماتت اینها	فاقرآن ((یس)) حتی یحییها
نەر پیشە ی سەردەست مەفتوتی ئۆبە ی	جەوابی حەزەت تەماشای دەکە ی
تیرژی قەطعی ئەو طەرژە دەلیلە	بەپەندە ی رەگی دلی تەئویلە

﴿قل يحيى الذى انشأنا اول مرة﴾ تۆ بلی: ئە ی موحەممەد ﷺ هەرئەو کەسە که هەوێجار دروستیکردوون زیندوشتان ئەکاتەوه ﴿وهو بكل خلق عليم﴾ چونکە ئەو خواپە بەهەموو دروستکراویک زاناو بە ئاگایە، ئەزانى چۆنى دروستکردوون و، چۆنیش زیندوویان بکاتەوه ﴿^{۸۰} الذى جعل لكم من الشجر الأخضر نارا﴾ هەرئەو زاتە دەسەلاتدارە یە ئیوێ زیندوودەکاتەوه کە لەدارى سەوزو شین و تەپناگری بۆ دروستکردوون ﴿إِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تَوَفَّدُونَ﴾ ئینجا ئیوێش (لەودەسە چیلە) یە ئاگر ئەکەنەوه. سەردەمی کۆن عەرەبەکان دوو جوړ داریان ئەهینا، بەناوی (مرخ) و (عفار) و لەسەر یەکیان دەسوی ئاگری ئەگرت و سوودیان لى وەرئەگرت. جا کەسێک ئاوا بتوانى لەدارى تەپ ئاگر فەراهم بێنى، ئایا هەرئەو خاوەن دەسەلاتە ناتوانى مردووان زیندوو بکاتەوه؟ وەکو دەفەرموی: ﴿^{۸۱} او ليس الذى خلق السموات والأرض بقادر على ان يخلق مثلهم﴾ ئاخۆ ئەو خواپە توانیبیتی ئەم ئاسمانان و زەوییه بەدی بهینی تواناشی نایە بۆ جارێکی تر وینەیان دروست بکاتەوه؟ ﴿بلى وهو الخلاق العليم﴾ بەلى ئەتوانى و، هەرئەویشە دروستکارو زانیار ﴿^{۸۲} إنما امره إذا اراد شيئا ان يقول له كن فيكون﴾ بەراستیی هەركاتى ویستیشتى بەدی بهینی هەرئەوێە کە پێی بفرمى بە!، ئەویش دەست بەجى دەبیت. سوورەتی (۴۰/۱۶): (إنما قولنا لشيئ.. تەفسیرە بۆ ئەم ئایەتە. ﴿^{۸۳} فسبحان الذى بيده ملكوت كل شيء﴾ ساپاکی و بى عەیبی هەربۆ ئەو خواپە دەسەلاتی هەموو شتیکی بە دەستەوه یە ﴿والیه ترجعون﴾ هەر بۆلای ئەویش دەگەرێنرێنەوه. بۆ لیکۆلینەوه و پاداش و تۆلە.

زۆر سوپاس و پێزانین بۆ پەروەرندە ی جیهان کە یارمەتیدام بۆ تەواکردنی تەفسیری ئەم سوورەتی (یس) ه.

*** **

۲۷- سوورهتی (صافات) به

مهککه یسیه و (۱۸۲) نایه ته.

به ناوی خوی به خشندهی میهره بان

نهم سووره ته ش وهك گشت سووره ته مهککه یسیه کانی دیکه، باسی بناغه سه ره کییه کانی نیسلام دهکات، وهکو یهکتا پهرستی خوار سروس و نیگاو، زیندو و بوونه وهو پاداش و توله، جا بو یه که مجار باسی فریشته و، هیژو دهسه لات و توانایان دهکا، پاشان جنیه کان.. لهگه ل داستانی هندی په یامهران به وه کو تاییشی دیت که یارمه تیی و، کو مه کیی خوا ته نها بو په یامهران و دوستانی خوی ده بی.

بهم شیوه یه ش دهست پی شهکات: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ * **والصافات صفا** سویند به و فریشتانه ی زور بهوردیی له باره گای خوا پهرستییدا ریز ده به ستن و مهلکه چ ده بن ﴿**فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا**﴾ نینجا به و فریشتانه ی پالده نین به هوره کانه وه بو شه و جیگایه ی خوا ویستی له سه ره بو باراندنی باران ﴿**فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا**﴾ و به و فریشتانه ش نایه ته کانی قورئان به سه ره په یامهره کاند ا نه خویننه وه. (ئیین مه سعود و، ئیین عه باس و، مه سروق و، سه عیدی کوپی جوبه یرو، عیکره مه و، مواهیدو، سه ددی و، قه تاده) نهم به ریزانه هه مو و شه ی: (صافات، زاجرات، تالیات) به فریشته مانا نه ده نه وه، ده لئین چونکه هه ر فریشته کانی له ئاسماندا ریزن، نیمامی (موسلیم) یش: (۱/ ۲۲۳) نهم فهرموده یه دینی و ده فهرموی: ((الَّا تَصْفُونَ كَمَا تَصِفُ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ رَبِّهِمْ؟))، واته: ئیوه ش وهکو فریشته بو ریز نابن؟ پرس یاریان کرد باشه! شه وان چون لای خوی په روه ردگاریان ریز ده بن؟ فهرموی: ((يَتِمُّونَ الصِّفُوَ الْمُتَقَدِّمَةَ، وَيُرَاصُّونَ فِي الصِّفِّ))، ریزی پی شه وه ته و او ده که ن و شان له شانی یه کتر ده دن.

خو تاك و ته نایه :

﴿**إِنَّ إِلَهُكُمْ لَوَاحِدٌ**﴾ سویند به وانه هه مو، بی شك په رستراوی ئیوه یه که په رسراوه نه زیاتر ﴿**رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا رَبُّ الْمَشَارِقِ**﴾ و په روه ردگاری ئاسمانه کان و زهوی و، هه رچیش له نیوانیاندایه و، په روه ردگاری جی هه لاتنه کانی خوړو، جی ئاو ابوونه کانیته تی، زاناکان ده لئین: خوړ هه مو روژی له جیگایه که هه لدی و، له جیگایه کیش ئاو شه بی، چونکه بو هه ر روژی له روزه کانی سال (مه شریق) یک و (مه غریب) یک هیه، ده په روه ردگار خاوه نی هه مو یانه.

سورۃ الصافات

المزمل المزمع

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالصَّفَاتِ صَفًا ﴿١﴾ فَأَلْزَجْنَ زَجْرًا ﴿٢﴾ فَالَّتِلَّتِ ذِكْرًا ﴿٣﴾ إِنَّ إِلَهُكُمْ لَوَاحِدٌ ﴿٤﴾ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشْرِقِ ﴿٥﴾ إِنَّا زَيْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِرَبِّهِ الْكَوَكِبِ ﴿٦﴾ وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ ﴿٧﴾ لَا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلَأِ الْأَعْلَى وَيُقَذَّفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ ﴿٨﴾ دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ ﴿٩﴾ إِلَّا مَنْ خُفِيَ الْخَطِيئَةُ فَانْتَبَهَ، شَهَابٌ نَاقِبٌ ﴿١٠﴾ فَاسْتَفْهِمَهُمْ أَهْمُ أَشَدَّ خَلْقًا أَمْ مَنْ خَلَقْنَا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَازِبٍ ﴿١١﴾ بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ ﴿١٢﴾ وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ ﴿١٣﴾ وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخَرُونَ ﴿١٤﴾ وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُؤْمِنٍ ﴿١٥﴾ أَلَمْ نَكُنْ أَوْفَاءً لِمَا وَعَدْنَا وَكُنَّا بِهَذَا عَظَمًا أَوْ تَالِعُوتُونَ ﴿١٦﴾ أَوْ تَابُوا أَلَّا يَذْكُرُوا ﴿١٧﴾ قُلْ نَعَمْ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ ﴿١٨﴾ فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ يَنْطُرُونَ ﴿١٩﴾ وَقَالُوا لَوْلَا هَذَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿٢٠﴾ هَذَا يَوْمَ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ تُكَذِّبُونَ ﴿٢١﴾ أَنْحَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٢٢﴾ مِنَ دُونِ اللَّهِ فَاهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَحِيمِ ﴿٢٣﴾ وَقَفُّهُمْ أَهْمُ مَسْئُولُونَ ﴿٢٤﴾

سورۃ الصافات

۱۱۶

رازاندنه و هوئ ناسمان و پاراستنی له کولای شه یقان:

﴿ **إنا زينا السماء الدنيا بزينة الكواكب** ﴾ بیگومان ئیمه ئهم ناسمانه نزیک به ئیوه مان به چه نندین ئهستیهری رووناک و دره و شاهه رازاندو تهوه ﴿ **وحفظا من كل شیطان مارد** ﴾ و بهو ئهستیهرانهش به باشی پاراستو مانه له ههر شه یقانیکه سهرکesh و یاخی و بی خیر ﴿ **لا یسمعون إلی الملأ الاعلی** ﴾ و نهو جنوکه و شه یقانانه، ناتوانن له فریشته ی بالانشین کوله بکه و گوئی بو قسه و توژیژیان بگرن ﴿ **ویقذفون من کل جانب** ﴾ و ههرکاتیکیش ویستیان بهر و ناسمان بچن و، بیانوهی گوئی له فریشته کان بگرن، له گشت لاه به ئهستیهری گپدار راوده نرین و، رت ده کرینه وه، تیرباران ده کرین ﴿ **دحورا** ﴾ بو دورو خستنه و هیان له گوینگرتن بو ههواله گرنگه کانی ناسمان! ﴿ **ولهم عذاب واصب** ﴾ وله قیامه تیشدا سزایه کی هه میشه یان بو هیه ﴿ **إلا من خطف الخطفه** ﴾ مه گر که سیکیان له کتوپرداو به دزی، شتی له ههواله کان بریفینی ﴿ **فاتبعه شهاب ثاقب** ﴾ ده سبه جی نه ویش بزیسکی گپدارو سووتینه ری شوینده که وی، رافه که رانی قورئان ده لئین: هندی جار شه یقانه سهرکیشه کان له ده سته ی (مه له ئولنه علا) قسه و باس و، کاروباری نهینیان نه دزی، (جا ههرکه ده یان ویست بهر و زهوی بینه خواره وه بهو بزیسکه گپدارانه نه سووتینران، (مه راغی - خوی لی رازی بی - له تهفسیری نایه ته کانی (۷-۱۰) دا نه لی: مه به ست نه ویه که خوی به ده سه لات ناهیلی ئاده مزاد و جیه سهرکیشه کان - نهوانه یان بیرناکه نه وه له ده سه لاتی خوا - سود له پانتایی و نارایشی نهو ناسمانه رازنراویه و هرگرن و، زوره شیان له زه ویدا زیندان ده کرین و، ناهیلی له وه هه موو جه مال و که ماله تیگه ن، وه له هه موو لایه که وه هه واه نارزوو بهر و فسادو خراپه کاری نه یانبات، (سید قطب) - بهر میهره بانی خوا بکه وی - ده لیت: ئیمه نازانین نهو شته نهینیانه چون نه دزین و، چونیش بهو نهستیهره گپدارانه (نه یازک) ده سووتینرین! چونکه نهو کاره کاریکی نادیاره و، ههواله زانیاری خوا ده کرین.

ژینی پاش مردن:

﴿ **فاستفتحهم** ﴾ ده ساتو نهی موچه مهه! ﴿ **لهوانه که نکولی زیندوو بوونه وه ده کهن بپرسه: ﴿ام اشد خلقا ام من خلقنا﴾** ناخو دروستکردنی نهوان - له پاش مردن - زور گرنگتر و سه ختره، یان نهو ناسمان و زهوی و فریشتانه ی دروستمانکردوون؟! دیاره دروستکردنی ناسمانه کان و زهوی سهخت ترو گراتره، جا که واته ئیوه چون ددان نانین به زیندوو بوونه وه دا؟! نه ویه که خوا له جیه کی ترده ده فره موئ: (لخلق السموات والأرض اکبر من خلق الناس ولكن اکثر الناس لا یعلمون) ۵۷/۴۰. ﴿ **إنا خلقناهم من طین لازب** ﴾ بیگومان ئیمه ماکی نهوانمان (واته: ئاده م) له قورپکی نه رمی پیکه وه نوساوو لینج دروستکردوه ﴿ **بیل عجب** ﴾ به لکو تو له مله لانی نهوان، ده رباره ی نهو ههواله یه قینه یه سهیر داماوئی ﴿ **ویسخرن** ﴾ و نهوانیش بوخویان ههر خهریکی حه نه کی و گالته و مه سخره ن به توو به زیندوو بوونه وه ﴿ **واذا نکرنا لا یذکرون** ﴾ و ههرکاتیکیش ناموژگاری بکرین، ناموژگاری و هرناگرن، چونکه زور دلره ق و یاخین ﴿ **واذا راوا آیه یستسخرن** ﴾ و ههرکاتیکیش نیشانه یه ک (وه ک دوو که رتبهونی مانگ) ده بینن، لاقرتی و مه سخره ده کن! ﴿ **وقالوا إن هذا إلا سحر مبین** ﴾ و ده لئین نه مه ههر جادوویه کی ناشکرایه و هیچی تر نه! ﴿ **إذا متنا وکنا ترابا وعظاما** ﴾ ناخو ئیمه که مردین و بوینه گل و چه ند ئیسک و پروسکیک ﴿ **إنا لمبعوثون** ﴾ راسته جاریکی تر - وه ک ئیوه ده لئین - زیندوو نه کرینه وه؟! ﴿ **أو أبأئنا الأولون** ﴾ و یزای باوکه پینشووه کانمان؟! ﴿ **قل نعم وانتم داخرون** ﴾ بلئ: نه ری هه موواتان زیندوو نه کرینه وه و ملکه چ و په ست و ریسواو زه بوونیش: وه کو ده فره موئی: (وکل اتوه داخرون) ۸۷/۲۷. یا ده فره موئی: (سیدخلون

جهنم داخرین) ۶۰/۴۰. ﴿فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ﴾ نه‌وش (واته: نه‌فخه‌ی زیندو و کردنه‌وه‌که) لای خوا ته‌نھا تیڤراخوږین و شریخه‌یه‌کی گه‌وره‌یه بو زیندوو بوونه‌و ږیان ﴿فَإِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ﴾ ئیتر ده‌ست به‌جی زیندوو نه‌بنه‌وه‌و بو ځویان ته‌ماشا ده‌که‌ن و ده‌روانن ږیان چاوهروانی حیساب و سزاو توله‌ ده‌که‌ن.
سه‌ختی و دژواریی روژی په‌سلان:

﴿وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَذَا يَوْمُ الدِّينِ﴾ هه‌رکه نه‌و هه‌ول و ناږه‌حه‌تیه‌یان دی، ده‌لین: مال و یران ځومان! څو نه‌مه روژه‌که‌ی پاداش و توله‌یه! ﴿هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَكْذِبُونَ﴾ له‌لایه‌ن فریشته‌که‌انه‌وه پښیان نه‌وتړی: به‌لی نه‌مه نه‌و روژه‌یه پاک و پیس جیاده‌کرینه‌وه‌که ئیوه ږواتان پښینه‌وو ﴿احْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ﴾ * ۲۲ من دون الله ﴿فریشته‌که‌ان به‌یه‌کتر ده‌لین:

ده‌ساناده‌ی نه‌وانه و سته‌میان ده‌کرد و موشریک بوون، ځویان و هاوشیوه‌کانیان و، نه‌وانه‌ش که له‌باتی خوا ده‌یانپه‌رستن، گش کوښکه‌نه‌وه: کافر له‌ته‌ک کافرا، شه‌روال پیس له‌گه‌ل شه‌روال پیسدا، عه‌ره‌قخور له‌گه‌ل عه‌ره‌قخوردا... هتد ﴿فَاهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَحِيمِ﴾ نه‌وساش ری دی دوزخ بو هه‌موان ده‌ست نیشان بکه‌ن ﴿وَقِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْئُولُونَ﴾ و رایانگرن! چونکه به‌راستی له‌ته‌و کرده‌وه‌کانیان به‌ر پرسیارن ﴿مَا لَكُمْ لَا تَنْصَرُونَ﴾ پښیان نه‌وتړی: چیتانه، بو یارمه‌تی یه‌کتر ناده‌ن؟! ﴿بَلْ هُمْ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ﴾ به‌لی ناتوانن هاوکاری یه‌کتر بکه‌ن، به‌لکونه‌مړو که قیامته هه‌موو به‌رامبه‌ر به‌فه‌رمانی خوا ملکه‌چ وه‌ستانو.

تیکړایی موشریکان له روژی قیامته:

﴿وَاقْبَلْ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾ له‌وکاته‌دا څو به‌زلزان و سه‌رکو تکراره‌کان، روویان کردو ته یه‌کتر له‌یه‌کتر ده‌پرسن ﴿قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ﴾ ده‌لین:

﴿مَالَكُمْ لَا تَنْصَرُونَ﴾ ۲۵ بَلْ هُمْ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ ۲۶ وَاقْبَلْ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ۲۷ قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ۲۸ قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ۲۹ وَمَا كَانُوا لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَافِينَ ۳۰ فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِذَا لَدَّا يَقُونَ ۳۱ فَاعْوِذْكُمْ إِنَّا كُنَّا غَاوِينَ ۳۲ فَإِنَّهُمْ يُؤْمِنُونَ بِالْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ۳۳ إِنَّا كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ۳۴ إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ۳۵ وَيَقُولُونَ إِنَّا لَنَارِكُوا أَلَهَاتِنَا لِشَاعِرٍ مُّجْتَوٍ ۳۶ بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَقَ الْمُرْسَلِينَ ۳۷ إِنَّكُمْ لَذَائِقُوا الْعَذَابِ الْأَلِيمِ ۳۸ وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۳۹ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ۴۰ أُولَئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُومٌ ۴۱ فُتُوهُمْ وَهُمْ مُكْرَمُونَ ۴۲ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ۴۳ عَلَى سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ ۴۴ يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ۴۵ بَيْضَاءَ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ ۴۶ لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُقْرَبُونَ ۴۷ وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ ۴۸ كَأَنَّهُمْ بِيضٌ مَّنْكَوونٌ ۴۹ وَاقْبَلْ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ۵۰ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ ۵۱

۴۴۷

به‌راستی ئیوه‌بوون به‌نیوی خیرخوازی، که له‌ری چاک و خیرو راسته‌وه په‌یتا په‌یتا ده‌هاتنه لمان و قسه‌تان بو ئده‌کردین و دهره‌نجام له‌خشته‌تان بردین؟ ﴿قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾ سه‌روکه‌کانیش ده‌لین: به‌لکو ئیوه هه‌رخوتان ږواتان به‌خوا به‌فه‌رمانه‌کانی خوا نه‌بوو ﴿وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ﴾ ئیمه هیچ زوروده‌سه‌لاتیکمان له‌سه‌رتان نه‌بوو ﴿بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَافِينَ﴾ به‌لکو ئیوه هه‌ر له‌بنه‌ره‌تا څوتان هوزو گه‌لنکی یاخی و، له‌سنوور دهرچوو بوون ﴿فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا﴾ جا وایستاش ږیریاری په‌روه‌دگارمان له‌سه‌رمان راستگه‌را ﴿إِنَّا لَذَائِقُونَ﴾ بی‌سو ده‌بی ئیمه نه‌وسزایه بچیزین ﴿فَاعْوِذْكُمْ إِنَّا كُنَّا غَاوِينَ﴾ به‌لی له‌به‌ره‌وه ئیمه ځومان گومرا بوون، ئیوه‌شمان گومرا کرد ﴿فَإِنَّهُمْ يُؤْمِنُونَ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ﴾ جا به‌راستی گش نه‌مانه (پیشه‌واو شوینکه‌وتوو) له‌و روژه‌دا له‌سزاو له‌جه‌زه‌ده‌دا، شه‌ریک و هاوبه‌شن ﴿إِنَّا كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ﴾ به‌راستی ئیمه

ناوا به مؤشریکان و تاوانباران دهکین ﴿^{۲۶} **إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ**﴾ چونکه ئەوان کاتێ پێیان گوترا: هیچ پەرسراویکی هەق نە جگە لە (الله)، ئیبايان دەکرد و خۆیان زۆر بەزل دەزانی ﴿^{۲۷} **وَيَقُولُونَ إِنَّا لَنَأْكُلُوا لِقَابَهُمْ**﴾ و دەشیانگوت: ئایا ئێمە بۆ شاعیریکی شێت و لێو وەکو موحەممەد، واز لە خواکانمان بێنین؟! ﴿^{۲۸} **بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ**﴾ خوا رەتیان دەدا تەو و دەفەرموی: نەخێر، وا نە وە ئەوان پێیان وایە، بە لکو ئەو بەهەق (واتە: بە قورئانەو) هاتووە، هەرچی شەهیناوە هەراستەو، پڕواشی بەوپە یامبەرانیە کردووە بەر لەخۆی هاتوون و، باسی رێگا و بەرنامە ی حەقیان کردووە.

تۆلە ی مؤشریکان و جەزای خوا پەرستان:

﴿^{۲۹} **إِنَّكُمْ لَذَائِقُوا الْعَذَابِ الْأَلِيمِ**﴾ بێگومان ئێو (ئە ی پێشەوایانی شیرک و خوانەناسیی!) سزایەکی بەئێش دەچێژن ﴿^{۳۰} **وَمَا تَجْزُونَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ**﴾ دیارە کە هەر بەوکارانە سزاو تۆلە دەدرێن لە دنیا دا کردوتانن ﴿^{۳۱} **إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمَخْلَصِينَ**﴾ بەلام بەندە یە کخوایەرستەکان، لەو سزایە بەدوور دەبن و توێژێنەو یان لە تەکناکرێ ﴿^{۳۲} **أُولَئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ**﴾ ئەم بەندە خوا بەهەقناسانە، رۆژیەکی باش و تاییبەتی و بێ شوماری کاتزانراویان بۆ هەیە، هەرگیز ئێشیان نابێ، وەک ئەفەرموی: ﴿^{۳۳} **فَوَاكِهِمْ وَمَكْرُومٍ**﴾ میوە جاتی جۆراوجۆرە، رێژ لێگیراو و رێژداریشن ﴿^{۳۴} **فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ**﴾ لە چەند باخێکی پڕ لە نیعمەت ﴿^{۳۵} **عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ**﴾، لەسەر تەختان بەرامبەر یەک دانیشتوون ﴿^{۳۶} **يَطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَاسٍ مِنْ مَعِينٍ**﴾ لە پێکی شەراب و بادە ی چاوی رەوان و لەبەر رۆشتوو بە سەریاندا دەگێردێ ﴿^{۳۷} **بِإِذْنِ رَبِّهِمْ لَذَّةٌ لِلشَّارِبِينَ**﴾ شەرابی رەنگ سپی، خوشمەزە بۆ خۆرەوانی ﴿^{۳۸} **لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ يَنْزِفُونَ**﴾ نە هیچ سەرنێشەو تێکچوونیکی تێدا یە، نە عەقڵیشیان لا دەبێ ﴿^{۳۹} **وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ**﴾ و چەند هاوسەر یکی چاوەگەر و چاوەرەشیان لایە، کە جگە بۆ مێردەکانیان ئەوینیان بۆ کەس نیە، بۆ هیچ کەسیکی دیکەش نابوون ﴿^{۴۰} **كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَكْنُونٌ**﴾ لووس و پاكژو سپی، هەر دەلێت: هێلکە ی ناوھیلانەن و لە ژێر بال و پەردا دا پۆشراون و هەرگیز توێژیان ئی نەنیشتوو و کەسی دەستی لێ نەداون.

کۆبوونەو ی بەهەشتییەکان و گفتووگۆ یە:

﴿^{۴۱} **فَاقْبَلْ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ**﴾ ئەوجا بۆ و تووێژ روو لە یەکتەر دەکەن و لە یەکتەر دەپرسن و دەکەونە یاد ی دنیا و خەلکانێک بەیاد دەکەن: ﴿^{۴۲} **قَالَ قَاتِلْ مِنْهُمْ إِنْ كَانِ لِي قَرِينٌ**﴾ یەکیکیان دەلی: بەراستی من لە دنیا دا هەم دەم و هاو نیشینیکم هەبوو، نکولی زیندوو بوونەو ی دەکرد ﴿^{۴۳} **يَقُولُ إِنَّكَ لَمِنَ الْمَصْدُوقِينَ**﴾ و دەیگوت: ئایا تۆش لەوانەیت باوەریان بەزیندوو بوونەو هەیە؟! ﴿^{۴۴} **إِذَا مَتَّأَ وَكُنَّا تُرَابًا إِنَّا لَمَدِينُونَ**﴾ شاخو - وەک ئێو دەلێن - کاتێ مردین و بووینە گل و چەند ئێسکی زیندوو ئەکرێنەو و پاداش ئەدرێنەو؟! ﴿^{۴۵} **قَالَ هَلْ أَنْتُمْ مُطْلَعُونَ**﴾ موسلمانە بەهەشتییەکە لە هاوێ بەهەشتییەکانی خۆی دەپرسی: ئایا ئێو لەسەرەو دەروانن، هیچ ناگایەکتان لێ هەیە؟! ﴿^{۴۶} **فَاطْلَعَ فَرَأَاهُ فِي سَوَاءٍ الْجَحِيمِ**﴾ ئەوجا خۆی سەیر دەکا دەبینی لەناوەرستی دۆزەخدا یە ﴿^{۴۷} **قَالَ تَاللَّهِ إِنْ كُنْتَ لَتَرْدِينِ**﴾ بە شایە کامیەکەو و تی: سوێند بەخوا، نزیک بوو منیش بخەیتە ناو دۆزەخەو و وەک خۆت فریوم بەدیت ﴿^{۴۸} **وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُحْضَرِينَ**﴾ و ئەگەر نیعمەتی چاکە ی پەرورە دگرم ئەبوا یە بە هیدایەت و پاراستن، منیش ئێستا لە نامادە کراوانی ناو دۆزەخ ئەبووم ﴿^{۴۹} **أَفَمَا نَحْنُ بِمَعِينٍ إِلَّا مَوْتُنَا الْأُولَى**﴾ ئینجا بەهەشتییەکان لەناو خۆیاندا بۆخۆشی دەلێن: ئەو ئێمە ئێتر نامرێن، جگە لە مردنی پێشوومان؟! ﴿^{۵۰} **وَمَا نَحْنُ بِمَعْدِينِ**﴾ و هیچ سزایەکیش ئەدرێن؟! ﴿^{۵۱} **إِنْ هَذَا إِلَّا الْفَوْزُ الْعَظِيمُ**﴾ بە راستیی ئەمە کە خوا پێمانی

به خشيوه. له ريزو كه رامه تی بهه شت. نه وه به نامانچ گه یشتنی گه وره. ﴿ **لَمَثَلْ هَذَا فليعمل العاملون** ﴾ خدا ده رموی: دهبا تیکوشه ران بو گه یشتن به نامانچی ناوا. ههول بدن و لی برین و کاربکن له دنیا دا. داره ژه قنه موته که دی دوزه خ و یاران:

﴿ **اذلک خير نزلا ام شجرة الزقوم** ﴾ خوا نه فرموی: ده نایا نه و نازو نیعمه ته ی بهه شته چاکتره. بو میوانداری. یان داره که ی ژه قنه مووت. واته: یان دره خته نه فرمت لیکراوه که ی زه ققوم! زه ققوم: دره ختیکی بچووکی بوگه نی بهروبوتاله. له (تیهامه) دا ده رو و. خواردنی جه منده میه کانه ﴿ **إنا جعلناها فتنه للظالمین** ﴾ به راستی ئیمه کردو مانه به تاقیکردنه وه بو موشریکان. نه وه بوو کاتی باسی دره ختی زه ققوم کرابا. نه یانوت: چون له ناو ناگردا دره خت شین ده بی! له جیگایه که تر دا نه فرموی: (وما

جعلنا الرؤيا التي أريناك إلا فتنة للناس و الشجرة الملعونة في القرآن ونخوفهم فما يزيدهم إلا طغيانا كبيرا) ۶۰/۱۷ ﴿ **إنها شجرة تخرج في أصل الجحیم** ﴾ به راستی نه وه دره ختی که له بنی دوزه خه وه دره چی ﴿ **طلعها كانه رؤس الشیاطین** ﴾ به روو بووم و خونچه ی سر له کهانی هه رده ئی سهره سه کوتی شه یاتینییه. کاتی خو ی عمره به کان شتی زور ناشیریان نه شو به اند به که لله سهری شه ی تانه وه. بو یه قورئانی ش له سهر زمانی نه وان دی و ده لی: به روو بوو که ی له سهره سه کوتی شه یاتین ده چی ت ﴿ **فإنهم لا کلون منها** ﴾ جا به راستی نه وه دوزه خی یانه - به ناچار یی- لی نه خون ﴿ **فما لنون منها البطون** ﴾ جا ورگی خو یانی لی پر نه کن. (لیس لهم طعام إلا من ضریع لا یسمن ولا یغنی من جوع) ۷-۶/۸۸ بو دوو یاتکردنه وه ی نه و مانایه یه. (ئین عه باس) ده لی: پیغه مبه ر ﴿ **نه و نایه ته ی ده خو ینده وه**و. پاشان ده یفرموی: بهه قیانه ت له خوا بترسن، چونکه به راستی نه گهر دلۆپیک له داری زه ققوم

﴿ **یقول ائذک لمن المصدقین** ﴾ اء ذامننا و کنا رباً و عظماء اء انما لمدینون ﴿ **قال هل اسمع مطیعون** ﴾ ﴿ **قال طلع قردا فی سواد الجحیم** ﴾ ﴿ **قال الله** ان کدت لتزینین ﴿ **اولا نغمه فی لکنت من المخضرین** ﴾ ﴿ **فما نحن بمبتین** ﴾ ﴿ **الا موننا الاولی و ما نحن بمعدین** ﴾ ﴿ **ان هذا هو الفور العظیم** ﴾ ﴿ **لیثل هذا فلیعمل العیالون** ﴾ اذلک خیر نزلا ام شجرة الزقوم ﴿ **إنا جعلناها فتنه للظالمین** ﴾ ﴿ **إنها شجرة تخرج فی أصل الجحیم** ﴾ ﴿ **طلعها كانه رؤس الشیاطین** ﴾ ﴿ **فإنهم لا کلون منها فما لنون منها البطون** ﴾ ﴿ **ثم ان لهم علیها لشوبا من حمیم** ﴾ ﴿ **ثم ان مرجعهم لالی الجحیم** ﴾ ﴿ **إنهم ألفوا آباءهم فصرّا لی** ﴾ ﴿ **فهم علی آثارهم یهرعون** ﴾ ﴿ **ولقد ضل قبلهم اکثر الاولین** ﴾ ﴿ **ولقد ارسلنا فیهم منذرین** ﴾ ﴿ **فانظر کیف کان عقیبة المذنبین** ﴾ ﴿ **إلا عباد الله المخلصین** ﴾ ﴿ **ولقد نادینا نوح فلیقم المجیون** ﴾ ﴿ **ونحننه واهله من الکرب العظیم** ﴾

بتکینریته نیوده ریاکانی دونیا وه. نه و ژیان و ژیواری سهرزه ویی گشت تیک نه دا لییان. جا ده بی حالی نه و که سه چون بی. نه وه خو راک ی بی؟ تیرمیزی و نه سائی و ئیبذی ماجه. ﴿ **ثم ان لهم علیها لشوبا من حمیم** ﴾ له پاشان له سه ر نه و خو راکه خلته یه که له ناویکی گهر میان بو هیه و. ده یکن به سه ر زه قومه که دا ﴿ **ثم ان مرجعهم لالی الجحیم** ﴾ پاشان به راستی گه رانه وه شیان بو دوزه خه ﴿ **ثم انهم الفوا آباءهم ضالین** ﴾ بو یه نه و سزایه ش توندی ملیان کرا. چونکه به راستی نه وانه باوو باپیرانی خو یانیان به گومرای و سهر لیشیوا وی دی ﴿ **فهم علی آثارهم یهرعون** ﴾ جا نه وانیش بی لیکدانه وه له دنیا دا له شوینی نه وان تاو ده دران ﴿ **ولقد ضل قبلهم اکثر الاولین** ﴾ وه نه بی ته نها قوره یش سه ریان لی تیکچوویت. بیگومان له پیشیانه وه زورتیرنی پیشیان گومر ابوون و ها وه لیان بو خوا دانا! ﴿ **ولقد ارسلنا فیهم منذرین** ﴾ و بیگومان په یامبه رانیکی زوریشمان ناره نیویان بو ترساندن و

سهرکونه کردنیان، به لّام ناموزگارریان وهرنه گرت ^{۷۲} **فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذِرِينَ** جا بنواره له دوا جارد ا بزانه پاشه بوژی ترسیئراوه کان چوډ بوو؟ نایا خوا له ریشهی نه هیئان؟ ^{۷۴} **إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ** به لّام بهنده پاکه هه لّبرئیراوه کانی خوا، رزگاریان بوو.

نوح و نه ته وه که ی:

^{۷۵} **وَلَقَدْ نَادَانَا نُوحٌ** بی سو (نوح) یش هاواری بو هیئان و داوای یارمه تی لیکردین بو سهر گه له خراپه که ی، ئه و جائیمه ش وه لّامان دایه وه **فَلْنَعْمَ الْمَجِيبُونَ** به راستیی نیمه ش چاک وه لّام دهرمه بووین، چونکه به خیرایی به دهمیه وه چووین و فریای که و تین ^{۷۶} **وَنَجِيْنَاهُ وَاهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ** و خو ی و خانه واده و خه لکه هاودینه کانیانم له و به لا گه وریه رزگار کرد ^{۷۷} **وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ** و

له ناو ئه و هه موو خه لکه دا زا بوو نه وه کانی نه ومان هیشته وه. ده لّین: له پیاوو له زن ته نها هه شتا که سیك باوه ریان هیئا وهرچوون، پاشان مروّه بو دوایی له سی کوپه که ی نوح: (سام، حام، یافیس)، زا و زیا نکر دو وه پیدای بوونه وه ^{۷۸} **وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ** وه له گه لانی تری داهاتوویشدا سه ناو ناویانگی چاکمان بو هیشته وه تا بوژی قیامت ^{۷۹} **سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ** سلوو درود بو سهرگیانی نوح له سهراسه ری دونیادا، ^{۸۰} **إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ** به راستیی نیمه ناوا پاداشتی چاکه سازان ئه دهنه وه، واته: به ناوو شوهرتی چاک ^{۸۱} **إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ** چونکه به راستیی ئه و (نوح) یه کی بوو له بهنده بر واده کانه ^{۸۲} **ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخِرِينَ** له پاشان خه لکه کانی ترمان، ئه وانه یان بر وایان نه هیئا نقوم کرد.

نیبراهیم و گه له که ی:

دیته سهرباسی چیروکه که ی نیبراهیم ^{۸۳} **وَنَهَرْمُوسَى** و نه فه رموی: **وَأَن مِّنْ شَيْعَةٍ لِّإِبْرَاهِيمَ** به راستی (نیبراهیم) یش له

ئه سلی دیندا) له شوینکه و تروانی نوح بوو، هه رچونی نوح هه ولی یه کتا په رستی ئه داو توند بوو له سهر چه سپاندنی نایینی خوا، نیبراهیمیش هه روا ^{۸۴} **إِذْ جَاء رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ** ئه و دهمه ی که به دلیکی ساغ و پاک و دوور له شیرک هاته پیشگای په روه ردگاری خو ی، (موحه ممدی نیین سیرین) ده لی: قه لبی (سه لیم) ئه ویه: بزانی هه ر خوا هه قه و، هاتنی بوژی قیامه تیش راسته و، مردوانیش زیندو نه کړینه وه، (نیین نه بی حاتم)، ^{۸۵} **إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ** کاتی که به باوکی و، گه له که ی خو ی گوت: چیه ده یپه رستن؟! ^{۸۶} **إِنَّمَا آلِهَةٌ دُونَ اللَّهِ تَرِيدُونَ** نایا شتیکی دروو ده ست هه لّبه ست و نا په واه، چه ندخوا یه ک له باتی خوای هه ق، ده خوانن بو په رستن؟! ^{۸۷} **فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ** نه ری باوه رتان به په روه ردگاری جیهانه کان چیه؟ ^{۸۸} **فَنظُرْ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ** ئینجا نیبراهیم ته ماشایه کی ئه ستیره کانی کرد ^{۸۹} **فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ** جاوتی: به راستی من نه خوشم، مه به ستی ئه وه بوو که له گه ل

سورة الصافات

معدن الطاهر

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ (۷۷) وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ (۷۸) سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ (۷۹) إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ (۸۰) إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ (۸۱) ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخِرِينَ (۸۲) وَنَجِيْنَاهُ وَاهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ (۸۳) وَنَهَرْمُوسَى (۸۴) وَنَجِيْنَاهُ وَاهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ (۸۵) وَنَجِيْنَاهُ وَاهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ (۸۶) وَنَجِيْنَاهُ وَاهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ (۸۷) وَنَجِيْنَاهُ وَاهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ (۸۸) وَنَجِيْنَاهُ وَاهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ (۸۹) وَنَجِيْنَاهُ وَاهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ (۹۰) وَنَجِيْنَاهُ وَاهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ (۹۱) وَنَجِيْنَاهُ وَاهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ (۹۲) وَنَجِيْنَاهُ وَاهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ (۹۳) وَنَجِيْنَاهُ وَاهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ (۹۴) وَنَجِيْنَاهُ وَاهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ (۹۵) وَنَجِيْنَاهُ وَاهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ (۹۶) وَنَجِيْنَاهُ وَاهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ (۹۷) وَنَجِيْنَاهُ وَاهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ (۹۸) وَنَجِيْنَاهُ وَاهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ (۹۹) وَنَجِيْنَاهُ وَاهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ (۱۰۰)

ئەواندا نەپوا بۆ جەژنەکیان، بەمەستی شکاندنی بتهکان بمینیتەوه ﴿ **فتولوا عنهم مدبرین** ﴾ ئینجا روویان لی
 وەرچەرخان و، پشتیان تیکردو گەرانهوه بۆبارە ناھەموارو نالەبارەکی خۆیان ﴿ **فراغ إلی آلھتھم فقال لا
 تاكلون** ﴾ ئینجا زۆر بەنھینی و لەسەرخۆ چووێ بەتخانەکەو روویکردە بتهکان و بە گالتەوہ وتی: ئایا ئێوہ ناخۆن
 لەم خواردنە؟ ﴿ **ما لکم لا تنطقون** ﴾ چیتانە، بۆ قسە ناکەن؟! ﴿ **فراغ علیھم ضربا بالیمین** ﴾ ئینجا لەسەرخۆ
 بەرو روویان رویشت وتوند بە دەستی راستی مستیکی تیسرەواندن و، ھەموویانی ورد و خاش کرد، بته
 گەرەکی نەبی ﴿ **فاقبلوا إلیھ یزفون** ﴾ ئینجا خەلگەکی گەرانهوہ بەرھو (ئیراھیم) بەچوستی چون، ھەتا بزائن کی
 بتهکانیانی شکاندوہ بەسەر یەکدا، بۆیە بەیەکتریان وت: بیدی و نەبی ھەرئیراھیم بوو، ئینجا سەرکۆنەیان کرد ﴿ **قال
 اتعبدون ما تنحتون** ﴾ ئیراھیمیش گوتی: ناخۆ ئێوہ شتی دەپەرستن کە بە دەستی خۆتان ئەیتاشن؟! ﴿ **واللہ
 خلقکم وما تعملون** ﴾ ھەم خۆتان ھەم ئەو بتانە دروستیان دەکەن لە دارو بەرد، خوا بەدیپنان، واتە: ئەو خوايە
 دەسەلاتداریکی وەھایە، ئەگەر بیهوی ناھێلی ئێوہ ھیچ شتی بکەن و، ھیزو تواناتان لێدەسینیتەوہ. (قورتویی)
 ئەلی: (ای واللہ خلقکم و عملکم، وھذا مذهب اھل السنۃ: ان الأفعال خلق للہ - عزوجل - و اکتساب للعباد، و فی
 هذا إبطال مذهب القدریۃ و الجبریۃ). (ئەبووھوریرە) دەلی: پیغەمبەر ﷺ فەرمووی: ((ان اللہ خالق کل صانع و
 صنعتہ)) أخرجه الحاکم فی الإیمان، و صححه علی شرط مسلم. واتە: بیگومان خوا دروستکەری ھەموو
 پیشەسازیک و پیشەکەییەتی. ﴿ **قالوا ابنوا لہ بنیانا فالقوہ فی الجحیم** ﴾ جا کە قسەیان بپراو پەکیانکەوت، وتیان:
 شوورە بینایەکی بڵندی بۆساز بدن و پری بکەن لە ئاگرو، ئەوساتیئەفری بدن، ئەوانیش ھەلیاندو ئیراھیمیش
 وتی: (حسبی اللہ ونعم الوکیل). ﴿ **فاردو بہ کیدا** ﴾ جا ئەوان نیازو خەیاڵیکی خراپیان بەرامبەر بە ئیراھیم کردو
 و یستیان بیستوینن ﴿ **فجعلناھم الأسفلین** ﴾ جا ئیمەش وژێرمان خست. واتە: ئاگرەکەمان فینککردوہو، ھیزی
 سوتاندنمان تیا نەھیشت و ھەولەکانیانمان باتل و پووچەڵکردوہو. تەفسیری (نامی) بەرگی شەش، لاپەرە (۱۶۵)
 چاپی (۱۹۸۴) ز دەلیت: ئەو ئاگرەییە لە (دەشتی بیتوین)ی سەر بە قەزای (رانیە)ی سەر بە پارێزگای سلیمانی بوو،
 لەویدا بوو ئیراھیمیان خستە ناو ئاگرەکەوہ! بەلام نازانم تا چ ئەندازە ئەو دەگونجیت و سەرچاوەکەیی چیە؟.

کۆچەکی ئیراھیم و ئەزمواندنی بەسەرپرینی ئیسماعیل:

﴿ **وقال إنی ذاہب إلی ربی سینھدین** ﴾، ئیراھیم کەنا ئومیدبوو لەئیمانی قەومەکەیی گوتی: کەوابو من کۆچ
 دەکەم بۆ ئەو شوێنە خوا فەرمانی پیکردووم. ھەر ئەویش رێنماییم دەکات بۆی، جا ھەر لەسەر ئەو دلتایییە،
 خۆیی (لووت)ی برازای و خاتوو (سارە)ی خیزانی (عیراق)یان جێھێشت و بەرو ولاتی شام بەرێکەوتن، پاشان
 لەوێش کارەکیان مەیسەر نەبوو بەرو (فەلەستین) روشتن، بۆدواتریش چوون بۆ (میسر). ﴿ **رب ھب لی من
 الصالحین** ﴾ جا کە گەلەکەیی بەجێھێشت ھەستی بەئاواری و بی کەسی کرد، بۆیە فەرمووی: پەروردگارم!
 بەشکوم مندالیکی نێرینەیی سالتەم پی بەخشیت ﴿ **فبشرناھ بغلام حلیم** ﴾ ئینجا ئیمەش مۆژدەمان پێدا
 بەکۆرێکی بەئارام و ھێمن، ئەو کۆرەش - ھەک رافەکەرانێ قورئان دەلێن - ئیسماعیل بوو ﴿ **فلما بلغ معہ السعی
 جاکاتی گەیشتە تەمەنی کاروتیکۆشان و روشتن لە گەل باوکیدا** ﴾ **قال یا بنی إنی أری فی المنام إنی ادبحک**
 ئیراھیم وتی: کۆرەچکۆلەکەم! بەراستی من لەخەوندا دیتم کە دەبی تۆ سەبرم ﴿ **فانظر ماذا تری** ﴾ جا بنوارە چی
 دەبینی؟ واتە: چی بەباش دەبینی، سەرپرینت یان نا؟ ﴿ **قال یا ابت افعل ما تؤمر** ﴾ ئیسماعیل وتی: بابە! ھەرچیت
 پی سپێڕاوہ بیکە ﴿ **ستجدنی إن شاء اللہ من الصابرين** ﴾ دەمبینی بەخواستی خوا لە خوگراڤم. بەلی.. ئیسماعیل

— علیه السلام — به‌لینه‌کی خوی برده سهر و راستی فرمود، بویه خوایش شایه‌دی بؤدا و فرمودی: (واذکر فی الکتاب اسماعیل إنه کان صادق الوعد وکان رسولا نبیا) ۵۴/۱۹. ﴿**فلما أسلما وتله للجبین**﴾ جا کاتی هردو (باوک و کوپ) ملکه‌چی فرمانی خوا بوون و، ئیبراهیم ئیسماعیلی به روودا خست بؤ سهر برین ﴿**ونادیناه ان یا ابراهیم قد صدقت الرؤیا**﴾ لهو حله‌دا ئیمه‌ش بانگمان له ئیبراهیم کردو وتمان: نهی ئیبراهیم! به‌راستی خه‌ونه‌که‌تت به‌دی مینا و جی‌به‌جیت کرد ﴿**إنا كذلك نجزي المحسنین**﴾ به‌راستی ئیمه‌ ناوا پاداشی چاککاران نه‌ده‌ینه‌وه، وهک پاداشی ئیبراهیممان دایه‌وه، نه‌ویه که خوا نه‌فرمودی: (ومن یتق الله یجعل له مخرجا ویرزقه من حیث لا یحتسب) ۳-۲/۶۵. ﴿**إن هذا لهو البلاء المبین**﴾ به‌راستی ئاهمه‌ نه‌وتا قی‌کردنه‌وه ناشکرایه‌ بوو،

ئیبراهیم و ئیسماعیلان پی‌ تاقی‌کردنه‌وه ﴿**وفدیناه بذبح عظیم**﴾ وه نه‌ومان به قوچیک‌ی‌گه‌وره کپی‌ه‌وه و بریتیدا، زاناکانی ته‌فسیر ده‌لین: به‌رانبگی سهر بری له فی‌دی‌ی ئیسماعیلدا / سه‌لامیان له سهر بی ﴿**وترکنا علیه فی الاخرین**﴾ وه‌ناوو شوهرتی چاکه‌یمان بؤ ه‌تا ه‌تایی — له نیو نه‌وی ناینده‌دا — بؤه‌یشه‌وه ﴿**سلام علی ابراهیم**﴾ سلوو درودی نه‌براهو بؤ ئیبراهیم ﴿**کذلك نجزي المحسنین**﴾ ئیمه‌ ناوا پاداشتی چاککاران نه‌ده‌ین ﴿**إنه من عبادنا المؤمنین**﴾ به‌راستی نه‌و یه‌کی بوو لهو به‌ندانه‌مان، بپوای بته‌ویان بوو ﴿**وبشرناه یاسحاق نبیا من الصالحین**﴾ دوی نه‌و روودا وه‌ش موژده‌ی له دایک بوونی (ئیسحاق) یشمان پندا، که په‌یامبه‌ری نه‌بی له چاکان ﴿**وبارکنا علیه وعلی إسحاق**﴾ خیرو بی‌ری دونیاو قیامه‌تمان به‌سهر ئیبراهیم و ئیسحاقدا رشت ﴿**ومن ذریتهما محسن وظالم لنفسه مبین**﴾ جا له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا له‌نیو نه‌وه‌کانی‌اندا خه‌لکانی چاککارو، سته‌کار له‌ خو‌ه‌بوون به‌ ناشکرا.

﴿**فلما أسلما وتله للجبین**﴾ وَتَدْنِيْتهُ اَنْ يَّكْبُرَ هِيْهُ ۝۵۴ قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا ۚ اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ۝۵۵ اِنَّ هٰذَا لَمَوْءِدٌ لِّمُنٰىئٍۭا عَظِيْمٍ ۝۵۶ وَتَرٰكُنَا عَلٰى فِى الْاٰخِرِيْنَ ۝۵۷ سَلَّمَ عَلٰى اِبْرٰهِيْمَ ۝۵۸ كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ۝۵۹ اِنَّهٗ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِيْنَ ۝۶۰ وَبَشَّرْنٰهٖ بِاِسْحٰقَ يَبْنٰى اِلَيْهِ الصَّٰلِحِيْنَ ۝۶۱ وَتَرٰكُنَا عَلٰى وَاٰسَاقَ ۝۶۲ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهٖمَا تُحْسِنُ وَظٰلِمٌ لِّنَفْسِهٖ مُبِيْنٌ ۝۶۳ وَلَقَدْ مَكَنَّا عَلٰى مُوسٰى وَهَرٰوٰتَ ۝۶۴ وَنَجَّيْنٰهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيْمِ ۝۶۵ وَنَصَرْنٰهُمْ فَاٰتٰوْهُمُ الْقُلٰلِيْنَ ۝۶۶ وَءَاتَيْنٰهُمَا الْكُتٰبَ الْمُسْتَقِيْمَ ۝۶۷ وَهَدَيْنٰهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ ۝۶۸ وَتَرٰكُنَا عَلٰى الْاٰخِرِيْنَ ۝۶۹ سَلَّمَ عَلٰى مُوسٰى وَهَرٰوٰتَ ۝۷۰ اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ۝۷۱ اِنَّهٗمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِيْنَ ۝۷۲ وَلٰٓ اِيْلٰٓسَ لَمِنْ الْمُرْسَلِيْنَ ۝۷۳ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖ اَلَا تَتَّقُوْنَ ۝۷۴ اَتَدْعُوْنَ بَعْلًا وَّتَذَرُوْنَ اَحْسَنَ الْخٰلِقِيْنَ ۝۷۵ اِنَّ رَبَّكُمُ الرَّبُّ ۝۷۶ اَتَاٰ بِكُمْ الْاَوَّلِيْنَ ۝۷۷

جا دوی داستانی (ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق)، به‌کورتیی داستانی هه‌ندی له‌په‌یامبه‌رانی‌تر ده‌کات، وه‌ نه‌فرمودی: ﴿**ولقد مننا علی موسی وهارون**﴾ بیگومان ئیمه‌ منه‌تمان نا به‌سهر موساو هارون دا، به‌ په‌یامبه‌رایه‌تی و نیعمه‌تی دیکه، نایه‌تی: (ولقد آتینا موسی وهارون الفرقان وضياء) ۴۸/۲۱. نه‌و نیعمه‌ته‌ی باسکردوه. ﴿**ونجیناهما وقومهما من الكرب العظیم**﴾ خویان و گه‌له‌که‌یانمان لهو چوژتم و به‌لاو نه‌گه‌به‌تی‌ه گه‌وره‌یه‌ بزگار کرد، واته: له‌ژیر ده‌سته‌یی و سته‌می فیرعه‌ون ﴿**ونصرناهم فکانوا هم الغالبین**﴾ بؤ خو‌مان وه‌موساو هارون و به‌نی ئیسرائیلان یارمه‌تیداو، ئینجا زالبوون و سهرکه‌وتن به‌ سهر‌دوژمه‌نه‌کانی‌اندا، نه‌مه‌ش پاش نه‌وه‌ بوو که چه‌ندان سال بوو له‌ژیر ده‌ستی فیرعه‌وندا نه‌یان نالاند ﴿**واتیناهما الکتاب المستبیین**﴾ ئونامه‌ روونکه‌ره‌وه‌که‌شمان (ته‌ورات) پیدان. ﴿**وهدیناهما الصراط المستقیم**﴾ وه‌ رینی راسته‌که‌شمان نیشان‌دان ﴿**اِنَّ**

وترکنا علیهما فی الآخرین ﴿۱۲۲﴾ وناووشورهتی چاکه یانمان بۆ ههتا ههتایی له نیو نهوی نایندهدا هیشتوه ﴿۱۲۳﴾ سلام
 علی موسی وهارون ﴿۱۲۴﴾ سلاو درود بۆ سه رگیانی موسا و هارون بههتا ههتایی ﴿۱۲۵﴾ إنا کذلک نجزی المحسنین ﴿۱۲۶﴾
 بهراستی ئیمه ناوا پادستی چاکاران نه دینهوه ﴿۱۲۷﴾ إنه من عبادنا المؤمنین ﴿۱۲۸﴾ چونکه بهراستی ههردوکیان
 (موسا و هارون) له بهنده بروداره کانمان بوون.

یادی ئیلیاسی پیغه بهران:

﴿۱۲۹﴾ إنا إلیاس لمن المرسلین ﴿۱۳۰﴾ بیگومان (ئیلیاس) ی کوری (یاسین) - وهچهزای هارونی برای موسا - یهکی
 له په یامبهران بو، خوا ناردی بۆ نیو گهلیک که له ولاتی (سوریه) دا بیتیکیان بهناوی (بهعل) هوه نه په رست. ئیستایش
 شوینهواری شاری (بعلبک) هه ر دیاره. ﴿۱۳۱﴾ إذ قال لقومه الا

تتقون ﴿۱۳۲﴾ کاتی روشت بهگه له کهی خوی و: بۆ چی له خوا
 ناترسن؟ ﴿۱۳۳﴾ اتدعون بعلا وتذرون احسن الخالقین ﴿۱۳۴﴾، نایا
 بتی (بعل) نه په رست و، دهست له چاکترین و جوانترین
 دروستکاران هه ئه گرن؟! ﴿۱۳۵﴾ الله ربکم رب آبائکم
 الاولین ﴿۱۳۶﴾ ئه و خواجه (الله)، که په روه ردگاری ئیه و
 په روه ردگاری بارو باپیره پیشووه کانمانه ﴿۱۳۷﴾ فکذبوه فابنهم
 لمحضرون ﴿۱۳۸﴾ دهره نجام برویان پی نه هینا و به درویان
 زنیانکرد، جا له توله دا له نا و دۆزه خدا ناماده ده کړین بۆ
 سزا ﴿۱۳۹﴾ إلا عباد الله المخلصین ﴿۱۴۰﴾ جگه له بهنده پاکه
 دلسوزه کانی خوا ﴿۱۴۱﴾ وترکنا علیه فی الآخرین ﴿۱۴۲﴾ وه نیومان
 به چاکیی و، پاکیی له نا و گه لانی پاش نه واند هه شته وه
 ﴿۱۴۳﴾ سلام علی إلی یاسین ﴿۱۴۴﴾ سلاو درود بههتا ههتایی بۆ
 (ئیلیاس) خویی و، بۆ شوینکه وتوه کانی ﴿۱۴۵﴾ إنا کذلک
 نجزی المحسنین ﴿۱۴۶﴾ بهراستی ئیمه پاداشی چاککاران ناوا
 نه دینهوه ﴿۱۴۷﴾ إنه من عبادنا المؤمنین ﴿۱۴۸﴾ چونکه بهراستی
 ئه و یهکی بو له بهنده بروداره کانمان.

﴿۱۲۸﴾ إنا کذلک نجزی المحسنین ﴿۱۲۹﴾ إنا إلیاس لمن المرسلین ﴿۱۳۰﴾ بیگومان (ئیلیاس) ی کوری (یاسین) - وهچهزای هارونی برای موسا - یهکی
 له په یامبهران بو، خوا ناردی بۆ نیو گهلیک که له ولاتی (سوریه) دا بیتیکیان بهناوی (بهعل) هوه نه په رست. ئیستایش
 شوینهواری شاری (بعلبک) هه ر دیاره. ﴿۱۳۱﴾ إذ قال لقومه الا
 تتقون ﴿۱۳۲﴾ کاتی روشت بهگه له کهی خوی و: بۆ چی له خوا
 ناترسن؟ ﴿۱۳۳﴾ اتدعون بعلا وتذرون احسن الخالقین ﴿۱۳۴﴾، نایا
 بتی (بعل) نه په رست و، دهست له چاکترین و جوانترین
 دروستکاران هه ئه گرن؟! ﴿۱۳۵﴾ الله ربکم رب آبائکم
 الاولین ﴿۱۳۶﴾ ئه و خواجه (الله)، که په روه ردگاری ئیه و
 په روه ردگاری بارو باپیره پیشووه کانمانه ﴿۱۳۷﴾ فکذبوه فابنهم
 لمحضرون ﴿۱۳۸﴾ دهره نجام برویان پی نه هینا و به درویان
 زنیانکرد، جا له توله دا له نا و دۆزه خدا ناماده ده کړین بۆ
 سزا ﴿۱۳۹﴾ إلا عباد الله المخلصین ﴿۱۴۰﴾ جگه له بهنده پاکه
 دلسوزه کانی خوا ﴿۱۴۱﴾ وترکنا علیه فی الآخرین ﴿۱۴۲﴾ وه نیومان
 به چاکیی و، پاکیی له نا و گه لانی پاش نه واند هه شته وه
 ﴿۱۴۳﴾ سلام علی إلی یاسین ﴿۱۴۴﴾ سلاو درود بههتا ههتایی بۆ
 (ئیلیاس) خویی و، بۆ شوینکه وتوه کانی ﴿۱۴۵﴾ إنا کذلک
 نجزی المحسنین ﴿۱۴۶﴾ بهراستی ئیمه پاداشی چاککاران ناوا
 نه دینهوه ﴿۱۴۷﴾ إنه من عبادنا المؤمنین ﴿۱۴۸﴾ چونکه بهراستی
 ئه و یهکی بو له بهنده بروداره کانمان.

لووتیش یهکیکه له پیغه بهران:

له م نایه تانه شدا تیشکیکیش ئه هاوینکه سه ر (لووط) و ئه فه رموی: ﴿۱۴۹﴾ إنا لوطا لمن المرسلین ﴿۱۵۰﴾ بهراستی
 (لووت) یش هه ر له په یامبهران بوو ﴿۱۵۱﴾ إنا نجیناه وأهله أجمعین ﴿۱۵۲﴾ کاتی خوی و دوو کچه که ی و
 شوینکه توه کانیا نمان رزگار کرد له سزاکه، پاش نه وه که هۆزه کهی دهستیان کرد به کاری دزیو و زۆر نابهجی و
 ناشیرین. ﴿۱۵۳﴾ إنا عجوزا فی الفابین ﴿۱۵۴﴾ مه گه ر پیره ژنیک - ژنه کهی خوی - له ناو به جیما وه کاند، ئه و مایه وه و
 به سه ر نیشته ئه وان گه شت ﴿۱۵۵﴾ ثم دمرنا الآخرین ﴿۱۵۶﴾ پاشان خه لکه کهی ترمان هه موو به توندی له نا و برد، واته:
 شارو گونده که یمان سه رو خوار کرد ﴿۱۵۷﴾ وإنکم لتمرون علیهم مصبحین * ﴿۱۵۸﴾ وباللیل ﴿۱۵۹﴾ وه بهراستی ئیه و ش نه ی

قوره‌یش! به‌بیانیان و ئیواران له‌که‌ناری گوندو شاره و ئیرانکراوه‌کانیان‌وه تیئه‌په‌رن و به‌چاری خۆتان گونده‌کانیان ئه‌بینن که چۆن و ئیرانکراون! ﴿**اَفَلَا تَعْقِلُونَ**﴾ ده‌نایا تیناگه‌ن و ئامۆزگاری وهرناگرن؟.

به‌سه‌ره‌هاته‌که‌ی یونس علیه‌السلام:

﴿**وَإِنْ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ**﴾ بیگومان (یونس) یش یه‌کیک بوو له په‌یامبه‌ران ﴿**إِذْ أَسْقَى إِلَى الْفَلَکِ الْمَشْحُونِ**﴾ کاتی که هه‌له‌ات و چوو ناو که‌شتیه‌ پرده‌که‌وه ﴿**فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ**﴾ ئنجا کاتی خه‌ریکبوو که‌شتیه‌که‌ نقوم ببی، له‌ناویه‌کتردا پشکیان هاویشته که: هه‌رکه‌سیک ناوی ده‌رچی ده‌بی بیخه‌نه ناواوه‌که‌وه. بۆ بارسووی که‌شتیه‌که، ئه‌ویش له‌پشک خست به‌شداربوو، ئنجا گه‌را له خلیسکاوان و، قورعه‌ بۆ ده‌رنه‌چووان و، خرایه‌ ناو ئاوه‌که‌وه ﴿**فَالْتَقَمَهُ الْحَوْتُ وَهُوَ مُلِيمٌ**﴾ ئینجا ماسیه‌کی گه‌وره‌و زه‌به‌لاح (نه‌هه‌نگ) هه‌ئیلووشی و، خۆی لۆمه‌و سه‌رکۆنه‌ ده‌کرد ﴿**فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ**﴾ ئینجا ئه‌گه‌رنه‌و به‌ راستیی له‌یادکارانی خوا نه‌بوایه ﴿**لَلْبَثِ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ**﴾ ئه‌وا تا رۆژی زیندوو‌بوونه‌وه له‌سکی ماسیه‌که‌دا ئه‌مایه‌وه، به‌لام چونکه‌ ته‌سبیحی خۆی زۆر ئه‌کرد: ﴿**فَنبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ**﴾ هه‌لماندایه‌ سه‌رزه‌ویه‌کی چۆل و وشک و خالی له‌داروده‌خت و گیاو رووه‌ک، که نه‌خۆش و ناساغیش بوو ﴿**وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ**﴾ ئه‌وسا پرکه‌ی کوله‌که‌ی گه‌وره‌مان له‌لا پواند، بۆ ئه‌وه‌ی به‌گه‌لاپانه‌کانی سیبه‌ری بۆ بکات، له‌ولایشه‌وه وه‌ک ده‌لین: گه‌لای کوله‌که‌، مییش و مه‌گه‌زی لی‌ئانیشتی، جه‌ماوه‌ری (سه‌له‌ف) ده‌لین: (یه‌قطین) کوله‌که‌یه، پیغه‌مبه‌ریش علیه‌السلام له‌ناو خواردنه‌کاندا، هه‌زی له‌ کوله‌که‌ کردووه، (سه‌عیدی کوپی جوبه‌یر) ده‌لی: (کل شجرة لا ساق لها فهي من اليقطين) واته: گشت دره‌ختیکی بی ساق ولاق، پنی ده‌لین (یه‌قطین) ﴿**وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مَاءِ الْفِائِ او يَزِيدُونَ**﴾ وپاشان ناردمانه‌وه بۆ لای سه‌ده‌زار که‌سی، یان زیاتر. (ئین عه‌باس) ده‌لی: (۱۷۰-۱۲۰) هه‌زار که‌س بوون، وه‌ له‌ (نه‌ینه‌وا)ی (موصل) دانه‌نیشتن. ﴿**فَأَمْنُوا فَمَتَعْنَاهُمْ إِلَى حِينٍ**﴾ ئینجا به‌ده‌رچوونی (یونس) علیه‌السلام ترسیان لی‌نیشته که خوا سزایان بدات، بۆیه هه‌موو بارو‌حالیان گۆراو پروایان هیئا، جائیمه‌یش تاکاتیکی دیاریکراو نازو‌نیعه‌تمان پیدان وه‌یشتمانه‌وه.

کیژ بۆ خوا داده‌نین و، بۆ خۆشیان کۆرا:

له‌م چه‌ند ئایه‌ته‌دا دیته‌ سه‌ر ئه‌و باسه‌ که بی باوه‌ره‌کان ئه‌وه‌نده‌ ساویلکه‌وه نه‌قام بوون، بۆ خۆیان رازی نه‌بوون کچیان ببی که‌چی ئه‌یانوت: فریشته‌ کچی خوان! جا بۆئه‌وه‌ خوا ئه‌فه‌رمووی: ﴿**فَاسْتَفْتِهِمَ الرِّبْكَ الْبَنَاتِ وَلَهُمُ الْبَنُونَ**﴾ جا تۆ له‌وانه‌ پیرسه: ئایا کچان بۆ په‌روه‌ردگارت‌ه‌و، کوپانیش بۆ ئه‌وانه؟. ئایه‌تی: (سبحانه‌ ولهم مايشتهون).. یان ئایه‌تی: (وَإِذَا بَشَرٌ أَحْدَهُم بِالْأُنْثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ) بۆ ئه‌و هه‌قیقه‌ته‌یه. ﴿**أَمْ خَلْقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ**﴾ یاخۆ ئه‌وان له‌وی بوون ئیمه‌ فریشته‌کانمان به‌می دروستکرد، و ئه‌لین فریشته‌ مین و کچی خوان! ﴿**أَلَا إِنَّهُمْ مِنْ أَفْكَهْمَ لِيَقُولُونَ**﴾ * ﴿**وَلَدَاللهِ**﴾ هۆشیارین! به‌راستی ئه‌و بی پروایانه هه‌ر به‌درۆی خۆیان ئه‌لین: خوا مندالی بووه! ﴿**وَأَنَّهُمْ لَكَادِبُونَ**﴾ به‌راستی ئه‌وان درۆزن ﴿**أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ**﴾ ئایا خوا کچانی هه‌لێژاردووه به‌سه‌ر کوپاندا! ﴿**مَالِكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ**﴾ چیتانه‌ پیریاری و ئه‌ده‌ن؟! ئیجگار نه‌قامانه‌و ساویلکانه‌یه‌ پیریاره‌که‌تان ﴿**أَفَلَا تَذَكَّرُونَ**﴾ ده‌نایا بیرناکه‌نه‌وه؟ تا بزائن چ هه‌له‌یه‌کی گه‌وره‌تان کردووه له‌دانانی مندال بۆ خوا ﴿**أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مَّبِينٌ**﴾ یاخۆ به‌لگه‌یه‌کی ئاشکراتان هیه‌ له‌و باره‌وه؟ ﴿**فَاتُوا بَكْتَابِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ**﴾ جا فه‌رموون به‌لگه‌نامه‌که‌تان بێن ئه‌گه‌ر ئیوه راست ئه‌که‌ن له‌داواکه‌تاندا ﴿**وَجْعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ**﴾

نسباً هاو به شدانه ره کان له نیوان خواو فریشته دا خزمایه تیان دانابوو، کاتی ئه یانوت: فریشته کچی خوان! **﴿ولقد علمت الجنة انهم لمحضرون﴾** و بهه قیقه فریشته کانیش باش ده زانن که ئه وانه ئه و قسه یه ئه که ن له دۆزه خدا ناماده ی سزا ده کرین **﴿سبحان الله عما یصفون﴾** پاک و خاوین و بیگه رده خوا له وشتانه ی ئه وان پیوه ی ئه لکینن و په سنی ئه و ی پیده که ن **﴿إلا عباد الله المخلصین﴾** به لام بهنده پاکه دلسۆزه کانی خوا، رزگار ده بن له ناگرو، ناماده ی سزاش نا کرین.

گومرا تر له موشریک ئه وه یه باوه ری پیده کا:

﴿فإنکم وما تعبدون﴾ جا به راستیی ئیوه ئه و بتانه ش ده یان په رستن **﴿ما انتم علیه بفاتنین﴾** ئه وه نین

بتوانن که س له سهر خدا گومرا بکه ن **﴿إلا من هو صال**

الجحیم﴾ مه گهر که سیک که بریاری خوی له سهر بی بو

سووتان بخزینرته ناو دۆزه خه وه **﴿وما منا إلا له مقام**

معلوم﴾ وه فریشته کان ئه لئین مه موو که سیک ئیمه

مه قامیکی دیاریکرای خوی مه یه **﴿وانا لنحن**

الصالون﴾ ده شلین بیگومان ئیمه ی بۆ جیهه جیکردنی

فرمانه کانی خوا به ریز ده وه ستین **﴿وانا لنحن**

المسبحون﴾ و به راستیی ههر ئیمه شین له وتنی پاک

و خاوینی ئه و رانا وه ستین **﴿وان کانوا لیقولون * لو**

ان عندنا ذکرا من الاولین﴾ به راستیی بی بروایانی قوره ش

پیش هاتنی پیغه مبه ر ﷺ ئه یانوت: ئه گهر ئیمه ش له لایه ن

پیشینه وه کتیبی خومان بۆ جیما با "وه کو ته ورات و

ئنجیل" **﴿لکنا عباد الله المخلصین﴾** ئیستا ئیمه ش

له بنده پاک و پالیئوره کانی خوا ده بووین **﴿فکفروا به﴾**

که چس کاتی قورئان هات پیی کافرو بی به روا بوون!!

﴿فسوف یعلمون﴾ ئینجا له مه ولا ده زانن ئه نجامی بی بروایی

خویان.

سورة الصافات

سورة الصافات

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٥٥﴾ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٥٦﴾ أَمْ لَكُمْ سُلْطٰنٌ مُّبِينٌ ﴿٥٧﴾ فَأْتُوا بِكِتٰبِكُمْ إِن كُنْتُمْ صٰدِقِينَ ﴿٥٨﴾ وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نَسْبًا وَلَقَدْ عَلِمَتْ الْجَنَّةُ أَنَّهٗمْ لَمَحْضَرُونَ ﴿٥٩﴾ سُبْحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿٦٠﴾ إِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمَخْلُصِينَ ﴿٦١﴾ فَأَذْكُرُوا مَا تَعْبُدُونَ ﴿٦٢﴾ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ فَنَتَيْنَ ﴿٦٣﴾ إِلَّا مَنْ هُوَ صَالٍ الْجَحِيمِ ﴿٦٤﴾ وَمَا مَنَّا إِلَّا لَهُ مُقَامٌ مَّعْلُومٌ ﴿٦٥﴾ وَإِنَّا لَنَحْنُ الصّٰلِحُونَ ﴿٦٦﴾ وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ ﴿٦٧﴾ وَإِن كَانُوا لَيَقُولُونَ ﴿٦٨﴾ لَوَٰنْ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْاَوَّلِينَ ﴿٦٩﴾ لَكُنَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمَخْلُصِينَ ﴿٧٠﴾ فَكْفَرُوْا بِهِ فُسُوْٓفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾ وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٢﴾ اِنَّهُمْ لَمُ مِّنْصُورُونَ ﴿٧٣﴾ وَإِن جُنَدًا لَهُمْ اَلْعٰلِيُوْنَ ﴿٧٤﴾ فَقَوْلْ عَنْهُمْ حَتّٰى حِيْنَ ﴿٧٥﴾ وَابْصُرْ ثُمَّ فُسُوْٓفَ يُبْصِرُونَ ﴿٧٦﴾ اَفِيعْدَا بِنَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ﴿٧٧﴾ فَاِذَا نَزَلَ بِسَاحِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِيْنَ ﴿٧٨﴾ وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتّٰى حِيْنَ ﴿٧٩﴾ وَابْصُرْ ثُمَّ فُسُوْٓفَ يُبْصِرُونَ ﴿٨٠﴾ سُبْحٰنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٨١﴾ وَسَلِّمْ عَلٰى الْمُرْسَلِيْنَ ﴿٨٢﴾ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٨٣﴾

سورة الصافات

ص و لغرب

٥٢

سه رکه ونتی پیغه مبه ران برآوه ته وه:

﴿ولقد سبقت كلمتنا لعبادنا المرسلين﴾ به راستیی له بابته بهنده نیئروه کانه وه بریارمان ده رچوه

﴿إنهم لهم المنصورون﴾ که به راستیی هه ره وه وان و شوینکه وتوه کانیان یارمه تی ده رین هه به به لگه، هه م

له جه نگدا. **﴿وان جندنا لهم الغالبون﴾** بیگومانیشه هه له شکری خوا زال و سه رکه وتوه به سه ر دۆرماندا.

به لئ به شیوه یه کی گشتیی ئاویه هه ره عه قیده و بیروباوه ری موسلمان سه ر که وتوه، وه بیرو بۆچوه نه کانی دۆرمن

باتل و پووچه ل بووه، ئه گهر چی له هه ندی جیگا شدا به روا له ت دۆرمن سه رکه وئ، چونکه خوا ئه یه وئ موسلمان هه کان

پینگه یه نئ و بیانگه یه نیتته پله ی شیای خویان بۆ هه لگرتنی ئه و بیرو باوه ره. ئایه تی (کتب الله لاغلبن انا ورسلی

إن الله قوى عزیز ۲۱/۵۸. وه ئایه تی: (انا لننصر رسلنا والذین آمنوا فی الحیاة الدنیا ویوم یقوم الأشهاد) ۵۱/۴۰.

ئەو راستىدىيە دەسلەپتىكى. ﴿**فَقُولْ عَنْهُمْ حَتَّى حِينٍ**﴾ دەسا تۆش بۇ ماۋەيەكى كەم بۈيۈك ئۆمرىگىچە تا بېرىرى جىھاد دەدرى ﴿**وَابْصُرْهُمْ فُسُوفَ يَبْصُرُونَ**﴾ جا كاريان بېينە سەيرىان بىكە كاتى سزا دىتە سەريان، ۋە لە ئايىندەدا پىرۈزى تۆۈ مۇسلمانان و شىكستى خۇيان و بى بۈيۈك دەبىنن ﴿**أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ**﴾ ئايا بە ھاتنى سزىمان پەلە ئەكەن؟! ﴿**فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذِرِينَ**﴾ ھەر پىش دىت، جا كاتىك ئەوسزايە دابەزىيە ھەر دەرگى مالىھەكەن، ئەوسا سەبىننى ترسىنراۋەكان شوم و خراپ ئەبى، واتە: رۆژىكى سەخت ۋە شىيان ئەبى. ئىمامى (بوخارىي و مۇسلىم) دەللىن: كاتى پىغەمبەر ﷺ لە (خەبەر) دا رۆژى كىردەۋە دىتى ۋا جۈلەكە بەتەرۈر بىل ۋا خاكەنازەۋە دەرەچن بۇ كشتوكال ۋە مەزىكانيان و، كاتىكىش سۇپاكەى شەريان دىت، وتيان: سۈيىند بەخۇا ۋا مۇھەممەد خۇي و سۇپاكەى ھات - پىغەمبەر ﷺ - ھەرمۇي: ((اللّٰهُ اكْبَرُ خَيْرُ خَيْرٍ إِذَا نَزَلْنَا إِنْ بَسَاحَةِ قَوْمٍ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذِرِينَ)). واتە: خۇا لەھەمۇوان گەرەتەر، خەبەر ۋەيران دەبى، ھەركاتىكىش ئىمە دەمى دەرگى ھۆزى دۈزەن بگىرن، زۆر خراپ ئەبى بەياني ئەو رۆژى ترسىنراۋان؟! ﴿**وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى حِينٍ**﴾ دۈوبارە تۆ بۈيۈك ئۆمرىگىچە تا كاتىكى دىارىي كراۋ ﴿**وَابْصُرْهُمْ فُسُوفَ يَبْصُرُونَ**﴾ بېينە، لەمەۋلا ئەۋانىش ئەبىنن بەرھەمى نكولى و بى بۈيۈك خۇيان ۋە پىش دىت ﴿**سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ**﴾ بەزىي و بىلندى، پاك و خاۋىنى بۇ پەرۋەردىگارى تۆ، پەرۋەردىگارى خاۋەن دەسلەت، لەۋ قسانە ئەۋان پەسن و ۋەسفى ئەۋى پىنەكەن ﴿**وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ**﴾ و سلاۋ دۈدۈش بۇ سەرگىشت پەيامبەر ﷺ ۋا **والحمد لله رب العالمين**﴾ و سۇپاس و ستايشىي نەبراۋە ھەتا ھەتايىش ھەر بۇخۇدايە كە پەرۋەردىگار ۋا ھەيئەرى جىھانەكانە، چۈنكە ئەۋە خاۋەنى گىشت نازو نىعمەتە كان.

پەيغەمبەر: ھەركات مۇۋەپپەقىيەتلىق ۋە جىگايەك ھەلسى ۋە بېچىت، سۈننەتە ئەم زىكرە بخۈيى: ((سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ)).

زۆر سۇپاسى شايستە بۇ پەرۋەردىگار ھەيئەرى ھەمۇ دىنيا، ۋا يارمەتى دام بۇ تەۋاۋەردى.

تەفسىرى سۈررەتى (صاففات).

*** ** *

۲۸ - سۈررە (صاد)

مەككەيىيە (۸۸) نايەتە

بەناۋى خۇي بەخشندى مېھرىبان

ئەم سۈررەتە لە دۋى سۈررەتى (قەمەر) ھەۋە ھاتۇتە خوارەۋە، ديارە ئەمىش ۋەك ھاۋچەشەنەكانى خۇي، باسى ئەم چەند شتە گىرگەيە دەكات، ۋەكو: يەكتاپەرستىي، ۋەھىي و سۈرۈش بۇ پەيامبەر ﷺ پاداشت و تۆلە، زىندۈر بۈنەۋە ئەكات. جا لە سەرەتاۋە بەسۈيىندىك بەقورئان دەست پىدەكات، پاشان يەكتاپەرستىي و، نكولى مۇشرىكەكان و، سەرسامبۈيىان لە بانگە ۋازەكەى مۇھەممەد ﷺ، ئىنجا چۈۋاندنى قورەش بەگەلانى كەللە رەقى پىش خۇيان ۋە ھاتنى سزا بۇيان.. دۋاترىش ھەندى لە داستانى پەيامبەر ﷺ (عليهم الصلاة والسلام) بۇ دىخۇشيدانەۋە پەيامبەر ﷺ كۆتايىشى دىت بەباسكردنى ئەرگى زۆرگىرى پەيامبەر ﷺ كە لەگەل ھەمۇ پەيامبەرانىش ۋەك يەك ۋايە. جا بەم شىۋەيەش دەست پى ئەكات: ﴿**بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ**﴾ * ص ﴿پىتى (صاد) یش ھەر ۋەك پىتى سۈررەتەكانى ترھىماى ئىعجازى قورئان و، رەمىزى بەگراچۈۋنى قورەشنى لەبەرەمبەر

قورئانه وه ﴿ **وَالْقُرْآنَ ذِي الذِّكْرِ** ﴾ سویند بهم قورئانه خاوهن شهره وه، که بۆکه سی کار ی پی بکا، مایه ی ناو و شوهره تیکی چاک بهرزو پیروزه، واته: ئەم قورئانه خو ی له خویدا موعجیزه وه، موحه ممه دیش ﷺ راست ئەکات ﴿ **بِلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ** ﴾ نه خیر، که ئەوان بپروا نامینن به قورئان، له بهر ئەوه نیه قورئان ههق نه بی، له بهر ئەوه نیه که ناته و او بیه کیان تیادیتبی، به لکو بۆ خو یان کافرو خوانه ناس و ده مار بهرز و ناشو بسانن، بۆیه بپروانا هینن ﴿ **كَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ** ﴾ پیش نه وانیش خه لکیکی زۆرمان له ناو برد، چونکه هه ره نه و و پینه ی ئەمانه یان ده کرد ﴿ **فَنَادُوا وَلَاتٍ حِينَ مَنَاصٍ** ﴾ جا له کاتی هاتنی سزا که دا، هه ره هاوار هاوارو لاله یان بو و داوای کۆمه کیان نه کرد، به لأم کات کاتی رزگار کربوون نه بو، نایه تی: ﴿ **فَلَمَّا احْسَوْا بِاسْنَاءِ اِذَاهُمْ يَرْكضُونَ** ﴾ ۱۲/۲۱ دووپاتی ئەو ماناو مه به سه ته ده کات.

موشریکان له پینه مبه ریتی و یه کتا په رستی و قورئان

سه را سیمه ن!

﴿ **وَعَجِبُوا اِنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ** ﴾ سه رساممان له وه که هه ره له خو یان - نه که له فریشته - په یام به ریکی (ترسینه ریان) بۆهات؟! ئەم نایه ته ی ئیره، وه که ئەو نایه ته وایه خوا له سووره تیکی تر دا نه فه رموی: (اکان للناس عجا ان اوحینا إلى رجل منهم ان انذر الناس) ۲/۱۰. ﴿ **وقال الکافرون هذا ساحر کذاب** ﴾ بی باوه ره کان - له باتی ته سلیم بوون و باوه ره مینان - وتیان: ببی، نه بی، ئەم موحه ممه ده که ده لیت: من نیراوی خوا م جادو و گه ریکی درۆ نه! ﴿ **اجعل الالهة اِلها واحدا** ﴾ نه ری هه موو خواکانی کردۆ ته یه که خوا؟! ﴿ **اِنْ هَذَا لَشَيْ عَجَاب** ﴾ به راستی ئەمه که موحه ممه ده ده لیت، واته: یه که خوا په رستن شتیکی سه یرو سه مه ره یه! ﴿ **وانطلق الملائ منہم** ﴾ سه رکرده و ناو داره کا نیان که و ته پی و کۆره که ی (ئه بو تالیب) یان به جی هیش ت پاش نه وه ی داوای ناو بزێوانیان لی کرد بو ﴿ **اِنْ امشوا واصبروا علی**

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
ص وَالْقُرْآنَ ذِی الذِّکْرِ ﴿۱﴾ بِلِ الَّذِیْنَ کَفَرُوا فِی عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ ﴿۲﴾ کَمْ اَهْلَکْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَ وَاُولَاتٍ حَیْنَ مَنَاصٍ ﴿۳﴾ وَعِیْبًا اَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ الْکَافِرُوْنَ هَٰذَا سَاحِرٌ کَذَّابٌ ﴿۴﴾ اَجْعَلِ الْاِلٰهَةَ الْاِلٰهًا وَحِیْدًا اِنْ هَٰذَا لَشَیْ عَجَابٌ ﴿۵﴾ وَاَنْطَلَقَ الْمَلَا مِنْهُمْ اَنْ اَمْسُوا وَاصْبِرُوْا عَلٰی الْهَیْکَرِ اِنْ هَٰذَا لَشَیْ یُرَادُ ﴿۶﴾ مَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِی الْاِلْمَةِ الْاٰخِرَةِ اِنْ هَٰذَا اِلَّا اَخْلَاقٌ ﴿۷﴾ اِنَّ زَیْرَ عَلَیْهِ الذِّکْرُ مِنْ بَیْنِنَا اَبْلَ هُمْ فِی شَکٍ مِنْ ذِکْرِیْ بَلْ لَمَّا یَذُوْا عَذَابٍ ﴿۸﴾ اَمْرٌ عِنْدَ رَبِّکُمْ اَنْ رَّحِمَہُ رَبُّنَا عَلَیْکُمْ رَحْمَةً رَّیْبًا عَلَیْکُمُ الْوَهَابِ ﴿۹﴾ اَمْ لَہُمْ مُلْکُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَیْنَهُمَا فَاِنَّہُمْ فِی الْاَسْبَابِ ﴿۱۰﴾ جُنْدٌ مَّا هُنَالِکَ مَهْزُومٌ مِنَ الْاَحْزَابِ ﴿۱۱﴾ کَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْاَوْدَادِ ﴿۱۲﴾ وَثَمُوْدُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَآصْحَابُ لَیْکَ اُولَٰئِکَ الْاَحْزَابِ ﴿۱۳﴾ اِنْ کُلٌّ اِلَّا کَذَّابٌ اَلْرُّسُلُ فَحَقَّ عِقَابٌ ﴿۱۴﴾ وَمَا یَنْظُرُ هَٰؤُلَاءِ اِلَّا الصَّیْحَةَ وَحِیْدَةً مَّا لَہَا مِنْ فَوَاقٍ ﴿۱۵﴾ وَقَالُوْا رَاٰیْکُمْ لِنَاقُطِنَا قَبْلَ یَوْمِ الْحِسَابِ ﴿۱۶﴾

﴿ **اَلْهَکُم** ﴾ جا به خه لکه که یان وت: له سه ره رستنی خوا کانتان بچن و سه ره بگرن و، ده ستیان لی بهر مه ده ن ﴿ **اِنْ هَذَا لَشَیْ یراد** ﴾ به راستی ئەمه - که موحه ممه ده میناویه تی و داوای په رستنی یه که خوا ده کات - شتیکی خوازا وه له ئیمه، واته: پیلانی که دارێژ راوه بۆ دوور خستنه وه کان له په رستنی خوا کانتان ﴿ **ما سمعنا بهذا فی الملة الاخرة** ﴾ ئەمه ی موحه ممه ده لیت بۆ په رستنی یه که خوا، ئیمه له نایینی عیسا دا ﷺ نه مان بیستووه ﴿ **اِنْ هَذَا اِلَّا اخلاق** ﴾ ئەم یه که خوا په رستیه هه ردروو ساخته و هه له به ستر او وه! ﴿ **انزل علیه الذکر من بیننا** ﴾ نایاله نیوان ئیه دا که ئەوه مه موو ده وه له مندو پیاو ما قو له مان تیدایه قورئان بۆ نه و هاتو وه! ﴿ **بل هم فی شک من ذکرى** ﴾ نه خیر، نکو لیکردنی قورئان له رووی زانسته وه نیه، به لکو له بهر هتا له شکدان له قورئانی من ﴿ **بل لما یذوقوا عذاب** ﴾ نا، به لکو جار ی سزای منیان نه چیژ تو وه، چونکه ئەگه ره چیژت بایان، باوه ریان ده کرد. (ئین عه باس) ده لی: کاتی

که (نبوتالیب) نه خوځشکوت، دهسته یکه له ناودارانې قوره یش - به هاوپیته تی (نه بوجهل) - چوون بولای و پییان وټ: تُو دوزانی برازا که ت چی ده کاو، چی ده لی به خواکانمان؟! به لکو بنیری ناموژگاری بکه یت! نه ویش ناردی و هات و چووه ژوروه و، دیتی له تهنیشته نبوتالیبی مایه وه جیتی ته نها که سی ماوه جا (نه بوجهل) له ترسی نه وه نه وه که موحه ممد ﷺ له وی دانیشی و، به قسه شیرینه کانی نبوتالیب نرم بکا، په لاماری داو چووه پالی نبوتالیب، ئیتر چی بُو پیغه مبر نه مایه وه له لای دهرگا که وه دانیشته! نه میشت وتی برازا که م! بُو چ خرمان گله ییت لی ده که ن سهاره ت به خواکانیان؟! فهرمووی: مامه! من ته نها یکه قسه م هیه، نه که ریپلین و به گویم بکه ن نه واه مووه ره ب گوپی ایه ل ده بن و، نه که ره عجه مه کانیش نه یلین سهرانه ی خوین دهن. جا هه موویان له قسه که ی داچله کین و وتیان: ئیمه له باتی نه و، نه و شه یه ده لپین. نبوتالیب وتی: برازا که م! وشه که ی تُو چی یه؟ فهرمووی: (لا اله الا الله) یه. پاش نه وه هه موو تووره بوون و هه لسان و رویشتن و خوین نه ته کان و به دم ریگه وه ده یانگوت:

(اجعل الالهة إلها واحدا). (ئین جهریر، نه حمده، نه سائی، ترمزی) ریوایه تیان کردوه). ﴿ام عندهم خزائن رحمة ربك العزيز الوهاب﴾ نه وانه واکوئی په یامبه ریتی تُو نه که ن، مه که ره گنجینه ی فزل و میهره بانی په روه ردگاری به تواناو خاوه ن به خشنده ی تویان لایه؟ تا به نارزه وی خوین کیان پی چاکبی بیکه نه په یامبه ر؟ ﴿ام لهم ملك السموات والارض وما بينهما﴾ یاخو خاوه ندریتی ناسمانه کان و زوی و نه وه ی نیوانیان هی نه وانه، تا به نارزه وی خوین کی کي ده که نه پیغه مبر؟! ﴿فليرتقوا فی الأسباب﴾ جا نه که ره می نه وانه ده با به ناسمانه کانداه یژده داین و سرکه ون و به رز بنه وه له وی راوینژی بونه وهر بکه ن و کیان پی شیاو بوو بیکه نه په یامبه رو، نه میلن و هحیت بُو بیت ﴿جند ما هنالك مهزوم من الاحزاب﴾ دیاره نه وانه شم قسانه ده که ن، کاتی خو ی له (به در) سوپایه کی شپزه و ریسواو تیکشاون، پیکه اتوون له چنده دهسته و پارتیک. واته: نه مانه له نه نجامدا هه ر ژوژکی ره شیان بُو نه بی، نه وه بوو له (به در) و له چنده جیگایه کی ترده تیکشکان.

له قهرکردنی گهلانی پینشو په ند و مرگون:

﴿كذبت قبلهم قوم نوح وعاد وفرعون ذو الاوتاد﴾، پینش قوره یشیش گهل (نوح و)، عادی گهل (صالح و)، فیعه ونی له شکر دار ﴿ثمود وقوم لوط واصحاب الايكة﴾ هوژی (سه موود) و هوژی (لوط و) خه لکی ناوباخچه چروپره کان - واته: گهل شو عیب - په یامبه ره کانیان به زماندرؤزن زانی و پروایان نه هیئا ﴿ولئك الاحزاب﴾ تا نه وانه یش پارته کان، واته: نه وانه ی کوپونه وه بُو له ناو بردنی په یامبه ره کانیان ﴿ان كل كذب الرسل فحق عقاب﴾ گش نه وانه په یامبه ره کانیان به درؤزن دانا! ئینجا سزای منیان بُو پیویست بوو ﴿وما ينظر هؤلاء الا صيحة واحدة﴾ نه م بی باوه رانی مه که یه ش، هه ر چاوه نوژی نه عره ته و ده نگیکی که وره (واته: نه فخری زیندو و کردنه وه) ده که ن و، ئیتر به رژه که ی خوین ده که ن ﴿ما لها من فواق﴾ هه رکه هاتیش دووباره بونه وه نیه، واته به نه ندازه ی ماوه ی دوو جار دوشینی و شتریکیش، مؤلت نادرین، به لکو زوو له ناو ده برین ﴿وقالوا ربنا عجل لنا قطننا قبل يوم الحساب﴾ به گالته یشه وه وتیان: نه ی په روه ردگاری ئیمه! پینش روژی حیساب و پاداشت و توله، به شه سزا که مان به په له بُو بینه! واته: نه که ره موحه ممد ﷺ راست ده کا زیندو و بونه وه هیه، ده با هه ر نه مپو سزما ن بدا، وه که نه یانگوت: (اللهم ان كان هذا هو الحق فامطرنا علينا..) ۲۲/۸.

باسینکی داوود علیہ السلام:

﴿**اصبر علی ما یقولون**﴾ خۆ راگریه نهی موحه مهه! لهبرامبهر نهوهوه نهوان دهیلین، چوون تو خوات لهگهله.. دیاره نههه دلخۆشکردن و دلدانهوهی پهیامبهره ﷺ بهرامبهر نههه موو نازارو بیزارهی قورهیشه ﴿**واذکر عبدنا داود ذا الاید**﴾ دهسا فرموو (داوود) پیغه مبهه (علیه السلام) وهیر بیته، که له ناینداریی و له خواپهرستی و دهسه لاتدا عهبدیکی خاوهن هیزی نیمه بوو ﴿**انه اواب**﴾ بیگومان لهه موو کاریکدا هه میسه نهه، کهراوه تو به کاربوو بو لای خوا، ههردهم گوناحی، دهغه دهیه به دلایا هاتبا به پهله په شیمان ده بوویه وه و دهگه پرایه وه لای خوا، دیاره هه موو پیغه مبهه ران پیشه یان هه نهوه بووه، وهکو پیغه مبهه ریش ﷺ ده فرموو: ((...إنی لاستغفر الله فی

الیوم واللیلة مائة مرة...)) موسلیم/ بابی (۱۲)، ژمارهی فرموده: (۲۷۰۲). واته: بیگومان له ماوهی شهوو روژیکا من سه دجار (استغفرالله) و داوای لیبوردن له خواده کمه. ﴿**إنا سخرنا الجبال معه یسبحن بالعشی والإشراق**﴾ بهراستی نیمه کیوه کانشمان رامکردبوو که له گهلی هه موو نیواران و به یانیان ته سیاحتیان ده کرد ﴿**والطیر محشورة**﴾ ههروا مهل و پهله وهه کانش کۆمه له ده بوون و به فرمانی خوا له گهله داود دا ته سیاحتیان نه کرد ﴿**کل له اواب**﴾ هه مووشیان (کیوان و پهله وهه کان) ملکه چی فرمانی نهو ده بوون و ههردهم بهره نهو ده هاتن، لهوه نه چی ههندی کهس لهه ههوال و باسه دا سهراسیمه مابی، به لام نهوانی که خویان یه کلا کردۆته وه بو خوا چاکده زانن و، تی نهگه که بوونه وهه موو به فرمانی خواپهر، هه موویشی مانای بوونی خواو تاک و ته نیایی نهو ده گه یه نی ﴿**وشددنا ملکه**﴾ و دهسه لات و پاشایه تیه که یمان بو توندو تۆلکرد، به زۆری سوپاو سهرکه و تن وسام و ههیهت ﴿**واتیناه الحکمة وفصل الخطاب**﴾ په یامبه ریتی و فهم و، ورده کاری و،

کارزانی و، خیتابی کیسه بره وه مان پیدا، تا کیسهی خه لکی پی بریته وهو پی چاره ی بکات.

دوو دادچی ده چنه لای داوود علیہ السلام:

﴿**وهل اتاک نبا الخصم إذ تسوروا المحراب**﴾ نایا تو نهی موحه مهه! ههوالی داواچیه کانت پیگه یشتوه، کاتی که به دیواری عیباده تخانه کهی (داود) بی نیزن و مۆلهت سهرکه و تن، بو برانه وهی کیسه یه که هه یان بوو؟ ﴿**إذ دخلوا علی داود ففرع منهم**﴾ کاتی که بی مۆلهت و مرگرتن چوونه ژوره وه لای (داوود)، له بی نیانیان شه ژاو ترسا ﴿**قالوا لا تخف خصمان بغی بعضنا علی بعض**﴾ و تیان: مه ترسه! نیمه دوو داواچین دژ به یه که تر، داوامان له سهه یه که تر هیه، هه ندیکمان سته می لهه هه نده کهی تر کردوه ﴿**فاحکم بیننا بالحق ولا تشطط**﴾ جا هاتووین له نیوانماندا به دادگه رانه داوهری بکهو سته م له هیچ لامان مه که ﴿**واهدنا إلی سواء الصراط**﴾ و بو راسته پی

أَصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَادْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿١٧﴾ إِنَّا سَخَرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعُشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ ﴿١٨﴾ وَالطَّيْرُ مُحْشَوْرَةٌ كُلٌّ لَهُ أَوَّابٌ ﴿١٩﴾ وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَآتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصَّلَ الْخُطَابِ ﴿٢٠﴾ وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخَصْمِ إِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ ﴿٢١﴾ إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَخَفْ خَصْمَانِ بَغَى بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ فَاحْكُم بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ ﴿٢٢﴾ إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نِعْمَةً وَلِي نِعْمَةٌ وَاحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ ﴿٢٣﴾ لَقَدْ طَلَمْتَ لِمَا سَأَلَ نِعْمَتِي إِلَى نِعَاجِهِ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ وَظَنَّ دَاوُدُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ ﴿٢٤﴾ فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِنَّ لَهُ عِندَنَا لَزُلْفَى وَحُسْنَ مَّعَافٍ ﴿٢٥﴾ يٰدَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ يَوْمَ تُنْفَخُ الْأَنْفُسُ إِلَىٰ الْحِسَابِ ﴿٢٦﴾

رینمونیمان بکه، واته: بهریکی دادگهریمان بکه ﴿**۳۳** **إِنْ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً**﴾ کیسه که یشمان نه مهیه: که نه برامه (۹۹) سر مهری هیه ﴿**وَلِي نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ**﴾ و منیش تنها یه مهرم هیه ﴿**فَقَالَ أَكْفَلْنِيهَا**﴾ که چی میمان نه لی: ده بی نهو تنها مهرشم پیبدهی! ﴿**وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ**﴾ وه له قسه شدا به سرما زانو دهره قهتی نایم، جا لیرودا له بهر گهره ری ستمه که، (داود) پیغه مبر په له یکردو له کیسه ی (مدعی علیه) نه پرس، بزانی چی، نهو جا بریار بدات ﴿**۳۴** **قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلَى نَعَاجِهِ**﴾ بویه به خیرایی به خاوهن سکا لکه ی وت: به راستی به داوا کردنی مهره که، بو پال مهره کانی خوی، ستمی لیکردویت ﴿**وَإِنْ كَثِيرًا مِنَ الْخِلَاءِ لَيَبْفِي بِعُضْبِهِمْ عَلَى بَعْضٍ**﴾ هر وایشبووه به راستی زوری له شریکه ماله کان فیل وستم له یه کتر نه کهن ﴿**إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ**﴾ نه وانه نه بیت که باوهریان هیناوه وکرده و چاکه کانیاں کردووه ﴿**وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ**﴾ دیاره نه وانه ییش زور که من. له وه نه چی - خوا خویشی چاکتر نه زانی - نهو دو داوا چیه فریشته بوون، چونکه هر پاشی باسکردنی کیسه که یان، له پیش چاو (داود) دا ونبوون و نه مان، فریشته بوون، خوا ناردنی بو تاقیکردنه وه ی شیوه ی حوکم و دادگایی (داود). ﴿**وَظَنَّ دَاوُدُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ**﴾ ثیر داود زانی که نیمه بهو کیسه یه تاقیمان کردو ته وه ﴿**فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ**﴾ نجا - سه بارت به وه له یه ی کردی - به په له داوا ی لیوردنی له په روردگاری خوی کردو به سوژده دا کهوت و گه رایه وه بولای خوا به تهویه، پیشوا شافعی ده لیت: (سوژده ی سووره تی (ص)، سوژده ی شوکرانه بزیری خواجه، (ثین عباس) ده لیت: (لیست من عزائم السجود، وقد رایت رسول الله ﷺ یسجد فیها) مسند احمد، فتح الباری ۴۰۵/۸، سنن ابی داود، عارضة الاحوذی، النسائی). ﴿**۳۵** **فَفَرَرْنَا لَهُ ذَلِكَ**﴾ نینجا نیمه ییش زو بویمان پوشی. به داخه وه لهم جینه دا هندی ته فسر بری شت دهنوسن، کهس روی نیه بوپیاویکی به شهره فی دنیا ییشی بنوسی، ثیر نازانم چون ده توانن بویه یامبریکی وه داودی بنوسن! نه گهرچی زوریکیان به توندی ره تی نه دهنه وه، وه (رازیی، به یزایی، نالووسی، ثین کهسر، قاسمی، حجازیی، مه راغیی، شه نقیتی، سید قوتب و... هتد) له ولاشه وه خوا خوی نه فرموی: ﴿**وَإِنْ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحَسَنُ مَّآبٍ**﴾ بیگومان نهولای نیمه نزیکیه که و خوش جیگه یه کی بو هیه له به هشتدا، وه کو له جیگه یه کی تردا ده فرموی: (وان للمتقين احسن مآب جنات عدن مفتحة لهم الأبواب) ۴۹/۳۸-۵۰. نه وه له لایه که وه، له لایه کی تریشه وه تاقیب و به داوا داهینانی جوژی تاقیب کردنه وه که، باری راستی رو داوه که روون نه کاته وه. راسپارده یه بو داوه رو حوکم پرانه کان: ﴿**۳۶** **يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ**﴾ نه ی داود! به راستی نیمه تۆمان کرده جینشین له سر زهویدا بو به ریوه بردنی کاروباری مردم ﴿**فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ**﴾ دسا تویش به شیوه یه کی په سهندو به هق و دادگهرانه له نیوان خه لکدا بریار بده و حوکم بکه، واته: وه که به فرموی: په له مه که وه له هردو لایه نی کیسه که پرسیاریکه، وه که نهو کیسه یه مه که، که هت تیدا کرد، چونکه پیش نه وه که له (مدعی علیه) پرسیار بکه ی، بریای خوت دا! ﴿**وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ**﴾ وشوین هه وائره زو مه که وه له حوکم کردندا ﴿**فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ**﴾ تا بهو هویه وه له ریگای خوا گومرات بکات ﴿**إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ**﴾ بیگومان نهو که سانه ی که له ری خوا لاده دن و گومرا نه بن ﴿**لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ**﴾ سزاو جه زره ی توندو سه ختیان بو هیه ﴿**بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ**﴾ به هوی نه وه ی که روژی حیساب وپاداشت وتوله یان له بیر کردووه.

به دیهانیانم نه دنیا به بو...

﴿وما خلقنا السماء والأرض وما بينهما باطلا﴾ ناسمان وزهوی و، شهوش له نیوانیا ندادیه به باطل و بیهوده دروستان نه کردوه ﴿ذلك ظن الذين كفروا﴾ نهوه که بهی هوده دروستان کربن، گومان و بوجوونی بی پروا خوانه ناسانه ﴿فویل للذين كفروا من النار﴾ سزاو تیاچوون بو بی پروایان له ناوناگری دوزه خدا. ینجا خوا باسدهکا که: حکمهت و عدل له وهدایه، نابی موسلمان و کافر وهکو یه ک بن، بویه ده فهرموی: ﴿ام نجعل الذين آمنوا وعملوا الصالحات كالمفسدين في الارض﴾ نایا ده کربت نه وانه ی که باوه پریان هیناوهو کاره چاکه کانیا ن کردوه، وهکو به دکاران و نازاوه گپران له زهویدا دابنن و، وهک یه ک حسینیان بو بکهین؟ ﴿ام نجعل المتقين كالفجار﴾ یاخوده بی خه لکانی پاریزکار، له گوناح و تاوان، وهکو خه لکانی خراپکار دابنن؟ ینجا خوا نامانج له ناردنه خوارهوی نایه تهکانی قورئان باس ده کاو ده فهرموی:

﴿كتاب انزلناه إليك مبارك﴾ نه مه کتیبیکه پیروز، دامن به زاند بو تو نهی موحه ممد! ﴿لیدبروا آیاته﴾ تا نه وانه له نایه تهکانی رابمینن ﴿لیتذکر اولوا الالباب﴾ و فامیدهو ژیره کانیش ناموزگاری لیوه رگرن. (شیخ حه سه نی به صری) ده لیت: سویندم به خوا له بهرکردنی گشت پیتهکانی هه موو قورئان و، پشتگوئی خستنی مه به سته کانیشی ته ده بوور و تی فکران نییه، هه ندی کس نه لی: نه مه سویندی بیت ته وای قورئانم له به رهو ته نها پیتی کم لی نه په راندوه، به لام نه گهر مانا و داواکاریه کان ی پشتگوئی خستی، سویند به خوا نه وکسه هه موو قورئانی په راندوه و پشتگوئی خستووه.

کورت بهاسیکی سوله یمان:

لهم چه ند نایه تانه شدا داستانه که ی (سوله یمان) ده ست پیده کاو نه فهرموی: ﴿وهبنا لداود سليمان﴾

وه سوله یمانیشمان به خشی به داود و کردمانه په یامبه ر ﴿نعم العبد إنه اواب﴾ سوله یمان به نده باشه بوو، چونکه هه ردهم روی له ئیمه بوو ﴿إذ عرض عليه بالعشي الصافنات الجياد﴾ به یاد بکه که دوا نیوه پویه نه سپ و مایینه چابوک و تیز ره و هکانی - له سر نووکی (پی) وه ستابوون و ناماده کرابوون بو جیهاد، نیشانی دران ﴿فقال إني أحببت حب الخير عن ذكر ربي﴾ ئنجا وتی: به راستی من نه م نه سپانه م خوش دهوی، چونکه که ره سه ن بو جیهاد، خوشه و یستنه که شم له یادکردنی خواوه نده وه په یدا بووه، سوله یمان چاوی بریویوه نه و نه سپه ره سه ن و چاپوک و تیزانه که به به رده میا ده هاتن و ده چون، ینجا غاردران ﴿حتى توارت بالحجاب﴾ تا له بهر چاویا دیار نه مان. جا نه وه موو نه سپ و چاره و نییه بو سه رکرده کی به غیرت و مواجید، گومان نییه که شتیکی ناوازه یه و دیارده کی به رزی سه ربازییه، بویه سوله یمان یش زور خوشحال بوو پییان وه ره سه یری نه کردن، پیی خوشبوو

سوره ص

الحجرات

سوره ص

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَطْلًا ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا
فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ ﴿٧٧﴾ أَمْ جَعَلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ جَعَلَ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ
﴿٧٨﴾ كَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّكَ مُبْرَأٌ لَدَيْهِمْ وَإِنَّكَ تَكُونُ أُولُو
الْأَلْبَابِ ﴿٧٩﴾ وَوَهَبْنَا لِداوُدَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدَانِ إِنَّهُمَا أَوْابٌ
﴿٨٠﴾ إِذْ عَرَضَ عَلَيْهِ بَإِغْثِي الصَّلَاةَ الْجِيَادَ ﴿٨١﴾ فَقَالَ إِنِّي
أُحِبُّ حَبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٨٢﴾
رُدُّوهُ عَلَى فُطَيْقٍ مَسْحُورٍ لَشَوْقٍ وَالْأَعْيَاقِ ﴿٨٣﴾ وَلَقَدْ فَتَنَّا
سُلَيْمَانَ وَالْتِمَا عَلَى كُرْسِيِّهِ جَسَداً ثُمَّ نَابَ ﴿٨٤﴾ فَقَالَ رَبِّ اغْفِرْ
لِي وَهَبْ لِي مُدْكَ لَا يَنْبَغِي لِأَخِيذٍ نَعْرِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٨٥﴾
فَنَحَرْنَا لَهُ الرِّيحَ فَجَرَى بِأَمْرِهِ رُحَاةً حَتَّى أَصَابَ ﴿٨٦﴾ وَلَشَيْطَانٍ
كُلَّ يَوْمٍ وَّعَوَاضٍ ﴿٨٧﴾ وَأَوَّحَيْنَا مَقْرَنَيْنِ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٨٨﴾ هَذَا
عَطْلٌ وَذُفْفَانٌ وَنُصِيبُكَ بِحَسَابٍ ﴿٨٩﴾ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَ رَبِّكَ وَحْشاً
مَكْبُوراً ﴿٩٠﴾ وَأَذْكُرْ عِدَّةَ يَوْمٍ إِذْ نَادَى رَبَّهُ: إِنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ
بُضْبٍ وَعَدِيبٍ ﴿٩١﴾ ارْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا غَدَاةُكَ وَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ
﴿٩٢﴾

چاوی لییان کلا نه بی، به لām کاتی دور که وتنه وه و په نهنابوون. ﴿ **ردما علی** ﴾ نه وسوتی: دووباره بییا گیرنه وه بوم ﴿ **فطفق مسحا بالسوق والاعناق** ﴾ نه سپه کانیان بؤگیراپه وه. نه ویش له بهر ریژ لیانیان وهك (علی کوپی تله وه ئین عهباس) ده لئین و (ته بهری) ش په سندی کردوه: سوله یمان دهستی هیئا به لاق وبه گهر دنیا ندا. **تاقیقردنه وه که ی سوله یمان الله:**

﴿ **ولقد فتننا سليمان** ﴾ به راستی سوله یمانیشمان تاقیکرده وه. به نه هیشتنی دهسه لاتکه ی ﴿ **والقينا علی کرسیه جسدا** ﴾ لاشه ی که مان هاویشته سرکورسیه که ی ﴿ **ثم اناب** ﴾ پاشان په شیمان بوویه وه. گه راپه وه لای نیمه، نیمه ش دهسه لاتکه مان بو گیراپه وه. سه باره ت به دیار یکردنی جوړی تاقیقردنه وه که گه لی قسه و قسه لؤك هیه، به لām هه رنه مه یان به چاک ده زانم (ئین که سیر) هه لیبژاردوه وه ده لی: خوا جوړی نه وجهه سته یی هاو یژ راپه سر کورسیکه ی سوله یمان دیاری نه کردوه، له بهر نه وه نیمه ش لی بی دهنگ ده بین وبا وه پمان هیه که خوی کار جوان به (جهسه د) ښک، سوله یمانی تاقیقردنه وه، ده شلی: هه ر شتیک له باره ی دیار یکردنی وه گوترا بی له (ئیسرا ئیلیات) وه پشتی پینا به سریت. خاوه نی (فی ظلال القرآن) سه باره ت به (الصافات الجیاد). وه هه روه ها له مه رنه وه جهسه ده ی خرایه سرکورسیه که ی سوله یمان ده لئیت: دووناما ژه هیه: به لām نه وه ی راستی بی، من هیچیانم به دل نییه. چونکه دور نیه ده ست هه لبه سستی جووله که بی. جگه له وه یش هیچ سه نه دیکی نه وتو نیه پشتیان بگری. وه نایشتوانم قه ناعه تیان پی بکه م و دلنیابم لییان. له ولایشه وه ته نها یه ک فرموده هیه بو نه وه مه به سته، له راستییدا نه ویش دلنیانه بووم که په یوه ندی به وروودا وه هه بیئت: (اخرج البخاری فی صحیحه: قال سليمان لأطوفن الليلة على سبعين امرأة كل واحدة تأتي بفارس يجاهد في سبيل الله، ولم يقل إن شاء الله، فطاف عليهن فلم يحمل إلا امرأة واحدة، جاءت بشق رجل، والذي نفسي بيده لو قال إن شاء الله لجاهدوا في سبيل الله فرسانا أجمعون). جائه وه ی نایه ته کان ناما ژه ی بو نه که ن نایاده گونجی هه رنه وه له ته مناله بیئت، دیاره نه ویش هه رنه گه ریکه. مه سه له ی نه سپه کانیش ریوایه تی که ده لئیت: سوله یمان نه سپیکی زوری راگرتبوو به مه به سستی جهاد، جا سه رله نیواره یه کیان سه ری لیدان و. به وه ی وه سه رگرم بوو ونویژرکی خوی هه بوو که له پینش خورنا ووه نه یکرد له کیسی چوو. نه ویش له باتی نه وه نه سپه کانی هه موو سه رپرین، به لām نه وه ی راستی بیئت هیچیان ناچنه نیودله وه، که وایوو ته نها نه وه نده نه توانین بلئین: خوی گه وره نه و دوو په یامبه رهی وه ک په یامبه رانی تر تاقیقردنه وه، به لām حه قیقه تی چو نیه تیبه که ی نازانین. (موحه ممد بن جه میل زینو) نه لئیت: من یم وایه که سوله یمان جهادی زور لاهه به ست بووه. هه ربویه نه سپیکی زوری راگرتبوو، گه لی کاتیش خوی پنه و یان سه رگرم نه کردو وه ک مانو پی سه ربازی له گوړه پاندا نه یه یانان نه ییردن... هه ر توزوعه ره قنکی به سه رو مل وگه ردنیانه وه دیتبا لای نه بر دو نه یته کان، هه روه ک چو ن و لاخ قاشاو نه دری، موحه ممد ده میل ده لی: من نه مه م به لاهه په سه نده نه که نه وه که گوا یا هه موویان ی سه ری برین وگو شته که یانی به سه ره ژاراندا دابه شکر دبی. نه وه ی راستی بیئت (به نده) ش هه رنه مه م به دلله، هه ربویه له سه رنه م راپه ته فسیری نایه ته کانم کرد. چوون (علی کوپی نه بی طلحه، ئین عهباس) یش هه ربه م شنه وه ده لئین. نیمامی (ئین که سیر) ده لی: (وهذا القول اختاره ابن جریر) ئین جه ریری ته به ریش هه ر نه م قسه یه ی په سه ند کردوه. ﴿ **قال رب اغفر لي وهب لي ملكا لا ينبغي لاحد من بعدي** ﴾ سوله یمان زور زوو په شیمان بوویه وه وتی: په روه ردگاری من! بمبه خشه و حوکم ودهسه لاتیکی وایشم پی ببه خشه که له دوا ی من گیری هیچ که سیک نه که ویت، تا بیته موعجزه و نیشانه ی په یامبه ریتیم، وه ک نه وه که هه ر په یامبه رهی، موعجزه ی خوی

هه‌بووه **﴿إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ﴾** بیگومان هه‌ئه‌تۆی به‌خشنده **﴿فَسَخَرْنَا لَهُ الرِّيحَ﴾** ئینجا ئیمه‌یش نزاکه‌یمان لی‌تۆه‌رگرت و ، (با) مان بۆ که‌ویی و رامکرد **﴿تَجَرَّى بِأَمْرِ رِخَاءٍ حَيْثُ أَصَابَ﴾** به‌نهرمی و له‌سه‌ر خۆ بۆ هه‌ر جیگایه‌ک و یستبای به‌فه‌رمانی ئهو ده‌که‌وته پێ و ده‌پۆیی **﴿وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بِنَاءٍ وَغَوَاصٍ﴾** و هه‌موو وه‌ستا به‌نایه‌ک و ژێرده‌ریایه‌ک له‌شه‌یاتینمان بۆ که‌وی و رامکرد، تا هه‌ندیکیان له‌وشکانیدا بیناسازی بۆ بکه‌ن و، هه‌ندیکیشیان سه‌رقالی بنی ده‌ریاکان بن **﴿وَأَخْرَجَ مَقَرِّينَ فِي الْأَصْفَادِ﴾** و هیندیکی‌تریشیان پینکه‌وه‌ کو‌ت و زنجیرکار بوون، چونکه‌ زیانبه‌خش بوون و گوێزایه‌ل نه‌بوون! به‌لێ رام و که‌ویی کردنی جنۆکه‌ بۆ ئیش و کاروو، ته‌وق و زنجیر کردنی هه‌ندیکیشیان، بۆ‌خوای گه‌وره‌ کاریکی زۆر ساده‌و ئاساییه‌، بۆیه‌ پرومان وایه‌ که‌ خوا ئهو ئیشه‌ی بۆ (سوله‌یمان) کردوه‌ له‌وه‌لامی (رب هب لی ملکاً لا ینبغی لأحد من بعدی...) دا. **﴿هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾** و‌حییمان بۆی کرد: ئه‌مه‌ به‌خششی بێ ژماره‌ی ئیمه‌یه‌، ده‌ساتۆش (ئه‌ی سوله‌یمان!) ببه‌خشه‌، یا رای بگره‌، هه‌چ جو‌ره‌ لیکۆلینه‌وه‌یه‌کت له‌سه‌ر نه‌یه‌ **﴿وَإِنْ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحَسَنَ مَّآبٍ﴾** به‌راستی لای ئیمه‌ نزیکیه‌ک و خۆش جیگایه‌کی بۆ هه‌یه‌. سه‌رنجیک: (قورتوبی) گه‌لێ شتی سه‌یرو سه‌مه‌ره‌ی له‌باره‌ی ئه‌م (فیتنه‌ی) (سوله‌یمان) نه‌وه‌ له‌ (سه‌عه‌له‌بی) یه‌وه‌ هه‌یناوه‌، هه‌رچه‌ند خۆی هه‌ندیکی روت ئه‌کاته‌وه‌، به‌لام زۆریکیشی بێ (ته‌علیق) جێ دێلێ! (شیخ عرفان العشا) لیکۆله‌ره‌وه‌و ده‌ره‌ینه‌ری فه‌رموده‌کانی ته‌فسیری قورتوبی ده‌لێ: (والثعلبی هذا کذاب متروک یروی الموضوعات والإسرائيلیات. وکذا کتابه‌ المسمی با(العرائس). وه‌ هه‌روه‌ها له‌به‌رگی (۸ل ۴چ ۱۹۹۵) ده‌لێ: (واما الحکیم الترمذی - رحمه‌ الله - فقد ساق فی کتابه‌ (نوادیر الأصول) احادیث موضوعه‌ ولا اصل لها کثیرا ما اعتمد علی روايته‌ المصنف ای القرطبی رحمه‌ الله فتنبه‌ لذلك.

سه‌رپورده‌که‌ی ئه‌یوب **﴿عَلَيْهِ السَّلَام﴾**:

﴿وَإِذْ نَادَىٰ رَبُّهُ﴾ و‌انکه‌ر عه‌دنا **﴿يُوبُ﴾** یاسی به‌نده‌که‌مان (ئه‌یوب) ی کو‌ری (ئیسحاق) سه‌لامی خویان له‌سه‌ر بێت بکه‌ **﴿إِذْ نَادَىٰ رَبُّهُ أَنِّی مَسْنَى الشَّيْطَانِ بِنَصْبٍ وَعَذَابٍ﴾** کاتی که‌ هاواری بۆ په‌روه‌ردگاری خۆی بردو وتی: بیگومان شه‌یتان منی دووچارێ ناره‌حه‌تیی و له‌ش به‌باری کردوم. قورئان جو‌ری به‌لاو ناره‌حه‌تییه‌که‌ی دیاری نه‌کردوه‌.. وه‌ له‌و باره‌وه‌ گه‌لێ شتیش وتراوه‌! به‌لام مه‌گه‌ر ته‌نها خۆی کارزان باره‌ راسته‌که‌ی بزانی **﴿أَرَكُضَ بِرَجْلِكَ﴾** پیمان وت: ده‌پۆی خۆت بکو‌ته‌ به‌زه‌ویدا **﴿هَذَا مَغْتَسِلٌ بَارِدٌ شَرَابٍ﴾** ئه‌مه‌ ناویکی خوشگه‌واری قینک و به‌که‌لکه‌، بۆ خوشۆرین و خواردنه‌وه‌، واته‌: لێی بخۆره‌وه‌و خۆیشت تێیدا بشۆ، پاشان ئه‌ویش خۆی تیا شو‌ری و، لێخواردنه‌وه‌، ئه‌وجا خۆی دلۆقان شیفای داو ناره‌حه‌تییه‌که‌ی له‌سه‌ره‌لگرت **﴿وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا﴾** ئینجا ئیمه‌ش (ژن و منداله‌کانی) خۆیی و، ئه‌وه‌نده‌ی تریشمان پێ به‌خشیی، ئه‌مه‌یش هه‌ر له‌ به‌ر به‌زه‌ییه‌ک بوو له‌ ئیمه‌وه‌ بۆ ئه‌و. واته‌: زیاتر له‌جارانمان پێ به‌خشیه‌وه‌ **﴿وَذَكَرَ لِأَوَّلَى الْأَلْبَابِ﴾** وه‌ له‌به‌ر ئامۆزگارییه‌ک بوو، بۆ‌خواه‌نانی ژیری، بۆ ئه‌وه‌ی که‌ ئه‌نجامی خۆراگرتن و ده‌روو لیکردنه‌وه‌ بزائن **﴿وَخَذَ بِيَدِكَ صَفْثًا فَاضْرَبْ بِهِ وَلَا تَحْنُتْ﴾** وه‌ و‌حییمان بۆکرد: قۆلێ تووێ وردو زراو، یان هه‌ر شتیکی ته‌پو ناسک وه‌ک ریحان، بگره‌ ده‌ستت وله‌ هاوسه‌ره‌که‌ت بده‌ و‌سوینده‌که‌ت مه‌شکینه‌. خوا له‌قورئاندا روونی نه‌کردوه‌وه‌ که‌ ناخۆ بۆچی، وه‌ له‌سه‌رچی سویندی لێخوارد. به‌لام هه‌ندی ریاویه‌ت ده‌لێ: (ئه‌یوب) نه‌خۆش که‌وت و زۆریش بێ تاقه‌ت بوو، ئه‌وسا ژنه‌که‌ی بۆ کاریکی خێزانی خۆیان نارده‌و دره‌نگ هاته‌وه‌، ئه‌ویش له‌بیزاری گیانی خۆیدا سویندی لێخوارد که‌: هه‌رکات چاک بوویه‌وه‌ ده‌بی سه‌د داری لێبدات.. ئه‌وجا خۆی گه‌وره‌یش ئه‌و مۆله‌ته‌ی بۆ داو فه‌رمووی: چه‌پکی ناسکی سه‌د لاقی بگره‌

به دهسته و... (ثین که سیر) یش هر شتیکی ناوا هه لئه بژیژی، به لام وریابه! گه ئی له تهفسیره کان له (سهعله بی) یه وه سهیرو سهمه ره ی زور دینن که بۆ پیغه مبه ران دهست ناده! باس بکرین ﴿**إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نَعْمَ الْعَبْدُ**﴾ به راستیی ئیمه ئه ومان به پیاویکی خوارگرو به جهوسه له دهست کهوت، ئای چ بهنده یه کی چاک بوو نه یوب ﴿**إِنَّهُ أَوَّابٌ**﴾ به راستیش هه میشه تهوبه کارو بوو له خوا بوو.

ئهم پیغه مبه رانه شتان له بیر بی:

﴿**۴۰** واذکر عبادنا إبراهیم واسحاق و یعقوب﴾ بهنده کانمان: (ئبراهیم و ئیسهحاق و یه عقیوب) به یاد بکه ﴿**اولی الایدی والابصار**﴾ خاوه نانی هیزله ئایین و دنیا، و خاوه نانی بینایی له زانست و نایند، واته: کۆمه له پیاویکی

خوارگرو به تواناو جوامیرو نه ملی دل و حهقیقهت بوون ﴿**۴۱**﴾

﴿**إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذُكِّرُوا الدار**﴾ به راستی ئیمه

ئه ومان تاییه ته نه کرد به سیفه تیک (یاد کردنی مالی

ئاخیرهت) وایان لیهات هه موو کات له یادی روژی قیامه تدا

بوون ﴿**۴۲** و انهم عندنا لمن المصطفین الاخیار﴾

و به راستی ئه وان لامان له هه لبرژدراوانی چاکان بوون،

بیوونه دوستی تاییه تی جو مان ﴿**۴۳** واذکر اسماعیل و الیسع

وذا الکفل﴾ و (ئیسماعیل) و (ئه لیه سع) و (ذوالکفل) یش

به یاد بکه ﴿**وکل من الاخیار**﴾ هر هه مووشیان له پیاو

چاکان، ده سا ئیوه یش چاویان ئی بکه ن و به نارام بن.

جینگه له خواترسان خوشه:

﴿**۴۴** هذا ذکر﴾ ئاهمه گێرامانه وه بۆت له هه وائی ئه و

پیغه مبه رانه، شه رف و ناو بانگیکی جوانه، ئه وانی پی یاد

دکری نه وه به ئه به دی، وه ک بیر هه وهریه کی گه و ره و پیرۆز ﴿**وإن**

للمتقین لحسن مآب﴾ وه به راستیی پارێزکاران له و دنیا

جینگای جوان و چاکیان بۆ هه یه ﴿**جنت عدن مفتحة لهم**

الابواب﴾ چه ند به هه شتیکی ده رگا و الاو له سه ر پشته بۆیان

وَوَهَبْنَا لَهُ إِهْلَهُ، وَمَثَلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مَّا وَذَكَّرُوا لَوْلَى الْأَلْبَابِ
﴿**۴۵** وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَضْرِبْ بِهِ، وَلَا تَحْنُتْ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا
نَعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ ﴿**۴۶** وَاذْكُرْ عِدَّتَنَا إِذْ هَمَّ بِإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
أُولَى الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ﴾ ﴿**۴۷** إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذُكِّرُوا
الدَّارِ﴾ ﴿**۴۸** وَإِنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفِينَ الْأَخْيَارِ﴾ ﴿**۴۹** وَاذْكُرْ
إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلٌّ مِنَ الْأَخْيَارِ﴾ ﴿**۵۰** هَذَا ذِكْرُ
وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَآبٍ﴾ ﴿**۵۱** جَنَّاتُ عَدْنٍ مُمْنِحَةٌ لَهُمْ الْأَنْبُوبُ
﴿**۵۲** مُتَكِّينَ فِيهَا يُدْعَوْنَ فِيهَا بِفَاكِهِةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ﴾ ﴿**۵۳**
وَعِنْدَهُمْ قُصُورَاتُ الْطَّرَفِ﴾ ﴿**۵۴** أَرْبَابٌ﴾ ﴿**۵۵** هَذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ
الْحِسَابِ﴾ ﴿**۵۶** إِنَّ هَذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ، مِنْ نَفَادٍ﴾ ﴿**۵۷** هَذَا وَارْتِ
لِلطَّاعِينَ لَشَرِّ مَآبٍ﴾ ﴿**۵۸** جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَيَكْسِلُوا الْحِمَامَ﴾ ﴿**۵۹** هَذَا
فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ﴾ ﴿**۶۰** وَآخِرُ مِنْ شَجَلِهِ﴾ ﴿**۶۱** أَرْوَجُ
هَذَا أَوْجٌ مُفْتَحٌ مَعَكُمْ لَا مَرْجَاءَ لَهُمْ﴾ ﴿**۶۲** إِنَّهُمْ صَالُوا النَّارِ﴾ ﴿**۶۳**
قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَمُرْجَأُونَ﴾ ﴿**۶۴** أَنْتُمْ قَدْ مَشِيتُمْ لَنَا فَيَسِّرَ لَنَا الْقَرَارُ﴾ ﴿**۶۵**
قَالُوا سَمِعْنَا قَدْ مَشِيتُمْ لَنَا هَذَا فَرَدُّهُ عَدَابًا ضَعْفًا فِي النَّارِ﴾ ﴿**۶۶**

وَقَالُوا سَمِعْنَا

۱۵۶

ئاماده و چاوه پروانی ها تنيانه ﴿**۶۷** متكئين فيها يدعون فيها بفاكهة كثيرة وشراب﴾ ئه مه حال يانه كه له و به هه شته دا

له سه ر ته خت پاليان داوه ته وه، وه هر جو ره ميوه خوار نه وه يه كه ئاره زو بكه ن له به ر ده ستيا ندا يه و داوا ده كه ن،

واته: هه ركات شتيكيان نياز كرد، خيرا بۆزه حه مت كي شان بۆيان ئاماده ئه بي ﴿**۶۸** وعندهم قاصرات الطرف

اتراب﴾ وچه ند كي ژيكي هاوته مه نيان له لايه، كه هر ته ماشاي ميرده كاني خويان ده كه ن، وه له خه لگاني نامو و

نه يارو چاو داخه رن ﴿**۶۹** هذا ما توعدون ليوم الحساب﴾ پييان ده گو تری: ئاهمه ئه و نازو ئيعمه تانه يه، بۆ روژی

پادا شت و تۆ له به لي ننتان پي ده دري ﴿**۷۰** إن هذا لريزقنا ما له من نفاد﴾ به راستیی ئه مه رزق و روژی ئيمه يه كه هه رگيز

برانی بۆنيه، وه كه ئه فه رموي: (عطاء غير مجذوذ) ۱۰۸/۱۱. يان ده فه رموي: (لهم اجر غير ممنون) ۲۵/۸۴. يان

نه فرموی: (اکلها دائم وظلها تلك عقبی الذین اتقوا وعقبی الکافرین النار) ۱۲ ۳۵. بوجهخت له سهر هه مان مه به ست.

جیگهی لادهرانیش زور ناخوشه:

﴿ **هَذَا وَإِنَّ لِلطَّاغِينَ لَشَرَّ مَأْبٍ** ﴾ نه مه پاداشی ته قواکاران بوو. بو یاخییان و. له سنوور دهرچووانیش ههیه خراپترین جیگا ﴿ **جَهَنَّمَ يَصْلُونَهَا فَبِئْسَ الْمِهَادُ** ﴾ نهویش دوزهخه. دهچنه نیوی و نه سوتینرین. خو دوزهخیش لانتیکی زور ناله بارو خراپه ﴿ **هَذَا فَلْيَذوقوه حَمِيمٍ وَغَسَّاقٍ** ﴾ نه مه ناویکی کولبه کول و کیمیکه له جهستهی دوزهخیه کان دهچوپی. جا بیچیژن ﴿ **وَأَخْرَجَ مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجًا** ﴾ وه بویمان ههیه سزار جه زره بهی تر. جگه لهو دوو جوړه- له چه شنی نه م سزایه جوړه ها سزا. وهک زه مه ریرو.

سوره انفطار
﴿ **هَذَا فَوْجٌ مُّقْتَحِمٌ مَعَكُمْ لَا مَرْحَبَا بِهِمْ** ﴾ فریشته کانی سزا نه لین: به سه روکه کان نه مهش کومه لیکن له گهل نیوه به زور ده خرنه دوزهخ. سه روکه کانیش ده لین: نای به خیر نه یه ﴿ **إِنَّهُمْ صَالُوا النَّارَ** ﴾ به راستیی نه وانیش هه ده بی له ناو ناگردابن ﴿ **قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْحَبَا بِكُمْ** ﴾ شوینکه وتوو ده کانیش به سه رکرده کانیا ن نه لین: به لکو نیوه له خوشییدا نه بن. یاخوا خوتان به خیر نه یه! ﴿ **إِنَّكُمْ قَدْ مَتَمَمْتُمْ لَنَا** ﴾ نیوه نه م شوینه خراپه تان بو نیمه وه پیش هینا ﴿ **فَبِئْسَ الْقَرَارُ** ﴾ جا چ جیه کی ناله باره ﴿ **قَالُوا رَبَّنَا مِنْ قَدَمِ لَنَا هَذَا** ﴾ شوینکه وتوو ده کان نه لین: په روه دگاری نیمه! هه رکه سی نه م سزایه ی بو نیمه وه پیش هینا ﴿ **فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا مِنَ النَّارِ** ﴾ توش بو ی زیاد بکه سزایه کی زیاده له ناگر. وهک ده فرموی: ﴿ **قَالَتْ أَخْرَاهُمْ لَأُولَئِهِمْ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ أَضَلُّونَا فَآتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِنَ النَّارِ قَالَ لِكُلِّ ضِعْفٍ وَلَكِنْ لَا تَعْلَمُونَ** ﴾ ۷/۳۸. ﴿ **وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رَجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْأَشْرَارِ** ﴾ ده شلین: نه وه ناخو نه و

﴿ **وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رَجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْأَشْرَارِ** ﴾ فریشته کانی سزا نه لین: به سه روکه کان نه مهش کومه لیکن له گهل نیوه به زور ده خرنه دوزهخ. سه روکه کانیش ده لین: نای به خیر نه یه ﴿ **إِنَّهُمْ صَالُوا النَّارَ** ﴾ به راستیی نه وانیش هه ده بی له ناو ناگردابن ﴿ **قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْحَبَا بِكُمْ** ﴾ شوینکه وتوو ده کانیش به سه رکرده کانیا ن نه لین: به لکو نیوه له خوشییدا نه بن. یاخوا خوتان به خیر نه یه! ﴿ **إِنَّكُمْ قَدْ مَتَمَمْتُمْ لَنَا** ﴾ نیوه نه م شوینه خراپه تان بو نیمه وه پیش هینا ﴿ **فَبِئْسَ الْقَرَارُ** ﴾ جا چ جیه کی ناله باره ﴿ **قَالُوا رَبَّنَا مِنْ قَدَمِ لَنَا هَذَا** ﴾ شوینکه وتوو ده کان نه لین: په روه دگاری نیمه! هه رکه سی نه م سزایه ی بو نیمه وه پیش هینا ﴿ **فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا مِنَ النَّارِ** ﴾ توش بو ی زیاد بکه سزایه کی زیاده له ناگر. وهک ده فرموی: ﴿ **قَالَتْ أَخْرَاهُمْ لَأُولَئِهِمْ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ أَضَلُّونَا فَآتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِنَ النَّارِ قَالَ لِكُلِّ ضِعْفٍ وَلَكِنْ لَا تَعْلَمُونَ** ﴾ ۷/۳۸. ﴿ **وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رَجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْأَشْرَارِ** ﴾ ده شلین: نه وه ناخو نه و

پیاوانه ی که نیمه به خراپ و نه گریسمان دانه نان بو چ نایان بینن! مه به ستیان له بر و اداره کانه. به لی پیاوانیک وهک (نه بوجهل و نه بو له هب) که (هه ممارو بیلال و صهیپ) له دوزه خدا نابینن. لهیه کتر ده پرسن: باشه نه وانه چییان لیها ت! ﴿ **اتَّخَذْنَاهُمْ سَخْرِيَا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ** ﴾ نیمه کاتی خو ی گالته مان پیده کردن له دنیا دا. نایا نیستا بی سه رو شوینن؟ یان له گه لمانن و چاو له بینینیان کول؟ ﴿ **إِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ** ﴾ به راستیی نه وه ی بومان باسکر دیت نه ی موحه مه ده! هه ق وراسته و دیته دی: شه ره قسه ی دوزه خیا نه ﴿ **قُلْ إِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ** ﴾ بلای: من ته نها ترسینه ریکم و هیچی تر ﴿ **وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ** ﴾ نه مه تان پی رانه گیه نه که یه ک خوا ی تاک و ته نیا و زال به سه ر هه موو شتی کدا ههیه. نیتر هیچ په رستراویکی تر به هه ق نیه ﴿ **رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا**

بینهما العزیز الغفار : ئەو خواپە خواوەن پەروردگاری ئاسمانەکان و زەوی و ئەوێ نێوانیان ، بە دەسەلاتی لێبوردەییە.

بە یامی پێغەمبەر ﷺ خە بەریکی زۆر گرنگە :

﴿ **قُلْ هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ** بَلَى : ئەو قورئانە ی بۆم مێوان هەواییکی زۆر گرنگ و گەورەییە ﴿ **۶۸** **انتم معرضون** ﴾ کە ئێوە لەبەر نەزانیتان رووی ئی دەسووپێنن و ، هیچ کەلکی ئی وەرناگرن ﴿ **۶۹** **ما كان لي من علم بالملا الأعلى إذ يختصمون** ﴾ کاتی فریشتە بالا نشینەکان لەبارە ی دروستکردنی ئادەمەو دەوان ، من هیچ هەواییکم نەبوو ئەگەر ئەو قورئانە نەبایە ﴿ **۷۰** **إِنْ يَوْحَىٰ إِلَيَّ إِلَّا أَنَا أَنَا نَذِيرٌ مِّبَيْنَ** ﴾ بە وەحیی پێم رادەگەیەنری کە من بە ئاشکرا ترسینەرم و خوا ناردومی بۆ ئەوێ ئێوە لەسزای ئەو بترسینم ، جا کە وابوو ئاگایی من تەنها لەرووی وەحیی و نیاگاریە .

سەرگروشتەکی بابە (ئادەم) و ئیبلیس :

﴿ **إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَأِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِّن طِينٍ** ﴾ ئەو دەمە کە پەروردگاری تۆ بە فریشتەکانی فرموو : وا لەقور بە شەریک ، واتە : ئادەم ﷺ دروستدەکەم بە یاد بکە . بە ئی ئەم داستانە ی (ئادەم) ی پێغەمبەر (علیە السلام) هاوپی لەگەڵ باسی شەیتان لە سوورەتی (بەقەرە) ، (ئەعراف ، حجر ، سبحان ، کەهف) هاتووہ . ﴿ **۷۲** **فَإِذَا سُوِّيْتُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي** ﴾ ئینجا کاتی لەشیم ریک و پیک کردو لەروحي خۆم گیانم بەبەردا کرد ﴿ **فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ** ﴾ ئێوەش هەمووتان سوژدەو کړنووشی ریزی بۆ بەرن ﴿ **۷۳** **فَسَجَدَ الْمَلَأِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ** ﴾ ئەوسا فریشتەکانیش گشتیان سوژدەو کړنووشیان بۆ برد ﴿ **۷۴** **إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ** ﴾ مەگەر (ئیبلیس) ی شەیتان نەبی کە خوێ لێگۆراو دەعیەچی و دەمارباز بوو ، سێلەیی کرد ﴿ **۷۵** **قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدِي** ﴾ خوا فرموی : ئەری ئیبلیس ! چی ریی لە تۆ گرت کړنووش بەری بۆ ئەوێ کە بەدوو دەستی خۆم دروستم کردووہ ؟ ﴿ **اسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ** ﴾ ئایا خۆت لاگەرە بوو ، یا لەپلە بەرزان بوویت ؟ و سوژدەت بەشیایوی خۆت نەزانی ؟ ﴿ **۷۶** **قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ** ﴾ شەیتان وتی : دیارە من لەو خۆم بە چاکتر و باشتەر دەزانم ﴿ **خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ** ﴾ چونکە تۆ منت لەناگر ، ئەویشت لەگل و قور ، دروستکردووہ ﴿ **۷۷** **قَالَ فَاهْرَجْ مِنْهَا فَبَانَكَ رَجِيمٌ** ﴾ خوا فرموی : دەسا لەریزی فریشتەکان برۆرە دەری ، مەر لە ئیستاوہ تۆ دەرکراو و دوورخراوویت لەرەحمەتم ﴿ **۷۸** **وَإِنَّ عَلَيْكَ لعنتی إِلَى يَوْمِ الدِّينِ** ﴾ وە تا رۆژی پاداشت و زیندوو بوونەوہش ، نەفرینی منت لەسەربێ ، جا ئەو کاتەش ئەو قەحی سزای توندتر ئەبیت ﴿ **۷۹** **قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يَبْعَثُونَ** ﴾ شەیتان وتی : ئەی پەروردگاری من ! کات و مۆلەتم بدە تا رۆژی کە مۆلەکان هەموو زیندوو ئەکړنەوہ ﴿ **۸۰** **قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ** ﴾ خوا فرموی : دە تۆ لەمۆلەتدراوانیی ، تا نەفخە ی یەکەم و ، تەواوی گیانلەبەرائیش نەمرن ﴿ **إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ** ﴾ هەتا ئەو رۆژو نەوکاتە ی دیاریکراوہ مەر دەمینیتەوہ ﴿ **۸۱** **قَالَ فَبِعَرَّتِكَ لَا غَويْنَهُمْ أَجْمَعِينَ** ﴾ شەیتان وتی : دەسا بەعیززەت و دەسەلاتی تۆ ، ئەوانە هەموو فریو دەدم و لەخشتەیان ئەبەم ﴿ **۸۲** **إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ** ﴾ مەگەر ئەو بەندانەت کە تۆبەپاکی دەپەرستن " ئەوانە خۆت ئەیانپاریزی و ، من ، دەسەلاتم بەسەریاندا نییە ، ئایەتی : (لئن أخرجتني إلى يوم القيامة لأحتنكن ذريته إلا قليلا) ۶۲/۱۷ . وە ئایەتی : (إن عبادي ليس لك عليهم سلطان وكفى بربك وحيلًا) ۶۵/۱۷ . مەر پشتگیری ئەو راستییەن . ﴿ **۸۳** **قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ** ﴾ خوا فرموی بە شەیتان : جا بەهەق و راستیی سویند ، وە مەر هەقیش ئەلیم : ﴿ **۸۴** **لَا مَلَأَن جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ** ﴾ دانیابە ، تۆش و هەموو ئەوانەش شوینی تۆ

کهوتوون جهه نده متان ئی پر نه کم ﴿ **قل ما اسألكم علیه من اجر** ﴾ - نهی موحه مهده ﴿ ﴾ - پینان بلی: له پیناوی راگه یاندنی په یامه که مدا، من هیچ پاداشیکم له ئیوه ناوی ﴿ **وما انا من المتکلفین** ﴾ و من له وانه یش نیم که درو له سه رخا هله ده به ستن. واته: له خو مه وه داوی په یامه بریتی ناکم ﴿ **ان هو الا ذکر للعالمین** ﴾ نهو قورثانه یش هر په ندو ناموزگارییه بوته داوی جیهانه کان ﴿ **ولتعلمن نباه بعد حین** ﴾ به به قیقه ت داوی ماوه یه کی دیکه له هوالی راستیی نهو ناگادار ئه بی، جا ئه و کاته بو تان دهر نه که وی که نهو قورثانه چهنده گرنگ و بایه خداره و هواله کانیشی وه ک گزنگی به ره به یان نه دره وشینه وه.

له (۲۴) ی (ربیع الاول) ی (۱۴۱۷) ک بهرامبر به (۱۹۹۶/۸/۹) دواي نویژی به یانی له (راگه یاندنی بزوتنه وه ی

ئیسلامی) له نووسینی ئهم سوورته بوومه وه. زور زور

سوپاس بو خوی دلوفان.

*** **

۲۹- سوورته ی (زومه ر به

مه که بییه و (۷۵) نایه ت

به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان

ئهم سوورته به خه ستنی باسی یه کخوایه رستی ئه کات، به شیوه یه ک خه ریکه ئه وه ببیته ته وه ره ی سه ره کی باسه که ی، خو جیکه ی خو شیه تی ناواییت، چونکه یه کخوایه رستی بناغه ی عه قیده یه کی بیخه وش و بی له که یه. ئینجا باسیکی قورثانیس ده کاکه: چون بوته موعجیزه یه کی هه تاهه تایي بو هه موو گه لان. پاشان ده ست ئه کات به به لگه هیئانه وه له سه ره یه کخوایه رستی، به جو ره ها به لگه، له گه ل باسکردنی جیاوازییه کی زور له نیوان یه کخوا په رستی و، بته په رستییدا، له دوا ییشدا به وشه یه کی ته ری پاراوو ناسک، داوا له به نده کانی خوا ئه کات که زور به زووی به گه رینه وه بو لای خوا.

سُورَةُ الرَّحْمٰنِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾ اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ اِلَيْكَ
الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿٢﴾ اَلَا
لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَلِلَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ اُولِيَاءَ
مَا نَعْبُدُهُمْ اِلَّا لِيُقَرِّبُوْنَا اِلَى اللَّهِ زُلْفًى اِنَّهُمْ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ
فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ اِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ
كَفَّارٌ ﴿٣﴾ لَوْ رَاَدُّهُ اَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَاصْطَفٰى مِمَّا
يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ سُبْحٰنَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤﴾ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ يَكُوْرُ اِلَيْهِ عَلَى النَّهَارِ
وَيُكُوْرُ النَّهَارَ عَلَى الْاَيْلِ وَسَحَرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
كُلٌّ يَجْرٰى لِاَجَلٍ مُّسَمًّى اَلَمْ يَرِ الْعَقْرُ ﴿٥﴾

جا بو گه وره یی و مه زنی سوورته ی (زومه ر به) ئهم فه رموده - که ئیمامی (نه سانی) له خاتوو (عائیشه) وه ده یگه ریته وه - ده لی: پیغه مبه ر ﴿ ﴾ نه ونده بی وچان به روژوو ده بوو ده مان وت: پیده چی روژی نه بیت تییدا به روژو نه بی، نه ونده یش ئیسراحه تی ده کردو به روژوو نه ده بوو نه مانوت: له وانه یه ئیتر قه ت روژوو نه گری (واته: پیغه مبه ری خوا مافی نه فسی و خانه واده یی و میوانی ره چاوده کرد له روژوگه تنه که دا) وه هه موو شه ویکیش سوورته ی (به نی ئیسرائیل و، سوورته ی زومه ر ی) ده خویند، ئهم سوورته کو تاییشی به باسیکی نه فحه ی یه که م دیت، پاشان زیندوو بوو نه وه پاداشت و توله و هتد.

فهرماندان بهیه کتابه رستی و، ره تگردنه وی شیرک:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ * ﴿تنزيل الكتاب من الله العزيز الحكيم﴾ دابه زاندى نهم كتيببه له لایه ن خواى به ده سه لاتی کار جوانه وهیه ﴿إنا أنزلنا إليك الكتاب بالحق﴾ بیگو مان ئیعه نهم كتيببه مان به راست وهق بو تو دابه زاند، جا كه وایه هیچ گومان و ناتواوییه کی تیذا نیه، هه مووی هه ق و دروسته ﴿فاعبد الله مخلصا له الدين﴾ هوشیار به! جا خودا به پرسته به پوختی و، ئاینداری بو ئه، واته: قهت بتمه پرسته ﴿إلا الله الدين الخالص﴾ هوشیار به! ئایینی پاک و چاک و بیگردد تنها می خوايه. واته: خوا تنها هه ئیخلاص وهر نه گری و، هه رشتیکی دی و هلا ده نی ﴿والذين اتخذوا من دونه اولياء﴾ نه وانه ی که له باتی خوا چهند دۆس و بیتیکیان بو خویمان گرتووه، وه به بی هیچ به لگه یه کیش نه لئین: ﴿ما نعبدهم إلا ليقربونا إلى الله زلفی﴾ ئیعه هه ر بوئوه وه بوئانه ده پرستین، که له خوامان نزیک بکه نه وه، تکامان بو بکه ن لای، که چی نه گه ر پییان بوترايه: نه ی کئی ئیوه ی دروستکردووه؟ نه ی کئی ناسمانه کان و زه وی وه دی هیناوه؟ له وه لامدا نه لئین: هه ر (الله) یه، ئیتر پییان نه و ترا: نه ی بوچی خوا به تاک و ته نیا ناپه رستن؟ وشه ی (مانعبدهم...) وه لامیان بو. ﴿إن الله يحكم بينهم فيما هم فيه مختلفون﴾ جا با هه ر وابکه ن بیگو مان خوا هه ق و ناهه ق جیا نه کاته وه، بریاری خو ی دهریاری نه و دوو بهر ده کیه ی نیوانیان ده دات، نه و کات موسلمانان نه چنه به هه شته وه، بی پروایانیش بو دوزخ نه نیردرین ﴿إن الله لا يهدي من هو كاذب كفار﴾ دیاره نه و جوړه که سانه گومراو سه ر لیشتیواون، خو به پرستی خوایش مروی دروژن و سپله رینوین ناكا ﴿ولو اراد الله أن يتخذ ولدا﴾ یه کی له دروکانیان نه وه بوو که خوا مندالی بو خو ی راگرتووه! خو نه گه ر خوا بیویستبا مندال بو خو ی بریار بدات ﴿لاصطفى مما يخلق ما يشاء﴾ به نارزه وی خو ی چی پی باش بوو یا به پیی باوونه ریت، له نیو دروستکراوه کانی خویدا نه وه ی هه لده برارد نه یکرده مندالی خو ی ﴿سبحانه﴾ پاکیی و بلندی هه ر بو نه وه، چونکه له و شتانه نه و بی نیازه ﴿هو الله الواحد القهار﴾ هه ر نه و (الله) یه خوا ی تاک و ته نیاو بی هاو ه ل و به ده سه لات و به زه بر، بی پیویست به هیه شتیک.

به لگه گه لی بو تاک و ته نیایی و توانایی خوا:

﴿خلق السموات والأرض بالحق﴾ نه وه به هه ق و دروست ناسمانه کان و زه وی به دی هیناوه ﴿يَكُور الليل على النهار ويكور النهار على الليل﴾ ده سه لاتداریکی وه هایه شه و له روژ نه پیچی و، روژیش له شه و نه پیچی، وه ک پیچی میژر، به شتیکی به سه ر به شتیکیا ده یچرئ، واته: ده یانه ئینی به شوین یه کدا، یه کیکیان تاریک ده کاو، نه وی تریان رووناك، نایه تی: (یفشئ الليل النهار يطلبه حثيثا) ۵۴/۷. نه و مایه دوویات نه کاته وه. هه ندی نه لئین: مه به ست به (تکویر) خرپی گو ی زه وییه، یان سوپرا نه وه یه تی به ده وی خویدا، به لام خوا خو ی باشت نه زانی ﴿وسخر الشمس والقمر﴾ و خوړو مانگیشی که ویی و رامکرد ﴿کل یجرى لأجل مسمى﴾ هه ریه که له وانه ش تا کاتی دیاریکراو بو کو تایی دنیا ده گه رین، دین و ده روژ ﴿إلا هو العزيز الغفار﴾ هوشیار به! ده سه لاتدار و به توانا، خه تا پو ش و لیبورده هه ر خو یه تی ﴿خلقکم من نفس واحدة﴾ ئیوه ی له یه که س - باوه نادهم - دروستکرد ﴿ثم جعل منها زوجها﴾ پاشان هاو سه ره که یشی - دایه حه وا - (له ماك و جوړی نه و نه فسه) دروستکرد. (روح المعانی) نه لئیت: (من) له (جعل منها) دا بو (ابتداء) یه، واته: هاو سه ره که یشی هه ر له و ته حره ی باوه نادهم به دیه ئنا، جا که واته ده بی خاتوو حه وایش هه ر له پاشماوه ی نه و گنه دروست کرابی که نادهم لی دروست کراوه، نه ک له په راسووی نه و، هه ندیکی دیکه ده لی: (من) بو (تبعيض) ه. واته حه وا له تن و له له شی باوه نادهم دروستکراوه: وه ک نهم ریوایه ته

تَلَّيْتُ: (حوا) له پراسووی نادم دروستکرا. شیاوی باسه "تفسیری نمونه" ییش دان بهودا دهئیت که خاتو حوا هر له پاشماوهی گله‌کی باوه نادم دروستکراوه. **﴿وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ﴾** له مالایشدا بوخوشگوزهرانی نیوه ههشت جووتی بو وهدی هینان: وشترو گاو، مهر و بز و، نیرو میکانیان، نایه‌تی: (ثمانية أزواج من الضأن اثنين ومن المعز اثنين) روونکردنه‌وهی ئەومەبەستەیه **﴿يَخْلُقْكُمْ فِي بَطْنٍ مِنْ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ﴾** له‌سکی دایکتانادرستان ده‌کا، به‌دروستکردن له‌دوای دروستکردن: له پیئشدا له‌تفؤکه ئاوێک، پاشان له‌خوینپاره، پاشان له‌گۆشتپاره.. هتد **﴿فِي ظِلْمَاتٍ ثَلَاثٍ﴾** له سی تارییکاندا: تاریکی سک، تاریکی منالان، تاریکی پۆرگ، ئەمانه گشت له‌به‌پاراستن ومانه‌وهی مندا له‌که‌یه **﴿ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ﴾** په‌روه‌ردگارو به‌دیینه‌رتان، ده‌سه‌لات وخواه‌نیی هه‌موو بوونه‌ومر هر

هی ئەوه **﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾** ئەو خواجه (الله) یه، جگه له‌ویش هیچ په‌رستراویکی هه‌ق نیه **﴿فَأَنى تَصْرَفُونَ﴾** جا ئیت چۆن لاده‌ردن له یه‌کخواپه‌رستی، بو‌دوانه په‌رستی و فره‌خوا په‌رستی؟! **﴿إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنى عَنْكُمْ﴾** ئەرسپله‌و بى په‌روا و پى نه‌زانن، ئەوه بى‌گومان خوا لیتان بى نیازه وناشتوانن هیچ زیانیکی لیبدهن، ئەرخۆ کلاکن، وه‌ک ئەفه‌رموی: (إِنْ تَكْفُرُوا أَنْتُمْ وَمَنْ فِى الْأَرْضِ جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنى حَمِيد) ۸/۱۴. ئەم فه‌رمووده‌یشه که ده‌فه‌رموی: ((یا عبادى لو أن أولکم وآخركم وإنسکم وجنکم کانوا على أفجر قلب رجل منکم ما نقص ذلک من ملکى شینا)) موسلیم. ئەگه‌ر گشت ئینسان و جنۆکه‌کان یه‌کده‌ست و، یه‌ک دل بن له‌سه‌ر خراپه‌کاری، هیچ زیانى به‌خوا ناگا. هه‌ربۆ دووپاتی بى نیازى خواجه. **﴿وَلَا یَرْضى لعباده الکفر﴾** وه‌خودا به‌کوفرو بى دینی به‌نده‌کانى، رازى و خو‌شنوود نییه **﴿وإن تشکروا یرضه لکم﴾** ئەگه‌ر سوپاسی چاکه کانیشی بکه‌ن له‌باتی بى‌باوه‌پری لیتان رازى ده‌بى **﴿وَلَا تَزِرْ وَزِرَہٗ وَزِرَہٗ أُخْرٰی﴾** دياره هیچ که‌سیش بارى گونا‌ه‌ی که‌سیکى تر هه‌لناگرى، هه‌موو که‌س به‌پى کردی خو‌ی پاداشت و تۆله وه‌رئه‌گرى **﴿ثُمَّ إلی رَبِّکُم مرجعکم﴾** پاشان گه‌رانه‌وه‌تان بو‌لای خواوه‌ندتانه **﴿فَیَنْبَیْکُم بما کُنتُم تعملون﴾** ئەوجا ناگادارتان ئەکات له‌هه‌رچى کردووتانه **﴿إِنَّهٗ علیم بذات الصدور﴾** چونکه خوا له نه‌ینى دله‌کانیش -چاک وخراپى- به‌ ناگایه.

نالەبارى ئینسان:

﴿وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانُ ضَرْعًا رَبَّهُ مَنیبا إلیه﴾ ئینسان سروشتی وایه کاتى ته‌نگانه‌و ناخۆشییه‌کی تووش ده‌بى. پوو له په‌روه‌دگارى ده‌نى و داوای لابردنى لى‌ئه‌کات، نایه‌تی: ۱۷/۶۷. (وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِى الْبَحْرِ ضَلَّ مِنْ

خَلْقِكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمَبْلُغٌ لَكُمْ مِنَ الْآلَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ يَخْلُقْكُمْ فِى بَطْنٍ مِنْ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِى ظِلْمَاتٍ ثَلَاثٍ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَانِى تَصْرَفُونَ ﴿١﴾ إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنى عَنْكُمْ وَلَا يَرْضى لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ وَلَا تَزِرْ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرٰى ثُمَّ إلی رَبِّکُم مَرْجِعُکُمْ فَيُنَبِّئُکُم بِمَا کُنتُمْ تَعْمَلُونَ إِنَّهٗ عَلِیْمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٧﴾ وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانُ ضَرْعًا رَبَّهُ مَنیبا إلیهٗ ثُمَّ إِذَا حَوَّلَهُ رِیعَةً مِّنْهُ نَسِیَ مَا کَانَ یَدْعُو إلیهٗ مِنْ قَبْلٍ وَجَعَلَ لِلَّهِ أُمْدَادًا لِّفَضْلِ عَنْ سَبِیلِهِ قُلْ تَمَنَّعَ بِکُفْرٍ قَلِیلاً إِنَّکُمْ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ ﴿٨﴾ أَمِنْ هُوَ قَتِیْلٌ أَمَّا اللَّیْلِ سَاجِدًا وَقَاِیْمًا یَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَیَرْجُو رَحْمَةً رَبِّهِ قُلْ هَلْ یَسْتَوِی الذِّینَ یَعْمَلُونَ وَالَّذِینَ لَا یَعْمَلُونَ إِنَّمَا یَذْکُرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٩﴾ قُلْ یَعْبَادِ الذِّینَ آمَنُوا تَتَّقُوا رَبَّکُمُ الذِّینَ حَسَنُوا فِی هَذِهِ الدِّینِ حَسَنَةً وَأَرْضُ اللَّهِ سَعِدٌ أَمَّا تَتَّقُوا لَصِیْرُونَ آخِرُهُمْ بِغَیْرِ حِسَابٍ ﴿١١﴾

تدعون إلا إياه فلما نجاكم إلى البر أعرضتم وكان الإنسان كفوراً) پشتگیری لهومانایه دکات. ﴿ثم إذا خوله نعمة منه﴾ پاشان کاتیکیش له لایهن خویه وه نیعمه تیکی پیندا ﴿نسی ما كان يدعوإليه من قبل﴾ ئیترنه مه له بیر دهکات کهله وه و بهر له خوا نه پاپایه وه پزگاری بکات. نایه تی: (وإذا مس الإنسان الضر دعا لجنبه أو قاعداً أو قائماً فلما كشفنا عنه ضره مر كان لم يدعنا إلى ضره) ۱۲/۱۰. دووپاتی نهو راستیه نه کاته وه. ﴿وجعل الله أندادا ليضل عن سبيله﴾ وه چهند هاویه ش و شهریکیک بوخوا داده نین، ههتا جگه له خویشی خه لکی گومرا بکات له ریئی خوا و، نه هیلئی بهرهوریئی نهو بچن ﴿قل تمتع بكفرك قليلاً﴾ بلئی: بهوکه سه بی بروایه، که میکی تریش بهو ته مه نه که مه وه، له زهت بهو رابویره له دنیا دا ﴿إنك من أصحاب النار﴾ چونکه تو به راستی له یارانئ ناگرییت. **مروقی بهر فرمان و یاخی وه کو یه ک نین:**

﴿امن هو قانت آناء الليل ساجداً وقائماً﴾ ناخو نهو که سه ی که له ساته کانی شه و گاردا به پیوه راوه ستاوه و ههردهم سوژده دهبا بوخوا ﴿يحذر الآخرة ويرجو رحمة ربه﴾ له سزای پاشه روژیش نه ترسی و خو نه پاریزی، وه ئومیدیشی به بهزهیی پهروهردگاری خویه تی و به ته مای بهه شته، ده نایا که سیکی وا وه کو نهو که سه وایه سه ر پیچی کاربی؟! (عه بدولای کوپی عومر) ده لئ: نهو که سه ی که نایه ته که باسی نهکا، هه (عوسمانی کوپی عه فغان) به، چونکه هه نهو بوو که شه و گاری خوی به نویژو قورنان خویندنه وه ده برده سه ر، ته نانه تی. ده لئ: له ته نها رکاتی کدا ته وای قورنای خویندوه! (ئین که سیر). له پاشا دوو نمونه بو نهو دوانه دینیته وه و ده فهرموئ: ﴿قل هل يستوی الذين يعلمون والذين لا يعلمون﴾ بلئی: نایا نهو که سانه ی که زانان و شاره زان له گه ل نهو که سانه دا که نه زان و نه شاره زان یه که سان؟! "دیاره هه رگیز یه که سان نین، جا هه ریه و جو رهیش مروقی چاک و خراپ، بروادارو بی بروا" ﴿إنما يتذكر أولوا الألباب﴾ بو سه لماندنئ نهو راستیه ته نها مروقه ژیره کان بیر ده که نه وه و ئاموژگاری و هه رده گرن.

فهرمان به ته قواو هیجرت و پوختخوا په رستی:

﴿قل يا عبادي الذين آمنوا اتقوا ربكم﴾ نه ی پیغه مبهرا! به به نده کانم بلئی: نه ی نه وانه ی برواتان هیئاوه! خو تان له ناهه رمانی و سه ریچی پهروهردگارتان بیاریزن و، فهرمانه کانی به جئ بینن ﴿الذين احسنوا في هذه الدنيا حسنة﴾ بو نه وانه ی که له م دنیا یه دا چاکه یان نه نجام داوه، پاداشتیکی چاکیان بو مه یه. پاشان نه یه وئ هیجرتیان پی بکاو ناوه ندی شیرک به جئ به یلن، بویه نه فهرموئ: ﴿وارض الله واسعة﴾ ناشکرایه که زه ویی خوا فراوانه، جا که واته نیوه له (دار الکفر) وه بچن بو (دار السلام). وه له هه ر جیگایه کدا نه توانن خوا په رستی چاک بکه ن به جئ به یلن، دیاره له و پیئاوه دا نیوه تووشی که ئی نازار نه بن. بویه نه فهرموئ: ﴿إنما يوفى الصابرون أجرهم بغير حساب﴾ ئارامگرین له سه ر کوچ و دووری له زیدو خو شه ویستان، به راستی به ئارامگره کان پاداشی بی ژماره ده دریته وه ﴿قل إني أمرت أن أعبد الله مخلصاً له الدين﴾ بلئی: به راستی من فهرمانم پی دراوه که خویه کی تاک و ته نیا (الله) بهه رستم و، به پوختی ئایین و په رستن بو نهو بکه م ﴿وامرأت لان اکون اول المسلمین﴾ فهرمانیشم پی دراوه که یه که مین موسلمان و ملکه چ بم بو خوا له ناو نه م ئوممه ته دا.

ترساندن له جه زه به ی روژی سه لا:

﴿قل إني أخاف إن عصيت ربي عذاب يوم عظيم﴾ بلئی به راستی من له سزای روژیکی گه و ره نه ترسم بو تان نه گه ر سه ریچی پهروهردگاری خو م بکه م. ﴿قل الله أعبد مخلصاً له ديني﴾ بلئی: من هه ر خوا (الله) نه په رستم، به

پوختى ئايىن وپەرستىن بۇ ئەو. پاش ئەو ۋە دىسانەو ۋە داۋاي دىلسۆزىي و يەكلا بوونەو ۋە دىكا بۇخوا، ھاۋرى لەگەل
 فەيدانى ھەموو شتىكى نەگونجاۋ لەگەل دىنى خوادا بۇيە بە ھەر شەو ۋە فەرموى: ﴿^{۱۵} فاعبدوا ما شئتم من دون﴾
 پىيان بلى: جانئوۋەش ھەرچى دەپەرستىن - جگە لەخوا - بىپەرستىن ﴿**قل إن الخاسرين الذين خسروا أنفسهم وأهليهم**
يوم القيامة﴾ بلى: بەراستى زىانمەندانى راستە قىنە ھەر ئەوانەن كەلەر پۇژى قىامەتدا سەرمایەى خۇيان و مال و
 مندالىان دەۋرپىزن و دەچنە دۆزەخوۋە ﴿**إلا ذلك هو الخسران المبين﴾** ھۇشيارىن! ھەر ئەو زىانى ئاشكراۋ نمايانە،
 دەسانئوۋەش خۇتان پىارپىزن لىي ﴿^{۱۶} **لهم من فوقهم ظلل من النار ومن تحتهم ظلل﴾** لەپاشە پۇژىشدا لە ژوور
 سەريانەو توۋ لەسەرتوۋى كەلپەى ئاگر و ستاۋە، لەژىرىشيانەو بەو جۇرە. ئاگر پارچە پارچە ئەكەۋىتە سەرىك و

سنبهر نه کات، نه اواښ له سنبهره که یدان!! ﴿ **ذلك يخوف الله** **به عباد** ﴾ خوا به و ښاگردنه بو ښاگر. بهنده کانی به وه
 نه تر سښډی و هو ښاریان نه کاته وه ﴿ **يا عباد فاتقون** ﴾
 ده سائهی بهنده کانم! له نافرمانی من پاریز بکن، شتی
 مه کن بیته مایه ی سزادانتان ﴿ **والذين اجتنبوا الطاغوت** **ان يعبدوها** ﴾ و نه وانه ی که له پرستنی بت، شهیتانی زور
 سهرکیښ ته کیښه وه و خویان پاراست که بپه رستن ﴿ **وانابوا** **إلى الله** ﴾ که راونه وه بولای خوا و، هر نه ویان پرست ﴿ **لهم** **البشرى** ﴾ خوشی و موژده یان بو هیه له دنیا و له
 ناخبره تدا. به لى دور که وتنه وه له تاغوتان: واته: له هر
 جوړه شریک و بت پرستیی و هو په رستیی و، شهیتان
 پرستیی و په پړه وی گردن له هر حاکم و ده سه لاتدارو
 وسته مکاریکی سهرده م ښاندری پوخته یه ﴿ **فبشر عباد *** **الذين يستمعون القول** ﴾ ساتوش موژده به بنده کانی من
 بده، نه وانه یان گوئ ده دهنه قسه و گفت و گو ﴿ **فیتبعون** **احسنه** ﴾ جابه شوین چاکتریدا ده چن و په پړه وی لى نه کن.
 (ښین عه باس) نه لى: مه به ست نه ویاوړه یه که گوئى له چاک

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ (١١) وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ
أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ (١٢) قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ
قُلْ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ ذُنْبُهُ (١٣) فَلَإِنَّ لِّلْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَلَا
ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ (١٤) لَّهُمْ مِنْ قَوْفِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ
وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ذَلِكَ يُخَوِّفُ أُنْفُسَهُمْ عِبَادَهُ رِيَبَاءُ فَاقْتُونِ (١٥)
وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَى
فَمَشَرِعًا يُبَادُونَ (١٦) الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ
أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَاُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ (١٧) أَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ أَفَأَنْتُ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِ (١٨)
لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا (١٩) لَهُمْ عُقْبَى رَبِّهِمْ فَمَنْ قَدْ عَزَّ وَجَلَّ رَبُّهَا عِزٌّ مُبِينٌ تَجْرَى
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَعَدَ اللَّهُ لِمَنِ اتَّبَعَ اللَّهُ الْإِيمَانَ (٢٠) أَلَمْ تَرَ
أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ يَتَّبِعُ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ
يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا أَلْوَنُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ
يَجْعَلُهُ حُطَامًا فِي ذَلِكَ يَذْكُرُ لِيَؤْتِيَ الْأُولَى الْأَلْبَابَ (٢١)

وله خراپه وه ئه بئى به لام ئه وه پهیره وه له چاکه که نه کاو، واز له خراپه که دینى. هه ندی ئه ئین: ئه وپیاوه یه که قورئان وغه یری قورئان ئه بیسی، پاشان گوێ هه ربو قورئانه که ئه گری. هه ندیکى دیکه ئه ئین: مه به ست ئه وکه سه یه که هه م مافى تۆله و، هه م مافى لیبوردنى هیه، که چى ئه و تۆله ناسینۆ ده بوورى ﴿اولئک الذین هداهم الله﴾ ئه وانن که خوا به ره وخۆی پینوما یی کردو ون بو ئه وه ی خۆی پیخۆشه ﴿اولئک هم اولوا الالباب﴾ هه ر ئه وانن هه شن ژیرو شامیده و خاوه ن ئاوه ز ﴿^{١٩} اقم حق علیه کلمه العذاب﴾ جانا یا که سیك فه رمانى سزای بو ده رچوو بئى له لایه ن خوا وه په هۆی لاساریى خۆیه وه؟ ﴿افانت تنقذ من فى النار﴾ تۆ ده توانی که سیکی و له ناو ئاگر دابئى پزگار بکه یت؟ ﴿^{٢٠} لکن الذین اتقوا ربهم﴾ به لام ئه وانن که خۆیان له نا فه رمانى په ره ردگاریان ده پاریزن ﴿لهم غرف من فوقها غرف مبنیة﴾ چه ندان کو شک و ته لارو با له خانه له سه ر با له خانه یان له به هه شتدا بو هیه له یاقوت و زوبه رج ده ﴿تجرى من تحتها

الانهار ﴿ روبرو چومه ناوی زور بهبردهمیا دېروا **﴿ وعد الله لا یخلف الله الميعاد ﴾** نه به لینی خوايه، خوایش هر به لینی بدا، پیچېوانه کې رهفتار ناکات.

مه سهل و وینهی ژیاڼی دنیا:

﴿ **الم تر ان الله انزل من السماء ماء** ﴾ نایا نه تبینی که خوا... لهو ناسمانه وه ناویکی دابه زاندووه **﴿ فسلكه ينابيع في الارض ﴾** جا ناوه بارانه کې خسته ناو کانیو ده کان له زویددا، واته: باراناو ده کان دېنه کانیو بۆتان **﴿ ثم ینخرج به زرعاً مختلفاً الوانه ﴾** پاشان کشتوکالی په نگاو په نگی پی نه پوینی **﴿ ثم یمهیج فتراه مصفراً ﴾** دواتر وشک دېبی، جاده پیینی به زرد ه لگه پړای، پاش نه وهی که چنده سه وزوجوان بوو **﴿ ثم یجعله حطاماً ﴾** نه وسارورو خاشی ده کا به سسر په کاو دېبته پووشو پړ **﴿ ان فی ذلك**

لذکرى لا ولی الا الباب ﴾ به راستی له وده یاد خستنه وه هیه بو ژیرو خواو نه ناو ده کان، ده توان خوی پی بدو زنه وه برپای بته به زیندو بوونه وهش بین **﴿ افمن شرح الله صدره للإسلام ﴾** نایا که سیګ خوا دلی بو نیسلام گوشادو ناواله کردبی و جیګه نیسلامی تیدا کردیته وه **﴿ فهو علی نور من ربه ﴾** نه وه نه وکسه له سسر رووناکیه که له په روه رد گاریه وه و، رینونه، جانا یا که سیکی ناوا، وه کو نه وکسه وایه که له یاد کردنی خوا دلی رهق بووبی؟ دیاره نه خیر **﴿ فویل للقاسية قلوبهم من ذکر الله ﴾** جا تیا چوون بو دلره قان، له یاد کردنی خوا **﴿ اولئك فی ضلال مبین ﴾** نا نه وانه له گومراییه کی ناشکرا دان.

قورنان چاکترین قسه یه:

﴿ **الله نزل احسن الحديث** ﴾ خوا چاکترین قسه وه فرموده ی نارودوه، نه ویش نه قورنانه یه بو نه وهی په پره وی لیکری **﴿ کتاباً متشابها ﴾** کتیبیکسی ویکچووه، واته: له رووی قه شه نگی و پرشن گداری

﴿ **افمن شرح الله صدره للإسلام** ﴾ نایا که سیګ خوا دلی بو نیسلام گوشادو ناواله کردبی و جیګه نیسلامی تیدا کردیته وه **﴿ فهو علی نور من ربه ﴾** نه وه نه وکسه له سسر رووناکیه که له په روه رد گاریه وه و، رینونه، جانا یا که سیکی ناوا، وه کو نه وکسه وایه که له یاد کردنی خوا دلی رهق بووبی؟ دیاره نه خیر **﴿ فویل للقاسية قلوبهم من ذکر الله ﴾** جا تیا چوون بو دلره قان، له یاد کردنی خوا **﴿ اولئك فی ضلال مبین ﴾** نا نه وانه له گومراییه کی ناشکرا دان.

وره وانیژیه وه هه موو له یه که ده چی **﴿ مثانی ﴾** په ندو ناموزگاری وفرمان به حال وړیگری له حرام وداستان وچیرو که کانی درو پات بووه وهیه چنده جارو بار **﴿ تقشعر منه جلود الذين یخشون ربهم ﴾** له بیستنی هره شه کانیدا، نه وانهی که له په روه رد گاریان پیستیان گزیده بی **﴿ ثم تلین جلودهم وقلوبهم إلی ذکر الله ﴾** له پاشان دل و پیستیان، بویادی به زهی خوا نهرم وساکن دېبی و نو قه ده گری، نه وهیه خو وره وشتی صالطان له به رانېهر قورنانه وه، وه که ده فرمووی: (خروا سجدا وبکیا) ۵۸/۱۹. یان ده فرمووی: (والذین اذا ذکروا آیات ربهم لم یخروا علیها صمعا وعمیانا) (۷۳/۲۵). هر گیز به که پوکویری به سسر قورنانا تی نا پهرن. **﴿ ذلك هدی الله یمهدی به من یشاء ﴾** نه قورنانه یه رینمو مایی خوا، هر که سیګ خوا خو ی بیه وی پنی شاره زاو رینموونی نه کات **﴿ ومن یضلل الله فما له من هاد ﴾** هر که سیګیش خوا گومرای بکا - به هو ی لاساری خو یه وه - که سی تر نیه رینموونی بکات.

پاشه رۆژی مروۆی له خوا ترس و درۆژن:

﴿**افمن یلقى بوجهه سوء العذاب يوم القيامة**﴾ ئاخۆ كهسیك به روخساری خۆی له سزای بهدی رۆژی قیامهت پیاریزی، واته: كۆت و زنجیر كرابی و له ناو سزادا بی، ههولێدابهدهم و چاوی، خۆی رزگار بكات، ئایا نهوكهسه وهكو بهههشتیهك وایه كه ههركیز ئاگری دۆزهخی پێنهگاوه له شوێنێکی ئاسایشدا بی؟، وهك بۆ نمونه ئهفهرمووی: (افمن یمشی مكباً علی وجهه اهدی امن یمشی سویا علی صراط مستقیم) ۲۲/۶۲. وهیان ئهفهرمووی (افمن یلقى فی النار خیر ام من یأتی امنا يوم القيامة...) ۴۰/۴۱. ﴿**وقیل للظالمین ذوقوا ما كنتم تكسبون**﴾ به ستهمكارهكان ئهوتری: دهچیژن بهرهمی سزای كردوهی خۆتان ﴿**كذب الذین من قبلهم**﴾ خهڵكانی پێش ئهمانیش پیغهمبهرهكان و ئایهتهكانی ئیهمیان بهدروانا ﴿**فاتاهم العذاب من حیث لا یشتعرون**﴾ ئینجا له لایهكهوه سزایان بۆ هات كه ههر بهخۆشیان نهزانی ﴿**فاذاقمهم الله الخزی فی الحیاة الدنیا**﴾ جا خوا سووكایهتی له ژبانی ئهم دونیایه دا پێچهشتن ﴿**وللعذاب الآخرة اكبر**﴾ دیاره سزای پاشه رۆژیشت گهرهتره ﴿**لو كانوا یعلمون**﴾ ئهگهر ئهیانزانی.

دوو نهزێله بۆ شێرك:

﴿**ولقد ضربنا للناس فی هذا القرآن من كل مثل**﴾ بێگومان ئیمه لهم قورئانهدا له ههموو نمونهیه كمان هینایهوه بۆ ئهم خهڵكه له ههوالی گهلانی رابردوو سهڕپێچیان و نهنجامیان ﴿**لعلهم یتذكرون**﴾ بهشكو په ندو ئامۆژگاری و ههربگرن ﴿**قرآنا عربیا غیر ذی عوج**﴾ ئهو قورئانهش قورئانیکی رهوانبێژو دوور له ههر ئاپێکی و چهوتیهكهو، به زمانی عهرهبیشهو، به هیچ شیوهیهكیش دزایهتی و كهه و كورتی له ئیوان ئایهتهكانیدا نیه ﴿**لعلهم یتقون**﴾ بهشكو له خوا تهقواو پارێز بکهن ﴿**ضرب الله مثلا رجلا فیة شركاء متشاكسون**﴾ خوا نمونهیهکی هیناوهتهوه به پیاویك بهندهی چهند كهسیك بی، ههریهكشیان كاریکی پێ بسپیری: ئهم پێی بلی برۆ، ئهویكه یان بلی مه برۆ. ﴿**ورجلا سلما لرجل**﴾ نمونهیهكیشی هیناوهتهوه به پیاویکی تر. بهندهی تاقه كهسیك بی، ههرئهو كهسه سههرشتی بكات ﴿**هل یستویان مثلا**﴾ ئاخۆ ئهوه دووانه له خۆشحالی و دلخۆشی و بهر چاو روونیدا یهكسانن؟ دیاره یهكسان نین، جا مروۆیکی یهكته پهرستیش له گهل موشریكیدا كه چهند بقیك بپهرستی ناوایه، موسلمانهكه له یهك لاهه بریاری بۆ ده دهچیت و، دلێشی زۆر ئاسوودهیه، به لām موشریكهكه له لاهه ئاراسته دهكړی و سههره نجام سهری ئی تێكدهچی!! ﴿**الحمد لله**﴾ سوپاس هه ربۆ خوایه، له سههر راست كردنهوهی به لگه له سههر خه لك ﴿**بل اكثرهم لا یعلمون**﴾ به لām زۆرترینیان راستیه نازان.

گشت دهمرین:

﴿**إنك میت و انهم میتون**﴾ به راستیی ئهی موحه ممه د ﷺ ئه مری و، ئهوانیش هه رنه مرن، واته: له داها توودا هه مووتان ئه مرن، جا ئهوكاته خوا دادگایی شهكات و ههق و نا ههق ده رنه كه وی ﴿**ثم إنكم يوم القيامة عند ربكم تختصمون**﴾ پاشان ئیوه له رۆژی قیامه تیشدا له لای پهروه ر دگارتاندا ده مه قالی و كێشه مه كێش ده كه ن.

كوتایی جزئی بیست و سێه

والله الحمد والمآة.

*** *** ***

کئی له هه موو کهس سته مکارتره:

﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ﴾ جا چ کهسیک له وه سته مکارتره که درو له سر خوا هه له به سی و بلی خوا شریک و هاوه لی هه به، یان بلیت مندالی هه به؟؟ ﴿وَكَذَبَ بِالْصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ﴾ نهو قسه راستهش (واته: قورئان) کاتی له سر زمانی پیغه مبهه ۱۱ بوی هات، به درو بزانیته؟! دیاره که له وه سته مکارتر نییه، چونکه هه م له سر خوا درو هه له به ستوه، هه م باوه پریشی به پیغه مبهه ۱۲ نه کردوه! ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ﴾ نایا بو بی باوه پان له جهه ننه مدا چیگه نییه؟ واته: نهوانه که نکوولی راستییه کان ده کهن نه هلی جهه ننه من. ﴿وَالَّذِي جَاءَ بِالْصِّدْقِ﴾ نهو که سهی به فرموده راسته که وه هات (قورئان) که پیغه مبهه خویه تی ﴿وَصَدَقَ بِهِ﴾ له هه مانکاتی شدا

ددانی پییادانا ﴿وَلَنُكَفِّرَنَّ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾ هه نهوانه خوا ترس و پاریزکارو سنوره کانی خوا نابزه زینن وله شریک دورده گرن ﴿لَهُمْ مَا يَشَاؤُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ بویان هه به هه شتیگ نارزوو بکهن - له به هه شتدا - لای پهروه دگاریان ﴿وَلَنُكَفِّرَنَّ هُمُ الْمُحْسِنِينَ﴾ نهو هه پاداشتی چاککاره کانه ﴿لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا﴾ تا خراپترین کاری - پیش موسلمان بوونیان نه نجامیان داوه - خوا بیپوشی و قه له می لیپوردنی به سهرا بینیت ﴿وَيُجْزِيَهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وه به چاکتر له وهی کردوویانه پاداشتیان بداتی.

ته نیا خوا به سه بو به ندهی خوی:

﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ﴾ نایا نهی پیغه مبهه را هه خوا به سه نیه بو به ندهی خوی (موحه مبهه) له کاتی هه موو خوشی و ناخوشییه کدا؟ ﴿وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ﴾ و هاو به شدانه ران به جگه له خوا (به بته کان) ده ترسیئن! واته: له باتی نهو که ته نه به خوا بترسیئن، که چی له بهر گومرای خویان به بته کان هه ره شهت لیده کهن و

ده ترسیئن ﴿وَمَنْ يَضِلَّ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾ دیاره نهوانه سر لیشتیوان، خو هه که سیش خوا سر لیشتیواو گومرای بکات، به هووی چه وتی خویه وه، هیچ کهسیک نییه بتوانی رینمایی بکاو بهینیته وه سر ینگای راست ﴿وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ﴾ و هه که سیکیش خوا رینمایی بکات، هیچ کهسیک نییه سر لیشتیواو کلائی بکات ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ﴾ نایا خوا ده سه لاتداری خاوهن توله نیه له موشریکان؟ به لی خوا ده سه لاتداری خاوهن توله نیه.

موشریکانیش ده زانن ناسمان و زه مین خوا به دیهینان:

﴿وَلَنَنْسَأَنَّهُمْ مِنْ خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ خو نه گهر لییان پیرسی کئی ناسمانه کان وزه وی دروست کرد؟ ﴿لِيَقُولَنَّ اللَّهُ﴾ به ته نکید له وه لامدا نه لین: هه رخا دروستی کردوون، که چی له گه له نهو هه شدا هاو به شیشی

﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ﴾ وَكَذَّبَ بِالْصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ: أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿وَالَّذِي جَاءَ بِالْصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ: ذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَجَزَاءُ مَا جَزَاهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ: وَمَنْ يُضِلَّ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ: وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ﴿وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّيهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَتُ رَحْمَتِهِ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿قُلْ يَتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ عَلَى مَكَانِكُمْ إِنِّي عَمِلْتُ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحْمِلْ عَلَيْهِ عَذَابَ مُقِيمٍ﴾

بۆۋدەنن **﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾** ئەي موحەممەد! بلى: ئا پىمان بلىن شو بئانە كەلەباتى خوا ئەيانپەرستى، بەتايىبەت دواى ئەو كە دەسلەت و تواناي خواتان بۆ دەر كەوت، پىمان بلىن دەسلەلاتيان چۆن دەبين؟ **﴿إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّيهِ﴾** ئەگەر خوا ويستى دوو چارى بەلاو ناپەرەتتەكم بكات، ئايا ئەوبئانە ئەتوانن ئەوبەلامە لەسەر لايىن؟ **﴿أَوْ أَرَادَنِيَ رَحْمَةً هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِي﴾** يان ئەگەر خوا ويستى سوودىكم پىبگەيەنيت، ئايا ئەوبئانە ئەتوانن رايگرن و نەمىلن بىمگاتى؟ **﴿قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ﴾** دەسا بلى: من بۆ مەموشتىك تەنھا خوام بەسە، چونكە زيان و قازانچ مەر بەدەست ئەو **﴿عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾** مەر بە ئەو پشت ئەستورن، باوەردارانى پشت ئەستور، نەك بە ئەم و ئەو بە بئەكان **﴿قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ﴾** ئەي

موخه مه ده دڙي ٺهي هونده كه! ده سا ٺيوه له سهر
 حاله تي خوتان كار بكن ، واته: هر چي فروفيل و ته له كهو
 پيلان تان له ده ست دي ډډي من نه نجامي بدن ﴿ني عامل﴾
 وامنيش له سهر حاله تي خوم كار ده كهو و له هه و لده ده يم
 ﴿فسوف تعلمون﴾ جا بهم زووانه چاك نه زان! ﴿من ياتي به
 عذاب يخزيه﴾ كي له دنيا دا سزايه كي جو بي ټاپرووي به ري
 ﴿ويحل عليه عذاب مقيم﴾ و جه زه بهو سزايه كي هه ميشه يي
 داده بار يته سهر ي؟ ﴿انا انزلنا عليك الكتاب للناس
 بالحق﴾ به راستي ٺيمه ټهم قور ټانه مان به ريك و پيكي و
 راست و دروست دابه زانده سهر تو ، راي بگه يه نيت به
 ټاده مي وبه به ري ﴿فمن اهدى فلنفسه﴾ ټينجا هه رټه وي
 شاره زا و ري ټما بوو، ټه وه به قازانجي خويه تي ﴿ومن ضل
 فابنا يضل عليها﴾ و هه ركه سيش گومړاو سهر لي شيواو بوو
 و گويي به فهرماني خوا نه دا، ټه وه بو خوي گومړا ده بي و
 تنه ا به خوي شي زيان ده گات ﴿وما انت عليهم بوكيل﴾ خو
 توش كار پي سپيراوو بريكاري ټه وان نيت، هه تا هيدا يه تي
 ټه وانته له ټه ستو بيت، وه كه له جيگاي تر دا جه خت له

ژین و مەرگی هەربە دەستی خۆیە :

﴿١٧﴾ **الله يتوفى الانفس حين موتها** ﴿ هر خوايه که گيانه کانی خه لکی ده کيشی له کاتی مردنی خاوه نه کانيناندا
﴿**والتي لم تمت في منامها**﴾ و نه و گيانانهش که خاوه نه کانينان نه مردوون و له خه ودان، هر بوخوی گيانيان
ده کيشی ﴿**فيمسك التي قضى عليها الموت**﴾ ئينجا نه و گيانانه راده گری پرياري مهرگی خاوه نه کانينانی داو، ئیدی
ناگه پرته وه لاشه کانينان ﴿**ويرسل الاخرى الى اجل مسمى**﴾ گيانه کانی دیکهش به ره لا ده کاو نايانمرینی تا کاتیکی
دياريکراوده ژين ﴿**إن في ذلك لآيات لقوم يتفكرون**﴾ به راستی له وه دا به لگه و نيشانه ی به هيز هيه بو خه لکک

تَیْفَکَرِیْ و بَیْر لَه دَه سَه لَات و تَوَانای خَوَاب کَاتَه وه. جَانایَا (رُوح) و (نَفس) هَر دَووکیان یَه شَتَن؟ یان (روح) لَه (نَفس) جِیایَه؟ لَه وه دَه چِیْت بَه پِنِی نَم فَر مَوودَه هَر دَووکیان یَه کَشْتَن:

۱- نِیامی (موسلیم) نَم فَر مَوودَه دِیْنی: ((إِنَّ الرُّوحَ إِذَا قَبِضَ تَبِعَهُ الْبَصَرُ)).

۲- ((فَإِنَّكَ حِينَ يَتَّبِعُ بَصَرُهُ نَفْسَهُ)) / موسلیم. وه لَه فَر مَوودَه دَه یَه کَه مَرُوْ کَاتِی وِیستی بَخَوِی، سَوْنَه تَه نَم دَواعیه بَخَوِیْنی: (سَبْحَانَكَ رَبِّی وَضَعْتَ جَنبِی، وَبِكَ أَرْفَعُهُ إِنْ أَمْسَكَتَ نَفْسِی فَاغْفِرْ لَهَا) / مَتَفَقْ عَلَیْهِ. (فَتَحَ الْبَارِی: ۱۱/۱۳۰، مُسْلِم: ۴/۲۰۸۴).

تَکاکاری هَر بُو خَوایَه:

﴿**أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ**﴾ نَاخُو رَاسْتَه جِگَه لَه خَوَا بَتَه کَانِیَان کَر دَوْتَه تَکاکار. شَه فَاغَه تِیَان بُو بَکَن لای خَوَدَا؟ ﴿**قُلْ أُولَئِكَ أَوْلُوا كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ**﴾ پِنِیَان بَلِی نَه یِغَه مَبَه رَا: نایَا نَه گَه رَه وَا نَه هِیچِشِیَان بَه دَه سَت نَه بَیْ و لَه هِیچِشِ تِیْنَه گَن، هَر دَه یَان پَه رَسْتَن و دَه یَان کَه نَه تَکاکار بُو خَوِیَان؟! ﴿**قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا**﴾ بَلِی: لَیْیورْدَن و بَه خَشِیْن و تَکَاو شَه فَاغَه ت سَه رَه بَه ر تَه نَهَا بُو خَوایَه، هِیچ کَه سِیکی دِیکَه شَتِیکی بَه دَه سَت نِیَه ﴿**لَهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ**﴾ خَاوَه نِیْتِی نَاسَمَانَه کَان و زَهوی هَر بُو نَه وه ﴿**لَهُ إِلَهِ تَرْجِعُونَ**﴾ پَاشَانِیشِ هَه مَوو هَر بُو لای نَه وه دَه گِیْر دِرِیْنَه وه دَا دَگایِی دَه کَرِیْن.

بِیْزَارِی بَتَه رَسْتَه کَان بَه نَاو هِیْنَانِی (الله) بَه تَه نِیَا:

﴿**وَإِذَا ذَكَرَ اللَّهُ وَحْدَهُ**﴾ کَاتِی نَاوی خَوَا، بَه بَیْ نَاو هِیْنَانِی بَتَه کَان) بَیْ ﴿**شَمَارَاتُ قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ**﴾ دَلِی نَه وَا نَه کَه بَه رَوایَان بَه رُوْژِی دَوایِی نِیَه دِیْتَه وه یَه کَه و، پَر دَه بَیْ لَه رَق و کِیْنَه! وه ک نَم نایَه تَه ش هَه مَان مَه بَه سَت رَا دَه گَه یَه نِی: (إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ) ۳۵/۳۷ ﴿**وَإِذَا ذَكَرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ**﴾ خَوْنَه گَه رَه بَاتِی خَوَا نَاوی پَه رَسَرَا وه کَانِیَان بَیْ، نَه گَه رَچِی لَه رِیْی دَه سَت تِیوَه رَدَانِی شَه یَتَانِیشِ وه بَی، لَه نَاکَاو مَوْژَه بَه خَش و خَوْشَحَال دَه بَن و گَه شَه ی پِیْنَدَه کَن!

رِیگای دُوعَاو پَارَانَه وه:

﴿**قُلْ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ**﴾ بَلِی: نَه ی خَوایَه! نَه ی بَه دِیْهِنَه رِی نَاسَمَانَه کَان و زَهوی! ﴿**عَالَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ**﴾ زَانای پَه نَهَان و نَاشکَرَا، زَانای دِیَارو نَادِیَار! ﴿**أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ**﴾ هَر نَه تُو لَه نِیَوَان بَه نَدَه کَانِی خَوْتَا دَاوَه رِی دَه کَیْت، لَه و شَتَانَه دَا وَا کِیْشَه و جِیَاوَا زِیْیَان تِیَاهَه یَه، هَر نَه تُو پَرِیَارِی تِیْرَوَتَه سَه ل نَه دَیْت، هَق و نَاهَق جِیَا دَه کَیْتَه وه. ﴿**وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ**﴾ نَه گَه ر بَه رَاسْتِی هَه رَچِی لَه مَزَه و یَه دَا یَه و، نَه وه نَدَه ی تَرِیْشِی لَه گَه لَدَا بَیْت، هِی سَتَه مَکَارَان و کَا فَرَان بَی ﴿**أَفْتَدُوا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ**﴾ لَه بَه رَسَزای تَوْنَدِی قِیَامَه ت نَامَادَه ن بَیْکَه نَه بَارْتَه قَاو فِیْدَه ی خَوِیَان، تَا رَزْگَار بِن ﴿**وَبَدَا لَهُمْ مِنْ اللَّهِ مَالٌ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ**﴾ و هِیْمَان لَه خَوَا، هَه نَدِی شَتِی تَرِیَان بُو دَه رَنَه کَه و ی کَه هِیچ حَسَابِیْکیان بُو نَه و شَتَه نَه کَر دَووَه بَیْتَه رِیْیَان ﴿**وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا**﴾ و ه نَاهَه مَوَا رَه نَه کَا رَه خَرَا پَانَه لَه دَنِیَا دَا نَه جَامِیَان دَه دَان بُو یَان نَاشکَرَا دَه بَی ﴿**وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ**﴾ وه نَه و سَزَا یَه گَالْتَه یَان پِیْنَه کَر دَا، دَه و رِیَان دَه دَا. چَوْنَه کَه قَوْرَنَان بَاسِی سَزای دَوَا رُوْژِی بُو نَه کَر دَن. نَه وَا ن گَالْتَه یَان پِیْنَه کَر دَا، جَاوَا نِیْسَتَا نَه مَرُوْ لَه هَه مَوو لَایَه کَه وه سَزَا دَه بَارِیْتَه سَه رِیَان.

بیباری مروقی بیباور:

﴿**فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا**﴾ جاهل که مروقی بیباور تووشی زیان و ناخوشییه که دی! ده بینی به پهله هاوارمان بو دیتی و دست نهکات به لاله پارانه لیمان ﴿**ثُمَّ إِذَا خَوْلَاهُ نِعْمَةٌ مِّنَّا**﴾ پاشان نهگهر له لایه خومانوه بههریه کمان پندا ﴿**قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ**﴾ قسهی پیشووی خوئی له بیر نهچیته وهو نهلی: به راستی نه بههریه هه به هوئی ژیری و زانیی خومه وه دستکه وتوه ﴿**بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ**﴾ نهخیر، وایه وه که نهوان دهلین بهلکو نه بههریه نیعمته ته نیا تاکی کردنه وهیه بوی ﴿**وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ**﴾ بهلام زوربهیان نازان، که نهو هه مو دارایی و دسه لاته تاکی کردنه وهیه بویان" ﴿**قَدْ قَالُوا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ**﴾ به راستی نهو بی بروایانه ییش له

پیش قوره ییشه بوون، هه نهو قسه یانه یان ده کرد و ده یانوت: نهو سامانه به کردو کوششی خومان پهیدامان کردوه، نهک خوا پتی دابین! ﴿**فَمَا اغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ**﴾ جا کاتیکیش سزا هاته سهریان نهو دی به دهستیان هینا بوو- له مال و سامان- هیچ سودیکی پیته گه یاندن ﴿**فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا كَسَبُوا**﴾ جا تولهی بهدکاری خویانیان تووش بوو ﴿**وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِن هَؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا كَسَبُوا**﴾، نهوانهش سته میان کرد- واته: بتپه رسته کانی مه کهه- تووشیان ده بی تولهو ناسوریه کانی نهو کرده وانهی کردبوونیان، نهو بوو جهوت سال تووشی قات و قبری بوون و زوربهی سه زله کانیان له روژی (به در) کوژان ﴿**وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ**﴾ وله هه مان کاتیشدا دهسته و سامان ناکه، ناتوان له دهستمان ده رچن و خورگاریکه ﴿**أَوْ لَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ**﴾ پیان و ابو نهو دسه لات و مال و دارایی به زانیی خویانه، نهی نایا نه یان زانیوه که هه خوی به رزق و پوزی ده دات، بوهندی زور، بوهندی کهه ﴿**إِن**

فِي ذَلِكَ لآيَاتٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ به راستی له ودها گه نیشانه و بهلکه هیه بو هوژی بهو بی بروایتی.

بانگه واز بو تهویه، پیش هاتنی سزا:

﴿**قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ اسْرِفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ**﴾ نهی موحه مهه! ﴿**لَهُ مِنْهُ بَلَىٰ**﴾ نهی بهنده کانی من! نهی نهوانه سته و زیاده روییتان له خوتان کردوه! ﴿**لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ**﴾ نیوه له ره حمهت و میهره بانی خوا بی نومیده بن، (نین عه باس) دهلی: بری له موشریک و هاو به شدانه ره کان، خه لکیکی زوریان کوشتبوو، زینایان کردبوو، پاشان هاتنه لای پیغه مبر ﴿**وَتَيَّان**﴾ نهو قسه و باسه تو ده یلی شتیکی زور چاکه، نهی خوزگه که فارهتی گوناچه کانه مان پی دهوتین: نهو جا نایه تی (والذین لایدعون مع الله إلها آخر ولا يقتلون النفس التي حرم الله إلا بالحق ولا یزنون) ۲۵/ ۶۸. وه نایه تی (قل یا عبادی الذین اسرفوا علی انفسهم لا تقنطوا من رحمة الله..).

وَبَدَأْتُمْ سَيِّئَاتٍ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿١٨﴾ فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا نَحْمًا إِذَا خَوْلَاهُ نِعْمَةٌ مِّنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾ قَدْ قَالُوا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَمَا اغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٢٠﴾ فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِن هَؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا كَسَبُوا وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٢١﴾ أَوْ لَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِن فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٢﴾ قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ اسْرِفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّهُ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٢٣﴾ وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُوا لَهُ مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُصْرَفُونَ ﴿٢٤﴾ وَأَتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٢٥﴾ أَن تَقُولَ نَفْسٌ بِحَسْرَتٍ عَلَىٰ مَا فَرَّطْتُ فِي جَنبِ اللَّهِ وَإِن كُنتَ لَمِنَ السَّخِرِينَ ﴿٢٦﴾

هات. ۵۲/۳۹، متفق عليه (فتح الباری: ۱۸، ۴۱، مسلم: ۱/۱۱۳) ﴿إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا﴾ بهراستی خوا له هه موو گوناخی خووش ئه بی دیاره ئه م بانگه شهیه بو ته وای تاوانبارانه که بگه پینه وه بۆلای خوا، نه گهرچی گونا هیشیان به نه ندازه ی که فی سهر زه ریاکان بی. (ئه نه س) ئه لی: پیغه مبه ر ﴿فَهَرْمُوهَی﴾ ((والذی نفسی بیده لو اخطأت حتی تملأ خطایاکم مابین السماء و الارض ثم استغفرتم الله لغفر لکم. و الذی نفس محمد بیده لو لم تخطئوا لجاء الله بقوم یخطئون ثم یتستغفرون الله فیغفر لهم/ مسند الامام احمد ۳/۲۳۸. ﴿إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ چونکه ئه وه لیبوره وه میهره بان ﴿وَانِیبُوا إِلَى رَبِّکُمْ وَاسْلُمُوا لَهُ﴾ بگه پینه وه بۆلای خوا وه ندتان و ملکه چی فه رمانی ئه وین ﴿مَنْ قَبْلَ اَنْ یَاتِیَکُم الْعَذَابُ﴾ پیش ئه وه سزا که تان بو بی ﴿ثُمَّ لَا تَنْصُرُونَ﴾ دوا ییش ئیتر له لایه ن هیچ که سی که وه یارمه تی نادریں ﴿وَاتَّبِعُوا احْسَنَ مَا اَنْزَلَ اِلَیْکُمْ مِنْ رَبِّکُمْ﴾

له باشتړين نامه که په روږدگار تان دايبه زاندووه بوټان،
په پيره وې بکن، واته: په پيره وې له قورټان بکن.

یوں کرنے وہ: لہ قورئاندا (حسن) و (احسن) ہیہ، یو

نمونه پیره‌وی له روځسته (حسن) ه، له عزمته
(أحسن) ه، وه له (قصاص) (حسن) ه، وه له عفو
(أحسن) ه. ﴿من قبل أن ياتكم العذاب بغتة﴾ بېش نه‌وی

کتوپ سزاگەتان بۇيىت ﴿وانتم لا تشعرون﴾ ھەستىش بە
خۇتاتن نەكەن، تاشتى بگەن بۇ خۇتاتن ﴿^{۱۶} ان تقول نفس يا
حسرتى على ما فرطت في جنب الله﴾ نەۋەكەسىيىلىم:

ئەي داخ لەسەر كەمتەرخمىم لەلای خواو لە گوێپرايه‌ئى خوا
 ﴿وَإِنْ كُنْتَ لِمَنِ السَّخِرِينَ﴾ بى شك لە گالته‌كه‌رانی‌ش ب‌ووم
 ب‌ه ئایینی خواو كتیى خوا، واتە: جگه‌ له‌ سه‌رىنجیم

گالتھیشم به موسلمانان نه کرد ﴿٧٧﴾ او تقول لو ان الله هدانى
 لكنت من المتقين ﴿٧٨﴾ يان بلى: نه گهر خوا ريتموونى
 بکردمايه. له پاريزكاران نه بووم ﴿٧٩﴾ او تقول حين ترى
 العذاب يان كاتى سزاي خوا دهينى بلى: ﴿٨٠﴾ لو ان لى كرة

فاكون من المحسنين ﴿ بریا جاریکی ترده گه پامه وه بۆ دنیا و له گه ل چاكاران نه بووم ﴾ ^{۹۰} بلی قد جاءتک آیاتی فکذبت بها ﴿ خوا نه فرموی: به لئ... خو گه ئی نایهت و نیشانه کانی منت بۆ هات، جابه درۆت زانی و بروایش نه مهینا ﴿ واستکبرت و کنت من الکافرين ﴾ بایی بوویت و، بوو یته کافرو بۆ باوه.

دوا روژي دروژنان و پاريزگاران:

﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ﴾ له روژێ قیامه تیشدا ئەو که سانه دروێان له سههر خوا ههڵبهستوه، گوتهیان: **خودا منداڵ و شهڕیکی هیه** دهبنی ﴿وَجُوهُهُمْ مَسْوَدَةٌ﴾ روویان رهشداگهراوه ﴿الْيس فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئایا بۆ خه لکانی له خۆبایی بوو- ئەوانه ی ددان به هه قدا نانێن- له دۆزهخدا نه نواو جینگانیه؟ ﴿وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ﴾ وخوا ئەوانه رزگار دهکا، به هۆی کاری چاک و هۆکاری رزگارییهوه، خۆیان باراست

له دۆزخ ﴿لَا يَمْسَهُمُ السُّوءُ﴾ نه ناخوشیه کیان توش دهبی ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ونه غمباریش نهبن ﴿اللَّهُ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ بهراستی خوا به دینه نه ری هه موو شتی که ﴿وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ و نه به هه موو شتی که راده گا، خوئی سهر په رستی کاری هه موو شتی که دهکا چۆن حیکمه تی بخوازی.

کلیلی ناسمانه کان و زهوی به دهست خواجه:

﴿لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کلله کانی ناسمان و زهوی ته نه به دهست خواجه، چۆنی بوی دهستی کاری نهکات ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ نهوانه ی کافرو بیواوه بن به نایه ته کانی خوا نائه واننه زیان باره کان و دۆراوه کان ﴿قُلْ أَغْفِرُ اللَّهُ تَامِرُونِي عَبْدُهَا الْجَاهِلُونَ﴾ موشری که کان داویان نه کرد که په یامبه ریش به یناوبه یین خواکانی نهوانیش به رستی، جا نه م نایه ته هاته خواروه و فرموی: نهی موحه ممد ﴿بَلَىٰ: نَهَىٰ جَا ئِيُوهُ فُهْرَمَانْ بَه مِنْ نُهْدَهْنْ كَه لَه بَاتِي خَوَا بَهْرَسْتَمْ نَهَىٰ نَهْ زَانَهْ كَانْ؟!﴾ ﴿وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ﴾ سویند نه خوم که بیگومان وهی کراوه بو توو بو نهوپه یامبه رانه ی بهر له توو بوون: ﴿لَنْ أَشْرَكَتَ لِيَحْبِطَ عَمَلُكَ﴾ که نه گهر گریمان به هاوبه ش قایل ببیت بوخوا، نهوه بیگومان هه موو کرده و ده کانت پووجه ل دهبی ﴿وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ و له زیانمهن دانیش ده بیت ﴿بَلِ اللَّهُ فَاعْبُدْ﴾ نه خیر، هر گیز به گوئیان نه کهیت، به لکو ته نه هه خوا به رسته ﴿وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾ و له شوکرانه بژیرانه.

بت په رسته کان وهک شیواو خویان نه ناسیوه:

﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ﴾ نهوانه وهکو پیویست خویان نه ناسیو ریزیان لینه گرت، نه گینا چۆن هاوه لیان بو دانه نا؟ ﴿وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ له روژی قیامه تدا زهوی هه موو له ناودهستی نهودایه ﴿وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ﴾ و ناسمانه کانیش پیچراونه ته وه و به دهستی راستیه وهن، گه ئی جار له فرموده کانداسی دهست و په نجه بو خوا هاتوه) نه لبه ته نهوه ش هریه و شیوهیه که شایسته ی زاتی خوئی بی و به وجوره ش... کومه لی (سه له ف) نه لئین: نهوه دوو سیفته په پیرۆزهیه: (صفة الأصابع والكف)، هر لهو سیفته تانه که په یوهسته به زاتی خواوه و هر گیز له زاتی موقده دهسی نهو جیا نابیته وه: (صفة الأصابع والكف من صفات الله تعالى الذاتية القائمة به - عزوجل - والتي لا تنفك عن ذاته المقدسة، ولا تتعلق بمشيئته وإرادته، بل هي لازمة لذاته أزلا وأبدا) دیاره سیفته ته کانی تریشی وهک: (الوجه، اليد، العلم، الحياة، القدرة، العزة، السمع، البصر، القدم، الكبرياء) هر بهو جوړهیه، وه هه روه ها نه لئین: سیفته ته کانی تری (فیعلی ئیختیاری) که به زاتی خواوه وه ستاون و به پیی مه شیئته و ئیرادهیه تی: (کالاستواء علی العرش، والنزول للسماء الدنيا، والمجيء والاتیان والکلام، والفرح والضحك والرضا والعجب والحب والبغض والكرامية والقبض والطي والإمساک... الخ فهي كلها صفاته سبحانه وتعالى وقائمة بذاته المقدسة سواء الذاتية أو الفعلية الاختيارية وصفة الاصابع والكف لله - عزوجل - جاءت بها الأحاديث الصحيحة الكثيرة) کاتی که نهو زانا جووله کهیه هات ووتی: (إن الله يضع السموات علی اصبع والارضین علی اصبع). لهو کاته دا ناماره ی به په نجه کانی خوئی ده کرد (أخرجه الإمام الترمذي وصححه، والبيهقي وغيرهم). په یامبه ریش چاوی لیئیه وه بوو هیچ نکولی و بیزاری له سهر نهو کاره ی نهوه دهر نه بری، وه هیچ که سیکی تریش په خنه ی لینه گرت، دیاره بوئی وایان ده کرد تا بیسه لمیئن که به لی راسته خوا - جل وعلا - په نجه ی هیه، به لام دیاره نهک وهک په نجه ی دروست کراوه کان، له فرموده ی شدا هاتوه که په یامبه ریش نه یفه رموو: ((يقبض الله سمواته بيده

والأرض باليد الأخرى ثم يهزمن...) واته: کاتی که په یامبه ر فرموی: خوا به دهستیکی ناسمانه کانی راگرتوه، زه ویش بهو دهسته که ی تری، لهو حالته دا په نجه کانی خو ی ده جوولان، اخرجه الشیخان، والنسائی، وابن ماجه، وجماعة عن ابن عمر/نالوسی، بهومه بهسته که شو خه لکه تی بگا خوی گه وره په نجهو دهستی هیه، همرودها کاتی نایه تی: (وكان الله سميعا بصيرا) النساء: (۱۲۴) ی ده خویند دهستی نه خسته سهر چاوو گوی خوی و ناماژهی پی ده کردن. (فالواجب علينا قبول كل ما جاء به القرآن الكريم والأحاديث النبوية الصحيحة من صفات الله -عزوجل -والإيمان بها والتسليم لها وإمرارها كما جاءت من غير تحريف. فمعناها معلوم والكيف مجهول فنحن نثبت ما أثبت الله لنفسه وأثبت له نبيه ﷺ من غير أن نمثل صفاته -عزوجل - بصفات خلقه فهو ليس كمثله شيء لا في ذاته ولا في صفاته).

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصُوعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿١٨﴾ وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجَاءَتِ الْبَنَاتُ وَالشُّهَدَاءُ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٩﴾ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٢٠﴾ وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا ۖ إِذَا جَاءُوهَا فَتَحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢١﴾ قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِمَا نَفْسُ مَوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٢٢﴾ وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَىٰ الْجَنَّةِ زُمَرًا ۖ إِذَا جَاءُوهَا فَتَحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوا خَالِدِينَ ﴿٢٣﴾ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقْنَا وَعَدَهُ ۖ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٢٤﴾ وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ

شیاو ی باسیشه چه نندین فرموده له بوخاری و موسلیمه وه هاتون بو سه لماندن ی (کف) و (اصابع) بو خوی گه وره (سبحانه) بوی به ندهش قایله بهو که (اسماء) و (صیفات) له قورنان و فرموده کانداجون هاتون، ده بی به هیچ شیوه یه که ده ستکاری نه کرین و، وه که خو یان مانا بکرین، مه گهر له ولوه فرموده یه کی تری په وان هاندی بویه جوړیکی تر ته فسیری بکاته وه (قال ابن کثیر: وقد وردت احادیث متعلقة بهذه الآية: (والسموات...) الطريق فيها وفي امثالها مذهب السلف وهو إمرارها كما جاءت من غير تكليف ولا تحريف" وفي الحديث: ((يقبض الله تعالى الأرض، بيمينه...)) ﴿سبحانه وتعالى عما يشركون﴾ خوا پاک و بلند له وشتانه نه وان نه یکه نه هاو به شی.

فوو کردن به شه پیوردا، دادگایی و پاداش و توله:

﴿^{۱۸} وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ هره که له لایه نئیسرافیل وه فوو به شه پیوردا کرا ﴿فَصُوعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ﴾ نیر شو کاته هه مو نه وان هی که له ناسمانه کان و

زه ویدان ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ مه گهر که سینک خوا خو ی بیهوی نه مریت، وه کو هه لگران ی عرش و.. هتد ﴿ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَى﴾ له پاشان بو جاریکی تر که فوی پیاکرا ﴿فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ﴾ نه و جا له نا کاو ته وای دروستکرا وه کان له گوړه کانیا نندا هه لئه سنه وه و چاوه روان چیان پیگیری ﴿وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا﴾ زه ویش لهو پوژدها به نووری په روه ردگاری خو ی، پوونا که ده بیته وه ﴿وَوُضِعَ الْكِتَابُ﴾ وه موو خه لکی کو نه کریته وه نامه ی کرداریان له به رده میان داده نری ﴿وَجِنُّ بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءِ﴾ و په یامبه ران و، شایه دان له فریشته کان نه هیترینه روو و ناماده نه بن "بو نه وه ی چی راست و دروسته بیلین ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ﴾ وه به راست و عدل له نیوانیا نندا داوهری شه کری ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وه سته میشیان لی نا کری ﴿وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ﴾ و هره که س هه رچی کردوه

به ته وای و بی کهم و کوپی پاداشی نه دریتنه. وهک ئەم نایه ته ده فەرموی: (فلا تظلم نفس شیئا وان كان مثقال حبة من خردل اتینا بها وكفی بنا حاسبین) (۲۱/۴۷).. یا ئەم نایه ته: (ان الله لا یظلم مثقال ذرة) بۆ دووپاتی نهو مانایه یه. ﴿وهو اعلم بما یفعلون﴾ نهو خووی له هه موو کهس زاناتره. به وای نهوان نهنجامی نه دهن. واته: نه گهر چی پیویست به هیچ نامو شایه تیگ نییه. به لām له گهل نهو هیشدا نامو شایه د ههر ده مینری.

خوانه ناسان به کۆمه ل راپنج ده کرین بۆ دۆزهخ:

﴿وسیق الذین کفروا إلى جهنم زمرا﴾ وه ئەوانه ی باوه ریان نه بووه دهسته دهسته بۆ دۆزهخ راپنج ده کرین "وهک چۆن له دنیا دا بۆ زیندان نه نیرین ﴿حتى إذا جاءوها فتحت ابوابها﴾ هه رکه نه زیکیبونه وه له دۆزهخ، بی مائل بوون خیرا ده رگا کانیان بۆ نه کریته وه ﴿وقال لهم خزنتها﴾ و گزیره ده رگا وانه کانی دۆزهخ پێیان نه لێن: ﴿الم یاتکم رسل منکم یتلون علیکم آیات ربکم﴾ نایا له خو تان په یام به ران تان بۆ نه هات بوون که نایه ته کانی په ره ده رگا رتان به سه را بخویننه وه ﴿وینذرونکم لقاء یومکم هذا﴾ وه له ئاکامی گه یشتنی ئەم پۆژەش هوشیار تان بکه نه وه تا کارو کرد وه ی ئاوا نه کهن؟ ﴿قالوا بلی ولكن حقت کلمة العذاب علی الکافرین﴾ پێی لێ نه نین و ده لێن: به لێ په یام به ران هاتنه لمان و تییا نه گه یان دین. نه بوو به گویمان به کرد نایه. به لām به هو ی لاری خو مانه وه فه رمانی سزای خوا به ریار درا له سه ر کافران. ﴿قيل ادخلوا ابواب جهنم خالدين فیها﴾ به ریار یان بۆ ده ره چۆ و نه وتری: ده سا له ده رگا کانی دۆزهخ وه بچه ژوره وه. به هه تاهه تاییش له و ی بن ﴿فینس مثنوی المتکبرین﴾ جاجیگی خه لکانی لووت به رز و له خو بایی بوو. چه نده خراپه. هه روهک ئەم کۆمه له نایه ته ییش شیوه ی راپنج کردنیان بۆ دۆزهخ پوون نه کاته وه: (یوم یدعون إلى نار جهنم دعا) (۵۲/۱۳) (... ونسوق المجرمین إلى جهنم وردا) (۱۹/۸۶) (ونحشرهم یوم القیامة علی وجوههم عمیاً وبکما وصما...).

پاریزگارانیش بۆ به هه شت به بی ده کرین:

﴿وسیق الذین اتقوا ربهم إلى الجنة زمرا﴾ وه ئەوانه ش پاریزگاریان له فه رمانه کانی خوای په ره ده رگا ریان کرد وه. دهسته دهسته به ره و به هه شت نه برین. دیاره له وانه دا نه وانه یان په یان لای خوا به رز تره پێش ده خرین له وانه ی له خوار نه وانه وهن. وه هه ربه و شیوه. وه پێغه مبه ران له گهل پێغه مبه ران. ئینجا راست گو یان. و پێغه مبه ریش ﷺ نه فەرموی: من یه کهم تا کارم له نیو به هه شتدا، په یوه تی دی ده لێ: من یه کهم که سم له ده رگای به هه شت ده دم (موسلیم). وه له به شیکی نهو فه رموده درێژ ده که له باسی شه فاعه تا هاتوه ده فەرموی: (سویند به و که سه ی گیانی موحه ممه دی به دهسته. ماوه ی نیوان ته نیا دوو تا که ده رگا له ده رگا کانی به هه شت، به نه ندازه ی نیوان (مه که که) و (بوصرا) یه. (متفق علیه). ﴿حتى إذا جاؤها وفتحت ابوابها﴾ تا کاتی نزیک به به هه شت ده بنه وه. وه ده رگا کانی بۆ یان کرا وه ته وه. راقه که رانی قورئان نه لێن: بۆ دۆزهخییه کان وشه ی (فتحت سی هینا وه (واو) ی نه بوو. چونکه با وایه ده رگای زیندان نهو کاته ده کریته وه که زیندانی ده گه نه نهو ی. جا نه نیرینه ناویه وه دانه خریتنه وه. به لām ده رگای به هه شت خو ی بۆ خو ی هه میشه کرا وه یه و ناماده یه و چا وه پوانی گه یشتنیان نه کری ﴿وقال لهم خزنتها﴾ ده رگا وانه ی به هه شت پی یان نه لێن: ﴿سلام علیکم طبتم﴾ سلوو دروود تان له سه ربی. به خیر هاتن. خو تان پاک راگرت له دنیا دا هه ول و تیکۆشان و پاداشتی شت لێ ره دا پاک و خاوینه. یا خوا نوشتان بیت ﴿فادخلوها خالدين﴾ ده بچه ناو به هه شت به هه تاهه تای لیه ویدا بن. نیمامی (بوخاری) له (نه بو سه عیدی خودری) یه وه نه لێ: پێغه مبه ر ﷺ فه رموی: ((یخلص المؤمنون من النار فیحبسون علی قنطرة بین الجنة والنار

فیقتص لبعضهم من بعض مظالم كانت بينهم فی الدنيا حتی إذا هذبوا ونقوا اذن لهم فی دخول الجنة، فوالذی نفس محمد بیده لأحدهم اهدی بمنزله فی الجنة منه بمنزله کان فی الدنيا)) فی الرقائق (۶۵۳۵) باب (۴۸). واته: پرواداران له ناگر رزگار نه بن و، له سر پردیک له نیوان به هشت و دوزخدا رادگیردین، پاشان توله یان له یه کتر بو وهر دهگیردین، تابه ته وای پاک و خاوین ده کزین، نه و جا ری دهر دین بچنه به هشت، سویند به وزاته ی که روحی موحه ممدی به ده سته، به هشتیه کان به منزلی خو یان له وی شاره زاترن، تابه مه نزل و جیگا کانی دونیا یان. ﴿^{۴۱} وقالوا الحمد لله الذي صدقنا وعده﴾ کاتی چونه ژوره وهو نیشه جی بوون نه لین: سوپاس وشوکرانه بو نه و خوایه ی به به لینه که ی راستی کرد له گه لمان ﴿^{۴۲} واورثنا الارض نتبوا من الجنة حيث نشاء﴾ نه م جیگا و زویه شی له و به هشتابه نیمه دا، که هر جیگایه کی ناره زو و بکین، لی دهرین ﴿^{۴۳} فنعم اجر العاملين﴾ نای که پاداشتی کار که ران له ریگای خوادا چنده باشه! ﴿^{۴۴} وترى الملائكة حافین من حول العرش﴾ ده بینی که فریشته کانش به ده وری عرشدا نه لقه یان داوه ﴿^{۴۵} يسبحون بحمد ربهم﴾ له گه ل سوپاسدا ته سیاحتی په روه ردگاری خو یان نه کهن ﴿^{۴۶} وقضى بیهم بالحق﴾ وه داوه ری له نیوان به هشتیه کان و دوزخیان وه موو خه لکان به هق و دادگری ته و او بووه: چاکان نه برین بو به هشت و، خراپانیش بو دوزخ ﴿^{۴۷} وقيل الحمد لله رب العالمین﴾ له لایه ن به هشتیه کانه وه ده وتری: هه موو سوپاس وشوکرانه، هه ربو خوی په روه ردگاری جیهانه کان.

له (۱۴۱۷/۴/۹) ک به رامبه ر به (۱۹۹۶/۸/۲۳) ز له نووسینی نه م سوورته بوومه وه له دوی نویژی عه سر له شاری (مه ربوان) سی نیوان کاترمیر (۵:۳۰) زور سوپاس بو خوی گه وره.

*** **

۴۰- سوورته ی غافیر به

مه که بیه و (۸۵) نایه ته.

به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان

نه م سوورته وه ک سوورته کانی تر، بایه خ به عه قیده و یه کتا په رستی و زیندو بوونه وه و پاداشت و توله نه دات. زوری کیش داکو کی ده کات بو جیا کردنه وه ی هق و ناهق، رینمای و گومرای، له گه ل دیار یکردنی نه نجای تاغووته کان، پاشان سیفه ته کانی خواو هندی نیشانه و موعجیزه گه و ره کانی، نه و جا شه ره قسه و دمه ده می بی باوه ره کان، له گه ل هینانی چهند دیمه نیکی سه ختی پاشه رۆژ، باسی باوه ورو بی باوه ری، بو نمونه ی نه ویش، مملانی فیعه ون له گه ل موسادا دینی.

کو تاییشی به باسی رۆژی ره شی بی پروایان و مله وړان دی.

له فهزل و گه وری (حامیم) هکاندا هاتوه: (الحوامیم یسمین: العرائس) الدارمی، (الحوامیم دیباج القرآن) ابن کثیر. واته: به سوورته حامیمه کان ده لین: بووکه جوانه کان!

جا به م شیوه یه ش ده ست پی نه کات: ﴿^۱ بسم الله الرحمن الرحیم * حم﴾ نه م جوړه پیتانه بو ده سته و سان کردنی بی باوه ره کانه و پیان نه لی: نه و قورثانه که نیوه نکوولی ده کهن، هه ر له م پیتانه پیکهاتوه، ده فهرموون نه گه ر ده توان و لیتان دیت، نیوه ش سوورته تیک وه نه و بین ﴿^۲ تنزیل الكتاب من الله العزیز العلیم﴾ دابه زاندنی نه م کتیه (قورثان) له خوی به ده سه لاتی زانوا هیه ﴿^۳ غافر الذنب وقابل التوب شدید العقاب﴾ تاوانپوش و ته ویه وهرگری توندگره، واته: لیبوره دی گونا هانی رابووردو و، وهرگری په شیمانی و ته ویه له ناینده دا، توله و

قاری سهخته، وهك له‌ئایه‌تی تردا نه‌فرمووی: (نبی عبادی انی انا الغفور الرحیم وان عذابی هو العذاب الیم) ۴۹/۵۰. ﴿ذی الطول﴾ خاوهن به‌خشش و نیعمه‌تی زۆره، هه‌ر ئه‌وه‌یه که ده‌فر موێ: (وان تعدوا نعمة الله لا تحصوها) ۳۴/۱۴. ﴿لا اله الا هو﴾ هیچ په‌ستراویکی راسته‌قینه نیه ئه‌و نه‌بی ﴿إلیه المصیر﴾ که‌پانه‌وه‌ی هه‌مووان هه‌ر دیته‌وه لای ئه‌و، چاره‌نووس و پاداش هه‌ر لای ئه‌وه.

خواه‌ناس هه‌ر خه‌ریکی کێشه‌یه له‌مه‌ر ئایه‌ته‌کانی خوا:

﴿ما یجادل فی آیات الله الا الذین کفروا﴾ هه‌ر ئه‌وانه له‌باره‌ی ئایه‌ته‌کانی خواوه ململانی و ده‌مبازی نه‌که‌ن - له‌رووی عیناده‌وه - کافرو بی باوه‌رن، هه‌ر ئه‌وانه‌شن که جاری ئه‌لین: قورئان شیعوو هونراوه‌یه، جاری دیکه ئه‌لین: جادوو و سیحره...! ﴿فلا یغفرک تقلبهم فی البلاد﴾

جابا هه‌لسوو‌پانیان له‌ شاراندا تو‌ فریونه‌دا، واته: درێژده‌دان به‌دروستکردنی خانوو به‌ره‌و، کشتو‌کال و بازرگانیی و، به‌ ده‌ست هیئانی مال و سامان، نیشانه‌ی مانه‌وه‌ به‌ختاریی که‌لان نیه ﴿کذبت قبلهم قوم نوح والاحزاب من بعدهم﴾ پێش نه‌وانیش خه‌لکیکی زۆر، به‌تایبه‌ت که‌لی نوح و، ئه‌و گرووپانه‌ش دوا‌ی ئه‌وان بوون ململانیان کردو، ده‌سته ده‌سته دژ به‌ پیغه‌مبه‌ره‌کانیان وه‌ستان و به‌روایان پینه‌کردن ﴿وهمت کل ume برسولهم لیاخذوه﴾ وه‌رئومه‌ته‌شیان لێ‌پراوه له‌گه‌ل په‌یامبه‌ره‌که‌یدا خراپه‌ بکات: یان بیگری و بیکوژی، یان جه‌زه‌به‌و سزای بدات ﴿وجادوا بالباطل لیدحضوا به‌ الحق﴾ وه‌ بۆ سپێنه‌وه‌ی هه‌ق و راستیی، ده‌ستیان دایه‌ ده‌مه‌ قاتی و شه‌ره‌ قسه‌و کاری باتل له‌گه‌ل په‌یامبه‌ره‌که‌یاندا، تا هه‌ق له‌بن بیژن و ناهه‌ق سه‌ربه‌خن ﴿فاخذتهم﴾ ئینجا منیش - هه‌ریه‌که‌یان به‌جۆره‌ سزایه‌ک - قارم لێ‌گرتن و فه‌وتاندن ﴿فکیف کان عقاب﴾ جا ئایا تو‌له‌و سزای من چۆن بوو؟ ﴿وکذلك حقّت کلمه ربک علی الذین کفروا﴾ هه‌رچۆنیک سزای گه‌لانی پێشو هاته‌ دی، هه‌ر به‌هه‌مان شیوه‌ش فه‌رمانی په‌روه‌ردگارت ده‌ربه‌ری ئه‌وانه‌ی وا کافرو بی باوه‌رن بوون له‌ قوره‌یش هاته‌ دی: ﴿انهم اصحاب النار﴾ که ئه‌وانه به‌راستی هه‌موو دۆزه‌خین.

هه‌لگرانی ته‌ختی خوا:

﴿الذین یحملون العرش ومن حوله﴾ ئه‌و فریشتانه‌ی عه‌رشێ خوا هه‌لده‌گرن و ئه‌وانه‌ی که‌به‌ده‌وری ئه‌ودان ﴿یسبحون بحمد ربهم﴾ هه‌رده‌م سوپاس و پا‌ک و خاوینی په‌روه‌ردگاریان ئه‌لین و، له‌هه‌ر فاته‌وا‌وی و که‌م و کو‌رییه‌ک دوور رای ده‌گرن ﴿ویؤمنون به﴾ و‌دان هه‌ر به‌ بیوونی ئه‌ودا ئه‌نێن، واته: به‌روا هیئان زۆر گرنگه، جا ئیوه‌ش ده‌بی وه‌ك ئه‌وان بن ﴿ویستغفرون للذین آمنوا﴾ داوا‌ی لێ‌بو‌ردن بۆ به‌واداران ئه‌که‌ن، له‌به‌ر ئه‌و په‌یوه‌ندیه ئیمانیه‌یه له‌ ئیوانیاندا‌یه ﴿وبنا وسعت کل شی رحمة وعلما﴾ ئه‌لین: ئه‌ی په‌روه‌ردگاری هه‌موان! ره‌حمه‌ت و

سُورَةُ الْغَافِرِ

وَرَرَى الْمَلٰٓئِكَةَ حَافِیْنَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ یَسْبِحُوْنَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ (۷۵)

سُورَةُ الْغَافِرِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

حَمْدٌ تَنْزِیْلُ الْكِتٰبِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِیْزِ الْعَلِیْمِ (۱) غَافِرُ الدُّنْیَا وَقَابِلُ التَّوْبِ شَدِیْدُ الْعِقَابِ ذِی الطَّلَوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَیْهِ الْمَصِیْرُ (۲) مَا یُجَدَّلُ فِیْ ءَایٰتِ اللّٰهِ إِلَّا الذِّیْنَ كَفَرُوا فَلَا یُغْفَرُ لِقُلُوبِهِمْ فِی الْاِلْدِی (۳) كَذَبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْاَحْزَابُ مِنْۢ بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ اُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لَیْأْخُذُوْهُ وَجَدَلُوْا بِالْبَاطِلِ لِیُدْحِضُوْا بِهِ الْحَقَّ فَاَخَذْتَهُمْ فَكِیْفَ كَانَ عِقَابِ (۴) وَكَذٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلٰی الذِّیْنَ كَفَرُوا اَنْتُمْ اَصْحَابُ النَّارِ (۵) الذِّیْنَ یَحْمِلُوْنَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهٗ یُسَبِّحُوْنَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَیُؤْمِنُوْنَ بِهِ وَیَسْتَغْفِرُوْنَ لِلَّذِیْنَ ءَامَنُوْا رَءَیْنَا وَسِعَتْ كُلُّ شَیْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَاَعْفِرْ لِلَّذِیْنَ تَابُوْا وَاتَّبِعُوْا سَبِیْلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِیْمِ (۷)

میهره‌بانی و زانیاری تو همه موشتیکی داگرتووه، واته: میهره‌بانیی تو زور گوه‌ترو فراواتره له‌گوناهو تاوانه‌کانی شه‌وان و، خویشت به‌حال و نه‌حوالیان چاک نه‌زانی ﴿فاغفر للذين تابوا واتبعوا سبيلك﴾ جاله‌وانه‌ی ته‌وبه‌یان کردووه، شوینی ریگه راسته‌که‌ی تو که‌وتوون، له‌گوناهه‌کانیان بی‌ووره ﴿وقهم عذاب الجحيم﴾ و له‌سزای دوزخ بیان‌پاریزه ﴿ربنا وادخلهم جنات عدن التي وعدتهم﴾ نه‌ی په‌روهردگاری ئیمه! بیانخه‌ناو چهند باخاتیکی به‌هشت که همه‌میشه‌یین و بو خوت به‌لینت پیداون ﴿ومن صلح من آبائهم وأزواجهم وذرياتهم﴾ و هه‌روه‌ها چاکان له‌باوو باپیرانی شه‌وان، وه‌خیزان و مندالانیان، به‌یه‌که‌وه له‌به‌هشتدا کو بکه‌وه، نه‌گهرچی کرده‌وه‌یشیان به‌کسان نه‌بی، بو شه‌وی زیاتر پیکه‌وه دلخوش بن ﴿انك انت العزيز الحكيم﴾ به‌راستی هه‌ر نه‌تو ده‌سه‌لاتداری کار جوانیت ده‌سه‌لاتت هه‌یه‌و، چاک شه‌زانی چی ده‌که‌یت ﴿وقهم

السيئات﴾ و له‌و کاره خراپانه‌ش بیان‌پاریزه‌و لییان مه‌گره ﴿ومن تق السيئات يومئذ فقد رحمته﴾ خو توش له‌ده‌ره‌نجامی‌نه‌و کاره‌خراپانه، مه‌رک‌ه‌س بی‌پاریزی له‌و روزه‌دا، شه‌وه به‌ر به‌زه‌ییت که‌وتووه و میهره‌بانیت له‌گه‌ل کردووه ﴿وذلك هو الفوز العظيم﴾ ئاهه‌وه‌شه سه‌رکه‌وته گه‌وره‌و بی‌وینه‌که.

خوانه‌ناسان که چوونه جه‌ه‌نهم په‌شیمان ده‌بنه‌وه:

﴿ان الذين كفروا ينادون لمقت الله اكبر من مقتكم انفسكم﴾ بی‌گومان له‌قیامه‌تدا هاوار له‌وانه ده‌کریت که له‌دونیا دا خوا نه‌ناس بوون: که نه‌مبورق و توپه‌یی خوا به‌رامبه‌ر به‌نیوه له‌توپه‌یی و دژایه‌تی ئیوه له‌خوتان گه‌وره‌ترو زیاتره ﴿ان تدعون الى الايمان فتكفرون﴾ چونکه کاتی بانگ ده‌کران بو باوه‌ره‌مینان، که‌چی حاشاتان ده‌کردا واته: له‌وکاته‌دا چهنده له‌خوین‌زبان، خوی گه‌وره چهند به‌رامبه‌ری شه‌وه بی‌زازه لی‌تان ﴿قالوا ربنا امنا اثنتین واحييتنا اثنتین﴾ بی‌برواکان کاتی ته‌نگه‌تاوو ناره‌حه‌ت

رَبَّنَا وَادْخُلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ الْغَرِيبُ الْحَكِيمُ ﴿٥٨﴾ وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُسَادُّونَ لِمَقْتِ اللَّهِ أَكْبَرُ مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ ﴿٦٠﴾ قَالُوا رَبَّنَا امْنُنَا اثْنَتَيْنِ وَأَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٦١﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ وَإِنْ يُشْرَكْ بِهِ تُؤْمِنُوا فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ ﴿٦٢﴾ هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنِيبُ ﴿٦٣﴾ فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٦٤﴾ رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ﴿٦٥﴾ يَوْمَ هُمْ بَرْزُورٌ لَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿٦٦﴾

الزُّمَرُ

٤٦٨

ئه‌بن ئه‌لین: په‌روهردگاری ئیمه! تو دوو جاران مراندووتین، جارئ له سه‌ره‌تاوه له نه‌بوونه‌وه به‌دیت هینان، پاشان مراندتین، دوو جارانش ژبانت به‌به‌ردا کردووین، بو یه‌که‌مجار گیانت به‌به‌رماندا کرد، پاشان مردین و زیندووت کردینه‌وه، وه‌ک ده‌فه‌رمووی: (کیف تکفرون بالله وکنتم امواتا فاحیاکم ثم یمیکم ثم الیه ترجعون) ۲۸/۲. یان ده‌فه‌رمووی: (ولو ترى ان وقفوا على النار فقالوا يالیتنا نرد ولا نکذب بایاتنا ربنا ونکون من المؤمنین) ۲۷/۶. یان ده‌فه‌رمووی: (وهم یصطرخون فیها ربنا اخرجنا) ۳۷/۳۵. یان ده‌فه‌رمووی: (فاعترفنا بذنوبنا) ۱۱/۴۰. جا وا ئیستا ددان به‌گوناهانی خو‌ماندا ده‌نیین ﴿فهل إلى خروج من سبيل﴾ ده‌نایا ده‌ره‌تان و ریگه‌یه‌ک هه‌یه بو ده‌رچوون له سزا و جارئکی تر بگه‌رئینه‌وه بو دونیاو به‌گویت بکه‌ین؟ ﴿ذلک بانه اذا دعی الله وحده کفرتم﴾ شه‌و سزاو توله‌یه‌شتان له‌به‌ر شه‌وه‌یه، چونکه کاتی بانگ‌کرایان بو برواهینان و په‌رستنی خوی تاک و ته‌نیا، به‌ته‌نیا کافر ده‌بوون و باوه‌ره‌تان

نهدههینا **﴿وان یشرك به تؤمنوا﴾** خو نهگهر هاوبهشی پال درابا (باسی لات و عوزاش له گهلان کرابا) بروتان نههینا! **﴿فالحکم لله العلی الکبیر﴾** جا بریارو داوهری کردن تنها بو خوی بالادهستی گهوره ، چونکه بتان هیچیان بهدهست نیه **﴿هو الذی یریکم آیاته﴾** نهو خواییه نیشانهکانی گهورهیی و تاک و تهنیایی خوی نیشانتان نهدهات ، لهزهوی و لهئاسمان **﴿وینزل لکم من السماء رزقا﴾** وه لهئاسمانهوه رزق و رژی و بارانتان بو دهبارینی **﴿وما یتذکر الا من ینیب﴾** ههموو کهسیک پهنوو وهرناگری، مهگهر کهسیک پهنو وهرگری، بگهریتهوه له شیرک و گویریهل بیت بوخوا (الله).

هانا ههر بو خوا بهرن و ههر نهویش بههرستن:

﴿فادعوا الله مخلصین له الدین﴾ جا تنها هوار لهخوا بکهن و نهو بههرستن بهپوختی نهی موسلمانان! **﴿ولو کره الکافرون﴾** نهگهرچی خوانهناسان و بی بروایان بیان ناخوش بیت. پیغمبر **﴿پاش نویژه فرهزهکان دهیگوت:﴾** ((لا إله إلا الله وحده لا شریک له، له الملك وله الحمد، وهو علی کل شیء قدير، لا حول ولا قوة إلا بالله، لا إله إلا الله، ولا نعبد إلا إياه، له النعمة وله الفضل وله الثناء الحسن، لا إله إلا الله مخلصین له الدین ولو کره الکافرون)) مسلم: ۴/۱۵۸. **﴿رفیع الدرجات﴾** بهرن کهروهی پلهکانی نیمانداران وزانیاریانه **﴿ذو العرش﴾** خاوهنی عهرشه، دهسهلاتی بهسهر ههموو شتیکیا هیه **﴿یلقی الروح من امره علی من یشاء من عباده﴾** وهی بهفرمانی خوی دهکا بو ههرکهسیک خوی بیهوی له بهندهکانی **﴿لینذر یوم التلاق﴾** تا لهپوژی بهیهک گهیشتن و کوکرنهوه بیان ترسینیت **﴿یوم هم بارزون﴾** پوژی کهههموو ناشکران و بهدهرون، نهکهونه پیش چاوو. هیچ شتیکیا نیه بیانشاریتهوه چونکه لهدهشتیکی کاکای بهکاکیدان **﴿لا یخفی علی الله منهم شیء﴾** هیچ شتیکیان لهخوا ناشاریتهوه **﴿لمن الملك الیوم﴾** لهو پوژدها که ئاسمانهکان پینچرانهوه جارچییهک جار نهدهات و نهلیت: مولک و دهسهلات و فرمانرهایو بریار نهمر بو کییه؟ "ههمووی بی دنگ و بی وهلامه، بویه خوی گهوره خوی وهلام نهدهاتهوه نهفرموی: **﴿الله الواحد القهار﴾** ههر بو خوی تاک و تهنیای بهدهسهلاته، نیمامی (بوخاری) نهفرمودهیه دههینیت، کهلهکاتی وهرگرتهوهی پوچ و زهویو- ئاسمانهکاندا خوا نهفرموی: (انا الملك این ملوک الارض؟) نیمامی (موسلم) یش نهفرمودهیه دینی: ((یطوي الله - عزوجل - السماوات یوم القيامة ثم یأخذهن بیده الیمنی، ثم یقول: انا الملك این الجبارون؟ این المتکبرون؟ ثم یطوي الارضین بشماله ثم یقول: انا الملك این الجبارون؟ این المتکبرون؟)) **﴿الیوم نجزی کل نفس بماکسبت﴾** لهو پوژدها ههرکهس ههرچی کردوه پاداشت و تولهی کاری خوی دهبینی **﴿لا ظلم الیوم﴾** لهو پوژدها هیچ جوژه ستهم و غدریک نییه ، بی زیادوکهم ههمووکهسیک پاداشت و توله نهدریتهوه **﴿ان الله سریع الحساب﴾** بهپرستی خوا زوو و بهپهله حساب و لیکولینهوهدهکات.

بترسن لهو پوژدها لهناکاو تووشتان دهبی:

﴿وانذرهم یوم الازفة﴾ نهوانه لهپوژدها نزیکهکهی (قیامهت) بترسینه. (آزفة) یهکیکه لهناوهکانی پوژی قیامهت. بویه دهوتری (آزفة) چونکه نزیکه بیت، خودا دهفرموی (آزفت الازفة). **﴿ان القلوب لدی الحناجر﴾** کاتی لهترس و هیهبهتا گیان و دلهکان دهگهه گهروو و رادهوستن **﴿کاظمین﴾** بهپیشخواردوویی دلهکانیان پرن له خهم وخهفت. **﴿ما للظالمین من حمیم﴾** نهوکات ستهمکاران هیچ پشتیوان و دوستیکیان نیه، بتوانی کهلکیان پی بگهیهنی **﴿ولا شفیع یطاع﴾** و هیچ تکاکاریکیشیان نیه، تکای وهرگیردری، ههموو پهیوهندییهک دهچری **﴿یعلم خائنة الاعین﴾** نهو خواییه ههمیشه بهچاوهخیانهتکارهکان - بهرامبر به نافرمانی خوی - دهزانیت **﴿وما تخفی الصدور﴾** و

به‌ودش سینه‌کان حه‌شاری دده‌ن ﴿**وَاللهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ**﴾ و خوا به‌راستی و دادگهرانه بریار نه‌دا و تۆله‌و پاداش نه‌داته‌وه. سته‌م له‌هه‌چ که‌سێک ناکات ﴿**وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ بشی**﴾ و نه‌وانه‌ی نه‌وان هانایان ده‌به‌نه به‌رو نه‌یانپه‌رستن جگه له‌خوا ناتوانن هه‌چ جوړه بریارێک بده‌ن و ده‌سه‌لاتی هه‌چیان نی‌یه‌و هه‌چ نازانن ﴿**إِنَّ اللهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ**﴾ بێشک که‌خودا هه‌ربو‌خۆی ژنه‌واو بینایه، ناگاداری هه‌موو کارو کرداریکیانه.

پاشه‌روژی کافران:

﴿**أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ**﴾ ئایا نه‌وانه به‌رووی زه‌ویدا نه‌گه‌راون؟ ﴿**فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ**

قَبْلِهِمْ﴾ تا سه‌یر بکه‌ن و بزائن پاشه‌روژی نه‌نجامی نه‌وانه‌ی

له‌پێشیانوه بوون و، له‌ژانیاندا مله‌لانیان له‌گه‌ل

په‌یامبه‌ره‌کانیاندا نه‌کرد چۆن بوو؟ ﴿**كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً**

وَأَثَارًا فِي الْأَرْضِ﴾ خو له‌قوره‌ش هه‌یزو تواناو جیگاو

شوینه‌وارو کۆشک و ته‌لاریشیان زۆرترو به‌هه‌یز تر بوو

﴿**فَاخْذَهُمُ اللهُ بِذُنُوبِهِمْ**﴾ که‌چی به‌هۆی گونا‌هه‌کانیانوه خوا

به‌توندی گرتنی ﴿**وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللهِ مِنْ وَاقٍ**﴾ له‌به‌رامبه‌ر

نه‌و سزایشه‌وه هه‌چ پارێزگاریکیشیان نه‌بوو، تکایه‌کیان

بو‌یکاو لایان بدا لێی ﴿**ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَاتِيهِمْ رُسُلُهُمْ**

بِالْبَيِّنَاتِ﴾ نه‌و سزایش به‌هۆی نه‌وه‌وه بوو که

په‌یامبه‌ره‌کانیان به‌گه‌ل نیشانوه به‌لگه‌ی رو‌شنه‌وه ده‌هاتن

بو‌ لایان ﴿**نَكْفُرُوا**﴾ که‌چی نینکارییان کرد ﴿**فَاخْذَهُمُ اللهُ**

نینجا خواش به‌توندی گرتنی ﴿**إِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ**

چونکه به‌راستی ئه‌و خواجه به‌هه‌یزو تۆله‌ سه‌خته.

داستانی مووسا و فیرعه‌ون:

﴿**وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ * ۲۴**

فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ﴾ سویند نه‌خۆم که به‌راستی ئیمه

﴿**الْيَوْمَ تُحْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّكَ**

اللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ ﴿۲۵﴾ وَأَنْذَرَهُمْ يَوْمَ الْأَرْفَقَةِ إِذِ الْقُلُوبُ

لَدَى الْحَنَاجِرِ كَظِيمٍ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حِمِيمٍ وَلَا شَفِيعَ

يُطَاعُ ﴿۲۶﴾ يَعْلَمُ حَايَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ﴿۲۷﴾

وَاللهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ

بِشَيْءٍ إِنَّ **اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ** ﴿۲۸﴾ **أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي**

الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ

كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارًا فِي الْأَرْضِ فَاخْذَهُمُ **اللَّهُ**

بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ **اللَّهِ** مِنْ وَاقٍ ﴿۲۹﴾ **ذَلِكَ** بِأَنَّهُمْ

كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا فَاخْذَهُمُ **اللَّهُ** إِنَّهُ

قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿۳۰﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا

وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿۳۱﴾ إِلَى فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَفِرْعَوْنَ

فَقَالُوا سِحْرٌ كَذَابٌ ﴿۳۲﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ

عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا

نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿۳۳﴾

(موسا) مان ره‌وانه کرد به‌گه‌ل ئایه‌ت و به‌لگه‌ی ناشکراوه - ده‌سته‌سپیه‌که‌یی و، دار ده‌سته‌که‌یی - بو‌ لای

فیرعه‌ونی مله‌پور. هامانی وه‌زیری و، قاروونی سه‌روه‌ته‌ندی له‌خوبایی بوو ﴿**فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَابٌ**﴾ که‌چی له‌باتی

نه‌وه‌ی ئیمان بێژن، وتیان: مووسا جادوگه‌ریکی درۆژه!! بۆیه نه‌و ده‌ست و دار ده‌سته‌یه‌ی وایان ئی دیت! درۆیش

نه‌کات نه‌لی: خوا ناردوومی ﴿**فَلَمَّا جَاءَهُم بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا**﴾ جا که مووسا له‌لایه‌ن ئیمه‌وه به‌به‌لگه‌ی راست و

ره‌واوه هاته‌ لایان و هه‌موو راستیه‌کی بو‌ روونکردنه‌وه ﴿**قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ**﴾ وتیان: کوپانی نه‌وانه

بکوژن که پڕوایان هه‌ناوه‌وه له‌گه‌ل نه‌ون، تا له‌ئایینه‌ده‌دا زۆر نه‌بن و پاشپه‌ر ببن ﴿**وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ**﴾، و

میه‌نه‌کانیشیان بو‌ خزمه‌تگوزاری زیندوو رابگرن ﴿**وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ**﴾ خو‌فرت و فیل و پیلانگه‌یری بی

باوه‌ران، هه‌ر له‌نا‌بو‌وتبو‌ندایه، نه‌وه بوو نه‌یانتوانی رێگرییان ئی بکه‌ن له‌پرواو بته‌په‌ریشیان نه‌کردن، وه‌ک خو‌یان

مهبهستان بوو ﴿^{۲۶} **وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى**﴾ بهوشهوه نهوستان، بهلکو فیرعون وتی: وازم لی بینن تا موسا بکوژم، نیتر لهه موشتی رزگارتان نهی ﴿**وَلْيَدْعُ رَبَّهُ**﴾ جا با نهویش هاوار بهری بؤ پهروردگاری خوئی! پرزگاری بکات ﴿**إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ**﴾ چونکه بهراستی من نهترسم که نایینهکاتان بگویری و لیتان تیگ بدات ﴿**أَوْ أَنْ يِظْهَرُ فِي الْأَرْضِ الْفُسَادُ**﴾ یان خراپه و فساد لهم زهوییه بنیتهوه و نیوانتتان تیگ بدات، دیاره زور جیگهی گالتو پیکه نینه، که فیرعونیک و بهموسا بلیت: من دهترسم فساد بلاو بکاتهوه! گومان نیه که باوی هه موو یاخیی بووان هه وایه، کاتی که خوئیان بهچاک و پاک و راست نهزانن، نهیانهوی بهو جوړه وتانه سوژی گه و کومل بؤ خوئیان بوروژنن!! جا کههیچیان بؤ نهمایهوه، نهوجا دهست نهکن بهناموژگاری و نهبنه واعیزی دینی! ﴿^{۲۷} **وَقَالَ مُوسَى إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ**﴾ موسا وتی:

بهراستی من پهنا دهبهمه بهر پهروردگاری خووم و، پهروردگاری نیوشه ﴿**مَنْ كَلَّ مُتَكَبِّرٌ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ**﴾ که بمپاریزی لههه مروفتیکی لهخوبایی بوو، که باوهپ ناکا بهپوژی حیساب و پاداشت و توله ﴿^{۲۸} **وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ**﴾ نهوسا پیاویکی نیماندار له دهسته و بهستهی فیرعون (له قیبتیهکان) هیمان بهروای خوئی نهشاردهوه و نهینهویرا خوئی دهرخا، کاتی که نهو ههپهشه و گوردهشیهی لی بیستن بهرامبه به موسا وتی: ﴿**اتَّقِلُونِ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ**﴾ نایا نیوه پیاویکی وهادهکوژن، که نهلی: پهروردگارم (الله) یه، نایا نیوه قسهی ناوا به تاوان نهزانن و فرمانی کوشتنی بؤ دهر نهکن! ﴿**وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ**﴾ که بیگومان لهلاین پهروردگارتانهوه بهلگو و نیشانهیکی زوریشی بؤ هیانوان ﴿**وَإِنْ يَكْذِبُوا فَعَلْيَهُ كَذِبُهُ**﴾ گریمان نهگه دروش بکات، وهبالی دروکی لهسهه خویرهتی ﴿**وَإِنْ يَكْ صَادَقًا يُصِيبُكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ**﴾، خو نهگه قسهی راست بکا.

﴿**وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى وَلْيَدْعُ رَبَّهُ**﴾ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهَرَ فِي الْأَرْضِ الْفُسَادُ ﴿^{۲۶}﴾
 ﴿**وَقَالَ مُوسَى إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ**﴾ مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿^{۲۷}﴾ وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكْ كَذِبًا فَعَلْيَهُ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكْ صَادَقًا يُصِيبُكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿^{۲۸}﴾ يَقُولُ لَكُمْ أَلَمْ يَأْتِكُمْ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَى وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿^{۲۹}﴾ وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَنْصُرُنَا مِنْ أَخَافَ عَلَيْكُمْ مِثْلُ بَورِ الْأَحْرَابِ ﴿^{۳۰}﴾ مِثْلُ دَابِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ بِرُبِّ ظُلُمَاءٍ لَئِيْلٍ ﴿^{۳۱}﴾ وَيَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَى وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿^{۳۲}﴾ يَوْمَ تَوَلَّوْا مُدْبِرِينَ مَالَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِرٍ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿^{۳۳}﴾

نهوا ههندي لهو ههپهشهیهی نهو بهلینی پیداون نهوقهتان نهیبت ﴿**إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ**﴾ چونکه بهراستی خوا مروی زیاده رهوکارو دروژن، شارهزاو رینمایی ناکات، چونکه دروی کردوته پیشهی خوئی. ﴿^{۲۹}﴾ **يَا قَوْمِ لَكُمْ الْمَلِكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ** پیاوه نیماندارهکی خزمی فیرعون وتی: نهی هوژی من! وانهپرو دهسهلات بؤ نیویه، هه نیویش لهمیسردا دهسهلاتدارن، جا لهخوتانی تیگ مهدهن و خهلهکهکی مهچهوسیننهوه ﴿**فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا**﴾ جا کی بهرگریمان نهکات له سزای خوا، نهگه ربومان هات؟! ﴿**قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَى**﴾ فیرعون پاش نهو هه موو ناموژگاریه - پیاوه نیماندارهکه کردی - وتی: من هه نهو راوبوچوونه بهچاک دهبینم خسته بهر چاوتان، واته: له کوشتنی موسا بولاوه، شتیکی تر بهباش نابینم ﴿**وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ**

الرشاد چاکیش بزائن که من تهنه ریگای هیدایه تان نیشان نهدم، فیرعه ونیش له گهل نه ته وه که یداهه درو دهکات، پیغه مبه **ده فرموی**: ((ما من امام یموت، یوم یموت وهو غاش لرعیته، إلا لم یرح رائحة الجنة، وإن ریحها لیوجد من مسیرة خمسامة عام) فتح الباری: ۱۳/۱۳۶۵. ﴿**وقال الذی آمن یا قوم انی اخاف علیکم مثل یوم الاحزاب**﴾ پیاهه خاوهن بره که وتی: خزمنه به راستی من له روژی دهرسم به سهرتانا بیست، وهک روژی گروپه کان، واته: وهک روژی نهوانه که بهرامبر به پیغه مبه ره کانیان دهسته دهسته وهستان و چون به گزنیاندا ﴿**مثل داب قوم نوح وعاد وثمود**﴾ وهکو حاله که نوح و عاد و سهمود، له وسزایه نهوقه نهوان بوو ﴿**والذین من بعدهم**﴾ و نهو که سانهش له پاش نهوانه وه هاتن، وهک که له کهی لووط ﴿**وما الله یرید ظلما للعباد**﴾ خو خوا

نایه وی ناهه قی و ستهم له بنده کانی خوئی بکا، که و ابو نهو به ره می دهستی خوئیانه ﴿**و یا قوم انی اخاف علیکم یوم القناد**﴾ نهی هوز که ما به راستی من نه ترسم له روژی که خه لکی بانگ و هاوار له یه کتر نه کهن و داوای یارمه تی له یه کتر نه کهن، دهرسم لهو روژدها تووش بین و بییته هاوار هاوار تان ﴿**یوم تولون مدبرین**﴾ نهو روژ که هه مووتان هه لدین به پشت هه لکردوویی له بهر دهه سزای سه ختی دوزه خدا ﴿**مالکم من الله من عاصم**﴾ هیچ پاریزه ریگیشان نیه له سزای خوا بتانپاریزی ﴿**ومن یضلل الله فما له من هاد**﴾ نهوانه خوا گومرای کردوون، هه که سیکیش خوا گومرای بکات - به هوئی لاری خوئیوه - نیت هیچ ری نیشاندهریکی نیه بو ریگای ریگای راست بیبات ﴿**ولقد جاءکم یوسف من قبل بالبینات**﴾ سویند به خوا (یوسف) یش پیش هاتنی موسا به چندان به لگه و نیشانهی روونه وه هاته لاتان بو ریغموونیتان، جا قسهی راست وهک ثنین که سیر نه لی نهویه که نهه (یوسف) ه، (یوسف) ی کوپی (یه عقوب) ه/ سه لایان لی بی، پیشهاتنی

وَلَقَدْ جَاءَ كُمْ یُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَیِّنَاتِ فَاذْلَمْتُمْ فِي سَبْكِ مِمَّا جَاءَ كُمْ بِهِ حَتَّىٰ اِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ یَبْعَثَ اللهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُوْلًا كَذٰلِكَ یُضِلُّ اللهُ مَنْ هُوَ مُسْرِِفٌ مُّرْتَابٌ ﴿۲۷﴾ الَّذِیْنَ یُحٰدِلُوْنَ فِیْٓ اٰیٰتِ اللهِ بِغَیْرِ سُلْطٰنٍ اَنٰتُهُمْ كَبُرُ مَقْتًا عِنْدَ اللهِ وَعِنْدَ الَّذِیْنَ ءٰمَنُوْا كَذٰلِكَ یَطْبَعُ اللهُ عَلٰی كُلِّ قَلْبٍ مُّكْرِ جَبَّارٍ ﴿۲۸﴾ وَقَالَ فِرْعَوْنُ یٰٓهٰٓؤُنَّ اٰتِیْنِیْ لِّیْ صَرَْحًا عَلٰی اَنْ یُّنٰلِیَّ الْاَسْبَابَ ﴿۲۹﴾ اَسْمَعُوْا فَاَطِیْعِیْ اِلٰی اِلٰهٍ مُّوَسًّی وَاِنِّیْ لَاطْنُكُہٗ كَذِبًا وَّكَذٰلِكَ رَزٰی لِفِرْعَوْنَ سُوءَ عَمَلِهٖ وَصُدَّ عَنِ السَّبِیْلِ وَمَا كُنْتُ فِرْعَوْنَ اِلَّا فِیْ نَبَابٍ ﴿۳۰﴾ وَقَالَ الَّذِیْ ءٰمَنَ یَقُوْمُ اَنْتُمْ وَاَهْدِیْكُمْ سَبِیْلَ الرَّشٰدِ ﴿۳۱﴾ یَقُوْمُ اِنَّمَا هٰذِهِ الدُّنْیَا مَتَّعٌ وَّاِنَّ الْاٰخِرَةَ هِیْ دٰرُ الْفَكَرِ ﴿۳۲﴾ مَنْ عَمِلَ سَیِّئَةً فَلَا یُجْزِئُہٗ اِلَّا مِثْلُهَا وَمَنْ عَمِلَ صٰلِحًا مِّنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْفُوْا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَاُولٰٓئِکَ یَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ بِرِزْوٰنٍ فِیْہَا یَعْبُرُ حِسَابٌ ﴿۳۳﴾

مووسا **علیه السلام** خوا ناردیه لای قیبتیه کان. ﴿**فما زلت فی شک مما جاءکم به**﴾ که چی له په یامه کهی نهویش که پیی هاتبو بو تان، هه له گومان و دوو لیدیدا بوون، و پرواتان پیته کرد، دیاره مبهست بارو باپیرانیانه ﴿**حتی اذا هلك قلتم لن یبعث الله من بعده رسولا**﴾ هه تا کاتی مرد (یوسف) نهوسا و تان: نیت هه رگیز خوا دواي نهو هیچ په یامه ریگی تر نانیری ﴿**کذلک یضل الله من هو مسرف مرتاب**﴾ وهک نهه گومرا کردنه، خوا هه که سیکی سه رکهش و گوماندار گومراو سه رلیشیواو نهکات ﴿**الذین یجادلون فی آیات الله بغیر سلطان اقام**﴾ نهه کو تایی ناموزگارییه کانی پیاهه موسولمانه کهی نالی فیرعهونه: نهوانه که موجداله ده کهن له شانی به لگه و نایه ته کانی خوا، بی نهویه هیچ به لگه و نیشانه یه کیان بو هاتی له خواوه ﴿**کبر مقتا عند الله وعند الذین آمنوا**﴾ نهو موجداله یه هوئی رق و تاوان و کینه یه کی زور گهره یه له لای خواو، لای نهوانهش پروایان هیناوه چونکه بی

هیچ بهلگه‌یه که قسه فری نه‌دهن ﴿کذلک یطبع الله علی کل قلب متکبر جبار﴾ و هک ئه مؤرنا نه به‌سەر ئالی فیرعه‌وندا، خوا مؤرده‌نی به‌سەر دلی هه‌موو مرقی‌کی له‌خو بایی بو و سته‌ماکارد. به‌لی. هه‌رکاتی دل فاسیدو و تیک چوو، ئه‌وا ته‌واوی لاشه‌و جه‌سته‌یش فاسید ده‌بی و تیک ده‌چی. و هک پیغه‌مبه‌ر ﷺ ئه‌فه‌رمووی: ((ان فی الجسد مضغة اذا صلحت، صلح الجسد کله، و اذا فسدت فسد الجسد کله الا وهی القلب)) متفق علیه.

فیرعه‌ون مه‌سخه‌ره به‌ په‌روه‌ر دگاری موسا ده‌کات:

﴿^{۳۶} وقال فرعون يا هامان ابن لي صرحا﴾ فیرعه‌ون دواي و ته‌کانی پیاوه موسلمانه‌که ترسی ئی نیشته‌که‌ئه‌و قسانه‌ی ئه‌وه تینیان تی بکات، بۆیه ئه‌لی: باموسا تا قی بکه‌ینه‌وه بزانیان راسنه‌کات، جا له‌به‌ر ئه‌وه وتی: ئه‌ی

هامان! کوشکی‌کی به‌رزم بۆ دروست بکه، له‌ جیگایه‌که‌ تر دا

ده‌فه‌رموی: (فاوقد لی یا هامان علی الطین فاجعل لی صرحا) ۳۸/۲۸. ﴿علی ابلغ الاسباب. ۳۷ اسباب

السموات﴾ به‌شکو بکه‌مه‌ چه‌ند رییازه‌کان، رییازه‌کانی

سه‌رکه‌وتن بۆ ئاسمانه‌کان!... ﴿فاطلع لی إله موسى﴾ تا

له‌خوای موسا ئاگادار بيم و ببینم، دیاره به‌ گالته‌وه ئه‌لی

(خوای موسا)، بۆیه وتی: ﴿وانی لاظن کاذبا﴾ هه‌رچه‌ند

من پیم وایه درو نه‌کات که ئه‌لی: خوایه‌کی تر هه‌یه!

﴿وکذلک زین لفرعون سوء عمله﴾ هه‌روه‌ک ئه‌م رازاندنه‌وه‌یه

کاره خراپه‌کان لای فیرعه‌ون رازاوه‌و جوان کران! ﴿وصد عن

السبیل﴾ و له‌ری راستیش به‌ره‌لستی کرا، چونکه‌ خوی

لارو شایسته‌ بوو ﴿وماکید فرعون إلا فی تباب﴾ بینگومان

کارو نه‌خشه‌و فرت و فیلی نادروستی فیرعه‌ون بۆشاردنه‌وه

ی راستیه‌کان، هه‌ر له‌زه‌ره‌رو زیانیکی گه‌وره‌دایه‌و، هیچ

ئه‌نجامیکی چاکی نییه‌ بۆی ﴿^{۳۸} وقال الذی آمن یا قوم

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد﴾ جاریکی تر پیاوه

باورداره‌که‌ی (ئالی فیرعه‌ون) دیته‌وه و تاردان و ئه‌لی: قه‌وم و

وَيَقَوْمٌ مَّا لِي اَدْعُوْكُمْ اِلَى النَّجْوٰى وَتَدْعُوْنَ اِلَى النَّارِ ﴿٣٦﴾ تَدْعُوْنِيْ لَآ كُفْرًا بِاللّٰهِ وَاَشْرٰكًا بِهِۦ مَا لَيْسَ لِيْ بِهِۦ عِلْمٌ وَاَنَا اَدْعُوْكُمْ اِلَى الْعَزِيْزِ الْغَنِيِّ ﴿٣٧﴾ اَمَّا تَدْعُوْنِيْ اِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِى الدُّنْيَا وَاَلَا فِى الْاٰخِرَةِ وَاَنْ مَّرَدُّنَا اِلَى اللّٰهِ وَاَنْتَ الْمُسْرِفِيْنَ هُمْ اَصْحٰبُ النَّارِ ﴿٣٨﴾ فَسَدِّكُرُوْا مَا اَقُوْلُ لَكُمْ وَاَفُوْضْ اَمْرِيْ اِلَى اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ بَصِيْرٌ بِالْعٰبِدِ ﴿٣٩﴾ فَوَقَّهٗ اللّٰهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكُرُوْا وَحَاقَ بِاٰلِ فِرْعَوْنَ سُوْءُ الْعَذَابِ ﴿٤٠﴾ النَّارُ يُعْرَضُوْنَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُوْمُ السَّاعَةُ اَدْخُلُوْا اِلَى النَّارِ فِرْعَوْنَ اَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٤١﴾ وَاِذْ يَتَحٰجِرُوْنَ فِى النَّارِ يَقُوْلُ الضَّعِيفُوْنَ لِلَّذِيْنَ اَسْتَكْبَرُوْا اِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ اَنْتُمْ مُّغْنُوْنَ عَنْا نَصِيْبًا مِّنَ النَّارِ ﴿٤٢﴾ قَالَ الَّذِيْنَ اَسْتَكْبَرُوْا اِنَّا كُلُّ فِىْهَا اِلٰهٌ اِلَّا اللّٰهُ فَدَحٰكُم بِمِثْلِ الْعِبَادِ ﴿٤٣﴾ وَقَالَ الَّذِيْنَ فِى النَّارِ لِحٰزِنَةٍ اِنَّهُمْ اَدْعُوْا رَبَّكُم يَخَفُّ عَنْا يَوْمًا مِّنَ الْعَذَابِ ﴿٤٤﴾

ما توارت

۳۷

گه‌له‌که‌م! هه‌ر به‌ شوین مندا بین! من رینموونیتان ده‌که‌م بۆ رییازی دروست ﴿^{۳۶} یا قوم إنما هذه الحياة الدنيا

متاع﴾ ئه‌ی هۆزه‌که‌م! به‌راستی ژیا‌نی ئه‌م دونیایه‌ ته‌نها له‌زه‌ت بردنیکی به‌ په‌له‌یه ﴿وإن الآخرة هی دار القرار﴾ و

به‌راستی ته‌نها ما‌له‌که‌ی تر (به‌هه‌شت) جی هه‌میشه‌یی و نیستیقراره ﴿^{۳۷} من عمل سیئة فلا یجزی إلا مثلها﴾

هه‌رکه‌سیک خراپه‌یه‌کی کرد "له‌دونیدا" هه‌ر به‌قه‌ده‌ر ئه‌وه تۆله‌ی ئی ده‌سنریت ﴿ومن عمل صالحا من ذکر او انشی﴾

ئه‌وه‌ش چاکیه‌کی کرد له‌ پیاو، یانله ژن ﴿وهو مؤمن﴾ و له‌هه‌مان کاتدا به‌واداریش بیته‌ ﴿فاولئک یدخلون الجنة﴾

ئا ئه‌وانه‌ ده‌چه‌ به‌هه‌شته‌وه‌و ﴿یرزقون فیها بغیر حساب﴾ بی ئه‌ژمارو بی سنوور له‌ویدا رسق و رۆزیان ئه‌دریتی

واته: مه‌گه‌ر ته‌نها خوا خو‌ی بزانی چۆن پاداشتیان ئه‌داته‌وه ﴿^{۳۸} ویا قوم ما لی ادعوکم إلی النجاة﴾ ئه‌ی هۆزه‌که‌م!

چی هه‌یه بۆ ئیوه‌ من بانگتان ده‌که‌م بۆ رزگاریی "به‌هه‌شت" ﴿وتدعوننی إلی النار﴾ ئیوه‌بانگی من ده‌که‌ن بۆ ئاگری

دَوْرَه خ؟! ﴿٢١﴾ **تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ** ﴿تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ﴾ ئیوه من بانگ ده‌کن بی باوهریم به خوا ﴿وَأَشْرِكْ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ﴾ وشتیک بکه‌مه شهریکی له خواجه‌تیدا هیچ زانیاریه‌کم پیی نیه. ﴿وَأَنَا أَدْعُوكُم إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ﴾ له‌کاتی‌کا من بانگتان ده‌کم بۆ لای خواجه‌کی ده‌سه‌لاتداری لی‌بوردده ﴿٢٢﴾ **لَا جُرْمَ إِنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ** راسته، که نه‌وه منی بۆ بانگ نه‌کن بی‌هرستم، نه له‌دونیاو، نه له‌پاشه‌روژدا ته‌انای وه‌لامدانه‌وه‌ی دوعایه‌کی نیه ﴿وَأَن مَّرَدْنَا إِلَى اللَّهِ﴾ به راستی گه‌رانه‌وه‌مان هر بۆ لای خواجه ﴿وَأَن الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ و بی‌گومان نه‌وموشریکه له‌سنور دهرچووانه هاوه‌لانی دَوْرَه‌خن ﴿٢٣﴾ **فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ** ﴿فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ﴾ جا نکاتی سزاکه تان بی‌نی، قسه‌ی منتان وه‌یر دیت‌ه‌وه، به‌لام چ که‌لکیکی ئه‌بی؟ ﴿وَأَفُوضْ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ﴾ وه‌من ته‌واوی کاروباری خۆم به‌خوا نه‌سپیرم، ئیتر چی ئه‌بی با بی؟ ﴿إِنَّ اللَّهَ بِصِيرِ الْعِبَادِ﴾ به‌راستی خوا به‌بنده‌کانی بینایه، ئه‌زانێ خهریکی چین ﴿٢٤﴾ **فُوقَاهُ اللَّهُ سِينَاتٍ مَا مَكْرُوا** ﴿فُوقَاهُ اللَّهُ سِينَاتٍ مَا مَكْرُوا﴾ ئینجا خوا نی‌مانداره‌که‌ی پاراست له‌فرت و فیلیان ﴿وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ﴾ ئه‌وسزا به‌دوتونده‌ش دارو ده‌سته‌که‌ی فیرعه‌ونی داگرت، واته: له‌ده‌ریاکه‌دا نوقمکران ﴿٢٥﴾ **النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا** ﴿النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا﴾ له‌سه‌ر ناگر راده‌نوینرین به‌بیانی و نیوه‌پۆ به‌دواوه، نه‌مه‌ش هر له‌گوپ‌ه‌وه تا قیامت: ((عن عائشة - رضى الله عنها - ان يهودية دخلت عليها فقالت: نعوذ بالله من عذاب القبر، فسالت عائشة رسول الله ﷺ عن عذاب القبر فقال ﷺ ((نعم عذاب القبر)) ئیمامی بوخاریی له‌خاتوو عائیشه‌وه - خوای ئی رازی بی - له‌پیغه‌مبه‌ری پرسى: دهرباره‌ی سزای گوپ؟ ئه‌ویش فهرمووی: به‌لئى سزای گوپ راسته‌وه‌قه، ئیتر هه‌موو جاریک پاش نوپ‌ه‌کان ((اللهم انى اعوذ بك من عذاب القبر)) ی ده‌وت. ده‌توانی سه‌یریکی (ئین که‌سیر) بکه‌یت، چونکه‌فه‌رموده‌یه‌کی زۆری هیناوه‌ دهرباره‌ی سزای گوپ. ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ و روژیکیش قیامت به‌ریا ده‌بی‌ت، خوا به‌به‌فریشته‌کان ده‌فه‌رموی: ﴿ادخلوا آل فرعون أشد العذاب﴾ ئال و شوینکه‌وتوانی فیرعه‌ون بخه‌نه ناو سه‌خت‌ترین سزاوه، ئه‌مه‌یه که خوا نه‌ناس و کافرو سوود وه‌رده‌گری‌ت له‌کارو کرده‌وه‌ی چاکى خۆی، له‌دونیاو له‌قیامت‌دا! له‌دونیا‌دا خوا به‌مال و سامان و کوپو مندال و له‌شساغی و ته‌ندروستی پاداشتی ده‌داته‌وه، له‌قیامت‌یشدا که‌مه‌تر له‌و سزایه‌ی (ئالی فیرعه‌ون) ی هه‌یه ﴿٢٦﴾ **وَإِنْ يَتَحَاوُونَ فِي النَّارِ** ﴿وَإِنْ يَتَحَاوُونَ فِي النَّارِ﴾ بۆیان باس بکه ئه‌ی پیغه‌مبه‌ر! کاتی له‌ناو ناگردا له‌گه‌ل یه‌کتر کیشمه‌کیشیان‌ه‌و، یه‌کتر تاوانبارو گونا‌ه‌بار نه‌که‌ن: ﴿فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ جال‌وا‌زو چه‌وساوه‌کان، (شوینکه‌وتوو به‌ی ده‌سه‌لات‌کراوه‌کان) به‌له‌خوبایی بووه‌کان (شه‌رۆکه‌کان) ده‌لین: ﴿إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا﴾ به‌راستی ئیمه شوینکه‌وتوو ئیوه بووین ﴿فَهَلْ أَنْتُمْ مَغْنُومُونَ عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ﴾ جانا‌یا نیستا نه‌توان و ده‌سه‌لات‌تان هه‌یه به‌شیک له‌سزای ئه‌و ناگره‌مان له‌کۆل بخه‌ن؟ ﴿٢٧﴾ **قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا** ﴿قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا﴾ سه‌رکرده ده‌ماخبه‌رزله‌خوبایی بووه‌کانیش نه‌لین: به‌راستی ئیمه هه‌موو له‌ناو ناگرداین، ئه‌گه‌ر شتی‌کمان پی کرابا، بۆخۆمانمان نه‌کرد ﴿إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ﴾ به‌راستی خوا له‌نیوان به‌بنده‌کانیدا به‌داد‌گه‌رانه داوه‌ری کرد، له‌به‌ر نه‌وه هه‌موو بی باوه‌ری‌بووین، بریاری داوه‌ تو‌له‌ی خو‌مان وه‌ر نه‌گرین، واته: ئیمه‌ی سه‌رکرده‌و ئیوه‌ی چه‌وساوه‌ هر دوو له‌ناو ناگرداین ﴿٢٨﴾ **وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ** ﴿وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ﴾ نه‌وانه‌ی له‌نیو ناگردان به‌فریشته ده‌رگا‌وانه‌کانی دَوْرَه‌خن نه‌لین: ﴿ادعوا ربکم یخفف عنا یوماً من العذاب﴾ له‌په‌روه‌دگار‌تان بخوازن، که ته‌نها روژیک سزای دَوْرَه‌خمان ئی سووک بکات ﴿٢٩﴾ **قَالُوا أَوْ لِمَ تَعْبُدُونَ تِلْكَ أَلِیَّتِکُمْ رَسُولُکُمْ بِالْبِیِّنَاتِ** ﴿قَالُوا أَوْ لِمَ تَعْبُدُونَ تِلْكَ أَلِیَّتِکُمْ رَسُولُکُمْ بِالْبِیِّنَاتِ﴾ نه‌وانیش له‌وه‌لامدا پیان نه‌لین: ئایا په‌یامبه‌ره کانتان به‌چه‌ندین به‌لگه‌ی نا‌شکراوه نه‌هاتنه لاتان، که‌چی ئیوه هر به‌رواتان پی نه‌کردن ﴿قَالُوا بَلَىٰ﴾ له‌وه‌لامدا نه‌لین: به‌لئى هاتنه لامان به‌دروژنمان

کردن ﴿قَالُوا قَادِعُوا﴾ جا فریشته‌کان نه‌لین: ده داوا بکن و بپارینه‌وه له‌خوا، به‌راستی نیمه جور نه‌ت ناکه‌ین ﴿وَمَا دَعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ﴾ داواو پارانه‌وه‌ی بی‌پروایانیش، هیچ که‌لکێک نابەخشێ و، هەر له نابوودبووندایه. خوا یاریی پیغه‌مبه‌ران و باوهرداران دمدات:

﴿إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بیگومان نیمه یارمه‌تی په‌یامبه‌رانه‌مان و نه‌وانه‌ش بپروایان مه‌ناوه‌نه‌ده‌ین، له ژبانی دونیادا به‌سه‌ر دوژمنانیاندا سه‌ریان نه‌خه‌ین، سه‌رخستنی پیغه‌مبه‌ران و به‌واداران نه‌وه‌یه: خوا هه‌میشه کۆمه‌لی ده‌نی‌ری به‌رگری له به‌رنامه‌و نایینه‌که‌یان بکن و تۆله له‌سته‌مکاران بسینه‌وه، به‌تایبه‌ت له‌و ده‌مه‌ی پیغه‌مبه‌ردا ﷺ تا نیستاش نه‌و راستیه ده‌یینه‌ری که‌ نایینی خوا هەر ده‌می‌نی و هەر زاله، نه‌گه‌رچی تاغوت و دنیا خورانی‌ش فی‌ل و فه‌رج ئی بدن!

﴿وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ﴾ وه له‌ورژه‌یشدا که‌ شایه‌دان - له پیغه‌مبه‌ران و فریشته‌و... هه‌له‌سه‌ن و راست ده‌بنه‌وه به‌شایه‌تیدان له‌سه‌ر نه‌وانه‌ی درو‌یان له سه‌ر خواوه‌ند کردبوو، وه که‌ له (هود: ۱۸) نه‌فه‌رموی: (ویقول الأشهاد هؤلاء الذين كذبوا على ربهم...) ﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذَرَتُهُمْ﴾ نه‌و رۆژه که‌ به‌رو بیانوو پارانه‌وه‌ی سته‌مکاران وه‌ر ناگیرێ و، هیچ که‌لکێکیان پی ناکه‌یه‌نی ﴿وَلَهُمُ الْعَذَابُ وَلَهُمُ سَاءُ الدَّارُ﴾ نه‌فه‌رت و خراپ‌ترین حال و جێگه‌یان بۆ هه‌یه له‌ دۆژه‌خدا.

مه‌سه‌لی موساوه‌نی نیسراویل و به‌لینی سه‌رکه‌تن به‌ پیغه‌مبه‌ر:

﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَى﴾ بیگومان نیمه هوی ریتموونی‌مان دابه‌مووسا "ته‌ورات و چه‌ندان نایه‌ت و مۆجیزه" هەر به‌وه‌ش سه‌رمان خست ﴿وَأَوْثَقْنَا بِنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ﴾ وه‌کتیپی ته‌وراتیشمان هیشه‌تمه له‌ناو کورانی یه‌عقوبداو، بوونه خاوه‌ن هه‌قی نه‌و نامه‌یه ﴿هُدًى

قَالُوا أَوَلَمْ نَكُ تَأْتِكُمْ رُسُلُكُم بِآيَاتِنَا قَالُوا بَلَى قَالُوا فَادْعُوا وَمَا دَعَا الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٥١﴾ إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ﴿٥٢﴾ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذَرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٥٣﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدًى وَأَوْثَقْنَا بِإِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ ﴿٥٤﴾ وَذَكَرْنَاهُ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٥٥﴾ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ﴿٥٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ يَعْتَرِضُونَ سُلْطَانًا لَهُمْ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كَبْرُ مَا هُمْ بِسَالِفِيهِ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٥٧﴾ لَخَلَقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾ وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسُوفُ قَلِيلًا مِمَّا نَدَّ كُرُوتُ ﴿٥٩﴾

وذكرى لأولى الأبواب﴾ بۆ ریتماو یاداوه‌ری بۆ خاوه‌ن ئاوازه‌کان ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ جا که‌واته نه‌ی موحه‌مه‌د ﷺ له‌سه‌ر نه‌زیه‌ت و نازاریان ئارام بگه‌ر، چونکه به‌لینی خوا به‌سه‌ر خستنت راسته‌و دیته‌جی ﴿وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ﴾ وه بۆ گوناها‌نت داوا‌ی لی‌بو‌ردن بکه له‌و شتانه‌ی که‌ ناتوانی وه‌ک پی‌ویست پێیان هه‌لسیت، له‌وانه‌یشه مه‌به‌ست فی‌ر کردنی داخوا‌زی ئومه‌ته‌که‌ی بی‌ت ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ﴾ و به‌هه‌موو ئیواره‌و به‌یانیان سوپاس و ته‌سبیحاتی په‌روه‌رگا‌رت بکه ، واته: هه‌رگیز له یادی خواوه‌ند غافل مه‌به ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ﴾ به‌راستی نه‌وانه‌ی له نایه‌ته‌کانی خوا‌دا ده‌مبازی ده‌که‌ن، به‌بی نه‌وه‌ی هیچ به‌لگه‌یه‌کیان بۆهاتبی ﴿إِنَّ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ﴾ له سینه‌کانیاندا خو به‌زلزاین نه‌بی به‌رامبه‌ر به‌هق ، شتی تر نییه و، نه‌یانه‌وی هه‌ق باتل بکه‌نه‌وه ﴿مَا هُمْ بِبَالِغِيهِ﴾ هه‌رگیز نه‌وان پی‌یشی ناگه‌ن و ناتوانن نووری خوا

بکورتیننه وه **﴿فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ﴾** جا که وابوو تویه نابره بهر خوا **﴿اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾** چونکه به راستی تنهاته وه بیسندهی بینا .

ژینی دواى مردن:

﴿لَخَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ﴾ به راستی دروستکردنی ئاسمانهکان و زهوی، له دروستکردنی خهک دواى مردن گهوره تره . واته: زاتی که ئاسمان و زهوی بهر هه موو شته سه رسوپهینه رانه وه دروستکردبی، نهی چوئن ناتوانی مروؤه پاش مردن زیندوو بکاته وه؟! **﴿وَلٰكِنْ اَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ﴾** به لام زورتترینی خهک نازانن و تینا فکرتن لهو راستیه **﴿وَمَا يَسْتَوِى الْاَعْمٰى وَالْبَصِيرُ﴾** و مروؤی نابیناو مروؤی بینا وه کو یهک نین، واته: مروؤی باوه پردارو بی باوه چوونیهک

نابین **﴿وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ﴾** و نه نه وانیهش برویان مینا وه کاره چاکه کانیان کردوه **﴿وَلَا الْمَسِيْءُ﴾** و نه خراپکاریش **﴿قَلِيْلًا مَّا تَذْكُرُوْنَ﴾** نه وانیهتان بیر نه که نه وه ناموژگاری وهر نه گرن چهنده که من **﴿اِنَّ السَّاعَةَ اَتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيْهَا﴾** به راستی روژی قیامت ههردی و هیچ گومانى تیندا نییه **﴿وَلٰكِنْ اَكْثَرُ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُوْنَ﴾** به لام زورتترینی مهردم برهوا نا کهن به هاتنه که ی! **﴿وَقَالَ رَبِّكُمْ ادْعُوْنِىْ اَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾** و پهرومردگار تان فهرمووی: داوا له من بکهن و له من بیارینه وه ، منیش وه لامتان دده مه وه، پیغه مبهه **﴿دَعْفَرْمُوْىْ﴾** ((ان الدعاء هو العبادة)) جا پاش نه وه، ئایه تی (ادعونی استجب لکم) ی خوینده وه. متفق علیه. یان ده فهرمووی: نه وهی له خوا ناپارینه وه، خوا لیئی تووره یه. ئیمام نه حمه د و اصحاب السنن. **﴿اِنَّ الَّذِيْنَ يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِيْ﴾** بینگومان نه وانیهی خو به گه وه ده زانن له په رستم به ته نیا **﴿فَسَيَدْخُلُوْنَ جَهَنَّمَ دَاخِرِيْنَ﴾** بینگومان به سه رشووی و به بچوکی ده چنه دۆزه خه وه.

بهه کارانه خوا بناسه:

﴿اِنَّ اللّٰهَ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوْا فِيْهَا﴾ خوا به نهوی شهوی به قاریک دروستکرد بۆتان ، تا ئارامی تیا بگرن و تیندا بجهوینه وه **﴿وَالنَّهَارَ مُبْصَرًا﴾** و روژیش به رووناک و روشن ، تارزق و روژی تیا به دهست بینن **﴿اِنَّ اللّٰهَ لَذُوْ فَضْلٍ عَلٰى النَّاسِ﴾** به راستی خوا خاوهنی نیعمهت و به هره ی زۆره به سه ره خه لکیه وه **﴿وَلٰكِنْ اَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَشْكُرُوْنَ﴾** به لام زۆره ی خهک شوکری نا کهن وسپه لن! **﴿ذٰلِكُمْ اَللّٰهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾** ئانه و خوا به یه پهرومردگاری ئیوه، به دیهینه هری هه مووشتیک **﴿لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ﴾** جگه له ویش هیچ په رستراویکی هه ق نیه **﴿فَاَنى تَتُفَكِّرُوْنَ﴾** ده ئیتر چوئن له یه کخوپه رستی لا نه درین؟ **﴿كَذٰلِكَ يُؤْفِكُ الَّذِيْنَ كَانُوْا بِآيٰتِ اللّٰهِ يَجْحَدُوْنَ﴾** هه رئا بهو جوژه یه له یه کخوپه رستی لا نه درین ، نه وانیهش له نایه ته کانی خوا حاشاو نکولی نه کهن **﴿اِنَّ اللّٰهَ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمْ**

اِنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيْهَا وَلٰكِنْ اَكْثَرُ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٠١﴾ وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُوْنِىْ اَسْتَجِبْ لَكُمْ اِنَّ الَّذِيْنَ يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِيْ سَيَدْخُلُوْنَ جَهَنَّمَ دَاخِرِيْنَ ﴿١٠٢﴾ اَللّٰهُ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمْ الْيَلَّ لَتَسْكُنُوْا فِيْهِ وَالنَّهَارَ مُبْصَرًا اِنَّ اللّٰهَ لَذُوْ فَضْلٍ عَلٰى النَّاسِ وَلٰكِنْ اَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَشْكُرُوْنَ ﴿١٠٣﴾ ذٰلِكُمْ اَللّٰهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَاَنى تَتُفَكِّرُوْنَ ﴿١٠٤﴾ كَذٰلِكَ يُؤْفِكُ الَّذِيْنَ كَانُوْا بِآيٰتِ اللّٰهِ يَجْحَدُوْنَ ﴿١٠٥﴾ اَللّٰهُ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمْ الْاَرْضَ فَرَارًا وَالسَّمَاءَ بِسَاءً وَّصَوْرَكُمْ فَاحْسَنْ صُوْرَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ذٰلِكُمْ اَللّٰهُ رَبُّكُمْ فَتَبَارَكَ اَللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِيْنَ ﴿١٠٦﴾ هُوَ الْحَيُّ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَادْعُوْهُ مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ ﴿١٠٧﴾ قُلْ اِنِّىْ نُهَيْتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ لَمَّا جَاءَنِ الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّىْ وَاَمَرْتُ اَنْ اُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعَالَمِيْنَ ﴿١٠٨﴾

چاره‌نووسی کیشه‌کهران و دهمدریژان:

﴿الم تر إلى الذين يجادلون في آيات الله﴾ نایا نهو چه‌واشه بو‌وانته نه‌دیوه که له‌بارهی نایه‌ته‌کانی خواوه ده‌مه ده‌می ده‌که‌ن؟! ﴿انی یصرفون﴾ چون لاده‌درین پیان و، له‌ریی راست و ره‌وا خو کلا ده‌که‌ن؟ ﴿الذین کذبوا بالکتاب وبما ارسلنا به رسلا﴾ نه‌وانه‌ی به‌م قورنانه و به‌ونیشانه و موعیزانه‌ش په‌یام‌به‌ره‌کانه‌مان پی‌ناردبو و باوه‌ریان نه‌کرد ﴿فسوف یعلمون﴾ جا له‌نایینه‌ده‌دا پاشه‌روژی خو‌یان ده‌زانن، ده‌زانن جی و ری‌یان دوزه‌خ و واوه‌یلایه، وه‌ک نه‌فه‌رموی: (ویل یومئذ للمکذبین) ۱۰/۸۲. ﴿إن الاغلال في اعناقهم والسلاسل﴾ کاتی کو‌ت و زنجیر له‌ملیان‌دایه ﴿یسحبون﴾ * ۷۲ ﴿في الحميم﴾ به‌و زنجیرانه رانه‌کیش‌رین، به‌ناو ناو‌یکی گهر‌مداو، ده‌شکری به‌گه‌روویاندا، وه‌ک نه‌م نایه‌ته‌ی (یطوفون بینها و بین حمیم آن) ۴۴/۵۵. وه‌نایه‌تی: (ثم إنکم ایها الضالون المکذبون لأکلون من شجر من زقوم ۵۱/۵۶-۵۲) وه‌نایه‌تی: (خذوه فاعتلوه إلى سواء الجحیم ثم صبوا فوق راسه من عذاب الحمیم، ذق إنک انت العزیز الکریم) ۴۷/۴۴-۴۹. جه‌خت له‌سه‌ر نه‌وماناو مه‌به‌سته ده‌که‌نه‌وه ﴿ثم فی النار یسجرون﴾ له‌پاشا له‌ناو ناگردا گهر ده‌درین و نه‌سووتی‌نرین، هاو‌ری له‌گه‌ل ته‌واوی پی‌ست و گوشت و نی‌سقانیان ﴿ثم قیل لهم این ماکنتم تشرکون﴾ * ۷۴ ﴿من دون الله﴾ له‌پاشان پیان نه‌وتری: کوان نه‌و بتانه‌ی که ئیوه له‌باتی خوا نه‌تانپه‌رستن و، نه‌تان‌کردنه شهریک و هاوه‌لی خوا ﴿قالوا ضلوا عنا﴾ نه‌لین: هه‌موو له‌پیش چاومان و نبوون و رویشتن و تیا‌چوون ﴿بل لم نکن ندعو من قبل شیئا﴾ به‌لکو ئیمه له‌پیشدا که له‌دونیا‌دا بووین هیچ شتی‌کمان نه‌ده‌په‌رست، وا نه‌زانن نه‌گهر نه‌و درویه بکه‌ن، که‌لکی ده‌بی بویان ﴿کذلک یضل الله الکافرین﴾ وه‌ک نه‌م گومرا کردنه‌یه، خوا بی پروایان گومراو سه‌ر لی‌شی‌واو ده‌کات ﴿ذلک بما کنتم تفرحون فی الارض بغير الحق﴾ نه‌و سزایه‌ش له‌سه‌ر نه‌وه‌یه که ئیوه له‌زه‌ویدا به‌ناهق له‌کاتی کردنی تاواندا دل‌شادو خو‌شحال نه‌بوون ﴿وبما کنتم تفرحون﴾ وه‌به هو‌ی نه‌وه‌ی ئیوه ده‌عیه و فیزو بایی‌ه‌وا‌یی‌تان ده‌نواندو، خه‌ل‌کی‌کتان به‌که‌م دانه‌نا و، هه‌رده‌م ناهه‌قی‌تان نه‌کرد ﴿ادخلوا ابواب جهنم خالدين فیها﴾ ده‌فه‌رموون له‌ده‌رگا‌کانی دۆزه‌خ‌وه به‌جه‌نه‌و ره‌و ره‌ه‌تا مه‌تایی له‌ویدا قه‌تیس بن ﴿فبنس مئوی المتکبرین﴾، جا چه‌نده خراپه جی و شوینی خو به زلزانه‌کان.

به‌نارام به، سه‌رده‌که‌ویی:

﴿فاصبر إن وعد الله حق﴾ سا نارامت ببی نه‌ی موحه‌مه‌د ﴿به‌راستی به‌لینی خوابه سزادانی دۆژمانان راسته﴾ ﴿فإما نریک بعض الذی نعدم﴾ جاهه‌ندی له‌و سزایه به‌لینمان پیان‌دابوو، یان نیشانتی ده‌دین و به‌چاوی خو‌ت ده‌بی‌ینی ﴿لونتوفیک﴾ یان پیش نه‌وه ده‌تمرینن ﴿فإینا یرجمون﴾ جا له‌هه‌ردوو حاله‌ته‌که‌دا هه‌ر بۆلای ئیمه ده‌گیردرینه‌وه ﴿ولقد ارسلنا رسلا من قبلك﴾ سویند نه‌خوم که به‌راستی له‌پیش تو‌شدا په‌یام‌به‌ریکی زۆرمان ناروون، هه‌ریه‌ک بۆلای گه‌لی خو‌ی ﴿منهم من نقصنا علیک﴾ داستانی هیندیک‌شانمان له‌قوراندان بۆ باس کردوویت، نه‌وانه‌یش بیست و پینج پیغه‌مبه‌رن ﴿ومنهم من لم نقص علیک﴾ هه‌ندی‌ک‌شیانمان بۆ باس نه‌کردوویت. پی‌شه‌وا (نه‌حمه‌د) نه‌م فه‌رمووده‌یه نه‌هینی: جاریک له‌په‌یام‌به‌ر ﴿ده‌پرسن: ناخو ژماره‌ی پیغه‌مبه‌ران چه‌نده؟ نه‌ویش ده‌فه‌رموی: (۱۲۴۰۰۰) سه‌دو بیست و چوار هه‌زار پیغه‌مبه‌رن، (۳۱۵) یان به‌کتیب و نامه‌وه ره‌وانه کراون و پیان ده‌لین (روسول). ﴿وماکان لرسول ان یاتی بأیه إلا باذن الله﴾ وه‌بو هیچ په‌یام‌به‌ریک نه‌بووه که موعیزه‌یه‌ک بی‌نی، به‌فه‌رمانی خوا نه‌بی ﴿فإذا جاء امر الله قضی بالحق﴾ جاهه‌رکات فه‌رمانی خوا هاتبی به‌سزا، به‌دادگه‌ری بریارداروه له‌نیوانیاندا ﴿وخسر هنالك المبطلون﴾ له‌وکاته‌دا ناهه‌قکاره‌کان زیانمه‌ند

و په شیمان بوون، به لآم په شیمانی که لکی نه بووه بویان ﴿**اللّٰهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ**﴾ خوا هر نه و زاته یه و شترگه لی بو ئیوه دروستکرد ﴿**لَتَرْكَبُوا مِنْهَا**﴾ بو نه و ی سوارین له هندیکیان ﴿**وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ**﴾ له هندیکیان بخون ﴿**وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ**﴾ و زیاده له و هاش که لکیکی زوریان تییه بۆتان: خوری و، کورک و، مور، شیرو، که ره و په نیرو، پون و... هتد ﴿**وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ**﴾ و ه بو نه و ی له سهر پشیمان بگه نه نه و مه به سته له دلتاندايه، واته خوټان و باره کانتان - به تاییه تی له کاتی باز رگانییدا - بو ه لگرن. ﴿**وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفَلَكِ تَحْمِلُونَ**﴾ له سهر نه و شترانه و له سهر که شتییه کان ه لده گیرین و هاتووچو ده کهن ﴿**وَيَرْيِكُمْ آيَاتِهِ**﴾ نه و زاته به لگه و نیشانه کانی ده سله تی خوټان نیشان نه دات ﴿**فَآيَاتُ اللَّهِ تُنْكِرُونَ**﴾ جا ئینکاری کام له نیشانه کانی خوا نه کهن له گهل نه و هدا که زور ناشکرو روون؟!

له پشیمان عیبه ت گرن:

﴿**أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ**﴾ ثایا نه وانه به رووی زه ویدا نه پویشتون ﴿**فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ**﴾ تا ببینن نه نجامی نه وانه ی که له پیښ نه وانه و ه بوون چون بوو؟ ﴿**كَانُوا أَكْثَرُ مِنْهُمْ وَاشْدَّ قُوَّةُ أَثَارِهِ فِي الْأَرْضِ**﴾ نه وانه له مان له رووی ژماره و ه زورترو، له رووی هینزو شوینه وارو بیناسازی و... هتد به هینزرتیرون ﴿**فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ**﴾ جا مال و هینزو ده سله لټیان، بی نیازی نه کردن له سزای خوا کاتی بویان هات ﴿**۸۲ فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ**﴾ جا کاتی په یامبه ره کانیان به به لگه ی ناشکراوه هاتنه لایان ﴿**فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ**﴾ که چی له باتی باوه پشیمانان، نه وانه به نه دنده زانیاریه که مه ی خوټان خو شحال بوون، هه رچه نده ریگه یان پی دهر نه نه کرد ﴿**وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ**﴾ و نه و سزایه ی نه وانه گالته یان پی نه کرد هاته سهریان و ده و ره یدان ﴿**۸۴ فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا**﴾ ئینجا کاتی سزا و توله ی توندی ئیمه یان دی و دلتیا بوون که رزگر نابن ﴿**قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ**﴾ و تیان: و ا ئیستا پرومان به خوی تاک و تهنیا هیئا به تهنیا ﴿**وَكُفِرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ**﴾ باوه پشیمان نه مابه و بتانه ی که پیشتتر کرد بوومانن به شهریک و هاوه لی خوا ﴿**۸۵ فَلَمَّ يَكُنْ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لِمَا رَأَوْا بَأْسَنَا**﴾ ئینجا ئیمه که یان سوودی پینه دان، کاتی سزاکه ی ئیمه یان دی، چونکه کار له کار ترازا بوو، ئیت له و کاته یشدا ده رگای په شیمانی داده خری (وه ک فیرعمون کاتی که سزای دیت په شیمان بوویه و ه و تی: (آمنت انه لا إله إلا الذي آمنت به بنو إسرائيل وانا من المسلمين) ۹۰/۱۰. به لآم وه نه م فهرموده ده فهرموی: ((إن الله تعالى يقبل توبه العبد مالم يغفر))، مسند احمد ۱۳۲/۲، التر مذی، ابن ماجه). واته: خوا ته و به و په شیمانی به نده و ه نه گری، پیښ نه و ی بگاته حال ته ی غه ر غه ره گیانه لا. (سنة الله التي قد خلت في عباده) نه مه نه و سوننه ت و باوه ی خوابو که له به نده کانییدا تیپه ری، واته: به دهر ی ژایی روزگار خوا سوننه تی و ابووه، هه ر

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ فَفُتِنَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ ﴿۷۸﴾ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَامَ لَتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿۷۹﴾ وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفَلَكِ تَحْمِلُونَ ﴿۸۰﴾ وَيَرْيِكُمْ آيَاتِهِ فَآيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ ﴿۸۱﴾ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرُ مِنْهُمْ وَاشْدَّ قُوَّةُ وَءَاثَارِهِ فِي الْأَرْضِ فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿۸۲﴾ فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿۸۳﴾ فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿۸۴﴾ فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿۸۵﴾ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَامَ لَتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿۷۸﴾ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَامَ لَتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿۷۹﴾ وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفَلَكِ تَحْمِلُونَ ﴿۸۰﴾ وَيَرْيِكُمْ آيَاتِهِ فَآيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ ﴿۸۱﴾ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرُ مِنْهُمْ وَاشْدَّ قُوَّةُ وَءَاثَارِهِ فِي الْأَرْضِ فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿۸۲﴾ فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿۸۳﴾ فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿۸۴﴾ فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿۸۵﴾

ق، و میك له كاتی دیتنی سزادا باوه‌ری هیئابی لئی وەر نه‌گیراوه سوودی نه‌بووه بۆی ﴿وخسر هنالك الكفرون﴾ له وکاته‌دا کافره‌کان زیان‌مندبوون، چونکه ناشکرا بوو وزانرا که سوودیان له هیچ شتی وەر نه‌گرت، نه‌له‌بته‌کان، نه‌له‌ئو هه‌موو پیلانه‌یان.

له (۱۹ ی ربيع الثاني / ۱۴۱۷ ک بهرام‌به‌ر ۱۹/۲/۱۹۹۶ ز دواى نوێژى به‌یانی، له‌نووسینی ته‌فسیری ئهم سوورته‌ی (غافره) بوومه‌وه. له (پاگه‌یاندنی بزوتنه‌وه‌ی ئیسلامی)، له هه‌له‌به‌جی شه‌هید.

زۆریش سوپاس بۆ خوای میهره‌بان و غافیر. وه له‌په‌ناى ئهم سووره‌ ته‌دا ، داواى لیخۆشبوونی لێده‌که‌ین.

*** **

۴۱- سوورته‌ی (فوصیله‌ت به‌

مه‌که‌که‌ییبه‌و (۵۴ نایه‌ته‌.

به‌ناوای خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

ئهم سوورته‌ به‌باسی یه‌کتا‌په‌رستی و په‌یام و زیندوو بوونه‌وه‌و پاداشت و تۆله‌ ده‌کات، جا بۆیه‌که‌مجار باسیکی کورتی قورئان ئه‌کات، که چون به‌و هه‌موو به‌لگانه‌وه (ئه‌له‌به‌زی و راستی په‌یام‌به‌ریش ﷺ نه‌چه‌سپینی، هه‌روه‌ک باسیکی سروش و نیگا بۆ په‌یام‌به‌ر ئه‌کا، و ده‌لی: هه‌روه‌مه‌دی پێغه‌مه‌ر ﷺ مرو‌ئیکه‌و، خوا له‌ناو مه‌ردمه‌دا (مه‌لیبێژاردوه، هه‌تانه‌و په‌یامه‌ گه‌وره‌یه‌ی هه‌لگری و به‌ جیهانیانی رابگه‌یه‌نی، پاش ئه‌وه‌ش باسی ئاسمانه‌ کان و زه‌وی ئه‌کات، بۆ ئه‌وه‌ به‌وردی بیرمان لێ بکریته‌وه‌ و، به‌کرینه‌ به‌لگه‌ بۆ یه‌کناسینی خوا، هه‌روه‌ک په‌نجه‌ رائه‌ کیشی ده‌ی ئه‌نجامی ئه‌وانه‌ی ململانییان له‌گه‌ل په‌یامه‌ راندا ده‌کرد، داواى نه‌وه‌ی که‌ باسی بره‌وا‌داران ده‌کات، به‌تایبه‌ت ئه‌وانه‌ی ئه‌که‌ خوایان یه‌کلا کردوه‌وه‌توه‌و له‌سه‌ر نه‌خشه‌ی خوا هه‌رگیز نه‌اترازین. کۆتاییشی دیت به‌باسی هه‌ندى له‌نه‌ینیه‌کانی

بوونه‌وه‌ر، که‌پۆژ به‌پۆژ ده‌ریان ئه‌خات بۆ اده‌م‌زاد. جابه‌م شیوه‌یه‌ش ده‌ست پێده‌کات: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ *
 ﴿حَم﴾ ئهم پیتانه‌ هه‌ر ئه‌وانه‌ن که‌ قورئانیان ئی پێکه‌اتوه‌، ده‌سا ئه‌که‌ر ئیوه‌ده‌توانن وینه‌ی ئهم قورئانه‌ بینن، بیهینن! ﴿تَنْزِيلَ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ ئهم قورئانه‌ له‌لایه‌ن خوایه‌کی خاوه‌ن به‌زه‌یی و میهره‌بان‌ه‌وه‌ نێرداوه‌ته‌ خواره‌وه‌، ئه‌که‌ له‌ جیگایه‌کی‌تردا له‌و باره‌یه‌وه‌ ئه‌فه‌رموی: (قل نزله روح القدس من ربك بالحق) ۱۶/ ۱۰۲.

قورئان هه‌موو نایه‌ته‌کانی شییکراوه‌ته‌وه‌:

﴿کتاب فصلت آیاته﴾ ئهم نامه‌یه‌ که‌ نایه‌ت و مه‌به‌سته‌کانی جودا‌کراوه‌ته‌وه‌ له‌ یه‌کتر به‌له‌فزو به‌مانا ﴿قرآن﴾، **نهییا** ﴿خوێنراوه‌یه‌که‌ به‌ زمانی عه‌ره‌بی ﴿لقوم يعلمون﴾ بۆ خه‌لکانی ئهمه‌ بزائن و دانابن و، بیان‌ه‌وی تیبگه‌ن له‌وانه‌ی عه‌ره‌بی‌زانن ﴿بشیرا و نذیرا﴾ موزده‌ به‌خشه‌ به‌ موسلمانان به‌ به‌هه‌شت، بۆ کافرانیش ترسینه‌ره‌ به‌

دوژەخ **﴿فاعرض اكثرهم﴾** جا لەگەڵ ئەوەیشتا زۆرتریان لە باتی بڕوا هێنان. پڕویان لێ وەر گیراو خۆیان لێیوار، **﴿فهم لا يسمعون﴾** جا نەیدی نابیستێ بەبیستنی تێرمان و گوێزایەلی. چاکەوابووئەم قورئانە هەموو مەبە سستیک، مەروقی تیا پۆشن کراوەتەو، ئەگەر خۆیان نامادە بن و گوێ بگرن بۆی **﴿وقالوا قلوبنا فی اكنة مما تدعونا اليه﴾** کاتی پەیمەر **﴿بأنگیکردن بۆ بڕوا هێنان گوتیان: دلەکانمان لە چەند بەرگیگدان سەبارەت بەوێ بانگمار، ئەکەیت بۆلای لە یەخوواناسی، دلمان پەردە لەسەر و داپۆشراو و هیچ ناگاتی **﴿وفي آذاننا وقر﴾** و گریدانیکە، گۆیکانماندا یە **﴿ومن بیننا و بینک حجاب﴾** و پەردەیک لەنێوان ئێمە و تۆدا یە. واتە: کێشەیک لە نێوانماندا یە ناهیل، بگەین بەیەکتەر **﴿فاعمل اننا عاملون﴾** دەسا تۆ کار بکە لە سەر ئایینی خۆت و ئێمەیش لە سەر ئایینی خۆمان کار. دەکەین، جابابزان کێ راستەو ئەیباتەو. کێش ناراستەو ئەیدۆرین.**

خەلکی بانگ بکە بۆ پەرستنی خوا بە تاک و تەنیا یی:

﴿قل انما انا بشر مثلكم﴾ بلی: بەراستی منیش مەروقیکم وەکو ئێو. فریشتە نیم **﴿زوحی الی﴾** سروشت وەحیم بۆ ئەکرێ **﴿انما الهم ال واحد﴾** کە هەر پەرستراوی راستە قینە ئێو، تەنها یەخوایە و شەریک و هاوێلی نیە **﴿فاستقیموا الیه واستغفروه﴾** دەسا خۆتان راست بکەنەو بۆی و داوای بۆرانی گوناھەکانتان **﴿الذین لا یؤتون الزکاة﴾** ئەوانە زەکات نادەن و دەست گرویی هەژاران ناکەن. بەلێ ئەم تەفسیرە یە. رای زۆریکی پاقەکاری قورئانی لەسەر، بەتایبەت (ئیبنی جەریر). ئەگەرچی (ئیبنی عباس) دەلی: (الذین لا یؤتون الزکاة) مەبەست پێی ئەوانەن دل و دەرونیان لە شەریک پاک، ناکەنەو بەراستی وشە **﴿لا الة الا الله﴾** نالین، وەک دەفەر مووی: (فقل هل لك الی ان تزکی) ۷۹، ۱۸. **﴿وهم بالآخره﴾** **﴿هم کافرون﴾** بە پاشە روژیش کافرو بێ باوەرن **﴿ان الذین آمنوا و عملوا الصالحات﴾** بەراستی ئەوانە بڕویان، هێناو و کارە چاکەکانیان کردووە **﴿لهم اجر غیر ممنون﴾** پاداشتیکی بێ کوتایی و نەبڕاوەیان بۆ هەیە.

بایسکی دروستکردنی بوونەوەر:

﴿قل انکم لتکفرون بالذی خلق الارض فی یومین﴾ پێیان بلی: ئایا باوەر پەرزاتە ناکەن کە لە ماوێ دوو روژدا (دوو دەورە ی ئەو چوارو روژە) زەویی و تەواوی شتە نەهێزی یەکانی زەویی دروستکرد **﴿وتجعلون له اندادا﴾** و هێمان و ینەو نمونەو هاو بەشی بۆ پەیدا دەکەن و، دەسلاتی ئەدەنە دەست؟ **﴿ذلک رب العالمین﴾** ئائەو بەدیهنەرە یە پەرەردگاری جیهانەکان، نەک ئەو بقاتە ئێو هەلتان بژاردوون **﴿وجعل فیها رواسی من فوقها﴾** و چەند کەژو کیوکی تابتی مەحکەمی بلندی لە سەر زەویی داناو، کردنی بەمێخ بۆی، تا ئێو هەل نەدیڕی و، ئاسانی لەسەر پێشتی بژین **﴿وبارک فیها﴾** و خێرو بیرکی زۆری تیخت: ئاو و مەوا و جوړەها میوە و میوه جات و دەریا و کانگەکان و... هتد **﴿وقدر فیها اقواتها فی اربعة ايام سواء﴾** روژی و بژێوی خەلکەکی تیا دیار کرد هەر لەو چوار روژانەدا (چوار دەوران) واتە: ئەنجامدانی ئەو هەموو کارانە، تەنها لە ماوێ دوو خولدا بوو. دروستکردنی زەویی و قایمکردنی کیوکانیش خولیک بوو. ئەو هەموو خێرو خێراتەیش لە خولەکی تردا، ئەو هەر چوارخول و روژەکە بەیەکسانی **﴿للسائین﴾** بۆ ئەوانە پرسیار دەکەن: زەوی لە چەند روژدا دروستکراو؟ دەگوتری لە چوار روژاندا **﴿ثم استوی الی السماء و هی دخان﴾** پاش دروستکردنی زەویی، ئێرادی دروستکردنی ئاسمانیشی کرد کە وەک دوو کەلی وابوو. (ئیبنی کەسیر) ئەلێت: کاتی زەویی دروست بوو، جوړە هەل مێک کە ئەمڕۆ پێی ئەلێن: دۆنیای سەدیم وەک هەرلای سەرووی گرتبوو، جا لێردا هەلنەگری زەوی لە پێش ئاسمانەو دروست بووی.

١٥- آيش ٺهگرئ ئاسمان بهر له زهویی دروستبووین، بهلام سوورەتی (نازعات) ٺهمه روون ٺهکاتهوه، جگه لهوهیش
 (انیاری) ٺهمرۆ پشتگیری ٺهوهی کردوه که زهویی پاش دروست بوونی ئاسمان بووه: وهک ٺهفهرموی: ﴿**فَقَالَ لَهَا**
وَاللَّأَرْضِ أَتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا﴾ ئینجا خوا بهئاسمان و بهزهویی فهرموو: ببن و شکلی خۆتان بگرن و، ملکهچ بن، چ
 بهزۆرچ بهئارهزوو، چونکه بریار دراوه که دهبی دروست ببن ﴿**قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ**﴾ ٺهوانیش وتیان: وابهخۆشی و
 «ملکهچ بوون، هاتین و شکلی خۆمانمان وهگرگرت» ﴿**فَقَضَاهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ فِي يَوْمٍ**﴾ جاحهوت ئاسمانی له
 «ساوهی دوو رۆژدا» - جگه لهچوار رۆژهکهی تر - بهتهواوی دروستکرد ﴿**وَإِذْ فِي كُلِّ السَّمَاءِ أَمْرًا**﴾ و لهههر
 ئاسمانک جی ٺهویست بریاری بوذا. کهوابوو ئاسمان و زهویی، ههردوو پیکهوه لهماوهی (٦) رۆژدا دروستکراون،

(واتە: رۆژى يەك شەممە، بۇ رۆژى ھەينى)، شياوى باسە،
لەچەند سورەتتىكى قورئانىشىدا ئەو (رۆژ) بە س كراوە، بۇ
ئاممەنە لەسورەتى ھەجدا، ئايەتى (٤٧) ئەفەر مووی: (وان
بوما عند ربك كالف سنة مما تعدون) وە لەسورەتى
السجدة/ ٥ دا ئەفەر مووی: (ثم يعرج إليه في يوم كان مقداره
ألف سنة مما تعدون) وە لەالمعارج/ ٤ دا ئەفەر مووی(تعرج
الملك والروح إليه في يوم كان مقداره خمسين ألف سنة).
ئۇمان نىيە لەو ھا كە ديارىكردىنى كات و زەمەن وزەمان،
بەرۆژو سال و مانگ: بەو پێیە كە ئیستا مەزە لەسەر ئەم
زەویە دەژی، وە سوپانەوێ زەوی بەدەوری خۆردا، ئەگینا
ئەگەر برۆیت بۇ ئەستیرەیهكى ترى ئاسمان، ئەوا ریزە
ریژی و كورتى رۆژەكە دەگوێدری. سالى نیمة لو
زەویەدا چونكە دوورین لە خۆرەو، بە (۳۶۵) رۆژ ئەوجا
دەرخەيك بەدەورى خۆردا تەواو ئەكات، كەچی ئەستیرە
دەتارید بە (۸۸) رۆژ سالى خوێ تەواو ئەكات و
ئەسوپیتهو بە دەوری خۆردا. بەلام ئەستیرە (بلوتو)
پونكە دوور ترە لەخۆرەو بە (۲۵۰، ۹۰) رۆژ سالى خوێ

له سەرگورشته‌گه‌ی (عاد) یه‌ند و مریگرن:

﴿فَإِنْ أَعْرَضُوا﴾ ۱۳ ۞ ئینجا ئەگەر لەگەڵ ئەو ھەموو بەلگانەدا، ھێمان قورەیش روویان وەرگێڕا لە باوەڕ ھێنان
﴿فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِثْلَ صَاعِقَةِ عَادَ وَثَمُودَ﴾ ۱۴ ۞ پێیان بڵێ: بەھەورە تریشقەیک، وەك ھەورە تریشقەیکەئێ گەلی
عاد و سەموود دەتاترسێنم ﴿إِنْ جَاءَتِهِمُ الرِّسَالُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ﴾ ۱۵ ۞ ئەوساتە کە پەیامبەرەکان ھاتن بۆ

سُورَةُ فَضَّلَتْ

المحرم: البراءة العنبر

فَقَضَّهُمْ سَبْعَ سُمُوفٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا
وَرَبَّهَا السَّمَاءَ الَّتِي يُصْبِحُ وَحُفْظُهَا لَكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ
الْعَلِيمِ ﴿١١﴾ فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صِيعَةً مِثْلَ صِيعَةِ
عَادٍ وَثَمُودَ ﴿١٢﴾ إِذْ جَاءَتْهُمْ الرُّسُلُ مِنْ بَنِي آدَمَ بِهِمْ وَمِنْ
خَلْفِهِمْ أَنْ تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنزَلَ مَلَائِكَةً
فَإِنَّمَا أَزْكَوْا بِهِ كُفْرُونَ ﴿١٣﴾ فَأَمَّا عَادُ فَاسْتَكْبَرُوا فِي
الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا إِنَّا إِلَهٌ مُنْفَكَّةٌ أُولَئِكَ ثَمُودُ
الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مَقْوَّةً وَكَانُوا شَايِعِينَ فَجَعَلْنَا
لَهُمُ الْهَدْيَ فَاخَذْتَهُمْ صِيعَةً الْعَذَابِ أَلْهَوْا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ
وَجَعَلْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٤﴾ وَيَوْمَ يُحْشَرُ
أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٥﴾ حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءَهُمْ هَاسِدُ
عَلَيْهِمْ سَمِعْتَهُمْ وَيَصْحَحُ وَهُمْ يُؤْمِنُونَ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

وقت بنو نوح و دهم

لایان له پیشیان و له پاشیاندا و، ههولیکى زۆریان لهگەڵدان، بەلام هیچ کەلکیکی نەبوو! وەك له جیگایهکی تردا
 ئەفەرمووی: ﴿وقد خلت النذر من بين يديه ومن خلفه...﴾ ۲۱/۴۶. ﴿**الّا تعبدوا إلا الله**﴾ پێیان وتن: کە جگە لەخو
 (الله) هیچ کەسێک مەپەرستن ﴿**قالوا لو شاء ربنا لآنزل ملائكة**﴾ کەچی وتیان: ئەگەر پەرەردگارمان
 بیسووستبا پەيامبەرێک بنێرێ، ئەوا فریشتەى ئەنارد، ئەك ئادەمیی ﴿**فإنّا بما أرسلتم به كافرون**﴾ بێگومان جائیم،
 باوەرمان نیە بەهەى ئێوەى پێ نێردراوه ﴿**فأما عاد فاستكبروا فى الأرض بغير الحق**﴾ ئینجا عاد "گەلى هود"
 بەنارەوا لەسەر زەویدا لەخۆبایی بوون و سەرپنجیان کردو یاخیی بوون، نازاری هودو برۆدارانیان دا! ﴿**وقالوا من
 اشد قوة**﴾ گوتیان: کى لەئیمە بەهێزتره، تا بتوانی سزایمان بدات؟! ﴿**أو لم يروا أن الله الذى خلقهم هو اشد منهم
 قوة**﴾ ئەى ئایانەیانزانێوه کە ئەو خۆیایە و ئەوانى دروستکردوو، لەوان بەهێزتره؟ ﴿**وكانوا بأياتنا يجحدون**﴾
 دیارە بە ئایەتەکانى ئیمە نكوولی و حاشایان کرد! ﴿**فأرسلنا عليهم ريحا صرصرا**﴾ جائیمەش (با) یەكی،
 توندی بەدەنگمان ئاردە سەریان کە: هەر بەشریخەو دەنگەكی زۆر بەیان مردن ﴿**فى أيام نحسات**﴾ لەچەند رۆژێكى
 تووش و شوومدا، وەك ئەم ئایەتەیش دەفەرمووی: ﴿فى يوم نحس مستمر﴾ ۱۹/۵۴. یان لە جیگایهکی تردا
 دەفەرمووی: ﴿**سبع لیلال وثمانية أيام حسوما**﴾ ۷/۶۹. ﴿**لنذيقهم عذاب الخزی فى الحیاة الدنيا**﴾ تاهەر لەم
 ژیاى دنیاىیدا سزایهکی ئابرووبەریان پێ بجێژین ﴿**ولعذاب الآخرة اخزی**﴾ بێگومان سزای پاشە رۆژیش سەخت،
 ترو ئابرووبەرتره ﴿**وهم لا ينصرون**﴾ و یارمەتیش نادرین بۆ رزگار بوونیان. ﴿**وأما ثمود فهديناهم**﴾ گەلى
 (سەموود)یش رێگەى خەيرو رێگەى شەڕمان نیشاندا، راستیمان بۆ روشنکردنەوهو (صالح) پەيامبەرمان ﷺ بۆ
 ئاردن ﴿**فاستحبوا العمى على الهدى**﴾ کەچی گومرایییان بەسەر هیدایەتدا هەلبژارد! ﴿**فأخذتهم صاعقة العذاب،
 الهمون بما كانوا يكسبون**﴾ جا بەهۆى ئەو کارەیانەوه دەیانکرد، هەورە تریشقی سزای سووكەى
 گرتنى لەناوچوون ﴿**ونجينّا الذين آمنوا وكانوا يتقون**﴾ ئەوانەش کە برۆیان هێناو لەسنوورەکانى
 خواخوڤارێزبوون، رزگارمانکردن.

تێبینی: گەلى سەمود لە (وادی القرى) نێوان مەدینەو شامدا ئەژیان، خوا ئەرزو ئاویكى زۆر پرلهخێرو پڕ
 پیتی پێبەخشیبوو، وە خواوەنى کشتوكال و باخ و باخاتیكى سەرسوڕهێنەر بوون، تەمەنێكى درێژیان بەسەر
 ئەبرد، لەش و قەبارەیهکی توندو بەهێزبان بوو، دەستیكى بالایان لە دارشتنى بیناو خانوو بەرو کۆشك و تەلاردا
 هەبوو.

ئەندامەکانى ئەش، شایەتى دەدەن لە سەر خواوەنهكەیان:

﴿**ويوم يحشر أعداء الله إلى النار**﴾ ئەى موحەممەد ﷺ باسى ئەو رۆژه بکە بۆ گەلەكەت کە نەیارو دوژمنانى
 خوا بەرەو ناگرى دۆزەخ کۆ ئەکرێنەوه ﴿**نهم يومعون**﴾ جابەرێز رانهگیردین و دەستە دەستە بەرێدەکرین بۆئاگر.
 واتە: هەمووپێکەوه ریز دەکرین و ئەیاننەن بۆ مەحشر ﴿**حتى إذا ماجأها شهد عليهم سمعهم وأبصارهم
 وجلودهم**﴾ هەتا کاتى دەگەنە لای ناگرەكە، گۆی و چاوو پێستیان، گەواهییان لەدژ ئەدەن ﴿**بما كانوا يعملون**﴾
 لەمەر کارى کردوویانە ﴿**وقالوا لجلودهم لم شهدتم علينا**﴾ بە گلهییەوه بەپێستیان ئەلێن: بۆچی بە زیانى ئێمە
 گەواهیاندا؟ خو ئیمە لەئێوه بەرگری ئەکەین! ﴿**قالوا انطقنا الله الذى أنطق كل شئ**﴾ ئەلێن: ئەوخوایهى کە هەموو
 شتیکی هێناو تە قسەو گۆ، ئیمەیشى بەقسە هێنا. واتە: بە ئارەزووی خوێمان نەبوو، ئیتر بۆچی گلهییمان ئى ئەکەن؟
 ﴿**وهو خلقكم اول مرة**﴾ هەر ئەویشە بۆ یەكەمجار لەنەبوونەوه ئێوهى بەدیھێنا ﴿**وإليه ترجعون**﴾ و هەر بۆلای

ئەویش دەگپردیئەو. ئیمامی (موسلیم) لە (ئەنەس) ەو ئەلی: جارێک پیغەمبەر پیکەنی! فەرمووی: (هل ترون مم اضحك؟) ئایا ئەزانن لەچی پێ ئەکەن؟! وتان: خواو پیغەمبەرەکەى ئەزانن، فەرمووی: (من مخاطبة العبد ربه يقول: يارب! الم تجرنى من الظلم؟ قال: يقول بلى. فيقول: فانى لا اجيز على الاشهادا منى. قال: كفى بنفسك اليوم عليك شهيدا، وبالكرام الكاتبين شهودا. قال: فيختم على فيه، فيقال لأركانہ انطقى، فنطق بأعماله، قال: ثم نخلى بينه وبين الكالم، قال: فيقول: بعد لكن وسحقا، فعنكن كنت اناضل) باب (۲۹۶۹/۱۶). لە قسەو گفتوگۆى بەندەیهک لەگەڵ خۆی خۆیدا ئەلی: ئەى پەروەردگارم ئایا بېزار نەبوو لەغەدرو ستم پەنام بەدەیت. خوا ئەفەرمووی: بەلی بېزار وابوو ئەوسا بەندەکە ئەلی: دە من بۆ ئەو لە خۆم نەبێ شاید قبول ناکەم، خوا ئەفەرمووی: هەر خۆت بەشایەت بەسیت، هاوپی لەگەڵ

دەستى نووسەرانی بەرێژ، ئەلی: ئەوجا مۆر لەسەر دەمى دەدری، جا بەئەندامەکانى لاشەى دەوتری: ئادەى ئێو قسە بکەن! ئەوانیش دینە قسەو، مۆلەت دەدری، ئەوجا پێیان ئەلی: دەک دوور بن لەرەحمەتى خواو دوور بن و تیا بچن، خو من لەئێو دیفاع و بەرگرم ئەکەم. ﴿**وما كنتم تستترون ان يشهد عليكم سمعكم ولا ابصاركم ولا جلودكم**﴾ وە لەدنیادا لەو خۆتان ئەشاردەو کە گوی و، چاوو پێستان شایەدیتان لەسەر بدن. ﴿**ولكن ظننتم ان الله لا يعلم كثيرا مما تعملون**﴾ بەلام لەگەڵ ئەویشدا هێمان هەر گومانتان وابوو کە: لەزۆری لەو کردەوانەى ئێو ئەنجامیان ئەدەن، بێ ناگایە، بۆیە بێ باکانە ئەو هەموو گوناھانەتان دەکرد ﴿**وذلكم ظنكم الذى ظننتم بربكم ارداكم**﴾، هەرئەوگومانەتان بوو، بەرامبەر بە پەروەردگارتان لەناوی بردن و تیا چوون ﴿**فاصبحتم من الخاسرين**﴾ و جاگەران لە دووای زیانمەندان و، خۆتان و دەورووبەرەکەشتان فەوتاند ﴿**فان يصبروا فالنار مثوى لهم**﴾ جا ئەگەرخوێان رابگرن

﴿**وَقَالُوا لَجُلُودُهُمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلَئِنْ تَرْجِعُونَ**﴾ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿**وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرَدْتُمْ فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ**﴾ فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ وَإِنْ يَسْتَعْتِبُوا فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ ﴿**وَقِيضْنَا لَهُمْ قُرْآنَهُمْ فَرَيْنُوا لَهُمْ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أَمْرِ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ**﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوَافِیْهِ لَعَلَّكُمْ تُعْلَمُونَ ﴿**فَلْيَدْفَعِ الَّذِينَ كَفَرُوا أُعْدَابًا شَدِيدًا لِنَجْزِيَهُمْ أَشْوَاءَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ**﴾ اذْذَلِكَ جِزَاءُ أُعْدَاءِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ فِي أُولَئِكَ جَزَاءٌ ﴿**وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَئِنْ آَرَأْنَا الَّذِينَ أَضَلَّأْنَا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ يَجْعَلُهُمَا طَعْنًا أَقْدَامًا لِيَكُونَ مِنَ الْأَسْفَلِينَ**﴾

لەسەر سزاو تۆلە، یان خۆرانەگرن، هەر ناگری دۆزەخە جیگایان ﴿**وإن يستعتبوا فما هم من المعتبين**﴾ و ئەگەر داواى لێبووردن و رەزامە ندی خواش بکەن، هەرگیز بەمەرامى خوێان ناگەن و، لێیان قبول ناکرێ و بەر رەزامەندى خوایش ناکەون.

مورشریکان دۆستەکانیان کاری خراپیان پێدەکەن:

﴿**وقيضنا لهم قرناء**﴾ هەر لەدنیادا چەند هاوێڵ و هاوئیشینیان - لەشەیتان و مروۆقە قوڵ بڕەکان - بۆ پەیدا کردن و زانمانکردن بەسەریاندا ﴿**فرينوا لهم ما بين ايديهم وما خلفهم**﴾ جا بۆیان جوانکردن ئەوێ پێشیان، لە کارو بارى دنیا، و ئەوێ پاشیان لە کارو بارى ئاخیرەت، بەناڕەواو ناهەق، ئەوانیش بە بێ باکانە رەفتاریانکردو جولانەو، وەك ئەم ئایەتەى: ﴿**وإنهم ليصدونهم عن السبيل ويحسبون أنهم مهتدون**﴾ ئەو دوو پات

دهکاته وه. **«وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ»** جا بهو هویه وه بربراری سزای خواش پیویست کرایه سهریان و هاته جی **«فِي امِّ قَدِ خَلَّتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ»** چوونه ریزی نهو جنوکهو ناده میانه وه له پیش نهوانه وه دوچار بیوون **«إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ»** به راستیی نهوانی بهر له وان. خه لکیکی زیانه مند بوون. چونکه به فرمانی خویان نه کرد.

خوانه ناسه کان وه صیه ت بویه کدی دهکه گوی بو قورنان نه گرن:

﴿۲۶﴾ **«وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ»** بی پرواکان بهیه کتریان گوت: گوی بو نهو قورنانه مه گرن کاتی موحه ممه ده یخوینیته وه **«وَالْفَوَاقِ فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ»** وه بیکه نه ههراو هوسو غلبه غلب تیدا. به شکوم زال بین به سهر موحه ممه ددا! نینجاخوا له جیگایه کی تردا - فرمان به گویگرتن بو قورنان دهدا - و نه فرمانی: (واذ قرئ القرآن فاستمعوا له وانصتوا لعلکم ترحمون) ۲۰۴/۷. **﴿۲۷﴾**

فَلَنَذِقَنَ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا» سویند به خوا نهوانی بی باوه بیوون سزایه کی تووندیان پی نه چیژین **«وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَشْرَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ»** و بیگومان به هوی نهو کاره زور خراپانه وه دهیا نکرد سزایان ددهین **﴿۲۸﴾** **«ذَلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ النَّارِ»** نانه وهش پاداشتی دوزمنانی دینی خوایه. ناگری دوزخ **«لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ»** خانه ی هه تاهه تاییمان تیدا بویه به **«جَزَاءُ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ»** له تو له نه وهدا که نکولی نایه ته کانی نیمه یان ده کرد **﴿۲۹﴾** **«وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا ارْنَا الَّذِينَ اضْلَلْنَا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ»** بی باوه پرو خوانه ناسان ده لین: نه ی پهروه ردگاری نیمه! نه وودوده سته ی جنوکه و ناده مییه مان نیشان بده که پیمان لیگورین **«نَجْعَلُهُمْ تَحْتَ أَقْدَامِنَا»** هه تا بیانخه ی نه ژیر پیمان **«لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ»** تاله خوارترینی چینه کانی ناگروه ددهین. بیگومان نهوانی کاری ناشه رعیی و ناهق ده که و خه لکانی تریش چاوایان لی ده که ن. گوناخی نهوانیش ده که وینه سهریان و. هه مووشیان له پاشه روژدا

سورة القصص
إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا سَتَرْنَا لَهُمْ جَنَّاتٍ مِّنْ تَحْتِهَا أَمْشَكُ الْأَرْضِ وَلَا تُخَرُّوْنَ وَابْشَرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴿۲۶﴾ نَحْنُ أُولَئِكَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهَى أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ ﴿۲۷﴾ نَزَّلْنَا مِنْ عَمُورٍ رَّحِيمٍ ﴿۲۸﴾ وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿۲۹﴾ وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴿۳۰﴾ وَمَا يُلْقُهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقُهَا إِلَّا دُحُوطٌ عَظِيمٌ ﴿۳۱﴾ وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿۳۲﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿۳۳﴾ فَإِنْ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْأَمُونَ ﴿۳۴﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ

په شیمان دهنه وه. بویه کوره که ی بابه گه وره شمان (نادهم/ علیه السلام) پاشکوشتنی براکه ی خو ی به ناهه ق. په شیمان بوویه وه. به لام چ قازانجیکی بوو: (ما قتل نفس ظلما إلا كان على ابن آدم كفل من دمها لأنه أول من سن القتل) أخرجه الشيخان. **﴿۳۵﴾** **«إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ»** بیگومان نهو که سانه ش گوتیان: پهروه ردگاران خوایه **«ثُمَّ اسْتَقَامُوا»** پاشان خو یان راست کرد بوویه وه. واته: زور به مه حکمی له سهر یه کناسین وهستان و. به هیچ لایه کدا لایان نه دا **«تَنْتَزِلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ»** کاتی مردن. له گوژدا. له کاتی زیندو بوونه وهدا فریشته دانه به زنه لایان و. پیمان ده لین: **﴿۳۶﴾** **«لَا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا»** له پاشه روژتان مه ترسن و. بو مال و مند الیشتان - پاش خو تان - دل زویرمه بین. نیمه چاودیریان ده بین **«وَابْشَرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ»** موژده تان لی بیت بهو به هه شته ی به لینتقان پیددرا له دنیا دا. مرگینی بیت نه مرو نه که ونه خو شی و شادییه وه. **﴿۳۷﴾** **«نَحْنُ أُولَئِكَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ»** نیمه له

ژیانی دنیادا دوستان بووین. وهله پاشه روژیشدا، دۆستان ده بین **﴿ولکم فیها ماتشتہی انفسکم﴾** وه له وی نه فستان چ بخوازی نامادهیه بۆتان **﴿ولکم فیها ماتدعون﴾** و هرچیش بخوازن له بههشتدا تییدا هیه **﴿نزلنا من غفور رحیم﴾** نه مئو انداریه ش. میوانداری و پهنزاییه که له لایه ن پهره دگاریکی گوناھپوشی به بهزه بییه وه.

فهزل و گهره یی بانگه واز (دهعه) بۆلای خوا:

﴿ومن احسن قولا ممن دعا الى الله﴾ کی لهو کهسه قسه ی جوانتره. خه لک به رهو یه کخواناسیی و، بۆنیسلام کردنه پهیره و پروزگرم بانگ دهکات **﴿وعمل صالحا وقال اننی من المسلمین﴾** و کرده وه ی چاکیش دهکار، به شانازیشه وه نه لی: من یه کیکم له موسلمانان؟ **﴿ولا تستوی الحسنة ولا السيئة﴾** هرگیز چاکه و خراپه یه کسان نین. بی شک خوا یه که می خوش نه وی و، رقی له دروه مه **﴿ادفع بالتي هي احسن﴾** پالنی به خراپه وه به جوانترین ئاکار. واته: به ئاکاری جوان و جوانتر وه لامی خراپه کار بدهر وه **﴿فبذا الذی بینک و بینہ عداوة کانه ولی حمیم﴾** نه وسه نه بینی نهو کهسه ی که له نیوان توو نه ودا دوزمنایه تیه ک. وای لیدی ده لیی دوستیکی نزیک و به سوژه **﴿وما یلقاها الا الذین صبروا﴾** خو نه و ئاکار چاکیه ش. به وانه نه بی به ئارام بوون، به کهس نادری، چونکه کاری مهردانه کردن له گهل نامهردان و نه فاماندا، مهردانی خو ی ده وی **﴿وما یلقاها الا ذو حظ عظیم﴾** به هه موو که سیک نادری، مه گهر به که سیک که خاوه نی به شیکی گهره بی له چاک و صهر **﴿واما ینزعنک من الشیطان نزع فاستعذ بالله﴾** هه رکاتیکیش له لایه ن شهیتانه وه تووشی خه تهر وه وه سو سه یه ک بوویت، ویستی توپاداشتی خراپه، به خراپه بدهیته وه، خیرا په نابهره بهر خوا، چونکه پیغه مبر **﴿هه رکه هه لده سا بۆ نویژ، نه یغه رموو﴾** (اعوذ بالله السميع العليم من الشیطان الرجیم من همزه ونفخه ونفثه). پیشه واه نه حمه د. ته بهری **﴿انه هو السميع العليم﴾** چونکه ته نها نه وه بیسه ری زانا.

نیشانه کانی دهسه لاتی خوا:

﴿ومن آیاته اللیل والنهار والشمس والقمر﴾ له نیشانه کانی تاک و ته نیایی خواجه: شه و روژو خوړو مانگ، چونکه هه یه که یان به چه ند بهر نامه یه کی قه شهنگ و ریک و پیک دامه زاون و کاری خو یان ده که ن **﴿لا تسجدوا للشمس ولا للقمر﴾** ده سا نیوه ش نه بۆ خوړ سوژده بهر ن، وه نه بۆ مانگ، چونکه نه وانه هه ردوو دروستکراوی خودان و، نه وانیش سوژده هه ر بۆ نه و ده بن **﴿واسجدوا لله الذی خلقهن﴾** نیوه سوژده هه ربو نه و خودایه بهر ن نه وانی دروستکردوه **﴿ان کنتم ایه تعبدون﴾** نه گهر ده تانه وی به هه قیانه ت خودا بهرستن. **﴿فان استکبروا﴾** نینجا نه گهر نه وانه له خو بیایی بوون، کړنووش بهر ن بۆ خوا **﴿فالذین عند ربک یسبحون له باللیل والنهار﴾** جا نه و (فریشتانه) که له نزیک پهره دگارتیه ون، شه و روژ هه ر ته سبیحاتی نه و نه که ن **﴿وهم لا یسامون﴾** هیچ کات له کاری خو یان ماندوو و وهره ز نابن. (جابر) - خوا لینی رازی بی - ده لی: هه رگیز نه به شه و گارجینوبیدن. وه نه به روژگار، وه نه به خوړو مانگ و با. چونکه نه وانه بۆ هه ندی خه لک هو ی میهره بانی و ره حمه تن، بۆ دهسته یه کی تریش، سزاو نیقمه تن (الحافظ ابو یعلی). **﴿ومن آیاته انک ترى الارض خاشعة﴾** له نیشانه کانی دهسه لاداری نه وه که تو زهریی واده بینی مات و وشک و بی گیاو بی خیره و ههستی له بهر نه ماوه **﴿فانزلنا علیها الماء اهتزت وربت﴾** نینجا هه رکاتی بارانمان لی باراند، به ئاسایی ده بزوی و گه شه نه کات و هه لئه داو ده بوژیته وه هه مو جوړه گیایه کی لی ده ردیت **﴿ان الذی احيانا لمحیی الموتی﴾** به راستیی هه رنه و

زاتہی کہ نہو زہویہ مردوہی. بہو شیوہ زیندو کردوہ، ہرئوہوش زیندو کردوہی مردوہ کانه ﴿**انہ علی کل شی قدیر**﴾، چونکہ ہر راستی نہو خواہ توانای بہسہر ہموو شتیکا ہہیہ.

کلا بوون لہ نیشانہ کانی خوا:

﴿**ان الذین یلحدون فی آياتنا لا یخفون علینا**﴾ بیگومان نہو کہ سانه لہ ناستی نایہ تہ کانی نیئمہ کلا دہبن و ہق نگوپن. واتہ: لادہ دہن و، تانہ و توانج و پلاریان تی ٹہگرن، لہ نیئمہ ناشارینتہوہ ﴿**افمن یلقى فی النار خیر ام من یأتی آمنا یوم القیامہ**﴾ نایا نہو کہ سہ فری دہ دریتہ ناو ناگری دوزہ خموہ باشترہ؟ یان نہو کہ سہ روژی قیامت بہ ٹہمن و ناسایش دیت؟ ﴿**اعملوا ما شئتم**﴾ دہ ساحر زلہ چی دہکن، بیکن نہو جا خوتان نہ بیننہوہ ﴿**انہ بما تعملون بصیر**﴾ چونکہ ہرچی بکن، نہو خواہ دہ بیننی و

بینایہ پیی ﴿**ان الذین کفروا بالذکر لما جاءهم**﴾ ہر راستی نہوانہ کاتی قورنانیان بوہات، باوہریان پی نہہینا، نہوہ تولہ یہ کی گہورہ یان لی نہ سہ نری ﴿**وانہ لکتاب عزیز**﴾، و ہر راستی نہو قورنانه، کتیبیکہ ہر گیز ناشکیٹ و نابہزی و زور بہریتہ، نہتوانی رہدی ہموو نکوولی، نکوولی کاریک بداتہوہ ﴿**لا یاتیه الباطل من بین یدیه ولا من خلفه**﴾ ہر گیز رہفتارو گوفتاری ہیچ وپوچی تی نایہت، نہلہ پیش خوی و، نہلہ پاش خوی ﴿**تنزیل من حکیم حمید**﴾ چون لہ لایہن خواہ کی قسہ لہ جی و ہہمیشہ سوپاسکراوہوہ نیرراوہ ﴿**ما یقال لک الا ما قد قیل للرسل من قبلک**﴾ ہرئوہوش بہ تو دہگوتری: کہ بہ پیامبہرانی پیشی تو و تراوہ، جا کہ واتہ نارامت ببی بوخوڑاگر بہ ﴿**ان ربک لذو مغفرۃ وذو عقاب الیم**﴾ ہر راستی پەرورہ دگارت خاوہن بہ خششیکی گہورہ، خاوہن سزایہ کی بہ نیئشہ، دہتوانی گوناہی موسلمان عافوبیکا، بوئی ہہیہ سزای بہ نیئشیان بدات، کہ واتہ ہموو کاروباریکی خوت

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُحْيِ الْمَوْتِ إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣١﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفُونَ عَلَيْنَا أَفَمَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمْ مَنْ يَأْتِي آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٢﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ ﴿٣٣﴾ لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٣٤﴾ مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ إِنَّ رَبَّنَا لَذُوْ غَفْرَةٍ وَذُوْ عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٥﴾ وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَجَمِيًّا لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ أَأَعْجَبِيْ وَعَرَبِيٌّ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقُرْهُوْ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَٰئِكَ يُنَادَوْنَ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٣٦﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَفُضِّي بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿٣٧﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا وَمَا رَبُّكَ بِظَلَمٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٣٨﴾

ہر بہ خوابسپترہ، پیغہمبہر ﷺ لہ بارہی فہزل و بہ خششی خواوہ دہ فرموی: (ٹہگہر بہ خشش و لیبورنی خوا نہ بوہا، ژیان و زیندہ کی لہ زہتی نہ دہبو، ٹہگہر ہرہشہو تولہشی نہ بوہا، ہہموو کہ سی پالی لی دہ دایہوہو (کاری چاکی نہ دہکرد). ٹیبن ٹہبی حاتم.

قورنآن بہ عہجہمیش بووایہ، ہر رہ خنہ یان دہگرت:

﴿**ولو جعلناه قرآنا أعجمیاً**﴾ ٹہگہر نیئمہ قورنآنمان گپراپا بہ زمانیک غہیرہ عہرہ بیی، وک کافرہ کان داوا دہکن ﴿**لقالوا لولا فصلت آیاتہ**﴾ نہو وختہ نہ یانوت: بوچی نایہ تہ کانی روون نہ کراوہنتہوہ بہ زمانیک تیہگہین؟، نہم نایہ تی: (ولو نزلناه علی بعض الأعجمین فقراء علیہم ماکانوا بہ مؤمنین) ۱۹۸/۲۶. ہر جہخت لہ سہرئوہ درو عینادہیانہ، لہ بارہی ٹیمان وپروا ہیٹانہوہ ﴿**الاعجمی و عربی**﴾ نایا دہگونجی قورنآن بہ زمانی غہیرہ عہرہ بی بی

و. په یامبه ریش عه رب بئ؟! (والعجمی: الذي ليس من العرب كان فصيحاً أو غير فصيح. والأعجمی: الذي لا يفصح كان من العرب أو من العجم، فالأعجم ضد الفصح وهو الذي لا يبين كلامه). ﴿قل هو للذين آمنوا هدى وشفاء﴾ نهی پیغه مبه ربی: نهو قورئانه رینمای و شفایه بؤ نهو که سانهی باوهریان هیناوه، دهرمان و چاره ی دهردانه بؤ نه خویشی دوودلی و شک و گومان و، له پال نهو هشددا بؤ ئیش و نازار. ﴿والذين لا يؤمنون في آذانهم وقر﴾ نهوانهش باوهر ناکه، له گوئییه کایاندا گران و هیه نابیسن. واته: سه بارهت به قورئان، خو یان که پرو کویر کردووه، لیئ تیناگه. ﴿ومو عليهم عمی﴾ ونه بؤ کافران نابینایی، ریی راستی پیده رناکه و نابین و ههتا بئ سته مکارترده بن، وه که له جیگایه کی ترده - له باره ی شفا بوونیوه بؤ باوهر داران و، بؤ بیباوه پانیش نابینا و دل تنگیه - نه فرمووی: (ونزل من القرآن ما هو شفاء ورحمة للمؤمنين ولا يزيد الظالمين إلا خساراً) ۸۲/۱۷. ﴿اولئك ينادون من مكان بعيد﴾ نهوانه (بئ باوهره کان) ده لیت له جیگایه کی دوروه بانگ ده کرین واته: چؤن که سی که له دوروه بانگ ده کریت، نابیس و تیناگات، نه مانیش وه کو نهوان نابیسن و، هیچ تیناگه، هر بوجه خت له سر نه مانایه، خوا له جیگایه کی ترده نه فرمووی: (ومثل الذين كفروا كمثل الذي ينعق بما لا يسمع الا دعاء ونداء صم بكم عمی فهم لا يعقلون) ۱۷۱/۲. ﴿ولقد آتينا موسى الكتاب فاختلف فيه﴾ سویند به خوا، بیگومان (تهورات) مان دابه (مووسا) ش که چی هوزه که ی جیاوازی و کیشیه یان تیندا دروست بوو، واته: بوونه دوو تاقم: هندیکیان پروایان پیکردو، هندیکیان به درو یان دانا! ﴿ولو لا كلمة سبقت من ربك لقضى بينهم﴾ خو نه گهر له بهرگوفتیک نه با له خواوه ندی پهره درگارتوه درابو نهی پیغه مبه رب! که سزایان دوا بخات بؤ روژی قیامت، نهوا به زووی پریری تیا چوونیان دهرده چووو سزا دهران ﴿وانهم لفي شك منه مريب﴾ وه به راستی هوزه که ت له دوودلیه کی گومان هینه ردان.

هه موو که سی که کار بؤ خو ی دوکا:

﴿من عمل صالحاً فلنفسه ومن اساء فعليها﴾ نهو ی کاریکي چاکی کردبئ، هه ربؤ خو یه تی و، هه رخوی که لکی لیده ست ده که وئ، نهو هس کاریکي خراپی کردبئ، نهویش هر به زیانی خو یه تی، واته: زیانه که ی هه ربؤ خو ی ده که ریتوه ﴿وما ربك بظلام للعبيد﴾ وپه روه درگاریشت هه رگیز غه دربارو سته مکار نیه له بهنده کانی، وه بئ که م و کورت پاداشتیان نه داته وه.

(له ۱۴۱۷/۴/۲۹ ک بهرام بهر ۱۹۹۶/۹/۱۲ له جزمی (۲۴) بوومه وه، له هه له بجه، له (راکه یان دن) زور زور منه

و سوپاس بوخوا.

کوتایی جزمی بیست و چوارم

ولله الحمد والمنة

*** *** ***

هه ر خوا دزمانی قیامت که ی دی:

﴿إليه يرد علم الساعة﴾ زانیاری بهر یا بوونی روژی دوا یی و، زانینی کاتی هاتنه که ی ته نها بؤ لای خوا نه گپ دریتوه، جا که واته هه مووکات و شیار بن و ناگاتان له خو تان بیت، نهو هس کتوو پر دهرگاتان پئ بگریت، بویه پیغه مبه ریش ﷺ له وه لای (جو بریل) دا فرمووی: ((ما المسؤول عنها بأعلم من السائل)) متفق علیه (فتح الباری: ۱۴۰/۱). وه قورئانیش نه فرمووی: (الی ربك منتهاها، ۴۴/۷۹، یان ده فرمووی: (لا یجلیها لوقتها إلا هو) ۸۸/۷.

﴿وما تخرج من ثمرات من أكمامها﴾ هرچی به رو و بوم و میوه یه که ره ده کاو له چرو و بهرگه که یه دهرده چیّت
 ﴿وما تحمل من انثى﴾ و هیهچ میینه یه که ناوس و باردار نابی ﴿ولا تضع﴾ و نه وه ی ناو زکی دانا ئی و نازی ﴿الا
 بعلمه﴾ مه گهر خواپی زانا و ناگایه، واته: هیهچ شتی که نه له نا سمان، نه له زهوی له ناگاداریی خوا دهرنا چیّت ﴿ویوم
 یفادیهم این شرکائی﴾ وه له روژی قیامه تدا (هاوبهش دانه ره کان) کاتی له لایه ن خواوه بانگ نه کرین و پی یان
 نه وتری: ناده ی کوان هاوبه شانی که بؤمقان دادنا، نیستا له کوین و بؤیارمه تیان ناده ن؟ ﴿قالوا اذنك مامنا من
 شهید﴾ له وه لامدا نه لین: خواجه! هر نیستا به نا شکر ا راده گیه نین و ناگادارت نه که یه ن که له راستیدا هیهچ
 شایه دیگمان نیه شایه دی بدات: توشه ریکت هبی ﴿٢٨﴾ و **ضل عنهم ما كانوا يدعون من قبل** نیتر نه وبتانه ی که

له پیشه وه به ناوی خواوه نه یانپه رستن و هاواریان بؤده بردن
 لیان گووم دهن و به ناهق دهرنه چن و هیهچ که لکیکیان
 پی ناگیه نین ﴿وظنوا ما لهم من محيص﴾ و دلنیاش دهن نیتر
 هیهچ په ناگاو چاره سه رکیان ذی یه بؤ خو پزگارکردن له
 سزای خوا ﴿٢٩﴾ **لا یسئم الانسان من دعاء الخير** مروی
 کافر هه رگیز له داخواریی خیر و چاکه و خوشیی و نا سووده
 بوخوی، بیزار و ماندو نابی، هه رده داوی دارایی،
 ته ندروستیی، ده سه لات ده کات و به هه له داوان به داویدا
 ده گهری ﴿وان مسه الشر فینوس قنوط﴾ وه نه گهر به لاو
 نه خوشیی و هه ژاری تووش بوو، نه وه ناو میندیکی ته ما بره
 له مهرحه مه تی خوا.

ناله باری مروی:

﴿٣٠﴾ **ولئن اذقناه رحمة منا من بعد ضراء مسته** وه
 نه گهر له داوی نه وزیانه ی پی گه یشتبوو، هه خوشیی ه کی
 پی بچیژین: دارایی و، ته ندروستیی بدهینی ﴿لیقولن هذا
 لی﴾ زور به متمانه وه ده لی: نه مه هی خومه، له بهر شیایوی خوم
 ده ستم که و تووه، واته: له خوی نا ناسی! ﴿وما اظن الساعة

حرفه مشعر
 سورة فصلت
 ﴿إِلَيْهِ يُرْجَعُ لِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ مِنْ أَكْمَامِهَا
 وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أَنْثَى وَلَا تَضَعُ، لَا يَعْلَمُهَا وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَتَيْنَ
 شُرَكَاءَی قَالُوا أَذْنُكَ مَا مَنَّا مِنْ شَهِيدٍ ﴿٢٧﴾ وَضَلَّ
 عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ وَظَنُوا مَا لَهُمْ مِنْ مَخِصٍ ﴿٢٨﴾
 لَا يَسْئَمُ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيَئُوسٌ
 قَنُوطٌ ﴿٢٩﴾ وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ مَسَّتْهُ
 لَيَقُولُنَّ هَذَا لِي وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُجِعْتُ إِلَى
 رَبِّي فَإِنِّي عِنْدَهُ لِلْحَسَنِ فَلَنُتِمَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا
 وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٣٠﴾ وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ
 أَعْرَضَ وَنَأَى بِجَانِبِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ
 ﴿٣١﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ
 بِهِ مِنْ أَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٣٢﴾ سُرِّيهِمْ
 أَيْنَتَأَوْنَ الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ
 أَوَلَمْ يَكُنْ بِرَبِّكَ أَنْتَهُ عَلِيمٌ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٣٣﴾ أَلَا إِنَّهُمْ
 فِي مَرِئَةٍ مِنْ لِقَاءِ رَبِّهِمْ أَلَا إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُخِيطٌ ﴿٣٤﴾

سورة لقمان

قائمة و پیشم وایه قیامهت بهرپا نه بیئت، وه که نه فرموی: (کلا إن الانسان ليطغى، ان رآه استغنى) ۹۶-۶-۷. ﴿ولئن
 رجعت إلى ربی﴾ و گریمان نه گهر گیرد رانه وه بؤ لای په رور دگارم، واته: "وهک ئیوه نه لین قیامهت هات و بهرپا بوو!
 ﴿ان لی عنده للحسنی﴾ نه وه بیگومان پاشه روژی با شترم بؤ مهیه له لای خوا ﴿فلننبئن الذين كفروا بما عملوا﴾ جا
 خوا هوشیاریان ده کاته وه نه فرموی: جاییگومان نه وانه ی وای بی پروان و نه و جوړه قسانه ش نه که ن، نیمه کردارو
 رهفتاره نا شیرینه کانیا ن لی ناگادار ده که یه ﴿ولنذیقنهم من عذاب غلیظ﴾ و بیگومان سزایه که، له جوړی سزایه کی
 دژواریان پی ده چیژین ﴿٣١﴾ **وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَى بِجَانِبِهِ** و کاتی چاکه له گهل مرو بکه یه، له باتی
 نه وه که سوپاسی خوی له سه ر بکات، روو وهرنه گیر ی و دور نه که ویته وه له جینه جی کردنی فرمانه کانی خوا! ﴿وَإِذَا

مسه الشر فذو دعاء عریض ﴿ وکاتی تووشی نه‌هامه‌تی وناخووشی ده‌بی، نه‌بینی به‌رده‌وام دوعاو نزاو پارانه‌وهو ناله‌ نالی زورگه‌رم وپان وپوږ ده‌ست پی ده‌کا بو پزگار بوونی له‌وبه‌لایه‌! .
به‌لگه‌کانی راستیی قورنان؛

﴿ **قل ارایتم ان کان من عند الله** ﴾ پییان بلی: چی نه‌لین نه‌گه‌ر نه‌م قورنانه‌ له‌لایه‌ن خواوه‌ بیټ **﴿ثم کفرتم به﴾** پاشان ئیوه‌ش . برواتان پیی نه‌بیټ، ده‌زانن حالتان چوږ ده‌بی! **﴿من اضل ممن هو فی شقاق بعید﴾** چ که‌سینک گومبووتره‌ له‌وه‌ی که‌ له‌ خیلاف و دووبه‌ره‌کییه‌کی دور له‌ هق و رینماییدا بیټ؟ واته: ئیوه له‌مه‌موو که‌سیک سه‌رلیشی‌واوتر و گومرا ترن **﴿سنریهم آیاتنا فی الافاق و فی انفسهم﴾** به‌لی خوا‌ی گه‌وره‌ به‌قایبه‌ت له‌سه‌ده‌ی بیسته‌مدا گه‌لی شتی سه‌رسوره‌ینه‌ری نیشانی ئاده‌میزاد دا، له‌ئاسمان و زه‌وی و ده‌ریاو، هر له‌خودی ئاده‌می خویشیدا که‌هر هه‌موویان به‌راشکاوی داوا له‌مروڤ ده‌که‌ن بپوا بیټی به‌خوا‌ی گه‌وره‌ و به‌قورنانه‌که‌ی، وه‌ نه‌فه‌رمووی: ئیمه‌ له‌ناینده‌دا به‌لگه‌و نیشانه‌کانی خو‌مانیان نیشان ده‌دین له‌سه‌ر راستیی نه‌م قورنانه‌و، ده‌سه‌لاتی خو‌مان له‌ئاسو‌کانی بوونه‌وه‌رداو، وه‌ له‌خودی خو‌شیاندا **﴿حتى یقین لهم انه الحق﴾** نه‌مه‌ش بو نه‌ویه‌ تاجاک بو‌یان ده‌رکه‌وی که‌ به‌راستی نه‌وقورنانه‌ راسته‌ **﴿اولم یکف بربک انه علی کل شی شهید﴾** و نایا شایه‌دی په‌روه‌ردگارت به‌س نیه‌ که‌به‌سه‌ر هه‌موو شتی‌کا ئاگا‌و زانایه‌ و، هیچ شتی‌کی لا ون نابیټ؟! **﴿الا انهم فی مرية من لقاء ربهم﴾** هوشیار بن خه‌لکینه‌! که‌ به‌راستی نه‌وانه‌ له‌گه‌ل نه‌وه‌موو به‌لگانه‌دا له‌ دیداری په‌روه‌ردگاریان له‌دوو دلی‌ی و گومان‌دان ، بو‌یه‌ بپو‌یان به‌زیندوو بوونه‌وه‌ هه‌رنیه‌ **﴿الا انه بکل شی محیط﴾** ئاگادار به‌! که‌به‌راستی نه‌وخو‌ایه‌ش ئاگای له‌مه‌موو شتی‌ک هیه‌ له‌م بوونه‌وه‌ردا، هر له‌ئاده‌مزاده‌وه‌ - به‌چاک و، خراپه‌وه‌- تا ته‌واوی گه‌ردیله‌کان و، وردتر له‌وانیش لای نه‌ویه‌کسانه‌، وه‌ هیچ که‌س ناتوانیټ له‌ ده‌ستی ده‌رچیټ.

کوتایی ته‌فسیری سووره‌تی (فوصصیلته)

*** **

۴۲- سووره‌تی (شوررا) یه

مه‌که‌کییه‌و (۵۲) نایه‌ته

به‌ئاوی خوا‌ی به‌خشنده‌ی میهره‌بان

نه‌م سووره‌ته‌ وه‌ک سووره‌ته‌ مه‌که‌کییه‌کانی تر باسی ییروباوه‌پو عه‌قیده‌و ئایدۆلۆژی موسلمانان ده‌کات، باسی په‌یام و به‌رنامه‌که‌ی پیغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌کات، هاوکات له‌گه‌ل باسی‌کی زیندوو بوونه‌وه‌و تۆله‌و پاداشتدا، نه‌وسا بنه‌مایه‌کی گشتیی سه‌ره‌کیی له‌ ژبانی کۆمه‌لدا که‌: بریتییه‌ له‌ بنه‌مای راویژو مشو‌ره‌ت له‌هه‌لسه‌نگاندنی کاره‌ سه‌ره‌کیی و گرنگه‌کاندا **﴿بسم الله الرحمن الرحيم * حم * عسق﴾** نه‌م پیتانه‌ وه‌ک له‌پیشه‌وه‌ چهند جار باسکرا هیم‌او نامازهن بو په‌کخستنی موشریک و هاوبه‌شدانه‌ره‌کان، وه‌ک پییان بلیټ: که‌ نه‌گه‌ر نکوولی قورنان ده‌که‌ن، ده‌سا ئیوه‌ش فه‌رموون هر له‌م پیتانه‌ سووره‌تی‌ک وه‌ک سووره‌ته‌کانی نه‌و بینن. دیاره‌ که‌هیچ کات نه‌یاتوانیوه‌ شتیوا بکه‌ن، بو‌یه‌ ده‌بی ته‌سلیم بن و ددان به‌وه‌دا بنیټ که‌هر خوا‌یه‌ نه‌و قورنانه‌ی ناردوه‌.

هر خوا‌یه‌ وه‌جی ده‌نی‌ری:

﴿ **کذلک یوحی إلیک و الی الذین من قبلك الله العزیز الحکیم** ﴾ وه‌ک نه‌و وه‌حیه‌ خوا‌ی بالاده‌ستی کارجوان، وه‌حیی بو تۆو بو په‌یامبه‌رانی پیش تۆش ده‌نی‌ری. (خاتوو عانیشه‌ (خوا لیلی رازی بی) ده‌لی: (حاریسی کوپی

هیشام) له پیغه مبهری پرسى ﷺ: وه حییت چۆن بۆدئ؟ فرمووی: هه ندئ جار ده نگێک دئ وهک دهنگی جهههس، ئهم شیوهیه له هه موو شیوهکانی تری وهحیی، قورستر و سهخت تره بۆ من، جاکه کۆتاییشی دئ، دهبینم هه موویم وهگرتروه و له بهر مه! هه ندئ جاریش فریشتهی وهحیه که له شکل و سیمای پیاوێکدا دئ و قسهه له گهه له کاه و منیش لئی وهر ئهگرم. خاتوو (عائیشه) دهئ: بهراستی هه ندئ کات له روژی زۆر سهرمادا نیو چاوانی پیغه مبهرم ده دیت ﷺ عه رهقی لیده هاته خوارئ. (فتح الباری: ۲۵/۱. موسلیم: ۱۸۱۶/۴). ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ هه رچی له ناسمانهکان وله زهوییدایه، هه ر هه موو مولکی خوایه و ئه و خاوه نیه تی ﴿وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾ هه ره ویشه بلندی مه زن ﴿تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتْفَطَرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ﴾ ناسمانهکان - که چهنده بههینن - خه ریکه

له بهر امبهه ره رهیی و مه زنیی خوا، له ت و پارچه پارچه ببن و، به سهه ره کتردا بکه ون! ﴿وَالْمَلَائِكَةُ يَسْبَحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ و فریشته کانیش هه میشه سهه ره گرمی ته سبیحات و ستایشی په ره وردگاری خویانن، له سووره تیکێ تردا هه ره له باره ی ته سبیحاتی فریشته وه هه فرموئ: (الذین یحملون العرش ومن حوله یسبحون بحمد ربهم ویؤمنون به، ویستغفرون للذین آمنوا). ۷/۴۰. لیره شدا هه فرموئ: ﴿و ِیَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ﴾ داوا ی لیبوردنیش ده که ن بۆ ئه وانه ی له زه ویدان، واته: له وانه ی با وهریان هینا وه، وهکو له شوینیکێ تردا ده فرموئ: (ویستغفرون للذین آمنوا). ﴿إِلَّا إِنْ اللَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ هوشیار به! که به راستیی ئه و په رسترا وه هه قه (الله)، هه ر خو ی گونا هپوشی می به ره بانه ﴿وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ و ئه وانه ش که له بهاتی خوا، دۆست و یار بۆ خو ده گرن ﴿اللَّهُ حَفِیظُ عَلَیْهِمْ﴾ خوا بۆ خو ی چا و دیره به سه ریانه وه، هه یچ شتیکی له دهس ده رناچی و ده زانی خه ریکێ چین ﴿وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ﴾ و تۆیش بریکاریان نیت، تا به زۆر با وهریان پی بینیت، کاریشت هه ر را که یاندنه.

سُورَةُ الشُّورَى

الْمُلْكُ الْمَلَكُوتِ

سُورَةُ الشُّورَى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمْدٌ ۱ عَسَى ۲ أَنْ يَكُونَ يَوْمَ يَكُونُ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۳ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ۴ تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتْفَطَرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا إِنْ اللَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۵ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِیظٌ عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ۶ وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْغَنَاءِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ۷ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ۸ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذْنَا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا قَالَهُ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۹ وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ۱۰

قورئان بۆ ترساندنێ مه که وه دهقه ری مه که به:

﴿وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ وهک ئه و وهحیکردنه ناشکرایه، قورئانیکێ عه ره بیی ره وان و پارا ویشمان بۆ تۆ وهحیکرد ﴿لِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ هه تا مه که که (ئوممολقورا) و خه لکی ده ور به ری (واته: هه موو خه لکی گو ی زه وئ) بترسینی و، ناگاداریان بکه یت له سزا و جهزه به ی خوا. بۆیه به (مه که که) ش ئه لئین (ام القری)، چونکه بناغه و دایکی هه موو گونده کانی ئه و دهقه رییه.. وه له بهر شه ره ف و گه وره بییه که به هوی که به ی پیروزه وه پنیپرا وه، بۆیه پیغه مبهه ر ﷺ فرموویه تی: ((والله إنك لخیر أرض الله واحب أرض الله إلی، ولولا انی أخرجت منك ما خرجت)). پنیشه و ئه حمه د. ﴿وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ به تاییه تی ئه وانه له روژی بترسینیت که ته وای

دروستکراوه کان تییدا خپ ده کړینه وه، هیچ دوو دلی و گومانیکش له هاتنیدا نیو همدی **﴿فريق في الجنة وفريق في السعير﴾** و خه لکه که ش دهنه دوو دهسته، دهسته یه کیان له بهمه شتدان و، دهسته یه کیشیان له دوزه خدان، واته: بږواداران له بهمه شتتان و، بی بږویانیش له دوزه خدا، خوا له جینگایه کی تردا - له باره ی سهختی نهو روزهو، زیانمنه ندی دهسته یه که له مردم تییدا ده فرموی: (یوم یجمعکم لیوم الجمع ذلک یوم التغابن). که وابوو خوای میهره بان نهو مهسه له یه (خه لکه که ده بیچته دوو دهسته) بږیوه ته وه، بویه پیغه مبه رجاری ته شریفیات و دوو نامه به دهسته یه و بږوون و، فرموی: نه مه ی دهستی راستم له لایه ن رببو لعاله مینه وه ده رچوه و ناوی گشت خه لکانی بهه شتی، باب و با پریان و، ناوی هوزو خیلانی تیدا یه و، نیر که م و زیاد ناکات، نه مه ی دهستی چه پیشم ناوو نیشانی ته وای گشت

جه حنده مییه کانی تیدا یه، هیچ زیادو که م ناکات. پیشه وای نه حمده **﴿ولوشاء لجعلهم امة واحدة﴾** خو نه گهر خوا ویستبای هه موویانی نه کرده یه که ل و یه که نوممه ت، واته: کوی ده کړنه وه له سره نایینی پرموزی نیسلام، وده کو له جینگایه کی تردا ده فرموی: (ولوشاء الله لجمعهم علی الهدی). **﴿ولکن یدخل من یشاء فی رحمته﴾** به لأم ویستی خوای گه وره وایه، ده یه وی همرکه سی که خوی بیه ویت - شیواویش بیت - بیباته ناو میهره بانی و به زهی خو یه وه **﴿الظالمون ما لهم من ولی ولا نصیر﴾** سته مکاران و بی باوه رانیش، هیچ دوست و یار مه تیده رکیان بو نیه، له سزای پاشه روزه رزگاریان بکات.

هر خوا یه مه و لاو دوستی راستان؛

﴿ام اتخذوا من دونه اولیاء﴾ یا خو جکه له خوا دوستیان بو خو یان گرتو وه! **﴿فالله هو الولی﴾** جاخو هه (الله) یه دوستی راسته قینه و پشستیوان **﴿هو یحیی الموتی﴾** و هه نه ویشه مردووان زیندو ده کاته وه **﴿هو**

الرَّحْمٰنُ الرَّحِیْمُ سُوْرَةُ الشُّوْرٰی
فَاٰطَرُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا
وَمِنْ الْاَنْعَامِ اَزْوَاجًا ذُرِّكُمْ فِیْهِ لَیْسَ كَمِثْلِهِ شَیْءٌ
وَهُوَ السَّمِیْعُ الْبَصِیْرُ ﴿۱۱﴾ لَهُ مَقَالِدُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ
یَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ یَشَآءُ وَیَقْدِرُ اِنَّهٗ بِكُلِّ شَیْءٍ عَلِیْمٌ ﴿۱۲﴾
سَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّیْنِ مَا وَصَّیْ بِهِ نُوْحًا وَ الَّذِیْ اَوْحَیْنَا
اِلَیْكَ وَ مَا وَصَّیْنَا بِهٖ اِبْرٰهَیْمَ وَ مُوسٰی وَ عِیْسٰی اَنْ اَقِیْمُوا الدِّیْنَ
وَلَا تَتَفَرَّقُوْا فِیْهِ كَبُرَ عَلٰی الْمُشْرِکِیْنَ مَا دَعَوْهُمْ اِلَیْهِ اَمَّا
یَحْتَجِبِ اِلَیْهِ مِنْ یَشَآءُ وَ یَهْدِی اِلَیْهِ مَنْ یَّشَآءُ ﴿۱۳﴾ وَ مَا
تَفَرَّقُوْا اِلَّا مِنْۢ بَعْدَ مَا جَآءَهُمْ بُعْثًا یَنْبَغُ لَهُمْ وَاُولَٰئِكَ
سَبَقَتْ مِنْ ذٰلِكَ اِلَیَّ اَجَلٌ مُّسَمًّی لَقَضِیْ نَبْهَهُمْ وَاِنَّ الَّذِیْنَ
اُورِثُوْا الْكِتٰبَ مِنْۢ بَعْدِهِمْ لَفِی شَكٍّ مِّنْهُ مُرِیْبٍ ﴿۱۴﴾
فَلِذٰلِكَ فَادْعُ وَ اَسْتَقِمْ كَمَا اُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَاَءَهُمْ
وَقُلْ ءَاْمَنْتُ بِمَا اَنْزَلَ اللهُ مِنْ كِتٰبٍ وَاُمِرْتُ لِأَعْدِلَ
بَیْنَكُمْ اللهُ رَشَدٌ وَرُكْنٌ لِّنَآءَعْمَلُنَا وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْ
لَا حُجَّةَ بَیْنَنا وَبَیْنَكُمْ نَآءُ جَمْعٍ بَیْنَنا وَ اِلَیْهِ الْمَصِیْرُ ﴿۱۵﴾
وَأَنزَلَ الْخُورْ

﴿علی کل شی قدیر﴾ و هه نه ویشه تواناو دهسه لاتی به سر هه موو شتی کدا هیه **﴿وما اختلفتم فیهِ من شی فحكمه الی الله﴾** نهوی کیشه و جیاوازی تان تییدا بوو، له باره ی باوه و بی باوه و په وه، ده بی حوکه که ی بگپړد ریته وه بولای خوا، چونکه نه و خوی ده پړیته وه ده زانیت کی له سر هه قه و، کیش له سر ناهه قه، خوای گه وره قورنانی نار دوه و گپړاوی ته ی به مهنه ج، پیغه مبه ریش **﴿به یانی ده کاو کیشه کان یه کلا ده کاته وه. ﴿ذلکم الله ربی﴾** نا نهو حوکه و بږیار دهریه خوای په روه ردگارم **﴿علیه توکلت﴾** هه بهو پشت ده به ستم **﴿الیه انیب﴾** و هه بو لای نه ویش نه گه ریمه وه بو چاره سهری گشت گپړو فتیکم **﴿فاطر السموات والارض﴾** به دیه پنه ری ناسمانه کان و زهوییه **﴿جعل لکم من انفسکم ازواج﴾** هه له خوششان هاوسه رو ژنانی بو داناون **﴿ومن الانعام ازواج﴾** و هه و شترو گاو مېرو بز، جووتی نیرو میی بو دروستکړدوون **﴿یدرؤکم فیهِ﴾** زورتان ده کا به زاو زی **﴿یس کمثله**

شى ھېچ شتىك نيه له ویتەى ئەو (خوا)یه نه له زاتیا، نه له سیفاتیا، نه له کرداریا، بۇ خۆی ته نیا یه و. له هه موو شتىك، بى نيازەو، هه موو شتىك ش نياز مەندە بهو **﴿وهو السميع البصير﴾** ئەویشە بیسه رى بینا، به ناگایه به وتهى بهنده كانى، بینا یه بۇ کار و کرداریان **﴿له مقالید السموات والأرض﴾** کللی هه موو خه زینه كانى ئاسمانه كان و زهوى ته نها به ده ستى ئەوه، که وابوو هه موو شتىك ش هه ر هى ئەوه **﴿یيسط الرزق لمن يشاء ويقدر﴾** بۇ هه ر که سىك خۆی بیه ویت رزق و رۆزى بۇ زیاد ده کات، بۇ هه ر که سىك ش که بیه وى، که م و کورتى ده کاو سنوورىكى بۇ داده نیت **﴿انه بكل شى عليم﴾** چونکه ئەو خوا یه به هه موو شتىك ناگا و زانایه، ئەو خۆی چاک ده زانى سهر وه ت و مال و سامان بۇ مرؤ چاکه، یان خراب.

گشت پیغه مبه ران یه ک دیندار بیان بووه:

﴿شرع لكم من الدين ما وصى به نوحا والذي اوحينا اليك وما وصينا به ابراهيم وموسى وعيسى﴾ هه ر ئەو دین و ئایینه ی به (نوح و ئیبراهیم و موسا و عیسا) ی (ئولولعه زم) و لیبراو نه به زاومان سپارد، کردمانه دین و ئایین بۇ ئیوه ش (ئەى ئوممه تی ئیسلام) واته: پیغه مبه ران هه موو یه ک ئامانج و یه ک مه به ستیان بووه، یه ک دین و یه ک بیرو باوه ریان بووه، نه که رچی هیندی جیاوازیان هه بووی له شه ر یه ت و به رنامه یاندا، وه کو ده فره موى: (وما ارسلنا من قبلك من رسول الا نوحى اليه انه لا اله الا انا فاعبدون)، پیغه مبه ریش **﴿هه ر له و باره وه ده فره موى: ((نحن مغشرون الانبياء اولاد علأت، دیننا واحد)) فتح البارى: ۵۵۰/۶. پیمان گوته: ﴿ان اقيموا الدين ولا تفرقوا فيه﴾** که په رته وازه و کۆمه ل کۆمه ل مه بن تیدا، واته: ده بی هه موو به رىک و پىكى رى بازى ئەو ئایینه راگرن و ده ست له یه کتا په رستى قایه مکه ن و ده ستى لیبه ر نه دن، و کیشه و نا کوکى و جیاوازیان تیدا نه بی، به لى یه کناسین و نویترو کړنووش بردن و، زه کات و رۆژو، گشت نه مانه له هه موو ئایینه ئاسمانیه کاند شتىكى سه ره کین و پیچو یسته نه بی پیا ریزرین و گوړانکار بیان تیدا نه کریت. وه بۇ دووپاتى ئەمه له سه ورو تى (ئه حزب) یشدا هاتو وه ده فره موى: (واذ اخذنا من النبيين ميثاقهم ومنك ومن نوح وابراهيم وموسى وعيسى ابن مريم...) ئیبن که سیر له ته فسیرى ئەو ئایه ته دا ده لى: (وصى الله جميع الانبياء بالائتلاف والجماعة، ونهاهم عن الافتراق والاختلاف) واته: خوا وه صیه تی به هه موو پیغه مبه ران کردوه: که یه کگرتوو کۆمه ل بن، وه له په رته وازه و ئیختیلاف، رى لیگرتن **﴿كبر على المشركين ما تدعوهم اليه﴾** ئەو شته تۆ هاو به شدانه رانى بۇ بانگ ده که یته، وه ک یه کتا په رستى و، خوا به یه کناسین له سه ر دل و ده روونى بته په رستان و موشرى کان زۆر گرانه **﴿الله يجتبي اليه من يشاء﴾** به لام خو خوا ی گه وره خۆی که سانى شیاوو شایسته هه ل نه بژیرى بۇ گه یاندنى به رنامه که ی خۆی **﴿ويهدى اليه من ينيب﴾** و هیدایه ت و رینموونى خه لکى بۇ ده کات که ده گه رینه وه بۆلای خۆی، ئیتر هیدایه ت و رینوونى به ده ست ئەوان نییه **﴿وما تفرقوا الا من بعد ما جاءهم العلم﴾** و ئەو جووله که و گا ورانه ش، له ئایینى یه کخو ا په رستى نه بوونه ده سته ده سته، مه گه ر دواى ئەوه ی که به لگه و زانیاری ته واویان بۇ هات له سه ر راستى ئیسلام! **﴿بغيا بينهم﴾** ئەویش هه ر له به ر ئیره یى و چه ساد ه ت و سته م و سه رکی شى خو یان **﴿ولولا كلمة سبقت من ربك الى اجل مسمى﴾** ئەگه ر په ره ر ده گارى تۆ له نه زه لده ا بریاری نه دا با، که سه زای تاوانباران دوا بخرى، تاکاتىكى دیا ریی کراو، بۇ هاتنى کاتى قیامه ت **﴿لقضى بينهم﴾** ده مىک بوو بریاری سه ز له نىوانیاندا درا بوو **﴿وان الذين اورثوا الكتاب من بعدهم لفي شك منه مريب﴾** و ئەوانه ش که پاش ئەوان بوونه خاوه نى ته ورات و ننجیل و، له سه ر ده مى په یام به ردا ده ژيان، ئەوانیش له گومانىكى گومان هینران له کتیه که یان، بویه بى باوه ر بوون!

﴿ **فَلْذَلِكْ فَادَعِ وَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتُ** ﴾ جا له بهر كیشهو پهراگندهیی خاوهن نامهكان، توش بو ئایینی یكخواپه رستی گشت مهردم بانگی بكه، وه هر بهو شیوهیه له لایهن پهروهردگار ته وه فەرمانت پئداروه. سوور به له سهه نه مكاره. وه له سهه نهو ئایینه راوه ستاو به ﴿ **وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ** ﴾ و له ههواو ئاره زوویان په پرهوی مهكه، چونكه هه دهسته و گروپه ی هه ولده دا به لای خویدا بقات ﴿ **وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ** ﴾ و بلی: من باوهرم ههیه به هه په یام و نامهیه خا دای به زاندو ته خوا ره وه بهروام ههیه، نه گهرچی جووله كه و گاوره كان برویان به هه ندیكی نییه ﴿ **وَأَمَرْتُ لَأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ** ﴾ وه له لایهن خوا وه فرمانیشم پئداروه كه له نیوانتاندان هه ردهم به دادگه رانه بریار بدهم ﴿ **اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ** ﴾ (الله) پهروهردگاری ئیمه و ئیوه شه. بویه پنیوسته هه موومان به تاك و ته نیا بیناسین

﴿ **لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ** ﴾ كارو كردارمان بو خویمان، و كارو كردارتان بو خوتان، هه كه سه پاداشتی نهو كاره وهر نه گرتیه وه كردوویه تی. وه كه له جیگایه کی تر دا خوا نه فهرمو ی: ﴿ **وَإِنْ كَذَبُوكَ فَقُلْ لِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ أَنْتُمْ بَرِيءُونَ مِمَّا أَعْمَلُ وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ** ﴾. ﴿ **لَا حِجَةَ بَيْنُنَا وَبَيْنَكُمْ** ﴾ له نیوانی ئیمه و ئیوه دا هچ به لگه و به هانهیه كه نه ماوه باس نه كرایی ﴿ **اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ** ﴾ جا له روژی قیامه تدا په رستراوی هه ق (الله) ئیمه و ئیوه كو نه كاته وه. خو گه رانه وه چاره نووسیش هه بولای نه وه. شه نایه ته شه هه دووپاتی نهو راستییه ده كاته وه كه ده فهرمو ی: ﴿ **قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَاتِحُ الْعَلِيمُ** ﴾ ۲۶/۲۴.

حاشاكه رانی دینی خوا بهر غه زه ب ده كه ون:

﴿ **وَالَّذِينَ يَحْجُونَ فِي اللَّهِ** ﴾ نه وانه ی له مهه ئایینی خوا وه كیشمه كیشم نه كه و نه یانه و ی خه لك له رتگه و ریبازی خوا دوور بخه نه وه ﴿ **مَنْ بَعْدَ مَا اسْتَجِيبَ لَهُ** ﴾ پاش نه وه ی كه به ده نگییه وه هاتن و وه لایمان دایه وه ﴿ **حِجَّتِهِمْ** ﴾

داحضة عند ربهم به لگه كه یان لای پهروهردگاریان، پووچه ل و باتله ﴿ **وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ** ﴾ و بهر رق و خه شمیک ی زور گه و ره كه و توون "له دونیادا" ﴿ **وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ** ﴾ وه له پاشه روژیشدا سزایه کی سه ختیان بو ههیه ﴿ **اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ** ﴾ خا ی هه ق نهو زاتهیه كه نامه ئاسمانیه كانی به هه ق و ره و بو سه په یام به ران دابه زاندو وه. له گه ل ته رازو ی دادگه رییدا، بو حوكم و بریار له نیوان خه لكدا به دادپه ره و رانه ﴿ **وَمَا يَدْرِكُ لَعْلَ السَّاعَةِ قَرِيبٌ** ﴾ تو چی نه زانی؟ له وانه یه هاتنی قیامه ت نزیک بیټ، جا كه واته هه میشه كارو كرداری چاك نه هجام بده ﴿ **يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا** ﴾ نه وانه ی به قیامه ت برویان نیه به گالته وه په له له هاتنی نه كه و ﴿ **وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا** ﴾ نه وانه ی برویان هیئا وه به رده و ام له هاتنی قیامه ت نه ترسن ﴿ **وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ** ﴾ ده شزانن كه بیگومان نهو سات و روژه راست و هه قه و هه ر پیش دیت، پیاو ی به ده نگیکی زور به رزو و تی: شه ی موحه ممه د!

سوره الشوری

سوره الشوری

وَالَّذِينَ يَحْجُونَ فِي اللَّهِ مِنْ نَعْدِ مَا اسْتَحْبَبَ لَهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿١٦﴾ اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ وَمَا يُدْرِكُ لَعْلَ السَّاعَةِ قَرِيبٌ ﴿١٧﴾ يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ الْأَيُّ الْيَوْمِ يَمَارُوكَ فِي السَّاعَةِ لَعْنُ صَالِبٍ عَسِيدٌ ﴿١٨﴾ اللَّهُ أَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿١٩﴾ مَنْ كَانَتْ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَتْ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ﴿٢٠﴾ أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ أَشْرَعُوا لَهُمْ مِنْ لَدُنْ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢١﴾ تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُمْ وَقِيعُ جَهَنَّمَ وَلَدِينِ أَعْمَلُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحِينَ فِي رَوْضَاتِ الْحِفَاتِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٢﴾

پیغمبریش ﷺ هر وهك شه وه لامي دايه وه فهرمووی: (هاوؤم) بلی چی نه لییت؟ وتی: قیامت كهی دیت؟
 نهویش فهرمووی: ((وېكك انھا كائنه، فما اعددت لھا؟)). هاوار بو تو، دلنیا به كه شه روژه هر پیش دیت، به لام
 شه تو چیت بو ناماده كردوه... وتی: ته نها خو شه ویستی خواو پیغمبر، فهرمووی: ((انت مع من احببت))، ده تو
 له گه ل شه كه سه ده بییت كه له دونیادا خوشت ویستوه. فتح الباری: ۵۷۳/۱. ﴿**الا ان الذين يمارون في الساعة لفي**
ضلال بعيد﴾ هوشیار بن! به راستی نهوانه ی وا له باره ی روژی دوا یی شه قسه و دمه دمی نهكهن، له بزر بوون و
 گومراییه کی زور سهخت و دور له هقدان، واته: زور سرلیشیواو سرگردانن ﴿**الله لطيف بعباده**﴾
 پرستراوی هق(الله) خواهی کی به لوتف و به میهره بانه به بنده کانی ﴿**يرزق من يشاء**﴾ به هر كه سیك خو ی بیهوی
 رزق و روز زور نه دات، نه گهرچی زوریش سرکیش بیټ ﴿**وهو القوي العزيز**﴾ هر نهویشه به هیزی ده سه لاتدار
 ﴿**من كان يريد حرث الآخرة نزد له في حرثه**﴾ هر كه سیك داهات و كشتی دوا روژی لا مه به ست بیټ، شه نهویشه
 به زیاده به ره كه تی بو تی نه خهین و له به رو بوومی كشته كه ی زیاد نهكهن، واته: نه گهر به كردوه كانی مه به ستی
 پاداشتی پاشه روژ بیټ، شه نهویشه پاداشتی بو زیاد نهكهن به چهند قات ﴿**ومن كان يريد حرث الدنيا نؤته**
منها﴾ وه شه كه سهیش كه ته نها به رو بووم و داهات و كشتی دونیای دهوی، شه له م دنیا به شی ده دهین ﴿**وماله**
في الآخرة من نصيب﴾ نیت له پاشه روژدا هیچ بهش و به هرهیه کی بو نیه، بی شك خواش مهیلی له ههر چنده ببی،
 هر شه ونده شه، شه فهرمووده ی شه هر پشتگیری شه راستییه شهكا: ((بشر هذه الأمة بالسوء والرفعة والنصر
 والتمكين في الأرض، فمن عمل منهم عمل الآخرة للدنيا لم يكن له في الآخرة من نصيب)) مسند الإمام احمد. ۱۳۴/۵.
 ﴿**ام لهم شركاء**﴾ ناخو شهوانه ریگی خواناسین ده گرن، یا خو چهند هاو به شیك بو خوا دانه نین ﴿**شرعوا لهم من**
الدين ما لم يأتن به الله﴾ چهند یاساو به نامه یه کیان بو داهینان له نایین كه به هیچ شیوه یه خوا مؤله تی نه دابن،
 خو شتی وا نه بووه؟! ﴿**ولولا كلمة الفصل لقضى بينهم**﴾ نه گهر به لینی خوا نه با به دوا خستنی سزا بو روژی
 قیامت هر زو له دونیادا بریار درابو له نیوان شهوان و نیمانداره كاندا ﴿**وان الظالمين لهم عذاب اليم**﴾ و بیگومان
 بو سته مكاران به شيرك جهز ره بو سزایه کی به نیش هیه.

له قیامتدا موشریکان داده چله کین:

﴿**تري الظالمين مشفقين مما كسبوا**﴾ وه لهو روژده شه سته مكارانه شه بینی چو له شه نجامی شه تاوانانه ی
 كردوویانه ده ترسن "بیته وه ری یان" ﴿**وهو واقع بهم**﴾ به لام چ كه لکیکی هیه، وه توووشیشیان شه بی، بترسن یان
 نه ترسن ﴿**والذين آمنوا وعملوا الصالحات في روضات الجنات**﴾ به لام شهوانه ی كه پروایان میناوهو كاره چاكه كانیان
 شه نجامدوه، له گولزار گه له به هشته كاندان ﴿**لهم ما يشاؤون عند ربهم**﴾ هر شتیکیان بو، له لایه ن
 په روه ردگاریانه وه پنیان ده گات ﴿**ذلك هو الفضل الكبير**﴾ نا شهوه، شه فزل و خهلات و به هره ی گه وه و بی
 وینه یه، هیواو ناواته كان پیوه ی به ستراون.

رزق و روزی بو به هشتییان ناماده یه:

﴿**ذلك الذي يبشر الله عباده الذين آمنوا وعملوا الصالحات**﴾ شه فزل گه وه یه یه خوا موژده ی شه به ندانه ی
 خو ی پیده دا پروایان میناوهو كاره چاكه كانیان شه نجام دوه، بو شهوه ی هر له نیستاهو به زهوق و شهوق بن تا
 نه گه نه شه جیگایه ﴿**قل لا اسألكم عليه اجرا الا المودة في القربى**﴾ به وانه بلی - كه وه لامت ناده نه وه - من له
 سرگه یان دنی په یامه كه ی خوا، هیچ كری و مزه یه كم له نیوه ناویټ، شه نه بیټ كه نیوه له بهر خوا مافی خزمایه تی

بپاریزن و ازم فی بینن، بپه یامه کم بگه یهنم، بهائی لهم جیگایه دا گهائی ریوایهت هیه دهر باره ی دیاری کردنی مه بهست، و مانای ﴿إِلَّا الْمَوْدَةَ فِي الْقَرْبَى﴾ (سهد قوتب) خوا ایی خوش بیئت نه لیت: په یامبر ﷺ فرمانی پیکرا که به قوره یش بلی: من له برامبر نزیک خسته وه تان به (روضات الجنات) وهو، دور خسته وه تان لهو سزای دوزخه هیچ پاداش و کریمه کم ناوی، مه گهر تنها نه وه که خزمایه تی بپاریزن، واته: په یامبر ﷺ له گهل هه موو تیره کانی قوره یشدا، خزمایه تی هه بوو، شو هه وله یشی تنها لهو رووه وه یه که مافی خزمایه تی به سه ره وه هیه، بویه ناوا هه ولی دور خسته وه یان له دوزخ دهادت و به به هشت نزکیان ده کاته وه. چونکه ریوایه تیک له (ثین عه عباس) وه هاتوه که: پیشوا (بوخاری) (فتح الباری: ۸/۴۲۶). هیناویه تی: (انه سال عن قوله تعالى: ﴿إِلَّا

المودة فی القربی﴾ فقال سعید بن جبیر: (قربی آل محمد،

فقال ابن عباس: عجلت إن النبي ﷺ لم يكن بطن من بطون قريش إلا كان له فيهم قرابة، فقال: إلا أن تصلوا ما بيني وبينكم من القرابة). بویه (ته بهری) ش- خوا پله ی بهرز بکاته وه- نه لیت: (إلا أن تودوني قرابتي منكم، وتصلوا الرحم التي بيني وبينكم). (بهنده) ش به بوچوونی خوُم ریز لیان له خانه واده و بنه ماله و خزمانی په یامبر ﷺ ئیتر هه که سیک بگریته وه - الا قرب فالاقرب- وه که سه عیدی کوپی -توبه یر نه لیت: (قربی: آل محمد) پیوستیه کی سه رشانی موسلمانانه، به لام به نه ندازه یه که زیاده ره وی تیا نه کری و نه وانیش -خزم و که سه کانی نه- تنها به ری نه ودا بچن، نه گینا وه زانایان نه لین: مافیان نه ره واده سووتی، به لکو نه بی هه ولی راست گردنه وه یان بدری، وه نهو ریوایه ته یش که سه عید نه یهینی: (.. قالوا یا رسول الله! من هم هؤلاء الذين نودهم؟ قال: علي وفاطمة وابناؤهما)، بو نهو (شه یخی ئیبنی حه جهر) له فتح الباری بهرگی (۸/۱۶۴). نه لیت: (وإسناده ضعيف لمخالفته هذا الحديث الصحيح

ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوْدَةَ فِي الْقَرْنِ وَمَنْ يَقْرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حَسَنًا إِنَّ عَفْوَ رَبِّكَ كُورٌ ﴿٣٧﴾ أَمْ يَقُولُونَ أَفَنَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ بَشَّرَ بِمَخْصَرٍ عَلَى قَلْبِكَ وَمَعَ الْبَاطِلِ وَنَحْنُ الْحَقُّ يَكْفُرُ بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٨﴾ الَّذِي يَقُولُ النَّبِيُّ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنْ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ ﴿٣٩﴾ وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٤٠﴾ وَلَوْ سَظُتِ الرِّزْقُ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَلَكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٤١﴾ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قُنُطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٤٢﴾ وَمَنْ أَيْبَسَ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَى جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ ﴿٤٣﴾ وَمَا أَصْبَحُكُمْ مِنْ مُمْسِكَةٍ فِيمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ ﴿٤٤﴾ وَمَا أَنتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٤٥﴾

ومن آياته

الذي رواه البخاري عن ابن عباس. وه ئيمامي (ثين كه سیر) یش نه لیت: (وهذا إسناده ضعيف). وه زاناکانی تر نه لین: (وذكر نزول الآية في المدينة بعيد فإنها مكية، ولم يكن إذ ذلك لفاطمة -رضي الله عنها- (ولاد بالكلية، فإنها لم تتزوج بعلي ﷺ إلا بعد بدر من السنة الثانية من الهجرة. والحق تفسير هذه الآية بما فسرهما حبر الأمة وترجمان القرآن: عبد الله بن عباس ﷺ كما روى عنه البخاري - يشير إلى الحديث المتقدم- ولا ننكر الوصاة بأهل البيت والامر بالإحسان إليهم واحترامهم وإكرامهم فإنهم من ذرية طاهرة من أشرف بيت وجد على وجه الأرض فخرا ونسبا ولا سيما إذ كانوا متبعين للسنة النبوية الصحيحة والواضحة الجليلة كما كان عليه سلفهم كالعباس وبينه وعلى وأهل بيته وذريته ﷺ). وه بو زیاده ناگاداری ته ماشای ثم سه رچاوانه بکری: البخاری ۷/۷۷، صحیح مسلم/ باب فضائل أهل بيته رسول الله ﷺ، کتاب مناقب للترمذی، منهاج السنة/ ابن تیمیة/ ۱۰۲/۷. روح المعانی/ الألوسی. ومن

یقترف حسنة نزد له فيها حسنا و هر که سیک کاریکی چاک نه انجام بدات، نیمه‌ش زیاتر چاکه‌ی له‌گهل نه‌که‌ین به‌ک به‌ده تا حوت سه‌د، تا زیاتریش، وه‌ک خوا خوی نه‌فه‌رموی: (ان الله لا یظلم مثقال ذرة وان تک حسنة یضاعفها ویؤت من لدنه اجرا عظیمًا) ۴۰/۴. **﴿ان الله غفور شکور﴾** بی‌گومان په‌رستراوی هه‌ق، خرا به‌کی گونا‌ه‌پوشی پیزان و به‌وه‌فایه **﴿ام یقولون افتری علی الله کذبا﴾** یا خود نه‌وانه نه‌لین: موحه‌مه‌د **﴿له‌سه‌ر خوا درو‌یه‌کی هه‌لبه‌ستووه‌!﴾** **﴿فان یشا الله یختم علی قلبک﴾** خو‌نه‌گه‌ر وای‌موش‌ریکان نه‌یلین: واته: تو له‌سه‌ر خوا هه‌لده‌به‌سیت، نه‌وه‌نه‌گه‌ر خوا بیه‌وی مۆر ده‌نیت به‌سه‌ردل‌تدا، بو‌نه‌وه هه‌چ تینه‌گه‌یت، نایه‌تی: (ولو تقول علینا بعض الاقوال لآخذنا منه بالیمین ثم لقطعنا منه الوتین فما منکم من احد عنه حاجزین) ۴۴، ۴۷-۴۸. جه‌خت له‌سه‌ر نه‌و مه‌به‌سته ده‌کاته‌وه. **﴿ویمح الله الباطل﴾** وه‌خوا ناسه‌واری ناره‌واو باگل نه‌سپرنه‌وه **﴿ویدق الحق بکلماته﴾** وه‌ه‌ق وره‌واش به‌فه‌رمانی خوی ده‌چه‌سپین **﴿انه علیم بذات الصدور﴾** چونکه نه‌وزانایه به‌هه‌رچی له‌دنه‌کاندایه. **﴿وهو الذی یقبل التوبة عن عباده﴾** هه‌ر نه‌ویشه که په‌شیمانی له‌به‌نده‌کانی خوی وهر نه‌گر **﴿ویرفعو عن السیئات﴾** وله‌تاوان وگونا‌حانیان- بچوک وگوره- بو‌هه‌ر که‌سیک خوی بیه‌وی ده‌بووری. نایه‌تی: (ومن یعمل سوءا او یظلم نفسه ثم یتستغفر الله یجد الله غفورا رحیما) ۴۰/۱۱. دهر باره‌ی وهر گرتنی ته‌ویه‌ی عه‌بدانه **﴿ویرعلم ما تفعلون﴾** وه‌ده‌شزانی چی ده‌که‌ن **﴿ویرستجیب الذین آمنوا وعلما الصالحات﴾** وه‌داواو پارا‌ده‌وه‌ی - نه‌وانه‌ی بپروایان هینا‌وه‌و کاره‌ چاکه‌کانیان نه‌نجامداوه- وه‌لام نه‌داته‌وه **﴿ویرزیدهم من فضله﴾** وه‌بویان زیاده‌ نه‌کا له‌به‌خششی خوی. ته‌فسیری (ته‌به‌ری) نه‌لی: (یشفعون فی إخوان إخوانهم). شه‌فاعه‌ت بو‌دوستی دوستیان ده‌که‌ن **﴿والکافرون لهم عذاب شدید﴾** وه‌بو‌بی‌پروا‌کانیش جه‌زه‌به‌و سزایه‌کی سه‌خت هه‌یه‌و. وه‌لامیشیان ناداته‌وه. **﴿ولو بسط الله الرزق لعباده لبغوا فی الارض﴾** وه‌نه‌گه‌ر خوا به‌لیشاو رۆزی بو‌به‌نده‌کانی خوی فره‌کردبا، نه‌وا یا‌خیی ده‌بوون له‌زه‌ویدا **﴿ولکن ینزل بقدر ما یشاء﴾** وانا‌کات، به‌لکو نه‌ندازه‌یه‌ک نه‌دات که‌خوی بیه‌وی، چونکه نه‌و خوی چاک ده‌زانی چۆن رۆزی دابه‌ش بکاو. هه‌ر که‌سه‌ش چه‌نده‌ی بداتی **﴿انه بعباده خیر بصیر﴾** وه‌به‌رسته‌ی نه‌و به‌به‌نده‌کانی خوی نا‌گادارو بینایه **﴿وهو الذی ینزل الغیث من بعد ما قنطوا﴾** وه‌هه‌ر نه‌و خوایه‌شه‌ه‌ دوا‌ی نا‌ومیدی بوونی مه‌ردوم له‌باران، کاتی گرانی وقات وقری باران ده‌نیری **﴿وینشر رحمته﴾** و به‌هه‌رو مه‌یره‌بانی خوی به‌سه‌ر به‌نده‌کانیدا بلاو نه‌کاته‌وه **﴿وهو الولی الحمید﴾** هه‌ر نه‌ویشه و سه‌ره‌رشت کاری به‌نده‌کانیه‌تی، هه‌ر نه‌ویشه سوپاس‌کراو.

هیندی له‌نیشانه‌کانی خوا:

﴿ومن آیاته خلق السموات والارض﴾ وه‌له‌به‌لگوو نیشانه‌کانی ده‌سه‌لاتی خوایه، به‌دی هینانی ناسانه‌کان وزه‌ویی **﴿وما بث فیهما من دابة﴾** ونه‌و زینده‌وه‌رو جم وجوو‌لکه‌رانه‌ تییا‌یاندایا بوونه‌ته‌وه **﴿وهو علی جمهم اذا یشاء قدير﴾** هه‌رکاتیش بو‌خوی مه‌یلی ببی‌توانای هه‌یه‌هه‌موویان کو‌بکاته‌وه بو‌حیساب و لیکو‌لینه‌وه‌و پاداش **﴿وما اصابکم من مصیبة فبما کسبت ایدکم﴾** وه‌هه‌ر به‌لایه‌ک‌تان تووش بوو، نه‌وه به‌هوی کرده‌وه‌ی خو‌تا‌نه‌وه‌یه **﴿ویرفعو عن کثیر﴾** له‌زۆریک له‌گونا‌هه‌کانیش‌تان نه‌بووری وله‌سه‌ری سزاتان نادا، نه‌گه‌رچی شایسته‌ی سزایش بن **﴿وما انتم بمعجزین فی الارض﴾** وه‌نیوه‌خوا ده‌سه‌وسان نا‌که‌ن به‌هه‌له‌اتنتان له‌ده‌ستی له‌زه‌ویدا **﴿وما انکم من دون الله من ولی ولا نصیر﴾** وجگه له‌خواش هه‌چ دوست و یارمه‌تیده‌ری‌ک‌تان نییه. **﴿ومن آیاته الجوار فی البحر کالاعلام﴾** له‌نیشانه‌کانی ده‌سه‌لاتی نه‌وه: نه‌و که‌شتیانه‌ی که‌هه‌روه‌ک کیو له‌ناو ده‌ریادا دین و ده‌چن **﴿ان یشا**

یسکن الريح فيظللن رواكد على ظهره ﴿۲۶﴾ خونهگر خوا بیهوی (با) که هویه بو پویشتنی که شتییه کان رادهگری، نهوجا کاشتییه کان لهسهرپشتی دهریاوه قهتیس دهمینهوه و ناتوانن جووله بکهن ﴿۲۷﴾ **إن فی ذلك لآیات لكل صبار شکور** ﴿۲۸﴾ ینگومان نا لهودها بهلگه و نیشانهی زور ههه بو ههر خورارگریکی سوپاسگوزار، لهحالهتی خوشیی و ناخوشییدا ﴿۲۹﴾ **أو یوبقهن بما کسبوا** ﴿۳۰﴾ یان بههوی تاوانی سهرنشینهکانیانهوه نقوم دهکاو لهتاویان نهبات ﴿۳۱﴾ **ويعفوا عن کثیر** ﴿۳۲﴾ لهگهل نهوهیشدا لهزوریکی گونامهکانیان چاوپووشی دهکا، نقومیان ناکا ﴿۳۳﴾ **ويعلم الذین یجادلون فی آیاتنا ما لهم من محیص** ﴿۳۴﴾ و با نهو کهسانهش دهربارهی نایتهکانمان دهمبازی و کیشمان کیشم نهکهن، بزانه که هیچ خولادان و دهرهتانیکیان نیه، لهسزای رژی قیامت ﴿۳۵﴾ **فما لوتیتم من شی فمتاع الحیة الدنیا** ﴿۳۶﴾ ئینجا ههر

شتیک بیه نیوه بهخسراوه، لهزوت و بههروی ژبانی نهه دونیایه، زور بهزویی نهروات و نامینیهتهوه ﴿۳۷﴾ **وما عند الله خیر وابقی للذین آمنوا وعلی ربهم یتوکلون** ﴿۳۸﴾ نهو پاداشت و بهخششداش لای خواجه بو نهوانهی باوهریان هیناوه، وه به پهروهردگاریان پشت نهستورن، باشتروو پایهدار تره ﴿۳۹﴾ **الذین یجتنبون کبائر الإثم والفواحش** ﴿۴۰﴾ نهوانهش لهکوناهی گهروه (وهک شیرک و پیاو کوشتن و...) (دورهدهگرن، وه لهکاری ناپهسهندو دزیویش ههروا ﴿۴۱﴾ **وإذا ما غضبوا هم یغفرون** ﴿۴۲﴾ وهکاتیکیش توروه قهلس بوون چاوپووشی نهکهن، ایمامی (بوخاریی) نهلی: پیغهمبهر ﴿۴۳﴾ (ما انتقم لنفسه قط، إلا ان تنتهک حرمت الله) قهت لهبر نهفسی خوی، تولهی لهکس نهسهندوه، مهگر بریارو فرمانهکانی خوا بی ریز کرابان!

راویژ له نیسلامدا:

﴿۴۴﴾ **والذین استجابوا لربهم** ﴿۴۵﴾ نهوکهسانهش که بهدهنگی بانگی پهروهردگاری خویانهوه چوون ﴿۴۶﴾ **واقاموا الصلاة** ﴿۴۷﴾ و بهتیرو نهسهل نویژ یانکرد ﴿۴۸﴾ **وامرهم شورى بیسهم** ﴿۴۹﴾

وکاروباریان ولهنیو خویاندا به مشورت و پرس و راویژ بو، واته: ههر شتی بیته پیشی، نهوان بهخیرایی مهشورهتی بو دهکهن و لییدهکۆلنهوه، نهوسا بریاری کۆتایی لهسهر دهن. لهسوورهتی (ئال عیمران)، نایهتی (۱۵۹) یشدا- دهربارهی شوورا راویژ- دهفرموی: (وشاورهم فی الأمر...) لهوی زیاتر باسمان لهبارهی شووراه کردوه. بهلی چ پیغهمبهرو ﴿۵۰﴾ چ هاوهلانی، ههرگیز بی تهگیرو راویژو لیکۆلینهوه کارو رووداوه گرنگهکانیان را نهدهپهرا، پیویسته نهوش بلین که راویژ لهو شتانهدا دهکرت که: دهقیکی شهعیی بو نههاتی، وه لیکۆلینهوه بو جهنگ لهگهل ههنگهراوهکاندا لهسهر دهمی پیشهوا (نهبووبهکی داو، میراتی (قهدهک) و، تولهی شهراخبرو ژمارهی شهلاقهکان و، بهرانبهرووداوهکان، شووراو تهتهلهو بیژنگدانی راویژچوونهکان فرهزیکی نیسلامیهو، بنهمایهکی بهرزو نهگۆرهو، تادنیا دنیایی شکۆمهندارترو پرشدگارتر دهی، وه پیویسته گوی بو

خودمختار

سورة الشورى

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٢٦﴾ إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلِلْ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ. إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٢٧﴾ أَوْ يُوقِنْهُمْ بِمَا كَسَبُوا وَيُفَعِّلْ عَنْ كَثِيرٍ ﴿٢٨﴾ وَيَعْلَمُ الَّذِينَ يُخَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ مَّحْصٍ ﴿٢٩﴾ أَمْ أَوْنَبْتُمْ مِنْ شَيْءٍ وَفَعَّلَ الْحَيُّ الْوَدَّاعُ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣٠﴾ وَالَّذِينَ يَخْتَفُونَ كَثِيرًا مِنَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشِ وَإِذَا مَا عَصَوْهُمُ يَعْفِرُونَ ﴿٣١﴾ وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٢﴾ وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ ﴿٣٣﴾ وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٣٤﴾ وَلَمَنِ انْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ عَافَأُتِلْكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ. إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٣٥﴾ وَلَمَنِ سَبَرَ وَعَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿٣٦﴾ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ نَاصِرَةٍ. وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ يَقُولُ هَلْ إِلَى مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٣٧﴾

نه نجامه کهیشی بگيردری و، کاری پيکريست، و موسلمانانیش له نه نجامدانی شيوه کهيدا ده توانن به پيی بهرژوهندی نهو سهرده مه یان دیاری بکهن **﴿رَمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ﴾** و لهو پزق و رۆزیه ی پیمان داو ن ده به خشن له پيی خوادا **﴿وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ﴾** و نهو که سانهش که کاتی ستم و ناهه قییه کیان بهرام بهر بکريست، تۆله ی خو یان ده که نه وه، واته: ته سلیم و ملکه چی ستمه که نابن، و مل داناخه ن بۆسته مکاران و، رازی نابن و پیمان ناخۆشه ستمیان ئی بکری، بۆیه نازایانه خو ناماده نه کهن **﴿وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا﴾** و سزاو تۆله ی ههر خراپه یه که خراپه یه کی وه که نهو بی زیاده پره ی. نه مه یه که خوا له سورره تی ۱۹۴/۲ ده فهرمووی: (فمن اعتدى عليكم فاعتدوا عليه بمثل ما اعتدى عليكم...) یان ده فهرمووی: (وان عاقبتكم فمعاقبوا بمثل ما عوقبتكم به...) ۱۲۶/۱۶. به ئی... دوو جور لیبوردن هه یه: یه کیکیان ده بیته هو ی دامرکاندنه وه ی فیتنه و نازاوه ی ناوخۆ، نه مه کاریکی زۆر چاک و په سه نده، نهو ی تریشیان: ده بیته هو ی جورته ت و هه لئانی ستمکاران بۆ دريژه پیدانی ستم، نه مه یان زۆر ناپه سه نده و نابی عه فوو بکری، جا له باره ی یه که مه که وه خوا نه فهرمووی: **﴿فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ﴾** نینجا هه رکه سی که له تۆله ی ده ستریزیکار چاوپۆشی کردو، پاشانیش نیوان خو یانی سازدایه وه، نهو پاداشتی لای خوا یه. بۆ نمونه: خوا به رانه ر به بکوژی ده ست نه نقه ست (قیصاص) ی داناوه، که چی له م نایه ته دا هه ئی ده نیست بۆ لیبوردن و عه فوو لی. **﴿إِنَّهُ لَا يَحِبُّ الظَّالِمِينَ﴾** به راستی خوا ستمکارانی خو ش ناوی. **﴿وَمَنْ افْتَضَرَ بِعَدْوٍ﴾** و به راستی نهو که سه ی تۆله ی خو ی کرده وه له داوای نهو ستمه ی لییکراوه **﴿فَأَلْكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ﴾** نانه وانه خه تابه ر نابن و هه یج جۆره ره خنه و گونا هه کیان له سه ر نیه، چونکه ریگه یان پیدراوه تۆله ی خو یان یکه نه وه **﴿۴۲﴾** **﴿إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلَمُونَ النَّاسَ﴾** به لکو خه تا هه ر له سه ر نه وانه یه ستم له خه لکی نه کهن **﴿وَيَبْهَتُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾** و ده ستریزیکار ده کهن به ناهه ق له زه ویدیدا **﴿وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾** ئا نه وانه له پاشه رۆژدا نازارو سزایه کی ده رداکیان بۆ ده بیست **﴿وَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾** به راستی نهو که سه ی که دان به خۆدا ده گری و تۆله ناکاته وه، له تاوانی نه م و نهو ده بووری و، به راستی نهو له کاره (عه زم) له سه ر کراوه کانه له شه رعدا.

رۆژی رهشی تاوانکاران:

﴿وَمَنْ يَصِلْ إِلَى اللَّهِ﴾ **﴿فَمَا لَهُ مِنْ وَليٍّ مِنْ بَعْدِهِ﴾** هه رکه سی که خوا سه ر لیشتیواوی بکات "به هو ی لاری و. لاساری خو یه وه" نهو هه رگیز پاش نهو، هه یج دۆست و یارمه تیده ریکی نابی **﴿وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ﴾** وه له رۆژی دوا ییدا کاتی ستمکاران سزای دۆزه ده بینن، ده بینن **﴿يَقُولُونَ هَلْ إلی مُرِدٍّ مِنْ سَبِيلٍ﴾** نه ئین: ئایا هه یج ریگه یه که مان هه یه بگه ریینه وه، بۆ دنیا تا کارو کرده وه ی چاک نه نجام به دین؟ **﴿وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا﴾** ده یان بینن له سه ر ناگر راده نویرین **﴿خَاشِعِينَ مِنَ الذِّلِّ﴾** به سه ر کزی، له زه بوونی و بی ده سه لاتییدا **﴿يَنْظُرُونَ مِنْ طَرَفٍ خَفِيٍّ﴾** له ترسانا له بنه وه بۆ ئار نه پوان و "ناویرن به ته وای ته ماشای بکه ن" **﴿وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾** نه وانهش که بهروایان هه ناوه له رۆژی قیامه تدا نه ئین: **﴿إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾** بیگومان زیانمه دانی راسته قینه هه رنه وانه ن که خو یان و ژن و مندالیان له ده ست داوه و زیانیان کردوه له رۆژی قیامه تدا **﴿إِلَّا إِنْ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ﴾** هۆشیار بن! که نهو ستمکارانه لهو رۆژده له سزایه کی هه میشه ییدان **﴿وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءٍ يَنْصُرُونَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾** وه جگه له خواش هه یج پشتیوان و دۆست و یارمه تیده ریکیان نیه که له

سزای شو رزگاریان بکات ﴿ومن یضلل الله فما له من سبیل﴾ وه همرکه سیئکیش خوا گومرای بکات بهوئی سهرینچی خوئیوه هیج ریگهیهکی بو نییه تا خوئی دهر باز بکات.

به رله هاتنی قیامت فریای خوتان بکهون:

﴿استجیبوا لربکم من قبل ان یاتی یوم لا مرد له من الله﴾ وه لامی داخوازییه کانی پهرو دگارتان بدهنه وه پئش نهوئی روژیک بیئت که له لای خواوه هیج گه رانهوئی بو نییه ﴿مالکم من ملجا یومئذ﴾ که شو روژه نیتر هیج په ناگایه کتان بو نایبئت خوتان پهنا بدن ﴿ومالکم من نکر﴾ وحه شاتان پیناکریت، چونکه خوا چوارده وهری گرتوون. ﴿فان اعرضوا فما ارسلناک علیهم حفیظا﴾ جا نه گهر نهوانه له گهل شو هه موو هه لده هه روویان

وه رگیروا گوئیان بو نه گرتیت نهی محمد! ﷺ خه مبار مهبه، چونکه نییمه تو مان نه نار دووه چاودیروی کاریان بی و، زوریان لی بکهیت بو پروا مینان ﴿ان علیک الا البلاغ﴾ تو همر راگه یاند نه کهت له سهره ﴿وانا اذا انقضا الانسان منا رحمة فرح بها﴾ وه نییمه کاتی رحمت و به مره یه که له لایه ن خومانوه به مروءه بجیزین، له خوئی بایی نه بی! ﴿وان تصبهم سینه بما قدمت ایدیهم﴾ خو نه گهر بهوئی شو کارانه وه کردوویانه تووشی به لاو ناخوشیه که بوون ﴿فان الانسان کفور﴾ جا بیگومان ده بینیت که مروءه زور سپله یه نازو نیعمه ته کان نکوولی نه کا و "هه موو چاکه و پیاده تیه کی له بیر نه چیتته وه، وه که پیغه مبه ر ﷺ به خیزانه کانی خوئی فهرموو: ((یا معشر النساء! تصدقن فانی رایتکن اکثر اهل النار)) نهی کومه لی ژنان! هه موو تان خیر و صه ده قه و چاکه بکه ن، چونکه له شهوی میعراجدا نیوهم به به شی زوری دوژه دیت، له وانه ژنی وتی: بوچی نهی پیغه مبه ری خوا! فهرمووی: ((الانکن تکثرن الشکایه، وتکفرن العشر، لو احسنت الی احدا من الدهر ثم ترکته یوما، قالت: ما رایت

وَرَبُّهُمْ يُعْرِضُونَ عَلَيْهَا خَشِيعَاتٍ مِنَ الدَّلِيلِ يَنْظُرُونَ مِنْ ظَرْفٍ خَفِيٍّ وَقَالَ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ الْخَسِرَاتِ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ ﴿١٥﴾ وَمَا كَانَتْ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءَ يُنصِرُوهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ ﴿١٦﴾ أَسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ مَلَكٍ مَّا لَكُم مِّنْ مَّلْجَأٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُم مِّنْ نَّكَيرٍ ﴿١٧﴾ فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مَتَاعَ رَحْمَةٍ فَرِحَ بِهَا وَإِنْ تُصِيبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَمَاقِدْ مَتِّ أَيْدِيهِمْ فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿١٨﴾ اللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنِشَاءً وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذُّكُورَ ﴿١٩﴾ أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنِشَاءً وَيَجْعَلُ لِمَنْ يَشَاءُ عَاقِبَةً إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾ وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَآئِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بَأْذَنِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَىٰ حَكِيمٍ مُّبِينٍ ﴿٢١﴾

خیرا منك قط)) متفق علیه. مسلم: ۸۶/۱. چونکه نیوه سکالاتان زوره هه رده مئینکاری چاکه ی میردتان نه که ن، خو نه گهر به دریزایی روژگار له تک ژنیکتانا چاکه بکرت، به لام تهنا روژی وازی لی بهینی به میرده که ی نه لی: قهت من خیرم لیئت نه دیتووه. ﴿لله ملک السموات والارض﴾ خاوه نیئی ناسمانه کان و زهوی ته نیا هه ر بو خوایه ﴿یخلق ما یشاء﴾ هه چی بوئی دروستی نه کات ﴿یهب لمن یشاء اناثا﴾ به همرکه سیئ که خوئی بیهوی ته نها میننه و کچ نه به خشئ (نیمامی به غهوی) نه لی: وه که لووگ/ علیه السلام) "که سیش ناتوانی بیگوژی و بیکات به کوپ" ﴿ویهب لمن یشاء الذکور﴾ وه به همر که سیش که خوئی نارزهووی بیی ته نها کوپی نه داتی، وه (نیبراهیم/ علیه السلام) ﴿او یزوجهم ذکرانا و اناثا﴾ یان نه گهر بیهوی کچ و کوپیان نه داتی وه (موحه مهده/ علیه الصلاة والسلام) ﴿ویجعل من یشاء عقیما﴾ وه نارزهوویشی له همرکه سیئ بیی، نه زوکی ده کا، وه (یه حیا/ علیه السلام)

ئىتر ئەو كاتە ژن و پياو. ھەرگىز قايىلى وەبەرھىنانى مەندال ئابن" **﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ﴾** بەراستى زانىنى خوا دەۋرى ھەموو شىئىكى داۋە . بە توانايە لەسەر كەردنى ھەر كارى بىھوى بىكات.

چۈنەتتى ھاتنى وەجىي و وەرگرتنى:

﴿وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يَكْلِمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا﴾ بۇ ھىچ كەسنىڭ نەبوۋە كەخوا لەروو قەسەى لەگەل بىكات، مەگەر لەرېگەى وەھىيەۋە، يا بەشىۋەى خەو، يان بەخۇرپە (ئىلھام) **﴿أَوْ مِنْ رَاءِ حِجَابٍ﴾** يان لەپىشت پەردەۋە، وەك گفتوگۇكەى لە گەل موسادا، ئىمامى (ترمىزى) و (ئىبن ماجە) لە (جائىرى كۆرى عەبدوللا) وە دەگىرنەۋە كە پىغەمبەر **﴿پَيِّى وَت: ((مَا كَلَّمَ اللَّهُ أَحَدًا إِلَّا مِنْ رَاءِ حِجَابٍ. وَإِنَّهُ كَلَّمَ إِبْرَاهِيمَ الْكَلْفَاخًا))**. خۇاى گەۋرە لەپىشت پەردەۋە نەبى ھەرگىز قەسەى لەگەل ھىچ كەسنىكا نەكردوۋە، وە كەقەشەشى لەگەل باوكتا كەردوۋە، لەبەر ئەۋەبوۋ كە لەرۇژى (ئوحود) دا كۆرژاۋە شەھىد كراۋە. **﴿أَوْ يَرْسُلَ رَسُولًا فَيُوحِي بِلَاذَنَّهُ مَا يَشَاءُ﴾** يان فرىشتەيكە وەك جوبىرىل بىئىرىت. تا، بەفەرمانى خوا چى بوى رايىگەيەنيت پىي، ئەم ئايەتە وەلامە بۇ كافرەكانى مەككە كە گوتيان (لولا يَكْلِمُنَا اللَّهُ أَوْ تَأْتِينَا آيَةً). **﴿إِنَّهُ عَلَىٰ حَكِيمٍ﴾** بەراستىي ئەۋخوايەكى بىلندە بەسيفاتى بەسەر دروستكاۋەكانەۋە، گوتارو. كەردار بەجىيە **﴿وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا﴾** ھەرەك بۇ پەيامبەرانى پىشەن وەھىمان كەرد، ئاۋايش ئەم قورئانمان بۇتۇ وەھى كەرد، بەبىرارو فەرمانى خۇمان و، رۇخ و گيان و ئەقل دەرئىنيتتەۋە. **﴿مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ﴾** تۇ لە پىش وەھى نەتئەزانى كىتەب و بىروا چىيە؟ **﴿وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدَىٰ بِهِ مِنْ نِشَاءِ مَنْ عِبَادِنَا﴾** بەلام ئىمە ئەو قورئانمان كەردە نوورو رووناكىيەك، تا بەھۇى ئەۋەۋە ھەركەسىكەمان بويت لە بەندەكانمان رىنموومايى بكەين، كەۋابوو چ قورئان، چ بىروا ھەردوۋ بەھرى خوان **﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدَىٰ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾** بىگومان تۇ ئەى موحەممەد! **﴿بُؤ رېگەيەكى راست خەلكى رىنوينى دەكەيت. ﴿صِرَاطَ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ رېگە خۋايەك كە ھەرچى لەئاسمانەكان لەزەۋىدايە ھى ئەۋە، لەژىر دەسەلاتى ئەۋدايە ﴿إِلَّا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُور﴾ ھۇشياربە! كە ھەمووكارىك ھەربۇلاى ئەۋخوايە ئەگەرپىتەۋە، ئەوكاتە ئىتر ھەق و ناھەق لىك جيا ئەكرىتەۋە پاداشت و تۇلەيش وەر دەگىردى.**

كاترژمىر (۱۰:۲۰) لە (۱۴۱۷ ۵ ۲۵/۲۴) ك بەرامبەر بە (۱۹۹۶/۷ ۶) ز لەنووسىنى سوورەتى (شوررا) بوومەۋە، (لە راگەياندىنى ناۋەندىيى بزووتنەۋە) لە ھەلەبجە. زۇر سوپاس و منەت بۇ خۇاى دلۇقان.

*** **

۴۲- سوورەتى (زُخْرُوف) لە

مەككەيىيەۋ (۸۹) ئايەتە

بەناۋى خۇاى بەخشنەدى مېھرىبان

ئەم سوورەتە باسى يىروباۋەرو ئايدۇلۇژىيەت و پەيام و زىندوۋ بوۋنەۋە پاداشت و تۇلە ئەكات. جا بۇ يەكەم جار سەرچاۋەى وەھى روون دەكاتەۋە لەگەل راستىي قورئاندا، پاشان ھەندى لەنیشانەۋە بەلگەكانى دەسەلاتى خوا نیشان ئەدات، ئىنجا ھەندى لەباۋو نەرىتى جاھىلىيەت و سەردەمى نەزانىي و بت پەرسەن و ھەندى كارى گەندەلى تەردەخاتە روو، كورتيەكەش لە باسى بانگەۋازەكەى ئىبراھىم **﴿و﴾**، ئىنجا داستانەكەى موساۋ فىرەۋن.. كۇتايىشى بەباسى ھەندى لە گىروگرفتەكانى رۇژى قىامەت دىت.

بهم شیوه‌های ده‌ست پی‌ نه‌کات: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ * **حم** ﴿ثم پیتانه هیمای ثیجازی قورئانن
﴿وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ سونند بهم قورئانه که ناشکراو نمایانهو، روون که‌ره‌وه‌ی نه‌حکام و پریاره‌کانی خوایه
﴿إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ بیگومان نیمه کردمان به خویندنه‌وه‌یه‌کی شیوه زمان عه‌ره‌بیی ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ تا
به‌لکو له ماناو مه‌به‌سته‌که‌ی تیگه‌ن و، خوٲانی پی‌ ببستنه‌وه ﴿وَإِنَّ فِي أَمِ الْكِتَابِ لَدِينًا لِّعَلَىٰ حَكِيمٍ﴾ به‌راستی
نه‌و قورئانه له‌دایکی کتیب (لوح المحفوظ) دایه له لای خوٲمان، به‌زه به‌سر هه‌موو کتیبه ناسمانیه‌کانی تردا، پر
حیکمه‌ت وپر ورده‌کارییه ﴿فَنَضْرِبُ عَنْكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا﴾ باشه، ده‌کری نیمه بی‌دارتان نه‌که‌ینه‌وه بهم قورئانه
﴿إِن كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ﴾ له‌بر نه‌وه‌ی که نیوه که‌لینکی لارو ویرو له‌سنور ده‌رچوون؟ "نه‌شتی وا ناکه‌ین، به‌لکو

نیمه هه‌ر ناموزگاریتتان نه‌که‌ین، نه‌که‌رچی ناواشین له به‌ر
نیقامه‌ی به‌لگه له‌سه‌رتان ﴿وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيٍّ فِي
الْأَوَّلِينَ﴾ نیمه پیغه‌مبه‌ریکی زورمان نارده‌ته لای که‌لانی
پیشوو "هه‌ر وه‌ک تو نیراویته لای نه‌مانه. ﴿وَمَا يَأْتِيهِمْ
مِّنْ نَّبِيٍّ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ له‌گه‌ل نه‌وه‌یشدا هه‌ر وه
هیچ به‌یامبه‌ریکمان بو نه‌چوو، مه‌که‌ر گالته‌یان پیکردوو،
که‌چی له‌گه‌ل نه‌وه‌یشدا نیمه یه‌ک له‌دوای یه‌ک
هه‌ر پیغه‌مبه‌رانمان ناروو نارامیشیان گرت ﴿فَأَهْلَكْنَا
أَسَدًا مِنْهُمْ بَطْشًا﴾ جائه‌وانه‌ش که زور به‌هه‌لمه‌ت
ترو به‌هیزتر بوون (له‌قوره‌یش) له‌ناومان بردن، پاش
نینکاری و نکولیان ﴿وَمُضَىٰ مِثْلَ الْأَوَّلِينَ﴾ و نمونه‌و
داستانی پیشینه‌کان تیپه‌ری، که چیمان پیکردن.

موشریکه‌کانیش ده‌لین: خوا ناسمان و زهوی به‌دیه‌ناوه:

﴿وَلَنَسْأَلَنَّهُمْ مِنْ خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ نه‌که‌ر تو
لییان پیرسیت: کی ناسمانه‌کان و زهوی دروست کردوو؟
﴿لَيَقُولُنَّ خَلَقْنَاهُ عَزِيزٌ عَلِيمٌ﴾ بیگومانبه له‌وه‌لامدا نه‌لین:
خوای به‌تواناو زانا به‌دیه‌ناون، که‌چی هه‌ر بتان ده‌پرستن

﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا﴾ هه‌ر نه‌و خوایه که زهویی کردوو به‌لانو "و جیگه‌ی حه‌وانه‌ه‌تان" ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ
فِيهَا سُبُلًا﴾ وه ریگه‌ی هاتو چوی بو پیداکیشاون "له‌وشکانیی و، ده‌ریادا ﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ تا به‌شکو ری‌ ده‌ر بکه‌ن
و، به‌ره‌و پیداو‌یستییه‌کانتان رینماو شاره‌زا بین ﴿وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ﴾ وه‌هه‌ر نه‌و خوایه‌یه که له
ناسمانه‌وه به‌پی‌ پی‌ویست و نه‌ندازه‌یه‌کی دیاریی کراو ناوی نارده‌ خوار ﴿فَنَنْشُرُهُنَّ بِهٖ بِلَدٍ مِّمَّا﴾ جا ناوچه‌و سه‌ر
زهویه وشک و مردوو‌ه‌کانمان پی‌ سه‌وز و زیندوو‌کرده‌وه ﴿كَذَٰلِكَ تَخْرُجُونَ﴾ نیوه‌ش هه‌ر ناوا له‌گو‌ردا ده‌هیزینه
ده‌ری‌ و، زیندوو نه‌کرینه‌وه ﴿وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا﴾ هه‌ر نه‌و خوایه‌یه که نه‌و هه‌موو جووته‌ی دروستکردوو،
نه‌وه شیرینه، نه‌وه تاله، نه‌وه سپی‌یه، نه‌وه ره‌شه، نه‌وه نیره، نه‌وه می‌یه ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ مِنَ الْفَلَکِ وَالْأَنْعَامِ مَا
تَرْكَبُونَ﴾ وه له‌ که‌شتیی و وشترو و لآخی به‌رزه‌دا بو‌ی فه‌راهه‌مه‌یناون، تا له‌ده‌ریاو و شکانیدا سواریان بین،

سُورَةُ الزَّحْرِفِ

حَمْدُ شَرِيعَتِهِ

وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ
وَلَا الْإِيمَنُ وَلَكِن جَعَلْنَاهُ نُورًا نَّهْدِي بِهِ مَن نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا
وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٥٢﴾ صِرَاطَ اللَّهِ الَّذِي لَهُ
مَنَاقِبُ السَّمَوَاتِ وَمَنَاقِبُ الْأَرْضِ أَلَا لِلَّهِ صَبْرٌ لَّا مُؤَرَّءٍ ﴿٥٣﴾

سُورَةُ الزَّحْرِفِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمْدُ ﴿١﴾ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾ إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا
لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٣﴾ وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدِينًا
لِّعَلَىٰ حَكِيمٍ ﴿٤﴾ فَنَضْرِبُ عَنْكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا
أَن كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ ﴿٥﴾ وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَّبِيٍّ فِي
الْأَوَّلِينَ ﴿٦﴾ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَّبِيٍّ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ
﴿٧﴾ فَأَهْلَكْنَا أَسَدًا مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضَىٰ مِثْلَ الْأَوَّلِينَ
﴿٨﴾ وَلَنَسْأَلَنَّهُمْ مِنْ خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَيَقُولُنَّ
خَلَقْنَاهُ عَزِيزٌ عَلِيمٌ ﴿٩﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ
مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠﴾

بُوجِبَهِ جِيّ كَرْدَنِي نِيش و كارِه كَانَتَان ﴿**لَتَسْتَوُوا عَلَى ظُهُورٍ**﴾ تا له سهر پشتيان سه قام گير بن ﴿**ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ**﴾ له پاشا يادی نيعمه ته كانی په رومردگار تان بكن و وه بيري خوتانی بيننه وه و به دل سوياسی بكن ﴿**وَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا**﴾ و بليّن پاك و خاويته نهو خوايهی كه نه مهی بو رام كردوين، تا ناوا نيمه بتوانين سووديان لي وهر گرين ﴿**وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ**﴾ وه نيمه دهسه لاتی رام كردنيانمان نه بوو ﴿**وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ**﴾ نيمه بيگومان هر بولای په رومردگار مان نه گه پيښنه وه، دواي مردنمان (عبدالولای كورې عومهر) ده لي: هركاتي پيغه مېر ﷺ سواری ولاخه كهی ده بوو، سي جار (الله اكبر) ی ده كړدو پاشان نهی فهرموو: ((سبحان الذي سخر لنا هذا وما كنا له مقرنين وإنا إلى ربنا لمنقلبون))، دواي نهو هيش نهيفه رموو: ((اللهم إني أسألك في

سفری هذا البر والتقوى، ومن العمل ما ترضى، اللهم هون علينا السفر، واطولنا البعد، اللهم انت صاحب في السفر والخليفة في الأهل، اللهم اصحبنا في سفرنا واخلفنا في اهنا)). وه كاتي كيش كه ده گه پرايه وه بو ناو مالو مندالی نهيفه رموو: ((آيبون تأيبون إن شاء الله عابدون لربنا حامدون)) مسليم، نه بوو داوود، نه سائي، نه حمده.

دژبوی شهريك دانان بو خوا:

﴿**وَجْعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا**﴾ له پيشه وه ددانيان به وه دا نا كه هر خوايه ناسمانه كان و زهوی دروست كړدوه.. كه چی هر له بهنده كانی خوا خوی، منداليان بو بریاردا!! وتیان: فريشته كان كچی خوان! ﴿**إِنَّ الْإِنْسَانَ لِكَفُورٍ مبین**﴾ به پراستی ناده می سپه یه کی ناشکرایه ﴿**أَمْ اتَّخَذَ مَا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَأَصْفَاكُم بِالْبَنِينَ**﴾ نایا له ناو نه وانده كه خوی دروستي كړدوون، كچی داناوه بو خوی، نيوهی به كوپان تايبه تمه ند كړدوه؟! ﴿**وَإِذَا بَشَرٌ أَحَدَهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا**﴾ كه چی هركات يه کی له وانه مردهی كچی درابايه كه بو خواي به به زهیی به ويته ده نيایه وه ﴿**ظَلَّ**

سُورَةُ الزُّحُرُفِ

مَعْرِضٌ مِّنَ الْعِزِّ

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً يَقْدِرُ فَأَشْرَابَهُ، بِلَذَّةٍ مِّمَّةٍ كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿١٦﴾ وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْفَلَاحِ وَالْآفَاقِ مَا تَرْكَبُونَ ﴿١٧﴾ لَتَسْتَوِيَ أَعْيُنُ ظُهُورِهِ، ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ﴿١٨﴾ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ﴿١٩﴾ وَجْعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا إِنْ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ ﴿٢٠﴾ أَمْ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَأَصْفَاكُمْ بِالْبَنِينَ ﴿٢١﴾ وَإِذَا اشْرَأَحْدَهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٢٢﴾ أَمْ مِنْ يُنْسَوْنَ فِي الْحُلِيِّ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ ﴿٢٣﴾ وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبْدُ الرَّحْمَنِ إِنَّا شَاهِدُوا خَلْقَهُمْ سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْتَلُونَ ﴿٢٤﴾ وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَدَّتْهُمْ مَالَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٢٥﴾ أَمْ أَهْلِيْنَتُمْ كِتَابًا مِنْ قَبْلِهِ فَهُمْ بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ ﴿٢٦﴾ بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَاهُ آبَاءَنَا عَلَى أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَى آثَرِهِمْ مُّهْتَدُونَ ﴿٢٧﴾

وَكَيْفَ مَا زُجِّلَ

۲۸۰

وجهه مسودا وهو كظيم دهم و چاورو پومه تی رهش هه لده گه راو، لهركان پيشی ده خوارده وه! ﴿**أَوْ مِنْ يَنْشَأُ فِي الْحُلِيِّ**﴾ نایا كه سيك له نيوخشل و زينه تد په رومرده كراييت، واته: كيژ ﴿**وهو في الخصام غير مبين**﴾ وله كاتی ده مه قرده دهسه لاتی نادياراييت، بو خوا ده ييت؟! به لي كام نافرته هيه له كاتی برينه وهی كي شه كاندا وهك پيويست بتوانی به ريک و پيکی بهرگری له خوی بکا، نافرته به پیی سروشتی خوی زور حزی له خشل و زپرو خو رازانده وهو خو نارايشت دانه، هر بويهش له هه مو سهرده ميک دا ژنان واده بينرين، ته نانه تنيستاش كه سه دهی گه واهی نامو زانسته، ژنه خاوه شهاده كانش هر وانه! له لايه کی ديكه شه وه ژنان زور كه م بتوان له كاتی روو به روو بوونه وهی جهنگ و كي شه دا مافی خويان روون بكنه وه و بهرگری له خويان بكن، چونكه يان ناويين، يان (عاطفه) ی خويان زال ده بی به سهر يانداو گريه و زاری لييان تيك ددهات. ﴿**وَجْعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَنِ**

إِنَّا ﴿ ۱۸ 〉 **ثَو** فریشتانه‌ش که هه‌موو بنده‌ی خَوا‌ی به‌خشنده‌ن، به کچی خَوا‌یان داده‌نان! ﴿ **اشهدوا خلَقهم** 〉 **ثَا**یا **ثَو**انه کاتّی خَوا دروستی کردن له‌وی بوون؟! (ستکتب شهادتهم ویسألون) به‌راستی **ثَو** که‌واهییه ناهه‌قیه‌یان له‌سهر **ثَو**نوسری‌و، له‌نامه‌ی کاره‌کانیاندا پرسیاریان لیده‌کرتت "له‌پوژی قیامه‌دا" ﴿ **وقالوا لو شاء الرحمن ما عبدناهم** 〉 وه ده‌لّین: نه‌گهر خَوا‌ی میهره‌بان ویستبای ئیمه ههرگیز نه‌مان نه‌پهرستن، واته: مادام خَوا ویستی بووه، دیاره رازییه! ﴿ **مالهم بذلك من علم** 〉 بۆنه‌و پرو بیانوه‌شیان هیچ جوّره زانست و به‌لگه‌یه‌کیان نئییه ﴿ **إن هم إلا یخرون** 〉 ههر له‌خویانه‌وه‌و به‌دروو پرو پالانتیه قسه نه‌کهن. ﴿ **أم اتیناهم کتابا من قبله** 〉 یاخو ئیمه له‌پیش قورئاندا نامه‌یه‌کمان به‌وان داوه، پشتگیری بته‌پرستیه‌کیان بکا ﴿ **فهم به مستمسکون** 〉 جا **ثَو**ان ده‌ستی پیوه گیر

بکه‌ن؟ واته: **ثَا**یا **ثَو**انه به‌لگه‌یه‌کی نه‌قلیان هه‌یه بۆ قسه‌کانیان ﴿ **بل قالوا إنا وجدنا آباءنا علی أمة** 〉 نه‌خیر، به‌لکو هیچ به‌لگه‌یه‌کیان نییه، **ثَو**ه نه‌بی که نه‌لّین: ئیمه باوو باپیرانمان له‌سهر **ثَا**یین و مه‌زه‌به‌یکی ئاوادیهو ﴿ **وانا علی آثارهم مقتدون** 〉 به‌راستی ئیمه‌یش به‌شوین پیازی **ثَو**اندا پینموون نه‌یین وه‌نگاو هه‌ل نه‌گیرن ﴿ **وكذلك ما أرسلنا من قبلك فی قریة من نذیر** 〉 وه‌بو ته‌رزه‌ی **ثَو**مانه، ههر په‌یامبه‌ریکی ترسینه‌رمان - له‌پیشته‌وه - ناردوه بۆ **ثَا**ریك ﴿ **إلا قال مترفوها** 〉 خو‌شگوزمه‌رانه‌کانیان به‌گوئیان نه‌کردوه‌و وتویانه: ﴿ **إنا وجدنا آباءنا علی أمة** 〉 به‌راستی ئیمه باوو باپیرانمان دیتوه له‌سهرمه‌زه‌ب و **ثَا**یینیک (وانا علی آثارهم مقتدون) و ئیمه‌یش به‌شوین **ثَو**اندا نه‌پوین و پیژه‌ویان نه‌کهن ﴿ **قال اولم جئتكم باهدى مما وجدتم علیه آباءكم** 〉 پیغه‌مبه‌ره‌که‌ش وتوویه‌تی: باشه نه‌گهر من به‌رنامه‌و **ثَا**یینیکی باشتم له‌وی باوو باپیرانمان بۆ هینان ئیوه ههر نکولی نه‌کهن؟! ﴿ **قالوا إنا بما أرسلتم به كافرون** 〉 له‌وه‌لامدا وتوویانه: بنگومان ئیمه به‌و به‌رنامه‌ی ئیوه پیی

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَرِهِمْ مُقْتَدُونَ ﴿ ۱۸ 〉 قُلْ أُولَٰئِكَ حُتُّوا بَاهْدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ آثَارًا فَكَلَّاوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿ ۱۹ 〉 فَاتَّقِنَا مِنْهُمْ فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿ ۲۰ 〉 وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِمَّا تَعْبُدُونَ ﴿ ۲۱ 〉 إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿ ۲۲ 〉 وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿ ۲۳ 〉 بَلْ مَتَّعْتُ هَٰؤُلَاءَ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُبِينٌ ﴿ ۲۴ 〉 وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ ﴿ ۲۵ 〉 وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَٰذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ ﴿ ۲۶ 〉 أَهَمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَيعَادَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُلْخًا وَيُرْحَمَ رَبُّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿ ۲۷ 〉 وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لِيُوبِتَهُمْ سَفَافًا مِنْ فُضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿ ۲۸ 〉

نیرراون باوه‌رناکه‌ین! ﴿ **فَاتَّقِنَا مِنْهُمْ** 〉 ئینجا ئیمه‌ش تۆله‌مان لی‌ساندن ﴿ **فانظر كيف كان عاقبة المكذبين** 〉 جاسه‌رنج بده، بزانه‌ده‌ره‌نجامی بی باوه‌رمان و به‌درو‌خه‌ره‌وان چۆن بوو؟ به‌رانه‌تی ئیبراهیم له‌بته‌کان و راگه‌یاندى یه‌کخوا په‌رستی:

﴿ **وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ** 〉 **ثَو** کاته وه‌یر بینه‌ نه‌ی موحه‌مه‌د ﷺ که ئیبراهیم به‌ باوک و گه‌له‌که‌ی خوی وت: ﴿ **إننى براء مما تعبدون** 〉 بنگومان من له‌و خَوا‌یانه‌ی که ئیوه نه‌یا نپهرستن، بیزارو به‌ریم ﴿ **إلا الذى فطرني فإنه سيهدين** 〉 جگه له‌و خَوا‌یه‌ی که دروستیکردوم، جابه‌راستی **ثَو**ویش پینموونیم نه‌کات بۆ پریگه‌ی راست و دروست ﴿ **وجعلها كلمة باقية في عقبه لعلهم يرجعون** 〉 کاریکی کرد که **ثَو**و وشه‌یه، (وشه‌ی یه‌کخوا په‌رستی) - پاش خویشی - له‌ نه‌وه‌کانییدا ههر بمینیت، تا به‌لکو بگه‌رینه‌وه بۆلای خوا... به‌ئى په‌یامبه‌رمان

و په پیره وانیان ، هه ردهم هه والیان داوه بۆ چه سپاندنی وشه ی (لا إله إلا الله)، ده بئ پاش خویشیان هه ره نهوه له سه ره زاو له ناو دئی په یروان و نهوه کانیاندا بئ ﴿ **۲۹** بل متعت هؤلاء وآباءهم ﴿ خو من نهوان هاو بهش دانهره کانی مه ککه و . باوو با پیرانیانیشم به ره ره وهر کرد به جو ره ها نیعمه ت و به خشش ﴿ **حتی جاءهم الحق ورسول مبین﴾** تا (قورئان) و په یام به ریکی ناشکراو نمایانیان بؤهات ﴿ **۳۰ ولما جاءهم الحق﴾** وه کاتی هه ق و راستیی (قورئان) یان بؤهات ﴿ **قالوا هذا سحر﴾** وتیان نه مه جادووه! ﴿ **وانا به کافرون﴾** به راستیی ئیمه بروامان پیی نیه ﴿ **۳۱ وقالوا لولا نزل هذا القرآن علی رجل من القریتن عظیم﴾** بیانوویه کی تریان گرت و ووتیان: بۆچی ئه م قورئانه بۆ پیایو یکی گهره ی ده وه له مهن دی ئه م دووشاره مه ککه و تانیف نه هاته خوار؟ بۆچی خوا (ولهیدی کوپی موغیره) ی مه ککه یی و (عوروه ی کوپی مه سعود) ی (سه قه فی) له تانیفدا نه کرد به په یام بهر؟ که خاوه نی سه روه ت و سامان! دیاره تهرانووی هه موو حه قیقه تیک لای جاهیلیه ت گهره یی و سه روه ت و دارایی و هیژ و ده سه لاته! ﴿ **۳۲ اهم یقسمون رحمة ربک﴾** نایا نه وانه ره حمه ت و میهره بانی په ره ره دگارت بهش نه کهن؟! تا په یام به ریقتیش به ده ست نه وان بیته؟! ﴿ **نحن قسمنا بینهم معیشتهم فی الحیاة الدنیا﴾** له کاتی کدا ئیمه به حیکمه تی خو مان گوزهرانیانمان له نیوانیاندا له ژیان دیادا به شکردووه، واته: ته نانه ت ژیان دیوانیشیان که شتیکی بی نرخه، به ده ستی خو یان نیه، چ جای به خشینی ره حمه تی په یام به ریقتی ﴿ **ورفعنا بعضهم فوق بعض درجات﴾** وه هه ندیکیانمان به رز کردو ته وه به سه ره هه ندیکیاندا به چه ندین پله له مال و سامان و ده سه لاته ﴿ **لیتخذ بعضهم بعضا سخریا﴾** بۆ نه وه ی هه ندیکیان، هه ندیکیتر بکه نه بهر کار له کارو باریاندا، واته: یه کتر به کار بینن له نیش و کاری خو یاندا و . سوود له لیها تووی نه زموونی یه کتر وهرگرن، چونکه نه گهر هه موویان سه روه تمه ندو، له هه موو شتیکیا وه ک یه ک و ابن، نه و کاته نیش و کار ناو او نه وه ستی، خو ناشکری مه ردوم هه مووی نه اندازیان، یان پزیشک، یا نانه وایی.. هتد ﴿ **و رحمة ربک خیر مما یجمعون﴾** وه ره حمه ت و میهره بانی په ره ره دگاری تۆ. له ته وای نه وه ی نه وان کو ی نه ککه نه وه، له سه روه ت و دارایی دونیا باشته ره.

زَیْر و زَیْوَى زُور، نیشانه ی ره زامه ندی خوا نییه:

﴿ **۳۳ ولو لا ان یرکب الناس امة واحدة﴾** نه گهر له بهر نه وه نه با که خه لکی هه موو بووبان به یه ک گهل کافر ﴿ **لجعلنا لمن یرکب بالرحمن لیبوتهم سقفا من فضة﴾** نه وه نه د مال و سامانمان ده دا بهر که سه ی که باوهری به خوای به به زه یی نه بوایه که میچی خانووه کانیان له زیو بوایه ﴿ **ومعارج علیها یمظرون﴾** وه پله و قادرمه ی زیمرمان بۆ دانه نان تا پیی سه ره کون ﴿ **۳۴ ولیبوتهم ابوابا و سررا علیها یتکون﴾** سه ره پای نه وه ش هه موو دهرگا و ته ختیکیان بۆ ماله کانیان له زیو دانه نا که له سه ره نه و ته ختانه دانیشن و پال بده نه وه ﴿ **۳۵ وزخرفا﴾** وه به هه موو نه خش و نیگاریکی جوان خانووه کانیانمان دهراننده وه ﴿ **وان کل ذلك لما متاع الحیاة الدنیا﴾** وه نه وه هه مووه هه ر زرق و برقی ژیان دیایه ﴿ **والآخرة عند ربک للمتقین﴾** مالی نه و لاش لای په ره ره دگارت هه ر بۆ پاریزکارانه واته: ژیان نیه م دونیا به نه وه نه د بئ نرخه ی.. نه وه نه د سووکه که نه گهر له بهر نه وه نه بوایه جیهان هه مووی بئ برها بوایه له بهر خو شگوزهرانی، هه موویمان نه به خشی به بئ برها یان، (پیشه و عمر کاتی پیغه مبه ری دیت ﷺ که له سه ره حه سیری رملووی راکشابوو ناسه واری له ته نیشته وه دیاره گریاو وتی: نه ی پیغه مبه ری خوا! نه وه کیسرا و قه یسه ره، نه ویش گوزهرانی تویه! پیغه مبه ر ﷺ شانی دادابوو دانیششت و فره مووی: نایا له گومانایت کوپه کی خه تاب؟! پاشان فره مووی: نه وانه هه ر له م دونیا به دا خوای گهره نازو نیعمه ت و پۆزی خو یانی پیداون! وه له ریوایه تیکی

تردا هاتووه: ((اما ترضی ان تكون لهم الدنيا ولنا الآخرة))، واته: مهگر بهوه پازی نیت که دنیا بو نهوان بی-
قیامه تیش بو نیمه؟! ته فسیری ئیین که سیر (مسلم: ۱۱۰/۲).

مهترسی پشتکردن له خوا:

﴿ومن یعش عن ذکر الرحمن﴾ هه که سیک له پاست یادی خوا روو وهر گپری ﴿نقیض له شیطانا﴾ نهوا نیمه
شهیتانیکی بو ده سازنین ﴿فهو له قرین﴾ هه ردهم هاو پری دهیت و، لئی جیا نابیته وه ﴿وانهم لیصدونهم عن
السبیل﴾ بهراستی نهو شهیتاننه پیشگیریان دهکن له ریچه ﴿ویحسبون انهم مهتدون﴾ وایش نهزانن که بو
راسته پری پینموونیکراون! ﴿حتى اذا جاءنا﴾ تا نهو کاته به زنجیر کراوی له گهل هاو پریکی دینه لاما ﴿قال یا

لیت بینی وبینک بعد المشرقین﴾ نهو حله به هاوه له که ی
نهلی: خوژگه نیوان من و تو به قهدهر نیوان خوژه لات و
خوژئاوا دوربا ﴿ففس القرین﴾ بهراستی هاو پریه کی
زور خراپ بویت ﴿ولن ینفعکم الیوم اذ ظلمتم انکم فی
العذاب مشترکون﴾ ئینجا پیان نهوتری، ئیتر نه پری نهو
قسانه هیچ سوو دیکتان پی ناگهینهی، له کاتیکیدا ستهمتان
له خو کرد، ئیستا بهراستی هه موو پیکه وه هاو بهشین له
سزاکه دا ﴿افانت تسمع الصم﴾ جانا یا تو به که پان
راستی ده بیستی؟ ﴿و تهدی العمی ومن کان فی ضلال
مبین﴾ یا خو کویران و نهو که سانه ی له گو پری ناشکرادان
رینمای ده کهیت؟ هه رگیز ناتوانی ناوا بکهیت، جا که واته
دلگران مه به نه گهر پراوشیان نه هینا ﴿فاما نذهبنک
ئینجا نه گهر تو له م ناوه لابهین و بتمرنین "پیش نهوه
کاتی خو ی بیت ﴿فاما منهم منتقمون﴾ بیکومان هه توله یان
لی وهر نه گرین، نه گهر دوا ی مردنی تویش بیت ﴿او نرینک
الذی وعدناهم﴾ یان نه گهر چه بکهیت نهو هه ره شهو
سزایه ی به لئیمان پیدابوون نیشانته بدهین و به چاو

المؤمنون یؤمنون

والبیوتهم اوتوا و سررا علیها یتکون ﴿۳۶﴾ و زخرفا و
کُلّ ذلک لعلّکم لعلّکم الحیوة الدنیا و الآخرة عند ربّک
المؤمنین ﴿۳۷﴾ و من یعش عن ذکر الرحمن نقیض له شیطانا
فهو له قرین ﴿۳۸﴾ و انهم لیصدونهم عن السبیل و یحسبون
انهم مهتدون ﴿۳۹﴾ حتی اذا جاءنا قال ینلت بیتی و بینک
بعد المشرقین ففس القرین ﴿۴۰﴾ و لن یففعکم الیوم
اذا ظلمتم انکم فی العذاب مشترکون ﴿۴۱﴾ افانت تسمع
الصم او تهدی العمی و من کان فی ضلال مبین ﴿۴۲﴾
فاما نذھبنک فانما منهم من یفقمون ﴿۴۳﴾ او نرینک الذی
وعدتهم فان علیهم مقتدرون ﴿۴۴﴾ فاستمسک بالذی اوحی
إلیک انک علی صراط مستقیم ﴿۴۵﴾ و انه الذکر لک و لقومک
و سوف تسکون ﴿۴۶﴾ و من ارسلنا من قبلك من رسلنا
اجعلنا من دون الرحمن ءالهة یعبدون ﴿۴۷﴾ و لقد ارسلنا
موسى یأیننا الی فرعون و ملائیه فقال ینی رسول
رب العالمین ﴿۴۸﴾ فلما جاءهم بائینا اذا هم منها یضکون ﴿۴۹﴾

و نریهم

۴۲

بیبینی، نهوا نیشانته ددهین ﴿فاما علیهم مقتدرون﴾ چونکه نیمه به سهریانا زالین و له ده ستمان ده رناچن.
دهستت له بهرنامه که ی خوا توند بنالینه:

﴿فاستمسک بالذی اوحی الیک﴾ که و ابو دهست بگره بهو قورنانه ی و هیکراوه بو ت نهی موحه مهدها
﴿انک علی صراط مستقیم﴾ چونکه تو له سهر رینگه ربنازیکی راستی ﴿وانه لذكر لک و لقومک﴾ بیکومان نه م
قورنانه شهرف و ناوو شوژه تیکی گه وره یه بو خو ت و بو هوزه کهت، چونکه بهراستی هه به قورنان سهریان بهر
دهبی، نهو ته پیغه مبهه ﴿نه فرمووی: ((ان الامر فی قریش لا ینازعهم فیہ احد الا اکبه الله علی وجهه ما قاموا
الدین)) فتح الباری. بهراستی نه م کاره. واته: ویلایه تی موسلمانان هه له نیو قوره یشدا دهبی تا نهوان نایینی خوا
رابگرن. هه که سیک بهر بهر کهانیان له گهل بکات، خوا به ده ما نه یخات. ﴿سوف تسالون﴾ وه له ناینده شدا

پرسیارتان دهر باره ی قورئان لی نه کری: چیتان کرد سهارت بهو بهمه گوره یه؟ ﴿۵۶﴾ **وسئل من ارسلنا من قبلک من رسلنا** ﴿۵۷﴾ تو له نوممه تانی په یامبه رانیگ بهرله تو، ناردراون بیرسه: ﴿اجعلنا من دون الرحمن آلهة یعبدون﴾ نایا جگه له خوی به خشنده، بریارماندا بوو خوا گه لی بیرستری؟ واته په یامبه ران هه موو یه دهنگن بو یه کخوایه رستی و دور گرتن له شیوازی بت پرستی، دیاره هیچ پیغه مبه ریک نه نیردراوه.

موساش به نیشانه گه لی، چوو بولی فیرعه ون:

﴿وَلَقَدْ ارسلنا موسیٰ بآیاتنا إلیٰ فرعون وملائه﴾ بیگومان نیغه موسامان نارد به چهند موعجیزه یه که وه بولی

فیرعه ون و پیاده گوره کانی مه ملکه ته که ی ﴿فقال إنی رسول رب العالمین﴾ نینجا چووو پنیگوتن: به راستی من نیردراویکی خوی په رومردگاری جیهانه کانه بولی نیوه.

نه وانیش داوای موعجیزه یان لیکرد ﴿فلما جاءهم

بآیاتنا﴾ جا هر که موسا به به لگه کانه نه وه (داره

دهسته که یی و دهسته سپیه که یی و...) هاته لایان ﴿إذا هم

منها یضحکون﴾ له نا کاو که بینانن، بینانن ده خنین

و، گالته یان لیده هات ﴿وما نریهم من آیه إلا همی اکبر من

اختها﴾ نیغه هر نایهت و موعجیزه یه کی خو مان نیشانی

نه وان ددها، له نیشانه که ی پیشه وه گوره ترو گرنگر بوو

﴿واخذناهم بالعذاب﴾ که چی هر بریایان نه میناو نیغه میش

به سزا قارمان لیکرتن، به سزایه که له نایه تی (۱۳۰)

ی (نه عرف) دا دیار ییکراوه ﴿لعلهم یرجعون﴾ تا به لکو بو

پئی راست بگه رینه وه و په شیمان بینوه ﴿وقالوا یا ایها

الساحر ادع لنا ربک بما عهد عندک إنا لمهتدون﴾ جا کاتی

سزاکه یان دیت و تووش بوون - له باتی نه وه که بریو بینن -

وتیان: نه ی ماموستای زانا! نه ی جادو و گه را نزا بکه،

له په رومردگارت داوا بکه بهو په یمانه ی که به تو ی داوه، با

سزامن له سر ه لگری، نه وس دنیابه پاش لبردنی سزاکه

نیغه پئی هی دایهت نه گرین! ﴿فلما کشفنا عنهم العذاب﴾ جاکاتی سزاکه مان له سر لبردن ﴿إذا هم ینکثون﴾

کتوپر په یمانه که یان شکان و بریایان نه مینا.

فیرعه ون بای هه وایی و یاخی بوو:

﴿ونادی فرعون فی قومه﴾ و فیرعه نیش جاریدا به ناو گه له که یدا ﴿قال یا قوم الیس لی ملک مصر﴾ وتی:

نه ی قوم و هوزم! نایا ولاتی میسر هی من نیو، من پاشای (میصن) نیم؟ ﴿وهذه الانهار تجری من تحتی﴾ و نه م

هه موو جوگه و روبرانه ش به به رده م کو شکه که مده چن؟! ﴿افلا تبصرون﴾ ده نایا نابین؟! من له چ

دهسته لاتی که دم؟ موساش چنده هوزار و بی دهسه لات!! ﴿ام انا خیر من هذا الذی هو مهین﴾ به لکی من چاکترم

له که ی لاوازه، من خاوه نی داراییم، موسایش بی چاره و هوزار، نایا کامان شیاوین؟! ﴿ولا یکاد یرین﴾ له وانه ش

سُورَةُ الرَّحْمٰنِ

الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

وَمَا نُرِیْهِمْ مِنْ آیَةٍ إِلَّا هِیَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَأَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ یرْجَعُونَ ﴿۵۸﴾ وَقَالُوا إِنَّا هِیَ السَّاحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ إِنَّا لَمُهْتَدُونَ ﴿۵۹﴾ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذْ هُمْ ینْکُثُونَ ﴿۶۰﴾ وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِی قَوْمِهِ قَالِ ینْقُومُ الْیَسْرِ لِیْ مُلْکُ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تجرِی مِنْ تحتی أَفَلَا تبْصِرُونَ ﴿۶۱﴾ أَمْ اَنَا خَیْرٌ مِنْ هَٰذَا الَّذِیْ هُوَ مَهِیْنٌ وَلَا یَکَادُ یرِیْنِ ﴿۶۲﴾ فَلَوْلَا اَلْقِیْ عَلَیْهِ آسُورَةٌ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلٰٓئِکَةُ مُقَرَّرِیْنَ ﴿۶۳﴾ فَاسْتَحَفَّ قَوْمُهُ فَاطَاعُوْهُ إِنَّهُمْ کَانُوْا قَوْمًا فَسِیْقِیْنَ ﴿۶۴﴾ فَلَمَّاءَ اسْفُوفًا اَنْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِیْنَ ﴿۶۵﴾ فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِیْنَ ﴿۶۶﴾ وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْیَمَ مَثَلًا إِذْ قَوْمُکَ مِنْهُ یَبْصُرُونَ ﴿۶۷﴾ وَقَالُوا ءَاٰلِهَتُنَا خَیْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوْهُ لَکَ الْاَجْدَالُ بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ﴿۶۸﴾ اِنْ هُوَ اِلَّا عَبْدٌ اَنْعَمْنَا عَلَیْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنیِّ اِسْرٰٓءِیْلَ ﴿۶۹﴾ وَلَوْ نَشَاءُ لْجَعَلْنَا مِنْکُمْ مَلَٰئِکَةً فِی الْاَرْضِ یُخَلِّقُوْنَ ﴿۷۰﴾

نیه بتوانی مه به سستی خوئی به رهوانی روون بکاته وه ، فیرعه ون مه به سستی له وگرپیه بوو که له زمانی مووسا دا بوو له کاتی ناخاوتندا ده گیردرا ، بۆدوایش خوا لایبرد ﴿ **فلولا القی علیه اسورة من ذهب** ﴾ جا بۆچی له لایهن په ره وردگاریه وه ده سته بندو بازنی زپیری نادریتی؟ چونکه بازنی ئالتوون ، نیشانه ی گهره یی بووه لای نه وان دیاره پاشا فیرعه ونیه کان باویان وابوو که بازن و ده سته بندی زپریان له ده ست کردوو ، بۆیه نه وه ره خنیه ش له و ده گرن ، به لام په یامبه ران نه یانه وه ی نه واسایه هه لوه شینه وه وه نه واسامانه بگپرنه وه بۆ جیی راسته قینه ی خوئی ﴿ **و جاء معه الملائكة مقترنین** ﴾ یان بۆچی کو مه لی فریشته له گه لیا نه هاتوون؟! یارمه تی بدن .

فیرعه ون زانی قه وه که ی سوکن ، به نی لی توند کردنه وه ؛

﴿ **فاستخف قومه فاطاعوه** ﴾ جا فیرعه ون به م قسانه قه وه که ی خرۆشانندو هه لیخه له تاندن ﴿ **انهم كانوا قوما**

فاسقین ﴾ به راستیی نه وانه گه لیکی فاسق و تاوانبارو له سنوور ده رچوو بوون ، بۆیه فیرعه ون سواری سه ریان بوو و

گومپایکردن!! ﴿ **فلما اسفونا** ﴾ جا کاتی توپه ریان کردین به کاره خراپه کانیان ﴿ **انتقمنا منهم** ﴾ تۆله مان لیسه ندن

﴿ **فاغرقناهم اجمعین** ﴾ هه موویانمان له (نیل) دا خنکاند . ئیمامی (ئه حمه د) ئه م قهرمووده یه دینیت : ((إذا رایت الله -

عزوجل - یعطی العبد ماشاء وهو مقيم علی معاصیه فإنما ذلک استدراج منه له ، ثم تلا : فلما اسفونا انتقمنا منهم

فاغرقناهم اجمعین)) . واته : کاتی دیتت خوا ده به خشی به بنده ، هه رچی حه ز بکات ، له هه مان کاتیشدا به رده وام بوو

له سه ر گوناح و تاوان ، نه وه به راستیی (نیستدرج) وه ورده وده سه ر خستنیه تی و به خوئی نازانی ، تا تۆله ی

لیده کاته وه ، پاشان نه و ئایه ته ی : ﴿ **فلما اسفونا** ﴾ ی خوینده وه . ﴿ **فجعلناهم سلفا ومثلا للآخرین** ﴾ جا کردمان به

پیشینه و ، په ندو عیره ت بۆ خه لکانی پاش خویان ، هه تاکه سینکی تر له ریی نه وانه وه نه روا ﴿ **ولما ضرب ابن مریم**

مثلا ﴾ نه و ده مه ش که کوپه که ی مه ریه م "عیسا" به نمونه باسکرا . (عه بدوللای زبهری) نمونه یه کی هینایه وه و

وتی : ئایا ئیمه و په رستراوه کانمان و خه لکی تر وه ک ئیمه ده چنه دۆزه خه وه ! جا خو نه گه ر نه و قسه وابی ده بی

عیسا و فریشته کانیش هه ر بچه دۆزه خه وه ! ﴿ **إذا قومک منه یصدون** ﴾ له ناکاو هۆزه که ت له و نمونه یه ی (زبهری)

کردیانه گاله و هه را ، جا کاتی نه و ه یان بۆ پیغه مبه ر ﴿ **کیپراییه وه قهرمووی** : به لی : هه رکه سی خوئی پییخو شبی

له باتی خوا په رستری ، نه وه له گه ل په رستراوه که یدا ده چینه دۆزه خه وه ، وه به راستیی نه وانه هه ر شه یان

ده په رستن . وه نه وه ش قهرمانی به په رستنی دابی ، جا خوا ﴿ **ان الذین سبقت لهم منا الحسنی اولئک عنها**

مبعدون﴾ ۱۰۱/۲۱ . ناره خوارئ . واته : بنگومان نه وانه ی له لایهن ئیمه وه پیشتر پیریاری به خته وهرییان بۆ دراوه

له دۆزه خ دوور ده خرینه وه ، واته : نه گه ر چی په رستراویشن . ﴿ **وقالوا آلهتنا خیر ام هو** ﴾ وه وتیان : ئایا

په رستراوه کانی ئیمه چاکترن ، یان عیسا؟! ده نه گه ر عیسا به روا ته دۆزه خه وه ، ده با ئیمه ش هه ر بچه نه دۆزه خه وه

﴿ **ما ضربوه لك الا جدلا** ﴾ نه و نمونه یان هه ر بۆ ده مه ده می هینایه وه ﴿ **هل هم قوم خصمون** ﴾ به لکو نه وان هۆزیکن

هه ر ده مبارزی ده که ن ﴿ **ان هو الا عبد انعمنا علیه** ﴾ عیسا ش هه ر به بنده یه کی ئیمه بوو ، به هره ی پیغه مبه ریتیمان پی

به خشی ﴿ **وجعلناه مثلا لبني اسرائيل** ﴾ و کردمان به نمونه یه ک بۆ نه وه کانی یه عقوب له سه ر ده سه لاتی خو مان

﴿ **ولو نشاء لجعلنا منکم ملائکة فی الارض یخلفون** ﴾ وه نه گه ر بمان ویستبا هه ندیکتانمان ده کرده فریشته

له زه ویدا جیتانی تیا بگرنه وه ﴿ **وانه لعلم للساعة** ﴾ وه دابه زینی عیسا بۆ زه وی - له ناسمانه وه - زانییکه بۆ

نزیککی قیامه ت و نزیککی قیامه تی پیده زانریت ﴿ **هلا تمترن بها** ﴾ جا که واته له هاتنی قیامه ت به گومان مه بن

﴿ **واتبعونی هذا صراط مستقیم** ﴾ و قه په ره وی هه ر له من بکه ن ، نانه مه یه پی راسته که ﴿ **ولا یصدنکم الشیطان انه**

لکم عدو مبین ﴿۶۵﴾ وه با شہیتان ریگہی ههقتان لی نهگریت، چونکه بهراستی نهو دورژمنیکی ناشکراتانه ﴿۶۶﴾ **ولما جاء عیسی بالبینات** ﴿۶۷﴾ کاتی که عیسا ش بهچهندان بهلگہی ناشکراوهاته لایان ﴿۶۸﴾ **قال قد جنتکم بالحکمة** ﴿۶۹﴾ وتی بهراستی بهپیغهمبهریتیوه هاتوم ﴿۷۰﴾ **ولابین لکم بعض الذ یختلفون فیہ** ﴿۷۱﴾ وهبو نهوہی همدیک لهوشتانهتان بو روون بکهمهوه، نیوه ناکوکن تییدا! لهکاروباری ثابین و دینتان ﴿۷۲﴾ **فاتقوا الله واطیعون** ﴿۷۳﴾ چاکهوابوو نیوه له خوا بترسن و، گویریایهلی من بکن ﴿۷۴﴾ **ان الله هو ربی وربکم فاعبدوه** ﴿۷۵﴾ چونکه بهراستی همر (الله) یه پهروردگاری من و پهروردگاری نیوه ش، جا تنها همر نهو بیهرستن ﴿۷۶﴾ **هذا صراط مستقیم** ﴿۷۷﴾ همر نههمیشه ریگه راستهکه، ریگای یهکخواپهرستی، یهک بهرنامهو یهک شهریعت ﴿۷۸﴾ **فاختلف الاحزاب من بینهم** ﴿۷۹﴾ جا تاقمهکان کیشهیان له نیوان

پهیدا بو "سهبارت به عیسا: یهکی نهیوت: عهبدو بهندهی خوایه، که همر نههم قسهیهش راست و دروسته- یهکی دیکه نهیوت: نهخیر، کوپی خوایه! یهکی تر نهیوت: نهخیر، همر خوایه!!" ﴿۸۰﴾ **فویل للذین ظلموا من عذاب یوم الیم** ﴿۸۱﴾ جاتیاجوون بوئهوانه ستهمیان کرد... لهسزای روژتکی نیش پیگهیهنهر ﴿۸۲﴾ **هل یظنون الا الساعة ان تأتيهم بغتة** ﴿۸۳﴾ نایا نهوانه جگه له هاتنی روژی قیامت چاوهپوانی چی تر نهکن که کتوپر لیان رووده داو پیش دیت؟ نهو کاته نهزانن عیسا کوپی کییه ﴿۸۴﴾ **وهم لا یشعرون** ﴿۸۵﴾ ههستیش بهخو ناکه تا پهشیمان ببهوه.

روژی قیامت گشت یاران، بهدور له پاریزکاران دهبه دژی یهک:

﴿۸۶﴾ **الاخلاء یومئذ بعضهم لبعض عدو الا المتقین** ﴿۸۷﴾ نهو روژه دوستان ههموو لهو روژدها دهبه دورژمنی یهکتر، پاریزکاران نهیبت ﴿۸۸﴾ **یا عباد لا خوف علیکم الیوم** ﴿۸۹﴾ خوا بانگ دهکاته بهندهکانی: نهی بهندهکان! نهپرو نهترسیکتان لهسهر نیه ﴿۹۰﴾ **ولا انتم تحزنون** ﴿۹۱﴾ دل زویریش نابن ﴿۹۲﴾ **الذین آمنوا باياتنا وکانوا مسلمین** ﴿۹۳﴾ بهندهکانم نهوانه که

بهنایهتهکانمان بهروایان هیئاوهو، ملکهچی همر فهرمانی خویمان بوون ﴿۹۴﴾ **ادخلوا الجنة انتم وازواجکم تحبرون** ﴿۹۵﴾ له پاشه روژدا پییان نهوتری: دهبچه بهههشتهوه خوتان و ژنهکانتان، لهوپهپی کامهرانی و خوشحالی و دلشادیدا ﴿۹۶﴾ **یطاف علیهم بصحاف من ذهب واکواب** ﴿۹۷﴾ جا که نیشهجی بوون لهبههشتا، کاسه زیریینی پر له خواردن و، جامی پر لهشهراب بهسهریاندان ههگرینری ﴿۹۸﴾ **وفیها ما تشتهیه الانفس وتلد الاعین** ﴿۹۹﴾ ههرچیش دل ههزی لیبکا و، چاوچیژی لی بهری تییدا ههیه ﴿۱۰۰﴾ **وانتم فیها خالدون** ﴿۱۰۱﴾ و نیوهش به ههتا ههتایی تیایا نهمیننهوه ﴿۱۰۲﴾ **وتلك الجنة التی اورثتموها بما کنتم تعملون** ﴿۱۰۳﴾ پییان نهوتری: نهمه نهو بهههشتهیه که بههوی کاره چاکهکانتانهوه پیئاندر او بهمیرات پیئان برا، واته: مافی خوتانهو، پیروژتان بیبت ﴿۱۰۴﴾ **لکم فیها فاکهة کثیرة منها تاكلون** ﴿۱۰۵﴾ میوهی زوری جوړاو جوژی تییدا ههیه بوئان لییان دهخون.

سورة الزخرف

وَإِنَّهُ لَعَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴿۱﴾ فَلَا تَحْمِلُونَهَا وَأَنْتُمْ عَاظِمُونَ ﴿۲﴾ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿۳﴾ وَلَا يَصُدُّكُمْ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿۴﴾ وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلَآئِينَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿۵﴾ إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبُّكُمْ وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿۶﴾ فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْيَوْمِ ﴿۷﴾ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿۸﴾ الْأَخِلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴿۹﴾ يَتَعَٰبَدُ لِأَخَوْفٍ عَلَيْهِمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿۱۰﴾ الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿۱۱﴾ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ ﴿۱۲﴾ يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿۱۳﴾ وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿۱۴﴾ لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿۱۵﴾

سورة الزخرف

تاوانباران تا سر له دوزه خدا دمرنایه:

﴿۷۴﴾ **إِنَّ الْمَجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ** ﴿بیشگومان تاوانباران (به‌شیرک و کوفر) له‌سزای دوزه‌خداان به‌همه‌میشه‌یی﴾ ﴿۷۵﴾ **لَا يَقْتَرِعُهُمْ** ﴿هرگیز لیبیان نابری و سووک ناکری﴾ ﴿وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ﴾ ﴿نه‌وان له‌و سزایه‌دا بی‌نومیدن﴾ ﴿۷۶﴾ **وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ** ﴿و نیمه هیچ سته‌ممان ئی نه‌کردوون﴾ **وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ** ﴿به‌لام نه‌وان خویمان سته‌مکار بوون وله‌ریگه‌ی نیمه لایاندا﴾ ﴿۷۷﴾ **وَنَادُوا يَا مَالِكُ** ﴿نه‌وجا هانا ده‌به‌ن بو دمرگاوانی دوزه‌خ ویا‌نگ ده‌که‌ن: نه‌ی مالیک!﴾ **لِيَقْضِ عَلَيْنَا رِبْكَ** ﴿با‌په‌روه‌ردگارت بریار بدات بو‌مان به‌مردن تا له‌و سزایه‌ رزگار ببین. (سه‌فوان) نه‌لی: گویم له پیغه‌مبه‌ر وه‌ﷺ له سر میمبه‌ر ثم‌ نایه‌ته‌ی: (ونادوا یا مالک لیقض علینا ربک) ی ده‌خوینده‌وه. فتح

الباری: ۴۲/۸. وه له‌نایه‌ته‌ی تردا نه‌فه‌رمووی: (لا یقضی علیهم فیموتوا ولا یخفف عنهم من عذابها...) یان ده‌فه‌رمووی: (ثم لا یموت فیها ولا یحیا) ۱۲/۸۷. ﴿قال انکم ماکثون﴾ مالیکیش پنبیان نه‌لی: هر لیره ده‌مینن و رزگار بوونتان بو نییه ﴿۷۸﴾ **لَقَدْ جِئْنَاكُمْ بِالْحَقِّ** ﴿خوا له‌وه‌لامیاندا ده‌فه‌رمووی: چونکه به‌راستی کاتی خوی هق و راستییان بو هیئان و بو‌مان روونکرده‌وه﴾ **وَلَكِنْ أَكْثَرُكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ** ﴿به‌لام زوربه‌ی زورتان رقتان له‌راستی و هه‌قبوو و لیوتان ئی هه‌لئه‌قرچان و وه‌رتان نه‌گرت. بی‌پروایان له (دار الندوة) ده‌رباره‌ی له‌ناو بردنی پیغه‌مبه‌ر ﷺ کو بوونه‌وه. نه‌و جا خوا فه‌رمووی: ﴿۷۹﴾ **أَمْ أَمْرًا** ﴿به‌لکو کارتیکیان سازاند بو له‌ناو بردنی په‌یامبه‌ر ﷺ﴾ **فَإِنَّا مَجْرُمُونَ** ﴿به‌راستی نیمه‌یش نه‌و پیلانه به‌سه‌ریاندا ده‌شکینینه‌وه و چاک ئی ده‌برین به‌رامبه‌ر پیلانه‌که‌یان بو پشتگیری په‌یامبه‌ر ﷺ﴾ ﴿۸۰﴾ **أَمْ يَحْسِبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سُرْمَهُمْ وَنَجْوَاهُمْ** ﴿به‌لکو پنبیان وایه که نیمه نه‌یننی و سرته‌و چه‌یان نا بیستین؟!﴾ **بَلَىٰ وَرَسَلْنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُوبُونَ** ﴿به‌لی چاک نه‌بیستین و

فریشته نی‌راوه‌کانیشمان وان له‌لایان وکارو کرده‌شیان نه‌نووسن.

خوا مندالی هه‌ر نییه:

﴿۸۱﴾ **قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ** ﴿بلی: گریمان - وه‌ک ئیوه نه‌لین - نه‌گهر خوی به‌به‌زه‌یی. مندالی ببی﴾ **فَإِنَّا أُولُ الْعَابِدِينَ** ﴿نه‌وه من یه‌که‌مین که‌سم بی‌په‌رستم. چونکه من به‌نده‌ی‌خوام.﴾ ﴿۸۲﴾ **سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ** ﴿پاکی و به‌رزو بلندی بو په‌روه‌ردگاری ئاسمانه‌کان و زه‌وی، په‌روه‌ردگاری عه‌رش. ده‌رباره‌ی نه‌و قسه‌ نا‌قولانه نه‌وان وه‌سفی خوی پی ده‌که‌ن: به‌راگرتنی مندال و... هتد﴾ ﴿۸۳﴾ **فَذَرَهُمْ يَخْضَوْنَ وَيَلْعَبُونَ** ﴿جا توش جارئ وازیان ئی بیننه‌ با‌سه‌ر بکه‌نه قسه‌ی نا‌قولاو گه‌مه‌که‌ی خویمان بکه‌ن﴾ **حَتَّىٰ يَلْقَاوْا يَوْمَهُمُ الَّذِي يَوْعَدُونَ** ﴿تا ده‌که‌نه نه‌و روزه‌ی هه‌ره‌شه‌یان لی‌کراوه‌و به‌لینیان پیدراوه‌ پنی بکه‌ن.

سوره‌ی زُخْرُوف

سوره‌ی زُخْرُوف

إِنَّ الْمَجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿۷۴﴾ لَا يَمُرُّ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿۷۵﴾ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿۷۶﴾ وَنَادُوا يَمْلِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ قَالَ إِنَّكُمْ مَكِيدُونَ ﴿۷۷﴾ حَتَّىٰ تَكُونَ بِالْحَقِّ وَلَكِنْ أَكْثَرُكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ ﴿۷۸﴾ أَمْ أَمْرًا قَالُوا مُبْرَمُونَ ﴿۷۹﴾ أَمْ نَحْسَبُ أَنَّ لَا نَسْمَعُ سُرْمَهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلَىٰ وَرَسَلْنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُوبُونَ ﴿۸۰﴾ قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَالَمِينَ ﴿۸۱﴾ سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿۸۲﴾ فَذَرَهُمْ يَخْضَوْنَ أَوْ يَلْعَبُونَ حَتَّىٰ يَلْقَاوْا يَوْمَهُمُ الَّذِي يَوْعَدُونَ ﴿۸۳﴾ وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿۸۴﴾ وَسَارَكَ أَدْنَىٰ لَهُ، مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا يَسْتَهْمَا وَعِدُهُ، عِلْمٌ لِّسَاعَةِ وَالْبَيْتِ رُجْعُونَ ﴿۸۵﴾ وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَعَةَ إِلَّا مَنِ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿۸۶﴾ وَلَيْسَ سَأَلُهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لِقَوْلِ اللَّهِ فَإِنْ يُوقُوكُمْ ﴿۸۷﴾ وَقِيلَ لَهُ: كَرَبْ إِنْ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يَتُوبُونَ ﴿۸۸﴾ فَأَصْحَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلِّمْ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿۸۹﴾

له ناسمان و زهوی، هەر (الله) خوی خوایه :

﴿^{۸۱} وهو الذي في السماء إله وفي الأرض إله﴾ خوا هەر ئەر زاتیه که هەم لە ناسماندا خوایه و پەرستراوه، هەم لە زهوییدا خوایه و پەرستراوه لە لایەن دانیشتوانیەوه ئیتر هیچ کەسێک شایستەیی پەرستنی ذییه ئەر نەبێ.
﴿^{۸۲} وهو الحكيم العليم﴾ ئەویشە جوانکاری زانا ﴿^{۸۳} وتبارك الذي له ملك السموات والأرض وما بينهما﴾ وە مەزنی لەو خوایهی خاوەنیتی ناسمانەکان و زهوی و نیوانیان هەر هی ئەوه ﴿^{۸۴} وعنده علم الساعة﴾ وە زانینی کاتی قیامەت لای ئەوه ﴿^{۸۵} وإليه ترجعون﴾ و هەر بۆلای ئەویش دەگێڕدرێنەوه ﴿^{۸۶} ولا يملك الذين يدعون من دونه الشفاعة﴾ وە پەرستراوانەیی ئەوان لەباتی خوا هاواریان ئی دەکەن و ئەیانپەرستن دەسلاتی شەفاعەت و تکیان نییه ﴿^{۸۷} إلا من شهد بالحق﴾ بەلام کەسێک شایەتی بە هەق دابی و بروای هیناییت وەک فریشتەکان و عوزەیروعیسا ئەوانە دەتوانن داوای شەفاعەت بکەن ﴿^{۸۸} وهم يعلمون﴾ وە ئەوان ئەزانن هەقیقەتی شایەدەکیان ﴿^{۸۹} ولئن سألتهم من خلقهم ليقولن الله﴾ خو ئەگەر لە خوشیان پرسیت کێ دروستی کردوون؟ بەدنیایییەکیەوه ئەلێن: ﴿^{۹۰} خوا﴾ فانی یۆفکون ﴿^{۹۱} ئەی ئیتر چۆن لە پەرستنی خوا لادەدەن و روو لەشوێنی دیکە دەکەن؟

سکالای پیغه مەهر ﷺ لای خوا :

﴿^{۹۲} وقيله يارب ان هؤلاء قوم لا يؤمنون﴾ خوا ئاگای لەوتەیی پەيامبەرەکیەتی کە سکالای گەلەکی دەکا و ئەلێ: ئەی پەروردگاری من! بە راستیی ئەوانە گەلێکن باوەر ناهێنن. واتە: ئەو بێ پروایانە بۆ ناترسن لەو سکالای پەيامبەرە لە سەر پروا نەهێنانیان؟.

تیبینی: (وقيله) بە ژیری لام و هییکە، یان بە سەرەیی لام و بۆری هییکە، بە هەردوو جووری خۆیندەوهکی (عطف) لە سەر (والساعة) لە (وعنده علم الساعة) دا، خۆیندەوهکی بە ژیر، بە ئیعتباری (مضاف إليه)، سەرپێدانیشی بە ئیعتباری ئەوێکە لەبەر پەتدا (مفعول) بە بۆ (علم). ﴿^{۹۳} فاصفح عنهم وقل سلام﴾ جاتۆ وازیان ئی بێنەو مالتاواویییان ئی بکە، دیارنەم سلاوی ئیرە، واتای جیابوونەوه و لیکدوورکەوتنەوهی، نەک سلاوی خوشەوێستی و پێکەوه ژیان ﴿^{۹۴} فسوف يعلمون﴾ دەسالەناییندەدا ئەزانن پاشەرۆژیان چۆنەو چییان بە سەر دیت، دیارە ئەمەش هەر شەیه لێیان.

له (۱۴/۱۲/۱۱/۱۹۹۶) ز لەم سوورەتە بوومەوه، لەکاتژمێر (۷:۵۰) خولەک، لە

هەلەبجەیی زامدارو لە راگەیانندی بزووتنەوه. (ولله الحمد والمنة).

*** **

۴۴- سوورەتی (دخان) لە

مەککەییەو (۵۹) ئایەتە

بەناوی خۆای بەخشندەیی میهرەبان

ئەم سوورەتە باسی: خوا بەیەکزانین و، پەيامەکی پیغه مەهر، زیندوو بوونەوه دەکات. لەسەرەتاوه باسیکی گەورەیی قورئان و پیرۆزیی ئەو شەوه ئەکات کە قورئانی تێدا هاتۆتە خوار، ئینجا هەلوێستی هاوبەش دانەرەکان سەبارەت بە قورئان رووندەکاوه، پاشان بەسەر هاتەکی فیرعون و گەلەکیی و، وێران بوونی ئەو هەموو باخ و سەوزاییەیان رادەگەیهنیت، کۆتاییشی بە باسی رێ و شوێن و چارەنووسی چاککاران و خراپکاران دیت.

چاوهروانی روژی به به دوکهل بهری ناسمان دهگری:

﴿ **فارتقب يوم تأتي السماء بدخان مبين** ﴾ جاچاوهروانی روژیک به نهی موحه ممد! ﴿ که ناسمان به ناشکرا دووکه لیکي ئی پهیدا ده بیئت. له دهره نجامی، گرانیی و، قات و قریه ک سر له قوره ش هه لئ داو برسیه تیه کی ترسناک دایان نه گری و، له بهر برسیتی به کتر نابین و ناسمانیش وه ک چره دووکه ل دیته پیش چاویان، دیاره نه وه ش قاری خواجه، به تایبته که په یامبه ر ﴿ دعای له قوره ش کردو فره مووی: ((اللهم اشد وطأتک علی مضر واجعلها علیهم سنین کسنی یوسف...)) بوخاریی. واته: خواجه! گرانیی و، قات و قریه کی وایان به سه ربده، هر وه گرانیه که ی ساله کانی سه رده می یوسف. ثم ته فسیره - که ته فسیری ((یوم تأتي السماء بدخان مبين)) مان پیکرد - راو بوجوونی (ته بهری) و زوریک له رافه که رانی قورئان بوو، نه وه ته (ئین جهریس) نه لی: (والصواب فی ذلك ماروی عن ابن مسعود من ان الدخان الذي امر الله نبيه ﴿ ان یرتقبه، هو ما اصاب قومه من الجهد والجوع حتی اكلوا العظام والمیتة). به لام (ئین عهباس) - خوا لییان رازی بیئت - نه لیئت: مه به ست به (دخان) ه که، نه و دوو که له یه، نیشانه یه که له نیشانه کانی هاتنی قیامته. (ئین که سیر) یش نه مه ی په سه ند کردو وه و ده لیئت: هر چه ند نه یش گونجیت نه وه ی یه که م بیئت. ﴿ **یغشی الناس هذا عذاب الیم** ﴾ سزا "دووکه له که" مه موو خه لکی مه که که ده گریته وه، هر که بینیشیان نه لین: نه مه سزایه کی نیش پیگه یه نه ره ﴿ **ربنا اکشف عنا العذاب انا مؤمنون** ﴾ له بهر ناچاری هاواریان ئی بهر نه بیته وه نه لین: نه ی پهروه دگاری ئیمه! ثم سزایه مان له سه ر لابه، بیگومان ئیمه باوه ر دین ﴿ **انی لهم الذکری** ﴾ جا تازه له کوئی، یان چوئ بروا هیئانی ناچاریی، سوودیان پیده گه یه نیت؟! ﴿ **وقد جاءهم رسول مبين** ﴾ خو به راستی په یامبه رکی ناشکریان بو هات پیش سزاکه، بروایشیان نه هیئا ﴿ **ثم تولوا عنه وقالوا معلم مجنون** ﴾ پاشان - له باتی بروا هیئان - روویان ئی وه رگیپراو وتیان: (نه و محه ممد) - فیئر کراویکی شیته! جا گه لیک بوجوونی ناوا بی، ئیت چوئ ناموژگاری وه نه گری؟ بویه شایسته ی نه و سزایه بوون ﴿ **انا کاشفوا العذاب قليلا انکم عائدون** ﴾ جگه له وه، ئیوه زور سپله و بی وه فایشن، چونکه به راستی ئیمه هر که می ک سزاکه تان له سه ر لابه یین، خیرا ده چنه وه سه ر کاری خو تان، واته: هیچ کات دانا مه زرین و عیبرته ناگرن ﴿ **یوم نبطش البطشة الكبرى** ﴾ نه و روژه وه یرینه که به توندی هه لمه تی گه وره ی خو مان ده به یین ﴿ **انا منتقمون** ﴾ به راستی ئیمه له روژی دواپی، یان له روژی (به در) دا تو له سینهرین، جا نه و کاته ئیت بی پشت و په نا ده می ننه وه و هیچ که سیکیان نیه سزایان له سه ر لابات. جا نه گهر مه به ست به و دوو که له، نه و دوو که له بی یه کی که له نیشانه کانی هاتنی قیامته، وه ک (ئین عهباس) رای وایه، یان مه به ست نه و گرانیی و ناره حه تیه بی - وه ک ته به ری ده لی - به ری ناسمانی لیگرتن، نه و (عه بدو لالی کوپی مه سعود) (خوا لیی رازی بی) ده لی: (فقد مضی خمسة: الدخان، والروم، والقمر، والبطشة، والزام/ مخرج فی الصحیحین فتح الباری: ۴۳۴/۸. هر پینج شته که به دوو که له که یش وه تی په رین، به لام هه ندیکی دیکه ده لین: هیما ن دوو که له که رووینه داوه، وه ک نیمامی (موسلیم) له ۱۵۲۲۵/۴ هیئا ویه تی: ((لا تقوم الساعة حتی تروا عشر آیات: طلوع الشمس من مغربها، والدخان، والدابة، وخروج یاجوج وماجوج، وخروج عیسی ابن مریم، والدجال، وثلاثة خسوف: خسف بالمشرق، وخسف بالمغرب، وخسف بجزيرة العرب ونار تخرج من قعر عدن تسوق الناس - او تحشر الناس - تبیت معهم حیث باتوا، وتقیل معهم حیث قالوا)). که و ابو نه و روژی هه لمه ته گه وره یه - وه ک نیمامی ته به ریش ده لیئت - هر روژی قیامته، هر نه مه یش به هیزه.

تاقیکردنه‌وهی قه‌ومه‌که‌ی فیرعه‌ون و، دهره‌نجامیان :

﴿ ۱۷ 》 ولقد فتنا قبلهم قوم فرعون ﴿ و ده به‌مه‌قیقه‌ت له‌پیشیان‌ه‌وه، واته: له‌پیش (قوره‌یش) ه وه‌که‌ی فیرعه‌ونمان تاقیکرده‌وه ﴿ و جاءهم رسول کریم ﴾ و په‌یام‌به‌ریکی به‌ریزو‌گه‌وره‌یان موسا ﷺ هاته لا ﴿ ۱۸ 》 ان ادوا إلى عباد الله ﴿ پییگوتن: که به‌نده‌کانی خوا(به‌نی نیسرائیل) بده‌نه ده‌ست من و وازیان لی بیژن له‌گه‌ل من بین ، وه‌ک له‌جیگایه‌کی تردا ده‌فرمووی: (فارس‌ل معی بنی اسرائیل...) ﴿ ۱۹ 》 انی لکم رسول امین ﴿ چونکه به‌راستی من په‌یام‌به‌ریکی نه‌مینم له‌سه‌ر په‌یام‌ه‌که‌ی خوا بۆتان ﴿ ۲۰ 》 وان لا تعلوا علی الله ﴿ پیتان نه‌لیم: خۆتان به‌گه‌وره‌و به‌رز مه‌گرن له‌سه‌ر خوا، واته: سه‌ر پیچی مه‌که‌ن و بی پروا مه‌بن ﴿ ۲۱ 》 انی آتیکم بسلطان مبین ﴿ چونکه به‌راستی من به‌لگه‌یه‌کی ناشکراو روونم بۆ هیټاون ﴿ ۲۲ 》 وانی عذت بری وریکم ان ترجمون ﴿ وه به‌راستی من په‌نا ده‌گرم به‌په‌ره‌ردگاری خۆم و، په‌ره‌ردگاری نیووش، له‌وه‌ی که به‌رده بارانم بکه‌ن و بمکوژن ﴿ ۲۳ 》 وان لم تؤمنوا لی فاعزلون ﴿ خو نه‌گه‌ر هر پروا پیتا هیټن، نه‌وا دوورم لیبگرن و وازم لی بیژن ﴿ ۲۴ 》 فدعا ربه ان هؤلاء قوم مجرمون ﴿ ینجا موسا دواي ناو می‌د بوونی له‌پروا هیټانیان، داواي کرد له‌په‌ره‌ردگاری خوی و هاواری بۆ‌بردو وتی: خواجه! به‌راستی نه‌مانه قه‌وم و گه‌لیکی تاوانکارن، جا نیتر توش توله‌یان لی بسینه ﴿ ۲۵ 》 فاسر بعبادی لیل ﴿ ده‌سا نیتر نیمه پیمان وت: با فیرعه‌ون پیتان نه‌زانی، به‌به‌نده‌کان‌ه‌وه(واته: به‌به‌نی نیسرائیل‌ه‌وه) شه‌و ده‌رچو له‌شار ﴿ ۲۶ 》 انکم متبعون ﴿ چونکه به‌راستی نه‌وانه دواتان ده‌که‌ون ﴿ ۲۷ 》 واترك البحر رهو ﴿ که له‌ده‌ریاکه‌ش په‌رینه‌وه، ده‌ریاکه به‌جی به‌یله به‌والا کراوی، تا نه‌وانیش به‌دواتاندا بین و بخنکی ﴿ ۲۸ 》 انهم جند مغرقون ﴿ چونکه به‌راستی نه‌وانه له‌شرکیکی خنکی‌نراون ، واته: بریاریان بۆ ده‌رچووه، نه‌بی هر تیا بچن، جا کاتی موسا په‌ریه‌وه و یستی به‌دار ده‌سته‌که‌ی شوینه‌که‌ی خوی کویر بکاته‌وه له‌ترسی فیرعه‌وندا، خوا فیرمووی: وازی لی بینه، با بین به‌دواتاندا، دیاره چوون و خنکان ﴿ ۲۹ 》 کم ترکوا من جنات وعیون ﴿ نه‌وانه به‌جیان هیشت له‌دواي خویان باخ و کانیاویکی زور ﴿ ۳۰ 》 وزروع ومقام کریم ﴿ و کشتوکال و جیگاوشوینی جوان ﴿ ۳۱ 》 ونعمة کانوا فیها فاکهین ﴿ و نازو نیعمه‌ت و به‌هریه‌ک که به‌خووشی گوزهرانیان تیا ده‌کرد ﴿ ۳۲ 》 کذلک ﴿ ناواو به‌و شیوه‌یه له‌وانمان سه‌ندنه‌وه ﴿ واورشاهما قوما آخرین ﴿ و نه‌و هه‌موو سه‌رمایه‌و ده‌سه‌له‌تی فیرعه‌ونه‌مان کرده میراتی گه‌لیکی ترو ، نه‌وه‌کانی یه‌عقوبمان کرده جینشین ﴿ ۳۳ 》 فما بکت علیهم السماء والأرض ﴿ جا ناسمان و زه‌وی شین و زاری نه‌کردن ، نه‌لېته له‌ناو عه‌ره‌باندا باو بووه وتویانه: (بکت علیهم السماء والأرض). (سه‌عیدی کوپی جوبه‌ی) ده‌لی: پیاویک له (نبین عه‌باس) ی پرسی: مانای نایه‌تی (فما بکت علیهم السماء والأرض) چییه؟ ده‌بۆ ناسمان و زه‌ویی بۆ که‌س

سورة النحل

خروج من الجنة

وَأَن لَّا تَعْبُوا عَنِّي سَلَّيْتُ إِلَيْكُمْ بَشِيرًا مُّبِينًا ﴿١٧﴾ وَإِنِّي عَذْتُ
رَبِّي أَن يُرْسِلَ رِيحًا تَرْفُحُونَ ﴿١٨﴾ وَإِن لَّمْ تَؤْمِنُوا لِي فَأَعْرِضُوا ﴿١٩﴾ فَدَعَا
رَبَّهُ أَن هَؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ﴿٢٠﴾ فَأَسْرَعَ بِعَادِي لَيْلًا إِنَّكُمْ
مُتَّبِعُونَ ﴿٢١﴾ وَأَتْرَكَ الْحَرَّ هَوًّا إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُّغْرَقُونَ ﴿٢٢﴾ كَمْ
تَرَكُوا مِن جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٢٣﴾ وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٢٤﴾ وَتَعْمُرُوا
كُلَّوْهَا فَيَنكِبُهَا ﴿٢٥﴾ كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٢٦﴾ فَمَا بَكَتْ
عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ ﴿٢٧﴾ وَلَقَدْ
أَنزَلْنَا بِرَبِّكَ مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينَ ﴿٢٨﴾ مِن فِرْعَوْنَ إِنَّهُ
كَانَ عَلِيًّا مِّنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٢٩﴾ وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلٰى
الْعَالَمِينَ ﴿٣٠﴾ وَءَايَتُهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ ﴿٣١﴾
إِن هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٢﴾ إِن هِيَ إِلَّا مَوْتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا
عَن يَمْنُنِمْزِينَ ﴿٣٣﴾ فَأَتَيْنَا بَنِيَّانَ كَثْرَ صَدِيقِينَ ﴿٣٤﴾ أَهْمُ
حَيْرَ أَمْ قَوْمٌ تُبِيعَ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾
وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِعَيْبٍ ﴿٣٦﴾ مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

دهگرين؟ وتى: بهلى چونكه ههموو كهسى له ناسماندا دهركايه كى خوئ ههيه، لهو دهركاوه رزق و نيعمه تى بو دى. ههه لهو يشه وه كارو كرده وه كانى بهرز دهبنه وه، جا كاتى مرد نهو دهركايه ي داده خرى و ئيتر نهو يش بوئ دهگرى! وه ههركات لهو جيگايه برا كه لهزه وييدا سوژده ي تيدا بردوو ئيتر زه ويش يادى دهكاو بوئ دهگرى! بهلام قهوم و هؤزه كى فیرعون چونكه سوژدهيان نه بردو كرده وى چاكيان نه بوو، ناسمان وزه وى نهگرياو بوئيان به داخ نه بوو. (ته بهرى). ﴿وما كانوا منظرين﴾ وه ساتيكيش مولهت نه دران و دوا نه خران بو كاتيكي تر. بهلكو به پهله سزا دران ﴿ولقد نجينا بنى اسرائيل من العذاب المهيمن﴾ بيگومان نه وه كانى يه عقوبمان له سزاي چهوسينهر رزگار كرد ﴿من فرعون إنه كان عاليا من المفسرين﴾ له چنگى فیرعونى، كه ده عيه بازبوو له زيده روياندا، واته: تويش شه موحه ممه! ﴿گه له كهت دلخوش بكه، كه رزگار يان نه كه م لهزه برو زورى زورداران، نه گهر بر وى راسته قينه يان هه بيټ﴾ ﴿ولقد اخترناهم على علم على العالمين﴾ سوئند دهخوم: بيگومان له پروى زانيار ييه وه نه وانمان هه لبراردو ريژى نه وانماندا به سهر ههموو جيهانى سهرده مى خوئاندا، به ناردين پيغه مبه ران له ناوياندا و، پيئدانى كتيب پييان ﴿واتيناهم من الآيات ما فيه بلاء مبين﴾ وه چهنده نايت و بهلگه ي گرنگى خو مانمان پيئان كه تاقى كرده وه يه كى ناشكراو روونيان تيدا بوو بوئيان، ده نايا په يره وييان كرد!

قوره يش ده ئين مردوو زيندوو نابيته وه:

﴿إن هؤلاء ليقولون﴾ بيگومان نهو بته پرستانه ي مهككه نه ئين: ﴿إن هي إلا موتتنا الأولى﴾ مردنى نيه جگه له مردنى يه كه مجار ﴿وما نحن بمنشرين﴾ و جاريكى تريش زيندوو ناكريينه وه ﴿فاتوا بأبائنا إن كنتم صادقين﴾ ده سا نه گهر راست نه كه ن - وهك خو تان نه ئين - زيندوو بوونه وه ههيه، دهه فرموون باوانه كانمان زيندوو بكه نه وه و بيان هينن بومان ﴿أهم خير أم قوم تبع والدين من قبلهم﴾ ئايا قوره يش چاكتن، يا گه له كه ي (توبه ع/ ابو كريب الحميرى) پاشا ي يه مهن، وه نه وانه ي له پيشيان وه ژيان ﴿أهلكناهم﴾ بته پرستانى هؤزه كهت له وان به هيژ تر نه بوون، شه وه ته نه وانمان بهو ههموو دهسه لات و توانايانه وه له ناو برد ﴿إنهم كانوا قوما مجرمين﴾ چونكه به راستى كؤمه ليكي تاوانبار بوون، ده ي په نديان ليومهر گرن.

سهر نه بخت: ميژوو نووسان ده ئين: نه م (توبه ع/ه): (۲۲۶) سال پاشايه تى قهوم و هؤزه كى خويكردوو! وه له ئيو هؤزه كه ي خوئدا (هؤزى حيميه) لهو قه و بالا به زتر نه بووه، (۷۰۰) سال پيش له داك بوونى پيغه مبه رمان (موحه ممه) مردوو. (ئيب عه باس نه لى: پيغه مبه ر ﷺ فرمووى: ((لا تسبوا تبعاً فإنه قد أسلم)) المعجم الكبير للطبرانى. واته: جنيو به (توبه ع) مه ده ن، چونكه توبه ع مو سلمان بوو. ۲۹۶/۱۱.

نه م بوونه و مره مان به گه مه دروستنه كرده وه:

﴿وما خلقنا السموات والأرض وما بينهما إلا عيين﴾ ئيمه ناسمانه كان و زه وى و شه وى نيوانيان، به گالته و گه پ و بى نامانج، به دى نه مي ناوه ﴿وما خلقناهما إلا بالحق﴾، بهلكو هه به حق و راستمان وه ديهي ناو ن ﴿ولكن أكثرهم لا يعلمون﴾ به لام زور به يان نه ران، بويه مل به هه ق ناده ن ﴿إن يوم الفصل ميقاتهم اجمعين﴾ بيگومان رورژى جيا كرده وه ي هه قدارو نا هه قكار، كاتى به ئينى هه موانه سه رجه م، شه ورژه ده زانن چيان به سه ر خوئاندا مي ناوه ﴿يوم لا يغنى مولى عن مولى شيئا﴾ نهو رورژه هيچ دؤستىك ناتوانى كه م ترين كؤمه ك به دؤستى خوئ بكات "كهس به كهس نيه" ﴿ولا هم ينصرون﴾ پشتگيرى و يارمه تيش نادرين ﴿إلا من رحم الله﴾ به لام كه سيك خوا ره مى پيكر دبى له شه لى ئيمان، يارمه تى ده درى ﴿إنه هو العزيز الرحيم﴾ چونكه به راستى هه شه (الله)

دهسه لاتداری میهره بان و دلأویه. (ثین عه بباس / خوا لییان رازی بیت) نهلی: په یامبه ران و فریشته کان له روژی قیامه تدا، بو مروژی موسلمان تکانه کن.

ژیانی تاوانباران له روژی سه لادا:

﴿^{۴۳} **إِنَّ شَجَرَةَ الزَّقُّومِ** * **طَعَامُ الْأَثِيمِ**﴾ بیگومان داری ژه قنه مومت - که دارنکی بهروبو تالهو له (تهامه) شدا جوړی نهو سهوژ نه بی - خوړاکی تاوانکاره، واته: مروژی کافره، چونکه مهبست به (اثیم) مروژی کافره، وهکو له نایه ته کانی پاش وپیشی خوږه وه دهر دهکووی ﴿^{۴۵} **كَالْمَلِیْ یَغْلِیْ فِی الْبَطْنِ**﴾، هر وهک مسی تواوه له سکی گونا هباراندا جوړش نه خواو نه کولی ﴿^{۴۶} **كَفَلِی الْحَمِیْمِ**﴾ هرچونې ناوی کول به کول دیته جوړش، هرکات

دوژه خیه کان برسپیان بو، بهری نهو دره خته یان نه دریتی و، له سکیاندا وهک ناوی گهرم نه کولی ﴿^{۴۷} **خُذُوهُ فَاغْلُتُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِیْمِ**﴾ ټینجا نهوتری: نا دهی نهو بی باوهره گونا هکاره بگرن و پیشی سهری بگرن رایکیشن بو ناوه راستی دوژه خ ﴿^{۴۸} **ثُمَّ صَبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِیْمِ**﴾ پاشان هر لهو ناوه ټیجگار گهرمه بکن به سهریا ﴿^{۴۹} **ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِیْزُ الْكَرِیْمُ**﴾ پی نهوتری: ده بچیژه نهو سزایه، چونکه به راستی تو دهسه لاتدارو پیاو ماقول و بهریز بوویت له ناو هوژوو گروهه که تدا، یان به لای خو ته وه!! ﴿^{۵۰} **إِنْ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ**﴾ پینان نهوتری به راستی نه مه نهو دوژه خیه نیوه لی دیو دل بوون.

سهیران و سه فای پاریزکاران له به ده شتدا:

﴿^{۵۱} **إِنَّ الْمُتَّقِیْنَ فِی مَقَامِ امْنٍ**﴾ بیگومان پاریزکاران له جیگایه کی هیمن و ناسایشدان ﴿^{۵۲} **فِی جَنَّاتٍ وَعِیْوْنَ**﴾ له ناو چندان باخ و سهراوه دان ﴿^{۵۳} **یَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَ إِسْتَبْرَقٍ**﴾ له بهر نه کن له ناوریشم و حریری ناسک و نه ستوور ﴿**مُتَقَابِلِیْنَ**﴾ هه موو بهرامبهری یه کن له کوپی

دانیشتنه کانیاندا ﴿^{۵۴} **كَذٰلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِیْنٍ**﴾ هه روا وه سفا منکره بوت، هاو جوو تمان کردوون، به ژنانی سپی، چاوگه و ره ﴿^{۵۵} **یَدْعُونَ فِیْهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمْنِیْنَ**﴾ داوا ده کن لهو به هه شتانه دا هر جوړه میوه یه که حزی لی بکن بی ترس له مردن و له هر شتیکی تر ﴿^{۵۶} **لَا یَذُقُونَ فِیْهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولٰی**﴾ هرگی یه کهم - که له دونیادا چه شتیان -، نیتر هیچ مردن کی تر ناچیژن، پیغه مبه ر ښه فرمووی: ((یوتی بالموت فی صورة كبش املح فیوقف بین الجنة والنار، ثم یدبح، ثم یقال: یا اهل الجنة! خلود فلا موت، ویا اهل النار! خلود فلا موت)) متفق علیه. فتح الباری: ۲۸۲/۸. موسلیم: ۲۱۸۸/۴. واته: مردن له دیمه نی بهرانیکی شاخداردا نه میتری و، له نیوان به هه شت و دوژه خدا رانه گیردری و سه رده بردری، له پاشان به هه ردو لا ده کوتری: نیتر قهت نامرن و هه تا هه تایه نه وه ژیا تانه! (جابر) خوا لیی رازی بی نهلی: له پیغه مبه ریان پرسى: نایا به هه شتی یه کان نه خه ون؟ فرمووی:

سُورَةُ النَّحْلِ

سُورَةُ النَّحْلِ

سُورَةُ النَّحْلِ

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿۱﴾ يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَنْ مَوْلًى شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿۲﴾ إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿۳﴾ إِنَّ شَجَرَةَ الزَّقُّومِ ﴿۴﴾ طَعَامُ الْأَثِيمِ ﴿۵﴾ كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبَطْنِ ﴿۶﴾ كَغَلَى الْحَمِيمِ ﴿۷﴾ خُذُوهُ فَاغْلُتُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿۸﴾ ثُمَّ صَبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ ﴿۹﴾ ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ﴿۱۰﴾ إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ ﴿۱۱﴾ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ آمِنٍ ﴿۱۲﴾ فِي جَنَّاتٍ وَعِیْوْنَ ﴿۱۳﴾ يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿۱۴﴾ كَذٰلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِیْنٍ ﴿۱۵﴾ یَدْعُونَ فِیْهَا بِكُلِّ فَكِهَةٍ آمْنِیْنَ ﴿۱۶﴾ لَا یَذُقُونَ فِیْهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولٰی وَوَقَّعْنَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿۱۷﴾ فَضَلًا مِنْ رَبِّكَ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿۱۸﴾ فَلَمَّا یَسَّرْنَاهُ یَلِسًا نَكَلَّعْنَاهُمْ يَدًّا كُرُونُ ﴿۱۹﴾ فَأَرْقَبَتْ اِنْهَامُهُمْ مُّرتَبِعُونَ ﴿۲۰﴾

سُورَةُ النَّحْلِ

حَمْدٌ

۹۸

((النوم أخو الموت وأهل الجنة لا ينامون)) رواه الطبراني. خو برای مردنه، به لَام به هشتایی قهت ناخهون. ﴿وَوَقَّاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾ وه له سزای دۆزه خیش پاراستوونی ﴿فَضْلًا مِنْ رَبِّكَ﴾ ئەمەیش زیاده ریزیکه له لایهن پهروه دگارتوه ﴿ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئانه وه شه سه ركه وتنه گه وره كه ﴿فَإِنَّمَا يَسِرْنَاهُ بِلِسَانِكَ﴾ جا ئیمه نهو (قورئان) همان به زمانی تۆ بۆ خویندنه وه ئاسان كرد ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ به شكو ئامۆژگاری بگرن ﴿فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ﴾ ده سا تۆ چاوه پروانی به ئینه كانی خوا به، به راستی ئهوانیش چاوه پروانی تیاچوونی تۆن، دهره نجامیش هه موو ئه زانن كی سه ركه وتوو ئه بی، ئەم هه ره شه یه بۆ دوپاتكردنه وه یه له پيشتیوانیكردنی خوا له پیغه مبهرو بپروادارهكان.

له (۴) ی رهجه بی (۱۴۱۷) ك بهرامبه ر به (۱۹۹۶/۱۱/۱۵) ز له نووسینی تهفسیری ئەم سوورده ته بوومه وه له راگه یاندنی ناوه ندیی بزوتنه وه ی ئیسلامیی له هه له بجه ی زامدار، كاتژمێر (۱:۱۵) خولهك، زۆر سوپاس بۆ خوای گه ره.

*** **

۴۵- سوورته ی (جاسیه یه

مه ككه یییه و (۲۷) ئایه ته

به ناوی خوای به خشنده ی میهره بان

ئەم سوورته ی (جاسیه) ش وهك سوورده ته مه ككه یییه كانی تر، باوه ر به خوا، به زیندوو بوونه وه، به په یامه كه ی پیغه مبه ر، ده چه سپینی.

ده شتوانین ئامانجه كانی ئەم سوورده ته له (۷) خالآندا كۆبكه یینه وه:

۱- گه وره یی قورئان و، گرنگیی له ژياندا.

۲- چه مككك له نيشانه كانی یه كخوا په رستیی.

۳- هه ندی برو بیانوی سروشتناسه كان و پووچه ل كرده وه ی.

۴- هه ره شه یه كی سه خت، سه باره ت به و گومرایانه له ئاقیده ی دروست لایانداو، ناگه رینه وه سه ر رینگای راست.

۵- لیبوردن و چاوپۆشیی.

۶- ئامازه یه كی كورت بۆ له زه ت و خوشیی و رابواردن له پاشه روژدا.

۷- رووداوه كانی بوونه وه ریش هیمای هاتنی قیامه تن.

ئابمه شیوه یه ش ده ست پی ئەكات: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ * ﴿حَم﴾ له پیشه وه مانا كراون ﴿تَنْزِيلُ الْكِتَابِ

مِنْ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ ئەم قورئانه له لایهن خوايه كی به توانای كارجوانه وه دابه زینراوه، هه رچی بكات ده سه لات و توانای هه یه و، هه موویشی له جینگای خویدا یه.

له بوونه وه و ورد بنه وه و ببینن:

﴿إِنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٌ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ بیگومان له ئاسمانه كان و زه ویدا، به لگه گه لیکی به هیزیان

تیدا یه بۆ باوه رداران، له سه ر تاك و ته نیایی خودا ﴿وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِنْ دَابَّةٍ﴾ وه له دروستكردنی ئیوه دا (ئهی

ئاده مزادا) كه به و هه موو قوناغه دا تیده په رن و، له و هه موو گیانه له به رانه دا كه به سه ر زه ویدا بلاو ئه بنه وه ﴿آيَاتٍ لِقَوْمٍ

يُوقِنُونَ﴾ گه لی به لگه ر نيشانه هه ن سه باره ت به ده سه لات ی خوا بۆ خه لكك كه یه قینیان ببی به نيشانه كان ﴿

باوهریان به نایه‌ته‌کانی خواوه‌ندیان، واته، نایه‌ته‌کانی قورئان نیه **﴿لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ﴾** سزایه‌کی دهرندکانیان بو هیه له سه‌خت ترین جوهره‌کانی سزای دهرندک.

که‌ویی کردنی دهریاو، نه‌ویی له ناسمان و زه‌ویدایه بو‌مروؤ:

﴿اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمْ الْبَحْرَ﴾ هر خودا خو‌یه‌تی که‌ده‌ریای بو ئیوه رامکرد **﴿لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ بَامرِهِ﴾** تا به‌فرمانی نه‌وکه‌شتی له‌ناویا بگه‌ری بی نه‌وی نقوم بین **﴿وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ﴾** تا بتوانن له به‌هره و روژی نه‌بوخوازن، به بازرگانی و راو دهره‌ینانی شتی به‌نرخ و شتی‌تر له که‌لکه‌کانی‌تری دهریا **﴿وَلِعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾** به‌شکو سوپاسگوزارو شوکرانه بزترین له‌باتی نه‌و بی‌پرواییه‌تان **﴿وَسَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾**

﴿جَمِيعًا مِنْهُ﴾ هرچی له ناسمانه‌کان و زه‌ویدایه، هرهمو و خوا به‌میهره‌بانی خوئی بو ئیوه‌ی رام کردووه نه‌ستی‌ره و کی‌وو دهریاو رو‌بارو دارو دره‌خت و. هتد **﴿إِنْ فِي ذَلِكَ﴾** **﴿آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾** بی‌گومان له‌وانه‌دا باس کران نیشانه‌و به‌لگه زورن له‌سهر ده‌سه‌لاتی خوا بو‌خه‌لکی بیریکاته‌وه لی‌یان **﴿قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ﴾** به‌پرواداران بلی: چاوپوشی بکه‌ن له‌نه‌زیه‌ت و نه‌شکه‌نجی نه‌وانه‌ی که‌نومیدی روژه‌کانی خویان نیه، واته: به‌ته‌مای هاتنی قیامه‌ت نین، دیاره نه‌مه و ته‌یه‌کی زور ناجوامیرانه‌ی (عه‌بدوللای کوری نوبه‌ی) بوو که نه‌یوت به‌پیغه‌مبهر **﴿وَهُوَ اللَّهُ﴾** هاوه‌لانی: (سمن کلبک یا‌کلبک) نه‌مه مه‌سه‌لیکی عه‌ره‌بی یه، واته: سه‌گه‌که‌ت قه‌له‌و بکه‌ تا خوت بخوات!! مه‌به‌ستی نه‌و ناپاکه له‌هاوه‌لان بوو، که گویا له‌مه‌که‌که‌وه هاتوونه‌ته مه‌دینه‌و، نه‌مان په‌نایان داوون که‌چی وایئستقا لی‌یان هه‌لگه‌پراونه‌ته‌وه. **﴿لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾** ئیوه لی‌یان گه‌ری‌ن بو خوا تا نه‌و خوئی له‌روژی قیامه‌تدا به‌هر خه‌لکی‌ک به‌پی‌ئی هه‌وله‌کانیان پاداش بدا **﴿مِنْ عَمَلٍ﴾**

قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ سَخَّرَ لَكُمْ الْبَحْرَ
قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٤٥﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ
وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿٤٦﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا
بَنِي إِسْرَءِيلَ بِلِّالِكُتِّبِ وَالْحُكْمِ وَالنُّبُوَّةِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ
وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾ وَأَوَّيْنَاهُمْ بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْأَمْرِ
فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَيْنَهُمْ إِنَّ
رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ
﴿٤٨﴾ ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ
أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٩﴾ إِنَّهُمْ لَنْ يُغْنَوْا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ
شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ
﴿٥٠﴾ هَذَا صَبْرٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ
﴿٥١﴾ أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَاءَ
مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٢﴾ وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
وَلِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٣﴾

﴿صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ﴾ هرکه‌سیک کاریکی چاکی کردبی نه‌وه بو‌خو‌یه‌تی که‌لک و پاداشته‌که‌ی (ومن اساء فعليها) هرکه‌سیکی‌ش کاریکی خراپی کردبی، نه‌وه تاوانه‌که‌ی له‌سهر خو‌یه‌تی **﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ﴾** پاشان بو‌لای په‌روهر دگارتان ده‌گی‌ردینه‌وه.

منه‌تی خوا به‌سهر جووله‌که‌وه‌و، هه‌لاواردنیان:

ئینجا خوی گه‌وره منه‌ت نه‌خاته سهر جووله‌که‌کان چونکه نه‌م چا‌کانه‌ی له‌گه‌ل کردون! وه نه‌فرمووی: **﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالنُّبُوَّةَ﴾** و سویند ده‌خۆم که: به‌راستی ئیم چنده شتانه‌مان به‌(بنی‌ئیسرائیل) به‌خشیی:

۲- حوکم و داوهری.

۳- پهيامبرائيتی.

﴿ورزقناهم من الطيبات﴾ وه له حالان، رزق و رۆزی پاک و خاویښ و گوزهرانی خوښمان پیدان ﴿وفضلناهم علی العالمین﴾ و ریزیشمان به سهر گهلانی سهردهمی خوښاندا دا ﴿وآتیناهم بینات من الامر﴾ وسه بارهت به کاری دینه که شیان گه ئی به لگهی ناشکراو نمایانمان پی به خشین: پهنودنا مؤزگاری، باسی هاتنی په یامبر. هتد ﴿فما اختلفوا الا من بعد ما جاءهم العلم بغیا بینهم﴾ جاله ناو خوښاندا کیښه یان نه بوو له نایینه که یاندا، دواى نه وه نه بی به حه قیقه تی نایین ونه حکامه کانی، زانینیان بو هات، نویش له بهر رکه بهری نیوانیان ﴿ان ربك یقضی بینهم یوم القیامة﴾ بیگومان په روه ردگارت رۆزی قیامت داوهرییان نه کات ﴿فیما کانوا فیه یختلفون﴾ لهو کیښمه کیښ و مشت و مره یان تییدابوویان.

وریا بڼا به دووی جووله که دا مه چن:

﴿ثم جعلناك علی شریعة من الامر فاتبعها﴾ له پاش کیښه ی خاوه نامه کان، ئیمه نه تو مان خسته سهر بهرنامه و شریعه تیک له نایین، جا تویش شوینی بکه موو به پوختی په پره وی بکه ﴿ولا تتبع اهواء الذین لا یعلمون﴾ شوین مه واو هه وهس و ناره زووی نهو نه زانانه مه که وه ﴿انهم لن یفنعوا عنک من الله شیئا﴾ بیگومان نه وانه هیچ شتیک له خوا وه له تو دور ناخه نه وه، نه گهر شوینیان بکه میت، که واوو هیچ کات تاله موویه له شریعه ته که ی خوا لا نه دهیت ﴿ان الظالمین بعضهم اولیاء بعض﴾ بیگومان سته مکاران به شیرک، یارو یاوهری یه کترن له دونیا دا ﴿والله ولی المتقین﴾ و په رستراوی ه قیش (الله) یارو دوستی پاریزگارانه و سهر پرشتی ه موو کاریکیان نه کات ﴿هذا بصائر للناس وهدی ورحمة لقوم یوقنون﴾ نه م قورنانه کومه له به لگه یه که بو خه لک، بو نه وه نایینی راستیان پی بیینن، هه روه که مایه ی رینموونی و میهره بانیه بو گه ئی که یه قینیان ببی به ناخیرهت، دیاره که نه وانه ش ئیمانداران، وه که له سووره تی (به قهره) دا ده قهرموی: ﴿والذین یؤمنون بما انزل الیک وما انزل من قبلک وبالاخرة هم یوقنون﴾.

ژین و مردنی موسلمان و کافر وه که یه ک نین:

﴿ام حسب الذین اجترحوا السيئات﴾ ناخو نه وانه ی پروایان نیو، گوناح و تاوانیش ده که ن، پییان وایه ﴿ان نجعلهم کالذین آمنوا و عملوا الصالحات﴾ که وه نه وانه یان داده نین، پروایان هی ناوه و کاره چا که کانیان نه انجام داوه؟ هه رگیز شتی وا نابی، وه له م نایه ته شدا لهو باره یه وه نه قهرموی: ﴿لا یستوی اصحاب النار واصحاب الجنة، اصحاب الجنة هم الفائزون﴾ ۲۰/۵۹. ﴿سواء محیاهم ومماتهم﴾ پییان وایه ژیان و مردنیان یه کسانه؟ اواته: پییان وایه وه که ده ژین و ده مرن؟ ﴿ساء ما یحکمون﴾ خراپه نهو داوهریه ده یکه ن، نه گهر پییان واییت که هه ردوولا یه کسان ده بن ﴿وخلق الله السموات والارض بالحق﴾ وه خوا ناسمانه کان و زهوی به هق دروست کردووه، که واوو دادگه ریش له وه دا نیه، که موسلمان و خراپکار وه کی چیکردووه که بن ﴿ولتجزی کل نفس بما کسبت﴾ وه تاهه موو که سی که به پیی نه وه جه زای بدریقه وه کردوویه تی ﴿وهم لا یظلمون﴾ وه له هه مان کاتیشدا سته میان نی نا کری.

مروئی نارهزوو پهرست دهینته موشریک:

﴿^{۲۳} افرایت من اتخذ إلهه هوا﴾ نایا تو ئه که سەت دیتووە که هەواو نارهزووی خوئی دەکرده خواو دهیپەرست! واتە: هەرکەسی - لە باتی پەیرەوی لە ئایینی خۆی بەهەق - شوینی هەواو هەوەسی خوئی بکەوی، کافرو بێ باوەرە ﴿واضله الله على علم﴾ وەخوا - لە سەر زانیینیک کە بەرامبەر ئه و کەسە بوویەتی، پیش ئه وە دروستی بکات - گو مایکردووہ ﴿وختم علی سمعه وقلبه﴾ وە مۆریشی بەسەر گوئی و دلیدا ناوہ، هیچ خیرو بیرکیان تیناچیت ﴿و جعل علی بصره غشاوة﴾ و پەردەیکیشی بەسەر چاویدا هیناوہ ﴿فمن یهدیه من بعد الله﴾ جا کئی هەیه پاش خوا رینمایی رینی راستیی بکات، ئەگەر ئه و خوئی نەیکا؟ ﴿الا تذکرون﴾ دە نایا

ئامۆزگاری ناگرن؟ ﴿وقالوا ما هی إلا حیاتنا الدنیاموت

ونحیا﴾ هاو بەشدانەرەکان وتیان: جگە لەم ژیا نی دنیا یەمان، شتیکی تر لە گوێدا نیە، بۆ خوێمان ئەژین و ئەمرین، واتە: دەستەیک ئەژنی و دەستەیک ئەمری، نیتەر دوا ی ئه وە ئەزیندوو بوونەو هەیه، نە لێپرسینەوہ!! ﴿وما یهکنا إلا الدھر﴾ وە هەر سروشت و زەمان و رۆژگارە دەمانمرینی و لەناومان دەبات. لەو ئەچی ئەوانە هەندیک بوو بن، برۆیان وابوو بێ کە هەمووشتیک هەر بە دەستی سروشت و رۆژگارە، لەوانەن کە پنیان وتوون (دەهری)، نیستایش پاشماو هیان لەهۆزارو پەخشانی شاعیرەکاندا ئەبینری: (وہک ئەم وشانە: فەلەک! زەمانە! غەدار! چەرخێ چەپگەر!.. هتد)، جا ئەوانە لە هەموو سات و سەر دەمیگدا سەریان هەلداو سەر هەلنەدن، و، هەولی چەسپاندنی ئه و بیرۆکە یە ئەدن، بەو هیوا یەو خەلکی لە شەری خوا دور بخەنەو، گومانیش نییە لەو دا کە بەخەستی خویشیان سەرگەردانن، جگە لە شوینکە و تووەکانیشیان.. ئه وە کۆمەڵی سادەو ساویلکە یە". ئیمامی (موسلیم) ئەم

﴿اقرئت من اتخذ إلهه هوا﴾ هونە و أضله الله على علم و ختم على سمعه وقلبه، وجعل على بصره غشاوة فمن يهديه من بعد الله أفلا تذكرون ﴿٢٣﴾ وقالوا ما هي إلا حياتنا الدنياموت ونحيا ﴿٢٤﴾ إلا الذھر وما لهم بذلك من علم إن هم إلا يطنون ﴿٢٥﴾ وإذا نزل عليهم آياتنا يسمعون ما كان حجبتهم ﴿٢٦﴾ ألا قالوا اتنوا يا بآئنا إن كنتم صادقين ﴿٢٧﴾ قل الله يخبركم ثم يبينكم ثم يجمعكم إلى يوم القيمة لا ريب فيه ولكن كثر الناس لا يعقلون ﴿٢٨﴾ والسموات والأرض يوم تقوم الساعة يومئذ ينخر المبطون ﴿٢٩﴾ وترى كل أمة جاثية كل أمة تدعى إلى كتبها اليوم تجزوا ما كنتم تعملون ﴿٣٠﴾ هذا كتبنا يطق عليكم بالحق إنا كنا نستنسخ ما كنتم تعملون ﴿٣١﴾ فأما الذين آمنوا وعملوا الصالحات فيدخلهم ربهم في رحمته ذلك هو الفوز المبين ﴿٣٢﴾ وأما الذين كفروا أفأنت تكذب أنبيي تلى عليكم فاستكبرتم وكنتم قومًا مجرمين ﴿٣٣﴾ وإذا قيل إن وعد الله حق والساعة لا ريب فيها قلتم ما ندري ما الساعة إن نظن إلا ظنًا وما نحن بمستيقنين ﴿٣٤﴾

فەرموودە یە هیناوہ: ((لا تسبوا الدھر، فإن الله هو الدھر)). پیشەوا شافیعیی ئەلی: عەرەبەکان لەسەر دەمی جاھیلیەتدا کە بە لا و نەھامەتیکیان تووش دەبوو ئەیان وت: (یاخییە الدھر!). ئەو رووداوانەیان دەدایە پال سال و زەمان و جنتیویان ئەدا، خو لە واقع و بنەرەتیشدا هەر خۆی گەورە یە ئەو کارانە ئەکا، جا کە وابوو وەک جنتیویان بەخوا دابی وایە، چونکە لەھەقیقەتدا خوا خۆیەتی زەمانە دەگیرێ و (فاعیل-ه)، (ئین کەسیر). (وما لهم بذلك من علم) ئەوانەش ئەو قسە ئەکەن، هیچ جوړە زانستیکیان لەو بارەوہ نیە، هەر لە خۆیانەوہ ئەو قسە یە دەکەن، واتە: ئەو ی دەیلین لە ریی زانستەوہ نیە ﴿إن هم إلا یظنون﴾ بەلکو تەنھا گومان ئەبەن، گومان بەو لاوہ هیچ دنیایەکیان نییە ﴿وإذا تلى عليهم آياتنا بينات﴾ هەرکات ئایەتە روونەکانی ئیمەیان بە سەرا بخوینریتەو کە بەلگەن بۆ زیندوو بوونەوہ ﴿ماکان حجبتهم إلا ان قالوا اتنوا بآبائنا إن كنتم صادقین﴾ هیچ بەلگە یەکیان نەبووہ، ئەو نەبی

ثُمَّ لَئِنْ: ئەگەر راست ئەكەن زیندوووبوونەو هەیه دەسابوو باپیرانمان بۆ زیندوو بکەنەو هە بۆمان بێنن ﴿قُلْ اللَّهُ يَجْعَلُكُمْ ثَمَّ يَمِينَكُمْ﴾ بۆ: هەر خوا دەتائزێنێ، پاشان دەتائمرێنێ ﴿ثُمَّ يَجْعَلُكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ پاش زیندوووبوونەو هەمووتان کۆنەکاتەو بۆرۆژی هەستانەو، کە بۆ هاتنی هێچ گومانێک نیه ﴿وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەلام زۆربەى خەلکی نازانن ﴿وَاللَّهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەر بۆ خوايه دەسەلاتی ناسمانەکان و زەویى ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُومِنُذُ يَخْسِرُ الْمُبْطِلُونَ﴾ وەئەو رۆژە کە قیامەت بەرپا دەبێ، هەموو ناھەقکاران زیانمەند و رەنجەرۆ ئەبن ﴿وَتَرَى كُلَّ أُمَّةٍ جَائِيَةً﴾ هەموو ئوممەتێکیش ئەبینێ: لەترسا بەسەر چۆکدا کەوتون، بۆ دەسەلات و ملکەچ ﴿كُلُّ أُمَّةٍ تَدْعِي إِلَى كِتَابِهَا﴾ هەموو ئوممەتێکیش بۆەرگرتنی نامەى کردەو هەکانى خۆى بانگ دەکری ﴿الْيَوْمَ تَجْزُونَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ پێیان ئەوتری: ئەوا ئەمڕۆ، لەراست هەر کارى کردوتانە، پاداش ئەدرێنەو. کردەو هەکانتان گشت فتوکۆپى دەکەین:

﴿هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ﴾ پێیان ئەوتری: ئەمە کتیبى ئێمەیه و فریشتەکان تۆماریان کردووە، بەدادگەرانه شایەتیتان لەسەر ئەدات ﴿إِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بێگومان ئێو هەشتیکتان دەکرد، ئێمە ئەمان نووسی، واتە: فریشتەکان بە فەرمانى خوێمان، نوسخیان لەبەر ئەگرتەو ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئینجا ئەوانەى کە بپروایان هینا و کارە چاکەکانیان ئەنجامدا ﴿فَيَدْخُلُهُم رَّبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ﴾ پەرورەدگاریان ئەیانباتە ناو بەزەهێ (بەهەشتی) خوێهەو، جاخوا بەبەهەشت ئەفەرموی: ((أَنْتَ رَحْمَتِي، أَرْحَمُ بِكَ مِنْ أَشْيَاءِ)) مقفوق علیه. ﴿ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ﴾ ناهەو هیه سەرکەوتنى گەورە ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ خۆ بەوانە بۆ باوەڕن ﴿أَفَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تَتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ ئەوتری: نایانایەتەکانم بەسەرتاندا ئەخوێنرایەو، تا ناوا ئەکەن بە خوێتان؟ ﴿فَاسْتَكْبَرْتُمْ﴾ جاخوێتان بەزلفازی و دەمارگیری ئەیهیشت بپروا بێنن؟ ﴿وَكُنْتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ﴾ دیارە ئێو هەگەلیکی تاوانکاریبون ﴿وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ وەکاتى بگوتراباکە بەلێنى خوا - بە جەزای قیامەت - هەق و راستە ﴿وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا﴾ و قیامەتیش هێچ گومانى تێدا نیه ﴿قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ﴾ ئەتانوت: نازانین قیامەت چیە؟ ﴿إِنْ نَظُنُّ إِلَّا ظَنًّا﴾ دانیانین بە هاتنى، ئێمە تەنها گومانێکمان هەیه بۆ هاتنى، ئەویش بەدەم ئەم و ئەو هەو ئەبێستین ئەلێن قیامەتێک دێت ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَسْتَيْقِينَ﴾ وە ئێمە یەقیندار ئەبووین بە هاتنەکەى ﴿وَبَدَّاهُمْ سَيِّئَاتِ مَا عَمِلُوا﴾ وەزشتیه هەکانى کارەکانیان بۆدەرکەوت ﴿وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ و ئەوسزایەش لاقرتیا پى ئەکرد، دەوریدان ﴿وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنْسَاكُمْ﴾ پێیان وترا: وا ئەمڕۆ ئێمە، ئێو هە فرامۆش ئەکەین ﴿كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ هەرچۆنى ئێو هە دیدارى ئەمڕۆ ئێمەتان لەبیرکرد، ئێو هە پێتان وابوو هەرگیز بەم رۆژە ناگەن! لەفەرمودەیهکی پەوادا - موسلیم - هیناویەتى - هاتووەکە: خوا لە پۆژی قیامەتا بەهەندى لە بەندەکانى دەلى: نایا جووتە نەکردییت لەگەڵ هاوسەرى خوێ؟ نایا پێزم نەگرتی؟ نایا ئەسپ و وشتر و مایم بۆ پام نەکردییت؟ نایا وازم لى ئەهینایت بپیته سەرۆک و ئیسراحت بەکەیت...؟ ئەویش دەلى: بەلى ئەى پەرورەدگار! ئەفەرموی: نایا نەت دەزانى پۆژێک دپیته دیدارم؟ دەلى: نەخیر، جا خوا ئەفەرموی: کەوابوو منیش ئەمڕۆ ئێو هە لەبیر ئەکەم، هەر وەکو تۆ منت لەبیر کرد. ﴿وَمَا وَاكُمُ النَّارُ﴾ وەجیشتان ناگرى دۆزەخە ﴿وَمَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ﴾ وە هێچ کەسیش یارو یاوهرتان نابێت تا لەو سزایە پزگارتان بکات ﴿ذَلِكُمْ بِأَنكُمْ اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا﴾ ئەو هەشتان بەو هۆیهو هیه کە ئێو هە نایەتە هەکانى خواتان کردبوون بە گالتهو گەپ! ﴿وَوُغِرْتُمْ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ و ژیاى دۇنياش چەواشەى کردبوون ﴿فَالْيَوْمَ لَا يَخْرُجُونَ مِنْهَا﴾ جائەمۆکە بەهێچ شیو هیهک لە دۆزەخ دەرناھینرێن ﴿وَلَا هُمْ يَسْتَعْتَبُونَ﴾

وهداوی رازکردنی خوایشیان لیثاکرنت به بیانوو هیئانهوه ﴿ **فَلله الحمد رب السموات ورب الأرض** ﴾ جا سوپاس هر بو خوای پهروردگاری ئاسمانهکان و پهروردگاری زهوی ﴿ **رب العالمین** ﴾ و پهروردگاری ههمووجیهانهکان ﴿ **وله الکبرياء فی السموات والأرض** ﴾ وگهورهیی لهئاسمانهکان و زهویدا هر بو ئهوه، بویه لهم فهرمووده قودسیهده دهفهرمووی: ((العظمة إزاری، والكبرياء رداثی، فمن نازعنی واحداً منهما اسكنته ناری)) موسلیم. ﴿ **وهو العزیز الحکیم** ﴾ هر ئهویشه دهسهلاتداری جوانکار.

له ۸/ی (رهجهب ی (۱۴۱۷) ک، بهرامهر به ۱۹/۱۱/۱۹۹۶ ز، لهنووسینی تهفسیری سورهتی (جاثیه) بوومهوه، له شاری (مهرویوان) ی کۆماری ئیسلامیی (ئێران). سوپاس و ستایشیش بو خوای تاق و تهنیا،

خاوهنی ههموو بوونههر.

کۆتایی جزمی بیست و پینجهم

و لله الحمد والمنة

*** **

۴۶- سورهتی نه حقایق

مهککهیییهو (۲۵) نایهته

بهناوی خوای بهخشندهی میهربان

مهبهستی ئهم سورهتهش، هرله مهبهستی سورهته مهککهیییهکانی تر دهکات، له سههرتاوه باس لهگرنکی قورئان ئهکات، ئینجا باس لهو بتهپرستانه دهکات، پێیان وایه بتهکانیان لهدوا رۆژدا تکیان بو ئهکه! پاشان هندی له رهخنهکانیان له قورئان دینی، دواتر باسی دوو دهسته له مرقهکان ئهکات، دهستهیهکیان لهسهر ریی هیدایهتن، ئهوی تریان گومرا و سههرلیشیوان، باسیکی (هوود) ئهکات، کۆتاییشی دیت بهوهکه: جنیهکان چهند کهسیکیان گوییان له قورئان گرت و، سههرنجام بریایان هیئا، جا که گهرانهوه بو لای قهوم و هۆزهکهی خویان بانگیانکردن بو باوههر ئیمان.

قورئان لهخواوهیهو، بونهومریش ئهوه بهدهیناوه؛

﴿ **بسم الله الرحمن الرحيم** * **حم** ﴾ مهبهست بهم جوژه پیتانه دهستهو سانکردنی عهرهبهکانه، له بهرامهر قورئاندا، پێیان ئهلی: ئهگهر ئیوه گومانیکتان لهم قورئانه هیه که لهلایهن خواوه بیئت دهسا فهرموون لهم جوژه پیتانه ئیوهیش وینهی ئهوه بیئن؟! ﴿ **تنزيل الكتاب من الله العزيز الحکیم** ﴾ ئهم قورئانه لهلایهن خوایهکی بهتوانای کار جوانهوه دابهزێنراوته خوارهوه ﴿ **ما خلقنا السموات والأرض وما بينهما إلا بالحق وأجل مسمى** ﴾، ئاسمانهکان و زهویی و ئهوی نیوانیان، به دادگهری و بهتهقدیری ماوهیهکی دیاریکراو نهبی، دروستمان نه کردوون، ئیتر پاش ئهوه مهودایه دواپیان دی و، ئیوهیش دینهوه بهردهست خوڤ ﴿ **والذين كفروا عما أنذروا** ﴾

معرضون ﴿ نهوانه ی پروایان نههیناوه روو وهر نهگپرن لهوهی پیئی ترسیفراون له دروستکردنه وهیهکی نوئی بو جهزا! ﴿ **قل اریتم ماتدعون من دون الله** ﴾ نهی محهمه! ﴿ پییان بلی: هوالی نهو پهرستراوانه بدهنی که: ئیوه لهباتی خوا نهیانپهرستن و هاواریان بو دهن؟ ﴿ **رونی ماذا خلقوا من الارض** ﴾ نهوانه لهم زهویهدا چییان دروستکردوه، نیشانمی بدهن؟ ﴿ **لهم شرك في السموات** ﴾ یان له دروست کردنی ئاسمانهکاندا بهشداریکیان ههیه؟! ﴿ **نتونی بکتاب من قبل هذا او اثاره من علم** ﴾ وه نهگهر هاویهشییان ههیه، ده کهواته نامهیهکی ئاسمانیم نیشانبدهن که له پیش هاتنی نهه قورئانهدا بوتان هاتبیت، وه یان شوینهواریکی زانستی له رابوردوانه وه که بهلگه بیت لهسهر قسهکهتان، ئادهی یهکی لهمانه بو بیئن ﴿ **ان کنتم صادقین** ﴾ نهگهر ئیوه راست نهکن نهوانه هاویهشی خوان ﴿ **ومن اضل ممن يدعو من دون الله من لا**

یستجیب له إلى يوم القيامة ﴾ کی لهوکهسه گومراتره - جگه له خوا- شتی پهرستی، که تا روژی قیامت به دنگیهوه نایه و وهلامی دوعاو پارانهوهی ناداتهوه ﴿ **وهم عن دعائهم غافلون** ﴾ نهوانه لهپهرستن و هاوارهکesh بی ناگا و غافلن، چونکه دارو بهرد وهلامیان له کوئی بوو؟، دیاره لهو سهردهمهدها هندی کهس دارو درهختی نهپهرستن! هندیکی تر فریشته! هندیکی دی شهیتان.. هتدا، بویه ناوا سه زهنشتیان دهکا. ﴿ **وإذا حشر الناس كانوا لهم اعداء** ﴾ وه کاتی خه لکی کوکرانهوه بو حیساب بهتهکان دهن به دوژمن بویتپهرستهکان. ﴿ **وكانوا بعبادتهم کافرین** ﴾ بی لهوهش حاشا له بتپهرستنکه یان دهکن، وه له فرمایشتیی: (واتخذوا من دون الله آلهة لیکونوا لهم عزا کلا سیکفرون بعبادتهم ویكونون علیهم ضدا) (۸۲-۸۱/۱۹)، ته نکید لهسهر هه ماناوا مه بهست دهکات.

ره خه ی موشریکان دربارهی قورئان و پیغه بهرو وهلامیان: ﴿ **وإذا تتلى علیهم آیاتنا بینات** ﴾ وه کاتی نایه ته روون

وإذا حشر الناس كانوا لهم أعداء وكانوا بعبادتهم کافرین ﴿ **وإذا نزل علیهم آیتنا بینت قال الذین کفروا للحق لجاجا هم هذا سحر مبین** ﴾ ﴿ **أمر یقولون أفرئنه قل إن أفرئته فلا تمکون لی من الله شیئا هو أعلم بما فیضون فیہ کفی به شهیدا بینی ویتکذروا وهو الغفور الرحیم** ﴾ ﴿ **قل ما کنت بدعا من الرسل وما أدری ما یفعلون ولا یکران أنیع إلا ما یوحی الی وما أنا إلا نذیر مبین** ﴾ ﴿ **قل آراء شیعان کان من عند الله وکفرتم به وشهد شاهد من بنی اسرائیل علی مثله فقامن واستکبرتم إن الله لا ینہدی القوم الظالمین** ﴾ ﴿ **وقال الذین کفروا للذین آمنوا لو کان خیرا ما سبقونا الیه واذلکم یهتدوا به فسیقولون هذا إفک قدید** ﴾ ﴿ **ومن قبله کتب موسی إماما ورحمة وهذا کتب مصدق لسانا عربیا لنذیر الذین ظلموا ونبشروا للمحسنین** ﴾ ﴿ **إن الذین قالوا ربنا الله ثم استقموا فلا خوف علیهم ولا هم یحزنون** ﴾ ﴿ **أولئک اصحاب الجنة خلدین فیها جزاء بما كانوا یعملون**

و ئاشکراکانی ئیمه یان بهسهر باخوینریته وه "له لایه نوه نهی موحه مهده ﴿ **قال الذین کفروا للحق لما جاءهم** ﴾ نهوسا نهوانه ی که خوانه ناس و بی پروان بهو بهرنامه راست و دروسته که بویان هاتووه نهلین: ﴿ **هذا سحر مبین** ﴾ نهه جادویهکی روون و ئاشکرایه "به لای هه موو کهسیکه وه" ﴿ **أم یقولون افتراه** ﴾ یان نهلین: محمد خوئی نهو قورئانهی هه لیه ستووه!! "نهوهنده سادو گیله پیان" ﴿ **قل إن افتریته فلا تملکون لی من الله شیئا** ﴾ پییان بلی: نهگهر خوژم نهو قورئانهه هه لیه ستبی، نهوه به زوویی خوا سزام دهدا، وه ئیوهش له بهرانبهر دهسه لاتی خواوه ناتوان هیچ شتی که من بکن. وه له سورتهی تردا نه فرمووی: ﴿ **قل إنی لن یجری منی من الله احد ولن اجد من دونه ملتحدا، إلا بلاغا من الله ورسالاته** ﴾ (۲۳-۲۲/۷۲)، وه ههروا ده فرمووی: ﴿ **ولو تقول علینا بعض الاقاویل لاخذنا منه بالیمین، ثم لقطعنا منه الوتین، فما منکم من احد عنه حاجزین** ﴾، (۴۶-۴۴/۶۹). ﴿ **هو أعلم بما فیضون**

فیہ ﴿خوای زانتره سبهارت بهو قورئانه که ئیوه رو ئه چن تییدا: جاری ئه لّین: جادووه، جاری ده لّین شیعوو مؤنراویه.. هتدا!﴾ **کفی به شیهدا بینی و بینکم** ﴿من هر خوام بهسه که شاید بیت له نیوان من و ئیوهدا "بو گواهیی له سهر راستیی من و، ناراستیی ئیوه. ﴿وهو الغفور الرحیم﴾ وه ئه ویشه لیبوردهی میهره بان بو ئه وانهی تهوبه بکهن ﴿قل ما کنّت بدعا من الرسل﴾ پییان بلی: که من یه کهم کهس نیم، له پیغه مبه ره کاندایا تاینکاری په یامه کهم بکهن. نه خیر، به لکو پیش من چه ندان په یامبه ری تر هاتووه، که ئه وانیش هر ئه وهی منیان وتووه ﴿وما ادری ما یفعل بی ولا بکم﴾ و نایشترانم چی به سهر من وچی به سهر ئیوهدا ده هیترئ؟ چونکه گشت بریاره کانی خوا له منه وه ناریدارن. عه لی کوپی ئه بی ته لحه له ئین عه باسه وه - خوا لییان پازی بی- ده لّیت: پاش ئه و نایه تهی: (وما ادری ما یفعل بی ولا بکم) نایه تی: (لیغفرک الله ماتقدم من ذنبک وما تأخر..). هات بو وه لامی ئه و (وما ادری.. وه، بو وه لامی موسلمانانیش نایه تی: (لیدخل المؤمنین والمؤمنات جنات تجري من تحتها الأنهار) هات. تهفسیری ته به ری: ۹۹/۲۲. ﴿ان اتبع الا ما یوحی الی﴾ من پهیره وی ههرله وهی ده کهم، که له لایه ن خواوه بوم دیت ﴿ان انا الا نذیر مبین﴾ من هر بیدار که ره وه و ترسینه ریکی ناشکرام، له وه به ولاره هیچی ترم به ده ست نیه، جا که و ابو من خهریکی کاری خوم و، ئیوهیش خهریکی کاری خو تان بن ﴿قل ارایتم ان کان من عند الله وکفرتم به﴾ پییان بلی: باشه چ ده بین و حالتان چو ن ده بیت نه گهر. روشن بوویه وه ئه م قورئانه له لایه ن خواوه بیت و، ئیوهیش هر بریوی پی نه کهن؟! ﴿وشهد شاهد من بنی اسرائیل علی مثله فامن واستکبرت﴾ وه شایه تی که زانایه کی پله به رز- عه بدولای کوپی سه لام- له نه وهی یه عقوب گواهیی له سهر وینهی واتای قورئان دا ئنجا بریوی به (محمد و به قورئان) هیئا، وه ئیوهش هه رخو تان به گهره زانی له بریو هیئان، نایا ئیوه سته مکار نین؟! ﴿ان الله لایهدی القوم الظالمین﴾ به راستیی خوا هیدایهت و رینوینی قهومی سته مکار واته: کافر ناکات، چونکه به ناره زووی خو یان ئه ورئگه یانه هه لبرژاردووه.

قورئان که لامی راست و ره وای خوایه:

﴿وقال الذین کفروا للذین آمنوا﴾ وه بی باور هکان سبهارت به وانهی ئیمان و بریویان به قورئان هیئابوو و تیان: ﴿لو کان خیرا ما سبقونا الیه﴾ نه گهر ئه وهی موحه ممه دینی هاتووه، واته: قورئان شتیکی چاک بوویه ئه وه ژارانه (سوهیب و عه مارو بیلال) پیشمان نه ده که و تن له ئیمان هیئان پیی!! چونکه ئیمه ن خاوه ن ریز لای خوا ﴿واذ لم یهتدوا به﴾ وه وه ختی په یان پی نه برد، واته: په یان به قورئان نه برد ﴿فسیقولون هذا افک قدیم﴾ جا ده یانوت: ئه مه ئه فسانه و درو یه کی هه لبه سترای کونه له پیشینانه وه ما وه ته وه بویان!! بویه ئیمه بریوی پی ناکه ن! ئه مه له گهره ترین جو ری نکولی هه ق و، خو به زل زانین و خه لک به کهم زانینه، که پیغه مبه ر ﴿ده رباره ی ئه فهرمووی: (بطل الحق وغمط الناس) (متفق علیه) مسلم: ۹۲/۱. واته: کیرو خو به زل زانین بریتیه له نکولی هه ق و خه لک به که مزانین ﴿ومن قبله کتاب موسی اماما ورحمة﴾ له پیش ئه م قورئانه ی شه وه خوا نامه که ی موسای دابه زاندو کردی به پیشه و او به زهیی بو به نی ئیسرائیل. خو له مه دا هیچ مشت و مرقان نبیه. دهی هر له و نامه یه دا موژده ی هاتنی پیغه مبه ر ﴿هاتات﴾ ﴿وهذا کتاب مصدق لسانا عربیا﴾ ئه م قورئانه ش نامه و کتیبه که سه لمینه ری تهورات و کتیبه پیشووه کانی خو یه تی به زمانیکی پارای عهره بی هاتووه ﴿لینذر الذین ظلموا﴾ تا سته مکاره کان بترسینی به سزای دوزخ ﴿وبشری للمحسنین﴾ و به چاکه کارانیش موژده به خش بیت به به هشت که و ابو و کتیبیکی ناوا چو ن ده گونجی در و ئه فسانه ی پیشووان بی؟! ﴿ان الذین قالوا ربنا الله ثم استقاموا﴾ به راستیی

نهو کهسانه‌ی که ده‌لین: پروه‌دگارمان (الله) یهو. پاشان پابه‌ندی نهو نیمانه دهن و ریک و پیک له‌سهر ریگای راست، ده‌وستن و ههرگیز به‌راست و چه‌پدا لا نادهن **﴿فلا خوف علیهم ولا هم یحزنون﴾** نه‌وانه هیچ بیم و ترسیکیان له‌سهر ناییت "له‌پاشه پوژدا" و خه‌فته‌تبارو دل زویریش نابن، بو دونیا‌یان و بو‌ی په‌شیمان نابن **﴿اولئك اصحاب الجنة خالدين فيها جزاء بما كانوا یعملون﴾** نه‌وانه به‌وصیفه‌تانه، یارانی به‌هشتن، به‌هه‌تاهه‌تایی تییدن، له‌پاداشتی نهو کارو کرده‌وانه‌دا کردوویانه.

سپاردی خوا له‌مهر باب و دایکه‌وه:

نیت پاش فرمان به‌یه‌کتابه‌رستی و ئیخلاص بو‌خوا، فه‌رموی: **﴿ووصینا الإنسان بوالدیه إحسانا﴾**

فرمانمان به‌ناده‌مزد دا به‌چاکه‌کردن له‌گه‌ل دایک و باوکی **﴿حملته امه کرها ووضعتہ کرها﴾** دایکی به‌نهو په‌ری سه‌ختی و ناره‌حه‌تی و نازاره‌وه به‌پیستی سک هه‌لیگرت و (دوگیان بو)، و زور به‌دژواریش داینا، نیتر چون گوی رایه‌لی نه‌کرت؟ **﴿وحملة وفضاله ثلاثون شهرا﴾** وه‌ماوه‌ی دوگیان‌یو، له‌شیر پرینه‌وه‌ی (۳۰) مانگی خایاند، واته: به‌مه‌مووی دوو سال و نیوی خایاند، نه‌م نایه‌ته‌و نایه‌تی **﴿وفضاله فی عامین﴾** (۱۶/۳۱) هه‌ردوگیان نه‌ندازه‌ی لای خوارووی مانه‌وه‌ی مندا‌ل له‌سکی دایکی‌دا دیاریی نه‌کن به‌شه‌ش مانگ، وه‌ماوه‌ی شیر خواردنیش دیاری ده‌کات به‌دوو سال **﴿حتى إذا بلغ اشده﴾** تا نهو ناده‌میزاده کاتی گه‌یشت به‌که‌مالی هیزو ژیری خوی **﴿وبلغ اربعین سنة﴾** وگه‌یشت به‌ته‌منی چل سالی، دیاره نیتر کاتی نه‌وه‌یه که به‌چاکی روو بکاته‌وه خوی خوی، بو‌یه **﴿قال رب اوزعنی ان اشکر نعمتک الّتی انعمت علی وعلی والدی﴾** وتی: نه‌ی پروه‌دگارم!! راهینه‌و کۆمه‌کیم بکه که سوپاسی نهو نازو نیعمت و به‌مهریه‌ت بکه‌م که به‌من و باوک و دایکمت داوه،

ووصینا الإنسان بوالدیه إحسانا حملته امه کرها ووضعتہ کرها وحملة وفضاله ثلاثون شهرا حتى إذا بلغ اشده وبلغ اربعین سنة قال رب اوزعنی ان اشکر نعمتک الّتی انعمت علی وعلی والدی وأن اعمل صلیحاً ترضه وأصلح لی فی ذریّتی اینی ثبت ایلک وای من المسلمین **﴿اولئک الذین نقبل عنهم احسن ما عملوا وندجوا ورس سبائهم فی اصحاب الجنة وعد الصّدیق الذی کانوا یوعدون﴾** والذی قال لوالدیه اونی لکما اعد اینی ان اخرج وقد خلت القرون من قبلی وهما یستغنیان الله وبلک امان ان وعد الله حق فبقول ما هذا الا اسطیر الاولین **﴿اولئک الذین حق علیهم القول فی امر قد خلت من قبلهم من الجن والانس انهم کانوا خسیرین﴾** ولکل درجت مما عملوا ولیوفیهم اعملتهم وهم لا یظامون **﴿ویم یعرض الذین کفروا علی کراد هبم طینک فی حیاتک الدنیا واستمعتن بها فالیوم تجرون عذاب الھون بما کنتم تستکبرون فی الارض بغیر الحق واما کنتم نفسون﴾**

راسپاردنی مروّ به‌چاکه کردن له‌گه‌ل باوک و دایکا له‌گه‌لی جیگه‌دا هاتووه، وه‌ک: (وقضى ربک الا تعبدوا الا ایاه وبالوالدین إحسانا) (۲۳/۱۷) وه‌ک (ان اشکر لی ولوالدیک الی المصیر) (۱۶/۳۱) **﴿وان اعمل صالحا ترضاه﴾** وه‌که کرده‌ویه‌کی چاکی وا نه‌نجام بدهم تو لی‌ی رازی بیت **﴿واصلح لی فی ذریّتی﴾** وه‌نه‌وه مندا‌له‌کانیشم بو‌صالح و چاک بکه. **﴿انی ثبت ایلک وانی من المسلمین﴾** بی‌گومان من له‌رابردووم په‌شیمانم و بو‌لای تو ده‌گه‌ریمه‌وه، وه به‌راستی من له‌موسلمانانی فرمانبه‌ردارم، ده‌تویش لیم خوش ببه. تیبینی: له‌سیاقی نه‌م نایه‌ته‌وه وا دهرده‌که‌وی که مه‌به‌ست به‌(الإنسان) له‌فهرمایشتی: (ووصینا الإنسان...) دا، که‌سیک بووه له‌سهر ده‌می‌کدا ژیاوه، وه‌فهرموده‌ی: (وحملة و فضاله ثلاثون شهرا...) ده‌لالت له‌سهر نه‌وه ده‌کات.

ئینجا خوایش به باشتین شیوه پاداشتی ئەداتەو، وە ئەفەرموی: ﴿**أولئك الذين نتقبل عنهم احسن ما عملوا**﴾ ئا ئەوانە کەسانیکن کە ئیمەش کارە چاکەکانیان ئی وەرەگرتن و پاداشتیان ئەدەینەو، ﴿**ونتجاوز عن سياتهم في اصحاب الجنة**﴾ و لەگوناھو تاوانیشیان ئەبوورین، وە لەریزی بەهەشتییەکاندا دەبن ﴿**وعد الصدق الذي كانوا يوعدون**﴾ ئەمەش ئەو بەئینە راستە بوو، کە هەمیشە لەسەر زمانی پەيامبەرەکان پێیان ئەدرا، بەئەلی.. ئەومرۆقە نمونە ی مرۆفی راسال و چاککاریو لە گەل دایک و باوکیدا.

مندالی لاسار لەگەل باب و دایکید:

﴿**والذي قال لوالديه اف لكما**﴾ وە ئەویش بە باوک و دایکی خۆی گوت: هاوار و ئۆف لەدەست ئێو، ﴿**اتعدانتي ان اخرج وقد خلت القرون من قبلي**﴾ ئایانیو بەئین بەمن ئەدەن کە جاری تر دەر بهینریمەو، لە گۆرو زیندوو بکریمەو، و ئەو سألەهای سألە کە خەلکیکی زۆر لە پیش منەو پۆشتوون و مردوون و هیچ کەسیکیان ئی زیندوو نەبۆتەو، ﴿**وهما يستغيثان الله ويلك آمن**﴾ وە دایک و باوکیشی پەنایان بەخوا دەبرد کە پزێموونی کۆرە کافرولاسارەکیان بکا و دەیانگوت: تیاچووی خۆت باومر بەئین، بە پاشە پۆزو زیندوو بوونەو، ﴿**ان وعد الله حق**﴾ بەراستی بەئینی خوا بە زیندوو بوونەو هەق و راستە ﴿**فيقول ما هذا الا اساطير الاولين**﴾ کەچی بێلێکدانەو ئەویش دەگوت: ئەم قسانە چییە، زیندوو بوونەو چی؟ ئەمە هەرئەفسانەو پڕوپالانتە ی پیشیانەو شتی تر نییە، ئەم مرۆقەش نمونە ی مرۆفی کافرولاسار بوو لە گەل دایک و باوکی. ﴿**أولئك الذين حق عليهم القول**﴾ ئائەوانەش کەسانیکن کە فرمایشتی خوا بە سزا بەسریانداچەسپاوه ﴿**في امم قد خلق من قبلهم من الجن والإنس**﴾ هەربەدەردی ئوممەت و گەلانی پێشین لە جندۆکەو مرۆ لەسەریان کەوت و هاتە دی، واتە: خەلکیکی زۆریش لە پیشیانەو سەرپنجی یان کردو سزای خوایان بەسەردا درا، جا ئەمیش وە ئەوان گیرۆدەبوو ﴿**إنهم كانوا خاسرين**﴾ بەراستی ئەوانە هەرمەمویان زیانمەند بوون ﴿**ولكل درجات مما عملوا**﴾ وەبۆ هەریەک لە برۆادارو بێ برۆای باسکراو چەندین پلە هەیە لە پاداشتی ئەو ی کردوویانە ﴿**وليوفيهام اعمالهم وهم لا يظلمون**﴾ وەتا خوا بەتێرو تەسەل پاداشتی کارو کردەوکانیان بداتەو ناهەقی و ستەمیشیان ئی ناكری ﴿**ويوم يعرض الذين كفروا على النار**﴾ وەپۆژێک ئەوانە ی کە بێ باومر بەرامبەر ناگر رانەنوێنرێن و نیشانایان ئەدری ﴿**أذهبتم طيباتكم في حياتكم الدنيا**﴾ پێیان ئەوتری: ئێو لە ژبانی دنیادا، هەرچی خوشیو، رابواردنیکتان هەبوو ئەنجامتاندا، ئێتر بەشی ئێرتەتان نەهێلایەو، ﴿**واستمعتم بها**﴾ وە بەهەرەو بر بوون پێیان ﴿**فاليوم تجزون عذاب الهون**﴾ ئینجا ئەمڕۆش پاداشت دەدریتەو بە سزای سەركز کەر ﴿**بما كنتم تستكبرون في الأرض بغير الحق**﴾، بەهۆی ئەو کە بەناهەق خۆتان بە زل دادەنا لەسەر زەوی ﴿**و بما كنتم تفسقون**﴾ وە بەهۆی ئەو گوناھو تاوانەو دەتانکرد.

داستانی (هوود) و قەومەکی:

جا بۆ دلدانەو ی پیغەمبەر ﷺ خۆی بالادەست داستانی (هوود) و هۆزەکی باس دەکاو پێی ئەفەرموی: ﴿**واذکر اخا عاد إذ انذر قومه بالاحقاف**﴾ وە باسی براکە ی هۆزی عاد (هوود) وەبیرخۆت و موسلمانان بێنە، ئەو کاتە ی کە لەکە ی بیدار کردەو لە (ئەحقاف) دابە سزای خوا. (ئەحقاف): چەند کێوو تەپۆلکە یەکی بەرزە لە ولاتی یەمەن (حەزەمەوت) دا وە گەلی عادیش لەو ی دەژیان. ﴿**وقد خلت النذر من بين يديه ومن خلفه**﴾ بێگومان بیدارکەرەو پیغەمبەرای زۆر بەر لە (هوود) و دوا ی ئەویش رۆشتوون بەوینە ی بیچار کردنەو ی هوود بۆ هۆزەکی ﴿**الا تعبدوا الا الله**﴾ پێگوتن: کە جگە لەخوا هیچ شتێک مەپەرستن ﴿**إني اخاف عليكم عذاب يوم عظيم**﴾

چونکه من دترسم ئیوه توشی سزای پوژیک دژوارو گهوره بین، نه مه ناگاداری و بیدارکردنه وه که ی هوودی پیغمبر بوو بوو هۆزه که ی ﴿**قَالُوا اجْتَنِبُوا شَأْنَنَا عَنْ أَهْلِهَا**﴾ هۆزه خوانه ناسه که ی وتیان: نایا تو بوو نه وه هاتوویت که ئیوه له پهرستنی خواکانمان لا بدهیت؟! ﴿**فَاتَنَّا بِمَا تَعْدُنَا إِن كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ**﴾ جا نه گهر راست نه کهیت، وهره بومان بهوی به لئیمان پیده دهیت، واته: به سزاکوه وهره، قهینا کا با ئیوه تیا بچین! جا نه مه نایه تی: (یستعجل بها الذین لا یؤمنون) (۸/۲۴) دووپاتی نه وه پهله پهله و داخوازییه یان دهکاته وه ﴿**قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ**﴾ هوریدیش وتی: به راستی زانینی کاتی سزاکه ته نه لای خوایه، من هیچ نازانم و هیچیشم بدهست نیه ﴿**وَابْلَغْكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ**﴾ وه نه وه تان پیراده گهینم پیتی نیردراوم پیتان رانه گهینم ﴿**وَلَكِنِّي رَاكِمٌ قَوْمًا تَجْهَلُونَ**﴾ و به لام من ئیوه به گه لیک نهمان ده بینم، واته: نازانم پیغمبران به چی نیردراون ﴿**فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ**

﴿**أُودِيتِهِمْ**﴾ جا کاتی دیتیان له شیوهی هوریکدا پوویه روی دۆل و شیوه کانیان نه هات پنیان وابوو هوریک بارانویه ﴿**قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مُّطَرْنَا**﴾ وتیان: نه مه هوریکه بارانمان بوو دهبارینی.

نه لئین: بوو ماوهیه کی زور گهرمایه کیان نه وه ده بی و، بارانیان بوو ناباریت، جا کاتی هوریکه یان دیت دلیان پیخوشت کردو، هه موو چوون بوو دۆل و شیوه کان و چاوهروانی بارانیان ئی نه کرد ﴿**بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ**﴾ گوترا پنیان: نه خیر، نه وه هوریه باران نیه، به لکو نه وه سزاییه ئیوه پهله تان بوو نه کرد، واته: نه وه سزاییه نه تانوت نه گهر راست نه کهیت که ی دیت؟! ﴿**رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ**﴾ سزاکهش: بایه که، جهزه به ی نیش پیگه نه مه ی تیدایه ﴿**تَدْمِرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا**﴾ به فرمانی پهروه دگاری خو ی هه مووشتیک له ناو ده با ﴿**فَاصْبِحُوا لَا يَرَى إِلَّا سَاكِنَهُمْ**﴾ جا نیت وایان به سه هات ناساریان

﴿**وَإِذْ كُنَّا نَاوِيًا إِذْ أَنْذَرْنَا قَوْمَهُ بِالْأَحْقَابِ وَقَدْ خَلَّتِ الْبُحُورُ**﴾
﴿**مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِنَّا**﴾
﴿**عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ**﴾ ﴿**قَالُوا اجْتَنِبُوا شَأْنَنَا عَنِ الْهَيْئَةِ فَإِنَّا**﴾
﴿**بِمَا تَعْدُنَا إِن كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ**﴾ ﴿**قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ**﴾
﴿**وَأُبَلِّغُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ وَلَكِنِّي أَرِيدُكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ**﴾
﴿**فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ أُوْدِيَتِهِمْ قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مُّطَرْنَا**﴾
﴿**بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ**﴾ ﴿**تَدْمِرُ كُلَّ**﴾
﴿**شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَاصْبِحُوا لَا يَرَى إِلَّا سَاكِنَهُمْ كَذَلِكَ نَجْزِي**﴾
﴿**الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ**﴾ ﴿**وَلَقَدْ مَكَنَّاكُمْ فِي مَآكِنَ مُّكْتَنَّمٍ فِيهِ**﴾
﴿**وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَبَصَرًا وَأَفْئِدَةً فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ**﴾
﴿**وَلَا أَبْصَرُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ إِذْ كَانُوا يَحْضُرُونَ**﴾
﴿**ثَابِتٌ يُبَاسِقُهُمْ مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ**﴾ ﴿**وَلَقَدْ**﴾
﴿**أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرَى وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ**﴾
﴿**فَلَوْلَا نَصْرُهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ سَفَرِ بَنَاءِ إِلَهٍ**﴾
﴿**بَلْ صَلَّوْا عَنْهُمْ وَذَلِكَ أَفْكَهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْقَهُونَ**﴾

نه ده بینرا جگه له خانوه کانیان نیت خویان و مهرو مال تیان و کشتو کال و تاد... له ناوچوو، به فرمانی خوی له کارزان ﴿**كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ**﴾ ناوا پاداشتی هۆزه تاوانکاره کان نه دهینه وه، جا ئیوهش - نه ی قورهیش! - بیرر بگه نه وه له نه نجامی پاشه روژی خوتان.

خاتور (عاشه) - خوا لئی رازی بی - نه لیت: هه کاتی پیغمبر ﷺ به ناسوی ناسمانه وه هوریک دیتبا، هه نیشیک هه بوو با دهستی ئی هه لده گرت و نه ی فرموو: ((اللهم إني أعوذ بك من شر ما فيه)) جا نه گهر هوریکه نه مابا، نه وا سوپاسی خوی گه وره ی نه کرد، نه گهر به بابا و بارانی باراندا نه یه فرموو: ((اللهم! صيبا نافعا)) (مسند امام احمد ۱۹۰/۶). خوایه! بارانیک به که لک بی، له بهشی فرموده یه کی تردا - که نیمامی (موسلم): ۶۱۶/۲.

ریوایه‌تی ئەکا هاتوو: پاش ئەوێ که خاتوو (عائشە) پرسیارى هۆى بى تاقەتى لە پێغه‌مبەر کرد لەکاتى هاتنى هەوردا، ئەویش فەرمووی: (لعلہ یا عائشۃ! کما قال قوم عاد: (فلما رواه عارضا مستقبلاً أوديتهم قالوا هذا عارض ممطرنا) واتە: کى دەلێت وەک هەورەکەى گەلى (عاد)نیه؟ ^{۲۶} **ولقد مكناهم فيما إن مكناكم فيه** وە بێگومان ئەوانمان دەستڕۆیشتوو کردبوو لە هیزودارایی، که ئێوەمان وەک ئەوان دەست رویشتوو نەکردبوو، که چى هیچ که لکێکی نەبوو بۆیان **﴿وجعلنا لهم سمعاً وأبصاراً وأفئدة﴾** و گوێ و چاو و دلمان پێداوون بۆ بینن و بیستن و تێفکرین **﴿فما اغنى عنهم سمعهم ولا أبصارهم ولا أفئدتهم من شيء﴾** که چى نەگوێ و نە چاو و نە دلیمان هیچ سوود و کەلکی نەبوو بۆیان، نەیانزانى لە جیگەى خۆیاندا بەکاریان بینن، تا لە سزای ئەمڕۆ رزگاریان ببیت **﴿إن كانوا يجحدون بآيات الله﴾** چونکە بەلگەو نایەتەکانى خویان نکوولی ئەکرد **﴿وحاق بهم ما كانوا به يستهزئون﴾** وە دەرەنجام ئەو سزایەى ئەوان گالتەیان پى ئەکرد دەوری گرتن، جا ئێوەیش - ئەى قورەیش! - وریا بن تا وەک ئەوان دووچار نەبن ^{۲۷} **﴿ولقد اهلكنا ما حولكم من القرى﴾** بێگومان ئێمە گوندو شارەکانى دەورووبەرتانمان ئەى قورەیش! وەک (عاد، سەموود، سەبأ، لوط...) لەناو برد، کاتى سەرپێچییان کرد **﴿وصرفنا الآيات﴾** و نیشانەو نایەتى جوړاوجۆرمان خستە بەر چاویان **﴿علهم يرجعون﴾** بەشکو بەگەرێنەو سەر ریی راست ^{۲۸} **﴿فلولا نصرهم الذين اتخذوا من دون الله قربانا آلهة﴾** باشە ئەوێ بۆچی ئەو بتانەى ئەوان - لەباتى خوا - ئەیانپەرستن - بە مەبەستى ئەوێ لە خوا نزیکیان بخەنەو - یارمەتیاں نەدان لەوکاتەدا ^{۲۹} **﴿بل ضلوا عنهم﴾** بەلکو لێیان بزیوون، کاتى سزاکە دەوریانی گرت **﴿وذلك إفكهم وما كانوا يفترون﴾** ئەوێش ئەنجامی درۆکەیان بوو که ئەیانوت: لە خوامان نزیک دەکەنەو، وەئەوێش هەلیان بەست کە ئەیانگوت: ئەوانە خوان و شەریکی خوان!

جینی هاتنە لای پێغه‌مبەر ﷺ گویان لە قورئان گرت:

^{۳۰} **﴿وإن صرفنا إليك نفراً من الجن يستمعون القرآن﴾** وە بیر بینە ئەو کاتە ئەى موحەممەد ﷺ - وەک حاکم ئەلئى - که نۆکەس لە جنۆکەکانمان ناردە لات تا گوێ رابگرن لە قورئان، پێشەوا ئەحمەد لەزوبەیرەوێ ئەلئیت: پەيامبەر ﷺ نە ئەو جنۆکانەى دیت، وە نە قورئانیشى بۆ ئەوان خویند، بەلکو هەرئەمەبوو که پێغه‌مبەر ﷺ جارێک لەگەڵ تاقمى لە هاوێلانی خۆیدا بۆ بازاری (عوکان) دەرویشتن، لەو دەمەیشدا جنۆکەکان رێگری کرابوون لە ناسمان، جادواتر رویشتنەو بۆ لای هۆزەکەى خویان ووتیان: چ ئەلئین؟! چ رویداو؟! رێگری کرابوون لە ناسمان!! وتیان: دەبى شتیکی گرنگ رویدابى؟! ئادەى بە خۆرەلات و خۆرئاویدا بپۆن ببینن چ رویداو؟! ئەوانیش رویشتن و بەم لای بەولادا زۆر گەران، سەرەنجام رێیان کەوتە (تیهامە)، پێغه‌مبەر ﷺ لە (نەخلە) بوو بەمەبەستى بازاری عوکان، وەکاتى نوێژى بەیانى بوو، نوێژیان دەکرد، هەندى لە جنۆکەکانیش گویان لە قورئانەکەى پێغه‌مبەر بوو، جا لەئێو خۆیاندا وتیان: ئەمەیه ریی لێگرتووین لە ناسمان، جا ئیتەر گەرانهو و تیان: (فقالوا إنا سمعنا قرآنا ينهى إلى الرشء فآمنا به ولن نشرك بربنا أحدا) ۲-۱/۷۲. جا سوورەتى (قل (وحى إلى انه استمع نفر من الجن...)) هات، خۆى گەورەش قسەو وتوو وێژى جنۆکەکانى لەو سوورەتەدا بۆ گێڕایەو (بوخارى: ۷۳۳. مسلم: ۳۳۱/۱. بەیهاقی: ۲۲۵/۲. بەلئى ئەم ریوایەتەو چەند ریوایەتیکی دیکە وادەگەیهنن که پێغه‌مبەر ﷺ ئەو جارەیه هەر هەستى بە ئامادەبوونی جنۆکەش نەکردبى، بەلکو گویان لە قورئانەکەو بوو، پاشان گەرانهو بۆ لای هۆزەکیان ورووداوەکیان گێڕایەو، ئەوانیش پۆل پۆل و، هۆز هۆز نوێنەریان نارد بۆ لای پێغه‌مبەر ﷺ و ئەویش قورئانی بۆ خویندن و بانگی کردن بۆ ئیسلام و موسلمان بوون. (شەیتان و جنۆکە) جگە لە (ملاحیدەو

فهل سيفه) ی کۆن و (علمان) یه کانی نوئی ئیستا که سی تر ئینکارو نکوولییان ناکا (شە یخول ئیسلام ئین تهیمیه) دهلی: (وجماهر الامم یقر بالجن ولهم وقائع يطول وصفها ولم ينكر الجن إلا شذمة قليلة من جهال المتفلسفة والاطباء ونحوهم) الفتاوی (۳۲/۱۹). وه جگه له قورئان به فهرموده یش بوون و وجودیان سهلمینراوه، ئیمامی (بوخاری) له (ثبو هورهیره) وه فهرموده ی دیله که ی هیناوه: (یا ابا هريرة! ما فعل اسيرك..؟! لهمه دریرترو زیاتر له سووره ی (جین) دا نووسراوه، ده توانی سهیریکی ئهوی بکهیت. بهلی هاتنی ئهو جنوکهانه بو گویگرتن له قورئان به لگهیه بو ئهوه که کۆمه لیک له دروستکراوی خوا هیه.. پێیان نه لێن (جن) و نه توانن بهو شیوهیه که قورئان هاتووه بیخوینده وهو بیلینه وه.. جائیمهش له وه زیاتر ناتوانن باسی (جن) بکهین. وه پێویسته برومان به بوونیشیان

هه بی نه گهرچی نه شبینرین، چونکه ههر رۆژی شتیکی نوئی ده رئه که وی که نه گهر پێش پینج سه ده، باسی ئهو شتانه بکرایه که نه مژ ده رکه وتوون ئه یانوت: شیت بوون، له ولایش وه ئیمه هیشتا واین له سه ره تای رێگادا بو ده ر خستنی شته نادیاره کان. ﴿ فلما حضروه قالوا انصتوا ﴾ ئینجا کاتی گه یشتن و ئاماده ی قورئان خویندنه که بوون له ناو یه ئتردا وتیان: گوئی بگرن و بی دهنگ بن. جا که وابوو (ئهی قهریره یش) بو ئیوه زۆر نهنگه که به روا ناهینن پینی ﴿ فلما قضی ولوا إلى قومهم منذرین ﴾ ئینجا که خویندنی قورئانه که، ته وا بوو، خیرا گه رانه وه بو لای قه ومه که یان به ترساندیان له سزای خوا ﴿ قالوا یا قومنا إنا سمعنا کتابا انزل من بعد موسى ﴾ گه رانه وه و تیان ئه ی گه له که مان! بێگومان ئیمه گویمان له کتیبیکه وه بوو که له پاش موسا دابه زینراوه. (ئین عه بیاس) ئه لیت: ئه و جنوکهانه هه والی عیسیان نه ئه زانی ﴿ مصداقا لما بین یدی ﴾ سه له میذهری کتیبه کانی پێش خو به تی، واته: ته ورات ئه سه له میتی و ددانی پیدا ده نی ﴿ یهدی إلى الحق وإلى طریق

لله ان یصله ﴾ له و نه لێن (جن) و نه توانن بهو شیوهیه که قورئان هاتووه بیخوینده وهو بیلینه وه.. جائیمهش له وه زیاتر ناتوانن باسی (جن) بکهین. وه پێویسته برومان به بوونیشیان

و اذ صرفنا لک نفرا من الجن یستمعون القرآن فلما حضروه قالوا انصتوا فلما قضی ولوا إلى قومهم منذرین ﴿۱﴾ قالوا یقومنا اناس معصا کتبنا نزل من بعد موسی مصداقا لما بین یدی یهدی إلى الحق وإلى طریق مستقیم ﴿۲﴾ انقومنا اجیبوا داعی الله وامنوا به یغفر لکم من ذنوبکم و یجرکم من عذاب الیم ﴿۳﴾ ومن لا یحب داعی الله فیس بمعجز فی الارض ولیس له من دونه اولیاء اولئک فی صلل مبین ﴿۴﴾ اولیروا ان الله الذی خلق السموات والارض ولم یخلقهن یقید علی ان یحیی الموتی بلکی نه علی کل شیء قیدیر ﴿۵﴾ و یوم یعرض الیس کفروا علی النار الیس هذا الحق قالوا بلی و ریسا قال فذوقوا العذاب بما کفرت کفرون ﴿۶﴾ فاصبر کما صبر اولو العزم من الرسل ولا تستعجل لهم کانهم یوم یرون ما یوعدهون لربیبوا الا ساعه من نهار یبلغ فهل یهک الا القوم المفسقون ﴿۷﴾

سورة الحجرات

لین کفر

مستقیم) رینویتی ده کا بو هق و بو ریی راست ﴿ یا قومنا اجیبوا داعی الله وامنوا به ﴾ و تیان: ئه ی خزمینه! وه لای: انگه ره که ی خوا بده نه وه و به رواش به خوا بینن ﴿ یغفر لکم من ذنوبکم ﴾ له گونا هه کانتان خوش ده بیّت ﴿ و یجرکم من عذاب الیم ﴾ و له سزای پێگه یه نه ریش ده تان پارینیت ﴿ ومن لا یحب داعی الله فلیس بمعجز فی الارض ﴾ خوه ره که سیك وه لای بانگخوازی خوا نه داته وه. ناتوانی له زه ویددا له دهستی خوا ده رچی و هه لی ﴿ ولیس له من دونه اولیاء ﴾ و جگه له خواش هچ یارو دۆستیکی نییه "نا بتوانی له رۆژه دا یارمه تی بدا، (لیرده دا گفتوگۆ) جنوکه کان ته وا و ده بی و ئه فهرموی: ﴿ اولئک فی ضلال مبین ﴾ ئه وانه ی باوه ناهینن له گومراییه کی ناشکرادان.

ژیانه‌وه‌ی پاش مردن:

﴿ألم يروا أن الله الذي خلق السموات والأرض﴾ نایا نهو بی پروایانه نه‌یازانیوه که نه‌وخواهی‌ه‌ی ناسمانه‌کان و زه‌وی دروست کردو ﴿ولم یعی بخلقهن﴾ به‌ه‌وی دروست‌کردنیشیانه‌وه بی هیژ نه‌که‌وتوو ماندوو نه‌بوو ﴿بقادر علی أن یحیی الموتی﴾ به‌توانایه که مردوه‌کان زیندوو بکاته‌وه؟ ﴿بللی إنه علی شیء قدير﴾ به‌لی بیگومان نه‌و زاته به‌سهر ه‌موو شتی‌کدا ده‌سه‌لاتداره، چوئن له سهره‌تاوه دروست‌کیردوون، ه‌ره‌ئاوایش بو‌جاریکی دی زیندوو‌یان نه‌کاته‌وه ﴿و یوم یعرض الذین کفروا علی النار﴾ وه نه‌و روژ‌ه‌یان وه‌بیر بی‌نه‌وه که خوا نه‌ناس و بی پروایان نیشانی دۆزه‌خ نه‌درین ﴿الیس هذا بالحق﴾ پییان نه‌وتری: نایا نه‌م سزایه‌ی ئیستاکه ئیوه نه‌یچیژن ه‌ق و راست نیه؟! ﴿قالوا بلی وربنا﴾ ه‌موو به‌یه‌کده‌نگ نه‌لین: به‌لی، به‌په‌روه‌ردگارمان سویندبی، راسته ﴿قال فذوقوا العذاب بما کنتم تکفرون﴾ خوا ده‌فرمووی: جا مادهم وایه سزاکه بچیژن، به‌ه‌وی نه‌وه‌ی باور‌ه‌تان نه‌می‌ئاو کافر بوون.

نی‌پراو نه‌به‌زاو به، وه‌کو پیغه‌مبه‌رانی به‌ر له‌خوت:

﴿فاصبر کما صبر اولوا العزم من الرسل﴾ پاش نه‌وه‌ی خوا به‌یه‌کزانین و زیندوو بوونه‌وه‌ی به، به‌لگه‌و نیشانه‌وه سه‌لماند، نه‌فرمووی: جا ئارامت بی و خو‌پراگریه نه‌ی موحه‌مه‌د! ه‌روه‌کو په‌یام‌به‌ره‌خواه‌ن (عه‌زم)ه‌کان خو‌یانیان راگرت له‌به‌رده‌م نه‌و ه‌موو نه‌زیه‌ت و نه‌شکه‌نجه‌دا.

ئولولعه‌زم نه‌مانه‌ن: (نوح، ئیبراهیم، موسا، عیسا) - علیهم الصلاة والسلام - (مه‌سروق) نه‌لی: خاتوو عائیشه خ‌وای ئی رازی بی پیی وتم: که پیغه‌مبه‌ر ه‌ره‌ نه‌وه‌نده به‌ روژوو ده‌بوو، ه‌ره‌ نه‌وه‌نده خ‌وی برسی ده‌کرد، دیسان ه‌ره‌ نه‌وه‌نده به‌روژوو ده‌بوو، نه‌وجا ده‌یفه‌رموو: (یا عائشة! إن الدنيا لا تنبغی لمحمد ولا لآل محمد، یا عائشة! إن الله لم یرض من أولی العزم من الرسل إلا بالصبر علی مکروها، والصبر عن محبوباتها، ثم لم یرض منی الا أن یکلفنی ما کلفهم، فقال: (فاصبر کما صبر اولوا العزم من الرسل) و إنی - والله - لأصبرن کما صبروا جهدي، ولا قوة إلا بالله) الدر المنثور: ۴۵۴/۷. نه‌ی عائیشه! بیگومان نه‌م دونیایه ناگونجی و ده‌س ئادا، نه‌ بو موحه‌مه‌د خ‌وی و، نه‌ بو ئال و به‌یتی و خانه‌واده‌ی محهمه‌د، نه‌ی عائیشه! به‌راستی خوا له (ئولولعه‌زم)ه‌کان رازی نابی مه‌گه‌ر به‌خو‌پراگرتن له به‌رامبه‌ر ناره‌حه‌تی و ناخ‌وشی و، خو‌شیه‌کانه‌وه، پاشان له‌من - به‌تایبه‌ت - رازی نابی مه‌گه‌ر چ ته‌کلیفی‌ه‌ی له‌وان ک‌ردبی، له‌منیشی بکا، جا ئایه‌تی (فاصبر کما صبر اولوا العزم من الرسل)ی خو‌یندنه‌وه‌و فرمووی: به‌راستی - سویند به‌خوا - من ئارام نه‌گرم ه‌ره‌ وه‌کو نه‌وان له‌سهر ناره‌حه‌تی ئارامیان گرت، بو نه‌مه‌یش هیژو تواناو سه‌ره‌که‌وتن ه‌ره‌ به‌ده‌ستی خوایه. ﴿ولا تستعجل لهم﴾ و بو ئازارو سزادانیان په‌له مه‌که و ن‌زای شه‌ریان ئی مه‌که، چ‌ینه‌که نه‌و سزایه‌یان ه‌ره‌ نه‌وقه نه‌بی‌ت ﴿کانهم یوم یرون ما یوعدون لم یلبثوا إلا ساعة من نهار﴾ نه‌و روژه که به‌لینیان دراوه‌تی، ه‌ره کاتی‌ک پ‌ن‌ش‌ه‌ات، وا ده‌زانن ته‌نها کاتی‌کی زۆر که‌میان له‌روژ‌یکدا پیچ‌ووه، ﴿بلاغ﴾ نه‌م قورئانه راگه‌یاندنیکی ته‌واوه بو‌یان ﴿فهل یهلك إلا القوم الفاسقون﴾ جا نایا جگه له‌گه‌ل له‌ سنوور ده‌رچووان، که‌سیکی تر به‌سزا تیا نه‌چی؟! دیاره نا، که نه‌مه‌ش نه‌وپه‌ری دادگه‌ری و دادپه‌روه‌ری خ‌وای گه‌وره‌یه.

کو‌تایی سوورته‌ی نه‌حقاف:

والله الحمد والمنة:

*** **

۴۷- سوورہتی (موجہ نمبر ۴۷)

مہدہ نییمو (۲۸) نایہ تہ

بہ ناوی خوی بہ خشندهی میہربان

نہم سوورہتی (موجہ نمبر ۴۷) بہ سوورہتی (قتال) یش ناوبراوه، نہ گہرچی ناوہ بنہ پرتیہ کھشی پر بہ پر نہمہ
ہلہدہ گریت، چونکہ باسی جہنگاندنہ لہ گہل دورژمنانی دینی خوادا: نینجا باسی شیوہی جہنگکردن، دیلکردن،
دہستکوت و غنیمت، فیل و فہرہ جی دوو پرووہکان دہکات.

بہ ناشکرا لہ گہل بی پرواکاندا جہنگ رائہ گہیہ نیت، پاشان فہرمان بہ موسلمانہکان نہدا - بو پاککردنہوہی

زہویسی لہ چلک و چہ پھلی خوانہ ناسی و بی پروایی -
بجہنگن، بجہنگین تا شوکھتی کافران نہشکینن، نہوسا
لہ پاش کوشتاریکی زور دیلیان دہکەن، بو دواتریش ریگہی
عیززت و سہرکھوتن دہست نیشان نہکات، ہاوپی لہ گہل
باسکردنی سیفاتی دوو پرووہکاندا، جا ہر بہو شیوہیہ
دریژہ بہ باسی مہسہلہی جیہاد نہدات تا سہرکھوتن..

جہزای موسلمانان و، توئہی کافران:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم * الذين كفروا وصدوا عن
سبيل الله﴾ نہو کہسانہی بی باوہ پروون و بہرہ لستی
ریگہی دینی خویان دہکرد و نہیاندہ میشت مہردوم پروا
بینن بہ بہرنامہ کہی خوا ﴿اضل اعمالهم﴾ خوا کارہکانیانی
باتل و پوچہل کردوونہوہ، چونکہ بو خویان نہکردوہ.
کہوابوو ہرشتیک نہنجام بدن - وک کوہمہککردن بہیہکتر،
سہردانی خزمان و دوستان و، یارہمہتیدانی مہژاران.. ہتد -
بایہخ و نرخیکی لای خوا نابی، وک لہ جیگیایہکی تردا
نہفہرموی: (وقدمنا إلى ما عملوا من عمل فجعلناه هباء
منثورا (۲۵/۲۲)). ﴿والذين آمنوا وعملوا الصالحات﴾

بسم الله الرحمن الرحيم
الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿١﴾ وَالَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّهِمْ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ﴿٢﴾ ذَلِكَ بَأْنِ الَّذِينَ كَفَرُوا
اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَلِكَ يَضْرِبُ
اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَلَهُمْ ﴿٣﴾ فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبُ الرِّقَابِ حَتَّى
إِذَا أَتَخْتَمُوا فَخُذُوا الْوَلَاقِفَ إِنَّمَا مَنَافِعُهُمْ خَلْفَهُمْ نَضَعِ الْقُرْبُ
أَوْ زَارَهَا ذَلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَآتَيْنَهُمْ مِنْهُمْ وَلَكِنْ لِنَبْلُوًا بَعْضَكُمْ
بِبَعْضٍ وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿٤﴾ سَيِّئَاتِهِمْ
وَيُضِلُّهُمْ بِالْهَمِّ ﴿٥﴾ وَيُضِلُّهُمْ الْهَمُّ عَرَفَهَا لَهُمْ ﴿٦﴾ بَنَاتُهَا الَّذِينَ
آمَنُوا إِنْ نَصَرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ ﴿٧﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
فَعَسَا لَهُمْ أَعْمَالُهُمْ ﴿٨﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أُنْزِلَ اللَّهُ
فَاجْتَبَأُوا أَعْمَالَهُمْ ﴿٩﴾ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَرِ اللَّهُ عَلَيْهِمُ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَلُهَا ﴿١٠﴾
ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ ﴿١١﴾

نہوانہش کہ پروایان مینابوو کارہچاکہکانیان کردبو ﴿وآمَنُوا بِمَا نَزَلَ عَلَى مُحَمَّد﴾ پروایان مینابہ قورٹان کہبو
موجہ نمبر ۴۷ دابہ زینراوہ ﴿وہو الحق من ربہم﴾ وہ نہوہشہ نہو ہقہ لہ لایہن پرورہدگاریانہوہ ہاتوہو، کراوہ بہ
بہرنامہی ژیانیان ﴿کفر عنهم سیئاتهم وأصلح بالهم﴾ خوا گوناہمہکانیان نہبہخشی و حالیان چاک نہکات لہ دین و
دنیا دا ﴿ذلک بان الذین کفروا اتبعوا الباطل﴾ نہوہیش واتہ: پوچہلکردنہوہی کارو کردوہیان بہوہی
نہوہوہیہ: نہوانہی کہ بی پروان و شوین ناہق و ریگہی پوچہلکوتوون ﴿وان الذین آمنوا اتبعوا الحق من ربہم﴾
و نہوانہیش پروایان میناوہ، پیرہویان لہو ہقہ کردوہ لہ لایہن پرورہدگاریانہوہ ہاتوہو، بوہ نہوہیش
گوناہمہکانیان نہسپرتہوہ کاروباریان ریک و پیک نہکات ﴿کذلک يضرب الله للناس امثالهم﴾ وک خوا پاشہروژی
ہردوولای رؤشکردهوہ، ہر ناوایش نہحوالیان بو خہلک روون دہکاتوہ، بو نہوہی پہندو ناموزگاری لی وەرگرن.

کاتی تووشی بی دین و خوانه ناسان بوون له میان دهن:

پاش ئه وهی خوای جوانکار به ناشکرا جهنگی راگه یاند له گهل ئه و خوا نه ناس و بی پروایانه دا، ئینجا موسلمانان هه له دهنی بویی و ده فرمووی: ﴿ **فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا** ﴾ جا کاتی گه یشتن به بی پرواکان له جهنگدا ﴿ **فَضْرِبُوا الرِّقَابَ** ﴾ له گهر دنیان بدن . واته: میان به پرنن و سهریان له لاشه یان بکه نه وه ﴿ **حَتَّى إِذَا أَتَخْتَمُوهُمْ** ﴾ بجهنگن تاکاتی لاوازیان دهکن به کوشتار لیگردنیکی زورو شکاندنیان ﴿ **فَشُدُّوا الرِّقَابَ** ﴾ ننجائه وهی ماوه دیلی بکن و، مه حکم بیان به ستنه وه و چاودیریان بکن رانه کن ﴿ **فَإِذَا مَنَّ اللَّهُ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ أَن يَدْعُوا بِهِمْ مُوسَىٰ** ﴾ یان به فیدی و منهت خستنه سهریان، نازادیان بکن، نه گهر پیشه وای موسلمانان پیی چاک بوو ﴿ **وَإِذَا فَدَّاهُ** ﴾ یان به فیدی و بریتی، واته: دیل به دیلیان پی بکن، یان شتیکیان ئی وهر گرن، به لام نه مه دوا ی نه وهیه شه وکته و پهروالیان ده شکیت و ده سه لاتی جهنگیان نامینی. (ئین که سیر) ده لی: له وه دهچی ئهم نایه ته پاش روداوه که ی (به در) هاتی، چونکه له وای به وای راگرتن و نازاد کردنی دیله کانه وه - پیش شکاندنی شه وکته یان - (عیتاب) و گله یی هاته سهریان، وه که نه فرمووی: (ماکان لنبی ان یکون له أسری حتی یثخن فی الأرض) (۵۷/۸). پاشان هندی ده لئن: ئهم نایه تی سووره تی (قتال) ه، به نایه تی (فَإِذَا انْسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحَرَامُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِکِیْنَ حِیْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ) له سووره تی (به رانه) سراوه ته وه و مه نسوخه، نه گهرچی زور به ی زانیان رایان له سهر نه وهیه که نه سراوه ته وه و، (پیشه و) بو خوی ده سه لاتی هیه له نیوان نازاد کردنی دیله کاند به منهت و خواری، یان به بارمته و بریتی، یان به کوشتن، یه کیکیان هه لبریری، به به لگی نه وه که پیغه مبه ر ﴿ **لَهُنَّ دِرْهَمٌ بَدَلُ كُلِّ عَصَاةٍ** ﴾ له نیو دیله کانی (به در) دا (نه زری کوپی حاریس) وه (عوقبه ی کوپی نه بی موعه تی) ی کوشتن. ﴿ **حَتَّى تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا** ﴾ تاجهنگ ته وای ده بی.

به لی: جهنگ گه لیک که لک و سوودی هیه، له وانه: له شی مروقه به هیز ده کات، ته کنه لوژیا گشه ده کات، گهل زیاد ده کات، مروقه کان هوشیار نه بنه وه، سته مکارانیش تیا نه چن. ده لئن: (ئهره ستو) به نه سکه ندهری و تووه: ناسایش و پالدا نه وه، زیانی گه وه دینی به سهر گه لدا، بویه و تراوه: نه گهر ویستت گه لیک سهر که وای بیخهره جهنگه وه، نه وکاته ده رگای به ختیار بی بو نه کریته وه، ههر گه لیکیش خوی بدزیتته وه له دیفاع له خوی و، حه ز به دانیشتن و پالدا نه وه بکات، نه وه خوی بردوته سهر لیواری تیاچوون (ته فسیری مه راغیی). ﴿ **ذَٰلِكَ** ﴾ نه وه بریاری خوا بوو: جهنگ له گهل بی پروایاندا، دیل کردنیان، پاشان به ره لا کردنیان به و شیوهیه، وه یان به ههر شیوهیه که پیشه وای بریاری بویدا. ﴿ **وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَانْتَصَرَ مِنْهُمْ** ﴾ نه گهر خوا بیویستبا، خوی تو له ی ئی وهر نه گرتن و له ناوی نه بردن، به بی نه وهی فرمان به نیوه بکات جهنگیان له گهل بکن ﴿ **وَلَكِنْ لِّيَبْلُوَ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ** ﴾ به لام نه وهی نه ویست، بو نه وهی به یه کتر تاقیتان بکاته وه، واته: بو نه وه نیوه به کافران تاقیبکاته وه به جهنگ و جهاد ﴿ **وَالَّذِينَ قَتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ** ﴾ وه نه وانه ی له ربی خوادا کوژران ﴿ **فَلَنْ يَضِلَّ أَعْمَالُهُمْ** ﴾ خوا کارو هه و لی نه وانه له ناو نابا، به لکو به جهند قات بو یان زیاد نه کات ﴿ **سَيُجْزَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنٍ** ﴾ له دونیا شدا رینمایان نه کات بو کاری چاک و هوکاره کانی بردن به هه شت ﴿ **وَيُصَلِّحُ بَالَهُمْ** ﴾ کاروباریان بو ناسان ده کاو، حالیشیان چاک نه کات ﴿ **وَيَدْخُلُهُمُ الْجَنَّةُ عَرَفَهَا اللَّهُ** ﴾ و نه یانباته به هه شته وه که به جوړه ها شیوه بو ی باسکردوون، به شیوهیه که مه موو که سیک جیگای خوی نه زانی و لی و ن نابیئت، هه وه که نه و روژه له دایک بووین ناشان پیی.

پیغه مبه ر ﴿ **يُعْطَى الشَّهِيدُ سِتُّ خَصَالٍ** ﴾ عند اول قطرة من دمه: تکفر عنه کل خطیئة، ویری مقعده من الجنة، ویزوج من الحور العین، ویأمن من الفزع الأكبر، ومن عذاب القبر، ویحلی حلة الإیمان. (مسند الإمام

احمد: ۲۰/۴. شەھید ھەر لەپرژانی یەكەم دڵۆپی خۆینیەو شەش شتی ئەدریتی: ھەموو تاوانیکی ئەپۆشری، جیتی خۆی لەبەھەشتدا ئەبینی. لە حورلەعینەکان ژنی ئەدریتی. لەترسە گەورەكە قیامەت بێ خەم ئەكری، لەعەزاب و سزای گۆر زگاری دەبی. جلکی رازاوەی ئیمانی لەبەر دەكری.

لەپروایەتیكدا ھاتوو: (یشفع الشھید فی سبعین من اھل بیتە). ئەبوو داود: ۲۵۲۲. شەھید شەفاعەتی ھەفتا كەس لە بنەمالەو خانەوادەكەی دەكا.

نەر پشتیوانی ئیسلام بیت، خواش پشتیوانتە:

﴿يا ايها الذين آمنوا ان تنصروا الله ينصركم﴾ ئەي ئەوانەي ئیمان و باوەرتان ھێناو! دڵنیاين ئەگەر ئێو ھەمەتێ ئایینەكەي خوا بدەن، ئەوا بێگومان خواش یارمەتی ئێو دەدا و، بەسەر دوژمنانتاندا سەرتان ئەخات، ﴿ويثبت اقدامكم﴾ وەپێكانتان لە جیگاكانی جەنگدا - بە زەفەر و تەمكین لە زەویدا - جیگیر دەكات ﴿والذين كفروا فتعسا لهم﴾ و ئەوانەش كە بێ باوەر بوون، خوا لەنايان دەبا ﴿واضل اعمالهم﴾ كارەكانیشیان پووچەل ئەكاتەو، واتە: پاداشیان لەسەر ناداتەو ﴿ذلك بانهم كرهوا ما انزل الله﴾ ئەو ش لەبەر ئەوەیە كە بەراستی ئەوان رقیان لەوپەيامە دەبوو و خوا دایبەزاندوو ﴿فاحبط اعمالهم﴾ جاخواش كارەكانیان بێ ئاكام كردەو. (حبوط) لە بنەرەتا بریتیە لە ئاسان و (با كردنی) سکی ئاژەل. بەھۆی جوړە گیاھەكەو كە دەيخوات سەرەنجام ئەيكوژی و تیا ئەچی. ھەر بەو شیوەیەش كاری بێ پرواكان زۆر گەرە ئەبی. تا دەرەنجام خۆی گەرە پووچەلی ئەكاتەو و سوودی نامینی بۆیان.

ئاگر بۆ كافرانەو، بەھەشتیش بۆ پارێزكاران:

﴿افلم يسيروا في الأرض فينظروا كيف كان عاقبة الذين من قبلهم﴾ ئایانەو بێ باوەرەن بەپرووی زەویدا نەچوون، تا سەربەكەن چۆن بوو پاشە روژی ئەوانەي پێشیان؟ ﴿دمر الله عليهم﴾ ھەرچیەكیان ھەبوو خوا لەناوی بردو، ناوچە و ولاتی وێرانكردن و، تا قی-مال و منداڵی نەھیشتن ﴿وللكافرين امثالها﴾ وە بۆ ھەموو بێ باوەرەكانیش وێنەو ئەمسالی ئەو پاشە روژە ھەيە ﴿ذلك بان الله مولى الذين آمنوا﴾ ئەوپاداشتەش (سەرخستنی باوەرداران و تێكشكاندن بێ باوەرەن) لەبەر ئەوەیە كە بەراستی خوا پشتیوانی ئەوانەي پڕوایان ھێناو ﴿وان الكافرين لا مولى لهم﴾ بێ پڕوایانیش ھیچ سەربەرشتیكارو یارمەتیدەركیان نیە. (قەتادە) ئەلێت: ئەم ئایەتە لە شیوی (ئەبوو تالیب) دا ھات، ئەو كاتەي كە موشریكان ئەیانوت: ئێمە (عوززا) مان ھەيەو، ئێو نیتانە! پێغەمبەریش ﷺ فەرمووی: ((قولوا: الله مولانا ولا مولى لكم)) فتح الباری: ۱۸۸/۶. واتە: ئێو ش بۆین: ئێمەش (الله) پشتیوانمانە، وەئێو ھیچ پشتیوانیكتان نیە. ﴿ان الله يدخل الذين آمنوا و عملوا الصالحات جنات تجري من تحتها الأنهار﴾، بێگومان ئەو كەسانەي كە پڕوایان ھێناو و كارە چاكەكانیان ئەنجام داو، خوا ئەیانباتە نیو چەندین باخاتی بەھەشتەو كە چۆمە ئاو و تاڤگە بەین دارەكانییدا دیت و دەپروا ﴿والذين كفروا يمتعون و ياكلون﴾ و ئەوانەش وا بێ باوەر بوون، لەزەت ئەبەن و ئەخۆن لەدنیادا ﴿كما تاكل الانعام﴾ وەك ئاژەل دەخۆن و بیری ھیچ شتیكیان لا نیە ﴿والنار مشوى لهم﴾ ئاگریش جییە بۆیان، واتە: چەند روژی رائەبوین، بەلام دەرەنجامیان دۆزەخە. پێغەمبەر ﷺ دەربارەي خواردنی باوەردارو بێ باوەر دەفەرمووی: ((المؤمن يأكل في معي واحد، والكافر يأكل في سبعة امعاء)) فتح الباری: ۴۴۶/۹. واتە: موسلمان خواردن دەكاتە یەك ریخۆلەو، بەلام كافر و خاوەنەناس دەيكاتە نیو ھەوت ریخۆلەو، مەبەست ئەوەیە كە ئیماندار ھەلەل خۆر و كەمخۆرە، بەلام خوا نەناس زۆر خۆرەو

گوئی له حال و حرام نیه. ﴿وَكَايْنِ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ الَّتِي أَخْرَجْتِكَ﴾ وه زور شارنشین به هیتر له شارنشینانی نهو شاره ی تو یان دهرکرد لیتی ﴿أَهْلِكُنَا هُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ﴾ هه مووشیا نمان له ناو بردن و هیچ یارمه تیدهریکشیان نه بوو. جا نه بی نه مان به ته مای چی بن؟. (ثین عه باس) نه لی: کاتی پیغه مبه ر ﷺ له مه که وه در نراو له نه شکوه ته که خو ی حشار دا رو ی له مه که ناو فهرمو ی: (انت احب بلاد الله إلى الله، وانت احب بلاد الله الي، ولولا ان المشركين اخرجوني لم اخرج منك). (ثین نه بی حاتم). واته: تو له هه موو شاره کان لای خوا خو شه ویسترتیت، هه روه ها لای منیش له هه مووان خو شه ویسترتیت، خو نه گهر موشریکه کان دهریان نه په رانا بام، قهت لیث نه نه چومه دهری.

هه ق په رست و نارمزوو په رست، وه کو یه ک نین:

﴿۱۶﴾ اَمِنْ كَانَ عَلَى بَيْنَةٍ مِنْ رَبِّهِ نَابَا كَه سِيكَ لَه لایه ن په روه رد گاریه وه به لگه یه کی روونی هه بیث ﴿كَمْ زَيْن لَه سَوَّ عَمَلِهِ﴾ وه کو نهو که سه وایه کرده وه خراپه کانی له بهر چاو پازیندرابینته وهو بوی شیرین کرابی ﴿وَاتَّبِعُوا أَهْوَاءَهُمْ﴾ وه له هه واو نارمزو ی خو یان په یه ریه بیان کردبی؟ په سنی به هه شت و رووباره کانی:

﴿۱۷﴾ مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ نموونه و سیفه تی نهو به هه شته ی به خو پاریزان به لین دراوه له پاشه پروژدا پییان بدریت بهم شیوه یه:

۱- ﴿فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ﴾ پووباری زوری له ناوی خاوین و نه گوزاوو بی بونی تی دیاه.

۲- ﴿وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ﴾ وه زور رووباری تی دیاه، له شیر ی سپی و جوان که به هو ی مانه وه - وه ک شیر ی دونیا - تامی نه گوزاوو، چونکه له گوانی نارهل نایه ته دهری، وه ک دهرمو ی: (لم یخرج من ضرور الماشیه).

۳- ﴿وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ﴾ چه ندین چه م و

إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا سَمِعُوا وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ كَمَا تَأْتِي الْأَنْفُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ﴿۱۶﴾ وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ الَّتِي أَخْرَجْتِكَ أَهْلِكُنَاهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ﴿۱۷﴾ أَمِنْ كَانَ عَلَى بَيْنَةٍ مِنْ رَبِّهِ كَمْ زَيْن لَه سَوَّ عَمَلِهِ وَاتَّبِعُوا أَهْوَاءَهُمْ ﴿۱۸﴾ مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ كَنْ هُوَ خَلِدُوا فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ﴿۱۹﴾ وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ حَتَّى إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ أَنْفَا أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَاتَّبِعُوا أَهْوَاءَهُمْ ﴿۲۰﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَيْنَاهُمْ تَقْوَاهُمْ ﴿۲۱﴾ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّى لَهُمْ إِدْجَاءُ هُنَّ ذَكَرَهُمْ ﴿۲۲﴾ فَأَعْلَمَ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَسْتَغْفِرُ لَذُنُوكَ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ ﴿۲۳﴾ وَفِيهَا آتٌ

رووباری تی دیاه، له شراب و عهره قیک - که بو نه وانه ی نه یخونه وه - زور خو ش و به مه زیه، واته: دووره له هه وه سه قیک عهره قی دونیادا، وه ک له سورته یکی تردا نه فهرمو ی: (لا فیها غول ولا هم عنها ینزفون). (۴۷/۳۷)، یان دهرمو ی: (لا یصدعون عنها ولا ینزفون). (۱۹/۵۶).

۴- ﴿وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى﴾ چه ندان چه م و رووباری تی دیاه، له هه نگوینی پالوته و بیگهر د، له مؤم و له هه شتیکی تر، له هه نگوینی دونیادا هیه. له فهرمودیه کدا - که پی شهوا (نه حمه د) و (ترمذی) هیئاویانه - هاتووه: له به هه شتا رووباری شیر و ناو هه نگوین و شراب هیه، پاشان هیمان چوم که لی دیکه شی لی جیا ده بیته وه.

۵- ﴿وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِ الثَّمَرَاتِ﴾ لهوی جوزاو جوزی میوه یان بو هیه.

جہنگ جددی بوو، رقیان لیبوووه **﴿فلو صدقوا الله لكان خيرا لهم﴾** خو نه گهر له گهل خوادا راستیان کردبا، و پوښتبان بو جیهاد، نه وه چاکتر بوو بویان، له و دانیشن و پالډانه وه و قسه یه یان **﴿فهل عسیتم ان تولیتم ان تفسدوا فی الارض﴾** جا نه ر نیوه له فهرمانی خوا لاری بکن و گوئ به جیهاد نه دن، نایا سره نجامی هر نه وه نابیت که فساد و گیره شیوینی و خوین رشتن له زه ویدا به ریا بکن؟! **﴿وتقطعوا ارحامکم﴾** و هرچی په یوه ندی خزمایه تی هیه بیږن و به جی نه هیڼ نه وسا بگرېنه وه بوکاره کانی پینشوری سرده می نه فامیتان، هر که سیګ شتی له دل بگری و بیشاریته وه به نیازی خه یانه ته وه، خوی گهره نیشانه و به رگی نه وهی له برده کا تا بناسریت. دهر باره ی په یوه ندی خزمایه تی و مافی خزمانه وه یه که پیغه مبر **﴿دهرموی﴾** (من سره النساء فی الاجل.

والزیاده فی الرزق فلیصل رحمه) پیښهوا نه حمده:

(۲۷۹/۵). واته: نه وی پیڅوښه ته مه ن دريژ و پزق و پوزی فره بیت باسهردانی خزمانی خوی بکات و لییان بیرسیته وه. **﴿اولئك الذين لعنهم الله﴾** نا نه وانه که سانیکن که خوا نه فرینی لی کردوون و "له رجمه تی خوی بی به شی کردوون" **﴿فاصمهم واعمى ابصارهم﴾** ټینجا که ږی کردوون و کویرای هیڼا وه به سر چاویاندا.

بو له قورنان رانامین؟

﴿۲۸﴾ افلا يتدبرون القرآن﴾ نایا نه وانه بو له نایه ته کانی قورنان رانامین و ټینافکرین، تا په ندو ناموزگاری لی وهرگرن؟ **﴿ام على قلوب اقالها﴾** به لکو قوفل له سر دلیان دراوه، هیچ خیریکی ټیناچی، بویه ناوا گومړاو سره گردان بوون؟ **﴿ان الذين ارتدوا على ادبارهم من بعد ما تبين لهم الهدى﴾** بیگومان نه وانه ی که له نیسلام مه لگه پرانه وه، پاش نه وهی که ریی نیمان و رووناکیان بو دهر که وت **﴿الشيطان سول لهم واملى لهم﴾** شهیتان کاره خراپه کانی بو رازاندبوونه وه، هیواکانی بو دريژ

وَيَقُولُ الَّذِينَ ءَامَنُوا لَوْلَا نَزَّلَتْ سُورَةٌ اِذَا نَزَّلَتْ سُورَةٌ تُحْكَمَةٌ وَّذِكْرٌ فَبِهَا يَقْسَالُ الَّذِينَ رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُظْهَرُونَ اِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ قَالُوا لِيْلَهُمْ طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ اِذَا عَزَمَ لَا مَرْفُوعٌ صَدَقُوا اِنَّهٗ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ ۝۲۹ فَهَلْ عَسَيْتُمْ اِنْ تَوَلَّيْتُمْ اَنْ تُفْسِدُوْا فِي الْاَرْضِ وَتَقَطَّعُوْا اَرْحَامَكُمْ ۝۳۰ وَلَيْكَ الَّذِيْنَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فَاَصَمَّهُمْ وَاَعَمَّى ابْصَرَهُمْ ۝۳۱ اَفَلَا يَتَذَكَّرُوْنَ اَلْقُرْاٰنَ اَمْ عَلٰى قُلُوْبٍ اَقْفَالٌ ۝۳۲ اِنَّ الَّذِيْنَ ارْتَدُوْا عَنۢ اَدْبَرِهِمْ مِّنۢ بَعْدِ مَا نَبِىَ لَّهُمُ الْهُدٰى الشَّيْطٰنُ سَوَّلَ لَهُمْ وَاَمَلٰى لَهُمْ ۝۳۳ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْا لِلَّذِيْنَ كَرِهُوْا مَا نَزَّلَ اللّٰهُ سَنُطِيعُكُمْ فِى بَعْضِ الْاَمْرِ وَاِنَّهٗ يَعْلَمُ اَسْرَارَهُمْ ۝۳۴ فَكَيْفَ اِذَا تَوَفَّيْتُهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ يَضْرِبُوْنَ وُجُوْهَهُمْ وَاَدْبَرَهُمْ ۝۳۵ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ اتَّبَعُوْا مَا اسَٰخَطَ اللّٰهُ وَكَرِهُوْا رِضْوَنَهٗ فَاَحْبَطَ اَعْمَلَهُمْ ۝۳۶ اَمْ حَسِبَ الَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ اَنْ لَّنْ يُخْرِجَ اللّٰهُ اَصْغَفَهُمْ ۝۳۷

کردبوونه وه **﴿۲۸﴾ ذلک بانهم قالوا للذين كرهوا ما نزل الله﴾** نه ودهش به و هویه و ده بووه و تیان به وانه رقیان له قورنان ده بووه: **﴿سنطیعکم فی بعض الامر﴾** نیمه له هندی یش وکارا به قسه تان نه که یان، وه که نه چوون بو جیهادو له مال وه دانیشن **﴿والله یعلم اسرارهم﴾** خواش ده زانیت به په نهنکردنی نه و قسه یه یان کردبوویان بو جووله که کان، وه که له سووره ټیکدا - سه بارت به زانینی نه نییه کانیان، نه فهرمووی: (والله یکتب ما یبتون) **﴿فکیف اذا توفتهم الملائكة يضربون وجوههم وادبارهم﴾** نه وه حالیه له ژیاناندا، ناخو ده بی حالیان چو بیت، کاتی فریشته کان گیانیان ده کیښن و به دهم و چاوو به رو پشیماندا ده دن؟ **﴿ذلک بانهم اتبعوا ما اسخط الله وکرهوا رضوانه﴾** نه و ټوله شیان به و جوړه، به هوئ نه وه وه یه که به راستی شوینی شتی که وتن خوا تووړه دکات، وه له ودهش رقیان

دہوودہ کہ دہوویہ ہوی رزمہندی و خوشنودی خوی گہورہ ﴿**فاحبط اعمالہم**﴾ نینجا خوایش کارو کردہ و کانیاں پوچہل کردہ وہ.

خوارک و کینہی غہر مزاویہ کان دہر دہ خات:

﴿**ام حسب الذين في قلوبهم مرض ان لن يخرج الله اضغانهم**﴾ بہلکو دہوودہ کان - کہ نہ خوشی نیفاق لہدلیانداہ - پیان وایہ خوارق و کینہی دہرونیان بؤ پیغہ مہر و نیمانداریہ کان دہر ناخا و، لای بہندہ کان خوی نابرویان نابات! ﴿**ولو نشاء لاريناكم فلعرفتهم بسيماهم**﴾ وہنہ گہر بمانہوی شو دہوودہ انت نیشان دہدین، نینجا توش بہ سہرومیقنہ یاندا دہتاسین، بہ لام واکہین، ہتا لہریزہ کانقاندا دوزمانیہ تی پیدانہ بی ﴿**ولتعرفنهم في لحن القول**﴾ خؤ بیگومان خویشت نہی موحہ مہد! ﴿**سورة محمد**﴾

وَلَوْ شَاءَ لَأَرْسَلْنَاكُمْ فَلَاعَرَفْتَهُمْ بِسِيمَاهُمْ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ﴿٢٧﴾ وَلَيَسْئَلَنَّكُمْ أَتَمَنَّا عَنْهُمْ حَتَّى نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالضَّعِيفِينَ وَنُبْلُوا أَسْمَاءَهُمْ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحِطُّ أَعْمَالُهُمْ ﴿٢٨﴾ يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كَاْفِرَاتٍ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ﴿٢٩﴾ فَلَا تَهْتَفُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ وَأَسْمُرُ الْأَعْلُونَ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَرْكَزَ أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٠﴾ إِنَّمَا لِلْهَبِوةِ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُوَ الْبَاقِيُّ وَمَنْ يُؤْمَرْ أَنْ تُقَاتُوا تَقَاتُوا تَقَاتُوا أَجُورَكُمْ وَلَا تَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ ﴿٣١﴾ إِنْ سَأَلْتُمْهُمْ فَيَحْضَرَكُمْ تَبَخَّلُوا وَخَرَجَ أَصْفَانَكُمْ ﴿٣٢﴾ هَٰذَا نَسْأَلُكَ عَنْ دَعْوَتِ لِسْفِيقِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخُلُ وَمَنْ يَبْخُلْ فَإِنَّمَا يَبْخُلْ عَنْ نَفْسِهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَسْمُرُ الْفُقَرَاءُ وَإِن تَوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَلَكُمْ ﴿٣٣﴾

بہشیوازی قسہو گفتوگویاندا نہیانناسیتہوہ، چونکہ کاتی دینہ لات، سویندیکی زور نہخون و باوہرداری خویان دہر نہخن، کہچی لہزیرہوہ جوریکی ترن. نیمامی (دارہ قوتی) نہم فہرمودہیہی میناوہ: (ما اسر احد سريرة الا كساه الله جلبابها، ان خيرا فخير، وان شرا فشر). پیشہوا عوسمانیش چہندہ جوانی وتوہ: (ما اسر احد سريرة الا ابداه الله على صفحات وجهه، و فلتات لسانه). نہلی: پیغہ مہر ﴿**سورة محمد**﴾ وتاریکی بؤ خویندینہوہ - پاش حہمدو ستایش بؤ خوا - فہرموی: (ان منكم منافقين، فمن سميت فليقم) پاشان فہرموی: (قم يا فلان، قم يا فلان، قم يا فلان، - حتی سمی ستہ وثلاثین رجلا - ثم قال: ان فيكم - او منكم - فاتقوا الله) مسند احمد: ۲۷۲/۵. ﴿**والله يعلم اعمالكم**﴾ خوا خویشتی ناگا و زانایہ بہ کردہ و کانقان، چونکہ ہیچ شتیک لای نہو پەنہان و نادیار نیہ ﴿**ولنبلونكم حتى نعلم المجاهدين منكم والصابرين**﴾ و بہراستی نیہ بہ جیہادو کاری قورس تاقیتان نہکینہوہ "تا بزاین

کامانہ تان جیہادکارو خوارگرن، دہرکہوی کئی موحامیدی راستہ قینہیہو، لہسہر نارہ حہتی و جیہادیش بہ صہبرو بہ نارامہ ﴿**ونبلو اخباركم**﴾ ہوالی کارو کردہوی نیوہ مان بیتہ دہست و تاقی بکہینہوہ بیخہینہ روو "چاکہ، یان خراپ. (نیراہیمی کوپی نہشعہس) نہلی: کاتی (فوزہیلی کوپی عہیاض) نہم نایہ تانہی نہ خویندہوہ، دہستی بہگریان دہکرد و نہیوت: خوایا! تاقیمان نہکینہوہ، چونکہ لہ تاقی کردنہوہ دا نابرومان نہ چیت و، نہنہی بہ کانمان وہ دہر نہکہوی" ﴿**ان الذين كفروا وصدوا عن سبيل الله**﴾ بیگومان نہو کہسانہی بی پروان وری لہ بلا و کردنہوی شہریعت و بہرنامہی خوا دہگرن ﴿**وشاقوا الرسول من بعد ماتين لهم الهدى**﴾ دژایہ تی و سہریچی پەیا مہر دہکەن، پاش نہوہ کەری راستیان بؤ روون بوویہوہ ﴿**ان يضروا الله شيئا وسيحبط اعمالهم**﴾ نا نہوانہ بہ ہیچ شہوہیک ناتوانن زیانی بہ ثایینی خوا بگہینن، وہ لہ پاشہ رژیشتا خوی گہورہ ہموو

کردہ وہ کانیان باطل و پوچھل ٹکاتہ وہ ﴿^{۳۳} یا ایہا الذین آمنوا اطیعوا اللہ واطیعوا الرسول﴾ ٹھی ٹھوانہ ہی باوہرتان
ہیناوا! لہ فرمانہ کانی خواو پیغہ مہر گوڑیہ لی بکن و ﴿^{۳۴} ولا تبطلوا اعمالکم﴾ کارو کردارتان - بہ پروپامایی و
شیرک و کوفر - پوچھ مہ کھنہ وہ ﴿^{۳۵} ان الذین کفروا وصدوا عن سبیل اللہ﴾ بیگومان ٹھو کہ سانہ ہی بی پروابوون و
بہرہ لستی خہ لکیشیان دہ کرد لہ پربازی خوا ﴿^{۳۶} ثم ماتوا وهم کفار﴾ پاشان ہر بہ کافری و بی دینیش مردن ﴿^{۳۷} فلن
یغفر اللہ لہم﴾ جاہر گیز خوا ٹھوانہ نابہ خشیت، چونکہ لہ سہر کوفر بی پروایی مردوون.
ہتا دہ توان بوجہاد سست مہ بن و، داواي شہر و دستانیش مہ کھن:

﴿^{۳۸} فلا تہنوا وتدعوا إلى السلم﴾ جا ٹیوہ ہر گیز سست و لاواز مہ بن لہ کوشتاری کافران، داواي سازش و
ناشتیان - پیشوخت - لہ گہل مہ کھن لہ ترساندا. بہ لی سازش و ریکہ وتن و پھیمان بہ ستی لہ گہل خوا نہ ناس و بی
باوہر اندا، ٹھگر لہ ہر ناچاری و پیوستی نہ بی، ہر گیز نابی و رھوا نیہ، بہ لام ہر کات موسلمانان لاوازو بی
دہ سہلات بوون و لہ بہرامہر دوڑنیشدا نہ یاتوانی بہرہ نگاری بکن، ٹھوہ لہ و حالہ تانہ دا رھوایہ، تازیانی
زور تروگہ ورہ تر روو نہ دات. وک پیغہ مہر ﴿^{۳۹} لہ گہل قورہ یاشدا پھیمانی مؤر کرد و بی دہ سالیش جہنگی و دستان،
کاتی رییان لیگرت بجیتہ مہ ککھ وہ ﴿^{۴۰} وانتم الاعلون﴾ لہ کاتیکدا بہ میزی ٹیمانہ کھ تان ٹیوہ زالتن، لہ روی
بیرو باوہر و نایدو لوڑیاو بوجوونہ وہ بوڑیان، لہ روی پھیرہ و پروگرامہ وہ لہ بارہی ٹامانجہ وہ، لہ روی ہست و
رہوشت و سلووکہ وہ ﴿^{۴۱} واللہ معکم﴾ خواش لہ گہل تانہ، ٹیوہ بہ تہنہ نین.. بہ لکو خواہیہ کی دہ سہلاتدار و خواوہ نہیز تان
لہ گہل دایہ ﴿^{۴۲} ولن یترکم اعمالکم﴾ و ہر گیزیش پاداشتی کارو کردہ وہ کانتان کھم و پوچھل ٹکاتہ وہ، وک ہی بی
پروایان باطل ٹکاتہ وہ ﴿^{۴۳} إنما الحیاء الدنیا لعب ولہو﴾ بہ راستی ژبانی ٹھم دونیایہ بریتہ ہر لہ گہمی مندا لان
و، گالتہ و گہپی مہ شرہب چروکان، لہ وہ بہ لاوہ شتی تر نیہ، جا کہ و ابو بہ کوہل بہرہ و جہیاد برؤن و
لہ پیناوی ٹایینی خوادا جہنگ بکن ﴿^{۴۴} وان تؤمنوا وتتقوا یؤتکم اجرکم﴾ ٹھگر پروا بین بہ پرورہ دگارتان و خو
پارین لہ سہر پیچی و شیرک، ٹھوہ خواش بہ تیرو تہ سہل پاداشتقان پی ٹہ بہ خشی، جا کہ واتہ بی وچان ہولی
جہیاد بدن ﴿^{۴۵} ولا یسألکم اموالکم﴾ و لہ راست ٹھوہ خوا داواي بہ ختکردنی ہموو دارایی و سامانتان ٹی ناکات،
بہ لکو جگہ لہ زہکات ہر چہ ندتان پی ٹہ نجام بدری بہ سہ، لہ وہ بہ دہر، نایہوی ٹہنگہ تاوتان بن ﴿^{۴۶} ان یسألکموا
فیحلفکم تبخلوا﴾ خوٹہ گہر جار لہ داواي جار داواي بہ خشینی ہموو سامانتان ٹی بکات، تہنگہ تاو دہ بن و ٹھوکاتہ ش
رڈو چروک ٹہ بن و بہ ختی ناکہن ﴿^{۴۷} ویخرج اضغانکم﴾ و ہموو رک و قینہ کانیشتان وہ دہر دینی و ناشکرا دہ بی،
واتہ: بہ رڈی و چروکی دہر دہ کوئی چہ ندہ دغہز لہ دہلن، بہ لام خوا و ناکات ﴿^{۴۸} ما انتم اولا تدعون لتنفقوا
فی سبیل اللہ﴾ ٹاٹھوہ ٹیوہ بانگ دہ کرین - ٹھی موسلمانان! بوٹھوی مال و سامانتان، لہ ری خوادا ببہ خشن
و بچہ جہیاد ﴿^{۴۹} فمنکم من یبخل﴾ جاہی واتان چروکی دہ کاو مالی بہخت ناکات ﴿^{۵۰} ومن یبخل فانما یبخل عن
نفسہ﴾ ہر کہہ سیکیش رڈی و چروکی بکات، ٹھوہ ہر لہ خوئی چروکی دہکات، واتہ: زیانہ کی بو خودی خوئی
ٹھگر پیتہ وہ و بہرامہر بہ خوئی رڈی کردوہ، چونکہ ولایتی و، سامانی و، شہرہ فی کاتی کہ دوڑمنان داگیری
بکن و، ٹھویش لہ رھیلی و چروکی خویدا دہست نوقاو ٹھبی ﴿^{۵۱} واللہ الغنی وانتم الفقراء﴾ و خواش دہولہ مہ ندو
ٹیوہ ش ہر ژارو موحتاجن ہو، خوا ٹھوی ٹیوہ بہ شان و شوکے بن، بوٹھ مال و سامانتان پی بہخت ٹھکات،
نہک لہ بہر ٹھوہ بیت سوود و کہ لکی بہو بگات ﴿^{۵۲} وان تتولوا یستبدل قوما غیرکم﴾ خوا شہرہ فی ہلگرتنی ٹھم
پہیامہی بہ ٹیوہ داوہ، ٹھبی ٹیوہ ش لہ پیناویا جہیاد بکن و سامانتان بہخت بکن، خو ٹھگر لہم دینہ پشت ہل

بکهڻ و ٺاماده نه بن بؤ جيهاد و چروک و پیسکه بن له به خشینی مال له ریگهی جیهاددا، خوی گه وره نیوه ده گوری به قهوم و گه لیکی تر و، نه وشه ره فه تان لیده سیئنتیه وه **﴿ثم لا یكونوا امثالکم﴾** نهوسائه وانیش وهک نیوه نابن. پیئشهوا (موسلم) ده لی: پیغه مبه **﴿﴾** نه م نایه ته ی (وإن قتولوا...) خوینده وه، پاشان هاوه لانی وتیان: ده بی نه وانه چ که سانیک بن - که نه ر نیمه لا بدرین - نه وانه ده خرینه جیی نیمه وه، وهک نیمه ش نابن؟ واته: نه وان لیپراوتر ده بن، ده لی: پیغه مبه **﴿﴾** دهستی خسته سهر شانی (سهلمان) ی فارسیی و فهرمووی: ((هذا وقومه، ولو کان الدین عند الثریا، لقاله رجال من الفرس)). نه مه خوی و هوزه که یه تی، چونکه نه وهنده دینییان خۆش ده ویئت، نه گهر له لای نه ستیره ی کویشدابی، دهستی پیوانی نه وانی ده گاتی، و جیهاد نه کهڻ، مال و سامان به خت نه کهڻ، تیغه کوئن، ملمانی له گهل تاغوتاندا نه کهڻ، سازشیان له گهل ناکهڻ.

به لی گه وره ترین شهره ف و ده ست مایه بؤ نه م نوممه ته، ته نیاو ته نیا قورئان و باوه ره، سه رکه وتنی نه وان و تیگشکانی دورژمنانی دینی خوییه، موسلمانان کان چهنده هه ول بدن و، تییکوئن، نه وهنده ش سه ردارو سالاری جیهان نه بن، هر کاتیکیش ته مبه لی و رژیی و چرووکیان کرد و وازیان له جیهاد هیئا، نه و خویاش نه یارمه تییان نه دات، نه له گه لیشیان نه بی، وه نه مهر نه وهنده، به لکو زلیل و ریسواو ژیر دهستی گه لانیش نه بن، وهک نیستا موسلمانان له ملیاریک زیاترن و، یه که له سه ر چواری دانیشتوانی گوی زه وییان داگرتوه، له ولایشه وه له به ره مه نیانی نه وت و، چهن دین شتی تردا یه که می جیهانن، ده بینی له گهل نه وانه شدا هیچ جوړه کیان و بوونیکیان نیه! هیچ گومانیکش له ودا نیه که نه وه باجی لادانیانه له جیهاد، چونکه سوننه تی نه م نایینی خوا وایه هه رده بی به و جوړیه سه ر بخریت، که ده ستی یه که م وبؤ جاری یه که م پیی سه رکه وتن.

کوتایی ته فسیری سوورته تی (قیقال).

*** **

۴۸- سوورته تی (فه تیج به)

مه ده نییه و (۲۹) نایه ته

به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان

نه م سوورته ش وهک سوورته مه ده نییه کانی تر، باس له گه لی خالی گرنه که کات، بؤنموونه: خواپهرستی، نه خلاق و ره وشت، په یمانه که ی (حوده بییه) که له سالی شه شه می کوچیدا په یامبه ری سالارمان **﴿﴾** له گهل قوره ی شدا موری کرد، له نه نجامیشدا بو به کلیلی کردنه وه ی درگای فه تی مه که که، له ویوه فه تی دهستی پیکردو خواش موسلمانان کانی سه ر خست و، دوا ی نه وه خه لکی له هه موو لایه که وه پؤل پؤل موسلمان ده بوون: (إنا فتحنا لک فتحا مبینا).

باسی جیهادی هاوه لانی و (بیعة الرضوان) ده کات که: هاوه لانی په یمانیان به په یامبه ر **﴿﴾** دا که تا مردن کؤل نه دن و جیهاد بکهڻ.. له راستیدا نه و په یمانه په یمانیکی زور گرنه و شریف و پیروز بوو. هر بویه ش خوی گه وره فهرمووی: (لقد رضی الله عن المؤمنین إذ یبایعونک تحت الشجرة..)، هه روه ها باسی نه و دوپروانه نه کات که له جه نه گه کاند خویان ده دزیه وه له جیهادو سه ریچیان ده کرد له فرمانی پیغه مبه ر، هه روهک باسی نه و خه ونه ش نه کات که په یامبه ر **﴿﴾** له مه دینه دا دیتبووی، پاشان بؤ هاوه لانی گپ را بوویه وه نه وانیش زور پیی دلخۆش بوون..

کوتاییشی به وهسف و ستایشی په یامبه و هاوه لانی دی: (محمد رسول الله والذین معه أشداء على الكفار رحماء بینهم...)

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ * **۱** **إنا فتحنا لك فتحا مبينا** بیگومان نیمه - به هوئی پیکهاته که ی حوده بییه وه - فتحیکی ناشکرمان بؤ کردیت نهی موحه مهده! **۲** واته: به وفه تچه دهرگای سهرکه و تنمان لیگردیتته وه. پاشان شاری مه که که مان بؤ فتهج کردیت و، حوده بییه بویه پیش قهره ولی نهو فتهج. جا که و ابوو هر له نیستاه وه کو نهو وایه که ولاته که مان بؤ فتهج کردیت. جه ماوه ری زانایان پییان وایه که نهو (فتهج) پیکهاته که ی حوده بییه، چونکه له دوا پیدا بوو به هوئی فتهجی مه که، بویه حوده بییه یه له پله و پایدا له فتهجی مه که که متر نییه. به تایبته

لهو ماوه یه دا خه لکی تیکه لی یه کتر بوون، وه نژیکی زورینه یان له ماوه ی سئ سالدو موسلمان بوون. نهو سووره تهیش وهک (نین که سیر) نه لی: نهو کاته هات که په یامبه **۳** له مانگی (ذوالقعدة) ی سالی شه شه می کوچی له حوده بییه گه پایه وه، چونکه نهوان نه یانه نشت بروتته (مسجد الحرام) وه. (مه راغی) ده لی: نیسه ش نه مه مان مه لبرارد. **۴** **لیغفر لك الله ما تقدم من ذنبك وما تاخر** تاخو لهو شتانه ی - که سبارته به پله و پایه ی به رزی تو - وهک گوناه وانه، خوش بییت. چ گونا می رابردو. وه چ گونا که کانی دوا روژو ناینده ت. واته: نهو فتهجته بؤ نه که یه هوئی سرینه وهی نهو جوړه شتانه که وک (حسنات الأبرار سیئات المقرین) **۵** **ویم نعمته عليك** وه نیعمته و به ره کانی خویت بؤ ته و او بکا **۶** **و یهدیک صراطا مستقیما** و بتخاته سهر ریگه یه کی راست. نهویش ته نیا ریگه که ی نیسلامه و، دهره نجامیش بگه یته پله و پایه ی هره به رزی به هه شت **۷** **و یتصرك الله نصرا عزیزا** وه تاخو سهرکه و تن و پیروزییه کی تو که وه قایمت بدا به سهر

دوژمنانی نیسلامدا، به شیوه یه که شه و که تی تیا به دی بکریت بؤ موسلمانان.

خوا بوو روژی (حوده بییه) نوڅره نارامی خسته دلی نیماندارانه وه:

﴿هو الذي أنزل السكينة في قلوب المؤمنين﴾ نهو خوا یه که ناسووده یی و نارامی روچی و، مه عنه ویی دابه زانده دلی پرواداره کان. له کاتی په یمانه که ی حوده بییه دا **۸** **لیزدادوا إیمانا مع إیمانهم** بؤ نهو ی پروایان زیاد بکات له گهل پرواکه یاندا. تا ته نها پشت به خوا به ست و دلیان ته نها یادی نهو ی تیا به دی بکری **۹** **والله جنود السموات والأرض** وه بؤ خوا یه له شکره کانی ناسمانه کان و زه ویی: له جنو که و فریشتو هوره تریشقه و گرده لول و زه مین له رزه و لافاو و توفان. هتد، نه گهر خوا خو ی بیه ی قوره یش له ناو بیات ته نها یه که فریشته یان به سه، به لام جیهادی پیویست کرد. چونکه له جیهادا به لگه ی جهرگ بر به دی نه کری بویان **۱۰** **وكان الله علیما**

سورة الفتح

سورة الفتح

سورة الفتح

بسم الله الرحمن الرحيم

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ۝ لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِن ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۝ وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَظِيمًا ۝ هُوَ الَّذِي أَنزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزِيدَهُم مِّنَ الْإِيمَانِ وَأَلْبَسَهُمُ اللَّهُ جُثُودًا ۝ وَاللَّهُ جُنُودَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۝ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝ لِيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ ۝ وَكَانَ ذَلِكَ عِندَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا ۝ وَيَعَذِّبُ الْمُتَفِيقِينَ وَالْمُتَفِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَظِمَتْ عَلَيْكُمُ الدَّائِرَةُ السَّوْءُ وَعَصِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ۝ أُولَئِكَ جُثُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۝ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا ۝ أَوْ مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝ لِيُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۝ وَتَعَزَّوْهُ وَنُقَرِّوهُ وَنُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝

حکیم ﴿بہر دہوام خوایش زانیہ بہ سہر تہاوی جمو جولہ کانیاندا، کار جوانیشہ لہ بریارہ کانیدا، نہوہ تا پھیمانہ کھی خودہیبیہ نہ گہرچی لہروالہ تدا لہ برژوہندی موسلمانہ کاندانہ بوو، بہ لام لہ گہل نہوہیشدا خوا کردی بہ مایہی سہرکہ وتن و، دلی موسلمانہ کانی راگرت بہرامبہر بہ پھیمانہ کہ، ہرچہ ندہ خہرک بوو لہ ناو خویاندا تیگ بجن، (عومہری کوپی خہ تتاب) ئەلّی: (الست نبی اللہ حقاً؟.. السنا علی الحق وعدونا علی الباطل؟) ئەی پھیامبہری خوا! مہگر تو پھیامبہری راستہ قینہی خوا نیت؟! مہگر نیمہ لہ سہر راستیی و ہق نین و، دوژمانمان لہ سہر ریگہو ریباریکی لارو پوچہل نین؟! ئەویش فہرمووی: بہلّی نیمہ حەقین و ئەوان ناحەق، عومہر وتی: (فلم نعطي الدنيا في ديننا إذن؟) جا کە وابوو بۆچی نیمہ ئەو ریسوایی بہ قبول بکھین بہرامبہر بہ نیسلامہ کە مان؟ پھیامبہر ﴿فہرمووی: (إني رسول الله ولست اعصيه وهو ناصرني)، بنگومان من پھیامبہری خوا و هیچ کاتی نافہرمانی و سہرپیچی لہ بریارہ کانی ئەو ناکہم و، ئەویش سہر دہخات ﴿لیدخل المؤمنین و المؤمنات جنات تجری من تحتها الأنهار خالدين فیہا﴾ تا برواداران لہ پیاوان و لہ نافرہتان بخاتہ نیو چەندان باخ و باخاتی ئەو بہ ہشتہوہ، کە ناو لہ بنکی دارو کوژشکە کانیانہوہ بہ ہاژہ دی و دہروا، و بہ ہتاہہ تاییش تیا یا ئەمیننہوہ ﴿ویکفر عنهم سیناتهم﴾ و، تا لہ تاوانہ کانیان چاوپۆشی بکات ﴿وکان ذلك عند الله فوزاً عظیماً﴾ و ئەوہش لای خوا دہسکەوت و سہرکہوتنکی گہورہیہ ﴿ويعذب المنافقین و المنافقات و المشرکین و المشرکات﴾ و ہ بۆ ئەوہش سزای پیاوان و ژنانی دووہو و موشریک بدات لہ دونیاو لہ قیامہ تدا، ئیشیان پی بگہیہ نیت ﴿الظانین باللہ ظن السوء﴾ ئەوانہی کە گومانی خراپیان دہربارہی خوا دہبردو پییان وابوو کە: خوا پھیامبہر کھی خوی سہر ناخات و موشریکان لہ پییان دینن ﴿علیہم دائرة السوء﴾ ئەوانہ خراپیان بہ سہردیت (دیارہ ئەمہ دوعای شہرہ لییان) ﴿و غضب اللہ علیہم و لعنہم﴾ و تووہیہ لییان و، نہفرینی لیکردوون و لہ سوژی خوی دوری خستوونہ تہوہ ﴿واعد لهم جہنم﴾ و دوزہ خیشی بۆ نامادہ کردوون ﴿و ساءت مصیراً﴾ و دوزہ خیش چ جیگایہ کی بہدہ ﴿واللہ جنود السموات و الارض﴾ و ہ بۆ خوایہ لہ شکرہ کانی ناسمانہ کان و زہویی، ہموو لہ بہر دہستی دہسەلاتی ئەودان، گہل جار بۆ لہ بنہینانی دوژمان بہ کاریان دینن ﴿وکان اللہ عزیزاً حکیماً﴾ بہر دہوام خوایہ کی دہسەلاتداری بہ حیکمہ تہ، ئەم فہتہ چوار شتی زۆر گرنگی بۆ پھیامبہر ﴿تیدا بوو:

۱- لیبوردن لہ ہموو گوناہانی رابوردو و نایندہی (کە ئەمەش تاییبہ تہندی ئەوہ).

۲- دہرکہوتنی دہسەلات و موجیزہی پھیامبہریتی.

۳- ہدایہت و رینموونی بۆ ریگہو ریباری راست، (شہریعت و بہرنامہ) کھی خوا.

۴- عیززەت و تواناو دہسەلات پەیدا کردن لہ ناوچہ کەدا.

بروادارانیش بہ چوار شت بہ ہر مەند بوون:

۱- نارامیی.

۲- زیادکردنی ئیمان باوہریان.

۳- موژدہ بہ چوونہ بہ ہشتہوہ.

۴- سہرینہوہی گوناہە کانیان.

بی باوہرانیشت دوو چاری چوار شت بوون:

۱- سزاو تۆلہ.

۲- نه فرین.

۳- توورده یی و خه شمی خوا.

۴- چورنه ناو دۆزه خه وه.

سیفه ته کا ئی پیغه مبه ر :

﴿ **إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا** ﴾ بئگومان ئیغه تو مان ره وانه کردو وه ئی موحه مبه ر ﷺ به شایه ت و موژده در ترسی نه ر، واته: به شایه ت له سه ر ئومه ته که ت له قیامه تدا، به موژده ر به به به شت بۆ نه وه ی وه لامت ده داته وه، به ترسی نه ر به دۆزه خ بۆ نه وه ی سه ری بچی ت نه کات ﴿ **لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ** ﴾ تا ئی وه به خوا و به په یام به رانی

با وه پی نه ن ﴿ **وَتَعَزَّوهُ** ﴾ کو مه کی بکه ن، واته: کو مه کی له ئاییه نه که ی بکه ن ﴿ **وَتَتَّقُوهُ** ﴾ و به مه زنی بگرن ، واته: به ری زدا ری دا بنی ن ﴿ **وَتَسْبُحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا** ﴾ وه به به یانیان و ئی وارن ته سبیحات و یادی بکه ن و به پاک و خاوی نی رایبگرن ﴿ **إِنَّ الَّذِينَ يَبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ** ﴾ بئگومان نه وه که سانه ی به تو به یعه ت و په یمان نه دن که پشه ت بگرن و جیهاد بکه ن، نه وه له راستیی دا په یمانیان له گه ل خوا به ستو وه. مه به ست به م په یمانه ش، بیعه الرضوان) بوو که له حوده بییه دا له بن داری (سه ره) دا نه جام درا وه، ژماره ی ها وه لآن له و روژده دا ده گه ی شته (۱۳۰۰) تا (۱۴۰۰) که س وه ک (ئین که سیر) نه لی: (کنا یومئذ الذوا اربعمائة)، وضع یده فی ذلک الماء، فنبع الماء من بین اصابعه، حتی رووا کلهم). واته: له و روژده دا ئیغه (۱۴۰۰) که سی که ده بووین، وه پیغه مبه ر ﷺ ده ستی خسته ئیو نه و نا وه وه، نه و جا له نیوان په نه کا نیا ناو مه لقولی و نه و خه لکه مه مو تی راو بوون، له ریوایه تی کی دی که دا هاته وه: (انهم كانوا خمس عشرة مائة) متفق علیه. واته

﴿ **إِنَّ الَّذِينَ يَبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ** ﴾ فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِمْ اللَّهُ فَمَا لُغْوُهُمْ أَعْرَظِيماً ﴿١٤﴾ سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا يَقُولُونَ بِآلِئِنَّهُمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نِعْمًا بَلْ كَانَ اللَّهُ يَمُنُّ أَنْ خَيْرًا لَّكُمْ مِنْ ذَلِكَ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزُيِّنَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِهِمْ وَظَنَّتُمْ ظَنًّا أَلَسَّوْا وَكُنتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿١٥﴾ وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿١٦﴾ وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَعْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٧﴾ سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انطَلَقْتُمْ إِلَى مَغَائِمٍ لَتَأْخُذْهُمَا ذَرُونا تَتَّبِعْكُمْ يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلِمَ اللَّهِ قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا كَذَلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ فَسَيَقُولُونَ بَلْ لَغْوَ سُدُّوا بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٨﴾ قُلْ لِلَّهِ الشَّيْرُ

(۱۵۰۰) که سی که بوون. فتح الباری: ۴۵۱/۸. موسلیم: ۱۴۸۴/۳. ﴿ **يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ** ﴾ ده ستی خوا له بان ده ستیان وه یه ، نه مه به لگه یه له سه ر پشتگی ری خوا بۆیان، وه که ده ستیان به ده ست نه وه وه دا بی ت. نه وه راو بۆ چوونی (ئین که سیر) و (ئین سه عدی / تیسیر الکریم الرحمن) به لأم (ئالووسی) ده لی ت: (والسلف: يمرون الآية كما جاءت مع تنزيه الله - عز وجل - عن الجوارح وصفات الأجسام وكذلك يفعلون في جميع المتشابهات، ويقولون: إن معرفة حقيقة ذلك فرع معرفة حقيقة الذات وأنى ذلك، وهيئات هيأت؟. ﴿ **فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ** ﴾ جا هر که سی که په یمانش کی نی، بکا و لی ی پاشگه ز بی ته وه، نه وه زیانی نه وه په یمان شکی نه ته نیا له سه ر خو ی ده که و ی، چونکه خوا ی گه وه بری نیازه له و ﴿ **وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِمُ اللَّهُ** ﴾ جا هر که سی ش په یمانه که ی خوا به ری ته سه رو وه فای پی بکات ﴿ **فَسَيُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا** ﴾ جا خوا ی بالاده ستیش پاداشتی کی گه وه ی پی ده دا.

برو بیانوو هینانه وئی به جیماوه کانی (حوده ییبه) بۆ پیغه مبه ر ۱۰۰۰ :

﴿ **سيقول لك المخلفون من الأعراب** ﴾ جا که له حوده ییبه گهرایته وه، بیگومان عه ره به دهشته کیه کان (ئه وانه ی واپاشه کشییان کردو له گه لئان نه هاتن بۆ زیاره تی که عبه پاش شه وئی تو داوات لی کردن) پیئت نه لئین: ﴿ **شغلنا اموالنا واهلونا فاستغفر لنا** ﴾ پاراستنی مال و ژن و مندا لمان، ئیمه ی به خویه وه سه رگه رمکرد، له ده رچوون له گه لئت جالای خوا داوای لیبوردنمان بۆ بکه یت ﴿ **يقولون بالسنتهم ما ليس في قلوبهم** ﴾ شتی به زمانیان ده لئین، غه یری شه ویه له دلایان دایه، واته: له قسه کانیاندا راست ناکه ن و، ئه یانه وئی فرت و فیلت ئی بکه ن ﴿ **قل فمن يملك لكم من الله شيئا** ﴾ پییان بلئی: نایا چ که سیك شتیکی به دهسته له خوا وه بۆتان ﴿ **إن اراد بكم ضرا أو اراد بكم نفعاً** ﴾ نه گه ر خوا ویستی زیانیکی پیتان بوو، یان ویستی سودی کتان پی بگات ﴿ **بل كان الله بما تعملون خبيراً** ﴾ به لکو خوا به کارو کرده وه کانتان به ناگایه، شه ده زانیئت هوی راسته قینه چیبوو له دوا که وئنه که تاندا؟ ﴿ **بل ظننتم ان لن ينقلب الرسول والمؤمنون الى اهليهم ابدًا** ﴾ به لکو راستیه که ی نه مه یه که پیتان وابوو ئیتر هه رگیز په یامبه رو به پرواداران جاریکی تر ناگه رینه وه نیو خیزانه کانیان له مه دینه، واته: وا گومانتان ده برد که قوره یش پیغه مبه رو ئیمانداره کان له ریشه دینی!! ﴿ **وزين ذلك في قلوبكم** ﴾ شه گومان بردنه له دلانتاندا له لایه ن شه یتانه وه رازینرا بووه وه ﴿ **وظننتم ظن السوء** ﴾ گومانتان برد، گومانی نادروست، پیتان وابوو شه وانه هه چ که سیکیان ناگه رینه دوا وه، بۆیه گویتان نه دانی و له گه لئان نه چوون ﴿ **وكنتم قوما بوراً** ﴾ وه نیوه له زانینی خوادا قه ومیکی تیاچوون ﴿ **ومن لم يؤمن بالله ورسوله** ﴾ و هه رکه سیش باوه ری به خوا وه به په یامبه ری شه نه بیئت، کافرو بی باوه ره ﴿ **فإننا اعتدنا للكافرين سعيراً** ﴾ جابه راستی ئیمه بۆ کافرو بی پروایان ناگریکی هه لگه ر ساو سو تی نه رمان ناماده کردوه ﴿ **والله ملك السموات والارض** ﴾ هه موو ده سه لاتیکی ناسمانه کان و زه وئی ته نها می خوایه ﴿ **يغفر لمن يشاء ويعذب من يشاء** ﴾ هه رکه سیك که خوی بیه وئی و به شیاوای بزانیئت لیی خوش نه بیئت، وه بیه وئی سزای هه رکه سیش بدات ئه یدات ﴿ **وكان الله غفوراً رحيماً** ﴾ وه خواش، هه ر خوایه کی لیبورده ی به به زه یییه، که وابوو هه ر ئیستا په شیمان ببه وه و ته وبه بکه ن و گوئی رایه لئیی په یامبه رین، چونکه خوا خوش شه بی له وانه ی په شیمان نه بنه وه ﴿ **سيقول المخلفون إذا انطلقتم الى مغانم لناخذوها** ﴾ شه وانه ی که له پیغه مبه ر ۱۰۰۰ دوا که وئ و ده رنه چوون له گه لی بۆ حوده ییبه، کاتی ئیوه به ریکه وئ بۆ ده سته که و ته کان له خه یبه ر ده لئین: ﴿ **ذرونا تتبعكم** ﴾ وازمان ئی بیئن، ئیمه یش له گه لئان بیئن بۆ خه یبه ر ﴿ **يريدون ان يبدلوا كلام الله** ﴾ ده یانه ویت که هه رمایشتی خوا بگوین، واته: به به شدار بوونیان له غنیمه ت و ده سکه و ته کانی خه یبه ر، چونکه خوا- جل جلاله- به لئینی دابوو به شه ملی حوده ییبه که ده سکه و ته کانی خه یبه ر، هه ر بۆ شه ملی حوده ییبه ده بی نه که سانی تر. ﴿ **قل لن تتبعونا** ﴾ پییان بلئی: نابی هه رگیز له شوینمان بیئ ﴿ **كذلكم قال الله من قبل** ﴾ خوا پیش گه رانه وه له حوده ییبه وایهه رموه که نابی هه چ که سستان به شدار بیئت له وه ده سته که و تانه دا حوده ییبه دا ﴿ **فسيقولون بل كانوا لا يفقهون إلا قليلاً** ﴾ که چی شه وانه ده لئین: شه مه به لئینی خوا نییه، به لکو ئیوه هه ر به خیللی و هه سوو دیمان پی ده بن، نه خیر، وانیه، به لکو شه وانه که م تیده گه ن.

جیهاد سه نگی مه حه که له نیوان موسلمان و دوو روودا:

﴿ **قل للمخلفين من الأعراب استعدون الى قوم اولي بأس شديد** ﴾ شه ی موحه مه مد! ۱۰۰۰ بلئی: به عه ره به ده سته کیه کان- شه وانه یان دوا که وئ و له جیهاد خویان دزییه وه- ئیوه له نایینه دها بانگ شه کریئن بۆ جه نگ له گه ل که لیکی به زه برو به مه له مه ت و جه نگاوهر، جا له وئی خۆتان تاقی بکه نه وه ﴿ **تقاتلونهم أو يسلمون** ﴾ شه وسا جه نگیان

له گهل ده کهن. یان خویمان به بی جهنگ موسلمان نه بن **﴿فَإِنْ تَطِيعُوا اللَّهَ إَجْرًا حَسَنًا﴾** نینجا نه گهر نیوه فرمانبردار بن و نامادهی جهنگ و جیهاد بن نهوا خوا پاداشتیکی باشتان پیدهدا **﴿وَأِنْ تَتُولُوا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ﴾** خو نه گهر نیوه وهکو له مه پیش له (خوده بییه) دا پشتان ه لکرد **﴿يُعَذِّبُكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾** نهوا خوایش سزایه کی پر نیشتان نهدا.

رافه کهرانی قورئان کیشه یانه: نایا نهو کومه له زور به هیزو به هلمه ته کی بن؟ قسه بو هوزی (ههوازن) و (سه قیف) و (بهنی حنیفه) و (فارس) هکان و. رومه کان کراوه. (تهفسیری فالووسی) له (نه بوو هه ریره) وه نه لی: (هم البارزون). واته: نهو کومه له به هلمه ته و قاره مانه (کورده کانن).. (نیین جه ریری ته بری) ش نه لی: باشتین

قسه لهم جیگایه دا نه مه یه که بلین: له بر نه وهی که خوی گه وره له قورئاندا نهو قه ومه دیاری نه کردوه چ قه و میکن. بو نیمه ش دیاری نه کردنیان چاکتره، چونکه ده گونجی هه رنه وانه بن، ده شگونجی خه لکانیک بن له نایینه دا په یدا بین.

(نیین که سیر) هه ر لهم شوینه دا نه م فه رموده یه - که نیمامی (بوخاری و موسلیم) له نه بو هه ریره وه گیراویانه ته وه هیناوه:

۱- (لا تقوم الساعة حتى تقتالوا قوما صغار الاعین، لف الانف، کان وجوهم المجان المطرقة).

واته: (قیامت به رپا نابی تا نیوه (نه ی نیمانداران) جهنگ ده کهن له گهل هوزیکی چاو بچوکی، لووت کورتیی (یا لووت کورت و لووت پاندا) و ده موو چاویان ده لئی (ترس) و مه ته له یه. واته: ده موو چاوی تورکه کان له پانی و رهنگدا له (مه ته له) ده چی.

۲- (تقاتلون قوما نعالهم الشعم). واته: له گهل هوزیکا ده جهنگین که پیلاووه نه عله کانیان له مووه. فتح الباری: ۱۰۴/۶. موسلیم: ۲۲۲۳/۴.

نه مانه جیهادیان له سه ر نییه:

﴿لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرْجٌ﴾ نابینا و شهل و نه خوش، هیچ نه ره ج و گونا هیکیان له سه ر نییه له نه چوون بو جیهاد... به لام نیوهی له ش ساغ نابی دوا بکون **﴿وَمَنْ يَطْعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَدْخُلْهُ جَنَّاتُ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾** وه هه ر که سینک گویرایه لی له خواو له په یامبه ره که ی بکات، خوا نه بیاته نیو چه ندین باخه وه به بن درخت و کوشکه کانیدا رووباری زور دیت و ده چیت **﴿وَمَنْ يَقْتُلْ يَعْذِبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا﴾** نهو که سه ش پشت هه ل بکات له گویرایه لی خواو پیغه مبه ره که ی، نهوا خوا سزایه کی نیش پیگه یه نه ری نه دات.

سورة البقرة

سورة البقرة

قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سُدُّعُونَ إِلَى قَوْمِ أُولَى الْأَسْبَابِ
نَقِيلُوهُمْ أَوْ يُسَلِّمُونَ فَإِنْ تَطِيعُوا أَوْيَتُكُمْ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا
وَأِنْ تَتُولُوا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا
عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرْجٌ
وَمَنْ يَطْعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَدْخُلْهُ جَنَّاتُ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
وَمَنْ يَقْتُلْ يَعْذِبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا
الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يَبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ
فَأَنزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَبَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا
كثيرة يأخذونها وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا
مَعَانِدَ كَثِيرَةٍ تَأْخُذُوهَا فَعَجَلَ لَكُمْ هَذِهِ. وَكَفَّ أَيْدِي
النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ آيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا
مُسْتَقِيمًا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا
لَوْلَا الْآدَابُ رَبُّكُمْ لَا يَجِدُوكَ وَإِنَّا وَلَا نَصِيرًا
اللَّهُ أَلْقَى الْقِدْحَتَ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةَ اللَّهِ تَبْدِيلًا

رازیبوونی خوا لہ نہ ہلی حودہیبیہ :

﴿ **لقد رضى الله عن المؤمنين ان يباعدونك تحت الشجرة** ﴾ بیگومان خوا رازیبوو لہ نیماندارہکان کاتی - لہ ژیر
 نہودرہختہ دا پی دہلین: (شجرۃ الرضوان) - پیمانیاں لہ گہل دہبہستیت نہی موحمہد ﴿ **فعلما ما فی قلوبہم** ﴾
 جا خوا بہو راستی و وفایہی لہ دلیاندا بوو بو پیمانہکەت ناگاداربوو ﴿ **فانزل السکینۃ علیہم** ﴾ ئینجا لہ کاتی
 پیمانہکەدا نارامی دابہزاندہ سہریان ﴿ **واثابہم فتحا قریبا** ﴾ و بہ سہرکەوتنیکی نزیک - فہتخی خہیبہر - لہ سہر
 (بیعۃ الرضوان) پاداشتی دانہوہ. ہوئی پیمانیاں (بیعۃ الرضوان) نہوہوو کہ پیمانہر کاتی گہیشتہ حودہیبیہ،
 (عوسمانی کوہی عہفان) ی نارد بۆلای مہککہیبہکان تا پینیاں بلی: کہ پیغہمہر ﴿ **بہنیازی عومرہوہ ہاتوہ، نہک**
 بہنیازی جہنگوہ، جا کاتی عوسمان گہیشتہ لایان زیندانیاں کردو، پاشان ہواالی کوژرانیشی گہیشتہوہ لای
 پیغہمہرو موسلمانہکان، ئینجا پیمانہر موسلمانہکانی کوژدہووہ پیمانیاں لیوہرگرتن: کہ ٹہگہر نہوہوالہ
 راست بیت نہبی بہجہنگ و بہزور پرونہ مہککہوہ، نہوانیش پیمانیاںدا تا مردن، جا کاتی ہواال گہیشتہوہ
 قورہیش لہرزیان ئی نیشٹ و لہترسانا عوسمانیاں نازاد کرد. ﴿ **ومغانم کثیرۃ یاخذونہا** ﴾ جگہ لہوہیش
 بہدہستکەوتیکی زوریش بہلینی پندان نہی نامادہبووانی حودہیبیہ، واتہ: بہدہسکەوتیکی زوریش پاداشتی
 دانہوہ، نہوہیش عہقارو زہوی وزاری خہیبہربوو ﴿ **وکان اللہ عزیزا حکیم** ﴾ خوا ہمیشہ خواہیکہ بہدہستہلای
 بہحیکمہتہ. ﴿ **وعدکم اللہ مغانم کثیرۃ تاخذونہا** ﴾ خوا بہلینی بہ چہند دہسکەوتیکی زور دانئ جگہ لہخہیبہر،
 واتہ: موسلمانان تاروژی دواپی دہستکەوتیان ہرئہبی و ناوچہ ئیسلامیہکانیش سال لہدواپی سال زیادہبن
 ﴿ **فہجّل لکم ہذہ** ﴾ جا بہزویی نہمیانیاں دہستخستن، واتہ: غنیمہتہکەہی خہیبہر. ﴿ **وکف ایدی الناس عنکم** ﴾
 ریئ لہ خہلکانی دہست دریزکەرانیسی لیگرتن، نہیہنشت جوولہکەو ہاوپہیمانہکانیاں - لہ بہنی ٹہسہدو غطہ
 فان - زال بن بہسہرتاندا ﴿ **ولتکون آیۃ للمؤمنین** ﴾ وہبو نہوہی دہستکەوتہکەہی بیئ بہنیشانہیک لہ راستی
 بہدہیٹانی بہلینی خوا بو پروادارہکان ﴿ **ویہدیکم صراط مستقیم** ﴾ ہروہا رینمایشتان بکات بو ریگہیکہ
 راست و بتانگہیہنیتہ بہہشت ﴿ **واخری لم تقدروا علیہا** ﴾ وہ ہی ترکہٹیوہ تواناتان نہبوو بہسہریدا، واتہ: وہ
 دہست گہلیکی دیکہش. (ئین جہرین) نہلی: مہبہست نازادبوونی مہککہیہ ﴿ **قد احاط اللہ بہا** ﴾ کہخوا بہزانی
 خوئی دہوری لیدابوو دہیزانی ٹو دہستکەوتانہ بو ٹیوہ دہبن ﴿ **وکان اللہ علی کل شی قدير** ﴾ چونکہ خوا ہمیشہ
 دہسہلای بہسہر ہموو شتیکدا ہہیہ ﴿ **ولو قاتلکم الذین کفروا** ﴾ ٹہگہر بی باوہرہکانی مہککہ جہنگیان لہگہلتان
 کردبا لہحودہیبیہدا، واتہ: پیمانہکە نہبووا، مہککہیبہکان شہریان پی فروشتبان ﴿ **لولوا الابدان** ﴾ پاشو پاش
 مہلدہاتن و لہبہردہستاندا ٹہشکان ﴿ **ثم لا یجدون ولیا ولا نصیر** ﴾ پاشان ہیچ پشتیوان و یارمہتیدہرئیکشیان
 دہست نہنہکەوت لہکافرہکانی دیکہدا ﴿ **سنۃ اللہ الی قد خلت من قبل** ﴾ سہرخستنی باوہرداران لہ ہموو
 سہردہمیگدا، لہگہلانی پیٹشودا کەرابوورد باوی خوا بووہ ﴿ **ولن تجد لسنة اللہ تبدیلا** ﴾ ہرگیز نابینی باوی خوا
 گوڑانی بہسہردا بیت، واتہ: ہرکات موسلمانہکان یارمہتی دینی خوایان داییت، خوایش یارمہتیداون ﴿ **وہو**
الذی کف ایدہم عنکم وایدیکم عنہم ببطن مکتہ ﴾ ہر ٹوہ زاتہ بوو کہ دہستی ٹہوانی (قورہیش) لہ ٹیوہ گرتو
 نہیہنشت بین بہگرتاندا، وہ دہستی ٹیوہشی لہوان گرتہوہ، دہرنجام ویرای سہرکەوتنی ٹیوہ لہنیوجہرگہی شاری
 مہککہدا، لہ حودہیبیہشدا نہیہنشت زیان بہیکہکتر بگہیہنن ﴿ **من بعد ان اظفرکم علیہم** ﴾ پاش ٹوہ کہ ٹیوہی -
 لہروژی فہتخی مہککہدا - سہر خست بہسہریاندا وہندیکیانٹان لیدیل کردن، ٹوہ بوو (۸۰) کەسیان خہریکی

جاسوسی بوون به سهر موسلماننه کانه وه پاشان دیلکران و، بردنیاں بۆلای په یامبه‌ر، نه‌ویش لییان خوش بوو و نازادی کردن، دهره‌نجام نه‌و کاره بووبه‌هوی ریکه‌وتنیاں.

(عه‌بدوللای کوپړی مه‌غفل) ده‌لایت: ئیمه له‌گه‌ل پیغه‌مبه‌ر ﷺ له‌ژیر نه‌و دره‌خته‌دا بووین که خوا باسی کردوه له‌قورئاندا چاک له‌بیرمه که (لق و گه‌لای داره‌که شوپ بووبوویه‌وه ده‌که‌وته سهر شانی په‌یامبه‌ر، (عه‌لی کوپړی نه‌بی تالیب) و (عه‌مری کوپړی سوه‌یل) یش له‌وی بوون، پاشان په‌یامبه‌ر به‌ عه‌لی فهرموو بنووسه: (بسم الله الرحمن الرحيم)، (سوه‌یل) ده‌ستی گرت و وتی ئیمه نه‌مه نازانین و نه‌مانیستووه، بنووسه: (بسمك اللهم)، نه‌ویش نه‌وی نووسی و، پاشان نووسی‌شی (هذا ما صالح عليه رسول الله...). نه‌مه نه‌و ریکه‌وتننامه‌یه که په‌یامبه‌ری خوا له‌گه‌ل

مه‌که‌یه‌ی‌ه‌کاندا، له‌سهری ریک‌که‌وتن، دووباره (سوه‌یل) وتی: مه‌نووسه په‌یامبه‌ری خوا! بنووسه (موحه‌مده‌ی کوپړی عه‌بدوللای...) نا له‌م کاته‌دا موسلماننه‌کان (۳۰) لاویان له‌قوره‌یش دیل‌کرد، پاشان په‌یامبه‌ر نازادی‌کردن، خوایش فهرمووی: (وهو الذی...) (ئیین که‌سیر) له‌ئیمامی (نه‌حمده‌) وه هیناویه‌تی. ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا﴾ خواش مه‌میشه به‌کارو کرده‌وتان بینایه.

له‌به‌ر موسلمانانی ناو (مه‌که‌که) بوو، ریمان نه‌دا به‌ جه‌نگ بین له‌گه‌ل موشریکه‌کاندا:

﴿ هُم الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ﴾

خه‌لکی مه‌که‌که هه‌رئوه‌انن که‌پروایان نه‌هیناو، ئیوه‌شیان له‌زیاره‌تی مزگه‌وتی حرام قه‌ده‌غه کردوو گپړایه‌وه له‌ سالی حوده‌ییبه‌دا ﴿وَالْهُدَىٰ مَعَكُمْ أَن يَبْلُغَ حِلَّهُ﴾ و نه‌یان هیشت نه‌و قوربانی (ه‌دی) یه‌ی که (۷۰) و شتر بوو و هینا‌بووتان بۆ که‌عبه بگاته جیی خوی (مینا) بۆسر برین ﴿وَلَوْلَا رِجَالُ الْمُؤْمِنُونَ وَنِسَاءُ الْمُؤْمِنَاتِ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ﴾ نه‌گهر له‌به‌ر نه‌و پیاوو ژنه‌ پرواداراننه نه‌بوايه، که ئیوه

الرَّوَّافِعُ لِلْعَذَابِ
شُرَّةُ النَّبِيِّ
﴿وَالَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيَّدِيكُمْ عَنْهُمْ بِطَنٍ مِّمَّكَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا﴾ (۱۴) هُم الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهُدَىٰ مَعَكُمْ أَن يَبْلُغَ حِلَّهُمْ وَلَوْلَا رِجَالُ الْمُؤْمِنُونَ وَنِسَاءُ الْمُؤْمِنَاتِ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَّوُّوهُمْ فَتَضَيِّبُكُمْ مِنْهُمْ مَعْرَةً بَعْدَ عِلْمٍ لِيَدْخُلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (۱۵) إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ (۱۶) لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ أَلْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ ؕ آمِنِينَ مُخْلِفِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا﴾ (۱۷) هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكُفِّي بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ (۱۸)

نه‌تانده‌ناسین که "له‌شاری مه‌که‌که‌دا" ﴿أَنْ تَطَّوُّوهُمْ فَتَضَيِّبُكُمْ مِنْهُمْ مَعْرَةً بَعْدَ عِلْمٍ﴾ نه‌وه‌ک ئیوه بی ناگایانه بیان‌که‌ن به‌ژیر پیوه، دهره‌نجام تیا چوویان، جا ئیوه‌یش عارو دل ته‌نگیتان تووش بیا، نه‌گهر له‌به‌ر نه‌وانه نه‌بوايه مؤله‌ت، به‌ئیوه نه‌درا که پرونه مه‌که‌که‌وه جه‌نگیان له‌گه‌ل بکه‌ن، واته: مه‌که‌که‌یه‌کان شایسته‌ی نه‌وه بوون هیرشیان بۆ کراباو جه‌نگیان له‌گه‌ل کرابا، چونکه:

یه‌که‌م: خوانه‌ناس و بی پروا بوون.

دووه‌م: ئیوه‌یان له‌ته‌وافی که‌عبه گپړایه‌وه.

سییهم: نه‌یان‌هیشت قوربانیه‌کان بگه‌نه جیی خویان و سهر برپین، به‌لام نه‌گهر نه‌و هیرشه کرابا پیاوو ژنانی موسلمان له‌و نیوانه‌دا - به‌بی ناگایی ئیوه - ژیر پی ده‌بوون و تیا‌ده‌چوون، جا نه‌وکاته جوړه زشتی و عاریکتان

ئەوقە دەبوو، ئەگەر ترسی ئەمە نەدەبوو، دەبوو جەنگیان لەگەڵ بکرایە ﴿لیدخل الله فی رحمته من یشاء﴾ خوا دەستتانی گرتەووە لێیان لە مەككەداو، لەپیش خودەیبیەدا مۆلەتی ئەدا لەگەڵیان بەجەنگین.. بۆئەوێ خوا ویستی لەهەر کەسیك بێی لە خەلكی مەككە پیش ئەوێ کەبچنە ناوی بیخاتە ناو رەحمەت و میهرەبانی خۆیەووە پاشا پەیمانەكە موسلمان ببن.. خو هەر وایش بوو، چونکە لەو ماوەیەدا زۆریکیان لێ موسلمان بوون ﴿لو تزیلوا لعذبا الذین کفروا منهم عذابا الیما﴾ خو ئەگەر لەمەككەدا موسلمانان و بێ پروایان لەیەكتر جیا بووبانەووە، ئەو دەمە بێ پرواکانمان بە سزایەکی ئیش پێگەیەنەر، بەکوشتن و دیل کردن سزا ئەدا ﴿إذ جعل الذین کفروا فی قلوبهم الحمیة﴾ وەبیر بێنە ئەوکاتە کافروییباوهرەکان دەمار گیرییان خستە دلێانەووە ﴿حمیة الجاهلیة﴾ دەمارگیری سەردەمی ئەزانایی، واتە: ئەوکاتە پێغەمبەر و هاوڕێکانیان رێگری کرد لەزیارەتی کەعبە لە سالی خودەیبیەدا، لە ترسی ئەوێ عەرەبەکان بڵین: پێغەمبەر و موسلمانەکان بە زۆرە ملی چوونە ناو مەككەووە، وەکاتیگیش ئێو لە پەیماننامەکە خودەیبیەدا نووسیتان: (بسم الله الرحمن الرحیم، محمد رسول الله). کەچی ئەوان لەبەر دەمارگیری قبوڵیان نەکرد! بەئێ کاتی کە ئەوان رێگرییان لە ئێو کرد بۆ زیارەتی کەعبە و بیانوویان ئەو بوو وتیان: ئەگەر ئەمانە کاتی خوێ کەس و کاری ئێمەیان لەگۆڕەپانی جەنگدا کوشتوو، ئیستایش بێنە ناو مەككەووە بێ روو بەروو بوونەووە بگەرێنەووە تا دنیا دنیا بێ، ئێمە ئابروومان ئەچیت، تەنانت عاریان لێدەهات قبوولی ئەو بەکن کە موحەممەد پێغەمبەر و نیراوی خوا بێت، ﴿فأنزل الله سکینته علی رسوله وعلی المؤمنین﴾ جاخوا لەبەر مەبەر ئەووە ئارامیی دابەزاندە ئێو دلی پێغەمبەرەکی و سەردلی موسلمانەکان، خوێان گرت و تێک نەچوون و جەنگیان نەکرد لەگەڵ ئەو هەموو پرو بیانووانەدا ﴿والزهم کلمة التقوی﴾ لەسەر تەقوا و وشە (لا إله إلا الله) پابەندی کردن، واتە: ناچار بوون بەپریارەکانی خودەیبیە ملکەچ بین تا هیزی موسلمانەکان لێک نەترازی و جیاوازی تی نەکەوێ و نەبن بە دوو لەتەووە، ئەگینا ئەوێان پێ قبول نەدەکرا ﴿وکانوا احق بها واهلها﴾ ئەوانیش شایستەتر بوون بەوشە تەقوا ئەهلشی بوون ﴿وکان الله بکل شی علیما﴾ وە بەردەوام خوا بەهەموو شتی زاناو ئاگایە خوێ چاک ئەزانێ کێ شایستەتی ئەو فەزەیه؟.

خەونەکە پێغەمبەر ﷺ:

﴿لقد صدق الله رسوله الرؤیا بالحق﴾ بێگومان خوا خەونی پەيامبەرەکی خوێ بە راست گیراو هێناوە دی، پێغەمبەر ﷺ پیش ئەو بچن بۆ خودەیبیە لەخەونیدا دیتی کەخوێ و هاوڕێکانی، چوونەتە مەككەووە تەواف و چەرخی کەعبەیان کرد، هەندیکیان سەریان دەتاشی و، هەندیکێ دی کورتیان دەکردەووە، ئەویش خەونەکە بۆ هاوڕێانی گیرایەووە ئەوانیش زۆر پێی دڵخۆش بوون، بەلام کاتی ئەوکارەساتە خودەیبیە پێشەات، دوو رووەکان کردیان بە روژی خوێان و وتیان: سویند بە خوا نەک هەر ناچینە کەعبەووە، بەلکو چاویشمان بە مەككە ناکەوێ، ئینجا خوا ئەو ئایەتە (ولقد صدق الله...) نارد. (ئێین کەسیر)یش هەروە ئەم رێوایەتە هێناو. ﴿لندخلن المسجد الحرام ان شاء الله﴾ سویند ئەخۆم کە بێگومان ئەو موحەممەد ﷺ بەویستی خوا خۆتوو هاوڕێانت دەچنە ناو مەزگەوتی حەرام ﴿أمنین محلقین رؤسکم ومقصرین﴾ بە بێ ترس لە هیچ کەسیك عومرە خۆتان ئەکن، سەرتان دەتاشن و، کورتی دەکەنەووە.

ئێمامی (بوخاریی) و (موسلیم) ئەلین: پێغەمبەر ﷺ فرمووی: (رحم الله المحلقین) خوایە رەحم بەوانە بکە سەریان تاشی، ئەوانیش. وتیان: ئەو ئەو کەسانەش کورتی دەکەنەووە؟ دووبارە فرمووی: (رحم الله المحلقین).

وتیانہوہ: (و المقصرین:). ئەویش بۆ جاری سییەم، یان چوارەم جار. فەرمووی: (والمقصرین). فتح الباری: ۳/ ۶۵۶. مسلم: ۲/ ۹۴۶ وە ھەروەھا ئیمامی (بوخاریی) لە (ئین عەباس) ە وە ئەلی: (لما قدم النبي ﷺ لعامة الذي استأمن قال: ارملوا، ليرى المشركين قوتهم، والمشركون من قبل (قُيعِقَان) فتح الباری: ۷/ ۵۸۱. واتە: کاتی پیغەمبەر ﷺ خۆی وھاوەلانی چوونە مەککە (تاو لەرزى) مەدینە کزو لاوازی کردبوون، حالیان زۆر خراپ وناپەرھەت بوو، موشریکەکانیش وتیان: وەرئ تەماشای ئەوانە بکەن لە مەدینەو ھاوون، کە چۆن (تا) شپێزەى کردوون، جائەوانیش لەلای (حیجر) دا خۆیان مەلأسدا بۆیینینیان، ئیتر خوا پیغەمبەرەکەى خۆی لى وشیار کرد، ئەوسا ئەویش - بۆ ئەوێ موشریکان دناخۆش نەبن بەو نەخۆشى و لەپووللاوازییانەو - بپاریدا کە سى خولى ئۆبەى یەکەمى تەوافەکە بە (رەمل) و گورگە لۆقە بێت، ئەوانیش ھەرسى (شەوت) ەکەیان بە گورگە لۆقە برى، ئیتر موشریکەکان زانیان ئەو نەبوو ئەوان زانیبوویان! ئیمامى ئەحمەد: ۱/ ۲۹۴ ﴿لا تخافون﴾ ناشرسن لە ھیچ کەسێک ﴿فَعَلِمَ مَالِمَ تَعْلَمُوا﴾ جا ئەوێ ئیو نەتاندەزانی، خوا زانى و ئاگادار بوو کە ئەو ریکەوتنەى حودەیبیە خیریکی زۆرى تێدايە بۆتان ﴿فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا﴾ ئینجا پێش چوونتانەو نێو مەککە بەو شیوہیە، سەرکەوتنیکی تری نزیکى (گرتنى خەیبەر) ى ھینایە پێش بۆتان ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ﴾ ھەر ئەو زاتى ە کە پەيامبەرى خۆى بەقورئان و بەئایینیکی رەواو ەوانە کرد ﴿لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾ تا سەرى بخات بەسەر ھەموو بەرنامەو ئایینەکانى تردا ﴿وَكُفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ وخوا خۆیشى بەسە شایەت بێت لەسەر ئەو ە: موحەمەد پەيامبەرىتى، جا کەوايە بى تاقەت مەبە لەوێ کە (سوەیل) بە نووسینی (بسم الله.. محمد رسول الله ﷺ) رازى نەبوو ﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ﴾ موحەمەد ﷺ رەوانە کراو پەيامبەرى خوايە، پێیان خۆش بێت، یان نا ﴿وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رَحْمَاءُ بَيْنَهُمْ﴾ ئەو کەسانەش لەگەل ئەون و شوینی ئەو کەوتوون لە بەرامبەر بى برواکانا ئازاو بەھیزن، لەناو خۆشیاندا مېھرەبان و بەسوۆز دڵ نەرمەن. وەک لەسوورەتێکی تردا ئەفەرموی: (فسوف يأتي الله بقوم يحبهم ويحبونه، آذلة على المؤمنين، أعزة على الكافرين) (۵/ ۵۴). یان ئەفەرموی: (يا أيها الذين آمنوا قاتلوا الذين يلونكم من الكفار وليجدوا فيكم غلظة ۱۲۳/۹). یان ئەم فەرموودەيە کە دەفەرموی: ((مثل المؤمنين في توادهم وتراحمهم كمثل الجسد الواحد، إذا اشتكى منه عضو تداعى له سائر الجسد بالحمى والسهر)) مسلم: ۴/ ۱۹۹۹. نموونەى بپرواداران بۆ یەکتەر - لە بارەى خۆشەویستى و مېھرەبانییانەو - وەکو یەك جەستەو لاشن، دەبینى ھەرکە ئەندامیكى لەشى دیتە ئیش، بەخیریایى ئەندامەکانى تری لاشەى (تا) و (شەونخونى) دايدە گرى و ئۆقرە بە خۆناگرن.

لەفەزل و گەورەیی ھاوەلاندایە ئەم فەرموودەيە ھاووە: (لا تسبوا أصحابي فوالذي نفسي بيده! لو أن أحدكم أنفق مثل أحد ذهبا ما أدرك مد أحدهم ولا نصيفه) مسلم: ۴/ ۱۹۶۷. واتە: جنىۆ بە ھاوەلاند مەدن، سویندم بەوێ گیانی منى بە دەستە! ئەگەر بە ئەندازەى چىای ئوحد، ئیو زېر بېەخشن ناگاتە مستیكى، یا نیوێ ئەوێ ئەوان. یاخود (خير الناس قرنى، ثم الذين يلونهم ثم الذين يلونهم)، بخاریی: ۶/ ۶۴۲۹. (قورتوبى) یش ئەلی: (قلت: فالصحابة كلهم عدول، أولياء الله تعالى واصفياؤه، وخيرته من خلقه بعد انبيائه و رسله، هذا مذهب اهل السنة، والذي عليه الجماعة من أئمة هذه الأمة. وقد ذهبت شذمة - لا مبالاة بهم إلى أن حال الصحابة كحال غيرهم، فيلزم البحث عن عدالتهم، ومنهم من فرق بين حالهم في بُدأة الأمر، فقال: إنهم كانوا على العدالة إذ ذاك، ثم تغيرت بهم الأحوال، فظهرت فيهم الحروب و سفك الدماء، فلابد من البحث. و هذا مردود، فإن خيار الصحابة و فضلاءهم -

کعلی و طلحة والزبیر و غیرهم رضی الله عنهم ممن اثنی الله علیهم و زکاهم. و رضی عنهم، و ارضاهم و وعدهم الجنة بقوله تعالى: (...مغفرة واجرا عظیما). ﴿تراه رکعا سجدا﴾ دهیانینیت ههردهم خه ریکی رکوع و سوژدهن، واته: زور خه ریکی خواپه رستی و نویژن. به شهوا شهو نویژن نه کهن و، به روژیشدا سوار چاکی مهیدانن ﴿یبتغون فضلا من الله ورضوانا﴾ هه موو کات ناواتیان به دهست هیئانی فزل و به هرهو میهره بانیی و، خوشنوودی خواپه، مه بهستیان نهویه خویان لی رازی بیئت ﴿سیماهم فی وجوهم من اثر السجود﴾ نیشانه یان له شوینه واری سوچده بردنه کانیانه وه بو خوا له روخساریاندا دیاره، واته: کرداریان شیرین و، کاریان چاک و پیروژه، زمانیان پاک و، دلیان پاک و، رهوشتیان به رزه ﴿ذلك مثلهم فی التوراة﴾، نهوه وه سفیانه له تهوراتدا ﴿ومثلهم فی الانجیل کرزع

اخرج شطاها﴾ مه سسل و وه سفیان له (ینجیل) یشدا وه کشتی وایه که له سه ره تاوه وه چی دهر کردبی ﴿فازره فاستغلظ﴾ نینجا وه چه که به هیزی کردبی، نینجا نه ستوریش بووبی ﴿فاستوی علی سوقه﴾ نهوسا له سهر بنجه کانیشی وه ستابی ﴿یعجب الزراع﴾ نه وندده زو هه ل بداو گه شه بکات، وه رزیرو کشته وانه کان سه رسام بکات، واته: بو یه که مجار هاوه لانیش له سه ره تای کاره وه کزولا وازیون، پاشان ورده ورده زیادیان کردو، زورو به میز بوون و له سه ره پیی خویان راوه ستان ﴿لیغیظ بهم الکفار﴾ خوا ئاوا به نه صاحبی پیغه مبه ره کا، بو نه وهی رکی کافره کانیان پیغه لسینی، نیمامی (مالیک) ده فره رموی: (من اصبح وفی قلبه غیظ علی اصحاب رسول الله، فقد اصابته هذه الآية). واته: هه ره که سیك روژه وهی کردو، له دلیاکه مه رکیک به رامبه به هاوه لانی پیغه مبه ره بوو، نهوه بی شک نه نایه ته گرتوویه ته وه. واته: کافر ده بیئت ﴿وعد الله الذین آمنوا و عملوا الصالحات منهم مغفرة واجرا عظیما﴾ خوا به لیئنی بهو که سانه داوه برویان هیئاوه کاره چاکه کانیان نه نجام داوه، به لیبور دنی ته و او و پاداشتیکی گه وره. به لی.. نه وانه سیفتهی به رزی هاوه لان بوون، نه وهیش باسکرا وینهی پاداشتیان بوو، جا صیقاتی هه ره که سیك وه صیقاتی نه وان بی، نهوا له ریزی نه واند ده بی، نیمهیش له خوی دلوثان ده خوازین: خوشه ویستی نه وانمان بو زیاد بکات، کارو کردارو سیفته کانیان له دهر وونماندا بریونی، (اللهم ارزقنا محبتهم یارب العالمین).

سورة الحجرات

سورة الحجرات

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكْعًا سَجِدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَرِزَجٍ أَخْرَجَ شَطَطَهُ فَفَازَهُ، فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سَوْقِهِ، يُعْجِبُ الزَّرْعَ لِيَغِيْظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿۱۱﴾

سورة الحجرات

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدُمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ، وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿۱﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ، بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿۲﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿۳﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿۴﴾

۵۱۵

کۆتایی سوورتهی (فه تح)، زوریش سوپاس بو خوی جوانکار.

*** **

۴۹- سورہتی (حجرات)

مہدہ نیبہ (۱۸) نایہ تہ

بہ ناوی خوی بہ خشنہ می مہربان

ئەم سوورەتە مەرچەندە کورت بێ، بەلام چەندین یاسای ئەخلاقیی بەرزى پیرۆزى تیاہ، جا لەبەر گرنکی دانی بەئەخلاق مەندى لەرافەکەرانی قورئان بەناوی سوورەى ئەخلاقەوہ ناویان بردوہ، بۆ یەکەم جار باسی ئەدەب و ویلیکی بەرز ئەکات سەبارەت بە رەفتار کردن لەگەڵ فەرمانەکانی خواو گوێرایەلى کردنى پەيامبەر و مەشورەت پیکردنى لەمەر کاریکدا سەر هەل بەدات: (يا ايها الذين آمنوا لا تقدموا بين يدي الله ورسوله...) ئینجائەدەب و ویلیکی تری بەرزو بلند دا ئەمەزینى، بۆ ئەوێ کاتى ئەیانەوى لەخزمەت پەيامبەردا ﷺ وتوو وێژ بکەن، لەبەر قەدردانان و پێزانینی ریزی ئەو، دەنگ بەرز نەکەنەوہ، و ئەبى لەگەڵیا وەك خەلکی تر نەبن، بەلکودەبى زۆر بەویڵ و بەئەدەبەوہ قەسەى لەگەڵ بکەن، پاشان وانەیهکی گشتیی بۆ موسلمانان کە: نابى گوى بگرن بۆ (اشاعات - دەنگ)، ئەگەر شتیکی وابوو، ئەبى هەولێ جددی بدرى تا بزائرى ئەو دەنگۆیە چەندە حەقیقەتى هەیه، ئەگینا بەپەلە لیکردنى گەلى کار ئەنجام نەدەن، پاشان پەشیمان ئەبنەوہ.. خو زۆرجارانیش پیاو خراپیک وشەیهکی هیناوہ بوۋە هۆی دروستبوونی رووداویکی هەرە گەورە. پاشان پەشیمانی بەدوادا هاتووہ.. باسی سولج و ریکخستنی نیوان دوولایەنى ناکوکی ئیماندار ئەکات، ئینجا هۆشیاری ئەدات کە لاقرتیی و سووکایەتى بە خەلکی نەکری، مەر وەك غەیبەت و سیخوڕایەتیی و بەد گومانى قیزەون ئەکات، تا هیچ کەسێک لیان نزیک نەبیتەوہ.. کوۋتاییشى دیت بەوہ کە باوەروئیمان تەنھا شتیکی سەر زاریى نیبە کە بەزمان بوۋترى! هەندى خو و سیفاتى بەرزى بروداران لەگەڵ هەلنانیان بۆ جیهاد باس ئەکا. وە لەبەر ریزلێنان لەحال و مال و مەنزڵەکانى پەيامبەر ﷺ کە خیزانەکانى تیاووہ، بەم سوورەتە ئەلین: (حجرات).

موسلمان نابى پىشى خواو پىغەمبەر کەوى!

﴿بسم الله الرحمن الرحيم * يا ايها الذين آمنوا لا تقدموا بين يدي الله ورسوله﴾ ئەى ئەو کەسانى باوەرپتان هیناوہ! پىشى خواو پەيامبەرى خوا مەکەون، لەهیچ کارىک لە کارى دین و دنیا، کاتى پرسىارىک لەپىغەمبەر کرا، ئیوہ پىش ئەو وەلام مەدەنەوہ، لەرۆشتندا پىشى مەکەون، لەخۆتانەوہ بریار مەدەن.. هتد. ئىمامى (بوخارى) فتح البارى: (۴۵۴). لە (عەبدوللای کوپى زوبەیر) هە دەلى: کاروانى - بەنۆینەرایەتى هۆزى (بەنى تەمیم) هاتنە لای پىغەمبەر ﷺ پاشان لەکاتى گەرانهویدا (ئەبوبەکر) وتى: (قەعقاع) بکە بەئەمیریان، (عومەر) یش وتى: نا، (ئەقرەع) کوپى حابیس!) ئەبوبەکر وتى: وا ئە زانم تۆ هەر ئەتەوى قەسەى من بشکینى. عومەر وتى: هەرگیز ئەوہم نەویستوہ، دەرەنجام کەوتنە قەسو دەنگیان بەرز بوویەوہ، ئیتر نایەتى: (يا ايها الذين آمنوا لا تقدموا بين يدي الله ورسوله...) هات. ﴿واتقوا الله إن الله سميع عليم﴾ لەخوا بترسن و لەسنوورەکانى لامەدەن چونکە بەراستى خوا بيسندەيه بەوتەکانتان، زانایە بە ئیش و کارەکانتان.

ئەدەب و ویڵ لەگەڵ پىغەمبەردا ﷺ:

﴿يا ايها الذين آمنوا لا ترفعوا اصواتكم فوق صوت النبي﴾ ئەى ئەوانەى باوەرپتان هیناوہ! هەرکات لەگەڵ پەيامبەردا ﷺ گفتوگۆتان کرد، دەنگتان بەسەر دەنگیدا بەرز مەکەنەوہ، بە چ ئەندازەیه دەنگى ئیوہى ئەکاتى، دەبى هەر ئەوہندە دەنگ بەرز بکەنەوہ ﴿ولا تجهروا له بالقول﴾ و قەسەى بەرز و بى پەردە مەکەن لەپرویدا، پىشەوا

(بوخاری) فتح الباری: ۴۵۴/۸ له (ثین نبی مولهیکه) وه دئی: خەریک بوو دوو پیاوه چاکهکه - ئەبوو بەکرو عومەر تیا بچن! جا (هاتنی نوینەرەکهی بەنی تەمیمی گێزایەوهو پاشان گوتی): ئیتەر عومەر دواى ئەوه هەر قەسەیهکی کردبا، ئەوەندە بەهێواشی دەیکرد پیغمبەر ﷺ داواى دووبارە کردنەوهی لێدەکرد! ﴿كَجَهْرٍ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ﴾ وەك چۆن لەگەڵ یەكترییدا بەدەنگی بەرزو، رووبەرۆ قەسە ئەكەن و دەنگ بەرز ئەكەنەوه، وە بە ناوی خۆیهوه وەك بلییت موحەممەد ﷺ نابێ بانگی ئی بکەن، بەلكو بە نازناوەكانی بانگی ئی بکەن: وەك بلییت: (یا ایها النبى! یا ابا القاسم!) ئیمامی (ثین کەسیر) ئەلیت: زاناكان وتویانە - هەرەك دەنگ بەرز کردنەوه لە حالى ژبانی پیغمبەر خویدا ﷺ کاریکی خراپ و ناپەسەندە، پاش مردنی و لەلای گۆڕەکهیشیدا هەروا. ﴿ان تحبط اعمالکم﴾ نەوهك بەو مۆیهوه کردەوهكانتان بەتال و پووچەل ببەنەوه ﴿وانتم لا

ت شعرون﴾ و بە خۆیشتان نەزانن. بەلێ موسلمانانی پیشوو زۆر لەهەولدا بوون بۆجێبەجی کردنی ئەم یاسای ئەدەب و وێلە، ئەوتە وەك ئیمامی ئەحمەد (خوا لێی رازی بێ) دەلیت: (سابتی کوپی قەیس)، دواندەری پەيامبەر یارمەتیدەران لەبەر ئەوه دەنگی گەرۆه بەرزبوو، گەلێ جار نەهەچوو لەلای پەيامبەر ﷺ! ﴿ان الذين يفضون اصواتهم عند رسول الله﴾ بێگومان ئەوانەى لە کوپی پەيامبەری خوادا دەنگیان هێواش دەکەنەوه ﴿اولئك الذين امتحن الله قلوبهم للتقوى﴾ ئەوانە ئەوەکەسانەن کە خوا دلى زاخاوداون بۆپارێزگاریی و، خۆپاراستن لە هەموو کاریکی ناپەرەواو خراپ ﴿لهم مغفرة واجر عظیم﴾ لێبوردن و پاداشتیکی گەرۆشیان لەبەهەشتدا بۆهەیه.

له دووروهوه له پیغمبەر بانگ مەکەن:

﴿ان الذين ينادونك من وراء الحجاب اكثرهم لا يعقلون﴾ بەراستی ئەوانەى لە دەرەوهی مۆدەکان (هوجره کانه) وە بەناوی خۆتەوه: (ئەى موحەممەدا ئەى

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦٨﴾ يٰأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِمَعْزِلَةٍ فَتُصْحِرُوا عَلَى مَا فَعَلْتُمْ نَدِيمًا ﴿٦٩﴾ وَأَعْلَمُوا أَن فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ حَبِيبٌ إِلَيْكُمْ لَا يَمُنُّ إِلَّا بِهٖ وَرُسُلُهُ فِى قُلُوبِكُمْ وَكَرَّ إِلَيْكُمْ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ﴿٧٠﴾ فَضَلَا مِّنْهُ وَبِعَمَةٍ أَلَمَّا عَلِمُوا حَكِيمٌ ﴿٧١﴾ وَإِن طَافَنَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَفْشَلُوا فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّى تَفِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ فَإِن فَاءَتْ فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْبِطُوا إِنَّا اللَّهُ يَحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٧٢﴾ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٧٣﴾ يٰأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَسْخَرُوا قَوْمًا مِّن قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا نِسَاءً مِّن نِّسَاءٍ عَسَىٰ أَن يَكُن خَيْرًا مِّنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الْأَتَمُّ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَن لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٧٤﴾

موحەممەدا! بانگت دەکەن، ئەوانە - وەك ئیمام ئەحمەد هێناویەتی - زۆریەیان تیناگەن و ریزۆ پلەى تۆ نازانن، ئەگەرنا وایان نەئەکرد ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ﴾ خو ئەگەر ئارامیان بگرتایەو لەدوورەوه بانگیان نەکردیتایە تا تۆ دەرەچووی بۆلایان ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ﴾ چاکترۆ باشتربوو بۆیان لە ئایینکەیاندا ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ وە خوایش خۆیەکی گوناھپۆشی میهرەبانە.

هەواڵیکتان بۆدێ، بە وردی لێی بکۆلنەوه:

﴿یاایهاالذین آمنوا ان جاءکم فاسق بنبا فتبینوا﴾ ئەى ئەوانەى بڕواتان هێناوه! ئەگەر کەسیکی مەتەنە پینەکراوو (فاسق) هەواڵیکى بۆ هێنان خیرا بپروای پى مەکەن، بەلكو لێی بکۆلنەوه. رافەکەرانی قورئان ئەلین: پەيامبەر ﷺ نوینەرێکی خۆی ناردە لای (حاریسی کوپی ضران) بۆ هێنان و وەرگرتنی ئەو بەشە زەکاتەى کە

له خه لکه که کوی کردبوویه وه، جا کاتی نه نوینه ره رُیشت و نژیک بوویه وه، له بهر هندی شتی کونی نیوانیان ترسی ئی نیشته! پاشان گه رایه وه بۆ لای پیغه مبه ر ﷺ وتی: نهی په یامبه ری خوا! زه کاتیان نه داو ویستیشیان بمکوژن! ئینجا نه ویش هاوه لانی خوی کۆ کرده وه مه شوهرتی پیکردن تا بپروا جه نگیان له گهل بکات. نه وسه نایه تی: **﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ﴾** هات، ئیمامی (ئه حمده). **﴿إِنْ تَصِيبُوا قَوْمًا بَٰجَاهَالَةٍ﴾** نه وه که به نه زانی به خه لکیکا مه لته قین و نازارو بیزاریان بدهن **﴿فَتَصَبَحُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ﴾** نه و جا له و کاره ی کردوتانه په شیمان ببنه وه. ئه م نایه ته چ یاده وهری و وانه یه کی شیرین و بلند، به تایبته بۆ سه رکرده و فرمانده کان؟! هر بویه پاش نه وه پیغه مبه ر ﷺ ئه یفه رموو: **﴿التَّيْبِينَ مِنَ اللَّهِ، وَالْعَجَلَةَ مِنَ الشَّيْطَانِ﴾** (ته به ری). واته: لی کۆلینه وه له پروداو پی شهاته کان به بریارو پیخوش بوونی خواجه، په له و لینه کۆلینه وه وله زیش له شه یقانه وهیه. **﴿وَأَعْمَلُوا أَنْ فَيَكُم رَسُولُ اللَّهِ﴾** نیوه بزانه که به راستی په یامبه ری خواتان تیدایه **﴿لَوْ يَطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُمْ﴾** ئه گهر له به شیزوری ئیش و کاره کاند به قسه ی نیوه بکاو وه لامتان بداته وه، نه زیه تبارو دوو چاری کاری سهخت نه بن **﴿وَلَكِنْ اللَّهُ حَبِيبٌ إِلَيْكُمْ الْإِيمَانُ﴾** به لام خوا ئیمان و پروای لا خوشه ویست کردن، **﴿وَرِزْنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾** وه له نیو دلتانا شیرینی کردو رازانیه وه **﴿وَوَكَرَهُ إِلَيْكُمْ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ﴾** وه بی پروایی و فیسق و بی دینی له لاتان تال و ناشیرین کرد **﴿وَلَوْلَا هُمْ الرَّاشِدُونَ﴾** ئا نه وانه ناوابن ریگیان دهر کردو وه دامه زاون **﴿فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً﴾** نه مهش خوی به خشش و نیعمه تیکی تایبه تییه له لایه ن خواوه رشتوویه تی به سه رتانا **﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾** وه خواش زانایه نه زانی کئ شایسته ی هیدایه ت و رینموونه، کار جوانیشه له به رتو به بردنی ئیش و کاردا، جا که و ابو ریژ له په یامبه ره که تان بگرن و له گه لیا ویل و نه ده بتان بی.

نه ر دوو گرو ی موسلمان نا کۆک بوون، ناشتیا ن بکه نه وه:

﴿وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا﴾ ئه گهر دوو دهسته له باوه رداران پیکه وه به جهنگ هاتن **﴿فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا﴾** جا هه رچی توانا تان هیه به کاری بینن و ناشتیا ن بکه نه وه و بانگیان بکه ن بۆ لای بریاره کانی خوا پی شه و (بوخاری و، موسلیم) له نه نه سه وه -خوا لی رازی بیته- نه گپ نه وه: په یامبه ر ﷺ به سواری گویدر ریژیک له گهل کۆمه لی له موسلمان هکان دیت بۆ لای، جا کاتی گه یشت عه بدول لا پی و ت: لی م وه دوور به، سویند به خوا بۆ گه نی که ره که ت ناره حه تی کردم، له ولای شه وه پیاویکی یارمه تیدهر وه لای دایه وه وتی: **﴿وَاللَّهُ لَحَمَارُ رَسُولِ اللَّهِ أَطِيبَ رِيحًا مِنْكَ!﴾** سویند به خوا بونی گویدر ریژه که ی پیغه مبه ر له بونی تو خوشتره. له ولای شه وه پیاویکی خز می عه بدول لا له پیاوه یارمه تیدهر که تو ره بوو، دهره نجام به پیلوو تاکه نه عل و مسته کۆ له هاتن به یه کاو خه ری کبوو شته که گه وه ببیت! ئیتر خوی گه وه ئه م نایه ته ی: **﴿وَإِنْ طَائِفَتَانِ...﴾** ی نارد. ریوایه تیکی تر ده لیته: نه و نایه ته سه باره ت به جهنگ و ناژاوه ی نیوان نه وس و خه زره چ هاتووه، شیاوی باسه نه وه ییش ده گه یه نیته که دهسته و تا قمی (بوغات) (وه که ئیمامی بوخاریی نه لیته: له چوار چیوه ی نیسلامه تی دهر ناچن، بویه هه رکات ده ستیا ن له جهنگ هه لگرت، ئیتر وازیان ئی نه هیتر ی.

ئیمامی بوخاری: ۳۶۱/۵. له (نه بی به کره) وه نه لیته: روژیک پیغه مبه ر ﷺ له سه ر مینه ر فه رموو ی: (ان ابني هذا سيد، ولعل الله ان يصلح به بين فئتين عظيمتين من المسلمين). ئه م کوهره -حه سه نی کچه زای- پیاویکی به ریژو شه ریفه، ئومیده وارم له ناینده دا خوی گه وه ناگری دوو دهسته و تا قمی گه وره ی موسلمانانی پی بکوژیته وه. **﴿فَإِنْ بَغْت إِحْدَاهُمَا عَلَى الْآخَرَى﴾** جا ئه گهر دهسته یه کیان ده ست در یژی کرده سه ر دهسته که ی تر، واته: ملی

رانه کیشا بۆ ناشتی و یه ککه و تن ﴿فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّى تَفِي إِلَى أَمْرِ اللَّهِ﴾ ئەو ئیووش له گهل ئەو کۆمهله یاندا بجه نگین که دستدریزی دهکات تا ناچار نهی و نهگه پیتوه بۆ بریارو حوکمی خوا، ههروهها (انصر اخاك ظالما او مظلوما) هاتوه ﴿إِنْ فَاءتْ فَاصلحوا بينهما بالعدل﴾ ئینجا نهگه کۆمهله سته مکاره که گهراپهوه بۆ حوکمی خوا، جا ئیویش به ئینصاف ناوبریایان بکهن ﴿واقسطوا﴾ وه دادپهروهه بن و به لای هیچ کهسیکیاندا دامه برن ﴿إِنْ اللَّهُ يَجِبُ الْمُقْسَطِينَ﴾ چونکه بیگومان خوا دادپهروهه رانی خووش نهوی ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ به پرستی ههه برواداران برای یهکن ﴿فاصلحوا بين اخويكم﴾ جا نهگه له نیوان دوو براتاندا، ناکۆکی پهیدا بوو ئیووش به زوویی نیوانیان چاک بکهن و ناشتیان بکه نهوه ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ هه میشه له خوا بترسن له هه موو گوتارو کرداریکتاندا، به شکو خوا ره حمتان پیبکات.

گالتهو سووکایه تی به یه کتر مه کهن:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ﴾ ئەو ئهوانه ی برواتان هیناوه! با هیچ گه له پیاویکتان گالتهو مه سخه به گه له پیاویکی دی نهکات ﴿عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ خَيْرًا مِنْهُمْ﴾ لهوانه یه گالته پیکراوه کان (لای خوا، له گالته چیه کان چاکتر بن ﴿وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ﴾ وه ههروهها با کۆمهله ژنی له ژنانیش، گالته به کۆمهله ژنانی تر نه کهن. ﴿عَسَىٰ أَنْ يَكُنْ خَيْرًا مِنْهُمْ﴾ چونکه لهوانه یه ژنه گالته پیکراوه کان لای خوا له گالته چیه کان باشتتر بن ته رازووی چاکیی و، خراپیی ته نها لای خواجه. ههه نه مه یه که پیغه مبهه ﷺ نه فره مووی: (الكبر بطل الحق و غمط الناس - و يروى - و غمض الناس). واته: ته که برو خو به زلزانین ئینکاری ههق و کهم و سووک سهیر کردنی خه لکه ﴿وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ﴾ وه تانهو ته شهه له یه کتر مه دهه و یه کتر عه ییدار مه کهن. بۆ یه فره مووی: (و لا تلمزوا انفسكم) چونکه تانهو توانج گرتن له موسلمانان وه کو توانجت له خوژ گرتبی وایه، له بهر نه وه موسلمان هه موو وه کو یه که لاشه و یه که تن وانه ﴿وَلَا تَنَابَزُوا بِاللِقَابِ﴾ وه ناوو ناتۆرهو نیتکه له یه کتر مه نین، واته: به ناتۆره بانگی یه کتر مه کهن. (نه بو جوبه یه ده لی: مروقی وا هه بوو دووناو، یا سی ناوی ئی نرابوو، ریک ده کهوت به یه کی لهو ناوانه قه لئس بی، جا نایه تی: (ولا تنابزوا باللقاب) هات. ئیعامی (ترمزی، نه بوداود): ۲۴۶/۵. ئین ماجه، پێشهوا نه حمهه: ۴/۶۶۰. ئین جه ریر، حاکیم) ریه وایه تیان کردوه ﴿بِئْسَ الْإِسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ﴾ ده رچوون له شهه به دناو زپاوییه دوا ی باوه ره نین. واته: ئەو جوړه کارانه نه بیته مایه ی فاسق بوون و دوور که و تنه وه له ئیمان ﴿وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ نه وه ی ته و به نه کاو په شیمان نه بیته وه ههه ئهوانه سته مکاره کان.

له به دگومان ی خو پاریزن:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ﴾ ئەو ئهوکه سانه ی برواتان هیناوه! خوژان له زۆرێک له گومان بردن به یه کتر دوور بگرن ﴿إِنْ بَعْضُ الظَّنِّ إِثْمٌ﴾ چونکه مه ندی لهو گومانانه مایه ی گوناو و دوچار بووتانه لای خوا. (عبداللهی کوپی عهه) (خوا لئی رازی بی، نه لی: پیغه مبهه ﷺ ته وافی کابه ی ده کرد، و ئەو فره موو: (ما اطيبك واطيب ريحك! ما اعظمك واعظم حرمتك! والذي نفس محمد بيده لحرمة المؤمن اعظم عند الله حرمة منك، ماله و دمه، وان تظن به الا خيرا) ئین ماجه کتاب الفت: ۱۲۹۷/۲. چهنه پاکیت و چهنه بۆنت خو شه! چهنه گه و ره و خاوهن حورمه تی به و زاته ی که گیانی (محمدی) به ده سته، حورمهت و ریزی مروقی بروادار لای خوا له تو گه و ره تره و مال و دارایی و خوینی خاوهن حورمه ته وه هه ردهم ده بی چاوه روانی خیری لیبه کهن ﴿وَلَا تَجَسَّسُوا﴾ وه

به دواى عیب و عارو که و کوپى یه کتردا مه گه رین و چاره چاو مه کن. (ایاکم و الظن فإن الظن اکذب الحديث، ولا تجسسوا ولا تنافسوا ولا تنافسوا ولا تحاسدوا، ولا تباغضوا، ولا تدابروا، وكونوا عباد الله إخوانا) بوخاری: ۴۹۹/۷. واته: وشیار بن له گومان بردن! چونکه گومان له همر قسه یه درو تره، وه سیخو پى مه کن **«ولا یغتب بعضکم بعضا»** و له پاش مله ناوی یه کتر به خراپه مه بن **«ایحب احدکم ان یاکل لحم اخیه میتا»** نایا که سستان پى خۆشه گوشتى برای خوی به مردووی بخوات! دياره نه مه نهوپه پى ناشیرین کردنی نهوکاریه، تا مروقه کان سلی لی بکه نه وه نه یکه **«فکره تموه»** ناشکرایه که نه وه تان زور پى ناخۆشه، حزی لینا که ن و نا یخو **«واتقوا الله»** وه له خوا بترسن و سنوره کانی مه شکین **«ان الله تواب رحیم»** بیگومان خوا زور لیئورده یه بو همرکه سینک

په شیمان بیتوه لهو کاره ناشیرینانه ی کردوویه تی، زوریش میهره بانه له گهل به نده کانی خویدا. نه بو هورهیره) نه لی: وتیان به پیغه ممبر غیبه ت چیه؟ نه ریش فره مووی: (ذکرک اخاک بما یکره). ناو هیئانی براهت به همر شیوه یه ک پى ناخۆش بی، کابرا وتی: باشه نه گهر نه وه ی من پى نه لیم وابوو؟ همر به غیبه ت داده نری؟ فره مووی: (ان کان فیه ما تقول فقد اغتبتہ، وان لم یکن فیه ما تقول فقد بهتہ) نه بو دود: ۱۹۱/۵. واته: به لی نه گهر نه وه ی تو نه یلیت وابوو، نه وه غیبه ت کردوه، نه گهر نا، نه وه بوختانت بو کردوه.

خوا کردوونی به چهند گهل و هوزیک بو ناسینی یه کتر:

«یا ایها الناس إنا خلقناکم من ذکر وانثی» نه ی خه لکینه! بیگومان نیوه مان له پیاوو ژنیک دروست کردوه، واته: له ئادم و حهوا، جا ئیتر نه مه موو سوو کایه تیه چیه به یه کتری نه که ن؟ بوچی نه گهر (بیلال) بو سهر بانی که عبه سهرکه وی نیوه پیتان ناخۆشه، همر له بهر نه وه که کاتی خوی کوپله بووه **«وجعلناکم شعوبا وقبائل لتعارفوا»**

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٠﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقْوَاهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٢١﴾ قَالَتِ الْأَعْرَابُ ۖ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٢﴾ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿١٢٣﴾ قُلْ أَتَعْلَمُونَ اللَّهُ يَدِينُكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ كُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمَنْ عِلْمٍ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَمْنُوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُمْ بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَيْتُكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٢٤﴾ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٢٥﴾

کردوومان به چهند گهل و تیره یه ک تا یه کتری بناسن، نه ک بو گالته کردن و تانه وه تشهردان له یه کتر ستم له یه کتر کردن **«ان اکرمکم عند الله اتقاکم»** بیگومان به ریزتریشان لای خوا، نه وه تانه که به ته قوا ترو خو پاریزتر بیت، وه له سنوره کانی خوا نه ترازیت **«ان الله علیم خبیر»** به راستی خوا به به نده کانی خوی زانایه، به دل و دهر و نیان به ناگایه. (نه بو هورهیره) نه لی: پیغه ممبر **«فهرمووی: (تعلموا من انسابکم ما تصلون به ارحامکم) تیرمزی: کتاب البر: ۱۵۰/۸. واته: نه وه نده که خزمانی خوتانی پى بناسن، رشته وه نه ژادو نه سه بی خوتان بزائن، واته بزائن له هوزو خیلی کین تا سهردانی یه کتر بکه ن و به ده م کیشه کانیانه وه بین.**

جیاوازی نیوان نیسلام و نیمان:

﴿قَالَ الْأَعْرَابُ آمَنَّا﴾ عمر به ده شته کییه کان و تیان: برومان هیناوه به خواو به په یامبهری خوا ﴿قُلْ لَمْ تَمُنُوا﴾ بلی: نه خیر. باوهرتان نه هیناوه ﴿وَلَكِنْ قُولُوا اسْلَمْنَا﴾ به لام بلین: هر له ترسی کوشتن و دیل بوون موسلمان و ملکهچ بووین بروا هینان هیهو خو به ده سته و دان هیه، نه وهی نیوه تنها سه زاری یهو، له دندا راست ناکه، هر له بهر نه همیشه که هندی له زاناکان نه لین: نیمان و نیسلام دوو زاروهی جیاوازن. له کاتیکی گرانی و وشکه سالدو ده سته یکه له عمر به ده وار نشینه کان هاتنه مه دینه و منه تیان سر په یامبهر ﷺ نا، که موسلمان بوون، و تیان: نهی په یامبهری خوا! برومان هیناوه، نیمه وهک موزی فلان و فلان جهنگ له گهل ناکه یه به لی، له و قسه و باسانه یان زور گوت! نه و جا نه نایه ته: ﴿قَالَ الْأَعْرَابُ آمَنَّا...﴾ هات. وه نایه ته که به راشکاو ی گه یاندی که وشو مانای بروا (ایمان) گه لی فراوا نتر و گه وره تر له وشو مانای نیسلام. چونکه باوهر (ایمان) به دل و به زمان و به کرده و (اعتقاد. قول، عمل) ده بیئت، به لام نیسلام بوون به خو به ده سته و دان و ملکهچ بوونیکی رواله تیش ده بی، جا خوا هو شیاری کردنه وه که نیمانی راسته قینه ده بی کرده و ش پشتگیری بکات. ﴿لَمَّا يَدْخُلُ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ وه میشتا بروا نه چو و ته نیو دلتانه وه ﴿وَإِنْ طَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا﴾ نه گهر گویرایه لی خواو په یامبهری خوابن. نه و خواش هیچ شتی که له پاداشتی کرده و کانتان کهم ناکاته وه و به تیرو ته سه لی پاداشتتان نه داته وه ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ به راستی خوا، خواجه کی لیورد و میهره بانه ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بیگومان برواداره کان تنها نه و که سانه ن که باوهر یان به خواو به په یامبهری خوا هیناوه ﴿ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا﴾ له پاشا گومان یان نه بوو له نیمانه که یاندا ﴿وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و به سامان و گیانیانه وه جیهادیان کرد له رنی خواو ﴿وَلَنْكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾ هر نه و که سانه شن راستگو یان له داوای بروادا، برواش هر ناوا نه بیئت ﴿قُلْ اتَّعْلَمُونَ اللَّهَ بِدِينِكُمْ﴾ پییان بلی ناخو ده تانه وی خوا ناگدار بکن له و دینه ی هتانه ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ خوا له هر شتی له ناسمانه کان و زه میندایه ناگداره ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ خوا به هه موو شتی که زانایه هیچ شتیکی له ده ست دهر ناچی و لی گوم نابیت ﴿يَمْنُونَ عَلَيْكَ أَنْ اسْلَمُوا﴾ نه وانه به نیسلام بوونیان منه ده کهن به سر تودا ﴿قُلْ لَا تَمْنُوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُمْ﴾ توش پییان بلی: منه مه کهن به سر مردا له سر موسلمان بوونتان ﴿قُلِ اللَّهُ يَمُنْ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ به لکو خوا منه ده کات به سرتاندا که نیوهی رینمای کرد ووه بو نیمان و بروا نه گهر نیوه له داوای بروا هیناندا راستگو بن، پیغه مبهر ﷺ له (حونه ین) دا به نه نساریه کانی فرموو: (یا معشر الانصار) الم ضللاً فهداكم الله بی؟ و کنتم متفرقین فالفكم الله بی، و عالة فاغناكم الله بی؟ نهی کو ملهی نه نسار! مه گهر نیوه سر لی شیواو نه بوون خوا به هو ی منه وه رینمای کردن؟ په راگنده نه بوون. به هو ی منه و ثلغه ت و هوگری کردن؟ هه ژارو ده سکورت نه بوون به هو ی منه و دوله مندو بی نیازی کردن؟ هر شتیکی گوتبا نه نسار ده یانوت: منه هر له بو خواو پیغه مبهر که یه تی ﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ به راستی خوا ته و او ی نادیارو په نهانیه کانی ناسمان و زهوی ده زانیئت ﴿وَاللَّهُ بِصِيرٍ بَمَا تَعْمَلُونَ﴾ وه خوا بینایه به هه موو کار و کرده کانتان، هیچ شتیکی له په نهان و نادیار نیه، جا که و ابوو به ریک و پیکی بروای راسته قینه بیئن.

کو تایی ته فسیری سوور هتی (حجرات).

*** **

۵۰- سورہتی (قاف) ۴۰

مہککہ بیہو (۴۵) نایہ تہ

بہ ناوی خوای بہ خشنودی میہرہ بان

ئہم سورہتہ لہ دواۓ سورہتی (مورسہ لات) ہوہ ہاتوہ، ئہمیش وک سورہتہ مہککہ بیہہ کان باسی بناغہی عہ قیدہ: خوا بہ یہ کزانین، پہ یام و بہرنامہ، زیندوو بوونہوہ، ئہکا، بہ لآم تہوہرہی باسہکہی زیندوو بوونہوہیہ، بہ شیوہیہک خہریکہ بلیت: باسی زیندوو بوونہوہ بوٹہ بہ شیکۓ سہرہکی سورہتہکہ، ئہم سورہتہ سورہتیکی زور توندہ، بہ قورسیی دائہ بہ زیتہ سہرمسہلہی پاداشت وتولہو زیندوو بوونہوہ، پہ یامبہر ﷺ گہلی جار لہرکاتی

یہکہمی نویژی بہ یاندی، وہ لہرکاتی یہکہمی نویژی جہژندا، وہ لہہموو روژیکی ہینیش لہسہر مینبہر ئہیخویند، بویہ (ئومی ہیشام) ئہلیت: من ہر بہدہم پہ یامبہرہوہ ﷺ سورہتی (قاف) م لہہرکرد (مسلم).

ئیمای (ابن کسیر) ئہلی: قسہی راست ئہوہیہ کہ ئہم سورہتہ سہرہتای ئہو بہ شہ قورناتہیہ کہ نایہ تہکانی زور کورتن و پتی دہلین: (الحزب المفصل)، بہہ لگہی ئہوہ کہ ئیمای (تہبی داود) لہ (سنن) ی خویدا، لہبہشی (باب تحزب القرآن) دا ئاوا میناویہتی، ئہوہتہ (ئہوس) ئہلی: لہاوارہ لانیہ پرسى: ئاخو چون قورناتان بہش بہش دہکرد بو ناسان خویندنی و لہہرکردنی؟ وتیان: سى سورہت، پینج سورہت، حہوت سورہت، نو سورہت، یازدہ سورہت، سیزدہ سورہت، ئہوجا (حزب المفصل) واتہ: لہ سورہی (ق) یشہوہ بو کوتایہی دہمانکردہ حیزیک. (ئہبو داود)، واتہ: ہر سى سورہ تہکہی پیٹشہوہ: (البقرہ، آل عمران، النساء) وہ ہر پینج سورہتہکہی (مانیدہ، ئہ نعام، ئہ عراف، ئہ نفال، بہ راءۃ). وہ ہر حہوت سورہتی: (یونس،

ہود، یوسف، الرعد، ابراہیم، الحجر، النحل) وہ نو سورہتی (سبحان، الکہف، مریم، طہ، الانبیاء، الحج، المؤمنون، النور، الفرقان). و یازدہ سورہتی: (الشعراء، النمل، القصص، العنکبوت، الروم، لقمان، السجدۃ، الاحزاب، سبأ، فاطر، یس). وہ سیانزہ سورہتی: (الصافات، ص، الزمر، غافر، حم السجدۃ، حم عسق، الزخرف، الدخان، الجاثیہ، الاحقاف، القتال، الفتح، الحجات). لہ پاشان لہ (الحزب المفصل) ہوہ، واتہ: لہ سورہتی (ق) ہوہ بو کوتایہی بہ حیزیکمان دادہنا.

ہاتنی پیٹہ مہرہ و قیامت لای خوانہ ناسان سہیرو سہمہرہیہ:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ * ﴿ق﴾ ئہم پیٹہ میماۓ موعجزہی قورناتہ، وک پییان بلی: دہ فہرمون ئیوہش لہم پیٹانہ سورہتیک بینن کہ لہہموو روویہکہوہ وک قورنان وابتت ﴿والقرآن المجید﴾ سویند بہم قورناتہ بہرزو

سورہ قاف

سورہ قاف

سورہ قاف

بسم الله الرحمن الرحيم

ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ ﴿١﴾ نَبِّحُوا آلَ جَاءَ هُمْ مُذِرِّمَهُمْ
فَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجَبٌ ﴿٢﴾ أَءَدَامَا وَكَانُوا أَزْوَاجًا ذَلِكُمْ
رَجْعٌ بَعِيدٌ ﴿٣﴾ قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِندَنا كِتَابٌ
حَفِیْظٌ ﴿٤﴾ نَبِّ كَذِبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهَرَوْا فَمَرْجِعٌ
﴿٥﴾ أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بُنِنَتْهَا وَرَبِّتْنَاهَا
وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ﴿٦﴾ وَالْأَرْضِ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَواسِيَ
وَأَنْشَأْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ نَهْیَجٌ ﴿٧﴾ تَبَصَّرُوا وَكُنْ لِكُلِّ عَدُوٍّ
مُنِيبٌ ﴿٨﴾ وَفَرَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُسْرًا فَانْتَشَابَهُ جَنَّتِ
وَحَبَّ الْحَصِيدُ ﴿٩﴾ وَالْخَلْ بِاسْفَتِ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ ﴿١٠﴾
رَزَقْنَا لِلْإِبَادِ وَأَحْيَيْنَاهُ بِلَدَةٍ مِّنْنا كَذَلِكَ الْخُرُوجُ ﴿١١﴾ كَذَّبَتْ
فُلَہُمْ قَوْمٌ نُّوحٌ وَأَصْحَبُ الرِّیْسِ وَنُوحٌ ﴿١٢﴾ أَوَعَادُوا فِرْعَوْنَ وَآخُونَ
لُوطٍ ﴿١٣﴾ وَأَصْحَبُ الْأَنْبِیاءِ قَوْمٌ نَّبِّ كُلِّ دَبَّ الرُّسُلِ فَوَعِدْ
﴿١٤﴾ أَفَعِیْنَا بِالْحَقِّ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِی لَبْسٍ مِّنْ خَلْقٍ جَدِیدِ ﴿١٥﴾

وہ حنف

۵۸

ببندو خاوهن شهرهه، نیمه تۆمان نارد ئه‌ی پیغه مبه‌ر! ﴿بُوْنه‌وه‌ی خه‌لکی پی ناگادار بکه‌یته‌وه، که چی خه‌لکی مه‌ککه باوه‌ریان نه‌مینا!﴾ ^۲ ﴿بل عجبا ان جاءهم منذر منهم﴾ که چی هر به‌وه‌وه نه‌وه‌ستان که‌له ناستی قورئان به‌دگومان و دوو دل بن، به‌لکو له‌وه که‌له خو‌یان ترسینه‌ریکیان به زیندوو بوونه‌وه‌بو هاتوو سه‌رسامبوون! واته: له‌وه که پیغه مبه‌ر له ئاده‌مزاده، نه‌که له فریشته ﴿فقال الکافرون هذا شیء عجیب﴾ نه‌وجا نه‌وانه بی پروابوون و وتیان: نه‌مه (زیندوو بوونه‌وه) شتیکی سه‌یره! ﴿اذا متنا وكنا ترابا﴾ نایا کاتی که مردین و بووینه خاک و خو‌ل بوجاریکی تر نه‌گه‌رپینه‌وه بو‌حاله‌تی یه‌که‌ممان و زیندوو نه‌بینه‌وه! ﴿ذلك رجع بعید﴾ دیاره نه‌وگه‌رانه‌وه‌یه نه‌سته‌م و دوره! ﴿قد علمنا ما تنقص الارض منهم﴾ جا خو‌ای گه‌وره بو‌چوونه‌کانیان ره‌تده‌کاته‌وه‌و ده‌فه‌رمو‌ی: بیگومان نیمه‌زوو زانیومانه زه‌وی چهن‌دیان لی‌ده‌خوا و ئی که‌م نه‌کات، واته: له گوشت و خو‌ین و ئیسک و.. پاشان ده‌بینه‌وه خو‌ل، ته‌نانه‌ت هیچ شتیکی‌شمان له‌وانه ئی بز نابی‌ت. ئیت چو‌ن ناتوانین زیندوو‌یان بکه‌ینه‌وه! ﴿وعندنا کتاب حفیظ﴾ نامه‌یه‌کی پاریزه‌ریشمان لایه بو‌ه‌لژماردنی هه‌موو شتی‌ک و له‌کیس نه‌دانی هر شتی‌ک ﴿بل کذبوا بالحق لما جاءهم﴾ نه‌که هر نه‌وه‌نده.. که باوه‌ر به زیندوو بوونه‌وه نه‌که‌ن، به‌لکو هر که‌ثم قورئانه راسته‌شیان بو‌هات، هی‌مان هر پروایان پی نه‌مینا ﴿فهم فی امر مریج﴾ و‌جا نه‌وان له‌کاریکی قه‌له‌قدان! جاری گوتیان قورئان جادوو، جاریکی‌ش گوتیان قورئان شیعه‌وه موچه‌مه‌دیش شاعیره‌و.. هتدا!

ئه‌ی بو‌ نارواننه ناسمان و زه‌ویی و چیاکان نی‌مان بینن؟!

﴿اقلم ينظروا إلى السماء فوقهم﴾ نایا به‌یریکی ورده‌وه سه‌یری ناسمانیان نه‌کردوو، له‌لای سه‌رویان‌وه ﴿کیف بنیناها وزیناها﴾ و چو‌ن بینامان کردوو، به‌و هه‌موو نه‌ستی‌زانه رازاندوو‌مانه‌ته‌وه ﴿وما لها من فروج﴾ و هیچ که‌لین و نات‌ه‌واوییه‌کی‌شی تیدا نیه! جا ده‌سه‌لاتداریکی ناوا چو‌ن ناتوانی زیندوو‌یان بکاته‌وه؟ ^۲ ﴿والارض مددناها﴾ زه‌ویه‌شمان به‌پان و به‌رین راخستوو ﴿والقینا فیها رواسی﴾ و چهن‌دین شاخ و کیوی قایممان وه‌ک میخ تیخستوو، تا له‌نگه‌ری بگرن ﴿وانبتنا فیها من کل زوج بهیج﴾ و له‌هر جووت و جو‌ریکی جوان دیمه‌نمان گیاو رووه‌ک تیا روواندوو، وه‌ک له‌سوورته‌تی تردا نه‌فه‌رمو‌ی: (ومن کل شیء خلقنا زوجین لعلکم تذکرون) (۴۹/۵۰). بو‌ه‌مان مه‌به‌ست. ﴿تبصرة و ذکرى لكل عبد منیب﴾ بو‌پی‌دیتن و وه‌بیره‌ینانه‌وه بو‌ه‌موو به‌نده‌یه‌کی ته‌وبه‌کارو گه‌راوه بو‌لای خوال ه‌ نه‌نجامی وردبوونه‌وه بیرکردنه‌وه له نیشانه‌کانی خوال ه‌ بوونه‌وه‌ردا ^۱ ﴿ونزلنا من السماء ماء مبارکا﴾ و له‌حه‌وایشه‌وه ناویکی به‌به‌ره‌که‌تمان نارد‌ه‌خواره‌وه ﴿فانبتنا به جنات وحب الحصيد﴾ ئینجا چهن‌دین باخات و دانه‌ویل‌ه‌ش که دروینه ده‌کریت، وه‌ک گه‌نم و جو‌وبرنجمان پی رواند ^۱ ﴿والنخل باسقات﴾ وه‌روه‌ها دارخورمای به‌رزو هه‌لچووو ﴿لها طلع نضید﴾ خاوه‌ن به‌ر به‌سه‌ریه‌کداکه‌وتوو ^۱ ﴿رزقا للعباد﴾ به‌رزق و رۆزی بو‌به‌نده‌کان ﴿واحبینا به بلدة میتا﴾ و زه‌ویه‌کی مردووشمان پی زیندوو‌کرده‌وه ﴿کذک الخروج﴾ له‌گو‌ر دهرچوونیش هر ناوایه، واته: هرچو‌نی نه‌و زه‌ویه وشک و بی گیانه نه‌خه‌ینه‌وه‌گه‌ر، ئیوه‌یش زیندوو ده‌که‌ینه‌وه، وه‌کو ده‌فه‌رمو‌ی: (لخلق السموات والارض اکبر من خلق الناس). یان ده‌فه‌رمو‌ی: (اولم یروا ان الله الذی خلق السوات والارض ولم یعی بخلقهن بقادر علی ان یحیی الموتی بلی إنه علی کل شیء قدير) (۳۳/۴۶). واته: به‌دی‌هینانی ناسمانه‌کان و زه‌ویی زو‌ر گه‌وره تره‌له به‌دی‌هینانی ئیوه‌ی مه‌ردم، جائیت بو‌ئینکاری دروست کردنه‌وه‌یه‌کی نو‌ی خو‌یان ده‌که‌ن؟!

له گه لانی پيشوو بهند و مرگرن:

﴿كذبت قبلهم قوم نوح واصحاب الرس وشمود﴾ پيش نهوانيش واته: پيش (قورپيش) گهلى (نوح) كه له غيرا قدا بوون و نهو گه لهيش كه به دورى بىرى (رهس) دا كه له ولاتى (يهمامه) دهژيان و (سه مووى) قهوى (صالح) ﴿وعاد وفرعون وإخوان لوط﴾ و گهلى (عادى) (قهوى يهود) و (فیرعون) و هوژى لووت ﴿ واصحاب الايكة وقوم تبع ﴾ و نه صاحبولنه يكهش - خاوهن بيشه كان و، گهلى (توبيه ع) كه له ولاتى يه مهندا نهژيان ﴿كل كذب الرسل﴾ نهوانه هه موو پيغه مبه ره كانيان به دروژن داناو بېرويان پى نه كردن ﴿فحق وعيد﴾ جاهه ره شه كه به ديهات، بو دابه زاندى سزا بو سهریان ﴿ افيعينا بالخلق الاول ﴾ ئايا دورستكردنى يه كه م

دوستهوسانى كردين ،تا دووباره دروستكردنه وه دوستهوسانمان بكات؟ ﴿بل هم فى لبس من خلق جديد﴾ نا، بهلكو نهوان سبهارهت به دروست كردنه وه يهكى نوئ و تازه له گوماندان، خوا له سووره تيكي تردا نه فرموى: (وهو الذى يبداء الحق ثم يعيده وهو اهون عليه). (۲۷/۳۰) .. يان دهفرموى: (قل يحييها الذى انشاها اول مرة وهو بكل خلق عليم) (۷۹/۳۸). واته: هه ره يه كه بهدى هينهر تواناي نهو ديشى ههيه كه ئيوه له روژى دواييدا زيندوو بكاته وه.

خوا ناگاي له خه يالا تيشمانه:

﴿ولقد خلقنا الإنسان ونعلم ما توسوس به نفسه﴾ سويند نه خووم كه ئاده ميمان دروستكردوه و به وه سووه سهو خه يالا تى دليشى ده زانين ﴿ونحن اقرب اليه من حبل الوريد﴾ و ئيمه بو نهو له شاده ماري راست و چه پى گهردى كه نه گه نه وه دلى نزيكترين، مبهست نه وهيه كه خوا زانينى تهواوى به هه موو جم وجوليكي ئاده ميبه يهيه ﴿ان يتلقى المتلقين عن اليمين وعن الشمال قعيد﴾ كاتى كه دوو فريشته كه كرده وه كانى وهرده گرن له لاي راست

و چه پيه وه چاوديرن و دانيشتون، واته: يه كيكيان له لاي راسته وه دانيشتوو وه ئويشيان له لاي چه په وه.

بو گشت وته يه كه چاودير هه يه و ديينووسى:

﴿ما يلفظ من قول إلا لديه رقيب عتيد﴾ هه ره وته يهكى له دم ده ره چيئ، فريشته ي چاوديرى ئاماده ، له لايه تى ديينووسى.

ئايا فريشته كان هه موو قسه يه دهنووسن؟ يا تنها نهو قسه يه دهنووسن كه پاداش و توله ي ههيه؟ بهلى به پيئ نايه تى: (ما يلفظ من قول إلا لديه رقيب عتيد) هه موو وتهو قسه يه كه دهنووسن.

(ئين عه باس) دهلى: له سه ره تاوه هه موو خيرو شه ريكى ئاده مزاد - ته نانه تى وشه ي خواردم، رويشتم - نهووسرى، بو پاشان روژى پينج شه ممه، هه موو وتهو كرده وه يهكى دهنووسن و (عه رن) نه كرى، نهو جاهر شتى

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴿١٦﴾ إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ ﴿١٧﴾ مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴿١٨﴾ وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَاكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿١٩﴾ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَاكَ يَوْمَ الْوَعِيدِ ﴿٢٠﴾ وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ﴿٢١﴾ لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ﴿٢٢﴾ وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَى عَتِيدٍ ﴿٢٣﴾ الْفِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلٌّ كَفَّارٌ عَتِيدٌ ﴿٢٤﴾ مَتَاعٌ لِلْخَيْرِ مُعْتَبَرٌ مُرِيبٌ ﴿٢٥﴾ الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ ﴿٢٦﴾ قَالَ قَرِينُهُ سَأَ مَا أُطِيعْتُهُ، وَلَكِنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٢٧﴾ قَالَ لَا تَخْصِمُوهُمُ الَّذِي وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ ﴿٢٨﴾ مَا يُبَدِّلُ الْقَوْلَ لَدَى وَمَا أَنَا بِظَالِمٍ لِّلْعَتِيدِ ﴿٢٩﴾ يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَنَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ ﴿٣٠﴾ وَأَزْلَفَتْ الْجَنَّةُ الْمُتَلَقِّيْنَ غَيْرَ عَتِيدٍ ﴿٣١﴾ هَذَا مَا تَوْعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ ﴿٣٢﴾ مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ الْعَلِيمَ ﴿٣٣﴾ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ﴿٣٤﴾ ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ﴿٣٥﴾ لَكُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٣٦﴾

چاك و خراب بيت بوى دنوسرى و، نهوى ديكهئى ئەسپرىتەو، ئەوئە كە خوا ئەفرەموى: (يمحو الله ما يشاء ويثبت وعنده ام الكتاب).

بوورانهوى گيانە لا ئەسەرە مەرگدا:

﴿**وجاءت سكرة الموت بالحق**﴾ وا بئەوشى و، سەختى و بوورانهوى مروئى گيانە لا پىش هات ﴿**ذلك ما كنت منه تحيد**﴾ پىت ئەوترى: ئەوئە كەكاتى خوى خوت ئى لادەوا ئەتدەويست دووچارى بيت، دەئایا راست نیه؟ فتح الباری: ۲۶۹/۱۱. ئەلى: كە پىغەمبەر ﷺ كەوتە سەرەمرگ و گيانە لا لەبەرەختى و نارەختى گيانكىشان دەم و چاوى عەرەقى دەکردو دەیسپرى و دەیفرەموو: ((سبحان الله! إن للموت لسكرات)). واتە: بئەوشى هەر بۆخوایه، بەراستى بۆمردن گەلى حالەتى سەخت و قورس و گران هەیه. ﴿**ونفخ فى الصور ذلك يوم الوعيد**﴾ فووبە (صور) دا ئەكرى بۆزیندووبوونەوى خەلك، ئەو ئەفخەیه رۆزى پىشەتانی ئەوئە پەشەو بەلئانەیه، كاتى خوى خوا لەبى پرواكانى دەکرد. لە فرمودەدا هاتوو: ((كيف انعم وصاحب القرن، قد اتقم القرن وحنى جبهته، وانتظر ان يؤذن له)). واتە: چۆن من دەتوانم خۆشحال بێم، لە حالیکدا شەپووردار، شەپوورەكەى بە دەمەوئەو، ئەوئە و ناچەوانیشى ئەوى کردووو چاوەروانى فرمانى خوایه؟ وتیان: ئەى ئیمەجى بلین لەكاتى ئەوئە؟ فرموى بلین: (حسبنا الله ونعم الوكيل) ئەوانیش وتیان: (حسبنا الله..). مسند إمام أحمد ۳۲۶/۱ وە (تحفه الاحوذى: ۱۱۷/۷). ﴿**وجاءت كل نفس معها سائق وشهيد**﴾ و ئەو رۆژە هەر كەسێك بۆ مەحشەردى، دوو فریشتەى ئەگەلدايه، یەكێكان پىش خوى داو و دەیگەیهنیتە مەحشەر، ئەوى دیکەشیان شایەدى دەدا لەسەرى بەکردهوكانى ﴿**لقد كنت فى غفلة من هذا**﴾ بەیگەیهكەى بى باوەران دەلین: بێگومان تۆ لەدنیا دا لەمە بى ناگاو غافل بوویت، پىت وائەبوو كە هەرگیز ئەم رۆژە دیت ﴿**فكشفنا عنك غطاءك**﴾ جاوا ئیستا پردەكە تەمان لادا، واتە: پەردەى غەفلەت ﴿**فبصرک اليوم حديد**﴾ ئینجا ئەمرو بىناى چاوت تیژە، ئەوى جارە ئەتدەبینى وائىستا دەیبینیت، مروئى كافر لەكاتەدا هەموو راستیەكان -رەك زیندووبوونەو- هتد- كە لەدنیا دا لى پەنەنبوون، یەچاوى خوى دەبینى، پاشان چاوى شین دەبى و بەكوئرى حەشر دەكرى.

فریشتەكان شایەتى لە سەر مروئەكان دەدەن:

﴿**وقال قرينه هذا مالى عتيد**﴾ فریشتە هاوئى و هاوئشینەكەى كە كردهوكانى نووسیو، لەلای خوا شایەدى دەداو ئەلى: پەروردگارى من! ئەمە ئەو كردهوانەیه لەلای من نامادەو گەلەلە كراوہ ﴿**القيأ فى جهنم كل كفار عنيد**﴾ پاشان خوا فرمان بە دوو فریشتەیه ئەگەلیدان ئەداو ئەفرەموى: ئادەى بهاوئژنە دۆزەخو، هەموو كافرو بى پروایەكى سەركیش ﴿**مناع للخير**﴾ رێگرى خێر ﴿**معتد مريب**﴾ سەمكارى بى گومان ﴿**الذى جعل مع الله إلهاً آخر**﴾ ئەوئە كە لەگەل خوادا پەرستنى كەسێكى تر بەرەوا دەزانى ﴿**فالقياہ فى العذاب الشديد**﴾ ئینجا هەرئیستا هەردووكتان بىهاوئینە ناو سزا سەختەكەو (ئەبەو سەعیدی خودرى) ئەلى: پىغەمبەر ﷺ فرموى: ((يخرج عنق من النار يتكلم يقول وكلت اليوم بثلاثة: بكل جبار عنيد، ومن جعل مع الله إلهاً آخر، ومن قتل نفسا بغير نفس فتتطوى عليهم، فتقذفهم فى غمرات جهنم)) (مسند الإمام أحمد) (۴۰/۳).

لەناو دۆزەخدا سەرو ملئ دیتە دەرىو ئەلى: ئەمرو من چاودىرىسى كەسم: هەر دەسەلاتدارىكى سەمكار، هەر كەسێك شەرىك و هاوئەشى بۆ خوا دانابىت، هەر كەسى بى تاوان كەسێكى دى كوشتبى، ئەو جا پەلامارىان ئەداتى و، توپیان هەلەدا بۆ نىو دلى دۆزەخ ﴿**قال قرينه ربنا ما اطغيت**﴾ هاوئى و هاوئشینە شەیتانەكەى،

پاکانه بخوی دهکاو دهلی: نهی پروهردگارمان! من بی پروا و گومرام نه کرد **﴿لكن كان في ضلال بعيد﴾** به لکو نهو خوی له ناو گومراییه کی دور له هیدایه تدا بوو **﴿٢٨﴾ قال لا تختصموا لدي﴾** پاش نهو شهره دهمه، خوا نه فرموی: لای من هیچ شهره دهم مهکن **﴿وقد قدمت إليكم بالوعيد﴾** چونکه کاتی خوی له سهر زمانی په یامبه رهاکام. هره رده ی نه م روژم لیکردن. هه موو شتیکم بو روون کردنه وه نیر نیستا جیی قسه تان نه ماوه **﴿٢٩﴾ ما يبدل القول لدي﴾** بریارو قسه ی من بو سزادانتان ناگوړی **﴿وما انا بظلام للعبيد﴾** ومن ناحه قبی و سته میش له بنده کان ناکهم.

جهه ننه م به هیچ پر نابی:

﴿٣٠﴾ يوم نقول لجهنم هل امتلات﴾ نهو روژه و میرینه که به دوزخ نه لئین: نایا پرېووی؟ لهو هه موو خه لکی پوْل پوْل بوئی نه نیرین؟ **﴿وتقول هل من مزيد﴾** نهویش نه لی: ناخو زیاتریش هه یه؟ له فرموده یه کی (قودسی) دا هاتوه که پیښه وا (بوخاری و موسلیم) ۱۲۸۷/۴۱. هیناویانه: ((لا تزال جهنم يلقى فيها وتقول: هل من مزيد؟ حتى يضع رب العزة فيها قدمه فتقول: قط. قط. وعزتک وکرمک ای کفی کفی - فینزوی بعضها إلی بعض...)) به لی: برومان به صیفه تی (قه دم) وه که له فرموده کاند هاتوه هه یه و دهسکاریشی ناکین. به لام شیوه و چو نیه تیه کی ده گیرینه وه لای خوا. نیمامی (نین که سیر) که ده گاته ته فسیری نایه تی: (یوم نقول لجهنم هل امتلات...) ده لی: له برته وه که خوا به لئینی داوه دوزخ به مروژ و جنوکه پر بکا، روژی قیامت پیی ده لیت: ناخو پر بویت؟ پاشان نهوی تیچوو تووړ هه لدرایه نیویه وه هیشتا هه ده لی: ناخو زیاتر هه یه...؟ جا لهو کاته دا هه پر نابی و داوای هی تری لی ده کات، نهو جا خوا (پیی) پیروزی خوی ده خاته نیویه وه، نهو سا له هه یبه تی نهو دا. ده چپته وه یه که ده لی: (قط قط). واته: خواجه! به سمه، به سمه. پر بووم و جی کی که سم نه ماوه. زانایان ده لئین: نهو قسه ی دوزخ، راسته و هه قیقه تی هه یه و. خوا ده یینیته گوو قسه. بویه خوا پیی پیروزی خوی تیده خا، چونکه له وپه ری قولی و. فراوانیدایه، ئیتر بهو شیویه له ملا و له ولاوه دیته وه یه و بچوو که ده بیته وه. نیمامی (بوخاری و نیمامی (مسلم) و پیښه وا (نه حمه د) یش هه مان راو بوچوونیان هه یه و، هه ریه که شیان فرموده یه کی هیناوه ناشکرایشه که (قه دم، ریجل) هه ردووک یه که شته. جا که وایه (قه دم) سیفه تیکی زاتی خواجه، به لام دیاره نهو قه دمه وه که قه دمی دروست کراوه کانی ذیبه. (داره می) له (نین عه باس) وه ده لی: ((الكرسى موضع القدمين، والعرش لا يقدر قدره إلا الله)) حاکمیش له (المستدرک) دا هیناویه تی و ده لی: (صحيح على شرط الشيخين ووافقه الذهبي وابن جرير). **﴿٣١﴾ وازلفت الجنة للمتقين غير بعيد﴾** به هشتیش بو پاریزکاران، نهوانه ی و سنووری خوا نه پاریزن، نزیک، ده خریته وه و هینده دورنیه لئیا نه وه، زوری نامینی پښی بگه **﴿٣٢﴾ هذا ماتعدون لكل اواب حفيظ﴾** پښان نهوتری، نه مه بو هه رکه سینک روو به خوابی و بولای نهو بگه رپته وه و سنووره کاذی نهو بیاریزی **﴿٣٣﴾ من خشى الرحمن بالغيب وجاء بقلب منيب﴾** بو نه وه ی هه رده م له خوای به خشنده ی خوی ترساوه له په نه اندا، به دلیکی گه راوه بولای خوا هاتوه. وه که نهو فرموده یه ده فرموی: ((... ورجل ذكر الله خاليا ففاضت عيناه...)) متفق علیه. واته: یه کی دیکه لهو حوت که سه له روژی دوا ییدا له بن سیبه ری خوا دا حشر ده کرین، نهو مروقیه که به نه ینی و، له چوله وانیا هه رده م یادی خوا ده کاو. چاوه کانی فرمیسیان پیا دیته خوار **﴿٣٤﴾ ادخلوها بسلام ذلك يوم الخلود﴾** پښان نهوتری فرموی: هه موو به ناسووده یی و نارامیه وه بچنه ناو به هه شته وه، نهو روژی هه تا هه تایي و نه مرپیه **﴿٣٥﴾ لهم ما يشاءون فيها﴾** حزیشیان له هه رچی بیت بویان هه یه داوای بگه، له فرموده دا هه یه که نه گه ر به هه شتیان

حزبان له گوشتی برژاوی بالنده بی، زوو ده میتریته بهره دستیان (ئیین ئەبوو حاتم)، خو ئەگەر حزبان له مندال و زارۆلەش بیئت، ئەوا له یەک ساقدا له دایک دەبی. (ئەحمەد، ئیین ماجه، ترمذی). **﴿ولدینا مزید﴾** وه زیادەش له وه که به خەیاڵی هیچ که سیکدا نایهت، لامان هیه. ئەو زیادەیهش - وهک (موسلیم) دەلی - سه یروو ته ماشای دیمه و روخساری پیروزی خوای پهروهردگار - جل جلاله - وه نایهتی: (للذین احسنوا الحسنی و زیاده) (۲۶/۱۰). بۆ دوپاتی سه یروو ته ماشای روخساری خوایه، جگه له وهش ته نانهت هه موو روژیکی ههینی. خوای پهروهردگار خۆی بۆ به هشتیان درده خات (بهزار. ئیین ئەبوو حاتم، ئیمامی شافعی) ریاو به تیان کردووه.

به رهله قورهیش گه لانی زۆرمان قهر تیخست:

﴿وكم املکنا قبلهم من قرن﴾ و قهر له قورهیش خه لیکی زۆرمان له ناو برد و تۆله مان لیکردنه وه **﴿هم اشد منهم بطشا﴾** ئەوانیش به هه له مهت تر و به میز تر بوون له وان **﴿فتنبوا فی البلاد﴾** ولات وشاری زۆریان پشکنی و گه بران، واته: بۆ رابواردن و رزق و روژی به ده ست هینان و ئەملاو نه وکردن **﴿هل من محیص﴾** نایا هیچ لدادانی که هه بوو بۆیان له تیا چوون. تاخو یانی تیا بشارنه وه له سزاو له مردن: **﴿ان فی ذلک لذكری لمن کان له قلب او القی السمع وهو شهید﴾** بیگومان له وه سه رگوزه شته ی پیشینه نا نه دا، ئاموزگاری هیه بۆ ئەوه ی دل و ژیری هیه، یان به باشی گوێپراگری و نامادهش بیئت دل و گوێی بداتی **﴿ولقد خلقنا السموات والارض وما بینهما فی ستة ايام﴾** سویند به خوا ئاسمانه کان و زهوی و، هه رچی له نیوانیاندا هیه، له ماوه ی شهش روژاندا دروستمان کردوون **﴿وما مسنا من لغوب﴾** له گه ل ئەوه شدا هیچ جوړه ماندوو بوونی کیشمان تووش نه هات **﴿فاصبر علی ما یقولون﴾** سا له ناست ئەو هه موو قسه و قسه لۆکا نه یاندا ددان به خووتا بگه ره و نارامت

سورة الفجر

سورة الفجر

سورة الفجر

وَكَمْ اَمَلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ اَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَحِيصٍ (۲۶) اِنْ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٌ لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ اَوْ اَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ (۲۷) وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ اَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ (۲۸) فَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ (۲۹) وَمِنْ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَادْبِرَ السُّجُودِ (۳۰) وَاسْمِعْ يَوْمَ يُدَادُّ الْمُنَادِ مِنْ مَكَارٍ قَرِيبٍ (۳۱) يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَلِكِ يَوْمَ الْخُرُوجِ (۳۲) اِنَّا نَحْنُ نَحْيِ وَيُمِيتُ وَاِلَيْنَا الْمَصِيرُ (۳۳) يَوْمَ تَشَقُّقُ الْاَرْضُ عَنْهُمْ يُمْسَقَ ذَلِكِ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ (۳۴) نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِحَارِجٍ فَاذْكُرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعَبِيد (۳۵)

سورة الفجر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالَّذِينَ ذَرَوْا (۱) فَالْحَمِيلَ وَقَرَأُوا (۲) فَالْحَمِيلَ يُسْرًا (۳) وَالْمَقْسِمَتِ أَمْرًا (۴) إِمَّا نَعُدُّونَ لَصَادِقٍ (۵) وَإِنَّا لَبَيْنَ لَوْعٍ (۶)

والصالحين

والصالحين

والصالحين

ببی **﴿وسبح بحمد ربك قبل طلوع الشمس وقبل الغروب﴾** و بۆ به رگرتن له وه هه موو ناسۆرانه بهره ده وام خوای خووت له هه ر شتی که بۆ ئەو ناته واو بیئت به خاوین رابگه ره، له پیش خوړ هه لاتن وله پیش خوړ ئاوابوون، واته: به یانیان و عه سران، چونکه پاداشی ئەو دووانه زۆر زۆره **﴿ومن الليل فسبحه وادبار السجود﴾** جاله شه ویشدا خوای خووت به پاک رابگه ره و، له پاش سوژده ی هه موو نوێژه کانی ش. (ئیین عه باس) ده لی: مه به ست به و یاده ته سبیحاتی دوا ی نوێژه کانه. (ئیین که سیر) ئەلیت: پیش شه و رهوی له شه و روژی که دا دوو نوێژ فەر زبوو (به یانی و عه سر) شه و نوێژیش ماوه ی سالی که له سه ر خووی و ئوممه ته که ی فه رز بوو. پاشان له سه ر ئوممه ته که ی سه رایه وه، ئینجا بۆ ماوه یه کی تری ش به شه و په ویه که ی هه موو سه رایه وه نوێژ بوو به پینج فه رز.

رووداومکانی رۆژی پهسلان:

﴿واستمع يوم يناد المناد من مكان قريب﴾ گوێراگره ئه‌ی پێغه‌مبەر! بۆ ئه‌و هه‌وآله‌ی پێت ده‌ده‌ین له ئه‌حوآلی قیامه‌ت، رۆژێک (ئیسرافیل) بانگ ده‌کا له شوێنێکی نزیك به‌خه‌لك هه‌مووتان ده‌رچن له گۆڤه‌كانتان بۆ هه‌شهر ﴿يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ﴾ ئه‌و رۆژه كه هه‌موو ئه‌و (صیحه) و هاواره‌یان به هه‌ق گوی لێده‌بی ﴿ذلِكَ يَوْمَ الْخُرُوجِ﴾ ئاهه‌و رۆژه، رۆژی له‌گۆڤ ده‌رچوونه بۆ هه‌شهر و پاداش و تۆله ﴿إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ﴾ به‌راستی هه‌ر ئێمه‌ین ژيان ده‌به‌خشین و ده‌شمه‌رێنین، وه‌گه‌رانه‌وه‌ش هه‌ر بۆلای ئێمه‌یه‌دوای زیندوو بوونه‌وه ﴿يَوْمَ تَشْهَقُ الْأَرْضُ عَنِّمْ سِرَاعًا﴾ رۆژی زه‌وی له‌رووی ئه‌وانه‌دا له‌ت له‌ت ئه‌بی و ده‌قلیشیته‌وه، ئینجا خه‌لكیش به‌په‌له له گۆڤه‌كانیاندا ده‌ر ئه‌چن بۆ مه‌هه‌شهر ﴿ذلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرُ﴾ ئه‌و كاره‌ش كۆكردنه‌وه و هه‌شهرچكه له سه‌ر ئێمه‌ ئاسانه ﴿نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ﴾ ئێمه‌ زاناترین به‌وه‌ی ئه‌وان ئه‌یڵین به‌رامبه‌ر به‌ خۆت و به‌ په‌یامه‌كه‌ت ﴿وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِجَبَّارٍ﴾ وه‌ تۆش زāl و زۆرداریك نیت به‌سه‌ریاندا و فه‌رمانت پێ نه‌كراوه كه به‌زۆر ئیمانیاں پێ بینیت ﴿فَذَكَرَ بِالْقُرْآنِ مِنْ رِجَافٍ وَعِيدٍ﴾ ده‌سا هه‌ركه‌سه‌یك له‌هه‌ره‌شمو به‌لێنه‌كانی من ئه‌ترسیت، تۆ به‌م قورئانه نامۆزگاری بكه‌و، دیاره مه‌گه‌ر كه‌سه‌یكیش نامۆزگاری وه‌ربگرێ، له‌خوای خۆی بترسیت.

زۆرسوپاس بۆخوا، له‌شه‌وی (۳/۲) ی شه‌عبانی (۱۴۱۷) به‌رامبه‌ربه (۱۲/۱۲/۱۹۹۶) له‌نووسینی

ئهم سوورده‌ته پڕ له‌ترسه‌ بوومه‌وه له‌هه‌له‌بجه، (له‌پراگه‌یاندنی بزوتنه‌وه‌ی ئیسلامی)

پاش نویژی شیوان.

*** **

۵۱- سوورته‌ی (زاریات) به

مه‌ككه‌یییه‌ (۶۰) نایه‌ته

به‌ناوی خواي به‌خشنده‌ی میهره‌بان

ئهم سوورده‌ته وه‌ك هاو وێنه‌كانی دیکه‌ی باسی بنه‌ماکانی ئیمان و بېروا: یه‌كخواپه‌رستی، په‌یام، زیندوو بوونه‌وه‌ و پاداش و تۆله ده‌كا. له‌سه‌ره‌تاوه‌ باسیکی (با)كان ئه‌كات، ئینجا هه‌وره‌كان، ئه‌وسا ئه‌وكه‌شتیه‌ گه‌وره‌نیه‌ به‌ناو ده‌ریاكاندا دین و نه‌پۆن، ئه‌و فریشتانه‌ی كاروباری خه‌لكیاں پێ سپێردراوه‌، خوا سویندیاں پێ نه‌خوات كه بێگومان هه‌شهر دیت و پاداش و تۆله‌یش به‌ دوایا دی، باسی ئه‌وانه‌ی بېروایان به‌ قورئان نه‌بوو، ئه‌نجامیاں له‌ دونیاو قیامه‌تدا، بېروادارانی پارێزگار و ئه‌و نازو نيعمه‌ته‌ی بۆیان ئاماده‌ كراوه له‌به‌هه‌شتدا. ده‌سه‌لاتی خوا له‌م بوونه‌وره‌دا: له‌ئاسمان و زه‌وی و كۆیه‌كان و مرقه‌كان.. داستانێ هه‌ندی له‌په‌یامبه‌ران، هه‌لوێستی تاغوته‌كان له‌گه‌ل پیاوانی خواو ئه‌نجامیاں.. مه‌به‌ست له‌ دروستکردنی ئاده‌می و جنییدا.

دوو پاتكردنه‌وه‌ی هاتنی رۆژی جه‌زاو تۆله :

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * وَالْذَّارِيَاتِ ذُرَاً﴾ سویند به‌و (با)یانه‌ی تۆزو پووش و تۆوی گیاكان بۆلۆده‌كه‌نه‌وه به‌ بۆلۆكردنه‌وه، له‌ملا ده‌یه‌به‌ن بۆ ئه‌ولا ﴿فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا﴾، سویندیش به‌و (با)یانه له‌ گه‌ل خۆیاں ناوی باران هه‌له‌دگرن ﴿فَالْجَارِيَاتِ يَسَرًّا﴾ سویند به‌و گه‌میانه‌ش به‌ئاسمانی له‌نیو ده‌ریاكاندا دین و ده‌چن. ﴿فَالْمَقْسِمَاتِ اِمْرًا﴾ پاشان به‌و فریشتانه كه‌كاروبار له‌ناو بوونه‌وره‌دا (بۆق و پۆزیی و...) دابه‌ش ئه‌كه‌ن، دیاره فریشته‌كان هه‌ر كۆمه‌له‌یان كارێکیان پێ سپێردراوه‌و له‌ سنووری خۆیاندا پێی هه‌له‌دن ﴿إِنَّمَا تَعْدُونَ لِمَآدِقٍ﴾

به هـمـو و نهـوانه، هـمـر هـمـر شـهـیـه کـیـتـان دـهـکـری و هـمـر بـهـلـیـنـیک پـیـتـان دـهـدـری لـهـزبانـهـوه، دـیـتـهـجـی، بـهـلی.. بـوـیه خـوای گـهـوره سـوـیـند بـهـوانه نـهـخـوات، چـونـکه جـیـگـهـی بـیـر کـردنـهـون بـو دـوـزینـهـوهـی خـوای بـالـادـهـست ﴿**وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ**﴾ و بـیـگـومـان پـاداش و تـوـله، هـمـر دـیـتـه جـی و بـهـیـوـیه ﴿**وَالسَّمَاءَ ذَاتَ الْحَبْكَ**﴾ سـوـیـند بـهـو نـاسـمانـه کـه پـی پـیـهـو، زـوـریش بـهـجـوانـیـو، پـیک و پـیک، نـهـسـتـیـره کـان بـهـناوـیـانـدا دین و نـهـپـون ﴿**إِنكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ**﴾ بـیـگـومـان نـیـوه نـهـی بـیـپـروایـانی قـورـهـیش! و تـهـو گـوفـتـارتـان سـهـبـارت بـه پـیـغـهـمـبـر ﷺ جـیـاواز و بـی سـهـروـبـهـرهـوه دـوـره لـه راسـتـی، کـه جـاری نـهـلـین: جـادـو و گـهـره، جـاری کـی تـر نـهـلـین شـاعـیـره.. هـتـد ﴿**يُؤْفِكُ عَنْهُ مِنَ الْفِكْرِ**﴾ لـه قـورـشـان و لـه پـهـیـامـبـر کـلا دـهـکـری، نـهـو کـهـسـهـی لـه زانـیـنی خـوادا لـادراوه، چـونـکه خـوا خـوی زانـیـوـیهـتی کـه نـهـو جـوره کـهـسـه زور لـارو لـاسـاره و بـهـکـهـلـکی هـیـدایـه تـدان نـایـه ﴿**قَتْلُ الْخِرَاصُونَ**﴾

وَالسَّمَاءَ ذَاتَ الْحَبْكَ (۷) إِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ (۸) يُؤْفِكُ عَنْهُ مِنَ الْفِكْرِ (۹) قَتْلُ الْخِرَاصُونَ (۱۰) الَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ (۱۱) يَسْتَلُونَ أَيَّانَ يَوْمَ الدِّينِ (۱۲) يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ (۱۳) ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ هَذَا الَّذِي كُنتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ (۱۴) إِنَّ الشَّيْقَيْنَ فِي جَنَّتٍ وَعُجُونٍ (۱۵) وَتَمْرٍ مَاءٍ أَنْهَمُ (۱۶) إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ (۱۷) كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ (۱۸) وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ (۱۹) وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ (۲۰) وَفِي الْأَرْضِ أَيْتٌ لِّلْمُتَّقِينَ (۲۱) وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ (۲۲) وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُعَدُّونَ (۲۳) قُورٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ (۲۴) هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ صَيْفِ بْنِ أَبِي هَرَمَةَ الْمُكْرَمِ (۲۵) إِذْ خَلَاوَعَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُّنْكَرُونَ (۲۶) أَفَرَأَيْتَ إِنْ أَفْرَأَتْ أَهْلَهُ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ (۲۷) فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ (۲۸) فَأَوْحَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَحْزَنْ وَبَشِّرْهُ بِعِلْمٍ عَلِيمٍ (۲۹) فَأَقْبَلَتْ أَمْرَأَتُهُ فِي صَرَقٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ (۳۰) قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ (۳۱)

هـر جـی پـهـر و هـر دـگـاریـان لـه پـاداشـتی کاره کـانـیـانـدا بـویدانـوان، لـه بـهـهـشـتـدا و هـریدـه گـرن ﴿**إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ**﴾ چـونـکه نـهـوانه پـیش نـهـمـو هـمـر لـه دـونـیـادا نـاکـار چـاک بـوون. و هـکـولـه جـیـگـهـی کـی تـردا نـهـفـرمـوی: (کـلـوا و اشـربـوا هـنـیـابـما اسـلـمـتـم فـی الـایـام الخـالیـه) (۲۴/۶۹). ﴿**كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ**﴾ کـه مـیک لـه شـهـو نـهـخـهـوتـن، زـوـر بـه شـهـو نـوـیـزیـان نـهـکـرد. (عـبـدو لـلای کـوـری عـومـس) دـهـلی: پـیـغـهـمـبـر فـهـرمـووی: (إِنَّ فـی الجـنـة غـرفـا یـری ظـاهـرـها مـن باطنـها، و باطنـها مـن ظـاهـرـها). و اتـه: لـه بـهـهـشـتـدا چـهـند کـوشـک و تـهـلـاریـک هـیه، دـیـوی دـهـرهـوـهـیـان، لـه ناوـهـوـهـیـان دـهـبـیـنـری، جـا دـهـپـرسـن: نـهـوانه بـو کـی دـهـبن؟ فـهـرمـووی: ((لـمـن الـان الکـلام، و اطـعم الطـاعم، و بـات لـله قـائـما و النـاس نـیـام)). نـیـعام نـهـحـمـد هـیـناوـیه. ۱۷۳/۲. بـو نـهـوانه یـه: قـسـه یـان خـوشـه، هـر دـهـم بـهـنـرم و نـیـان قـسـه دـهـکـن، خـوزاک و خـواردن دـهـبـهـخـشـن، کـاتـیکـیش خـهـلـک خـهـوتـوون، نـهـوان بـهـپـیـوه و خـهـریکی شـهـو نـوـیـژن ﴿**وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ**﴾

یستغفرن ﴿هَيْمَانُ لَهَبَرْهَبِيَانْدَا، لَهْخَوَا دَاوَايِ خَوْشَبَوون دَهْکَن، وَهْکْ نَهْوَهْ کِهْ شَهْوْ هَرْ خَهْرِيکِي گُونَاخْ وَ تَاوَانْ بَووین!﴾ **﴿وَفِيْ اَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ﴾** وَ بِيْ لَهْ وَجَالَهْ شِيَانْ هَهْمِيْشَهْ لَهْ مَالْ وَ سَامَانِيَانْدَا بَهْ شِيکِي دِيَارِييِ وَ بَهْرْچَاوْ، بُوْ نَهْوَهْ کِهْ سَهْ دَاوَا نَهْ کَاهَهْ بَوُو، وَهْکْ پِيْغَهْمَبَهْرْ نَهْفَهْرَمُوِيْ: ﴿لِّلسَّائِلِ حَقٌّ وَّ اِنْ جَاءَ عَلٰی فَرَسٍ﴾ پِيْشَهْوَا نَهْ حَمَدْ، وَ اَتَهْ: سَوَالْکَهْرِيشْ مَافِيْ هَهْيَهْ، نَهْگَهْرْچِيْ بَهْ سَوَارِيْ نَهْ سَپِيْشْ بِيْ وَ دَاوَابْکَا، وَهَهْرَوَا بَهْشْ نَهْوَهْ کِهْ سَهْشِيْشْ دَهْدَهْنْ کِهْ خَوِيْ نِيَهْ تِيْوْ، دَاوَا لَهْ خَهْلْکْ نَاکَاتْ، وَهْکْ نَهْوَهْ کِهْ سَامَانَهْ کِهْيَانْ لَهْ ژِيْرْ دَهْ سَتِيْ هَهْ ژَارَانْدَا بِيْتْ.

نیشانه گه لی بُو دُوزینه وهی خوا:

﴿وَفِيْ الْاَرْضِ اٰیَاتٌ لِّلْمُوقِنِ﴾ وَهْ لَهْ زَهْوِيْیِدَا گَهْ لِيْ نِيْشَانَهْوْ بَهْ لَهْگَهْيِ گَهْوَرَهْوَمَهْنْ هَهْيَهْ بُوْ نَهْوَانَهْيِ لَهْ ئِيْمَانْ وَ لَهْ بَرَوَادَا بِيْگُوْمَانْ، چُونْکِهْ سَهْیَرِيْ نَهْوْ هَهْمُووْ جُوْرَهْ گِيَاوْ گُوْلْ وَ نَاژَهْلْ وَ کِيُووْ شَاخْ وَ چِيَاوْ دَهْشْتْ وَ دَهْرَهْ نَهْکَهْنْ، دَهْرْ نَهْ نَجَامْ بَهْوْ شِيُوَهْيَهْشْ بُوْخَوَا مَلْکَهْچْ نَهْبَنْ **﴿وَفِيْ اَنْفُسِكُمْ﴾** وَهْ لَهْ خَوْدِيْ خَوِيْشْتَانْدَا بَهْ لَهْگَهْ گَهْ لِيْ هَهْيَهْ بُوْ دُوْزِيْنَهْوَهْيِ خَوَا **﴿اَفَلَا تَبْصُرُوْنَ﴾** دَهْ سَا لَهْ خَوْتَانْ نَاپَوَانْ وَ تَهْمَا شَا نَاکَهْنْ؟ سَهْیَرْ نَاکَهْنْ خَوَايِ گَهْوَرَهْ چُوْنْ ئِيُوَهْيِ دِرُوْسْتْ کِرْدُووهْ، هَهْرِيَهْ کِهْ شِيُوَهْيِ نَاخَافْتْ وَ زَمَانِيْ جُوْرِيْکَهْ، رَهْنِگْ وَ رُوخْسَارِيْ جُوْرِيْکَهْ، پَلَهْيِ ژِيْرِيْیِ وَ تِيْگَهْشِيْشْتَنِيْ وَ بَهْرْشْ وَ بَالَاوَقَهْدُوْ قَامَهْتْ وَ... هَتْد **﴿وَفِيْ السَّمَاءِ رِزْقٌ﴾** وَرِزْقْ وَ رُوْزِيْتَانْ هَهْرْ لَهْ نَاسْمَانَهْ، وَ اَتَهْ: هَوِيْ ژِيَانْ وَ ژِيُوَارْتَانْ لَهْوِيُوَهْيَهْ، لَهْوِيُوَهْ بَارَاتْتَانْ بُوْ دِيْتْ **﴿وَمَا تَوْعَدُوْنَ﴾** وَهَهْرْ چِيْشْ بَهْ لِيْئِنْتَانْ پِيْ نَهْدِرِيْ لَهْ خِيْرُوْ لَهْ شَهْرْ هَهْرْ لَهْ نَاسْمَانَهْ، بَهْ تَايِيَهْتْ بَهْ هَهْشْتْ **﴿فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ اِنَّهٗ لَحَقُّ مِثْلِ مَا نَكُم تَنْطَقُوْنَ﴾** سَا سَوِيْئِدْ بَهْ پَهْرَهْوَرْدِگَارِيْ نَاسْمَانْ وَ زَهْوِيْیِ، نَهْمْ بَهْ لِيْئَهْ بَهْ رِزْقْ وَ رُوْزِيْیِوْ، زِيْئِدُووْ بَوُوْنَهْوَهْوْ پَادَا شْتْ وَ تَوْلَهْ رَاسْتْ وَ رَهْوَايَهْ، وَهْکْ نَهْوَهْيِ ئِيُوَهْ قَسَهْ نَهْکَهْنْ.

میانوه کانی ئیبراهیم:

﴿هَلْ اَتَاكَ حَدِيْثٌ ضَعِيفٌ اِبْرَاهِيْمَ الْمَكْرَمِ﴾ نَاخُوْ هَهْوَالِيْ مِيُوَانَهْ بَهْ رِيْزَهْ کَانِيْ ئِيْبَرَاهِيْمْتْ بُوْ هَاتُووهْ؟ **﴿اِنْ دَخَلُوْا عَلَيْهِ فَقَالُوْا سَلَامًا﴾** کَاتِيْ چُوونهْ ژُوورْ لَای بُوْ لَهْ نَاوَبِرْدَنِيْ گَهْ لَهْ کَهْيِ لُووطْ، جَا گُوْتِيَانْ: سَهْ لَامَتْ لِيْ بِيْتْ ئِيْبَرَاهِيْمْ! **﴿قَالَ سَلَامٌ﴾** ئِيْبَرَاهِيْمِيْشْ وَتِيْ: سَهْ لَامْ لَهْ ئِيُوَهْيِيْشْ بِيْتْ **﴿قَوْمٌ مَّنْکُرُوْنَ﴾** ئِيُوَهْ لَای مَنْ خَهْلْکِيْکِيْ نَهْ نَاسْرَاوَنْ، نَاتَانَنَاسْمْ، نَارَازَمْ ئِيُوَهْ کِيْ؟ **﴿فَرَاغٌ اِلٰی اَهْلِهٖ﴾** ئِيْنْجَا ژُوْرْ بِيْ چَرِيَهْ وَبَهْ پَهْلَهْ - هَهْ تَا مِيُوَانَهْ کَانْ پِيْئِيْ نَهْ زَاَنْ - چُووْ بُوْ لَای هَاوَسَهْرَهْ کَهْيِ **﴿فَجَاءَ بِعَجْلٍ سَمِيْنٍ﴾** نَهْ زَاْنِيْ فَرِيْشْتَهْ، جَا گُوِيْرَهْ کَهْيَهْ کِيْ قَهْلَهْوِيْ بَرْژَاوِيْ بُوْ هِيْنَانْ **﴿فَقَرَبَهُ اِلَيْهِمْ﴾** نَزِيْکِيْ خَسْتَهْوَهْ بُوْیَانْ، بَهْ لَامْ دَهْ سَتِيَانْ بُوْ نَهْ بَرْدَا! **﴿قَالَ اَلَا تَاْكُلُوْنَ﴾** وَتِيْ نَايَا نَاخُوْنْ؟! پِيْشَهْوَا (نَهْ حَمَدْ) دَهْ لِيْ: مِيُوَانْدَارِيْ وَ رِيْزْ نَانْ لَهْ مِيُوَانْ، وَاجَبِيْکِيْ ئِيْسَلَامِيْیَهْ، هَهْرْ کَهْ سِيْ رِيْئِيْ کَهْوَتَهْ لَای هَهْرْ کَهْ سِيْ، دَهْبِيْ خَوَارْدَنِيْ گُونْجَاوْ وَ شِيَاوِيْ بَدَاتِيْ. **﴿فَاَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً﴾** ئِيْنْجَا کِهْ دِيْتِيْ خَوَارْدَنَهْ کِهْ نَاخُوْنْ، پِيْئِيْ وَ اَبُووْ پِيَاوْ خِرَاطِيْنْ، بُوْیَهْ لَهْ دَلَّ تَرَسِيْکِيْ لِيْ نِيْشْتْ، وَهْکُوْ لَهْ جِيْگَايَهْ کِيْ تَرْدَا دَهْفَهْرَمُوِيْ: (فَلَمَّا رَاٰ اَيُّدِيْهِمْ لَا تَصِلُ اِلَيْهِ نَكْرَهًا وَ اَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً) (۷۰/۱۱). **﴿قَالُوْا لَا تَخَفْ﴾** نَهْوَانِيْشْ وَ تِيَانْ: تَوْ مَهْ تَرَسَهْ، چُونْکِهْ ئِيْمَهْ فَرِيْشْتَهْوْ نِيْرَاوِيْ خَوَايِيْنْ **﴿وَبَشَّرُوْهُ بِغُلَامٍ عَلِيْمٍ﴾** جِگَهْ لَهْوْ کَاْرَهْ شِيَانْ بُوْیْ هَاتَبُوونْ، بَهْ بَوُوْنِيْ کُوْرِيْکِيْ زَانَا لَهْ خَاتُوْنَهْ (سَارَهْ) مَوْرْدَهْيَانْ دَايَهْوْ نَاوِيْ (ئِيْسْحَاقْ) يْ لِيْ نَرَا **﴿فَاَقْبَلَتْ اِمْرَاَتُهُ فِیْ صَرَةٍ﴾** ئِيْنْجَا ژَنَهْ کَهْيِ بَهْ دَهْنِگَهْ دَهْنِگْ وَ بَهْ هَاوَارْ هَاوَارَهْوَهْ هَاتَهْ پِيْشِيْ **﴿فَصَبَكْتَ وَجْهَهَا﴾** جَا چَهْ مَوْلَهْ يَهْ کِيْ لَهْ رُوْمَهْ تِيْ خُوْیْدَا، وَهْکْ بَاوِيْ ژَنَانْ، کَاتِيْ کِهْ شَتِيْ جِيْئِيْ سَهْرْ سَوْرَمَانْ بِيْتْ بِيْیِيْسْتَنْ وَ اَدَهْ کَهْنْ **﴿وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيْمٌ﴾** وَتِيْ: نَهْیَرُوْ! مَنْدَالِيْ چِيْ؟ خُوْ مَنْ پِيْرَهْ ژَنِيْکَمْ بِيْ زَكْ وَ زَا؟! **﴿قَالُوْا کَذٰلِكَ قَالَ رَبُّکَ﴾** وَ تِيَانْ: پَهْرَهْوَرْدِگَارِيْ تَوْ نَاوَايِ فَهْرَمُووهْوْ وَايْ بَرِيَارْ دَاوَهْ، جَا کَهْوَايَهْ سَهْرْتْ

سوپرنه مینێ له توانا و دهسه لاتی خوا ﴿انه هو الحکیم العلیم﴾ چونکه به راستی ئه و خۆیه تی خاوهن حیكمه تی زانا، به قازانج و به رژه و هندیی به نده کانی زانییه. بۆیه له وته مه نه شدا مندالیان ئه داتی.

دوای نویژی خەوتنان کۆتایی جزمی (٢٦) هات، له (٥/٤) شهعبان (١٤١٧)ک، بهرامبهه به (١٩٩٦/١٢/١٤)،

له‌پراگه‌ياندنې بزووتنه‌وه‌ی ئیسلامیې له‌کوردستان/عیراق، له‌هه‌له‌بجه‌ی زامدار.

کوتایي جزمي بیست و شه شهم

والله الحمد والمنة.

پاشه روژى قەومەكەى لووط:

﴿٢١﴾ قال فما خطبكم ايها المرسلون ﴿٢٢﴾ نبيراهيم وتي:

جائەو ئىشە گرنگە ئىۋە بۆى ھاتون چىە ئەى ئىراۋەكانى

﴿۳۶﴾ **قَالُوا إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ قَوْمِ مَجْرِمِينَ ﴿۳۷﴾** وتیان: بهراستی

ئىمە رەۋانە كراۋىن بۇسەر ھۆزىكى تاۋانكار. بەلى ئىبراھىم

پاش نهوهی له گهڼ (لووط)ی برازایدا، عیراق و سهرزمینی

(بابل) ی به جیهیشت، ئیتر بو بلاوکردنه وهی یهك خوا

په‌رستی و، وه‌لانی فره‌خواه‌رستی و فساد و بی‌

ره‌وشتیی، به‌ره‌و ولاتی (شام) ریگه‌ی گرت‌به‌رو (لووط)یش

بەتەنھا چووبۇشارى (سەدوم)، كەدەكەيىتە ناوچەى

(ئوردن) و نزيكى دەرياي مردو (البحر الميت)، وهيه كيكه

له‌شاره‌گرنگه‌کانی هۆزو گه‌له‌که‌ی خۆی له‌ولاتی شام.

شیاوی باسه ئەر جیڭایه ، جیڭایه کی پرله باخات ونازو

نیعمت بوو. به لّام به هوّی سهرپنچیه کانیانه ره خواسزای بو

ناردين وسه روزيڙي ڪردن. ﴿﴾ لفرسل عليهم حجارة من

طین ﴿ تا کلو بەردیکی رەقی لەقوردروست بوووەک بەردیان

لی باریئن ﴿۲۴﴾ مسومة عند ربك للمسرفین ﴿۲۵﴾ نیشانه کراون

له لايه ن په روږدگارته وه يو له سنوړ ډېر چووان و ياخييان،

قَالَ فَاخْطُبْكُمْ فِيهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَى قَوْمِ
ثَمُودَ نَبِيًّا ﴿٣٢﴾ أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ فَعُودُوا بَعْدَ ذَلِكَ مِنْهَا
فَأَرْسَلْنَا فِيهَا غَمَامًا مُمْتَثِلًا ﴿٣٣﴾ فَلَمَّا جَاءَ مِنْ أَلَيْسَ لِقَوْمِهِمْ
غَمَامٌ غَيْرُ بَآءٍ مِنَ الْمُسَابِقِينَ ﴿٣٤﴾ وَتَرَكْنَاهُمْ فِيهَا
أَعْدَابَ الْأَلِيمِ ﴿٣٥﴾ وَفِي مَوْسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَى فِرْعَوْنَ
بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٣٦﴾ فَتَوَلَّى رُكُودًا قَالَ سِحْرٌ وَبُخْتٍ ﴿٣٧﴾ فَأَخَذَتْهُ
وُجُودُهُ ﴿٣٨﴾ فَذَنَّبَهُمْ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٣٩﴾ وَفِي عَادٍ إِذْ
أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ﴿٤٠﴾ مَا تَدْرُكُ مِنْ شَيْءٍ أَنْتَ عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلْنَاهُ
كَالْمِصْرِ ﴿٤١﴾ وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَنَّوْا حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٤٢﴾
فَتَمَنَّوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ ﴿٤٣﴾ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٤٤﴾
فَمَا اسْتَطَعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُنْصَرِفِينَ ﴿٤٥﴾ وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ
كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٤٦﴾ وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا مُوسِعُونَ ﴿٤٧﴾
وَإِلَّا لَنَدْرَكُنَّكَ بِعَذَابٍ نَارٍ أَلَّا تَحْتَسِبُ ﴿٤٨﴾ وَإِنَّا لَنَدْرَكُنَّكَ
بِقَوْمٍ آخَرٍ مِنْكُم مِّثْلُ مَا أَنتَ بِمَعْبُودٍ ﴿٤٩﴾ فَاقْرَأْ بِرُحْمَتِكُمْ
وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنَّ إِلَهًا لَكُمْ مَتَّعٌ بِذُرِّيَّتِهِ ﴿٥٠﴾

گوتراویشہ لہسەر ھەر بەردیك ناوی ئەو كەسە نووسراوە! ﴿٢﴾ فآخرجنا من كان فيها من المؤمنین ﴿١﴾ جا ئیمەش

بروادره کانهمان له ښاره کانی گهله کې (لوټ) دا بردنه دهرې بوټه وهی به سزا که مان تیا نه چن ﴿فما وجدنا فيها غیر

بيت من المسلمين ﴿١٠﴾ ئەوسا لەوێ تەنھا مالىكى موسلمان نەبى - ئەويش مالى لووط و دوو كچه كەى - كەسىكى

ترمان دهست نه كهوت باوهری هینابی! ﴿٢٨﴾ وترکنا فیها آیه للذین یخافون العذاب الالیم﴾ وله وشاره ویرانه دا

نیشانه‌یه‌کی ئاشکرامان بۆئه‌وانه‌ی ده‌ترسن له‌سزای نیش پیگه‌یه‌نهر به‌جی هیشت، واته: پاش خویان، ئاسه‌واری

خانوو بهرکه یان دیار بوو، کرابوویه دهریا په کی بوگه ن وپیس، نیستاش ناوبانگی: به دهریاچه ی (ته به ریه) هه یه.

له سەرگروشتی ئەمانە عیبرەت وەرگرن:

﴿**وفی موسیٰ إذ أرسلنا إلی فرعون بسلطان مبین**﴾ وە لەداستانی موساشدا نیشانیە هەیە، ئەویش بە بەلگەیەکی ئاشکراو نمایشمانە لە فرعون لای فرعون ﴿**فتولی برکنه**﴾ جا فرعون بەخۆی و لەشکرەکیەوه رووی لەبەرا بەموساوە پەیامەکی وەرگیرا ﴿**وقال ساحر او مجنون**﴾ وتی موسا: جادوگەر، جادوودەکات، یان دیوانەوشتی، ئەگینا چۆن داوای پەیامبەریتی ئەکات ﴿**فاخذناه وجنوده فنبذناهم فیالیم**﴾ ئەوسا ئیتمە خۆیی و لەشکرەکیمان گرت و توپمان هەڵدایە ناو دەریاکەوه ﴿**وهو ملیم**﴾ بۆخۆشی گلەیی لێکراو، سەرزەشت کراو بوو، واتە: بەتۆڵەییە ستەمی لێنەکراوە لەلای ئیتمەوه ﴿**وفی عاد إذ أرسلنا علیهم الريح العقیم**﴾ وە لەبەسەرھاتی (عاد)یشدا بەلگەو نیشانیە دەسەلاتمان دیارەو هەیە، ئەوکاتە کە (بایەکی زۆر توندی گەرمی نەزۆک و بێخێرمان ناردە سەریان ﴿**ما تذر من شیء ائت علیه**﴾ کە بەسەر ھەرشێکدا تێدەپەری بە جێی نەدەھێشت ﴿**الا جعلته کالرمیم**﴾ و ھەک ئیسی پوواوی لێدەکردو، ھەپروون ھەپروون دەبوو بەربادی دەکرد.

بوخاری / فتح الباری: ۶/۴، موسلیم: ۶۱۷/۲. ھەردووئەم ھەروودەیانە ھیناوە: ((نصرت بالصبا واهلکت عاد بالدبور)) واتە: پیغەمبەر ھەرمووی: من بەبای (سەبا) خوا سەریخستم، ھۆزەکی (عاد)یشی بەبای (دەبوو)، لەناو بردو تیاچوون ﴿**وفی ثمود إذ قيل لهم تمتعوا حتی حی**﴾ وە لەبەسەرھاتی (سەموود)یشدا - کاتی پێیان وترا: تا ماوێک بۆخۆتان رابوێرن - پەندو ئامۆژگاری ھەزن ھەیە بۆھەرکەسیک تێفکری! ﴿**فمتعوا عن مر ربهم**﴾ جا لەفەرمانی پەروردگاری خۆیان دەرچوون و بەگوێی پەیامبەرکەیانیان نەکردو. و شترە موغجیزەکیان کوشت! ﴿**فاخذتهم الصاعقة**﴾ جائەوھەرە تریشقەییە لێدان و گرتنی، ھەک لە سوورەتێکی تردا ئەفەرموی: (واما ثمود فھدیناھم فاستحبوا العمی علی الهدی فاخذتهم صاعقة عذاب الھون) ﴿**وهم ينظرون**﴾ لەوکاتەشدا تەماشایان ئەکرد، چونکە پێشتر(صالح) بەلێنی پێداوون: پاش سێرۆژ تر سزا دیتە سەرتان ﴿**فما استطاعوا من قیام**﴾ بەھەرە تریشقەکی وەھاکیەتن، توانای ھیچ جۆرە ھەڵسانیکیان نەما ﴿**وماکانوا منتصرین**﴾ و نەشیانتوانی خۆیان سەرخەن ﴿**وقوم نوح من قبل**﴾ بەر لەوانیش ھۆزەکی (نوح)مان - بەتۆفان - لەناو برد ﴿**انهم کانوا قوما فاسقین**﴾ چونکە گەلێکی کافر بوون و لە ھەق لایاندا.

بەم بەلگانە خوا ی ھەق بناس:

﴿**والسماء بنیناھا بأید**﴾ ئەم ئاسمانەشمان - بێ کۆلەکی بێ نامێریکی دیکە - بەھێزو مەحکەم دروست کرد ﴿**وانا لموسعون**﴾ وە بەردەوامیش پەری پێدەدین و فراوانی دەکەین، جا بۆئەوھش ھیچ ئارحەتی و ماندوو بوونیکمان تووش نابێ ﴿**والارض فرشناھا فنعم الماهدون**﴾ و زەویشمان راخست بۆژیان ئای چ پاخەریکی چاکین ئیتمە ﴿**ومن کل شیء خلقنا زوجین**﴾ وە لە ھەرشتیک جووتیکمان دروستکردووە: نێرومی، شیرین و ترش، خۆرو مانگ، شەو و رۆژ. ﴿**لعلکم تذكرون**﴾ بەلکو ئامۆژگاری وەرگیرا بۆوە بە توانا دەسەلاتمان بێن ﴿**ففروا إلی اللہ**﴾ جەھەمووتان بەراکردن بەرەوخوا ھەلێن. واتە: لەھەموو کاریکدا تەنیا گوێرایەلی ئەوین ﴿**انی لکم منہ نذیر مبین**﴾ بەپراستی من (واتە: پیغەمبەر) لەلایەن خواوە ترسینەرێکی ئاشکرام بۆ ئیو کاروبارم ئاشکرایەو خوایش پشتیوانیم لێدەکات ﴿**کذلک ما اتی الذین من قبلھم من رسول**﴾ باوی ھۆزەکانی پێش ئەمانیش ھەرابوو، ھەر پیغەمبەرێک خوا ناردوویەتی و چوو بۆلای ھۆزەکی ﴿**الا قالوا ساحر او مجنون**﴾ ھەرییان وتوو جادوگەر، یان شیتە ﴿**اتواصوا به**﴾ ئایا وەسیەتیان بۆ یەکتەر کردووە بۆوە وا رایان کۆیە لەسەر ئەو بۆچوونەیان؟ ﴿**بل هم قوم**

طاغون ﴿نه خیر، وهسیه تیان بۆ یه کتر نه کردوه، به لکو نه وانه بۆخویان گه لیکی یاخیی وله سنوور دهرچوون، بویه نه و قسانه ده کهن ﴿قتول عنهم﴾ جا که وایه تۆواز له وانه بینه پوویان لیوه رگیره، واته: نه و نه ده بایه خیان بۆ دامه نی ﴿فما انت بملوم﴾ له سه ر لاری نه وان که سیك سه رکۆنه ی تۆناکا ﴿وذكر فان الذکری تنفع المؤمنین﴾ تۆ به رده وام نامۆزگاری بکه، چونکه نامۆزگاری هه میشه که لک به پوواداران نه گه یه نی ئه گهرچی نه وانه ش سوودی لیوه رنه گرن. دروستکرانی جینی و مروءه هه ربۆ په رستنی خواهیه:

﴿وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون﴾ و من هه ربویه جنۆکه و ناده میم دروستکردوه به پهرستن و به ناسن، چونکه نه گهر له نه بوونه وه نه مه ینابان، نه یان نه ناسیم و گهره ییم دهرنه نه که وت بۆیان، ئهم (ئه سه ره ش که ده لی: «كنت كنزا مخفيا فاردت ان اعرف، فخلقت الخلق»)

هه ره یمایه به وه ﴿ما اريد منهم من رزق﴾ من هه ی رزق و رۆزیم له وان ناوی بۆخۆم ﴿وما اريد ان يطعمون﴾ و نایشه وی نه وان خۆراکم بده نی ﴿ان الله هو الرزاق﴾ چونکه ته نها هه ره خواهیه رۆزیده ر ﴿ذو القوة المتین﴾ خاوهن هه یزی چار نه کراو، که س ناتوانی چاری خوا بکاو زالی بیی به سه ریدا. له فه ره مووده ی (قودسی) دا هاتوه: ((يا ابن آدم! تفرغ لعبادتي املأ صدرك غني، واسد فقرك، ولا تفعل ملأ صدرك شغلا ولم اسد فقرك)) پێشه و نه حمه د. ۳۵۸ / ۲، ترمیزی و ئه یین ماچه. واته: نه ی کوپی ئاده م! خۆت به کلابکه وه بۆ په رستنی من، نه و سا منیش دل و دهر وونت په رنه که م له قه ناعه ت و بی نیازی و، دهرگای هه ژاریت لی داده خه م، نه گه ینا دل و دهر وونت په رنه که م له سه ر قالیبون به دونیا وه، دهرگای هه ژاریشت لی دانا خه م.

وه ئهم فه ره مووده ش هاتوه: ((اني انا الرزاق، ذو القوة المتین)). ئه یامی نه حمه د: ۴۱۸ / ۱. نه بو داود، نه سانی. ﴿فان للذين ظلموا ذنوباً مثل ذنوب اصحابهم﴾ جا

سُورَةُ الزَّارِيَّاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْظُّوْرُ ۝۱ وَكُنْتَ مَسْطُوْرٌ ۝۲ فِي رَقٍ مَسْجُوْرٍ ۝۳ وَالْبَيْتِ الْمَعْمُوْرِ ۝۴ وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوْعِ ۝۵ وَالْحَرِّ الْمَسْجُوْرِ ۝۶ اِنْ عَذَابَ دَرْكِ لَوْعٍ ۝۷ مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ ۝۸ يَوْمَ تَمُوْرُ السَّمَاءُ مُوْرًا ۝۹ وَتَسِيْرُ الْجِبَالُ سِيْرًا ۝۱۰ فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِيْنَ ۝۱۱ الَّذِيْنَ هُمْ فِي حُوْصٍ يَلْعَبُوْنَ ۝۱۲ يَوْمَ يُدْعَوْنَ اِلَى نَارٍ جَهَنَّمَ دَعًا ۝۱۳ هٰذَا النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُوْنَ ۝۱۴

بێگومان بۆنه وانه سه تهمیان له خۆیان کردوه به شيرك به شيك له سه زایان بۆهیه، وهك به شی هاوه له کانیان له گه لانی پێشوو ﴿فلا يستعجلون﴾ جا با بۆسه ز پهلەم لی نه که ن پێش کاتی خۆی، چونکه هه ربۆیان پێش دیت ﴿فویل للذین کفروا من یومهم الذی یوعدون﴾ جا تیاچوون بۆ کافرو خاوه ناسان له و رۆژی به لی نیان پێدراوه، له به ر زۆری سه ختی و دژواریی.

سوپاس بۆ خوا، له (۶) ی شه عبانی (۱۴۱۷) ک به رامبه ر به (۱۹۹۶/۱۲/۱۶) له نووسینی ئهم سووره ته بوومه وه، له راگه یاندنی ناوه ندیی بزوتنه وه ی ئه یسلامی له کوردستان/ عێراق، له شارێ هه له به جی شه هیدان.

۵۲- سوورەتی (طور) ھ

مەككەییەو (۴۹) نایەتە

بەناوی خۆی بەخشەنەوی مېھرەبان

ئەمیش ھەر لەباسی ییروباوەرو ئایدۆلۆژیەتی ئیسلامیی ئەدوی: یەكخواناسین. پەيام، زیندوو بوونەو، پاداشت و تۆلە، سەرەتا باسیکی سامناکی پۆژی دوايي دەكات کە ئەوھەمووئازارو سزایە پووبەپرووی کافرو بی پرواکان ئەبیتەوھو هیچ شتیکیش نییە بتوانی بەرھەلستی بووہستی. پاشان باسی لەخواترسان و پارێزگاران ئەكات، باسی ئەوھەموو پاداشت و پێز لێنانەیان دەكات، دواتر باسی دواھەمین پەيام دەكات: پەيامەكەي (موحەممەدی کوپی عەبدوللّ) داوا لەپەيامبەریش دەكات کەئەوھندە گرنکی نەدات بەو قسەو قسەلۆکانەي بی پرواکان ئەیلین، جابۆدواتر بەرامبەر ئەرشک وگومانەي موشریکان ھەیانبوو لەپەيامبەریتی موحەممەد ﷺ بیزاری دەرەبپی. لەگەورەیی و فەزیلەتی ئەم سوورەتەدا ھاتووەکە: (جوبەیری کوپی مونعیم) دەلی: جاریک گویم لیوو پیفەمبەر ﷺ لەنویژی شیواندا سوورەتی (طور) دەخویند، کەسیکی دیکەم نەدیتبوو دەنگی، یان خویندەوھي لەوباشتربی، متفق علیہ. فتح الباری: ۲/۲۸۹، مسلم: ۱/۳۲۸، پاشان بوخاریش بەتەنیا ئەم فەرموودە ریوایەت دەكات: (ئومی سەلەمە) دەلی: (لەکاتی حەجدا) سکالام بردەلای پیفەمبەر ﷺ کە نەخۆشم و توانای تەوافی مالی خوام نیە، ئەویش فەرمووی: دەبۆ لەدوای خەلکەو بەسواری تەوافی خۆت بکە، دەلی تەوافم کردو، دیتم پیفەمبەر ﷺ لەکەناری مالهوہ نوێژ دەکاو، سوورەتی (طور) دەخوین. فتح الباری: ۸/۴۶۸.

سویند بە ھەموو ئەمانە سزا بەرئوہیە:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم* والطور﴾ سویند بە کئوی (طور- سیناء) کەپەروەردگار لە گەل موسادا لەوی وتوو ویژی کرد ﴿وكتاب مسطور﴾ سویند بەکتیب ونامەیکي نووسراوہ(تەورات)، یان قورئان، یاننامەي کردەوہکان، یا(لەوحولمەحفون) ﴿فی رق منشور﴾ والاکراو لەپنستیکی تەنک وئاسکدا، کە بۆھەمووکەس حوکم وپریاروناداب و ویلەکانی ئاسانە ﴿والبيت المعمور﴾ سویند بەخانووی ھەمیشە ئاوەدان لەمەککەدا (کەعبەي پیروژ، کەھەموسالیک بەملیون خواپەرستیار ئاوەدان دەگریتەوہ. (تەبەری) ئەلئیت: سویند بەو خانووی کەلەسەرروی ئاستی کەعبەدا لەپشت ئاسمانی حەوتەمەوہ بەفریشتەیکي زۆرو زەبەنە ئاوەدان کراوہتەوہ. لەفەرموودەیکي صەحیح دا لە (بوخاری)وہ، -فتح الباری: ۶/۴۴۹، موسلیم: ۱/۱۵۰- داھاتووە کە: ((انہ یدخله کل يوم سبعون الفا من الملائكة، ثم لا يعودون إليه ابدا)) واتە: بئگومان ھەرپۆژەي حەفتاھزار فریشتە دەچنە نیو (بیت المعمور)وہ پاشان ئیتر ئەوانە ھەرگیز جاریکی تریوی ناگەرنەوہ بەلکو دەستەیکيتر دین ﴿والسقف المرفوع﴾ سویند بەملا ژوورەي بەرزو بلند، واتە: بەئاسمانی پەر لەئەستیرەو خۆرومانگ و... ھتد ﴿والبحر المسجور﴾ سویند بەو دەریایەي کە بەرەستکراوہ لەوہي بتەقیتەوہو دنیا داپۆشی، ھەندی ئەلین مەبەست بەودەریایە، دەریای ھیم (ھادی)ە، کە شەست وھشت ملیون میل چوار گۆشەي، قولیەکەشی لەھەندی لاوہ نۆھەزارو چوارسەدو سیوسێ مەترە، پووبەرەکەشی بەتیکرایي دووجارونیو بەئەندازەي ھەموو وشکانی دنیايە. جا ئەگەر دەسەلاتیک نەبی چاودیری ئەوہبات، ئایا بۆی نیە وردەورە ھەموو زەوی داپۆشی؟ بەلی خوا سویند بەوپیچ شتە ئەخوات: ﴿ان عذاب ربك لواقع﴾ کە بئگومان سزای پەرەردگاری تۆ (ئەي موحەممەد!) ھەر پیچ دیت ﴿ماله من دافع﴾ ھیچ رەتکەرەوہیکیشی بۆ نیە، کەس ناتوانی بەریبگری ﴿يوم تمر السماء مورا﴾ ئەو رۆژەيە

که ناسمان به توندی دیت و ده روات و نه که ویتته له رزه و شوکه و گه پان و خوا هه مووی تیگده دا ﴿**وتسیر الجبال سیرا**﴾ کیوه کانیش له جیگه ی خویاندا هه لده کنرین و ده پون، واته: یاسای بوونه وهر تیگ نه چی و جار یکی تر به که لکی ژیان نایه ت ﴿**قویل یومئذ للمکذبین**﴾ ئیتر له ورژه دا تیا چوون بوئه وانه ی پیغه مبه ره کانیا ن به درو ئه خسته وهر، هه رخه ریکی به درو خسته وهر بوون ﴿**الذین هم فی خوض یلعبون**﴾ نه وانه ی له کاری ناره وادا هه رده م روئه چن و. گالته و گه مه ده که ن ﴿**یوم یدعون الی نار جهنم دعا**﴾ نه ورژه ی که نه وانه زور به توندی پالیان پیوه نه نری بو ناو ناگری دوزه خ و راده کیشرین ﴿**هذه النار الی کنتم بها تکذبون**﴾ هه ره که نرک خرا نه وهر پنیان نه وتری: نه مه نه و ناگره یه که ئیوه کادی خوی به درواتان دانه نا و پرواتان پیی نه بوو!! ﴿**افسح هذا ام انتم لاتبصرون**﴾ پییان ده وتری: باشه نه مه جادوه - وه که له دونیادا، کاتی په یامبه ر ﴿**قسه ی بؤده کردن نه تان وت جادوه**﴾ یان ئیوه نابین و کویرن، هه روه که له دونیادا خوتان له ناستی نه ورژه کویر ده کرد: ﴿**اصلوها فاصبروا**﴾

﴿**اولا تصبروا**﴾ بچنه ناویه وهر بسوتین، جا ئیتر نارامتان بیی یان نه بی ﴿**سواء علیکم**﴾ وه که یه که وایه بوئیوه، ﴿**انما تجزون ما کنتم تعملون**﴾ چونکه هه رده به پیی نه وهر ی نه تان کرد له دنیا دا، پاداشت ده درینه وهر.

خه لکانی له خوا ترس، له به هه شتدا هه ره خناکن:

پاش باسکردنی پاداش و توله ی بی با وهر پان، دیتنه سه ر باسی پاداشتی موسلمانان، بویه نه هه رموی: ﴿**ان المتقین فی جنات ونعیم**﴾ بیگومان خو پاریزان - له روژی قیامه تدا - له به هه شته کان و خوشگوزهرانیه کی هه میشه ییدان و ژیان ده به نه سه ر ﴿**فاکھین بما آتاهم ربهم**﴾ به وهر ی په روه ر دگاریان پیی به خشیون خوشحالن ﴿**وقام ربهم عذاب الجحیم**﴾ په روه ر دگاریشیان له سزای دوزه خ پاراستوونی ﴿**کلوا واشربوا هنیئا بما کنتم تعملون**﴾

پییان نه وتری: ده سه به ووی نه وکارانه وهر له دونیادا نه خامتان ده دان، بخون و بخونه وهر ﴿**متکئین علی سه ر مصفوفة**﴾ له سه ر قه نه فه ی ریزکراو، پالیاندا وهر ته وهر روویان له یه که کردوه ﴿**وزوجنا هم بحورعین**﴾ هاوسه رمان کردوون به ژنای سپی چا وگه وهر (حور العین).

توره وهر زاو له ی ئیماندارانیش ده به یینه به هه شت:

﴿**والذین آمنوا واتبعنهم ذریعتهم بإیمان**﴾ وه نه وکه سه انه ی با وهر پان هینا و نه وهر کانیشیان به ئیمان هه په یه روه بیان لیکر دوون ﴿**الحقنا بهم ذریعتهم**﴾ زاو و نه وهر کانیشیانمان پیگه یانندن له به هه شتدا، هه رچه نده کرده وهر کانیشیان شایسته ی نه وپله یه نه بی، به لام له به ر پیزو حورمه تی نه وان، وه که (ئین عه عباس) ده لیت: تا زیاتر که یفخوش و دلخوش بین، هه ر (ئین عه عباس) (خوای ئی رازی بی) ده لی: پیغه مبه ر ﴿**فهرمووی: (ان الله عز وجل**

سورة الطور

الحاقة

أَفَسِحْرُ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿١٥﴾ أَصَلَوْهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ إِنَّمَا تُحْزَنُونَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ ﴿١٧﴾ فَكِهِينَ بِمَا أَلْتَهُمْ رَبُّهُمْ وَوَقَعَهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿١٨﴾ كَلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾ مُتْكِئِينَ عَلَى سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ﴿٢٠﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُم بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلْتَهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴿٢١﴾ وَأَمَدَدْنَاهُمْ فِيهَا كَهْلًا وَلَحْمًا مَاشِيًّا ﴿٢٢﴾ وَسَرَعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا تَغُولُ فِيهَا وَلَا تَانِيَةٌ ﴿٢٣﴾ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ عِلْمَانٌ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ لَوْلَاهُمْ كُؤُوفٌ ﴿٢٤﴾ وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٥﴾ قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلَ فِي آهِلِنَا مُتَشَفِّقِينَ ﴿٢٦﴾ فَمَنْ أَلَّهَ عَلَيْنَا وَوَقَعَنَا عَذَابَ السُّمُورِ ﴿٢٧﴾ إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴿٢٨﴾ فَذَكِّرْنَا مَاتِ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بَكَاهِنَ وَلَا يَحْنُونَ ﴿٢٩﴾ أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبُّصُ بِهِ رَبَّ رَبِّهِمْ أَلَمْ نَكُنْ مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ أَفَاتِي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْزِلِينَ ﴿٣٠﴾

أَمَّا تَرْتَمِزُ

وَرَلَّ

لیرفع ذریة المؤمن معه فی درجته فی الجنة وإن كان لم یبلغها بعمله لِتَقَرَّ بِهِمْ عینُهُ)) و الحدیث ذکره الهیثمی فی مجمع الزوائد. (۱۱۲۷۰)، عن ابن عباس (رضی الله عنه) رفعه إلى النبی ﷺ وتعقبه بقوله: رواه البزار، و فيه قیس بن الربیع، وثقه شعبه والثوری وفيه ضعف) ﴿وما التناهم من عملهم من شیء﴾ و له هه مانکاتدا له کرده وهی نه وانیه پلهی بهر زیان دهستکه وتووه. شتی کم ناکهینه وه. بههوی بهر زکردنه وهی پلهی منداله کانیان ﴿کل امرئ بما کسب رهین﴾ هه مووکه سیئک بارمتهی کارو کرده وهی خویه تی، گوناھی کهسی دیکه نادری بهسریا، نه گهرچی باوک و کوپرو براو کهس و کاریشین، مه گهر دریغی کرد بیت له پهن دو ناموژگاریی ﴿وامددناهم بفاکة ولحم مما یشتهون﴾ وه زیاد له وهیش حزیان له هه رمیوه گوشتیک بیت، ده یانده ینی.

شهرابی به هه شهات هه رزه بیژی تیدانییه:

﴿یتنازعون فیها کاسا﴾ جار جار بوخوشی له به هه شتدا جام و پیالهی پر له شراب لهیه کتر نه فرینن ﴿لا لغو فیها ولا تأثیم﴾ نه هه رزه بیژی تیدایه، نه گونا هه بارکردن ﴿ویطوف علیهم غلمان لهم﴾ وه چهند تازه لایکی نیسک سووک بوخرمه تکردن بهسریاندا نه گهرین و خرمهت نه کهن ﴿کانهم لؤلؤ مکنون﴾ له جوانی و پاک و خاوینیدا ده لئی مراواری ناو صدهفن ﴿واقبل بعضهم علی بعض یتساءلون﴾ هه ندیکیشیان رووده کهنه هه ندیکیان لهیه که نه پرسن: له وهی لهسری بوون له دنیاا له نه هوال و نه عمال ﴿قالوا إنا کننا قبل فی اهلنا مشفقین﴾ نه لاین: نیمه لهمه پیش له دنیاا بووین له ناوژن و منالماندا له سزای خوا دترساین، بویه نیستا نهویش نه به هه مه زنهیهی پی بهخشین ﴿فمن الله علینا﴾ نیجا خوا منه تی خسته سرمان به مرحله تهی خوئی ﴿ووقانا عذاب السموم﴾ و له سزای ناگری هااودار پاراستوونی ﴿إنا کننا من قبل ندعوه﴾ نه لاین: به راستی نیمه کاتی خوئی له دنیااا هاناو هاوارمان هه بوخوا ده بردو هه رنهومان نه په رست، وانهویش نیستا وه لامی داینه وه ﴿إنه هو البر الرحیم﴾ به راستی نهوخوایه زاتیکی چاکه خوازی دلاویه. ﴿فذكر فما انت بنعمة ربک بکامن ولا مجنون﴾ چاکه وابوو توش نهی موحه ممد! ﷺ ناموژاری بهرده وام بکه، نه توش به هوی چاکهی خواوه دندته وه به پیغه مبه ریستی، نوقلانه لیدهرو شیت نیت، وه که نهو نه فامانه نه لاین!! به لکو هه مووشتیک به پیی سروش و نیگایه، نه م نایه ته بو ره تی قسهی (عوقبهی نهی موعیت) بوو، که جار جار به پیغه مبه ری نهوت: شیت، جادو گهر! ﴿ام یقولون شاعر ترتیص به رب المنون﴾ یاخو نه لاین: موحه ممد شاعیره، چاوه پروانی مردنی نه کهن تاله دهستی رزگارمان بیت. ﴿قل تربصوا فانی معکم من المتربصین﴾ پیان بلی: چاوه پروان بن! جا بیگومان منیش له گهل نیوه له وانم چاوه پروانی دهره نجامی من و نیوه؟ جا خوی گهره نهوانی له روژی (به در) دا به زووی تیابرد ﴿ام تأمرهم احلامهم بهذ﴾ یاخو ژیریان فرمانیان پیده دا بهم قسه نا قولایانه؟! ناودارانی قورهیش خویان به گهلکی ژیرو به ناوهز داده نا، بویه خوایش نهو جوړه پرسیارانه یان ناراسته دهکات، دیاره نه گهر راسته ژیریو نایه - وه خویان واده لاین - نه وهند لاسار نه ده بوون ﴿ام هم قوم طاغون﴾ یاخو خویان گهلکی سرکهش و یاخین؟! ﴿ام یقولون تقوله﴾ یان خو نه لاین: (محمد) نهو قورثانهی لهسر خوا هه لبه ستووه؟! ﴿بل لا یؤمنون﴾ نا، به لکو نهوانه باوه رناهیئن، بویه بی باکانه نهو توانجانه ده گرن. نیجا خواهه موو بهدگومانیه کیان رت نه کاته وه نه فرموی: ﴿فلیأتوا بحدیث مثله إن کانوا صادقین﴾ جابا قسهیه وینهی نهو قورثانه بیئن، نه گهر راستیان ده کرد لهو وته یاندا که نه یانوت موحه ممد خوئی نهو قورثانهی هه لبه ستووه ﴿ام خلقوا من غیر شیء﴾ یا خو هه له خو یانه وه دروست بوون، وا نه وهنده سهر بهستن و به نارزهووی خویان قسه نه کهن و منه تی هیچ کهسیک نازانن؟ ﴿ام هم الخالقون﴾ یا هه رخو یان

دروستگه‌ری خوځایان؟ ﴿۳۶﴾ **ام خلقوا السموات والارض** یا ناسمانه‌کان و زه‌ویان دروست کردووه؟ **﴿بل لا یوقنون﴾** نه‌خیر به‌لکو یه‌قینیان به‌خواو به‌روژی پاداشت و توله‌نیه "بویه‌ناوا به‌ناره‌زووی خوځایان شه‌ن نه‌که‌ن" ﴿۳۷﴾ **ام عندهم خزائن ربک** یا خوځو کلیلی خه‌زینه‌و گه‌نجینه‌کانی په‌روه‌دگاری توځیان لایه؟ تائه‌وان خواستیان نه‌بیټ په‌یام‌به‌ریټی به‌که‌سی نه‌دری ﴿۳۸﴾ **ام هم المسیطرون** یا خیر هه‌مووشتیکیان به‌ده‌سته‌و ده‌سه‌لاتداران، هه‌تا به‌ناره‌زووی خوځایان ټال وگوږ بکه‌ن. زمان ناسه‌کان ده‌لین: (وفیه ثلاث لغات: الصاد وبها قرأت العامة، والسين وهي قراءة ابن محيصن وحמיד و مجاهد، ویاشماد الصاد والزاي وهي قراءة حمزة كما تقدم فی "الصراط" فی سورة الفاتحة) ﴿۳۹﴾ **ام لهم سلم یستمعون فيه** یا خیر نه‌ردیوان و په‌یژه‌یه‌کیان بو هیه؟ پیایدا سه‌ره‌که‌ون بو ناسمان، له‌وی گوی نه‌گرن بو وتوو ویرزی فریشته‌کان **﴿فلیات مستمعهم بسلطان مبین﴾**

جا نه‌گهر وایه ده‌با گویگره‌که‌یان به‌لکه‌یه‌کی‌ناشکرا به‌ینی ﴿۴۰﴾ **ام له البنات ولكم البنون** یا خوځو کوږان بو نه‌وه‌و وکچانیښ بو ئیوه، بویه پیتان وایه فریشته کچی خوان! له‌کاتیکا ئیوه خوځتان رازی نابن به‌کچ، جائیتر چوځن بریاری وائه‌ده‌ن بو نه‌وخوا زال و ده‌سه‌لاتداره؟ دیاره که‌سیک ژیری هه‌ره‌وه‌نده‌بی، بیگومان ئینکاری زیندوو بوونه‌وش ده‌کات ﴿۴۱﴾ **ام تسالهم اجرا فهم من مغرم مثقلون** یا خیر تو نه‌ی موچه‌مه‌دا! داوای کری و مزه‌یان لینه‌که‌یت له‌سه‌ر دیاندنی په‌یامه‌که‌ت، نه‌وانیښ له‌ژیر باری قورس و گرانی‌دا ده‌رناچن؟! ﴿۴۲﴾ **ام عندهم الغیب فهم یکتبون** یا خیر نادیاروغه‌بییان لایه، هه‌رچیان ویست لینی ده‌نوو‌سنه‌وه؟ ﴿۴۳﴾ **ام یریدون کیدا** یا خوځو نه‌یانه‌وی پیلان وفرت وفیلک ریک بخن؟ **﴿فالذین کفروا هم المکیدون﴾** کافران هه‌رخوځایان فرت و فیللکراون، وه‌ک له (به‌در)دا به‌چاو بینرا: که‌لی له‌سه‌رانیان تیاچوون ﴿۴۴﴾ **ام لهم إله غیر الله** یا خیر په‌رستراویکیان جگه له‌(الله) هیه؟ اه‌تابیکه‌ن به‌شه‌ریکی

خوا **﴿سبحان الله عما یشرکون﴾** پاکیدی و بیگه‌ردی بوخوا، له‌شه‌ریکی نه‌وان بو خوای بو‌داده‌نن.

تبیینی: وشه‌ی (ام) - که له‌م سووره‌ده‌دا بو‌سه‌ره‌نشست و بیزاری ده‌رپینه له‌کاره چه‌وته‌کانی نه‌وان - پازده‌جار هاتووه.

عینادی موشریکان و جه‌زبه‌دانیان:

﴿۴۵﴾ **وان یروا کسفا من السماء ساقطا** وه‌نه‌گهر له‌سه‌ره‌نجامی‌کاره نادروسته‌کانیانه‌وه، بیینن پارچه‌یه‌کی گه‌وره له‌ناسمانه‌وه به‌ریټه خواره‌وه به‌سه‌ریاندا **﴿یقولوا سحاب مرکوم﴾** نه‌وکاته‌یش نه‌لین: په‌له هه‌وریکی له‌سه‌ر یه‌ک نیشتووه! "واته: هیمان هه‌ر ئینکاری نه‌که‌ن، وه‌ک له‌م نایه‌ته‌شدا هه‌اتوووه ده‌فرموی: (ولو فتحنا علیهم بابا من السماء فظلوا فيه یعرجون لقالوا إنما سكرت ابصارنا بل نحن قوم مسحورون) ۱۵-۱۴-۱۵ ﴿۴۶﴾ **فذرهم حتی یلاقوا**

سُورَةُ الطُّورِ

نور به‌ت‌t

سُورَةُ الطُّورِ

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَخْلَقَهُمْ بَدَأَ أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاعُونَ ﴿۳۶﴾ أَمْ يَقُولُونَ نَقُولُ لَهُ
بَلْ لَا يَوْمَئِثُونَ ﴿۳۷﴾ فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِ إِنْ كَانُوا أَصْدِقَ قَائِلِينَ
﴿۳۸﴾ أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمْ الْخَالِقُونَ ﴿۳۹﴾ أَمْ خُلِقُوا
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿۴۰﴾ أَمْ عَنْدهُمْ خَزَائِنُ
رَبِّكَ أَمْ هُمْ الْمَصِيطِرُونَ ﴿۴۱﴾ أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ يَسْتَمْعُونَ فِيهِ قُلِّيَّاتٍ
سَمِعْتَهُمْ يَسْأَلُنَ مُبِينٍ ﴿۴۲﴾ أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمْ الْبَنُونَ ﴿۴۳﴾
أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿۴۴﴾ أَمْ عَنْدهُمْ الْغَيْبُ فَهُمْ
يَكْتُبُونَ ﴿۴۵﴾ أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ ﴿۴۶﴾
أَمْ لَهُمْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿۴۷﴾ وَإِنْ يَرَوْا كِسْفًا
مِّنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ ﴿۴۸﴾ فَذَرَهُمْ حَتَّى يَلْتَقُوا
يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ﴿۴۹﴾ يَوْمَ لَا يَنْفَعِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا
وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿۵۰﴾ وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ وَلَكِنْ
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۵۱﴾ وَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ
بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿۵۲﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَادْبَارَ النُّجُومِ ﴿۵۳﴾

سُورَةُ الطُّورِ

یومهم الذی فیہ یصعقون ﴿۴۶﴾ جا که واپوو وازیان لی بینه تا نه گهن بهو رۆژهی له ناوده برین و ده کوژین ﴿۴۶﴾ **یوم لا یغنی عنهم کیدهم شیئا** ﴿۴۷﴾ نهو رۆژه فیله که یان فریایان ناکه وی و هیچ که لکیان پی ناگه یه نی و بی نیازیان ناکا ﴿۴۷﴾ **هم ینصرون** ﴿۴۸﴾ وه له هیچ لایه که وه یارمه تیش نادریں ﴿۴۸﴾ **وان للذین ظلموا عذابا دونا ذلک** ﴿۴۹﴾ وه بیگومان بو نه وانه ی سته مکاریبون ، سزایه که هیه له دنیا دا ، بهرله هاتنی قیامت ، وه کو گرانیی و ، قات و قیری و ، هتد ، وه که له سووره تیکی تر دا نه فه رموی : (ولنذیقنهم من العذاب الأدنى دون العذاب الأكبر لعلهم يرجعون) ۲۱ ۳۳ . ﴿۴۹﴾ ولکن اکثرهم لا یعلمون ﴿۵۰﴾ به لام زۆربه یان نازان نه و سزایه .

نه ی پیغه مبهرا خوارگر بهو ته سیبحاتی خوا بکه :

﴿۴۸﴾ **واصبر لحکم ربک** ﴿۴۹﴾ خوگر به له بهرام بهر به جیهینانی بریاره کانی پهروه دگارت وه نه ی موحه ممه د! ﴿۴۹﴾ به ویلکردنیان ﴿۵۰﴾ **فانک باعینا** ﴿۵۱﴾ چونکه به راستی تو له بهر چاودیتری نیمه دایت ، فیلیان زیانت لی خادات ﴿۵۱﴾ **وسبح بحمد ربک حین تقوم** ﴿۵۲﴾ کاتی هه لئه سیت هه رده م ته سیبحات و سوپاسگوزاریی پهروه دگارت بکه ، نیامی (ترمذی و نسائی) نه لین : کاتی له جیگایه کدا هه لئه سیت ، خویندنی (ذکری) ((سبحانک اللهم وبحمدک اشهد ان لا اله الا انت ، استغفرک واتوب الیک)) سوننه ته . ﴿۵۲﴾ **ومن اللیل فسبحه وادبار النجوم** ﴿۵۳﴾ وه له شه و گاریشدا نویژی مه غریب و عیشای بو بکه ، وه کاتیکیش نه ستیره کان پشت هه ل نه که و و نده بن ، دورکاتی سوونه تی به یانی بکه ، واته : هه م له شه و گارداو ، هه م له نویژی به یانیدا ستایش و ته سیبحاتی خوا بلی ، (نبین عه باس) ده لیت : مه به ست دورکاته که ی پیش نویژی به یانیه . چونکه پیغه مبهرا ﴿۵۳﴾ هه میشه پیش نویژی به یانی دوو رکات نویژی سوونه تی ده کرد .

کوئایی ته فیسیری سووره تی (طور) .

*** **

۵۲- سووره تی (نه جم) له

مه که یه و (۶۲) نایه ته

به ناوی خوی به خشنده میهره بان

ئه میش وه ک سووره ته هاوشیه کانی خوی باسی یروبا وهره بنه رته ییه کان ده کات : یه که خوا په رستی ، په یامه که ی پیغه مبهرا ، زیندوو بوونه وه ، پاداشت وتوله ، جا بو یه که مجار باسی بلن دبوونه وه (میعراج) له که ی پیغه مبهرا ﴿۵۴﴾ نه کات ، که به راستی رووداویکی گه وه و گرنگی میژوویه ، چونکه جگه له بینینی هه مووسه یرو سه مه ره کانی تر له وشه وهدا ، به چاوی سه ریش چه ندین شتی سه رسوپه نیه ری تری چاوپیکه وت ، پاشان باسی نه وبتانه دیت که بته ره سته کان نه یان په رستن . له گهل پووچه لکردنه وه ی کاره که یان ، ئینجا باسی پاداشت دیت که چون هه موو که سیک به پیی کارو کرداری خوی ره فتاری له گهل نه کری ، دواتر نه لیت : هه موو که س به پیی کارو کردنه وه ی خوی پاداشت نه دریتته وه که سیش گونا می که س هه لئاگری . هه ندی به لگه ش دینیتته وه بو ده سه لاتی خوا بومراذن و زیندوو بوونه وه .

سویند به مانه موحه ممه د هه رچی ده لی راسته :

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ * **والنجم اذا هوی** ﴿۵۵﴾ سویند بهو نه ستیره یه که به خیرایی ئاوا ده بیت ، یاله شوینی خوی ده ترازیت و بهر دبیتته وه کاتی نزیک بوونه وه ی قیامت ﴿۵۵﴾ **ماضل صاحبکم وماغوی** ﴿۵۶﴾ هاوه له که ی ئیه و (موحه ممه د) ﴿۵۶﴾ له رپی هه ق لاینه داوه و باوه ری پووچیشی نه بووه .

سهر دیتبی؟ وه دهستهی سوننهت وجه ماعه تیش ههروا له ناو یه کتردا قسه یان جیاوازه، ته نانهت هاوه لانیشت یه ک دهنگ نین! (ئیین عه باس و عیکرمه مو نه بو زه پو که عبولنه حبار) رایان وایه: پیغه مبهه ﷺ به چاوی سهر له شهوی میعراجدا خوای دیتوه، بویه (ئیین عه باس) نه لیت: (ان الله اصطفى إبراهيم بالخلة، واصطفى موسى بالكلام، واصطفى محمدا بالرؤية). واته: خوا ئیبراهیمی به (خلیل) هه لێژاردوه، موساش به قسه له گه لکردن، موچه مه دیش ﷺ به نیشاندانی خوئی و دیتنی به چاوی سهر. (عه بدوللای کوری مه سعود و خاتوو عایشه) - خوا له مه موویان رازی - نکولی و ئینکاری نه دیتنه یه نه کهن، ته نانهت خاتوو عایشه نه لیت: هه رکه سی پئی و ابیت که موچه مه د ﷺ به چاوی خوئی خوای دیتوه، نه وه درۆیه کی گه وری له سهر خوا هه لبه ستوه، چونکه خوا نه فهرموی: (لا تدرکه الأبصار و هو يدرك الأبصار وهو اللطيف الخبير)، وه ده لیت پیغه مبهه ﷺ دروجار جوهریلی دیتوه، جاری له ناسمانه وه هاته خواری، جاریکی دی به شهش سهد باله وه له لای (سدره المنتهی) دا. ئهم نایه تانهی سورتهی (نجم) به لگه نین له سهر نه وهی که په یامبهه ﷺ خوای خوئی به چاوی سهر دیتبی، چونکه باسه که له جوهره نیله وه ده ست پێ نه کات و، راناوه (ضمیر) هکان: (علمه شديد القوى)، (ولقد رآه نزلة أخرى) بو جوهره نیل ده گه رینه وه، به لام پیشه و (ئه حمده) نه لیت: له شهوی میعراجدا په یامبهه ﷺ خوای خوئی به چاوی سهر دیتوه. به ندهش وته که (عایشه و ئیین مه سعود) به به میزتر ده زانم نه زانم، وه (لاله کائی) یش له قسه کانیدا هه ر نه وه هه لئه یزیری، به لام نه گه ر له م باسه دا (توقف) بکری واده زانم چاکتره، چونکه به لگه یه کی قسه پرو راشکاو نیه (والله اعلم) ﴿عند سدره المنتهی﴾ جاری دووه میشت له لای (سدره المنتهی) دا، که (سیدره ش) له ناسمانی چه ته م، یه و نزیکه عهر شه و دره ختیکی پرگه لاو سی به رخه ست و چرو پره، فریشته و گیانی شه هیدان و مه و دای زانیاری په یامبهه ران بیجگه له موچه مه د ﷺ تا نه وی نه روات، جوهره نیلیشت له سه فهره که ی شه وی میعراجدا هه تا نه وی له گه ل پیغه مبهه ردا بوو، له وی به و لاوه ته نها خوا خوئی نه زانی... پیشه و موسلیم له باسی شه و په ویدا فهرمووده یه کی دریزی هیناوه، له به شیکیدا نه لیت: ((ثم ذهب بي إلى سدره المنتهی، وإذا ورقها كأذان الفيلة، وإذا شرها كالقلال...)) مسلم: ۱/ ۱۴۶. فتح الباری ۶/ ۳۴۹. ﴿عندما جنة المأوى﴾ له لایه تی به هه شتی (جینی دانیشتن و چه وانه وه)، خوا خوئی نه زانی نه وه به هه شته کام به هه شته یه، هه رچه ند (ته به ریی) نه لیت: نه وه به هه شته یه که جیگای شه هیدانه.

نووری خوا، هه شامه تی فریشته (سیدره) یان پووشی:

﴿إذ يغشى السدره ما يغشى﴾ نه و کاته ی دیتی، سیدره ی داپووشی نه و شته ی داینه پووشی، واته: له کاتی دیداره که دا نووری خوا، فره زووری فریشته کان سیدره یان پرکرد ﴿ما زاغ البصر وما طغى﴾ وه چاوی پیغه مبهه کلا نه بوو له وهی دیتی، ته جاوژیشتی نه کرد له وهی بوی دیاریکرا بوو، به لکو هه ر ته ماشای نه وهی ده کرد ﴿لقد رأى من آيات ربه الكبرى﴾ به راستی پیغه مبهه ﷺ گه لیک به لگه و نیشانه ی گه وره گه وری په ره و دگاری خوئی له سه فهره کهیدا - وه (سدره المنتهی) و (بیت المعمور) و به هه شت و دۆزه خ و... هتد - بینی.

لات و عوززا و مه نات، کرد و وتاننه خوا (بنه مایه کیان نیه):

پاش باسکردنی نه وه مه مو شتانه ی که په یامبهه ﷺ چاوی پیکه وتن له میعراجدا، ئینجا به هاو به ش پهیدا که ره کان نه فهرمویت: ﴿افرايم اللات والعزى* ۲۰ و منات الثالثة الأخرى﴾ هه والی لات و عوززا و سییه مه که ی تریان (مه نات) م بده نی ئایا کچی خوان نه ی خوانه ناسان؟ نه وانه سی بته که بوون له (طائف و

غەطفان و مەككە) دا ئەپەرستان ﴿ ۲۱ الكم الذكر وله الأنثى ﴾ ئايا نۆرىنەتان بۇ خۇتان ھەلبەرزاردوھو، بۇ خواش مېنە؟! جارى خوا ھەربىيىستى بەمىندال نى، گرىمان ئەگەر پىنوستىشى بىت، كاميان باش بى بەلاتانەو دايەنن بۇخۇتان و كامىشتان بەلاوہ خراپ بى ئەيدەن بەخوا! ﴿ ۲۲ تلك إذا قسمة ضيزى ﴾ ئەگەر ئاوابى ئەوہ بەش كرديكى ستەمكارانەيە. ئىنجا خواى كارزان ئىنكارى و بىزارى لەسەر ئەو حالەتە خراپەيان دەر ئەپرى: ﴿ ۲۳ إن هي إلا أسماء سميتوهما أنتم وآباؤكم ﴾ ئەوانە "لات و عوزامەنات" ھەر چەند ناويكن خۇتان و باوانەكانتان ناوتان لىتان، ئەگىنا ھىچ حەقىقەت و ناوہرۇكىكىيان نىہ ﴿ ما نزل الله بها من سلطان ﴾ وخواش ھىچ بەلگەيەكى بۇ پەرستىيان دانەبەزاندوھ ﴿ إن يتبعون إلا الظن وما تهوى الأنفس ﴾ ئەوانە ھەر شوئنى گومان دەكەون ، ئەگىنا ھىچ بەلگەر نىشانەيەكىيان بە دەستەوہ نىہ بۇ پەرستىيان ﴿ ولقد جاءهم من ربهم الهدى ﴾ لەكاتىكدا بەحەقىقەت لەلايەن پەروردگاربانەوہ رىئوئىيان بۇ ھاتوہ، واتە: قورئانيان بۇ ھاتوہ كە رىئوئىنى دەكا بۇ يەكخواپەرستى.

چاگە تەنيا بە ئارەزوو تەمەننا دەست ناكەوى:

﴿ ۲۴ أم للإنسان ما تمنى ﴾ ناخۇ بۇ ھەرمۇيەكى كافر ھەرچى بخوازى ھىہ؟! واتە: كەنەوان پىيان وايە دواروژ پەرستراوہكانيان فرىايان دەكەون و تكيان بۇ ئەكەن، بىر لە شتىوا نەكەنەو ھەرگىزىش نابى ﴿ ۲۵ فلكم الآخرة والأولى ﴾ چوون ناخىرەت و دنیا، ھەر بۇ خواى ھەق (اللە) يە، ئەكە بۇ غەبرى ئەو، لەبت وخواكانيان تابتوانن شەفاعەت بۇ پەرستيارەكانيان بگەن.

ئكاو شەفاعەت ھەر خوا ئىزن بداو رازى بى:

﴿ ۲۶ وكم من ملك فى السموات ﴾ فرىشتەيەكى زۆرلە ئاسمانەكاندا ھەن ﴿ لا تغنى شفاعتهم شيئا ﴾ تكيان ھىچ كەلك نابەخشى بۇ پەرستيارەكانيان، مەگەر ئەو بقاتەى ئىوہ چوئ تكيان وەرئەگىردى بۇتان؟! ﴿ إلا من بعد ان يادن

الله لمن يشاء ويرضى ﴾ مەگەر پاش ئەوہى بۇ ھەركەسىك خوا خۇى بىھوى و رازى بى مۆلەت بدات فرىشتە تكاى بۇبكات، ئەوہش بۇ پىاوہ راسال و صالحەكان دەينت.

موشرىكەكان كچان دەكەنە مىندالى خوا:

﴿ ۲۷ إن الذين لا يؤمنون بالآخرة ﴾ بىگومان ئەوانەى باوہريان بەپاشە روژ نىہ و پىيان وايە زىندو بىونەوہو لىپرسىنەوہ نىہ ﴿ ليسمون الملائكة تسمية الأنثى ﴾ ناوى مېنە لە فرىشتەكان دەنن! واتە: ئەلەين فرىشتە كچىخوان ﴿ ۲۸ وما لهم به من علم ﴾ ئەوان ھىچ زانبارىيەكىيان بەوتەكەيان نىہ ﴿ إن يتبعون إلا الظن ﴾ بەلكو ھەردواى گومانى ناوہواو پوچ دەكەون ﴿ وإن الظن لا يغنى من الحق شيئا ﴾ لەكاتىكدا گومانىش مروژ لەراستى بى نىاز ناكاو جىئى حەقىقەت ناگريتەوہ.

﴿ ۲۹ إن الذين لا يؤمنون بالآخرة لیسمون الملائكة تسمية الأنثى ﴾ وما لهم به من علم إن يتبعون إلا الظن وإن الظن لا يغنى من الحق شيئا ﴿ ۳۰ فأعرض عن من تولى عن ذكرنا ولم يرد إلا الحيوة الدنيا ﴾ ﴿ ۳۱ ذلك مبلغهم من العلم إن ربك هو أعلم بمن ضل عن سبيله. وهو أعلم بمن اهتدى ﴾ ﴿ ۳۲ وما فى السموات وما فى الأرض إلحزى الذين استوا بما عملوا ويحزى الذين أحسنوا بالحسنى ﴾ ﴿ ۳۳ الذين يحسبون كثير الإنبر والفواحش إلا اللهم إن ربك واسع المعرفة هو أعلم بكم إذا أنشأكم من الأرض وإذا أنشأكم في بطون أمهاتكم فلا تتركوا أنفسكم هو أعلم بمن اتقى ﴾ ﴿ ۳۴ أفرأيت الذى تولى ﴾ ﴿ ۳۵ وأعطى قليلا وكدى ﴾ ﴿ ۳۶ أعنده علم الغيب فهو يرى ﴾ ﴿ ۳۷ أم لم يبتأ بما فى صُحف موسى ﴾ ﴿ ۳۸ وأبزهيم الذى وفى ﴾ ﴿ ۳۹ ألا نرى رازة ووزر آخرى ﴾ ﴿ ۴۰ وأن ليس للإنسن إلا ما سعى ﴾ ﴿ ۴۱ وأن سعيه سوف يرى ﴾ ﴿ ۴۲ ثم يجزئه الجزاء الأول ﴾ ﴿ ۴۳ وأن إلى المنتهى ﴾ ﴿ ۴۴ وأنه هو أضحك وأبكى ﴾ ﴿ ۴۵ وأنه هو أمارت وأخيا ﴾ ﴿ ۴۶

له نه هلی باتل و ناهق وازینه:

﴿ فاعرض عن من تولى عن ذكرنا ولم يرد إلا الحياة الدنيا ﴾ جا که واپو پشت هه لکه له وهی پوی وهرچه رخن دووه له (قورنان) ی ئیمو . جگه له ژبانی نه م دنیا یهش هیچی تری ناوی ﴿ ذلك مبلغهم من العلم ﴾ نه وه نه وپه ری زانیاریانه که دنیا یان هه لبرژاردووه به سه رئاخیره تدا !! ﴿ ان ربك هو اعلم بمن ضل عن سبيله ﴾ بیگومان په رور دگاری تو زاناتره به حالئ نه وکه سه ی له ریگه ی خوا لایداوه ﴿ هو اعلم بمن امتدى ﴾ هه ر نه ویش زاناتره به حالئ نه وکه سه ی که ریگای راستی هه لبرژاردووه . هیدایهت و رینوین بووه . به پیی کرده وه کانیشیان پاداشت وهرده گرنه وه تو له ددرین ﴿ والله ما فى السموات وما فى الارض ﴾ هه ر بوخوایه چی له ناسمانه کان وچی له زه ویدایه . واته : هه رچی یان تیدایه مولک و دروستکراوی نه وه ﴿ فيجزى الذين اساءوا بما عملوا ﴾ تاله پاشه روژدا پاداشی به دکاران بداته وه به کاره کانیان ﴿ ويجزى الذين احسنوا بالحسنى ﴾ و پاداشتی چاکه کارانیش بداته وه به پاداشتیکی چاکتر .

موسلمان له گوناھی مه زن و کاری دزیو خو به دوورده گریت:

﴿ الذين يجتنبون كبائر الاثم والفواحش الا اللعنه ﴾ نه وانه ی که خو یان به دوورده گرن له گونا هه گوره کان وکاره دزیو ه کان . به لام ورده گوناھی بچووک خوا ده یان بووری ﴿ ان ربك واسع المغفرة ﴾ بیگومان په رور دگاری تو نه ی موحه ممه د !! لیبور دنی زور و فراوانه ﴿ هو اعلم بكم ان نشاكم من الارض ﴾ نه و به هه موو کارو بارتان له خو تان زاناتره . کاتی دروستیکردون له زه ویی ﴿ ان انتم اجنة فى بطون امهاتكم ﴾ وه کاتی کوژیله بوون له سکی دایکتاندا ﴿ فلا تزكوا انفسكم ﴾ جا که واپو پاکانه بوخوتان مه کن و . خو تان هه ل مه کیشتن ﴿ هو اعلم بمن اتقى ﴾ نه و زاناتره به و که سه ی خو ی ده پاریزی و سنوورده کانی نابهرینی .

نه و ی گو ی بیست نابی و ، چکوش ده کا موسلمان نییه :

﴿ افرأيت الذى تولى ﴾ نایا نه وکه سه ت دیت رووی له شوینکه وتنی ئیسلام وهرچه رخن د . پاش نه وه ی ویستی شوینیکه و ی ﴿ واعطى قليلا واكدي ﴾ و که مه ی که له سامانی به خشئ و ده ستی گرتنه وه ؟ ﴿ اعنده علم الغيب فهو يرى ﴾ نایا نه و که سه زانستی غیبی لایه . وانه بینی که غیری خو ی سزای دواوژیله سه ر هه لده گری ؟ ! گوتراوه : نه وکه سه (وه لیدی کوپی موغیره) بووه .

رووپه رده کانی موسا و ئیبراهیم:

﴿ ام لم ينبا بما فى صحف موسى ﴾ نایا هه وائی پینه دراوه به وه ی له سفره کانی موسا ﴿ وابراهيم الذى وفى ﴾ و صوحوفی (ئیبراهیم) ی وه فاداردا هاتووه : ﴿ الا تذر ازره وزر اخرى ﴾ که هیچ که سیک گوناھی یه کیکی تر هه لناگری . له وه ده چیت نه م کرین و فروشتنه (وه لید) کرد بیتی . چونکه جاریکیان ویستی ئیمان و باوه ر بینی . که چی پیاویک په شیمانی کرده وه و تی : بوچی ئیمان دینیت . نه گهرشتیکم بده تی من گونا هه کانت بو هه لنه گرم !! نه میشت له بهرام به ر نه وه وه به لینی نه اندازه یه مال و سامانی دایه و . پاشانیش هه مووی نه دایه و قسه که ی خو ی نه برده سه رو په شیمان بوویه وه جابو خسته پش چاوی هه ماقه تی و . نایه تی : (افرايت الذى تولى ..) هاته خواره وه ﴿ وان ليس للإنسان الا ما سعى ﴾ و بوهیچ ئاده میزادیک نیه پاداشتی کرده وه ی خو ی نه بی . نه و کارانه نه بی کاتی خو ی هه ولی بو داوه و کردوویه تی . پی شه و (شافعی و مالیک) - خوا لییان رازی بیث - هه ردو و له م نایه ته وه وهریان گرتووه که پاداشتی قورنان خویندن به مردو و ان ناگا . نه گهرچی "هه دیه" شی بو یکن . چونکه نه وه

ہول و کوششی خوی نییہ، بہ لآم پیٹھوا (نہ حمہد) و دہستہ یکہ کی تری زانایان پایان وایہ کہ: پاداشتی (قراءۃ) بہ مردووان نہگا، بہ مہرجی کہ بہ پارہ وپوول نہ خوینری ﴿^{۴۱} وان سعیه سوف یری﴾ و بیگومان ہول و کارہ کہی لہدواییدا لہ ترازو و ہکیدا دہیینریٹ. (قال ابن ابی العز: إتفق اهل السنة: ان الأموات ينتفعون من سعی الأحياء بأمرين:

أحدهما: ما نسب إليه في حياته.

الثاني: دعاء المسلمين و استغفارهم له. واما الصدقة و الحج على نزاع فيها يصل إليه من ثواب الحج. فعن محمد بن الحسن: أنه إنما يصل الميت ثواب النفقة و الحج للحجاج. و عند عامة العلماء: ثواب الحج للمحجوج عنه و هو الصحيح. و اختلف في العبادات البدنية: كالصوم و الصلاة و قراءة القرآن و الذكر. فذهب (ابو حنيفة و احمد و جمهور السلف) إلى وصولها. و المشهور من مذهب الشافعی و مالک عدم وصولها. و ذهب اهل البدع من اهل الکلام إلى عدم وصول شئ البتہ. لا الدعاء و لا غیرہ. و قولہم ہذا مردود بالکتاب و السنۃ. المحقق علی کتاب شرح اصول اعتقاد اہل السنۃ و الجماعۃ، للدکتور احمد بن سعد بن حمدان الغامدی - الاستاذ بقسم العقیدۃ - بجامعة ام القرى مکۃ المکرمۃ. ﴿^{۴۲} ثم يجزاه الجزاء الأوفی﴾ پاشان پاداشت دہدیریٹہوہ بہتہ و اوترینی پاداشت و اتہ: ہیج شتیکی لیکہم ناکریٹہوہ و ہر بہ پیی جوری کردہوہی خوشیہ تی.

ہندی صیفات خی خوی بہ بہ زہی:

﴿^{۴۳} وان إلى ربك المنتہی﴾ و بہ راستی سہرہ نجامی ہموو ئیش و کاری ہریولای پەرہردگارت نہ گہریتیہوہ ورد و درشت لہ گہل نادمیزاد نہ کولریٹہوہ. ئیمامی (بوخاریی) لہ (ئین عہباس)وہ ہیٹاویہ تی: ((سجد النبی ﷺ بالنجم. و سجد معہ المسلمون و المشرکون و الجن و الإنس)) و اتہ: پیٹھمبہر ﴿سورہ تی (نہجم) ی خویندو سورڈہی برد. و ہ ہر وہا موسلمانان و. ہاوبہش دانہران و جنوکو نادمیش لہ گہلی سورڈہیان برد. ﴿^{۴۴} وانہ هو أضحک و ابکی﴾ و بہ راستی ہر خواہ مروتہ دکاتہ پیکہن و گریان و ہ ہموو خوشی و ناخوشیہک بہدہستی نہوہ. ﴿^{۴۵} وانہ هو امات و احیہ﴾ و ہ ہر نہوہ نہمرینی و نہژینی. ﴿^{۴۶} وانہ خلق الزوجین الذکر و الانثی﴾ بہ راستی ہر نہو زاتیہ کہ جوتی نیر و مینی دروستکرد. ﴿^{۴۷} من نطفۃ إذا تمنی﴾ لہ ناویکی کہم کاتی لہ پشتی پیاوو لہ سینہی نافرہتہوہ ہلڈہقولی و دہرژتہ ناومندالدانہوہ. ﴿^{۴۸} وان علیہ النشأۃ الآخری﴾ بیگومان دروست کردنہوہ کہی تر - دواي مردن - لہ سہرخواہ ﴿^{۴۹} وانہ هو اغنی و اقنی﴾ ہر نہو زاتہ کار بہ جینیہ ہندی لہ بہندہکانی دہولہمہند دہکاو، ہندیچکیش ہژار. ﴿^{۵۰} وانہ هو رب الشعری﴾ و ہ ہر نہوہ پەرہردگاری نہستیہری شیعرا.

نہستیہری شیعرا: لہوہرزی زستانی ئیمہدا دہرٹہکہوی، بہ لآم لہ سہردہمی نہستیہرہ ناسہکانی (مصری) کوندا لہہوہلی ہاویندا دہرکہوتوہ، نہم نہستیہریہ خاوہن گویہکی گہورہیہ، قہوارہکی بیست نہوہندہی گوی خورہ!! و دہووریہ کہشی وک دوری خورہ لہ ئیمہوہ، بہ لکو بہ زیادیشہوہ، کہ نہو زیادہیہ بہیہک ملیون بہراوردکراوہ! نہزاین کہ خیرایی تیشک لہ تہنہا چرکہیہک دا (۳۰۰) ہزار کیٹو مہترہ، دہی تیشکی خور لہ بہر دوریہ کہی لہماوہی (۸) دہقیقہو (۱۳) چرکہدا نہو جا نہگاتہ ئیمہ، لہکاتیکا جیاوازی نیوانمان (۱۵) ملیون کیلومہترہ.. بہ لآم شیعرا بہ (۱۱۰) سال نہگات، جا نہبی نہوہندازہیہ چہندی! نہوہستیہریہ "لہکاتی زورگہرمادا لہ پشتی بورجی (جہوزا) و ہ ہلڈیٹ" بویہش بہتاییہت دہست نیشانی نہوہستیہریہ نہکات، چونکہ کاتی خوی ہندی لہ تیرہکانی

عهرب نه یانپهرست. ﴿وَاِنَّ اَهْلَكَ عَادًا اَوَّلٰی﴾ وه تهناهر نهوزاته بوو گهلی عادی یه که می له ناویرد هرچه نده زور به ده سلات و به تواناش بوون، که چی کاتی سه ریچیان کرد له پیغه مبره که یان (هوود) خواله ناوی بردن. ﴿وَتَمُودَ فَمَا اَبٰی﴾ وه گهلی سه موودیشی له ناو برد که سی لی نه میشته وه. ﴿وَقَوْمَ نوحٍ مِنْ قَبْلَ﴾ وه پیش گهلی عادو سه موود، هوژی نوحیشی له ناویرد ﴿لَهُمْ كَانُوا هُمْ اَظْلَمَ وَاَطْفٰی﴾ چونکه به راستیی نهو گهلی نوحه سته مکارتر و سه رکیش تر بوو له عادو سه موود ﴿وَالْمُتَفَكِّهَ اٰهَوٰی﴾ وه همروه ها گوند و شاره کانی گهلی (لوط) یشی سه روو ژیر کرد ﴿فَعَسَاهَا مَا غَشٰی﴾ جا به جوړاو جوړی سزای سخت دایپوشین ﴿فَبَاٰی آلاءِ رَبِّكَ تَتَمَارٰی﴾ جا که وایوو له چ نیعمه تیک له نیعمه ته کانی پهره دگارت گومانت هیه.

پیغه مبریش هر ترسینه ریکه له ترسینه ران:

﴿هٰذَا نَذِيرٌ مِنَ النَّذْرِ اَوَّلٰی﴾ نه مه (موحه مه) ترسینه ریکه له جوړی ترسینه ریکه کانی پیشوو، واته: نه مه یه که که س نییه، به لکو گه لیک له په یامبران پیش نه میس هاتوون ﴿اَزَفَتِ الْاَزْفَةُ﴾ "قیامت نزیک بوته وه" ﴿لَیْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللّٰهِ کَاشِفَةٌ﴾ جگه له خواش که سیکی تر نییه کاتی هاتنی به دیار بخا، وه کو له جیگایه کی تردا ده فهرموی: (لایجلیها لوقتها إلا هو...) نه عراف/ ۱۸۷ ﴿اَفَمَنْ هٰذَا الْحَدِیْثِ تَعْجِبُوْنَ﴾ جا ثایائیوه له و ته یه "قورئان" سرسام نه بین؟! ﴿وَتَضْحَكُوْنَ وَلَا تَبْكُوْنَ﴾ و پیده که من "له کاتی بیستنیدا" و ناگرین "تاپه ند و ناموزگاری پی وهر بگرن، نه بوو وانه بویه" ﴿وَاَنْتُمْ سَامِدُوْنَ﴾ وه به رده وام نیوه بی ناگاو سه رگرم ده بین! ﴿فَاسْجُدُوا لِلّٰهِ وَاعْبُدُوا﴾ جا هرته نیا سوژده بوخوا بهرن، وه نه ویش بیهرستن به ته نیا، ده سا هه موو به دلسوزانه کرنووش بهرن بوخوا بیهرستن و، هیچ که سی که مه کنه هاوبه شی، به تاییهت (لات و عوزاو مه نات) تان.

وَاِنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْاُنْثٰی ﴿۱۵﴾ مِنْ طُفْلَةٍ اِذَا تَمَنَّی ﴿۱۴﴾ وَاَنَّ عَلَیْهِ الشَّاءَ الْاٰخَرٰی ﴿۱۷﴾ وَاِنَّهُ هُوَ اَعْنٰی وَاَقْنٰی ﴿۱۸﴾ وَاِنَّهُ هُوَ رَبُّ الشَّعْرِ ﴿۱۹﴾ وَاِنَّهُ اَهْلَكَ عَادًا اَوَّلٰی ﴿۲۰﴾ وَتَمُودًا فَمَا اَبٰی ﴿۲۱﴾ وَقَوْمَ نوحٍ مِنْ قَبْلَ اِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ اَظْلَمَ وَاَطْفٰی ﴿۲۲﴾ وَالْمُؤْتَفِكَةَ اٰهَوٰی ﴿۲۳﴾ فَعَسَاهَا مَا غَشٰی ﴿۲۴﴾ فَبَاٰی آلاءِ رَبِّكَ تَتَمَارٰی ﴿۲۵﴾ هٰذَا نَذِيرٌ مِنَ النَّذْرِ اَوَّلٰی ﴿۲۶﴾ اَزَفَتِ الْاَزْفَةُ ﴿۲۷﴾ لَیْسَ لَهَا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ کَاشِفَةٌ ﴿۲۸﴾ اَفَمَنْ هٰذَا الْحَدِیْثِ تَعْجِبُوْنَ ﴿۲۹﴾ وَتَضْحَكُوْنَ وَلَا تَبْكُوْنَ ﴿۳۰﴾ وَاَنْتُمْ سَامِدُوْنَ ﴿۳۱﴾ فَاَسْجُدُوا لِلّٰهِ وَاعْبُدُوا ﴿۳۲﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
اَقْرَبَتْ السَّاعَةُ وَاَنْشَقَّ الْقَمَرُ ﴿۱﴾ وَاِنْ يَرَوْا آیَةً یَعْرِضُوْا
وَقَوْلُوْا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ ﴿۲﴾ وَكَذَّبُوْا وَاتَّبَعُوْا اَهْوَاَءَهُمْ
وَکُلَّ اَمْرٍ مُّسْتَقَرٌّ ﴿۳﴾ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْاَنْبِیَاءِ
مَا فِیْهِ مُزْدَجَرٌ ﴿۴﴾ حِکْمَةٌ بَلِیْغَةٌ فَمَا تُصْنِ النَّذْرُ
﴿۵﴾ فَاَقُولُ عَنْهُمْ یَوْمَ یَدْعُ الدَّاعُ اِلَی شَیْءٍ وَّتُکْفَرُ ﴿۶﴾

له (۱۳) شه عبانی (۱۴۱۷) ک بهرامبر به ۱۹۹۶/۱۲/۲۳ له شاری (میریوان) له ته فسیری نه مه سووره ته بوومه وه.

والحمد لله رب العالمین.

*** **

۵۴- سوورده تی قده مه به

مه که پیوه (۵۵) نایه ته، جگه له نایه تی (۴۴)

به ناوی خوی به خشنده میهره یان

به موعجیزه گهره وگرنگیه: (واته: له تبوونی مانگ) له سر داوی بته پرسته کان دهس پی نه کات و چاره سه ری بیرو باوه ری جاهیلی ده کات، له داوی سوورده تی (الطارق) وه هاتوته خواره وه. پاشان باسی روژی دواپی ده کا،

تابه شکو خوانه ناسان داچله کین، وه ههروهه داوی باسی بی پرواکانی مهککه، باسیکی بی پروایانی گهلانی پیشویش دهکا، ئینجا باسی تاغوت و ملهوپرهکان و دهره نجامیان دهکا.. پاشان به بی پرواکانی مهککه نه لیت: هوشیارین! نه گینا نه وهی دوو چاری نه وان بوو، یه خه ی ئیوهش دهگری، له فهرموده دهکا - نه بو واقید هیناویه تی - هاتوو: پیغه مبهه ﷺ له نویژی جهژنه کاند، ههروهه له بونه گشتیه کاند، سوورتهی (قاف) و (اقتربت الساعة) ی دهخویند.

قیامهت نزیک بوویه و دو مانگیش بوو به دوو کهرتیه وه:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ * **﴿اقتربت الساعة وانشق القمر﴾** پوژی قیامهت نزیک بوته وه، مانگیش له تبوو، گه لیک زور له رافه که رانی قورئان رایان وایه که مانگ له سهه داوی نه وانه لهت بوو و به چاوی سه ریش بینیان، نه مهیش پینج سال پیش کوچکردن بوو بومدینه، بو نه مهیش (بوخاری و موسلیم) له کتیه به کانی خویندا هیناویانه که: مهککه ییه کان داویان له په یامبهه ﷺ کرد که نیشانه یه کی راستیی خو بیان نیشان بدات، نه ویش مانگی بولهت کردن! به شیوه که نه شکوه تی (حیرا) یان له نیوان ههردوو پارچه کهیدا دیت، له گه لی ریویه تی تر دا هاتوو: ((انشق القمر علی عهد رسول الله ﷺ فرقتین، فرقة علی الجبل، وفرقة دونه، فقال رسول الله ﷺ اشهدوا)). واته: له سهه دهستی پیغه مبهه ری خوادا ﷺ مانگ له تبوو و بوو به دوو پارچه، به شیکی که وته سهه کیوه که و، نه ویکه شی که وته خواره وهی، جا پیغه مبهه ﷺ فهرموی: ئیوه شایه دین و بی بینن. (سهید قوتب) نه لیت: نه م رو داوه به چه ندین ریویه ت له گه لی دیاری کردنی جیگا وکات و شکلیدا.. دانسی پیدا نراوه، بی پرواکانیش نه یانتوانی به دروی بخه نه وه، جاکه وابوو نه بی بووی، نه گینا ململانیمان دهکرد، چونکه له وکاته دا ته نها نه وه نده یان وت: که جادووی لی کردوین...!! وه ههروهه (اقترب للناس حسابهم وهم فی غفلة معرضون) (۱/۲۱) پشتگیری نزیک بوونه ی نه و پوژی قیامه ته دهکا. پیشه و (نه حمه د) له (سهه ل) وه هیناویه تی که پیغه مبهه ﷺ ده فهرموی: ((بعثت انا والساعة هکذا)) ههه نه وکاته که من کرامه پیغه مبهه ﷺ له گه لی قیامه تا وه کوپه نجه ی شایه دومان و په نجه ی ناوه راست (السبابة والوسطی) بووم. واته: نه وه نده له یه که وه نزیک بووین.

بته پرسته کان روو له نیشانه و موعجزه کان و مرده گیرن:

﴿وان یروا آیه یعرضوا﴾ وه نه گه هه ره به لگه و نیشانه یه که بی بینن که: به لگه بی له سهه راستیی پیغه مبهه، پشت هه لده که و گویی ناده نی **﴿ویقولوا سحر مستمر﴾** و نه لین نه مه جادوویه کی هه می شه یی و هه موو کاتییه. **﴿و کذبوا و اتبعوا أهواءهم﴾** په یامبهه ریان به دروژن زانی و، داوی هه واهه وه سی خو یان که و تن **﴿وکل امر مستقر﴾** وه هه موو کاریک له چاک و خراب کاتیکی بو هه یه قهراری تیداده گریت **﴿ولقد جاءهم من الانباء ما فیه مزدرجر﴾** سویند ده خوم بیگومان نه وه نده هه والی تیاچوونی سهه مکاران یان بو هاتوو هه بیانگیریتیه وه له شیک **﴿حکمة بالغة﴾** نه م قورئانه ش حیکمه تیکی تیرو ته واهه گه یشتوته نه و په یی تیرو ته واه ی له حیکمه تدا **﴿فما تفر النذر﴾** جا چ که لکی ده به خشی تر سین هه کان کاتی باوه رنه مینن و که لک وهر نه گرن له قورئان و له په یامبهه ﷺ، چونکه گویی خو یان یان که پر کردوه، چاوی خو یان یان له ناستی هه قوو راستیی کویر کردوه، وه که نه م نایه ته ییش ده فهرموی: (وما تغنی الآيات والنذر عن قوم لا یؤمنون) (۳۱/۱۰).

خوانه ناسان روژی بهری حالیان به د حاله :

﴿ **فَقُولْ عَنْهُمْ** ﴾ جا که و ابو پشتیان لی هله بکه نهی موحه ممه! ﴿ **دِه مه قالیان له گهل مه که** ﴾ ﴿ **یوم یدع الداع** ﴾ **إلى شئ نکر** چاوه رنی نهو روژه بکه که جارچی که (واته: نیسرافیل) بانگی خهک دهکات بوشتیکی بیزارو ناخوش و ناله بار، چونکه پرله نیش و نازار وخه وخهت ﴿ **خشعا ابصارهم** ﴾ چاویان شوپرو ناتوانن هه لیپن له بهر سامناکی نهو روژه ﴿ **یخرجون من الأجداث** ﴾ له وروژده له گوپ دینه دهر وه ﴿ **كانهم جراد منتشر** ﴾ له زورییدا ده لیی کولله ی بلاوه بوون ﴿ **مطعین إلى الداع** ﴾ به خیریای دهچن بوای جار چی که و له ترساندا دوانا که ون ﴿ **يقول الكافرون هذا يوم عسر** ﴾ کافرو بی باوه ره کان نه لین: نه مرؤ روژیکی سه خته، دیاره ته نها بو نه وان سه خته، نه ک بو باوه رداره کان، وه ثم نایه ته نه فهرموی: ﴿ **فذلك يومئذ** ﴾

یوم عسر، علی الکافرین غیر یسیر (۷۴-۹-۱۰)

سه رگوروشته ی هوزه که ی نوح عیبه رتی تیدایه :

ئینجا بو دلنه وایی په یامبه ر ﴿ **گه لیک له نه زیهت** ﴾ و نازاری گه لاتی پیشوو دینی، وه که نه فهرموی: ﴿ **كذبت قبلهم قوم نوح** ﴾ پیش (قوره یش)، (گه لی نوح) یش بی باوه ر بیان کرد ﴿ **فكذبوا عبدا وقالوا مجنون ولزدجر** ﴾ جا بهنده ی ئیمه یان (نوح) به دروژن زانی و پروایان پی نه هیناو و تیان: دیوانه و شیته، وه له گه یاندنی په یامه که ی، خوا ریگری کرا، ثم نایه ته ش هر نه و مانایه ده دا که ده فهرموی: ﴿ **الئن لم تنته یانوح لتکونن من المرءة یومین** ﴾ ﴿ **فدعا ربه انی مغلوب** ﴾ ئینجا نوح - دوا ی (۹۵۰ سال) - داوا ی له په روه ر دگاری خو یکرد و وتی: خواهه! بیگومان من شکستم خورادووه ﴿ **فانتصر** ﴾ ده سا توله یان لی بستیته و سه رمخه، ثم داوا یه ش پاش مه یووس بوون بوو لییان و به فهرمانی خواشبوو ﴿ **ففتحنا ابواب السماء بماء منهمر** ﴾ ئینجا ئیمه یش دهرگاکانی ناسمانمان به بارانیکی

سُورَةُ الْفَتْحَةِ
خُشْعًا أَبْصَرُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌ ﴿٧﴾
مُطْعِمِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ﴿٨﴾ كَذَبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدَجَرَ ﴿٩﴾ فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرْ ﴿١٠﴾ فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ ﴿١١﴾ وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدِيرٍ ﴿١٢﴾ وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ الْأَوْجِ وَدُسِّرُ ﴿١٣﴾ فَجَرَى بِأَعْيُنِنَا جَزَاءً لِمَن كَانَ كُفِرًا ﴿١٤﴾ وَلَقَدْ تَرَكْنَاهُ آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿١٥﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿١٦﴾ وَلَقَدْ سَرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿١٧﴾ كَذَبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿١٨﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ ﴿١٩﴾ نَزَعَ النَّاسُ كَانَهُمْ أَعْجَارُ نَخْلٍ مُقْعَرٍ ﴿٢٠﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿٢١﴾ وَلَقَدْ سَرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٢٢﴾ كَذَبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذْرِ ﴿٢٣﴾ فَقَالُوا أَبَشْرًا مِمَّا وَجَدْنَا نَبْعُهُ إِنَّا إِذَا لَبِئْنَا ضَلَّلَ وَسُعِرَ ﴿٢٤﴾ أَلَمْ يَلِ الْذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا لَ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌ ﴿٢٥﴾ سَيَعْلَمُونَ عَذَابَ الْكَذَّابِ ﴿٢٦﴾ الْآشِرِ ﴿٢٧﴾ إِنَّا أَمَرْنَا لُوطَ بْنَ هَارُونَ أَنْ يُهَيِّجْ أَهْلَهُ لِقَابِ رَبِّهِمْ وَأَصْطَفِرْ ﴿٢٨﴾

به خو پمکردنه وه ﴿ **وفجرتا الأرض عيونا** ﴾ زهوی شمان به ناوی کانیوا ده کان ته قانده وه هاته هه لقولان، ته نانهت له ته نووره کانی شیان وه ﴿ **فالتقى الماء على امر قد قدر** ﴾ نیترا وه که - ناوی ناسمان و کانیوا ده کان - هه ردوو به یه که گه یشتن له سه رفهرمانی له خواوه بریاری درابوو، باه کورتیی: خوی گه و ره دهرگاکانی ناسمانی به لیژمه لیگردنه وه له نیو زهوی شه وه له هه موو لایه که وه ناوه لقولیی و هه ردوو ناوه که گه یشتنه یه ک و توفان دهستی پیگردو نه وانیش له ناو چوون ﴿ **وحملناه على ذات ألواح ونسر** ﴾ و نوحی شمان له سه رچند ته خته و بزماریک - که شتییه کی ساده - هه لگرت ﴿ **تجری باعیننا** ﴾ به چاودیری ئیمه دهچوو نه مانه یشت نقوم بیی ﴿ **جزاء لمن كان كفر** ﴾ له ناو ناودا نقوم کران له بهر کوفرو بی باوه ر بیان به نوح ﴿ **ولقد تركناها آية** ﴾ بیگومان ئیمه رو داوی گه مییه که مان هیشته وه به نیشانه به لگه بو خه لکانی پهن دی لی و هر گرین ﴿ **فهل من مدکر** ﴾ جانا یا پهن د گرین هیه پهن دی لی و هر بگری

وبەرپىگەي ئەھۋۇزەدا ئەچى؟! ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنَذَرٌ﴾ جا سزاو ترساندىنى من چۆن بوو بۇيان؟! واتە: كە تۆلە بىسىنم ئاۋا ئەيسىنم، دەنيۈەش ھۇشيارىن ﴿وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ سۆيىند بەخۇا بىگومان ئىمە قورئانمان ئاسانكردوۋە بۇ ئامۇزگارىيى ۋەپەندىگرتىن ﴿لَعْنٌ كَانَ كُفْرٌ﴾ بۇ كەسىك باۋەرى پىنەكرا ﴿فَهَلْ مِنْ مَدَكِرٍ﴾ جانايا ئامۇزگارىگرو پەند ۋەرگىرى ھەيە ئامۇزگارى ۋە پەند ۋەرگىرىت؟

سەرگروشتەكەي ھۇزى عاد:

﴿كَذِبْتَ عَادَ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنَذَرٌ﴾ ھۇزى عادىش پەيامبەرەكەي خۇيان (ھود) بەدرۇ خستەۋە، ئىنجا سەيركەن بزانن سزاو تۆلەي من چۆن بوو؟! ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمِ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ﴾ بەراستى ئىمە بايەكى ساردى توندى بە لوورەمان ناردە سەريان لە رۇژىكى شوومى بەردەوامدا، لە سوورەتى: الحاقة / ۷ دا دەفەرمۇي: ﴿سَخَّرَهَا عَلَيْهِ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا﴾ ﴿تَنَزَّعَ النَّاسُ﴾ خەلكى لەزەۋىي ھەلئەگرت ۋە بەسەرا دەيدان بەدارو بەردا ﴿كَانَهُمْ عَجَازٌ نَخْلٌ مَنْعَقَرٌ﴾ ۋا لىكردبوون دەتوت بىنەدارى خورماي ھەلكىشراون ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنَذَرٌ﴾ جانايا سزاو تۆلەي من چۆن بوو؟! ئايا پىشت شكىن نەبوو؟! ﴿وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ بەراستى ئىمە ئەم قورئانەمان بۇ پەندوئامۇزگارىيى لىۋەرگرتىن ئاسانكرد ﴿فَهَلْ مِنْ مَدَكِرٍ﴾ جا ئايا كەسىك ھەيە پەندو ئامۇزگارى ۋەرگىرى؟

بەسەرھاتى ھۇزى سەموود:

﴿كَذِبْتَ ثَمُودَ بِالْإِذْرِ﴾ گەلى (سەموود) یش ترسىنەرى خۇيان (صالح پىغەمبەر) بەدرۆن دانائو، باۋەريان پىنەكرد! ﴿فَقَالُوا ابْشِرْنَا مِنَّا وَاحِدًا تَتَّبِعُهُ﴾ ئىنجا وتيان: ئايا لەكەسىك پەپرەۋى بگەين، لەئو ئەۋەمموو خەلگەدا، كە بەلای ئەۋانەۋە نەلە پياۋماقولانەۋ، نەسەرۋەتمەند؟ ﴿إِنَّا إِذَا لَفَى ضَلَالٍ وَسَعَرَ﴾ ئەگەر شوينى كەسىكى ئاۋا بگەوين! كەۋابوۋ ئىمە لەئاۋەلەۋ شىتيدايى؟! ﴿الْقَى الذِّكْرَ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا﴾ ئايا لە نىۋانماندا ۋەحىي بۇنەۋ كراۋە؟ لەكاتىكا لەۋ شايستەترمان ھەيە ﴿هَلْ هُوَ كَذَابٌ أَشَرٌ﴾ ھەرگىز ئەۋ لەئىمە شىاوتر نىە، بەلكو ئەۋ(صالح) پياۋىكى درۆن ۋە بەفیزە! ئەيەۋى بەۋ درۆيانەۋەي خۇيە بىي بەگەرەۋ سەرۋكمان ﴿سَيَعْلَمُونَ غَدًا مِنَ الْكَذَابِ الْأَشَرِّ﴾ خوا دەفەرمۇي: سبەينى ئەزانن ۋە بۇيان دەرەكەۋىت كە: درۆزنى بەفیز كىيە، صالح، يان ئەۋان؟! ﴿إِنَّا مَرْسَلُوا النَّاقَةَ فِتْنَةً لَهُمْ﴾ دووبارە خوا فەرمۇي: بىگومان ئىمە ئەۋ وشتەرە مىيە لەبەردىكى رەق ۋەتەق ۋە ساف ۋە لووس، لەسەر داۋاي خۇيان بەدەردىننن ﴿فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ﴾ جا تۇش چاۋەروانيان بگەۋ بەئارام ۋە خۇگىرە لەسەر ئەزىيەت ۋە ئازاريان تا فەرمانى خوا دىت ﴿وَنَبْنِهِمْ أُنَ الْمَاءِ قَسَمَةً بَيْنَهُمْ﴾ ۋە ھەۋاليان پىيدە كە ئەۋناۋە بەشكراۋە لەنىۋانياندا، رۇژى بۇئەۋان ۋە رۇژىكىش بۇ وشتەرەكە، ۋەك ئەفەرمۇي: (ھەزە ناۋە لەا شىرب ۋەلكم شىرب يۈم معلوم) (۱۵۵، ۲۶) ﴿كُلْ شَرْبٌ مُحْتَضَرٌ﴾ ھەموۋكەسى لەسەرەبەشى خۇيدا ئامادە دەبىت، واتە: ئابى ھىچ لايەك بىرواتە سەر بەشى ئەۋلاكەي تر ﴿فَنَادُوا صَاحِبَهُمْ﴾ ئىنجا ئەۋانە لەباتى گويىرايەلىي، بانگى ھاورپىكەيان كرد كە پياۋىكى كەللە شەق بوو، ئىنجا ھەليان نا بۇ كوشتنى وشتەرەكە ﴿فَتَعَاطَى فَقْعَرٌ﴾ جا ئەۋىش بەگويى كردن ۋە بىياكانە رۇيشت ۋە شمشىرىكى لىئەلگرت ۋە قاچى پەراندو كوشتتى! ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنَذَرٌ﴾ جا سزاو تۆلەي من چۆن بوو؟! ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾ بەراستى ئىمەيش تەنيا نەعرەتەۋ دەنگىكى سامناكمان ناردە سەريان، جوبرىل ھات ۋە قىراندى بەسەرياندا ﴿فَكَانُوا كَهَشِيمٍ الْمُحْتَظَرِ﴾ جا ھەموو ۋەك پوۋشى ۋەردبوۋى خاۋەنى

حظه‌ریان لیهات که‌کوی ده‌کاته‌وه بۆ‌مه‌ره‌کانی له‌زستاندا ^{۲۲} **﴿ ولقد یسرنا القرآن للذكر ﴾** بی‌گومان ئی‌مه قورئانمان ناسانکرد بۆ‌په‌ندو نامۆزگاری لی‌وه‌رگرتن **﴿ فهل من مدکر ﴾** جائایا په‌ند و‌ه‌گری‌ه‌یه‌! چیرۆکی هۆزی لوط:

﴿ ۲۳ کذبت قوم لوط بالنذر ﴾ گه‌لی (لوط) یش‌بروایان نه‌کرد به‌ترساندنه‌کانی پی‌غه‌مبه‌ره‌کیان (لوط) - سه‌لامی له‌سه‌ربی^۲ - له‌سزای خوا له‌سه‌رکاره‌دزی‌وه‌کیان ^{۲۴} **﴿ إنا أرسلنا علیهم حاصبا ﴾** به‌راستی ئی‌مه‌ش با‌یه‌کی توندان ناره‌سه‌ریان و ورده‌زیخی تیده‌گرتن **﴿ إلا آل لوط ﴾** به‌لام نالی لوط: خو‌ی و دوو‌کچه‌که‌ی که‌بروایان هی‌تابوو **﴿ نجیناهم بسحر ﴾** له‌به‌ره‌بیانیکی زودا پزگاران کردن له‌وسزایه‌ی بۆ‌نه‌وان هات ^{۲۵} **﴿ نعمة من عندنا ﴾**

ئه‌و رزگارکردنه‌نیعمه‌ت و‌چاکه‌یه‌ک بوو له‌لایه‌ن ئی‌مه‌وه **﴿ كذلك نجزي من شکر ﴾** ئاوا هه‌ر که‌سی‌ک سوپاسگوزاری من بکات و‌بروا بی‌نی، ئه‌وا ئی‌مه‌یش هه‌ر ئاوا پاداشتی ئه‌ده‌ینه‌وه ^{۲۶} **﴿ ولقد انذرهم بطشتنا ﴾** بی‌گومان پی‌شتر له‌هه‌له‌مه‌تی توندی ئی‌مه لوط ناگاداری کردبوون **﴿ فتماروا بالنذر ﴾** که‌چی گومانیان هه‌بوو له‌ترساندنه‌کان ^{۲۷} **﴿ ولقد راودوه عن ضیف ﴾** بی‌گومان داوای می‌وانه‌کانیان لی‌کرد به‌مه‌ستی نیربازی و‌کاری دزی‌و! **﴿ فطمسنا عینهم ﴾** ئی‌مه‌یش کویراییمان داهینان، ئه‌وه‌بوو به‌ناویه‌ک‌تردا ئه‌هاتن و‌ئه‌چوون می‌وانه‌کانیان نه‌ده‌بی‌نی **﴿ فذوقوا عذابی ونذر ﴾** ده‌سابچی‌ژن سزاوتۆ‌له‌ی من ^{۲۸} **﴿ ولقد صبحهم بكرة عذاب مستقر ﴾** بی‌گومان له‌به‌ره‌بیانیکی زودا سزایه‌کی توندو هه‌میشه‌یی ده‌رگای پی‌نگرتن، جو‌بریل شاره‌که‌یانی له‌بن هی‌ناو به‌رزی کرده‌وه‌و کوتای به‌سه‌ریانداو، به‌فه‌رمانی خوا به‌رده‌بارانی کردن و هه‌موو تیا‌چوون ^{۲۹} **﴿ فذوقوا عذابی ونذر ﴾** ده‌سابچی‌ژن سزاوتۆ‌له‌ی من ^{۳۰} **﴿ ولقد یسرنا القرآن للذكر ﴾** بی‌گومان ئی‌مه قورئانمان ناسانکرد بۆ‌په‌ندو

وَيَبْتَلِيهِمْ أَنْ الْمَاءَ قَسَمَهُ بَيْنَهُمْ كُلُّ شَرْبٍ مُّخْضَرٌ ۖ فَأَدَا صَاحِبُهُمْ فَعَاطَى مُّعَمَّرٌ ۖ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنَذِيرِي ۚ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا كَهَشِيرِ الْحَظِيرِ ۚ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ ۚ كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالْأَنْذَرِ ۚ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَّجَّيْنَاهُمْ بِسِحْرِ ۚ نِعْمَةٌ مِنْ عِنْدِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ۚ وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالْأَنْذَرِ ۚ وَلَقَدْ رَاودُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنَذِيرِي ۚ وَلَقَدْ صَبَحَهُمْ بَكْرَةٌ عَذَابٌ مُّسْتَقَرٌّ ۚ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنَذِيرِي ۚ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ ۚ وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النَّذَرُ ۚ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ ۚ أَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أُولَئِكَ أَمْ لَهُمْ بَرَاءَةٌ ۚ فِي الزُّبُرِ ۚ أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُّنتَصِرٌ ۚ سَيُجْزَى الْجَمْعُ وَيَوْمَئِذٍ نَدْنُوهُمْ ۚ بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَذَىٰ وَأَمْرٌ ۚ إِنَّا الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ۚ يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ۚ إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ۚ وَنَزَّلْنَا

نامۆزگاری **﴿ فهل من مدکر ﴾** جائایا په‌ند گری‌ه‌یه‌؟ تا داچله‌کی و نامۆزگاری و‌ه‌برگری^۳ به‌لی... له‌پاش هه‌ر‌چوار داستانه‌که‌وه ئه‌م رسته‌ی (ولقد یسرنا القرآن للذكر فهل من مدکر) و‌تراوه‌ته‌وه، بۆ‌ئه‌وه زیات‌روزیات‌ر په‌ندیان لی‌وه‌ر‌بگری و مرقه‌کان جاردوای‌جار هۆشیار بب‌نه‌وه.

به‌سه‌رهاتی فیرعه‌ون و‌ده‌سته‌و به‌سته‌که‌ی:

^{۴۱} **﴿ ولقد جاء آل فرعون النذر ﴾** سویند ده‌خۆم بی‌گومان ترسی‌نه‌ره‌کانمان (مووسا و‌هاروون) هاتنه‌لای‌نالی فیرعه‌ون، به‌لکو له‌خراپه‌کاری بسله‌می‌نه‌وه ^{۴۲} **﴿ کذبوا بآیاتنا کله‌ا ﴾** که‌چی له‌باتی بروه‌ینان ته‌راوی موعجیزه‌کانی ئی‌مه‌یان به‌رو‌داناو بروایان پی‌ نه‌کردن! **﴿ فاخذناهم اخذ عزیز مقتدر ﴾** ئه‌وسا ئی‌مه‌یش گرتمان به‌گرتنی خاوه‌ن هی‌زکی‌به‌توانای تینه‌شکاو ^{۴۳} **﴿ اکفارکم خیر من اولئکم ﴾** ئایا بی‌پرواکانی ئی‌وه ئه‌ی عه‌ره‌به‌کان! باش‌ترین

له بی پروا کانی گه لی نوح و، عادو، سه مود؟ تاهوای رزگار بوونیان بی؟! نه خیر، که و ابو ئیویش هر چاو و پروانی نه ورژده بن ﴿**ام لکم براءة فی الزبر**﴾ یا خو به راته تان بۆهیه له سزا له کتیبه ناسمانیه کاندایا، واته: پسرۆله ی رزگار بوونتان بۆهاتوو که تووشی نهو به لایانه نابن؟ ﴿**ام یقولون نحن جمیع منتصر**﴾ یا خیر ئه لاین: هه موو کۆمه لیک یه کگرتوی سرکه و تووین له بهر زۆری و به میزیمان هه رگیز ناشکیین؟ ﴿**سیهزم الجمع ع ویولون الدبر**﴾ له مه پاش نهو کۆمه له تیده شکینری و پاشه پاش هه لدین و راده کهن بۆدواوه. به لی هه رواش دهرچوو چونکه له روژی به دردا هه موو تیکشکان و هه له اتن. (ئیین عه باس) ئه لی: پیغه مبه ر ﷺ له روژی به دردا چادریکی بۆ هه لدرابوو له ناو چادره که دا بهردهوام ئه یفرموو: ((انشدک عهدک و وعدک اللهم ان شئت لم تعبد بعد اليوم فی الارض ابدا)) جا ئه بویه کر (خوا لی رازی بیت) وتی: به سه نه ی پیغه مبه ر! ئه و نه ده داوات له خوا کرد، پاشان له نیو جل و بهرگی جهنگیدا هاته دهری و ئه یفرموو: ((سیهزم الجمع ویولون الدبر، بل الساعة موعدهم، والساعة ادهی و امر)). فتح الباری: ۴۵۸/۸ و ۴۸۶. ﴿**بل الساعة موعدهم**﴾ به لکو جگه له وه روژی قیامت کاتی به لینیانه ﴿**والساعة ادهی و امر**﴾ خو ئه وساتهش ناهه موارترو تالتره له سزای دنیا، واته: کوشتن و دیلبوون زۆر ناساتره له چاوسزای روژی دواپی که چاو و روانیانه.

کۆتا روژی تاوانباران:

﴿**ان المجرمین فی ضلال وسعر**﴾ بیگومان تاوانکاره کان له سه رگه ردا نییه کی دور له هه ق و له ناگریکی هه لگیر ساودان ﴿**یوم یسحبون فی النار علی وجوههم**﴾ نهو روژه که له سه ر پوو یان به ناو ناگردا رانه کی شیرین ﴿**ذوقوا مس سقر**﴾ پیان ئهوتری: ده بچیژن گه رماو سزای دۆزه خ، له پادا شتی کاره کانتاندا، ده بزانه که سیک ههیه قوتارتان بکات ﴿**انا کل شی خلقنا بقدر**﴾ به راستی ئیمه هه موو شتی کمان به ئه ندازه یه کی دیاریکراو دروست کردوه ﴿**وما امرنا الا واحده کلمج بالبصر**﴾ خو فه رمانی ئیمه ش - بۆ به دیهینانی شتی که بمانه و ی بیت هه ر یه ک وشهیه، ئه ویش وه ک چاو هه لهینانی که له خیراییدا. (مه به ست بهر وشهیه ش لی رده دا، وشه ی ((کن)) هه. ﴿**ولقد اهلکنا اشیاعکم**﴾ سویندبی به خوا که بیگومان هاو شیوه کانتانمان ئه ی قوره یش! له کوفر و بیباوه پیدایا له ناو برد ﴿**فهل من مدکر**﴾ ناخو له وه موو رو داوانه دا که سیکی ژیر و په ندوه رگه رهیه؟ ﴿**وکل شی فعلوه فی الزبر**﴾ وهه ر شتیکیان کردبی - له خیر و له شه ر - له نامه کانی فریشته کاندایا تو مارکراوه ﴿**وکل صغیر و کبیر مستطر**﴾ وهه ر بچووکی و گه وره یه ک له نه عامای خه ک نووسراوه به دیرو، بۆشیان دینینه پوو، ئیمامی (ئه حمده): ۱۵۱/۶. له خاتوو (عائیشه) وهه هی ناویه تی: ((ان رسول الله ﷺ قال: یا عائشة! إياک ومحقرات الذنوب، فإن لها من الله طالبا)) واته: پیغه مبه ر ﷺ به خاتوو عائیشه ی فرموو: خو ت له گوناخه بچوک و به هیچ دانه تراوه کان دور بگره! به راستی به لای خواوه داواکاریان ههیه.

پادا شتی پاریزکاران:

﴿**ان المتقین فی جنات ونهر**﴾ به راستی ئه وانه ش خو یان له شیرک و قه ده غه کراوه کانی خوا پاراستوو له ناو چه ندان به هه شت و رووباری فره جۆن: رووباری ناو، رووباری عاره ق، رووباری هه نگوین، رووباری شیر ﴿**فی مقعد صدق**﴾ له جیگاهه کی خو ش و په سه ندان ﴿**عند ملک مقتدر**﴾ له لای خوای پاشای به ده سه لات، له و ی شادمان و خوشنوودن، ئیمامی (ئه حمده) له (عه بدولای کوپی عمر) وهه ده لی: ((المقسطون عند الله علی منابر من نور عن یمین الرحمن وکلتا یدی یمین، الذین یعدلون فی حکمهم واهلیمهم و ما ولوا)) اخرجه مسلم: ۱۴۸۵/۳. احمد: ۱۶۰/۲.

النسائی: ۲۲۱/۸. پیغمبر ﷺ فرمودی: دادگهره‌کان له‌لای دهستی راستی خوای به‌به‌زه‌یین - خو هه‌ردوو دهستی‌شی راستن - له‌سه‌رچه‌ند میمه‌ریکی نوورائین، نه‌وانه‌ش نه‌وکه‌سانه‌ن له‌نیو‌خانه‌واده‌ی خویاندا و. له‌گه‌ل نه‌وانه‌دا له‌ژیر ده‌سه‌لاتی نه‌واندان به‌دادگهرانه‌ پریارو فرمان نه‌ده‌ن. سا خوا به‌میهره‌بانی خوت بمانه‌یته‌ ناو نه‌وانه‌وه.

له‌شه‌وی (۱۵/۱۴) شه‌عبانی (۱۴۱۷) ک به‌رام‌به‌ر به (۱۹۹۶/۱۲/۲۵/۲۴) ز. کاتژمیر (۹:۵) ی شه‌و. له‌ شاری (مه‌ریوان) له‌ ته‌فسیری ئه‌م سوورته‌ بوومه‌وه.

*** **

۵۵ سوورته‌ی رد همان سه

مه‌که‌ییه‌ و ۷۸ نایه‌ته

به‌ناوی خوای به‌خشندی میهره‌بان

ئه‌م سوورته‌ باسی بیروباوه‌ره‌ بناغه‌ییه‌کان ده‌کات. نه‌لین نه‌مسوورته‌ له‌نیوان سوورته‌ مه‌که‌ییه‌کانی تردا وه‌ک (ه‌رووس) و بووک وایه، بۆیه‌ هاتووه: (لکل شی عروس، و عروس القرآن سورة الرحمن). یه‌که‌م جار باسی نیعمه‌ت و به‌هره‌کانی خوا ده‌کات، هه‌ر له‌فیژکردنی قورئانه‌وه‌ هه‌تادروستکردنی ئاده‌مزادو، زمان پییه‌خشیینی و بیروه‌وش بۆ لیکدانه‌وه‌ی مه‌به‌سته‌کان و یه‌که‌تری تیگه‌یاندن، ئینجا لاپه‌ره‌کانی بوونه‌وه‌ر یه‌ک له‌دوای یه‌ک هه‌له‌نداته‌وه‌ به‌ده‌یان به‌هره‌ی خوا باس ده‌کات. پاشان مردن و تیاچوون دیته‌ پییشه‌وه‌و هه‌موو بوونه‌وه‌ر ده‌فه‌وتی ته‌نها په‌روه‌ردگار نه‌می‌نیت‌وه: (کل من علیها فان و یبقی وجه ربک ذی الجلال و الإکرام). له‌گه‌ل هینانی هه‌ندی له‌قوناغه‌کانی قیامه‌ت و حانی کافران و تۆله‌یان و پاشان نه‌وه‌ه‌موو نازو نیعمه‌ته‌ ناماده‌کراوه‌ بۆصالحان و چاککاران، کو‌تاییشی به‌سوپاس و ستاییشی په‌روه‌ردگاردی، جابه‌م نایه‌ته‌یش ده‌رگای دانه‌خ‌ری: (تبارک اسم ربک ذی الجلال و الإکرام).

خوا پیغه‌مبه‌ری فی‌ری قورئان کرد:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم * الرحمن * علم القرآن﴾ خوای به‌به‌زه‌یی قورئانی فی‌ری موحه‌مه‌د ﷺ کرد. ئه‌م نایه‌ته‌ وه‌لامه‌ بۆ خه‌لکی مه‌که‌ که‌ نه‌یانوت: (انما یعلمه بشر). ﴿خلق الإنسان﴾ ئاده‌می دروستکرد. له‌گه‌ل نه‌وه‌ه‌موو ژیری و زیره‌کیه‌یدا ﴿علمه‌ البیان﴾ فی‌ری دهر‌برینی کرد له‌ ناخی خویی و تیگه‌یاندنی خه‌لکی دیکه‌ به‌ نو‌تیکی ناشکراو نمایان، خوا زمانی دایه‌ بۆنه‌وه‌ی مه‌به‌سته‌کانی خوی به‌جوانی به‌فه‌ره‌نگ و که‌لتووری که‌ خوا پئی به‌خشیووه‌ را به‌یه‌نیت. (مه‌راغیی) نه‌لیت: ئاده‌مزاد له‌به‌ر نه‌وه‌ که‌ به‌سروش‌ت گیانه‌له‌به‌ریکی خاوه‌ن هه‌ست و نه‌سته‌و هۆگرو کۆمه‌لایه‌تییه‌، جا بۆده‌ر‌برینی مه‌به‌سته‌کانی خوی، خوای گه‌وره‌ زمانی قسه‌و گه‌فتوگۆی پی

سورة الرحمن

حمد لله

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَجْدَةٌ كَلَمْجٍ بِالْبَصَرِ ﴿٥٥﴾ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا
أَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٥٦﴾ وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ
فِي الزُّبُرِ ﴿٥٧﴾ وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌّ ﴿٥٨﴾ إِنَّ الْفُقَيْنِ
فِي جَنَّتٍ وَنَهْرٍ ﴿٥٩﴾ فِي مَقْعَدِ صَدِّقٍ عِنْدَ مَلِكٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٦٠﴾

سورة الرحمن

بسم الله الرحمن الرحيم

الرَّحْمَنُ ﴿١﴾ عَلَّمَ الْقُرْآنَ ﴿٢﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ ﴿٣﴾
عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ﴿٤﴾ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ حُسْبَانٍ ﴿٥﴾ وَالنَّجْمُ
وَالشَّجَرُ سُّجْدَانِ ﴿٦﴾ وَالسَّمَاءُ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ﴿٧﴾
أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ﴿٨﴾ وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ
وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ﴿٩﴾ وَالْأَرْضُ وَصَعَهَا لِلْأَنَامِ ﴿١٠﴾
فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ دَاتٌ الْأَكَامِرِ ﴿١١﴾ وَالْجَبَدُ وَالْأَنْصِفِ
وَالرِّيحَانُ ﴿١٢﴾ فَيَأْتِيَهُمَا رَيْحُمَا تَكْذِبَانِ ﴿١٣﴾ خَلَقَ
الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَلٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٤﴾ وَخَلَقَ الْجَانَّ
مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ ﴿١٥﴾ فَيَأْتِيَهُمَا رَيْحُمَا تَكْذِبَانِ ﴿١٦﴾

به خشیوه. واته: زمان و فرههنگ دوو بههری گرنگی خوان، نهبی هردوو نازاد بن، چونکه بهلگن لهسهه بوون و دهسهلاتی خوا. ناخ من نه زمانی قاچاغ کردن ویاساغ کردنی زمانی هندی لهگه لانی بیچاره، لهچییه وه وهرگیراوه؟
خورو هه یف، ناسمان و زهویی، بهلگهی خوان:

پاشان له زهویییه وه چاویکیان پی هه لئه بری بۆلای سهروو نه فهرموی: ﴿**الشمس والقمر بحسبان**﴾
خورو مانگ - که دوو کورهی زۆربه نرخن - بهحیسانیکی ورد دین و دهچن. نینجا دوو بههری زهویی یان بۆ باس دهکات، بۆیه نه فهرموی: ﴿**والنجم والشجر يسجدان**﴾ وه نه ستیره درخت سوژده دهبن بۆ خوا، واته: گزوگیای بیساق و ساقدار - به ناره زووی خویان - ملکه چیی خویان دهر نه بپن و سوژده دهبن بۆ خوا "ناشکرایشه که نه گهر گیاو رووه که نه بیت، باری ئابووری و لاتمان زۆردیته خواری" ﴿**والسما رفعها ووضع الميزان**﴾ و ناسمانیشی به رزو بلوند کرده وه، بینایه کی قاییم و مه حکمه می بۆ راگرتووه. و ته رازووی دادی بۆ هه مووشتیک دانا ﴿**الا تطفوا فی المیزان**﴾ بۆ نه وهی له کیشانه کردندا ستهم نه کهن ﴿**واقیموا الوزن بالقسط**﴾ و به ریک و پیکی و دادگهری کیشانه بکهن ﴿**ولا تخسروا المیزان**﴾ و هکهم مه کهن له کیشانه دا ﴿**والارض وضعها للانام**﴾ و زهویشی دانا وه بۆ هه موو دروستکراوه کان، تامه موو خاوهن گیانیکی تیا بژی، به لی خوی گه وره نه م کورهی زهویی دانا وه بۆ ته وای گه لانی جیهان بی جیا وازی له نیوان هیه جۆره زمان و کالو بالایه کدا، وه بی نه وه که هیه گه لیک شایسته تر بی به ژیان له سه ری، به لام زۆر به داخه وه له سه دهی بیسته میشدا هیمان چه ندین گه ل بی جی و نیشتمان نه سوپینه وه هه ناشویری باسی نیشتمانی خوی بکات، وه که نه وه له م جیهانه دا مافی ژیا نی نه بی! نو می ده وارم نه م نایه ته پیش چاوبگری و. هه موو قوم و هۆزو گه لیک نیشتمانی خوی بدریتی. ﴿**فیها فاکه والنخل ذات الاکمام**﴾ هه م جۆر میوه دارخورمای پورگداری تیدایه ﴿**والحب ذو العصف والريحان**﴾ و چه ندان جۆر دانه ویلنه ی تو یکلدارو گول و گزوگیای بۆنخۆشی تیدایه.

له کام چاکه ی په رومردگار حاشا ده که ن؟

﴿**فبای آلاء ربکما تکذبان**﴾ جا نیت به کام نیعمه ته له نیعمه ته کا نی په رومردگارتان (نه ی گرو ی ناده می و جنی!) ناشو کری ده که ن؟ چه قتانه که سهیری نه وه هه موو بههرانه ده کهن بپرواینن و خۆتان یه کلا بکه نه وه بۆی، (عه بدولای کوپی عومهر) نه لیت: په یام بهر ﷺ جاریک سوور هتی (په همان) ی به سه هاره لانی دا خوینده وه و به دهنگ بوون! نه ویش فهرموی: بۆچی وه لام ناده نه وه؟ بۆچی هه ر کات بموتایه: (فبای آلاء ربکما تکذبان) جنیه کان نه یانوت: ((لا بشئ من نعمک ربنا نکذب فک الحمد)). تیر می میئاویه تی و (حاکم) یش به ره و او دروستی دانا وه.

په رومردگار: په رومردگار (فبای آلاء ربکما تکذبان) له م سوور هته دا (۳۱) جار دوو پاتکراوه ته وه.

مرو له قوری وشکه وه بوو چه شنی سوا له و مذهبات:

﴿**خلق الإنسان من صلصال کالفخار**﴾ ناده می باوکی ناده مزادی له قورپکی وشکه وه بووی وه که سوا له ته، دروستکرد. راقه که رانی قورشان نه لین: خوی زانا دهر باره ی دروستکردنی نادم له م سوور هته دا نه فهرموی: (من صلصال کالفخار) له سوور هتی (حجر) دا (من صلصال من حمأ مسنون) له قورپکی ره شی گۆپاو، له (صافات) دا له قورپکی لینج، له (آل عمران) دا (کمثل آدم خلقه من تراب) له گل، هیه دژایه تی به که له نیوان نه و حاله تانه دا نه یه، چونکه له به نه ره ته دا گله که ی له زهوی و هرگرتووه، پاشان به ناو شیلراوه و بووه ته جۆره قوریک که ده ست بگری، پاشان

بہرہدہ مہرجانی بیہکان لہ باکووری خوہ لاتی ٹوستر الیادا کہ دریرژی یان (۱۳۵۰) میل ٹہبی و پانیشیان (۵۰) میل ٹہبی، ہر لہو شتہ سہر سو پھینہ راہیہ۔ ﴿**فبای آلاء ربکما تکذبان**﴾ جا ٹہی ٹادہ می و جینی کام نیعمہ تی پەرہردگارتان بہدرو دہخنہ وہ؟! ﴿**ولہ الجوار المنشآت فی البحر کالاعلام**﴾ و ہمووٹہ و گہ میانہش - دہلہی کیون - لہ دہریا کاندہ ہر بو خوان، واتہ: خواکہ و ییکردون بوتان بہناسانی دین و دہچن و ٹیوہش بازرگانینیان پیڈہ کھن ﴿**فبای آلاء ربکما تکذبان**﴾ جابہ چ نیعمہ تیکی پەرہردگارتان بپروا ناہینن؟ خو ٹہ گہرخوا بہلوتفی خوئی ٹہو کہ شتی و گہ مییانہ راٹہ گری، ٹہوا خوٹان و کہ شتی بہ کانتان نقوم ٹہن۔
بی لہ خوا کہس نامینی لہم زہمینہ:

﴿**کل من علیہا فان**﴾ ہرچی بہ سہر پشٹی زہویہ وہیہ، ہرہموو لہ نیو دہچی ﴿**وہبقی وجہ ربک ذوالجلال والإکرام**﴾ و تہنہا رووی پەرہرد گاری خاوہن شکو کہ رہ مکہرت دہمینیتہ وہ۔ (مذہب اہل السنۃ والجماعۃ ان للہ وجہاً حقیقیاً یلیق بہ موصوفاً بالجلال والإکرام، وقد دل علی ثبوته للہ تعالیٰ الكتاب والسنة، فمن الكتاب قوله تعالیٰ: (وہبقی وجہ ربک ذوالجلال والإکرام) ومن ادلة السنۃ: قول النبی ﷺ: فی الدعاء الماثور: ((واسألک لذۃ النظر إلی وجہک والشوق إلی لقاءک)) فوجہ اللہ تعالیٰ من صفاتہ الذاتیۃ الثابتۃ لہ حقیقۃ علی الوجه اللائق بہ۔ ولا یصح تحریف معناه إلی الثواب لوجوہ منها:

اولاً: اٹہ خلاف ظاہر النص وما کان مخالفاً لظاهر النص فإنه یحتاج إلی دلیل، ولا دلیل علی ذلک۔ ثانیاً: ان ہذا الوجه ورد فی النصوص مضافاً إلی اللہ تعالیٰ والمضاف إلی اللہ: إما ان یكون شیئاً قائماً بنفسہ، وإما ان یكون غیر قائم بنفسہ، فإن کان قائماً بنفسہ فهو مخلوق۔ ولس لہ صفاتہ کبیت اللہ، وناقۃ اللہ، وإنما إضیف إلیہ إما للتشریف وإما من باب إضافة الملوك والمخلوق إلی مالکہ وخالقہ، وإن کان غیر قائم بنفسہ فهو من صفات اللہ، ولس بمخلوق کعلم اللہ، وقدرتہ، وعزتہ، وکلامہ، ویدہ، وعینہ ونحو ذلک، والوجه بلا ریب من ہذا النوع، فإضافتہ إلی اللہ من باب إضافة الصفة إلی الموصوف۔

ثالثاً: ان الثواب مخلوق بائن عن اللہ، والوجه صفة من صفات اللہ غیر مخلوق ولا بائن، فکیف یفسر ہذا بہذا؟

رابعاً: ان ذلک الوجه وصف فی النصوص بالجلال والإکرام، بان لہ نورا یستعاذ بہ، وسبحات تحرق ما انتہی إلیہ بصر اللہ من خلقہ، وکل ہذہ الأوصاف تمنع ان یكون المراد بہ الثواب واللہ اعلم۔ (تلخیص الحمویۃ/ للشیخ عثیمین - ص ۶۷)۔ بویہ ٹیمیش (وجہ) مان بہرووخسار مانادایہ وہ نہ مانتوانی بیگورین بہ (زات، وجود) ی خوا، و ہک ہندی وای لیڈہ کھن، ٹیمامی بہیہقی لہ کتیبی (الاسماء والصفات) دا ٹہ لیت: (باب ما جاء فی اثبات الوجه صفة لا من حیث الصورة لسورود خبر الصادق بہ...) و ٹہم ٹایہ تانہیشی ہینا وہ: ۵۵/۲۷، ۲۸/۸۸، ۲۹/۳۰، ۳۰/۳۱، ۳۲/۳۳، ۳۴/۳۵، ۳۶/۳۷، ۳۸/۳۹، ۴۰/۴۱، ۴۲/۴۳، ۴۴/۴۵، ۴۶/۴۷، ۴۸/۴۹، ۵۰/۵۱، ۵۲/۵۳، ۵۴/۵۵، ۵۶/۵۷، ۵۸/۵۹، ۶۰/۶۱، ۶۲/۶۳، ۶۴/۶۵، ۶۶/۶۷، ۶۸/۶۹، ۷۰/۷۱، ۷۲/۷۳، ۷۴/۷۵، ۷۶/۷۷، ۷۸/۷۹، ۸۰/۸۱، ۸۲/۸۳، ۸۴/۸۵، ۸۶/۸۷، ۸۸/۸۹، ۹۰/۹۱، ۹۲/۹۳، ۹۴/۹۵، ۹۶/۹۷، ۹۸/۹۹، ۱۰۰/۱۰۱، ۱۰۲/۱۰۳، ۱۰۴/۱۰۵، ۱۰۶/۱۰۷، ۱۰۸/۱۰۹، ۱۱۰/۱۱۱، ۱۱۲/۱۱۳، ۱۱۴/۱۱۵، ۱۱۶/۱۱۷، ۱۱۸/۱۱۹، ۱۲۰/۱۲۱، ۱۲۲/۱۲۳، ۱۲۴/۱۲۵، ۱۲۶/۱۲۷، ۱۲۸/۱۲۹، ۱۳۰/۱۳۱، ۱۳۲/۱۳۳، ۱۳۴/۱۳۵، ۱۳۶/۱۳۷، ۱۳۸/۱۳۹، ۱۴۰/۱۴۱، ۱۴۲/۱۴۳، ۱۴۴/۱۴۵، ۱۴۶/۱۴۷، ۱۴۸/۱۴۹، ۱۵۰/۱۵۱، ۱۵۲/۱۵۳، ۱۵۴/۱۵۵، ۱۵۶/۱۵۷، ۱۵۸/۱۵۹، ۱۶۰/۱۶۱، ۱۶۲/۱۶۳، ۱۶۴/۱۶۵، ۱۶۶/۱۶۷، ۱۶۸/۱۶۹، ۱۷۰/۱۷۱، ۱۷۲/۱۷۳، ۱۷۴/۱۷۵، ۱۷۶/۱۷۷، ۱۷۸/۱۷۹، ۱۸۰/۱۸۱، ۱۸۲/۱۸۳، ۱۸۴/۱۸۵، ۱۸۶/۱۸۷، ۱۸۸/۱۸۹، ۱۹۰/۱۹۱، ۱۹۲/۱۹۳، ۱۹۴/۱۹۵، ۱۹۶/۱۹۷، ۱۹۸/۱۹۹، ۲۰۰/۲۰۱، ۲۰۲/۲۰۳، ۲۰۴/۲۰۵، ۲۰۶/۲۰۷، ۲۰۸/۲۰۹، ۲۱۰/۲۱۱، ۲۱۲/۲۱۳، ۲۱۴/۲۱۵، ۲۱۶/۲۱۷، ۲۱۸/۲۱۹، ۲۲۰/۲۲۱، ۲۲۲/۲۲۳، ۲۲۴/۲۲۵، ۲۲۶/۲۲۷، ۲۲۸/۲۲۹، ۲۳۰/۲۳۱، ۲۳۲/۲۳۳، ۲۳۴/۲۳۵، ۲۳۶/۲۳۷، ۲۳۸/۲۳۹، ۲۴۰/۲۴۱، ۲۴۲/۲۴۳، ۲۴۴/۲۴۵، ۲۴۶/۲۴۷، ۲۴۸/۲۴۹، ۲۵۰/۲۵۱، ۲۵۲/۲۵۳، ۲۵۴/۲۵۵، ۲۵۶/۲۵۷، ۲۵۸/۲۵۹، ۲۶۰/۲۶۱، ۲۶۲/۲۶۳، ۲۶۴/۲۶۵، ۲۶۶/۲۶۷، ۲۶۸/۲۶۹، ۲۷۰/۲۷۱، ۲۷۲/۲۷۳، ۲۷۴/۲۷۵، ۲۷۶/۲۷۷، ۲۷۸/۲۷۹، ۲۸۰/۲۸۱، ۲۸۲/۲۸۳، ۲۸۴/۲۸۵، ۲۸۶/۲۸۷، ۲۸۸/۲۸۹، ۲۹۰/۲۹۱، ۲۹۲/۲۹۳، ۲۹۴/۲۹۵، ۲۹۶/۲۹۷، ۲۹۸/۲۹۹، ۳۰۰/۳۰۱، ۳۰۲/۳۰۳، ۳۰۴/۳۰۵، ۳۰۶/۳۰۷، ۳۰۸/۳۰۹، ۳۱۰/۳۱۱، ۳۱۲/۳۱۳، ۳۱۴/۳۱۵، ۳۱۶/۳۱۷، ۳۱۸/۳۱۹، ۳۲۰/۳۲۱، ۳۲۲/۳۲۳، ۳۲۴/۳۲۵، ۳۲۶/۳۲۷، ۳۲۸/۳۲۹، ۳۳۰/۳۳۱، ۳۳۲/۳۳۳، ۳۳۴/۳۳۵، ۳۳۶/۳۳۷، ۳۳۸/۳۳۹، ۳۴۰/۳۴۱، ۳۴۲/۳۴۳، ۳۴۴/۳۴۵، ۳۴۶/۳۴۷، ۳۴۸/۳۴۹، ۳۵۰/۳۵۱، ۳۵۲/۳۵۳، ۳۵۴/۳۵۵، ۳۵۶/۳۵۷، ۳۵۸/۳۵۹، ۳۶۰/۳۶۱، ۳۶۲/۳۶۳، ۳۶۴/۳۶۵، ۳۶۶/۳۶۷، ۳۶۸/۳۶۹، ۳۷۰/۳۷۱، ۳۷۲/۳۷۳، ۳۷۴/۳۷۵، ۳۷۶/۳۷۷، ۳۷۸/۳۷۹، ۳۸۰/۳۸۱، ۳۸۲/۳۸۳، ۳۸۴/۳۸۵، ۳۸۶/۳۸۷، ۳۸۸/۳۸۹، ۳۹۰/۳۹۱، ۳۹۲/۳۹۳، ۳۹۴/۳۹۵، ۳۹۶/۳۹۷، ۳۹۸/۳۹۹، ۴۰۰/۴۰۱، ۴۰۲/۴۰۳، ۴۰۴/۴۰۵، ۴۰۶/۴۰۷، ۴۰۸/۴۰۹، ۴۱۰/۴۱۱، ۴۱۲/۴۱۳، ۴۱۴/۴۱۵، ۴۱۶/۴۱۷، ۴۱۸/۴۱۹، ۴۲۰/۴۲۱، ۴۲۲/۴۲۳، ۴۲۴/۴۲۵، ۴۲۶/۴۲۷، ۴۲۸/۴۲۹، ۴۳۰/۴۳۱، ۴۳۲/۴۳۳، ۴۳۴/۴۳۵، ۴۳۶/۴۳۷، ۴۳۸/۴۳۹، ۴۴۰/۴۴۱، ۴۴۲/۴۴۳، ۴۴۴/۴۴۵، ۴۴۶/۴۴۷، ۴۴۸/۴۴۹، ۴۵۰/۴۵۱، ۴۵۲/۴۵۳، ۴۵۴/۴۵۵، ۴۵۶/۴۵۷، ۴۵۸/۴۵۹، ۴۶۰/۴۶۱، ۴۶۲/۴۶۳، ۴۶۴/۴۶۵، ۴۶۶/۴۶۷، ۴۶۸/۴۶۹، ۴۷۰/۴۷۱، ۴۷۲/۴۷۳، ۴۷۴/۴۷۵، ۴۷۶/۴۷۷، ۴۷۸/۴۷۹، ۴۸۰/۴۸۱، ۴۸۲/۴۸۳، ۴۸۴/۴۸۵، ۴۸۶/۴۸۷، ۴۸۸/۴۸۹، ۴۹۰/۴۹۱، ۴۹۲/۴۹۳، ۴۹۴/۴۹۵، ۴۹۶/۴۹۷، ۴۹۸/۴۹۹، ۵۰۰/۵۰۱، ۵۰۲/۵۰۳، ۵۰۴/۵۰۵، ۵۰۶/۵۰۷، ۵۰۸/۵۰۹، ۵۱۰/۵۱۱، ۵۱۲/۵۱۳، ۵۱۴/۵۱۵، ۵۱۶/۵۱۷، ۵۱۸/۵۱۹، ۵۲۰/۵۲۱، ۵۲۲/۵۲۳، ۵۲۴/۵۲۵، ۵۲۶/۵۲۷، ۵۲۸/۵۲۹، ۵۳۰/۵۳۱، ۵۳۲/۵۳۳، ۵۳۴/۵۳۵، ۵۳۶/۵۳۷، ۵۳۸/۵۳۹، ۵۴۰/۵۴۱، ۵۴۲/۵۴۳، ۵۴۴/۵۴۵، ۵۴۶/۵۴۷، ۵۴۸/۵۴۹، ۵۵۰/۵۵۱، ۵۵۲/۵۵۳، ۵۵۴/۵۵۵، ۵۵۶/۵۵۷، ۵۵۸/۵۵۹، ۵۶۰/۵۶۱، ۵۶۲/۵۶۳، ۵۶۴/۵۶۵، ۵۶۶/۵۶۷، ۵۶۸/۵۶۹، ۵۷۰/۵۷۱، ۵۷۲/۵۷۳، ۵۷۴/۵۷۵، ۵۷۶/۵۷۷، ۵۷۸/۵۷۹، ۵۸۰/۵۸۱، ۵۸۲/۵۸۳، ۵۸۴/۵۸۵، ۵۸۶/۵۸۷، ۵۸۸/۵۸۹، ۵۹۰/۵۹۱، ۵۹۲/۵۹۳، ۵۹۴/۵۹۵، ۵۹۶/۵۹۷، ۵۹۸/۵۹۹، ۶۰۰/۶۰۱، ۶۰۲/۶۰۳، ۶۰۴/۶۰۵، ۶۰۶/۶۰۷، ۶۰۸/۶۰۹، ۶۱۰/۶۱۱، ۶۱۲/۶۱۳، ۶۱۴/۶۱۵، ۶۱۶/۶۱۷، ۶۱۸/۶۱۹، ۶۲۰/۶۲۱، ۶۲۲/۶۲۳، ۶۲۴/۶۲۵، ۶۲۶/۶۲۷، ۶۲۸/۶۲۹، ۶۳۰/۶۳۱، ۶۳۲/۶۳۳، ۶۳۴/۶۳۵، ۶۳۶/۶۳۷، ۶۳۸/۶۳۹، ۶۴۰/۶۴۱، ۶۴۲/۶۴۳، ۶۴۴/۶۴۵، ۶۴۶/۶۴۷، ۶۴۸/۶۴۹، ۶۵۰/۶۵۱، ۶۵۲/۶۵۳، ۶۵۴/۶۵۵، ۶۵۶/۶۵۷، ۶۵۸/۶۵۹، ۶۶۰/۶۶۱، ۶۶۲/۶۶۳، ۶۶۴/۶۶۵، ۶۶۶/۶۶۷، ۶۶۸/۶۶۹، ۶۷۰/۶۷۱، ۶۷۲/۶۷۳، ۶۷۴/۶۷۵، ۶۷۶/۶۷۷، ۶۷۸/۶۷۹، ۶۸۰/۶۸۱، ۶۸۲/۶۸۳، ۶۸۴/۶۸۵، ۶۸۶/۶۸۷، ۶۸۸/۶۸۹، ۶۹۰/۶۹۱، ۶۹۲/۶۹۳، ۶۹۴/۶۹۵، ۶۹۶/۶۹۷، ۶۹۸/۶۹۹، ۷۰۰/۷۰۱، ۷۰۲/۷۰۳، ۷۰۴/۷۰۵، ۷۰۶/۷۰۷، ۷۰۸/۷۰۹، ۷۱۰/۷۱۱، ۷۱۲/۷۱۳، ۷۱۴/۷۱۵، ۷۱۶/۷۱۷، ۷۱۸/۷۱۹، ۷۲۰/۷۲۱، ۷۲۲/۷۲۳، ۷۲۴/۷۲۵، ۷۲۶/۷۲۷، ۷۲۸/۷۲۹، ۷۳۰/۷۳۱، ۷۳۲/۷۳۳، ۷۳۴/۷۳۵، ۷۳۶/۷۳۷، ۷۳۸/۷۳۹، ۷۴۰/۷۴۱، ۷۴۲/۷۴۳، ۷۴۴/۷۴۵، ۷۴۶/۷۴۷، ۷۴۸/۷۴۹، ۷۵۰/۷۵۱، ۷۵۲/۷۵۳، ۷۵۴/۷۵۵، ۷۵۶/۷۵۷، ۷۵۸/۷۵۹، ۷۶۰/۷۶۱، ۷۶۲/۷۶۳، ۷۶۴/۷۶۵، ۷۶۶/۷۶۷، ۷۶۸/۷۶۹، ۷۷۰/۷۷۱، ۷۷۲/۷۷۳، ۷۷۴/۷۷۵، ۷۷۶/۷۷۷، ۷۷۸/۷۷۹، ۷۸۰/۷۸۱، ۷۸۲/۷۸۳، ۷۸۴/۷۸۵، ۷۸۶/۷۸۷، ۷۸۸/۷۸۹، ۷۹۰/۷۹۱، ۷۹۲/۷۹۳، ۷۹۴/۷۹۵، ۷۹۶/۷۹۷، ۷۹۸/۷۹۹، ۸۰۰/۸۰۱، ۸۰۲/۸۰۳، ۸۰۴/۸۰۵، ۸۰۶/۸۰۷، ۸۰۸/۸۰۹، ۸۱۰/۸۱۱، ۸۱۲/۸۱۳، ۸۱۴/۸۱۵، ۸۱۶/۸۱۷، ۸۱۸/۸۱۹، ۸۲۰/۸۲۱، ۸۲۲/۸۲۳، ۸۲۴/۸۲۵، ۸۲۶/۸۲۷، ۸۲۸/۸۲۹، ۸۳۰/۸۳۱، ۸۳۲/۸۳۳، ۸۳۴/۸۳۵، ۸۳۶/۸۳۷، ۸۳۸/۸۳۹، ۸۴۰/۸۴۱، ۸۴۲/۸۴۳، ۸۴۴/۸۴۵، ۸۴۶/۸۴۷، ۸۴۸/۸۴۹، ۸۵۰/۸۵۱، ۸۵۲/۸۵۳، ۸۵۴/۸۵۵، ۸۵۶/۸۵۷، ۸۵۸/۸۵۹، ۸۶۰/۸۶۱، ۸۶۲/۸۶۳، ۸۶۴/۸۶۵، ۸۶۶/۸۶۷، ۸۶۸/۸۶۹، ۸۷۰/۸۷۱، ۸۷۲/۸۷۳، ۸۷۴/۸۷۵، ۸۷۶/۸۷۷، ۸۷۸/۸۷۹، ۸۸۰/۸۸۱، ۸۸۲/۸۸۳، ۸۸۴/۸۸۵، ۸۸۶/۸۸۷، ۸۸۸/۸۸۹، ۸۹۰/۸۹۱، ۸۹۲/۸۹۳، ۸۹۴/۸۹۵، ۸۹۶/۸۹۷، ۸۹۸/۸۹۹، ۹۰۰/۹۰۱، ۹۰۲/۹۰۳، ۹۰۴/۹۰۵، ۹۰۶/۹۰۷، ۹۰۸/۹۰۹، ۹۱۰/۹۱۱، ۹۱۲/۹۱۳، ۹۱۴/۹۱۵، ۹۱۶/۹۱۷، ۹۱۸/۹۱۹، ۹۲۰/۹۲۱، ۹۲۲/۹۲۳، ۹۲۴/۹۲۵، ۹۲۶/۹۲۷، ۹۲۸/۹۲۹، ۹۳۰/۹۳۱، ۹۳۲/۹۳۳، ۹۳۴/۹۳۵، ۹۳۶/۹۳۷، ۹۳۸/۹۳۹، ۹۴۰/۹۴۱، ۹۴۲/۹۴۳، ۹۴۴/۹۴۵، ۹۴۶/۹۴۷، ۹۴۸/۹۴۹، ۹۵۰/۹۵۱، ۹۵۲/۹۵۳، ۹۵۴/۹۵۵، ۹۵۶/۹۵۷، ۹۵۸/۹۵۹، ۹۶۰/۹۶۱، ۹۶۲/۹۶۳، ۹۶۴/۹۶۵، ۹۶۶/۹۶۷، ۹۶۸/۹۶۹، ۹۷۰/۹۷۱، ۹۷۲/۹۷۳، ۹۷۴/۹۷۵، ۹۷۶/۹۷۷، ۹۷۸/۹۷۹، ۹۸۰/۹۸۱، ۹۸۲/۹۸۳، ۹۸۴/۹۸۵، ۹۸۶/۹۸۷، ۹۸۸/۹۸۹، ۹۹۰/۹۹۱، ۹۹۲/۹۹۳، ۹۹۴/۹۹۵، ۹۹۶/۹۹۷، ۹۹۸/۹۹۹، ۱۰۰۰/۱۰۰۱، ۱۰۰۲/۱۰۰۳، ۱۰۰۴/۱۰۰۵، ۱۰۰۶/۱۰۰۷، ۱۰۰۸/۱۰۰۹، ۱۰۱۰/۱۰۱۱، ۱۰۱۲/۱۰۱۳، ۱۰۱۴/۱۰۱۵، ۱۰۱۶/۱۰۱۷، ۱۰۱۸/۱۰۱۹، ۱۰۲۰/۱۰۲۱، ۱۰۲۲/۱۰۲۳، ۱۰۲۴/۱۰۲۵، ۱۰۲۶/۱۰۲۷، ۱۰۲۸/۱۰۲۹، ۱۰۳۰/۱۰۳۱، ۱۰۳۲/۱۰۳۳، ۱۰۳۴/۱۰۳۵، ۱۰۳۶/۱۰۳۷، ۱۰۳۸/۱۰۳۹، ۱۰۴۰/۱۰۴۱، ۱۰۴۲/۱۰۴۳، ۱۰۴۴/۱۰۴۵، ۱۰۴۶/۱۰۴۷، ۱۰۴۸/۱۰۴۹، ۱۰۵۰/۱۰۵۱، ۱۰۵۲/۱۰۵۳، ۱۰۵۴/۱۰۵۵، ۱۰۵۶/۱۰۵۷، ۱۰۵۸/۱۰۵۹، ۱۰۶۰/۱۰۶۱، ۱۰۶۲/۱۰۶۳، ۱۰۶۴/۱۰۶۵، ۱۰۶۶/۱۰۶۷، ۱۰۶۸/۱۰۶۹، ۱۰۷۰/۱۰۷۱، ۱۰۷۲/۱۰۷۳، ۱۰۷۴/۱۰۷۵، ۱۰۷۶/۱۰۷۷، ۱۰۷۸/۱۰۷۹، ۱۰۸۰/۱۰۸۱، ۱۰۸۲/۱۰۸۳، ۱۰۸۴/۱۰۸۵، ۱۰۸۶/۱۰۸۷، ۱۰۸۸/۱۰۸۹، ۱۰۹۰/۱۰۹۱، ۱۰۹۲/۱۰۹۳، ۱۰۹۴/۱۰۹۵، ۱۰۹۶/۱۰۹۷، ۱۰۹۸/۱۰۹۹، ۱۱۰۰/۱۱۰۱، ۱۱۰۲/۱۱۰۳، ۱۱۰۴/۱۱۰۵، ۱۱۰۶/۱۱۰۷، ۱۱۰۸/۱۱۰۹، ۱۱۱۰/۱۱۱۱، ۱۱۱۲/۱۱۱۳، ۱۱۱۴/۱۱۱۵، ۱۱۱۶/۱۱۱۷، ۱۱۱۸/۱۱۱۹، ۱۱۲۰/۱۱۲۱، ۱۱۲۲/۱۱۲۳، ۱۱۲۴/۱۱۲۵، ۱۱۲۶/۱۱۲۷، ۱۱۲۸/۱۱۲۹، ۱۱۳۰/۱۱۳۱، ۱۱۳۲/۱۱۳۳، ۱۱۳۴/۱۱۳۵، ۱۱۳۶/۱۱۳۷، ۱۱۳۸/۱۱۳۹، ۱۱۴۰/۱۱۴۱، ۱۱۴۲/۱۱۴۳، ۱۱۴۴/۱۱۴۵، ۱۱۴۶/۱۱۴۷، ۱۱۴۸/۱۱۴۹، ۱۱۵۰/۱۱۵۱، ۱۱۵۲/۱۱۵۳، ۱۱۵۴/۱۱۵۵، ۱۱۵۶/۱۱۵۷، ۱۱۵۸/۱۱۵۹، ۱۱۶۰/۱۱۶۱، ۱۱۶۲/۱۱۶۳، ۱۱۶۴/۱۱۶۵، ۱۱۶۶/۱۱۶۷، ۱۱۶۸/۱۱۶۹، ۱۱۷۰/۱۱۷۱، ۱۱۷۲/۱۱۷۳، ۱۱۷۴/۱۱۷۵، ۱۱۷۶/۱۱۷۷، ۱۱۷۸/۱۱۷۹، ۱۱۸۰/۱۱۸۱، ۱۱۸۲/۱۱۸۳، ۱۱۸۴/۱۱۸۵، ۱۱۸۶/۱۱۸۷، ۱۱۸۸/۱۱۸۹، ۱۱۹۰/۱۱۹۱، ۱۱۹۲/۱۱۹۳، ۱۱۹۴/۱۱۹۵، ۱۱۹۶/۱۱۹۷، ۱۱۹۸/۱۱۹۹، ۱۲۰۰/۱۲۰۱، ۱۲۰۲/۱۲۰۳، ۱۲۰۴/۱۲۰۵، ۱۲۰۶/۱۲۰۷، ۱۲۰۸/۱۲۰۹، ۱۲۱۰/۱۲۱۱، ۱۲۱۲/۱۲۱۳، ۱۲۱۴/۱۲۱۵، ۱۲۱۶/۱۲۱۷، ۱۲۱۸/۱۲۱۹، ۱۲۲۰/۱۲۲۱، ۱۲۲۲/۱۲۲۳، ۱۲۲۴/۱۲۲۵، ۱۲۲۶/۱۲۲۷، ۱۲۲۸/۱۲۲۹، ۱۲۳۰/۱۲۳۱، ۱۲۳۲/۱۲۳۳، ۱۲۳۴/۱۲۳۵، ۱۲۳۶/۱۲۳۷، ۱۲۳۸/۱۲۳۹، ۱۲۴۰/۱۲۴۱، ۱۲۴۲/۱۲۴۳، ۱۲۴۴/۱۲۴۵، ۱۲۴۶/۱۲۴۷، ۱۲۴۸/۱۲۴۹، ۱۲۵۰/۱۲۵۱، ۱۲۵۲/۱۲۵۳، ۱۲۵۴/۱۲۵۵، ۱۲۵۶/۱۲۵۷، ۱۲۵۸/۱۲۵۹، ۱۲۶۰/۱۲۶۱، ۱۲۶۲/۱۲۶۳، ۱۲۶۴/۱۲۶۵، ۱۲۶۶/۱۲۶۷، ۱۲۶۸/۱۲۶۹، ۱۲۷۰/۱۲۷۱، ۱۲۷۲/۱۲۷۳، ۱۲۷۴/۱۲۷۵، ۱۲۷۶/۱۲۷۷، ۱۲۷۸/۱۲۷۹، ۱۲۸۰/۱۲۸۱، ۱۲۸۲/۱۲۸۳، ۱۲۸۴/۱۲۸۵، ۱۲۸۶/۱۲۸۷، ۱۲۸۸/۱۲۸۹، ۱۲۹۰/۱۲۹۱، ۱۲۹۲/۱۲۹۳، ۱۲۹۴/۱۲۹۵، ۱۲۹۶/۱۲۹۷، ۱۲۹۸/۱۲۹۹، ۱۳۰۰/۱۳۰۱، ۱۳۰۲/۱۳۰۳، ۱۳۰۴/۱۳۰۵، ۱۳۰۶/۱۳۰۷، ۱۳۰۸/۱۳۰۹، ۱۳۱۰/۱۳۱۱، ۱۳۱۲/۱۳۱۳، ۱۳۱۴/۱۳۱۵، ۱۳۱۶/۱۳۱۷، ۱۳۱۸/۱۳۱۹، ۱۳۲۰/۱۳۲۱، ۱۳۲۲/۱۳۲۳، ۱۳۲۴/۱۳۲۵، ۱۳۲۶/۱۳۲۷، ۱۳۲۸/۱۳۲۹، ۱۳۳۰/۱۳۳۱، ۱۳۳۲/۱۳۳۳، ۱۳۳۴/۱۳۳۵، ۱۳۳۶/۱۳۳۷، ۱۳۳۸/۱۳۳۹، ۱۳۴۰/۱۳۴۱، ۱۳۴۲/۱۳۴۳، ۱۳۴۴/۱۳۴۵، ۱۳۴۶/۱۳۴۷، ۱۳۴۸/۱۳۴۹، ۱۳۵۰/۱۳۵۱، ۱۳۵۲/۱۳۵۳، ۱۳۵۴/۱۳۵۵، ۱۳۵۶/۱۳۵۷، ۱۳۵۸/۱۳۵۹، ۱۳۶۰/۱۳۶۱، ۱۳۶۲/۱۳۶۳، ۱۳۶۴/۱۳۶۵، ۱۳۶۶/۱۳۶۷، ۱۳۶۸/۱۳۶۹، ۱۳۷۰/۱۳۷۱، ۱۳۷۲/۱۳۷۳، ۱۳۷۴/۱۳۷۵، ۱۳۷۶/۱۳۷۷، ۱۳۷۸/۱۳۷۹، ۱۳۸۰/۱۳۸۱، ۱۳۸۲/۱۳۸۳، ۱۳۸۴/۱۳۸۵، ۱۳۸۶/۱۳۸۷، ۱۳۸۸/۱۳۸۹، ۱۳۹۰/۱۳۹۱، ۱۳۹۲/۱۳۹۳، ۱۳۹۴/۱۳۹۵، ۱۳۹۶/۱۳۹۷، ۱۳۹۸/۱۳۹۹، ۱۴۰۰/۱۴۰۱، ۱۴۰

لیده‌کهن، نیازمه‌ندی ئه‌ون، ئیتر به‌زمان داواکه‌ن یان نه‌یکه‌ن^{۲۱} **«کل یوم هو فی شأن»** هه‌موو روژیک وکاتیک، وا له کاریک له کاره‌کاندا: یه‌کیک ده‌مرینی و یه‌کیک له‌دایک ده‌بی، یه‌کیک سه‌ره‌که‌وی و یه‌کیک ده‌شکی... هتد. (ئین جهرین) ده‌لی: له مانای (کل یوم هو فی شأن) پرسیار له‌پیغه‌مبه‌ر^{۲۲} کرا؟ ئه‌ویش فه‌رمووی: ((ان یغفر ذنبا، ویفرج کربا، ویرفع قوما، ویضع آخرین)). أخرجه ابن جریر مرفوعا، ورواه البخاری موقوفا. واته: مانای ئه‌ویه که هه‌رده‌م خه‌ریکه گونا‌های ئه‌به‌خشی، ده‌رگایه گوشاده‌نکات، هۆزی ب‌لند ئه‌کا، هۆزیک دیکه نه‌ویی^{۲۳} **«فبای آلاء ربکما تکذبان»** جابه کام نیعمه‌ت له نیعمه‌ته‌کانی په‌روه‌ردگارتان باوه‌رناکه‌ن؟

هه‌ره‌شه له مروو جنۆکه‌کان:

^{۲۴} **«سنفرغ لکم ایها الثقلان»** ئه‌ی جنیی وئاده‌میی بو ب‌روا ناهین؟! خو له‌مه‌ودوا لی‌تان ده‌پرسینه‌وه‌و حیساب‌تان له‌گه‌ل ده‌که‌ین، دیاره ئه‌مه هه‌ره‌شه‌یه، ئه‌گینا هیچ شتی‌ک ده‌ستی خواناگرێ بوئه‌نجام‌دانی ئیشیکێ‌تر تاپیوست بکات بو‌خو یه‌که‌لا کردنه‌وه^{۲۵} **«فبای آلاء ربکما تکذبان»** جا به‌کام نیعمه‌ت له نیعمه‌ته‌کانی په‌روه‌ردگارتان ب‌روا ناکه‌ن؟! ئه‌وه که‌ئیمه ئیستا سزاتان ناده‌ین، هه‌ره‌وه به‌هه‌ریه‌کی گه‌وره‌یه بو‌تان^{۲۶} **«یا معشر الجن والإنس إن استطعتم ان تنفذوا من اقطار السموات والأرض»** ئه‌ی کو‌مه‌لی جین وئاده‌میی! ئه‌گه‌ر ئه‌توانن له ناسوی ناسمانه‌کان و زه‌ویه‌وه له‌ده‌سه‌لاتم ده‌رچن و ده‌ربازین **«فانفذوا»** ده‌سا ده‌رچن **«لا تنفذون إلا بسلطان»** ده‌ریش ناچن مه‌گه‌ر به‌ هۆی ده‌سه‌لات و هیژیک، خو ئه‌و ده‌سه‌لات و هیژه‌شتان نیه تاده‌رچن^{۲۷} **«فبای آلاء ربکما تکذبان»** جائیتر به‌کام نیعمه‌ت له نیعمه‌ته‌کانی په‌روه‌ردگارتان ب‌روا ناکه‌ن؟! ^{۲۸} **«یرسل علیکما شواظ من نار ونحاس»** ناتوانن ده‌رباز بین، چونکه گه‌و ب‌ئیسه‌یه‌کی چ‌رو پ‌له‌ئاگریکێ بی دووکه‌ل و مسیی ت‌واوه‌تان بو‌ره‌وانه ده‌کرێ و ئه‌تان سوتینی **«فلا تنتصران»** جانا‌شتوانن ئه‌و سزایه له خو‌تان ده‌فع بکه‌ن^{۲۹} **«فبای آلاء ربکما تکذبان»** جا ئیتر به‌کام نیعمه‌ت له نیعمه‌ته‌کانی په‌روه‌ردگارتان ب‌روا ناکه‌ن ئه‌ی گ‌روی ناده‌می په‌ریی؟!.

ناسمان قه‌ش ده‌باو ره‌نگی گولی سوور ده‌نوینی:

^{۳۰} **«فإذا انشقت السماء»** جا کاتی ئه‌م ناسمانه له‌ت بوو وئهنیزامه‌ی ئیستای نه‌ما **«فكانت وردة کالدھان»** ئینجا سوور هه‌لگه‌را وه‌ک روژ زه‌یت (موجاهید و زه‌حاک و... (ئه‌لین: (الدّهان: الدّهْن) والمعنی: انھا صارت فی صفاء الدّهْن، والدّهان علی هذا جمع دهن، وقال سعید بن جبیر وقتاده: المعنی فکانت حمراء وقیل: المعنی تصیر فی حمرة الورد وجریان الدّهْن، ای تذوب مع الإنشقاق حتی تصیر حمراء من حرارة نار جهنم)، به‌لی ته‌واوی ئه‌وانیه‌تانه‌ی که باسی به‌سه‌ره‌اته سه‌خته‌کانی بو‌ونه‌وه‌ر ئه‌که‌ن له‌روژی قیامه‌تدا- هه‌ر هه‌موویان ئاماژه به‌وه‌نه‌که‌ن که ئه‌م بو‌ونه‌وه‌ره نامینی، پاش ئه‌وه‌ی ئه‌م رژی‌مه‌ی ئیستای نه‌ما، جاقورانی پ‌یروژ به‌چه‌ندین شیوه ئه‌و‌حاله‌ته ده‌خاته پ‌وو: (إذا رجّت الأرض رجا) (٤٠٥٦) (فإذا برق البصر وخسف القمر) (٧٥، ٧-٨) .. (إذا الشمس کورت، وإذا النجوم انکدرت) (٨١-٢) .. (إذا السماء انفطرت) (٨٢) .. (إذا السماء إنشقت) (٨٤) .. ئه‌مانه‌و چه‌ندین ئایه‌تی‌تر په‌نجه ئه‌خه‌نه‌سه‌ر و‌یرانبوونی ئه‌م بو‌ونه‌وه‌ره که‌له‌راستیدا ته‌نها‌خوای گه‌وره هه‌رخوی کونه‌وو حه‌قیقه‌تی ئه‌زانی، جاکاتی ره‌نگی ناسمان وه‌کو پ‌ونی گه‌رم‌کراوی ت‌واوه -یاوه‌کو گولاله سووره‌ی لی‌هات- دیاره ئه‌مه شیوه‌یه‌کی قورسی روژی قیامه‌ته مه‌گه‌ر ته‌نها خوای گه‌وره - به‌ته‌واوی- لی‌ی تی‌بگات^{۳۱} **«فبای آلاء ربکما تکذبان»** جابه‌کام نیعمه‌ت له نیعمه‌ته‌کانی په‌روه‌ردگارتان ب‌روا ناکه‌ن؟! ^{۳۲} **«فیومئذ لا یسأل عن ذنبه إنس ولا جان»** ئینجا ئه‌وره‌وه که‌ناسمان له‌ت بوو، پرسیار له‌گونا‌های ناده‌می و جنیی نا‌کرێ، چونکه به‌ده‌م و چ‌اوو ره‌نگ و

رووخساریاندا ئەناسرین، پیویست بەپرسیار ناکات، وەك ئەفەرموی: (هەذا یوم لا ینتقون، ولا یؤذن لهم فیعتذرون) (۳۶-۳۵/۷۷). بەلام لەهەندی ویستگەدا پرسساریان لێ دەکری: (فوربك لنسألنهم أجمعین عما كانوا یعملون) (۹۳-۹۲/۱۵). ﴿**فبای الآء ربکما تکزبان**﴾ جا بە کام نیعمەت لەنیعمەتەکانی پەرورەدگارتان بپروا ناکەن؟ ﴿**یعرف المجرمون بسیمام**﴾ تاوانباران بەنیشانەکانی دیمەنیاندا ئەناسریننەو: دەموچاوی رەشیان، چاوی ئەبلەقی شینیان ﴿**فیؤخذ بالنواصی والأقدام**﴾ جا فریشتەکان بەمووی پیشی سەر و بەلاق، هیانگرن و گۆلەیان دەکەن و فرییان دەدەنە ناوناگری دۆزەخو. ﴿**فبای الآء ربکما تکزبان**﴾ جا بە کام نیعمەت و بەهرەکانی پەرورەدگارتان بپروا ناکەن؟ جا بۆ ئەوێ زیاتر نیشیان پێبگات پێیان ئەوتری: ﴿**هذه جهنم التي یکذب بها المجرمون**﴾ ئەمە ئەو دۆزەخییە کە تاوانباران بپروایان پێ دەکرد ﴿**یطوفون بینها و بین حمیم آن**﴾ لەنیوان دۆزەخ و ناویکی کۆل بە کۆل دین و دەچن. ﴿**فبای الآء ربکما تکزبان**﴾ جا بە کام نیعمەت لە نیعمەتەکانی پەرورەدگارتان بپروا ناکەن؟

میوانداری بەهەشتییەکان؛

﴿**ولمن خاف مقام ربه جنتان**﴾ وەبۆ هەرکەسیک لە جیگای وەستانی خۆی لەبەردەم پەرورەدگاری خۆی دەترسی - لەو فەرمانەکانی خۆی بۆ جیبەجی نەبی - دووبەهەشتی گەرەهەییە، بەهەشتیک بۆسوکناو جیگای خۆی، بەهەشتیکیش بۆ خاوە و خێزانی، یا بەهەشتیک لەبەر امبەر جیبەجێکردنی فەرمانەکانی خواوە، ئەوێ دیکەشیان بەهۆی ئەکردنی قەدەغەکراوەکانیوە، ئەمەییە کە خوا ئەفەرموی: (واما من خاف مقام ربه ونهى النفس عن الهوى فإن الجنة می الماوی) (۴۰۹/۷۹). پێغەمبەریش ئەفەرموی: ((جنتان من فضة آیتهما وما فیهما، وجنتان من ذهب آیتهما وما فیهما، وما بین القوم و بین ان ینظروا إلى ربهم - عز وجل - إلا رداء الکبرياء علی وجهه فی جنة عدن)) (خرجه البخاری: (فتح الباری: ۸/۴۹۱). ﴿**فبای الآء ربکما تکزبان**﴾ جا بە کام نیعمەت لە نیعمەتەکانی پەرورەدگارتان بپروا ناکەن؟ ﴿**نواثا افنان**﴾ خاوەنانی گەلا داری تازە، واتە: دارو درەختی گەلا ناسک و جوانی تێدایە ﴿**فبای الآء ربکما تکزبان**﴾ جا بە کام نیعمەت لە نیعمەتەکانی پەرورەدگارتان باوەر ناکەن ﴿**فیهما عینان تجریان**﴾ لەنیو دوو بەهەشتەکەدا دوو کانیوێ رەوان هەییە: (تەسنیم) و (سەلسەبیل) ﴿**فبای الآء ربکما تکزبان**﴾ جا بە کام نیعمەت لە نیعمەتەکانی پەرورەدگارتان باوەر ناکەن؟ ﴿**فیهما من کل فاکهة زوجان**﴾ لە نیویاندا لە هەموو جۆرە سیوێیە ک دوو جۆری تێدایە ﴿**فبای الآء ربکما تکزبان**﴾ جا بە کام نیعمەت لە نیعمەتەکانی پەرورەدگارتان حاشادەکەن؟ ﴿**متکین علی فرش بطانئنا من استبرق**﴾ لەو بەهەشتانەدا لەسەر رایەخگەلی - کە ناوێ خەکیان لە پارێژە ئاوریشمی ئەستووری تایبەتە - پالیا

﴿**یعرف المجرمون بسیمام**﴾ تاوانباران بەنیشانەکانی دیمەنیاندا ئەناسریننەو: دەموچاوی رەشیان، چاوی ئەبلەقی شینیان ﴿**فیؤخذ بالنواصی والأقدام**﴾ جا فریشتەکان بەمووی پیشی سەر و بەلاق، هیانگرن و گۆلەیان دەکەن و فرییان دەدەنە ناوناگری دۆزەخو. ﴿**فبای الآء ربکما تکزبان**﴾ جا بە کام نیعمەت و بەهرەکانی پەرورەدگارتان بپروا ناکەن؟ جا بۆ ئەوێ زیاتر نیشیان پێبگات پێیان ئەوتری: ﴿**هذه جهنم التي یکذب بها المجرمون**﴾ ئەمە ئەو دۆزەخییە کە تاوانباران بپروایان پێ دەکرد ﴿**یطوفون بینها و بین حمیم آن**﴾ لەنیوان دۆزەخ و ناویکی کۆل بە کۆل دین و دەچن. ﴿**فبای الآء ربکما تکزبان**﴾ جا بە کام نیعمەت لە نیعمەتەکانی پەرورەدگارتان بپروا ناکەن؟ ﴿**یعرف المجرمون بسیمام**﴾ تاوانباران بەنیشانەکانی دیمەنیاندا ئەناسریننەو: دەموچاوی رەشیان، چاوی ئەبلەقی شینیان ﴿**فیؤخذ بالنواصی والأقدام**﴾ جا فریشتەکان بەمووی پیشی سەر و بەلاق، هیانگرن و گۆلەیان دەکەن و فرییان دەدەنە ناوناگری دۆزەخو. ﴿**فبای الآء ربکما تکزبان**﴾ جا بە کام نیعمەت و بەهرەکانی پەرورەدگارتان بپروا ناکەن؟ جا بۆ ئەوێ زیاتر نیشیان پێبگات پێیان ئەوتری: ﴿**هذه جهنم التي یکذب بها المجرمون**﴾ ئەمە ئەو دۆزەخییە کە تاوانباران بپروایان پێ دەکرد ﴿**یطوفون بینها و بین حمیم آن**﴾ لەنیوان دۆزەخ و ناویکی کۆل بە کۆل دین و دەچن. ﴿**فبای الآء ربکما تکزبان**﴾ جا بە کام نیعمەت لە نیعمەتەکانی پەرورەدگارتان بپروا ناکەن؟

﴿**ولمن خاف مقام ربه جنتان**﴾ وەبۆ هەرکەسیک لە جیگای وەستانی خۆی لەبەردەم پەرورەدگاری خۆی دەترسی - لەو فەرمانەکانی خۆی بۆ جیبەجی نەبی - دووبەهەشتی گەرەهەییە، بەهەشتیک بۆسوکناو جیگای خۆی، بەهەشتیکیش بۆ خاوە و خێزانی، یا بەهەشتیک لەبەر امبەر جیبەجێکردنی فەرمانەکانی خواوە، ئەوێ دیکەشیان بەهۆی ئەکردنی قەدەغەکراوەکانیوە، ئەمەییە کە خوا ئەفەرموی: (واما من خاف مقام ربه ونهى النفس عن الهوى فإن الجنة می الماوی) (۴۰۹/۷۹). پێغەمبەریش ئەفەرموی: ((جنتان من فضة آیتهما وما فیهما، وجنتان من ذهب آیتهما وما فیهما، وما بین القوم و بین ان ینظروا إلى ربهم - عز وجل - إلا رداء الکبرياء علی وجهه فی جنة عدن)) (خرجه البخاری: (فتح الباری: ۸/۴۹۱). ﴿**فبای الآء ربکما تکزبان**﴾ جا بە کام نیعمەت لە نیعمەتەکانی پەرورەدگارتان بپروا ناکەن؟ ﴿**نواثا افنان**﴾ خاوەنانی گەلا داری تازە، واتە: دارو درەختی گەلا ناسک و جوانی تێدایە ﴿**فبای الآء ربکما تکزبان**﴾ جا بە کام نیعمەت لە نیعمەتەکانی پەرورەدگارتان باوەر ناکەن ﴿**فیهما عینان تجریان**﴾ لەنیو دوو بەهەشتەکەدا دوو کانیوێ رەوان هەییە: (تەسنیم) و (سەلسەبیل) ﴿**فبای الآء ربکما تکزبان**﴾ جا بە کام نیعمەت لە نیعمەتەکانی پەرورەدگارتان باوەر ناکەن؟ ﴿**فیهما من کل فاکهة زوجان**﴾ لە نیویاندا لە هەموو جۆرە سیوێیە ک دوو جۆری تێدایە ﴿**فبای الآء ربکما تکزبان**﴾ جا بە کام نیعمەت لە نیعمەتەکانی پەرورەدگارتان حاشادەکەن؟ ﴿**متکین علی فرش بطانئنا من استبرق**﴾ لەو بەهەشتانەدا لەسەر رایەخگەلی - کە ناوێ خەکیان لە پارێژە ئاوریشمی ئەستووری تایبەتە - پالیا

داوه ته وه **﴿وجنی الجنین دان﴾** میوه و بهری دوو به هه شته کهیش نزیکه دهسته ، هه موو که سیک به ئاسانی دهستی نه یگاتی: به پیوه به دانیشتن، بی هیچ جوړه ماندوو بوونیک **﴿فبای آلاء ربکما تکذبان﴾** جا به کام نیعمه ته له نیعمه ته کانی په روهر دگارتان حاشا ده کهن؟ **﴿فیهن قاصرات الطرف﴾** ژتانیکیان تیدایه ته نها سهیری میړده کانی خوږیان نه کهن **﴿لم یطمئنن انس قبلهم ولا جان﴾** بهر له میړده به هه شتیانه یان، کهسی - له ئاده میی وله جنیی - له که لیان جووت نه بووه **﴿فبای آلاء ربکما تکذبان﴾** جا به کام نیعمه ته له نیعمه ته کانی په روهر دگارتان باوه پناکه ن؟ **﴿کانهن الیاقوت والمرجان﴾** له جوانی وساف و سوورییدا (جوړیه کان) ده لیت یاقوت و شیلان **﴿فبای آلاء ربکما تکذبان﴾** جا به کام نیعمه ته له نیعمه ته کانی په روهر دگارتان بپروا ناکه ن؟ **﴿هل جزاء الإحسان إلا الإحسان﴾** مه گهر پاداشتی چاکه ته نها چاکه نیه؟ واته: نه وانه له دونیادا کاری چاکیان نه نجامدا، وائیستاش چاکیان له گهل نه کړی **﴿فبای آلاء ربکما تکذبان﴾** جا به کام نیعمه ته له نیعمه ته کانی په روهر دگارتان باوه پناکه ن؟ **﴿ومن دونهما جنتان﴾** بیجکه له دوو به هه شته باسکران، دوو به هه شتی تریشیان بۆ هیه **﴿فبای آلاء ربکما تکذبان﴾** جابه کام نیعمه ته له نیعمه ته کانی په روهر دگارتان باوه پناکه ن؟ **﴿مدھامتان﴾** رهنگ قهرسیلین له سه وزی و تیراویدا **﴿فبای آلاء ربکما تکذبان﴾** جا به کام نیعمه ته له نیعمه ته کانی په روهر دگارتان باوه پناکه ن؟ **﴿فیهما عینان نضاختان﴾** دوو کانیای هلقولای فیجقه کهریان تیدایه **﴿فبای آلاء ربکما تکذبان﴾** جا به کام نیعمه ته له نیعمه ته کانی په روهر دگارتان باوه پناکه ن؟ **﴿فیهما فاکهة ونخل ورمات﴾** جوړاوجوړ دره ختی میوه دارخورماو هه ناریان تیدایه **﴿فبای آلاء ربکما تکذبان﴾** جا به کام به خششی په روهر دگارتان باوه پناکه ن؟ **﴿فیهن خیرات حسان﴾** ژنانی رهوشت شیرین و روخسار جوانیان تیدایه **﴿فبای آلاء ربکما تکذبان﴾** جابه کام نیعمه ته له نیعمه ته کانی په روهر دگارتان باوه پناکه ن **﴿حور مقصورات فی الخیام﴾** ژنانی سپیی چاو رهشن، له ناو خیتوت و چادره کاند دهرناچن. (نور: جمع حوراء، وهي الشديدة البياض العين الشديدة سوادها قال عمر الخیمة درة مجوفة). **﴿فبای آلاء ربکما تکذبان﴾** جا به کام نیعمه ته له نیعمه ته کانی په روهر دگارتان باوه پناکه ن؟ **﴿لم یطمئنن انس قبلهم ولا جان﴾** بهر له به هه شتی کهان هیچ ئاده میی و، هیچ جنی به که دهستی بۆ نه بردوون و کچی تی لا نه بردوون **﴿فبای آلاء ربکما تکذبان﴾** جابه کام نیعمه ته له نیعمه ته کانی په روهر دگارتان حاشا ده کهن؟ **﴿متکئین علی رفرف خضر وعبقری حسان﴾** له سهر پشتی سه وزو قالی نایاب - که وینه یان له دونیادا نیه - شانیان داداوه. عه ره به کان هه رشتیکی سه یرو جویان دیتبا نه یانوت: نه لیت له شیوهی (عبقهر) دروستکراوه **﴿فبای آلاء ربکما تکذبان﴾** جابه کام نیعمه ته له نیعمه ته کانی په روهر دگارتان بپروا ناکه ن؟ **﴿تبارک اسم ربک ذی الجلال والإکرام﴾** پر بهر که ته ناوی په روهر دگاری خاوه ن گهره یی و نیحسانت.

له (۱۷) ی شه عبانی (۱۴۱۷) ک بهرام بهر به (۱۹۹۶/۱۲/۲۷) دواي نویژی هه یینی، کات

ژمیر (۲/۵۴) ده قیقه. له نووسینی ته فسیری نه م سوورته بوومه وه له شاروچکه ی مریوانی کوردستانی ئیران.

*** **

۵۶- سوورەى (واقیعه یه)

مەككە ییپەو (۹۶) ئایەتە

بە ناوى خواى بەخشندى مېهرەبان

ئەم سوورەتە باسى رۆژە سەختەكەى قىامت دەكات، كە چ رۆژنىكى گران وسەختە! ئەوجا ئادەمزاد دەكا بەسى بەشەو: (اصحاب اليمين، اصحاب الشمال، سايبقون).. ئىنجا پاشەرۆژى ھەرىكەتكيان دەست نیشان ئەكات و.. چەند بەلگەيەكیش دىنیت لەسەر دەسەلات و بوونى خواى گەرە، لە دروستکردنى ئادەمزادو، پواندنى رووگ و، باراندنى باران، پاشان باسیكى قورئانىش ئەكات.. كۆتايیشى دىت بەدیاریکردنى چارەنووس وجىگاوشوینى

ھەرسى دەستە كە: دەستەى بەختیاران، دەستەى بەدبەختان، دەستەى دەست پىشخەران لەئەنجامدانى خىروخىراتدا، پاداشت و تۆلەى ھەموانىش ھەلدەسەنگىنى.

رۆژى پەسلان قۇناغ بە قۇناغ دى:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم * ۱﴾ **إذا وقعت الواقعة** كاتى رووداو گەرەكە (رۆژى قىامت) روویدا، كە ھەرىپىش دىت، وەك ئەفەرموى: (فیومئذ وقعت الواقعة) (۱۵/۶۹). ﴿۲﴾ **ليس لوقعتها كاذبة** بۆ روودانى ھىچ درۆيەك نى، تا برۋابەھاتنى نەكرى، ھەرچەند ئەمرو ھەندى كەس برۋاى پى ناكات (وەك ئەم ئایەتەش ئەوراستىيە دەلى: (استجبوا لربكم من قبل ان ياتي يوم لا مرد له من الله...)) (۴۲/۴۲). ياخود ئەفەرموى: (سال سائل بعذاب واقع، للكافرين ليس له دافع) (۷۰/۲-). ﴿۳﴾ **خافضة رافعة** نزمكەرەوھى بەدبەختانە، بەرزكەرەوھى بەختیارانە، واتە: خەلكى دەبیئتە دوودەستەو، ھەندىكى ریسواو خەجالەت، ئەوى تریشى پایەبلندو سەرەرز ﴿۴﴾ **إذا رجت الأرض رجا** وەختى زەوى

فِيهَا فُكِّهَةٌ وَخُلُودٌ مَّانٌ ﴿١٨﴾ فَيَأْتِيءَ الْآلَاءُ ﴿١٩﴾ تُكْذَّبَانِ ﴿٢٠﴾ فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حَسَنٌ ﴿٢١﴾ فَيَأْتِيءَ الْآلَاءُ ﴿٢٢﴾ تُكْذَّبَانِ ﴿٢٣﴾ مَقْصُورَتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٢٤﴾ فَيَأْتِيءَ الْآلَاءُ ﴿٢٥﴾ تُكْذَّبَانِ ﴿٢٦﴾ لَمْ يَطْمِئْنِ إِسْ قَلْبُهُمْ وَلَا جَانٌ ﴿٢٧﴾ فَيَأْتِيءَ الْآلَاءُ ﴿٢٨﴾ تُكْذَّبَانِ ﴿٢٩﴾ مَتَكِّينَ عَلَى رَقَبَتِي خَضِرٌ وَعَبْقَرِيٌّ حَسَنٌ ﴿٣٠﴾ فَيَأْتِيءَ الْآلَاءُ ﴿٣١﴾ تُكْذَّبَانِ ﴿٣٢﴾ تَبْرَكَ أَشْمُ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٣٣﴾

سُورَةُ الْوَاقِعَةِ

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١﴾ لَيْسَ لَوْعِهَا كَاذِبَةٌ ﴿٢﴾ خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ﴿٣﴾ إِذَا رَجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا ﴿٤﴾ وَسَبَّتِ الْجِبَالُ سَبًا ﴿٥﴾ فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًا ﴿٦﴾ وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ﴿٧﴾ فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿٨﴾ وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ وَالْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ الْمُسْتَقِيمِ ﴿٩﴾ ثَلَاثَةٌ مِنْ الْأُولَى ﴿١٠﴾ وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّبَعَتْ مِنْ الْأُولَى ﴿١١﴾ عَلَى سُرْمٍ مَوْصُوفَةٍ ﴿١٢﴾ مَتَكِّينَ عَلَيْهَا مُتَقَدِّلِينَ ﴿١٣﴾

طوبى عليهم

۵۲۴

بەلەرە خرا بەلەرە خرائىكى توند، وەك دەفەرموى: (إذا زلزلت الأرض زلزالها) (۱/۹۹). يان (إن زلزلة الساعة شئ عظيم) (۱/۲۲). بۆپشتىوانى توندىو سەخلەتى ئەورووداو. ﴿۵﴾ **وسبت الجبال بسا** و كىوھكانىش ھەپروون ھەپروون کران. وەك سوورمە دارىزان ﴿۶﴾ **فكانت هباء منبثا** ئىنجا بوونە تۈزىكى بلأوھ بوو. رۆژى بەرى مەردم دەبیئتە سى دەستە:

﴿۷﴾ **وكنتم أزواجا ثلاثة** وئەركاتە (قىامت ھات) ئىوھ بوونە سى دەستەو، ئىتر تەواوۋى راستىيەكان دەرئەكەون ھەموو كەسىك پاداشت و تۆلەى خۆى وەرئەگرىتەو: ﴿۸﴾ **فأصحاب الميمنة ما أصحاب الميمنة** ئىنجا ھاوھلانى لای راست، چىن ھاوھلانى لای راست، واتە: تۆ چووزانىت لە چ حالىكى خۆشدان؟ ﴿۹﴾ **وأصحاب المشئمة ما أصحاب المشئمة** وەھاوھلانى لای چەپ، چىن ھاوھلانى لای چەپ، واتە: تۆچووزانىت چەندە بەد بەختى؟! ﴿۱۰﴾ **والسابقون**

السابقون ﴿پیشکوه و تیره‌کان، نه‌وانه‌ی پیشکوه‌تن به‌خه‌یرات له‌دنیا‌دا، هه‌میشه‌ پیشه‌نگی‌بون بویه‌ده‌سته‌نیانی ره‌زامه‌ندی خوا، واته: له‌هه‌مووکاریکی چاکدا سه‌رقافله‌ بون: بوجیه‌اد، بوماوکاری هه‌ژاران... هتد. نایه‌تی (ثم اورثنا الكتاب الذين اصطفينا من عبادنا فمنهم ظالم لنفسه ومنهم مقتصد ومنهم سابق بالخيرات باذن الله) (۳۲/۳۵). بوجخت له‌سه‌ر نه‌ومانایه‌یه. هه‌روه‌ها نایه‌تی (وسارعوا إلى مغفرة من ربكم وجنة عرضها السموات والأرض) (۲۱، ۵۷). یان (سابقوا إلى مغفرة من ربكم وجنة عرضها كعرض السماء والأرض). ﴿اولئك المقربون﴾ نا نه‌وانه‌ نزیک‌خراوه‌کانن ﴿فی جنات النعیم﴾ له‌ناوباخاتی خو‌شگوزه‌رانیدان، هه‌رچی مه‌یل بکه‌ن ناماده‌ ده‌کری بویان ﴿ثله من الاولین﴾ نه‌و نزیکانه‌ کو‌مه‌لیکی زو‌رن له‌ئومه‌تانی پی‌شور و زو‌چوون به‌ده‌م بانگه‌وازی خواوه ﴿وقلیل من الاخرین﴾ وکه‌می‌کیش له‌پاشینان،

واته: نه‌وانه‌ له‌م ئومه‌تی پی‌غه‌مبه‌ره‌ن ﴿ثم فهم مرمود هیشه‌ هه‌ریش‌تگی‌ری نه‌و مانایه‌ ده‌کا: ((خیر القرون قرنی ثم الذين يلونهم ثم الذين يلونهم...)) بوخاری: ۲۶۵۱. واته: باشت‌ینی خه‌ل‌کانی سه‌ده‌کان. سه‌رده‌م و خه‌ل‌کانی سه‌ده‌ک‌ی منه. پاشان نه‌وانه‌ن وابه‌دوای نه‌واندا دین، دیسانه‌وه نه‌وانه‌ش که‌له‌دوای نه‌وانیشه‌وه دین. که‌وابوو ده‌سته‌ی یه‌که‌می هه‌مووئومه‌ت و گه‌لیک - له‌شه‌ریعه‌تی ئیسلامدا- له‌وی پاش خو‌ی چاک‌ترو باشت‌ره. ((نحن الاخرون السابقون يوم القيامة)) - واته: ئیمه‌ پاشینانی پیشه‌نگانین له‌روژی قیامه‌تدا- فه‌رموده‌ی خو‌یه‌تی، (ئیبنی جهریر) هیناویه‌تی "فتح الباری: ۵۲۶/۱۱. ﴿على سرر موضونة﴾ له‌سه‌ر قه‌نه‌فه‌وته‌ختی چنراو به‌زیر دانیش‌تونن ﴿متکینین علیها متقابلین﴾ به‌سه‌ریان‌وه رو‌به‌رو‌ی یه‌ک شانیان داداوه. که‌نه‌مه‌ش جوات‌ترین شی‌وه‌ی دایش‌تنه ﴿یطوف علیهم ولدان مخلدون﴾ کو‌مه‌له‌ منالیکی ئیسک سووک و هه‌میشه‌ لاو خزمه‌تیان ده‌که‌ن و ده‌گه‌رین به‌سه‌ریاندا

﴿طُوفَ عَلَيْهِمْ وُلْدَانٌ مَّخْلُودُونَ﴾ ﴿أَبَاكُوبَ وَأَبَارِيقَ وَكَاسٍ مِّنْ مَّعِينٍ﴾ ﴿لَا يَصْذَعُونَ عَلَيْهَا لَوْلَا زُفْرُونَ﴾ ﴿وَلَا يَنْزِفُونَ﴾ ﴿وَفَاكِهَةً مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ﴾ ﴿وَلَحْمَ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ﴾ ﴿وَحُورٌ عِينٌ﴾ ﴿كَامِثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ﴾ ﴿أَجْرًا لِّمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ﴿لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا﴾ ﴿لَّا قِيلَ إِلَّا سَلَامًا سَلَامًا﴾ ﴿وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ﴾ ﴿فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ﴾ ﴿وَطَلْحٍ مَّنْضُودٍ﴾ ﴿وَطَلٌّ مَّنْذُودٍ﴾ ﴿وَمَاءٌ مَّسْكُوبٌ﴾ ﴿وَأَفْكَهَةٌ كَثِيرَةٌ﴾ ﴿لَّا مَقْطُوعَةٌ وَلَا مَمْنُوعَةٌ﴾ ﴿لَوْ فُشِّ مَرْفُوعَةٌ﴾ ﴿إِنَّا أَنشَأْنَاهُنَّ إِنشَاءً﴾ ﴿فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا﴾ ﴿عُرْبًا أَرْبَابًا﴾ ﴿لَّا صَحْبَ الْيَمِينِ﴾ ﴿ثَلَاثَةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ﴾ ﴿وَلِلَّهِ مِنَ الْآخِرِينَ﴾ ﴿لَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ﴾ ﴿فِي سُورٍ وَحْمِيرٍ﴾ ﴿وَطَلٌّ مِّنْ حَمِيمٍ﴾ ﴿لَّا بَارِدٌ وَلَا كَرِيمٌ﴾ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ﴾ ﴿وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ﴾ ﴿وَكَانُوا يَقُولُونَ﴾ ﴿إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظْمًا﴾ ﴿أَنَّا لَمَبْعُوثُونَ﴾ ﴿أَوَّابًا وَأَنَا الْأَوَّلُونَ﴾ ﴿قُلْ إِنَّا الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ﴾ ﴿لَمَجْجُوعُونَ إِلَى مِيقَاتٍ يَوْمَ مَعْلُومٍ﴾

باکواب و اباریق و کاس من معین ﴿به‌گوزه‌و سوراخی ویتیکی پر له‌شه‌رابی چۆمه‌ ره‌وانه‌کانی به‌هه‌شته‌وه﴾ ﴿لا یصدعون عنها﴾ سه‌ریان پی‌ی ئیش نا‌کا ﴿ولا ینزفون﴾ و هوشیشیان نابری به‌وه‌ی سه‌رخوش بین، واته: وه‌ک شه‌رابی نه‌م دونایه‌ توشی قسه‌ی په‌ته‌ر بیان نا‌که‌ن ﴿وفاکهه‌ مما یتخیرون﴾ و ده‌گه‌رین به‌جۆره‌هامیوه، له‌هه‌ر جۆری هه‌لیئه‌بژێرن ﴿ولحم طیر مما یشتهون﴾ و ده‌مه‌رین به‌گوشتی په‌له‌وه‌روه، له‌هه‌ر جۆریکی چه‌زی لی بکه‌ن ﴿وحور عین﴾ و ژنانی چاوبه‌له‌ک و چاوه‌وره‌و سپی پی‌ست و ده‌م و چاودره‌خشانیان بۆه‌یه ﴿کامثال اللؤلؤ المکنون﴾ له‌پاک و خاوینبی و جوانی و ساف و بی‌گه‌ردیی و ده‌ست لی‌نه‌که‌وتوییدا، ده‌لیت مرواریی نیوسه‌ده‌فن ﴿جزاء بما کانوا یعملون﴾ نه‌و نیعه‌تانه‌ له‌پاداشی کاروکرده‌وه‌ی چاکیاندایه ﴿لا یسمعون فیها لغوا ولا تأثیما﴾ له‌ویدا هه‌چ جۆره‌ قسه‌یه‌کی هه‌چ وپوچ و نابجی، و هه‌یچ شتی‌ک که‌مایه‌ی تووشبوونی گوناح بی‌ت نابیس

﴿**۲۶** الا قیلا سلاما سلاما﴾ جگه له سه لام کردن له یه کترو، سه لام وه لامدا نه وه نه بیئت شتیکی تر نیه، فریشته سه لامیان لی نه کات، خو یان له خو یان سه لام نه کن. له لایه ن خوا وه سه لامیان پی نه کات.
به کورتی: کفش وه وه یه کی پر له سه لامه.

دهستی راستان و جهرا گه یان:

﴿**۲۷** واصحاب الیمین ما اصحاب الیمین﴾ یارانی لای راست، چین یارانی لای راست، واته، چهنده به خته وه رو له کامه رانیدان وه ک دهر مووی: ﴿**۲۸** فی سدر مخضوب﴾ له ژیر سیبهری داری مؤردی بی دپر کدان "که له جیگه ی هردپر کی کدا به ریکه. پیشهوا (به یه قی و حاکم) ده گیر نه وه که: عهره بیکی ده شته کی وتی: ئه ی په یام بهر ﴿**۲۹**﴾ خوا ی گه وره باسی دره ختی دپر کاوی له به به شتدا نه کا! پیغه مبه ریش فهر مووی ئایا نه زانی نه ودره خته کامه یه؟ وتی: داری (سدر) ه. په یام بهر ﴿**۳۰**﴾ فهر مووی: نه وه نیه خوا ده فهر مووی: (فی سدر مخضوب) واته: دپر که کانی بر اوون و، وه له جیگه ی هردپر کی کدا میوه یه کی دانا وه. ﴿**۳۱** وطلح منضوب﴾ و له بن سیبهری داری مؤردی بهر به سه ریه که که وتوودان، له بهر زوری مؤر که ی قدی لاسکه که ی دیار نیه ﴿**۳۲** وظل ممدود﴾ و له ژیر سیبهری بهر ده وام و دوو رو دریزدان که هر گیز خور نایس پرته وه مه میشه هر سیبهره، پیغه مبه ر ﴿**۳۳**﴾ ده فهر مووی: ((إن فی الجنة شجرة یسیر الراكب فی ظلها مائة عام لا تقطعها، اقرؤا إن شئتم: وظل ممدود)). فتح الباری: ۴۹۵/۸. له به به شتدا دره ختی هیه سوار چاک سه دسال به ژیر سیبهره که یدا ده روات میمان هرت وه او ناییت، حر نه که ن ئایه تی: (وظل ممدود) بخویننه وه. ﴿**۳۴** وماء مسکوب﴾ و له نزکی تا فگه و ناوی کدان ده پر ته خوار ﴿**۳۵** وفاکة کثیرة﴾ و له ناو میوه یه کی زوردان ﴿**۳۶** لا مقطوعة ولا ممنوعة﴾ نه ده بری و، نه قه ده غه ده کریت ﴿**۳۷** وفرش مرفوعة﴾ وه له سه ر رایه خگه لیکی به نرخن ﴿**۳۸** إنا انشانا من انشا﴾ به پاسستی ئیمه ژنانی به به شتمان دروست کردوون به دروست کردنیکی تازه، شوخ و شنگ و جوان، وه ک ژنانی دنیا نین، هندی گوپانیان به سه ردا بیئت ﴿**۳۹** فجعلنا من ابکار﴾ جا کردو ومانن به کچ، واته: هه میشه کچن وه ک کیژانی شوونه کردوون ﴿**۴۰** عربا اترابا﴾ میرد خوشه ویستانی هاوسال و هاو ته من ﴿**۴۱** واصحاب الیمین﴾ نه مانه هه موو بو یارانی لای راست و به خته وه من، نه وای نه ی که نامه ی کرده وایان به دهستی راستیانه وه ندری ﴿**۴۲** ثلة من الاولین﴾ کومه لیکی زورن له پیشینان ﴿**۴۳** وثلة من الاخرین﴾ کومه لیکی زوریشن له پاشینان، واته: له ئومه تی پیغه مبه رن ﴿**۴۴**﴾ (ثین عباس) نه لی: پیغه مبه ر ﴿**۴۵**﴾ له باره ی ته فسیری (ثلة من الاولین و ثلة من الاخرین) دا فهر مووی: ((هم جمیعا من امتی)) له پروایه تیکی تردا: ((الثلتان جمیعا من امتی)) ذکره ابن حجر فی (الكافی الشافی) فی تخریج (احادیث الکشاف. واته نه و پیشینان و پاشینان، گشت له ئومه تی من.

یارانی لای چه پ و توله یان:

﴿**۴۶** واصحاب الشمال ما اصحاب الشمال﴾ و یارانی لای چه پ، چین یارانی لای چه پ؟ مه گه ر خوا بزانی حالیان چه ند به د حاله؟! نه و که سانه ن که نامه ی کاره کانیان به دهستی چه پیا نه وه ده ریت ﴿**۴۷** فی سموم وحمیم﴾ له ناو گه رمای ناگریکی دوزه خ و ناویکی کول به کولندان ﴿**۴۸** وظل من یحموم﴾ له ژیر سیبهری چره دوو که لیکی زور ره شدان ﴿**۴۹** لا بارد ولا کریم﴾ نه سیبهریکی فینکه له گه رما که م بکاته وه، وه نه دیمه نیکی جوانیشی هیه ﴿**۵۰** انهم کانوا قبل ذلك مترفین﴾ چونکه نه وانه له پیش نه ودا- واته: له دنیا دا- له ناو نیعمه تدا رایان ده وارد گوئیان به وه نه ودا که په یام بهر که یان پیی رانه گه یاندن، بویه وائیستا دوو چاری نه و سزایه بوون ﴿**۵۱** وکانوا یصرون علی الحنث

العظیم ﴿ و ئەوان ھەردەم سوور بوون لەتاوانە گەورەکە، واتە: لەسەر شێرک ﴾ ^{۴۷} وکانوا یقولون (عەذا متنا وکنا ترابا وعظاما) ھەمیشە دەیانوت: ئایا کاتێ مردین و بووینە گل و ئیسک ﴿إنا لمعوثون﴾ ئایا بەتەئکید زیندوو ئەکرێنەوه؟! ﴿أوابونا الاولون﴾ ھەتا باووباپیرانی پیشینانیشتان؟! ﴿قل إن الاولین والآخرین﴾ ئەو موخەمەد ﷺ بلی: بێگومان پیشینان و پاشینان و ھەموو ﴿لمجموعون إلى میقات يوم معلوم﴾ کۆ ئەکرێنەوه بۆکاتی روژێکی دیاریکراو، ئەویش کاتی روژی قیامەتە ﴿ثم إنکم ایھا الضالون المکذبون﴾ پاشان ئێوە ئەو لاری و گومراو کافرو نکولی کەران! ﴿لاکلون من شجر من زقوم﴾ بێگومان لەبەر بوومی (زەققوم) -درەختیکە لەناوہراستی دۆزەخدا- ئەخۆن ﴿فمالنون منها البطون﴾ لەبەر زۆر برسیتی، ورگ و زکتنی ئی پڕئەکەن گۆی بەتام و چێژی زۆر ناخۆشیشی نادەن ﴿فشاربون علیہ من الحمیم﴾ ئەوسا لەبەر تینوہتی لەئاویکی زۆر گەرم بە کوێشیشی بەسەرا دەکەن ﴿فشاربون شرب الھیم﴾ جا ئێوەش ھەروەکو وشتی تینوو کە دەردی (ھویام) سی گرتیی و ھیچ کات تێر ئاوەبی دەخۆنەوهو تێر ناویش نابن ﴿هذا نزلہم يوم الدين﴾ ئەمە یە خوڤاک و ئاوو میوانداری خوانەناسان لەروژی پاداشت.

ئەمانە نیشانە قیامەت و زیندوو بوونەومن:

﴿نحن خلقناکم فلولا تصدقون﴾ ئێمە ئێوەمان دروستکرد، ئێتەر بۆچی باوەر بەزیندوو بوونەوه ناکەن؟! ﴿افرايتم ما تمعون﴾ ئایا نەتان دیوە ئەوێ ئێرێژنە ناو مندالدانی ژنان، پاشان مندالی ای پەیدا ئەبی ﴿انتم تحلقونہ﴾ ئایا ئێوە ئەو (مەنی) یە دروست ئەکەن، یان ئێمە دروستی دەکەین؟! دیارە ئەلێن تو ئەو پەرورەدگار! جاکە وابوو دانیش بەزیندوو بوونەوه دا بنی ﴿نحن قدرنا بینکم الموت﴾ ھەر ئێمەش لەنیوان ئێوەدا بیجیاوازی لەنیوان دەوڵەمەندو ھەژارو گەوروو بچوویدا

طوال الخضر
سورة الواقعة
ثم إنکم ایھا الضالون المکذبون ﴿۵۱﴾ لاکلون من شجر من زقوم ﴿۵۲﴾ فمالنون منها البطون ﴿۵۳﴾ فشاربون علیہ من الحمیم ﴿۵۴﴾ فشاربون شرب الھیم ﴿۵۵﴾ هذا نزلہم يوم الدين ﴿۵۶﴾ نحن خلقناکم فلولا تصدقون ﴿۵۷﴾ أفرايتم ما تمعون ﴿۵۸﴾ انتم تحلقونہ ﴿۵۹﴾ أم نحن الخالقون ﴿۶۰﴾ نحن قدرنا بینکم الموت وما نحن بمسئولين ﴿۶۱﴾ علی أن تبدل أمثالکم وننشئکم فیما لا تعلمون ﴿۶۲﴾ ولقد علمتہم النشأ الاولی فلولا تذکرون ﴿۶۳﴾ أفرايتم ما تحرثون ﴿۶۴﴾ انتم تزرعونہ ﴿۶۵﴾ أم نحن الزارعون ﴿۶۶﴾ لو نشاء لجعلائہ حطما فطاعتہم تفکھون ﴿۶۷﴾ انما للمعمرین ﴿۶۸﴾ بل نحن محرمون ﴿۶۹﴾ أفرايتم الماء الذی شربون ﴿۷۰﴾ انتم أنزلتموه من المزن أم نحن المنزلون ﴿۷۱﴾ لو نشاء لجعلائہ أجاجا فلولا تشکرون ﴿۷۲﴾ أفرايتم النار الی تئرون ﴿۷۳﴾ انتم أنشأتم شجرها أم نحن المنشئون ﴿۷۴﴾ نحن جعلنا تذکرۃ ومتعاً للمؤمنین ﴿۷۵﴾ فسبح باسم ربک العظیم ﴿۷۶﴾ فلا أقسم بموقیع الجؤم ﴿۷۷﴾ والله لاقسم لوتعلمون عظیم ﴿۷۸﴾

مەرگ و مردنمان داناوو ﴿وما نحن بمسئولين﴾ وئێمە دەستەوسان کراوین ﴿علی أن تبدل أمثالکم﴾ لەسەر ئەو کە شیوەو بیچمتان بگۆڕین بەشیوەو بیچمی ﴿وننشاکم فی ما لا تعلمون﴾ وە دروستتان بکەینەوه لەشیوەو بیچمێکدا نازانن چێه ﴿ولقد علمتم النشأ الاولی﴾ بێگومان لەدروستکردنی یەکەمجار ئاگادارن، کە لە چی دروستمان کردوون ﴿فلولا تذکرون﴾ جا بۆچی رانامینن بزانن کە من توانام ھەینە دروستتان بکەمەوه؟.

شین بوونی تۆمەو ھاتنی ئاو ئە ھەروەرەو ھەلکردنی ناگر نیشانە بوونی خوان:

﴿افرايتم ما تحرثون﴾ ئایا دیوتانە ئەوێ تۆوی دەیکێلن؟ ﴿انتم تزرعونہ﴾ ئایا ئێوە دەپوینن و سەوزی ئەکەن؟ یان ئێمە دەپوینن و سەوزی دەکەین؟ دیارە ئەلێن خوا سەوزی ئەکات، جاکە وابوو دانیش بەزیندوو بوونەوه دا بنی ﴿لو نشاء لجعلائہ حطاما﴾ خۆئەگەر بمانەوی دەیکەینە پووش و پەلاش

﴿فَظَلَّمْتُمْ تَفَكُّهُونَ﴾ نه‌وسا نیتر سهرتان سوپر بعیثی ﴿۷۶﴾ **إِنَّا لَمَغْرُمُونَ** و بلین به‌راستی چاک زهره‌رمند بووین ﴿۷۷﴾ **بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ** به‌لکو ببیه‌ش کراو بووین ﴿۷۸﴾ **أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ** نه‌ی سهرنجی نه‌و ناوہ‌تان نہ‌داوہ نه‌یخوہ‌نہ‌وہ ﴿۷۹﴾ **أَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ** نایا نیوہ داتانبه‌زاندوہ له‌ه‌وره‌کان؟ ﴿۸۰﴾ **أَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ** یان نیمه‌دایده‌به‌زین؟ ﴿۸۱﴾ **لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أَجَاجًا** نه‌گهر به‌مانه‌وی نیوہ سوود له‌وناوہ وهرنه‌گرن ده‌یکه‌ینه ناویکی سویر و تال ﴿۸۲﴾ **فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ** ده‌ نایا سوپاسگوزاری ناکهن؟! ﴿۸۳﴾ **أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ** نایا سهرنجی نه‌و ناگهره‌نادهن که نیوہ ه‌لی نه‌گیرسیئن له‌داریکی ته‌روسوودی لیوهرته‌گرن؟ ﴿۸۴﴾ **أَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا** نایا نیوہ داره‌که‌یقان دروست کردوہ. نه‌وتیش - وه‌ک زانیاری نه‌لیت - ه‌ر له‌ په‌گ وپیشه‌ی دره‌خت وینکی گژ وگیاو... ه‌ت، دیته‌ده‌ر ﴿۸۵﴾ **أَمْ نَحْنُ الْمُنْشِئُونَ** یان نیمه‌ین دروستکهری؟

عه‌ربه‌کان داری (ه‌رخ) یان به‌داری (عفار) دا نه‌هیناو ناگری نه‌کرده‌وه، چونکه زانیاری نه‌و کاته، تا نه‌و په‌گه‌یشتبوو، به‌لام نیستاش مه‌سه‌له‌ی ناگر باسیکی نور گرنه‌گه، نایا چوئن و کی له‌سهره‌تاوہ ماده‌ی ناگره‌که‌ی دروست کردوہ؟ دیاره‌ه‌رخوای گه‌وره‌و کارجوان ﴿۸۶﴾ **نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذَكُّرًا** بیگومان نیمه‌نه‌وناگره‌مان کردوته‌ه‌وی یاداوهری بو‌ناگره‌گه‌وره‌که‌ی دوزخ ﴿۸۷﴾ **وَمَتَاعًا لِلْمُقَرَّبِينَ** و ه‌روه‌ها کردومه‌نه‌ت‌ه‌مایه‌ی که‌ک و سوود لیوهرگرتن بو‌پنیواران و خه‌لکی بیابان، ه‌ردوو نیعامی بوخاریی و موسلیم نه‌م فه‌رموده‌له‌پیغه‌مبه‌روه ﴿۸۸﴾ نه‌گیرنه‌وه: ((ان نارکم هذه التي یوقد بنو آدم جزء من سبعین جزءاً من نار جهنم، فقالوا یا رسول الله: ان کانت لکافیة، قال: فإنها فضلت علیها بتسعة وتسعین جزءاً کلهن مثل حرها)). له‌م فه‌رموده‌یشدا ه‌اتووه: ((المسلمون شرکاء فی ثلاثة: النار، والکلا، والماء)). رواه الإمام احمد ۳۶۴/۵ و ابوداود ۲۷۷/۲، وه‌بهم ربویه‌ته‌ش ه‌اتووه: ((ثلاث لا یمنعن: الماء، والکلا، والنار)) ابن ماجه: کتاب الرهن ۸۲۸/۲. ناگر، گژو گیا، له‌وه‌وله‌وه‌پکه، ناو، موسلمانان - به‌تیکرا - تیایاندا به‌شدارن، نابی ه‌یچ که‌سیکیانی لی بی به‌ش بکرنیت کو‌مه‌لیک دایان به‌ن بوخویان. ﴿۸۹﴾ **فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ** جا له‌پاش بینینی نه‌وه‌مووشته‌سهرسوپه‌ینه‌رانه‌به‌رده‌وام به‌له‌سهر ته‌سبیح به‌یادی ناوی خواوه‌ندی مه‌زنت.

خوا له‌سهر مه‌زنیی قورئان سویند ده‌خوات:

﴿۹۰﴾ **فَلَا اقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ** سویند به‌جی و شوینی نه‌ستیره‌کان ﴿۹۱﴾ **وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لِّو تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ** وه‌نه‌وش نه‌گهر بزائن سویندیکي گه‌وره‌یه، چونکه ده‌لآله‌تی تیدایه‌له‌سهر قودره‌تی خوا ﴿۹۲﴾ **إِنَّهُ لَقُرْآنٌ کَرِيمٌ** به‌راستی نه‌وه‌ی وه‌حیت بو‌کراوه‌قورئانیکي به‌ه‌ره ﴿۹۳﴾ **فِي کتاب مکنون** له‌نامه‌یه‌کی پاریزراودایه، واته: (لوح

سُورَةُ النَّازِعَاتِ

سُورَةُ النَّازِعَاتِ

إِنَّهُ لَقُرْآنٌ کَرِيمٌ ﴿۷۶﴾ فِي کِتَابٍ مَّکْنُونٍ ﴿۷۷﴾ لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ ﴿۷۸﴾ تَنْزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۷۹﴾ أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ ﴿۸۰﴾ وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ ﴿۸۱﴾ فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ ﴿۸۲﴾ وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ لَّنْظُرُونَ ﴿۸۳﴾ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿۸۴﴾ فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ﴿۸۵﴾ تُرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿۸۶﴾ فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿۸۷﴾ فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتْ نَعِيمٌ ﴿۸۸﴾ وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿۸۹﴾ فَسَلَامٌ لِّكَ مِنَ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿۹۰﴾ وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكْذِبِينَ ﴿۹۱﴾ فَتَرْجُلٌ مِّنْ حَمِيمٍ ﴿۹۲﴾ وَتَصْلِيَةٌ جَمِيعٌ ﴿۹۳﴾ إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ﴿۹۴﴾ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿۹۵﴾

سُورَةُ الْحَجَرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحْ بِحَمْدِ اللَّهِ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿۱﴾ اللَّهُمَّ لَكَ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ نَحْنُ وَرَبُّكَ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿۲﴾ هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿۳﴾

پارێزر اودایه، واته: (لوح المحفوظ) ﴿٢٦﴾ **لا یمسه إلا المطهرون** ﴿٢٧﴾ كهس دهستی لێنادات، فریشتهكان نهیشت، ئهم نایهته وهلامیکه بۆ نهو بتههرستانه ی پێیان وابوو قورئان شهیاتین ئهیهیانی بۆ پیغه مبههر نهك فریشته (سهید قوتب) ئهلی: ئهم مانایه ئاشکرا و پرووتتره بۆمانا دانهوهی (لایمسه إلا المطهرون) چونکه بیژدی (لا) بۆ (نهفی)یه، نهك بۆ (نههی) ئهوهتا له روی زهویدا ههموو کهسیك دهستی تیوه ئهدات: چاک و تراپ، بروادارو بی برّوا، ئهگهر نههی بووبا دهبوو هیچ کهسیکی تر نهیتوانیبا دهستی تیوه بدهات، نایهتی (تنزیل من رب العالمین) یش پشتگیری ئهوه مه بهسته ئهکات. ﴿٢٨﴾ **تنزیل من رب العالمین** ﴿٢٩﴾ له لایه ن پهروهردگاری جیهانه کانهوه دابه زینراوه ته خوارهوه. دهستهیهك له زانایان وهك (عهلی کوپی ئهبو تالیب و ئیبنی مه سعود و سهعدو، کومه لیکیش له پیشه واکان (مالیک و شافعی) پێیان وایه بی دهست نویژ نابی دهست به قورئانهوه بدریت، دهستهیهکی تریش وهك (ئیین عهباس و شعبی و ئهبو وحه نیفه) وه نه دیکێ تر له زانایان ده لێن: دهستان به قورئانهوه بی دهست نویژ ره وایه. (ئیین کهسیر) یش بۆ به لگهی ئهوه که ره وایه بی دهست نویژ دهست بدریت به قورئانهوه دوو فره مووده ی هی ناوه، به لام دواتر ئهلی: (وفی اسناد کل منهما نظر، والله اعلم) واته: له سه نه دی ههردوو فره مووده کاندای تیبنی ههیه!! ﴿٣٠﴾ **اقبهذا الحدیث انتم مدهنون** ﴿٣١﴾ نایا ئیوه هه ر بهم قورئانه باوه ر ناکه ن؟! ﴿٣٢﴾ **وتجعلون رزقکم انکم تکذبون** ﴿٣٣﴾ وه ئیوه شوکرانه ی رۆزیه که تان ده گیرن به کوفرانی نیعمهت و ئه لێن به هو ی فلانه ئه ستێزوه باران دهباری!

گیان گه ییه قورقوراکه و، بی دهسه لاتی ئیوه به لگهی حساب کیشانتانه:

﴿٣٤﴾ **فلولا اذا بلغت الحلقوم** ﴿٣٥﴾ جا بۆ چ کاتی گیانی یه کیکتان گه یشته گه روو ﴿٣٦﴾ **وانتم حينئذ تنظرون** ﴿٣٧﴾ و ئیوه یش له و کاته دا سهیری ئه کهن چۆن گیانی ده ره ئه چی؟! ﴿٣٨﴾ **ونحن اقرب إليه منکم** ﴿٣٩﴾ و ئیمه نزیکترین لاییه وه له ئیوه. وه زاناکان به حالی له ئیوه ﴿٤٠﴾ **ولکن لاتبصرون** ﴿٤١﴾ به لام ئیوه فریشته کان نابینن چۆن ناماده بوون بۆ گیان کیشانیان، جا ئه گهر ئیوه ن دروستکه ر- وهك خۆتان نکوولی هه ق ئه کهن- بۆچی گیانی ئه و مردووه ناگیر نه وه؟! ﴿٤٢﴾ **فلولا ان کنتم غیر مدینین** ﴿٤٣﴾ ده با ئه گهر پاداشتی کرده وه کانتان نادریته وه وهك ئیوه پێتان وایه! ﴿٤٤﴾ **ترجعونها ان کنتم صادقین** ﴿٤٥﴾ گیانه که ی بۆ ده گیر نه وه ئه گهر راست ئه کهن زیندوو بوونه وه نیه و مو حاسه به ناکرێن، دیاره که هه رگیز ئه و ده سه لاته تان نیه، جا چاک بزاندن که ئه بی هه ر خوا ئه وه بکات و بر وایشی پی بینن.

له سه ره مه رگدا خه لکی ده بنه سی تاقه:

﴿٤٦﴾ **فاما ان کان من المقربين** ﴿٤٧﴾ ئینجا ئه گهر مردووه که له نزیک خرا وه کان بیست ﴿٤٨﴾ **فروح و ریحان و جنة نعيم** ﴿٤٩﴾ ئه وه ئیسرا حهت و پزق و پۆزیه کی چاک و به هه شتی به رینی بۆ هیه ﴿٥٠﴾ **واما ان کان من اصحاب الیمین** ﴿٥١﴾ خۆ ئه گهر له یارانای لای راست بیست ﴿٥٢﴾ **فسلام لك من اصحاب الیمین** ﴿٥٣﴾ فریشته کان پێیان ئه لێن: له لایه ن یارانای لای راسته وه سلّات لیبی ﴿٥٤﴾ **واما ان کان من المکذبین الضالین** ﴿٥٥﴾ به لام ئه گهر له دهسته ی بی باوه ران و گو مریان بی ﴿٥٦﴾ **فنزل من حمیم** ﴿٥٧﴾ ئه وه میوانداری له ناویکی کۆ له کول ﴿٥٨﴾ **و تصلیه حمیم** ﴿٥٩﴾ و خزانه نیو ناگری بۆ هیه ﴿٦٠﴾ **ان هذا لهو حق الیقین** ﴿٦١﴾ بیگومان ئه مه ی بۆت باسکرا له م سووره ته دا ئه ی مو حه ممه د! ﴿٦٢﴾ سه بارهت به هه رسی دهسته که، هه وائیکی راستی بیگومانه ﴿٦٣﴾ **فسبح**

باسم ربك العظيم ﴿ جا كه وايه ته سبيح بكه به يادی ناوی خواي مه زنت. به لئی کاتی که نهام نایه ته هات په یامهر ﴿ به هاوه لانی فهرموو: له رکوعی نویژه کاندای نهام زیکره بلین، کاتیکیش که نایه تی (سبح اسم ربك الاعلی) هات فهرمووی: نهامیش له سوژدهدا بلین.

له ۲۰ شهبانی (۱۴۱۷) ک بهرامهر به (۱۹۹۶/۱۲/۳۰) پاش نویژی به یانی، له ته فیسری نهام سوورده ته بوومه وه له شاری (میریوان)، زور سوپاسی خواي خاوه نوانام نه کهم.

*** **

۵۷- سوورمتی (جهدید به

مه دینییه و ۲۹ نایه ته

به ناوی خواي به خشندهی میهره بان

نهام سوورده ته بایه خ و گرنگی ده دات به یاسای په روه رده و پیگه یاندن و تیگه یاندن، هاوپی له گهل بنیاتنانی کو مه ل و کو مه لگه یه کی نیسلامی بیروباوهر پاک و صاف و خاوه ن رهوشتی به رزو بلند. نهام سوورده ته باسی سی شتی بنه رده تی و سه ره کی ده کات:

یه کهم: بوونه وهر هه موو دروستکراوی خوايه و هه میسه له ژیر ده سه لاتی نه و دایه. دوهم: هه رچی شتی بایه خدار هیه، به روح و گیانی شه وه ده بی هه موو بکریته فیداو قوربانی نایینی پیروزی خوا له پیناوی به رزگردنه وی مناره ی نیسلامدا.

سی یه: شو به اندنی دنیا به یاری و که مه ی مندالان و گالته و که په وه بو نه وه که مه رگیز مرو فی پی نه خله تی. نهام سوورده ته پیی نه لاین سوورده تی (جهدید=ناسن!) چونکه باسی دروستکردن و ناردنی

﴿ هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا هُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝ (۱) اللَّهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِي تُرْجَعُ الْأُمُورُ ۝ (۲) يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ هُوَ عِلْمُ يَدَاتِ الصُّدُورِ ۝ (۳) أَمَّا هُوَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَأَنْقَضُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُتَخَلِّفِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْقَضُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ۝ (۴) وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالرَّسُولِ يَدْعُوكُمْ لِلتَّوْحِيدِ لِكَيْ تُدْعَوْا عِندَهُ وَإِنَّ إِلَهَكُمْ لَوَاحِدٌ ۝ (۵) هُوَ الَّذِي يُزِيلُ عَلَى عَبْدِهِ عَيْنًا يَدَّبُّهُ لِيُصْطَفَى لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ ۝ (۶) وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتْلَ أُولَئِكَ أَكْثَرُ ۝ (۷) أَعْلَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقَفْتُمْ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝ (۸) الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ ۝ (۹) يَمَّا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ ۝ (۱۰) مَنْ ذَا الَّذِي يَفْرُضُ اللَّهُ فَرْضًا حَسَنًا فَيَضَعُهُ لَهُ وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ۝ (۱۱) ۝ (۱۲) ۝ (۱۳) ۝ (۱۴) ۝ (۱۵) ۝ (۱۶) ۝ (۱۷) ۝ (۱۸) ۝ (۱۹) ۝ (۲۰) ۝ (۲۱) ۝ (۲۲) ۝ (۲۳) ۝ (۲۴) ۝ (۲۵) ۝ (۲۶) ۝ (۲۷) ۝ (۲۸) ۝ (۲۹) ۝ (۳۰) ۝ (۳۱) ۝ (۳۲) ۝ (۳۳) ۝ (۳۴) ۝ (۳۵) ۝ (۳۶) ۝ (۳۷) ۝ (۳۸) ۝ (۳۹) ۝ (۴۰) ۝ (۴۱) ۝ (۴۲) ۝ (۴۳) ۝ (۴۴) ۝ (۴۵) ۝ (۴۶) ۝ (۴۷) ۝ (۴۸) ۝ (۴۹) ۝ (۵۰) ۝ (۵۱) ۝ (۵۲) ۝ (۵۳) ۝ (۵۴) ۝ (۵۵) ۝ (۵۶) ۝ (۵۷) ۝ (۵۸) ۝ (۵۹) ۝ (۶۰) ۝ (۶۱) ۝ (۶۲) ۝ (۶۳) ۝ (۶۴) ۝ (۶۵) ۝ (۶۶) ۝ (۶۷) ۝ (۶۸) ۝ (۶۹) ۝ (۷۰) ۝ (۷۱) ۝ (۷۲) ۝ (۷۳) ۝ (۷۴) ۝ (۷۵) ۝ (۷۶) ۝ (۷۷) ۝ (۷۸) ۝ (۷۹) ۝ (۸۰) ۝ (۸۱) ۝ (۸۲) ۝ (۸۳) ۝ (۸۴) ۝ (۸۵) ۝ (۸۶) ۝ (۸۷) ۝ (۸۸) ۝ (۸۹) ۝ (۹۰) ۝ (۹۱) ۝ (۹۲) ۝ (۹۳) ۝ (۹۴) ۝ (۹۵) ۝ (۹۶) ۝ (۹۷) ۝ (۹۸) ۝ (۹۹) ۝ (۱۰۰) ۝ (۱۰۱) ۝ (۱۰۲) ۝ (۱۰۳) ۝ (۱۰۴) ۝ (۱۰۵) ۝ (۱۰۶) ۝ (۱۰۷) ۝ (۱۰۸) ۝ (۱۰۹) ۝ (۱۱۰) ۝ (۱۱۱) ۝ (۱۱۲) ۝ (۱۱۳) ۝ (۱۱۴) ۝ (۱۱۵) ۝ (۱۱۶) ۝ (۱۱۷) ۝ (۱۱۸) ۝ (۱۱۹) ۝ (۱۲۰) ۝ (۱۲۱) ۝ (۱۲۲) ۝ (۱۲۳) ۝ (۱۲۴) ۝ (۱۲۵) ۝ (۱۲۶) ۝ (۱۲۷) ۝ (۱۲۸) ۝ (۱۲۹) ۝ (۱۳۰) ۝ (۱۳۱) ۝ (۱۳۲) ۝ (۱۳۳) ۝ (۱۳۴) ۝ (۱۳۵) ۝ (۱۳۶) ۝ (۱۳۷) ۝ (۱۳۸) ۝ (۱۳۹) ۝ (۱۴۰) ۝ (۱۴۱) ۝ (۱۴۲) ۝ (۱۴۳) ۝ (۱۴۴) ۝ (۱۴۵) ۝ (۱۴۶) ۝ (۱۴۷) ۝ (۱۴۸) ۝ (۱۴۹) ۝ (۱۵۰) ۝ (۱۵۱) ۝ (۱۵۲) ۝ (۱۵۳) ۝ (۱۵۴) ۝ (۱۵۵) ۝ (۱۵۶) ۝ (۱۵۷) ۝ (۱۵۸) ۝ (۱۵۹) ۝ (۱۶۰) ۝ (۱۶۱) ۝ (۱۶۲) ۝ (۱۶۳) ۝ (۱۶۴) ۝ (۱۶۵) ۝ (۱۶۶) ۝ (۱۶۷) ۝ (۱۶۸) ۝ (۱۶۹) ۝ (۱۷۰) ۝ (۱۷۱) ۝ (۱۷۲) ۝ (۱۷۳) ۝ (۱۷۴) ۝ (۱۷۵) ۝ (۱۷۶) ۝ (۱۷۷) ۝ (۱۷۸) ۝ (۱۷۹) ۝ (۱۸۰) ۝ (۱۸۱) ۝ (۱۸۲) ۝ (۱۸۳) ۝ (۱۸۴) ۝ (۱۸۵) ۝ (۱۸۶) ۝ (۱۸۷) ۝ (۱۸۸) ۝ (۱۸۹) ۝ (۱۹۰) ۝ (۱۹۱) ۝ (۱۹۲) ۝ (۱۹۳) ۝ (۱۹۴) ۝ (۱۹۵) ۝ (۱۹۶) ۝ (۱۹۷) ۝ (۱۹۸) ۝ (۱۹۹) ۝ (۲۰۰) ۝ (۲۰۱) ۝ (۲۰۲) ۝ (۲۰۳) ۝ (۲۰۴) ۝ (۲۰۵) ۝ (۲۰۶) ۝ (۲۰۷) ۝ (۲۰۸) ۝ (۲۰۹) ۝ (۲۱۰) ۝ (۲۱۱) ۝ (۲۱۲) ۝ (۲۱۳) ۝ (۲۱۴) ۝ (۲۱۵) ۝ (۲۱۶) ۝ (۲۱۷) ۝ (۲۱۸) ۝ (۲۱۹) ۝ (۲۲۰) ۝ (۲۲۱) ۝ (۲۲۲) ۝ (۲۲۳) ۝ (۲۲۴) ۝ (۲۲۵) ۝ (۲۲۶) ۝ (۲۲۷) ۝ (۲۲۸) ۝ (۲۲۹) ۝ (۲۳۰) ۝ (۲۳۱) ۝ (۲۳۲) ۝ (۲۳۳) ۝ (۲۳۴) ۝ (۲۳۵) ۝ (۲۳۶) ۝ (۲۳۷) ۝ (۲۳۸) ۝ (۲۳۹) ۝ (۲۴۰) ۝ (۲۴۱) ۝ (۲۴۲) ۝ (۲۴۳) ۝ (۲۴۴) ۝ (۲۴۵) ۝ (۲۴۶) ۝ (۲۴۷) ۝ (۲۴۸) ۝ (۲۴۹) ۝ (۲۵۰) ۝ (۲۵۱) ۝ (۲۵۲) ۝ (۲۵۳) ۝ (۲۵۴) ۝ (۲۵۵) ۝ (۲۵۶) ۝ (۲۵۷) ۝ (۲۵۸) ۝ (۲۵۹) ۝ (۲۶۰) ۝ (۲۶۱) ۝ (۲۶۲) ۝ (۲۶۳) ۝ (۲۶۴) ۝ (۲۶۵) ۝ (۲۶۶) ۝ (۲۶۷) ۝ (۲۶۸) ۝ (۲۶۹) ۝ (۲۷۰) ۝ (۲۷۱) ۝ (۲۷۲) ۝ (۲۷۳) ۝ (۲۷۴) ۝ (۲۷۵) ۝ (۲۷۶) ۝ (۲۷۷) ۝ (۲۷۸) ۝ (۲۷۹) ۝ (۲۸۰) ۝ (۲۸۱) ۝ (۲۸۲) ۝ (۲۸۳) ۝ (۲۸۴) ۝ (۲۸۵) ۝ (۲۸۶) ۝ (۲۸۷) ۝ (۲۸۸) ۝ (۲۸۹) ۝ (۲۹۰) ۝ (۲۹۱) ۝ (۲۹۲) ۝ (۲۹۳) ۝ (۲۹۴) ۝ (۲۹۵) ۝ (۲۹۶) ۝ (۲۹۷) ۝ (۲۹۸) ۝ (۲۹۹) ۝ (۳۰۰) ۝ (۳۰۱) ۝ (۳۰۲) ۝ (۳۰۳) ۝ (۳۰۴) ۝ (۳۰۵) ۝ (۳۰۶) ۝ (۳۰۷) ۝ (۳۰۸) ۝ (۳۰۹) ۝ (۳۱۰) ۝ (۳۱۱) ۝ (۳۱۲) ۝ (۳۱۳) ۝ (۳۱۴) ۝ (۳۱۵) ۝ (۳۱۶) ۝ (۳۱۷) ۝ (۳۱۸) ۝ (۳۱۹) ۝ (۳۲۰) ۝ (۳۲۱) ۝ (۳۲۲) ۝ (۳۲۳) ۝ (۳۲۴) ۝ (۳۲۵) ۝ (۳۲۶) ۝ (۳۲۷) ۝ (۳۲۸) ۝ (۳۲۹) ۝ (۳۳۰) ۝ (۳۳۱) ۝ (۳۳۲) ۝ (۳۳۳) ۝ (۳۳۴) ۝ (۳۳۵) ۝ (۳۳۶) ۝ (۳۳۷) ۝ (۳۳۸) ۝ (۳۳۹) ۝ (۳۴۰) ۝ (۳۴۱) ۝ (۳۴۲) ۝ (۳۴۳) ۝ (۳۴۴) ۝ (۳۴۵) ۝ (۳۴۶) ۝ (۳۴۷) ۝ (۳۴۸) ۝ (۳۴۹) ۝ (۳۵۰) ۝ (۳۵۱) ۝ (۳۵۲) ۝ (۳۵۳) ۝ (۳۵۴) ۝ (۳۵۵) ۝ (۳۵۶) ۝ (۳۵۷) ۝ (۳۵۸) ۝ (۳۵۹) ۝ (۳۶۰) ۝ (۳۶۱) ۝ (۳۶۲) ۝ (۳۶۳) ۝ (۳۶۴) ۝ (۳۶۵) ۝ (۳۶۶) ۝ (۳۶۷) ۝ (۳۶۸) ۝ (۳۶۹) ۝ (۳۷۰) ۝ (۳۷۱) ۝ (۳۷۲) ۝ (۳۷۳) ۝ (۳۷۴) ۝ (۳۷۵) ۝ (۳۷۶) ۝ (۳۷۷) ۝ (۳۷۸) ۝ (۳۷۹) ۝ (۳۸۰) ۝ (۳۸۱) ۝ (۳۸۲) ۝ (۳۸۳) ۝ (۳۸۴) ۝ (۳۸۵) ۝ (۳۸۶) ۝ (۳۸۷) ۝ (۳۸۸) ۝ (۳۸۹) ۝ (۳۹۰) ۝ (۳۹۱) ۝ (۳۹۲) ۝ (۳۹۳) ۝ (۳۹۴) ۝ (۳۹۵) ۝ (۳۹۶) ۝ (۳۹۷) ۝ (۳۹۸) ۝ (۳۹۹) ۝ (۴۰۰) ۝ (۴۰۱) ۝ (۴۰۲) ۝ (۴۰۳) ۝ (۴۰۴) ۝ (۴۰۵) ۝ (۴۰۶) ۝ (۴۰۷) ۝ (۴۰۸) ۝ (۴۰۹) ۝ (۴۱۰) ۝ (۴۱۱) ۝ (۴۱۲) ۝ (۴۱۳) ۝ (۴۱۴) ۝ (۴۱۵) ۝ (۴۱۶) ۝ (۴۱۷) ۝ (۴۱۸) ۝ (۴۱۹) ۝ (۴۲۰) ۝ (۴۲۱) ۝ (۴۲۲) ۝ (۴۲۳) ۝ (۴۲۴) ۝ (۴۲۵) ۝ (۴۲۶) ۝ (۴۲۷) ۝ (۴۲۸) ۝ (۴۲۹) ۝ (۴۳۰) ۝ (۴۳۱) ۝ (۴۳۲) ۝ (۴۳۳) ۝ (۴۳۴) ۝ (۴۳۵) ۝ (۴۳۶) ۝ (۴۳۷) ۝ (۴۳۸) ۝ (۴۳۹) ۝ (۴۴۰) ۝ (۴۴۱) ۝ (۴۴۲) ۝ (۴۴۳) ۝ (۴۴۴) ۝ (۴۴۵) ۝ (۴۴۶) ۝ (۴۴۷) ۝ (۴۴۸) ۝ (۴۴۹) ۝ (۴۵۰) ۝ (۴۵۱) ۝ (۴۵۲) ۝ (۴۵۳) ۝ (۴۵۴) ۝ (۴۵۵) ۝ (۴۵۶) ۝ (۴۵۷) ۝ (۴۵۸) ۝ (۴۵۹) ۝ (۴۶۰) ۝ (۴۶۱) ۝ (۴۶۲) ۝ (۴۶۳) ۝ (۴۶۴) ۝ (۴۶۵) ۝ (۴۶۶) ۝ (۴۶۷) ۝ (۴۶۸) ۝ (۴۶۹) ۝ (۴۷۰) ۝ (۴۷۱) ۝ (۴۷۲) ۝ (۴۷۳) ۝ (۴۷۴) ۝ (۴۷۵) ۝ (۴۷۶) ۝ (۴۷۷) ۝ (۴۷۸) ۝ (۴۷۹) ۝ (۴۸۰) ۝ (۴۸۱) ۝ (۴۸۲) ۝ (۴۸۳) ۝ (۴۸۴) ۝ (۴۸۵) ۝ (۴۸۶) ۝ (۴۸۷) ۝ (۴۸۸) ۝ (۴۸۹) ۝ (۴۹۰) ۝ (۴۹۱) ۝ (۴۹۲) ۝ (۴۹۳) ۝ (۴۹۴) ۝ (۴۹۵) ۝ (۴۹۶) ۝ (۴۹۷) ۝ (۴۹۸) ۝ (۴۹۹) ۝ (۵۰۰) ۝ (۵۰۱) ۝ (۵۰۲) ۝ (۵۰۳) ۝ (۵۰۴) ۝ (۵۰۵) ۝ (۵۰۶) ۝ (۵۰۷) ۝ (۵۰۸) ۝ (۵۰۹) ۝ (۵۱۰) ۝ (۵۱۱) ۝ (۵۱۲) ۝ (۵۱۳) ۝ (۵۱۴) ۝ (۵۱۵) ۝ (۵۱۶) ۝ (۵۱۷) ۝ (۵۱۸) ۝ (۵۱۹) ۝ (۵۲۰) ۝ (۵۲۱) ۝ (۵۲۲) ۝ (۵۲۳) ۝ (۵۲۴) ۝ (۵۲۵) ۝ (۵۲۶) ۝ (۵۲۷) ۝ (۵۲۸) ۝ (۵۲۹) ۝ (۵۳۰) ۝ (۵۳۱) ۝ (۵۳۲) ۝ (۵۳۳) ۝ (۵۳۴) ۝ (۵۳۵) ۝ (۵۳۶) ۝ (۵۳۷) ۝ (۵۳۸) ۝ (۵۳۹) ۝ (۵۴۰) ۝ (۵۴۱) ۝ (۵۴۲) ۝ (۵۴۳) ۝ (۵۴۴) ۝ (۵۴۵) ۝ (۵۴۶) ۝ (۵۴۷) ۝ (۵۴۸) ۝ (۵۴۹) ۝ (۵۵۰) ۝ (۵۵۱) ۝ (۵۵۲) ۝ (۵۵۳) ۝ (۵۵۴) ۝ (۵۵۵) ۝ (۵۵۶) ۝ (۵۵۷) ۝ (۵۵۸) ۝ (۵۵۹) ۝ (۵۶۰) ۝ (۵۶۱) ۝ (۵۶۲) ۝ (۵۶۳) ۝ (۵۶۴) ۝ (۵۶۵) ۝ (۵۶۶) ۝ (۵۶۷) ۝ (۵۶۸) ۝ (۵۶۹) ۝ (۵۷۰) ۝ (۵۷۱) ۝ (۵۷۲) ۝ (۵۷۳) ۝ (۵۷۴) ۝ (۵۷۵) ۝ (۵۷۶) ۝ (۵۷۷) ۝ (۵۷۸) ۝ (۵۷۹) ۝ (۵۸۰) ۝ (۵۸۱) ۝ (۵۸۲) ۝ (۵۸۳) ۝ (۵۸۴) ۝ (۵۸۵) ۝ (۵۸۶) ۝ (۵۸۷) ۝ (۵۸۸) ۝ (۵۸۹) ۝ (۵۹۰) ۝ (۵۹۱) ۝ (۵۹۲) ۝ (۵۹۳) ۝ (۵۹۴) ۝ (۵۹۵) ۝ (۵۹۶) ۝ (۵۹۷) ۝ (۵۹۸) ۝ (۵۹۹) ۝ (۶۰۰) ۝ (۶۰۱) ۝ (۶۰۲) ۝ (۶۰۳) ۝ (۶۰۴) ۝ (۶۰۵) ۝ (۶۰۶) ۝ (۶۰۷) ۝ (۶۰۸) ۝ (۶۰۹) ۝ (۶۱۰) ۝ (۶۱۱) ۝ (۶۱۲) ۝ (۶۱۳) ۝ (۶۱۴) ۝ (۶۱۵) ۝ (۶۱۶) ۝ (۶۱۷) ۝ (۶۱۸) ۝ (۶۱۹) ۝ (۶۲۰) ۝ (۶۲۱) ۝ (۶۲۲) ۝ (۶۲۳) ۝ (۶۲۴) ۝ (۶۲۵) ۝ (۶۲۶) ۝ (۶۲۷) ۝ (۶۲۸) ۝ (۶۲۹) ۝ (۶۳۰) ۝ (۶۳۱) ۝ (۶۳۲) ۝ (۶۳۳) ۝ (۶۳۴) ۝ (۶۳۵) ۝ (۶۳۶) ۝ (۶۳۷) ۝ (۶۳۸) ۝ (۶۳۹) ۝ (۶۴۰) ۝ (۶۴۱) ۝ (۶۴۲) ۝ (۶۴۳) ۝ (۶۴۴) ۝ (۶۴۵) ۝ (۶۴۶) ۝ (۶۴۷) ۝ (۶۴۸) ۝ (۶۴۹) ۝ (۶۵۰) ۝ (۶۵۱) ۝ (۶۵۲) ۝ (۶۵۳) ۝ (۶۵۴) ۝ (۶۵۵) ۝ (۶۵۶) ۝ (۶۵۷) ۝ (۶۵۸) ۝ (۶۵۹) ۝ (۶۶۰) ۝ (۶۶۱) ۝ (۶۶۲) ۝ (۶۶۳) ۝ (۶۶۴) ۝ (۶۶۵) ۝ (۶۶۶) ۝ (۶۶۷) ۝ (۶۶۸) ۝ (۶۶۹) ۝ (۶۷۰) ۝ (۶۷۱) ۝ (۶۷۲) ۝ (۶۷۳) ۝ (۶۷۴) ۝ (۶۷۵) ۝ (۶۷۶) ۝ (۶۷۷) ۝ (۶۷۸) ۝ (۶۷۹) ۝ (۶۸۰) ۝ (۶۸۱) ۝ (۶۸۲) ۝ (۶۸۳) ۝ (۶۸۴) ۝ (۶۸۵) ۝ (۶۸۶) ۝ (۶۸۷) ۝ (۶۸۸) ۝ (۶۸۹) ۝ (۶۹۰) ۝ (۶۹۱) ۝ (۶۹۲) ۝ (۶۹۳) ۝ (۶۹۴) ۝ (۶۹۵) ۝ (۶۹۶) ۝ (۶۹۷) ۝ (۶۹۸) ۝ (۶۹۹) ۝ (۷۰۰) ۝ (۷۰۱) ۝ (۷۰۲) ۝ (۷۰۳) ۝ (۷۰۴) ۝ (۷۰۵) ۝ (۷۰۶) ۝ (۷۰۷) ۝ (۷۰۸) ۝ (۷۰۹) ۝ (۷۱۰) ۝ (۷۱۱) ۝ (۷۱۲) ۝ (۷۱۳) ۝ (۷۱۴) ۝ (۷۱۵) ۝ (۷۱۶) ۝ (۷۱۷) ۝ (۷۱۸) ۝ (۷۱۹) ۝ (۷۲۰) ۝ (۷۲۱) ۝ (۷۲۲) ۝ (۷۲۳) ۝ (۷۲۴) ۝ (۷۲۵) ۝ (۷۲۶) ۝ (۷۲۷) ۝ (۷۲۸) ۝ (۷۲۹) ۝ (۷۳۰) ۝ (۷۳۱) ۝ (۷۳۲) ۝ (۷۳۳) ۝ (۷۳۴) ۝ (۷۳۵) ۝ (۷۳۶) ۝ (۷۳۷) ۝ (۷۳۸) ۝ (۷۳۹) ۝ (۷۴۰) ۝ (۷۴۱) ۝ (۷۴۲) ۝ (۷۴۳) ۝ (۷۴۴) ۝ (۷۴۵) ۝ (۷۴۶) ۝ (۷۴۷) ۝ (۷۴۸) ۝ (۷۴۹) ۝ (۷۵۰) ۝ (۷۵۱) ۝ (۷۵۲) ۝ (۷۵۳) ۝ (۷۵۴) ۝ (۷۵۵) ۝ (۷۵۶) ۝ (۷۵۷) ۝ (۷۵۸) ۝ (۷۵۹) ۝ (۷۶۰) ۝ (۷۶۱) ۝ (۷۶۲) ۝ (۷۶۳) ۝ (۷۶۴) ۝ (۷۶۵) ۝ (۷۶۶) ۝ (۷۶۷) ۝ (۷۶۸) ۝ (۷۶۹) ۝ (۷۷۰) ۝ (۷۷۱) ۝ (۷۷۲) ۝ (۷۷۳) ۝ (۷۷۴) ۝ (۷۷۵) ۝ (۷۷۶) ۝ (۷۷۷) ۝ (۷۷۸) ۝ (۷۷۹) ۝ (۷۸۰) ۝ (۷۸۱) ۝ (۷۸۲) ۝ (۷۸۳) ۝ (۷۸۴) ۝ (۷۸۵) ۝ (۷۸۶) ۝ (۷۸۷) ۝ (۷۸۸) ۝ (۷۸۹) ۝ (۷۹۰) ۝ (۷۹۱) ۝ (۷۹۲) ۝ (۷۹۳) ۝ (۷۹۴) ۝ (۷۹۵) ۝ (۷۹۶) ۝ (۷۹۷) ۝ (۷۹۸) ۝ (۷۹۹) ۝ (۸۰۰) ۝ (۸۰۱) ۝ (۸۰۲) ۝ (۸۰۳) ۝ (۸۰۴) ۝ (۸۰۵) ۝ (۸۰۶) ۝ (۸۰۷) ۝ (۸۰۸) ۝ (۸۰۹) ۝ (۸۱۰) ۝ (۸۱۱) ۝ (۸۱۲) ۝ (۸۱۳) ۝ (۸۱۴) ۝ (۸۱۵) ۝ (۸۱۶) ۝ (۸۱۷) ۝ (۸۱۸) ۝ (۸۱۹) ۝ (۸۲۰) ۝ (۸۲۱) ۝ (۸۲۲) ۝ (۸۲۳) ۝ (۸۲۴) ۝ (۸۲۵) ۝ (۸۲۶) ۝ (۸۲۷) ۝ (۸۲۸) ۝ (۸۲۹) ۝ (۸۳۰) ۝ (۸۳۱) ۝ (۸۳۲) ۝ (۸۳۳) ۝ (۸۳۴) ۝ (۸۳۵) ۝ (۸۳۶) ۝ (۸۳۷) ۝ (۸۳۸) ۝ (۸۳۹) ۝ (۸۴۰) ۝ (۸۴۱) ۝ (۸۴۲) ۝ (۸۴۳) ۝ (۸۴۴) ۝ (۸۴۵) ۝ (۸۴۶) ۝ (۸۴۷) ۝ (۸۴۸) ۝ (۸۴۹) ۝ (۸۵۰) ۝ (۸۵۱) ۝ (۸۵۲) ۝ (۸۵۳) ۝ (۸۵۴) ۝ (۸۵۵) ۝ (۸۵۶) ۝ (۸۵۷) ۝ (۸۵۸) ۝ (۸۵۹) ۝ (۸۶۰) ۝ (۸۶۱) ۝ (۸۶۲) ۝ (۸۶۳) ۝ (۸۶۴) ۝ (۸۶۵) ۝ (۸۶۶) ۝ (۸۶۷) ۝ (۸۶۸) ۝ (۸۶۹) ۝ (۸۷۰) ۝ (۸۷۱) ۝ (۸۷۲) ۝ (۸۷۳) ۝ (۸۷۴) ۝ (۸۷۵) ۝ (۸۷۶) ۝ (۸۷۷) ۝ (۸۷۸) ۝ (۸۷۹) ۝ (۸۸۰) ۝ (۸۸۱) ۝ (۸۸۲) ۝ (۸۸۳) ۝ (۸۸۴) ۝ (۸۸۵) ۝ (۸۸۶) ۝ (۸۸۷) ۝ (۸۸۸) ۝ (۸۸۹) ۝ (۸۹۰) ۝ (۸۹۱) ۝ (۸۹۲) ۝ (۸۹۳) ۝ (۸۹۴) ۝ (۸۹۵) ۝ (۸۹۶) ۝ (۸۹۷) ۝ (۸۹۸) ۝ (۸۹۹) ۝ (۹۰۰) ۝ (۹۰۱) ۝ (۹۰۲) ۝ (۹۰۳) ۝ (۹۰۴) ۝ (۹۰۵) ۝ (۹۰۶) ۝ (۹۰۷) ۝ (۹۰۸) ۝ (۹۰۹) ۝ (۹۱۰) ۝ (۹۱۱) ۝ (۹۱۲) ۝ (۹۱۳) ۝ (۹۱۴) ۝ (۹۱۵) ۝ (۹۱۶) ۝ (۹۱۷) ۝ (۹۱۸) ۝ (۹۱۹) ۝ (۹۲۰) ۝ (۹۲۱) ۝ (۹۲۲) ۝ (۹۲۳) ۝ (۹۲۴) ۝ (۹۲۵) ۝ (۹۲۶) ۝ (۹۲۷) ۝ (۹۲۸) ۝ (۹۲۹) ۝ (۹۳۰) ۝ (۹۳۱) ۝ (۹۳۲) ۝ (۹۳۳) ۝ (۹۳۴) ۝ (۹۳۵) ۝ (۹۳۶) ۝ (۹۳۷) ۝ (۹۳۸) ۝ (۹۳۹) ۝ (۹۴۰) ۝ (۹۴۱) ۝ (۹۴۲) ۝ (۹۴۳) ۝ (۹۴۴) ۝ (۹۴۵) ۝ (۹۴۶) ۝ (۹۴۷) ۝ (۹۴۸) ۝ (۹۴۹) ۝ (۹۵۰) ۝ (۹۵۱) ۝ (۹۵۲) ۝ (۹۵۳) ۝ (۹۵۴) ۝ (۹۵۵) ۝ (۹۵۶) ۝ (۹۵۷) ۝ (۹۵۸) ۝ (۹۵۹) ۝ (۹۶۰) ۝ (۹۶۱) ۝ (۹۶۲) ۝ (۹۶۳) ۝ (۹۶۴) ۝ (۹۶۵) ۝ (۹۶۶) ۝ (۹۶۷) ۝ (۹۶۸) ۝ (۹۶۹) ۝ (۹۷۰) ۝ (۹۷۱) ۝ (۹۷۲) ۝ (۹۷۳) ۝ (۹۷۴) ۝ (۹۷۵) ۝ (۹۷۶) ۝ (۹۷۷) ۝ (۹۷۸) ۝ (۹۷۹) ۝ (۹۸۰) ۝ (۹۸۱) ۝ (۹۸۲) ۝ (۹۸۳) ۝ (۹۸۴) ۝ (۹۸۵) ۝ (۹۸۶) ۝ (۹۸۷) ۝ (۹۸۸) ۝ (۹۸۹) ۝ (۹۹۰) ۝ (۹۹۱) ۝ (۹۹۲) ۝ (۹۹۳) ۝ (۹۹۴) ۝ (۹۹۵) ۝ (۹۹۶) ۝ (۹۹۷) ۝ (۹۹۸) ۝ (۹۹۹) ۝ (۱۰۰۰) ۝ (۱۰۰۱) ۝ (۱۰۰۲) ۝ (۱۰۰۳) ۝ (۱۰۰۴)

المسیح، ورب العرش العظيم، ربنا ورب كل شيء منزل التوراة والإنجيل والفرقان فالق الحب والنوى، لا إله إلا أنت، أعوذ بك من شر كل شيء أنت آخذ بناصيته)).

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ * سبح لله مافی السموات والأرض﴾ نهوی له ناسمانه کان و زهویدایه تهسبیحات بؤ خوا دهکا، ددان به دهسهلاتی خواو بالآدهستی نهودا دهنن، بهلام نئمه دهکی ناکهین و تیذاگهین ﴿وهو العزيز الحكيم﴾ هرهویشه دهستهلاتداری کارجوان وکارزان ﴿له ملك السموات والأرض﴾ دهسهلات وپاشایهتی ناسمانهکان و زهوی بؤنهوه، نهوه بی سنور شالوگوپریان تیادهکات ﴿یحیی ویمیت﴾ دهژیئنی و دهمریئنی ههرکات بیهوی ﴿وهو علی کل شیء قدير﴾ نهویشه دهسهلاتی بهسر هه موو شتیئکا هیه، بهرامبه بههیچ شتیئک دهسهوسان ناوهستی ﴿هو الاول والاخر﴾ هرهویشه یهکه م کههیچ شتیئک له پیئشیهوه نیه، دواهمینیش هرهوه کههیچ له دوایهوه نیه ﴿الظاهر والباطن﴾ و بوونی ناشکرا به بهلگهکانی هرهوه، واته: له ژور نهوه و ناشکراتر نیه، وهپه نهان به ههقیقهت وکونهی له دروستکاراوه کاذهی نهوه کهلهو په نهاتر نیه، له فهرموده یه کیشدا هاتووه: ((انت الاول فلیس قبلک شیء وانت الاخر فلیس بعدک شیء وانت الظاهر فلیس فوقک شیء، وانت الباطن فلیس دونک شیء، اقض عنا الدین، واغننا من الفقر)) اخرجه احمد ومسلم ۲۰۸۴/۴ ﴿وهو بكل شیء علی﴾ هرهویش زانیه به هه موو شتیئک (له زه پیه که وه تاوردتر) ناگاداریه تی.

زانست و توانایی خوا گشتگیره:

﴿هو الذي خلق السموات والأرض في ستة ايام﴾ هرهوخوایه ناسمانهکان و زهوی له ماوهی شهش پوژدا دروستکرد ﴿ثم استوى على العرش﴾ پاشان چووه سهرعرشی خو، بهچوونیک شایستهی زاتی خو بیئت: (استواء یلیق بجلاله من غیر تمثیل ولا تکلیف). خواش له قورئاندا (۷) جار باسی (نیستوا)ی خو بؤ چوونه سهر عرش) کردووه، سوورتهی: (یونس: ۳)، (نعراف: ۵۴)، (رعد: ۲)، (طه: ۵)، (قورقان: ۵۹)، (سجده: ۴)، (حه دید: ۴)، جگه له وهش که له سوورتهی (بهقره دا) (ثم استوى إلى السماء.. هاتووه.. له بوخاریی وموسلیمیشدا چه نذین فهرموده هاتووه سه بارت بهمانای بیژهی (عرش)، له وانه:

۱- ((لما خلق الله الخلق كتب فی کتابه - وهو یکتب علی نفسه - وهو وضع عنده علی العرش: ان رحمتی تغلب غضبی)).

۲- ((عرشه علی الماء بیده الأخری المیزان یخفض ویرفع)).

۳- ((.. کان الله ولم یکن شیء غیره، وکان عرشه علی الماء)). زمانناسهکانیش دهلیز: ههرکات بیژهی (علی) به دواوی وشهی (استوا) دا هات، نهوه ته نهانای بهرزیی وبلندی (العلو والارتفاع) نه به خشیت. بهلی.. ده بی

موسلمان هره به وجوره که خوا خو ی باسی کردووه بریوی به سیفه تهکانی هه بی، نیتر بی هیچ شوبهاندن و گوپین ودهستکاریی و له کارخستنیان، هره بویه پیئشهوا (مالیک) - خوا لیی رازی بیئت - کاتی لیی ده پرسن بؤمانای (استوی)، ده لیئت: (الاستواء معلوم والکیف مجهول، والإیمان به واجب، والسؤال عنه بدعة. پیئشهوا (نه حمده) یش - خوا لیی رازی بیئت - ده لیئت: (لا یوصف الله إلا بما وصف به نفسه أو وصفه به رسوله ﷺ، لا یتجاوز القرآن والحديث، وهذا هو مذهب السلف). جا که وابور ههرگیر ناگونجی

وناره‌وایه که مانای سیفته جوانه‌کانی خوا ته‌فسیر بکرنه‌وه، له‌سه‌ر ئه‌وبناغه‌یه نه‌بیته، که خوا خۆی، یان په‌یام‌به‌ره‌که‌ی ﷺ راهه‌یان کرد بیته. (سه‌له‌ف) ییش هه‌رناوایان لی‌کردوه، بۆیه ئی‌مه‌یش ده‌لێن: (نۆمن باستواء یلیق بجلاله وعظمته من غیر ان نمثل استواء کاستواء احد من خلقه). جا بۆ زیاده‌ناگاداریی له (ئه‌سه‌ما) و (صفات) سه‌یریکی کتیبی (لا‌له‌کایی) به‌رگی ۴۲۹/۲. چاپی (۱۹۹۷) بکری، له‌گه‌ل ته‌فسیری سووره‌تی (ئه‌عراف). ﴿يعلم ما يلج فی الأرض﴾ ئه‌زانێ چیه‌ده‌چیت به‌ناوزه‌ویدا له‌ باران و جانه‌وه‌رو... هتد ﴿وما یخرج منها﴾ چیشی لێ‌ده‌ر نه‌چی، له‌ رووه‌ک و گژوکیاومیوه... هتد، وه‌ک ئه‌فه‌رمووی: ((وما تسقط من ورقه الا يعلمها ولا حبه فی ظلمات الأرض ولا رطب ولا یابس الا فی کتاب مبین)) (۵۹/۶). ﴿وما ینزل من السماء وما یعرج فیها﴾ چی له‌ئاسمان دیته‌ خوارێ و، چیش پێیدا سه‌رئه‌که‌وی، وه‌ک فریشته‌و کاروکرده‌وه‌کان ﴿وهو معکم اینما کنتم﴾ وه‌له‌هه‌ر جێگایه‌کیشدا بن ئه‌و (خوا)یه‌تان له‌گه‌له‌. له‌قورئان و فه‌رمووده‌دا گه‌لێ جار یاسی "معیه‌ت" ی خوای گه‌وره‌ هاتوه، به‌تایبه‌ت ئیمامی (بوخاریی و ئیمامی موسلیم) زۆریکیان له‌و باب‌ه‌تانه‌ هه‌ناوه‌ به‌پێویستی نازانم ئه‌گینا هه‌ندیکیانم ده‌نووسی. سه‌له‌ف - خوا لێیان رازی بیته - ده‌لێن: خوا تێگه‌یا‌ندووین که‌ئه‌وه‌خۆی له‌سه‌ر عه‌رشێ خۆیه‌تی و ناگایشی له‌هه‌مووشتی‌که‌ و، ئی‌مه له‌هه‌ر جێگایه‌کدا بێن ئه‌ومان له‌گه‌ل‌دایه، واته‌: زانیاریی و ناگاداریی ته‌واوی به‌هه‌مان هه‌یه‌. به‌ئێ (سه‌له‌ف) به‌و جۆره‌یه ته‌فسیری مانای (معیه‌ت) ده‌که‌نه‌وه، بێ‌ئه‌وه‌ی که تێکه‌لی دروست‌کراوه‌کانی ببی و بچیته‌ ناویانه‌وه!! بێگومان بیر‌کردنه‌وه له‌مانای (معیه‌ت) به‌و شی‌وه‌یه که‌گوا‌یا تێکه‌ل به‌دروست‌کراوه‌کانی خۆی ببی، له‌خواوه‌ زۆر‌زۆر دووره، بۆیه ئی‌مه‌یش خۆی چی پی مه‌به‌سته‌ ب‌روامان پێیه‌تی. ﴿والله بما تعملون بصیر﴾ وه‌ خوا به‌ هه‌موو کاره‌کانتان بیا‌یه، هه‌ر شتی‌ک ئێ‌وه ئه‌نجامی بدن ئه‌و ئه‌یبینی ﴿له ملک السموات والأرض﴾ هه‌رچی له‌ ئاسمانه‌کان و زه‌ویدا‌یه هه‌رمو‌لکی ئه‌وه، وه‌ک ده‌فه‌رمووی: (وهو الله لا اله الا هو له الحمد فی الأولى والآخرة) (۷۰ ۲۸). وه‌ هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمووی: (الحمد لله الذی له مافی السموات وما فی الأرض وله الحمد فی الآخرة وهو الحکیم الخبیر) (۱/۳۴). ﴿والی الله ترجع الامور﴾ وه‌ ئه‌نجامی هه‌موو کارووباری‌ک، هه‌ر بۆ‌لای خوا ده‌گه‌ریته‌وه ﴿یولج اللیل فی النهار ویولج النهار فی اللیل﴾ شه‌و ده‌کات به‌ناو رۆژ‌داو رۆژ‌ده‌کا به‌ناو شه‌ودا، واته‌: له‌ شه‌و ده‌خاته‌ سه‌ر رۆژو له‌رۆژی‌ش ده‌خاته‌ سه‌ر شه‌و، به‌م شی‌وه‌یه که‌م و زیاد له‌ ساته‌کانی شه‌و رۆژ‌دا دروست ده‌بی. ﴿وهو علیم بذات الصدور﴾ وه‌ هه‌رئه‌ویشه‌ زاناو به‌ناگا به‌وه‌ی که له‌ده‌که‌نادایه.

مالتان له‌ رۆی خوا به‌خت بکه‌ن:

﴿آمنوا بالله ورسوله﴾ باوه‌ر به‌خواو به‌په‌یام‌به‌ره‌که‌ی بکه‌ن ﴿وانفقوا مما جعلکم مستخلفین فیهِ﴾ وه‌ له‌مال و سامانه‌ی ئێ‌وه‌ی تیا‌کردوون به‌ جێ‌نشین به‌خت بکه‌ن له‌ رۆی جیهاد و هه‌رکاری‌کی تری چا‌کدا ﴿فالذین آمنوا منکم وانفقوا﴾ جا ئه‌وانه‌تان باوه‌ریان هه‌ناوه‌ له‌مال و سامانیان به‌خت کردوه ﴿لهم اجر کبیر﴾ پادا‌شتی‌کی گه‌وره‌یان بۆ هه‌یه ﴿والکم لا تؤمنون بالله﴾ ئه‌وه چیتانه‌ ب‌روانا‌هێن به‌خوا؟! ﴿والرسول یدعوکم لتؤمنوا بریکم﴾ وه‌په‌یام‌به‌ریش بانگتان ئه‌کات بۆ ئه‌وه‌ی پ‌روا بێنن به‌ په‌روه‌ردگارتان ﴿وقد اخذ میثاقکم﴾ و بێگومان خواش په‌یمانی لێ وه‌رگرتوون له‌ پێی ئه‌وه‌مه‌و به‌لگه‌و نیشانه‌وه که له‌ ئاسمانه‌کان و زه‌ویدا‌ن ﴿ان کنتم مؤمنین﴾ نه‌گه‌ر ئێ‌وه ب‌پروادارن به‌وبه‌لگه‌و نیشانه‌، یان نه‌گه‌ر ئه‌تانه‌وی

بەروادار بن. دەئەوه ئیستا کاتیەتی ﴿ **هو الذی ینزل علی عبده آیات بینات** ﴾ تەنیا ئەوخوایەیه ئایەتگەئێ ماناروون دادەبەزێنێ بۆ بەندەیی خۆی موخەممەد ﷺ ﴿ **لیخرجکم من الظلمات إلى النور** ﴾ تا لە تاریکییەکان دەرتان بێنێ بۆ رووناکی ﴿ **وإن الله بکم لرؤوف رحیم** ﴾ بێگومان ئەوخوایە بەئێوه خوایەکی بە سۆزی میهره‌بانە.

بەختکردنی مال بەرله فه‌تحي مه‌ککه‌و دواي فه‌تح، وه‌کو يه‌ك نين؛

﴿ **وما لکم الا تنفقوا فی سبیل الله** ﴾ وه‌ئێوه‌چیتانە! که مال و سامان بەخت ناکەن لەپێی ئایینی خوادا! ﴿ **والله میراث السموات والأرض** ﴾ خۆ هەرچی لەناسمانەکان و زەویدایە هەربوخوا دەمیشتەوه بە میرات. واتە: ئێوه هەمووئەمرن و دارایییەکەتان بەجێ ئەمیێ و خوا دەبیته‌خاوەنی، جا که‌وایە ئیستا بۆنایبەخشن؟ ﴿ **لا یستوی منکم من انفق من قبل الفتح وقاتل** ﴾ چوونیەک نین ئەوکه‌سەتان که‌پیش (فتح) و (نازادکردنی مه‌ککه) مال و دارایی خۆی بەخت کردوو، له‌گەڵ دۆژمنانی خوادا جەنگاوه، له‌گەڵ ئەوانە‌ی تردا که‌پاش فه‌تحي مه‌ککه‌ دین و مال و دارایی خۆیان بەخت ده‌کەن و ده‌جەنگین، چونکه‌ پیش نازادکردنی مه‌ککه، زیاتر پێویستی بەبەخشیینی مال بوو ﴿ **اولئک اعظم درجۃ من الذین انفقوا من بعد وقاتلوا** ﴾ ئا ئەوانە که‌له‌پیش فه‌تحي مه‌ککه‌وه مالیان بەختکردوو و جەنگاون، پله‌یان گه‌وره‌تره‌ له‌وانه‌ که‌ له‌پاش فه‌تحي مه‌ککه‌وه مالیان بەختکردوو و جەنگاون. (واحیدی) ئەلئ: ئەم ئایەته‌ له‌شانی (ئەبوبەکر) دا (خوای ئی رازی بیت) هات، چونکه‌ ئەویەکه‌م که‌سێک بوو که‌بەر‌وای هی‌ناو مال و سامانی خۆی بەختکردو پارێزگاری له‌په‌یامبەر ﷺ کرد.

سەرئەیک: واحیدی ئەم باسە له (کوله‌بی) یه‌وه‌ ریوایه‌ت ده‌کا. ئەم کوله‌بیشه‌ متمانه‌ پێکراو نیه‌و تۆمه‌تی زۆری له‌سه‌ره‌، خاوه‌نی کتێبی (کشف الخفاء: ۲/۴۰۲). له (مه‌یموون) ه‌وه‌ ئەلئ: له‌پیش‌ه‌وا (ئه‌حمەد) م بیست گووتی: (ثلاثة کتب لیس لها اصل: المغازی، والملاحم، والتفاسیر). خه‌تیبی (به‌غداد) یش ئەلئ: (هذا محمول علی کتب مخصوصة فی هذه المعانی الثلاثة غیر معتمد علیها لعدم عدالة‌ ناقلیها وزیادات القصاص فیها. فأما کتب الملاحم فجميعها بهذه الصفة. وليس یصح فی ذکر الملاحم المرتبة‌ والفتن المنتظرة‌ غیر احادیث یسيرة‌. واما کتب التفاسیر: فمن اشهرها کتابا: الکلبی ومقاتل بن سلیمان. وقد قال الإمام احمد فی تفسیر الکلبی: من اوله‌ إلى آخره‌ کذاب. قيل له‌ فیحل النظر فیہ؟ قال: لا. وکتاب مقاتل قریب منه‌). په‌راویزی ته‌فسیری قورتوبی چاپی (۱۴۱۵) هـ (۱۹۹۵) م. ﴿ **وکلا وعدالله الحسنی** ﴾ وه‌ ه‌ریه‌کی له‌وانه‌ش مالیان بەخت کردوو و جەنگاون، به‌پێی پله‌ی خۆیان خوای میهره‌بان به‌لێنی به‌هه‌شتی داونه‌تی ﴿ **والله بما تعملون خبیر** ﴾ وه‌ خوای هه‌ق ئاگاداره‌ به‌کاره‌کانتان. پێشه‌وا (ئه‌حمەد) له (ئه‌نه‌س) ه‌وه‌ ده‌لئ: (خالیدی کوپی وه‌لید) و (عبد الرحمن کوپی عه‌وف) چه‌ند قسه‌یه‌ک چووبه‌به‌ینیاندا! خالید به‌عه‌بدول ره‌حمانی وت: چیه‌ ه‌ر له‌به‌رئه‌وه‌ که‌ئێوه‌ چه‌ند رۆژی پیش ئیمه‌ موسلمان بوون ه‌رنای برنه‌وه‌؟! پاشان ئەوکی‌شه‌یه‌ گه‌یشته‌وه‌ پێغه‌مبەر ﷺ و فه‌رمووی: ((دعوا لی اصحابی، فوالذی نفسی بیده‌ لوا انفقتم مثل أحد او مثل الجبال ذهبا ما بلغتم اعمالهم)) ئیمامی ئه‌حمەد ریوایه‌تی کردوو (۲/۲۶۶). وه‌ ه‌روه‌ها (ئەبی سه‌عیدی) خودریی ده‌لئ: پێغه‌مبەر ﷺ فه‌رمووی: ((یوشک ان یاتی قوم تحقرون اعمالکم مع اعمالهم)). واته‌: نزیکه‌ خه‌لکی بێن، کرده‌وه‌ی ئێوه‌ -ئە‌ی هاوه‌لان!- له‌چاو هی‌خۆیان به‌سووک و که‌م دابنێن، سه‌عید

نہلی: وتمان: جا نہوانہ چ کہسانیکن؟ قورہیشہ؟ فرمووی: ((لا، ولكن اهل اليمن لانهم ارق افئدة، والين قلوبا)) نا،
 نہوانہ لہ قورہیش نین، بہ لکو لہ (یہ مہنی) یہ کانن، چونکہ دل و دہروونی نہمان زور نہرم ترہ لہ دل و دہروونی نہوان.
 پاشان ناماژہی بؤ (یہ مہن) کردو فرمووی: ((هم اهل اليمن، الا ان الإيمان يمان، والحكمة يمانية)). نین جہریر
 ریوایہ تی کردوہ، بؤ زیاترسود وەرگرتن لہ بارہی دلنہرمی وئیما نی نہلی یہ مہنہوہ سہیری (صحیح مسلم) لہ
 (باب تفاضل الإيمان) بہرگی یہک جوزنی دووبکہ. ﴿**من ذا الذي يقرض الله قرضاً حسناً**﴾ ہرکہسیک قہرزی چاک
 وپاک بدات بہ خوا، واتہ: مال و سامانی خوی بؤنہو بہخت بکات ﴿**ليضاعفه له**﴾ نہوا خواش چہند قات وچہند
 بہرامبہر بؤی قہرہبوودہ کاتہوہ ﴿**وله اجر كريم**﴾ و پاداشتیکی جوانی بؤ مہیہ، نہویش بہ مہشتہ، بہلی: کاتی نہم
 نایہ تہ مات (نہبو دہداح) وتی: نہی پہیامبہری خوا ﴿**فان**﴾
 دہستت بینہ، نہویش دہستیدایہ، نہوجا (نہبو دہداح)
 وتی: نہوا نہو باخہیم کہ (۶۰۰) شہش صہد بنہ خورمایہ
 بہ قہرز بہ خوا مدا، نینجا کاتی گہ پایہوہ مال، بانگی
 خیزانہ کہی کردو وتی: زوئیئرہ چؤل بکەن، چونکہ داومہ
 بہ خوا بہ قہرز، خیزانہ کہیشی وتی: بہ، بہ، بہراستی
 کاریکی باشت کردوہو قازانجی چاکت کردوہ..
 نیتدہست بہجی مال و مندالہ کہی تیابردہ دہرہوہ"
 پیغہمبہریش ﴿**فرموی:** ((رب نخلة مدلاة، عروقتها نر
 وياقوت، لابي الدحداح في الجنة)) نین کہ سیر، اخرجہ ابن
 ابی حاتم.

موسلمان بہ نوری کردہوہی خوی ری دہرہکا:

﴿**يوم ترى المؤمنين والمؤمنات**﴾ رۆزی قیامت
 پیوان وژنانی بہوادار دہبینی ﴿**يسمعونهم بين ايديهم**
 و**بأيمانهم**﴾ پووناکیہ کہیان لہ بہر دہم ولہ لای راستیانہوہ
 دہرہوشیتہوہ ﴿**يشراكم اليوم**﴾ فریشتہ پییان دہلئت:
 دہسا نہم بؤ مژدہ بی لیتان ﴿**جنات تجري من تحتها الانهار**﴾

بہ باخانیک جوگہ و رووبار بہ ژیردارو درخت و کوشکہ کانیدا دہروات ﴿**خالدين فيها**﴾ بہہتا ہہتا ییش تینیدا
 نہمیننہوہ ﴿**ذلك هو الفوز العظيم**﴾ ناہوہیہ سہر کہوتن وسہر فرازیی گہورہ.

دوواژہکان لہ موسلمانان دہخوازن لایہ کیان لیبکہ نہوہ:

﴿**يوم يقول المنافقون والمنافقات**﴾ لہو رۆژہدا پیوانی دووہو و ژنانی دووہو دہلین: ﴿**لليذين آمنوا**
 انظرونا نقتبس من نوركم﴾ بہوانہی باوہریان ہیناوہ دہلین: چاوہر و انیمان بکەن با لہ رووناکیہ کہتان وەرگرین
 ﴿**قيل ارجعوا وراكم**﴾ بہ گالتہوہ پییان نہوتری: بگہریننہوہ بؤ دواوہتان - بؤدنیا - ﴿**فالتمسوا نورا**﴾ لہوی
 رووناکیہ کہ بخوازن ﴿**فضررب بينهم بسور له باب**﴾ دہستبہجی شورہیہک دہخیرتہ نیوان ئیماندارہکان و
 مونافیقہکان دہرگایہکی تیایہ ﴿**باطنه فيه الرحمة**﴾ دیوی ناوہوہی رەحمەتی تیدیہ، واتہ: نہوہی لہ

سورۃ المؤمنین

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَنْفُسِهِمْ
 بَشَّرْنَاهُمْ يَوْمَ تَجْرَىٰ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ
 هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٤٦﴾ يَوْمَ يَقُولُ الْمُتَّقُونَ وَالْمُتَّقَاتُ لِيَلْزِمُنَا
 الْمَغْرِبُ فَأَنْتَقِيسَ مِنْ نُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا
 فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ
 الْعَذَابُ ﴿١٤٧﴾ يُنَادُوا لَهُمْ أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ
 أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّبْتُمْ الْأَمَانِي حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ
 اللَّهِ وَعَزَّكُمْ بِاللَّهِ الْعَزَّوَجَلَّ ﴿١٤٨﴾ قَالُوا لَئِنْ خُذْنَا مِنْكُمْ فِدْيَةً وَلَا
 مِنْ الَّذِينَ كَفَرُوا مَا وَنَكُمُ النَّارُ هِيَ مَوْلَاكُمْ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٤٩﴾
 أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ
 وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ
 فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿١٥٠﴾
 أَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهِمْ أَفَإِنَّا لَكُمُ الْأَنْبِيَاءُ
 لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾ إِنَّ الْمُضْطَرِّينَ وَالْمُضْطَرِّقَاتِ وَأَقْرَبُوا
 اللَّهُ قَرْضًا حَسَنًا لِيُضْعَفَ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٥٢﴾

نیمانداره کانه وه دیاره ﴿و ظاهره من قبله العذاب﴾ له دیوی دهره وهشی سزایه، واته: نه وهی له مو نافقه کانه وه دیاره ﴿ینادونهم ألم نکن معکم﴾ جا به ههشتیه کان ده چنه جیتی خویمان و دوپووه کانیش بانگیان لینه کهن و نه لین: باشه نیمه له گه لنیوه نه بوین؟ ﴿قالوا بلی ولكنکم فتنتم انفسکم﴾ موسلمانان نه لین: به لی بهر وهالت له گه لمان بوون، به لام نیوه خوتانتان تووشی دوپووی کرد ﴿وتربصتم﴾ چاره و انیتان ده کرد تووشی به لا بین. له سووره تی (تهوبه: ۹۸) دا ده فرموی: ﴿و یربص بکم الدوائر﴾ خوتان مه لاس دابوو که زیان به موسلمانان بگه یه نن ﴿وارتبتکم﴾ هه میشه له دو دلی و گوماندا ده ژبان بهرامبر به نایینه که ی خوا ﴿و غرتکم الامانی﴾ و هیوا و ناره زوی نه شیوا فریویدان ﴿حتی جاء امر الله﴾ تا فرمانی خوا هات به مردن ﴿و غرکم بالله الغرور﴾ شهیتانی خراپکاریش سه بارهت به بریاره کانی خوا فریویدان ﴿فالیوم لا یؤخذ منکم فدیة ولا من الذین کفروا﴾ نه مرؤش فدییه که له نیوه وهانهش بی پروا بوون و هرنایگی ﴿ما واکم النار﴾ جیگا و ماواتان ناگری دوزه خه ﴿هی مولاکم﴾ نهو شایسته تره پیتان ﴿وبنس المصر﴾ ناگریش خراپ جیگای گه پانه وهیه.

کاتی نه وه نه هاتوه که دلی موسلمانان بویادی خوا بکوریکی؟

﴿الم یأمن للذین آمنوا ان تخشع قلوبهم لذكر الله﴾ نایا کاتی نه وه نزیک نه بوته وه بوته وانه ی پروایان هیناوه که دله کانیان نهرم بی بویادی خوا ﴿وما نزل من الحق﴾ بوته وهی دابه زیوه له قورنان؟ موسلمانان کاتی هاتنه مه دینه ژبانیکی باش و خوشیان ده سکوت، به وهی نه وه وهه ندی سستی روی تیگردن، نه و جا خوی گهره نهو گله ییه لیمان کرا (۴) سال بوو. (عبداللای کوری مه سعود) نه لی: ما وهی موسلمان بوونمان و نه و گله ییه ی که لیمان کرا چوار سال بوو موسلیم ۲۳۱۹/۴. و نه سانی ۴۸۱/۶. ﴿ولا یکنوا کالذین اتوا الکتاب من قبل﴾ وه نه وانه نه بن که له پیش قورثانه وه کتیبیان پیدرابوو، له جووله که و گاور ﴿فطال علیهم الامد فقست قلوبهم﴾ زوریان به سمره تیپه ری، نه و سا دلیان رهق بوو ﴿وکثیر منهم فاسقون﴾ وه زوریه شیان له قاعه تی خوا ده رچوون ﴿اعلموا ان الله یحیی الارض بعد موتها﴾ بزائن که بیگومان هه رخا زهوی زیندوو ده کاته وه پاش مردنی، واته: پاش و شکبوونی ﴿قد بینا لکم الايات﴾ بیگومان نیشانه کانی ده سه لاتی خو مانمان بوو روون کردنه وه ﴿لعلکم تعقلون﴾ به شکو ژیریتان به کاریینن و تیگه ن چییان تی دایه، جا دله کانتان نهرم بی.

پاداشی خیره نه ندان و راستان و شهیدان؛

﴿ان المصدقین والمصدقات﴾ بیگومان نهو پیاوو ژنه خیره خوازو سامان به خشانه له پیتی خوادا ﴿واقرضوا الله قرضا حسنا﴾ نه وانهش قهرزکی چاکیان به خوا دا ﴿یضاعف لهم﴾ نهو قهرزیهان بوچه ند به رانبر نه کریته وه ﴿ولهم اجر کریم﴾ و سهره رای نه ویش پاداشتیکی جوان و چاکیان بو هیه، نه ویش به هه شته ﴿والذین آمنوا بالله ورسله﴾ نهو که سانهش که پروایان هیناوه به خوا و به پیهامبرانی نهو ﴿اولئک هم الصدیقون﴾ نانه وانه، نه وانه باوه ریان به پیغه مبره کان کردوه، له بهر نه وه پله ی صدیقیهت و راستگوئیان و هرگرتوه. ((ان اهل الجنة لیتراءون اهل الغرف من فوقهم، کما تتراءون الکوکب الدری الغابر فی الأفق من المشرق او المغرب لتفاضل ما بینهم، قالوا یا رسول الله! تلك منازل الانبیاء لا یبلغها غیرهم! قال: بلی، والذی نفسی بیده! رجال آمنوا بالله وصدقوا المرسلین)). رواه البخاری فتح: ۳۸۶/۶. موسلیم: ۲۱۷۷/۴. واته: به راستی به ههشتیه کان خه لکانی کوشک و باله خانه ی به ههشتیانی لای سهروی خویمان وه که نه ستیره یه کی دره و شاهوی دور له ناسو له خو ره لات، یا خو رثا و ده بینن (نه ونده جیاوازی پله یان هیه) و تیان: نه ی پیغه مبره ۱۱۱۱ جائه وه باره گای پیغه مبرانه، کی نه گاته نهو؟!

فرمودی: سوئند به وزاتهی که گیانی منی به دهسته! نهوانه (پیغمبرین) نهوانه نهوپیاوانه که پروایان به خوا
هیناوه و تهسیدی پیغمبرانیان کردوه! بهلی ثم بهرنامه و نایینه پاسهوانی چاکی نهوی، هرگیز بی نیشکچی
و پاسهوان راناوهستی، وه لهه سهرزهویهدا بی جیهاد گهشه ناکات، جیهاد بوپاراستنی عه قیده و بانگه وازو
پاراستنی بانگه واز کهران له نه زیهت و نه شک نهجی دوزمنانه، وه بو گه یاندنی بانگه وازی یه کخوایه رستییه بهه موو
دنیا ﴿وَالشَّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ﴾ شهیدانیش پاداشت و رووناکی خوایان هیه ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا﴾ نهوانهش که بی پروا بوون و نایه تهکانی نیمه یان به درو ده کرد ﴿وَلَنْكَ اصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ نا نهوانه
هاوه لهکانی ناگری دوزخ.

ژیانی ثم دنیا به هر گه موو بادی هه وایه:

﴿اعلموا انما الحياة الدنيا﴾ بزائن که به پراستی ژیا نی
ثم دنیا به ﴿عقب و لهو و زينة و تفاخر بینکم و تکاثر فی
الاموال و الاولاد﴾ تنها گه موو گپ و جوانیی و زور کردنی
مال و منال و خوه له کیشانی نیوانتانه ﴿فمثل الغيث اعجب
الکفار نباته﴾ وهک وینه ی بارانیکه شیناییه که ی کشتیاران
سهرسام بکات ﴿ثم یهیج فتراه مصفرا﴾ پاشان وشک ببی
جاییبیزی به زهره بووی ﴿ثم یكون حطاما﴾ دواتر وردو
خاشاک ببی و (با) هر پرووشه ی بباته جیگا که وه، واته:
زیبار جوانی ثم دنیا بهش ههروهک موزاو کشتوکانیک
وایه که زور به جوانیی وریک و پیکی بنج داکوتی، سهوز ببی،
پاشان وشک و زهره وهر گهری و بایه کی توندی بو هه لکه وی
هر پرووشه ی بخاته بن داریک ﴿فی الآخرة عذاب شدید﴾
له پاشه روژیشدا سزایه کی سهخت هیه بو کافرو بی با وهران
﴿ومغفرة من الله ورضوان﴾ لیبوردن و ره زامه نندی کیش
لاخوا هیه بو دوستانی ﴿وما الحياة الدنيا الا متاع
الفرور﴾ ژیا نی دنیا تنها کالای ده ستخه پزکاره، که واپوو

وَالَّذِينَ آمَنُوا لِلَّهِ وُرسُلِهِ اُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ وَالشَّهَدَاءُ
عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا اُولَئِكَ اصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿۱﴾ اَعْلَمُوا اِنَّمَا الْحَيٰوةُ
الدُّنْيَا لَعِبٌ وَهُوَ فُتُوْرٌ وَّزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِی الْاَمْوَالِ
وَالْاَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ اَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِیْجُ فَتَرٰهُ
مُصْفَرًا ثُمَّ یَكُوْنُ حُطَمًا وَّفِی الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ شَدِیْدٌ ﴿۲﴾ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللّٰهِ
وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا اِلَّا مَتَاعٌ ﴿۳﴾ الْعُرُوْرُ ﴿۴﴾
سَابِقُوْا اِلٰی مَغْفِرَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ
وَالْاَرْضِ اُعِدَّتْ لِلَّذِیْنَ اٰمَنُوا لِلَّهِ وُرسُلِهِ ذٰلِكَ فَضْلُ
اللّٰهِ یُوْتِیْهِ مَن یَّشَاءُ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِیْمِ ﴿۵﴾ اَمَّا اَصَابَ
مِنْ مُّصِیْبَةٍ فِی الْاَرْضِ وَلَا فِیْ اَنْفُسِكُمْ اِلَّا فِیْ كِتٰبٍ
مِّنْ قَبْلِ اَنْ تَرٰهَا اِنَّ ذٰلِكَ عَلٰی اللّٰهِ یَسِیْرٌ ﴿۶﴾ لَیَكْتَلِبَنَّ
تَاْسُوْا عَلٰی مَا فَاٰتَكُمْ وَلَا تَقْرَحُوْا اِیْمَانَكُمْ اِنَّكُمْ وِلِلّٰهِ
لَا یُحِبُّ كُلُّ مُخْتَالٍ فَخُوْرٍ ﴿۷﴾ الَّذِیْنَ یَبْخُلُوْنَ وِیَاْمُرُوْنَ
النَّاسَ بِالْخُلُوْءِ مَن یَتَوَلَّ فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِیُّ الْحَمِیْدُ ﴿۸﴾

نقد است

موشیار بن و نه خه له تین به دنیا ﴿سابقوا إلى مغفرة من ربكم﴾ نهی خه لکینه! پیش برکی بکهن بو مویهکانی
لیبوردن له پهره و ردگار تانه وه به تهوبه و کرده وی چاک ﴿جنة عرضها كعرض السماء والارض﴾ وه بو گه یشتن
به بهه شتی که پانایی و فراوانی یه که ی، وه پانتایی ناسمان و زویه، وه له سووره تی تردا نه فرمودی: ((وجنة
عرضها السموات والارض اعدت للمتقين)) (۱۳۳/۲). جا نه گهر سهرنجیکی وردی زانیاری یانه بدریت له فراوان بوونی
بوونه وهر - به تاییهت نه مرو - نهوا هه موو مروقیک مل رانه کیشی بوئهم راستی یه و، هیچ سهرلیک رده وه یه کی ناوی
﴿اعدت للذين آمنوا بالله ورسله﴾ ناماده کراوه بو نه وکه سانه ی پروایان هیناوه به خوا و به په یامبرانی ﴿ذلك فضل
الله یؤتیة من یشاء﴾ نه ودهش فزلی خوایه، دهیدات به هر که سی خوی بیه وی و شایسته بیت ﴿والله ذو الفضل
العظیم﴾ وه خوا خاوه نی فزلی و به خششی گهره یه.

هەرچیتان تووش ئەبی بەرلەو نووسراو:

﴿ **ما اصاب من مصيبة في الأرض ولا في انفسكم** ﴾ هیچ بەلّاو نەهامەتیەکتان تووشتان ناییت نە لەزەویدا - وەك وقات و قریی.. هتد - وەنە لەخۆشتاندا - وەك نەخۆشیی و مردن - ﴿ **إلا في كتاب من قبل ان نبراهم** ﴾ مەگەر پێش ئەو بەدی بێنن لە (لوح المحفوظ) دا تۆمار کراو، واتە: هەرچی رووبداو پێش بێت، ئێمە پێش ئەو تۆمارانکردوو و ناگادارین لێی. (عبدوللای کوپی عومەر) دەلی پیغمبەر ﷺ قەرمووی: ((قَدَرُ اللَّهِ الْمُقَادِيرُ قَبْلُ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِخَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ)) موسلیم. ۲۰۴۴، ۴. ئەحمەد: ۱۶۹۲، ترمزی: ۳۷۰۶، خوا پەنجاهزار سال بەرلەو کەناسمانەکان و زەوی بەدی بێنی هەموو رووداوو بریارێکی خۆی تۆمار کردوو و نووسیو. ﴿ **إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ** ﴾ بەراستی ئەوێش بۆخوا شتیکی ئاسانە. ﴿ **لَكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَى مَا فَاتَكُمْ** ﴾ ئەمەش بۆئەوێ خەفەت نەخۆن بۆئەوێ لەدەستتان چوو. واتە: کاتی زانیتان کە هەموو شتی هەر بەبریارێ خواوە، ئیتر دلتان دائەمرکیتەو. ﴿ **وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ** ﴾ وە بەوێش غەبرامەن پیمان بەخشیون. واتە: رژدی و چرووکی تیاوە، و لەخۆبایی مەن، چونکە هەموو شتی بە دەستی خۆمانە، گومانیش نیە کەئەگەر مرووێ خۆی نەبەستیت بەدەسەلاتی پەرورەدگاریەو بەرگەهی هیچ شتێک ناگری. بۆیە ئەبی لەهەموو قوناغەکانی ژیایدا دلی خۆی بەستی بەزاتی خواوە. ﴿ **وَاللَّهُ لَا يَحِبُّ كُلَّ مَخْتَالٍ فَخُورٍ** ﴾ وە خوا کەسانی لە خۆبایی بوو. خۆهەلکێشی خوش ناوی. ﴿ **الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبَخْلِ** ﴾ ئەوانەهی خۆیان رژدی و چرووکی ئەکەن و سەرەرای ئەوێش، فەرمان بە خەلکی دەکەن. ﴿ **وَمَنْ يَقُولُ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ** ﴾ وە هەرکەسێک پشت هەلکات لەسامان بەختکردن، ئەو بێگومان خوا بێنیازە لەخەڵکەو لەمال بەختکردنەکی. وە بۆخۆی هەمیشە سوپاسکراویشە. لەجیگەیهکی تردا ئەفەرمووی: (إِنْ تَكْفُرُوا أَنْتُمْ مِنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ).

بە عەدل و بە ناسن، ولات سەقامگیر دەبی:

﴿ **لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ** ﴾ سویند ئەخۆم بێگومان پەيامبەرەکانمان بەچەندیننیشانە و موعجزەهی پوونەو رەوانەکرد. ﴿ **وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ** ﴾ وە لەگەڵیاندا نامە و ترازووی دادمان نارد. ﴿ **لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ** ﴾ بۆ ئەوێ خەلکی بەعەدالەت و دادگەریی هەلسن و مامەلە بکەن لەگەڵ یەکتری. ﴿ **وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ** ﴾ ئاسنیشمان دروستکرد کە زەبریکی توندی تیاوە بۆ جەنگ و کوشتارپێکردن لە حالەتی جەنگدا، وە بۆپاراستنی ولات و نیشتمان و پیاوەکردنی عەدل و عەدالەت و چەسپاندنی حەق و راستیی، چونکە زۆرینەهی هۆجەنگیەکان، هەر لەمادەهی ئاسن دروست ئەکری. ﴿ **وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ** ﴾ جگە لەوێش گەلی سوودیشی تێداوە بۆخەڵک لەکاتی ئاسایش و ئاشتیدا بۆ بیناسازی و پێشەسازی و کشت و کال و.. هتد. بەکورتیی: زۆرەهی پێداویستیەکان پێویستیان بە ئاسن هەیە. ﴿ **لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ** ﴾ تا لەجیهانی واقعیشتا خوا بزانی و ببینی کێ ئایینی خوا پەيامبەرەکانی سەردەخات بەبەکار هێنای ئاسن لەجیهادی دوژمناندا لە حالی غەیبدا. ﴿ **إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ** ﴾ بە راستیی خوا، خواوەکی بەهیزی دەسەلاتدارە، وستی لەهەرکەسێک بێی سەری دەخات. (ئین کەسیر) ئەلێت: خوا مادەهی ئاسنی کردوو بەتەمیکاری ئەوانەهی لەهەق و راستیەکان نکوولی ئەکەن پاش ئەوێ کە لەلایەن پیغمبەرەو تێگەیهنران و، ملیان رانەکیشتا.. هەر بۆیەش پەيامبەری ئازیزمان (موحەممەد ﷺ) سیازدە سال لەمەکەدا هەولیدا بۆ تێگەیانندی کۆمەل، جاپاش ئەو کەبەتەواوی تێگەیاندن و کەلکیان ئی وەرەگرت، ئیتر بەناچاری فەرمانی کۆچ دراو، پاشان جیهاد کردن لەگەڵیاندا بەهەموو جوهرە چەکیکی ئەوسەردەمە. پیغمبەری

خواجه ده فهرموی: ((بعثت بالسيف بين يدي الساعة حتى يعبد الله وحده لا شريك له، وجعل رزقي تحت ظل رمحي، وجعل الذلّة والصغار على من خالف أمري، ومن شبهه يقوم فهو منهم)) (تحمه: ۵۰۲، نه بوداود: ۳۱۴، واته: له نزیکی ناخرزه مانه وه منی به (شیر) هوه نارد بو نه وهی که هه رخوی بیه رستریّت، وه رزق و روزی خسته ژیر سییه ری رمه که مه وه، وه سووکی و ریسواییشی بریاردا بو که سانی له فهرمانی من سهر پینچی بکه ن. وه هه رکه سیکیش خوی به قوم و کومه لیک بچوینی نه وه له واته.

نومه تانی پشوو لادهریان زور بوو:

﴿لقد أرسلنا نوحا وإبراهيم﴾ به راستی نوح و ئیبراهیممان نارد بولای هوزه کانیان ﴿وجعلنا فی ذریتهما

النبوة والکتاب﴾ و پیغه مبه ریتی و کتیبمان دا به نه وه کانیان ﴿فمنهم مهتد﴾ جا هه ندیکیان رینما بوون ﴿و کثیر منهم فاسقون﴾ و زوریکیشیان له ریگه ی راست دهرچوون ﴿ثم قفینا علی آثارهم برسلسنا﴾ پاشان پیغه مبه ره کانیان هینا به شویناندا، واته: په یامبه ردوای په یامبه ریان بو نیررا: موسا، فیلیاس، داود، سوله یمان.. هتد ﴿وقفینا بعیسی ابن مریم﴾ وه عیسیای کوری مه ره می شمان هینا به شوین نه واندا ﴿وآتیناه الانجیل﴾ و ئینجیلی شمان پیندا که موژده ی به هاتنی پیغه مبه ره نه دا ﴿وجعلنا فی قلوب الذین اتبعوه رافة ورحمة﴾ سوژو به زه ییه کمان خسته نیو دلی نه وانده که شوینی ده که وتن ﴿ورهبانیه ابتدعوا﴾ گوشه گیری و ره بنیان داهینا و کردیانه پیشه یان ﴿ما کتبناها علیهم﴾ ئیمه ش پیو یستمان نه کردبوو له سهریان که ته رکی دنیا بکه ن به لکو هندی قه شو گوشه نشینه کانیان هه لیان بژارد بو خویان، پیغه مبه رمان محمهد ﷺ فهرمو یه تی: ((لکل نبی رهبانیه، و رهبانیه هذه الامة الجهاد فی سبیل

سورة المائدة
لَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلًا بِالْبَيِّنَاتِ وَاَرْسَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَاَرْسَلْنَا الْحَدِيثَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ وَلَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ
بِالْعَقِيبِ اِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٥٠٢﴾ وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا وَاِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٥٠٣﴾ ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَرِهِمْ بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْاِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَافَةً وَرَحْمَةً وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ اِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ اُخْرَاهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٥٠٤﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ
وَأَمُوا بِرُسُلِهِ يُؤْخَذْ مِنْكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَةٍ وَجَعَلَ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَتَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ رَحِيمٌ ﴿٥٠٥﴾ لَقَدْ اَعْلَمَ اَهْلَ الْكِتَابِ اَلَا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاَنَّ اَفْضَلَ بِاللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٥٠٦﴾

الله)) (خرجه احمد: ۲۶۶/۳. واته: هه ر پیغه مبه ره ی ره میانیه تیکی بوخوی بووه. ره مبانیه تی نه م نومه ته ییش نومه تی ئیسلام- جیهاد کردنه له ری خوادا. ﴿الا ابتغاء رضوان الله﴾ به لام دایان هینا به مه بهستی ره زامه ندی خوا ﴿لما رعوها حق رعايتها﴾ که چی پاریزگاری و رعیایه تیان نه کرد، واته: دوو جار تووشی هه له بوون، جاریکیان بی نه وه ی خوا مو له تی دابن گوشه گیریان بوخویان داهینا، جاریکی تریش هه رچییه کیان و ت راستیان نه کرد له گه ل خویندا. جا به م نایه ته روون بوویه وه که خوای گه وره گوشه گیری و ره بنی فهرز نه کردبوو له سهریان، به لام گا وره کان خویان به نیازی ره زامه ندی خوا دایان هینا بوو، که چی نه شیان توانی به باشی ناگاداری بکه ن و بیپاریزن. نه وه بوو به رواله ت داوای ته قواو صه لاهه تیان نه کرد، به لام له ژیره وه ده ستیان کرد به حهرام خواردن و ده ست دریژی بو سهر یه کتر! ﴿فَاتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ اُجْرَهُمْ﴾ ئینجا ئیمه ش پاداشی نه وانده یانمان دایه وه که پروایان

به موحه ممد ﷺ هیئا ﴿و کثیر منهم فاسقون﴾ و زۆربه شیان له فه رمان و تاعه تی خوا دهرچوون ﴿یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله﴾ ئه ی ئه وانه ی بروتان هیئاوه به موساوعیسا پارێز له قه دهغه کراوه کانی خوا بکه ﴿و آمنوا برسوله﴾ وه بپروا بینن به په یامبه ره که ی موحه ممد ﷺ ﴿یؤتکم کفلین من رحمته﴾ ئه وس دویا دداشتان ئه داته وه له به زه یی خو ی .
(ئهمومسای ئه شعهریی) ده لی: پیغه مبه ر ﷺ فرموی: ((ثلاثة یوتون اجرهم مرتین: رجل من اهل الکتاب آمن بنبییه وآمن بی فله اجران، وعبد مملوک ادى حق الله وحق موالیه فله اجران، ورجل ادب امته فأحسن تأدیبه ثم اعتقها وتزوجها فه اجران)) اخرجه البخاری: فتح الباری: ۱/۲۲۹. و مسلیم: ۱/۱۳۴. واته: سی کس پاداشیان دوو به رامبه ر ده بیئت: پیاوی له خاوه ن نامه کان که بپروای به پیغه مبه ره که ی خو ی هیئابی و بپروا به منیش بینیت، وه به نده یه کیش مافی خواو، مافی گه وره و ناگاهه ی خو ی جیبه جی بکا، وه پیاوی کیش به یئک و پیکی ئه دهب و ویلی که نیه که ی بدا، پاشان نازادی بکاو بیه نیی ﴿و یجعل لکم نورا تمشون به﴾ نوریکتان بداتی که ری پیبکه ﴿و یغفر لکم﴾ له گوناوه کانیشتان ببوی ﴿والله غفور رحیم﴾ و ئه و خواجه خواجه کی زور لیبوره ی میهره بانه ﴿لئلا یعلم اهل الکتاب الا یقدرون علی شی من فضل الله﴾ تا خاوه ن نامه کان -ئه وانه یان ئیمانیان نه هیئا- بزائن که هیچ شتیکیان له فزل و چاکه ی خوا به ده ست نیه. واته: ناتوانن په یامبه ریته ی داپن هر بوخویان و وا بزائن په یامبه ر هه ر ئه بی له وان بیئا ﴿وان الفضل بید الله یؤتیه من یشاء﴾ و تا بزائن که په یامبه ریته ی که - گه وره ترینی فزله - به ده ستی خواجه ده ییات به هه ره که سی خو ی بیه وی ﴿والله ذو الفضل العظیم﴾ بیگومان خوا خاوه ن چاکه و فزلی گه وره یه، جا که وابوو پیشرکی بکه ن بو به هه شت و مل رابکیشن بو فره مانه کانی خواو بیشزانن که خوا ئاره زوی خو یته ی کی ئه باته به هه شته وه، کییشی ئی بیبه ش ئه کات.

له (۲۴) ی شه عبانی (۱۴۱۷) ک به رامبه ر به (۱۹۹۷/۱/۳) پاش نویژی به یانیی، کاتژمیر (۷:۰۰) له نووسینی تهفسیری ئهم سوورته بوومه وه له هه له بجه ی زامدار له (راگه یاندنی بزوتنه وه).

کوتایی جزمی بیست و هوت

والله الحمد والمنة

**** *

۵۸- سوورته ی (موجاده له یه

مه ده نییه و (۲۲) ئایه ته

به ناوی خوا ی به خشنده ی میهره بان

ئهم سوورته له پاش سوورته ی (مونا فیقون) وه هاتوه، باسی چه ند بنه ماو حوکمیکی ئیسلام ده کات، سه باره ت به (ظیهار) و ئه و توله و بریتیه ی ده که ویتنه سه ر (ظیهار) کار. شیوه و ئادابی دانیشتن له ناویه کتردا. هه ر که سی که بیه ویت بپرواته خزمه تی پیغه مبه ر ﷺ، پیویسته پینش ئه وه ی بچیت، خیر و (سه ده قیه که) بدات به هه ژاران. خوش نه ویستنی دوژمنانی دینی خوا.. هه روه ها باسیکی دوو پورازه کان له گه ل باسیکی جووله که کاند، بو یه که مجار رووداوو داستانه که ی خاتوو (خه وله) ده گیریتنه وه ئینجا حوکمی (ظیهار) پاشان باسی چه و سرتی دوو کهس له ته که یه کتردا، یان زیاتر له دوو کهس ده کا.. هتد. جابه م شیوه یه ش ده ست پیده کات: ﴿بسم الله الرحمن الرحیم﴾ * ^۱ قد سمع الله قول التي تجادلک فی زوجها ﴿بیگومان خوا قسه ی ئه و ئه یه بیست گفت و گو ی له گه ل تۆکرد (ئهی موحه ممد ﷺ) له باره ی میرده که یه وه ﴿وتشتکی الی الله﴾ و سکا لای بولای خوا ئه برد بو چاره سه ر

﴿**والله يسمع تحاوركما**﴾ له کاتی کدا خواش گوئی له گفتوگو کە ی هەردووکتانە وە بوو. رۆژنک (ئەوسى كورى سامیت) رکی له خاتوو (خەولە) ی هاوسەری هەلسا وتی: تۆ لەجینگەى دایکمی، پاشان (خەولە) رۆیشت بۆلای پەيامبەر ﷺ و رووداوەکەى بۆگێرایەو، ئەویش فەرمووی لیبجهرام بوویت و نابێ بگەرێتتەو لای. (خەولە) ش وتی: سویند بە خوا تەلاق بە دەمیا نەهاتوو و باوکی منداڵنەم و خوش ئەو، پەيامبەریش ﷺ وەلامى هەر ئەو وەبوو بۆی، ئیتر خەولەش هەر ئەرۆیشت و ئەهات و بە خەفەتەر ئە تلایەو و رووی دەرکەرە خواو هاناو سکاڵای خۆی بۆخوا دەبرد، دەرەنجام خواى میهرەبانیش بۆ وەلامەکەى چوار ئایەتى ئەو لەى ئەم سوورەتەى ناردە خوارەو. پێشەوا ئەحمەد. ۴۱۰/۶ ﴿**إن الله سمیع بصیر**﴾ بەراستیى خوا خواپەکی بیسەری ئەو پارانەو و توو وێژەى ئەوانە، بە کردو کرداریشیان بینایە.

(ظیهار) و بار تە قاکەى:

سُورَةُ الْحَٰكَاٰتِ

بِسْمِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

قَدْ سَمِعَ اَنْتَ الَّذِیْ تُجَدِّدُكَ فِیْ رَوْحِهَا وَتَشْکِرُ اِلٰهَ رَبِّهَا
وَلَسَمِعَ تَحَاوُرَکُمَا اِنَّ اللّٰهَ سَمِیْعٌ بَصِیْرٌ ۝۱ الَّذِیْنَ یُظَاهِرُوْنَ
مِنْکُمْ مِنْ نِّسَائِهِمْ مَا هُمْ اَمْهَنُهُمْ اِنْ اَمْهَنُهُمْ اِلَّا الَّذِی
وَلَدْنَهُمْ وَاَنْتُمْ لَیَقُولُوْنَ مُتَّکِرًا مِنَ الْقَوْلِ وَرُؤُوْا اَنْتَ
اَلَا تَعْلَمُوْا عَقُوْرٌ ۝۲ وَالَّذِیْنَ یُظَاهِرُوْنَ مِنْ نِّسَائِهِمْ ثُمَّ یَعُوْدُوْنَ
لِیَا قَالُوْا فَتَحْرِیْرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ اَنْ یَتَّسَّأَدَ اِلَکُمْ تَوْعَدُوتٌ
بِیْہٖ وَاَنْتُمْ لَا تَعْمَلُوْنَ خَبِیْرٌ ۝۳ فَمَنْ لَمْ یَجِدْ فَصِیَامٌ شَهْرٍ
مُّتَّابِعٍ مِنْ قَبْلِ اَنْ یَتَّسَّأَفَ لَمْ یَسْتَطِیعْ فَاِطَاعَ سَبْعَ سَنَیْنٍ
مِنْکُمْ اَذَلَّ لِمَا تُرْسُوْنَ اِنَّ رَّسُوْلَهُ وَقَالَکَ حُدُوْدُ اللّٰهِ
وَاللَّکَفْرِیْنَ عَذَابٌ اَلِیْمٌ ۝۴ اِنَّ الَّذِیْنَ یُعَادُوْنَ اللّٰهَ وَرَّسُوْلَهُ کَثِیْرًا
کَا کَمِیْتٍ الَّذِیْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ اَنْزَلْنَا اِلَیْکَ یٰنَبِیُّ وَلِلَّکَفْرِیْنَ
عَذَابٌ مُّهِیْنٌ ۝۵ یَوْمَ یَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ جَمِیْعًا فَلَیْسَ لَهُمْ
عَمَلٌ اَوْ اَخَصَصْنَاهُ اَنْسُوْهُ وَاَنْتَ عَلٰی کُلِّ شَیْءٍ شَهِیْدٌ ۝۶

﴿**الذین یظاہرون منکم من نسائهم**﴾ ئەوانەتان لە ژنەکانتان (ظہار) ئەکەن و پێیان ئەلێن: ئێو لەجینی دایکمان، یان وەك پشتی دایکمان ﴿**ماهن امهاتهم**﴾ ئەوانە دایکیان نین ﴿**ان امهاتهم الا اللانی ولدنهم**﴾ دایکیان هەر ئەو ژنانەن ئەوانیان لیبوو و ﴿**وانهم لیقولون منکرنا من القول وزور**﴾ وە بەراستی ئەوانە قسەیکەى ناپەسەند و درۆیکەى نابەجێ دەرکەن ﴿**وان الله لعفو غفور**﴾ وە بەراستی خوا خواپەکی بەخەشەری گوناھپۆشە. بەلێ.. لەپێش ئیسلامدا کەسێک بە ژنەکەى وتبا: تۆ بۆ من وەك دایکمی، بە عەرەبی: (انت کظهر امی) ئیتر بەهەتاهەتایی لینی یاساغ ئەبوو، جا کاتی ئیسلام هات ئەو رەفتارەى هەلوەشاندەو و بە تەلاقى دانەناو، بێرێار یشیدا کە ئەگەر ئەو پیاو بەیوی ئەو ژنە بکاتەو بە ژنی خۆی ولەگەلیا بژی، ئەبێ کە فەرەت بدات، بەو شیوەیە کە لەئایەتی دوایدا روون کراوەتەو. ئینجا باسی کە فەرەتی ئەو وشەیدەکا کە دەلێ تۆ لەجینی

دایکمی، یان تۆ بۆمن وەك پشتی دایکمی ﴿**والذین یظاہرون من نسائهم**﴾ ئەوانەى لە ژنەکانیان (ظیهار) ئەکەن ﴿**ثم یعودون لما قالوا**﴾ لەپاشان دەرگەرێنەو و پەشیمان دەبنەو لە قسەى خۆیان و ئەیانەوێ بیانکەنەو بە ژنی خۆیان، ئەو دەبێ پێش ئەو یەکى لەم سێ شتە بکەن: ﴿**فتحریر رقبة من قبل ان یتماسا**﴾ یەکەم: پێش ئەو بگەنە یەك و تێکەلیی ژن و میردی بکەن، بەندەیکە نازاد بکەن، واتە: ئەگەر (ظیهار) کار و بیستی هاوسەرەکەى بکاتەو بەژنی خۆی، ئەو نابێ نزیکى بکەوێتەو تا کە فەرەت ئەدا ﴿**ذلکم توعظون به**﴾ ئەوێ خوا و اجبى کردە سەرقتان لە نازادکردنی بەندە نامۆژگارییەکە بۆتان، نامۆژگاریتان پێ دەکری، تا جاریکی تر ئەو و تانە بەدەمتانان ئەینە ﴿**والله بما تعملون خبیر**﴾ خواش ئاگادارە بەوکارو کردەوانە ئێو دەیکەن ﴿**فمن لم یجد فصیام شهرین متتابعین**﴾ دووهم: ئەو کەسەى کۆیلەى ئەبوونازادی بکات، یان پارەى ئەبوو پێی بکڕیت، ئەو ئەبێ دوو مانگ لەسەر یەك

بهوردی هه والی هه موو ئه وکارو کرده وانه یان پیده دا ﴿ **إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ** ﴾ به راستی خوا به هه موو شتیک زاناو ناگایه.

جووله که و نازاوه گیرییان :

جووله که و دوو پوه کان هه میسه له ناو خویندا چیه چییان بوو. وه به جوړی دهیان روانیه موسلمانان کانیاں وه ک بلتی شتیک رویدایی، جا ئه مانیش ئه وه یان پیی ناخوش بوو. بویه هاناو سکا لایان بو په یامبه ر ﴿ **بَرْد** ﴾ پاشان وه (ئین عه باس) ئه لی ئه م ئایه ته هات و فرمووی: ﴿ **أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَهَوُا عَنِ النَّجْوَى** ﴾ ئایا سهرنجت به لای ئه وانه دا نه داوه له چیه و سرت ه - له رووی موسلمانان کاند - قدهغه کراون ﴿ **ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا نَهَوُا عَنْهُ** ﴾ پاشان هه میسان دهگه رینه وه بونه کاره ی لییان یاسا غکرا بوو ﴿ **وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ** ﴾ وه له ناو یه کتردا بهرده وام به کاری تاوان و خراپه و دوژمنایه تی و. نا فرمانی په یامبه ر ﴿ **بَرْد** ﴾ چیه و سرت ه سرت ده که ن ﴿ **وَإِذَا جَاؤُوكَ حَيَّوكَ بِمَا لَمْ يحْيِكَ بِهِ اللَّهُ** ﴾ وه کاتی کش بیئ بۆ لات. به جوړی سلوت ئی ده که ن که خوا به و جوړه سلوی لیئنه کردو ویت.

(خاتوو عایشه سلوی له سهر بی) ئه لی: که ده هاتن له باتی ئه وه که بلین: السلام عليك)، ئه یانوت: السلام عليك) واته: یا خوا به مریت ﴿ **وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ** ﴾ وه له نیو خویندا - به گالته وه - ئه لیئ: ده بو خوا به و قسانه به رامبه ر به پیغه مبه ر ده یانکه یین. جه زه به و سزمان نادات ﴿ **حَسْبُكُمْ جَهَنَّمُ يَصْلُونَهَا** ﴾ دوزه خیان به سه. ده چنه ناویه وه (گه رماو ناره حه تیه که ی ده چیئن) ﴿ **فَبئسَ المصيرُ** ﴾ جا دوزه خیش جیگا و سهره نجامی کی خراپه.

چیه و سرت ه ته نیا بۆ نه نجامدانی کاری چاک ری پیدراوه:

﴿ **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ** ﴾ نه ی ئه وانه ی باوه رتان هیئاوه! کاتی قسه ی په نامه کی و چیه له نیوان خو تاندا ده که ن ﴿ **فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ** ﴾ جا نیوه به تاوان و دوژمنایه تی و نافه رمانی په یامبه ر ﴿ **بَرْد** ﴾ قسه ی به دزی مه که ن. واته: نیوه وه ک جووله که و دوو رووه کان مه که ن ﴿ **وَتَنَاجُوا بِالْبُرِّ وَالْتَقْوَى** ﴾ وه به وسیه تکردن به چاکه و ته قوا قسه ی به دزی و چیه بکه ن ﴿ **وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ** ﴾ له خوا یه بترسن هه مووتان لای نه و کوئه کرینه وه و حساب ده کرین و پاداش و تۆله وه رده گرنه وه ﴿ **إِنَّمَا النَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ** ﴾ به راستی چیه چپ به تاوان و دوژمنکاری و سهر پیچی پیغه مبه ر له شه ی تانه وه یه ﴿ **لِيَحْزَنَ الَّذِينَ آمَنُوا** ﴾ تا ئه وانه باوه ریان هیئاوه. دلایان ته نگ بکات ﴿ **وَلَيْسَ بِضَارِمٍ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ** ﴾ و به فرمانی خوا نه بی هیچ جوړه زیانیکیان لیئادا سرت ه سرتیان ﴿ **وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ** ﴾ وه ده با باوه رداره کان ته نیا پشت به خوا به ستن و تمنا نه یان به و بیئ و. له چیه و سرت ه و خه یانه تی ئه وان نه ترسن. هه روه ها گه ئی فرموده ش بۆ رینگرتن له چیه چپ، به مه به سستی ئیش و نازاردانی دلی موسلمانان هاتووه. وه ک ئه فرمووی: ((إِذَا كُنْتُمْ ثَلَاثَةً فَلَا يَتَنَاجَى إِثْنَانٌ دُونَ الثَّالِثِ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَإِنْ ذَاكَ يَحْزَنُهُ)) بوخاریی، وه موسلیم ۴ ۱۷۱۷ ریوایه تیان کردووه. واته: که ئیوه سی که سین، هه رگیز دوانتان بی ئه وی دیکه تان سرت ه سرت مه که ن، مه گه ر به رزه زامه ندی ئه ویت. چونکه ئه وکه سه به وه دلگران ده بی.

ږدوشی کوزو مهزنیی زانست:

﴿يا ايها الذين آمنوا اذا قيل لكم تفسحوا في المجالس﴾ ټهی ټهوانه ی باوه پتان هیناوه! کاتی له دانیشتن و کوږونه وه کانتاندا پیتان و ترا: جیگا بو که سانی تر فراوان بکهن ﴿تافسحوا﴾ دهسا ټیوهش به خیزیی فراوانی بکهن و جی بو ری بوهاوړیکانتان بکهنه وه، جم وجولی بکهن باټه وانیش جیان بیټه وه و دانیشن ﴿یفسح الله لكم﴾ خوایش بو تان گوشاد ټهکا و پاداشی فراوانیشتان ده داتی. موسلمانانی پیشوو وهک (قه تاده) و (موجامید) ټه لاین: پیش پړکیان ده کرد بو دانیشتن له کوړه کانی په یامبهردا ﷺ، جا بو فراوان بوونی دانیشتنه که، خوا داویان ټی ټهکات که جی یه کتر بکهنه وه با هاوړیکانیشتان جیان بیټه وه و دانیشن. ته به ری: ۲۴۴/۲۳. ((لا یقیمن احدکم رجلا من مجلسه ثم یجلس فیه، ولكن توسعوا تفسحوا یفسح الله لکم)) بوخاری و موسلیم ریوایه تیان کردوه. واته: نابی هیچ که سی له جی خوی ه لسنین و خو تان له جیگا که یدا دانیشن، به لام بو ټه وه که جی بیټه وه کوړه که فراوان و گوشاد بکهن و جی ټه وانیش بکهنه وه، ټه و جا خوایش کار ناسانیتان بو دهکات و پاداشتان فراوان دهکات ﴿واذا قيل انشروا فانشروا﴾ وه کاتی پیتان و ترا: له جی خو تان هستن، بوگه وړه پیاوانی ریش سپی و به ته مه نه کانتان، ټیوهش به په له هستن. زانای پایه به رز (ټیبن که سیر) له ته فسیره که یدا ټه لیت: دهر باره ی هستان له بهر یه کتر و جیگا چو لکردن بو یه کتر. زاناکان بوونه ته چند ده سته یه که وه: هندی ده لی: هستان له بهر یه کتر ره وایه ټه م فرموده یه: ((قوموا إلى سیدکم)) واته: له بهر گه وړه و فرمانده که تان (سه عد) ه لسن و ریزی بگرن. زانای واش ه یه: ری به هستان له بهر یه کتر، به به لگه ی ټه م فرموده یه: ((من احب أن یتمثل له الناس قیاما فلیتبعوا مقعده من النار)). واته: ټه و که سه ی حز بکا خه لکی له بهر ده ستیا به پیوه راوه ستن، باجی وشوین بو خوی له ناگردا ساز بدات، هندی کیشتان دریژ به باسه که ټه دن و ټه لاین: ټه گهر که سی که له سه فهر بگه ریټه وه، وه یان له جیبه کدا کارمندی ده و له تی نیسلامی بیت - وهک داستانه که ی سه عدی کوړی مه عاز - که په یامبهردا ﷺ ناردی به دوا یا تاسه باره ت به کیشه که ی (به نی قوره یزه) بیکا به چه که م، جا که هات و گه یشته لای پیغه مبهردا ﷺ فرمووی: ((قوموا إلى سیدکم)) پاشان (ټیبن که سیر) ده لیت: به پیوه وه ستان کارو پیشه ی عه جه مه کانه! واته: ټیوه مه یکه نه پیشه ﴿یرفع الله الذین آمنوا منکم والذین اتوا العلم درجات﴾ خواهه که سانه تان باوه ریان هیناوه به رز دهکاته وه، و ټه وانهش زانستیان پیډراوه پله گه ټی به سه رباه و ږداره کاندا به رز دهکاته وه، چونکه ریژو شهره فمندی لای خوا ته نها به باوه وړو زانسته وه یه ﴿والله بما تعملون خبیر﴾ خواهش به ناگایه به و کارو کرده وانه ټیوه ده یکه ن، که و ابو ه و لی کرده و ی باش بدن.

به رله وه چپه له گه ل پیغه مبهردا بکهن، خیری بکهن:

﴿يا ايها الذين آمنوا اذا ناجيتم الرسول فقدموا بين يدي نجواکم صدقة﴾ ټهی ټهوانه ی باوه پتان هیناوه! کاتی ویستتان چپه یه و، قسه یه کی نه ینی له گه ل په یامبهردا ﷺ بکهن، ده بی پیش ټه و چپه یه تان سه ده قیه و خیری بکهن، ټه مه دانانی ریژو قه درو حورمه ته بو په یامبهردا ﷺ و ریژ لیگرتیه تی بو ټه وه هه موو که سی که خوی نهکات به مالی په یامبهردا و کاتی زوری ټی بگری. به لی ده بی موسلمانانیش ریعا یه تی نیش و کاری یه کتر بکهن و ریگه نه دن کات له یه کتری بگرن ﴿ذلک خیر لکم و اطهر﴾ ټه و خیرو سه ده قیه چاکتره و پاکتره بو تان ﴿فان لم تجدوا فإِنَّ الله غفور رحیم﴾ خو ټه گهر شتیکتان ده ست نه که وت بیکه نه سه ده قه، به راستی خوا خوا یه کی گونا ه پو ش میهره بانه، مو له تان ټه دات بچه لای په یامبهردا ﷺ ټه گهر چی شتیکیش نه بی پیش خو تانی بخن ﴿اشفقتم ان تقدموا بین یدی نجواکم صدقات﴾ ټایا ترسان له هه ژاری که سه ده قه کان پیش که ش بکهن له پیش

چپه کردنه که تان؟ واته: مه ترسن، خوا خاوه نی هه موو شتی که، ئیوه کاری خوتان بکه ن و خوا دهوله مهنده ﴿فَبَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئینجا که واشتاق نه کرد، واته: صهده قهیه کیان پیش نه خست، خواش ته وهی لی ئوه رگرتن ﴿فَاقْبِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ ئه وسائیر نویژه کانتان به چاکی به جی بیخن و زه کاتیش بدهن ﴿وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ و گوێزایه لی خواو په یام به ره که ی بکه ن ﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ خواش زور به ناگایه به وهی ئیوه ئه یکه ن. راته کارانی قورشان ئه لێن: له به رد لوقانی و میهره بانی خوا به رام بهر به بنده کانی خوێ، ئه و خیرو صهده قهیه ی بۆ سوو ککردن. (ئین عه بباس) ئه لی: ئه و فرمان به سه ده قهیه ته نها روژیک بوو، پاشان خوا ی میهره بان باری موسلمانانی سوو ککرد و سهری به وه.

ئه نجای دوو پوو و غه زه ب لیگیراوه کان:

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ ئایا سهیری ئه وان ته نه کرد دۆستایه تی نه ته وهیه کیان کرد که خوا غه زه بی لیگرتوون، واته: له حاله تی ئاوا دا جیگه ی سه رسوپمانه که دوو پوووه کان ئیدی عای باوه ئه که ن! که چی له و لاشه وه دۆستایه تی جووله که نه که ن! ﴿مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ﴾ ئه و دوو پوووانه نه له ئیوه ن، نه له وانیشن، به لکو خه لکیکی بی بارن و، قسه ی ئیوه ده بن بۆ ئه وان! ﴿وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ سویندیش له سه ر درۆ نه خو ن و خوشیان نه زانن درۆزن ﴿أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ خوا سزایه کی توند و سه ختی بۆ ناماده کردوون ﴿إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ به راستی ئه وه ی نه یان کرد کاری خراپ بوو ﴿اتَّخَذُوا إِيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ سوینده کانیان کردبوو به سوپه ر بۆ پاراستنی خو یان له شمشیری موسلمانانه کان، به وه ش پیشگیری خه لکیان کردبوو له ریگه ی خوا، واته: له ئیسلام ﴿فَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ﴾ جا سزایه کی ریسوا که ریان بۆ هیه ﴿لَنْ تَغْنَى عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَولَادُهُمْ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا﴾ هه رگیز مال و مندالیان هچک بی نیازیان نا کا له سزای خوا له پاشه روژدا، ئه که رچی خو یان ده لێن به مال و مندال خو ده پارێزین ﴿أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئه وه ئه وه هاوه لی ناگری دۆزه خن ، به هه تا هه تاییش تێدا ئه میننه وه ﴿يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا﴾ روژیک خوا هه موویان زیندو ئه کاته وه ﴿فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكَ﴾ سویندیش له سه ر درۆ نه خو ن و خوشیان نه زانن درۆزن ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَى شَيْءٍ﴾ واش ده زانن شتی که له باریاندا به وه سوینده ﴿إِلَّا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ﴾ هوشیار بن! که به راستی ئه وان درۆزه کان ﴿إِسْتَحْذُوا عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانَ﴾ شه یقان زال بووه به سه ر یاندا به وه سووه سه و ده غده غه و له خشته ی بردوون ﴿فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ﴾ جا یادو ناوی خوا ی له ییر بردوونه وه ﴿أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ﴾ ئا ئه وان

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَجَّيْتُمُ الرُّسُولَ فَقَدِ مَوَّابِينَ يَدَى جُنُودِكُمْ صَدَقَ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَأَطْهَرُ فَإِنْ لَمْ تَعْدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢﴾ أَشْفَقْتُمْ أَنْ تَقْدِمُوا بَيْنَ يَدَى جُنُودِكُمْ صَدَقَتْ فَأَذَلُّوا تَفْعَلُوا وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَاقْبِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَعَلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾ اتَّخَذُوا إِيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٦﴾ لَنْ تَغْنَى عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَولَادُهُمْ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٧﴾ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكَ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَى شَيْءٍ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٨﴾ اسْتَحْذُوا عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانَ فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ فِي الْآذَانِ ﴿٢٠﴾ كَتَبَ اللَّهُ لَأَعْلَيْنَا أَنَا وَرُسُلُكَ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢١﴾ لَا تَجِدُوهَا

لا تَجِدُوهَا

گروپه که ی شه یقانه **﴿إِن حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾** هوشیار بن که هر گروپه که ی شه یقانه له دونیا و له قیامه تدا - زیانمندن.

به سه رکه وتنی پیغه مبه ران نه یارانیان قه ئس ده بن:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ به پراستی نه وانه ی دژایه تی خواو پیغه مبه رکه ی نه که ن **﴿أُولَئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ﴾** نه وانه له ریزی زه بوونترینی خولقی خوان له دونیا و له قیامه تدا **﴿كُتِبَ اللَّهُ لَاغْلِبَ اَنَا وَرَسُولِي﴾** خوا بریاری داوه که خوم و په یامبه رکه کانم پیروزو زال ده بن به سه ر هه موو دوژمناندا **﴿إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾** به پراستی خوا خوابه کی به هیزی به ده سه لاته. هه رگیز فرمان و بریاری هه لئاوه شینه وه.

موسلمان دوستایه تی بینا و مران ناکات:

﴿لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ هیچ کومه لی نابینیت که باوه ری به خواو به پوژده کی تر بیت **﴿يُؤَادُونَ مِنْ حَادِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾** دوستایه تی نه وانه بکه ن دژایه تی خواو په یامبه رکه کی ده که ن! **﴿وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ﴾** هه رچه نده نه وانه باوکیان، یان کوپو نه ویدان، یا براوه شره تیان بن، به کورتیی: مروقی باوه ردار نابی به هیچ شیوه یه ک دوستایه تی بکا له گه ل دوژمنانی خواو پیغه مبه ردا نه گینا له وان ده ژمیردین **﴿أُولَئِكَ كُتِبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانُ﴾** نه وانه - که له دوستایه تی دوژمنانی خواو خونه پارین - که سانیکن خواو ئیمان و باوه ری له نیودلیاندا چه سپاندووه. به هیچ شتی له ق نابیت، بویه (نه بو عوبه یده) له پوژی (به دردا باوکی خوی کوشت، نه بو به کری صدیق) بریاری کوشتنی (عبدالرحمن) ی کوپی خویدا. (موصعه بی کوپی عومیر) (عوبه یده) ی برای خوی کوشت. (حه مزه و عه لی) چه نده که سیان له تیره و بنه ماله ی خویمان کوشت، چونکه ناحه زو دژ به ئیسلام بوون **﴿وَأَيَّدَهُمُ﴾**

سُورَةُ الْحَشْرِ
لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كُتِبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانُ وَأَيَّدَهُمُ بِرُوحٍ مِّنْهُ وَيَدْخُلُهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٥﴾

سُورَةُ الْحَشْرِ
سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾ هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَلْتَهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاتَّعَبُوا بِتَأْوِيلِ الْأَنْبَصُرِ ﴿٢﴾ وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ﴿٣﴾

﴿بِرُوحٍ مِّنْهُ﴾ وه پشتگیری کردون به سه رخستن له لایه ن خویه وه **﴿وَيَدْخُلُهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾** وله پاشه پوژیشدا نه یانباته نیو چه نده باخاتیکی به هه شته وه که جوگه ناوی زور له ژیر دره خته کانیدا نه پوات **﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾** به هه تا هه تاییش تیدا ده بن **﴿رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ﴾** خوا لیان خوشنوو و پازی بووه، نه وانیش له خوا پازی بوون **﴿أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ﴾** ئا نه وانه گروپه که ی خوان **﴿إِن حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾** ئاگادار وهوشیار بن! که هر گروپه که ی خوان به ره وه کان له دونیا و له قیامه تدا.

له (۱۵) ی رهمه زانی (۱۴۱۷) ک بهرامبه ر به (۱۹۹۷/۱ ۲۳) له ته فسیری نهم سوورته بوومه وه

له شاری (مهربان).

والحمد لله رب العالمین.

۵۹- سوورەى (حەشر)ە

مەدەنىيەت (۲۴) ئايەتە

بەناۋى خۇاى بەخشەندەى مېھرىبان

ئەمىش ۋەك سوورەتە ھاۋىيەكەكانى خۇى باسى كۆمەللى ئەحكام دەكات، لەھەمان كاتىشدا تەۋەرەى سەرەكى خۇى بەدەۋرى جولەكەكانى (بەنى نەزىر) دا دەسۋېتى، بەتايىبەت ئەۋانەيان ۋا پەيمانىيان ھەلۋەشانىدە لەگەل پەيامبەردا ﷺ، پاشان ئەۋىش ناچار بوۋ لەمەدىنە دەريان بكا، بۇيە (ئىبن عباس) بەم سوورەتەى ئەۋت سوورەتى (بنى النضير)، فتح البارئ: ۴۹۷/۸. لەۋلايشەۋە باسىكى دوو پوۋەكان ئەكات كەچۈن لەگەل جولەكاندا پەيماننامەيەكەيان دژ بە پەيامبەر ﷺ مۆركرد. بەكورتىي ئەتۋانين بلىن: ئەم سوورەتى (حەشر)ە سوورەتى جىھاد ۋ فەئىئو غەنىمەتە.

ھەموو شتى پاكيى ۋ بى عەيىى خوا دەلى؛

﴿سَمِى اللّٰهَ الرَّحْمٰنَ الرَّحِيْمَ * سَبِّحْ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ﴾ ھەرچى لە ئاسمانەكان ۋ ھەرچى لە زەۋىدايە سەرچەم تەسبىح بۇخوا دكەن، ۋاتە: لەژىر فەرمان ۋ دەسەلاتى ئەۋدا دەجۈلئەۋە، ۋەك لەجىگايەكى تردا دەفەرەمۋى: (تسبح له السموات السبع والارض ومن فيهن وإن من شيء إلا يسبح بحمده ولكن لا تفقهون تسبيحهم). ﴿هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ ھەر ئەۋخوايەيە دەسەلاتدارى كارچوان ۋ كاردروست.

شاربەدەركردنى (بەنى نەزىر) لە مال ۋ ھالى خۇيان؛

﴿هُوَ الَّذِى اَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ﴾ ھەر ئەۋخوايە بوۋخواۋەن نامە بىياۋەرەكانى لەخانەۋلانەى خۇيان لە (مەدىنە) بۇ يەكەمجار دەپەراند، ئاخرجارىش لە (خەيبەر) ۋ لە نيۋەدوورگەى عەرەبىدا (عومەر) رايگواستن بۇ شام، جابەۋ شىۋەيە توۋشى ئەۋ رىسۋاىي ۋ ژىر دەستەيى يە بوۋن. پەيامبەر ﷺ كاتى ھاتە مەدىنە لەگەل (بەنى نەزىر) دا رىككەۋت كە: ۋەك پشتىۋانى لىناكەن، دېركىش نەبن لەپىيدا، بەلكو بۇخۇيان دانىشن ۋ ھەقى ھىچيان نەبىت. بەللى بەۋشىۋەيە مانەۋە تارۋوداۋەكەى (بەدر)، ئەۋجا ۋ تىيان ۋائىستا زياتر دەرەكەۋت كە موخەممەد پەيامبەرى خوايە. كەچى كاتى پوۋداۋەكەى (ئوحد) پىش ھات، ھەموو بەجارى دەستيانكردە دىعايەۋ چاۋو پاۋ فرت ۋ فىل، بۇيە بەپەلە (كەعبى كۆرى ئەشەرەف) يان لەگەل چل سوارچاكدا ناردە مەككە، لەۋى لەگەل (ئەبوۋسوفيان) دا دژ بەپەيامبەر ﷺ، پەيمانىيان مۆركرد، پاشان پەيامبەرىش ﷺ فەرمانى بە (موخەممەدى كۆرى مەسلەمە) دا: بچىت (كەعب) بكوژىت، ئەۋىش بەپەنامەكى چوۋو كوشتىي. پاشان سوپايشى ناردەسەريان ۋ ماۋەيەك لەگەمارۋدا مانەۋە، دەرەنجام مەدىنەيان بەجى ھىشت ۋ بەرەۋ (خەيبەر) پۈيشتن، لەسەردەمى (عومەرى كۆرى خەتتاب) ىشدا بەرەۋ شام راگوازدان ﴿مَظْلَمَتُمْ اِنْ يَخْرُجُوا﴾ ئىۋە گوماننان نەدەبرد ئاۋا بەۋ رىسۋاىي سەرشۋىرىيە لە قەلاكانيان بچنە دەرى، چونكە ئەۋان خاۋەنى ھىز ۋ دەسەلات بوۋن لەمەدىنەدا ﴿وَلَا تَنْتَبِهُوا﴾ مانتەم حصونهم من الله ﴿خُشْيَانِ﴾ گومانىيان ۋابوۋ كە قەلاۋ سەنگەرە مەككەمەكانىيان لەسزاي خوا ئەيانپارىزى ۋ مەنەيان ئەكا لەموسلمانەكان ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَٰؤُلَاءِ﴾ جاخوا بۇيان ھات بەسزا لەشۋىنىكەۋەبە خەيالىاندا نەھاتبوۋ شتى ۋا پوۋبدات ﴿وَقَدْ فِى قُلُوبِهِمُ الرُّعْبُ﴾ ۋە بەكوشتىنى (كەعب) ترس ۋ بىمى خستەدلىانەۋە، لەفەرەمۋەدەيەكدا ھاتوۋە: ((نَصْرَتِ بِالرُّعْبِ بَيْنَ يَدَى مَسِيرَةِ شَهْرٍ)) بوخارىي. ۋاتە: من بەھۋى ترس خستە ناۋدلى دۈژمنەۋە ئەندازەۋ ماۋەى مانگەرپىيەك يارمەتى درام ۋ سەرەكەۋم! ﴿يَخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ﴾

بایدیم وایدی المؤمنین و اترسان به ناچاری مالّه کانیان به دهستی خویمان و به دهستی خاوهن باوه ره کان ویرانکرد. (بهنی نهزین) پیش نهوی له مه دینه درچن، به ربوونه پوو خانی خانوه کانیان، تا موسلماننه کان پاش ثوان سوودی ای پورنه گرن و نهیکه نه مال و نیشته گای خویمان، پاشان موسلماننه کانش دیواره کانیان پوو خاندبو ته صفیه ی شویته واریان! **﴿فاعتبروا یا اولی الابصار﴾** ده سائیوه پهنه و مرگرن نهی خاوهن فامه کان! **﴿ولولا ان كتب الله عليهم الجلاء﴾** و نه گهر خوا شاربیه دهر کردنی له سر بریارنه دابان **﴿لعذبهم فی الدنيا﴾** هر له دنیا دا (وهک بهنی قوره یزه) به کوشتن و دیلکردن سزای نهان **﴿ولهم فی الآخرة عذاب النار﴾** و له پاشه پوژیشدا سزای ناگری دوزه خیان بو هیه **﴿ذلك بانهم شاقوا الله ورسوله﴾** نهو دهر کردنهش به هوئی نهوی دژایه تی خاوا په یامبه ره که یان کرد **﴿ومن يشاق الله فإب الله شديد العقاب﴾** و هر که سیش دژایه تی خوا

بکات، بیگومان خوا سه ختگیره بو نهوی دژایه تی بکا.

برینی دارخورماکان به نیزی خوا بوو:

﴿ما قطعتم من لينة أو تركتموها قائمة على اصولها

فبأن الله﴾ هر دارخورمایه کتان له باخه کانی (بهنی نهزین) بری - به هوئی هله و شانه وی په یمانه که یانه وه - یان لیگه پران بهراوه ستاوی له سر بنجی خوئی، نهوه له هردو باره که دا به فرمانی خوابوو بو نهوی نیمانداران به میز بکا **﴿ولیحزى الفاسقین﴾** و له سنور دهر چووه کانش پرسوا بکات. جا له برینی نهو باخ و باخاتانه و زانیان و هریانگرتوه که: له کاتی ناچاری و له کاتی جهنگدا په وایه دارو درخت و کشت و کال و گهنم و دانه و یلهو خانوو به ره دوزمن پووخیتری و بسوتیتری، تاهیز و پیزی دوزمن له ناو بریت، بویه په یامبه **﴿کاتی نزکی باخ و باخاته کانیان بووه و فرمانی به برینی باخه کانیان دا، به لأم نهوانی نه قام لیان کرده هرا، ئینجا خوا فرمووی: نهو له خویره هیچ شتیکی نه کردوه، به لکو هه موو به پیی**

بریری خوابوو، (واحدی) له (اسباب النزول) ه کهیدا نه می هیناوه.

دهستکه وتی فهینو دابه شکردنی:

﴿وما افاء الله على رسوله منها﴾ و نهوی خوا گیرایه وه بو پیغه مبه ره که ی، له دارایی جووله که کانی (بهنی نهزین) **﴿فما اوجفتم عليه من خيل ولارکاب﴾** ئیوه هیچ نه سپ و و شتریکتان بو تا و نه دابوو، واته: هیچ زه حمه تیکتان نه کی شابوو **﴿ولکن الله یسلط رسله على من یشاء﴾** به لأم خوا پیغه مبه رانی خوئی به سر هر که سیگدا هز بکا زال نه کات به بی جهنگ، وهک چون پیغه مبه ری زال کرد به سر (بهنی نهزین) دا به ترس خستنه دلیانه وه، واته: دهسکه و ته که ی (بهنی نهزین) تایبه تمه ندی په یامبه ربوو (موحه ممد) **﴿ماف وهقی هاوه لانی تیدانییه، بویه نهویش ده توانی پیویستی یه کسالی مال و مندالی لیوهر گریت، پاشان نهوی دیکه ش بدات به چهک و تهقه مهنیدی و**

سورة العنکبوت

سورة العنکبوت

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ. وَمَن يُشَاقِ أَشْفَٰقُ اللَّهِ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤﴾ مَا قَطَعْتُم مِّن لِّينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَىٰ أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيْخِزِي الْفَٰسِقِينَ ﴿٥﴾ وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِمَّنْ هَٰؤُلَاءِ جُفِيَ عَلَيْهِ مِنَ الْخِيَلِ وَلَا رِكَابٍ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَسْلُطُ رُسُلَهُ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾ مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِّنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ فَلِلَّهِ وَاللِّرْسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَآلِ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنكُمْ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾ لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيُخَرِّجُوا اللَّهُ رُسُلَهُ، أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّدِيقُونَ ﴿٨﴾ الَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِن قَبْلِهِمْ يُخَاجُونَ مَن هَٰجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَن يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾

والنزل جازو

۵۶۱

خۇنامادەکردن بۇ پىتى خوا. (بوخارىي و موسلىم و ئەبوداودو تېرمىزى و نەسائى) ئەمەيان پىوايە تەكرىر دوھ. ﴿والله على كل شئ قدير﴾ وخواش دەسەلاتى بەسەر ھەمووشتىكىدا ھەيەو ويىستى لە ھەرشتى بىت ئەيكات. ﴿ما أفاء الله على رسوله من أهل القرى﴾ ئەوھى خوا گىزايەوھ بۇيىغەمبەرەكەي لە (فەينى) شارەكان بەيى كوشتار، وھك شاروگوندىكانى (بەنى قورەيزە) و(بەنى نەزىر) وگشت شاروگوندىكى ئاوا بەيى جەنگ، وھك (فەدەك، خەيبەر) ﴿قللہ وللرسول﴾ ئەوھ بۇخوايە، واتە: بېرىارەكەي بەدەستى ئەوھ، چى ئى ئەكات، ئەيكات، وھبۇيەمبەرە، ئەويش بۇخۇيى و ئىن و ما ئى بۇبەرژەوھندى موسلمانانى بەخت ئەكات ﴿ولذى القربى واليتامى والمساكين﴾ و بۇخزمانى نىزىكى لەنەوھى (ھاشم) و نەوھى (موتتەليب) وھبۇ مندالانى بىباوك و بۇداماوو بىنەوايان ﴿وابن السبيل﴾ و رىبواران، واتە: ئەوانەي كە لەسەفەردا توئىشويان لىئەبىرى، ئەگەرچى دەولەمەندىشېن. بەلى سەرەت و سامانى (فەينى) ئەكرى بەپىنج بەشەوھ، پاشان پىنج يەككى ئەكرىتەوھ پىنج بەش، ئەمىش بۇيەمبەرە خزمەنرىكەكانىي وھتياوان وھەژاران سەرف ئەكرى، وھ چوار بەشەكەي دىكەيش بۇيەمبەرە ﷺ دادەنرى، ئەويش لەمال و مندالى خۇيى و بەرژەوھندى موسلماناندا بەختى ئەكات. بۇيە دەستكەوتەكەي (بەنى نەزىر) بەسەر كۆچەرەكاندا بەشكرىدو، بەشى يارمەتيدەرەكانى (واتە: ئەنصار) لىئەدا، دوو پىاويان نەبى، چونكە ژيان و زىندەگى ئەنصار لەكۆچەرەكان باشتىر بوو. بۇيە قورئان ئەفەرموى: ﴿كيلا يكون دولة بين الأغنياء منكم﴾ بېرىارە بەو شىوھە دابەش بكرى، ئەك بىيئە سەرمایەي دەستەدەستكرى لەناو دەولەمەندەكانتاناو، ھەژارەكان لىئە بىبەش بىن ﴿وما آتاكم الرسول فخذوه﴾ وھەرچى پەيامبەر ﷺ پىيدان وھرى بگرن، واتە: بەچى فەرمانى پىكرى بىكەن چ لەم دەستكەوتەدا، چ لەھەرشتىكى تردا جىبەجىنى بگەن. ﴿وما نهاكم عنه فانتهوا﴾ وھ رىيشى لەھەرشتى لىگرتن، ئىوھش دەستى لىئەلگرن ﴿واتقوا الله﴾ و خۇتان لە خەشم و غەزەبى خوا بپايزن بە جىبەجىكرىدنى فەرمانەكانى ووازمىنان لەقەغەكراوھكانى ﴿إن الله شديد العقاب﴾ بەراستىي خوا سەخت تۆلەيە، قارى لەھەرەكەسيك گرت رىزكارى نابى.

فەينى بۇ خەلكانى ھەژارو ئاوارەيە:

﴿للفقراء المهاجرين الذين أخرجوا من ديارهم وأموالهم﴾ ئەو فەينى دەستكەوتەيە بۇئەوھەژارە دورە و لات و كۆچكرىدووانەيە لەخانوو سامانى خۇيان دەركران، لەلايەن مەككەيەكانەوھ، تا بەلكو وردە وردە ژيانيان راست بكرىتەوھ بگاتەوھ ئاستى ئاسايىخۇي، پاش ئەوھى كە بىقەرستەكانى مەككە ھەليان فەراندىن و ناچارىيان كردن بە ھىجرەت ﴿يبتغون فضلا من ربهم ورضوانا﴾ داواي چاكەو رەزامەندىي لە خوا دەكەن، بۇيە نەيانتوانى لەمەككەدا بژىن، ئەگىنا لەگەلياندا خۇيان ئەسازاند ﴿وينصرون الله ورسوله﴾ و يارمەتى خواو پەيامبەرەكەي دەدەن بۇيە كۆچيان كرد. ﴿ولنك هم الصادقون﴾ ئا ئەوانەن راستگۇكان لەباوھرو جىھادىاندا.

پشتىوانان ئىرەيى بەك وچبەران نابەن:

ئىنجا خوا ستايىشى پىاوتىي وچاكەي يارمەتيدەرەكان ئەكات، پاش ئەوھى كە دەستكەوتى (بەنى نەزىر) درا بەكۆچكران و ئەوان ھىچ دىكرانى و گەليەكەيان نىشان نەدا، بۇيە ئەفەرموى: ﴿والذين تبوءوا الدار والإيمان من قبلهم﴾ و ئەو كەسانەي نىشتەجىي (دار الھجرە) و (دار الإيمان) بىوون، واتە: پشتىوانان لە پىش كۆچى كۆچەرەكان ﴿يحبون من هاجر إليهم﴾ كۆچەرەكانيان خۇش دەوين، و بەشيك لەدارايى خۇيانيان ئەدەنى و دلخۇشيان دەكەن ﴿ولا يجدون فى صدورهم حاجة مما أوتوا﴾ و ھىچ شتىكىان لە دلدا نى سەبارەت بەوھى بە كۆچەرەكان درا

لهفیهنی بهذیخهزیر، چونکه پهیامبهری خوا ﷺ لهوهموو دهستکوهته تنها بهشی سی کهسیانیدا، لهگهل نهویشدا کهسیک نهبوویناخوش بیت **﴿وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ﴾** وئیساری کوچهریهکان دهکن به سهرخوایاندا له سهروته وساماندا، نهگهرچی خویشیان نیازیان پنی ههبی و ههژارین، واته: بهخشینهکهیان لهبهردوله مهندیان نیه، بهلکو سروشتی ئیمان و باوهریان بهرزه **﴿وَمَنْ يَوْقِ شَحْ نَفْسِهِ﴾** وههرکهسی لهسیفهتی رژی دروونی بیاریژی، واته: ههرکهسی خوا بیاریژی له چرووکی دروونی **﴿فَاُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾** جانهوانه برهوهکان، تیبینی: مه بهست به سهخاوت نهوه نیه ههرچی مال و سامانی هیه بیبهخشی، نهخیر، چونکه نهوته (نه نهس) نهلی: پهیامبهر ﷺ فرمووی: نهو کهسهی زهکات بدات، میوانداری بکات، لهکاتی بهلاونههامهتدا بیبهخشی. نهوه له رژی و چرووکی درهچوه **﴿وَالَّذِينَ**

جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ﴾ نهوانهش له دوای نهوانه وههاتوون، واته: پاش کوچهکران و یارمه تیده رانهوه هاتوون، دهلین: **﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ﴾** نهی پهروهردگار کهمان! له ئیمه و لهو برایانه مان پیش ئیمه باوهریان هیناوه خوشبیه **﴿وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾** وهیچ بوغزو قینیک مهخه دهلمانه وه بهامبهر بهوکه سانه باوهریان هیناوه **﴿رَبَّنَا إِنَّكَ رُؤُوفٌ رَحِيمٌ﴾** نهی پهروهردگاری ئیمه! بهراستی تهنا نهتوی بهسوژی میهره بان، پیشهوا (عومهر) گوئی له پیاوکیه وهبوو باسی موهاجیرانی بهچاک دهکرد! نهویش نایهتی (للفقراء المهاجرین) هی بو خوینده وهو، فرمووی: نایا تووه که نهوان دهبی؟ وتی: نهخیر، پاشان نایهتی (والذین تبوءوا الدار والإیمان) هی بهسهره خوینده وهو فرمووی: نهی وه نهودهسته ده بیت؟ کابرا وتی: نهخیر، پاشان نایهتی: (والذین جاءوا من بعدهم) هی بوخوینده وهو فرمووی: نهی لهمانهیت؟ کابرا وتی: بهتهمام لهمانهیم، پیشهوا (عومهر)

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿۱۰﴾ أَلَمْ تَرَىٰ إِلَىٰ الَّذِينَ تَأْفَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجُوا لَنُخْرِجَنَّكُمْ مَعَهُمْ وَلَا نَطْعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿۱۱﴾ لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُوهُمْ وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُولَيَنَّ الْأَدْبَرُ ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ ﴿۱۲﴾ لَأَنشُرَنَّ أَشَدَّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُوْنَ ﴿۱۳﴾ لَا يَقْلِيلُونَ كُفْرَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرَىٰ مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿۱۴﴾ كَذَلِكِ الَّذِينَ مِنْ قِبَلِهِمْ قَرِيبًا ذُقُوا إِثْمَ الْأُمَمِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۱۵﴾ كَذَلِكِ الشَّيْطَانُ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي مَرَرْتُ عَلَىٰ مَنكِبٍ وَإِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿۱۶﴾

فرمووی: دهچاک بزانه ههرکهسیک بهباشی ناویان نهباو، بگره له باتی نهوه جنیویان پیندات، باچاک بزانیته لههیچکام لهو ئیماندارانه نیه، واته: لههر سی تاقمه که بی بهشه، بیجگه لهوهش پیشهوا (مالیک) دهلیت: نهو کهسهی جوین بههاولان ددهات کافرو له (فین) یش بهش نابات.

مونا فقهه کان درویان لهگهل بهنی نهزیر کرد:

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَأْفَقُوا﴾ نایا نهو دوپوانته نهدی؟! که وتهو کرداریان چهنده لهیه که دووره **﴿يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾** و بهبراکانیان لهکافرهکانی خواهن نامهکانیان دهگوت، واته: به (بهنی نهزیر) **﴿لَئِنْ أُخْرِجُوا لَنُخْرِجَنَّكُمْ مَعَهُمْ﴾** دلنایان نهگهر ئیوه لهمه دینه دهر کران، ئیمهش لهگهل تان دهر نه چین و مه دینه بهجی دیلین، دیاره نهمه سهروکی دوپووه کان (کوچه کهی سهلول) ه، نهونیفاق و دوپوویی به بهوشیویه بهخهرج نه دات.

مەبەستیشی ئەو ھەیکەلەوان لە قەلاکانی خۆیاندا بۆیشتەو و خۆیان بە دەستەو ئەدەن و جەنگ بکەن لەگەڵ
 موسلمانەکاندا! ﴿وَلَا نَطِيعُ فِیْکُمْ أَحَدًا أَبَدًا﴾ وھیچکاتیش بەزیانی ئێوە بەگوێی هیچ کەسێک ناکەین. واتە:
 لەبەرەبەر ئێوە، یارمەتی (موحەممەد) نادەین ﴿وَأَنْ قَوْلَتُمْ لِیَنْصُرْکُمْ﴾ و ئەگەر جەنگیشتان لەگەڵ کرا حەتەن
 یارمەتیتان ئەدەین ﴿وَاللّٰهُ یَشْهَدُ اِنَّهُمْ لَکَاذِبُونَ﴾ و خوا شایەتی دەدا کە بەراستی ئەوان درۆزن و درۆدەکەن لەو ھە
 دەیلێن ﴿لَنْ اُخْرِجُوا لَا یُخْرِجُوْنَ مَعَهُمْ﴾ بەتەنکید ئەگەر دەرکران لە مەدینە، دوو پووەکان لەگەڵیان دەرناچن
 ﴿وَلَنْ قَتَلُوا لَا یَنْصُرُوْنَهُمْ﴾ و ئەگەر جەنگیشتان لەگەڵ کرا، یارمەتییان نادەن، دەرەنجامیش ھەروادەرچوو،
 چونکە جوولەکە لە مەدینە دەرکران و جەنگیان لەگەڵ کرا، مونا فەکانیش ھیچیان نەکرد! ﴿وَلَنْ نَّصْرُوْهُمْ﴾ گریمان
 ئەگەر یارمەتیشیان دان ﴿لِیَوْلُنَّ اِلَیْنا﴾ بێ شک دواي تاویک پشت ھەلئەکەن و ھەل دین و ریزەکانی جەنگ بەجی
 دین ﴿ثُمَّ لَا یَنْصُرُوْنَ﴾ پاشان یارمەتییان نادری لە لایەن خواوە ﴿لَا نَنْتُمْ اَشْدُّ رَهْبَةً فِیْ صُدُورِهِمْ مِنَ اللّٰهِ﴾ بەراستی
 ئێوە لەدلیاندا بەسامتن لەخوا! واتە: ئەو ئێوە زۆرتر ئەترسن لەخوا، بۆیە ناوێرن جەنگتان لەگەڵ بکەن ﴿ذٰلَکَ بِاَنَّهُمْ
 قَوْمٌ لَا یَفْقَهُوْنَ﴾ ئەو ھەش بە ھۆی ئەو ھەیکەلەوان کۆمەڵێکن تیناگەن لەگەورەیی و دەسەلاتی خوا ﴿لَا یَقَاتِلُوْنَکُمْ
 جَمِیْعًا اِلَّا فِیْ قَرْیَ مَحْصَنَةٍ﴾ ئەو ھەندە ترسنوکن - ھۆزی جوولەکە - کوشتارتان لەگەڵ ناکەن بەکۆمەڵ، مەگەر لەو
 شاراندا بەقەلاو خەندەق قایمیکراون ﴿اَوْ مِنْ وَّرَآءِ جَدَرٍ﴾ یان لە پشتی دیوارەکانی مالکانیانەوہ ﴿بِاسْمِهِمْ بَیْنَهُمْ
 شَدِیدٌ﴾ چونکە دژایەتیی ناو خۆیان دژایەتییەکی سەختە ﴿تَحْسِبُهُمْ جَمِیْعًا﴾ وادەزانیت ھەموو پێکەوہن و کۆن
 ﴿وَقُلُوبُهُمْ شَتٰی﴾ لەکاتی کدا دلەکانیان لیکجیان و ھەیک ناگرن ﴿ذٰلَکَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا یَعْقِلُوْنَ﴾ ئەو ھەش چونکە ئەوانە گەل
 و کۆمەڵێکن تیناگەن لە دەرەنجامی کاری خۆیان، نازانن تەفرەقەو پەرەگەندەبوون ھۆی سەرکەوہی بۆ تیکشکان، وە
 وەحەدەت و باریەتیی و تەباییش تاکە ھۆیە بۆ پەرۆزی و سەرکەوتن ﴿کَمَثَلِ الَّذِیْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِیْبًا﴾
 ھالی جوولەکەکانی (بەنی نەزیر) لە ھالی ئەوانە دەچیت کە لە پێشیانەوہ بوون، واتە: کت و مت لە ھالی (بەنی
 قەینوقاع) دەچیت، کە ئەوانەمان لە ناومان برد، ئێتر ئەو ھەبو ئەمان ئاوا خۆیان بە قەر بەدەن، چونکە بیستبوویان چیمان
 بەسەر گەلانیکی پێشودا ھینا ﴿ذٰقُوا وَبِآلِ اَمْرِهِمْ﴾ تۆلەي کاری خۆیان چێشت، ئەو ھەبو لە جەنگی (بەدەر) دا
 دەرەنجامی تۆلەي کاری خراپی خۆیانیان دەستگیربوو، بەدەرکردن، یان بەکوشتن ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِیْمٌ﴾ و لە
 قیامەتیشدا سزایەکی بە ئێشیان بۆ ھەیکە.

لە دەستخەزۆکردندا، کاری جوولەکە و دوو پووەکان، لە کاری شەیتان دەچێ:

﴿کَمَثَلِ الشَّیْطَانِ اِذَا قَالَ لِلْاِنْسَانِ اَکْفِرْ﴾ نمونەي دوو پووەکان لە ھەلئانی جوولەکەي بەنی نەزیر لە
 بۆکوشتار لە گەڵ پێغەمبەر و موسلمانەکاندا، وەک نمونەي ھەلئانی شەیتان وایە بۆ کافر کردنی مەرۆک، کاتی
 پنیوت کافرە من لە گەڵتم ﴿فَلَمَّا کَفَرَ قَالَ اِنِّیْ بَرِّیْ مِنْکَ﴾ جا کاتی بێباوەربووتی: بەراستی من بەری و بێزارم
 لە تۆ ﴿اِنِّیْ اَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ الْعَالَمِیْنَ﴾ بەراستی من لە خۆی پەروردگاری جیھانەکان، ئەترسم!! جا ئەو ھەبو
 دوو پووەکانیش جوولەکەکانیان دەستخەزۆکردن و ھەلئانان و بەلئیان دانێ کە لە ناو ھە - کاتی بە جەنگ ھاتن -
 یارمەتییان بەدەن، بەلام لە کاتی خۆیدا ھیچیان بۆ نەکردن! ﴿فَکَانَ عَاقِبَتُهُمَا اَنَّهُمَا فِی النَّارِ خَالِدِیْنَ فِیْهَا﴾
 دەرەنجامی کاری ھەردووکیان (شەیتان و ئادەمزادی کافر) ئەو ھەیکە بەراستی ھەردوو لە ناگری دۆزەخدا
 ھەمیشە ماون ﴿وَذٰلَکَ جَزَاءُ الظَّالِمِیْنَ﴾ و ئەوانەو ھەیکە بە ھەمیشەیی لە ناگردا سزای ئەو کافرانەیکە کە سەستەمیان لە

خوایان کردووه، واته: همرکه سیك له سنوور دهرچی و فرت و فیل بکات ، پاداشته کهی ناوایه، جا که وایه ئیوهیش موشیار بن و نه خه له تین به قسه ی زل و فیشالی نهم ونه.

له خوا بترسن و بو سبهینی ناماده بن؛

پاش باسکردنی فیل و فهره جی جووله کهو دوو پووه کان و نه نجامیان، روو ده کاته باوه پداره راسته قینه کان و نه فهرموی: ﴿^{۱۸} یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله﴾ نهی نهوانه ی باوه پرتان هیناوه! پاریز له خوا بکه ن به جیبه جیکردنی فهرمانه کانی و دوور گرتن له قه دهغه کراوه کان ﴿ولتتظر نفس ما قدمت لغد﴾ وهبا همرکه سه سه رنج بدای بزانن چ شتیکی بو سبهینی (قیامهت) پیشخستووه له کرده و هی چاک؟ ﴿واتقوا الله﴾ وده وام بکه ن له سه ر ته قوای خوا ﴿ان

الله خیر بما تعملون﴾ به راستیی خوا زور ناگیاه به کاره کانتان و هیچی لهن نایبت ﴿^{۱۹} ولا تكونوا کالذین نسوا الله﴾ وه ئیوه وهک نهو که سانه مه بن خوایان له بیر کردبوو گوئیان به فهرمانه کانی نه ده دا ﴿فانسا هم انفسهم﴾ ئینجا خوایش - واسه رگهردانیکردن - خوایان له بیر کرد و نه یانزانی کاریکی و ابکه ن له پاشه روژدا سوودیان پیبدات ﴿اولئک هم الفاسقون﴾ هه رانه وانه ن له تاعه تی خوا دهرچوان، بو یه خواش ناوا و نیلی کردوون و لییان ناپرسیته وه.

به هه شتی و جه هه ننه می وهکو یه ک نین؛

ئینجا بو مه نانی ئاده مزاده کان، خوای کار جوان پاشه روژی دۆزه خیی و، به هه شتی هه ئه سه نگینی و نه فهرموی: ﴿^{۲۰} لا یستوی اصحاب النار واصحاب الجنة﴾ هاوه لانی دۆزه خ و، هاوه لانی به هه شت یه کسان و به رامبه رنن له ته رازووی دادگهریی خوا دا ﴿اصحاب الجنة هم

الفائزون﴾ هه راوه لانی به هه شتن براوه کان.

مه زنی و گه وهره یی قورنان؛

ئینجا بو نه و هی که جووله کهو دوو پووه کان له هیچ سه رده می کدا مو سلعمانان نه خه له تینن، ده ست نیشانی ماموستا و رابه رتیکی بی وینه یان (قورنان) بو نه کا و نه فهرموی: ﴿^{۲۱} لو انزلنا هذا القرآن علی جبل لرایته خاشعا متصدعا من خشية الله﴾ نه گه ر "گریمان" نهم قورنانه مان دا بزاندایه سه رکیویک ، که دهرکی کردبا به و هی تیایه تی، نه وده مه ده تبینی به کزی و پاره پاره بووی له ترسی خوا! که و ابو ئیوه بیر بکه نه وه نه ی ئاده مزاده کان! له خوا بترسن و ته نها قورنان بکه نه به رنامه ی خوتان ﴿وتلك الامثال نضربها للناس﴾ وئیمه نهم نمووانه له قورناندا به چهنه شیوه وینه یه ک دینینه وه بو خه لکی ﴿لعلهم یتفکرون﴾ به شکو بیر بکه نه وه و تی بگه ن و به کویرانه نه چن به سه ر قورناندا.

سُورَةُ الْمُنَافِقِ

الْمُنَافِقُ

فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾ يَتَّخِذُ الَّذِينَ آمَنُوا الْكُفْرَ أَتَقُوا اللَّهَ وَلِتَنْتَظَرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٩﴾ لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾ لَوْ أَنزَلْنَاهُ عَلَى الْقُرْآنِ عَلَى جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَلُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلِيمٌ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقَدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهِمُّ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾ هُوَ اللَّهُ الْخَلِيقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ يُسَبِّحُ لَهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

سُورَةُ الْمُتَفِكِرِ

يَتَّخِذُ

بەناوو سیفەتە جوانەکانی خوا پیاھەڵدە:

ئیتیرپاش ئەمانە خوا چەند سیفاتێکی بەرزو بڵندو بۆخۆی باس دەکات تاخەڵکی زیاتر شەرمی ای بکات، بۆیە ئەفەرموی: ﴿ **مَوَالِیُّ الذِّی لَإِلهَ إِلَّا هُوَ** ﴾ خوا هەر ئەوخوایە -کە بیجگە لەخۆی- هیچ پەرستراویکی تر بە هەق نیە مافی پەرستنی هەبێ. ﴿ **هَالِمُ الْغِیْبِ وَالشَّهَادَةِ** ﴾ زانای نادیارو ناشکراکانە، هەموو شتیێک لای ئەو یەکسانە ﴿ **هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِیْمُ** ﴾ هەرئەو بەبەزەیی و میهرەبان لەدوایاوە قیامەتدا ﴿ **هُوَ اللّٰهُ الذِّی لَإِلهَ إِلَّا هُوَ** ﴾ خوا (اللە) هەر ئەو یە -کە بیجگە لە- هیچ پەرستراویکی تر بە هەق نیە ﴿ **الْمَلِکُ** ﴾ پاشاو فەرمان ڕەوای هەموو بوونەوەرە، خاوەنی تەواوی نیش و کارە، چێ ئەکات بەلا دەستی نیە ﴿ **الْقُدُّوسُ** ﴾ پاک و بێگەردە و بێخەوشە لە هەر سیفەتیکی ناشیرین ﴿ **السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ** ﴾ ناشتیدەر و دلنیاکەرە، پەیامبەرە و نێماندارانی ئەمین کردووە لەسزای خۆی ﴿ **الْمُهْیِمُنُ** ﴾ چاودێرو پارێزەری دروستکراوەکانیەتی و هیچ شتیکی لێگوم نایێت ﴿ **الْعَزِیزُ** ﴾ دەسەلاتدارو بەزەبرە ﴿ **الْجَبَّارُ** ﴾ خاوەن شکۆ و مەزنە، هەموو هیزێک ئەشکێنی و، هیچ شتیێک نیە بەرگەی بگریێت ﴿ **الْمُتْکِبِرُ** ﴾ شایستەیی هەموو کێریاییی و گەورەیی ﴿ **سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا یُشْرَکُّونَ** ﴾ پاکیی و بێخەوشی بۆ ئەو خوایە لەوێ ئەوانە دەیکەن بە شەریک بۆی ﴿ **هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ** ﴾ هەر ئەو پەرستراو و دروستکەر بەدیھنەر بێ وێنە ﴿ **الْمُصَوِّرُ** ﴾ هەرئەو وێنەکیێش و دیمن بەخش، بەهەر شیوێەیک خۆی بیهوی ئەخشەیی دەکیێش: جوان، ناشیرین، کورتە بەلا، کەلەگەت، رەش پیست... هتد ﴿ **لِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى** ﴾ هەمووناوێە جوانەکان بۆ ئەو. زاناکان ئەلێن: ناوێ پێرۆزەکانی خوا (توقیف) یە، واتە: دەبێ خوا هەریەو ناوانەو ناو بیری لەقورئان و سوننەتدا هاتوون، کەوابوو ناوێەوایە بەناوێ زووی خۆمان ناویکی بۆهەڵبژێرین، یان سیفەتیکی بۆدابنێن، ئەو بەو ناوی خۆی نەبردیێت، وەک: ئەندازیار، پزیشکی دلەکان، هیز... هتد! ﴿ **یَسْجُ لَهٗ مَا فِی السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ** ﴾ هەرچی لەناسمانەکان و، لە زەویدایە پاک و خاوینی و بێخەوشی ئەو ئەلێن ﴿ **وَهُوَ الْعَزِیزُ الْحَكِیْمُ** ﴾ و هەرئەوێشە خۆی بەلا دەستی کارجوان و کارزان، هەموو شتیکی لەجیگای خۆیدایەو، زۆلەم و ستەمیش لەکەس ناکات.

بۆ گەورەیی و فەزێلەتی سوورەتی (حەشر) -، ئیمامی (تیرمزی) و ئیمامی (ئەحمەد) لە (مەعقەل) وە دەگیرنەو: کە پیغەمبەر ﷺ فەرمووی: ئەو کەسە ی رۆژ دەکاتەو و سێ جارەن دەلێت: ((اعوذ بالله السميع العليم من الشیطان الرجیم)). پاشان سێ ئایەت لە کۆتایەتەکانی سوورەتی (حەشر) بخوینێت، ئەو رۆژە تانیوارە خوا حەفتا هەزار فریشتە دەنێرێت: دروود و سەلامەتی بۆ بێنێن، خۆ ئەگەر مردیش ئەو رۆژە، ئەوا بەشەھیدی دەمرێت، هەر ئابەو شیوێە یەیش ئەگەر ئیوارانیێش بیخوینێت.

سەبارەت بەناوێ پێرۆزەکانی خوا پیغەمبەر ﷺ دەفەرموی: ((إِنَّ لِلَّهِ تِسْعًا وَتِسْعِينَ إِسْمًا، مَائَةٌ إِلَّا وَاحِدًا، مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَهُوَ وَتَرِ يَحِبُّ الْوَتَرَ)) فتح الباری: ۵/ ۴۷، مسلم: ۴/ ۲۰۶۲. واتە: خوا (۹۹) ناوی هەیه، دلنیا بە هەر کەسێک فێریان بێ و لەبەریان بکاوە دریان بزانی دەپواتە بەهەشتەو، ئەو خۆی دلۆقانە بۆخۆی تا ک و تەنیا یە هەمیشە شتی تاکی خوش دەوێت.

تێبینی: لە سوورەتی (ئەعراف) ییشدا، ئایەتی (۱۸۰) ناوێ پێرۆزەکان و شتیێک لە بارەیانەو نووسراوە، دەتوانی بگەڕێیتەو بۆ ئەو سوود وەرگریێت.

لەنووسینی تەفسیری سوورەتی (حەشر) بوومەو، لە (مەریوان)، لە (۲۱) ی رەمەزانی ۱۴۱۷ هـ،

بەرامبەر بە (۱۹۹۷/۱/۳۰) ز کاتژمێر (۱۱:۵۵) دەقیقی پێش نیوەرۆ.

۶۰- سوورتهی (مومته حینه به

مهدهنییه و (۱۲) نایه ته

به ناوی خوی به خشندهی میهره بان

ته وهره ی ئهم سوورتهی (مومته حینه) ش دوو شته: دوستایه تی له بهر خوی به هق، خهشم و توورده ییش هر بهر خوا، سه رهاکه شی به گله یه که له (حاته بی کورپی نه بی به لته عه) دهست پی نه کات، نه وده مه که نامه که ی بوخه لکی مه که نووسی و تییدا ئاماژهی کردبوو که: په یامبه ر ﷺ نه یه وی سوپایه کتان بو ږیک بخاو بیته سهرتان...!! باس له وکه سانه نه کات که خه لکانی دوژمن و نه یاری خویان خوش نه وی، بوئه وه ییش به باوه پردارانی

ئیبراهیم ﷺ و گه له که ی ئیبراهیم، نمونه یه که دینیته وه، به و مه به سته که قوره ییش چاویان لی بکه ن و بزنان: چوژ نه وانه بوخوا خویان یه کلا کرده وه له هه مویت و بته رستیک یه خه یان هه لته کاند، له گه ل نیشاندانی شیوه ی هه لس و که و تکرده ن له گه ل نه وخوا وه نمانده ا که جهنگ و دژایه تی موسلمانان ناکه ن، یان له گه ل نه وانه یاندا خه ریکی پیلانگی پراڼ به دژی موسلمانانه کان، ئینجا باسی نه وژنه موسلمانانه دهکات که کوچیان بومه دینه کرد. کو تاییشی به وهدیت که: موسلمانان ده بی هه رده م بیدارو وشیارین، و ناحه زان و دوژمنانی دینی خوا نه که نه پشتیوان و جیگه ی متعانه و رازو نیازی خویان، به تاییه تی جووله که و هاو رازه کانیان.

مه بنه دوسی دوژمنی خوا و دوژمنی خوتان:

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا

تَتَّخِذُوا عَدُوَّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ ۚ نَهَى نَهْوَانَه ی باوه رتان هیناوه! دوژمنی من و دوژمنی خوتان مه گرنه دوست و خوشه ویست، چونکه نیشانه ی ئیمان و بهروای راسته قینه

نه ویه که ناحه زو دوژمنانی دینی خواتان خوش نه ویت ﴿تَلَقُّونَ إِلَهُكُمْ بِالْمُودَةِ﴾ و که خوشه ویستیان بدهنی به ناگادار کردنیان له نهینی و نه سراری خوتان! (قورتوبی) نه لی: (من کثر تطلعه علی عورات المسلمین و ینبه علیهم و یعرف عدوهم بأخبارهم لم یکن بذاک کافرا إذا کان فعله لغرض دنیوی، و اعتقاده علی ذلک سلیم، کما فعل حاطب حین قصد بذاک إتخاذ الید، ولم ینو الرده عن الدین). بهرگی: ۹/ جزمی/ ۱۸/ ۴۸. ﴿وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ﴾ که بیگومان نه وان کافریوون به وهی هات بۆتان له هق، واته: کافریوون به قورنان و ئیسلام! ﴿يُخْرِجُونَ الرِّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ تَتُومِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ﴾ جگه له وهش له مه که ده ئیوه پیغه مبهریان ده رکرد له بهر ئیماننان به خوی پهروه رداگارتان! ﴿إِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِ وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي﴾ نه گهر ئیوه له مه که ده ده رچوون بو جهیاد له رۆی مندا و، به نیازی به دهست هینانی ره زامه ندی من، دوستایه تی دوژمنی من و خوتان مه که ن ﴿تَسْرُونَ إِلَهُكُمْ

سورة الممتحنة

سورة الممتحنة

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوَّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تَلَقُّونَ
إِلَهُكُمْ بِالْمُودَةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرِّسُولَ
وَإِيَّاكُمْ أَنْ تَتُومِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ كُنْتُمْ تُخْرِجُونَ جِهَادًا فِي سَبِيلِ
وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسْرُونَ إِلَهُكُمْ بِالْمُودَةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ
وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١﴾ إِنْ
يَتَّقَوْكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَسْطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَهُمْ
بِالسُّوءِ وَوَدُّوا أَنْ تُكْفُرُوا بَلْ لَنْ تَفْعَلُوا أَنْتُمْ أَزْهَامُكُمْ وَلَا أَوْلَدُكُمْ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢﴾ قَدْ
كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا الْقَوْمِ
يَتَّخِذُونَ أَوْلَادَهُمْ أَوْلِيَاءَ وَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا لَنَا
وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا
قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَا سَعْفَ لَكَ وَمَا أَمَّا لَكَ مِنَ اللَّهِ شَيْءٌ ۚ
رَبِّكَ لَيْكَ قَوْلُكَ لَنَا وَإِلَيْكَ أُنَبِّأُ وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٣﴾ رَبَّنَا اجْعَلْنَا
فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْفِرْ لَنَا رَبَّنَا أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤﴾

بالمودة ﴿ که نهینه کانتانیا ن به دزی بدهنی له بهر خوشه ویشتی، وهک نامه که ی (حاتب) * **وانا اعلم بما اخفیت** و **ما اعلنتم** ﴿ له کاتی که من زاناتم به وهی شار دو و تانه وهو به وهیش ناشکراتان کردووه * **ومن یفعله منکم** ﴿ همرکه سیکتان نهوکاره بکات * **فقد ضل سواء السبیل** ﴿ نهوه بهیه قین ری پاستی ونکردووه و سه ری لیشیواوه * **ان یتفقوکم یکنوا لکم اعداء** ﴿ نهگمر ئیوهیان گیریی دهبته دوژمنتان و شه پتان پنده فروشن * **ویبسطوا الیکم ایدیهم والسنتهم بالسوء** ﴿ و دهسترنژده که ن بۆتان به کوشتن و دیل کردن و، ههروا زمانیشیان به جنیو * **وودوا لک تکفرون** ﴿ پیانخوشه ئیوهیش وهک خویمان کافرو بی پروا بن! پاشان ده چیه سهر نهوه که ناییت مروء له بهر خاتری مال و مندا ل دهست له بهر نامه و نایینی خوا هه لبرگی: * **ان تنفعکم ارحامکم ولا اولادکم** ﴿ هه رگیز نه خزمانتان و نه مندالانتان سوودتان پی ناگه یه نن و فریانتان ناکه ون، له روژی قیامه تدا، که ئیوه له بهر نهوان دۆستایه تیان ده که ن * **یوم القیامة یفصل بینکم** ﴿ له روژی قیامه تدا خوا لیکتان جیانه کاته وه (پروادارو بی پروا) هه رکه سه نه نیری بۆجیگای شیوا به خوی نه گهرچی کهس و کاریشتان بن * **والله بما تعملون بصیر** ﴿ وخوا بیانیه به وهی نه یکه ن، واته: هیچی لی ناشاریته وه.

چاو له ئیبراهیم و پهیره وانی بکه ن:

ئینجا بۆنه وهی موسلمانان کان پتر له دۆستایه تی بی باوه ران به کینه وه، خوا باسیکی ئیبراهیم وشوینکه وتوووه کانیانی بۆ نه کات، بۆ نهوه تی بکه ن نهوان چۆن خویمان یه کلا کردبوویه وه بۆخوا: * **قد کانت لکم اسوة حسنة فی ابراهیم والذین معه** ﴿ به راستی بۆ ئیوه هیه نهی ئیمانداران! له ئیبراهیم وله وانه ی پروایان هینابوو له گه لیا، سه رمه شقییه کی چاک و جوان، جا ده بی ئیوهیش (نه ی پرواداره کان!) له وان چاو بکه ن و خۆتان له به ته کان و لهوخرمه داروو به رد په رستانه به دور بگرن و ته نها خواتان خوش بو ی * **ان قالوا لقومهم انا برءوا منکم ومما تعبدون من دون الله** ﴿ کاتی به قه ومه کافره که یانیان وت: به راستی ئیمه بیزارو به رین له خۆتان و له وبتانه - له جیاتی خوا - نه یان په رستن * **کفرنا بکم** ﴿ و بی باوه رین پیتان * **وبدا بیننا و بینکم العداوة والبغضاء ابدًا** ﴿ وه به هه میشه دوژمنایه تی و په که به رایه تی له نیوانماندا په یدابوو * **حتى تؤمنوا بالله وحده** ﴿ تا باوه ر به خوی تاک و ته نیا دین و هاو به شی بۆدانانین * **الا قول ابراهیم لاییه لاستغفرن لک** ﴿ له وانه داچاو له ئیبراهیم بکه ن، نه و و ته یه ی نه بی که به باوکی خویگوت: داوای لیخوشبوونت بۆ ده که م له خوا، نه و به لی نه شی هه ر له بهر نه و به بوکه پیشتر هیواو ئومیدیکی هه بوو به روا بین، به لام که ده رکه وت بی باوه روو دوژمنی خویه، یه خه ی لی هه لته کان و بیزاری خوی ده رب ری، وهک له سووره تیکی تر دا نه مه ی راگه یاندوووه ده فره مو ی: (وماکان استغفار ابراهیم لاییه الا عن موعده وعدھا ایاه فلما تبین له انه عدو لله تبرأ منه) ۹/۱۱۴ * **وما املك لك من الله من شیء** ﴿ نه گهرچی من ده سه لاتی هیچ شتیکی شم بۆت نه ی لای خوا * **ربنا علیک توکلنا** ﴿ نه ی په روهر دگاری ئیمه! هه ربه تو پشتمان به ستوو * **والیک انبنا** ﴿ هه ربو لای خویشت گه رای نه وه * **والیک المصیر** ﴿ و سه ر نه خامیش هه ربو لای تو یه، واته: وا ئیمه به ته واوی خۆمانمان دایه دهستی تو، په نا هه ر په نای تو یه، ده ستمان له خزم و کهس و کارمان هه لگرت له بهر خاتری تو، ده ساتویش چاو دیرمان به، جا که وا بوو نه ی موسلمانان! نه بی ئیوهیش خۆتان یه کلا بکه نه وه، هاوکاری و تی که لییان مه که ن، نه یینی و رازونیازی موسلمانانیا ن بۆمه نیرن به نامه و به هه ر شتیکی تر * **ربنا لا تجعلنا فتنة للذین کفروا** ﴿ نه ی په روهر دگاران! مه مانکه به مایه ی تا قیر کرده نه وه بۆ بی باوه ران، واته: که نه زیه تمان بده ن وله نایین لامان بده ن

وتقسملوا الیهم ﴿ خواریتان ناگری لهو کافرو بیباوه پانهی جهنگیان نه کردوون له ناییندا ، و له مال و زیدی خوتان دهریان نه کردوون - وهك خوزاعه - كه چاكه یان له گهل بكن و مامه له یان له گهل به كهن به دادگهریسی ﴿ ان الله يحب المقسطین ﴾ به راستی خوی دادپهروهر ، خه لكانی دادپهروهری خوش دهوی .
دوستی له گهل شهر فروشاندا ناکری ؛

﴿ **إنما ینهاکم الله عن الذین قاتلوکم فی الدین** ﴾ خواتنیا ریتان لهوانه ئی دهگریت کوشتاریان لی کردوون ﴿ **واخرجوکم من دیارکم** ﴾ و له زیدو مالی خوتان دهریان کردوون ﴿ **وظاهرُوا علی إخراجکم ان تولوهم** ﴾ و وپشتیوانی یه کتریان کرد له سهر وه دهرناتان که : دؤستایه تیان بکن ﴿ **ومن یتولهم فاولئک هم الظالمون** ﴾ وهر که سیك دؤستایه تیان بکا ، نه وه نهوانه سته میان کردوه به کاره یان ، چونکه دؤستایه تی وپشتیوانی له نه یارانی دینی خوا در به موسلمانان گهره ترین تاوانه .

ژنی موسلمان به مشرک به شو نافری ، مشرکیش به موسلمان ناشی ؛

﴿ **یا ایها الذین آمنوا إذا جاءکم المؤمنات مهاجرات** ﴾ نهی نهوانه ی باوه پتان هیئاوه ! ژنه باوه پردارکان که له ما که وه کوچیان کرد بولای نیوه له مەدینه ﴿ **فامتنحنوهن** ﴾ جا بوخوتان تاقییان بکهن وه ، بزان راست نه کهن له پروا که یاندا ؟ له بهر نیسلام هاتون ، یان له میردو کهس و کاریان هه لاتون ؟ ! . له په یمان نامه که ی (خود ، بییه) داها تبوو : نهو که سه ی له مه که وه دیت بولای موسلمانان کان ، نابی وهری بگرن ، به لام نهوانه له لای موسلمانان کان وه بچن بولای کافره کان ، نهوان دهوان وهریان بگرن ولای خویان بیان نیلنه وه . جا پاش ماوه یه ک نافرته کی (ام کلثوم) ناو له مه که وه هات بؤمه دینه ، پاشان دووبرای هاتن به دوایدا تا به پیئی مهرجه کان بیبه نه وه ، په یام به ریش ﷺ فرمووی : نهو مهرجانه تهنه بهرام بهر به بیباوانه ، ژنان ناگریته وه . . جا پاش نه وه خوا نهو نهو نایه ته ی نارد خواره وه ، نهوسا نیتردوی نهو سویندی ژنانیان نهو که له میردی وکس و کاری نه توڑوه و تهنه له بهر خاتری نایینی نیسلام هاتوه ﴿ **الله اعلم بایمانهن** ﴾ خواش زانتره به نیمانه که یان ، نهو چاک نه زانی چؤن وبؤچی نیمانیان هیئاوه کوچیان کردوه ؟ ﴿ **فان علمتموهن مؤمنات** ﴾ جا نه گهر زانیتان باوه پردارن و ، تهنه له بهر نیسلام هاتون ﴿ **فلا ترجعوهن الی الکفار** ﴾ مه یان گهر نه وه بولای میرد کافر و بی پروا کانیان ﴿ **لا هن حل لکم** ﴾ چونکه نهو ژنانه هه لاتن بؤنهو پیباوه کافرانه ﴿ **ولا هن یحلون لهن** ﴾ و نهو پیباوه بی پروایانه هه لاتن بؤنهو ژنه پروا دارانه ، واته : ژنی موسلمان دهبی تهنه بوپیباوی موسلمان بیټ ﴿ **وآتوهن ما انفقوا** ﴾ وه بدن به میرد کافره کانیان نهو ی خهرجیان کردوه بؤنهو ژنانه ، بؤنهو ی تهنه ژنه کانیان له دهست دهرچوویټ ﴿ **ولا جناح علیکم ان تنکحوهن إذا اتیتن من اجورهن** ﴾ گوناختان له سهر نیه که نهو ژنانه نیکاح بکن له خوتان ، کاتی ماره بییه که یان تان دانی ، چونکه به موسلمان بوونه که یان په یوهندی ژن و میردی یان له گهل نهواندا نه چری ، پاش تهواو بوونی عیده ش - نه گهر پیشت شوویان کردبوو - نه توان ماره یان بکن ﴿ **ولا تمسکوا بعصم الکواف** ﴾ و نیوهش ژنه کافره کان رامه گرن ، واته : نهو ژنانه که له (دار الکفر) به جیماون و موسلمان نه بوون ، وادابن هه رناتان نه بوون ، کهوابوو نیستا نه توان خوشکیان ، یان پووریان ماره بکن له خوتان ﴿ **واسئلوا ما انفقت** ﴾ نیوهش (نهی میرد موسلمانان) ! داوا ی نهو ماره یی به بکن - لهو که سه ی ماره یکردوه - مه سره فتان کردوه بویان ﴿ **ولیسألوا ما انفقوا** ﴾ و بانه وانیش داوا ی بکن چیان خهرج کردوه . واته : نه گهر پیباویک خوی موسلمان بوو و کوچیکرد و ، ژنه که شی به کافری مایه وه و پاشان میردیکرد ، دهبی ماره بییه که ی بگریته وه بؤنهو پیباوه موسلمانان ، و نه گهر ژنی هجره تیکردو موسلمان بوو - پاش

عیددهش - میړدی کردهوه، دهبی مارهییه که ی بگیړننه وه بومیرده کافره که ی **دلکم حکم الله یحکم بینکم** * نانه وه
 حوکم و بریاری خواجه، حوکم و بریاردهدا له نیوانتانداسه بارت به ژن و پیاوی موسلمان و کافر **والله علیم حکیم** *
 خواش خواجه کی زانای دانایه **وان فاتکم شی من ازواجکم الی الکفار** * نه گهر یه کی له ژنه کانتان له دهستان
 دهرچو ووه گهرانه وه بولای بی باوه په کان و، نه وانش مارهیانکرو مارهییه که یان بولید نه کردنه وه **فعاقبتکم** *
 جائیووش توله تان لیگردنه وه، واته: جهنگ له نیوان نیوه کافراند بهرپا ووه و بهغه نیمه ت شتیکتان لیگرتن **فاتوا**
الذین ذمبت ازواجهم مثل ما انفقوا * جا له وده سته که و ته بده نه وه انی ژنه کانیان رویشتون، وینه ی نه وه ی
 خهرجیانکرو ووه له مارهییه که دا **واتقوا الله الذی انتم به مؤمنون** * وه له وخوایه بترسن ئیمان ویا ورتان پینی
 هیه، و بریاره کانیشی سرجه م جینه جی بکن.

به یعه تی ژنان به پیغه مبه:

کاتی په یامبه **علی الاشرکین** * مه که ی نازاد کرد، پیاوان ده هاتن
 په یمانان له سهر فیداکاری بونیسلام له گهل د به ست، ئینجا
 سه بارت به وژنانه ش موسلمان ده بیون ده هاتن نه م
 نایه ته هات و فهرمووی: **یا ایها النبی اذا جاءک**
المؤمنات * نه ی په یامبه را کاتی ژنانی باوه پردار هاتنه لات
یبایعنک * به یعه ت پی بکن، جاتوش له سهر نه م شه ش
 خاله گرنگه: **علی الاشرکین بالله شیئا** * یه که م: له سهر
 نه وه ی هیچ شتی نه که نه ها و به شی خوا، و به تاک و ته نیای
 بزائن **ولا یسرفن** * دوو م: دزی نه که ن **ولا یزنین** *
 سییه م: زینا نه که ن **ولا یقتلن اولادهم** * چوارم:
 منداله کانی خو یان نه کوژن و زینده به چالیان نه که ن وه
 سهرده می نه زانی **ولا یاتین ببهتان یفترینه بین یدیهم**
وارجلهم * پینج م: هیچ بوختانیک نه که ن له نیوان ده ست و
 پینی خو یاندا، واته: مندالی خه لکی نه که نه مندالی خو یان،
 له سهرده می نه فامیدا هه رژنیک ترسی بو ویا میړده که ی -

سورة الصف

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَى أَنْ لَا يُشْرِكْنَ
 بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِفْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ
 بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلِهِمْ وَلَا يَعْصِيَنَّكَ
 فِي مَعْرُوفٍ فَإْيَعْنَهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ
 (۱۳) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
 قَدْ يَسْأَلُونَكَ بِالْآخِرَةِ كَمَا يَسْأَلُونَكَ الْكُفَّارُ مِنْ أَجْلِ الْقُبُورِ (۱۴)

سورة الصف

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ
 (۱) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ (۲)
 كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ (۳) إِنَّ
 اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ مُتَّقُونَ
 لِقَوْمِهِ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ مُتَّقُونَ لِقَوْمِهِ
 (۴) وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ
 الزَّكَاةَ وَهُمْ مُتَّقُونَ لِقَوْمِهِ (۵) تَوَدُّونَنِي وَقَدْ تَعَلَّمْتُمْ
 لِقَوْمِهِ (۶) أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ أَنَّ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ
 (۷) زَاعُوا أَرْوَاحَهُمْ فُلُوبُهُمْ وَأَلَّيْهِمْ الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ (۸)

له بهر نه وه مندالی نابیت دهری بکا - دهچو مندالی دوزراوهی ده هی نا وده یکرد به مندالی خو یی و به میړده که ی
 ده گوت نه مه له تویه، ئینجا خوا ی گه ووه بهو نایه ته نه و کاره ی ئی قه دهغه کردن **ولا یعصینک فی معروف** *
 شه شه م: له هه موو کاریکی چا که دا سهر پیچی و نانه رمانیت نه که ن **فبایعن** * نه و سا توش به یعه تیان لی ووه رگره.
 به لی: له روژی دوو م نازاد کردنی مه که دا، ژنانیش پاش هاتنی پیاوان، پول پول ده هاتنه (صه فا) و موسلمان
 ده بیون، په یامبه ریش **بهم** * به زمان - نه که به ده سخته نا وده س - له سهر نه و خال و مر جانه ی سهر وه - په یمان
 لی ووه ده گرتن، شیوا ی باسه پیغه مبه **بهم** * به هیچ شیوه یه که ده ستی له ده ستی ژنی نامه حرم نه که و توه و. فتح
 الباری: ۵۰۴/۸ **و استغفر لهن الله** * وه له خوا ی دلوقان دا وای لی خوش بو و نیان بویه که **ان الله غفور رحیم** *
 به راستیی خوا خواجه کی گونا هیوشی میهره بانه **یا ایها الذین آمنوا لا تتولوا قوما غضب الله علیهم** * نه ی

ئەوانەى باوەرتان هیناوه! دۆستایەتى كۆمەلّی مەكەن (مەبەست لە جوولەكەىه) خوا غەزەبى لىگرتوون. واتە: نە بەنامە، و نەبەكاغەز نووسىن. و نەبەهېچ جورىكى تر هاوكارىيان مەكەن ﴿قَدْ يَنْسُوا مِنَ الْآخِرَةِ﴾ بەراستى نا ئومىدو بىههرا بوون لە قىامەت. چونكە باوەريان پىنى نىه ﴿كَمَا يَنْسُ الْكَفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ﴾ وەك بى باوەرەكان لەمردووى گورەكان بى ئومىد بوون زىندوو بىنەوه. ئەوانەيش بەهېچ شىوێهەك بەهيوو ئومىدى هاتنى قىامەت و پاداشتى نىن. كەوابوو دووربگرن لىيان و مەيانكەنە پشتىوان و دۆستى خۆتان و. پازو نىازى موسولمانانيان لامەدركىنن.

لە شەوى (۲۲/۲۲) ى رەمەزانى (۱۴۱۷) ك بەرامبەر بە (۱۹۹۷/۲/۲۱) لە (مەريوان)، كاترژمير ۴۰.۷، لەنووسىنى تەفسىرى ئەم سوورەتى (مومتەحىنە) بوومەوه.

والحمد لله أولا وآخرا، و صلى الله وسلم و بارك على محمد وآل محمد.

*** **

۶۱- سوردتى اصف به

مەزەنىيە (۱۴) نايەتە

بەناوى خواى بەخشندەى مېهرەبان

سوورەتى (صف) يش وەك سوورەتەكانى تىرى مەدينە باسى مەندى لە ئەحكام و كۆمەلّى پىنمايى ئەكات، ئەيشتوانى بلىيت بە شىوێهەكى گشتىي و سەرەكىي باسى بەجەنگ هاتن دەكات لەگەل ناخەزان و دوژمنانى دىنى خوادا، وە فەيداكارىي و هەول و تىكووشان بۆ سەربلندىي بەرنامە و ئايىنى خواى گەورە و بەرزكردنەوهى وشەى پىرۆزى ئەو ئەكات. وە مەروەها باسى تاكە بازىرگانىيەكى سەرکەوتوو دەكات لە دنيا ولە پاشە پۆژدا، كە ئەویش جىهاد كردنە لە پىنى دىنى خواى گەورەدا. بەكورتى دەتوانىن بلىن تەوهرەى ئەم سوورەتە باسى هەلنانى پىوادارانە بۆ جەنگ و جىهاد. هەر بە ناوەكەشيا -كە پىنى دەلّين: سوورەى (صف - پىزىبون) لەبەرەكانى جەنگدا- ديارە مەبەست پىنى چىه. جا بەم شىوێش دەست پى ئەكات: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ* سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ هەرچى لە ئاسمانەكان و لە زەوىدايه، تەسبىحاتى خوا ئەكەن، واتە: بەرزىي و بلندىي و بى خەوشىي خوا ئەلّين، گەواهى و شايەتى بۆ تاك و تەنبايى ئەدەن ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ هەر ئەویشە دەسەلاتدارى كارچوان و كارزان، بۆيەجىگەى خۆيەتى تەواوى بوونەوهر فەرمانبەردار و ملكەچى بن.

قەسەى بىكردەوه مەكەن:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ ئەى ئەوانەى باوەرتان هیناوه! بۆ چى شتى دەلّين و رەفتارى پىناكەن؟ مەگەر ئىوێ نەتافوت: نەگەر بمانزانىيا چ كارى بە لاى خواوه زۆر باشە ئەمانكرد؟ كەچى كاتى باسى گەورەيى و مەزنىي جىهاد كرا لاى خوا، هەندىكتان قەسەكى خۆتانان شكاندو پىتان ناخۆش بوو (الدر المنثور): ۱۴۶۸ ﴿كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ خوا لە لاى سەختە، كە شتى بلىن و كارى پىنەكەن؟ ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًا﴾ بىگومان خوا ئەو كەسانەى خۆش ئەوى دەجەنگن لە پىناوى پىگای ئەودا بەيەك صف و. يەك رىز ﴿كَانَهُمْ بَنِيَانٌ مَرْصُوصٌ﴾ وەك دىوارى بىنايەكى مەحكەمى بە قورقوشم دارپژراو، واتە: بەشىوێهەك دەجەنگن هەرگىز لەجىگەى خۆياندا ناچولّين و سەنگەر چۆلناكەن.

قدومه کدی مووسا پیچفهم ﷺ نازاری موسایان دا:

پاش نهوهی باسی جیهادیکرد، نهوسا دیته سهر کورته باسیکی موساو عیسا ﷺ که نهوانیش ههولنی زوری بهکتا پرستیان داو، فرمانیشیان به جیهاد کرد، کهچی نهوانیش له لایهن گهلهکه یانهوه وهک تو نهی پیغه مبهرد ﷺ نازار دران، و خوشیانگرت، بویه نهفرموی: ﴿ **وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ تَذُنُونَنِي** ﴾ وهیریان بینه باسی موسا نهی موحمده ﷺ کاتی کهبه هوزو گهلهکهی خو یگوت: نهی هوزی من! نیوه بوچی نازاری دلم نهدهن؟ به سهر پیچی کردنتان له فرمانهکانی خوا: ﴿ **قَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ** ﴾ خو بیگومان دهشزانن که من په یامبهری خوام و نیرواوم بولای نیوه ﴿ **فَلَمَّا زَاغُوا زَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ** ﴾ جا

کاتی نهوان له ههق و راستیی لایاندا، خوایش دل و دهر وونی کلا کردن، سهرگردان و ویلی دهشت و بیابان بوون ﴿ **وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ** ﴾ و بهراستی خوایش رینوینی خه لکی له سنوور دهرچوو و نافهرمان ناکات، چونکه ناماده یی بیان تیا نیه بو رینموونی.

عیسا ﷺ مژدهی هاتنی پیغه مبهردهدات:

﴿ **وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا** ﴾ نهی نهوهکانی یه عقوب! بیگومان من پیغه مبهرو نیروای خوام بولای نیوه ﴿ **مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيِ مِنَ الْقُرْآنِ** ﴾ ددانیش بهوتهوراتدها ده نیم له بهرده ستمدایه ﴿ **وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ** ﴾ مزگینیش به هاتنی په یامبهریک ددهم - که پاش خووم دی - ناوی (نهحمده)، له فرموده دا هاتوو که یهکی له ناوهکانی نهو پیغه مبهره (نهحمده) به ﷺ وهکو دهفرموی: ﴿ **إِنْ لِي أَسْمَاءُ: أَنَا مُحَمَّدٌ، وَأَنَا أَحْمَدُ، وَأَنَا الْفَاحِشُ الَّذِي يَعْبُوهُ اللَّهُ بِهِ**

سُورَةُ التَّوْبَةِ
وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيِ مِنَ الْقُرْآنِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿١٠﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١١﴾ يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿١٢﴾ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿١٣﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى عِزَّةٍ تُوْجِّعُكُمْ مِنْ عَذَابِ الْإِلَهِ ﴿١٤﴾ تَوْمُونًا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكَ حَرْبُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٥﴾ يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسْكَنٍ طَيِّبَةٍ فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٦﴾ وَأُخْرَى تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِنْ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَبَشِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُفْرًا أَنْصَارًا لِلَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَّا مَنْ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَى عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ ﴿١٨﴾

الكفر، و أنا الحاشر الذي يحشر الناس على قدمي، وأنا الغائب) (معنى عليه): فتح الباري، ۱/۱۸۲ و سلم. ۱۸۲۸/۴ ﴿ **فَلَمَّا جَاءَهُم بِالْبَيِّنَاتِ** ﴾ جا کاتی عیسا یان موحمده به موعجیزه روونه کانهوه هات و پیترگا یاندن ﴿ **قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ** ﴾ وتیان: نهمه جادیوهکی ناشکراو نمایانه! ﴿ **وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ** ﴾ چ کهسیک ههیه له وهسته مکارتر که له سهر خوا درو ههلبه سیئت، له کاتی کدا بانگ بکریئت بو نیسلامبوون وموسلمان بوون؟! عیسا بانگی کردن و مژدهی هاتنی نهو پیغه مبهره ی پیدان، کهچی وتیان: نهمه جادیوه!! ﴿ **وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ** ﴾ وخواش رینمایمی گهل و هوزی ستمکار ناکات، چونکه شایسته ی هیدایهت نیه.

دهیانه‌وئ به فووی ده‌میان ئەم دینی خوایه بکوژینه‌وه!!

﴿یریدون لیطفنوا نور الله بأفواههم﴾ بیباوهره‌کان ئەیانەوئ به‌فووو، (به‌قالە‌ی دەم) یان نورو رووناکی به‌رنامه‌ی خوا بکوژینه‌وه!! ﴿والله متم نوره﴾ له کاتێکدا خوا خۆی ته‌واو کەری نووری ئایینی خۆیه‌تی ﴿ولو کره الکافرون﴾ ئەگەرچی کافرو بێ پروایانیش پێیان ناخۆش بێت، واتە: خوا خۆی ئەم ئایینی خۆیه‌ هەر سەر ئەخات، هەرچەندە له هەموو لایەکه‌وه دۆژمان بیانەوئ کپی بکەن‌وه‌و لیخنی بکەن.

ئێسلام به‌سەر گشت دینه‌کاندا سەر‌ده‌که‌وئ:

﴿هو الذی ارسل رسوله بالهدی و دین الحق﴾ خو ئەو ژاتیه‌ که په‌یام‌به‌ره‌که‌ی خۆی (محمد) به‌قورئانیکی پێنموونیکارو ئایینیکی راست وروانه‌وه‌ نارد ﴿لیظهره علی الدین کله﴾ بۆ ئەوه به‌سەر ته‌واوی ئایینه‌کاندا سەری بخات ﴿ولو کره المشرکون﴾ ئەگەرچی موشریک و هاوبەش په‌یدا‌که‌رانیش پێیان ناخۆش بێ، و هەولی کوژانه‌وه‌ی بدهن.

بچنه جیهاد له سزاو نازار‌رزگار‌ده‌بن:

ئینجا موسلمانان هه‌لته‌یت بۆ جیهادو دلیان خۆش ئەکات، بۆیه ئەفەرموئ: ﴿یا ایها الذین آمنوا هل اذکم علی تجارة تنجیکم من عذاب الیم﴾ ئەی ئەوانه‌ی باوهرتان هی‌ناوه‌! ئایاری‌گای بازگانیه‌کتان نیشان بدهم له سزایه‌کی نیش پێگه‌یه‌نەری دۆزه‌خ‌رزگارتان بکات؟! ﴿تؤمنون بالله ورسوله﴾ باوهریکەن به‌خواو به‌پێغه‌مبه‌ره‌که‌ی ﴿وتجاهدون فی سبیل الله باموالکم و انفسکم﴾ وه به‌مال و به‌گیانتان - له‌ پیناوی سەر‌خستنی رێبازی خوادا - جیهاد بکەن ﴿ذلکم خیر لکم ان کنتم تعلمون﴾ ئەو برواو جیهاده‌تان له‌هەموو شتێک بۆتان باشترو چاکتره، ئەگەر بزائن ﴿یففر لکم ذنوبکم﴾ ئەگەر واتانکرد، ئەوسا خواش هه‌له‌و گونا‌هه‌کانتان ئەبه‌خشی و چاوپۆشییان لێ‌ئەکات ﴿ویدخلکم جنات تجری من تحتها الانهار﴾ وه‌ قیامه‌تدا ئەتان‌خاته‌ ناو چه‌ندین باخاتی به‌هه‌شته‌وه‌ که‌چۆم ورووبار له‌ژێر دره‌خته‌کانیه‌وه‌ دهر‌ده‌چیئ ﴿ومساکن طیبة فی جنات عدن﴾ و له‌ناو چه‌ندان کۆشک و خانووی رازاوه‌ پاک و خاوینشدا له‌ به‌هه‌شتی هه‌تا هه‌تایی و نه‌پراوه‌دا نیشته‌جێتان ده‌کات ﴿ذلک الفوز العظیم﴾ هەر ئەوه‌یه سەرفرازی گه‌وره‌و بێ‌وینه. تائێره‌ باسی پاداشتی دوا پوژ بوو، ئینجا هه‌ندیکیشی هەر له‌دو‌نیادا پێتان ده‌به‌خشیت، وه‌ک ئەفەرموئیت: ﴿واخری تحبونها﴾ و به‌هره‌یه‌کی تر‌حه‌زتان پێیه‌ له‌ دنیا‌دا بقاندا‌تی ﴿نصر من الله وفتح قریب﴾ ئەویش یارمه‌تیدان و سەر‌خستنه‌ له‌ لایه‌ن خواوه، وه‌ فەتح و پیروزیه‌کی نزیکه، واتە: نازاد کردنی مه‌که‌که‌یه، یان هەر ولاتیکی تری پر له‌ خێر بۆ موسلمانان ﴿وبشر المؤمنین﴾ وموژده‌ی ئەوه‌ش بده به‌ باوهر‌داره‌کان، تا پشت ئەستوو‌ر بن له‌سەر ئەو به‌لینه‌.. به‌لێ هه‌روابوو، چونکه‌ له‌ ماوه‌یه‌کی زۆرکه‌مدا خوای بالاده‌ست ئالای ئێسلامی پیروزی به‌سەر زۆری له‌ ولاتاندا به‌رز کرده‌وه، ئەوه‌بوو ئێسلام بۆ چه‌ند سه‌ده‌یه‌ک کاروباری سیاسی و، شابووری و، کۆمه‌لایه‌تی و، یاسایی گه‌لانی زۆر به‌سەر‌که‌تووانه‌ به‌ری ئەکرد، تاروژی خه‌ک ده‌ستی له‌ ئێسلام نه‌کی‌شابوویه‌وه، به‌لام کاتێ ده‌ستیان له‌ ئێسلام هه‌لگرت و، گه‌رانه‌وه‌ ژێر ئالای ئەم و ئەو، دهره‌نجام دۆپاندیان و پێسواو ژێر ده‌ستکران.

پشتیوانی ئەم ئێسلامه‌ بکەن:

﴿یا ایها الذین آمنوا کونوا انصار الله﴾ ئەی ئەوانه‌ی باوهرتان هی‌ناوه‌! ببنه‌پشتیوان و یارمه‌تیده‌ری دینی خوا ﴿كما قال عیسی بن مریم للحواریین﴾ وه‌ک عی‌سای کو‌ری مه‌ریه‌م به‌ حه‌وارییه‌کانی هاوه‌لی گوت: ﴿من انصاری

إِلَى اللَّهِ كَيْ بُوْگه یاندنی نایینی خوا یارو یاوهرمه: ﴿قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ﴾ حهواریه کانیس و تیان: ئیمه یارمه تیده ری نایینی خوائن. هه موو کات فیدای یو پشتیوانینی ﴿قَامَتِ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ جاده سته یه ک له به نی ئیسرائیل باوهریان به عیسا هینا و ناماده یی خویان دهر پری و بوونه پشتیوان و سهربازی ﴿وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ﴾ و ده سته یه کیشیان بی باوهریو. ریبازی کوفریان گرت بهر ﴿فَإِیْدُنَا الَّذِیْنَ آمَنُوا عَلٰی عَدُوْمِهِمْ﴾ جا ئیمه ش پشتگیریمانکرد له وانه ی باوهریان هینا بوو و له ئاست دوژمنه کانیان سرمانخست ﴿فَاصْبِحُوا ظَاهِرِیْنَ﴾ جاده ره نجام به پشتگیری خوا سهرکه و تن به سهریاندا. که و ابو و ئیو هه ش نه ی بروداران! هه موو له پشت نایینه که ی خوادا کو ببنه و ده و ببنه سهربازی راسته قینه ی نهو. نه و جا خواش سهرتان نه خات به سهر دوژمنان تاندا.

سوپاس بوخوا له (۲۳) ی ره مه زانی (۱۴۱۷) ک بهرام بهر (۲/ ۱۹۹۷) کاتر میز (۱) ی پاش نیوهریو.

له نووسینی نه م سوورده ته بوومه وه.

*** **

۶۲- سورته ی (جمعه به)

مه ده نییه و (۱۱) نایه ته

به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان

ته وهره سهره کیه که ی نه م سوورده ته. نوژی هه ینی و هه ندی نه حکامی زورگرنگی نوژی هه ینییه. جابه ناردنی په یام بهر ﴿- به و هه موو نه حکامه زورگرنگ و قه شه نگانه وه - ده ست پی ئه کا. تا له و گو مری و سهر لیشی واییه ی دنیا گه لان بزگار بکا. پاشان باسیکی کورتی جووله که ش ده کات. هه تا بزازی چون ته وراتیان بوهره وانه کراو. پاشان چون بو دوا ییش پشتگوینیان خست. ئینجا نه و گوینه دان و که لک وهرنه گرتنه یان له و په یامه ی ته وراته. ده شو به ینی به حالی گویدریژیکه وه. باری کتیبی لی نرابی. ناشکرایه که نه و گویدریژه ته نها ماندوو بوونه که ی بو ده مینینه وه و هه چ سوو دیک له و باره کتیبه وهرناگری. ده بی شک نه وزاناو خوینده واران هه ش که خیرو شهر له یه ک ناکه نه وه و یه کی کتیبخانه یه کیان هه یه. حالیان له حالی نه و گویدریژه ده چیته جووله که بی. یان نا.

هه مووشتی پاک و بی خهوشی خوا ده لی:

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * يَسْبِحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ هه رچی له ئاسمانه کان و. هه رچی له زمه ویدایه پاک و بلندی و بی خهوشیدی خوا ده لئین و ته سبیحات بو نه و ده کهن. واته: هه موو بهر ده وام گه واهمی بوون و تاک و ته نیایی خوا ده دن. وه ک ده قه رموی: (وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِحُ بِحَمْدِهِ..) (۱۷: ۴۴). ﴿الْمَلِكُ﴾ پاشاو فه رمانه وای هه قه. ده سه لاتی ته و اوو بی سنووری هه یه ﴿الْقُدُّوسُ﴾ زوریش پاک و بی گهر دو بیخه وشه. له هه رشتیک شایسته ی خوی به ته نه و نه بیت ﴿الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ ده سه لاداری کار جوان و کاره وایه. بهر ژه وندی هه موو بهنده کانی خوی نه زانی له چی دایه.

مه تباری خوائن که پیغه مبه ری بو ناردن:

﴿هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ﴾ خوا هه ره نه وهره دگاریه که له ناوهره به نه خوینده واره کاندا

وه ک ئین عه باس نه لی - په یام بهر تکی پایه بهرزی له خویان نارد

عه ره ب پیان و تراوه: (نوممی). چونکه خوینده واریان زور که مبوو. وه په یام بهر ﴿خَوِشْتِيْ لَهْ

باریه وه فه رموویه تی: ((نَحْنُ أُمَّةٌ أَمِیَّةٌ، لَا نَكْتُبُ وَلَا نَحْسِبُ)) متفق علیه. ﴿يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ﴾ نایه ته کانی

قورئانه که ی شهویان به سهره ده خوینیتته وه ، هه رچهند نه میش خوی نه خوینده واره **﴿ویرزکیهم﴾** و دل و دهر وون و په واله تیان پاک ده کاته وه ، له بیرو باوهری بته پرستی و ، یاسای لاروچه وتی کومه لایه تیی نهو سهرده مه **﴿ویرعلمهم الکتاب والحکمة﴾** و قورئان و فره موده کانی خویشان فیر ده کات **﴿وان کانوا من قبل لفی ضلال مبین﴾** خو به راستیش پیش هاتنی نهو ، نهوان له گومرای و سه رلیشیاواییه کی ناشکرادا بوون: سیاستی پوچ و گنده دل ، ره وشت و نه خلای پوخواو ، باری کومه لایه تیی په ست و قیزه ون .. هتد .

موجه مهد **﴿پیغه مبهری عه رب و عه جه مه﴾** :

﴿وآخرین منهم لما یلحقوا بهم﴾ وه نهو په یامبه ری نارد ، بوخه لکانیکی تریش که میشتای پنیان

نه گه یشتوون ، واته : له دوی چهرخی نهوانه وه دین ، که وابوو په یامبه ریکی گشتی خه لکانی جیهانه ، (نه بوو هورهیره / خوا لئی رازی بیست) نه لیت: له خزمه تی په یامبه ردا **﴿دانیشتبویون و ، نه م نایه ته ی: (وآخرین منهم)﴾** هاته خواری ، دانیشتوو ه کان و تیان: نه ی پیغه مبه ر **﴿ده بی نهوخه لکانه ی تر کین که تو پیغه مبه ری نهوانیشی؟ (نه بو هورهیره) نه لیت: په یامبه ر دهستی خسته سه رشان ی سهلمانی (فارسی) و فره مووی: (لوکان ایمان عند الثریا لئاله رجال او رجل - من هؤلاء)﴾** بوخاری و موسلیم پریویه تیان کردوه . واته : گریمان نه ریمان لای نه ستیره ی (کو) دا بووبا ، به ته نکید کومه له پیاویکی نه مانه - دهستی بو سه لمان راکیشا - خو یانیان ده گه یانی **﴿وهو العزیز الحکیم﴾** ته نها نه ویشه زال و ده سه لاتدار ، کار جوان و کارزان ، نه وه ته له وکاته ی پشیوی و بی سه رویه ردها نهوپه یامبه ره خوشه ویسته ئازیه ی بوئاردن و ، نه ویش قولی مه ردا یه تی لیه لمانی و شه وو روژی نایه سه ریه ک ، تابه ماویه کی که م توانی روویه ری نیوه دورگی عه ره بی

به ته واوی بگوریت .. هتد **﴿ذلک فضل الله یؤتیه من یشاء﴾** نهو شه رفی په یامبه رایه تیه فزل و به ره ری خوایه ، ویستی له هه رکه سیك بی ، پیی ده به خشیت ، هیچ که سی ناتوانی به ناره زوی خوی دایبری بو خوی **﴿والله ذوالفضل العظیم﴾** خوا خاوه ن به ره رو به خشیتی فراوان و گه وره یه .

جووله که چوونه ژیر ته ورات و کاریشیان پینه کرد:

چاکه پیغه مبه ر هات جووله که که و تنه ده مبارزی و نینکاری له وه دا که بوئه وانیش نیرد رابی ، نه گه رچی ناوونیشانیشی له ته وراتدا ه بی ، جاسه باره ت به و نینکاری و حاشایه یان خوا فره مووی: **﴿مثل الذین حملوا التوراة﴾** حالی نهوانه ی ته وراتیان پیدراو ته کلیف کران کاری پی بکه ن **﴿ثم لم یحملوها﴾** پاشان ه لیان نه گرت ، واته : کاریان پی نه کردو که لکیان لی و مر نه گرت وه ک (ئین عه باس) نه لی: **﴿کمثل الحمار یحمل اسفارا﴾** له حالی

ئەو گویدریژە دەچی: کە باری کتیب هەڵدەگری و ناشزانێ چیان تێداوە چیان پێبکا، دیارە بەرنامەو کتیب، بەتایبەت کتیب و بەرنامە ی خوایی، بۆئەوێە گوێی بۆ بگیردری و کەلکی ای وەر بگیردری. جوولە کە لەبەرئەو کە خوێان خاوەن تەورات بوون و لەوێ باسی هاتنی پیغمبەر ﷺ کراوە و بەوردی سیفەتەکانی باسکراون. هەقبوو کە هات بەخیرایی بڕوایان پێکردبا. بەلام دیارە سوودیان لەتەورات وەر نەگرتوو و تەنیا ماندوو بوونە کەیان بۆ مایەو! ﴿بَنَسْ مِثْلَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِ اللَّهِ﴾ نای چەند ناشیرین و خراپە سیفەتی ئوقەومە ی ئایەتەکانی خوایان بەدرۆدەزانی ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ و خواش رینۆینی گەل و هۆزی سەمەکار ناکات بۆ رێگە ی خێروچاکە، چونکە خوێان ئامادەییان نیە ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا﴾ ئە ی پیغمبەر! ﷺ بلی: ئە ی ئوانە ی لەسەر دینی جوولە کەن! ﴿إِنْ زَعَمْتُمْ أَنْكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ﴾ ئە گەر پێتان وایە کە ئێو دۆست و خۆشەویستی خۆان، ئە کە خەلکی دی ﴿فَتَمْنُوا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ جا فەرموون داوای مردن بکەن ئە گەر راستبێژن لە داواکە تاندا، هەتا زوو بگەنە خەزمتی پەرەردگارتان و لەم دونیایە رزگارین ﴿وَلَا يَتَمَنَّوْنَ أَبَدًا بِمَا قَدِمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ خۆ هەرگیز - لەبەر ئەو ی پێشی خوێانیان خستوو - ئارەزوو و داوای مردن ناکەن، لە فەرموودە کەدا هاتوو: ((والذي نفسي بيده لو تمنوا الموت ما بقى على ظهرها يهودى إلا مات)) سویند بەو کەسە ی گیانی منی بە دەستە، ئە گەر داوای مردن یان کردبا تەنھا جوولە کە یە کە بەسەر ئەم زەویەو بەزیندوویی نەدە ماو هەموو ئە مردن ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خواش زانایە بە کارو کردەو ی سەمەکاران، بۆیە ناوێرن داوای مردن بکەن ﴿قُلْ إِنْ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُونَ مِنْهُ﴾ پێیان بلی: ئە ی پیغمبەر! ﷺ بێگومان ئەو مردنە ی کە ئێو لەبەر ی هەلدین و ئە ترسن پێی بگەن ﴿فَأَنَّهُ مَلَاقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالَمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ بە راستی هەر ئە تانگاتی، پاشانیشت دەگیردری ئەو بۆ لای زانای نادیارو دیار، پەنهان و ناشکرا، بۆ لای ئە وراتە ی کە هیچ شتیکی لێناشاردری ئەو ﴿فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئێنجا لە ئەنجامی ئەو کارو کردەو دەتانکرد ئاگادارتان ئە کات.

نۆیژی هەینی و چەند ئاداییکی:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ﴾ ئە ی ئوانە ی باوەرتان هێناو! کاتی روژی هەینی بانگدرا بۆ نۆیژ ﴿فَاسْعُوا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ﴾ جائیو بە پەلە بچن بە دەم زیکری خواو، واز لە هەموو کڕین و فروشتنێک بێنن ﴿ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ ئەو خۆ ئامادە کردنە تان بۆی چاکترە بۆتان. واتە: ئە بێتە هۆی رەزامەندی خوا لە دونیاو لە قیامەت ﴿إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئە گەر بزائن و دەرکی راستیی بکەن.

هەر ئە نۆیژ بوونەو بەلۆه بن و بۆ روژی بکۆشن:

﴿فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ جاکە نۆیژە کە تەوا بوو، بۆو ببەو بەرووی زەویدا ﴿وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ﴾ وە داوای رزق و روژیو بە هەری خوا بکەن و هەولی روژی بدن و هەموو هۆیکە ی روژی بدەن بەر، بێگومان خواش یارمەتی دەرتانە ﴿وَادْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا﴾ و یاد ی خوا زۆر بکەن ﴿لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُونَ﴾ بەو ئومیدە بەختیاروسە رفراز بن.

دواندەر کەوتە وتار ئە مژگەوت دەرە چن:

﴿وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا﴾ و کاتی بازرگانیک، یان هەرسەر قالیە ک ببینن ﴿انْفَضُّوا إِلَيْهَا﴾ بۆلۆه ی لێدە کەن و دەچن بۆ لای ﴿وَتَرَكُوا قَانِمًا﴾ تۆ بەراوە ستاوی بە جیدیئن! رافە کارانی قورئان ئە لێن: پیغمبەر ﷺ روژی هەینی لەسەر مینبەر وتاری ئە خویندەو، لە و کاتەدا کاروانیکی بازرگانێ لە شامەو گەرایەو، لەو کاتە یشتدا مەدینە ییە کان

تووشی گرانیی و قات و قرییهک ببوون، شیایوی باسه هرکات کاروان هاتبایه ته وه به ته پل و ده وه وه پیشتوازیان لئنه کرد، ئینجا که دانیشتوانی مزگهوت و گوئیگرانی و تاری هینییی گوئیان له وه راو سومر وه بوو، نهوانیش - بیجگه له دوازه کهسیان - به پهله هه لسان و په یامبیریان به جی هیشت!! نهوسا نهو نایه ته هات و فرموی: ﴿قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهِو وَمِنَ التَّجَارَةِ﴾ پییان بلی نهی موحه ممه دﷺ نهو پاداش و بههریه لای خویه بو ئیمانداران چاکتره لهگه مهو بازرگانی ﴿وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ وخوایش باشتین رۆزی به خشه ، که وابوو جاریکی تر شتی وانه کهن و تهنا لای خوا داوای رۆزی بکهن.

له شهوی (۲۴/۲۳) ی رهمه زانی (۱۴۱۷) ک بهرامبر به (۱۹۹۷/۲/۱) کاتژمیر (۱۰:۵) شهو، له نووسینی

تهفسیری ئهم سوورته بوومه وه له شاری (مهريوان).

زۆر سوپاس بۆخوا.

*** **

۶۲- سوورتهی مونا فیقون له

مه ده نییه و (۱۱) نایه ته

به ناوی خوی به خشندهی میهره بان

ئهم سوورتهش وهک سوورته مه ده نییه کانی تر باس له هه ندی نه حکام دهکات.. هه ره کو ته وه ره یه کیشی به گشتی باسی دوو پر وه کانه، هه ره له بهر نه وهیشه به سوورتهی (منافقون) ناوبرا، له سه ره تا وه باسی کار و پر وه تی لای و، چه وتییان دهکات، باسی دوو زمانی و، به دکاریان دهکات، دهلی بهرده وام ده ره وه نا وه دیان له یهک جیا یه، پاشان باسی داپر شتنی پیلان و نه خشه کانیان دهکات بۆ سه ره په یامبه ره موسلمانان، ده لیت بهروالهت موسلمان ده بوون، به لام له نا وه دلیان نه خو ش و کر مۆل بوون، بۆ یه هه مووکات خه ته ری نهوان له وکه سانه ی که به ناشکرا به ره له سستی ئیسلام و موسلمانانیان ده کرد زیاتر یوه.

سُورَةُ الْمُنَافِقُونَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَكَ الْمُتُنَفِقُونَ قَالُوا أَنشَدِ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ أَنَّ الْمُتَفِقِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿١﴾

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣﴾ وَإِذَا رَأَوْهُمُ مُشْتَدَّةً يُحْشَبُونَ كُلٌّ صِغِيرَةً عَلَيْهِمُ الْعَذَابُ فَأَحْذَرَهُمْ فَأَتْلَاهُمْ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٤﴾

سُورَةُ الْمُنَافِقُونَ

وَادِ قِيلَ

هه ره کو جو ره ها وهی نابه جی و ناشیریانیان بهرامبر په یامبه ره نه کردو نه یانوت: پاش ما وه یه کی تر خو یی و بهرنامه که ی نه پیچنه وه، و ده یانگوت کاتی که موسلمانان له جهنگی (به نو موس ته لیق) گه رانه وه نا هیلین بینه مه دینه وه، نهوانه شیان له مه دینه دان ده ریان نه کهین.. هتد. له کو تاییشدا داوا له موسلمانان دهکات که نه وهنده خو یان سه ره گرمی دنیا نه کهن و، واز له جیهاد نه یهن وهک دوو پر وه کانه! وه پیش نه وهی هه لیان له کیس بجیت و مردن بدا له ده رگیان، با هه ردهم خیر و سه ده که بکهن، پیش نه وه په شیمان بینه وه، په شیمانیش هیچ که لکی که نه به خشی ت.

نالەباری دووروووکان:

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ﴾ کاتی دوو پروووکان هاتن بۆلات ئەی پیغەمبەر ﷺ! ﴿قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ﴾ ئەلین: شایەتی ئەدەین کە بەراستی تۆیەیا مەبەری خوایت ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ﴾ لەحالیڤدا خوا خۆی ئەزانئ کە تۆ پەیا مەبەری ئەویت ﴿وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ﴾ وە خوا گەواهی ئەدات کە ئەو دوورووانە درۆدەکەن کە ئەلین تۆ پەیا مەبەری خوایت ﴿اتَّخَذُوا إِيْمَانَهُمْ جُنَّةً﴾ سویندە درۆینەکانیان کردە سپەر و قەلغان بۆ پاراستنی شاپروو و سەر و مالی خۆیان. هەرشتیک دیتە پیشی، بە خیرایی ئەوان سویندیکی پیا ئەکیشن! ﴿فَصَدُوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ریتی دینی خوایان لەخەلک گرت! ئەیان دەهیشت کە سیک بیتەناو دینی خواوە. تابۆیان کرابا بە سویندی درۆ دەلەسە خەلکیان لەخشتە ئەبرد ﴿إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەراستی ئەوانە کاریکی خراپ و نابەجیان کرد ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا﴾ ئەو بەدکاریەشیان هی ئەو بوو کە بۆ یەکەمجار باوەریان هینا، پاشان کافر بوونە! ﴿فَطُغِيَ عَلَى قُلُوبِهِمْ﴾ ئیتر مۆری بەدبەختی نرا بە سەردلیاندا ﴿فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ﴾ جا ئەوان تیناگەن و حەقیقەت وەرناگرن و وشە مانای خیر نازانن. واتە: چاک و خراپ لەیەک ناکەنەو ﴿وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تَعَجَبْتَ أَجْسَامَهُمْ﴾ هەرکە دەیانبینیت لەش و قەلەفتیان سەرسامەت دەکات، چونکە وینەو دیمەنیان لەپیاوی هەلکەوتەو راست و پاسال ئەچیت ﴿وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمِعْ لِقَوْلِهِمْ﴾ و ئەگەر قەسەش بکەن - لەرەوانییژی و قەسەزانیندا - گوی بۆ قەسەکیان دەگرت ﴿كَانَهُمْ خَشَبٌ مُسْتَنْدٌ﴾ لەبەر خالیەتی دلیان لەئیمان، دەلئی تەختە داری هەلپەسیراون ﴿يَحْسَبُونَ كُلَّ صِیْحَةٍ عَلَيْهِمْ﴾ وادەزانن هەموو قەسەو دەنگیک بۆ سەر ئەوانە، واتە: ئەو نەدەش دەترسن پەردە لەسەر نەهینیەکانیان هەلما لێت، هەردەنگیک هات ئەوان بەزیانی خۆیان ئەزانن و وادەزانن باسی ئەوانە ﴿هَمَّ الْعُدُو فَاَحْزَرَهُمْ﴾ هەر ئەوانن دوژمن، دەسا ئیووش هۆشیارو ئاگاداریان بن و خۆتان بپاریزن لێیان ﴿قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنْيَ يُؤْفَكُونَ﴾ خوا بیانکوژی، لەناویان بەریت، چون لەرپی هەق لائەدرین؟!

پشتیان لە پیغەمبەر ﷺ کردو گەمارۆشیان لەسەر موسلمانان دانان:

ئیمامی (بوخاریی) لە (زەید) هەو ئەلی: کاتی (عەبدوللای کوپی ئوبەی) لە (ئوحد) گەراپەهەو جەنگەکی بەجێهیشت، وە لە سوپاکە پیغەمبەر ﷺ خەلکیکی زۆری پەشیمان کردەو و گێراپەهەو. بەو بۆنەیهو موسلمانەکان پکیان لێهەلگرت و بەناشکرا قەسیان پێدەوت، ئەوجا کە خەزمەکانی زانیان و پیغەمبەر ﷺ زۆر تۆرەیه پێیان گوت: چاک وایە تۆخۆت بڕۆی بۆلای پەیا مەبەر ﷺ داوای لێبووردنی لێبکەیت، تا لیتخۆش ببی و، لەخۆش داوای لیتخۆش بوونت بۆ بکات، ئەویش بەتۆرەیههەو سەری باداو وتی: نە دەچم بۆلای و، نەئەیشمەوی داوای لیتخۆش بووم بۆ بکا، جا ئەکئایەتە هاتە خوارەو و فەرموی: ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ﴾ کاتی پێیان بگوتری: وەرئ بۆلای پەیا مەبەری خوا داوای لێبووردنە بۆ بکات ﴿لَوْ رَأَوْهُمُ﴾ سەریان با ئەدەن و گالتهیان لیدی! ﴿وَرَأَيْتَهُمْ يَصْدُونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ﴾ و دەیانبینی پشت هەلئەکەن و، - لەبەر کێر و دەعیەیان - خۆشیان بە گەورە دەزانن بێنە لای پەیا مەبەر ﷺ ﴿سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوان چوونیهکە داوای لێبووردنیان بۆ بکەیت، یان بۆیان نەیکەیت ﴿لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ چونکە هەرگیز خوا لێیان خۆش نابیت ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ بەراستی خوا هیدایەت و رێنمایی هۆز و گەلانی لەسنوور دەرچوو ناکات. ﴿هُم الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تَنْفِقُوا عَلَىٰ مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّىٰ يَنْفَضُوا﴾ هەر ئەوانن بەخەلگی مەدینە دەلین: هیچ مەبەخشن بەوانە کە لە دەورو بەر پیغەمبەری خوادان لە هەژارە کۆچەرەکان! تا برسیان ئەبی و بلاوێ لێدەکەن! ﴿وَاللَّهُ خَرَّانٌ

السموات والأرض ﴿خو هه موو گه نجینه کانی ئاسمانه کان و زهوی هی خواجه﴾ **ولكن المنافقين لا يفقهون** ﴿به لام دوو پوووه کان تیئاگه و ناغامن ، بویه نهو وته ناشیرینه له زاریان دهرئه چی﴾ **يقولون لنن رجعا إلى المدينة** ﴿دوو پوووه کان (واته:عه بدوللاو شاگرده کانی)ئه لئین: سویند بی به خوا، نه گه رگه پراینه وه بۆ مه دینهو، له م جهنگه ی (به نی مصطلق) پزگارمان بوو﴾ **فيخرجن الاعز منها الأذل** ﴿دهبی دهسه لاتارو به پریز، واته: نه وان، خه لکه روت ولاته که ی لیده رکن، واته: پیغه مبه رو هاوه لانی له مه دینه وه دهرنئین! جا که کوپه که ی (سه لوول) نه وه یگوت: کوپه که ی خو ی - (عبدوللا) که موسلمانئیکی دلسۆز بوو- چوو له دهرگای (مه دینه) دا شیره که ی به دهسته وه گرت و وهستا، جاکاتی دیتی وا باوکی هات، چوو ه پینش و پینگوت: بگه ره دواوه، نه مهش سویندی بیست تانه لئیت به یامبه ره عزیز و سه ره برزه ائیمه زه لیل و پهست و ریسواین،

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَالْعَزَّةُ لِلَّهِ
وَإِذْ قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا نِسْتَعْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّاهُ وَهُمْ
وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٤﴾ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ
أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ
اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾ هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ
لَا تُنْفِقُوا عَلَىٰ مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّىٰ يَنْفَضُوا وَيَلَّهِ
خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُتَّقِينَ لَا يَفْقَهُونَ
﴿٦﴾ يَقُولُونَ لِمَ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لِيُخْرِجَنَا الْأَعْرَضُ
مِنْهَا أَأَدُلُّهُمُ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ
الْمُتَّقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ
أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ
ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٨﴾ وَأَيْقِظُوا مَنَازِلَكُمْ
مِّن قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي
إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقْتُ وَأَكُن مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٩﴾ وَلَنْ
يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٠﴾

سُورَةُ النِّعَامِ

بەرلەوه بىرەن سەدىقە يکەن:

﴿**وانفقوا مما رزقناكم**﴾ لەو مال و سامانەى کردوومانە پۆزیتان بێهەشتن ﴿**من قبل ان ياتي احدكم الموت**﴾ پێش ئەوەى مردن یەخەتان پێیگرى ﴿**فيقول رب لولا اخرجتنى الى اجل قريب**﴾ ئەوسابى: ئەى پەرورەدگارەكەم! خۆزگە مردنى منت بۆ ماوەیەكى نزیك دواخستبا ﴿**فاصدق واكن من الصالحين**﴾ ئینجاماتم دەبەخشی و لەصالحان و چاكە خواران دەبووم ﴿**ولن يؤخر الله نفسا اذا جاء اجلها**﴾ و خۆ ھەركەسێك ئاكامى تەواو بوو، ھەرگیز خوا دواى ناخات، چاكە و ابوو پێش ئەوە ئەو خۆزگە بێجێگە بەخوارن فریای خۆتان بكەون ﴿**والله خير بما تعملون**﴾ و خواش بە ئاگایە بەو كارو كردووە ئێوە دەیکەن، وە بە پیتی ئەوەش پاداش و تۆلەتان ئەدات. لە كۆتاییدا دروودسلوو بۆ سەرگیانی یاكی بەیامبەرى سەرور و سالار.

له (۲۴) ی په مه زانی (۱۴۱۷) ک بهرام بهر به (۱۹۹۷/۲/۲) ز، کاتر میز (۵) ی سهر له نیواره، له ته فسیری سووره تی

(منافقون) بوومه وه.

*** **

۶۴- سوورته (ته غابون) ه

مه دهنیه و (۱۸) نایه ته

به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان

نهم سوورته له پاش سوورته تی (ته حریم) ه وه هاتووه، به لام له گمل نه وه یشدا که له مه دینه دا هاتووه، ههر

له سوورته مه که بییه کان نه چی، چونکه نه میش وه که نه وان
باسی یه کتا په رستی خوی گه وړه نه کات. بویه که مجار
باسی بالاده سستی و گه وړی و ده سه لاتی خوا نه کات،
نینجا تیشکی که نه خاته سهر گه لانی پیشو، نه نجای هه موو
که سیکی ش هه لده سه ن گینی و، هه موو که سیش ده بی
کیلگی خوی بخواته وه، فرمان به گوی رایه لی و فرمان
بهرداری بو خواو په یام بهر ﷺ نه دا، هوشیاری به مرو
نه دا: که مال و مندا ل و خیزان و هوسهر له خشته یان نه بن
تا ده ست له جهاد هه لبرگن. کوتاییشی دی به ناموزگاری
کردنی ساده میزاد که هه میشه دور بگرن له رژی و
چروکی، هه وه که پیان ده لیت که دارایی له ریگی خوادا
به خت بکه ن بو بهر ز کرده وه ی بریارو وشه ی خوا جا به م
شیوه یه ده ست پی نه کات: ﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ *

یسبح لله مافی السموات ومافی الارض﴾ هه رچی
له ناسمانه کان و له زه ویدا یه، پاک و خاوینی و بیخه وشی
خوا نه لئین، خوگومانیش نیه که هه موو بوونه وهر به لگس
نیشانه یه له سهر بوونی خوا ﴿له الملك وله الحمد﴾

ده سه لات و مولکایه تی ههر بو نه وه، سوپاس وستاییش تنه نا بو نه وه ﴿وهو علی کل شی قدیر﴾ ههر نه ویشه
به سهر هه موو شتی کدا به توانایه و، ویستی له هر شتی که بی نه ییات.

باوهر و بی باوهری به ده ست خوا یه:

﴿هو الذی خلقکم﴾ ههر نه و خوا یه نیوه ی دروست کردووه ﴿فمنکم کافر ومنکم مؤمن﴾ نینجا هه تانه بی
باوهر و کافر، به ناره زوی خوی له فیتره ت لایداوه، هه یشتانه به نیمان و باوهر دار، هه میشه له سهر نه خشه ی فیتره ت
نه پروا لانا دا. نیامی (موسلم) له (سهل) وه ده لی: پیغه میهر ﷺ نه فهرمووی: ((إن الرجل لیعمل عمل أهل الجنة
فیما یبدو للناس وهو من النار، وإن الرجل لیعمل عمل أهل النار فیما یبدو للناس وهو من أهل الجنة)). واته:
پیای واهیه هه ردم کارو کرده وه به هشتیانه نه کا - به پی ره والته - که چی له نه نجامدا نه هلی ناگره، پیای

سورة النور

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ اللَّهَ مَافِي السَّمَوَاتِ وَمَافِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ
وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ يَمَازِنُ بَصِيرٌ ﴿٢﴾ خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٣﴾
يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤﴾ أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبُوءُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ
فَذُاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ
رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوا أَبَشْرٌ مِثْلُكُمْ بَلْ أَتَوْا بِحَقٍّ
وَاللَّهُ وَاللَّهُ عَنِّي حَمِيدٌ ﴿٦﴾ زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُغْنَا قُلُوبَنَا وَرَبِّ
لَنُتِمِّنَّ ثُمَّ لَنَنْبُوْنَ بِمَا عَمِلْنَا وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧﴾ فَتَأْمِنُوا بِاللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَالنَّورَ الَّذِي أُنْزِلَنَا وَاللَّهُ يَمَازِنُ خَيْرٌ ﴿٨﴾ يَوْمَ
يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذَلِكَ يَوْمُ النَّعَابِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَعَمِلْ
صَالِحًا يَكْفُرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا

واش هیه بهردهوام وهکوخلکی جهه ننه می کارئه کا، که چی سهره نجامی بهه شتی، مه بهست نهویه که زانستی (نه زلی) خوا په یوهندی به هه موو شتی که وه هیهو، چاک نه زانی نه نجامی گشت شتی چی ده بیئت. ﴿والله بما تعملون بصیر﴾ وه خوا بینایه بهو کارو کرده وه ده یکه، ههر چی بکه دیته وه ریتان ﴿خلق السموات والأرض بالحق﴾ خوا ناسمانه کان و زهوی بهه ق به ده یه ناوه ﴿صورکم فاحسن صورکم﴾ وه به جواترین شیوه وینه کی شان: قه لافهت و به ژن و بالای جوان و ریک و پیک و له گه نه وه موو ژیری و ورده کارییه دا ﴿إلیه المصیر﴾ سهره نجامیش هر بو لای نه وه، لای نه وه موو پاداشت و توله یکه و ورده گرن ﴿یعلم ما فی السموات والأرض﴾ ههر چی له ناسمانه کان و زهوی دیه - وردو درشت - خوا دهیزانی ﴿و یعلم ما تسرون وما تعلنون﴾ و هر چیش نیوه بیشار نه وه، ههر چیش ناشکرای بکه، دهیزانی و لای نه وه یه کسانه ﴿والله علیم بذات الصدور﴾ خواش به وهی له سینک و دله کاندایه زاناو به نا گایه.

به ره نیوه خه لکی زور قرانی تیکه وت:

﴿الم یاتکم نبا الذین کفروا من قبل﴾ نایا هوالی کافران و بیباوه رانی پیچی خوتانتان - که بهر له ناردنی تو - کافرو بی باوه بوون پی نه گه یشتون که چ سزایه کیان نه وه بوو، کاتی سهر پیچیان کرد؟! ﴿هذا قوا وبال امرهم﴾ که سزای بی باوه رپی و تاوانی خویانیان چیشت له دونیادا ﴿لهم عذاب الیم﴾ و له پاشه روژیشدا سزایه کی نیش پیگه یه نه رو دهر دنا کیان بوهیه ﴿ذلک بانه کانت تاتیمهم رسلم بالبینات﴾ نهو سزایه ش بهو هویه بوو که به راستی پیغه مبه ره کانیان به چه ندین به لگوو مؤجیزه ی روونه وه بده ماتن و هریه که شیان داوی گه له که یانی نه نجام دها ﴿فقالوا ابشر یهدونا﴾ که چی و تیان: نایام روژیک ریماییمان ده کات؟! ﴿فکفروا وتولوا﴾ جا دهره نجام کافرو بی باوه رپیون و پشتیان مه لکرد له ئیمان ﴿واستغنی الله﴾ و خواش بی نیاز بوو لیان و ویلیکردن ﴿والله غنی حمید﴾ و خوا خواهیه کی بی نیاز له هه موو شتی، هر له زاتی خویدا سوپاسکراوه.

ژیانه وهی پاش مردن راست و رهوایه:

﴿زعم الذین کفروا ان لن یبعثوا﴾ نه وانه ی کافرو بی بروا بوون گو تیان: ههر گیز پاش مردن زیندوو ناکرینه وه! ﴿قل بلی وربی لبعثن﴾ پنیان بلی نه ی پیغه مبهرا! ﴿بلی﴾ سویند به په ره وردگارم بیگومان له گو ره کانتاندا دهر نه هینرین و زیندوو نه کرینه وه ﴿ثم لئن یؤمنن بما عملتم﴾ پاشان له ههر کارو کرده وه یکه نه نجامتان داوه ناگادار ده کرین، له گه وره له بچوک، و هر بهوش پاداشت دهرینه وه ﴿ذلک علی الله یسر﴾ نه وهیش بو خوا کاریکی ناسانه، چونکه نیوه خوتان نه زانن که له سهرتاوه شتی نه بوون و وجودتان نه بوو، پاشان دروستیکردن و بوون، باشه ئیترچون ناتوانی زیندووتان بکاته وه؟! ﴿فآمنوا بالله ورسوله والنور الذی انزلنا﴾ جا ئیدی باوه ر پیئن به خواو په یامبه ره که ی، وه بهو نووو رووناکیه ی بومان دابه زاندوته خواره وه ﴿والله بما تعملون خبیر﴾ و خوا ناگایه بهو کارو کرده وه یه نه نجامی دهن.

روژی قیامهت روژی تیکشکانه:

﴿یوم یجمعکم لیوم الجمع﴾ نه ورژه و بهیر بیته که خوا هه مووتان کونه کاته وه، بو روژی کۆکردنه وهی ته وای گه لان بوپاداشت و توله ﴿ذلک یوم التغابن﴾ نهو روژه یه روژی زیانباری تاوانکارانه، زبانی بی بروایان دهره که وی، به هو ی کافر بوونیانه وه ﴿من یؤمن بالله و یعمل صالحا یکفر عنه سیناته﴾ وه ههر که سیک باوه به خوا بیئی و کاری چاک نه نجام بدات، خوا گونا هه کانی ده پوشی ﴿و یدخله جنات تجری من تحتها الأنهار﴾ و نه یخاته ناوچه ند

با خیکه وه له بهه شتداکه له بنکه کانیا نه وه ئاوو رووبار ده پوات **خالدین فیها ابداء** به هه تاهه تاییش تییدا ده میننه وه و نامرن **ذلك الفوز العظيم** تهنا ئانه وهیه سهر فرازی و سهر که وتنه گه وره که **والذین کفروا وکذبوا باياتنا** وه نه وان ههش بی باوه ربوون و نکووای نایه ته کهانی ئیمه یان کرد **اولئك اصحاب النار خالدین فیها** ئانه وان هه موو دۆزه خین و به هه تاهه تاییش تییدا ده میننه وه **وبئس المصیر** و دۆزه خیش سهره نجام و جیهی کی زور خراپه. هه موو به لایه به ئیزنی خوا دی: **ما اصاب من مصيبة الا باذن الله** و هه ره به لاو ناخوشیه که پیش بیئت، بی فره مان و بریاری خوی کارزان نابیئت، واته: ئیراده و یستی نهوی له گه له، که و ابوو خوتان تهنا ته سلیمی ئیراده و یستی خوا بکه ن **ومن یؤمن بالله یهد قلبه** و هه ره که سیك باوه ربی به خوا هه بیئت، نهویش دلی هیدایهت ده کاو دایده مه زینیت

له ئارامیی و، خوگرتن له بهرامبه ره هه ره به لاو نه هه مه تییه که پیش بیئت **والله بكل شی عليم** و خوی به هه موو شتیك ناگاوزانایه و، ده زانی نه و دانه له کاتی خوشی و ناخوشیدا چوئن.

به ره فره مانی خواو پیغه مبه ربین:

۱۲ واطيعوا الله واطيعوا الرسول و گویریایه ئیی خوا بکه ن و، فره مان به رداری په یامبه ره بکه ن **فان توليتم فانما على رسولنا البلاغ المبين** جا نه گه ر پشتتان هه لکرد و گویریایه له نه بوون، نه وه خوتان زه ره ره ده که ن، چونکه تهنا گه یاندنیکی نما و نا شکرا له سه ره شانی په یامبه ربی ئیمه یه. ئیتر هه موو که سیك گله یی نه که ویتته سه ره نه ستوی خوی **۱۳ الله لا اله الا هو** نه و خوایه، خوایه کی به هه قی وایه، بیجگه له خوی هیچ په رستراویکی تر نیه **وعلى الله فليتوكل المؤمنون** ده با برواداران تهنا پشت به خوا بیهستن و متمانه ی ته وایان هه ره به ربی.

برئ ژن و مندال نه یارو دۆژمه:

رافه کارانی قورغان نه لێن: دهسته یه که له موسلمان هه کان

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝ مَا أَصَابَ مِنْ مُّصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ ۚ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ۝ وَاللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝ بَنَاتُهَا الَّذِينَ آمَنُوا مِن رُّوحِكُمْ وَأُولَدُكُمْ عَدُوًّا لَّكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ وَإِن تَعَفَّوْا وَصَفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝ إِنَّمَا آمَنَ أُولَٰئِكَ بِفِتْنَةٍ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ۝ فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمِعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِّأَنْفُسِكُمْ وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝ إِن تُقْرَضُوا أَتُؤَكَّدُونَ عَلَيْهِمْ فَأَسَإَتُمْ يَضَعُهُمْ كَمَا رَغَبُوا لَكُمْ وَاللَّهُ شَكُورٌ ۝ عَلِيمٌ ۝ عَلِيمٌ الْعَلِيمُ وَالشَّهَادَةُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

سُورَةُ الطَّلَاقِ

و یستیان کوچ بکه ن و برۆن بۆمه که که، جا مال و مندال و ژنانیان بوونه نهسته نگ له بهردهم رویشتنه که یان، ده ره نجام دواکه و تن، پاشان کاتی که هاتنه مه دینه سهیره که ن و زۆربه ی خه لکی مه دینه قیری ئیسلامه تی بوون! ئیتر نه وانیش په شیمان بوونه وه له سه ره کاره که یان و یستیان نه زیه تی ژن و منداله کانیا ن بده ن، ئینجا له بهرامبه ره نه وه وه، ئه م نایه ته هات و فره مووی: **يا ايها الذين آمنوا ان من ازواجكم واولادكم عدوا لكم** نه ی نه وان هه باوه رتان هیئاوه! به راستیی هه ندی له ژنان و له مندالتان دۆژمن بۆتان، سه ره قالتان ده که ن له تاعهت و کاری چاکه به هوی خوشه و یستیانه وه بۆیان **فاحذروهم** جا وریابن و خوتان بیاریژن له خوشه و یستی نا شه رعیی بۆیان **وان تعفوا وتصفحوا وتغفروا** جائه گه ر بیانبه خشن له وه که په کیان خست له کوچکردن و بیانیوشتن و لیبیان خوش بین **فان الله غفور رحيم** بیگومان خوا خوایه کی زور لیبورده یه، زۆرد لا وایه. **۱۵ انما اموالکم واولادکم فتنه**

بهراستی مال و منواله کانتان به لآن بوټان، پییان تاقیده کرینه وه، تا دهرکه وی کامتان گویرایه لی ده کهن و، کامیشتان یاخی دهن، که وابوو بیدارو هوشار بن پییان فریو نه خون! **﴿والله عنده اجر عظیم﴾** له کاتیکدا خوی میهره بان پاداشتیکی گهره ی لایه، واته: به هو ی نهو سه روت و سامان و ژن ومنواله تانه وه ده ستخره و نه بن. **تا ده توانی له خوا بترسن:**

﴿فاتقوا الله ما استطعتم﴾ جا ته قوای خوا بکن چهن دیکتان توانی، پیغه مبریش **﴿﴾** لهو باره یه وه ده فرمووی: **﴿إذا امرتکم بأمر فائقوا منه ما استطعتم، وما نهیتکم عنه فاجتنبوه﴾** فتح الباری: ۱۲ ۲۶۴. هندی له زاناکانیش ده لین: **﴿ثم نایه تهی﴾** (فاتقوا الله ما استطعتم)، به نایه تی (یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله حق تقاته) (۱۰۲۳) سراوه ته وه. **﴿واسمعوا واطیعوا﴾** گویرایه ل بن و بیستن، هر ناموزگاریه که نه کرین وه بریارو فره مانه کانم جینه جی بکن **﴿وانفقوا خیرا لأنفسکم﴾** و سامان و مال به خت بکن له ری خوادا، چونکه نه بیته مایه ی چاکی و سوود بوخوتان **﴿ومن یوق شح نفسه﴾** وه نه وی له خواوه پپاریزری له رژی و چروکی دهرونی **﴿فالولک هم المفلحون﴾** نانه و جوړه که سانه سهر فرازوبره وه **﴿إن تقرضوا الله قرضاً حسناً﴾** نه گهرقه رزی باش بدن به خوا، واته: له ری خیرو چاکه دا به ختی بکن **﴿یضاعفه لکم﴾** خوا بوټان چهن به رامبر نه کات **﴿ویغفر لکم﴾** و لیشتان خو ش نه بی **﴿والله شکور حلیم﴾** و خواخوایه کی زور پاداش دهره وه ی چاکه کارانه، زوریش له سهر خو و خورگره، په له ناکات له توله دا **﴿عالم الغیب والشهادة العزیز الحکیم﴾** زانای نادیارو دیاره، په نهان و شاروه لای نهو یکسانه و دیاره، و ده سه لاتداری کار جوان و کارپه وایه له مه موو بریاره کانیدا.

له شهوی ۲۶.۲۵ ی رهمه زانی (۱۴۱۷) ک بهرامبر به (۳-۲۴ ۱۹۹۷ کاتژمیر ۱۵ ۷) خولهک

له نووسینی ته فسیری سووره تی (تغابن) بوومه وه.

زور سوپاس بو خوی میهره بان.

*** **

۶۵- سووره تی اته لاق به

مده نییه و (۱۲) نایه ته.

به ناوی خوی به خشنده میهره بان

نه سووره ته له پاش سووره تی (ننسان) وه هاتوه، که می دریزتر باسی ژن و میرد ده کات، به تایبهت مه سه له ی ته لاق و چو نیتی عیدده و نه فه قه و خهرجی ژنان، نیشنگاو مه نزل و جیگه ی خه وو خه و تن و نیسراحه تیان. هتد. دیاریکردنی کاتی ته لاقدان - نه گهر هره ده بوو ته لاق بدریت- واته: که ی په سه ند و شه رعیه، نه ویش بوئه وه یه که پیواو په له نه کهن له ته لاقدانی ژنه کانیا ندا، چونکه خوا ته لاقی بو کاتی ناچاری و نه مانی توانای پیکه وه ژیان دانوه، و نه گهر ناچاری نه بویه، رینگه ی ته لاق نه نه درا. داوا نه کات پاش ته لاقه که، حیسابی عیده یان رابگرن، بو نه وه ی رشته و نه ژاد تیکه ل به یه که نه بی، هره وه ها بوئه وه ش که نه وژنه ته لاقدره وه به عیدده وه زور نه مینیته وه نه گهر بیه وی شوو بکاته وه، هه موو جوړه عیدده یه ک باس نه کات. به یناو به یینیش نه گهر پته وه سهر ته قوا بوژاگر تنی یاساو سنووره کان، وه بوئه وه ی ژن و پیاهو که له ترسی خوا سته م له یه که نه کهن، وینه یه کی سهرکه شیی و سهرسه ختی گهلانی پیشویش نه خاته پیش چاو بو نه وه ی پتر ده ست بگیری به پیاده کردنی

نه حکامی خواوه، کوتاییشی دیت به باسکردنی توانایی و دسه لاتی خوی گه وره له دروستکردنی ناسمانه کان و زه ویدا.

ژن ده بی له هه یدهی خویدا ته لاق بدیت:

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ يا ايها النبي اذا طلقتم النساء ﴿نهی په یامبه را ﷺ به نومه ته که ت بلی: کاتی ویستتان ژنه کانتان ته لاق بدن ﴿فطلقوهن لعدتهن﴾ جاله کاتی دهست پیگردنی عیده یاندا ته لاقیان بدن، واته: له جهیز پاک بن و له و پاکیه شدا میرد له گه لیا دروست نه بو بیت. له فەر مووده یه کدا هاتوه: ((فلیطلقها طاهرا قبل ان یمسها، فتلک العدة الی امر الله تعالی ان یطلق لها النساء)) بوخاری (فتح الباری: ۲۵۱/۸) موسلم: ۱۰۹۴/۲.

واته: نه گهر ژنت ته لاقدا، له پاکیدا و پیش چوونه لای ته لاقی بد، مهر نه وه یش که خوا فەر مووی: ژنان له کاتی عیده یاندا ته لاق بدن. ﴿واحصوا العدة﴾ حیسابی سه ره تا و کوتایی عیده یان به وردی بر میزن، تا لیقان تیک نه چی و ژنه که یش به عیده وه زۆر نه مینیت هوه، نه وه توشی زیان ببی ﴿واتقوا الله ربکم﴾ و له خوی گه وه و په روه دگارتان بترسن و سنووره کانی مه شکین و گویرایه لی بن ﴿لا تخرجوهن من بیوتهن﴾ له خانووه کانیاندا دهریان مه کن پاش ته لاقدان، تا عیده یان ته واو نه بیت، واته: له پیش ته لاقداندا له کوئی ده ژبیان با مهر له وی بمیننه وه ﴿ولا یخرجن﴾ ژنه کانیش بوخویان به بی په زامه ندی له مال دهر نه چن، چونکه هیمان به سراونه ته وه به پیا وه وه ﴿الا ان یاتین بفاحشة مبينة﴾ مه گهر کاریکی خراپی ناشکرا بکن. (ئین عه باس) و مه ندی له ها وه لانی تر نه لین: مه به ست به (فاحیشه) زیناو، هه مو جوړه په فتاریکی تری دزیو نه گونجاوی نه و ژنه یه. نیمامی (شافعی) نه لی: مه به ست به و (فاحیشه) یه، جنیو و دم دریزی ژنه که یه له گه ل خزم و کهس و کاری

سورة الطلاق
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تَخْرُجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ﴿١﴾ فَإِذَا بَلَغَ الْأَجَلُ مِنْ مَسْكُونَةٍ يَمَعْرُوفٍ أَوْ فَأَرْقُوهُنَّ يَمَعْرُوفٍ وَأَشْهَدُوا ذَوِي عَدْلٍ مِنْكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَٰلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ﴿٢﴾ وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ﴿٣﴾ إِنْ اللَّهُ بَلَّغَ أَمْرَهُ فَقَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ﴿٤﴾ وَالَّتِي يُسَرِّقُ مِنَ الْمَخِضِّ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ أَرَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَالَّتِي لَمْ يَخْضَنَّ وَأُولَتْ الْأَحْمَالُ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ﴿٥﴾ كَذَٰلِكَ أَمَرَ اللَّهُ أَنْزَلَهُ إِلَى كُتُبِهِ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ﴿٦﴾ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ لَا تَجْزِي مَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ

میړده کهیدا. نه و کاته با له وی نه مین و بچن بۆ مالی مه حرمی خویان ﴿وتلك حدود الله﴾ و نه مه یه بهرنامه و سنووره کانی خوا له باره ی ته لاقه وه هوشیار بن! دهست دریزی نه کن ﴿ومن يتعد حدود الله فقد ظلم نفسه﴾ مه رکه سیك له بهرنامه و سنووره کانی خوا تیپه پری، بیگومان سته می له خو یکردو وه و سنوری خوی به زاندو وه ﴿لا تدری لعل الله يحدث بعد ذلك أمرا﴾ تو چووزانی دوا ی ته لاقدان که چیده بی؟ له وانه یه خوی کارزان کاری تازه پیش بینیت: ژن و پیا وه که په شیمان ببنه وه بۆ یه کتر، نه و کاته دهست بکنه وه به ژن و میړدی خویان و ژبیانکی نوی، بویه ده لین: با له خانووه کانی خویاندا بمیننه وه و دهر نه چن.

له گهل ته لاق دراودا به تهرزیکي په سهند مامه له بگهن:

﴿فابذا بلغن اجلهن﴾ چا که نزيکيو- دواى يهک ته لاق، يان دوو ته لاق- عيده ديان ته واو بېي ﴿فامسکوهن بمعروف او فارقومن بمعروف﴾ نه وسا يان به باشي پايانگړن و بيانننه نو ه ژير نيکاحي خوتان ، هاوړي له تهک هلس و کهوتي چاک و رهفتاري باشد، يا خود وازيان ليښنن و لييان جيا بېنه وه به چاکي، نه وانيش عيده دى خو يان ته واو بگهن و هر چييان نه که وپته لاتان به شيوه يهکي شمريعي بيانده ني له ماريي و.. هتد ﴿واشهدوا ذوى عدل منکم﴾ وېو نه نجامداني هردوو باره که: (گيړانه مويان، يان ته لاق دانيان به يه کجاري) دوو که سي دادگرو دادپه روه له خوتان بگرنه شايد ﴿واقيموا الشهادة لله﴾ نيوه يش - نهى شاهيده کان- بهرک وپيکي بو خوا شايه تي بدن ﴿ذلکم يوعظ به من کان يؤمن بالله واليوم الآخر﴾ نه وانه باسکران په نديکن ، ناموژگاري نه وکه سه يان پيښه کړيت باوهړي به خواو به پوړي دوايي ه بېي ﴿ومن يتق الله يجعل له مخرجاً﴾ هر که سيک له خوا بترسي و سنوره کاني پياړيزي، خوا د هرووي خيري ئي نه کاته وه ﴿ويرزقه من حيث لا يحتسب﴾ وه پزق و پوړي ده داتي له شوي نيکه وه که خو يشي گوماني نه د هبرد، واته: پيښموني دوزينه وه پيگاي ژياني ده کات ﴿ومن يتوكل على الله فهو حسبه﴾ وه هر که سيک پشت به خوا بيه ستى دواى به کار هيثاني هوکار، نه وه ته نيا خواي به سه و کاروباري بو ناسان ده کات ﴿ان الله بالغ امره﴾ چونکه بيگومان هر چي خوا برياري له سره بيت، هر نه نجامي ده داو ده يگه يه نيته جي ﴿قد جعل الله لكل شى قدراً﴾ به راستي بو ه مووشتيک خوا کات و نه انداز يه کي ديار يکړد وه: خوشي دي، ناخوشي، هردو وکيان ته واو دېن و نه برېنه وه.

ژناني مه يووس له عوزرو، نه وانه شيان عوزر ناشون:

نينجا پاش نه وه له سووره تي (به قهره) دا عيده دى نه وژنانه ي باسکر د حهيزيان هيه وده که ونه بې نويزي، نيسي تا ديته سهر باسي عيده دى نه و ژنانه هيشتاي به ته مه من مندان، وه يان پيرن و حهيزيان نه ماوه: ﴿واللانى ينسن من المحيض من نسانکم ان ارتبتم﴾ نه و ژنانه تان که بې هيوا دېن له بهر پيري له تيکه وتني (حعين)، نه گهر گومان تان هه بول وه نه اندازي عيده که ياندا ﴿فعدتهن ثلاثة اشهر﴾ نه و عيده ديان سي مانگه ﴿واللانى لم يحضن﴾ وه عيده دى نه وانه ش که هيشتا حهيزيان نه بينيوه له بهر باق نه بوون، يان هر هو به کي تر، هر سي مانگه ﴿اولات الاحمال اجلهن ان يضرعن حملهن﴾ عيده دى نه وژنانه ش دوو گيانن، نه و کاته يه منداله که يان دانه ني، نيتر ته لاق درابن، يان ميړديان مرديت ﴿ومن يتق الله يجعل له من امره يسراً﴾ وه هر که سيک خو پياړيزي له بې فرماني خوا، نه و يش کاروباري بو ناسان نه کات ﴿ذلک امر الله انزله اليکم﴾ نه و ي باسکر له حوکمي ته لاق و عيده دى ره جعت، فرماني خوايه بو نيوي دايبه زاندوه کاري پي بگهن ﴿ومن يتق الله يكفر عنه سيئاته﴾ وه هر که سيک له خوا بترسي و کار به تاعه تي خوا بکا، خواش له گونا که کاني پاکی نه کاته وه و چاوپوړي ئي ده کات ﴿ويعظم له اجرا﴾ پاداشتيکي فره گه وړي پيښه خشيت.

ژناني ته لاق دراو چون دستان دېروا جيبان بگهنه وه:

﴿اسکنوهن من حيث سکنتم من وجدکم﴾ نه و ژنانه ي ته لاق تيکيان ماوه، يان دوو ته لاق، به پي تواناو ده سه لاتان لهو جيگه ي خوتان سکونه تان تيا کړدوه دايان ني و تفاقي باشيان بو دايين بگهن ﴿ولا تضاروهن لتضيقوا عليهن﴾ زيانيان پي مه گيه نن، تا ته نگه تاويان بگهن له نه فقه و له جيگه دا بو نه و ي ناچار يان بگهن به دهر چوون له ماله کانيان ﴿وان کن اولات حمل﴾ و نه گهر نه و ژنانه دوو گيان بوون، نه گهر چي سي ته لاقه ش درابن

﴿فَانْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ * ئىۋە نەفەقەيان بېكىشىن و بەخىۋيان بىكەن ھەتا سىكەكەيان دائىنەن، واتە: ئەگەر ژنە تەلەقدراۋەكە دوۋگىيان بوو، ئەۋە دوۋشتيان لەسەرتانە: جىگەي سىكۈنەت و، بەخىۋىكردن و نەفەقە ﴿فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ اجْوَرَهُنَّ﴾ * ئىنجا ئەگەر ئەۋ ژنە تەلەقدراۋانە - پاشدانانى مندالەكە - شىريان بە مندالەكانتان داۋ گۆشيانكردن، ئەۋا حق وكرىي خۇيان بەدىنى. واتە: ئەگەر ژنە تەلەق دراۋەكە داۋاي كرىيكر، ئەبى پياۋەكە كرىي شىرپىندانەكەي بداتى ﴿وَاتَمَرُوا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوفٍ﴾ * دەشكرى لەناوخوتاندا بەشيوەيەكى جوان و پەسەند راۋىژ بىكەن و رىك بىكەن، ژنەكە بە رىك وپىكى شىرەكە بداۋ. پياۋەكەش كرىكەي بدات، واتە: كەسىيان زىيان بەمندالەكە نەگەيەنەت ﴿وَإِنْ تَعَاْسَرْتُمْ فَعِسْرَضِعْ لَهُ أُخْرَى﴾ * خۇ ئەگەر يەكترتان تەنگەتاۋ كرىدو پىكنەھاتن، واتە: باۋەكە ئەۋەندە كرىي، نەئەدا، دابىكەكەش داۋاي زىاترى ئەكرد، يان شىرى

۱- بهر واهت له وه دهچي که ژناني ته لاقدر او مافي
سوکنيان هه يهو پيوسته سوکنيان بو دايين بکريت.

۲- ژندی دوو گیان هه تا سکه که ی داد نهیت، دهبی نه فه قه ی بکیشری، چونکه سهرقاله به حه ملی کا براهه وه.

۲- ته‌لاقدراوی ره‌جعی، له‌حوکمی ژنی کابرای ته‌لاقدردایه، که‌وابوو وه‌کو سوکنای واجیبه نه‌بی نه‌فه‌قی‌شی بداتی، به‌ئی وایه، به‌لام سه‌بارت به‌ژنی ته‌لاقدراو به‌ته‌لاقی بائین، لای ئی‌مامه‌کان خیلاف وقسه‌ی جیا‌وا‌ز هه‌یه: ئی‌مامی (شافیعی) - رحمه‌تی‌خوا‌ی لی‌بی‌ت - ده‌ئی: حقه‌ی نه‌فه‌قه‌ی نه‌یه، چونکه په‌یوه‌ندی به‌میرده‌که‌یه‌وه نه‌ماوه. ئی‌مامی (ئهبو‌وحه‌نیه) - رحمه‌تی‌خوا‌ی لی‌بی‌ت - ده‌ئی: حقه‌ی نه‌فه‌قه‌ی هه‌یه.

٤- ژنی می‌رد مردوو تهنه‌ها حه‌قی سوکنای هه‌یه‌و. هه‌قی نه‌فه‌قه‌ی نیه. واته‌ده‌بی له‌وشوینه‌دا بمینیته‌وه پیش جیابونه‌وه تئیدا یوه، مه‌گه‌ر مانیه‌کی شه‌رعی هه‌بی.

شارو گوندىكى زور لە خوا ياخييون وبه هيلاك چوون:

پاش به كارهيئانى ئەو وشەي (تەقوا) يە لەم سوورەتەدا لە نىوان باسكردنى ئەحكامەكاندا ، دىتە سەرئەوھى كە ئەگەر سەرپىچى بگەن، ئەوا ەك گەلانى رابردوويان بەسەر دىت: ﴿ **و كائين من قرية عتت عن امر ربها ورسلا** ﴾ و زۆرىك لە ئاوايى و شارنشىنەكانى پىتشوو ، لەفەرمانى پەرورەدگاريان ياخييون و ، گوڤرايەلى پەيامبەرانيان نەكرد.

بىژەي (كائين) لە ھەر جىگايەكى قورئاندا ھاتبى بەماناي (كەم) ، واتە: بۆ (تەكثير) ە ەك بلىي: زۆرى، ەك دەفەرموي: (وكائين من نبى قاتل)، خەلىلى نەحويى زان ئەلى: (ھى اى دخلت عليها كان للتشبيه وبنيت معها فصار في الكلام معنى كم، صورت في المصحف نونا...)، بۆ ئەم روونكردنەو دەتوانى سەيرىكى تەفسىرى (قورتوبى) ئايەتى (۱۴۶) ى آل عيمران بگەيت. ﴿ **فحاسبناها حسابا شديدا** ﴾ جائىمەش زۆر بەتوندى لىمان پىرسىنەو: سزاي برسيتى و قات وقرى و ، بەردەبارانمان پىچەژين ﴿ **وعذبناها عذابا نكرا** ﴾ ە بەسزايەكى توندوډژوار ئازارماندان ﴿ **فذاقت وبال امرها** ﴾ ئەوسا سزاي تالى كوفرو كارى خراپىخويانيان چەشت و گىرۆدەبوون ﴿ **وكان عاقبة امرها خسرا** ﴾ وسەرەنجامى كارەكەشيان، واتە: سەرپىچىكەيان زيانكى گەرەبوو بويان ﴿ **اعد الله لهم عذابا شديدا** ﴾ ولەپاشە روژيشدا خوا سزايەكى سەخت و توندى بۆ نامادەكردوون ﴿ **فاتقوا الله يا اولى الالباب** ﴾ دەسا لە نافەرمانى خوا بترسن ئەى ھوشمەندەكان! ﴿ **الذين آمنوا** ﴾ بەتايبەت ئەوانەتان كە باوەريان ھىناوہ ﴿ **قد انزل الله إليكم ذكرا** ﴾ بەراستى خوا قورئانكى دابەزانووە بۆتان، دەسا ئەبى زياتر ھوشياربن ولەخوا بترسن و فەرمانەكانى ئەنجام بەدن.

پىغەمبەر لە تارىكيبەكان دەرتاندىنى:

﴿ **رسولا يتلوا عليكم آيات الله مبيناتا** ﴾ وپەيامبەرىكى پاىبەرزى ئاردووە ئايەتە روونەككەرەكانى خواتان بەسەرا ئەخوينتتەوہ ﴿ **ليخرج الذين آمنوا و عملوا الصالحات من الظلمات إلى النور** ﴾ ھەتا ئەوانەى باوەريان ھىناوہو كارو كردهوھى چاكيان ئەنجامداوہ، لەتارىكيبەكانى كوفرو ئەزانى وگومرايى دەريان بىنى بۆ رووناكى ئيمان ﴿ **ومن يؤمن بالله ويعمل صالحا** ﴾ ە ھەركەسيك باوەر بىنى بە خواو كارى چاك ئەنجام بدات ﴿ **يدخله جنات تجري من تحتها الأنهار** ﴾ خوا ئەيباتە باخەكانى بەھەشتەو كە لە ژىر بنكى دارەكانيانەوہ ئاوو و رووبار دىت و دەروا ﴿ **خالدين فيها أبدا** ﴾ بەھەميشەييش تىياندا ئەمىننەوہ ﴿ **قد احسن الله له رزقا** ﴾ بەراستى خوا رزق و رۆزيەكىپاكى چاكى بۆفراوان دەكات لەبەھەشتدا.

زانستى خوا دەورەى ئىوھى داوہ:

﴿ **الله الذى خلق سبع سموات** ﴾ ھەرخوا خويەتى ھەوت ئاسمانەكانى فەراھەم ھىنا ﴿ **ومن الأرض مثلهن** ﴾ و لە زەويش ەك ئەوانىدروستكرد، واتە: زەويش ەك ئاسمانەكان ھەوت چىنە! زانايان لەمە پىش ئەيانت: زەويى تائەگاتە ناوەرۆكەكەى ھەوت چىنە، بەلام ئىستا ئەھلى عىلم ئەلین: شەش گوڤتر ەكوئ ئەم كورەيەى ئىمە ھەيە و گيانلەبەرانى تىدا دەژىي و لە ھەولى ئەوھدان بياندۆژنەوہ بەلام لەراستيدا خوا خوى چاك ئەزانى، پىغەمبەريش ﷺ دەفەرموي: ((من ظلم قيد شبر من الأرض طوقه من سبع أرضين)) فتح البارى: ۱۲۴/۵، مسلم: ۱۲۳۲/۳، واتە: ئەوى بەئەندازەى بستىك لە زەويى خەلك داگيرىكا، روژى قيامەت ھەر ھەوت نەوہمە زەوييەكە دەكرى بە تەوق و دەكرىتە مىلى ﴿ **يتنزل الأمر بينهن** ﴾ فەرمان و بىريارى خوا لەنىوان ئەو ئاسمانانەدا دادەبەزىت ﴿ **لتعلموا ان الله على** ﴾

كل شئ قدير) تابزانن كه به راستی نه خوايه دهسه لاتی به سهر هه موو شتیكداهیه و هه رچی بیهوی نه یكات (وان الله قد احاط بكل شئ علما) وهیگومان زانست و زانیاری نه خوايه دهوړی هه موو شتیکی داوه، واته: ناگاداری کاروباری بوونه وهره و هېچ شتیکی لیناشاریتوه، جاکه وابوو نیوهیش زیاتر له خوا بترسن و سنووره کانی مه به زینن.

له (۲۷) ی رهمه زانی (۱۴۱۷) ک بهرامبر به (۱۹۹۷/۲/۵) پاش نویژی به یانی.

له نووسینی نهم سوورته بوومه وه.

*** **

۶۶- سوورته (ته حريم به

مه ده نییه و (۱۷) نایه ته

به ناوی خوی به خشنده میهر بیان

نهم سوورته پاش سوورته (حجورات) هاتوته خواره وه، له چهند قهزیه یه کی گرنګ باس دهکات که په یوهندیان به نیو مالی په یامبرو ﷺ و هاوسره کانی هره هیه، باس دهکات که په یامبر ﷺ له بهر رازیکردنی دای به ندی له هاوسره کانی، خاتوو (ماریه) ی قیبتی له خوی حه رامکرد! پاشان خوا سه بهارت بهو کاره که پیغه مبر ﷺ نه جامیدا، گله یی لیده کاو ده فرموی: نه ده بوو ناواخوت ناره حه و ته نگه تاو بکهیت، نینجا باسی خه تهری بلاوکردنه وهی کاره نه نییه کانی نیوان ژن و میړدهکات! چونکه نه بیته هوی تیگچوونی ژبانی ژن و میړد... به وهش نمونه دینیته وه که په یامبر ﷺ نه نییه کی خوی لای خاتوونه (حه فسه) درکاند، که چی نه ویش دای به گوئی (خاتووعانیشه) دا، له کاتیکدا که پیغه مبر ﷺ به (حه فسه) ی فرموو بوو: لای هېچ که سی نهیدرکینی، نیتروایی قسه که ماله و مال گه راو بوو به دهنگ

و باسی مالان، بویه په یامبر ﷺ تووړه بوو و خه شم و رکی لیه له ساو نیازی ته لافدانی کرد! هر نهم سوورته هیزشیکی سهخت دهکاته سهر نه وانه که له سهر شتیکی بچوک دلی په یامبر بیان ﷺ رهنجان و ناره حه تیانکرد، کو تاییشی به هیثانی دوو نمونه دی: نمونه ی ژنیکی کافرو بی باوم، نه گهرچی له ژیر ماریه و نیکاحی پیاوکی صالح و موسلمانداوو، به لام نهو نزیکی و پیکه وه ژبانه یان هېچ که لکیکی پینه گه یاند، وه نمونه ی ژنیکی نیماندارو موسلمان، نه گهرچی له ژیر رکینی پیاوکی خراپه کارو بی باومردا بوو، به لام له بهر نیمان نه ستووری، کوفرو توغیانی میړده که ی زبانی نه گه یاند پی، وه له دوزه رخ رزگارو سهر فراز بوو.

ئەي پيغەمبەر! بۇ لەبەردى ئۆتكەن، جەلالى خواجەرام دەكەيت؟

﴿بسم الله الرحمن الرحيم * يا ايها النبي لم تحرم ما احل الله لك﴾ ئەي پيغەمبەر! بۇچى شتىك لەخۇت جەرام دەكەيت، خوا بۇ جەلال كىردى. ۱. رافەكەرانى قورئان دەلىن: پەيامبەر ﷺ كاتى لەمالى (جەفصە) خاندە دەيت لەگەل (مارىە) ھاوسەرييدا كۆتەيتتە، جا كە (جەفصە) خان گەپايەمە ئەمەي ديت، لىيكرەمە!! پەيامبەريش ﷺ ئەمەندە تەنگەتاو نازەحت بوو بەخاتوو (جەفصە) فرمود: لىم مەكە بەمەراو، بۇ كەسيشى باس مەكە، ئەمە لەبەرخاترى تۇ (مارىە) لەخۇم ياساگرە! پاشان خاتوو (جەفصە) يش بۇخاتوو (عائيشە) گىراپەمە! ئەمە پيغەمبەر ﷺ سويندى خوارد كە بۇمەريەك لەمىچيان نزيك نەيتتە، جاپاش (۲۹) رۇژ ئايەتى: يا ايها النبي لم تحرم ما احل الله لك هات. (دارە قوتنىي) رىوايەتيكرەمە. بەلام (ئىبن كەسير) ئەمە رىوايەتە بە مەيزو پەسەندەردەننى كە باسى خواردنى مەنگوينەكە دەكە، چونكە راي جەمەمەري زانايانى لەسەرە. ﴿تبغى مرضات ازواجك﴾ دەتەوى ئۆتكەن (جەفصە) وعائيشە) رازى بكەيت! ﴿والله غفور رحيم﴾ لەكاتىكدا خوا زۇر لىيوردەي مېرەبانە، نابىنى تۇ ئۆتكەن لەخۇ قەدەغە دەكەيت! خواش مۇلتەت دەمە لات مەيننەمە كەفارتى سويندەكەت بەدەيت ﴿قد فرض الله لكم تحلة ايمانكم﴾ بە راستىي خوا مەلۇەشاندەمە و كىردەمە سويندەكانتاني بەكەفارت بۇشەرەاندن، ئەمە پەيامبەريش ﷺ لەكەفارتى سويندەكەيدا بەندەيەكى نازاد كىرد ﴿والله مولاكم﴾ وخواش گەرەمە يارمەتيدەرتانە ﴿وهو العليم الحكيم﴾ مەمەريشە زاناي كارزان، مەمە شتىك بەپىي مەزەمەندىي بەندەكانى خۇي دەكەت.

دەيى ئۆتەن نەيتى مەريان پەمەن:

﴿وان اسر النبي الى بعض ازواجه حديثا﴾ ئەمە مەش كە پەيامبەر ﷺ قەسەيەكى نەيتىلاي مەندى لە ئۆتكەن (واتە) لاى خاتوو (جەفصە) دركاندو پىيگوت: وا لەبەر تۇ (مارىە) لەخۇم ياساگرە، دەساتۇش بلاوى مەكەمە! ﴿فلما نbat به﴾ جا كە خاتوو (جەفصە) مەمەلەي گەياندە خاتوو عائيشە ﴿واظهره الله عليه﴾ وخوايش پيغەمبەري ئى بەمەكەردو تىيگەياند كە: (جەفصە) نەيتىكەتە باسكەمە ﴿عرف بعضه واعرض عن بعض﴾ پيغەمبەر ﷺ مەندىكى بۇخاتوو (جەفصە) باسكەمە، روى لە مەندىكى مەريان باسى نەكەرد وخۇي لىيى ناگا كىردو نەيدايەمە مەريان، چونكە پەمە مەلۇەتووەكان زۇرجار لەمەندى شت خۇيان بى ناگادەكەن مەريان شكىنى ناكەن، مەمە چەندجوان ئەلى: ﴿ما زال التغافل من شيم الكرام﴾ يان دەلىن: ﴿ما استقصى كريم قط﴾ واتە: مەريان پەمە شەرەمەند بە دواي مەمە شتىكدا نەيت! ﴿فلما نbat به﴾ ئىنجا كە (جەفصە) ئىيى تىيگەياندو پىيگوت: تۇقسەي مەن بردۆتە مەريان ﴿قالت من انباك هذا﴾ بەمە سەمەريەمە مەمە گوتى: باشە كى ئەمە مەمەلەي پىيگەياندەيت؟ پىيى وابوو خاتوو عائيشە بوو! ﴿قال نباني العليم الخبير﴾ پەيامبەر ﷺ فرمود: مەمەريشە زاناي بەمەكە مەمە مەريان ناگادەكان مەريان.

ئۆتەن نابى شوومەكانيان تەنگەتاو بكەن:

پاش ئەمەكە پيغەمبەرنازارو بىزارىكى زۇردرا لە لاين ھاوسەريەكانىمە، خواي مېرەبان رىگەي تەمەمە پەشيمانى دەخاتە مەمە خىزانەكانى پىيان دەمەمە: ﴿ان تتوبا الى الله﴾ ئەمە ئىمە (ئەي جەفصە، عائيشە!) تەمە بكەن لاى خواو لەمە مەمە و كەوتەيە پەشيمان مەمە، ديارە كارىكى باشتان ئەمەمەمە، خۇتان لە تەمەمەمە خوا لادامە ﴿فقد صغت قلوبكما﴾ چونكە مەمە راستىي مەمەمە بەمەمەمە بۇ پەيامبەر ﷺ دلتان لە مەمە لايدا ﴿وان

تظاہرا علیہ وە ئەگەر پشتگیری یەکتەر بکەن لە دژی پیغمبەر، چاک بزانن کە هیچتان پێناکری و دەرهقهتی نایەن **فان الله هو مولاہ** ئەو بەراستی خوا خۆی پشتیوانیەتی **وجبریل وصالح المؤمنین** هەروا جبریل و برۆادارە چاکەکانیش، وەکو (ئەبوبەکر عومەر) **والملائكة بعد ذلك ظہیر** و فریشتەکانیش - سەرەرای خواو جویرئیل و ئەبوبەکر عومەر - هەر هاوکار و پشتیوانن **بوی** **عسی ربه ان طلقن** ئەگەر پەیا مەبەر **بپیری** تەلاقانتان بدات، ئەوا دلنایان خوا **ان یبدله ازواج خیرا منکن** کە لە جیاتی ئێوە ژنانی باشتەری پێبەخشیت **مسلمات** ژنانی موسلمان و ملکهچ **مؤمنات** و باوەردار **قانتات** و بەرفەرمان و گۆنرایەل **تائبات** و تەوبەکارو گەراوە لە کوفرو شیرک **عابدات** و عیبادهتکارو خواپەرست **سائحات** و روژووگر، یان گەشتوگەرکارو کۆچکەر بۆلای خواپەیا مەبەر **یان** بۆهەر جیگایە کە پێویست بێ کۆچی بۆکەن **ثیبات** و **ابکارا** لە بیوه ژن و کێژان، بەکورتیی: ئەر ئێوە ئەوەندە دەردەسەری ئەو بدەن و، تەنگەتاوی بکەن، لەوانە یە تەلاقانتان بدات، لیقان جیا ببێتەوه، دیارە ئەوکاتەش خوا ی گەرە چەند ژنیکی زۆر باشتەر لە ئێوەی دەدات... دەسا بەویارە گرژییو ئالۆزییە کوتایی بینن.

خاوو خیزانتان لە ناگری دۆزەخ پیاوین:

ئینجا بە شیوهیەکی گشتیی نامۆژگاری نیمانداران و موسلمانان دەکا و ئەفەرموی: **يا ايها الذين آمنوا قوا انفسكم واهليكم نارا** ئەو ئەوانە ی باوەردان هیناوه! خۆتان و ژن و مال و کەس و کارەکتان پیاوین لە ئاگری **وقودها الناس والحجارة** سووتەمەنیەکی جەستەولاشە ی مروی کافروبەردی گوگرده، یان ئەو بەردانەن خەلکی دەپەرستن، مەبەست ئەو یە کە زۆر بلیسەدارو بەگرو گەرمە، وەک ناگری ئەم دنیا نیە کە تەنها بەداروبە چیلکە هەلگیرسی، بەلکو ئەو یە بەرد زیاتەر گڕدەگری و بلیسە ئەسینی! بۆیە پیغمبەر **فەرموی: هەرکە منالان گەیشتنە حەوت سالان، نوێژیان پێ بکەن، خۆ ئەگەر گەیشتنە دەسالە و نەیانکرد، دەبی ئەسەر ئەو لیان بدن. پێشەوا ئەحمەد: ۴۰۴، تحفة الاحوذی: ۴۴۵.** **عليها ملائكة غلاظ شداد** کۆمەلە فریشتە یەکی زبزو توندو تیز بەسەر یەو، هەر چەندە داوای بەزەبیان لی بکری کەلکی نیە **لا يعصون الله ما امرهم** نافەرمانی خوا ناکەن لە هەرشتیک فرمانیان پێکا **ويفعلون ما يؤمرن** و هەر فرمانیکیشیان پێ بسیپیری، بە خیرایی ئەنجامی دەدەن. بەلێ، بەرپرستی بەرامبەر بەخزم و کەس و کارو منداڵ و ژن، بنەمایەکی زۆر گرنگە لە دینی ئیسلامدا، بۆیە پیغمبەری نازیمان (محمد) **فەرموی: ((كُلُّكُمْ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ))** متفق علیه، واتە: بەرامبەر بە خوارتر لەخۆتان، هەموو شوان و بەرپرسن، دیارە هەریەکەش - هەر لەشوانیکەوه تا ئەمرو سەرکاریک - دەبی بە ئەندازە ی دەسەلاتی خۆی ئەرکەکانی سەر شانی خۆی ئەنجام بدات.

روژی سەلا برۆویانوی خوانەناس وەرناگیری:

يا ايها الذين كفروا لا تعتذروا اليوم ئەو ئەوانە ی کافرو بی پروابوون! ئەمرو (روژی قیامت) برۆ بیانوو مەهیننەوه بۆ تاوانەکانتان، چونکە هیچ بیانوویەکتان ئی وەرناگیری **انما تجزون ما كنتم تعلمون** بەراستی تەنها بەپێی ئەو کارو کردەوانە پاداش دەدرێنەوه کردووتان.

به راست و به هق بگه پرنه وه بهرمو خوا:

به هوی نه و گپو گرفته وه له ناو خیزانه کانی پیغه مبهردا ﷺ رویدا، خوا باسی په شیمان بوونه وه نه کاو ده فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا﴾ نهی نه وانهی باوه پرتان هیناوه! بگه پرنه وه بولای خوا به ته و بهر گه پرانه ویه کی نیجگاری، واته: به شیوه یه، نیتر جاری کی تر نه گه پرنه وه سهر نه و تاوان و گونا هانه، له پیشه و (عومه) یان پرسى: ته و بهی (نه صوح) چیه! فرموی: ته و بهی (نه صوح) نه و بهی که نه و که سه تاوانکاره له تاوانکانی په شیمان بیته وهو جاری کی تر نه گه پرنه وه سهریان، چون شیر هه رکه له گوانی ناژه له که هاته دهر، جاری کی تر ناگه پرنه وه بوگوانی ناژه له که **﴿یسی ربکم ان یکفر عنکم سیناتکم﴾** دلنیابن - نه گهر ته و بهی

ناو بکه ن - په روه ردگارتان له گونا هه کانتان خوش ده بیت **﴿ویدخلکم جنات تجری من تحتها الأنهار﴾** و ده تانباته ناو چه ندین باخی به هه شته وه که له ژیر بنکی داری دره خته کانیانه وه ناو رووبار به خویم ده و ات **﴿یوم لا یخزی الله النبی والذین آمنوا معه﴾** له و روزه دا (روژی قیامت) خوا په یامبهرو نه وانهی باوه پرتان هیناوه ریسواو سهر شوپ ناکات **﴿نورهم یسعی بین یدیهم وبایمانهم﴾** له بهر ده میانه وهو له لای راستیانه وه به سهر پردی (صراط) دا پیسی ده پون **﴿یقولون ربنا اقم لنا نورنا﴾** و ده لیز: په روه ردگاری نیمه! نور و پرووناکیه که مان بو ته و او بکه و بهر ده و امبیت **﴿واغفر لنا﴾** و لیمان خوش ببه **﴿نک علی کل شیء قدیر﴾** به راستی تو به سهر هه موو شتی که دا به توانیت، پیغه مبه ریش ﷺ نه فرموی: ((اللهم لا تخزنی يوم القیامة)) نه حمده: ۲۳۴/۴، خواجه! له روژی قیامت دا نابروم نه چیت.

له گهل خوانه ناس و دوورازیدا بجه نکه:

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ﴾ نهی په یامبهرا!

ﷺ به شیر له گهل کافراندا بجه نکه و به به لگهش له گهل دوپروه کاندان ناخافتن بکه **﴿واغلظ علیهم﴾** و توندو تیز به له سهریان، به شکو شه و که تیان بشکی **﴿وماوام جهنم﴾** جی و نه نوشیان دوزه خه **﴿وبئس المصیر﴾** و خراپ جیگایه دوزه خ بو تاوانباران.

نیمانی نیماندار که لکی به کافر نادا:

﴿ضرب الله مثلا للذین کفروا امرأة نوح وامرأة لوط﴾ خوا نموونه یه که ده هیئت ته و بو بی باوه رده کان به ژنه که ی (نوح) و ژنه که ی (لوط)، هه تا تی بکه که هه رچه نده تی که ل و نریک بن له موسلمانانه وه که ل وهر ناگرن **﴿کانتا تحت عبدين من عبادنا صالحین﴾** که له ژیر نیکاخی دوو به نده دا بوون له به نده صالح و چا که کانی نیمه، واته: (نوح) و (لوط) سه لامی خویان له سهر بیت **﴿فخانتاهما فلم یغفیا عنهما من الله شیئا﴾** جا گزی و خیانه تیان

نورهم یسعی بین یدیهم وبایمانهم

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ يُكْفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُم جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتِمِّمْ لَنَا نُورَنَا وَاعْفُ رْكُنَا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٨٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا جَاهِدُوا الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٨٩﴾ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَامْرَأَتَ لُوطٍ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادٍ صَالِحِينَ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْفَرْ عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّاخِلِينَ ﴿٩٠﴾ وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٩١﴾ وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَتَ فَرجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا وَصَدَقَتْ بِكَلِمَتِ رَبِّهَا وَكُنْتِ مِنَ الْقَائِمِينَ ﴿٩٢﴾

پيكردن، له نهجامدانی کاروباری ثایینی خوادا، لهبر نهوه دوو پهيامبره کهش نهیانتوانی شتيك لهسزای خويان ليدور بخه نهوه. (سيد قطب) نهلی: خیانه تی نهودوو ژنه خیانه ت بوو لهبانگه وازی نهو دووپه یامبره و. پروا نه هیئانیان بوو پییان، نهك شهروال پیسی وکاری درنو، وهك نهو و نهو دهلین! چونكه ژنهكی نووچ هروهك خهلكانی تر گالتهی بهنووچ وبه موسلمانان نهكرد! ژنهكی (لووط) یش خیانه تی لهمیوانه کانی دهكرد، هردم وکاتی میوانیکی هاتبا، نهو بهپهله هوالی بهخهلكی شارهكه نهدا. (ئین عیباس) نهلی: (ما بخت امرأه نبی قط) هیچ ژنه په یامبره ك قهت زیناو شهروال پیسی نهكردوه، (تهبری) یش له تهفسیری (فخانتاهما) دا دهلی: (ای: فی الدین) واته: خه یانه ته که یان له کاروباری دینداریدا بوو، نهك له مهسه لهی نه خلا قدا. ﴿وقیل ادخلا النار مع الداخلین﴾ دهره نجام له قیامه تدا پییان دهوتری: دهسابعنه ناو ناگری دوزخه وه لهگهله نهوانه دا دهچنه ناویه وه، جاکه و ابو هیچ جوړه نزیکیکه له پیوا چاکانه وه - نهگرچی په یامبره یش بن، بی نیمان و باوهر - که لك نابخش، دهسائیو هس نهی هاوسه رانی په یامبره ﷺ! دهست له نه زیهت و نازاری په یامبره ه لگرن، بهوه مه نازن که هاوسه ری نهون.

كوفری كافر زیان نادا له نیمانی نیماندار:

﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأةَ فِرْعَوْنَ﴾ هروهاخوا نمونه یهك به ژنهكی فیرعون (ناسیه) كچی (مزاحم) دینیتوه بوئه وانهی باوهریان هیئاوه، نهو ژنه نیمانداره هه چهنه نزیکی فیرعون بوو، بهلام فیرعون هیچ سوودو كهلكی له باوهرهكی وهرنهگرت و. نه میس چونكه ناچار بوو كوفری فیرعون زیانی به نیمانهكی نهگه یاند ﴿إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ﴾ كاتی وتی: پهروهر دگاره كه! لای خو ت له بهه شتدا مالیكیم بو دروست بكه ﴿وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ وه له دهست نهو هوزه سته مكارانهش رزگارم بكه.

مهریه م شهرمی خو ی له حرام پاراست:

﴿وَمَرْيَمُ ابْنْتِ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا﴾ وه خوا نمونه یه می تر دینیتوه بهمهریه می كچی (عیمران) نهو ژنه ی داوینی خو ی پاراست له حرام ﴿فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوْحِنَا﴾ نینجا نیمهش له ری نهو (روح) هی خو مانه وه (جوبریل) فوومان پیاكرد و دوو گیان بوو به عیسا سهلامی له سهری. (قال المفسرون): انه اراد بالفرج هنا الجيب.. لانه قال: ونفخنا فيه من روحنا، و جبريل ﷺ إنما نفخ في جيبها ولم ينفخ في فرجها. ﴿وَصَدَقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتِبَ﴾ وه نهو یش ددانی نا به هه مو و تهو فرمانه کانی خواو کتیبه کانیدا، نهوانه ی نارد بوونی بوپه یامبره رانی پیشین ﴿وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ﴾ وه بهردهوام له ریزی خهلكانی فرمانه برداردا بوو، هه زاران هه زار ساووی لی بیت. له فرموده كدا هاتوه كه نیمامی (بوخاری) و نیمامی (موسلم) هیئاویانه: ((كمل من الرجال كثير، ولم يكمل من النساء إلا آسیة امرأة فرعون، ومريم ابنت عمران، وخديجة بنت خويلد، وإن فضل عائشة على النساء كفضل الثريد على سائر الطعام)) فتح الباری: ۵۱۴/۶، مسلم: ۱۸۸۶/۴ - واته: خهلكی زور له پیوا و پینگه یش و کامل بوون، كهچی له ژنان ته نهو نهو چوار ژنه گه یشته كه مال: ناسیه ی ژنی فیرعون، مهریه می كچی عیمران، خه دیجه ی كچی خوهلید، وه فهزل و ریزی (عائیشه) یش بهسهر ژنانی تردا وهك فهزلی (تشریب) وایه بهسهر ته وای خوارده کانی تردا، دیاره نهو خوارده لای عمره بهكان زورخوش و به حورمهت بوو.

سویاسی بیپیان بو خوی دلوفان، لهبرامبر ته و او كردنی تهفسیری سوورتهی (ته حريم) وه.

كوتایی جزئی بیست وهشت - والله الحمد والمنة.

۶۷- سورہتی (مولک)

مہککے بیہو (۲۰) نایہ تہ

بہ ناوی خواہی بہ خشندهی میہرہ بان

نہم سورہتہ پاش سورہتی (طور) ہاتوہ، نہمیش وک سورہتہ مہککے بیہہ کانی تر، باسی نیمان و بیرو باوہرو نایدو لوزی نیسلامی دہکات، جگہلہوش لہسی شتی زورگرنگ و سہرہ کیی نہدی، وکو: گہورہیی و دہسہ لاتی بی سنوری خوا... ہینانہوی چہند بہلگہیک بویہ کخوہرستی، دہرہنجام وپاشہ روژی بی باوہران و، نہوانہی ململانی و نینکاری زیندور بونہوہ دہکن. بویہ کہمجار دہلیت: تہنہا خوا بہرہ، بلندہ، خاوہن دہسہ لاتی،

بالادہستہ، چاود یری بونہوہرہ، وہ نہومردن و ژینہش کہہیچ کہسیک وک پیویست پھی پی نہبردون، ہرہہ فرمان و ہریری نہون. نینجا باسی بہدینان و دروستکردنی ناسمانہکان دہکات، رازاندنہوی نہم ناسمانہی نزیکمان بہچہندین چراو نہستیرہی پرشنگذار. وہ لہ پاشہروژی حالی تاوانباران دہدی، نہو کاتہی کہ دوزخ بہ چاوی خویان دہبینن و چوینیش لہ رقا- ہرانہر بہ دوزمنانی خوا- خوی دہخواتہوہو خہریکہ لہت لہت بی...!! لہگہل ہہلہسہنگاندن و بہراوردیکیشدا لہ نیوان پاشہروژی بہواداران و بی بہروایاندا.

بیداری و ہوشیاری نہدات کہ تاخوا قاری لی نہگرتوون بکونہ خو. کوتایی دیت بہ ہرہ شہکردن لہوانہی کہ ململانی و چہلہحانی دہکن لہگہل پھیامہردا. جانہم سورہتہ ہرہوہک پیی دہلین سورہتی (مولک) پییشی دہلین: (الواقیۃ، المنجیۃ) چونکہ ہر کہسیک بہدلسوزیہوہ بیخوینی، نہوا لہ سزای گوڑ خوا رزگاری دہکات. پھیامہریش دہفرموی: ((ہی المانعة، وھی المنجیۃ،

تنجی من عذاب القبر)) ترمزی. وہ ہرہوہا لہروژی قیامہتدا تکا بوخوینہرہکیشی دہکا، وک پیغہمبہر دہفرموی: ((من القرآن ثلاثون آیۃ شفعت لرجال حتی غفرلہ، وھی: تبارک الذی بیدہ الملک)). نہبووداود.

مہزناہتہی خواو، دروستکردنی مردن و ژیان و، ناسمان و ہہسارہکان:

﴿بسم اللہ الرحمن الرحیم * تبارک الذی بیدہ الملک﴾ بہرہ، بلندہ، گہورہیہ نہو زاتہی دہسہ لاتی ہموو بونہوہری بہدہستہ ﴿وہو علی کل شیء قدير﴾ وہرہویشہ تواناودہسہ لاتی بہسہر ہموو شتیگدا ہیہ. پاشان ہریک لہ ناسہواری دہسہ لاتی خوا باس دہکاودہفرموی: ﴿الذی خلق الموت والحیۃ﴾ نہوخواہ کہ مردن و ژیانہی دروستکرد، نہوہتہ ہندی نہژیننی، ہندی نہمرینی، خو مردنیش گواستہوہیہ لہجیگاہیہکہوہ بو جیگاہیہکی تر، پاشان لہجیگاہی دووہدا ژیانیکی نوئی دہست پی نہکاتہوہ ﴿یلبلوکم ایکم احسن عملاً﴾ بونہوہی تاقیتان بکاتہوہ

سُورَةُ الْمُلْكِ

الْمُلْكُ وَالْحَيٰوةُ

سُورَةُ الْمُلْكِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾ الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيٰوةَ لِيَبْلُوَكُمْ اِنَّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَوٰتٍ طِبَاقًا مَّا تَرٰى فِي خَلْقِ الرَّحْمٰنِ مِنْ تَقْوٍ فَاَرْجِعْ الْبَصَرَ هَلْ تَرٰى مِنْ فُطُوْرٍ ﴿٣﴾ ثُمَّ اَرْجِعْ الْبَصَرَ كَرْرًا يَنْقَلِبْ اِلَيْكَ الْبَصَرُ حَاسِبًا وَهُوَ حَسِيبٌ ﴿٤﴾ وَلَقَدْ رَاْنَا السَّمَاءَ الَّتِي بَاعْصَنِيْجٍ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيْطٰنِ وَعَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ﴿٥﴾ وَلَئِنْ كَفَرُوْا بَرِيْهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَيَسَّ الْمَصِيْرُ ﴿٦﴾ اِذَا الْغَوَاقِبُ اَسْمَعُوْا لَهَا شَيْعًا وَهِيَ تَفُوْرُ ﴿٧﴾ تَكَادُ تَمِيْرُ مِنْ الْغَيْظِ كُلَّمَا اَلْفَىٰ فِيْهَا فَوْجٌ سَالَمٌ خَرْنَبًا الَّذِي لَا تَكُوْنُ نَذِيْرُ ﴿٨﴾ قَالُوْا بَلْ قَدْحَةٌ اَنَّا نَذِيْرُ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللّٰهُ مِنْ شَيْءٍ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا فِيْ ضَلٰلٍ كَبِيْرٍ ﴿٩﴾ وَقَالُوْا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ اَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِيْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿١٠﴾ فَاَعْرِضُوْا بِذُنُوبِهِمْ فَحَسْبُ لَاصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿١١﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّاجْرٌ كَبِيْرٌ ﴿١٢﴾

وَسُوْرَةُ الْمُلْكِ

۵۷

کامه‌تان کارو کرده‌ی چاکترو باشتره. پاشانیش به‌پینی نه‌وه پاداش وەرگریته‌وه. واته: تاقیده‌کرینه‌وه بو نه‌وه که خو‌ی و خه‌لکانی تر بزائن له نایینه‌دا چ کار‌ی نه‌نجام ئەدات. له سووره‌تی (۵۱:۵): «وما خلقت الجن والانس إلا ليعبدون». یان سووره‌تی: (۷/۱۱): «لیبلوکم ایکم احسن عملا...». هه‌مان مه‌به‌ست دووپات ده‌که‌نه‌وه ﴿وهو العزيز الغفور﴾ وه ته‌نها نه‌وه ده‌سه‌ل‌آتدار. (ئه‌توانی تۆله له هه‌موو که‌سیک وەر بگری، زۆریش گونا‌جپۆش و لی‌بورده‌یه، بو هه‌ر که‌سیک ته‌وبه بکاو په‌شیمان بێته‌وه و بگه‌رێته‌وه بۆ‌لای. ئینجا هه‌ندی تر له‌ده‌سه‌ل‌آتی خوا له‌م جیهان و بوونه‌وه‌ره‌دا با‌سه‌که‌، بۆیه نه‌فه‌رمووی: ﴿الذی خلق سبع سموات طباقا﴾ نه‌و خوا‌یه‌ی که حه‌وت ئاسما‌نی له‌سه‌ریه‌ک و چین چین - له‌گه‌ل به‌دی‌هینانی هیزی راکیشهر له نێوانیاندا - دروستکرد، بێ هیچ جو‌ره هۆیه‌ک که من و تۆ پیی بزاین، خوا‌ه‌نی (فی ظلال) ده‌لێت: ناتوانی بلێیت نه‌و حه‌وت ئاسما‌نه به‌و جو‌ره‌ن و به‌و شی‌وه‌یه‌ن، یان له‌ فلانه شت...! وه نابێ ئیمه به‌دوای تی‌وو‌رو بی‌نییه‌ی گه‌ردو‌ن‌نا‌سه‌کاندا ب‌روین، چونکه نه‌و جو‌ره تی‌وو‌رانه هه‌مووکات ده‌ست ئەده‌ن بو‌ گۆ‌ران و ده‌ستکاری و ب‌و‌چو‌نیکی نو‌ی، به‌تایبه‌ت رو‌ژ به‌رو‌ژ پشکاندن و ده‌رخست زیا‌تر ده‌بی‌ت. ئەم‌رو شتیک ده‌لێن، به‌یانی شتیکی دیکه. جا له‌به‌ر نه‌وه نابێ و ره‌وا نییه قورئان به‌سه‌ری‌ت به‌و جو‌ره بو‌ چو‌نانه‌وه.. وه ته‌نها نه‌وه‌نده به‌سه که له ته‌فسیری (سبع سموات) دا بلێن: حه‌وت چین ئاسما‌ن به‌لام بێ شیکردنه‌وه ﴿ما ترى فی خلق الرحمن من تفاوت﴾ له‌ناو دروستکراوه‌کانی (خوا‌ی) به به‌زه‌ییدا هیچ جو‌ره نا‌پێکی و نا‌ته‌وا‌ویییه‌ک نا‌بینی، به‌لکو له‌و په‌ری قایمی و مه‌حه‌که‌میان، جوانیی و ریک و پێکی و بێ عه‌ییی و نه‌م قه‌شه‌نگی ئاسما‌نانه و ده‌سه‌ل‌آتی بێ وێنه‌ی خوا‌ی به به‌زه‌یی له‌چه‌ند ئایه‌تیکی تردا با‌س کراوه، وه‌ک: «افلم ينظروا إلى السماء فوقهم كيف بنيناها وزيناها ومالها من فروج». یان ده‌فه‌رمو‌ی: (صنع الله الذی اتقن کل شی) (۲۷:۸۸). یان ده‌فه‌رمو‌ی: (الذی احسن کل شی خلقه.. (۳۲:۷). به‌لام له‌گه‌ل نه‌و هه‌موو ریک و پێکی‌دا پێش هاتنی قیامه‌ت تێک ده‌چیت، وه‌ک ده‌فه‌رمو‌ی: (إذا السماء انفطرت). یان ده‌فه‌رمو‌ی: (إذا السماء انشقت)، یان ده‌فه‌رمو‌ی: (یوم تشق السماء بالغمام).

﴿فارجع البصر هل ترى من فطور﴾ جا نه‌گه‌ر گومانیکت له‌وه‌دا هه‌بێ وتمان. چاو بگێره‌و بی‌بینه، بزانه هیچ قلیشیک ده‌بینی...؟ ﴿ثم ارجع البصر كرتین﴾ پاشان جار له‌ دوای جار چاوت بگێره‌و ب‌نو‌اره ﴿ينقلب إليك البصر خاسئا﴾ سه‌ره‌نجام ملکه‌چ ده‌بی و چاوت به‌ زه‌بوونی ده‌گه‌ریته‌وه و هیچ نا‌ته‌وا‌ویییه‌ک نا‌دۆزیت‌وه ﴿وهو حسیر﴾ و زۆر شه‌که‌ته‌وه‌یچ که‌م و کو‌پییه‌کی‌شی چاو نه‌کردووه ﴿ولقد زينا السماء الدنيا بمصابیح﴾ وه‌به‌ راستی ئیمه نه‌م ئاسما‌نه نزیکه‌مان به‌ چه‌ندین چرای پرشنگدار (ئه‌ستیره‌کان) رازاندۆته‌وه و زه‌ویشمان پێ‌رۆشن کردوونه‌ته‌وه، به‌تایبه‌ت له شه‌وه تاریکه‌کاندا سه‌یر بکه‌ن ﴿وجعلناها رجوما للشیاطین﴾ و تیربارانی شه‌یاتینه‌کانیشیان پێ‌ده‌که‌ین، نه‌وانه‌ی وا له‌سنو‌ور ده‌رده‌چن و نه‌یانه‌وی نه‌ینییه‌کانی بونه‌وه‌ر له‌ دم فریشته‌وه وەرگرن و پاشان مه‌ردمی پی چه‌واشه بکه‌ن.. واته: هه‌رکات ویستبێتیان نزیک ببه‌وه، ئیمه به‌ پزێسکی ئه‌ستیره‌کان سوتاندومان، وه له‌ ئایه‌تی (ولقد جعلنا فی السماء بروجا وزيناها للناظرين و حفظناها من کل شیطان رجیم. إلا من استرق السمع فاتبعه شهاب مبین) (۱۶/۱۵-۱۸). جه‌خت له سه‌ره‌وه‌حه‌قیقه‌ت و راستیه کراوه‌ته‌وه. ﴿واعتدنا لهم عذاب السعیر﴾ وه‌سزای سووتینه‌ریشمان له‌پاشه‌پۆژدا بو‌ ناماده‌کردوون.

جههه تنهم نیلدر اووه بؤ جههه تنه مییه کان؛

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ﴾ بؤ ئهوانهش به پیره وردگاریان کافر و بی باوه پر بوون، سزای دۆزهخ هیهه ﴿وَبُئْسَ الْمَصِيرُ﴾ که جیگایه کی زورخرابه دۆزهخ ﴿إِذَا الْقَوَا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهيقًا﴾ کاتی که فریده درینه نیویه وه دهنگیکی زورناساز و ناخوشتی ئی نه بیسن. (ثین عهباس) ئه لی: هیستر کاتی که جوی دهریتی پر مه وه دهنگیکی ئی ده بیسری، دۆزهخیش ئه وده مهی که کافران فری دهرینه نیویه وه هه مان دهنگ و پر مهی هیه، ئه وهیه پیی ئه لیز (شه هیق) ﴿وَمَنْ تَقَوَّرَ﴾ له کاتیکدا به وانیشه وه قولپ دها و هه لده چی و ده کولی منه جل ﴿تَكَادُ تَمَيِّزُ مِنَ الْغَيْظِ﴾ له داخی کافراندا خه ریکه له ت لبی و، له یهک بیته وه. به لی ئه م ئایه تانه و چه ندین ئایه تی تر روونی ده که نه وه که ناگر هه ست و پیژانی نی هیه وه، داوا و داخوازیش ده کات، وه ک فرمایشتی: (إذا رآتهم من مكان بعيد سمعوا لها تغيظًا وزفيرًا) (۱۲/۲۵). یان ده فرموی: (يوم نقول لجهنم هل امتلات وتقول هل من مزيد) (۳۰/۵۰). ﴿كَلِمَاتٍ لِّقِي فِيهَا فَوْجٌ مِّنْ دَرَجَاتٍ وَأَصْوَاتٌ لِّمَنُ فِيهَا كَمَوَازٍ زَفِيرٍ﴾ هه ردهسته و تاقیمک له بی باوه ران که فریده درینه نیویه وه ﴿سَالِمٌ خَرَزْتَهَا﴾ پاسه وانه کانی لیان دهرسن.

چاودیری و سه ره رشتی فریشته کان بؤ دۆزهخ له چه ند ئایه تی کدا پونکرا وه ته وه، بؤ نمونه: (عليها ملائكة غلاظ شداد لا يعصون الله ما أمرهم ويفعلون ما يُؤمرون) (۶/۶۶). ژماره ی ئه و فریشتانه ییش به ئایه تی: (عليها تسعة عشر) (۳۰/۷۴) یان به ئایه تی: (وما جعلنا اصحاب النار الا ملائكة وما جعلنا عدتهم الا فتنة للذين كفروا) (۳۱/۷۴) دیار ی کرا وه. ﴿إِنَّمَا يَأْتِكُم نَذِيرٌ﴾ ئایا ه یچ که سیکی ترسینه رتان له لایه ن خوا وه بؤ نه مات، تا له م پۆژه هوشیار تان بکاته وه دوو چاری نه بووبان... ﴿قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ﴾ به دلکی زورته نگه وه ده لیز: به لی به راستی ترسینه ر (پیغه مبه) مان بؤ مات و نامۆزگاری کردین، وه که نه فرموی: (وما كنا معذبين حتى نبعث رسولاً) (۱۵/۱۷). ﴿فَكَذَبُوا﴾ به لام ئیغه برومان پیی نه کردو به درۆز زمان زانی و باوه رمان پیی نه کرد ﴿وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ﴾ گوتمان: خوا ه یچ شتیکی بؤ ه یچ که سیک دانه به زانده وه له وه چی ﴿إِن أَنْتُمْ إِلَّا فِى ضَلَالٍ كَبِيرٍ﴾ وه نیویه له گومراییه کی گه ورده ان! ﴿وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ﴾ وه به چه سره ته وه ده لیز: وه نه گه ر ئیغه بیستبامان، یان تیگه یشتباین و نه قلمان خستباکار له دنیا دا ﴿مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ ئه و پؤ له قیامه تا نه ده بووینه ها و پیی دۆزهخ، به لام به داخه وه له چاوه گوی و دل سوودمان وه رنه گرت، ئه و له م رۆش ئه و قه ی دۆزهخ بووین، وه که نه فرموی: ﴿فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ﴾ جابه خه جاله تی وه ددانیان به گوناح و تاوانی خو یاندا نا ﴿فَسَحَقَ لَأَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ ده سا دووری له رحمه تی خوا بؤ دۆزهخیه کان، شیوا ی باسه له جیگایه کی تردا نه فرموی: (ختم الله على قلوبهم وعلى سمعهم) (۷/۲) یان ده فرموی: (إنا جعلنا على قلوبهم أكنة ان يفقهوه وفى آذانهم وقرا)، (۵۷/۱۸). یان ده فرموی: (إنا خلقنا الإنسان من نطفة امشاج نبتليه فجعلناه سميعا بصيرا) (۲/۷۶) یان ده فرموی: (قل هو الذى انشأكم وجعل لكم السمع والابصار والافئدة قليلا ما تشكرون) (۲۳/۶۷) یان (ولا تكونوا كالذين قالوا سمعنا وهم لا يسمعون) (۱۲/۸) یان (قالوا قد سمعنا لو نشاء لقلنا مثل هذا) (۳۱/۸) یان (وقال الذين كفروا لا تسمعوا لهذا القرآن والغوا فيه...) (۲۶/۴۱) یان ده فرموی: (ويل لكل افاك اثم يسمع آيات الله تتلى عليه ثم يصر مستكبرا كان لم يسمعها فبشره بعذاب اليم. وإذا علم من آياتنا شيئا اتخذها هزوا) (۹-۷/۴۵) یان ده فرموی: (وإذا تتلى عليه آياتنا ولى مستكبرا كان لم يسمعها كان فى اذنيه وقرا) (۷/۳۱).

ترسان له خوا به نه‌هینیی و په‌نهانیی:

ثنجا باسی پاداشتی فراوانی باوه‌رداران ده‌کاونه‌فهرموی: ﴿**إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ**﴾ به‌راستی نه‌و که‌سانه‌ی که به‌نهینیی و په‌نهانیی له په‌روم‌دگاریان نه‌ترسن، چونکه ده‌زانن که په‌نهان و نادیارلای نه‌و یه‌کسانه ﴿**لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ**﴾ لیخو‌شبوون و پاداشتیکی که‌وره‌یان بو‌هیه، نه‌م چه‌ند نایه‌ته‌ش گرنگی ترسان له‌خوا نیشان ده‌دن، وه‌کو ده‌فهرموی: (الذین یخشون ربهم بالغیب وهم من الساعه مشفقون) (۴۹/۲۱). یان ده‌فهرموی: (إنما یخشى الله من عباده العلماء) (۲۸/۳۵). یان ده‌فهرموی: (وإن من الحجاره لما یتفجر منه الأنهار وإن منها لما یشقق فیخرج منه الماء وإن منها لما یهبط من خشیه الله...) (۷۴/۲). یان ده‌فهرموی: (لوانزلنا هذا القرآن علی جبل لرایته خاشعا متصدعا من خشیه الله...) (۲۱/۵۹). یان ده‌فهرموی:

(من خشى الرحمن بالغیب وجاء بقلب منیب) (۳۲/۵۰) - ۳۲. یان (فالله احق ان تخشوه إن كنتم مؤمنین) (۱۲/۹). وه‌ده‌فهرموی: (الذین یبلغون رسالات الله ویخشونه ولا یخشون احدا إلا الله وكفى بالله حسیبا) (۳۹/۳۲). وه‌ده‌فهرموی: (الذین یؤمنون بالغیب) (۲/۲). ﴿**وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ**﴾ چ به‌سرت سرت قسه‌بکه‌ن، یان به‌ناشکرا، لای خوا یه‌کسان و چونیه‌که، نه‌و هیچ شتیکی لا گوم نابی ﴿**إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ**﴾ به‌راستی نه‌و به‌مه‌موو نه‌ینیی نیو دل و سینه‌کان زانایه ﴿**أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ**﴾ مه‌گه‌ر خوا نازانی کیی دروست‌کردووه چونی دروست‌کردووه ﴿**وَهُوَ اللطیف الخبیر**﴾ له‌کاتی‌کدا زور ور‌دین و به ناگایه؟ که‌وابوو له‌خوا بترسن، پیلان بو‌موسلمانان مه‌گین نه‌به‌نهینیی، نه به‌ناشکرا.

زه‌ویی بو‌نیوه که‌ویی و رام‌کراوه:

بو‌جاریکی‌تر دیت‌وه سر باسی هندی له به‌هره‌کانی خوا که به خه‌لکانی به‌خشیون، بو‌یه نه‌فهرموی: ﴿**هُوَ**

وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ (۳۲) أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللطیف الخبیر (۳۱) هُوَ الَّذی جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِی مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِن رِّزْقِهِ وَإِلَیْهِ النُّشُورُ (۳۰) أَمْ أَمْنُكُمْ فِی السَّمَاءِ أَمْ یَحْصِفُ بَکُمُ الْأَرْضُ فَإِذَا هِیَ تَمُورُ (۲۹) أَمْ أَمْنُكُمْ فِی السَّمَاءِ أَمْ یُرْسِلُ عَلَیْكُمْ حَاصِبًا فَسَتَعْلَمُونَ كَیْفَ نَذِیر (۲۸) وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِینَ مِن قَبْلِهِمْ فَكَیْفَ كَانَ نَكِیر (۲۷) أَوَلَمْ یَرَوْا إِلَى الطَّیْرِ فَوْقَهُمْ صَفَیْتٍ وَیَقْبِضُنَّ مَا یُمِیْسُكُنَّ إِلَّا الرِّجْمُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَیْءٍ بَصِیر (۲۶) أَمْ هَذَا الَّذِی هُوَ جُنْدٌ لَّكُم یُضَرِّكُم مِّن دُونِ الرَّحْمَنِ إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِی غُرُورٍ (۲۵) أَمْ هَذَا الَّذِی یَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ بَلْ لَجُوا فِی عُتُورٍ وَتُفُورٍ (۲۴) أَمْ یَمْنِی مِکْبَأَ عَلَی وَجْهِهِ أَهْدَى أَمَّنْ یَمْنِی سَوَاءً عَلَی صِرَاطٍ مُّسْتَقِیمٍ (۲۳) أَقُلْ هُوَ الَّذِی أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ وَالْأَفْئِدَهِ قَلِیلًا مَّا تَشْكُرُونَ (۲۲) أَقُلْ هُوَ الَّذِی ذَرَأَكُمْ فِی الْأَرْضِ وَإِلَیْهِ تُحْشَرُونَ (۲۱) وَیَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِینَ (۲۰) قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِیرٌ مُّبِینٌ (۱۹)

الذی جعل لكم الأرض ذلولا﴾ نه‌و خوایه‌یه که زه‌ویی رام‌کردووه‌بوتان، به‌هر شنیوه‌یه که بتانه‌وی سوودی ئی وهریگرن ناماده‌یه، وه له‌گه‌ل نه‌و هه‌موو جم و جووله و سوپانه‌ویدا، نیوه زور به ثاسووده‌یی ژیانی خو‌تانی تیا نه‌به‌نه‌سهر.

زانایانی (جیول‌وجیا) نه‌لین: زه‌وی له‌ماوه‌ی (۲۴) کاترمی‌ردا، (۲۴) هه‌زار میل نه‌خولیت‌هوه، وه له ته‌نها کاترمی‌ریکا (۶۵) هه‌زار میل نه‌پوا تا به‌گریدی روژدا بسوپیت‌هوه.. جا له‌گه‌ل نه‌و هه‌موو بزوتن و جموجوله‌یدا هیشتا زور به‌ناسانی خه‌لک به‌سهر پشتیه‌وه نه‌حه‌سینه‌وه و نه‌ژین ﴿**فامشوا فی مناكبها**﴾ جا که‌وابوو بچن به‌مه‌موو گو‌شه‌و که‌ناریکیا هه‌ولی ژیانی خو‌تان بدن و بازرگانی بکه‌نه پیشه ﴿**وكلوا من رزقه**﴾ وله پزق و پوزی بخون.

بهائی پیوسته مردم هولی ژیان بدو، چاره‌پوان نه‌بیت تا خوا بوی بباریتی! وه پیشه‌وا (عومه) خوا لیی رازی بیت - کاتی خه‌لکیکی بی نیش وکاری دیتبا دهیوت: ئیوه کی و چین ناوا بی کردو کوششن؟ دهیانوت: ئیمه قوم و گه‌لیکین پشتمان به‌خوا به‌ستووه، بویه نیش وکارناکه‌ین!، نه‌ویش پییده‌وتن: نه‌خیر، ئیوه گه‌لیکی بیکارو ته‌مه‌لن، ده‌بی تۆو بچینه زه‌ویی، نه‌وچاپشت به‌خوا به‌ستن. **﴿إِلَیْهِ النُّشُور﴾** و هر بۆلای خواجه زیندو بوونه‌وه بۆ حیساب وجه‌زا.

ئهی له‌و خواجه ناترسن له‌ ناسمانه؟

جا پاش شه‌وی که‌حاله‌تی هیوری و هیمنی و پامکردنی زه‌ویی بۆ ژیانیان باسکرد، ئیستاش دایان نه‌چله‌کینی و پییان نه‌لی: نایا ناترسن که‌خوا نه‌وخوشی و ناسووده‌یه‌تان لی تیک بدات... زه‌ویی ده‌ست بکات به‌ جموجول؟ **﴿أَمْنَم مِّن فِی السَّمَاءِ اَنْ یَّخْشَفَ بِکُمُ الْاَرْضُ﴾** نایا دلنیا له‌و (خواه‌ی) که‌ له‌ سه‌رووده‌یه نه‌ی بته‌رستان! به‌ناخی زه‌وییدا بتانباته خواره‌وه و قووتتان بدات، وه (قاروون‌ی قووتکرد؟ **﴿اِذَا هِی تَمُور﴾** ئینجا نه‌و حله به‌هه‌میشه زه‌ویی بیت و بچی و بجولیت، که‌وابوو هرگیز له‌ده‌سه‌لاتی خواجه به‌به‌زه‌یی دلنیا مه‌بن، چونکه هرکاتی قاری لیگرتن ده‌یگری **﴿اَم اَمْنَم مِّن فِی السَّمَاءِ اَنْ یَّرْسِلَ عَلَیْکُمْ حَاصِبًا﴾** یان له‌و زاته‌ی له‌ سه‌رووده‌یه دلنیا، که‌ ورده زیختان به‌سه‌ردا بباریتی... نیمامی موفه‌سیرین (ئین جهریری طه‌به‌ری) له‌مانای (من فی السماء...) دا ده‌لیت: مه‌به‌ست به‌و (زاته) له‌ناسمانه هرزاتی خوا خویه‌تی، وه نه‌هلی سوونته و جه‌ماعه‌ت به‌ تیکرا نه‌و بریاره‌یان داوه! بۆ نه‌و راستیه‌ش نه‌و فرموده‌یه ده‌که‌نه به‌لگه که‌ پیغه‌مبه‌ر ﷺ له‌که‌نیزه‌یه‌کی پرسئ: (این الله؟) واته: خوا له‌کوییه؟. (قالت فی السماء)، نه‌ویش گوتی: له‌ سه‌رووده‌یه، پیغه‌مبه‌ریش ﷺ فرمووی: ((اعتقها فإنها مؤمنة)). ده‌سانازادی بکه‌ن، چونکه خاوه‌ن ئیمان و باوه‌ره. ئه‌م فرموده‌یش به‌شیکه له‌و فرموده‌یه که‌ پیشه‌وا (موسلم) له‌ (صه‌حیح) که‌یدا هیئاویه‌تی و به‌کورتیی ده‌لیت: (...وكانت لی جارية ترعى غنما لی قبل احد والجوانية، فاطلعت ذات یوم فاذا الذئب قد ذهب بشاة من غنمها، وانا رجل من بنی آدم آسف کما یأسفون لکنی صککتها صکة، فأتیت رسول الله ﷺ فعظم ذلک علی، قلت: یارسول الله افلا اعتقها؟ قال: (إئتنی بها)، فأتیتها بها فقال لها: (این الله...؟ قالت: فی السماء قال: من انا؟ قالت: انت رسول الله. قال: ((اعتقها فإنها مؤمنة)) موسلم: ۲۱/۱۶ فی المساجد ومواضع الصلاة، باب تحريم الکلام فی الصلاة). وه هروده‌ها ته‌فسیری (تیسیر الکرم الرحمن) ی شیخ سه‌عدی (۱۳۰۷) و (۱۳۷۶) له‌ته‌فسیری (ام امنتم من فی السماء...) دا ده‌لیت: (وهو الله تعالی، العالی علی خلقه)، وه زانایانی (سه‌لف) یش ده‌لین: بیژهی (فی) له‌ (فی السماء) دا به‌مانای (علی السماء) یه، هر وه له‌ (ولاصلبنکم فی جذوع النخل - ای علی جذوع النخل) به‌مانای (علی) یه، ئه‌مه رای زانایانه بۆ ته‌فسیری (من فی السماء)، ئیتر نه‌وانه‌ی که‌ ده‌لین: مه‌به‌ست به‌ (من فی السماء) (جوبریل)، یان ده‌لین له‌سه‌ر راو بۆچوونی عه‌ره‌به‌کان هاتوو که‌ پییان وابوو: خوا له‌ناسماندایه! ئینجا خواش له‌سه‌ر بیروبوچوونی خویان قسه‌یان له‌گه‌ل ده‌کات... دیاره ئه‌م هه‌موو بۆچوونه‌ی دوایه له‌گه‌ل روحی قورئانه‌که‌دا دورن و ده‌ست ناده‌ن، چونکه نه‌وی بتوانی خه‌لک نقوم بکاوه له‌ ناسمان بیت، یان زیخ بباریتی هرخواه. وه له‌ئایه‌ته‌کاندا هاتوو **﴿فَسَتَعْلَمُونَ کَیْفَ نَذِير﴾** نه‌وچا نه‌زانن تۆله‌ی من چۆنه **﴿وَلَقَدْ کَذَبَ الَّذِینَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾** و به‌هه‌قیقه‌ت پینش نه‌و بت په‌رستانه خه‌لکانی تریش په‌یامبه‌رانیان به‌درۆزن دانا وه‌گه‌ی (نوح و، عاد و، سه‌مود...) هتد **﴿کَیْفَ کَانَ نَکیر﴾** جا چۆن بوو نکوولی من بۆیان؟ نایا نه‌زانن چۆن قارم لیگرتن؟ جا ئیوه‌ش هۆشیار بن.

بهائی هەرچی لهم بوونه وهردها روویدات وهکو: زمین لهزّه، پۆچوون، بهرده باران، بای ویرانکەر، گهرده لولول و هەرچی تر، هه مووی به دهستی پاشای ئەم جیهانهیه، وه ئەوان هەرچهنده کۆشک و تهلار برانیننه وهو خۆیان قایم بکهن...! هەرگیز له دهستی خوا رزگاریان نابێ.

فرین و لهنگەر گرتنی مهل سهکان به جهواوه به دهسه لاتی خوايه:

ئینجا بۆ ئەوهی وهبیریان بێنیته وهو له ناسه واری دهسه لاتی خوا ورد ببنه وه دهفرموی: ﴿**اولم یروا الی الطیر فوقهم صافات ویقبضن**﴾ ئایا سهیری بالندهیان نه کردووه به پاسه ریا نه وه به بالکراوهیی لهکاتی پهروازیاندا و بالهکانیان دههیننه وه یه؟ ﴿**ما یمسکهن الا الرحمن**﴾ ئەو بالنده تهنه خوای بهخشندهی دلووان رایگرتوون، بێگومان له مهدا نیشانه و بهلگه هیه، دهسا بۆ پروا ناهین؟! وهک له جیگایهکی تر دا هه لهو باره وه دهفرموی: ﴿**الم یروا الی الطیر مسخرات فی جو السماء ما یمسکهن الا الله ان فی ذلک لآیات لقوم یؤمنون**﴾ (۷۹، ۱۶). ئەمانه هه موو جهخت له سهه رهو مانا و مه بهسته دهکهنه وه. ﴿**انه بکل شیء بصیر**﴾ به راستی ئەو خوايه به هه موو شتێک بینایه، چاوی له هه موو بونه وهره و دهزانی هه شتهی چۆن ژیا نی ئه پروا، چۆن بۆی باشه، بهو جو ره هو ی ژیا نی پی بهخشیه.

ئینجا سهه زهنشتی هاوبهش پهیدا کهران ئەکا و نهفرموی: ﴿**امن هذا الذی هو جند لکم ینصرکم من دون الرحمن**﴾ ئایا ئەو کهسه کێیه که خۆی به لهشکرو سوپای ئیوه دهزانی و وانیشان ده دات که به بی خوای رهحمان ده توانی یارمهتیتان بدات؟ واته: ئەگەر ئیرادهی زیانیکی به ئیوه ببی ﴿**ان الکافرون الا فی غرور**﴾ بی باوه پران هه می شه سهه لی شیواوو فریوو خواردوون، واته: ئەگەر پێیان وابیت بتهکانیان به هاواریا نه وه دین، دهبا بیرێ بکه نه وه وازیان ئی بین. ﴿**امن هذا الذی یرزکم ان امسک رزق**﴾ یان کێیه ئەوهی رۆزیتان ده دا ئەگەر خوا رزقی گرت هه لی تان ﴿**بل لجوا فی عتو ونفور**﴾ به لکو ئەوان رۆچوون له گومرایی و دووره په ریزی له هه قدا. ئەزیهلی موسلمان و کافر:

ئینجا خوا نمونه یه که بۆ مروۆی باوه ردارو بی باوه ر دینیته وه دهفرموی: ﴿**افمن یمشی مکبا علی وجهه اهدی**﴾ ئایا ئەو کهسه ی که ده مه و پرو که وتوو ه، بهو حال ته وه به ریدا ده چی، ریده کردووتره ﴿**امن یمشی سویا علی صراط مستقیم**﴾ یان ئەو کهسه ی که به قنجی و قیتی له سهه ر یگه یه کی راسته وه ده پروا؟ دیاره یه که مه که یان نمونه ی مروۆی بی پروایه، چونکه وهکو کویر و نابینا مل ئەنی و رینی راست هه له دهکات، دووه میشیان نمونه ی مروۆی موسلمان که زۆر به شاره زایی و به ناگاییه وه پێهه ل دهگری و ده پروا. ئەوهی وه دیهینان، زیندووشان دهکاته وه:

﴿**قل هو الذی انشاکم وجعل لکم السمع والابصار والافئدة**﴾ ئەی پیغه مبهرا! ﴿**پییان بلی**﴾ هه ره وه خوايه یه ئیوه ی به دیهینا وه و دروستی کردوون و گو ی و چاو و دلی پیغه خشیون وه تا به چاو ریگای راست ده رک بکهن، به گو ی بیست و، به دل ییری ئی بکه نه وه ئینجا باوه ر بین ﴿**قلیلا ماتشکرون**﴾ که چی ئیوه که می شوکرانه بژییری ده کهن...! ﴿**قل هو الذی نراکم فی الارض**﴾ پییان بلی: که هه ره ئەو زاته یه ئیوه ی له زهوی ب لاو کردو ته وه ﴿**والیه تحشرون**﴾ و ته نها ب لا ی ئەویش کو ئە کرینه وه بۆ لیکو لینه وه پاداش تو له ﴿**ویقولون متی هذا الوعد ان کنتم صادقین**﴾ به گالته شه وه ده لێن: ئەم به لێنه به هاتنی ئەو سزایه که یه، ئەگەر ئیوه راست ئە کهن...! ﴿**قل انما العلم عند الله**﴾ پییان بلی: بێگومان زانیاری ته واو - بۆ هاتنه که ی - ته نها لای خوايه، منیش وهک ئیوه به ندهم و شتێک

نازانم ﴿وإنما أنا نذير مبين﴾ و من تهنها بیدار که ره‌وه و ترسینه‌ریکی ناشکرام، واته: کاری من هر نه‌وه‌نده‌یه ^{۲۷} **فلما راوه زلفه** ﴿ثینجا کاتی نه به‌لینی خواجه به سزای روژی قیامت له‌نزیکه‌وه دیتیان **سینت وجوه الذین کفروا**﴾ روخساری نه‌وانه باوه‌ریان نه‌بوو تال و ترش و ناشین ده‌بیت **وقیل هذا الذی کنتم به تدعون** و پیتیان نه‌وتری: نا نه‌مه نه‌و (پوژیه) که نیوه داواتان ده‌کرد و به‌دروتان ده‌زانی.

موسلمانانیش تیا بچن کی خاونه‌ناس له نیش و نازار ده‌پاریزی؟

بی‌باوه‌ره‌کان گه‌لی جار ناواتی مردنی په‌یامبه‌رو موسلمانانه‌کانیان نه‌خواست... بویه خوا فه‌رمووی: ^{۲۸} **ارایتم إن اهلکنی الله ومن معی او رحمتا** ﴿پیتیان بلی: هه‌والم بده‌نی نه‌گهر خوا من و هه‌موو نه‌وانه‌ی له‌گه‌ل مندان

له‌ناو به‌ری، یان روحم و میهره‌بانیمان له‌گه‌ل بکات؟ **فمن**

يجبر الکافرین من عذاب الیم ﴿کی‌هه‌یه بی باوه‌ران له‌سزای

به‌نیش و سه‌خت په‌نابدا؟ ^{۲۹} **قل هو الرحمن انا به** ﴿

بلی: نه‌و خوا به به‌زه‌ی‌یه باوه‌رمان پیکردوه **وعلیه**

توکلنا ﴿و هر به‌ویش پشتمان به‌ستوه **فستعلمون من**

هو فی ضلال مبین ﴿نه‌وسا نه‌زان کی له‌لاری و گومراییه‌کی

ناشکرادایه... من یان نیوه؟ ^{۳۰} **قل ارایتم إن اصبح ماؤکم**

غورا ﴿بلی: هه‌والم بده‌نی نه‌گهر ناوه‌که‌تان روچی به‌ناخی

زه‌ویدا و هه‌لیمژی **فمن یاتیکم بماء معین** ﴿کی نه‌توانی

شاویکی روون و زولالتان بو به‌ده‌ست بیتیت؟ دیاره جگه

له‌وه که‌ده‌بی هر بلین مه‌گهرخوا ده‌روومان لی بکاته‌وه،

وه‌لامیکی تر نه‌یه، جاکه‌وابوو چارتان هر نه‌وه‌یه که نه‌مرو

پیش هاتنی نه‌روژیه باوه‌ر بینن و ملکه‌چ بین بو‌ده‌سه‌لاتی

بی سنووری خوی میهره‌بان.

زور سوپاس بو خوی خاوه‌ن به‌زه‌یی که یارمه‌تیدام بو

ته‌واو کردنی ته‌فسیری سوورته‌ی (مولک).

*** **

۶۸ - سوورته‌ی (قه‌له‌مه‌)

مه‌که‌ییه‌و (۵۲)، نه‌یه‌ته

به‌ناوی خوی به‌زه‌یی میهره‌بان

نهم سوورته‌ی له‌پاش سوورته‌ی (عه‌لق) نه‌وه دابه‌زیوه، نه‌میش وه‌ک سوورته‌ی مه‌که‌ییه‌کانی تر گرنگی ده‌دات

به: یه‌کخواپه‌رستی، په‌یامی په‌یامبه‌ریتی پیغه‌مبه‌ر، زیندوو‌بوونه‌وه بو پاداش و توله، جا پیش هه‌مووشتیک

سویند نه‌خوات که پیغه‌مبه‌ر **﴿** خاوه‌ن په‌وشتیکی به‌رز و، دووره له‌و دروو پروپالانتیه‌یه که‌بی برویان نه‌یده‌نه

پانی.. ثینجا هه‌لویستی کافره‌کانی نه‌و سه‌رده‌مه به‌رامبه‌ر به‌بانگه‌وازه‌کی په‌یامبه‌ر **﴿** له‌گه‌ل باسکردنی نه‌و

سزاو توله‌یه ناماده کراوه بو‌یان لای خوی گهره، نمونه‌ی بی برواکان دینیته‌وه کاتی په‌یامبه‌ر نیررایه لایان و

سورة القلم

قل راوۀ زلفه سینت و حوۀ الدک کفرو و قتل هذا الذی
کنتم به تدعون ﴿۱﴾ قل ارایتم ان هکلی الله و من معی
اورحت فمن یحیر لکفر من عبد الله ﴿۲﴾ قل هو
الرحمن الرحیم و علیہ توکلت استغیثون من هو فی صلب مبین
﴿۳﴾ قل ارایتم ان اصبح ماؤکم غور فمن ینکم بماء معین
﴿۴﴾

سورة القلم

بسم الله الرحمن الرحیم

ب و القلم و ما یسطرون ﴿۱﴾ ما أنت سقیمہ ربک مسحوب ﴿۲﴾
و انک لآخر اعیز ممنون ﴿۳﴾ و انک لعلی خلق عظیم ﴿۴﴾
مستضیر و یتمیزون ﴿۵﴾ یا ینکم المفقون ﴿۶﴾ ان ربک هو
اعلم یمصل عن سبیلہ و هو اعلم بالمعتدین ﴿۷﴾ فلا تطیع
المکذبین ﴿۸﴾ و دوا لوندھن فیدھون ﴿۹﴾ و لا تطیع کل
خلاف مہین ﴿۱۰﴾ ہماز مشاء سیم ﴿۱۱﴾ انما للبحر معتد
ایم ﴿۱۲﴾ عئل بعددک ریم ﴿۱۳﴾ ان کان دمال و بین
﴿۱۴﴾ ادا تلتی عیہ ابشاقالک استطیر الاولیک ﴿۱۵﴾

سورة

۵۱۲

پشتگوښيان خست و ململانيان له گهل كړد، به خاوه ناني باخه كه، كه خواى كار جوان پيت و بهر كه تيكي ئيجگار فراوانى تيخستبوو، جا له جياتى نه وه كه نه وان به شى هه ژاراني ئى بدن، كه چى بى به شيان ده كردن و. به دزييه وه بهر كه يان ئى نه كرده وه!! ئينجا خواى گوره شى رقى ئى هه لگرتن و ناهه تى خسته باخه كه وه بوويه قهره بوو. وه هه روه ها كوټايى به مهنه كړدى نيوان پرواداران و بى پروايان دى، پاشان دان نان به ودها كه نه ودوانه وه كه يه ك نابن: (افتجعل المسلمين كالمجرمين...) هه بهم پييه ش بهر وه درگا داخستن نه روات، به لام به په له پيش ته و او بوونى حاله تيكي قورسى ناهه مواري روژى دوايى پيشكهش ده كات و، به كليلى نارام و سه بر درگا له خو دانه خا... (فاصبر لحكم ربك...)

سوښد به بنووس و به وهش دهينوسى، تو ليوه نيت و ناكار به رزى:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم* ن﴾ نه م پيتى (ن) به پيتيگه له (۲۸) پيته عه ره بى يه كان، شياوى باسه (۲۹) سووره تى قورئان بهم پيته بچراونه ده ست پى ده كن، هه رچه نده هه موويان ره وانيژي و، خوشخواني و، بى وينه يى قورئان رانگه يه نن.. به لام له راستييدا مانا راست و ته و او ده كه يان مه گهر ته نها خوا بيزانى ﴿والقلم وما يسطرون﴾ سوښد به (قه له م) و، به هه شتيكي راست و دروست كه پيى نه نووسن، له به رزى و پا يه ي په يام به رو قورئان و.. هتد ﴿ما انت بنعمة ربك بمجنون﴾ سوښد به قه له م و ديړه كان: تو له چا كه ي په روه ردگار ته وه شيت وليوه نيت، وه كه نه وه فامانه نه لين ﴿وان لك اجرا غير ممنون﴾ وه به راستى پاداشيكي نه براوه بوټوه يه، چونكه بى پروايان و هاويه ش په يداكه ران زور سازارت ده دن و دلت ئيشين، تو يش خوا هه لنگري چا كه به خوټا ددان نه گرى، بو يه هه له قورئاندا ده فرموى: (عطاء غير مجذوذ) (۱۰۸/۱۱). ﴿وانك لعلى خلق عظيم﴾ وه به راستيى تو له سه روو خو و ره وشتيكي ئيجگار په سه ندو گه روه ديت: زانست و زانيارى، هيمنى و نارامى، شهرم و شكو، به خشش و ده ستگروى، شوكرانه بژيرى و، سوپاسگوزارى، كه م نه فس و ده سنه گرتنه وه له دنيا، دلوقاني و ميه ره بانيى، ره فتارى شيرين و نه دهب و ويل و.. هتد هه به بو به رزى و شكوه نديى نه ويشه كه (نه نه س) ده ليت: (كان رسول الله ﷺ أحسن الناس خلقاً) متفق عليه. يان (عبدالله ي كوپى عه مرى كوپى عاص - رضى الله عنهما - ده ليت: ((لم يكن رسول الله ﷺ فاحشاً ولا متفاحشاً وكان يقول: إن من خياركم أحسنكم أخلاقاً)) متفق عليه. مه به ست نه وه يه كه پيغه مبه ر ﷺ ره وشته به رزو، ناكارچاك و، زمان شيرين و، رو خوشبووه، يان به كورتر بلين: قورئان ببينه و، نه ويش ببينه. ﴿فستبصر وبصرون﴾ جال ه ناينده دا تو نه بينى و، نه وانش (بى باوه ره كان) نه بينن ﴿بايكم المفتون﴾ و كيتانه وه يه شيتى ﴿إن ربك هو اعلم بمن ضل عن سبيله﴾ به راستى په روه ردگار ته له هه موو كه سيك زاناره كى له ريبازى نه ولايد او ده ﴿وهو اعلم بالمهتدين﴾ وه نه ويش له هه موو كه س زاناره به وانه رينمان و ريگه ي نه ويان گرتوه، ئيتر پيويست به قسه ي زيا ده ناكات، وه بهم نزيكانه يش دهر نه كه وى.

پيشنيزى كافران و مره گره:

﴿فلا تطع المكذبين﴾ جا كه و ابو تو به قسه ي نه وانه مه كه به دروزنت ده زانن ﴿ودوا لو تدمن فيدهنون﴾ نا واته خوازن كه تو نه رمى بكه يت (له نايه نه كه تدا) دهر باره ي بيو باوه ره كه ت، جا نه وانش - نه وحه له - نه رميت له گهل بكن و ريكه كن، واته: نه گهر هه تو زقاليك ليان نزيك ببينه وه ده ست له بهرنامه كه ت شل بكه يت، نه وانش ناماده ن گويزايه ل بن! ﴿ولا تطع كل حلاف مهين﴾ و گويزايه لى له هيچ سوښد خوړيكي دروزن و بى بار مه كه ﴿هه مان مشاء بنميم﴾ زور پلارگرى بشيون و تيكدهر به قسه هيتان وقسه بردن (له نيوان مه رد ودها)

پیغه ممبریش ﷺ نه فرموی: ((لا یدخل الجنة قتات)) نه حمده، ترمزی، نه سائی، نه بوداود. له ریوایه ټیځی تردا ((لا یدخل الجنة نمام)) پیښهوا نه حمده. واته: قسه هیڼ و، قسه بهر ناچیتته بهه شت. **﴿ ۱۲ منع للخیر ﴾** رږډو چرووک بو به ختکردنی مال و سامان له ریښ خوا **﴿ معتد اثم ﴾** دهست دریځکاری گونا هبار، هرچی بیته بهر دهستی سلی ئی ناکاته وه **﴿ ۱۳ عتل بعد ذلك زنیم ﴾** به دخوو، له دوی نه وهش پیس و نارسه ن و باوک نادیار. له فرموده دا هاتوه: ((الا اتبکم باهل النار؟ کل عتل جواز مستکبر)) متفق علیه. خاوهنی (فی ظلال القرآن) دهلیت: (زنیم) به که سیځ دهو تریت که نه ژادی گومان لیځراوینت، وه یامرویه کی پیس و خراپکارو، شهر فروش و گیره شیون بیت. جا پی دهچی بو پیاوړکی وهک (ولهید) نه مانای دواپیه: (دلرهق و کهله رهق و شهر فروش) دهس بدا، خوا خویشی چاکتر نه زانی.

واقعه که رانی الله من نه نعل: نه مې بی و نه بی ته نه (ولهیدی کوړی موغیره) یه، چونکه باوکی نهو نادیار بو. وه له پاش هژده سال له ته مهنی موغیره، نهو جا (ولهید) کردوویه ته به کوړی خو. واته تو نه ی پیغه ممبر! ﷺ هرگز به گوینی نامردیځی څاوا نه کهیت **﴿ ۱۴ ان کان ذمال وبنین ﴾** له بهر نه وهی که داراو کوړدار بو **﴿ ۱۵ اذا تتلی علیه آیاتنا ﴾** کاتی که نایه ته کانی نیعمی به سهره بخوینرنه وه **﴿ قال اساطیر الاولین ﴾** بیباکانه نه لی: نه م نه فسانه و افسه ی باتل و پوچی پیشینانه!! له باتی نه وه که سوپاسگوزار بیت له پاش نهو هه موو سامان و کوړانه وه، که چی نه وهنده نه فامه به گز تودا دی...!! **﴿ سنسمه علی الخرطوم ﴾** به ته نکید بهم نزیکانه لووتی نشان ده کهین و پوزهی نه شکینین. (خرطوم) له بهر هتا به لووتی به رازی که ژبی و وشکانی ده لین، چونکه (ولهید) پیاوړکی لووت به رزو ده یه چیبو، بویه خواش بهو شیویه ناوی ده باو سهرلووتی رهش دهکات، دیاره مبهست نه وه یه: که ده بی ریسوای بکهین. به لی.. پاش ده دوازه سال، له (به در دا مافی خو و مرگرت و پوزهی دیاریکرا، تا مرد پیوه دیار بو.

نه قلی خوانه ناسان له نه قلی خاوهن باغه کان ده چی:

ئینجا نمونه یه کی لاری و سپله یی (مه که یی) یه کان دینیتته وه کاتی که خوی به هق نهو هه موو خوشگوزهرانییه ی پی به خشین و په یامبه ری بو ناردن، که چی له باتی شوکرانه بژیری کوفری نیعمه تیان ده کردا بویه نه فرموی: **﴿ ۱۶ انا بلونا هم ﴾** به راستی نیعمه به ترسته کانی مه که مان تاقیکردنه وه به برسیتی و بیبارانی **﴿ کما بلونا اصحاب الجنة ﴾** وه خاوهنانی باخه که مان نه زمونکرد. دیاره مه که یی به کان داستانی نهو باخه یان ده زانی، وه نهو باخه ش هی پیاوړکی چاک بو، هه موو کات له کاتی کوځر دنه وهی بهر که یدا هه ژاره کانی ئی ناگدار نه کردو نه هاتن به شخی خو یانیان ده برد.. به لام کاتی که و ته دهستی وه چه کانی، دهستیان نوقاندو لیان برین، وه نه فرموی: **﴿ ان اقسما لیصر منها مصبحین ﴾** کاتی سویندیان خوارد که: له گمل شهبه قدا زوو بچن بهر که ی ئی بکه نه وه، پیش نه وهی هه ژاره کان له خه وه لسن.. **﴿ ۱۷ ولا یستثنون ﴾** وه مافی هه ژارانی ئی جیانه که نه وه.. به لی بیتیه زیاننه نه م بریاره دلره قانه یاندا. به لی.. خوی بالا دهست تولهی هه ژاره کانی لیسه ندن وه نه فرموی: **﴿ فطاف علیها طائف من ربک وهم نائمون ﴾** ئینجا شهو یك هیمان له خهوا بوون، به لایه ک (گړه یه ک) له لایه ن په روه ردگار ته وه سوړاپه وه به سهریا **﴿ ۱۸ فاصبحت کالصریم ﴾** ئیتر نهو باخه سه وزو جوانه، وه چنراوی لیها ت وهیچی پیوه نه ما، دهتوت شهره لییداوه **﴿ ۱۹ فتنادوا مصبحین * ۲۰ ان اغدوا علی حرثکم ان کنتم صارمین ﴾** جا به یانی بهر وه باخه که یان رویشان و له ناو خو یاندا بانگیان له یه کتر ده کړ ده یانوت: به یانی زوو بچنه سهر

باخه که تان، شهر نه پرنن **۲۲ فانطلقوا وهم يتخافتون** جا رویشتن و به نه سپایی له نیو خویاندا ته گبیریان ده کرد **۲۵ ان لا يدخلنها اليوم عليكم مسكين** که نابی نه مرو هیچ هه ژاریک پیی بخاته باخه که وهو بیت به سه رمانا **۲۶ وغدوا على حرد قادرین** وه به یانی زوو بوی دهرچوون و ریگه یان گرتنه بهر، وایان ده زانی نه توانن مه به ستیان جیبه جی بکه و هه ژاران بی بهش بکه **۲۷ فلما راوها قالوا انا لضاالون** نینجا کاتی گه یشتنه لای باخه که و بینیان (هه لپروزاوه) وتیان: بیگومان نیمه ریمان ونکردوه، نه مه باخه که ی نیمه نییه، باخی نیمه پر له میوه بور **۲۸ بل نحن محرومون** دواپی بیریان کرده وه وتیان نا... باخه که ی خومانه، به لکو نیمه به شپراو کراوین به هو ی نییه و نیازی خراپی خومانه وه **۲۹ قال اوسطهم** شه و جا ناوه نجیبه که یان - له پروی راو بیرو بوچوونه وه - وتی:

۳۰ لم اقل لكم لولا تسبحون ئایا پیم نه وتن بوچ ته سبیحات و یادی خوا نا که ن؟ واته: ده سا ته سبیحی خوا بکه و په شیمان ببنه وه **۳۱ قالوا سبحان ربنا انا كنا ظالمین** شه وانیش هه مو و تیان: په روه ردگاری نیمه سته مکارو ناهه قکار نیه، نیمه خومان سته مکار بووین **۳۲ فاقبل بعضهم على بعض يتلاومون** شه وسا روویان کرده یه کترو لومه و سه ره نشتی یه کتریان ده کرد... **۳۳ قالوا يا ويلنا انا كنا طاغین** وتیان: تیاچوون بو نیمه، به راستیی نیمه خومان یاخی و سه رکیش و له سنور دهرچوو بووین، بهری کیلگه ی خومان نه یخوینه وه **۳۴ عسى ربنا ان يبدلنا خيرا منها** ئومیده وارین په روه ردگارمان به زهیی پیمان بیته وه و چاکتر له و باخه مان پیبیه خشیت **۳۵ انا الى ربنا راغبون** به راستیی نیمه به ئومیدی ره زامه ندی په روه ردگاری خومانین، هیوادارین پروی میهره بانیمان تیبکاته وه **۳۶ كذلك العذاب** وه ک سزای خاوه نانی باخه که یه سزای من له دنیادا، واته: هه رچوونیک سزای نارده سه ره شه و خاوه ن باخانه، هه رئاوایش ده توانی بنیری بوسه ر قووره ش، ده با پیش شه و ی کار له کار بترازی بیربکه نه وه **۳۷ والعذاب الاخرة اكبر** وه به راستیی سزای روژی (قیامت) گه وره تره **۳۸ لو كانوا يعلمون** شه گهر شه وان بزائن و تیبگه ن، که و ابو باهه موو پیاو خراپیک، وه با هه موو ده و له مه ندیک پیش شه و ی به شپراو بکرین، راچله کین..

سُبْحَنَهُ عَلَىٰ خَطْوَةٍ (۱) اِنَّا لَنُؤْتِيهِمْ كَمَا نَلُوْنَا اَصْحَابَ الْاُخِرَةِ اِذَا قُفِي لَهُمْ مِنْهُمْ مُصْرِحِينَ (۲) وَلَا يَسْتَنْوُونَ (۳) فَطَافَ عَلَيْهِمَا طَافٌ مِنْ رَبِّهِ وَهَزَّ رِجْلُهَا مِنْ (۴) فَصَحَّتْ كَالصَّرِيمِ (۵) فَتَنَّا دُومُصْرِحِينَ (۶) اَعْدُوا عَلٰی حَرْبِكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَرِيحِينَ (۷) فَاَنْطَلَقُوا وَهُمْ يَخْفَوْنَ (۸) اِنَّا لَا يَدْخُلْنَ الْيَوْمَ عَلَيْهِمْ مُسْكِنٌ (۹) وَاعْدُوا عَلٰی حَرْبٍ قَدِيرٍ (۱۰) اَوَلَمْ يَرَوْا هَآءَا لَآ اِنَّا لَصَّالُونَ (۱۱) اِنَّا نَحْنُ مُخْرَمُونَ (۱۲) اَلَا اَوْسَطُهُمْ اَلْاَقْلَ لَكُمْ لَوْلَا تَسْبِحُونَ (۱۳) اَلَا لَوْ كُنَّا ظَالِمِينَ (۱۴) اَدْقَبَلْ بَعْضُهُمْ عَلٰی بَعْضٍ يَتَلَامَمُونَ (۱۵) اَلَا لَوْ اَنُوتِلَا اَدْكُ طَعِينٍ (۱۶) عَسٰى رَبَّنَا اَن يَبْدِلَنَا خَيْرًا مِّمَّا اِلَيْنَا رَاغِبُونَ (۱۷) كَذٰلِكَ الْعَذَابُ وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُونَ (۱۸) اِنَّا لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّنَا جَنَّتُ النَّعِيمِ (۱۹) اَفَجَعَلَ الْمُتَّقِيْنَ كَالْمُحْرَمِينَ (۲۰) مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ (۲۱) لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ (۲۲) اِنَّا لَكُمْ فِيْهِ لَنَذِرٌ لَّكُمْ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (۲۳) اَمَّا لَكُمْ اَنْتُمْ عَلَيْنَا بِنِعْمَةِ اِلٰهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ اِنْ لَّكُمْ لِمَا تَحْكُمُونَ (۲۴) سَلِّمُوْا اَيْتَهُمْ بِذٰلِكَ رَعِيْمٌ (۲۵) اَمَّهُمْ شُرَكَآءُ فَيَا تُوْبَتُكُمْ اَنْ كَانُوْا صٰدِقِيْنَ (۲۶) يَوْمَ تُكْشَفُ عَنْ سَآفٍ وَيُدْعَوْنَ اِلَى الشُّحُوْدِ فَلَا يَسْتَجِيبُوْنَ (۲۷)

هه ندی له (سه له ف) ده لئین: شه و خاوه ن باخانه نیشته جی و لا تی (یه مه ن) بوون. هه ندیکی دیکه ش ده لئین: (حه به شه یی) بوون.

نینجا دیت پاشه روژی موسلمانان باس نه کاوئه فهرموی: **۳۹ اِنَّا لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ** به راستی بو پاریزگاران، باخاتی پرله نیعمه تی به هه شت لای په روه ردگاریان ناماده یه.

باومرداران و بی باومران وەك یەك نین:

﴿ ۳۰ اُنْجَعِلِ الْمُسْلِمِينَ كَالْمَجْرِمِينَ ﴾ ئایا موسلمانان وەك تاوانباران لێدەكەین؟! ﴿ ۳۱ مَالِكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴾ چیتانە حوكم و بریارى وا ئەدەن... چونكە هیچ كاتێك نابێ چاككارو، خراپكار چوون یەك مامەلەیان لە گەڵ بكری ﴿ ۳۲ اَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴾ ئایا نامەیهكتان هەیه لە خواوە تێیدا دەخویننەوه؟ ﴿ ۳۳ اِنْ لَكُمْ فِيهِ لَمَّا تَخْيِرُونَ ﴾ كە هەرچی ئێوه بئانهوێ بە ئارەزووی خۆتان لێیه لێزێن؟! ﴿ ۳۴ اَمْ لَكُمْ اِيْمَانٌ عَلَيْنَا بِالْغَةِ اِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ﴾ یان مەگەر پەیمانێ بەهێزتان بەسەرمانەوهیە تاروژی قیامەت دەمێنیتەوه ﴿ ۳۵ اِنْ لَكُمْ لَمَّا تَحْكُمُونَ ﴾ یۆتان هەبێ هەرچی بریارو حوكم بدەن؟! دیارە ئەمانە هیچیان نین، ئەنامەى ئاسمانیان هەیهو، نە پەیمانمان بۆ مۆركردن، كە هەرچیان ویست بیاندریتى... ﴿ ۳۶ سَلَامٌ اِيْهِمْ بِذَلِكَ رُءُوسِهِمْ ﴾ لێیان بپرسە: كامیان دەسەبەرى ئەو بریارو حوكمەیه... چونكە ئێمە هیچ بەلێنیكمان نەداونەتێ ﴿ ۳۷ اَمْ لَكُمْ شِرْكًا ﴾ یاخۆ شەريك و هاوبەشیان هەن... بۆ ئەوه كە موسلمان و تاوانبار وەك یەك ئی بكەین... ﴿ ۳۸ فُلْيَا تَوَا بَشْرَكَانَهُمْ ﴾ دە ئەگەر وایە با شەریكەكانیان بێنن بۆ هاو کارییان ﴿ ۳۹ اِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴾ ئەگەر راست ئەكەن لە داواكەیاندا، ناشكرايه كە هیچ كەسێك نیه بتوانی بپرواته ژێر ئەو داوايه.

قولى رەش و سپى لە بواردا دەردەكهوێ:

ئینجاچەند دیمەنیكى سەختی روژی دواى باس ئەكاو دەفەرموێ: ﴿ ۴۰ يَوْمَ يَكْشِفُ عَنْ سَاقٍ ﴾ روژی قیامەت ئەوەندە تەنگانەیه (چاك) دەكرێت بەلاداو هەموو لاقيك دەردەكهوێ، واتە: ئەوەندە روژیكى سەخته پێویستی بەخۆ گورجكردنەوهیه، ئیمامى (بوخارى) لە (ئەبوو سەعیدى) خودرییهوه ئەم فەرموودەیه دیئى: ((يكشف ربنا عن ساقه، فيسجد له كل مؤمن ومؤمنة، ويبقى من كان يسجد فى الدنيا رياء وسعة فيذهب ليسجد، فيعود ظهره طبقا واحدا)). فتح الباری: ۵۳۱، ۵۳۲/۸، مسلم: ۱/۱۶۷، واتە: لەو روژەدا پەرەردگارمان لاقي خۆی دەر دەخا، جا هەموو ژن و پیاویكى بپروادار سوژدەى بۆدەبا وە ئەوهى لە بەر روپامایى و ناو بانگ سوژدەى بۆ بردووه دەمێنیتەوه دەپوا سوژدە ببا، كەچی پشتى رەق دەوهستى و بۆى ناچەمیتەوه تاسوژدە ببا، واتە: ناتوانى سجدە ببات. بۆیه خوا دەفەرموێ: ﴿ ۴۱ وَيَدْعُونَ اِلَى السَّجْدِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴾ وەبانگ ئەكرێن بۆ سوژدە بردن، بەلام ناتوانن ببەن، چونكە دەبوو لەدونیادا سوژدە بەرن و یەكلا ببنەوه بۆخوا، كە چى ئەوان چەوتییان كردو ئیستاش پشتیان رەق بووه و ناچەمیتەوه ﴿ ۴۲ خَاشَعَةُ اَبْصَارِهِمْ ﴾ ئەوروژە چاویان شوڤە ﴿ ۴۳ تَرْمَقَهُمْ ذُلٌّ ﴾ زەبوونی و ریسوایى دایپووشیون و روویان نیه سەر بەرزبەنەوه، چونكە ئەزانن چیانكردووه لە دونیادا ﴿ ۴۴ وَقَدْ كَانُوا يَدْعُونَ اِلَى السَّجْدِ ﴾ چونكە لەدونیادا- بانگ ئەكران بۆ سوژدە بردن ﴿ ۴۵ وَهُمْ سَالِمُونَ ﴾ لەكاتێكدا لەششاغ بوون نەیان ئەبرد، ئیستا ناتوانن و دەبێ تۆلەى خۆیان وەرگرن.

ئینجا ئا لەو بارودۆخە توندوترسناكەدا، سامناكترین هەرهشیان لێ ئەكاو دەفەرموێ: ﴿ ۴۶ فَذَرْنِي وَمَنْ يَكْذِبْ بِهَذَا الْحَدِيثِ ﴾ وازم لێبێنە بۆئەوهكەسێ كە بپروای بەم قورئانە نبییه و بەدرۆی لە قەلەم دەدات، واتە: كارو بارى بدە دەستی خۆم. تۆ خۆت پێوهى سەرگەرم مەكە ﴿ ۴۷ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ بە تەئكید وردە وردە بە سزا دەیان دەگرین لە لایەكەوه نازانن لەویوه سزا دیت، وەك لە جیگایەكە تردا دەفەرموێ: ((ايحسبون انما نعدهم به من مال وبنين، نسارع لهم فى الخيرات بل لايشعرون)). ﴿ ۴۸ وَاَمْلِ لَهُمْ اِنْ كِيدَى مَتْنٍ ﴾ وە لە دونیادا مۆلەتیان دەدەم و تەمەنیان درێژیان دەكەم و پەلەیان لێناكەم بەسزا، بەراستی نەخشەى تۆلەى من (لە بەرامبەر بە بى پروایان) بەهێزە.. هەر گرتمن رزگار نابن، وەك خۆی ئەفەرموێ: (وكذلك اخذ ربك اذا اخذ القرى وهى ظالمة ان اخذه اليم

شدید). نیمامی (بوخاریی) و نیمامی (موسلم) دەگیرشنهوله پیغه مبهروه ﷺ فرموییهتی: ((إن الله تعالى ليملى للظالم حتى إذا أخذه لم يفلته)). پاشان ئایهتی (و كذلك اخذ ربك...) ی خویندهوه. فتح الباری: ۲۰۵/۸. مسلم: ۱۹۹۷/۴. بئگومان خوا بۆ ماوهیهك مۆلتهی سته مكار ددها- و جلوهی بۆ شل دهكا- ههتا روژی كه گرتی، ئیتیر قهت له دهستی رزگاری ناییت ^{۶۶} «أم تسألهم اجرا فهم من مغرم مثقلون» یاخو كری و مزهیهکیان لی داوا ئهكهیته له بهرانبهر گهیاندنی پیامه كه تهوه، تا به قورسی بزائن و نه توانن له ژیری دهرچن؟ ^{۶۷} «**أم عندهم الغیب فهم یكتتبون**» یان خوئهوانه غهیبیان لایه و له بهری دهنوسنهوه ئهوهی حوكمی پیدهكهن، تا به نارهنووی خویمان لیی بنووسن و چییان مه بهست بیته بۆ خویمان وهرگرن و... ئیتیر پئویستیان به پیامه كهی تۆنه بیته... دیاره ئه مانه هیچیان نین، كه وابوو بۆچی به گویته ناكهن!؟

خوڤاگر بهو وهك یونس، پیش مه خۆروهوه:

^{۶۸} «**قاصیر لحكم ربك**» جاتۆش ئه ی پیغه مبهره! ﷺ

به ئارام و خوڤاگر به بۆ پریری پهره ر دگارت ^{۶۹} «**ولا تكن كصاحب الحوت**» وه وهك خاوهنی نه ههنگه كه (واته: یونس عليه السلام) مه به كه له گه له كهی تووره بوو، ویستی له دهریاوه دهرچی، وه به ویستی خوا نه ههنگه كه قوتیدا ^{۷۰} «**إن نادى وهو مكظوم**» وه له تهنگانهی ناوسکی نه ههنگه كه داهاواری له پهره ر دگاری كردو له سه ر پیچی هۆزه كهی خهفه تباربوو هه ر ده یگوت: (لا إله إلا انت سبحانك إني كنت من الظالمین) خوای میهره بانیش وه لامی دایه وهوه فرموی: (فاستجبنا له ونجيناه من الغم وكذلك نجى المؤمنين)، وه فرموی: (فلولا أنه كان من المسبحین للبث فی بطنه إلی يوم یبعثون). ^{۷۱} «**لولا أن تداركه نعمة من ربه**» خو ئه گه رهحمهت و میهره بانیک له پهره ر دگاریه وه فریای نه كه وتبا به قه بوو لكردن تهو بهو په شیمانی لی ^{۷۲} «**لنبد بالعرء**» فری دهریاوه دهشتنکی رووتهن و وشكه وه. واته:

بئ دارو درهخت ^{۷۳} «**وهو مذموم**» و سهركۆنه كراویش ده بوو ^{۷۴} «**فاجتباه ربه**» جا پهره ر دگاری هه لی بژارد هوه بۆ پیغه مبه ریتی ^{۷۵} «**فجعله من الصالحین**» له پریری صالحاندا داینا یه وه، پیغه مبه ره ﷺ نه فرموی: ((لا ینبغی لاحد ان یقول: انا خیر من یونس بن متى)) متفق علیه. فتح الباری: ۸، ۱۴۴. مسلم: ۱۸۴۶/۴. واته: بۆ هیچ كه سی شیاوو رهوا نیه بلی: من له (یونس)ی کوپی (مهتتا) باشترم. ^{۷۶} «**وإن یکاد الذین کفروا**» وه به راستی ئه ی پیغه مبه ره! ﷺ ئهوانه ی كه کافرو بئ بروابوون نزیکه لهرق و دوژمنایه تیدا ^{۷۷} «**لیزلقونک بأبصارهم**» به چاویان هه لئدیرن ^{۷۸} «**لما سمعوا الذکر**» وهختی كه قورئانیان بیست.

سُورَةُ النُّزْلِ

سُورَةُ النُّزْلِ

خَشِيعَةً أَبْصَرُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذُلٌّ وَقَدْ كَانُوا يَدْعُونَ إِلَى الشُّجُورِ وَهُمْ سَلَامُونَ

(۶۲) قَذَرْنِي وَمَنْ يَكْذِبْ بِهَذَا الْخَبَرِ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ (۶۳) وَأَمْلَلْنَا لَهُمْ أَنْ يَكْتَبُوا كِتَابَ يَدِي مَتِينٌ (۶۴) أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ (۶۵) أَمْ عَنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ (۶۶) فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ (۶۷) وَلَا أَنْ تَذَرُكَ نِعْمَةً مِنْ رَبِّكَ لِيُذِيَ الْعَرَاءَ وَهُمْ مَذْمُومٌ (۶۸) فَاجْنِبْ رِبَّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ (۶۹) وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَرِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَنْحُومٌ (۷۰) وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ (۷۱)

سُورَةُ الْحَقْلَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَاقَّةُ (۱) مَا الْحَاقَّةُ (۲) وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ (۳) كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهِ إِذِ انبَغَذَ فِي الْأَرْضِ شَرًّا فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهْلِكُوا بِطَغْوَاهِ (۴) وَأَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ (۵) سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَتَحْمِيلَةٍ بَآئِنَةٍ فَرَسُوا فِهَا صَرَعَى الْقَوْمُ فِيهَا صَرَغَى كَانَهُمْ أَعْجَارٌ مَلْحًا وَبِئْسَ مَا يَكْتَسِبُونَ (۶) فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ (۷)

(ئین كه سیر) دهلی: (فی هذه الآية دليل على ان العين إصابته وتأثيرها حق بأمر الله عز وجل...). واته: ئهه ئایه ته به لگهیه كه چاری پیس به ویستی خوا رۆل و دۆزی خو ی ده بیینی و ده توانی زیان بگهیه نیت به وشته بۆی

دەپوانیئت، ھەروەك چەند فەرموودەییەکیشت لەو بارەییەو ھاتوون و دەلێن: ((لا رقية إلا من عين أو حمة أو دم لا يرقأ)) (ابوداود. ۲۹۲/۴. ((العين حق، ولو كان شيء سابق القدر سبقته العين، وإذا استغسلتم فاغسلوا)) مسلم: ۱۷۱۹/۴. یان دەفەر موی: ((لا عدوى، ولا طيرة ولا هامة ولا حسد والعين حق)) ئیمامی (ئەحمەد) ریبوایەتی کردووە. **﴿ويقولون إنه لمجنون﴾** وە لەگەڵ ئەوەی شیدا ئەلێن: بەراستی ئەو (موحەممەد) ە شیتە! باشە! ئەگەر شیتە بۆچی ئەوەندە بەخەفەتەو و لێدەترسن و، ھەر رۆژە ئی تەوانجێکی ئی ئەگرن؟ **﴿وما هو إلا ذكر للعالمين﴾** وە ئەو قورئانە تەنھا ئامۆژگارییەكە بۆ ھەموو خەڵکانی دۇنیا (بە پەرییو بە ئادەمزانەو). ئیتر چۆن بەو كەسە -كە ئەم قورئانە ئی بۆ ھاتووە - دەلێن: شیت! بە ئی پیغەمبەر ھەر لەمەكەدا بوو جیھانییەتی ئیسلام راگەیەنرا! لە پال ئەو ھەموو سزاو ئەشكەنجەو چەوساندنەو زۆردا، خوا دای بەگوئی ھەموو خەڵکانی دۇنیادا كە: ئەو قورئانە بۆ ھەموو جیھانیانەو، دەبی باوەری پییئین.

لە (۱۴۱۷/۱۰/۱۰) ك بەرامبەر بە (۱۹۹۷/۲/۱۷) ن -كاتژمێر (۴۰،۵) خولەکی پاش نیوەرۆ- لە تەفسیری

سوورەتی (قەلەم) بوومەو لە شاری (مەریوان).

زۆر زۆر سوپاس بۆ خۆی كارچوان.

*** **

۶۹- سوورەتی (حاققه) ە

مەككەییەو (۵۲) نایەتە

بەناوی خۆی بەخشندە میھربان

ئەم سوورەتی (حاققه) یە پاش سوورەتی (مولك) ھاتووە... وەك سوورەتە مەككە یی یەكانی تر باسی چەسپاندنی ئیمان و بیروباوەر ئەكات.. باسی ئیجگار قورسی پۆژی دواپیش ئەكات، ئینجا ئەوانە ھەمیشە ھەولیان دەدا بۆ دەمكوتکردن و بەدرۆخستەو ی پەيامبەرە كانیان، وەك: (گەلی عاد، سەموود، گەلی لوط، فیرعەون، گەلی نوح) و چەندان كەللە رەق و یاخیی بووی تر، ھەر وەك باسی بەختیاران و بەدبەختان ئەكات.. دەشتوانین بلین: تەوەرە سوورەتەكە بۆ دووپاتکردنەو ی چەسپاندنی راستی قورئانە، فەرموودە ی خواپەکی زاناو، كارچوان و داناو بینایە.. لەگەڵ پاكانە كردن بۆ پەيامبەر ﷺ كە: ھەرگیز گومراو سەرلێشیواو نەبوو، ھەروەك تاوانکاری و بەدبەختیان لەسەر تۆمار ئەكات.

﴿بسم الله الرحمن الرحيم * الحاقه﴾ كارەساتە سەختەكە (رۆژی قیامت) راستە و دیتە دی وھیچ گومانێکی ئیدا نییە **﴿ما الحاقه﴾** چیه ئەو كارەساتە بەرھەقە روودەدا؟ مەبەست ئەو یە كە ئەوەندە قورس و گران و سەختە، جیگە ی پرسیارو بیر لێكردنەو یە **﴿وما ادراك ما الحاقه﴾** تۆ چووزانیت ئەو كارەساتە ی روودەدا چییە؟ ئەگەر خواھەندیكیت بۆ یاس ئەكات، سەرەرای ئەو ش ھیشتا بەتەواوی لێی حالی نابیت تا بەچاوی سەرنەییینی.. بە ئی دەبوو پۆژێکی ئاوا كەس نكوولی ئی ئەكردایە كەچی **﴿كذبت ثمود و عاد بالقارعة﴾** سەموود (واتە: ھۆزەكە ی صالح) وە (عاد) واتە: قەومەكە ی (ھوود)، بڕوایان بە پۆژە تێكشكێنكەرەكە نەھینا، بەدرویان زانی.. بۆیە خۆی گەرەش لێیان تۆرە بوو لە ناوی بردن، وەك ئەفەر موی: **﴿فاما ثمود فاهلكوا بالطاغية﴾** جا ھۆزی سەموود-گەلی صالح بەھۆی سەركێشی خۆیانەو- بە نەمرەتە یەكی ئیجگار گەرە تیا چوون، پاش بڕینی ھەموو بیانووە كانیان، وەك لەئایەتی تردا ئەفەر موی: (كذبت ثمود بطغواها). **﴿واما عاد فاهلكوا بريح صرصر عاتية﴾** وەھەرچی (گەلی

عادیش بوو- که خوا په یامبه ریکی بو نارد بوون- به باو گهرده لولویکی ساردی سه ختی هره به هیژ له نیو چوون *
سخرما علیهم سبع لیلال وثمانیه ایام حسوما * حوت شه ووو هشت پوژ له سهریه ک: خوا زالی کرد به سهریاند،
 ده لیلن له به یانی چوارشه ممه وه دهستی پیکرد، بو نیواری چوارشه ممه ی نایینده، چوار پوژ له کو تایی (شوبات) و،
 سی پوژیش له سهره تای (نازار) وه که پیی ده لیلن: بورجی پیره ژن، چونکه وهک (ماموستا خال ئه لی) پیره ژنیک له گه لی
 عاد له ژیرزه مینیکدا خو ی ده شاریته وه تا له پوژ هه شته ما خو ی دهرده خوا ئه ویش ره ق ئه بیته وه (خواش چاکتر
 شه زانی). * **فتری القوم فیها صرعی کانهم اعجاز نخل خاویه** * جا نه گهر له وی بوایت شه که له ت ده دی له و شه وان
 وروژانه دا به مردووی که وتوون وه کو کوته ره ی پواوی داره خورما، له جیه کی ترده ده فرموی: (فأصبحوا لایری

إلما ساکنهم) وایان لیها ت خانووه کانیان نه بی هیچ شتیکیان
 نه شه بینرا، له فهرمووده یه کی (متفق علیه) یشدا هاتووه:
 ((نصرت بالصبا، واهلکت عاد بالدبور)). فتح الباری: کتاب
 الإستسقاء ۵۳۰/۲، و مسلم: ۶۱۷/۲. واته: خوا منی به وبایه
 سهر خست و، دوژمنی پی پوخاند که له خو ره لاته وه
 ده هات، (عاد) یشی به وبایه قکرده که له خوژ ناواوه ده هات
 * **فهل ترى لهم من باقیه** * جاتیایا ده بیینی که سیان
 مایته وه. * **وجاء فرعون ومن قبله والمؤتفکات
 بالخاطنة** * وه فیرعون و نه وان ه ی پیش شه ویش له
 دانیش توانی شارو گوته سهره و ژیرکراوه کان هاتن *
فقصوا رسول ربهم * جا ههریه که یان بیگوئی و سهر پیچی
 کرد به رامبه ر به پیغه مبه ری پهره ر دگاری خو یان، فرعون
 له موسا، گه لی لووط له (لووط) وه که شه فرموی: (إن کل إلا
 کذب الرسل فحق وعید) یان ده فرموی: (کذبت قوم نوح
 المرسلین) یان فهرمایشتی (کذبت عاد المرسلین). * **فاخذهم
 اخذه رابیه** * جا خوا گرتیانی به گهر تنیکی له راده به دهر،
 هندی به با، هندی به توفان * **إنا لما طغی الماء حملناکم
 فی الجاریه** * نیمه کاتی ناوه که سهری کردو به سهر هه مووشتیکدا سهر کهوت له کاتی توفانه که دا (با پیره کانی)
 نیوه مان هه لگرت له که شتیدا تا تیانه چن و بنه برنه بن. پاشان ناده مراد ورده ورده زاوونیکرده وه و سهری
 هه لدا یه وه، نایه تی: (وجعل لکم من الفلک والأنعام ما ترکیبون) وه نایه تی (وآیه لهم انا حملنا ذریعتهم فی الفلک
 المشحون، وخلقنا لهم من مثله ما یرکبون) دوویاتی شه وماناو مه به سته ده کاته وه * **لنجعلها لکم تذکره** * بوئه وه ی
 شه ورواوه بکه یه بیرهنه ره وه و ناموژگاریه ک بو تان ویشزانن که ههرکه سیک بجیت به گهر په یامبه ره که یدا تو له ی لی
 وه نه گیریت وه * **وتعیها اذن واعیه** * وه نه وگوئیانه ی پاریزهن، شه واقیعه یه بیارینن له زیهنداو بوگه لانی پاش
 خو یانی بگیریته وه و ناموژگاری نه وه کانی خو یانیان پیبکن هه تابه دوا ی شه لارولا سارانه دانه چن.

سورة طه

سورة طه

سورة طه

سورة طه

سورة طه

سورة طه

سورة طه

سورة طه

سورة طه

سورة طه

سورة طه

وحاء فرعون ومن قبله، والمؤتفکات بالخاطنة (۱) فقصوا رسول
 ربهم (۲) فخذهم اخذه رابیه (۳) انا لما طغى الماء حملناکم فی الجاریه
 (۴) لنجعلها لکم تذکره وتعیها اذن واعیه (۵) فذابح فی الصور
 سفحه وجده (۶) ورجل الأرض والجلال فذکادکه وجده (۷)
 فیرمید وقعت الواقعة (۸) واشقت السماء فی یومید واهیة
 (۹) والملك علی أرجایها ویمجل عرش ربک فوفهم یومید غمینیة
 (۱۰) یومید تعرضون لا تخفی منکم خافیة (۱۱) انا ما من اوفی
 کنبه، یسمینه فقول هاءم اقرءوا کنبه (۱۲) انا طنت افی ملتی
 جسیة (۱۳) فهو فی عیة راصیه (۱۴) فی حنة عالیة (۱۵)
 قطوفها دابة (۱۶) کواو شروا هیة انا سلفتم فی الایام
 الحالیة (۱۷) انا ما من اوفی کنبه، یسمیه فقول یلانی لراوت کنبه
 (۱۸) ولما ادر ما جسیة (۱۹) یلانیها کانت القاضیه (۲۰) ما أعنی
 عنی مالیه (۲۱) هلك عنی سطینیة (۲۲) ضرره فعلوه (۲۳) امر الحجیم
 صلوه (۲۴) فی سلسله درعها سبعون دراعا فاسلکوه (۲۵) اینه
 کان لا یؤمن بالله العظیم (۲۶) ولا یحس علی طعام المسکین (۲۷)

چۆڭ سەختەکانی رۆژی پەسلان:

ئىنجادىتە سەرباسکردنى دىمەنىكى سەخت و قورسى پۆڭى دوايى وەك دەفەرموى: ﴿ **فَإِذَا نَفَخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ** ﴾ جاكاتى تەنيا جاريك فووكرا بەشەپپووردا لەلايەن (ئىسرافيل) سەو بەمراندنى تەواي گيانلەبەرەن، كەنەویش تەنھا پەرەردگار خۆى شيۆەى ئەو (صور) دەزانى ﴿ **وَحَمَلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ** ﴾ وەزوويى كيۆەكان لە جىنگاي خۇياندا ھەلگىران و بەرزكرانەوہ ﴿ **فَذُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً** ﴾ وەوچار يەككەرەت دران بەيەكدەو ھەپروون ھەپروون بوون. وە بوونە زەويەكى تەخت ﴿ **فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ** ﴾ ئەو پۆڭە رووداوەكە روونەدا (واتە: قىامت بەرپادەيىت) ﴿ **وَانشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ** ﴾ وئاسمان ھەموو لەت و لەت بوو. جا ئاسمان لەو رۆژەدا شل و شوڵە. چونكە لەو پۆڭەدا وەك خورى شى دەيىتەوہو، لەيەكتر دەترائى. وەك ئەفەرموى (وفتحت السماء فكانت ابوابا). ﴿ **وَالْمَلِكُ عَلَى أَرْجَائِهَا** ﴾ وەفرىشتەكانىش لە سەر لىواری ئاسماندان ﴿ **وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ** ﴾ وەلەو پۆڭەدا ھەشت فرىشتە عەرشى پەرەردگارى تۆ بەبان سەريانەوہ ھەل دەگرن. پيشيان لەماناي عەرشدا دەلێن: (ئەنە سەرىر ذو قوائىم تحمله الملائكة، وھو كالقبة على العالم. وھو سقف المخلوقات).

(سید قطب) بەرەحمەت بى، ئەلى: ئىمە نازانین ئەو ھەشتە كەبەبان سەريانەوہ عەرش ھەلدەگرن چىن و كىن. ھەر وەك نايشزانین چۆن (عرش) ھەل ئەگىردى. ئىمە ئەمانە ھەموو ئەدەينە دەستى پەرەردگارمان. خۆ لەولاشەوہ داوامان لى نەكراوہ بىانزانین. وە ھەر ئەو ھەندە كە ھەست بكرى بەگەورەيىو، دەستەلاتى بى سەورى خوا، چ لەدونيادا، چ لەپاشە پۆڭدا بەسە ﴿ **يَوْمَئِذٍ تَعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ** ﴾ لەو پۆڭەدا ئىوہ ھەموو نيشانى خواوہندتان دەريىن بۆ حىساب، ھىچ كەردارو گوشتارىكى نەيتان شاراوہ لای خوا، پىغەمبەرى خوا ﷺ ئەفەرموى: ((يعرض الناس يوم القيامة ثلاث عرضات، فأما عرضتان فجدال ومعاذير، وأما الثالثة فعند ذلك تطير الصحف فى الأيدي، فأخذ بيمينه، وأخذ بشماله)) ئەحمەد، وئىبنى ماجە و ترمىزى. واتە: لەپۆڭى قىامتدا سىجار ئادەمزاد لەپيشانگاي خوادا رادەنوێنرێن: دوو جاريان شەرەقسەو بپويانوو ھىنانەوہيە. سەيەميشيان نامەى كاروكردەوہكان دەريتە دەس، جا يا بەدەستى راستەوہ دەريت، يان بەدەستى چەپەوہ. بەختياران فەرەحنەك و، بەدەختان خەمنەك:

ئىنجا كە پۆڭە راستەكە ھات، ئادەمزاد دەينە دوو دەستە، وەك دەفەرموى: ﴿ **فَأَمَّا مَنْ أَوْتَى كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ** ﴾ ئىنجا ئەو كەسەى كارنامەكەى درايە دەستى راستىيى - كەنەوہش نيشانەى بەختيارىيى مروڭە - ﴿ **فَيَقُولُ هَؤُلَاءِ أَمْرًا** ﴾ كىتابىيە ﴿ **جَا** (لەخوشىي و شاديدا) بەدەنگى بەرز ئەلى: ھا ئەو ھە نامەكەم بگرن و بىخويننەوہ (چونكە كاتى كەنامەكەى درايە دەستى راستىيى نيت ھەر بەو ھەزاني بەختيارە. بۆيە بەسەر بەرزىيەكەوہ خۆى دەنوێنى) ﴿ **إِنِّى ظَنَنْتُ أَنِّى مَلَأْتُ حِسَابِي** ﴾ چونكە بە راستىيى من لە دنيادا ئەمزانى و يەقىنم بوو كە دەگەم بە حىسابى خۆم!! وائەمپۆش خواي مېھرەبان پاداشتى بەچاكە دامەوہ. وەك لەسوورەتى تردا بۆ دووپاتكردەنەوہى ئەو راستىيە ئەفەرموى: (الذين يظنون أنهم ملأوا ربهم...) - ﴿ **فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ** ﴾ جا ئەوہ لە گۆزەرائكى خوش و پەسەندكراوایە ﴿ **فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ** ﴾ لەبەھەشتىكى بەرزدا ﴿ **قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ** ﴾ ميوەجاتى درەختەكانى نزىكە لىيەوہ. واتە: دەس پەسە: بەراوستانەوہ، بەدانىشتنەوہ. دەستى ئەگاتى. تەنانت دەميشى ئەگاتى، خواي كارزان بەھىچ شيۆەيەك نايەلى بەھەشتىي ئەزىتە بكيشى. پاش نازارو ئەزىتەكەى دونيای ﴿ **كُلُوا وَاشْرَبُوا مِنْهَا بَمَّا اسَلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ** ﴾ پيشان ئەوترى: بخۆن و بخۆنەوہ بە خوشى بەھوى ئەوكارەجوان و چاكانەوہ

له رۆزگارەکانی رابوردوودا ئەنجامتان دەدا. بە کورتیی: مەرقی بەهەشتیی لەو پەڕی خۆشیددا دەبی. ئینجا تۆلە ی دۆزەخییەکان باس دەکاو دەفەرموی: ﴿ **۲۰ واما من اوتی کتابه بشماله** ﴾ بەلام ئەو کەسە ی: کارنامە کە ی ئەدریتە دەستی چە پی - کە ئەو هەش نیشانە ی بەدبەختیە - ﴿ **فیقول یالیتنی لم اوت کتابی** ﴾ جادەلی: خۆزگایە...! نامە کەم پینە درابا ﴿ **۲۱ ولم ادر ما حسابی** ﴾ و ئەمزانیا سەرئەنجامی ئی حساب و لێپرسی نەو دەم چیه؟ ﴿ **۲۲ یالیتها کانت القاضی** ﴾ خۆزگایە ئەو مردنەم بڕابایەو بە یە کجاری و، زیندووش نە کرامایەتووە ﴿ **۲۳ ما اغنی عنی مالی** ﴾ دارایی و ماله کەم هیچ کە لکینکی پینە گە یاندم بۆ ئەم رۆژەم ﴿ **۲۴ هلک عنی سلطانی** ﴾ ئەو مۆلک و دەسەلاتە ی بووم لە دەس چوو، نە پرشتەم، نە پلەوپایەم، هیچیان نە یان توانی تۆز قالە یە ک ئارامم بکەنەو.

ئەوسا ئیتر خوا فرمان ئەدات بە دەرگاوانەکانی دۆزەخ و ئەفەرموی: ﴿ **۲۵ خذوه فقلوه** ﴾ بیگرن، جا کە لە بچە ی بکەن، واتە: کۆت و زنجیر لە دەس و قاچ و ملی بئالینن ﴿ **۲۶ ثم الجحیم صلوه** ﴾ پاشان بیخەنە ناو ناگری دۆزەخ ﴿ **۲۷ ثم فی سلسله نزعها سبعون ذراعاً فاسلکوه** ﴾ ئینجا بیخەنە ناو زنجیریکی حەفتا گەزەو جەرەبابە ی بدەن، بۆ ئەو ی پتر ریسوا بێت، ئەگینە خۆتەنە ناو ناگرە کە ی بەسە، ئای ئەو پۆژە چەندە رۆژکی گران و ناره حەتە، وەرە لە ناو ناگریشدا هیمان بەو شیوێە زنجیر بکریت! ﴿ **۲۸ إنه کان لا یؤمن بالله العظیم** ﴾ چونکە -لەدنیادا- بڕوای بە خوا نەبوو کە ئەمەش گەورەترین سەتەمە، بۆیە هەر دەبی ئاوا سەر شۆپو ریسوا بکری ﴿ **۲۹ ولا یحض علی طعام المسکین** ﴾ وەهانی خەلکی نە دەدا لەسەر خواردن دان بە هەژار. چەند ئاینیکی بەرزو پیروژە...! سەرەرای ئەو ی دەبی لەمال و منالی خوێان بگرنەو بۆ هەژاران، دەبی مەردومیش دنەو هان بدا بۆ بووژاندنەو هیان ﴿ **۳۰ فلیس له الیوم مهننا حمیم** ﴾ جانە مپووش لیڕە - واتە: پۆژی قیامەت - هیچ دۆستیکی بۆ

سُورَةُ الْمَعَارِجِ

قُلْ لَّيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَٰئِهِ حَمِيمٌ ﴿١﴾ وَلَا طَعَامٌ لِّأَٰمِنٍ عَسَلِينَ ﴿٢﴾ لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ ﴿٣﴾ فَلَا أَقْسَمُ بِمَا تُشْرُونَ ﴿٤﴾ وَمَا لَا تُنْصَرُونَ ﴿٥﴾ إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٦﴾ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾ وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ قَلِيلًا مَّا تَدَّكُرُونَ ﴿٨﴾ نَبِيٌّ مِّنْ رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٩﴾ وَقَوْلُ عَلِيَّا بَعْضُ الْأَقْوَالِ ﴿١٠﴾ لَّا خَدَّاعِينَ بَالِغِينَ ﴿١١﴾ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنهُ الْوَتِينَ ﴿١٢﴾ فَمَا يَمْكُرُ مِنْ أَجْدَعَةٍ حَسَبٍ ﴿١٣﴾ وَإِنَّهُ لَنَدْرِكُهُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٤﴾ وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّكُمْ مَّكَذِبِينَ ﴿١٥﴾ وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿١٦﴾ وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ﴿١٧﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿١٨﴾

سُورَةُ الْمَعَارِجِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ﴿١﴾ لِّلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ﴿٢﴾ مِّنْ عَذَابِ الْمَعَارِجِ ﴿٣﴾ فَخَرَجَ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَٰهِي ﴿٤﴾ يَوْمَ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ﴿٥﴾ أَفَاصْبِرُ صَبْرًا جَدِيدًا ﴿٦﴾ إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ﴿٧﴾ وَهُمْ يَرَوْنَهُ قَرِيبًا ﴿٨﴾ يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْهَيْلِ ﴿٩﴾ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ﴿١٠﴾ وَلَا يَسْأَلُ حِمِيمٌ ﴿١١﴾

نیه تا تکایەکی بۆ بکاو تۆژی ئەو بارە یە ی سووک بکات. ﴿ **۳۱ ولا طعام إلا من غسلین** ﴾ و خواردن و خواردنەو هشی هەر کیم و زوخاوی داچۆراوی لاشە ی دۆزەخییەکانە ﴿ **۳۲ لا یاکله إلا الخاطئون** ﴾ گونا هباران نەبی کەسی دیکە لیی ناخوات، واتە: هەر ئەوانە دە یخۆن کە باو ه پریان بەخوا نەبوو.

قورئان کەلامی خوا یە:

جا پاش ئەوە باسیکی گەورە یی قورئان ئەکاو ئەفەرموی: ﴿ **۳۳ فلا أقسم بما تبصرون * ۳۴ ومالا تبصرون** ﴾ جاسویندم بەو شتەنە ی ئیو بەچاو دەیان بینن، و بەوانەش نایان بینن و دەرکی نا کەن لە بوونەوەر، وەکو بەشیکی زۆری دنیا، پاشە پۆژ، تەن و لەش و رۆح، ئادەمی و، پەری و فریشتە... هتد ﴿ **۳۵ إنه لقول رسول کریم** ﴾ بەراستی ئەو قورئانە لە زاری پەیا مە برکی گەورەو بە پیروژەو پیتان رادە گە یە نریت ﴿ **۳۶ وما هو بقول شاعر** ﴾ وە

گوفتارو قسه‌ی شایهر نیه ، وهك ئه‌ویه‌دبه‌ختانه پییان وایه ، وه پیغه‌مبهر (شیعر) و هونراوه‌شی نه‌بووه ، وه‌ئه‌وانه‌ش که شاره‌زای زانست و زانیاری (ه‌روون) ئهم راستیه به‌چاکی ده‌سه‌لمینن که قورئان شیعر نیه . ﴿ **قلیلا ما تؤمنون** ﴾ که‌چی که‌میگتان باوه‌ر دین! ﴿ **۱۶** ولا بقول کاهن ﴾ و وتهو قسه‌ی جووکیش نیه ﴿ **قلیلا ماتذکرون** ﴾ که‌موایه بیربکه‌نه‌وهو ئاموژگاری وهرگرن ﴿ **۱۷** تنزیل من رب العالمین ﴾ ئهم قورئانه له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگاری جیهانه‌کانه‌وه دابه‌زئراوه ، واته : نه جادووه ، نه‌وته‌ی جووکی و فال‌چی ، به‌لکو ته‌نها فهرموده‌ی خوای تاک و ته‌ناییه ﴿ **۱۸** ولو تقول علینا بعض الاقاویل ﴾ ئه‌گر ئه‌و په‌یام‌به‌ره ﷺ هندی قسه‌ی له سهرمان هه‌لبه‌ستبا ﴿ **۱۹** لاخذنا منه بالیمین ﴾ ده‌ستیمان ده‌گرت ﴿ **۲۰** ثم لقطعنا منه الوتین ﴾ پاشان ره‌گی دلیمان ده‌بهری ﴿ **۲۱** فما منکم من احد عنه حاجزین ﴾ جا که‌سیگتان نه‌ ده‌بوو بتوانی به‌ره‌ئستی‌لی بکاو له‌ده‌ستمان پرزگاری بکات ، خو‌په‌یام‌به‌ریش ﷺ هه‌رگیز له‌نه‌خشه‌ی ئیمه‌ لانا‌دا و هیچ شتیکیش له سهر ئیمه‌ هه‌لنا‌به‌سیئت ﴿ **۲۲** وانه لتذکره للمتقین ﴾ و به‌راستی ئه‌و قورئانه یاداوهریه بو خو پارێزان و خواناسان ، ئه‌وانه ئاماده‌ییان تیدا‌یه په‌ندوو ئاموژگاری وهر گرن ، نایه‌تی (قل هو للذین آمنوا هدی وشفاء) بو هه‌مان ماناومه‌به‌سته . ﴿ **۲۳** وانا لنعلم ان منکم مکذبین ﴾ وه به‌راستی ئیمه‌ ئه‌زانین که له‌نیو ئیوه‌دا هندی هه‌ن ئهم قورئانه به‌درؤ ده‌ده‌نه قه‌لهم ﴿ **۲۴** وانه لحسره علی الکافرین ﴾ وه بیگومان له‌روژی قیامه‌تدا قورئان داخ وکه‌سه‌ره له سهریباوه‌پان ﴿ **۲۵** وانه لحق الیقین ﴾ وه به‌راستی‌حه‌قیشه و گومانی تیدا نیه ﴿ **۲۶** فسیح باسم ربک العظیم ﴾ جا که‌واته توش (ئه‌ی پیغه‌مبهر ﷺ) ناوی په‌روه‌ردگاری گه‌وره‌ت به‌رزو پاک رابگره ، وه هه‌میشه ته‌سبیحات و ستایشی بکه له به‌رامبه‌رئو به‌هرانه‌وه پیی به‌خشیویت .

له (۱۸/۱۷) شه‌شه‌لانی (۱۴۱۷) ک به‌رانه‌به‌ر به (۲۵/۲۴) ز له ته‌فسیری ئهم سووره‌ته بوومه‌وه .

سوپاس بو خوای میهره‌بان .

*** ** *

۷۰- سووره‌تی (مه‌عاریج)

مه‌که‌که‌بییه‌و (۴۴) نایه‌ته

به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

ئهم سووره‌ته وهك سووره‌ته مه‌که‌که‌بییه‌کانی تر باسی ئیمان و بیروباوه‌ره بناغه‌بییه‌کان ده‌کا ، روژی قیامه‌ت و ، قوناغه گران و سه‌خته‌کانی ، جا به‌رواداران و ، بی باوه‌پان ، ئه‌وجا پاداش و تۆله‌یان ، ده‌شتوانین بلیین ته‌وه‌ره‌که‌ی باسی بی پروایانی مه‌که‌که‌یه ، که چۆن ئینکاری زیندوو بوونه‌وهو پاداش و تۆله‌یان ده‌کرد ، گالت‌ه‌و لاقرتی یان به‌بانگه‌وازه‌که‌ی په‌یام‌به‌ر ﷺ ئه‌کرد . جا له‌سه‌ره‌تاوه باسی سه‌رپیچی و سه‌رکیشی بی پروایانی مه‌که‌که ئه‌کات ، که چۆن له‌فه‌رمانبه‌رداری په‌یام‌به‌ر ﷺ ده‌رچوون و سووکیه‌تیان به بانگه‌وازه‌که‌ی ئه‌کرد ، کاتی که به‌سزای خوا ئه‌یت‌ساندن .. نمونه‌ی (نه‌زری کوپی حاریس) نمونه دینیته‌وه ، ئه‌و ده‌مه داوا له خوا ئه‌کات که به‌زووی سزایه‌ک بنیری بوخوی و نه‌ته‌وه‌که‌ی ، پیش ئه‌وه‌ی قیامه‌ت بیئت! ئه‌گر موحه‌مه‌د راست بکا . له هه‌ره‌شه‌کانیدا : (سأل سائل بعذاب واقع ..) ئینجا دووچار بوونی تاوانباران له‌و روژهدا که ئه‌وه‌نده سه‌خته ئاسمان وهك مسی تواوه کینه‌کان وهك خوری شیکراوه‌یان ئی دیت .. سروشتی ئاده‌م‌زاد کاتی که تووشی ناره‌حه‌تییه‌ک نه‌بی ، چۆن چرکه چرکی پی ئه‌که‌وی ، له‌وانه‌یه له‌حه‌سه‌ره‌تدا ملی خو‌ی بشکینی ، کاتیکیش که خو‌شییه‌کی ئه‌وه‌ ده‌بیئت ،

چون لووتی بهرز نه کاته وه (راستی) نابینی...!! کو تاییشی به سویندی به پهروردگاری جیهانه کان دی که زیندوو بوونه وه راسته، پاداش و تولهش دهست پی دهکاو، نهوانیش لدهست دهر ناچن (فلا اقسام برب المشارق والمغارب...).

خوانه ناس به تالوکه ی سزایه، توش به نارامبه:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم * ۱ سال سائل بعذاب واقع﴾ پرسیار که ریک له بی باوه رده کانی مه که (ته زری کوپی حارس) داوای سزای کرد بیته سهریان، خو هیچ گومانیک نیه هر بویان دی و پیش دیت. که بی جار به بانگه وازه که ی پیامبرو به روژی دواپی گالته ی نه کرد، ته نانهت نه بوت: (اللهم إن كان هذا هو الحق فامطر علينا حجارة من السماء...) جا بهو بو نه یه وه - وه که ته به ری ده لی - ثم سوورته ی (مه عاریج) به دابه زی. ﴿۲ للكافرين ليس له دافع﴾ نهو سزابه بو کافرو بی باوه ران هیچ کهس و شتیک نیه بی گیریته وه لیان، واته: هرکات له لایه ن خواوه سزاکه هات. هیچ که سینک نیه نه هیل دیو چاری نه وان بیت ﴿۳ من الله ذي المعارج﴾ له لایه ن خوای خاوه ن دهسه لات و خاوه ن پله کان، وه که ده فرمو ی: ﴿۴ تعرج الملائكة والروح إليه في يوم كان مقداره خمسين الف سنة﴾ فریشته کان و جو بریل بهرز ده بنه وه بولای له روژ گاری کدا که ماوه که ی په نجا هزار ساله لای مو شریک و بی باوه رده کان.. واته: سزاو نه شکه نجه یان له هندی کاتدا نه ونده زوره نهو روژ هیان بی نه بی به په نجا هزار سال. یان به هزار سال، وه که له جی گایه کی تر دا هاتوه.. دیاره قیامت پله پله یه، بویه جی گای وای هیه نه ونده قورس و سه خته به هزار سال لیان نه روات، جی گای وایشی هیه به په نجا هزار سال، جا لهو روژ ده فریشته و جو بریل بو لای خوای میهره بان سهر ده که ون. ﴿۵ فاصبر صبرا جميلا﴾ جا نه ی پیغه مبهرا! نارام بگره له بهرامبر داوای نهو داواخوازه وه به نارامگرتنیکی جوان و شیوا به پله ی تو، واته: هر گیز سکا لاو بی زاری تیدا نه بی و جگه له خوا سکا لا بو که سینک نه بیت ﴿۶ انهم يرونه بعيدا﴾ به راستی نه وان نهو روژه به دور ده بینن! ﴿۷ ونراه قريبا﴾ و نیمهش به نزیک نه بینن، چونکه بو نیمه هیچی تینا چیت. ﴿۸ يوم تكون السماء كالمهل﴾ نهو روژه ناسمان وه که مسی تواوه، یان وه که رهنگی روژ زه یقونی بی دی ﴿۹ وتكون الجبال كالعهن﴾ و کیوه کانیش وه که خوری شیکراوه ی رهنگاو رهنگیان لی دی و نه بنه گهر دو نه نشینه ناسمان ﴿۱۰ ولا يسال حميم حميما﴾ هیچ دوست و خزمیکی نزیک له حالی دوست و خزمی خو ی ناپرسی، له بهر خه ریک بوونی به حالی خو یه وه ﴿۱۱ يبصرونهم﴾ به یه کتر نیشان ده درین و یه کتریش ده ناسن، واته: وه نه بی یه کتر نه ناسن، نه خیر، یه کتریش نه ناسن. که چی له گهل نه وه یشدا هر پرسیار نیه له حالی یه کتر، وه که له سوورته ی تر دا نه فرمو ی: (لکل امرئ منهم یؤمئذ شأن یغنیه...) ۸۰ ۲۷. یان ده فرمو ی: (...واخشوا یوما لا یجزی والد عن ولده، ولا مولود هوجاز عن والده شیئا...) ۳۱ ۳۳. ﴿یود المجرم لو یفتدی من عذاب یومئذ ببنيه﴾ ۱۲ وصاحبته و اخیه ﴿تاوانبار حز ده کات بو پرگار بوونی خو ی له سزای نهو روژه بریتی بدات به کو ره کانی و هاوسه ره که ی و، برا که ی ﴿۱۳ وفصلت التي تؤويه﴾ وه بهو عیله ی له خو ی ده گرت و په نای ددها ﴿۱۴ ومن فی الارض جمیعا ثم ینجیه﴾ وه نه وه ی له سهرزه وی هیه هیه گشتی بدا له پاشا پرکاری بکات. خو پرکاری نابی، نه گهر چی نه وانیش بکاته بریتی بو خو ی، وه که نه فرمو ی: ﴿۱۵ کلا﴾ نه خیر، بریتیت بی وهر ناگیر ی، ددها دهست کو تاکه ﴿۱۶ انھا لظی﴾ به راستی نهو ناگره ناگریکی بل یسه داری وایه ﴿۱۷ نراة للشوی﴾ دامالینه ره بو پیسی سهر، واته: پیسی سهر هله ده قرچینی و هله یه که نی و ده یبا ﴿۱۸ تدعوا من ادبر وتولی﴾ * ۱۸

و عهدهم راعون ﴿٢٢﴾ ئەوانەى بۆسپاردەو پەيمانان پارێزەرن، ھەرگیز خیانەت و گزى لەگەڵ كەسدا ناكەن. ھەوتەم: ﴿٢٣﴾ والذين هم بشهاداتهم قائمون ﴿٢٣﴾ ئەوانەى پابەندى بەشايەتییەكانیان ھەلەسن، بى جياوازی لەنيوان كەسانى دوورو نزيكدا، ھەك لەسوورەتى تردا ئەفەرموى: (..ومن يكتمها فإنه آثم قلبه..). بەقەرە: (٢٨٣)، ھەشتەم: ﴿٢٤﴾ والذين هم على صلاتهم يحافظون ﴿٢٤﴾ ئەوانەى پارێزگارى نوێژەكانیان دەكەن. واتە بە رێك و پێكى دەست نوێژو پاىەكانى (نوێژ) دەپارێزن. ﴿٢٥﴾ اولئك فى جنات مكرمون ﴿٢٥﴾ ئەوانە -كە خووپەرەشتیان ناوايە- لەباخەكانى بەھەشتدا لەلایەن خواوە ریز لێگیراون، بە ھەر جورێك خۆیان پێیان خۆش بێت.. بى بڕواكان گالتەیان بەبەھەشت و مۆسلمانەكان ئەكرد، پێیان وابوو كە ئەگەر بەھەشت راستیش بێت، ئەواپیش مۆسلمانەكان ئەكەونەو، چونكە ئەوان لەپیاوماقولاڤ و گەورەى ھەربەن! جا بەو بۆنەو ئەو نایەتە ھات و فەرموى: ﴿٢٦﴾ فمال الذين كفروا قبلك مهطعين ﴿٢٦﴾ چيە وا ئەوانەى بى باوەر بوون بەرەو لاى تۆ دین ئەى پەيامبەر! ﴿٢٧﴾ عن اليمين وعن الشمال عزين ﴿٢٧﴾ لەلای راست و لەلای چەپەرە دەستە دەستە بە پەرگەندەیی، پاشان بڵاوەى ئى ئەكەن و ھەلەدین، ھەك لەئایەتییى تردا خوا ئەفەرموى: (كانهم حمر مستنفرة فرت من قسورة). بپەرستەكان دەورى پیقەمبەریان دەداو گالتەیان پێدەكردو دەیانوت: ئەگەر ئیماندارەكان ھەك موخەمەد ﷺ دەلیت بپۆنە بەھەشتەرە، ئەوا ئیمە پێش ئەوانەرە دەپۆینەبەھەشتەرە، ئینجا ئەم نایەتە دابەزى و فەرموى: ﴿٢٨﴾ أيطمع كل امرئ منهم ان يدخل جنة نعيم ﴿٢٨﴾ نایا ھەریەك لەوانە بەو حالەرە بەتەمایە بپێتە بەھەشتییى پەر لەنازو نەعمەت و پەر بەھەرەرە لەكاتیكدا بپروایان بەو پەيامبەرە نەبوو؟! ﴿٢٩﴾ كلا ﴿٢٩﴾ قەت شتى وانابیت ﴿٢٩﴾ بەرستى ئیمە دروستمان كەردوون لەوہى خۆیان دەزانن. واتە: ناویكى بۆ گەنى قیزەون، پاشان ھیچ كاریكى چاكیشیان ئەنجام نەداو، ئیتر چۆن بەر لەوانە ئەپۆنە بەھەشتەرە؟!، ھەك ئەم نایەتەنەیش بنەرەت و بناغەى مرقۆ باس ئەكەن: (الم نخلقكم من ماء مهين). ٢٠/٧٧. (فلينظر الإنسان مم خلق، خلق من ماء دافق). ٨٦/٥-٦. ﴿٣٠﴾ فلا أقسم برب المشارق والمغارب ﴿٣٠﴾ جاسویند بە خاوەنى خۆزەھەلاتەكان و خۆزناواكان (رۆژو مانگ و ئەستێرەكان). ﴿٣١﴾ إنا لقادرون ﴿٣١﴾ بپگومان ئیمە بەتوانا و بەدەسلەلاتین ﴿٣١﴾ على ان نبذل خيرا منهم ﴿٣١﴾ ئەوانە لەناو بەرین و كەسانى باشترو چاكتر بپننە جێیان ﴿وما نحن بمسبوقين﴾ خۆ بۆنەرە مەبەستەش كەسمان پێش نەكەوتوووە لەدەس دەرەنچووە، واتە: ھەركات بمانەرەوى ئەوكارە ئەنجام نەدەین. نایەتى: (نحن قدرنا بينكم الموت وما نحن بمسبوقين) ٦٠/٥٦. ھەر ئەو مانایە دوپات دەكاتەرە. ﴿٣٢﴾ فذرهم يخوضوا ويلعبوا ﴿٣٢﴾ جا كەواتە وازیان ئى بپنە -ئەى پەيامبەر! ﷺ- باھەر لەقسەى پەر پووچدا بۆ بچن و گەمە بكەن، تۆیش بى وچان كاری خۆت ئەنجام بدە. ﴿حتى يلاقوا يومهم الذى يوعدون﴾ تادەگەن بەو رۆژەى ھەمووجار بەلێنن پێدەردى بە سزا، واتە: رۆژى قیامەت، جائەر كاتە ھیچ شتێك كەلێكان پى ناگەنەیت ﴿٣٣﴾ يوم يخرجون من الأجداث سراعا ﴿٣٣﴾ ئەو رۆژەى كەلە گۆزەكانیان بەپەلە دینە دەرەرە بۆ لاى ئیسرافیل ﴿كانهم الى نصب يوفضون﴾ دەلیت بۆلاى بپەكانیان رادەكەن و تاودەدەن ﴿٣٤﴾ خاشعة ابصارهم ﴿٣٤﴾ چاویان شوپەر، شەرمەزارن ﴿ترهمم ذلة﴾ زەبوونیەك داياندەگرى، بەپرومەتیانەرە دیارە ﴿ذلك اليوم الذى كانوا يوعدون﴾ ئەوترى: ئەمە ئەو رۆژەى كە لەدونیادا بەلێنن پێدراوو، و ئەوان گالتەیان پى ئەكرد. وا ئەمرو بەچاوى خۆیان پاداش و تۆلەى دەبینن.

زۆر سوپاس بۆ خاى میهرەبان كە یارمەتیدام بۆ تەواوکردنى تەفسیری سوورەتى (معارج).

۷۱- سوورەتی (نوح) له

مەككەییەو (۲۸) نایەتە

بە ناوی خوای گەورە بەرنامەر بە بێ پروایان جا بۆ یەكەم جار باسی رهوانە کردنی نوح پیغه مەبەر دەکات،

ئەم سوورەتەش وەك سوورەتە مەككەییەکانی تر باسی ئیمان و بیروباوەڕ ئەكات. ئینجا كەمێك درێژە بەداستانی پیری پیغه مەبران (شیخ الانبیاء) نوح ﷺ دەدات ھەر لەسەرەتای بانگەوازەكەییەو، تا (توفان)ەكە، كە (۹۵۰) سالی رەبەق بوو. ھەر بۆیە بەم سوورەتەش ئەلێن سوورەتی (نوح)، لەگەڵ پێش چاوخستنی نموونەیک لە دەسەلاتی خوای گەورە بەرامبەر بە بێ پروایان جا بۆ یەكەم جار باسی رهوانە کردنی نوح پیغه مەبەر دەکات،

ئەوجا ئەركەکانی سەرشارنی بۆ راگەیاندنی بانگەوازەكەیی و، ترساندنی قەوم و گەلەكەیی لەسزای خوا، ئەگەر نەگەرێنەو سەر ھێلێ راست و دروست، شیاوی باسە چەندین سوورەتی تر بەو شیوەیە بایەخ بەم داستانە (نوح) دەدەن - سلاوی لەسەر بیئت - وەك سوورەتی: (شعراء) .. و (مؤمنون) .. و (اعراف) .. و (انبیاء)، وە زیاتر لە ھەمویان سوورەتی (ھود)، چونكە نزیکە (۲۵) نایەت (واتە: لە ۲۵ بۆ ۴۹)، باسی ئەو پەيامبەرە بەرزە دەكەن، ئەم سوورەتەش نمایشی ئەو دەكات كە چون ئەو پەيامبەرە سەرورە بە شەو بە رۆژ، بەناشكراو بە پەنامەكی، بە ھەموو جورێك درێژە بە بانگەوازەكەیی خۆی داو. وەوانەیی ماندوو نەبون و كۆڵ نەدان و، نەپسان فیری ھەموو تێكۆشەریك دەكات، لە ھەمووی گرنگتر دلدانەو پەيامبەرە ﷺ تازیاتر بە ئارام بیئت و، دان بە خۆیدا بگری.

بە كورتیی: ئەم سوورەتی (نوح) بە شێوەی كاری جیھادی لایەنگرانی رێگە راستیی، بەرامبەر بە لایەنگرانی رێگە نارااستیی، نمایش دەكا.

نوح بێ وچان بانگی قەومەكەیی دەكا بۆ لای خوا:

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ * ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ بە راستیی ئێمە (نوح) مان ناردە لای ھۆزەكەیی، - وەك دەلێن - لە نیو دەورگەیی عەرەبییدا، پاش ئەو كە لە (كوفە) دا پلەیی پەيامبەرێتی پێدرا: ﴿إِن أَنْذَرْتُ قَوْمَكَ﴾ ھەرمانمان پێدا: ھۆزەكەت بترسێنەو ھۆشیاریان بكەو ﴿مَنْ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابُ الْيَمِّ﴾ پێش ئەوێ سزایەكی ئێش پێگەنەری سەختیان بۆیئت لە لایەن پەرورەدگار یانەو ﴿قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ پێی گوتن: ئەو قەوم و ھۆزی خۆم! بە راستی من ترسێنەریكی ناشكراو بۆتان ﴿إِنْ أَعْبَدُوا اللَّهَ﴾ پێتان دەلێم ھەر خواپەرستن ﴿وَاتَّقُوا﴾ و لەسزاونافەرمانی خو پارێزن ﴿طَاعُونَ﴾ و گوێرایەلێم بكەن لەوێ پێتان رادەگەینەم ﴿يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ﴾

سورۃ النوح

فَلَا أُقْبِرُ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ إِنَّا لَقَدِرُونَ ﴿۱۰﴾ عَلَىٰ أَنْ نَبِيلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿۱۱﴾ فَذَرَهُمْ يَحْضُوا أَوْ يُعْقُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يَوْمَعُونَ ﴿۱۲﴾ يَوْمَ يُخْرِجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَانُوا إِلَيْهَا يُوقِصُونَ ﴿۱۳﴾ خَشَعَةً الْأَصْرَهُ تَرَهَّفَهُمْ وَلَٰذَٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿۱۴﴾

سورۃ النوح

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۱﴾ قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿۲﴾ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَعْبَدُوا اللَّهَ وَاتَّقَوْهُ وَأَطِيعُوا أَوْفِيَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُخْرِجَكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى إِنْ أَجَلَ اللَّهُ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُونَ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿۳﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ﴿۴﴾ فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَايَ إِلَّا فِرَارًا ﴿۵﴾ وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصْوَعًا ﴿۶﴾ إِذْ أَخَذْتُم بِأَنفُسِكُمْ وَاصْرُؤْ وَاصْكُرُوا اسْتَكْبَارًا ﴿۷﴾ ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جَهْرًا ﴿۸﴾ ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ﴿۹﴾ فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا لَكُمْ إِنَّهُ كَانَ عَفْفَاءً ﴿۱۰﴾

ترجمه

ئەلۋكات خۇا لەگوناخەكانتاتان خۇش دەبى **﴿ و یۇخرکم الی اجل مسمى ﴾** و تەمەنتان درىژ دەکا بۇكاتىكى ديارىکراو (بۇ مردن، واتە: بە ئاسوودەبى و بەهرەمەندى لەژىر سىبەرى نىعمەتەکانى خۇیدا دەتانهیلێتەو، لەواقىعدا کردارى پىرۆزو رەفتارى جوان و شیرین دەبنە ھۆى زیادبوونى تەمەن، وەك پىغەمبەرلەم فەرموودەدا دەفەرموى: ((صلة الرحم تزيد فی العمر)) أخرجه الطبرانی. واتە: لە فەرموودەى صەحیحدا ھاتووہ کە پەيوەندى خزمایەتى ونەبچراندنى یەکیکە لەھوئیانەى تەمەن زیاد دەکات **﴿ إن اجل الله إذا جاء لا یؤخر ﴾** بەراستى ئەلۋكاتەى خۇا ديارىکردووہ بۆمردن و تۆلەو سزا بەھىچ شیوہیەك دواناکەوى **﴿ لو کنتم تعلمون ﴾** ئەگەرئێوہ بزائن و بەباشى تىبگەن بربار ئاوايە، جا ھەقە ئێوہیش تىژرەوى بکەن بۇکارى چاک و، لەکارى بەدرەفتاران دوورب.

ئینجا نوح بەمەردانەو پىغەمبەر ئاسایانە چوہ گۆرەپانى تیکۆشانەو، وە بەھەموو شیوہیەك ھەول و تەقەلای لەگەل گەلەکەى دا تەبەشکو بگەرنەوہ سەرھێلى راست، بەلام تا دەھات ئەوان بەولاوہ دەرویشتن، بۆیە ئەویش بەناچارى سکاڵانامەو راپۆرتىكى کارەکانى پىشکەش بەپەرورەدگارى خۇى کرد **﴿ قال رب انى دعوت قومی لیل و نهار ﴾** وتى: ئەى پەرورەدگارم...^۱ بە راستى من بەشەو بەرۆژ بانگى گەلەکەم کرد بۆ ئیمان و تەوحید **﴿ فلم یزدہم دعائى الا فرار ﴾** کەچى تادەھات زیاتر ھەل دەھاتن! **﴿ و انى کلما دعوتہم لتغفر لہم ﴾** و بەراستى ھەرکات بانگم دەکردن بۆ ئیمان و تەوحید تا تۆ لییان خۇش ببیت **﴿ جعلوا اصابعہم فی آذانہم ﴾** پەنجەیان دەخستە گوئیانەوہ! **﴿ واستغشوا ثيابہم ﴾** و جل و بەرگەکانیان لەخویان دەپىچا، بۆ ئەوہ و تەکانم نەبیسن و نەم بینن! وەکو قورەیش بەرامبەر بە قورئان دەیانوت: ((لا تسمعوا لهذا القرآن والغوا فیہ لعلکم تغلبون)) ۴۱ ۴۶. **﴿ واصبروا واستکبروا استکبارا ﴾** وە پىیان لەسەر بى بڕوایى داگرت و، خۇیان زۆر بەگەورە زانى شوینم بکەون **﴿ ثم انى دعوتہم جہار ﴾** ئینجا من بانگەوازەکەم بۆ ئاشکرا کردن **﴿ ثم انى اعلنت لہم واسررت لہم اسرار ﴾** وە ھەندى جاریش بەنھێنى لەگەلیان دوام و بانگەوازەکەم پىگەیانندن، واتە: ھەموو رىگایەكى بانگەوازم گرتەبەر بۆیان، تا بەلکو بەرەو تۆ بیانھێنم **﴿ فقللت استغفروا ربکم انه کان غفارا ﴾** جا بەردەوام پىم گوتن: داواى لیخۆشبوون لەپەرورەدگارتان بکەن، چونکە ھەمیشە گوناخپۆشە، وەك پىغەمبەر **﴿ ففہرموى: ((والذى نفسى بیدہ لولم تذنبوا لذهب الله بکم وجاء بقوم یذنبون فیستغفرون الله تعالى فیغفر لہم))** رواہ مسلم. واتە: سویند بەو زاتەى کە گیان و رۆحى منى بەدەستە، خۇا ئەوئەندە بەخشىنى لاخۆشە، ئەگەر ئێوہ گوناخ نەکەن، ئەوا لەناوتان دەباو ھۆزى تر دینى تا ئەوان گوناخ بکەن و داواى بەخشىنى لیبکەن و، ئەویش لییان خۇش ببیت.

ئەوجا نوح **﴿ فہرموى: ئەگەر ئێوہ بڕواییزن و مل راکیشن بۆ فەرمانەکانى خۇا، ئەو دەمە ئەویش نەم پىنج شتەتان بۆ ئەکا:**

یەکەم: **﴿ یرسل السماء علیکم مدرارا ﴾** بارانقان پەیتا پەیتا بەلێزمە بۆ بەردەداتەوہ.

دووہم و سێیەم: **﴿ ویمددکم بأموال وبنین ﴾** وە دارایى و کۆرى زۆرتان پى دەبەخشیت، کە ئەو دووشتە لەناو جۆرە مروئیکدا مایەى سەرورەین.

چوارەم: **﴿ ویجعل لکم جنات ﴾** چەندین باخات و بیستانتان دەداتى کەجوانترین ھۆن بۆ رابواردن و خۆشى گەلان.

پىنجەم: **﴿ ویجعل لکم انھارا ﴾** ئاوو بووبارى زۆرىشتان بۆ بەدى دینیت کە لەژىر بنكى درەختەکانیەوہ، ئەو جۆمە ئاوو دى و دەروات.

نوح عليه السلام هوشياريان نه کاته وه که هوی بی پۆزی وبی پیتی زهویی وزارو مه پومالاتیان و. که می نیرینه کانیان گوناح و تاوان وبی باوه پیه.. دهسا ئیه باوه پینن نهی قورهیش: ﴿**۱۲** **مَالِكُمْ لَا تَرَجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا**﴾ چیتانه له گه ورهیی و شکومهندی خوا ناترسن! ﴿**۱۳** **وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا**﴾ خو بیگومان ئیهی به چه ند قوناغی دروستیکردوه: تنوکی ئاو. خوینپاره. گوشتپاره.. هتد) ﴿**۱۴** **أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَمَوَاتٍ طَبَاقًا**﴾ نایا نه تانبینیوه چۆن خوا حهوت چین ئاسمانی نهۆم له سه ر نهۆم دروستکردوه. ﴿**۱۵** **وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا**﴾ و مانگی کردوه به هوی رووناکی تیایانا. واته: ئاسمانی یه که می پی رووناک کردوته وه. وه به هه موو نه ستیره کانیس چونکه نهوانیش هه ریه که یان مانگیکی خوی هیه ﴿**۱۶** **وَجَعَلَ الشَّمْسُ سِرَاجًا**﴾ و خوریشی کردوه به چرا و هه موو بوونه وه سودی لیوه نه گری. وه که له می جیه دا نه فهرمووی:

مِثْرَاتِ تَانَعَشَرُ ﴿**۱۷** **وَجَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ**﴾
لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابِ ﴿**۱۸** **وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا**﴾
وَهُ خَوَايَ تَاك وَ تَهْنِيَا يَه ئِيْوهی له توخمه کانی زهوی روواندونی به روواندن وه رووه و گیا ﴿**۱۹** **ثُمَّ يَعْبُدُكُمْ فِيهَا**﴾ پاشان - دواي مردنتان - نه تانگیرته وه بو ناوی و له وی به فهرمانی خوی نه شاردرینه وه ﴿**۲۰** **يُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا**﴾ و نه تانبینیتسه وه دهی. له زهوی به ده ره مینان. واته: زیندووتان نه کاته وه به دادگه رانهش پاداش و تۆله تان دهست نه که ویتسه وه ﴿**۲۱** **وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ بَسَاطًا**﴾ وه هه رخوایه زهوی بو ئیه راخستوه و به راخستنی که له سه ری قه رار بگرن ﴿**۲۲** **لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا**﴾ تا به ئاسانی به ریگا فراوان و دۆله کانی دا برۆن. دهسا بو وردنابنه وه و بیرناکه نه وه.. تا ئیمان و باوه پینن. ﴿**۲۳**﴾
نوح نژای شهر له قه ومه که ی دهکا:

پاش نه وهی نوح - سه لامی له سه ربی - به هه موو شیوه یه که له گه له که ی دا هه ولیدا و. بی هیوا و بی ئومید بو ﴿**۲۴** **قَالَ نوح رب**﴾ و تی: نهی په روه رگاری من. ﴿**۲۵** **إِنَّهُمْ عَصَوْنِي**﴾ به راستی نهوانه سه ربیچیان کردم ﴿**۲۶** **وَاتَّبَعُوا مِنْ لَمْ يَزِدْهُ مَالَهُ وَ ولدِهِ إِلَّا خُسَارًا**﴾ وه که ورتنه شوینی نه که سه که دارایی و منالی هیچی بو زیاد نه کرد جگه له زیان. واته: شوینی خاوهن سه روهت و خاوهن کوپانی قه ومه که یان که ورتن. نهوانیش پینان وابوو که نه گه ره په یه وهی له نوح بکه ن ده سه لاته که یان نامینی. جا بو نه وه فروفیلیان له هه ژاره کانیس کردو به ره و خویان بردنیان و. ده ره نجام نهوانیش وه که نهوان دووچار بوون ﴿**۲۷** **وَمَكْرُوا مَكْرًا كِبَارًا**﴾ و نهوانیش پیلان و فو قیلیکی گه وره یان بو دارشتن و. به ئاشکرا هانی خه لکه که یان ده دا بو نازاردانی نوح عليه السلام. جا له روژی قیامه تیشدا نه مان به سه رانیان نه ئین: (... بل مكر الليل والنهار إذ تأمروننا ان نكفر بالله و نجعل له اندادا... ۲۴/۲۳.

بته‌کائی قه‌ومی نوح:

﴿**وقالوا لا تذرنا من الهتك**﴾ پیاو خراپه زله زله‌کائیان به شوینکه‌وتووه‌کائیان گوت: قه‌ت وان له‌خواکانتان مه‌ئینن!! ﴿**ولا تذرنا ولا سواعا ولا یغوث ویموق ونسرا**﴾ وه وان له (وه‌دد) و (س‌و‌و‌اع) و (یه‌غووس) و (یه‌عووق) و (نه‌سر) یش مه‌ئینن.

به‌لی بۆ دوا‌ییش بته‌رستی ورده ورده پهری سه‌ندودریژه‌ی کیشاو له‌گه‌ل رۆژگاردا هات، چونکه: یه‌که‌م: قه‌وم و گه‌لینکی زۆر کۆن هه‌بوون پێیان وابوو که هه‌رچی شته نه‌ستیره نه‌یکات، جا له‌به‌رئه‌وه نه‌یانپه‌رسترا ته‌نانه‌ت وینه‌و نیگاریان بۆ ده‌رازاندنه‌وه... له‌پاشان ده‌چوون وینه‌کائیان ماچ نه‌کردن و، به‌پیرۆزیان دا‌ه‌ه‌نان و دا‌وای کو‌پ‌و رزق و ش‌فای نه‌خۆشیان لیده‌کردن، نه‌مانه پێیان ده‌گوترا (صابئین). دو‌وم: هه‌ندی له‌پیاو صال‌ج و چاکه‌کان له‌به‌ر پیرۆزی و سوود و هرگرتن له‌ کاره جوانه‌کائیان و، بۆ نه‌وی له‌یادیان نه‌چن وینه‌یان بۆ دروستده‌کردن و دایان ده‌نان ئینجا ما‌چی‌ان نه‌کردن و، بۆ ما‌وه‌یه‌کی دو‌ورتریش په‌رستی‌ان و سو‌وجده‌شیان بۆ‌بردن! ئینجا ئا لیره‌دا ده‌رئه‌که‌وی که بۆچی ئایینی پیرۆزی ئیسلام وینه‌و په‌یکه‌رو رازاندنه‌وی گو‌ری مردووان قه‌ده‌غه ده‌کات، جگه له‌وه‌یش تا گیله پیا‌وو پیر‌ژن و نه‌زانه‌کان هه‌ل نه‌خه‌له‌تینن و، دا‌وای مال و مندال و ش‌فای نه‌خۆشیان لینه‌که‌ن. ئاشکرایشه سه‌ردانی گو‌پ‌ستان پی‌غه‌مبه‌ر به‌شتی‌کی سو‌وننه‌تی دانا‌وه، تا ئاخیره‌ت و به‌یر بی‌نیته‌وه... به‌لام به‌دا‌خه‌وه ئیستا له‌سه‌ر گو‌پ‌ه‌کان شتی وا نه‌کری، هی‌مان پێشی نه‌فامیه‌تیش که‌وتوونه‌ته‌وه ﴿**وقد اضلوا کثیرا**﴾ وه‌ی‌گومان نه‌وانه جگه له‌خۆشیان "زۆریان گو‌م‌را‌کرد ﴿**ولا تزد الظالمین الا ضلالا**﴾ وه‌خوا‌یه تو‌یش هیچ شتی زیاد مه‌که بۆ سته‌مکاران، جگه له‌گو‌م‌رای، نوح سه‌لامی له سه‌ر بی پاش هه‌وله هه‌مه جو‌ره‌کائی وکه‌لک نه‌بوونیان بۆیان نه‌و دوعایه‌ی لی‌کردن، وه‌ک مو‌وسا ؑ نزای شه‌ری له‌فیره‌هون کردو وتی: (ربنا اطمس علی اموالهم واشدد علی قلوبهم فلا یؤمنوا حتی یروا العذاب الالیم). ۸۸/۱۰ ﴿**مما خطیئاتهم اغرقوا**﴾ به‌هۆی گونا‌حه‌کائیانه‌وه‌به تو‌فان نفو‌م‌کران وخن‌کان ﴿**فادخلوا نارا**﴾ ده‌ره‌نجام خرا‌نه ناو نا‌گری‌کی گه‌وره‌وه ﴿**فلم یجدوا لهم من دون الله انصارا**﴾ جا جگه له‌خوا هیچ یارمه‌تیده‌ری‌کیشیان ده‌ست نه‌که‌وت (نه‌بت، نه سه‌ر‌و‌ک‌خی‌ل و هۆن.

لیره‌دا په‌رسیارێک دیته پێش: ئایا نه‌و تو‌فانه نه‌وانی خن‌کان، هه‌موو زه‌ویی گرت‌ه‌وه؟ یا‌خود نا، وه‌لامی نه‌و په‌رسیاره له‌قور‌ناندا نه‌هات‌وه... نه‌وه‌نده نه‌بی‌ت که ده‌لی‌ت: ئاو له‌هه‌موو لایه‌که‌وه، ته‌نانه‌ت له‌نیو ته‌نوره‌کانشیا‌نه‌وه هه‌لقو‌لی، نه‌وجانه‌وانه‌ی که به‌روایان به نوح هینابوو سواری که‌شتیه‌که بوون و، نه‌ویش وه‌ک کینو به‌سه‌ر شه‌پۆلی ئاوه‌که‌دا ده‌چوو، پاشان له‌سه‌ر کینوی (جو‌ودی - گو‌ودی) که له‌خۆره‌لاتی (دجله‌) وه‌یه له‌کو‌ردستانی تو‌رکیا له‌جی‌گایه‌ک که‌پینی نه‌لین: (ئه‌رارات) له‌نگه‌ری گرت‌وو سه‌قام‌گیر بوو.

دیاره نوح زۆر سزای ده‌روونی چیشته‌وه بۆیه زۆر به‌تو‌په‌یه‌یه‌که‌وه نه‌فه‌رمو‌ی: ﴿**وقال نوح رب لا تذر علی الارض من الکافرین دیارا**﴾ نه‌ی په‌روه‌ردگار! ته‌نها بی‌با‌وه‌ری‌کیش له‌سه‌ر زه‌ویی به‌زیندوویی مه‌ئینه‌وه (واته: هه‌موویان له‌نا‌وبه‌ه)، جا خ‌وای گه‌وره‌یش وه‌لامی دایه‌وه‌و، هه‌موو تیا‌چوون، ته‌نانه‌تی کو‌پ‌ه‌که‌ی خ‌ویشی، چونکه فه‌رمانبه‌رداری نه‌کردو لی‌ی وه‌دو‌ورکه‌وته‌وه‌و گوتی: (.. سا‌وی إلی جبل یعصمنی من الماء). ۴۳/۱۱. ﴿**انک ان تذرهم یضلوا عبادک**﴾ چونکه نه‌گه‌ر تو‌ وازیان لی‌بینیت هه‌رچی به‌نده‌کانتن له‌پێ لانه‌ده‌ن و گو‌م‌رایان ده‌که‌ن ﴿**ولا یلدوا الا فاجرا کفارا**﴾ وه‌هیچ مندال‌یکیشیان نابێ، مه‌گه‌ر بی به‌رواو خوا نه‌ناس، چونکه منال‌یک له‌ناینده‌دا له‌کۆشی نه‌وانه‌دا په‌روه‌رده ببیت، گو‌مان نیه که هه‌ر وه‌ک خ‌وایان ده‌ر ده‌چیت، چونکه که‌سی‌ک که (۹۵۰) سال له‌ناو

گەلنكدا بژیی، لە وردو درشتیان دەناسیت و دەشزانیت چی لەبارەیاندا یە ، بۆیە ئەو داوا یە دەكات ﴿ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا ﴾ ئەو پەرورەدگارم! لەخۆم و دایك و باوكم و ئەوانە خوش ببە كە دینە مالم بە ئیمان و باوەڕەوه ﴿ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ﴾ وە لە پیاوانی بڕوادرۆ، ژنانی بڕواداریش ﴿ لَا تَرَدُّ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا ﴾ وە هیچیش بوستەمكاران زیاد مەكە جگە لە نابوود بوون و تیاچوون.

كۆتایی تەفسیری سوورەتی (نوح) هات.

*** **

۷۲- سوورەتی (جن) بە

مەككەیی یەو (۲۸) نایەتە

بەناوی خۆی بەخشەدی میهرەبان

ئەم سوورەتە وەك سوورەتە مەكەیی یەكانی تر باس لەبەنا مەسەرەكیەكان دەكات: یەكخوا پەرستیی، پەیا مەكەیی خوا، پاداش و تۆلە... بەلام تەرەزەكەیی باسی (جن) و پەریەكانەو... هەر شتیكیش پەیوەندی بەوانەوه ببی.

جنۆكە: جوړیكن لە دروستكراوەكانی خۆی میهرەبان كە -لەسەر شیوەی خۆیان- بەچاو نابینرێن، و ئەوان بەر لە (ئادەم) ﷺ لە ئاگر دروستكراون.

جن یەكێكە لە غەیبیات كە موسلمانان هەر لەدێرین پۆژگارەوه، بڕوایان هێناوه بەبوونی و، قورئانی پیرۆز پەیا مەبەری خواش ﷺ بەدریژە باسیان لێدەكەن، ئێمە ی موسلمانیش بێگومان و دودولی گوێرایەل و ملكەچین، چونكە لەوه بەولاوه هیچمان پێ ناكړی و، پێناوتری، قسە لەجنۆكەكان دەكرێت هەر لەگوێگرتنیا نهوه بۆ قورئان، تا بڕوا هێنانیان.. هەندێ هەوالی سەر سوپەهێنەریان دینیت.. جا بۆ یەكەم جار باسی گوێگرتنی دەستە یەكیان ئەكات، بەتایبەت ئەو دەمە ی كە گوێیان لەقورئانەوه بوو پاشان بڕوایان پێی هێنا. بوخاریی ئەگێرێتەوه كە پەیا مەبەر ﷺ لەگەل چەند كەسیك لە هاوێلانی چوو بۆ بازاری (عكاظ)، جا لە چۆلی (نەخلە) دابەزیی و نوێژی بەیانی بەكۆمەل كردو، ئینجا چەند كەسیك لەجنۆكەكان بەلاینا تیپەپین و، گوێیان لەقورئان خوێندنەكە ی پەیا مەبەرەوه بوو ﷺ، هەلویستە یەكیان كردو گوێیان بۆ قورئانەكە گرت و بەوردی دلایان دایە، جا پاش ئەوه بڕوایان هێنا كە: ئەمە فەرموودی خۆیەو بۆ پەیا مەبەرەكە ی هاتوو، شیاوی باسە كە بێن پێغەمبەر ﷺ نەبە چاو دیتبوونی، وە نەپێشی زانیبوون كە لەو دەمەدا گوێیان گرتوو، جا خۆی كارزان (قل اوحی إلی انه استمع نفر من الجن) نارد. دواتر دەرواته سەرباسی سوپاس و ستایش كردنیا بۆ خوا، دانانیان بەتاك و تەنیا ییدا، وە بەگەوج و نەقام دانانی ئەوانە ی هاوێش بۆ خوا دانەنێن.

ئەوسا دینە سەرباسی هەولەنیا بۆ دزینی وشەو قسە لەفریشتەكان و، ئینجا هەولەنیا پزێسك بەدوا یاندا و سووتاندنیا، ئەلبەت پاش هاتنی پەیا مەبەر ﷺ دەبنە دوو بەشەوه ئیماندارو موسلمان، وە دەرەنجامیشیان.. بانگەوازەكە ی پەیا مەبەر كۆبوونەوه ی جنۆكەكان لەدەورو بەریدا كاتی كە لەنوێژی بەیانیدا قورئانی ئەخوێند.. دەبی پەیا مەبەر ﷺ دەسەلاتی خۆی -بەرامبەر بەدەسەلاتی خوا- رابگە یەنێ و، هەموو كەس پێی بزانێ كۆتاییشی دیت بەوه كە زانست و زانیاری تەواو بەشتە نادیارەكان تەنها لای خوا یە، هەرئەو غەیب ئەزانێ. مەگەر كەسیك ئەو خۆی ئاگاداری بكات. جا بۆ زێدە ئاگاداری و، زانیاری لەم باسە یە پێم باش بوو پێكەوه ئەم چەند دێرە یە ی

خواروه له کتیبه کهی: (لاله کانی) و. لیکوله ره وه کهی. له کتیبی (شرح اعتقاد اهل السنة والجماعة) بهرگی ۱۲۹۱ ل ۱۲۹۱ بخوینینه وه که نه لیت:

یه کهم: نه هلی سوننه و جماعت. ئیمان و رایان له سه ره وه یه که (شهیتان) و (جن) هر دووکیان هه. نه مهش به پیچه وانه ی راو بوچوونی (فهل سیف)!

(ئین ته یمییه) رحمه تی خوی ئی بی نه لیت: (وجماهير الامم يقرون بالجن ولهم معهم وقائع يطول وصفها، ولم ينكر الجن الا شرذمة قليلة من الجهال المتفلسفة والأطباء ونحوهم الفتاوى ۳۲-۱۹. له قورئانی پیروژدا هاتوو که: (جن) یه کان نه بیستن. قسه نه کهن. تیده گهن و ژیری و فامیان وهک فاده می هیه و ته کالیفی شهرییان له سهره: (وما خلقت الجن والإنس إلا ليعبدون) الذاریات ۵۶. (قل أوحى أنه استمع نفر من الجن فقالوا إنا سمعنا قرآنا عجبا.. له فهرموده یشدا هاتوو که پیشهوا (بوخاری) له (نه بوو هورهیره) وه ده گپرتنه وه: ((أمرني النبي ﷺ أن احتفظ بركاة رمضان، وأتاني آت من الليل فجعل يحثو من الطعام فأخذه فقلت لأرفعنك إلى رسول الله ﷺ قال: دعني فأني محتاج وحالي شديدة وعلي عيال فخليت سبيله، فلما أصبح قال النبي ﷺ: يا أبا هريرة ما فعل أسيرك الليلة؟ قال: يا نبي الله: زعم أنه محتاج وحاله شديدة فرحمته، قال: أما إنه قد كذبك وسيعود. فلما كان الليلة الثانية وجده فخبأ فأخذه فقال: لأرفعنك إلى رسول الله ﷺ زعمت أنك لا تعود فقد عدت. قال دعني فأني محتاج وحالي شديدة فخلی سبيله فلما أصبح قال النبي ﷺ: يا أبا هريرة ما فعل أسيرك الليلة؟ قال: يا رسول الله ﷺ: شكى حاجة وعيالا واني رحمته فخليت سبيله قال: قال أما إنه قد كذبك وسيعود. فلما كان الليلة الثالثة وجده فعجبنا فأخذه. فقال: لأرفعنك إلى رسول الله ﷺ هذا آخر ثلاث ليال زعمت أنك لا تعود ثم تعود. قال دعني أعلمك كلمات ينفعك الله بها قال: وكانوا حريصين على الخير. قال إذا أخذت مضجعت فاقرا آية الكرسي من أولها إلى آخرها فإنه لن يزال عليك من الله حافظ ولا يقربك شيطان حتى تصبح. فقال النبي ﷺ: ما فعل أسيرك الليلة؟ قال: يا نبي الله علمني كلمات زعم أن الله ينفعني بها قال: وما هي؟ قال: أمرني أن اقرأ آية الكرسي من أولها إلى آخرها فإنه لن يزال علي من الله حافظ ولا يقربني شيطان حتى أصبح. قال: أما إنه قد صدقك وهو كذوب أتدري من يخاطبك يا أبا هريرة؟ قال لا. قال فذاك شيطان)) كورته ی مانای نه فهرموده یه نه مییه که: نه بوو هورهیره خوی ئی رازی بی فرمانی پیکرا که سهر فتره ی مانگی ره مهزان چاک هه لگری و بیپاریزی که چی سی شهو له سه ره یه که یه کی له جن په یدا نه بی و به شیک له خوراکه که ی ده باو. نه میش هه رسی شه وه که نه یگری و. نه یه وی ت بیبات بو لای پیغه مبه ر ﷺ به لام نه مان و تهوبه ده کات و ده لی: محتاج و نه مجاره و ازم ئی بینه مهرج بی ت نه یه مه وه. به لام هه رسی جاره که په یمان و به لینه که ی نه شکینی و هه ر دیتنه وه. له شهوی کو تاییدا پیغه مبه ر ﷺ فهرمووی: نه بوو هورهیره! زانییت نه وه کی بوو..؟! وتی: نه خیر. نه ویش فهرمووی: نه وه شهیتان بوو! (ئین حهزم) کاتی که قسه له (جن و شهیتان) نه کات نه لیت: (وقد جاء النص بذلك وبأنهم أمة عاقلة مميزة متعبدة موعودة، متوعة متناصلة يموتون، وأجمع المسلمون كلهم على ذلك. نعم والنصارى والمجوس والصابئون وأكثر اليهود حاشا السامرة فقط فمن أنكر الجن أو تأول فيهم تأويلا يخرجهم به عن هذا الظاهر. فهو كافر مشرك حلال الدم والمال. قال تعالى: (أفتتخذونه وذريته أولياء من دوني). وه نه فهرموده یهش هاتوو: ((إن الجن على ثلاثة أثلاث: فثلث لهم أجنحة يطیرون فی الهواء، وثلث حیات وکلاب، وثلث یحلون ویطعنون)). رواه الحاكم فی المستدرک ۲ ۵۶، وقال: صحيح الإسناد ووافقه الذهبي. دووهم: قورتوبی.. له ته فسیره که یدا نه لیت: (به یی ره واته ته ده قی قورئان و فهرموده کان. پیغه مبه ر ﷺ جنیه کانی

نەدىتوۋە، ئىمامى (موسلىم) و (ترمىزى) لە (ئىبن عەباس) ە ۋە دەگىر نەۋە: ((ما قرأ رسول الله ﷺ على الجن وما رآهم...)). ۋاقتە: پىغەمبەر ﷺ: نە قورئانى بەسەر جىندا خويىندەۋە. نە بىيىنىشى، بەلكو ھەر گويىيان بۇ گرتىبوو. بەلام لەريۋايەتتىكى دىكەدا پىشەۋا (موسلىم) لە (عامىرى شەعبىيە) ۋە ھىناۋىيەتى: ((...اثنى داعى الجن فذهبت معه فقرات عليهم القرآن)) ئەم فەرمودىيە بەلگىيە لە سەر ئەۋەدى دىۋنى و قورئانى بەسەردا خويىندوون، ۋە ئىمامى (بەيھەقى) ئەلئىت: (وليس بممتنع ان يراهم النبى ﷺ فى صورهم كما يرى الملائكة). (بەندە) ش ئەلى: بۇ پىغەمبەر ان دروست بوۋە جن بىيىن.

سَنِيْم: سَهْ بَارَت بَهْ وَهْ كِه (جَنِي بَرَوَات نِيَو لَاشَهْ جَهْ سَتَهْ يَ نَادَهْ مِيهْ وَهْ، ئِيْمَامِي (ئِيْن تَهْ يَمِيهْ) نَهْ لَيْت: (دَخُول

الجن في بدن الإنسان ثابت باتفاق أهل السنة والجماعة). وهكوتويهى: (وليس فى أئمة المسلمين من ينكر دخول الجنى فى بدن المصروع وغيره، ومن أنكر ذلك وادعى أن الشرع يكذب ذلك، فقد كذب على الشرع، وليس فى الأدلة الشرعية ما ينافى ذلك).

جن گویان بوقورئان گرت و ئیمانیاں پی هیئا؛

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * ١ قل أوحى إلى أنه استمع
نفر من الجن ۞ لهي پیغامبر ﷺ بلی: له لایهن
پروہ ردگار مہوہ وہ حیم بو کراوہ کہ چہند کہ سیٹ
لہ جنیہ کان گوئیان راگرت بو قورئان خویند نہ کہم ﴿ فقالو انا
سمعنا قرآنًا عجبا ۞ جاوتیان بیگومان نیّمہ گویمانگرت بو
قورئانیکی سہ یروسہ مہرہ لہرووی ہوئینہوہوہ رہوانیژی
و، خوشخوانیہوہ واتہ: ہہ قہ عہرہبہ کانیش پتر تیژرہوییان
کردبا بو پرواہینان پیی، چونکہ بہ زمانی ئہوان ہاتوہ،
چاک تیئہگہن و دہزان کہ چہندہ رہوانیژہ... کہچی
لہگل ئہوہ شد ا ہر ئہ مروو سہینی ئہ کەن! بہ لام جینیہ کان
ہر ئہو دہمی کہ بیستمان موسلمان بوون ﴿ یہدی ال

الرشد فامنا به ۱. ئەو قورئانە، ھىدايەت و پىننامىي دەكات بۇ پۇرىراست و ھەق . ئىمەش بىرومان پىيھىنا **۱. ولىن**
مشرك بربنا احدا ۲. ۋەھرگىز ھىچ كەسنىك ناكەينە شەرىك و ھاوبەشىي پەرۋەردگارمان **۲. ۋانە تعالى جد ربنا** ۳. ۋە
بەرراستى گەۋرەيى ۋەمەزنى پەرۋەردگارمان بەرزوبلندە **۳. ماتخذ صاحبة ولا ولد** ۴. نە ھىچ ژن ونەھىچ مناللىكى بۇ
خۇي دانەناۋە ، چونكە ئەۋانە بۇ پىۋىستىن ، خواش لەھەموو شتىك بى نيازە ، قسەي ئەم جىيانەش بۇ
بەدروخستەۋەي عەرەبەكانە كەئەۋان پىيان وابوۋ خوا لەجنۇكەكان ژنى میناۋەو ، فرىشتەكان لەۋ ژنەن **۴. ۋانە**
كان يقول سفينا على الله شططا ۵. ۋە بەرراستى ھەرزەكەمان (ئىبلىس) قسەي ناپەسەند و نابەجىي دەربارەي خوا
دەكرن : بە ۋەسفىردنى شەرىك و ھەبوۋىژن و منالى ھەيە **۵. وانا ظننا ان لن نقول الإنس والجن على الله كذبا**
۶. ۋەئىمە بەقىنمان بوۋ كە ھەرگىز دەستەي ئادەمىي و ، جىنيي درۆ لە بۇ خوا ھەلئابەسن . . كەچى كاتى قورئانمان

بيست زانيمان زياده پهوى زوريانكردوه ﴿ **وانه كان رجال من الإنس يعوذون برجال من الجن** ﴾ بيگومان پياوگه ليك له ناده مېي پەنايان دهرېد به پياواښى له جينيان، له سغه رياندا به شوه تا له وشتانه ى كه مه ترسيان هه بوو بيانپاريزن؟! ﴿ **فزاوهم رهقا** ﴾ جا جينه كانيش نه ديان قوزته وه زياتر گومراو سهر ليشيواوو ماندوويانكردن. (نه بوو سه عود) نه لى: نه گهر پياويك ريى كه وتبا جيگايه كي چوله وانيه وه شوه ى به سهردا هاتباو ترسى ئى نيشتبا

له پيش ئيسلامدا هركاتى عه ره به كان له دول وشويوكدا شويان به سهر بهاتايه، زور نه ترسان له جنوكه ى نهو دول وشيوه، ئينجا پەنايان دهرېد بهر گهره كيان تا پەنايان بدات له زيانى جنوكه ى نهو ناويه، وه نه يانگوت: (اعوذ بسيد هذا الوادى من سفهاء قومه)! پەنا ده به مه بهر سه روكي جنوكه ى نهو دول وشيوه، تانه فامه كانى نازارم نه دهن.

وه يان نه گهر نه خوښ بكه وتنايه نوو شته يان نه كرد به خوينا، يان پارچه داريك، يان په روى سهرگوپړكيان هل نه گرت.... وه يان زور كهس له مروقه كان پەنايان نه برده بهر چهنه مروقيكى تر (وهك جوكيى و، جا دوگهرو، فالجىي.. وه داواى نوشته ى ديوه بهنديان ئى نه كردن تا بيانپاريزن له زيانى جنوكه.. ئينجا نه وانه بو گهرمكردنى بازارى خويان نه ونده ى تر نه يات ترساندن له ديوو جنوكه ﴿ **وانهم ظنوا كما ظننتم ان لن يبعث الله احدا** ﴾ وه به راستى نه وانيش گومانيان وابوو وهك ئيوه گومانقان وابوو كه نيترخوا هيچ كه سيك زيندوو ناكاته وه دواى مردن، يان هيچ پيغه مبهريچك نانيړى، وا ئيسا حالى بووين و نه زانين كه خوا مردوان زيندوو ده كاته وه و پيغه مبهريش ده نيړى ﴿ **وانا لمسنا السماء** ﴾ وه به راستى ئيغه بهرو ناسمان كشاين بو زانينى هه وال و، دهنگ و باس ﴿ **فوجدناها ملئت حرسا شديدا وشها** ﴾ جابينيمان پرې له پاسه وانى به هيژو پريشكى ناگرى سوتينهر.

ماموستا (شيخ موحه ممدى خال) ده ليت: ده بى نهو پاسه وانه غه يري (شهب) بن و له ناسمانيشدا بن، واته: لهو بو شايه دا بن كه له دهورى زهويديا. جا نهو پاسه وانه به هر ماده يه كا - له ناسمانه وه بيت - هل ته قين، خيرا له ناوى ده بن، له وه يش نه چى كه هر پارچه نه ستيره يه كه له بو شايى دهره وه ناسمانه وه بيت و پوو بكا ته سه ر زهوى خيرا جوړه (پروتونيكي سارد) پيا هل نه ته قى و نه يسوتينى و نايه لى بكا ته زهويى. مه به ست له (شهب) يش نهو پارچه نه ستيرانه - خوايش چاكر نه زانى - كه له گهل زهويديا به دهورى روژا نه سوپينه وه، وه له بهر بچووكى خويان به ناسمانه وه نايينرين، وه به مليون و بليون له كومه له ى روژى ئيمه دا بلاو بوونه ته وه، وه له شوين خويان نه ترازين و رووه زهويى نه كشين. ﴿ **وانا كنا نقعد منها مقاعد للسمع** ﴾ وه به راستى ئيغه پيش هاتنى قورنان له هه ندى جيگاي ناسماندا داده نيشتين بو گوينگرتن له هه وال و نه خبراى فريشته كان ﴿ **فمن يستمع الآن يجد له شهابا رصدا** ﴾ جا ئيسا نه وده مان بيه وىت گوى بگرى بو وهرگرتنى نهو هه وال و وتوو ويژه يه، يه كسه ر نه يزه كيكي نه ستيره له كه مينايه بوى ده او نيژريت. ﴿ **وانا لا ندرى اشر اريد بمن فى الارض** ﴾ وه به راستى ئيغه ده مانزانى ثايا خوا ويستى زيانى بووه به خه لكى سه ر زهويى به حيراسه تى ناسمان له گوينگرتن بو هه واله كانى ﴿ **ام اراد بهم ربهم رشدا** ﴾ يا خود په روه ردياريان ويستى خيرو چا كه ى بووه پييان؟! ﴿ **وانا منا الصالحون ومنا دون ذلك** ﴾ وه به راستى ئيغه كه سانى چاك و باشمان تيا هن، وه له خوار چاكانه وه شمان تيدا هن ﴿ **كنا طرائق قدا** ﴾، ئيغه جاران ريبارزگه ليكمان گرتبووه بهر، واته: هر ده ستيره كمان له سه ر ريگه و ريبارزك بووين و كهس خه تى كهسى نه نه خوينه ده وه هيچ كه سيك گوى بو نه وى تر نه ده گرت، تا ئيسلام هات، ئيتر پاش نه وه وائيس ته له هه ولى

یهکگرتنداین. ﴿۱۱﴾ **وَاَنَا ظَنُّنَا أَنَّ لَنَا نَعَجُزُ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ** ﴿۱۲﴾ وه ئیمه نه مازانی که هت ناتوانین له ژیر دهسه لاتی خوادا دهرچین لهزه ویدا ﴿۱۳﴾ **وَلَنْ نَعْجِزَهُ هَرَبًا** ﴿۱۴﴾ و ناتوانین بهمه لاتن لهدهستی مهلبین.. بهلام بهداخوه سوودمان وهر نهگرت لهو زائینه، جا تکایه ئیوه وهک ئیمه مهبن ﴿۱۵﴾ **وَاَنَا لَمَّا سَمِعْنَا الْهَدَىٰ آمَنَّا بِهِ** ﴿۱۶﴾ وه که ئیمه کاتی گویمان له رینمایی (قورئان) بوو، یهکسر بروامان پیکردو وهک ئیوه نهبووین ﴿۱۷﴾ **فَمَنْ يُؤْمِنُ بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا** ﴿۱۸﴾ ئینجا نهوهی نیمان بینیت به پهروردگاری خوئی، نیت له لیکه مکردنی چاکه کانی ناترسیت، لهوه ستهم وغه دری لیبکری، چونکه خوا زور دادگهره، ستهم لههیج کهسیک ناکات. ﴿۱۹﴾ **وَاَنَا مَنِ الْمُسْلِمُونَ وَمَنَا الْقَاسِطُونَ** ﴿۲۰﴾ وه بیگومان له ناو ئیمه دا پاش بیستنی قورئان کهسانی موسلمان هیه، وه کهسانی له ری لادهریشمان تیدایه، واته: وهک ئیوه بووینه دووبهش، برودارو، بی بروا ﴿۲۱﴾ **فَمَنْ اسْلَمْ فَأُولَٰئِكَ**

تَحَرَّوْا رَشَدًا ﴿۲۲﴾ جا نهوه که سهی بروای هیئاو ملکه چبوو، دیاره نهوانه ری راستیان گرتووه و بهختیارو سهرفرانن ﴿۲۳﴾ **وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا** ﴿۲۴﴾ بهلام خوانه ناس و سته مکاران (نهوانه مان بروایان نه هیئا) دهبنه دهسه چیلکهی دوزخ. جا لیردها وت و ویزی جتیهکان تهواو ده بیئت. ﴿۲۵﴾ **وَأَنْ لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ** ﴿۲۶﴾ وه به راستی نهگمر نهو خه لکه (ئاده می و جن) ری نیسلامیان راست گرتبا ﴿۲۷﴾ **لَاسْقِينَاهُمْ مَاءً غَدَقًا** ﴿۲۸﴾ نهو حهله ئاویکی زورمان پیده نوشین و پیت نهکه وته مهزراو باخ و بیستانه کانیانه وه.

به ئی برواهینان مروته ههله نه نیت بو وریا بوونه وهو تیکویشان و ناوه دانکردنه وهی سهرزه ویی، خواش پیروزیان نهکا. وهک نه فهرموی: (ولو ان اهل القرى آمنوا واتقوا لفتحنا عليهم بركات من السماء والارض...) الاعراف/ ۹۶. ﴿۹۷﴾ **لَنَفْتَنَهُمْ فِيهِ** ﴿۹۸﴾ تا تاقیبان بکهینه وه پیی ئاخوسوپاسگوزان دهبن، یا سوپلهو بهد کار... به ئی... دهوله مهندی، دهستداری، جوانیی، دهنگ خزشیی، هیزو توانایی.. ناوو

وَأَنَا مَنِ الْمُسْلِمُونَ وَمَنَا الْقَاسِطُونَ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا ﴿۲۲﴾ وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿۲۳﴾ وَالْوِاسِقُونَ أَعْلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً غَدَقًا ﴿۲۴﴾ لَنَفْتَنَهُمْ فِيهِ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ﴿۲۵﴾ وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿۲۶﴾ وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿۲۷﴾ قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أَشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ﴿۲۸﴾ قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿۲۹﴾ قُلْ إِنِّي لَنْ يُخْرِجَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿۳۰﴾ إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ﴿۳۱﴾ حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَائِدَةً فَسِيعَلُمُونَ مَنْ أَضَعَفَ نَاصِرًا وَأَقْلَعَ عَدَدًا ﴿۳۲﴾ قُلْ إِنْ أَدْرَيْتُمْ أَقْرَبُ مَا تَدْعُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا ﴿۳۳﴾ عَلِيمُ الْغُيُوبِ فَلَا يُظْهَرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا ﴿۳۴﴾ إِلَّا لَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْصُرَ مِنْ رُسُولِ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ﴿۳۵﴾ لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رَسُولَهُ رَحْمَةً وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَخْبَىٰ كُلَّ شَيْءٍ وَعَدًا ﴿۳۶﴾

شورهت.. نهمانه هه موو هوئی تاقیکردنه وهن لای خوای گهره ﴿۳۷﴾ **وَمَنْ يَعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ** ﴿۳۸﴾ وه نهوهی له یادی پهروردگاری خوئی، واته: له قورئان روو وهرگیرئ ﴿۳۹﴾ **يَسْلُكُهُ عَذَابًا صَعَدًا** ﴿۴۰﴾ خوا دهیخاته ناوسزایه کی سهخته وه.. به ئی هه قهوم و گهلیک له رنگای خوا لایداو رووی کرده کهیف و خوشی و، رابواردن نهوه بهر بهر خوا له ناوی نهبات، نهگهرچی نیستایش وادیار نه بیئت.

مزگه وته کان مالی خوان، بی له خواش هاوار له کهس مه کهن:

﴿۴۱﴾ **وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا** ﴿۴۲﴾ وه خوا وهی بوکردوم که به راستی مزگه وته کان تایبه تی خوان، جاله گهل خوادا هاوارو هانا بو که سی تر مهبن، واته: هه خوا بهرستن تیایانداو، وینهو نیگاری بتانی تیا ههله مهواسن و، هاواریش ته نه لهو بکهن ﴿۴۳﴾ **وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ** ﴿۴۴﴾ وه کاتی بهندهی خوا (موحه مههه) ﴿۴۵﴾ بو

خواه‌پرستی هه‌لساوه‌ر خوی ده‌پرست له‌ نوێژه‌که‌یدا **﴿کادوا یكونون علیه لبدا﴾** جنیه‌کان خه‌ریک بوو دابارنه‌ سه‌ری له‌به‌ر سوور بوونیان له‌سه‌ر بیستنی قورئان (وه‌ک ئیبن عباس ده‌لیت). **﴿قل إنما ادعوا ربی﴾** به‌ بته‌پرسته‌کان بلی: من هه‌ر په‌روه‌دگاری خۆم ده‌پرستم **﴿ولا اشرك به احد﴾** وکه‌سیش ناکه‌مه‌ شه‌ریک و هاوبه‌شی (نه‌ ناده‌می. نه‌بت). **﴿قل إني لا املك لكم ضرا ولا رشدا﴾** وه‌پیان بلی: ئه‌ی پیغه‌مبه‌ر! **﴿به‌راستی من هیچ جوژه‌ زیان و قازانجیکم به‌ده‌ست نیه‌ بۆتان، به‌لکو زیان و قازانج هه‌ر به‌ده‌ستی خواجه.﴾** **﴿قل إني لن یجیرنی من الله احد﴾** پیان بلی: به‌راستی هیچ که‌سێک نیه‌ په‌نام بدات له‌ناستی سزای خوادا، نه‌گه‌ر سه‌رپیچی بکه‌م **﴿ولن اجد من دونه ملتحدا﴾** وه‌ بلی له‌ویش هیچ په‌ناگه‌یه‌ک نیه‌ هه‌لبێم بۆی. واته‌: یاریده‌ده‌رو پشتیوانیک شک نابهم تا په‌نام بدات. ئیتر چۆن بێمه‌ سه‌ر قسه‌ی ئیوه‌... **﴿إلا بلاغا من الله ورسالاته﴾** هیچ شتیکم به‌ده‌ست نیه‌ بۆتان، جگه‌ له‌ به‌لاغیک له‌ خاوه‌و له‌ په‌یامه‌کانیه‌وه‌، که‌وابوو ده‌بی په‌یامه‌که‌ی خوا به‌رێک و پێکی رابگه‌یه‌م. ئه‌گینه‌ خوا سزام ئه‌دات **﴿ومن يعص الله ورسوله﴾** و ئه‌وه‌ی له‌فرمانی خواو پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی سه‌رپیچی بکا به‌ لادان له‌ ته‌وحیدو شه‌ریعه‌تی خوا **﴿فإن له نار جهنم خالدين فیها ابد﴾** جا بێگومان ئه‌وه‌ ناگری دۆزه‌خی بۆ ناماده‌ کراوه‌، به‌هه‌تا هه‌تایی و هه‌میشه‌یی تییدا ده‌مینێته‌وه‌... **﴿حتى إذا راوا ما یوعدون﴾** تا کاتی هه‌ره‌شه‌و ئه‌وسزایه‌یان بینی که‌ هه‌ره‌شه‌یان پی لیده‌کریته‌ له‌لایه‌ن خاوه‌ **﴿فسیعلمون من اضعف ناصرا و اقل عددا﴾** ئه‌و ده‌مه‌ ئیتر ئه‌زانن چ که‌سی هاوکاری و پشتیوانی لاوازتره‌و ژماره‌ی له‌شکرو سوپای که‌متره‌، هیچ گومان نییه‌ که‌ خوا یارمه‌تیده‌ری موسلمانانه‌، که‌وابوو موسلمانانه‌کان یارمه‌تی ده‌ریان به‌هیزتره‌و ژماره‌یان زیاتره‌، چونکه‌ خواو فریشته‌کانیشیان له‌گه‌له‌.

پیغه‌مبه‌رش نازانی قیامه‌ت که‌ی دی:

﴿قل إن ادري اقرب ما توعدون﴾ پیان بلی: من نازانم ئایا ئه‌وه‌ی هه‌ره‌شه‌تان پی لیده‌کری له‌لایه‌ن په‌روه‌دگارانه‌وه‌ نزیکه‌ بێته‌ سه‌رتان به‌هاتنی روژی قیامه‌ت **﴿أم یجعل له ربی امدا﴾** یا خواوه‌ندم ماوه‌یه‌کی بۆ داده‌نی؟ ئیتر ئیوه‌ بۆ گالته‌ ئه‌که‌ن و به‌سووک ته‌ماشای رووداوه‌کانی روژی دواپی ئه‌که‌ن **﴿عالم الغیب فلا یشهر علی غیبه احد﴾** ئه‌و زاته‌ زانای نادیارو غه‌یبه‌، غه‌یبی خۆی بۆ هیچ که‌سێک ده‌رناخواو ئاشکرا ناکا **﴿إلا من ارتضى من رسول﴾** مه‌گه‌ر بۆ په‌یامبه‌رێک که‌ خۆی لینی رازی بیته‌، ئه‌وحه‌له‌ ئاگاداری هه‌ندی له‌نه‌ینیه‌کانی خۆی ده‌کات، که‌وابوو غه‌یب زانین، تاییه‌ته‌ ته‌نها به‌زاتی په‌روه‌دگارمانه‌وه‌ (جل جلاله‌) ئیتر هیچ که‌سێک په‌ی پی نابات، مه‌گه‌ر که‌سیکی خاوه‌ن خووی جوان و شیرین و پاسال و ملکه‌چ بۆ فره‌مانه‌کانی خوا له‌په‌یامبه‌ران، وه‌ک (عیسا)ی کوپری (مه‌ریه‌م) ئه‌وه‌بوو ئوممه‌ت و گه‌له‌که‌ی خۆی به‌گه‌لێ شت - که‌ ئه‌وان نه‌یان ئه‌زانی - ئاگادار کرد: (وانبئکم بما تآکلون وما تدخرون فی بیوتکم...) ۴۹۳. **﴿فإنه یسلک من بین یدیہ ومن خلفه رصدا﴾** جا بێگومان ئه‌وکاته‌ په‌روه‌دگارت فریشته‌ ده‌کاته‌ پاسه‌وانی له‌پیش و له‌ پشتیه‌وه‌ بۆ پاراستنی له‌ده‌ستی شیاتی و دزینی بۆ جووکیه‌کان **﴿لیعلم أن قد ابغوا رسالات ربهم﴾** بۆ ئه‌وه‌ی بزانی و ئاگادار بیته‌ که‌ به‌راستی پیغه‌مبه‌ران به‌رێک و پێکی په‌یامه‌کانی په‌روه‌دگاری خۆیانیا رابگه‌یاندوه‌، به‌و شیوه‌یه‌ی که‌ بۆیان سروشتکراوه‌ بۆ زیادو که‌م. واته‌: خوی په‌روه‌دگار چاودیری په‌یامبه‌رانی خۆی ده‌کات، به‌فریشته‌ تا به‌ناسانی په‌یامه‌که‌یان بگه‌یه‌نن. **﴿واحاط بما لیدهم﴾** وه‌خوا به‌هه‌موو شتیکیشان ده‌زانی و به‌ناگایه‌و هیچ شتیکی لا بزر نابۆ **﴿واحصى کل شی عدا﴾** وه‌هوو

شتىكىشى بەورد ئەژماردوۋە ھەرچى لەزەۋىيى و. لەئاسماندايەو دلوپە دلوپى باران و، لم و زىخ و بەردە وردەو گەلای داران و كەفى سەر دەرياجەكان.

بەكورتى: ھىچ شتىكى لا ناديار نىيە ئىتر چۆن ئاگادارى ئەو وەحىي و سروسە نىيە بۆپەيامبەرانى ئەنئىرى، تائەوان بتوانن درىغى و كەمتەرخەمى تىابكەن؟.

زۆر زۆر سوپاس بۆ خۋاي جوانكار و دلۇقان كە يارمەتيدام بۆ تەواوكردنى تەفسىرى سوورەتى (جن).

*** **

۷۲- سوورەتى (موززە مەیل ۷۲)

مەككە يىيەو (۲۰) نايەتە

بەناۋى خۋاي دەھندەو مېھرەبان

سوورەتى (موززە مەیل) پاش سوورەتى (قەلەم) ھاتوۋە. كورتە باسىكى ژيانى پىنغەمبەر ﷺ باس ئەكات، بەتايبەت خۇيەكلا كىردنەۋەيى و. شەو نوپژەكانى و، قورئان خويىندەكەي، دەشتوانى بلىيت: تەۋەرەكەي سەرچەم ھەر باسى پەيامبەر ﷺ، ھەر بۆيەش پىنى دەلئىن: سوورەتى (المزمل). پەيامبەر ﷺ ئەو كاتە كە لە ئەشكەۋتى (حراء) دا خەرىكى خۋاناسىن بوو، جبرىل ھات و يەكەم وەحى و سروسى بۆ ھىنا، جا لە قورسى و گرانى ئەو پووداۋە ترس و لەزىكى زۆرى ئى نىشت و دلى زۆر بى تاقەت بوو، بارى سەرشانى زۆر گران بوو، بۆيە زۆر بەپەلە گەرايەۋە بۆ لاي خاتو (خەدىجە) و فەرموۋى: ((زملونى، زملونى = دامپوشن دامپوشن)) بەراستىي ئەترسم توۋشى شتىك بووب! لەۋە ئەترسا كە لەنايىندەدا نەتوانى ۋەك پىيۋىست ھەلسى بەنەنجامدانى ئەركەكانى سەرشانى خۇي، بۆيە ئاۋا توۋشى ئەو دلتەنگى و نارەھەتەيە بوو. ئەگىنە پەيامبەرىكى خۇشەۋىستى ئاۋا ھەرگىز ترسى ئەۋەى نابىت و نايشتىست كە دەستى ئى ۋەشىنرايىت. سوورەتكە بەۋشەيەكى زۆر ناسكپەرۋەرەنەو پىر لەسۆزو مېھرەبانى لەلەين پەرۋەردگارەۋە دەست پى ئەكات، ۋەك بىيەۋى ماندوۋ نەبوۋنى لە پەيامبەر بكات ﷺ، بەتايبەت ئەو ماۋەيەش زۆر خۇي ماندوۋ ئەكرد بە شەۋنوئىژ، و قورئان دەۋر كىردنەۋەۋە، لەبەر خۇشەۋىستى ۋە رەزايەتى خۋاي گەرە. ئىنجا باسى گەرەيى و مەزنىي و قورسىي وەحى (سروش) ي بۆ دەكات، تا بايەخىكى زۆرى بداتى، زۆر بەبىدارىي و ھۆشيارانە ھەۋلى پىادەكردنى بدات. فەرمان ئەدات بەپىنغەمبەر ﷺ كە لەبەرەمبەر ئەشكەنجەي ھاۋيەش پەيداكارەنەۋە دان بەخۇدا بگرى: (واصبر على مايقولون واهجرهم هجرا جميلا)، ھەرەشەيەكى زۆر قورس و سەخت ىش لە ھاۋيەش پەيداكارەن دەكات ۋەدەيانترسىنى بەسزاي رۇژى دوايى، ئەو رۇژى كەسەرى مىندالانى تيا سىيى ئەبىت. كۆتايىشى دىت بەسووك كىردنى ئەرك و بارى سەرشانىان، تا بتوانن لەپال ئەۋەشدا ژيان پەيدا بگەن.

ئەي پىنغەمبەر! شەۋ ھەستە بۆ نوئىژ:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ * **يا ايها المزمل** ئەي كالا لە بالا پىنچاۋ! ئەي ئەو كەسەي لەرژت ئى ھاتوۋە خۇت داپۇشيوە! ئەي پىنغەمبەر ﷺ! **﴿قَم اللیل إلا قلیلا﴾** شەۋ ھەستە ۋاز لەخۇپىنچانەۋە بىنەر گور بەخۇت بدە و نوئىژ بگە مەگەر كەمەكىكى شەۋ نەبى بۆ خەۋو ھەۋانەۋەت **﴿نصفه وانقص منه قلیلا﴾** ئەۋىش بەم شىۋەيە: نىۋەي (شەۋ) يا ھەندىكى ئى كەم بگەۋە. (ئەگەر شەۋگار درىژ بوو). واتە: شەۋ نوپژەكەت ھەمووكاتەكانى شەۋگارى پى مەگرەۋە، چۈنكە ماندوۋ دەبىت، بەلكو سىيەك باشە. **﴿اوزد عليه﴾** يان زىياترى بگە. ئەگەر شەۋگار

کورت بوو. واته: بیکه به سی به شه وه، دو به شی به شه، له وه زیاتر نه بی، نه وه که به هوی نه وه وه نه توانی نیش وکاری په یامبه ریته بی به پیوه، وه که له سوورته ی (نیسرا) دا نه فهرمووی: (ومن الليل فتهد به نافلة لك عسی ان یبعثک ربک مقاما محمودا). ۷۹/۱۷. ﴿ **ورتل القرآن ترتیلا** ﴾ زوریش به ناهسته و له سر خوئی و ریک و پیک نه م قورئانه بخوینه و، ده وری بکه وه، باله دلتا جیگه ی خو ی بکاته وه، (نین عه باس) ده لیت: نه م بریاری شه ونویژه له سر شانی پیغه مبه ر ﷺ ته نها سالیکی خیاند و به کو تایی سوورته که برایه وه، نه وه یه که زانایان نه لنین: کو تایی سوورته تیک له قورئان، سه رته تاییه که ی س پییه وه. (له بوخاری) دا هاتوه: سه باره ت به شیوه ی قورئان خویندنی پیغه مبه ر ﷺ که له (نه نه س) نه پرسن: له وه لا مد ا نه لی: قورئان خویندنی پیغه مبه ر ﷺ هر شوینی پیویستی به دریژ کردنه وه کردبا، دریژی ده کرده وه: به م جوړه کاتی که (بسم الله الرحمن

الرحیم) ی ده خویند. (بسم الله) ی دریژ ده کرده وه، (الرحمن) ی دریژ ده کرده وه، (الرحیم) یش هروا. له کو تایی (بسم الله الرحمن الرحیم) دا نه وه سقا، له کو تایی (الحمد لله رب العالمین) دا هروا، (الرحمن الرحیم) یش هر بهو جوړه. پیښه و نه حمده نه بوو داود ترمزی. وه له روژی سه لاو به ریډا به قورئان خوین ده گو تر ی: ((اقرا وارق ورتل کما کنت ترتل فی الدنيا فان منزلتک عن آخر آیه تقرؤها)). نه حمده، تیرمزی، نه سائی.

ګه ووهو ګرانی قورئان:

﴿ **إنا سنلقي عليك قولاً ثقیلاً** ﴾ به راستی نینه م فهرموده و ته یه کی قورس و سه نګینت پی راده ګه یه نین به لی به راستی هه لګرتن و راګه یانندنی ئایینی پیروزی ئیسلام بی نه مبهرو نه و بهر، نه رکیکی ئیجګار قورس و ګرانه، مه ګر ته نها په یامبه ران به چاکی تیګه یشت بن لهو سپارده ګه وریه که خوا له باره یدا نه فهرمووی: (إنا عرضنا الأمانة على السموات والأرض والجبال فأبين أن يحملنها وأشفقن منها وحملها الإنسان). ۷۲/۲۳.

شه ونویژو به خه به ربوون جیدارو له بارتره:

﴿ **إن ناشئة الليل هي أشد وطناً** ﴾ به راستی شه و بیداری و ګفت و ګوو پارانه وه وازو نیاز له ګه ل په روه رد ګاردا زور کاریګر تره له سر شانی نویژکار له نویژی روژ، چونکه شه و کاتی خه ووه وانه وه یه... پیاو حقه بلیت شه و نویژیش بو مروۀ کاریکی زور ګرنګه و، فیری شه ونخوونی و وهخت و بیوهختی ده کات ﴿ **واقوم قیلاً** ﴾ وه بو خویندنی قورئانیش له بارتره شه و بو ده ور کردنه وه ی قورئان زور ګونجاو و ناهسته یه، چونکه جیهان هه موو له جم و جوول و بزوتن نه که ویتوو دل و ده وونه کان حه ساونه ته وه، زیهن و ده ورون له خه ته ره پاک بوته وه ﴿ **إن لك فی النهار سبحا طویلاً** ﴾ به راستی به روژیشدا مه وادی هات و چوت دریژو فراوانه به دهم زیان و ګوزهرانه وه

سورة المزمل

سورة المزمل

سورة المزمل

بسم الله الرحمن الرحيم

يَا أَيُّهَا الْمَزْمِلُ ﴿١﴾ أَوَّلُ اللَّيْلِ الْآفِيلَا ﴿٢﴾ يَضْفَهُ، أَوْ انْقَضَ مِنْهُ قَلِيلًا ﴿٣﴾ أَوْزِدَ عَلَيْهِ وَرَتِلَ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ﴿٤﴾ إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ﴿٥﴾ إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْناً وَأَقْوَمُ قِيلًا ﴿٦﴾ إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ﴿٧﴾ وَاذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَتَنَزَّلَ إِلَيْهِ تَتِيلًا ﴿٨﴾ رَبُّ الشَّرْقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ﴿٩﴾ وَأَصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَأَهْلِجْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ﴿١٠﴾ وَذُرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولَى الْقَعَمَةِ وَمَهْلِكُمْ قَلِيلًا ﴿١١﴾ إِنَّ لَدُنَا أُنْكَالًا وَحِمَامًا ﴿١٢﴾ وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣﴾ يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَيْسًا مَهِيلًا ﴿١٤﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكَ رَسُولًا شَهِيدًا عَلَيْهِ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَى فِرْعَوْنَ رَسُولًا ﴿١٥﴾ فَعَصَى فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا ﴿١٦﴾ فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا ﴿١٧﴾ السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ ؕ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ﴿١٨﴾ إِنَّ هَٰذَا مِنذُكَرٌ ؕ فَمَنْ شَاءَ اتَّخِذْ إِلَى رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿١٩﴾

بِسْمِ اللَّهِ

076

دەپۆیت، جا کەوابوو بەشیکی شەو بۆ خواپەرستی دابنێ و، بەرۆژیشدا نان پەیدا بکەو کاروباری ئاینەکەت بەرێ بکە ﴿ **واذکر اسم ربک وتبتل الیه تبتیلا** ﴾ تۆ با هەمیشە ناوی پەروردگار تەسبیح زارت بێت، خۆ لەهەموو شتێ دابەرەو خۆت یەکلە بکەو، بەتەواوی پشت لە هەموو شتێک بکەو تەنها پوو لە خوا بکە، لە غەیرەز ئەو زاتە ی تۆ دەپەرستی لەهەموو شتێک بەتەکەو ﴿ **رب المشرق والمغرب** ﴾ ئەو زاتە ی تۆ دەپەرستی پەروردگاری خۆرەلات و خۆر ئاویە ﴿ **لا اله الا الله** ﴾ و بێجگە لەو هیچ پەرستراویکی تریە هەق نیە ﴿ **فاتخذہ وکیلا** ﴾ جا تۆش بەردەوام ھەر ئەو بکە بە پارێزەر و پشتیوانی خۆت و کاروبارت دەستی ئەو بدە.

بەرامبە بە قسەکانیان خۆراگرە؛

﴿ **واصبر علی ما یقولون** ﴾ وە لەناست ئەوەی ئەوان ئەیلێن ھەردەم خۆراگرە بە ئارام بە ﴿ **واجرم ھجرا جمیلا** ﴾ وە بە شیوەیەکی جوانیش دەستیان ئی ھەلگرەو دوربە لییان، واتە: هیچ جۆرە عزەتیکی تیا نەبێت ﴿ **وذرنی والمکذین اولی النعمه** ﴾ لێم گەرێ بۆ ئەو خاوەن سامان و مال نێعمەتانە کە بەرنامە ی خوا بەدرۆ دەخەنەو، تۆ تکایان بۆ مەکە با من تۆلەیان ئی وەر گرم ﴿ **ومهلهم قلیلا** ﴾ تۆ کەمێک مۆلەتیان بدە با بەتەواوی بگەنە رۆژی خۆیان.. بەلێ بە ئارەزووی خۆیان رایان بوارە تا ئەوکاتە پیغەمبەر ﷺ گەیشتە مەدینە، جا ئەو دەمە بەجۆرەھا ئارەحەتی عزەت دران و، پاشان ناو دارەکانیان لە (بدر)دا کوژران! ﴿ **ان لدینا انکالا وجحیم** ﴾ بەراستی ئێمە سزای دونیاییمان ھەیەو لەپاشەرۆژیشدا کوژ و زنجیری سەنگین و ناگری ھەلگیرساوی دۆزەخمان ھەیە ﴿ **وطعما داغصه** ﴾ ھەرۆھا خۆراکیک کە لە گەرۆ دەگیرێت لەبەری درەختی زەققوم، کە زۆر بەنااسایی لە گەرۆیانەو دەپواتە خوارەو ﴿ **وعذابا الیم** ﴾ سەرەپای سزای سەخت و پڕئیش و ئازار ﴿ **یوم ترجف الارض والجبال** ﴾ رۆژێک دێت کە زەوی و شاخەکان دینە لەرزە ﴿ **وکانت الجبال کثیرا مهیلا** ﴾ و کێوکانیش وەھا وردنەبن، دەلییت تەپۆلکە ی لم وزیخە کە بەناسانی تەخت دەبێت، پاش ئەوەی کە تابت و نەجووڵاو بوون.

موحه مه دیش وەك مووسایه كە ئێرەدرا یە لای فیرعەون؛

ئینجا بەسزای دنیا ئەیانترسینێ وەك ئەفەرەمۆی: ﴿ **انا ارسلنا الیکم رسولا شاهدا علیکم** ﴾ خۆ بەراستی ئێمە پەیامبەرێکمان (موحەمەد) ﷺ بۆ رەوانە کردوون، بۆتە شایەد بەسەرتانەو کە ھەرچیمان بەسەرا داوە پێی راگەیانددوون، ئێو ھێچ برۆبیانووێکتان نەماوہ ﴿ **کما ارسلنا الی فرعون رسولا** ﴾ ھەرۆک چۆن بۆلای فیرعەونیش پەیامبەرێکمان (موسا) رەوانە کرد، تاتی بگەینێت ﴿ **فعصى فرعون الرسول** ﴾ جا فیرعەون سەربێچی کرد لە پەیامبەرەکو لەفەرمانی دەرچوو و برۆی نەھیناو داوای خواپەستی دەکرد...! ﴿ **فاخذناه اخذا وبیلا** ﴾ ئینجا ئێمەش زۆر بەتوندی پێچامانەو قارمان لیگرت، ئەو بۆو خۆی و تاقمەکە ی لە دەریادا خنکان. جا ئێو ش ئە ی قورەیش! بیدارو ھۆشیار بن پێش ئەوەی قارتان ای بگرن.

کە قیامەت ھات چۆن قوتار دەبن؟

﴿ **فکیف تتقون ان کفرتم یوما** ﴾ جا ئەگەر ئێو ئە ی بێ برۆاکانی قورەیش! ھەروا کافرین ئیتر چۆن خۆتان ئە پارێزن لە سزای رۆژێک ﴿ **یجعل الولدان شیبا** ﴾ کە ئەو ئەندە قورس و سەختە منال پیر دەکا و کەس بەرگە ی ناگری ﴿ **السماء منفطر به** ﴾ ئاسمان بەھۆی سەختی ئەو رۆژەو لەت و پەت ئەبێ ﴿ **کان وعده مفعولا** ﴾ ئەو بەلێنی خواپە، خۆ بەلێنی خواش ھەر دیتە دی ﴿ **ان هذه تذکره** ﴾ بێگومان ئەم سوورەتەش پەندو ئامۆژگارییە کە بۆ ھەردەم، بەشکو لەسەر لێشێواوی خۆیان بگەڕێنەو ﴿ **فمن شاء اتخذ الی ربه سبیلا** ﴾ بۆ ئەو کەسە بێھۆی رێگە بۆ

لای پەروەردگاری خۆی بگرتتە بەر. واتە: با ئەو جوۆرە کەسانە هەولێ کاری چاک و شیرین بەدن پێش هاتنی ئەو روژه.

شەو نوێژ بە فەرزی هەلگیرا:

﴿إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِنْ ثُلُثَيِّ اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ﴾ بێگومان پەروەردگارت چاک ئەزانێ کە تۆ ئەو پێغەمبەر! ﷺ نزیکەی دوو بەشی شەو، یان نیووی، یان یەک سیوومی هەڵدەسیت ﴿وَطَائِفَةٌ مِنَ الَّذِينَ مَعَكَ﴾ هەروەها هەندێ لەوانەن کە لەگەڵتان هەڵدەستن بۆ شەو نوێژ ئەو دەمەی کە (فەرن) کرایە سەرت ﴿وَاللَّهُ يَقْدَرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ خواش ئەندازەگیری شەو روژی کردووە و ئەزانێ چوار وەرژ چۆن بێ، کاتێ کورتە، کاتێ درێژە، چونکە مەردم

یان زوو هەل ئەسێ و، زۆر ماندوو ئەبێ، یا درەنگ هەل ئەسێ و کاتەکی لەکەیس ئەچێ ﴿عَلِمَ أَنْ لَنْ تَحْصُوهُ﴾ چاکزانێ کە ئێوە قەت ناتوانن ئەندازەن ئەو شەو پەرگەن و بێژمێرن و لەکاتی خۆیدا هەلسن بۆ شەو نوێژە کەتان ﴿فَتَأْتِ عَالِيَهُمْ﴾ جا لەبەر ئەوە ئێوە نیووی بەخشیی و باریگرانی لەسەر سووککردن، ئەوانەتان کە نەیان توانی بەو بەرنامەیە کار بکەن، وە یا قورئان بخوێنێ، بۆیە ئەفەرمووی: ﴿فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ﴾ جا چەندەتان بۆ لواو مەیسەر بوو بۆ دیاریکردنی کات - ئەوەندە شەو نوێژ بکەن، نەک ئەو سێ یەک و نیووە دوو بەشی شەو، چونکە جگە لەو هۆیانەش: ﴿عَلِمَ أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضًى﴾ خۆی میهرەبان زانی لەناییندەدا کە کەسیکتان ئی نەخۆش بکەوێ و نەتوانی هەلسێ بەشەو نوێژ. ﴿وَأَخْرُونَ يُضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَنْتَقِمُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ﴾ وە کەسانی تریش دەبن کە لەزەویدا دەگەرێن بۆ بەدەست هێنانی بازەرگانی و فەزلی خوا بۆ بێزق و روژی بچنە سەفەر بۆ ئەم ولات و ئەو ولات... ﴿وَأَخْرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە کەسانی تر لە نایندەدا جەنگ بکەن

سُورَةُ الْمُنَافِقِينَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ﴿١﴾ قُمْ فَأَنذِرْ ﴿٢﴾ أَوَلَمْ تَكُفِّرْ بَعَدَ الَّذِي فُطِنْتَ ﴿٣﴾ وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ﴿٤﴾ وَلَا تَنْسَ نَسْكَكَ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يُفِضْ عَلَيْكَ فَاقْرَأْ ﴿٥﴾ وَاتَّقِ اللَّهَ لَعَلَّكَ تُفْلِحُ وَتُنَاسِئُ الرَّجْزَ مَا هَمَّ بِكَ ﴿٦﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالَاتِ هُمْ فِي صَفْوَةٍ ﴿٧﴾ أُولَٰئِكَ يُقَالُ لَهُمْ يَسْرَتٌ وَمَا يُخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿٨﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿٩﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿١٠﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿١١﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿١٢﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿١٣﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿١٤﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿١٥﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿١٦﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿١٧﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿١٨﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿١٩﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿٢٠﴾

سُورَةُ الْمُنَافِقِينَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ﴿١﴾ قُمْ فَأَنذِرْ ﴿٢﴾ أَوَلَمْ تَكُفِّرْ بَعَدَ الَّذِي فُطِنْتَ ﴿٣﴾ وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ﴿٤﴾ وَلَا تَنْسَ نَسْكَكَ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يُفِضْ عَلَيْكَ فَاقْرَأْ ﴿٥﴾ وَاتَّقِ اللَّهَ لَعَلَّكَ تُفْلِحُ وَتُنَاسِئُ الرَّجْزَ مَا هَمَّ بِكَ ﴿٦﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالَاتِ هُمْ فِي صَفْوَةٍ ﴿٧﴾ أُولَٰئِكَ يُقَالُ لَهُمْ يَسْرَتٌ وَمَا يُخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿٨﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿٩﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿١٠﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿١١﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿١٢﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿١٣﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿١٤﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿١٥﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿١٦﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿١٧﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿١٨﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿١٩﴾ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِمْ أَشَدُّ خَفَاً ﴿٢٠﴾

لەڕێی خوادا (بچن بۆ جیهاد و ماندوو بین) ﴿فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ﴾ جا کە وابوو هەرچەندتان بۆ لوا ئەوەندە قورئان بخوێنن و شەو نوێژ بکەن، چونکە خۆی گەورە سۆزو میهرەبانی زۆرە لەگەڵ بەندەکانی خۆیدا، وە دیارە مەبەستیکی تایبەتی خۆی هەیە لەدانا ئی هەر جوۆرە خواپەرستییه کدا، لێرەشدا هەر لەسەرەتارە و یستی ئەو خەڵکە رایێنی لەسەر شەو نخوونی و ناگاداریی و هۆشیاریی، چاکە مەبەستەکی جێبەجێ بوو بۆیان ئەگۆڕێ.

لەم نایەتەوێه (ئەبۆ حەنیفە) دەلیت: خوێندنی سوورەتی (فاتیحە) لەنوێژدا واجب نیە! بەلگەیش ئەو فەرموودەیە کە هاتوو بەرامبەر کابرایە کە نوێژەکی بەناوەوا کردو، پاشان فەرمووی: ((ثم اقرأ ما تيسر معك من القرآن)) متفق عليه. جەماوەری زانایانیش بە فەرموودە: ((لا صلاة لمن لم يقرأ بفاتحة الكتاب)) متفق عليه. یان فەرموودە: ((لا تجزئ صلاة من لم يقرأ بأم القرآن)) (ابن خزيمة) رەتی دەکەنەو ﴿واقیموا الصلاة﴾ وە نوێژە

فهرزه کانتان به چاکی جیبه جی بکن به بیرو هوشهوه ﴿وَأَتُوا الزَّكَاةَ﴾ و زه کاتیش بدهن ﴿وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ وه قهرزو (وام) به شیوهیه کی جوان و چاک به خوا بدهن (دهسگیرویی هه ژاران بکن بی ئه وهی سوودیان ئی وه رگرن) خواش پاداشیکی زورتان ده داته وه. ﴿وَمَا تَقْدُمُوا لَأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ﴾ و هه ر خیرو چاکهیه ک پیش خوتانی بخه ن (پاداشته کی) لای خوا وه نه گرنه وه ﴿هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا﴾ که هه نه ویش چاکتره وه. پاداشی گه وره تره (له وهی لای خوتان ماوه ته وه). ﴿وَاسْتَغْفِرُوا لِلَّهِ﴾ ده سانیتر نیوهش داوی لیبوردن هه له خوا بکن له هه موو کاتدا ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ به راستی خوا زور پوشه رو لیبوره و تاوان به خشه، زوریش دلاواو میهره بانه ((المؤمن القوى خير واحب إلى الله من المؤمن الضعيف، وفي كل خير، احرص على ما ينفعك، واستعن بالله، ولا تعجز وإن أصابك شيء فلا تقل: لو أني فعلت كان كذا وكذا، ولكن قل: قدر الله ما شاء فعل، فإن (لو) تفتح عمل الشيطان)). رواه مسلم. واته: موسلمانان به هیزو ماندوو نیش کهه، چاکتره خوشه ویستره لای خوا له موسلمانان لاواز و بی هیزو نیش نه کهه رو خومانددو نه کهه، نه گهرچی هه ردوکیان خیرو چاکه یان لیده وه شیته وه، هه شتیکی سوودت پیبگه یه نیته هه دم سووریه بو وه ده ست هیئانی، یارمه تی هه له خوا بخوازه و کول مه ده، خو نه گهر نه هه مه تیبه کت تووش بوو. هه رگیز مه لی: نه گهر (ناوام) کردبا، ناواو ناواو ده بوو و (ئهم به لایم تووش نه ده بوو)، به لکو هه نه مه بلئ: بریاری خوا بوو و هه شتیکی خواست هه نه وه ده بیته، چونکه وشه ی (نه گهر وام کردبا، و ده بوو) ده روازه ی کاری شه ی تانت ئی ده کاته وه.

زور سوپاس و پیژانین بو خوا ی بالاده ست که یارمه تیدام بو ته واکردنی ته فسیری سووره تی (موززه میل).

*** **

۷۴ سووره تی (مودده سسیر به

مه که ییبه و ۵۶ نایه ته

به ناوی خوا ی به خشنده ی میهره بان

ئهم سووره تی (مودده سسیر) یش وه ک سووره تی (موززه میل) باسی چه ند لایه نیکی که سیته ی په یامبه ری به ریز و سه روهر ده کات ﷻ، هه بویهش به (المدش) ناو تراوه. جا له سه ره تاوه داوا له په یامبه ر ده کات ﷻ که هه ستی به نه نجامدانی ئه رکه کانی سه رشانی خوی و هه ستی به راگه یانندی بانگه وازه که ی خوا، وه زور گرنگی و بایه خ به و کاریه بدا، بی پروایانیش له سزای سه ختی پاشه پوژ، بترسینی، خویشی له به رامبه ر نازاری قوره یشه وه. ددان به خودا بگری تا دوا بریاری خوا دیت، ئینجا بی پروایان له سزای قورسی رژی دوا یی، نه ترسینی، به شیوهیه که نه وان هیچ حه وان وه یه کی تیا نابین. پاشان باسی نه و سه ر سه خته که لله ره قیه (وه لیدی کوپی موغیره) ده کات، که وه (ئین عه باس) نه لی: وه لیده گه ئی جار گوئی بو قورنان نه گرت و ده یشیزانی که فهرمووده ی خوایه، به لام (کورسی) هه کی ژیری نه یه یش خوی بدات به ده سته وه و پروابینی!! وه ک نیمامی (بوخاری) ده لی: پاشان باسی نه و ناگره بلئسه داره ده کات که خوا به لئینی به بی پروایان و، سه رکاره دلره قه کانی داوه. سویند به مانگ و روناکییه که ی نه خوات که: دۆزه خ یه کیکه له و به لاو نه هه مه تیانه ی که یه خه ی بیباوه پان ده گری. تیشکیکیش نه خاته سه ر گف و گو ی نیوان موسلمانان و تاوانباران، کاتی له هوی چوونه ناو دۆزه خیان ده پرسن. کو تاییشی به کورته باسیکی هوی پروا نه هیئانی هاوبهش په یدا که ران دیت.

پاش سوورەتی (اقرا) ئەم ئایەتانه هاتن:

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * ۱﴾ **یا ایها المدثر** ئەو ئەوێ جلکی خەوت بەخۆوە پێچاندووە! ئەو پێغه مەبر! ﴿۲﴾ **قم فأنذر** هەستە، لە ناو نوێنەکەت خەلکی بێباوەر بیدار بکەرەووە بترسێنە لەسزای خوا. پێغه مەبر! ئەنەشکەوتی (حیرا) دا بوو کاتی که وەحیی بۆ هات و بەئایەتی: (اقرا باسم ربك الذي خلق...) دەستی پێکرد، جاکونکە هیشکای یەکەمجارى بوو جوۆرە ترسیکی ئی نیشیت و موچرکە ئەیگرت و بە دەم لەرزەو بە پەلە هاتەو بۆ مالهووە فەرمووی: (دثرونی، دثرونی...) واتە: دامپۆشن، دامپۆشن. جا ئیتەر پاش ئەوێ که سەرەتای سوورەتی قەلەمی بۆ هات. دوو سال و نیو سروش راگیراوە هات، ئیتەر پێغه مەبریش ﷺ حالەتە پێشووەکەى جارانی نەماو، دیسانەووە ئارەزووی وەحیی کردەووە گەلێ بۆی بێ تاقەت بوو، جا ئیتەر لەو ماوەیەدا فەریشتەى سروش بەیناو بەین خۆی نیشان ئەداو، ئەمیش بە دەم لەرزەو دەگەڕێتەو مالهووە دەرەموی دامپۆشن. ئەم ماناو مەبەستە ئیمامی (بوخاریی و ئیمامی ئەحمەد) ریاویەتی دەکەن. ﴿۳﴾ **ولربك فکبر** وە پەرەردگاری خۆت بەگەرە بگرە، چونکە تەنها ئەو خاوەنی گەرەیی و (کەریا) یە، کەوابوو رووی دلت هەر لەو بکە، ئیتەر بێ پرواکان بپروا دینن یان ناھێنن گرنگ نیه ﴿۴﴾ **وثیابک فطهر** وە بەرگ و کالات، خاوین بکەرەووە، واتە: دل و دەرەونت، کارو کردارت هەمووی بەخاوین رابگرە (چونکە موسلمان دەبێ گرنگی بە دیوی دەرەووە ناووەوێ بدات) ﴿۵﴾ **والرجز فاهجر** لە هەموو گوناح و جوۆرە کاریکی ناپوخت و ناپەسەند گەڕێ. ئەم ئایەتانه مانایان ئەو نیه که خوا نەخواستە روژی پەیا مەبر ﷺ لە هیل لای داییت. نەخێر. بەلکو مەبەست ئەو یە کە ئوممەتەکەى تەمبێ و خۆیشی لەسەر پەرەوشتە بەرزەکانی بەردەوام بیت ﴿۶﴾ **ولا تمنن تستکثر** وەشتیک مەبەخشە بۆ ئەوێ زۆرتەرت دەسکەوێت، واتە: منەت بەسەریانداو مەکە و، چاوەروانی زۆریان ئی مەکە ﴿۷﴾ **ولربك فاصبر** و لە بەر رەزامەندی پەرەردگارت خۆگرە بە لەبەرەمبەر ئازار و هەرەشەى هۆزەکەتدا ﴿۸﴾ **فإذا نقر فی الناقور** ئینجا کاتی فوو دەکری بەصووردا بۆ زیندوو بوونەو. پێغه مەبر ﷺ دەرەموی: چۆن دلم خووش بێ و، بەخۆشی رابویرم لەکاتی کدا خاوەن شەپپوورەکە (ئیسرافیل) دەمی بە (قەرن) هکەرە ناووە تەوێل و ناوچاوی نەویکردووە، چاوەنوارە کەیفەرمانی پێ بکەن، فووی پیا بکات، هاوێلانی وتیان: جا لەو کاتەدا ئیمە چ بکەین و چ بلیین؟! فەرمووی: بلیین: ((حسبنا الله ونعم الوکیل، علی الله توکلنا)) پێشەوانەحمەد. ﴿۹﴾ **فلذلك یومئذ یوم عسیر** جا ئەو روژه، روژیکی زۆر گران و سەختە ﴿۱۰﴾ **علی الکافرین غیر یسیر** لە سەر خوانەناس و بێ پروایان سووک و ئاسان نیه، چونکە لێپرسینەووەو حیساب و لیکۆلینەووە هەیه.

خوا بەو کەسە دەلی قورئان جادوو:

﴿۱۱﴾ **ذرني ومن خلقت وحيدا** لە من و لەو کەسە گەڕێ دروستم کردووە بە تەنیا خۆی، واتە: تا لەسکی دایکیا بوو نەمال، نەمال، نەهێز نە دەسەلاتی هەبوو، کەچی مال و کوپیشم دایەو هەر بپروای نەهینا و چوو بە گژ پەیا مەبرەکەیشدا! رافە کەرانى قورئان دەلین: مەبەست بەو کەسە (وەلیدی کوپى موغیرە) یە، خوا دەسەلاتیکى زۆر چاکى دایە، کەچی لەباتى سوپاسگوزاریى یاخی بوو! وەك ئەفەرمووی: ﴿۱۲﴾ **وجعلت له مالا ممدودا** مال و داراییەکی زۆرم پێبەخشى (مەبرو مالات، باخ و بێستانی جوان و دلگیر) ﴿۱۳﴾ **وبین شهودا** وەکوپانی هەمیشە نامادەو بەردەست (لەگەلیا، واتە: لە هەموو کاتیکی خویشی و ناخوشتیدا نامادەبوون، ئەویش خۆی پێ هەل ئەکیشا) ﴿۱۴﴾ **ومهدت له تمهيدا** وە دونیام بۆ راخستبوو بە راخستنیکی تەواو، واتە: بە ئارەزووی خۆی (دونیام

رشت به سهریا) ﴿**ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ يَزِيدَ**﴾ پاشان نه وهنده ته ماعکاره هر به ته مایه بوی زیاد بکهم.. (له گهل نه وهیشدا که خوانه ناس و بی بروایه...) ﴿**كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا**﴾ نه خیر نهو چاو چنۆکه با به ته ما نه بی، چونکه نهو بهرام بهر به نایه ته کانمان هر سه رکهش و سه سهخته ﴿**سَارْمَقَه صَعُودًا**﴾ به ته نکید منیش سزایه کی قورس و گران و سهخت به سهریا نه دهم (زور ماندور هیلاکی دهکهم، به ناو بهرزایی کیوه کانی دۆزه خدا مه لیده کیرم) ﴿**إِنَّهُ فَعَقَرٌ وَقَدَرٌ**﴾ چونکه بهراستی بیرى کرده وه نه ندازه گیری کرد چی بلئى دهر باره ی قورنان، به لام به مهله دا چوو و ملکه چی حق نه بوو! ﴿**فَقَتْلُ كَيْفَ قَدَرٌ**﴾ ده به کوشتچی (و خوا ریسوای بکات) چ جوره مه زنه وه نه ندازه یه کی گرت (نهو نه فامه، پاش هه موو بیر کردنه وه یه کی نهو جار ده لیت: قورنان جادووه...!!) ﴿**ثُمَّ قَتْلُ كَيْفَ قَدَرٌ**﴾ پاشان به کوشتچی، چون مه زنه وه نه ندازه گیری کرد! رافه کهران

ده لیت: پیغه مبه ر ۱ کاتی که نویژی نه کردو قورنانی نه خوینده وه (وه لید) به لایا تیپه ری و گوئی بو گرت و چاک چاک دلی دایه، دوا بیش که گه پایه وه بو ناو هوزو گه له که ی وتی: نیستا گویم له (موحه ممه ده) وه بوو قورنانی نه خویند... سویندم به خوا نه وه نهو دهی خویند نه وته ی ناده می بوو، نه وته ی جنیی بوو.. جا کاتی نهو قسه یه گه یشته وه قوره ییش، دنگ و باس بلاو بوویه وه که وه لید چوره ته سه ر نایینی (موحه ممه ده)، نه گهر نه وه و ابیست قوره ییش هه موو شوینی نه که ون.. جا (نه بوو جه هل) رویشت بو لایی و وتی: ده لیت دوا ی موحه ممه ده که وتوو تا به لکو پاروه نانیکت بداتی، نهویش رقی هه لساو وتی: جا موحه ممه ده نانی له کو ی بوو، تا من بۆنان دوا ی نهو بکهم؟ خو ت چاک نه زانی که من مرو فیککی لات و مه ژار نیم، پاشان وه لید وتی: باشه نیوه پیتان وایه موحه ممه ده شیته ؟ ده نایا تا نیستا بیستو تانه کاری شیتانه بکات..؟ لاتان وایه که فالچی بیستو تانه فال بگریته وه..؟ پیتان وایه

شاعیره.. تا نیستا هیچ شیعریک به ده میا هاتوو..؟ پیتان وایه کابرایه کی درۆزه، قهت درۆتان لهو بیستوو..؟ له وه لامی هه موو پرسیاره کاند و تیان نه خیر. جا قوره ییش وتی: نه ی تو چۆن بیرى لی نه که یته وه وه هلی ده سه نگینی..؟ وه لید وتی: جادووه! کوپ له باوک نه کاو، باوک له کوپ.. بو نه مایه که قورنان نه فهرمووی: (انه فکر وقدر.. فقتل کیف قدر).. ﴿**ثُمَّ نَظَرَ**﴾ پاشان سه بیرى کرد چی بلئى ﴿**ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ**﴾ له پاشا ناو چاوانی هینایه وه یه ک و رووی گرز کرد ﴿**ثُمَّ ادْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ**﴾ پاشان پشتی مه لکرد له نیمان به قورنان و خو ی به زلزانی دوا ی پیغه مبه ر که وئ! وه له باتی نه وه که قسه یه کی گونجاو بکات که چی ﴿**فَقَالَ إِنَّ هَذَا إِلا سِحْرٌ يُوْثَرُ**﴾ جا وتی: نه قورنانه هر جادووه له خه لکیکی تره وه وهر نه گیرئ، واته: محمد (له بابیلی و، ناشوری و، میسری و، هیندی یه کانه وه)! ﴿**إِنَّ هَذَا إِلا قَوْلُ الْبَشَرِ**﴾ نه مه هر قسه ی مرو فیه، له قسه ی خوا ناچی! ﴿**سَاصِلِيهِ سَقَرٌ**﴾ له

مهوپاش نهیخمه ناو سهقهروهه* **وما ادراك ما سقر** جا تو چوزانی (سهقر) چیه. ؟ نهگهر پیټ نهلیم* **تبقى ولا تدرك** ناگریکه هیچ شتیک نایهلیتهوه نهیسووتینی له گوشت و ئیسقان و دهمارو وازیش ناهینیت وجیناهیلټ* **لواحة للبشر** پیستی سهرهوه و لاشه رهش نهکاتهوه. واته: بههرچی بگات نهیسووتینی* **عليها تسعة عشر** نۆزده فریشتهی بهسهرهوهن بو سهرپرستی و چاودیری و بهرپوه بردنی دۆزهخ. ژمارهی فریشتهی سهرکاری ناگر بو نهزموینه:

ئینجا خوا نهفرموی: **وما جعلنا اصحاب النار الا ملانكة** وه هور فریشهکانمان گیراوه به خهزهنهی دۆزهخ ههر له فریشته داناه. کهوابوو کهس ناتوانی ململانیمان لهگهل بکاو هول بدات خوئی لییان دهرباز بکات وهک نهبووجهل دهلیټ* **وما جعلنا عدتهم الا فتنة للذين كفروا** وژمارهیانمان نهگیراوه به نۆزده بو تاقیکردنهوهی بی باوهراڻ نهبی. واته: دهمانهوی بهو هویهوه باوهر بینن* **ليستيقن الذين اوتوا الكتاب** بو نهوهش خاوهننامهکان بنگومان بن له راستی ئهم قورئانه. چونکه ژمارهی نهو فریشتانه له کتیبهکانی نهوانیشدا هیه* **ويزداد الذين امنوا ايمانا** و بو نهوهش برودارهکان زیاتر پروایان دامهزیت. کاتی خاوهن نامهکان دهبینن پروایان هینا به ژمارهکان* **ولا يرتاب الذين اوتوا الكتاب والمؤمنون** وه ئیتر خاوهننامهو برودارانیش گومانیان نهبی له حهقیقهتی دین وژمارهی فریشتهکان. دیاره ئهمه بو دووپاتکردنهوهی قسهی پیشووه. نهگینه کاتی که پروا زیاتر بوو. ئیتردوو دلی و گومان نامینی* **ويقول الذين في قلوبهم مرض والکافرون ماذا اراد الله بهذا مثلا** وه بو نهوهی دووروو و بی برواکان بلین: خوا مهبهستی بهم ژمارهی نۆزدهیه چیه بهنموونه هینایهوه؟* **کذلك یضل الله من یشاء ویهدی من یشاء** وهک گومرا کردی کافرهکان ومونافقهکان خوا نهوهی خوئی بیهوی گومرای دهکا وه ههر کهسیش خوئی بیهوی هیدایهتی دهدا ههلبهت ههر کهس خوا گومرای بکا له بهر نهشیانوی نهو کهسه خویهتی وه ههر کهسیش خوا هیدایهتی بدات له بهر شیاهی خویهتی* **وما یعلم جنود ربک الا هو** وه جگه لهخوا خوئی کهسی تر به ژمارهی لهشکرو سوپای پهروهردگار نازانی. واته: ههرنهو نهزانی ژمارهیان. نهوانهش وهنهبی تهنها ههر نهو نۆزده بن بهلکو بههزاران ههزارن. وهکو پیغهمبهر ﷺ لهشهوپهرویهکهیدا له وهسفی (بهیتول مهعمور) دا فرموی: ((فإذا هو یدخله فی کل یوم سبعون الف ملک لا یعودن الیه آخر ما علیهم)) فتح الباری: ۶ ۲۴۸. مسلم: ۱۴۶/۱. واته: ههمو روژیک حهفتا ههزار فریشته دهچنه نیوی. جاریکی تر نهوانه ناگهپرینهوه بوی. **وما می الا ذکرى للبشر** نهو ناگرهش ههر پهندو ناموژگارییه بو نادهمزاده یاخیهیهکان. تا لیی بترسن و پروا بینن و راست و پاسال بن* **کلا** نهخیر. وانیه. روژیک دیت پهشیمان دهبنهوه* **والقمر** سویند به مانگ که چهند شتیکی گرنگه* **واللیل اذا ادبر** و سویند بهشهو کاتی تیدهپهړیت* **والصبح اذا اسفر** و سویند به بهرهبیان ودهمی بهیانیان. کاتی ورده وده بی پهرده خوئی دهنوینیت* **إنها لاحدى الکبر** بهراستنی نهو (ناگری دۆزهخ)، بهلایهکه لهبلا ههره گهرهکان. جا ئیتر نیوه چۆن گالتهی پی نهکهن؟ حهق وایه خوتانی لی بیاریزن* **نذیرا للبشر** بو بیدار کردنهوهو ترسینهری سهرجهم نادهمزاد. تا لههموو خراپهیهک سل بکهنهوه* **لن شاء منکم ان یتقدم او یتاخر** بهتابهت بو نهو کهسهی بیهوی پیشکهوی و کی بهرکی بکا لهکاری چاکهدا. یان خوئی دوا بخت لهکاری خراپهدا* **کل نفس بما کسبت رهینه** چونکه له قیامهتدا ههموو کهسیک له بارمهو گرهوی کارو کردهوهی خویهتی. ئیتر ئیستا کهیفی خویهتی. چاک نهکات یا خراب* **الا اصحاب الیمین** یاران دهستهی راست نهبی. که نامهکانیان بهدهستی راستییانهوه نهدری و. پاریزراویش نهبن لهناگر* **فی جنات یتساولون**

له ناو ناخ و باخاتی بهه شتدان و له یه کتر پرسیار به کس **عن المجرمین** سه زده ت به ناراکاران **ما سلککم فی سقره** و پینان نه لئین نه وه چیوو بیوهی به ره و - و زده رایچی کر و و ایستای بهو سرا سخته ده جیر **قالوا** نه وانیش له وه لامدا نه لئین یه کهم **لم نک من المصلین** بیمه به نویژ خوبان نه بووی سو به و در لکرم ان چونکه بر و اما ن پی نه بوو دووم **ولم نک نطعم المسکین** و خوار دیمان بهی نه وایان نه به دار ده سحر و بیمار نه به کردن سنییم **وکنا نخوض مع الخانضیر** وه نیمه هه میشته سهرمان به قسهی نارده و اما له کهل نه وانهی سهریان له قسهی نارده و اما **وکنا نکذب بیوم الدین** و بر و اما نه روزی بادان نه بوو به در و اما نه رانی **حتی تانا الیقین** تا مهردن یه خه ی پیکرتین و به جای خومان دیمان بیمه هه له ناو بهو کوسرایی و سهر لبشی و او ییه دا بووین **فما تنفعهم شفاعة الشافعین** نیر تکای تکاکاران به کهر شینیت خه لکی به و ان ناگه ی نهی چونکه تکا وک این که سیر ده لیت بو بهو که سانه نابی که بهو خو و صیغه به نابه سهر سهر هه ی **فما بهم عن التذکرة معرضین** جا چیانه و له به نه و ناموز کار یه کانی قورمان رو و ده جیر حیر و هه لدرین که له قورمان هه لدرین ده لیتی گوره خه رگه لن له شیر هه لدرین:

کانهم حمر مستنقرة هه نه لیتی که ره کیوین **فرت من فسورة** که له دهستی شیر هه لدرین و رهو به کهس و سل نه کهن دیاره که ره کیوی کاتی که شیر نه بیی روز به یه له رهو ده کا و هه لدریت ها و به شدار سهر دکا شین کانی که پیغه مبهه **ده بینن و گویان له قورمانه وه دهی** هه نا و هه لدرین و پشتی تیده ک **بل یرید کل امرئ منهم ان یونی صحفا منشرة** به لکو هه ریه که یان به یه و ی نامه یه کی کرا و دی پیدری و نیا بهوسری له خو و ده بو فلاسی کوری فلا و فهرمانی پی بکری به شوینکه و تنی محمد جا بروای یی کهن که خو به بیغه مبهه رنی نار و و به تی بو یان که واته واریان لی بینه با هه رهو سهر لبشی و او ییه دا بهو ورینه وه **کلا** به خیر به تمای سنی و له به بل **لا یحافون الا حرة** چونکه راستیه که ی هه ره و یه که له یاشه روز ناترسن هه ره بو بهس نا و به بخو و **کلا** به خیر با به و هنده رو نه چن له بینا و ده پیدای **انه تذکرة** چونکه به راستی بهم قورمان د با حه ره و دی راستیه کانه جا هه ره که سیک نار و زوی خو یه تی به گویی نه کات یانه و ده به فهرموی **فمن شاء ذکره** نه و دی ده یه ویت نیستا نازده با له یادی بگریت **وما یذکرون الا ان یشاء الله** خو به و خه لکه نامور کیری و ده راکر نه مه کهر ویستی خوای له سهر بیت واته توانای و در گرتنی ناموز گاری نابی به کهر خوا به بو ی **هو اهل النقوی** هه ره به و یشه شیاری لی ترسانه چونکه خا و ده نی توله ی سه خته **و اهل المغفرة** و ده هه ره به و یسه شیاری لی بورده نه له تا و ان که واته تاز و وه و هن ته و به بکه و په شیمان بینه و ده له کارد حرا پانه تان **والحمد لله اولاً و آخراً، والصلاة والسلام علی محمد وآله وصحبه.**

*** **

۷۵- سو و ده تی قیامه ت به

مه که ییه و ۱۰۰ نایه نه

به ناوی خوای به خشنده ی میهر بان

نهم سو و ده تی قیامه ت به له زیند و بو و به و پا دشر و توله ده و ی به راستی ناسیکی روز گریگه و کبی له مرو فه کان لیان تیک چوو و ده به شیوه یه کی تاییدت ناس له روزی ره ستاخیز و قوناغه قور سه کا ذی ددکات ناسی نه و روز ده کات مرو فه به مردن نزیک ده ی و له گیانه لایه به یه کهم جار سو یس له حوات نه روزی قیامه ت و

به نفسی (له ووامه) و سهر زه نشتکار که له سهر هموو کاریکی خراپ سهر کونه ی خاوه نه که ی نه کات... سویند نه خوات به وانه که: زیندوو بونه وه راسته و هیچ گومانیکی تیا نیه: (لا اقسام بیوم القیامة ولا اقسام بالنفس اللوامة...) نینجا گه ئی له نیشانه کانی هاتنی ئه و روژه یه باس نه کات: وه ئه وه که چاو نه بلق نه بی و... مانگ تاریک نه بی و نه گیرئ، خوړو مانگ هه ردوو کو ئه کرینه وه نه بنه یهک پارچه و هه لده وهرین و نامینن... له ته فسیری قورتوبیدا هاتوو: (قیل: ان لا صلة، و جاز وقوعها فی اول السورة لان القرآن متصل ببعضه ببعض، فهو فی حکم کلام واحد... قال ابن عباس وابن جبر و ابو عبیده: معنی (لا اقسام) ای اقسام. و حکى ابو لیث السمرقندی: اجمع المفسرون ان معنی (لا اقسام): اقسام. و اختلفوا فی تفسیر (لا) قال: بعضهم: (لا) رد لکلام منهم حیث انکروا البعث. و قال الفراء: وکان من لا یعرف هذه یقرأ (لا اقسام) بغير الف، کأنها لام

تاکید دخلت علی اقسام وهو صواب، لان العرب تقول: لا اقسام بالله، وهی قراءة الحسن وابن کثیر وابن الزهري وابن هرمز. نه و جا باسی گرنگی و بایه خدانی په یامبه **سهر** ده کات به وه رگرتنی قورئان له (جبریل) وه... (لا تحرك به لسانك لتعجل به...) وه هه روها ئاده مزاد ده کا به دوو به شه وه: به ختیارو سهر فران، به دبه خت و روو په ش... (وجوه يومئذ باسرة...) ئه و روژه سرؤ له گیانه لادایه و گیان نه کاته قورقوراکه ی و خزم و کهس و کاری له ده وریاو دهسته نه ژئو دانه نیشن و هیچیان پی نا کرئ بوی، وه قاچ له قاچ ده نائی و، هیژی جولانه وه ی ده برئ... کو تاییشی دیت به هینانی کو مه ئی به لکه بوجه سپاندنی زیندوو بونه وه... (ایحسب ان یتک سدی...)?

نه وه سویندی بی قیامه ت راسته و دی:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم * لا اقسام بیوم القیامة﴾

سویند ده خویم به روژی ره ستاخیز (روژی توله و پاداش) ﴿ولا اقسام بالنفس اللوامة﴾ وه سویند ده خویم به نفسی سهر

زه نشتکار، واته: هه رکات به لای کاریکی خراپا رویشته به په له سهر زه نشتی خو ی ده کاو ده که پرینه وه... واته: سویند به وانه هه موو زیندوو ده کرینه وه بو پاداش و توله.

ده ستوانین پی شه و سهر په نه کهانی مروؤ ساز بکه یینه وه:

﴿ایحسب الإنسان ان لن نجعل عظامه﴾ ئایا ئاده می پی وایه که هه رگیز ئیسکه (رزیه و کانی) پاش مردن کو ناکه یینه وه؟! (عه دی کو پی ره بیعه) به پیغه مبه ری وت: **سهر** روژی قیامه ت چونه؟ که ی دیت... چون ده بیت...؟ په یامبه **سهر** به درئی بوی باسکردو، (عه دی) یش وتی: نه گهر به چاویش بیبینم هه بروات پی نا کهم! وه گوئی: باشه ئاخر پیم نالییت خوا ئه و ئیسکه رزیوانه چون کو ده کاته وه...؟ جا بو دوو پاتکردنه وه ی ئه و رووداوه ئه و نایه ته

سورة النجم

سورة النجم

فما نفعهم شفعة الشفيعين ﴿١﴾ فما لهم عن التذكرة معرضين ﴿٢﴾ كأنهم خمير مستفزة ﴿٣﴾ فرت من قسورة ﴿٤﴾ بل يريد كل أمرئ منهم أن يؤثّر ضحاً منشرة ﴿٥﴾ كلال لا يحافون إلاجرة ﴿٦﴾ كلاً إنه تذكرة ﴿٧﴾ فم شاء ذكره ﴿٨﴾ وما يدركون إلا أن يشاء هو أهل التقوى وأهل المعرفة ﴿٩﴾

سورة النجم

بسم الله الرحمن الرحيم

لا أقسم بيوم القيمة ﴿١﴾ ولا أقسم بالنفس اللوامة ﴿٢﴾ أن محسب الإنسان أن لى جمع عظامه ﴿٣﴾ بل يريد أن يؤثّر ضحاً منشرة ﴿٤﴾ فم شاء ذكره ﴿٥﴾ وما يدركون إلا أن يشاء هو أهل التقوى وأهل المعرفة ﴿٩﴾

هاته خوارده فەرمووی: ﴿بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ أَلْسِنَةٍ سَوَىٰ﴾ به لئی ئیئمه به تواناین که تهناته نه خشه و خهتی سهر په نجا، کانیشتی و هکو خوی ریک و پیک بکهینه وه. به هه مو نه خش و نهینه کانییه وه. له کاتیگا نه خشه ی سهر په نجه ی هیچ کهسی له هی که سیکتری ناچی. ده توانیت بو پتر ورده کاریی نهو راستیه سهریک له کتیبی: (وته ی زاناکان و باوه به خوا) به دیت. ﴿بَلْ يَرِيدُ الْإِنْسَانُ لِفِعْلٍ مَا كَانُوا عَلَىٰ﴾ به لکو مروقی بییاوه هر ئیه وی بهرده وام بی له سهر خراپه کاری خوی وه که ئاژهل بی بهرنامه بسووریته وه. بویه هه ردهم کاری ناشیاو ده کاو. نکوولی زیندوو بوورنه وهش ده کات ﴿يَسْأَلُ يَارَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ به لاقرتی و گالته وه ده پرسی: روژی قیامت کهیه. وه که بلی قیامه تی چی و لپیرسینه وه ی چی؟! ﴿فَإِلَّا رَأَوْا﴾ جاکاتی ئه بیهق بوو چاو لهو روژه سه خته دا ئه برسیکنه وه له بهر ترسی نهو روژه مؤلهق ده وه ستیت ﴿وَحِصْلُ نَفْسٍ﴾ هه یفیش تاریک بوو ﴿إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُ﴾ و خورو مانگ کو کرانه وه. واته: هه لوره رینه خواره وه یاسای بوونه وه ر تیکچوو ﴿لَا يَسْأَلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لهو روژه دا ئاده می بی پروا ده لی: نه ی هاوار! بو کوی رابکه م، ریگای هه ئاتن کوا؟! ﴿وَلَا يَسْأَلُ﴾ ریگاو په نای دهر باز بوون له سزا نیه. ﴿وَلَا يَسْأَلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لهو روژه دا قهرارگای بهنده کان (به ههشت یا دوزهخ) بو خوا وه ندی تویه. واته: کهس ناتوانی په نای کهس بدات.

قیامهت هات مروقه هه رچی پینش خستیی و جیمایی هه والی پینده دری:

﴿يَسْأَلُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ سَأَلَهُ﴾ لهو روژه دا ئاده می هه والی هه مو پینده دری به وه ی پینش خوی خستوو له کارو کردوو ی چاک و خراپ. و به وهش به جیی هیشتوو له ئه سهر و شوینه واریک کاری پینده کرا له دوا ی مردنی ﴿يَسْأَلُ الْإِنْسَانُ عَمَّا كَانَتْ نَفْسُهُ تَصْرِفُهُ﴾ به لکونه و روژه مروقه له سهر خوی شایه ته چیکردوو. چیکوتوو. (ت) بی بیزه ی (بصيرة) له م نایه ته دا بو (موباله غه) یه هه وه کو چون له (علامه) و (راویه) دا بو موباله غه یه. ﴿وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُ﴾ هه رچه نده به زمانیش بروو بیانوویه کی زور بینیته وه و پاکانه بکات بو پرکار کردنی خوی. به لام بی سووده و که لکی نیه. چونکه خوی شایه ته له سهر خوی.

پینغه مبهه ﷺ له جبریه وه قورنانی وهرگرت:

ئیمامی (بوخاریی) و (موسلیم) و جگه له وانیش ده لئین: پینغه مبهه ﷺ زور سوورو به هه ول بوو بو وهرگرتنی قورنان له هه م جویریله وه. بویه په له ی بووه گرتنی نه کرد پینش نه وه ی جبریل لی بیته وه! تا خوی گه وره پینغه فەرموو: ﴿لَا تَذْكُرْ بِهِ لِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ زمانت به قورنان خویندن مه جوو ئینه. واته: په له مه که بو له بهر کردنی ﴿عَلَيْكَ حَسْبُهُ وَفَرَسُهُ﴾ به راستی کوکرده وه له بهر کردنی و ئیسیاتی خویندنه وه له سهر زمانت له سهر ئیئمه یه ﴿فَإِذَا فَرَغَدَ قَانِعٌ قَرَانُهُ﴾ جاکاتی ئیئمه له ریگه ی (جویریله) وه بوت ده خویندنه وه تو شوینی خویندنه وه که ی نهو بکه وه دوا ی نهو بیلی و په یرو ی لهو بکه ﴿ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ﴾ له پاش خویندنه وه له بهر کردنیشتی. رو نکرده وه ی مانا که یشتی هه ره له سهر ئیئمه یه (ئین که سهر) ده لی: په یامبهه ﷺ به شیوه یه که هه ولی ده داو سوور بوو بو له بهر کردنی قورنان. گه لی جار له خویندنه وه یدا پینش (جبریل) ده کهوت ئینجا خوی کار جوان فەرمانی پیکرد له سهر خوینت و په له نه کات له خویندنه وه یدا. چونکه نهو خوی مانا و مه بهسته که ی بو بوون نه کاته وه.

قیامه تی لا دووره , چونکه دنیا ی خوش ده وی:

﴿كَذَٰلِكَ يَحْشُرُ الْعِجْلَةُ﴾ و ترور لا حرمه نه خیر. وانیه. وه که ئیوه پیتان وایه نه ی هاو به شدانه ران! گوایه زیندوو ناکرینه وه. به لکو بویه نهو قسه یه ده که ن. ئیوه دونیا تان خوش نه وی که دنیا ش به په له کوتایی دی.

و ده پاشه روژ واز ئی ده هیمن که هەر نابریته وه . واته هه موو هه ولیکتان بۆ دنیا یه و . به ته وای دواروژتان پشنگوی خستوه ، بۆیه ئا به و شیوه یه بیر نه که نه وه .

دیتنی خوا له روژی په سالاندا :

﴿ **وجوه يومئذ ناضرة** ﴾ له روژی قیامه تدا دم و چاوو روخسارگه ئی (واته : روومه تی باوه پداران) گه شاوه و پاراوو پرشنگداره و خوشیی و شادییان ئی ده بیئری ﴿ **إلى ربها ناظرة** ﴾ بۆ په ره ر دگاری خویان ده پوان . جه ماوه ری زانایان - وه که له چه ندین فهرمووده ی ره و او (صه حیح) وه رگیراوه - ده لئین : مه به ست له م ئایه نه نه وه یه که له روژی قیامه تدا به نده صالحه کان ته ماشای خوای خویان ده که ن و . به چاوی خویان ده بیئرن . وه که چۆن به ئاره زووی خویان ته ماشای مانگه شه وی چواره ده که ن و ده بیئرن . (ئیین که سیر) ده لئ : رای کو ی هاوه لآن وشوئیکه وتوان (الصحابة والتابعون) یش ههر نه مه یه . وه هه موو پی شه وایانی ئیسلام پاش نه وانیش یه که ده نگن تییدا . پیغه مبه ر ﴿ بۆ پشنگیری له و مه به سته ده فهرمووی : ﴾ (انکم ترون ربکم كما ترون هذا القمر) . فتح الباری : ۱۲ / ۴۲۹ و مسلم : ۱ / ۴۲۹ و ده فهرمووی : ﴿ اذا دخل اهل الجنة الجنة ، يقول الله تعالى : تريدون شيئا ازيدکم ﴾ فيقولون : ألم تبيض وجوهنا ؟ ألم تدخلنا الجنة وتنجنا من النار ؟ قال : فيكشف الحجاب ، فما اعطوا شيئا احب اليهم من النظر الى ربهم ، وهي الزيادة) . فی قوله تعالى : (للذين احسنوا الحسنی و زیاده) . موسلیم : ۱ / ۱۶۱ . یان ده فهرمووی : ﴿ ان الله يتجلى للمؤمنين یضحک ﴾ . موسلیم ۱ / ۱۷۸

یاخییان روژی (قیامه ت) ره رهش ده بن :

﴿ **وجوه يومئذ باسرة** ﴾ وه روخسارانیکیش له و روژه دای گرژن . واته : و تال و تارک و دیزو رهشن ﴿ **تظن ان يفعل بها فاقرة** ﴾ هه ری هه کیکیان ده زانی که کردیکی مروغه ی پشت ده شکینی ﴿ **کلا** ﴾ نه خیر . هه راوا بویان ناچیته سه ر ﴿ **اذا بلغت التراقي** ﴾ کاتی گیان گه یشته قورقوراکه و مروقه گه یشته گیانه لآن و هیچ نوشته و نه فسانه یه که لکی نه ما ﴿ **وقيل من راق** ﴾ نه و حه له به وه ی له ده وره یه تی گو ترا : کی چاره سه ری ده کات واته : نا ئومید بوون له ژینی . هاوار ده بن بۆ نوو شته یه . پزیشکیک . دوعایه که . به لکو شیفا ی بۆ بیئت !

(قورتوبی) نه لئ : (و اظهر عاصم النون فی قوله تعالى : (من راق) . واللام فی قوله " بل ران " لئلا یثبت) مراق هو باع المرقه ، وبران فی تشنیه البر والصحیح ترک الإظهار وکسرة القاف فی (من راق) و فتحة النون فی (بل ران) تکفی فی زوال اللبس) ﴿ **وظن انه الفراق** ﴾ و ده زانی نه وه ساتی جیا بوونه وه یه له دنیا دا . ئیتر (نه . خوشه که) یه قین پهیدا ده کا که نه و حاله نه وی تیدایه به نیجکاری مردن و کاتی مائناوایی و جیا بوونه وه یه له دنیا دا . چونکه فریشته کانی مه رگ ده بیئری ﴿ **التفت الساق بالساق** ﴾ وه لاقیکی له وی تری ئالا (کاتی گیان کیشان) له بهر سه ختی روژه که ﴿ **إلى ربك يومئذ المساق** ﴾ نه ورژه حوکی راپیچکردن بۆ په ره ر دگارتیه بۆ لپیرسینه وه و خواردنی به ری کیلگه که ی خوت .

بی باوه ران و ئایینه دیان :

﴿ **فلا صدق ولا صلی** ﴾ جا مروقی بی باوه ر له بهر نه وه که نه بر وای کردووه و نه نوێژیشی خویندووه ﴿ **ولکن کذب وتولی** ﴾ به لکو قورئانی به درو زانیوه و روویشی ئی وه رگیراوه . له قیامه تدا خه جاله ته ﴿ **ثم ذهب الى اهله یتعطی** ﴾ پاشان به ده عیه و فیزه وه ده رویشته وه بۆ ناو ژن و مئالکی .

جە ماوردی زانیان لەسەر ئەوەن - وەك نیمامی ئەسانی هینویەتی - كە ئەوەمۆ كەلەرەقە، ئەقامە.
 ئەمۆخەهل بوود **«اوی ئە فاول»** جا ییی دەگوتری تیاچوون بوت **«٢٥ ئەم اوی ئە فاول»** پاشان بۆ
 جاریکی تر، پینی دەوتری تیاچوون بۆ تو تیاچوون. واتە ناگاداریە لیت دوویات ئەكەمەود، فریای حوت بكەود هەتا
 بەدەمەود ماود **«بجست لایسان ن یترت سدی»** نایا نادەمی وادەزانی وازی لیدەهینری بە پشتگوی خراوی
 وزیندوو ئاكریتەووەو پاداش و تۆلە نیه **«٢٧ ئەم بك نطفە من منی یمنی»** ئاخۆ ئەو نوتفەوئاویکی كەم ئەبوو
 بە مەنی پیاو دەریژرایە ناو مندالانەود **«نە ی بۆچی وازوو گور»** **«ئەم كان علف»** دواپی بوود خوینیکی مەبوو
 خوهەلواوەر، وەك زەروو **«فحقن فسوی»** نینجا خوا دروستی كرسو لە جوانترین شینو رینکی خست وگەشەیکردو
 روخی وەبەر كردو، زۆر بەرێك و پێکی لە جوانترین وینەدا

بەدیھینا، دەبو بیر ناكاتەو؟ **«٢٩ فجعك منه الزوجين الذكر**
وا نسى» جا هەر لەو دلۆپە ناو دەگوتری نبرومینی كور
 و كچ) بە دیھینا بەدەسەلاتی خوێ.. جا كەسیك ئاوا
 دروستكرابیت، چۆن یەكەم دروستكەری ئەو ناتوانی بۆ
 جاریکی تر زیندووی بكاتەو، وەك ئەفەرمووی: **«اليس**
ذلك بقادر على ان يحيي الموتى» ئایا خواپەکی بالادەستی
 و ناتوانی بو جاریکی تر مردووەكان زیندو بكاتەو؟ دیارە
 دەسەلاتی هەیه بەسەر هەموو شتیكدا، ئەبوو داوودو
 پیشەوا ئەحمەد) چەند فەرموودەیهك دێنن كە پیغەمبەر
 فەرموویەتی: ((من قرأ سورة "القيامة" فانتهی الى
 قوله: (اليس ذلك بقادر على ان يحيي الموتى)،
 فليقل سبحانك فبلى، . و اذا قرأ سورة "والتين" فانتهی الى
 قوله: ليس الله باحكم الحاكمين، فليقل بلى وانا على ذلك
 من الشاهدين ومن قرأ والمرسلات، فبلغ فبای حدیث
 بعدد يومين، فليقل (أما بالله)، په یامبەرش كاتی
 ئەم ئایەتەیی دەخویندەو ئەفەرموو: ((سبحانك اللهم بلى)).

بەد فەرموودەیه كە سووننەتە پاش خویندنی ئایەتی **«اليس ذلك بقادر على ان يحيي الموتى»** بوتری، **«سبحانك**
همنی نیه، می ئەبوو داود لەرینگەیه کی راست» دەو بەم لەفەرش ریویەتی كرسوو. بروانە تمام المنة (ص ۱۸۶) قال.
«سبحانك اللهم فبلى».

سۆیاسی بیاپان بو خۆای گەورەو دلوقان كە یارمەتیدام بو تەواوكردنی تەفسیری سووردتی (قیامە).

*** **

۷۶- سووردهتی (نیشان سه

مهدنییه و (۲۱) نایه ته

به ناوی خوی به خشنده میهره بان

نهم سووردهتی (نیشان سه)، هرچنده قسهی جیاواز هیه بۆ دیارییکردنی باری مهدنییه تی و . مهکنه ییه تی . به لام له گهل نه وهدشدا مه شره به که ی له وه نه چی که له مه که دا هاتبی، هر بۆیه (سه یید قوتب) یش دروه میان هله دبزیری. نهم سوورده ته گشت ناده مییه ک بانگ ده کات بۆ گویرایه لی و به رفه رمادی خوی گه وه و میهره بان، بانگیان ده کات که له هه موکاتیگدا ته نها په نا به خوا به رن و . هه ول بدن بۆ به ده ست هیئانی ره زامه ندیی وخوشنوودی خوا . گهل له نازو نیعمه ت و به ره کانی خوی گه وه ی بۆ باس نه کات، هه تاسوپاسگوزاری خوا بکات و . له هۆکانی توشبوونی قارو سزای نه و دور وکه نار بگریت . به ناده مزاد ده لیت: ده زانیت پیش نه وه بیته خانه ی وجوده وه له کو ی بویت... نه ی ده زانیت کی به دی هیئایت و ، چۆن هاتیه خانه ی بووه کانه وه... (هل اتی علی الإنسان حين من الدهر لم یکن شیئا مذکورا) به کورته باسیک له قورئانی پیروز کوتایی دی . هر که سیکیش بیدارو هوشیار بیئت . نه و نهم قورئانه که لک و سوودی پیده گه یه نی و ده یخاته سه ر شارنگه ی ژیان و باسه و سه ر بلندی دنیا و قیامه ت ده ییات . جا به م شیوه یه ش ده ست پی نه کات: ﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ * هل اتی علی الإنسان حين من الدهر ﴿بیگومان ماوه یه ک له رۆژگار به سه ر ناده میدا هاتووه ﴿لم یکن شیئا مذکورا﴾ نه و هیچ شتی که نه بوو، تا باس و خواسیکی وای بی و . له بوونه وه ردا ناویکی هه بیئت . ئیتریان هیشتا هر له پشتی باوکیا بووه، یان له م نه رزه دا پیی بلئییت ناده میی هر وجودی نه بووه . که سیش به بیردا نه هاتووه . جا که و ابو نه ی ناده میی داچله کی و خوی خۆت به هه ق بناسه ﴿إنا خلقنا الإنسان من نطفة امشاج﴾ بیگومان ئیمه ناده میمان دروستکرد له دلۆپیک ناوی تیکه لا و له هه ردو ناوی ژن و پیاو، به و شیوه یه که خۆمان ویستمان بگاته یه ک، پاشان، هر له و تنۆکه یه سوار چاک، قاره مان، ده نگخۆش، چاک، خراپی ئی په ida بوو ﴿نبئیة﴾ تاقی ده که یه وه له ناو گیان له به ره کانی تر دا، وه بۆ خویشی ده ر ده که و ی که ئایا کارو کرده وه ی چاک نه کات، یان خراپ، ئایا سوپاسمان نه کات، یا سپله ده بی؟ ﴿جعلناه سمیعا بصیرا﴾ ئینجا ژنه و او بینامان کرد بۆ نه وه ی نایه ته که نامان به گوئی خو بییسی، به لگه کانی ده سه لاتمان به چاوی خو ی بیینی، به شکو مل رابکیشی بۆ حه قیقه ت و راستیی ﴿إنا هدیناه السبیل﴾ بیگومان ئیمه رینگه ی (چاک و خراپ) مان پینشاندا، سه ر پشکمان کرد ﴿ما شاکرا واما کفورا﴾ یان سوپاسگوزار (ئیماندار ده بی) یان سپله و بی باوه رو خوا نه ناس، نه گه رچی زۆر جاریش له فرمانمان ده ر نه چی و ملی خو ی نه شکینی، دیاره ئیت نه و کاته ش ته نها خو ی مجرۆ ده بی و ته نها خویشی به رپرسیار ده بی.

جهزای موسلمانان و تۆله ی بی باوه مان:

﴿إنا اعتدنا للكافرين سلسلا وأغلالا وسعيرا﴾ به راستی ئیمه کو ت و زنجیر - که هه ردو قاچ و پی پی نه به ستریت ه وه . هه ردو ده ستیی به گه رده یه وه پی جه ر ده ده ری - له گهل ئاگریکی سوتینه رو هه لئیرساودا ناماده مان کرده وه بۆ بی باوه ره کان ﴿إن الأبرار یشربون من كأس کان مزاجها کافورا﴾ به راستی چا کانی ش له جامی پر له شه رابی تایبه تی ده خو نه وه که تیکه له که ی (واته: نه و ی تیکه لی ده کری) کافوره . (کافور) ماده یه کی زۆر تامخۆش و بۆنخۆشه له داریکه له ولاتی (هند) و (چین) دا ده ری، نه لیه ت له وسه رده مه دا لای خه لکانی نه و ناوچه یه ناسراو بووه ﴿عینا یشرب بها عباده الله﴾ کانیاییکه به نده کانی خوا لینی ده خو نه وه

ههست به خوشی و ریز و حورمهت بکن. **و ذللت قطفها تذلیلا**. و لیگردنه وهو چینی میوه که شیان ئاسان کراوه بویان (نبن عه بیاس) دهلی: بابای به ههشتی هه کات ههزی له ههه جوره میوه که کرد. نهوا خیرا له ده می نزدیک ده بیته وه. نیتر نایه ویت نهو عه زیهت بکیشی و برهوا بۆ لیگردنه وهی. به لکو خوی دیته لای نهه. (سوفیان) یش گوتیه تی: دهستی بی میوه که ی دهگات چۆنی و یست. به دانیشتنه وهو به پالدا نه وه. **و یطاف علیهم بآنية من فضة**. و له سوراحیی و کاسه ی زیودا وه شه رایان به سهردا ده گیردری به قاپی زیوین. **و اکواب کانت قواریرا**. که ده کرتیه نهو کووپ و کاسانه وه له زهرکی مینا و شوشه ی تایبه تدا دروستکارون. **قواریر من فضة**. هه موو کاسه و سوراحی خواردن و خواردنه و دیان له شووشه ی زیوه. **قدروها تقدیرا**. که به نه دازه ییه کی جوان و پیو یست و دلرفین (ساقییه کان) ناماده یان کردووه بویان. واته: نه پیو یستیان به هی تر هه یه. وه نه لیشیان نه مینیته وه.

شه رابی ناویته به زه نهجه فیل و چۆمی سه ره بیل ده خۆنه وه:

و یسقون فیها کاسا کان مزاجها زنجبیل. وه پیکیکیان پیده نوشری. تیکه له که ی زه نهجه فیل. **عینا فیها تسمی سلسبیل**. وه له ناوی کانیا و نکیش تیکه لکراوه که له بهر خوشقوتی پنی ده لین: (سه له سه بیل) لاوانی وهک مرواری رژیئراو. به سه ره به هه شتدا ده گهرین:

و یطوف علیهم ولدان مخلصون. و لاوانی که هه ره به جوانی ده میننه وه به سه ریاندا ده گهرین. بۆ خزمه تکردنیا ن شیاوی باسه هه رگیز پیری و ناشیرینی و گوپان روویان تیناکات. **إذا رایتم حسبتم لؤلؤا منثورا**. هه ره که ده یان بینی واده زانیت مروارین و بهو ناوه دا بلاو بوونه ته وه. دیاره خزمه تکار تا جوان و پاک و خاوین تر بیت خزمه تکار وه که دلی باشتر و زیاتر ده کرتیه وه. **و إذا رایتم ثم رایتم نعیم و ملکا کبیرا**. و کاتی به هه ره لایه کی نهو به هه شته دا ده روانیت. نازو نیعمهت و به هه ریه کی فراوان و مولکیکی گه و ره ی بی سنور ده بینی واته: نازانی سهیری چی بکهیت و گوئی بۆ چی بگری.

جل و بهرگ و زه بهریان:

عالمهم ثياب سندس خضر و استبرق. له بهریاندا یه پوشاکی له ناوری شمی قه شهنگ و نه رم و نۆل و جوان و سه وزی ته نک. که به سه ره ناوری شمی نه ستووردا له بهریان کردووه.

(سندس) ناوری شمیکی نه رم و نۆله (استبرق) ناوری شمیکی نه ستوورو قاییمه. **و حلوا اساور من فضة**. وه رازینراونه ته وه به بازن و ده ستبه ندی زیو. بۆ خزمه تکردنیا ن (سه عیدی کوپی موسه ییب) ده لی: هه موو به هه شتییه ک سی جور بازن و ده ستبه ندی له ده ستدایه: زیوو. زیوو. مرواریی. **و سقام رهیم شرابا طهورا**. وه پهروه ر دگرایان شه رایکی پاک و پوخت و خاوینیان پیده نوشری. **إن هذا کان لکم جزاء**. وه پینیان نه وتری: به راستی نه مه پاداشتی که بۆ ئیوه ناماده کراوه. **و کان سعیکم مشکورا**. و کووشش و هه ولی ئیوه سوپاسکراوه. بۆیه نه مه ویش و بهو شیوه یه پاداش نه درینه وه.

جا پاش باسکردنی نهو هه موو نازو نیعمهت و خوشی و به هه ریه بۆ بهرواداران و ترساندنی بی بهروایان. نیتر دیته سه ره وانه یه ک بۆ ته وای بهرواداران تا به نارام بن و دان به خۆدا بگرن. هه زار رهحمهت له ماموستا (خال) که چهنده جوان ده لیت: سووره ته مه که ییه کان بۆ یه که مجار قسه له گه ل بی بهرواکانی قوره یش ده کن. که نه وانیش زۆر هه زیان له رابواردن بووه. جا له به ره نه وه دریزترین باسی به هه شت له قورئاندا له سووره تی (ئینسان) و (طور) دایه. که هه ره دوو کیشیان مه کیین. قورئانیش وهک پزیشک وایه. هه ره که سه ی به جوژی ده رمان نه کات. هه ندیک

حهزی له باخ و باخات و میوه و گوشت و کالای ناوریشم و بازنی زیرو زیوو مرواری و تهخت و قهقهه و کورسییه ههندیکیش ههزی له میهره بانی و نوری خواجه **انما امرنا انما امرنا** دانیاش به نهی پیغه مبر **ههز نیمه به چاک و پاک** قورنایمان بو تو دابه زاند تا خه لکی پی بیدار بکه یتهود **نور الله نور الله** جا له بهرامبره فرمانی په روهردگارتهد خو رابگره چاوهروانبه خوا توله یان لی نه سیننی **ولا تسع الا ان یخبروا** وه به فرمانی هیچ گونا هباریک یان زور کافرو سپله یه که له بته رسته کانی هوزده کت مه که نه گهرچی تهواوی مالی دونیاست بدهنی **و ذکر اسم رب بکره و صبرا** و به یانیان و نیواران یادی ناوی په روهردگارت بکه واته: له نویژی به یانی و نیوهروو عه سردا **و من اسد الله حربه** وه له به شتیکی شهودا سو جدهی بو به ره واته:

په روهردگریان نویژی مه غریب و عیسا له کاتی خویدا بکه **وسبحه ایلا طویلا** وه له به شتیکی زوری شهودا ته سیبجات و بیخه وشی ئه و بلی واته: شهو نویژ بکه وه موو کات دلت لای خوا بی و ناوی نهو هه ره له سه زارت بیست به لی: ده بی بانگه وازکاران له هه ره جینگایه کدا بن، توویشتوویه کی زور هه لگرن بو لای خوا، چونکه ریگه که یان مه زار به هه زاره و دریشو نه بر او هیه!

بو دنیا وازیان له قیامت هیئا:

ان هؤلاء یجبون العاجلة به راستی ئه و بی باوه رانه هه زیان له ژبانی دنیای ته من کو تایه، که زور به خیرایی نیده په ریت **و بدرون و راهم یوما تغیرا** وه روژیکی زور گران و سهحت و سهنگین پشتگوی دهخن و هیچ کاریکی بو ناکن و برویان پی نیه **نحن خلقناهم و شدنا اسرهم** چون فرمانه کان پشتگوی نهخن؟! خو هه رفیمه دروستمان کردوون له نه بوونه وه هیئا ومانته بوونه وو ئه ندام و جومگه کانی له شیانمان یه کخست و قایم کرد تابه هیژو به توانابن **واذا شئنا بدلنا امثالهم تبذیرا** وه

کانیکیش بمانه وی نه واته لاده بین دهیانگورین به تاقمی دهیانگورین چاکتر نه وان قورنایان په ندمو، رینمایی به خواجه:

لله الحمد لله به راستی بهم سوورده تو هه موو نایه ته کانی قوربان په ندو ناموزگاریه که. بوجیهانه کانی په ری و دده مزاد واته مروفه ژیره کان کهک و سوودی لیوهره دگر و نه فامه کایش پی قهلس ده بن **لله الحمد لله** جا نه وهی ویستی رزگاری بی له ناخیردهندا ریگیه کی راست دهگری بولای په روهردگاری **لله الحمد لله** وه هیچ شتی که له شتانه ناره ووناکن مه گهر کاتی ویستی حوای له سه ر بیت واته نه گهر خوا هه نه کات نیوده ش ناتوان خوتان برکار بکه له تازارو سزای نهو وه ریکای راست و دروستیشتان پیناکیردی **ان الله کار علما حکبنا** به راستی نهو حوایه زور رانایه به زانی کی چی هه لته گری

و، شایسته‌ی چیه؟ زۆریش کار جوان و کار دروسته، ئەگەر بیهوی هۆ بۆ مروّف دەست دەخاو سەرەنجام پیروژ دەبی، چونکە مروّف تەنها کار کردنه‌کە بە دەسته، ئیتر هیژو تواناو دروستکردن تەنها بە ویستی خوایه ﴿ **یدخل من یشاء فی رحمتہ** 》 بۆیه ئەو بیهویت لەبەندەکانی خۆی هۆی بۆ پرک دەخات و ئەیخاتە ناو رەحمەت و میهرەبانی (بەهەشتی) خۆیهوه ﴿ **والظالمین أعد لهم عذابا الیما** 》 وەبۆسته‌مکارانیش سزایه‌کی پڕئیش و زۆر سەختی نامادە کردوو. لەگەورەیی و فەزێلەتی سوورەتی (ئینسان) - که ئیمامی (موسلیم) لە (ئین عەباس) وە دەئیت: پیغەمبەر ﷺ لەنۆژی به‌یانی رۆژی هەینیدا (الم. تنزیل) سوورەتی سوچدەو، (هل اتی علی الإنسان ده‌خویند. موسلیم/۲/۵۹۹).

سوپاسی شایسته بۆ خوای میهرەبان که یارمەتیدام بۆ تەواو کردنی تەفسیری سوورەتی (ئینسان).

*** **

۷۷- سوورەتی (مورسە لات)

مەککەییەو (۵۰) نایەتە

بە ناوی خوای بەخشندە میهرەبان

سوورەتی (مورسە لات)، گرنگی بە خالە بناغەیی و بنەرەتیەکانی ئیسلام دەدا وەکو: پۆژی سەلاوێدوو بوونەوه، نیشانەو بەلگەکانی دەسەلات و توانایی خوای بالادەست و، چەندین شتی گرنگی تری نادیار. وەله پیشەوه سویند دەخوا بەچەندین جووری فریشتە و، خەلکانی پاک و پاکژ که: قیامەت راستەو دیتە دی و، سزاو تیاچونیش بۆ بی بروایان مسۆگەرەو بەریوەیه: (والمرسلات عرفا... انما توعدون لواقع) پاشان کاتیئەو سزایە دیاری دەکات: (فإذا النجوم طمست... لیوم الفصل) چەند نیشانەو بەلگەیه‌کیش دینیت لەسەر توانایی خوای گەرە بۆزیندو کردنەوهی ئادەمیزاد: (ویل یومئذ للمکذبین... الم نخلقکم من ماء مهین) پاشان دیتە سەر باسی ئەو سزاو ئەشکەنجیه که بۆ تاوانباران دانراوه: (انطلقوا إلی ما کنتم به تکذبون... کانه جمالة صفر) دوا دیاریکردنی تۆلەهێ ئەوان، پاداش و جیگەه بروادار نیش باس دەکات: (ان المتقین فی ظلال و عیون... انا کذلک نجزی المحسنین) بەکورتە باسیکی هۆی سەر کەشی و یاخیبووان و، ئەنجامەکەه به فرمایشتی: (... کلا وتمتعوا قليلا انکم مجرمون...) دەرگا لەخۆی دانەخا.

سویند بەمانە رۆژی پەسلان دی:

﴿ **بسم الله الرحمن الرحيم * والمرسلات عرفا** 》 سویند به (با) رەوانەکراوه‌کان یەک لە دوا یەک که به‌کاری پیویست و گرنگ دەنیردرین ﴿ **۱ فالعاصفات عصفه** 》 بهو بایانەش که به هیژو توندی هەلەدەکن به هەلکردنیکی به هیژو توندوودەبنە گەرەهلول ودارو درەخت لەبندین ﴿ **۲ والناشرات نشره** 》 وە سویند بهو بایانە که هەر بلاودەکەنەوه به بلاوکردنەوه له ناسماندا و باران دەهینن ﴿ **۳ فالفارقاقات فرق** 》 سویند بهو نایەتەنەش که هەق و ناهەق، باتل و ناپهوا لیك جیادەکەنەوه به‌جیاکردنەوه‌یه‌کی روون ﴿ **۴ فالملقیات ذکره** 》 سویندیش بهو فریشتانە پیام و نامەهێ خوا دەبنە لای پیامبەرەن (دروودو سلاویان لەسەربیت) ﴿ **۵ عذرا او نذر** 》 بۆ نەهیشتن و لابردنی پرووییانووی خەلک، یان بۆ ترس وە بەرنانیان، تابه‌لکوله سزا بترسن و سل بکەنەوه و له خراپه کۆتا بکەن، واتە: مەردم دوو جوور دەبی: یا بپروا دین، یا نایهین. وە سویند خواردنیش بهو شتانەهێ سەرەوه بۆ ئەوهیه: هەتا خەلک بزانی که بوونەوه‌ر پره له ملیونەها شتی نادیار، وە هەریه کەشیان کاری خۆی ئەکات. (سەلهف) له نیوخوایاندا

له‌مەر ديارىکردنى ماناو مه‌به‌ستى ئه‌وانه‌ى سه‌روهه قسه‌يان جياوازه: هه‌ندى ده‌لێن مه‌به‌ست پڤيان بایه. هه‌ندى ده‌لێن: فریشته‌کان. هه‌ندى تر ده‌لێن: هه‌ندیکیان (بان و). ئه‌وانى تریان فریشته‌ن ئی‌مه‌ش ملکه‌چین به‌وه که‌خوای گه‌وره‌ خو‌ی چاک ده‌زانیت که‌چ مانایه مه‌به‌سته. ﴿ رَبِّ تَوَكَّلْ عَلَىَّ ﴾ سوێند به‌ هه‌موونه‌وانه به‌راستی نه‌و واده‌و به‌لێنه به‌ ئیوه ده‌دریت. هه‌رپیشدیت ﴿ فَاِنَّ اَنْجِيْهُمْ اَخْلَسْتُ ﴾ جا کاتی ئه‌ستیره‌کان رووناکیان نه‌ماو سه‌رانه‌وه. واته: له‌جیگه‌ی خو‌یان ترازان و کوژانه‌وه ﴿ وَابْرَ السَّمَاءِ فَرَجَتْ ﴾ وکاتیکیش ئاسمان یه‌کا‌لاکرایه‌وه و لیک ترازا ﴿ وَابْرَ الْخَدْرِ لَسَفَتْ ﴾ ده‌میکیش کینه‌کان له‌جیگه‌ی خو‌یان هه‌لده‌کنرێن و ته‌خت نه‌بن.. به‌لى.. قورئان یه‌ر له‌م دیمه‌نانه، که هه‌ریه‌که‌یان په‌نجه ئه‌خه‌نه سه‌ر تیکچوون وه‌له‌وه‌شانه‌وه‌ی یاسای ئه‌م بوونه‌وه‌ره ﴿ وَابْرَ الْخَدْرِ لَسَفَتْ ﴾

باوه‌ران و به‌درۆ خه‌ره‌وه‌كان ﴿۱﴾ **أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا** ﴿۲﴾ مه‌گه‌ر ئێمه زه‌ويمان نه‌كرده مه‌كۆو جینی كۆبو‌نه‌وه ﴿۳﴾
أَحْيَاءَ وَمَوَاتًا ﴿۴﴾ بو‌ژیاوان و مردوان؟ ﴿۵﴾ **وَجَعَلْنَا فِيهَا رِوَاسِيَ شَامِخَاتٍ** ﴿۶﴾ و هه‌رله‌ویشدا كینوی به‌رزو بڵندو
 داکوتراومان دانه‌مه‌زrand، بو‌نه‌وه‌ی زه‌وی دامرکی و هه‌لتان نه‌دیژی ﴿۷﴾ **وَاسْقِينَاكُمْ مَاءً فَرَاتًا** ﴿۸﴾ ئه‌ی‌ئاویکی‌خۆش و
 شیرینمان پێ‌نه‌نۆشاندن ﴿۹﴾ **وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ** ﴿۱۰﴾ سزاوتیاچوون له‌و‌رۆژدا بو‌خوا نه‌ناس و به‌درۆ‌خه‌ره‌وه‌كان.

تاوانباران به‌ره‌و جینی خۆیان لێده‌خوێن:

﴿۱۱﴾ **إِنظُرُوا إِلَى مَا كُنتُمْ بِهِ تَكْذِبُونَ** ﴿۱۲﴾ فریشته به‌دۆزه‌خیه‌كان ده‌لێن: بێ‌خو‌پراگرتن ده‌رچن بو‌ئهو سزایه‌ی
 كه‌به‌درو‌تان ئه‌زانێ و به‌رواتان پێی نه‌بوو ﴿۱۳﴾ **إِنظُرُوا إِلَى ظِلِّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ** ﴿۱۴﴾ ده‌رچن بو‌سیبهری ئه‌و دوو‌كه‌له
 سێ‌شاخه‌یه، كه‌ له‌ چه‌ر دوو‌كه‌ی دۆزه‌خ په‌یدا ده‌بی. دوو‌كه‌لی چه‌رو‌په‌ر كاتی به‌رز ئه‌بێته‌وه بو‌ئاسمان، ئه‌گه‌ر
 به‌ئاسایی به‌روات له‌ قورسی خۆیدا ده‌بێته‌ سێ به‌شه‌وه مه‌به‌ست له‌مه‌دائه‌وه‌یه‌كه راست و چه‌پ و سه‌روویان
 هه‌رتاریكایی و دوو‌كه‌له ﴿۱۵﴾ **لَا ظِلِيلٌ وَلَا يُعْصَى مِنَ الْهَبِّ** ﴿۱۶﴾ ئه‌و سێبهره نه‌ سێبهری‌کی فێنکی وه‌هایه تاله‌ گه‌رو
 بلیسه‌ی ناگه‌ری دۆزه‌خ بێ نیازتان بكاو بتانپاریژێت. پێغه‌مبه‌ریش ﴿۱۷﴾ ده‌فه‌رموی: ((تدنى الشمس يوم القيامة من
 الخلق حتى تكون كمقدار ميل، فيكون الناس على قدر أعمالهم في العرق، فمنهم من يكون إلى كعبيه، ومنهم من يكون
 إلى ركبتيه، ومنهم من يكون إلى حقيقه (أي خصره) ومنهم من يلجم العرق إجماء - وأشار رسول الله ﷺ بيده إلى
 فيه)) موسليم. واته: پۆژی قیامت خۆر ئه‌وه‌نده له‌خه‌لك نزیك ده‌بێته‌وه. هه‌ر (میل) یکی ده‌مینێ بگاته سه‌ریان،
 جا ئه‌و ده‌مه مرو‌قه‌كان هه‌یه‌كه به‌پێی كارو كرده‌وه‌ی ناله‌باری خۆی له‌ نیو‌گه‌رما و عه‌ره‌قی خۆیدا گیرۆده‌ ده‌بی.
 هه‌ندی‌کیان تا هه‌ردوو قوله‌ پێی ده‌چه‌قن، هه‌ندی دیکه تا هه‌ردوو ئه‌ژنۆ. تا قمی تری تا هه‌ردوو كه‌له‌كه‌یان، ده‌سته‌یه
 تر تا ده‌رگای ده‌میان! ﴿۱۸﴾ **إِنهَا تَرْمِي شَرَرًا كَالْقَصْرِ** ﴿۱۹﴾ ئه‌و ناگه‌ر بزیسكه‌ی وا فری‌ده‌دات ده‌لێت كۆشك و ته‌لاری
 گه‌وره‌یه ﴿۲۰﴾ **كَأَنَّهُ حِمَالَةٌ صُفْرٌ** ﴿۲۱﴾ هه‌ر ده‌لێی و شتری به‌رگ زه‌ردن، كاتی كه‌ ریز ئه‌گرن و یه‌ك له‌دوایه‌ك رێگه
 ئه‌ده‌نه‌به‌ر، ئه‌و بریشكه‌نه‌ش هه‌رناوا به‌دوا‌ی یه‌كدا ریز ئه‌بن و روو ده‌كه‌نه دۆزه‌خیه‌كان ﴿۲۲﴾ **وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ** ﴿۲۳﴾
 سزاو له‌ ناوچوون له‌و رۆژدا بو‌خوانه‌ناس و به‌درۆ خه‌ره‌وه‌كان.

تاوانكاران توانای پۆش و قسه‌یان نامینێ:

﴿۲۴﴾ **هَذَا يَوْمٌ لَا يَنْطِقُونَ** ﴿۲۵﴾ ئه‌مه ئه‌و رۆژه‌یه كه‌ قسه‌یان نامینێ تا كه‌ ئێكێکی هه‌بی بۆیان ﴿۲۶﴾ **وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ** ﴿۲۷﴾
فِيْعَتْدُونَ ﴿۲۸﴾ و مۆله‌تیش نادرین، تا به‌روبیانوو عوزر بێنه‌وه، دیاره رۆژی قیامت هه‌له‌ت و قوناغه‌كانی زۆرن و لێك
 جیاوازن ﴿۲۹﴾ **وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ** ﴿۳۰﴾ سزاو تیاچوون له‌و رۆژدا بو‌به‌درۆ خه‌ره‌وه‌كان ﴿۳۱﴾ **هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمْعُنَاكُمْ** ﴿۳۲﴾
وَالْأُولَى ﴿۳۳﴾ ئه‌مه رۆژی دادگایی و جیاكردنه‌وه‌ی هه‌ق و نا‌هه‌قه، ئێوه‌و هه‌موو نه‌وه‌كانی پێشینه‌مان كۆكردۆته‌وه ﴿۳۴﴾
فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُوا ﴿۳۵﴾ ئینجا ئه‌گه‌ر ده‌توانن و له‌ناست مندا ده‌سه‌لات و فێلیكتان هه‌یه، منه‌تتان نه‌بێت به‌كاری
 بێنن و خۆتان پێ چاره‌ بکه‌ن، وه‌ك ئه‌فه‌رموی: (يا معشر الجن والإنس إن استطعتم أن تنفذوا من أقطار السموات
 والأرض فانفذوا) ۳۳/۵۵ دیاره هه‌رگیز ناتوانن ده‌رچن و خۆ‌پزگار بکه‌ن. ئه‌وانیش هه‌روا ﴿۳۶﴾ **وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ** ﴿۳۷﴾
 سزاو تیاچوون له‌و رۆژدا بو‌به‌درۆ خه‌ره‌وه‌كان.

پاریزگاران له‌ سێبهره‌و كانیاه‌و‌كانی به‌هه‌شتان:

﴿۳۸﴾ **إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلَالٍ وَعِیُونَ** ﴿۳۹﴾ به‌پراستی خۆپاریزان و له‌خوا ترسان له‌بن سێبهره‌و، لای كانیاه‌و‌كانن ﴿۴۰﴾
 وفواكه‌ ممان یستنه‌بن. وه‌ له‌هه‌ر جو‌ره میوه‌یه‌ك ئاره‌زووی بکه‌ن بۆیان ئاماده‌ ده‌كرێت ﴿۴۱﴾ **كُلُوا وَاشْرَبُوا مِنْهَا** ﴿۴۲﴾

به چه ند نیشانه و به لگه یه ک دهست نیشان نه کات، که بی و چون دهست پی نه کات؟ (ان یوم الفصل کان میقاتا.. یوم ینفخ فی الصور فتاتون افواجا..)

کورته باسیکی دوزخ دینیت به و هموو نازارو سزایه وه که بو دوزخ خیه کان ناماده کراوه: (ان جهنم کانت مرصادا * للطاغین مآبا) بو دواتر ده چیه سر باسی کرئ و پاداشی خواناسان و پاریزگاران و نه و هموو نازو نیعمه و به هره یانه دهاد که بویان ناماده کراوه: (ان للمتقین مغازا * حدائق واعنابا.. وکاسا دهاقا..) کو تاییشی به باسکردنی حالت و باری سهختی و گرانی و قورسی روژی دواپی و چاره نووسی بی پروایان دی: (انا انذرناکم عذابا قریبا.. ویقول الکافر یا لیتنی لیتنی کنت ترابا) هر نه و کاته ی که په یامبه ر ﷺ بانگی قوم و

گه له که ی خو ی نه کرد بو پروامینان به زیندوو بو نه وه، نه و خوا نه ناسانه له ناو خو یاندا له موسلمانانیا ن ده پرسی: تو بلنیت هاتنی روژی قیامت راست بیت؟ جانه گهر مه بی نه ی که ی ده بی؟ نه و سا نه سورده تی (نه به ه هاته خواره وه.

به لگه گه لی بو زیندوو بو نه وه ی پاش مردن:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم * ۱ عم یتساءلون﴾ نه و خه لکه

ده رباره ی چی له یه کتر ده پرسن؟ ﴿عن النبا العظیم﴾ ده رباره ی هه واله زور گه و ره گرنگه که نه پرسن؟ که نه وان هه میشه نکولی و، ململانی نه کن، هر گیز پیان و انیه که نه و رو دوا وه رو دها و ده بی! بویه نه و نه ده به گالته وه له ناو یه کتر دا باسی نه کن! ﴿الذی هم فیه مختلفون﴾ نه وه ی نه وان له سه ری مش و مریانه هندی نینکاری ده کا، هه ندیکیشی گومانی تیا هیه! ﴿کلا سیعلمون﴾ نه خیر، باکو تای بی ن به و مش و مریان، چونکه له ناینده یه کی نزدیکدا چاک نه زانن که چون نه بی، به تایبه ت کاتی به چاوی سر بینیان ﴿ثم کلا سیعلمون﴾ هه میسان بو جاریکی تر پرسنی پیناوی، له دها تا و یه کی نزدیکدا نه زانن، چ سزاو به لایه کیان دوچار نه بی.

نینجا بو چه سپاندنی هاتنی نه و روژه نو به لگه دینیت وه بویان، تا باش بزائن که خوایه که نه و نه دهسه لاتدار بی و نه و هموو شتانه بکات، هر نه و خواش زور به ناساتر، هه میسان زیندوو یان نه کاته وه، به لگه کان:

(۱) ﴿الم نجعل الارض مهادا﴾ نه ری نیمه نه و زهویه مان نه کردو ته لانک و بی شک و جی نارامگرتن بوتان، تا

به ناسووده ی بی و برؤ و ژیا نی تیدا به رنه سه ر؟.

(۲) ﴿والجبال اوتادا﴾ نه ی چیا و کیوه کانیشمان وه ک میخ بو دانه کوتیون و زهویمان پی نه به سقوته وه، تا

هه لتان نه دیری و نه تانفه وتینی؟

۳ * **وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِرُوحَانِهَا** * ئايا بەجۈوت (ئىرو مى) دروستمان نەكردوون؟ بۇ ئەۋەى درىژە بە ژيان بدرى
بەسەرپىشتى نەم نەستىرەى زەۋىيەۋە. ۋەك نەفەر موۋى رومن آياتە ان خلق لكم من انفسكم ازواجاً لتسكنوا إليها
وجعل بينكم مودةً ورحمةً ۲۱/۳۰

۴ * **وَجَعَلْنَا بَيْنَكُمْ سُلٰمٰتٍ** * ۋە خەۋو نووستنمان بۇ نەكردوون بە ھۈى سەرھوتن و ھەسانەۋەتان،
لەماندوۋىي و ئىش و نازارى ژيانتان؟

۵ * **وَجَعَلْنَا بَيْنَكُمْ سُلٰمٰتٍ** * ئايا شەۋگارمان نەكردوۋە بەكالو پۇشاك بۇتان؟ ھەرۋەكو كالاً مەردوم دائەپۇشى
ۋ. لەسەرماۋ گەرما دەپپارىزىت. ھەر ئاۋايش شەۋگار مرقۇ ئەشارىتەۋە ۋ دەپپارىزى لەپەلامارى دوزمن بۇيە
ئەفەر موۋى: (والليل إذا يغشاها...) ۴۱/۹۱

۶ * **وَجَعَلْنَا بَيْنَكُمْ سُلٰمٰتٍ** * ئايا رۇژىشمان بۇ نەكردونەتە ھۈى بەدەسەينانى بىژئوى ئاسوۋدەيى و
خۇشگوزەرانى؟

۷ * **وَجَعَلْنَا بَيْنَكُمْ سُلٰمٰتٍ** * ئايا ھەۋت چىن (ئاسمانى) بەھىزو بتەۋو قايممان بەراسەرتانەۋە دروست
نەكردوۋە؟ كە مەگەر تەنھا ئەۋ خوا گەرەيە خۈى بزانى نەۋ ھەۋت ئاسمانە چى بن؟ ھەۋت كەشكەشانە -
كەكۈمەلە نەستىرەيەكەن - ھەر كۈمەلەيان سەد مىليۇن ئەستىرەيە، يان ئەۋانە نيەۋ. چەندىن ئەستىرەى ترن...
ۋەلامى ئەمانە نەمېز ھەموۋى نەدەينە دەستى خۋاى كار رەۋان و كارزان.

۸ * **وَجَعَلْنَا بَيْنَكُمْ سُلٰمٰتٍ** * ئايا چىرايەكى درەخشانمان ۋەك خۇر- بۇ فەراھەم نەھىنان، كە زەۋىتان
رووناك بىكاتەۋە ۋ رىگەى خۇتانى پى دەرىكەن ۋ. تىشكەكەيشى ميوە گەنم ۋ دانەۋىلەكانتان پى بگەيەنيت؟

۹ * **وَجَعَلْنَا بَيْنَكُمْ سُلٰمٰتٍ** * ئەى ئايا لەھەۋرە گۇشراۋەكاندا بارانى بەلېزمەمان نەباراندوۋە؟ ۋەك
دەفەر موۋى: (والله الذى ارسل الرياح فتثير سحابا فسقناه إلى بلد ميت ۹۳۵)

۱۰ * **وَجَعَلْنَا بَيْنَكُمْ سُلٰمٰتٍ** * تادەرىيىن بەھۈى نەۋ بارانەۋە جۇرەھا دانەۋىلەۋ گژو گىاۋ روۋەك * **وَجَعَلْنَا**
بَيْنَكُمْ سُلٰمٰتٍ * چەندىن باخ ۋ باخاتى چىرو پىرو تىك ئالو كە بەھۈى ئاۋەۋە دىنە بەرۋ گەلاۋ لى ۋ پۇپ دەر ئەكەن بەدى

بىيىن. ئايا خۋايەك نەۋەندە مەيرەبان بىت لەگەل ئادەمىيدا شايسىتەى ئەۋە نىيە كە بىرواى پى بىيىن؟ ئەى ئايا
لەنايىندەدا تواناى نىيە مرقۇ زىندوۋ بىكاتەۋە بۇ پاداشت ۋ تۆلە؟ ۋەك ئەفەر موۋى: (وفى الارض قطع متجاورات

وجنات من اعناب وزرع ونخيل صنوان وغير صنوان يسقى بماء واحد ۱۲۴)

رۇژى ھەلاۋارن بەرئوۋەيە:

نيتىر باسى نەۋ ھەۋالە سامناكە دەكات كە دەفەر موۋى: * **ان يوم الفصل كان ميقاتنا** * بەراستى رۇژى
جىياكرنەۋە ۋ موھاكەمەى نىۋان مەردوم كاتىكى دىيارى كراۋە لاى خوا، ھەرگىز پاش ۋ پىش ناكات، ۋەك

نەفەر موۋى: (وما نؤخره إلا لأجل معدود) ۱۰۴/۱۱ * **يوم ينفخ في الصور** * ئەۋ پۇژەى كە فوۋ دەكرى بە
شەپپوۋردا **عَلٰتُور سَاحَا** * ئەۋجا ئىۋە پۇل پۇل ۋ دەستە دەستە بەرەۋ مەيدانى لىپرسىنەۋە دىن، واتە:

لەگۇرەكان ھەلدەست بۇ حىساب ۋ لىكۇلىنەۋە، جا ئەۋ شەپپوۋرە چۇنەۋ چۇن دەبى، ئىمە ھىچى ئى نازانىن،
خۋاى گەرەيش ھەر نەۋەندەى فەر موۋە، خۇنەگەر پىۋىست بوايە، نەۋا شىدەكردەۋە، ۋەك لەنايەتتىكى تردا

نەفەر موۋى: (يوم ندعوا كل اناس بإمامهم ۷۱/۱۷) * ئەۋبە ھورەيرە دەلى: پىغەمبەر ﷺ فەر موۋى: ئەندازەى
ماۋەى نىۋان ھەردوۋ نەفخەكە چلە، وتيان چل پۇژە؟ فەر موۋى: نايلىم وتيان: چل مانگ؟ فەر موۋى: نايلىم وتيان:

چل سال^{۲۰} فهرمووی: نایلم. جا فهرمووی: له پاشان خوا ناوی له ناسمانه وه ده نیری، ههروه کو گژوگیا و رووه ک سهوز نه بیته وه. هه راوایش مروقه کان هه موو زیندوو نه بنه وه. وه تهواوی نه دامه کانی ئاده میی ده بزین و یهک نیسکی نه بی که پیی ده لئین: (عجب الذنب) وه هه ره له ویشه وه مروقه کان دروست ده کرینه وه. فتح الباری: ۵۵۸ ۸.

﴿ **وفتح السماء فکانت ابوابه** له سه ختی شه روژدها ئاسمان ده کرینه وه و لهت لهت نه بی و ده بیته ده رگای هاتوو چۆی فریشته کان. پاش شه وهی که زۆر توندو قایم به سترابوو به یه که وه. ﴿ **وسیرت الجبال فکانت سربابه** کیوه کانیش هه لده که نرین و ده خرینه رویشتن به ئاسمانداو ده بنه "سه راب" تراویله که له دووره وه ورشه ورشی دی و به ئاو ده زانریت، که چی له نزیکه وه ناو نیه. واته: چیاکان نه بنه توژو گهردو نه چن به هه وادا. وه که له سووره تی تردا نه فهرمووی: (وتکون الجبال کالعن المنقوش) ۵۱۰۱. ﴿ **إن جهنم کانت مرصدا** به راستیی دۆزه خیش ده مینکه چاوه پروانی بی بروایان ده کات ﴿ **للتاغین مآبه** بو یاخیبووان جیگاو مه نزلگه یه ﴿ **لابثین فیها احقاب** هه زاره ها سالی بیسنوو نه براوه تیا ده بن. واته: هه رگیز بزگاریان نابی لینی ﴿ **لا یذوقون فیها بردا ولا شرابه** هیچ فینکییه که و شه راییکی خوشی تیا ناچیزن "بو سووک بوونی گه رماکی. به لکو هه راو لهو حالته زۆر تهنگ و ناخوشه دا ده مینه وه ﴿ **إلا حمیما وغساقه** جگه له ناویکی "زۆر گه رم و کولیو" و کیم و چلکی "دۆزه خیان" ﴿ **جزاء وفاقه** نهویش پاداشتیکی پراوپره به رامبه ر به کرده وه کانیا. واته: لهو پاداشه دا سته میان ئی نه کراوه. چونکه هه ره شه تو له یه هه لته گرن ﴿ **إنهم کانوا لا یرجون حسابه** چونکه به راستی نه وانه له دنیا دا به ته های لیپر سینه وهی شه مرۆژه نه بوون ﴿ **وکذبوا بآیاتنا کذابه** به لکو زۆر به توندیش ئایه ته کانی ئیمه یان به درۆ نه خسته وه و به درۆیان ده زانین ﴿ **وکل شی احصیناه کتابه** ئیمه یش هه موو شتی کمان له سهریان نه ژماردوه به نووسین ﴿ **فذوقوا فلن نریدکم إلا عذابه** ئینجا پییان نهوتری: ده بجیزن که له سزای سهخت و نازار به ولاره هیچتان بو زیاد ناکه ین. واته: تا نیوه بیارینه وه بو بزگار بوون. ئیمه سزاتان بو زیاتر نه که ین.

روژی به ناوات گه یشتن:

﴿ **إن للمتقين مفاز** به راستیی بو خواناسان و خو پاریزان "له پاشه روژدا" سه رفرازی و پیروزی و "رزگار بوون له سزای دۆزه هیه ﴿ **حداق واعنابه** چه ندین باخ و باخات و بیستان و تری و میوه ی جوړاو جوړی پازاوه، هه رچی نه فسحه زی ئی بکات ﴿ **وکواعب اترابه** کیژو کچانی هاوته مهن و مه مک خبرو دیمهن جوان و تازه پیگه یشتوو ناماده یه.

(کواعب): بهو کچانه نه لئین که تازه مه مکان خر ده که ن. ﴿ **وکاسا دهاقه** له گه ل جامی پر له شه رابی پاک و خاویندا ﴿ **لا یسمعون فیها لغوا ولا کذابه** که لهو به هه شته دا هیچ قسه یه کی پر پووچ و نابه جی. یاخود به درۆ خسته وه یه که نابیسن. واته: جیگه ی گالته و لا قرتیی و مه سخه ره نیه (لا لغو فیها ولا تأثیم) ۲۳ ۵۲. ﴿ **جزاء من ربک عطاء حسابه** نه مهش هه موو پاداشیکه له لایه ن پهروه ردار ته وه یه. به خشش و به هره یه که "به پنی کاره چاکه کانیا. پییان ده به خشریت. واته: مافی خو یانه نابه و شیوه یه پاداشت بدرینه وه به لی. ئاده میزاد هه ریه که ی به شتی نه گیری و. حه زی له شتی که. هه ر بویهش قورئان خه لاتی جوړاو جوړیان ده کات

که سی ناویری خوا بدوینی روژی سه لا:

﴿ **رب السموات والأرض وما بینهما الرحمن** شه خوا یه پهروه رگاری میهره بانی ئاسمانه کان و زهوی و شه وهی له نیوانیا ندا هیه. هه موو خیرو چاکه یه که هه ره لژیر سیبه ری میهره بانی شه ودا ده بیته ﴿ **لا یملکون منه**

خطابا هر چه بده نه وهندهش میهره بانه به لام بی مؤله تی خوئی مافی هیچ قسه یه کیان نییه. وهك دهفهرموی من ذا الذی یشفع عنده الا یاذنه ۲۰۵۲. یان دهفهرموی، یوم یات لا تکلم نفس الا یاذنه ۱۱.۱۰۵. له فهرمودهی باوهر پیکراودا هاتووه: ولا یتکلم یومئذ الا الرسل، فتح الباری ۱۳ ۴۳۰ واته پیغه مبهرا نهبی که سیکی دی قسه ناکا لهو رۆژهدا * **یوم یقوم الروح والملائکة صفا** لهو رۆژهدا که روح جوهریل، و فریشتهکان بهربز رانه وهستن ومل کهچن * **لا یتکلمون الا من ین له الرحم وقال صوابا** و هیچیان قسه ناکهن. مهگر کهسی خوای بهخشنده ریگهی بدا، وه لههمان کاتیشدا قسهی شیاوو بهجی بکات. واته فریشتهکان لهگهل نه وهیشدا که زور نریکن بهخواوه بویان نیه هیچ شتیک بلین بهبی نیزنی خوا نیر خه لکیکی تر لهخویهوه چون نه توانی تکا بکات * **ذلك اليوم الحق** نهو رۆژه رۆژیکی راست و بهرحه قهو هیچ گومانی تیا نیه و بهر یوهیه * **فمر شاء الله ان یس** **نابا** جانه وهی نهیه وی با بولای پهروه ردگاری ریگا بگریته بهر. واته: هه میشه ملکه چی بریارو فهرمانه کانی خوای خوئی بیت، تا لهو رۆژهدا رزگاری ببی.

هاتنی قیامهت زور نریکه:

* **انا مدرناکد عذابا قریبا** بهراستی نیمه هر زوو نیوه مان ناگادار کردووه نهی بی بروایانی مهککه که سزایه کی نریک بهر یوهیه بۆتان * **یوم ینظر المرء ما قدمت یداه** نهو رۆژه رۆژیکه که ناده میزاد سهیری دهسپیشکهری خوئی دهکات "لهچاک ولهخرایی" وهك دهفهرموی، اووجدوا ماعملوا حاضرا ۱۸ ۴۹ یان (وفصلیته التي تؤیه ۲۷۰) * **ویقول الکافر یا لیتنی کنت تراها** نهو دهمه کافرو بی بروایش دهلیت. نای خۆزگه هر خاک و خول بوومایه "نهک ناده میی. تا ناوا زیندوو نهکرامیه تهوهو حیساب نهکرامیه"

سویاس و پیزانین بو خوای گهوره له سهر تهواو کردنی تهفسیری سوورده تی، نه به،

*** **

۷۹- سووردهی نازیعات به

مهککه بییه و ۴۶، نایه ته

به ناوی خوای بهخشنده میهره بان

نهم سوورده ته وهك سوورده ته مهککه بییه کانی تر باسی بناغه کانی بیرو باوهری نیسلام دهکات یه کتاپه رستی. په یام. زیندوو بوونه وه. پاداش و توله جا له سه ره تاوه سویند بهو فریشتانه نهخوا که زور بهناسانی و نهرمیه که وه گیانی موسلمانان ته کیشن. وه زور به سهختی و توندیش گیانی پیسی خوانه ناس و بی بروایان له جهسته یان دهر نه کهن. وه ههروا بهو فریشتانهش که پیاده کردنی کاروباری زهویان دراوه ته دهست (والنازعات غرقا فالمدبرات امرا). نیجا باسی نهو هاوبهش پهیدا که رانه نهکات که له زیندوو بوونه وه ململانی و نکولی نهکهن. دهره نجامیش له ترسی نهو رۆژهدا دلایان نهکه ویته گوریه گورپ. (قلوب یومئذ واجفة) پاشان باسی سه رکهش و یاخیی و لهخوایی بووه که ی (میسر) فیرعه ون، دهکات. که بهو پلهو نه ندازه یه داوای خوایه تی نه کرد جا خوای گه ورهش رقی لی هه لساو. به توندی لی توپه بوو و پشتی شان اهل اناک حدیث موسی از ناداه ره بالواد المقدس طوی) ههروهك باس له سنوور دهرچه کانی (مهککه. و سهر کونه کردنیان دهکات و پییان دهفهرموی: **انتم اشد خلقا ام السماء**) له داوایشدا باسی هاتنی رۆژی دواپی دهکات که بهلای نهوانه وه زور دورره...! **(یسألونک عن الساعة ایان مرساها...؟)**

خوا سویند دهخوات به پینج شت قیامت دی:

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ* وَالنَّازِعَاتِ غَرَقًا﴾ سویند بهو فریشتانه که به توندی گیانی بی پروایان نه کیشن
﴿وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا﴾ وه سویند بهو فریشتانهی که زور به نه سپایی و ناسانی گیانی موسلمانان نه کیشن و
به چالاکی و بی وچان ده سوورینه وه بو نه جامدانی کاره کانیان ﴿وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا﴾ وه سویند بهو فریشتانهی
وه که مهله وان مهله بکا، ناوا به خیراییه ناسمان داده به زن بو نه جامدانی فرمانه کانی خوا ﴿فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا﴾
نینجا سویند بهو فریشتانهی که زور به توندی پیش برکی ده کهن به نه روح و گیانی موسلمانان کان بو به هشت
﴿فَالْمُدْرَاتِ امْرَأًا﴾ جا بهو فریشتانهی که به ویستی خوا زور به وردی کارو فرمانی بوونه وهر جینه جی ده کهن

"سویند بهم پینج شته قیامت راست و دروسته و
له پیشدایه و نیووش زیندو و نه کرینه وه و محاسبه
نه کرین. هندی ده لین: مه به ست بهو پینج شته که خوی
گه وه سویندی پی خواردن نه ستیره که هریه که یان له
(مدار) و خولگی دیاریکروی خویدا ده سوورته وه کاری
خوی نه نجام نه دات. هندیکی تر ته فسیری تریان بو
نه که نه وه. جا خوی گه وه بویه بهو دوو شته سویند
نه خوات و به هندی له دروستکار وه کانی تری خوی:

یه کهم: نهو شتانه وه خوړو مانگ و نه ستیره،
نه ونده گه وه و پیروز بوون لای خه لکی: نه یان په رستن!
(والشمس وضحاها...) نینجا هندی شتیان بو باس نه کات،
وه که ناوابوون و نه لوه رینیان، که نه وه په سن و سیفه تی
خوایه تی نییه. تا لییان دور گه ونه وه. دووهم: کاتی که
مردووم بچوک و بی بایه خ ته ماشای نه وانه ده کات، جا خوا
سویندیان پی نه خوات بو نه وهی لییان ورد بینه وه و
په ندیان لی وهر گرن ﴿یوم ترجف الراجفة﴾ سویند به وانه
هموو، رُوژِیک دیت زه ویی به توندی ته کان ده داو ده که ویته

سورۃ النازعات

إِنَّا لِلْمُقَيَّنِّ مَقَارًا ﴿١﴾ حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا ﴿٢﴾ وَكَوَاعِبَ أَزْمَانًا ﴿٣﴾ وَكَأَسَافًا ﴿٤﴾ دِهَاقًا ﴿٥﴾ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِدًا ﴿٦﴾ جَزَاءُ مَنْ عَظَّمَ جَسَادًا ﴿٧﴾ تِلْكَ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَا بَيْنَهُمَا ﴿٨﴾ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا ﴿٩﴾ يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَكُ صَفًّا لَا تَكَلُمُونَ إِلَّا مَن لَّهُ لَحْمٌ ﴿١٠﴾ وَقَالَ صَوَابًا ﴿١١﴾ ذَلِكَ الْيَوْمَ الْحَقُّ فَمَن سَاءَ اتَّخَذَ إِلَهًا مَّا بَالُهَا ﴿١٢﴾ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا قُرْشًا يَوْمَ يَبْطُرُ الْأُمَمُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَلْبِسْنِي كُتُبًا ﴿١٣﴾

سُورَةُ النَّازِعَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالنَّازِعَاتِ غَرَقًا ﴿١﴾ وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا ﴿٢﴾ وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا ﴿٣﴾ فَالْمُدْرَاتِ امْرَأًا ﴿٤﴾ يَوْمَ تُرْجَفُ الرَّاجِفَةُ ﴿٥﴾ تَتَّبِعُهَا الرَّادِفَةُ ﴿٦﴾ تَلْقَوْنَ يُومَيدًا وَاجِفَةً ﴿٧﴾ أَنْصَرُهَا حَشِيعَةً ﴿٨﴾ يَقُولُونَ يَا نَارُ كَرِّدُونَنِي الْحَافِرَةُ ﴿٩﴾ أَيْهَ ذَاكَ عِظْمًا جَرَّةً ﴿١٠﴾ قَالُوا يَا نَارُ كَرِّهْ حَابِرَةً ﴿١١﴾ فَلَمَّا هِيَ زَحْرُةٌ وَاجِدَةٌ ﴿١٢﴾ فَإِذَا هُمْ بِالنَّاهِرَةِ ﴿١٣﴾ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ﴿١٤﴾

له رزه ﴿تَتَّبِعُهَا الرَّادِفَةُ﴾ ناسمانیش دواى نهو "لەت لەت ئەبى و هەرجى ئەستێرەى لەخو گرتوو هەل ئەوهەرى،
(نەین عەباس) دەلى: مه به ست بهو روژانه، روژى نه فخرى يه کهم و دووهم. وه که له سوورتهى دیکه دا نه فهرموى: (يوم
ترجف الارض والجبال...) ۱۴/۷۳ ر ۱۴/۶۹. (موجاهید) دهلى: يه کهم بو يه کهمه، دووهميش بو دووهم. نيامى
(ترميزى) يش نه فهرموده يه هيناوه: ((كان رسول الله ﷺ إذا ذهب ثلثا الليل قام فقال: يا أيها الناس اذكروا الله،
جاءت الراجفة تتبعها الرادفة جاء الموت بما فيه...)) واته: پيغه مبه ر ﷺ هه ميشه خووى وابوو هه که دور سييه مى
شهو روشتبا هه لده ساو نه يه فهرمو: نهى خه لکينه! هه ردهم يادى خوا بکهن و بى ناگامه بن، له رزه يه کهم هات و،
دووهميش به دايدا دى، وه هه روا مردن و قوناغ و حاله ته کانيش ده کات ﴿قلوب يومئذ واجفة﴾ لهو روژدها که لى
دل ده که ونه گوريه گورپ و له ترسانا به خيراى ليده دن ﴿ابصارها خاشعة﴾ چاوى خاوهنى نه ودلانه شوړه و

بروویان، عیسه سهر بهرز بکه نه وه. ﴿١٠٠﴾ یقولون ان السحر من الله. له دنیا دا ده یانگوت: ئایا دوا ی مردن جاریکی تر بو ژیا نی پینشو ده مانگیر نه وه. ﴿١٠١﴾ هر گیز شتی واییت و برومان پی نییه. ﴿١٠٢﴾ نایاکاتی بووینه ئیسکه رزیو پرتوو کاین. ﴿١٠٣﴾ سهر له نو ی زیندوو ده بی نه وه. ﴿١٠٤﴾ به گالته وه ده یانگوت: نه گهر نه وه راست بیت که ده لیز زیندوو بو نه وه هیه، نه وه حله بو ئیتمه گهر شان، وهیه کی به زیان. چونکه جینگه مان دوزه ده بیت. ﴿١٠٥﴾ نیوه نه وه به شتیکی گران مه زان. به راستی بو ئیتمه کاریکی زور ناسانه، چونکه ته نها یی شریخیه، واته: دهنگیکی سامنا که و، یه ک جار فوو نه کری به شه پیوردا، ئیتر هه موو زیندوو نه بی نه وه له گو ی دینه ده ری. ﴿١٠٦﴾ نه وسا له نا کا و نه وه خه لکه سهر هه موویان له ده شتیکی کاکی به کا کیدا بیندارن

وزیندوو نامادهن، وهك نه فهرمووی: (یوم یعدوكم فتستجیبون بحمده وتظنون ان لبثتم الا قليلا) ۵۲/۱۷. یان (وما امرنا الا واحده كلمح بالبص) ۵۰/۵۴. (وما امر الساعة الا كلمح البصر او اقرب...) ۷۷/۱۶. ئینجا بو دلدانه وهی پیغه مبهرو هوشیار کردنه وهی قوره یش داستانه کی فیرعه ون له گه ل (موسا) دا ﴿١٠٧﴾ باس ده کا تا به لکو لهو یاخی بوون و سهر پیچییه یان ده ست هه لگرن.

سهر گروشته ی موسا

﴿١٠٨﴾ من الله، موسی ئایا باس و هه وانی موسا، پینگه یشتوه. ﴿١٠٩﴾ سهر ده رده یه موسا، کاتی که پهروه ردگاری له دۆنی پیروزی (طوی) دا که له خواروی شاخی (سینا) دایه بانگی لی کرد. ﴿١١٠﴾ اذهب الی ربک فاعبد. فهرمووی: بجو بۆلای فیرعه ون (نامۆر دگاری بکه) چونکه به راستی زور له سنوور ده رچووه و یاخی بووه و گه لی به نو ی اسرائیلیشی کردوه به کو یله. ﴿١١١﴾ قل هل لك الی ان تزکی. پینیشی بلی: ئایا ناتهری خۆت له گوناح و تاوان

پاک و پزخته بکه یته وه. ﴿١١٢﴾ و هی انک انکسیر و رینماییت بکه م بۆناسینی پهروه ردگارت و ترسی نه وت ببی و دستم نه کهیت. واته: به لکو ده ره نجام دا بچه کینیت و بیر له پاشه روژی خۆت بکه یته وه. ﴿١١٣﴾ الله به لی موسا رویشیت، به لām هه رچه نده هه ولی له گه لدا نه هاته سهر پیی راست، جا مو عجیزه و نیشانه گه وه کا ی نیشان دا، نه وه بوو له پیش چاویه وه دار ده سته که ی بووه نه ژدیها. ﴿١١٤﴾ که چی به درو زنی دانا و یا خیش بوو. ﴿١١٥﴾ شد انسر سعی له پاشان پشتی هه لکردو هه می شه ش نه کو شا بو به درو خسته نه وهی ﴿١١٦﴾ فخر الله به یوه ئیتر هه موو "جادو و گه ره کا نی" کو کرده وه هاواری خه لکه که ی کرد. ﴿١١٧﴾ وتی من پهروه ردگاری بهرزو بلوندی ئیوه م "من نه و په رسراوهم که له لای ژوورمه وه که سی تر زییه...". ﴿١١٨﴾ الله به لکه لا حقه ﴿١١٩﴾ نه وسا خوای گه وه ره دوو چاری سزای هه ردوو جیهانی کردو قاری لیگرت.

سوره عبس

لعبرة لمن یخشی * بیگومان نالو به سهراته دا په ندو ناموژگاریه کی گرنگ هیه بو هرکه سیک بیه وایی له خوا بترسی " و فرمانه کانی نهو به جی بیئی. نه گهر بیرئ بکاته وه له به سهرات و سهره نجامی نهو یاخی یه . که بهو هموو تواناو دسه لاتیه وه گیروده بو " نهی هاوبهش په یادا که ران نیوه چوڼ پرگار ده بن . هه زار رحمت له (سه یید) چهند جوان ده لیت: هر خه فله تی جه ماوهر بوو لهو سهرده مه دا فیرعه ونیشی سهر لیشیوان کرد و فیرییدا . (به راستی هیچ شتی که به نه ندازی خو خافل کردن و خو بی ناگایی کردنی جه ماوهر. (طاغیة) بی زهمان یاخی ناکا . چونکه نهو که ده بینئ هه رچی ده لی و هه رچی ده کا. هه ر فرمانی به جی یه . ساتی ده بینئ هه موان پشتیان بو دانواندوه . نیت زور به ناسانی سواری پشتیان ده بی . دیتی ملیان بو راکیشاوه و سهریان بو شوږ کردوه . نیت نهوانیش زیاتر زال ده بن و . گه لیش عزیزه تی خوئی له ده ست دده او . نه میش یاخی تر نه بی و . نهوانیش ریسواتر ده بن و له نه نجامیشدا هردو لاشیان تیا ده چن .

دروستکردنی ناسمان وزمین له به دیهینانی مهردم دژواتره:

دوای داستانه کی موسا و فیرعه ون ده گهریته وه سهر نهوانی که نکوولی و نینکاری زیندوو بوونه وه یان ده کرد. تا هندی به لگی تریان بو بینته وه: **۲۷ انتم اشد خلقا ام السماء بناها** * خه لکینه! نایا دروست کردنه وه زیندوو کردنه وهی نیوه دوای مهرگ سه خترو گراتره . یا به دیهینانی نه ناسمانه که خوی گه وره بینای کردوه ؟ له کاتیکا نیوهی له ناویکی قیزه وون و لاوازو بی ده ستلات به دیهیناوه . ناسمانیشی زور به قایم و مه حکم به لای سهروواتنه وه راگرتوه . واته: دروست کردنی ناسمانه کان گرنگتره له زیندوو کردنه وهی نیوه . وهک نهفه رموی: (لخلق السموات والأرض أكبر من خلق الناس) ۵۷ ۴۰ **۲۸ رفع سمکها فساها** * به رزی کردنه وه و په یوهستی کردوه به یه که وه و جوشی داو و به توندو تول به ستوونی به یه که وه . بی عیب و نه ناک ریکی خستوون **۲۹ واغطش لیلها واخرج ضحاهما** * و شه وه کی تاریک کردوه . روژه که شی رووناک دهرهینا . واته: شهرو روژتان به دوای یه کدا بو دینی **۳۰ والأرض بعد ذلك دحاهما** * دوای ناسمانیش زهوی به شیوهی هیلکه یی به دیهیناوه بو نیشته جی بوون و هه وانه و تان . واته: دوای هه زاران هه زار سال . یا سهدان ملیوڼ سال که به سهر زهوییدا تی په رپی و . به که لکی ژیان نه ده هات . نهوسا خوی گه وره زهوی راخست و وای لیکرد که گیانداري له سهر بری . نه نایه ته واده گه یه نیت که زهوی بهر له دروست کردنی ناسمان به دی هینرا بیت . به لام به هیلکه یی بوونی دوای دروستکردنی ناسمان بووه . **۳۱ اخرج منها ماء و مرعاها** * ناوو له وه ری ئی دهرهیناوه چه ندین کانی و ناوو بووباری ئی هه لقو لاندوه و گروگیار له وه ری ئی سهوز کردوه **۳۲ والجبال ارساها** * کیوه کانییش زور به توکمه یی چه سپاندو له نگه ری گرتن و بوونه به منخ بو دامرکاندن زهوی و چه سپاندنی . تانیوه به سهر په شتییه وه برین **۳۳ متاعا لكم ولانعامکم** * تا خو تان و . مالات و ناژه نه کانتان به مهری ئی وهرگرن . تا نه وکاته ی کوتایس جیهان دیت.

هه ر خوا کاتی هاتنی روژی قیامت ده زانی:

۳۴ فایذا جاءت الطامة الكبرى * ئینجا کاتی رووداوه گه وره که - روژی قیامت - پیشهات که به راستی رووداویکی زور گه وره و بی وینه یه . وهک دهفه رموی: (والساعة ادمی وامر) ۵۴ ۴۷ **۳۵ يوم يتذكر الإنسان ماسعی** * نهو روژی که ناده می کردنه وهی خوئی دیته وه یاد . به لام چ که لکیکی ده بی " وهک دهفه رموی: (يومئذ يتذكر الإنسان وانی له الذکر) ۸۹ ۲۳ **۳۶ وبرزت الجحیم لمن یری** * ودوزخ نیشان ده دریت بو نه وهی نه بینئ . واته:

به چاوی سهر هه موو که سیک دۆزهخ ده بینێ. جا نهو چه له نادهمی نه بیته دوو به ش: **فاما من نفعی** جا نهو دهی خوانه ناس و یاخیبووبی و سنووری به زاندبی **واتر الحیدة اللایة** و ژیا نی نهو دونه یاهه هه لێژاردبی به سهر نهو دونه دا **مال اححیم هی الماوی** نهو بی گومان دۆزهخ جیگه ی مانه و ده یه تی **راما من خاف مقام** به لام نهو که سه ی له گه ورده ی و ده سه لاتی په روهر دگاری خوی تر ساییت **وبهی السهر عن انهوی** و جلهوی نه فسی له هه واو ناره زوو گرت بیته وه **فال حجة هی الماوی** جا نهو بیگومان به هه شته جینی مانه وهو چه وانهر دی **یسابوت عن الساعة بل مرساه** له بابته روژی قیامه ته وه لیت ده پرسن که چ کاتی روو نه دا؟ **من لا یحکم الله** جا تو چیته له باسکردنی نهو روژه واته تو هیچی لی نازاییت. نیت نهوانه بو نه و نه ده **تهنگاوته نه کهن..؟**

خاتوو (عایشه) خوی لی رازی بی دهلی. په یامبه ره یه تاپه یه لایان ده پرسی قیامهت که ی دی "تا نایه تی **قیام من سکرانه** هات نه یین جریر. حاکم نهو دیار گیرا و نه وه **الی ربک منتهاها** سهره نجام و کۆنایی دونه ته نه لای په روهر دگارت واته هه خاوه نه ت کاته که ی ده رانی وه ده فهرمو **قل إنما علمها عند الله ۷ / ۱۸** **انما یفهم من یحشاها** نه رکی تو نه نه بیدار کردنه وه ترساندن نهوانه لهو روژه ده ترسن و خویانی بو ناماده ده کهن نیت دیار کردنی کاته که ی به توی نه سپاردراوه بویه پیغه مبه ریش کاتی که جریر له کاتی هاتنی روژی قیامهت لینی ده پرسی. ده فهرمو **ما المسؤول عنها باعلم من السائل** فتح الباری ۱/ ۱۴۰ واته منی لێ پرسراو له توی پرسیار که زانتر نیم جا که وابوو تو کاره که ی خوت نه نجام بدهو خوت با شتی که وه سهر گهرم مه که کاری تو نه بیته **کالم یوم یرونها** نهو روژه که نه ی وانه قیامهت ده بین **لم یسوا الا عذبة و حشاها** وانه زانن له دونه دا ته بها لیواره یه ک یا حیشتنگایه ک مانه ته وه واته له بهر درێژی و سه ختی و گرانی نهو روژه یه. ماوه ی ژیا نی دوبا یان به لاه زور کهم ده بی. چه دین به لگه ش بو راستی و چه قیقه ته نهو نهو زیندو بوونه وه یه هیه. جا بو نمونه به سه رماته که ی عوزه ییر و خه وه درێزه که ی یارانی نه شکوه ته که. که پاش زیندوو بوونه وهو بیدار بوونه وه و تیان یان رو ریکه لیردین. یان که متر له روژیک"

نه فسیری سووره تی نازیعات ته و بوو له گه ل سوپاسی زوردا بو خوی کارزان

*** **

۸۰ سوو دلی عه به من نه یه

مده شه یه وه ۲۰ نایه ده

به ناوی خوی ده نه ده ی دلقان

نهو سووره تی عه به من به باسی یرو با وه به ناغیه یه کان ده کات هه رو ه باسی ده سه لات و توانایی خوی که وه ده ییرد بیته وه له دیار ده ی دروست کردنی ناده می و رووه و خوراک و هتد. له گه ل قورسی و سه ختی روژی ده یی.

پیغه مبه رله هاتنی بیچ و ده که گرژ بوو. خواش گه یی لیکرد:

هه ده ته وه به داستانه که ی عه به دلقای کوپی نوم مه کتووم خوا لیلی رازی بی ده ست پیده کات. نهو کاته که هاته لای په یامبه و داوا ی لیکرد که پتر له نایینی پیروری بیسلام شه ره زای بکات. لهو ده مه دا نهویش له گه ل سه رانی فوره بشدا دانیشتنی هه بوو. زوریش دلقوش بوو به دانیشتنه که به گه لیاندا. بهو مه به ستا به شکو بتوانی

تینیان تی بکا و ورده برده و نیسلام بیانیننی. جا لهو حله دا (عه بدوللا)ش پهیتا پهیتا قسه کانی پی ده پیری و نهیوت: شاره زام بکه له نیسلام، په یامبهر ۳ به نا چاری رووی لیگرژ کردو لی بی تاقت بو! نیتر خوی گاه وردهش سووردهتی (عبس) هی نارده خواری، وه ک نیمامی (تر میزی) ریوایه تی کردوه ۲۵۰/۹. پاشان له نکوایی و، ململانینی مروّ له گهل دسه لاتی په روه ردگاردا ددهوی: (قتل الإنسان ما کفره.. ثم السبیل یسره). دیسانه وه شتیک له دسه لاتی خوا ده خاته پوو، که له م بوونه وهردها چون ریگی ژیا نی بو ناده می ناسان کردوه.. (فلینظر الإنسان إلی طعامه.. وزیتونا ونحلا.. متاعا لکم ولأنعامکم)، کورته باسینکی سامناکیی روژی دوایی و په سلان دینینه پیش چاو، تا به لکو مروّ هکان پیش هاتنی نهو روژه وشیار و به ناگا ببنه وه.. (فإذا جاءت الصاخة.. أولئک هم الکفرة الفجرة). وه به م شیوه یهش ده ست پیده کا:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم * عبس وتولى * ان جاءه

الاعمى﴾ په یامبهر ۳ روویگرژ کردو، روویسپړاند له وه که نیمانداره نابینا که هاته لای. به لای.. نیتر په یامبهر ۳ پاش نهو همرکات به عه بدوللا گه یشتبا نه یفرموو: (مرحبا بمن عاتبنى فيه ربى). واته: مه رحبا له وکسه ی په روه ردگارم له سر نهو گله یی لی کردم، وه یا خوا هر به خوشیی و شادی بزى. ﴿وما یزیک نعت یرکى﴾ جا تو چوزانیت به لکو نهو بییه وی زیاتر دل ودهرونی خو ی پاک بکاته وه له گوناح و تاوان، بویه نه وهنده سوورده حزن نه کات که زیاتر شاره زام ببی ﴿او ینکر فتنغه الذکرى﴾ یاخود ناموزگاری وهر بگری، به و تانه له تو ی نه بیسی، نه و جا نهو ناموزگاریه سوودی پیبگه یه نیت ﴿ما من استغنى﴾ فانت له نصی ﴿که چی نهو که سه ی که گوئی له ناموزگاری نیه و، خو ی بی نیاز نیشان ددهات، تو پووله و نه کیت و گو ی بو قسه کانی ده گریت..!﴾ ﴿وما علیک الا یرکى﴾ وه تو میچت له سر نیه نهو خو ی پاک نه کاته وهو بپروا نه مینیت، چونکه

بسم الله الرحمن الرحيم
عَسَىٰ وَتَوَلَّىٰ ۖ اِنْ جَاءَهُ الْاَعْمٰی ۚ وَمَا یُزِیْکُ نَعْتُ یرْکٰی ۚ جَا تُوْ چُوزَانِیْتُ بِهٖ لَکُوْ نَهْو
یَکُوْ نَهْو ۚ بَیْیَهِ وَیْ زِیَا تَر دَلْ وِدِه رُوْنِیْ خُوْ یْ پَاکْ بَکَا تَهْوَه لَه گُوْنَا ح و
تَاوَان، بُوْیَ هْوَه نَدِه سووْر دِه حَزَن نَه کَا تَ که زِیَا تَر شَا رَه زَا
بَبِیْ ﴿اَوْ یَذْکُرْ فَتَنَ غَہ الذَّکْرِیْ﴾ یَاخُوْد نَامُوْزْگَا رِیْ وِهَر
بَگْرِیْ، بِه و تَا نَه لَه تُوْ ی نَه بِیْسِیْ، نَه و جَا نَهو نَامُوْزْگَا رِیَہ
سُووْدِیْ پِیْبَگَہ یَہ نِیْتُ ﴿مَا مَن اِسْتِغْنٰی﴾ فَا نْت لَه
نَصِیْ ﴿کَہ چی نَهو کَہ سَہ ی کَہ گُوْیِ لَه نَامُوْزْگَا رِیْ نِیَہ و،
خُوْ ی بِیْ نِیَا ز نِیْشَان دَہ دَا ت، تُو پُووْلَه و نَه کِیْتُ و گُوْ ی بُو
قَسَہ کَا نِی دَہ گْرِیْتُ..!﴾ ﴿وَمَا عَلَیْکَ اِلَّا یَرْکٰی﴾ وَه تُو مِیچْتُ
لَه سَر نِیَہ نَهو خُوْ ی پَاکْ نَه کَا تَه وِہو بِپُرَا نَه مِیْنِیْتُ، چُوْنِکَہ

نهرکی تو ته نها راگه یاندنه ﴿وما من حاک یسعی﴾ به لام نه وهی به په له هاتوته لات و دیه ویت شاره ای دین ببیت ﴿وهو یحسئ﴾ ولهمه مانکاتیشدا له خوا دهرسیت ﴿فانت عنه تلہی﴾ تو خوت خافل و سرگرم نه کیت لی و گوئی نادهیتی! ﴿کلا ایها تذکره﴾ نه خیر، جارنکی تر وانه کیت وه به راستی نهو نایه تادهش له سوورده دان - هه موریان - یادخستنه وه ناموزگاریین بو هه مو مروّ هکان به گشتیی، که وابوو دهی هه وان بی جیاوازی سوودی لیوهرگرن.

رافه کهرانی قورئان ده لئین: (والوقوف علی ((کلا)) علی هذا الوجه جائز، ویجوز ان تقف علی ((تاهی)) ثم ((کلا)) علی معنی حقا) ﴿فمن شاء ذکره﴾ جائه وهی ویستی ناموزگاری لی وهر ده گریت، واته: هیچ ره گرییه ک له به ردم ناده مییدا بو نه وه نیه، مه گهر خو ی هله بکات ﴿فی صحف مکرمة﴾ نهو نایه تانه له چه ندین اپه پری

پیروزدا هه لگیرون. له (له و حول محفوظ) دا * **مرفوعة مصهره** * بهرزو بلوندو پاک و خاوین * **سیر** *
 به دهستی فریشتهی بالیوزو نوینهی شارهزا گه یه تراون * **کرام برقه** * بهریزو پله بهرزو فرمانبهردارن. واته:
 نهو ناموزگارییانه - که په یامبهران نه یکه - له نامه یه کی بهرزی. بلوندی. پاک له هر ناته و او ییهک. وه له دهست نهو
 فریشتانه وه و هری دهگرن که و هحیی و سرش دینز بولایان. بویه په یامبهردارن. دهر باره ی قورئان خویندنه کان
 نه فهرموی: «الذی یقرأ القرآن وهو ماهر به، مع السفارة الکرام البررة. و الذی یقرؤه وهو علیه شاق» - له
 اجران)). (خرجه الجماعة. مسلم: ۵۴۹/۱، فتح: ۵۶۰/۸.

نهو نینسانه به کوش چی و باوهر به زیندووبوونه و ناکا:

خوای کار جوان ده چی به گز نه وانه دا که حاشاو نکوولی ده کهن دهر باره ی زیندووبوونه و هه لسانه وه له گور. بویه
 ده فهرموی: «**قتل الانسان ما اکفره**» ناده مزاد به کوشت چیت چنده تاسو پاس و سپله یه. پاش نهو هه موو نازو
 نیعمت و به همرانه که خوا ی گه وه پنیادویت. که چی هیشتا چه له حانی و ململانی ده کهیت * **سیر** *
 بو بیر ناکاته وه: بزانی خوا له چی دروستی کردووه. **من نطفة خلقه فقدره** * له دلویه ناویکی هه لقو له و
 دروستی کردووه. جا نه اندازه ی گرتووه و به چه ند قوناغیکا تییه پاندوو و ریکيخست. به لی له مندال. اندا دلویه ناویک
 بوو. جا بووه خوینپاره. نه وسا کردییه گوشت پاره و نه اندازه گریه کی وردی کردو و هینایه دنیا وه * **سیر** *
سیر * له وه و دوا ریگه ی بو خوش و ناسان کرد " تا له سکی دایکی بیته دهر وه " وه (ئین: سه باس) ده لی:
 نه گهر چی (موجاهید) ده لی: **ثم السبیل یسره** وه ئایه تی: (إنا هدیناه السبیل إما شاکراً وإما کفوراً) وایه.
 واته: سهر پشکی هه ردو و ریگه کی کرد * **ثم دته فبقره** * پاشان ده میرنییت و. به فرمانی خوی له گوری ده نییت
 " له بهر بریزلینان و له بهر نه وه که درنده شتی و نه یخوات. * **ثم ادا شاء نشره** * پاشان کاتیک بیبوی - دوی
 مردنی - زیندووی نه کاته وه * **کلا لما بقض ما مره** * نا هیشتا نه وه ی خوا فرمانی پی کردووه زوره ی ناده مزاد
 جیه جیی نه کردووه * **فلیطر الاسار لی طعامه** * ده با ناده مزاد سهیریکی خواردنه که ی خوی بکا و سه رنجی
 بداو. بزانی خوا ی گه وه جونی بو بو دهر هینا وه له زهویه کی رهق وتهق * **نا صید لد - صید** * بیگوسان نییه
 له هه وره وه بارانی کمان بو رزاندو ته خواره وه به چ رزاندنیک * **ثم شققا الارض شقا** * له وه و دوا زهویمان له ت له ت
 و قار قار کردووه. به چ له تکرندیک واته: در زمان تی کردو. قلیشانمان تا گیاو رووه که ناسکه کان به ناسانی بیننه
 ده ری * **ناستلایها حیا** * جا رواندمان له ناویدا جوړه ها دانه و نیله * **وعیا و تصی** * و جوړه ها تر ی و.
 جوړه ها وینجه و سه وزه وات * **وریبوا و خرا** * و داره زهیتوون و داره خورماش. واته: زهیت و هه موو. جوړه
 خورمایه کمان لی بهرهم هینا * **رحمانق عیا** * وه چه ندین باخاتی گه وره و چرو پر * **و حجة وای** * وه میوه ی
 جوړاو جوړو و گزو گیا (ئین که سیر) ده لی: روژی (عومهری کوپی خه کتاب) سوورته ی (عبس) هی ده خویندنه و. تا
 گهیشته (وفاکه و ابا) نه و جا وتی: ده زانم (فاکهه) چیه. به لام ناخو (اب) چی بی؟ پاشان هه خوی وتی: نه ی کوپی
 خه تاب! جا نهو زور له خو کردنه ی بو چیه که تو نه زانیت چیه!! * **ساعا لکم ولا یف سحره** * نه وانه مان هه موو
 سه و کردو رواند. به که لک بو خوتان و مالاته که تان. نیتر حه قوایه نینسان کویرانه به سه ر نهو هه موو شتانه دا
 نه وراو، بیکاته به لگوو نیشانه ی زیندووبوونه و له گوردا!!

قیامت هات برا له برا رادهکات:

﴿ فَاِذَا جَاءَتِ الصَّاعَةُ ﴾ نینجا کاتی شریخه که هات ، واته: رۆژی قیامت بهر پابوو نهو شریخه بهش نه ونده قورسه گوی که پر کیده کاته وه ﴿ یَوْمَ یَغْرُ الْمَرْءُ مِنْ اَخِيهِ ﴾ * واته واییه * ﴿ وصاحبته وبنیه ﴾ لهو رۆژدها برا له برای خوی وه له دایک و باوکی و له ژنی و له کوپه کانی رادهکا ﴿ لکل امری منهن یومئذ شان یغنیه ﴾ چونکه ههر که سیک لیمان سه رگرمی کارو کیشی خویته تی و نای په رده ژیتته سه ر شهوی تر ته نانهت په یامبه رانیش - سلای خویان لی بی - ههریه که یان ده لی (نفسی، نفسی - خوم، خوم) .. له باره ی تکاو شه فاعه تیشه وه نه م ریدایه ته هاتوه: که ته نانهت عیسای کوپی مه ریه میش "ع" ده لی: ته نها بو خوم هاناو هاوار نه به م و ده لایمه وه، دایکیشم که منی لی بووه. ناتوانم تکای بو بکه م! (نبین عه باس) ده لی: په یامبه ر ﷺ فهرمووی: ((تَحْشُرُونَ خُفَاةَ عَرَاةٍ مَشَاةٍ غُرُلًا)) واته: نیوه - له رۆژی قیامت - هه موو کو ده کرینه وه و حشر ده کرین، بی هیچ پیلاو کالایه ک. وه به پیاده و، به خه ته نه نه کراوه یی هه روه که نه و رۆژ که له دایک بوون. جا ده لی: یه کی له خیزانه کانی پیغه مبه ر ﷺ وتی: نه ی په یامبه ر جا واده بیت که سهیری (عه روت) ی یه کتر بکه ی! نه ویش فهرمووی: (لکل امری منهن یومئذ شان یغنیه). اخرجه ابن ابی حاتم ﴿ ووجه یومئذ مسفرة ﴾ لهو رۆژدها رۆخساره لیک ده رده وشیتته وه. واته: ناده مزاد ده بنه دوو به شه وه: هه یانه دهم و چاوو رۆخساریکی گهش و جوان و رۆشن و هه رده م له خوشیدان. چونکه به ره می کاره چاکه کانیان هاتوته وه رییان ﴿ ضاحکه مستبشرة ﴾ پیده که نن و. موژده به خشن و شادومانن ﴿ ووجه یومئذ علیها غبرة ﴾ رۆخسارانیکیش لهو رۆژدها توژیان به سهروهیه . خه فته بارو گرژو تال و توژاوین . ته پ وتوژ دایگرتوون. رۆشنایان تیانه ماوه ﴿ ترمقها قتره ﴾ دیزی و ره شی و زه لیلی دایاده پۆشی پوویان رهش بووه له فهرمووده یه کدا هاتوه: (یلجم الکافر العرق ثم تقع الغبرة علی وجوههم) .. نبین نه بی حاتم واته: - له بهر گه رمای نهو رۆژ - کافره کان ئاره ق دایانده پۆشی تاناستی ده میان له نیو قوردا ده چه قین. له پاشان توژو خه فته له پوویان ده نیشی ﴿ اولئک هم الکفرة الفجرة ﴾ نانه وانه بی پروا. خوانه ناس و له سنوور ده رچوو گوناهاکه ره کانی دونیان .. وانیستایش نه و قهی نهو جوړه سزایه ده بن. کو تایی ته فسیری سووره تی (عه به س) ه هات له گهل سوپاس و پیژانیی زۆرم بو په روه ردگار.

*** **

۸۱- سوورته تی (ته کویر له

مه که بییه و ۲۹) نایه ته

به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان

نه م سووره ته دووشتی زۆر گرنگ باس نه کات: (نیگاو سروس، بهرنامه و په یام) که به راستی هه ردووکیان به شیکی به به هاو بایه خدارن له نیمان و باوه ردا، بویه که مجار باسی قیامت دهکا، نهو ئالوگوژو ته قینه وه گه ورهیه که له بوونه وه ردا رووئدات: خوړو. نه ستیره کان، چیاو کیوه کان، زه ریاو ده ریاکان، زه ویی، ئاسمان، ئارهل و سه پرومالات، گیانه به ره که ژیهه کان. هه روه که هه موو ئاده می و بوونه وه زۆر به توندی دادچله کیئی و ده یانخاته له رزه. پاشانیش بنه ماو حه قیقه تی سروس و، نهو بارو حاله ته سه خته یه که هه موو جار په یامبه ری خوی له سه ر بوو کاتی نیگای بو ده هات. ده خاته پوو. کو تایشی دیت به باسکر دنی بی هووده یی و پووجه لکر دنه وه ی دوو دلی و. به دگومانی هاو بهش په یدا که ره کان ده رباره ی قورئان: (فاین تذهبون .. وما تشاءون إلا ان یشاء الله رب العالمین).

که قیامت دق . هه موو کەس دەرانی چی له گەل خوی بردووو:

بسم الله الرحمن الرحيم **واذا الشمس كورت** کاتی خور پیچرایه و دوتاریک بوو . واته رووناخی نه ماو . له شویی خوی نارا و دك بیمانی بوخاری له م فرموده دبه دینی **الشمس والقمر یکورن يوم القيامة** . فتح ۲۸۳ ۶ واته نه م خورو مانگی نیستایه هه ریدو له روژی به ریدا تاریک ددب و دپیچرینه و **واذا البحار سجرت** و ده مەیک به ستیردکان هه لوه رین و له جیگهی حویاندا ترار و که وننه حواری **واذا البحار سجرت** و ده مەیک کینه دکان حرانه بزووتن و له زردو بوونه که ریدو نیستایه ناسم **واذا البحار سجرت** به و حه له ی و شتره ناوسه کان به ره لا کرا و پشتکوی خزان لیان به پرسرایه و . یار کانی هه وره کان له باران بارین حرار **واذا**

الوحوش حشرت و کاتی گیانله به رانی کیویی کۆکرانه وه . پاش نه وه که له ترسی یه کتر نه یان نه ویزا به یه که وه بژین . چونکه نه و روژه نه و نه ده سه خته نه و انیش خویان له بیر نه چیته وه و دورژمانیه تیان نامینی ، نایه تی (وما من دابة فی الأرض ولا طائر يطير بجناحيه الا اعم امثالکم ما فرطنا فی الكتاب من شیئ ثم الی ربهم یحشرون) ۲۸۳ ۶ . نه و راستیه ده که یه نیت **واذا البحار سجرت** و کاتی ده ریاکان ته قینرانه وه گپردان له ناگرو هه لگیرسان و هه موو بوونه یه کپارچه ناگر . نه شگونجیت زهویی له ت له ت بی و هه رچی ناگر له ناویایه تی ده رکه وی و . هه رچی ناوی ده ریاکان هه یه . بیته هه لم و گری تی به ربی و بچی به حه وادا ، وه دهیان جار کینه کان به هوی زه مین له رزه و ته قینه وه وه له ت و په ت بوون ، له (سوونه نی نه بوداود) یشدا هاتوه : (لا یرکب البحر الا حاج او معمر او غاز . فان تحت البحر نارا . وتحت النار بحرا) واته : له به تر سناکی و سامناکی زه ریاکان هه قه جکه له حاجی و عومره که ری (مالی خوا) و . موجهیدی ریگهی خوا . هیچ که سینی تر به ده ریاکاندا نه چیت . چونکه

ژیاری ده ریاکان ناگره . وه زیر ناگره که ییش ده ریا **واذا السموات کورت** و کاتی هه موو گیانه کان جوو تکرانه وه له گەل لاشه ی حویاندا واته کرا وه به جه سته ی حویاندا و هه موو گه رانه وه بو حیساب و ی پرسینه وه . وه ده فرموی **احشروا الذین ظلموا و رواجهم وما کانوا یعبون** ۲۲ ۳۷ **واذا الصواعق سکت** و کاتی کیژی زینده به چالکرا و پرسیری لیکرا **بای نسل قتل** به هوی چ تاوانیکه وه کوزرا **واذا الصواعق سکت** هینشتا له سه رده تای هاتنی نیسلا میشه و کچان له لایه نه وانه وه که برویان نه هیابوو هه ر زینده به چال به کرا تهنه به ناوانی نه وه که بوچی کچر **اقیسر** هاته لای پیغه مبه ر **وتی من له سه ر ده می جاهیلیه تا کچانی خوم زینده به چال ده کرد** . ده بی چ بکه نه ی پیغه مبه ری خوا **فرموی** . بچوله باتی هه ریه که یان به نده یه ک ناراد بکه . ونی **ناخر من و شتر دارم** ! **فرموی** ده برۆ له بانی هه ریه که یان و شتریک سه ر بره **عبدالرزق ۳۵۱ ۳** **واذا الصحف نشرت** ده مەیک نامه و

په پراوه کانی کرده وه کان والا کران بو لیځولینه وهو پاداش و توله ﴿ **وَإِذَا السَّمَاءُ كَشَّطَتْ** ﴾ و کاتی ئاسمان له جیځه ی خویدا ترازو دامالرا. وهک پیستهی مهر. له مهر دهکریته وه. واته: سهرو خواری نهما ﴿ **وَإِذَا الْجَحِيمُ سَعَرَتْ** ﴾ کاتی که دوزخ داگیر سینراو کهوته کلپه کلپ ﴿ **وَإِذَا الْجَنَّةُ أُنْفُتْ** ﴾ کاتی که بهمهشت نریک خرایه وه له بهمهشتیه کانه وهو ناماده کرا بویان ﴿ **عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا أُحْضَرَتْ** ﴾ کاتی نهوانه هه موو روویاندا. ئیتر نهو دهمه هه موو که سیک نه زانی چی ناماده کردوه بو پاشه رژی خوی. چاک یان خراپ. وهک نه فهرمووی: ((یوم تجد کل نفس ما عملت من خیر محضرا وما عملت من سوء تود لو ان بینها و بینه امدا بعیدا)) ۳۰/۲ ﴿ **فَلَا قَسَمَ بِالْخَنَسِ** ﴾ جاسویند بهو نه ستیرانه ی پهنا دهگرن بهرژداو به شهودا دهر نه که ون. وهک (ته بهری) دهلی. ﴿ **الجوار الكنس** ﴾ نهوانه ی که پروکن و له گهل خوردا دهرژون. وه به رژدا خویمان دهشارنه وه له رووناکي خوردا. وهک ئاسک له جیځای په ناځای خویدا. خوی نه شارینه وه. نه میش جوړه دهسه لاتیکی تری خوا نیشان نه دات ﴿ **واللیل إذا عسعس** ﴾ وه سویند به شهو کاتی که پشت هه لدهکا و تاریک ده بی تا ته وای بوونه وهر داده پوشی ﴿ **والصبح إذا تنفس** ﴾ سویند به سپیده بهر به بیان کاتی رووناکي خوی دهرده خات وجیهان به دهم هه موو شتی که وه پیده که نی ﴿ **إنه لقول رسول کریم** ﴾ سویند به وانه هه موو. بیگومان نه قورنانه قسه و ته ی نیرراویکی بهرینه که فریشته ی نیځاو سروشه. واته فهرمووده ی خوی به هوی جریله وه نیردراوه ﴿ **ذی قوه عند ذی العرش مکین** ﴾ خاوه نی هیژو مه کانه ته. لای عمرشی (خوا)ش زور بهرینه پایه بهرزه. وهک ده فهرمووی: (علمه شدید القوی* ذو مرة فاستوی) ۶۵/۵۲ ﴿ **مطاع ثم امین** ﴾ له ویش (له ئاسماندا) فهرمانه و او قسه بیسراوه. نه مین و ده ست پاکه لهو سروشه دا دهیه نی. هیچ خیانه تی تیدا ناکا ﴿ **وما صاحبکم بمجنون** ﴾ یارو هاوریکه تان موحه ممد ﴿ **شیئت ولیئوه نیه**، وهک ئیوه دژی پهر پالانته ده که ن. واته: (جبریل) و (موحه ممد) ههردو خاوه ن ریزن له دنیاو له قیامه تدا. ﴿ **ولقد رآه بالافق المبین** ﴾ و بیگومان موحه ممد ﴿ **فریشته ی سروش** (واته: جوبریل) سی بینوه له سهر شیوه ی خوی له ناسوی پوون و نمایاندا. واته: لهو جیځایه خور هه لیت. وهک ده فهرمووی: (... وهو بالافق الاعلی) ۷/۵۳. به لی په یامبه ر ﴿ **له ماوه ی ته مه نیدا دوو جار جوبریلی دیتووه**. نه مه جاریکانه و. نهوی دیکه یش له سووره تی (نه جم) دا هاتووه: وهک ده فهرمووی: (ولقد رآه اخری عند سدرة المنتهی* عندها جنة المأوی* إن یغشی السدرة ما یغشی) ۱۶-۱۳/۵۳. ﴿ **وما هو علی الغیب بضنن** ﴾ و نهو (په یامبه ره) له سهر که یان دنی وه حی چکوس نیه. واته: کو تایی و به خیلی ناکا له که یان دنه که یدا. وه زور بهرینک و پیکی ده ی که یه نیئت ﴿ **وما هو بقول شیطان رجیم** ﴾ نهو قورنانه ش قسه و گوفتاری شه ی تانی نه فره تکر او نیه. وهک ئیوه پی تان وایه! ﴿ **فاین تسمیون** ﴾ جا ئیتر ئیوه بو کو ی ده چن؟! نه وه که ی ری که یه گرتو تانه بهر. دهر یاره ی قورنان جارینک پینی ده لیز: جادووه. جارینک ده لیز: هونراوه شیعه ر! ﴿ **إن هو إلا ذکر للعالمین** ﴾ به راستی نهو ته نه نا موژگاری به که بو جیهانه کانی ناده می و پهری. وه له وانه نیه ئیوه ده یلین ﴿ **لمن شاء منکم ان یتقیم** ﴾ یاداوهری به بو نهو که سه تان بیهوی له سهر ری راست ئیستیقامه ی بی. واته: قورنان ته نه که لکی بو نهو جوړه که سانه ده بیئت ﴿ **و ما تشاءون إلا ان یشاء الله رب العالمین** ﴾ وه ئیوه ئاره زوی ئیستیقامه نا که ن. مه گهر خوی خاوه نی جیهانه کان ئاره زوی بکات. جاکه وایو داوای یارمه تی هه لهو بکه ن و. خوش تانی به ته وای بو رینک بخه ن. تا خوایش پشتیوان تان بی و رینماییتان بکا. نه گینه خوا به زور هیچ که سیک نامینیته ژیر بار.

کو تایی ته فسر ی سووره تی (ته کویر)، زور سوپاس بو خوی بالا ده ست.

۸۲- سووروی (نیفیتار) به

مه‌ککه‌یییه و (۱۹) نایه‌ته

به ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

سوورده‌تی (نیفیتار) وه‌ک سوورده‌تی (ته‌کویر) باسی ته‌قینه‌وه‌ی تی‌کچوونی سیستمی بوونه‌وه‌رو، هاتنی روژی قیامت ده‌کا. جا له‌ سه‌ره‌تاوه‌ چهند دیمه‌نیکی بوونه‌وه‌ر باسده‌کات: وه‌ک له‌تبوون و بچرانی ناسمانه‌کان له‌یه‌کترو، هه‌له‌وه‌رین و که‌وتنه‌ خواره‌وه‌ی نه‌ستی‌ره‌کان و، ته‌قینه‌وه‌ی زه‌ریا و ده‌ریا‌کان و، وه‌رگینه‌وه‌ی مردووی گۆ‌په‌ره‌کان و پاداش و تو‌له‌ی مرو‌قه‌کان: (إذا السماء انفطرت.. علمت نفس ما قدمت واخرت). پاشان نکولی و ململانی

ئاده‌می، به‌رام‌به‌ر به‌و هه‌موو نازو نیعمه‌ت و به‌هره‌یه، خوای به‌خشنه‌ر پیی به‌خشیوه!! (يا ايها الإنسان ما عرك ربك الكريم.. في اي صورة ماشاء ربك) دواتر هو‌ی ئینکاری و ململانی مرو‌قه‌کان و، روون کردنه‌وه‌ی نه‌و پاستیی به‌ ئاده‌می هه‌رچه‌نده نکولی بکات، ده‌سته‌یه‌ک له‌فریشته‌کان کاروکرده‌وه‌کانی ده‌نووسن: (کلا بل تکذبون بالدين.. يعلمون ما تفعلون). نه‌و روژه‌ش ئاده‌می ده‌بیته‌ دوو ده‌سته‌وه: ده‌سته‌ی چاککاران و، ده‌سته‌ی به‌دکاران، ده‌ره‌نجامی هه‌ردوو لایشیان: (ان الابرار لفي نعيم، وان الفجار لفي جحيم.... يصلونها يوم الدين) دیمه‌نیکی زۆر سه‌خت و گرانی قیامه‌تیش نیشان ده‌دا: (وما ادراك ما يوم الدين.. والامر يومئذ لله) پێشه‌وا (ئه‌حمده) له‌باره‌ی فه‌زیله‌تی ئه‌م سوورده‌ته‌وه‌ ئه‌م فه‌رموده‌یه‌ی هیناوه: ((من سره ان ينظر الى يوم القيامة كأنه رای العين فيلقرا: (إذا الشمس كورت) و (إذا السماء انفطرت) و (إذا السماء انشقت)) واته: ئه‌وه‌ی پێی‌خۆشه‌ که‌به‌چاوی خۆی به‌روانیته‌ دیمه‌نیکی روژی به‌ری، با سوورده‌تی (ته‌کویر) و (انفطار) و (ئینشیقاق) بخوینی.

مرو‌قه‌ نابی خوا له‌بیر کاو، قیامه‌تیش هه‌ردی:

بسم الله الرحمن الرحيم * (إذا السماء انفطرت) * کاتی ناسمان (به‌فه‌رمانی خوا) له‌ت له‌ت ئه‌بی و هیزی کێشنده‌ی ده‌بچری * (والا الكواكب انتثرت) * و ده‌مێک نه‌ستی‌ره‌کان به‌ربوونه‌وه‌و په‌رش و بلا‌بوون و پێژانه‌ خوار و له‌جی‌گای خۆیاندا ترازان * (وإذا البحار فجرت) * و ساتیکیش ده‌ریا‌کان ته‌قینه‌وه‌وه‌ به‌ردانه‌ ناو یه‌کترو بوونه‌ یه‌کیارچه، به‌هو‌ی جم و جو‌لی زه‌وییه‌وه، و شیرین و سو‌یریان تی‌که‌لبوون * (وإذا انفطرت) * کاتی‌کیش گۆ‌په‌ره‌کان هه‌لگیردانه‌وه‌و، مردووه‌کان ده‌ر هینران لێیان و هه‌رچی له‌ناوسکی زه‌وییدا بوو فریادیه‌ ده‌ری * (نفس ما قدمت و حرت) * که‌ نه‌وانه‌ روویاندا.. ئه‌وسا هه‌موو که‌سی‌ک ئه‌زانێ چی پێش خۆی خستوه‌ له‌ چاک

بسم الله الرحمن الرحيم

۱ إذا السماء انفطرت ۲ وإذا الكواكب انتثرت ۳ وإذا البحار فجرت ۴ وإذا الفجار عجزت ۵ وإذا النجوم انكثرت ۶ وإذا الشمس كورت ۷ وإذا السماء انشقت ۸ وإذا السحاب كبرت ۹ وإذا الابرار في نعيم ۱۰ وإذا الفجار في جحيم ۱۱ وإذا النجوم انكثرت ۱۲ وإذا الشمس كورت ۱۳ وإذا السماء انشقت ۱۴ وإذا السحاب كبرت ۱۵ وإذا الابرار في نعيم ۱۶ وإذا الفجار في جحيم ۱۷ وإذا النجوم انكثرت ۱۸ وإذا الشمس كورت ۱۹ وإذا السماء انشقت ۲۰ وإذا السحاب كبرت ۲۱ وإذا الابرار في نعيم ۲۲ وإذا الفجار في جحيم ۲۳ وإذا النجوم انكثرت ۲۴ وإذا الشمس كورت ۲۵ وإذا السماء انشقت ۲۶ وإذا السحاب كبرت ۲۷ وإذا الابرار في نعيم ۲۸ وإذا الفجار في جحيم ۲۹ وإذا النجوم انكثرت ۳۰ وإذا الشمس كورت ۳۱ وإذا السماء انشقت ۳۲ وإذا السحاب كبرت ۳۳ وإذا الابرار في نعيم ۳۴ وإذا الفجار في جحيم ۳۵ وإذا النجوم انكثرت ۳۶ وإذا الشمس كورت ۳۷ وإذا السماء انشقت ۳۸ وإذا السحاب كبرت ۳۹ وإذا الابرار في نعيم ۴۰ وإذا الفجار في جحيم ۴۱ وإذا النجوم انكثرت ۴۲ وإذا الشمس كورت ۴۳ وإذا السماء انشقت ۴۴ وإذا السحاب كبرت ۴۵ وإذا الابرار في نعيم ۴۶ وإذا الفجار في جحيم ۴۷ وإذا النجوم انكثرت ۴۸ وإذا الشمس كورت ۴۹ وإذا السماء انشقت ۵۰ وإذا السحاب كبرت ۵۱ وإذا الابرار في نعيم ۵۲ وإذا الفجار في جحيم ۵۳ وإذا النجوم انكثرت ۵۴ وإذا الشمس كورت ۵۵ وإذا السماء انشقت ۵۶ وإذا السحاب كبرت ۵۷ وإذا الابرار في نعيم ۵۸ وإذا الفجار في جحيم ۵۹ وإذا النجوم انكثرت ۶۰ وإذا الشمس كورت ۶۱ وإذا السماء انشقت ۶۲ وإذا السحاب كبرت ۶۳ وإذا الابرار في نعيم ۶۴ وإذا الفجار في جحيم ۶۵ وإذا النجوم انكثرت ۶۶ وإذا الشمس كورت ۶۷ وإذا السماء انشقت ۶۸ وإذا السحاب كبرت ۶۹ وإذا الابرار في نعيم ۷۰ وإذا الفجار في جحيم ۷۱ وإذا النجوم انكثرت ۷۲ وإذا الشمس كورت ۷۳ وإذا السماء انشقت ۷۴ وإذا السحاب كبرت ۷۵ وإذا الابرار في نعيم ۷۶ وإذا الفجار في جحيم ۷۷ وإذا النجوم انكثرت ۷۸ وإذا الشمس كورت ۷۹ وإذا السماء انشقت ۸۰ وإذا السحاب كبرت ۸۱ وإذا الابرار في نعيم ۸۲ وإذا الفجار في جحيم ۸۳ وإذا النجوم انكثرت ۸۴ وإذا الشمس كورت ۸۵ وإذا السماء انشقت ۸۶ وإذا السحاب كبرت ۸۷ وإذا الابرار في نعيم ۸۸ وإذا الفجار في جحيم ۸۹ وإذا النجوم انكثرت ۹۰ وإذا الشمس كورت ۹۱ وإذا السماء انشقت ۹۲ وإذا السحاب كبرت ۹۳ وإذا الابرار في نعيم ۹۴ وإذا الفجار في جحيم ۹۵ وإذا النجوم انكثرت ۹۶ وإذا الشمس كورت ۹۷ وإذا السماء انشقت ۹۸ وإذا السحاب كبرت ۹۹ وإذا الابرار في نعيم ۱۰۰ وإذا الفجار في جحيم

سورة المطففين

بسم الله الرحمن الرحيم

۱ ويل للمطففين ۲ الذين اذا كملوا على الناس يستوفون ۳ ويداوهم وورثهم يحسرون ۴ الا يظن اولئك أنهم مبعوثون ۵ ان يؤذوا عظيم ۶ يؤذونهم الناس ۷ يؤذونهم الناس ۸ يؤذونهم الناس ۹ يؤذونهم الناس ۱۰ يؤذونهم الناس ۱۱ يؤذونهم الناس ۱۲ يؤذونهم الناس ۱۳ يؤذونهم الناس ۱۴ يؤذونهم الناس ۱۵ يؤذونهم الناس ۱۶ يؤذونهم الناس ۱۷ يؤذونهم الناس ۱۸ يؤذونهم الناس ۱۹ يؤذونهم الناس ۲۰ يؤذونهم الناس ۲۱ يؤذونهم الناس ۲۲ يؤذونهم الناس ۲۳ يؤذونهم الناس ۲۴ يؤذونهم الناس ۲۵ يؤذونهم الناس ۲۶ يؤذونهم الناس ۲۷ يؤذونهم الناس ۲۸ يؤذونهم الناس ۲۹ يؤذونهم الناس ۳۰ يؤذونهم الناس ۳۱ يؤذونهم الناس ۳۲ يؤذونهم الناس ۳۳ يؤذونهم الناس ۳۴ يؤذونهم الناس ۳۵ يؤذونهم الناس ۳۶ يؤذونهم الناس ۳۷ يؤذونهم الناس ۳۸ يؤذونهم الناس ۳۹ يؤذونهم الناس ۴۰ يؤذونهم الناس ۴۱ يؤذونهم الناس ۴۲ يؤذونهم الناس ۴۳ يؤذونهم الناس ۴۴ يؤذونهم الناس ۴۵ يؤذونهم الناس ۴۶ يؤذونهم الناس ۴۷ يؤذونهم الناس ۴۸ يؤذونهم الناس ۴۹ يؤذونهم الناس ۵۰ يؤذونهم الناس ۵۱ يؤذونهم الناس ۵۲ يؤذونهم الناس ۵۳ يؤذونهم الناس ۵۴ يؤذونهم الناس ۵۵ يؤذونهم الناس ۵۶ يؤذونهم الناس ۵۷ يؤذونهم الناس ۵۸ يؤذونهم الناس ۵۹ يؤذونهم الناس ۶۰ يؤذونهم الناس ۶۱ يؤذونهم الناس ۶۲ يؤذونهم الناس ۶۳ يؤذونهم الناس ۶۴ يؤذونهم الناس ۶۵ يؤذونهم الناس ۶۶ يؤذونهم الناس ۶۷ يؤذونهم الناس ۶۸ يؤذونهم الناس ۶۹ يؤذونهم الناس ۷۰ يؤذونهم الناس ۷۱ يؤذونهم الناس ۷۲ يؤذونهم الناس ۷۳ يؤذونهم الناس ۷۴ يؤذونهم الناس ۷۵ يؤذونهم الناس ۷۶ يؤذونهم الناس ۷۷ يؤذونهم الناس ۷۸ يؤذونهم الناس ۷۹ يؤذونهم الناس ۸۰ يؤذونهم الناس ۸۱ يؤذونهم الناس ۸۲ يؤذونهم الناس ۸۳ يؤذونهم الناس ۸۴ يؤذونهم الناس ۸۵ يؤذونهم الناس ۸۶ يؤذونهم الناس ۸۷ يؤذونهم الناس ۸۸ يؤذونهم الناس ۸۹ يؤذونهم الناس ۹۰ يؤذونهم الناس ۹۱ يؤذونهم الناس ۹۲ يؤذونهم الناس ۹۳ يؤذونهم الناس ۹۴ يؤذونهم الناس ۹۵ يؤذونهم الناس ۹۶ يؤذونهم الناس ۹۷ يؤذونهم الناس ۹۸ يؤذونهم الناس ۹۹ يؤذونهم الناس ۱۰۰ يؤذونهم الناس

و خراب. ده شزانی چیشی دوی خوئی خستوو له سوننه تی (حسنه) و (سیئه) ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا عَرِكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ﴾ ئەي ئاده مپی. اچی توئی ته فره و فریوداو به رامبه به په ره دگاری به خشنده ت کافر بوویت له گهل نه و هه موو نیعمه ت و به خشانده ؟ ﴿الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ﴾ ئوقی دروستیکردیت له نه بوون. ئینجا به شیوه یه کی زور جوان نه ندامه کانی ریکخستیت. قه دو به ژن و بالو نه ندامی شیاو و گونجاوی پی به خشیت. جا ریک و پیکی کردیت. واته: قه دو قامه ت و بالا له جواترین شیوه ی پنبه خشیت ﴿فِي صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكِبَكَ﴾ له هه ر شیوه و دیمه نیکدا خوئی وستی یه کی خستیت ﴿كَلَّا بَلْ تُكْذِبُونَ بِالْدين﴾ نه خیز. ئیوه ته فره مه خوژ به و ریژو حورمه ته ی من به رامبه رتان و لاری مه بن. جاده بوو سوپاسگوزار بن. که چی هیشتا پرواشتان به روژی پاداشت و توله نیو ئینکاری ده کهن.

فریشته گشت کاریکی مروؤ تومار ده کهن:

﴿وَإِنْ عِبِدْكُمْ بِحَافِطِينَ﴾ له کاتیکیدا - که ئیوه نه و نه دهنش لاسارو یاخیز - ده سته یه که له فریشته ی چاودیر و پاریزه رتان له سه ر دانراوه. هه رچی بکه نه ی نووسن ﴿كِرَامًا كَاتِبِينَ﴾ ریزدارانیکی نووسه رن ﴿يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ﴾ نه زانن چی ده کهن. واته: به هه موو کارو کرده و یه کتان به ئاگان.

پاداشی چاکان و، توله ی خراپان:

﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ﴾ به راستی چاکان له ناو خوئی به هه شتدان ﴿وَإِنَّ الْفَجَارَ لَفِي جَحِيمٍ﴾ و بیگومان تاوانباران و به دکارانیش له ئاگری دژه خدان ﴿يَصْلُونَهَا يَوْمَ الدِّينِ﴾ له روژی پاداشتدا ده چنه ناوی و. گه رمای نه چیژن و ده سوتین ﴿وَمَاهُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ﴾ و قه تیس ده مین و. هه رگیز لینا برین و دور نابن. به لکو به هه تا هه تای ی له وین ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ﴾ وه تو به چی نه زانیت (ئهی ئینسان!) روژی پاداشت چیه و چونه؟ نه و نه دهنه گران و سه خته. مه گه ر خوا خوئی وینه ت بو باس بکات ﴿ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ﴾ دیسان - بو جاریکی تر - تو چووزانیت روژی قیامه ت و پاداشت و توله چیه و چونه؟ ﴿يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا﴾ روژیکی سه ختی وه هایه که هیچ که سیک بو که سیکی تر هیچی به ده ست نیه ﴿وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ﴾ وه نو روژه هه موو کارو فرمانیک هه ر بو خوایه. وه کو له جیگایه کی تر دا ده فره موئی: (لَمَنْ الْمَلِكُ الْيَوْمَ، لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ) ۱۶۴۰. "هیچ که سیکیش ناتوانیت چه له حانی و ململانی له گهل خوا بکا.

کو تای ته فسیری سووره تی (ئینفیطار)

له گهل سوپاسی زورم بو خوا ی گه و ره.

*** **

۸۲- سووره تی ۱ موطه فقیه له

مه ککه بییه و (۲۶) نایه ته

به ناوی خوا ی به خشنده ی میهره بان

ئهم سووره ته باسی ته رازو بازی خه لکانی مه ککه ده کات. هه رچه نده ده بوو ئهم حوکم و مه سه له شه رعیه له مه دینه دا باس بکرایه. جا له به ره وه بو ته جیی سه رنج و ورد بوونه ی رافه که رانی قورئان. (ئین ماچه) ۷۴۸ ۲ له (ئین عه باس). وه ده لی: ((لما قدم نبی الله ﷺ المدينه کانوا من اخبث الناس کيلاً. فانزل الله سبحانه وتعالى: "ويل للمطففين". فحسنوا الکيل بعد ذلك)). واته: نه و ده مه ی که په یامبه ر ﷺ هاته مه دینه خه لکانی نه و ی به شیوه یه کی

زور خراپ كيشانه و پيوانهيان لډكرد، تا دهر نه نجام فرمايشتي (ويل للمطففين) هات. پاشان حالي خوځيانيان گزېږي و چاك بوون سهره راي نه ودهيش وهك سوورته مهككه ييه كاني تر باسي بيرو يا وهره بنه رته يه ئيسلاميه كانه دهكاته له سهره تا وه هيرشينيكي توندو تيرژ دهكاته سهر خه لكاني ته رازو ويازي، نه وانه ي و له قيامت تا ترس و. هيچ حسابيك بو خوځيان ناكه (ويل للمطففين الذين اذا اکتالوا على الناس يستوفون) پاشان يش باسيك له هه موو سنوور دهر چوو و. به دكاران دهكاته له گهل هه لسه نگاندي پاداش و توله ياندا: (كلا إن كتاب الفجار لفي سجين. وما ادراك ما سجين...) نينجا لاپه ريه كي جواني زيرين بو چاكان و پاريز گاران دينيت: (إن الأبرار لفي نعيم) وه به كورته باسيك له هه لوښتي به دكاران به رامبه به موسلمانان كو تايي دي: (إن الذين أجمعوا كاتوا من الذين آمنوا

(بضحكون).

كەم فروشى مايەى زىانمەندى دوا روژە:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ رِبِّهِ الْمَلْفُفِّفِ ﴿٢﴾ تِيَاچوون
 بۆيارىكه ران به پيوانه وتەرازوو ﴿٣﴾ اَمِيْن ﴿٤﴾ اَكْسَاوِ عَلٰى
 النَّاسِ يَسْتَوْفُوْنَ ﴿٥﴾ ئەوانەى كاتى پيوانه بۆ خويان بكەن و
 شت لە خەلكى بكەن، بەرێك و پێكى ئەنجامى دەدەن و بە
 تەواوى وەرى ئەگرن ﴿٦﴾ وَاِذَا كَالُوْهُمْ اَوْ وُزَنُوْهُمْ يُخْسِرُوْنَ ﴿٧﴾
 وەكاتى پيوانه. يا كێشانه بۆ خەلك بكەن و شتيان پى
 بفروشن بە ناتەواوى بۆيان ئەنجام ئەدەن، جا ئايەتى:
 (وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كُلْتُمْ) ٣٥/١٧. يان: (وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ
 وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ) ٩٥٥ بۆ دوپاتى راستكردنەوهى ئەو
 حالەتە ناهەموارەيە ﴿٨﴾ لَا يَخْلُصْنَ وَلَيْسَ نَهْمُ
 مَعْنِيْنِ ﴿٩﴾ ئايانەوانە نازان و بڕوايان نيه كه بەراستى زيندوو
 ئەكرينه وه بۆ وەرگرتنى تۆلەى فيل و خەيانەتيان ﴿١٠﴾ لِيَوْمِ
 عَظِيمٍ ﴿١١﴾ بۆرۆژىكى زۆر بەسام و گەوره واتە: ترازوو بازى
 كردهى كه سيكه هەرگيز بڕواى به زيندوو بوونه وه نهبيت!
 ﴿١٢﴾ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٣﴾ ئەو رۆژهى هەموو

خه‌لکی به یینوه ده‌وه‌ستز بۆ حوکم و فه‌رمانی خواوه‌ندی جیهانه‌کان.

عبداللہ کی کوری عومہ رحمۃ اللہ علیہا پہنچا مبعہ رحمۃ اللہ علیہ نے فرمایا: ((یوم یقوم الناس لرب العالمین)) حتی یغیب احدهم فی رشحہ إلی انصاف الذین)) فتح: ۸، ۵۶۵۔ واتہ نو روژہ نہ وندہ سہ ختہ و خہ جالت ہیئہ رہ۔ ہر یہ کہیان لہ نیو ئارہ قی خویدا تا بنہ گوئی ون نہ بی۔ متفق علیہ۔

کارنامه‌ی به‌دکاران نه (سجین دایه) :

٦٤. دست له یاریکردن به پیاوه و تهرزوو هه لگرن ﴿٥٥﴾ **كِتَابُ الْفَخَّارِ بِفِيهِ** بهراستی کارنامه‌ی به‌دکاران له جیگایه‌کی زور ته‌نگ و قولی دۆزه‌خدايه پییده‌لین: (سجین) بویه ئه‌فه‌رموی: (ثم ردناه اسفل سافلين... ٥٩٥) یان (واذا القوا فيها مكانا ضيقا مقرنين دعوا هنالك ثبورا) ١٣٢٥ ﴿٥٦﴾ **وَمَا يَرْجُوا مِنْكُمْ مَا سَجِيحٌ** جی

توی شاره‌زا کرد (سجین) چیه؟ ﴿ **کتاب مرقوم** ﴾ نامه‌ی کی مؤر کراوو لوکه، وه هیچ خیریکی تیا نیه، وه ده‌ستکاریش ناگرئ، چۆن کرده‌وه‌کانیان تۆمار کرابی. وادیتته برده‌ستیان ﴿ **ویل یومئذ للمکذبین** ﴾ تیاچوون له‌و رۆژهدا بۆ به‌درۆ خه‌ره‌وان ﴿ **الذین یکذبون بپیوم الدین** ﴾ نه‌وانه‌ی بپروایان به‌ رۆژی پاداش و تۆله‌ نیه و به‌درۆی ده‌زانن ﴿ **وما یکذب به‌ الا کل معتد اثیم** ﴾ خو مه‌گه‌ر هه‌ر مرقۆه سنوور به‌زین و گونا‌ه‌باره‌کان به‌درۆی بزائن و باوه‌ری پی نه‌که‌ن ﴿ **إذا تتلی علیه آیاتنا** ﴾ کاتی ئایه‌ته‌کانی ئیمه‌ی به‌سه‌را بخویندرئ بۆ چه‌سپاندن و دووپات‌کردنه‌وه‌ی زیندوو بوونه‌وه ﴿ **قال ساطیر الاولین** ﴾ ده‌لی نه‌مه نه‌فسانه‌ی پیشینه‌نه تۆمار کراوه، وه که له جیگایه‌کی تردا نه‌فه‌رموی: (واذا قیل له ماذا انزل ربکم قالوا اساطیر الاولین) ۲۴/۱۶. یان ده‌فه‌رموی: (قالوا اساطیر الاولین اکتتبها فهی تملی علیه بکرة واصیلا) ۵/۲۵. ﴿ **کلا** ﴾ نا، نه‌فسانه‌ی پیشووان نیه ﴿ **بل ران علی قلوبهم** ﴾ ما‌کانوا یکسبون ﴿ به‌لکو نه‌وه‌ی ده‌یان‌کرد له تاوان و گونا‌ه زالبوو به‌ سه‌ر ده‌ل‌ه‌کانی‌اندا، بۆیه راست و ناراست له‌یه که نا‌که‌نه‌وه‌و ئایه‌ته‌کانمان به‌درۆ ده‌خه‌نه‌وه.

ئیمامی (ترمزی) و (نه‌سائی) ئه‌م فه‌رمووده‌یه دی‌نن: (هه‌ربه‌نده‌یه که گونا‌ه ده‌کات، خیرا خالیک‌ی ره‌ش به‌ده‌لی‌وه ده‌نووسی، جائه‌گه‌ر ته‌وبه‌ی کرد و په‌شیمان بوویه‌وه، نه‌وا لئی پاک نه‌بیتته‌وه، نه‌گه‌رنا، ورده‌ ورده زیاد شه‌کا تا به‌ته‌واوی دلی ژه‌نگ ده‌گرئت، هه‌ر نه‌وه‌یه که‌خوا نه‌فه‌رموی: (کلا بل ران علی قلوبهم ما‌کانوا یکسبون). ﴿ **کلا انهم عن ربهم یومئذ لمحجوبون** ﴾ نا‌گادارین! به‌راستی نه‌وانه له‌و رۆژهدا له‌دیتنی خواوه‌ندیان مه‌حجوبین و نایبینن.

پیشه‌وا (شافعی) ده‌لئت: ئه‌م ئایه‌ته به‌لگه‌یه له‌سه‌ر دیتن و بینینی خوای په‌روه‌ردگار له‌رۆژی به‌ریدا پیشه‌وا (مالیک) یش ده‌لئت: کاتی‌ک که دیتنی زاتی خوا دوژمنانی ئی بی به‌ش بکریئت، نه‌وا بی‌گومانه که‌زاتی خو‌ی ده‌رنه‌خات بۆ دۆسته‌کانی، وه که نه‌فه‌رموی: (وجوه یومئذ ناضرة * إلى ربها ناظرة) ۲۲/۷۵-۲۳. ﴿ **ثم انهم لصالوا الجحیم** ﴾ پاشان بی‌گومان ده‌خزینه ناو دۆزه‌خه‌وه‌و ده‌سوئین ﴿ **ثم یقال هذا الذی کنتم به‌ تکذبون** ﴾ پاش چوونه ناو دۆزه‌خ پیاان شه‌وترئ: نه‌مه نه‌و سزایه‌یه ئیوه به‌درۆتان ده‌زانی.

کارنامه‌ی پیا‌و‌چا‌کانیش له (علین) دایه:

﴿ **کلا ان کذاب الاسرار لفي علیین** ﴾ نا‌گادارین! که‌کارنامه‌ی چاکان له‌جیگایه‌کی زۆر به‌رزو بل‌نددایه له‌به‌هه‌شتدا ﴿ **وما دراک ما علیون** ﴾ جا تۆ چووزانیت نه‌و جیگا به‌رزه چیه؟ ﴿ **کتاب مرقوم** ﴾ نامه‌یه‌کی سه‌ر به‌ مؤررو لوکه و، خیری تیدایه ﴿ **یشهده المقربون** ﴾ فریشته نزیکه‌کانی خوا ده‌یکه‌نه‌وه‌و نه‌یبینن و ناماده‌ی نه‌بن، واته: نامه‌ی کرده‌وه‌کان لای فریشته‌کان هه‌ل‌گه‌راوه. (ئیبین عه‌باس) له (که‌عب‌ی پرسى: (سجین) له‌کوئیه؟ وتی: زه‌ویی حه‌وته‌مه‌و رۆحی کافرو خوا نه‌ناسان فریده‌دریته شه‌وی، (علین) یش له‌ناسمانی حه‌وته‌مه‌و. رۆحی ئیماندارانی بۆ ده‌بریت، طه‌به‌ری: ۲۹۱/۲۴. ﴿ **ان الابرار لفي نعيم** ﴾ به‌راستی چاکان له‌ناو خوشی و به‌هه‌یه‌کی ئیجگار زۆردان له‌به‌هه‌شتدا ﴿ **على الابرار ینظرون** ﴾ له‌سه‌ر کورسی و قه‌نه‌فه رازاوه‌کانی به‌هه‌شتدا دانیش‌توون و ته‌ماشای نه‌و هه‌موو نازو نیعمه‌ت و به‌هه‌یه به‌هه‌شته نه‌که‌ن که بۆیان ناماده کراوه ﴿ **تعرف فی وجوههم نضرة النعيم** ﴾ له رووخساریاندا رووگه‌شی و خوشی به‌هه‌شت ده‌بینی و ده‌زانیت ﴿ **یسقون من رحيق مختوم** ﴾ له‌شه‌رابیکی پاک و صاف و سه‌رمۆریان پیده‌نووشی، واته: ده‌ستی هه‌چ که‌سیکی ئی نه‌که‌وتوو، و چاکان خو‌یان سه‌ره‌که‌ی لاده‌به‌ن ﴿ **ختامه مسک** ﴾ دوا قومی بۆنی میسکی له‌ دیت، واته: وه که شه‌رابی دونیا نیه تا بۆ گه‌نی و

سەرئیشەو دەر دوداویکی زۆری هەبێت * **وفی ذلک فلیتنافس المتنافسون** * جا ئەوانە ی که پیشپرکی و پیشدەستی دەکەن بەلەویدا پیش دەستی و کێبەرکی بکەن و هەولبەدەن بۆکارو کردەوهی چاک. وەک ئەفەرموی: (المثل هذا فلیعمل العاملون) * **ومزاجه من تسنیم** * هەروەها ئەو شەرابە پاکە لەگەڵ ئاوی کانیاویکی بەرزو پاک و خوشدا تیکەلکراوە، واتە: شەرابی بەهەشت لەئاوی (تەسنیم)ی تیکەل ئەکری. ئەوجا ئەیاندریتى بیخۆنەوه * **عینا سترپ سە اسفرون** * سەرچاوەیەکی نزیکانی خوا لێی ئەخۆنە وه، کەوابوو پلە ی (مقربون) بەرزترە لەپلە ی (ابرار).

تاوانباران بە موسلمانان پێدەکەن:

ئاواداران قورەیش هەردەم پێدەکەن و سووکایەتیان بە موسلمانان ئەو سەردەمە ئەکرد، جا خوا ی بەزەیی ئەم نایەتە ی ناردو فەرمووی: * **ان الذیر اجرموا کانوا من الذین آمنوا یضحکون** * بیگومان ئەوانە ی بەدکردار بوون لە دنیادا پێدەکەن بەوانە ی برۆیان هینابوو * **وادا مروا بهم یتغامزون** * وکاتی بەلایاندا تێدەپەرین سرتە سرتیان دەکردو چاویان لە یەکتەر داوەگرت. بەمەبەستی ئازاردانی دل و دەروونی برۆادارەکان * **وادا انفسی ر هب** * وکاتیکیش دەگەرانیوە بۆلای خیزانی مالهەیان * **انقلبوا فکبیر** * بە خوشی بردن بەگالته کردنەکیان بە نیماندەرەکان دەگەرێنەوه * **واذا رهم** * وکاتی برۆادارەکانیان دەبینی * **قالوا ان هؤلاء لصالون** * ئەیانوت: بە راستی ئەو کۆمەلە برۆادارە سەرلێشیواو و گومران! * **وما رسلوا علیهم حافظین** * لەکاتیکدا ئەوان نەنێردرابوون بە چاودێر بەسەریانەوه. واتە: بۆخوێان دەلێن. ئەینە ئەوان مافی ئەوهیان نیە کارو کرداری موسلمانان هەلسەنگێن. وه لە جیگایەکی تردا دەفەرموی: (انه کان فریق من عبادی یقولون ربنا فاغفر لنا وارحمنا وانت خیر الراحمین فاتخذتموهم سخریا حتی انسوکم ذکری وکنتم منهم تضکون) ۱۱۰ ۲۳. بۆدوو پاتی ئەو مانا و مەبەستە یه * **فایوم الذیر امنوا** * ئیتر ئەمڕۆش -رۆژی قیامت- برۆادارەکان * **من الکدر یضحکون** * بەکافران و بی برۆاکان پێدەکەن. واتە: هەروەک ئەوان لەدنیادا گالتهیان بەمان ئەکرد، ئەمانیش لەورۆژدا گالته بەوان ئەکەنەوه * **علی الاراکت ینظرون** * لەسەر قەنەفە رازاوەکانەوه پالیا ن لێداوەتەوه و تەماشای ئەکەن و دۆزەخییەکان بەچاوی خوێان دەبینن و پێیان دەلێن * **من شوب الکفار ماکانوا یفعلون** * ناخۆ بی برۆاکان پاداشتی کارو کردەوهکانیان دەرآوەتەوه؟.

بەلێ لەهەموو سەردەمیکیدا ئەوجۆرە مڕۆڤە تاوانبارو خراپکارانە هەن و سوکایەتی و گالته و لاقرتی بەدەستی برۆاداران ئەکەن و، دانا و زانا دەبی بەنادان و نەزان و، نەزانیشت دەبی بەزانا!! جا لەپاشەرۆژدا هەموویان بەری کێلگە ی خوێان دەخۆنەوه.

کۆتایی تەفسیری سوورەتی (مطففین).

زۆر سوپاس بۆ خوا ی کارجوان.

۸۴- سوورەتی (نیشقاق) بە

مەککەییە (۲۵) نایەتە

بەناوی خوا ی بەخشندە ی مێهربان

ئەم سوورەتە وەک سوورەتی (تەکوین) و (إنطار) باسی وێرانبوونی جیهان و ئاسمانەکان و زەوی دەکات. پیش هاتنی رۆژی داوی. وه هەر وەکو هەموو سوورەتە مەککەییەکانی تر، باسی بیروباوەرە سەرەکییەکانی ئیسلام

ئیتړ ئوکاته بهری کیلگهی خوټ ئه خوټه وه له چاکه: یان له خراپه: وهك ئه فهرموی: ﴿**فاما من اوتی کتابه یمننه**﴾ ینجا نه وکسهی نامه و دوسییهی کارو کرده و دهکانی درایه دهستی راستی که به و هس نیشانهی بهختیاریه: ﴿**فسوف یحاسب حسابا یسیرا**﴾ ئیتړ پرسینه و هیکی سووک و ناسانی له گه لدا دهکرت: پاشان پاداش و درنه گری: وه له خراپه کانیشی نه بووردی: ﴿**وینقلب الی اهلہ مسرورا**﴾ و به خوشی و: شادییه وه نه گهریته وه لای ژن و منال و خرم و کس و کاری خواناسی له بهه شتدا: ﴿**واما من اوتی کتابه وراء ظهره**﴾ وه به لام نه و کسهی که له پشتیه وه نامهی کرده و دهکانی درایه دهستی: که نه وه نیشانهی بهد بهختیه: ﴿**فسوف یدعوا تیورا**﴾ نه و هوارو دادی لی هله دهستی و داوای مردنی خوی نه کات: ﴿**ویصلی سعیرا**﴾ چونکه نه زانی راده کیشریته ناو ناگری کی بلنسه دارو سوتینه رده وه: سزاو گهرمایشی نه چیژی: له بهر نه وه که:

یه که م: ﴿**انه کار فی اهلہ مسرورا**﴾ چونکه نه و له دونیادا له ناو خرم و کس و کاری خویدا که یف خوش و شاد بوو:

دوهم: ﴿**انه ظن ان لن یحور**﴾ پنی و ابو که هرگیز زیندو و نابینه وه ناگهریته وه بولای په روه دگاری: ﴿**لی ان ربه کار به بصیرا**﴾ به لی ده گهریته وه مه حاسه بهی دهکری: وه به راستی په روه دگاری له دنیا دا چاک ناگاداری کرده و دهکانی بوو وینا پتیا ن:

مروۃ قوناغی جیا جیا دهبری:

﴿**فلا قسم بالشفق**﴾ جا سویند نه خوم به سوورایی ده میی نیواران که تا وهختی عیسا ده خاینی: ﴿**واللیل وما وسق**﴾ وه به شه وو بهو شتانهش کو یان نه کاته وه له تاریکیه کهیدا له خه لکی وناژهل و هتد: ﴿**والقصر اذا اتسق**﴾ وه سویند به مانگی چوارده: نه و کاته که پر نه بیته وه و خهرمانه نه دا: ﴿**لترکب طبقا عن طبق**﴾ سویند به وانه ئیوه پله به پله ده گن به سه ختیه کانی قیامت:

له بهر لووت به رزی و فیز باوهر ناهین:

﴿**فما اهل لا یؤمنون**﴾ جا چیپانه باوهر ناهین: دواي نه و هه موو به لگه و نیشانانه: ده بوو مروقی دیر تیژو ژیر ملی راکیشایه بوخوا: نابینی شه و چون چه تری رهشی خوی هله دات و: مانگ و پروناکی یه که ی نه خاته ناسمان: ﴿**واذا قرئ علیهم القرآن لا یسجدون**﴾ وه کاتی قورنایان به سهردا بخوینری سهر دانانه وینن به وهی باوهری پی بینن: ﴿**بل الذین کفروا یکذبون**﴾ له بهر نه وه نییه قورنایان کاریگهری نه بیت له سهریان به لکو نه وانه ی کافرن دروی ده دهنه پال: بویه کاتی قورنایان به سهریانا ده خوینری ملکه چی نابن: ﴿**والله اعلم بما یوعون**﴾ وه خواش زانترده به وهی ده یشارنه وه له سنگیانا دهر باره ی قورنایان و پیغه مبهرو نیسلام: ﴿**فبشرهم بعذاب الیم**﴾ ده سا توش مژده یان پی بده به سزایه کی به نیش: ﴿**الا الذین آمنوا**﴾ به لام نه وانه ی برویان هیذاوه: ﴿**وعملوا الصالحات**﴾ کاره چاکه کانایان کردوه: ﴿**لهم اجر غیر ممنون**﴾ یاداشنکی نه بر او دیان بو هیه و هه رده م له ژیر میهره بانی خوای گه وره دان: وهك له نایه تی تردا نه فهرموی: (عطاء غیر مجذون) ۱۱ ۱۰۸

کو تایی تهفسیری سووره تی (نیشقاق):

ولله الحمد والمنة وبه التوفيق والعصمة.

*** **

۸۵- سوردهی ابروج به

مهكهكییهو (۲۲) نایهته

به ناوی خوی به خشندهی میهره بان

نهم سورده ته چهنده حقیقهته و راستیهك له ییروباوهی نیسلام نیشان ددهات، تهوهرهكهیشی باسی خاوهن لهغه مهكان (اصحاب الاخدود)ن، نهوانه ی وا به نهوپهری دلره قییهوه نهشكه نهجو نازاری نیمانداره كانیاندا، نهوانیش به نهوپهری متمانه وه ییروباوهی خویانیان پاراست و ململانییان له گهل نهو تاغوتانه داكرده، وه به چندیین سویند دهست پیدهكات لهسه نهوهی كه تاوانباران له ناو نه برین و سزا نه درین. پاشان هه ره شه نهكا

لهوانه ی كه نه زیته و نازاری موسلمانان نهدهن، نینجا تواناو دهسه لاتی خوا بو توله سهندن له تاوانباران باس نهكا، له دوا ییدا به كورته یهك داستانی فیرعه ون ودهسه لاتی خوی گه وه بهرام بهریان دیته پیش. جابه م شیهویه دهست پیدهكات: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ* ۱ وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْرُوحِ﴾ سویند به ناسمانی دوا زده كه لو (بورج) به، كه خور له سهالیکدا بههر دوا زده كه دا تیده په ری، واته: هه رمانگه ی لهیه كیكیانه وه ده پوات، كه نه مهیش دهسه لاتی بی سنووری خوا نیشان نه دات ﴿وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ﴾ وه به رۆژی به لنین دراو، بو حیساب و پاداش ﴿وَشَاهدٌ وَمَشْهُودٌ﴾ وه به هه، وو نهو شتانه ده بینن و بهو شتانه ییش ده بینرین، نهكه رچی زۆربه ی رافه كه رانی قورن ده لنین: مه بهست به (شاهد) رۆژی هه یزییه، و مه بهست به (مشهود) رۆژی (عهده) به. البغوی ۴/ ۶۶، هه روه كو (ئیین جهیر) فرموده به یه کی هیناوه بو نهو راستیه، جاسویند به هه مو نه ماته، له پیش نیوه وه كۆمه لی موسلمان هه بوون لهسه نایینی عیسا ﷺ تووشی دهسه لاتاریکی دلره قی

سُورَةُ الْبُرُوجِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ﴿١﴾ وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ﴿٢﴾ وَشَاهدٌ وَمَشْهُودٌ ﴿٣﴾ أَقِيلَ أَثْقَابٍ ﴿٤﴾ أَلَا أَتَذَكَّرُ ﴿٥﴾ إِذْ هُوعِلَآ أَفْوَاجًا ﴿٦﴾ وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعُلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهودٌ ﴿٧﴾ أَوْ مَا تَقْعَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا ﴿٨﴾ الْعَرِيزَ الْحَمِيدَ ﴿٩﴾ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَشَهِيدٌ ﴿١٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا بِالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ لَا يَتُوبُوا فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمُ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ ﴿١١﴾ إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ ﴿١٢﴾ إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ﴿١٣﴾ إِنَّ رَبِّي بِبَيْدِي وَعَيْدٍ ﴿١٤﴾ وَالْعَفْوَ أَلَا تُؤْذُونَ ﴿١٥﴾ دُؤْلَ عَرَسِ الْمُجِذِ ﴿١٦﴾ لَقَدْ لَمَّارِبِدٍ ﴿١٧﴾ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ﴿١٨﴾ فِرْعَوْنُ وَثَمُودُ ﴿١٩﴾ ابْنُ الْلَيْثِ كَفْرًا وَابْنُ تَكْذِيبٍ ﴿٢٠﴾ وَابْنُ رَأَيْمٍ تُحِيطُ ﴿٢١﴾ أَلَمْ هُوَ أَفْوَءًا نَجِيدٌ ﴿٢٢﴾ فِي لُجٍّ مَحْضُوطٍ ﴿٢٣﴾

سُورَةُ الطَّارِقِ

بی بهزه یی، هه مهیشه دهردی سهریی نه دان، بوئه وهی له نایینه که یان وهریان گپری و په شیمان ببه وه، به لام هه موو ههوله كانیان به نه زۆك مایه وه، بویه بریاریاندا بیان سویتین، جا نهو بهوو هاتن له غمیکه گه وهریان بو هه لکهندن و ناگریان تیا كرده وه، بروارده كانیان خسته ناویه وه، هیچ كه سیکیان دلی دانه چله کیی و له باوه ره که یان په شیمان نه بوونه وه!

یارانی كه نوو (اخذود) سته میان له نیمانداران كرده

﴿قَتَلَ اصْحَابَ الْاِخْدُودِ* ۱ النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ﴾ به كوشت چن خاوه نانی لهغه مهكانی ناگری به سووتك، دهره نجام خاوهن لهغه مهكان نهوانه ی بریاری نهو لهغه مهیان دا نه فرینكران، نهو بهوو خوی گه وه توله ی لیسهندن ﴿إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قَعُودٌ﴾ کاتی دانیشتبوون له سه ر لیواری لهغه مهكان، كه یفیان نه كرده به سووتاندنی موسلمان هه كان

وهم علی نابغور باغومس شهوبه و نهوان له سهر نهویدی دهیانکرد به پروادارهکان نامادهبوون. مه بهست لهم داستان و شیرکردنهویدی (قورهیش) که نه گهر نهوانیش دهست له نه شک، نهجی موسلمانان هه لنگر خوا له میهره بانی خوی بی بهشیان نهکات و نهیان فهوتینی. لهملایشهوه دلدانهویدی موسلمانان کانه ﴿ وایا الله یسبح له ان یومئوا باله العزیر الحمید ﴾ عیبیان لینه دۆزی بوونهوهو هیچ شتیکیان پیناخوش نه بوو لییان. نهوه نه بیت که باوهریان هینابوو به خوای دهسه لانداری سوپاسکراو ﴿ انی له ملک واولام لا یشک ﴾ نهو خوایه ی دهسه لاتی ناسمانان و زهوی هی نهوه ﴿ والله علی کل شیء قاهر ﴾ نهو وهخوا ناگایشی به سهر هه موو شتیکا هیهو هیچی لی ون نابیت، به تایبیت نهوانه ی وای سزای موسلمانان نه دهن.

تۆله ی یارانی که نوو:

﴿ ان الله یسبح المومنین والمومنین ﴾ بیگومان نهوانه ی که پیوانی پروادارو ژنانی پرواداریان نازاردادو دژایه تیان کردن ﴿ وایا الله یسبح له ﴾ له پاشا تهوبهشیان نه کرد ﴿ وایا الله یسبح له ﴾ سزای دۆزه خ و سزای ناگری سوتینه ریان بۆ هیه . چونکه نهوانیش موسلمانان کانیان ده سوتاند. نینجا پاشه رۆژی موسلمانان کان باس نهکات: ﴿ ان الله یسبح له ﴾ بیگومان نهو که سانهش پروایان هینابوو ﴿ وایا الله یسبح له ﴾ و کاره چاکه کانیان کردبوو ﴿ ان الله یسبح له ﴾ له بهه شتدا چه ندین باخیان بۆ هیه وه له بنکی دره خته کانیا نه وه جوگه له ناوو رووباره کان ده پۆن ﴿ وایا الله یسبح له ﴾ نائه وه شه دهسکه وتی گه وره.

هه لته تی په روه ردگار زۆر جهسته مه:

پاشان خوای گه وره باسی دهست وه شانندی خوی دهکات له دۆرمانی دینه که ی وهک نه فهرمووی: ﴿ وایا الله یسبح له ﴾ به راستی دهست وه شانی په روه ردگارت زۆر توندو به تینه . هه رگیز مروی پزگاری نابی لی. ﴿ وایا الله یسبح له ﴾ به راستی نهو خوایه له سه ره تاوه بی بناغه خه لکی دروست دهکات و، پاش مردن و نه مانیشی نه یگیزیته وه بۆ ژیان و زیندووی نه کاته وه ﴿ وایا الله یسبح له ﴾ وه هه ره نهویشه خوای لی بوورده ی خاوه نی خوشه ویستی بۆ بهنده تهوبه کارو گویریایه له کانی ﴿ وایا الله یسبح له ﴾ خاوه نی عهرشی گه وره ﴿ وایا الله یسبح له ﴾ زۆر به کاره هه رچی بیهوی دهیکات که سیك ناتوانی به ره لهستی بوهستی ﴿ وایا الله یسبح له ﴾ نایا هه والی له شکره سوپاکانت پینه گه یشت؟ ﴿ وایا الله یسبح له ﴾ هۆزی فیرعه ون و شمود. و نهوه ی به سه ره هینرا. نهوه بو که له موسا یاخی بوو و خوای گه وره ییش له ناوی بردن له شکری سه مود که لی له نیوه به هیتر بوون. نهوه بوو سه ریچیان کردو خوایش گرتنی. جا که وابوو نه ی قووره ییش و هاوچه شنه کانیا ن ئیوه ش ناگادار بن، هوشیار ببه نه وه نه گینا چیمان به وان کرد. به نیوه ییشی نه که یز ﴿ وایا الله یسبح له ﴾ کافره کانی قوره ییش که لکیان لهو داستانانه وه رنه گرت، وهکو ده فهرمووی: به لکو نهوانه ی کافرو بی پروا بوون له هۆزه که ت له به درو ناساندنیک ی شیتیگیرانه دابوون سه بارت به خوت و به قورئان ﴿ وایا الله یسبح له ﴾ و خوایش له پشتیا نه وه به زانست و عیلمی خوی دهوری گرتوون. و له دهستی پزگار نابن ﴿ وایا الله یسبح له ﴾ وه نه بی نهوه ی نهوان دژایه تی ده که ن سه رگوزه شته یه کی بی ناوه پۆک بیت. نا! به لکو قورئانیک ی گه وره و زۆر به رزو بلندو پیروژه و هه رگیزیش ناتوانن خاموشی بکه ن ﴿ وایا الله یسبح له ﴾ له تابلویه کی پارێزراودایه. واته: پارێزراو دهست تیبردنی شه یاتین.

کۆتایی تهفسیری سووره تی (بروج).

سوپاسی بی پایانیش بۆ خوای گه وره.

به‌ناوی خدای به‌خشنودی می‌هربان

نم سوورته چاره‌سەری چەند باسیک دەکات کە پەیوەندیان بەیروباوەڕووعەقیدەو هەیه بەتایبەت بپروا بەزیندوو بوونەو و لێرسینەو. بۆیە چەندین بەلگە لەسەر دەسەلاتی خوا بۆ زیندوو بوونەو دینی. و دەلیلت: باشە ئەو زاتە کە توانیبیتی هەر لەسەرەتاوە ئادەمی دروست بکات، ئایا هەر ئەوزاتە ناتوانی هەرکاتیک بپەوی زیندوی بکاتو؟ جالەسەرەتاوە بەسویند بەو ئەستیرانە دەس پێدەکات کە بەشەوا دەرئەکەون و ئەدرەوشینەو و بۆنەوی مەردوم پێیان پێ دەربکەن لەتاریکەشەوا، سویند دەخوات بەوانە کە هەموو مەزنیەک فریشتە بەسەر یەو داناو بۆ پاراستن و چاودیریی کاروکردهوی. پاشان چەند بەلگەیە کە بۆ توانایی پەروەردگار لەسەر زیندووکردنەوی ئادەمیزاد باسەدەکات. ئینجا دەرخیستنی تەواوی نەینییه‌کانی ئادەمیزاد لەدواڕۆژدا لەکۆتاییدا باسی پراستی و دروستیی قورئان ئەکات کە: کۆمەلە دەستوورینکی بەرزەو مایە سەرکەوتن و پێشکەوتن و خوشبەختیی هەردوو جیهانە بۆگەلان. لەگەڵ باسی فەوقیالی بی بپرواگانداو. پووجەل کردنەوی فەوقیالە کەیان وەبەم شێوەیەش دەست پێدەکات:

بسم الله الرحمن الرحيم * و السماء و الطارق

سویند بەناسمان و، بەو ئەستیرانە کە بەشەوا دەرئەکەون و، بەرۆژدا خوێان و نەکەن * و ما ادراك ما الطارق * جا تو چۆن دەزانی (طارق) چیه، ئەگەر ئێمە پێت نەلێن * النجم الثاقب * ئەستیرە ی رووناک کەرەو یە، کە بەرووناکی خۆی تاریکی شەو کون ئەکات * ان کل نفس لما عليها حافظ * سویند بەوانە هەموو کەسیک چاودێرو ناگاداریکی بەسەرەو یە، هەرچی بکاو، هەرچی بلیت ئەینوسی، کەوابوو بپدارین!

نەم شێوە دروستبوونە ی ئیستای مەزنی، بەلگە ی زیندوو بوونەو یەتی:

* فليَنظُر الإنسان مِم خلق * جا بامروء تەماشای بکا لەچی دروستکراو... * خلق من ماء دافق * لەئاویکی مەقدەر دروست کراو * يخرج من بين الصلب و الترائب * لەنیوان بېرەکانی پشتی (پیاو) و نیسکەکانی سنگی (ژن) وەدرەچیت * انه على رجعه لقادر * بەپراستی ئەو خۆیە دووبارە بۆ دروستکردنەوی زۆر بەتوانایەو، دەتوانی زۆر بەناسانی پاش مردنی وەک خۆی لێبکاتەو، واتە: خۆیە ئەوەندە دەسەلاتی هەبیت کە ئابەو شێوەیە لەسەرەتاوە ئادەمیزاد دروست بکات. ئە ی چۆن لێنایەت دیسانەو زیندوی بکاتەو...!

سورة الرحمن الرحيم

و السَّامِو الطَّارِقِ ﴿١﴾ اَوَّاهُ اَنزَلَكَ مَا الطَّارِقِ ﴿٢﴾ لَخَّخْ لَكَ فَا ﴿٣﴾ دَكُلْ فَيَسِّرْ لَكَ عَالِيَهُ حَاطِقِ ﴿٤﴾ فَيَنْظُرُ الْاِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ﴿٥﴾ خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقِ ﴿٦﴾ يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَتَّرَائِبِ ﴿٧﴾ اَلَيْسَ بِهِ خَعْلًا لِقَادِرِ ﴿٨﴾ يَوْمَ تَبْلُغُ لَسْرَتِي ﴿٩﴾ اَلَيْسَ لَهُ مِنْ قُوَّةٍ اَوْ اَدْرِ ﴿١٠﴾ وَلَسْتَ تَخْلَعُ ﴿١١﴾ وَ اَلْاَرْضُ رَايَ اَصْدَعِ ﴿١٢﴾ اَلَيْسَ لِقَوْلِهِ فَصْلٌ ﴿١٣﴾ اَوَّمَّ هُوَ قَدَرٌ ﴿١٤﴾ يَهْمُ بَكْرُو كَيْدِ ﴿١٥﴾ اَوَّ كَيْدِ ﴿١٦﴾ اَفَهَلْ نَكْفُرُ بِمَهْمِهِمْ ﴿١٧﴾

سورة الاعلى

سورة الرحمن الرحيم

سَبِّحْ سُبْحَكَ ﴿١﴾ اَلَيْسَ خَلْقُ قَسْوَى ﴿٢﴾ اَوَّ لَيْ قَدَّ فَعْدِي ﴿٣﴾ اَوَّ لَيْ اَخْرَجَ لِمَرْعَى ﴿٤﴾ اَفَجَعَلَهُ عَتَا اَحْوَى ﴿٥﴾ سَفَرْتُ اَنَ وَلَا تَسَى ﴿٦﴾ اَلَا مَاتَ اَنَ ﴿٧﴾ بَدَّ بَعْدَ اَلْجَهْرِ مَا يَحْتَى ﴿٨﴾ اَوَّ سُبْحَتِ لَيْسَرَى ﴿٩﴾ اَفَدَكْرِبُ نَعْبَ لَزَكْرَى ﴿١٠﴾ اَسِيْدُكَ مِنْ يَحْتَى ﴿١١﴾ وَبِحَنْتِ الْاَشْقَى ﴿١٢﴾ اَلَيْسَ يَضِلُّ اَلرَّكَّزَى ﴿١٣﴾ اَلَيْسَ لَاسْمُوتِ فَيَاوَّ لَا يَحْتَى ﴿١٤﴾ اَفَدَفَّحَ مِنْ تَرْكَى ﴿١٥﴾ اَوَّ دَكْرَ اَسْمَاةَ فَصَلَّى ﴿١٦﴾

كە قىيامەت دى، ئىنسان دەسلەتات و پشتىوانى نىيە :

◦ **يوم نلقى الحساب** لە ورۇژدە دارۇژى قىيامەت. ھەرچى رازو نيازو نەننەكانى دلە ناشكرا دەكرىت ◦ **فما** لە **من قوة ولا ناصر** جاھىچ ھىزو كۈمەككارىكى نىيە بەدەمىيەو ھىت و پرزكارى بىكات **سويندى خوا لەبەر راستىي قورنان :**

◦ **والسماوات ابرح** سويند بەئاسمانى خاومەن باران كەچار بۇچار باران دەبارىنى بۇ مۇقەكان و گيانلەبەران ◦ **والارض ذات الصدع** ۋەبەزەۋىي كە درزو قلىشى تىدەبىت. واتە بەفرمانى خۋاى خۋى قلىش دەبات و بۇ ھەرگىيەك بىيەۋى سەر دەربىنى ◦ **له نقول فصلا** بەراستى نەو (قورنان)، ۋەيەكى جياكەرەۋەيە رەۋالە نارەۋايە ◦ **وماعو بالهرل** ۋە گەمەو شوخىي نىيە واتە. بەبى ھودە نەننەرۋە. بەلكو دەبى بىكرىتە بەرنامەى ژيانى ھەردوۋ دۇنيا ◦ **انهم يكيدون كيد** بىنگومان نەو بى باۋەرەنە فرت و قىز نەكەن بۇ كوزانەۋەى سۈرى قورنان ◦ **وكيد كيد** ۋە منىش بە فىل تۆلەيان لىدەسىنم واتە لەبەرەمبەرەۋە فىل و فەرەجى نەۋانەۋە منىش وردە وردە پلان و نەخشەى خۇم دەخەمەكارو نەيانگرم و لە دەستم دەراچن ◦ **فهل الكافرين** جا تۇش نەى پىنغەمبەر ◦ پەلە لە بى باۋەرەكان مەكە ◦ **مهلهم رويد** ھەمىسان كەمىك مۇلەتيان بەدە لىنيان بوۋەستە. جا بۇماۋىەكىتر بەچاۋى خۇت نەبىنى چيان پىدەكەم. ۋەك لەنايەتى تردا نەفەرمۋى. (نمتعم قليلا ثم نضطرهم الى عذاب غليظ ۳۱ ۲۴ نەسايى) لە اجابىرەۋە دەلەت جارىكيان موعان، پىش نويزى نويزى شىۋانى كرد و لەنويزەكەيدا ھەردوۋ سوورەتى. بەقەرە و نىساي خويند نەو جا پىنغەمبەر ◦ فەرمۋى. (افتان انت يامعاد ۳) مەگەر تونەى مەعان نازارو رەنجە دللى خەلكى دەدەيت نەى بۇچى نەنەكرا سوورەتى: طارق). سوورەتى (شمس) و نەۋانە لەباتى نەو دوو سوورەتەدا بخوينت

كۇتايى تەفسىرى سوورەتى (طارق).

ستايىش و سوپاس بۇ خۋاى كارزان.

*** **

۸۷ سۆزى نەسلايە

مەننەننە ۱۹۰ نەسلايە

بەناۋى خۋاى دەمەندە و دلۇقان

تەمىش بەكۇرتى بە تەنزىمى خوا دەست پىدەكات و سىفەتە جوانەكانى و. چەند بەلگەيەكىش لەسەر تواناۋ دەسلەلاتى نەو ھاننى ۋەجى و قورنان بۇ پىنغەمبەر ◦ ۋە ناسانكرىنىشى بۇ لەبەركرىن. پەندو ئامۇزگارى جوان و سىرىن. دلە زىندوۋەكان سودى ئى ۋەردەگرن بەم شىۋەيە دەست پىدەكات **تەسبيحات وپەسنى پەرۋەردگارت بىكە :**

◦ **سبحك الله الرحمن الرحيم** * **سبح اسم ربك الاعلى** بەردەۋام پەرۋەردگارى بەرزو بلندى خۇت بەپاكى ناۋ بىەو. واتە بەپاكى لەھەر كەم و كۆپىي و ناتەۋاۋىيەك را بگرە پىشەۋا، حمد، دەلەت پەيامبەر ◦ ھەركات نەم نايەتەى نەحوئىدەۋە تەيفەرمۋو (سبحان ربك الاعلى) احمد ۲۳۲۱ ◦ **الدى خلق فسوى** نەو خۋايەى كە ھەموو شتىكى دروسىكرىدوۋە. جا بەجۋانىش رىك وپىكى كرەۋە ◦ **والدى قد فسى** نەو زاتەى كە بۇ ھەرشتىك شىۋەى ژيانى تايىبەتى خۋى زانا و نەندازەگىرى كرد. نىنجا رىنمايشى كرد بو جۈرى بژىۋى خۋى. ۋەك نەفەرمۋى: (قال

ربنا الذى اعطى كل شئ خلقه ثم هدى) ۵۰/۲۰. له صه حیجی (موسلم) دا ماتووه: ((ان الله قدر مقادير الخلائق قبل ان يخلق السموات والارض بخمسين الف سنة وكان عرشه على الماء)). مسلم ۲۰۴۴/۴. واته: بهراستی بهر له دروست کردنی ناسمانهکان و زهوی بهپنجا هزار سال خوای گهوره نه ندازه گیری هه موو هم دونیایه بهتهواوی نهینیهکانی و کانگاو کانزاکانیوه کردوون بو خزمهتی ناده میی و، تیشیگه یاندوون که چون سوودیان لیوهرگرن، نه که هه رئا ده میی، به لکو ته نانهت میرووله یش تا ده گاته هه موو گیانه بهر یکی تر له شیوهی ژبانی خوئی ناگادار کردووه، که بهراستی نهوه به لگه یه کی گه وره یه له سه ر بوونی خوا ﴿والذى اخرج المرعى﴾ نهو خواجه ی که له وره پگه، و گژو گیاو رووه ک و هه موو جوړه سه وزاییه کی تر دهر دینیت بو ئاز له کان نهوانیش به پیی جوړیان سوودی لیوهر ده گرن ﴿فجعل غطاء الحوى﴾ ئینجا پاش سه وزیی و جوانیی زهر دهری ده گپری و دهیکا به پوشیکی ره شباو.

پنجه مبهه ۷ هه رگیز وه حیی له بیر ناچی:

﴿سنقرنك فلا تنسى﴾ لا ماشاء الله ﴿نهی موحه ممهه﴾ دانیابه ئیمه قورنانت له پیی جویریه وه پیده خوینین. جا توش غه مت نه بیئت هه رگیز له بیرت ناچیته وه، مه گهر شتیک که خوا خوئی ویستی له سه ر بیئت و له بیرتی بهریته وه به نه سخکردنه وهی و لابر دنی ﴿انه يعلم الجهر وما يخفى﴾ بهراستی نهو ناگاداره بهو شتانه ی که مرؤفه به ناشکراو نادیار نه یكات ﴿وبیسرک للیسری﴾ و توفیقت ده دین بو ناساترینی شهریه ته کان، که نهو یش نه م شهریه تی ئیسلامه یه ﴿سذكر ان یفعل الذکر﴾ ئینجا نه گهر په بندو وه بیر خستنه وه که لکی هه بی، په ند بده به قورنان و ناموژگاری مه ردوم بکه. (عهل کوپی نه بی تالیب) ﴿چند جوان ده لیت: نه گهر به پیی نه ندازه ی نه قل و ژیری خه لکی ناموژگاری نه که یت، سه ریان ئی تیگده چیت، پیئت خو شه که قسه یه کیان بو بکه یت و خواو پیغه مبهه ی خوا به درو بکه نه وه؟! که وابوو ده بی بزانیئت له کوئی قسه ده که یت و، چیش ده لیت؟﴾ ﴿سذكر من یخشی﴾ نهو که سه ی که له خوا بترسی بیگومان په ندو سوود وهر نه گری ﴿و یجیبها الاشقی﴾ و به دبه خت و کافر خوئی لانه دا له ناموژگاری و ناچی به گویندا ﴿الذی یصلی النار الحبری﴾ واته: نهوه ی ده چیت ناو ناگره هه ره گه وره که وه ﴿ان لا یوت فیها ولا بدی﴾ له پاشا نه نه مرئ بو نهوه ی له وی پزگاری ببی و نه نه یشتریی به ژبانیکی خو ش و ناسووده نه م فه رموده یش که پیشهوا (نه حمه دو موسلم) ده یه ئین هر نهو راستیه دوویات نه که نه وه: (اما اهل النار الذین هم اهلها فانهم لا یموتون فیها ولا یحیون...) مسلم: ۱۷۲/۱. واته: به لام نهوانه ی واشیاو و خه لکی ناگرن و له وی دا هه رگیز نامرن تار پزگار بین، نایشرین به خو شی، و نه م نایه ته ش: (ونادوا یامالک لیقض علینا ربک قال انکم ماتکون) ۷۷/۴۳. هه مان مانا و مه به ست دوویات ده کاته وه.

خه لکی پاک کار روزگاره:

﴿قد فتح من ربکی﴾ و ذکر اسم ربه فصلی ﴿بهراستی نهو که سه بره وه بوو خوئی پاک کرده وه له شیرک و گونا هو تاوان و ناوی په روه ردگاری خوئی هیئا، جا نویژی کرد، واته: نهوه ی له سه ری فه رز کرداوه له پینج نویژه کان ﴿بل یوترون الحیاة الدنیا﴾ له جیاتی نهوه ی ژبانی دوا روژ هه لبرژن، که چی ژبانی نه م دونیایه هه لئه بژن و پیچی نه خه ن به سه ر دوا پوژدا ﴿والآخرة خیر و ابقی﴾ له کاتیکا که ژبانی نهو لازوژ چاکترو به ده و امتره بو تان له ژبانی نه م دونیایه ﴿ان هذا لغی الصحف الاولى﴾ بهراستی نهوه ی باسکراوه له م سورته دا له نامه ناسمانیه پیشووه کانیشدا هه یه.

نوسراوده‌کە ئیبراهیم و موسا:

﴿صَحَفَ مُوسَىٰ وَمُوسَىٰ﴾ له نامه‌کانی (ئیبراهیم و موسا) سه‌لامی خویان له سه‌ریبێت له‌فه‌زل و گه‌وره‌یی ئەم سوورده‌ته‌دا یه که نیمامی (موسلیم) و خاوه‌ن (سنن) ه‌کان له (نوعمانی کوپی به‌شیر) ه‌وه ده‌لێن: پیغه‌مبه‌ر ﷺ له‌نوێژی جه‌ژنه‌کان و روژی هه‌ینییدا سوورده‌تی (الاعلی) و سوورده‌تی (الغاشیه) ی ده‌خویند. ئەگەر جه‌ژن و هه‌ینی بکه‌وتنا یه‌ته یه‌ک روژ. ئەو هه‌ر ده‌خویندن. پێشه‌وا (ئه‌حمه‌د) یش له‌خاتوونه (عایشه) وه ده‌لێت: پیغه‌مبه‌ر ﷺ له‌نوێژی (وه‌تر) دا سوورده‌تی: (الاعلی، الکافرون، الصمد) ی ده‌خویند. خاتوو عایشه ئەمه‌شی بو زیاد کرد: (معوذتین)، واته: (فه‌لق و ناس) یشی ده‌خویند.

کوتایی ته‌فسیری سوورده‌تی (ئه‌علا)

زۆرسو پاس بو‌خوا ی گه‌وره‌و دل‌وان.

*** **

۸۸ سوورده‌تی، غاشیه یه

مه‌که‌که‌ییه‌و ۲۶ نایه‌ته

به‌ناوی خوی به‌خشنده‌ی میهره‌بان

ئەم سوورده‌ته‌ باس ده‌کات:

۱- له قیامه‌ت و پله‌ دژوارو قورسه‌کانی، هاوکات له‌گه‌ل ئەو حاله‌ته‌ زۆر ناله‌بارو ناهه‌مواره‌دا به‌تایبه‌ت که تووشی مرو‌قه‌ بی‌ به‌رواکان ئەبێت. وه‌ نه‌ر خێروخو‌شیی و شادییه‌ش به‌موسلمانان ده‌بێت.

۲- به‌لگه‌ی هه‌مه‌ جو‌زه له‌سه‌ر تاک و ته‌نیا یی خوی جیهانه‌کان. هه‌ر له‌دروستکردنی جو‌ری و شترو ناسمانی پر له‌شتی سه‌یرو سه‌مه‌ره، تانه‌گاته‌ زه‌ویی و، کێوه‌کان دینیته‌وه. پاشانی‌ش سه‌رنجی مرو‌قه‌کان راده‌کێشی بو‌نه‌وه‌ی که‌ پێش نه‌وه‌ بکه‌رینه‌وه‌ لای خوا حیسانی بو‌خو‌یان بکه‌ن. وه‌ به‌م شێوه‌یه‌ ده‌ست پێده‌کات:

قیامه‌ت و حالی به‌دحالی جه‌ه‌ننه‌می:

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ هه‌ل ناله‌ حدیث (غاشیه) نایا ده‌نگ و باسی روژه‌ داپۆشه‌ره‌که‌ت، واته: قیامه‌ت پێگه‌یشتوه‌ که ته‌واوی خه‌لک داده‌پۆشی، و، که‌سیک نیه‌ له‌ نا‌ره‌حه‌تی ئەو روژه‌ ده‌رچیت ﴿وَحَدَّثَ بَعْدَ﴾ ده‌ستێه‌ له‌ روژه‌دا رووخسار گه‌لێک زه‌بوون و زه‌لیله ﴿عَامَتِ نَاصِلًا﴾ ره‌نجده‌ریکی ماندوون، چونکه‌ هه‌رچی‌یان کردووه‌ ته‌نها بو‌ ژیا‌نی دنیا بووه‌ و، خویان پشتگو‌ی خستووه‌، وانێستا هه‌ر ماندوو بوونیان بو‌ ده‌مینێته‌وه‌ ﴿تَصْنَعُ بَارَا حَامِيَةً﴾ ده‌رو‌نه‌ ناو ناگرێکی گه‌رمه‌وه ﴿تَصْنَعُ بَارَا حَامِيَةً﴾ وه‌ له‌کانی ناویکی زۆرگه‌رم و داخ و له‌کول ناویان ئەدریتێ! ﴿لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ صَرِيحٍ﴾ هه‌یج خواردنیکیشیان نیه‌ جگه‌ درکیکی وشک و تال و

تفت (که مه‌گر تنها و شتر بیخوات) ^{۶۰} **لایسمن ولا یغنی من جوع** * نه‌ویش نه‌نه‌ویه گوشتی پینگرن و قه‌ل‌ویان بکا. نه‌نه‌ویه‌شه برس‌یه‌تیان لا بباو پیی بژین. به‌پیچه‌وانه‌وه‌ی خوراکی دونیاوه.
حالی قه‌شه‌نگ و ناوازی به‌ه‌شتییه‌کان:

^{۶۱} **وجوه یومئذ ناعمة** * وه چهند روخسارو دهم و چاوکی روو خوش و گه‌شاهمن ^{۶۲} **لسعیاها راضیه** * رازین به‌پاداشی هه‌ول و کوششه‌که‌یان ^{۶۳} **فی جنة عالیة** * له‌ناو به‌ه‌شتینکی به‌رزو بلندان ^{۶۴} **لا تسمع فیها لا غیة** * هیچ قسه‌و وته‌یه‌کی هیچ و پوچ و بی‌مانای تیا نابیسن. وه‌ک ده‌فرموی: (لا یسمعون فیها لغوا ولا تأثیما الا قیلا سلاما سلاما) ۵۶-۲۵-۲۶. ^{۶۵} **فیها عین جاریة** * به‌دائیم سه‌رچاوه‌ی ره‌وانی تیدایه. له‌چهند لایه‌که‌وه‌ی شای خوشقوت دیت و ده‌چیت. پیغه‌مبه‌ر ^{۶۶} ده‌فرموی: ((انهار الجنة تفجر من تحت تلال او من تحت جبال-السدك)) ابن حبان: ۲۶۲۲ (موارد الظمان). واته: رووباره‌کانی به‌ه‌شت له‌ژیر چهند کیوو ته‌پولکه‌یه‌کی میسکه‌وه هه‌لده‌قولین ^{۶۷} **فیها سرر مرفوعة** * هه‌وره‌ها چریاو سیستهم و چهند ته‌ختینکی به‌رزو به‌نرخ‌ی اییه‌و کورسی له‌هه‌موو لایه‌که‌وه‌ به‌ده‌وری کانیاوه‌که‌دا ریزکراوه و (حور العین)‌ی له‌سه‌ر دانیش‌تووه ^{۶۸} **واکواب موضوعة** * و له‌برده‌میاندا په‌رداخ‌ی جوان و نه‌خشین دانراوه ^{۶۹} **ونمارق مصفوفة** * و پاله‌ی پشتی جوان و پاراوه‌ی تیا به‌ه‌ شیه‌یه‌کی جوان و په‌سه‌ند ریز کراون ^{۷۰} **وزرابی مبثوثة** * وه‌ قالی و رایه‌خی ره‌نگاوه‌نگی تیا راخراوه.

بۆ رانا‌میننه و شترو عه‌رز و چیاکان؟

^{۷۱} **افلا ينظرون إلى الإبل كيف خلقت** * نایا بی باوه‌ره‌کان به‌وردی ته‌ماشای و شتر ناکهن. چۆن دروستکراوه‌ی و شتر چنده‌ گیانله‌به‌ریکی گه‌وره‌و سه‌رسوپه‌نه‌ره. خواردن‌ینکی ساده‌ی هه‌یه. دپکی و شتر خوار نه‌خوات. ده‌توانی چهند روژی ئاو نه‌خواته‌وه. له‌گه‌ل نه‌وه‌یشدا مندالیک ده‌توانیت یخی بدات و باری بکات و.. هتد ^{۷۲} **و إلى السماء كيف رفعت** * و بۆ ناسمان ناپوانن چۆن به‌رز کراوه‌ته‌وه. له‌ سووره‌تی (۵۰-۶) ده‌فرموی: (افلم ينظروا إلى السماء فوقهم كيف بنيناها وزيناها وما لها من فروج؟) ^{۷۳} **و إلى الجبال كيف نصبت** * و بۆشاخه‌کان ناپوانن چۆن داکوتراون و له‌ناخی زه‌ویی توند کراون؟ ^{۷۴} **و إلى الأرض كيف سطحت** * و ته‌ماشای ده‌شته‌کانی زه‌ویی ناکهن. چۆن ته‌ختکراوه‌و راخراوه‌ی جا خوایه‌کی به‌ده‌سه‌لاتی ئاوا بتوانی نه‌وه‌موو شتانه‌ی دروست بکا ناتوانی چی بویت دروستی بکات له‌ به‌ه‌شتدا؟ واته: بی شک نه‌توانی.

پیغه‌مبه‌ر ^{۷۵} هه‌ر راگه‌یان‌دن‌ی له‌سه‌ره:

^{۷۶} **فذكر إنما أنت مذكر** * ئینجا تۆیش ئه‌ی موچه‌مه‌دا! ^{۷۷} نامۆزگارییان بکه و ئهم شتانه‌یان بخه‌ره‌وه‌ی یاد. ئیتر گویت ئی نه‌بیت. نه‌بیسن. یان نابیسن چونکه‌ تۆ له‌م کاته‌دا هه‌ر نامۆزگاریکه‌ریکی بۆیان ^{۷۸} **لست عليهم بمسيطر** * هیچ ده‌سه‌لاتیکت نیه‌ به‌سه‌ریان‌ا تا بتوانی به‌زۆر به‌روایان پی‌ بینیت. یان کوش‌تاریان له‌گه‌ل بکه‌یت ^{۷۹} **إلا من تولی وکفر** * به‌لام نه‌وه‌ی که‌ پشت هه‌لده‌کاو کافر ده‌بی ^{۸۰} **فیعذب الله العذاب الأكبر** * خوا به‌سزایه‌کی هه‌ره‌ گه‌وره‌سزای ده‌دات ^{۸۱} **إن إلینا إیابهم** * به‌راستی گه‌رانه‌وه‌یان بۆلای ئیمه‌یه ^{۸۲} **ثم إن علینا حسابهم** * له‌وه‌و دوایش به‌راستی حیساب و لپرسینه‌وه‌شیان هه‌ر له‌سه‌ر خۆمانه‌ که‌س فریایان ناکه‌وی و. ناتوانی له‌سزای سه‌خت بزرگاریان بکات.

کو‌تایی ته‌فسیری سووره‌تی (غاشیه)..

زۆر سوپاس بۆ خ‌وای زانا.

۸۹- سوورەتى (قە ۸۹)

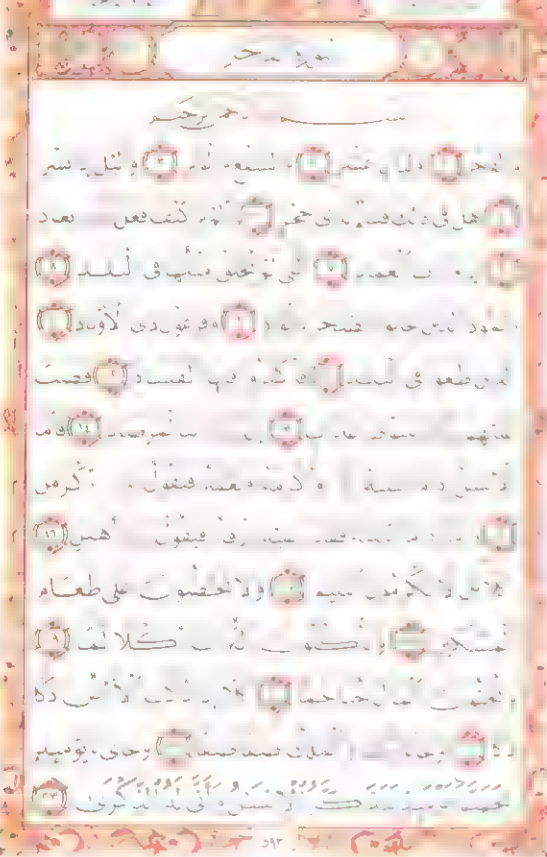
مەككە يېتەكچىسى (۲۰) نايەتە

بەناۋى خۋاى بەخشنەدى مېھرىبان

ئەم سوورەتە باسى سى شتى سەرەكى ئەكات:

يەكەم. داستانى ھەندى لەو گەلانەى پىروايان بە پەيامبەرەكانيان نەھىنا وبەدرويان خىستەنەو. ەك گەلى (عاد، سەمود، فیرەون)، و ئەنجامى بى پىروايان.

دووم. ياساى خۋاى كار جوانە كەدەبى گەلى جار. نادەمى بە چەند جۈرىك تاقى بكاتەو. بە خىرو بىر، شەپو نەھامەت، دەولەمەندى و، ھەژارى، ھاوپى لەگەل باسكردنى سىروشتى مەۋقدا لەزىادە رەوىيەكردندا بۇمال و داراى.

سینەم: ھاتنى پۇژىدواى و بوونى ئادەمى بە دوو بەشەو لەپۇژەدا، بەختیارو بى بەخت، دەرەنجامیان و نامادەبوونى دۇرەخ و، بىرکەرنەو ەى ئادەمى و پەشیمان بوونەو. **بسم الله الرحمن الرحيم والفجر** سۆيىند بە سپىدەى بەيانى رۇژى جەژنى قوربان **ولبال عشر** ە بە دەشەو پىرۇژەكەى سەرەتای مانگى **حەج، پىنەمبەر** دەربارەى فەزىلەت و گەرەبى ئەو دەشەو رۇژەى سەرەتای مانگى زىلحىجە بە دەفەرمۇ: ((ما من أيام العمل الصالح أحب إلى الله فيهن من هذه الأيام. قالوا ولا الجهاد في سبيل الله قال ولا الجهاد في سبيل الله، إلا رجلا خرج بنفسه وماله ثم لم يرجع من ذلك بشئ))، فتح البارى ۲/ ۵۳۰ **والسفر والنور** ە وبە تاق وجوتى ھەموو شتى، يان سۆيىند بەخودى خۋاى گەرەو بەتەواوى گيانداران، يان سۆيىند بەپۇژى جەژن و پۇژى ەرفە **والليل اذا يسر** ە ە بە شەوكتى بەرەو رۇژ بوونەو دەرۋا تىدەپەرى كەبەرەستى نەوەش مال وگۇرگىيەكى سەرسەر ھىنەرە، چونكە سۇرپانە ەى زەوى ەبىردىنىت **هس في ذلك قسم لذي حجر** ، نایا نالەوانەدا سۆيىندىكى كافى نىە بۇ خاوەن ناوەزىك، واتە ھەر كەسەك خۇى بە ژىر بزانى دەبى بىرىك لەوشتانە بكاتەو، پىروا بە پەرەردگارىى خۇى بىنى، جاسۆيىند بەمانە ھەموو بى پىروايان بەتەندى سزا ئەدرىن.

نەمانە ياخىيى بوون و، خوايش بەر قەمچى غەزەبى خۇى دان:

الذ تر كف فعل ربك بعاد ، نایا نە تەدیت نەى موحەممەد ، كە پەرەردگارى تۇچۇنى كرد بەگەلى عاد كە (ھود) ى بو رەوانە كردبوون **ارءات العماد** ، نىرەم، باپىردى عادى يەكەم، خاوەن پاىەى بەرزو خانوو كوشكى ستووندار **التي لم يخلق مشها في الملاد** ، نەقەومەى وىنەى دروست نەكرابو لە سەر زەوى وشاراندا

لہ هیئو دہسیلات ، کہچی لہگہل ئوہیشدا کاتی کہسہریچییان کرد لہناومان بردن و، هیچیشیان پی نہکرا۔ جاکہوابوو ئی قورہیش ئیوہیش ہوشیاربن! ﴿وَشُمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ﴾ وگہلی سہمود (نومہتی صالح) یشت نہ بینی کہ لہنیوشیوو دۆلہکاندا تاشہ ہردیان دہبری و خانوویان پیدروست دہکرد۔ نازانیت کاتی سہریچییان کرد چیمان پیگردن؟ ﴿وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَارِ﴾ وہ فیرعہونی خاوہن سوپای زؤرت نہدی؟ چ کۆشک و بینایہکی وک میخ دا کوتی بہ زہوید ہہبو ﴿الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ﴾ ئوانہی کہ لہولاتی خویندا یاخی بوبوون و خہلکیان چہوساندہوہ ﴿فَاكْثُرُوا فِيهَا الْفُسَادَ﴾ خراپہو ستہمی زؤریان تیا کرد، چہوساندہوہی گہل و خواردنی بہروبوومی ولاتیان بہ لیشاو ﴿فَصَبَّ عَلَيْهِمُ رِبْكَ سَوْطَ عَذَابٍ﴾ ئینجا دوی ماوہیک پەروردگاری تو بہ قامچی سزای دان و، سزای کرد بہسہریاندا، واتہ: بۆہموو گہلکیان وک شیایوی خوی سزای ناردہسہریان ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمُرْصَادِ﴾ چونکہ بیگومان پەروردگاری تۆہمیشہ لہ کہمیندایہ بۆیان، ہرہدم نامادہیہ تۆلہیان لی بسینی وچای لییانہوہیہ۔

دارایی و نہدارایی تاقیکردنہوی خوان:

﴿فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ﴾ بہلام مروقی کافر و خوا نہناس (وہ عوتبہ، ئومہییہ، ئوبہی) و نمونہی ئوان کاتی کہ پەروردگاری تاقی کردہوہ بہ پیدانی مال و دارایی ﴿فَاكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ﴾ جاریزی لیناو سہروہ و سامانی پیبہخشی و نعیمہت و بہرہی بہسہردا رشت تا دہرکہوی: سیلہ یہ، یان سوپاسگوزار ﴿فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ﴾ جا بہ بایببوونیکہوہ دلئیت: پەروردگارم ریژی لیناوم لہ بہرئوہی شایہنی ئو بہہرہیم بۆیہ پینداوم ﴿وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ﴾ بہلام کاتیکیش تاقی کردہوہ بہ تہنگانہ جاریزی لیگرتہوہ ﴿فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ﴾ جا بہناگاہیہکہوہ دلئیت: پەروردگارم سووکاہیہتی پیکردوم! چونکہ "وادہزانی ریژی مروؤ بہ سامانہوہیہ ﴿كَلَّا﴾ نہخیر هیچی وانیہ، چونکہ خوا مال و سامان بہہموو کہسی دہدات، چاک و خراپ، یان لییانہگریتہوہ ﴿بَلْ لَا تَكْرُمُونَ الْيَتِيمَ﴾ بہلکو ئیوہ لہگہل ئو ہموو بیرہ چہوتانہتان وئو ہموو دہسہلاتہی ہتانہ ریژی ہتیو ناگرن ﴿وَلَا تَحَاضُونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمَسْكِينِ﴾ و یہکتریش لہسہراندانی بی نہواو ہزاران ہلنانین ﴿وَتَاْكُلُونَ التَّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا﴾ و ہجگہ لہوہیش میرات - بہشہریعی و ناشہریعی - کۆ دہکہنہوہ دہیخون! ﴿وَتَحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا﴾ وہ دارایشتان خوش دہوی بہ خوشویستنیکی زؤر، بہجوری نابرووی خوتانی لہسہر دادہنن" ﴿كَلَّا﴾ دہست ہلگرن لہو کارانہ ﴿إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا﴾ کاتی زہوی ہہژنرا بہ ہہژان دوی ہہژان ، و ہپارہ پارہکرا و، شاخہکان یہکسان بوون و قیامت پیش ہات ﴿وَجَاءَ رَبُّكَ﴾ وہ لہو رۆژہدا پەروردگارت ہات بہہاتنیک شیایوی خوی بیت، دوی ئوہ تکاو شہفاعہتی لادہکہن و خواش مؤلہتی پیغہمبہرؑ دہدات بۆ شہفاعت، کہ (مقام المحمود) ہ۔

(شہنقیتی) ئہلی: مہسہلہی ہاتنی خوی گہورہ یہکیکہ لہنایہتہکانی صیفات، وہ ہہروہا ہاتن ودابہزین (النزل والإتيان) کہ لہنایہتی (۲۶۰/بہقرہ) دا ہاتوہ وک: (هل ينظرون إلا أن يأتيهم الله في ظلل من الغمام والملائكة وقضى الأمر وإلى الله ترجع الأمور)، بہزہقی ہاتنی پەروردگار دہسہلمینی و دہشلئت: ہموو ئمانہ و سیفہتی (ئیسٹیوا/ الإستواء)، چونیکہن، جا لہسہروی ہموویانہوہ نووسیویہتی (إن جميع الصفات من باب واحد، أي أنها ثابتة لله تعالى على مبدأ: (ليس كمثله شيء..)) علی غیر مثال للمخلوق، فثبت استواء يليق بجلاله علی غیر مثال للمخلوق، وكذلك هنا كما ثبت الإستواء، ثبت المجيء، وكما ثبت المجيء، ثبت النزول، والكل من باب

(لیس کمثله شیء) ای علی ماقاله الشافعی: حیث یقول: نحن کلفنا بالإیمان، فعلینا ان نؤمن بصفات الله علی مایلیق بالله علی مراد الله. ولس علینا ان نکیف، ان کیف ممنوع علی الله سبحانه. بویه (بهنده) ش پیتم رهوا نیه بی به لکه له راسته ماناکه ی خوی لایدهم و (تهویل) ی بکه م ﴿والمک ص صفا﴾ وه فریشته کانیش له گه لی ریز ریز. وه هاتنی خوا بو بریاردان و داوهریه له نیوان بنده کاند. وه نه مهش دوا ی شهوی که خه لکی داوا ده کن له پیغه مبر تکایان بو بکات له لای خوا.

دوزه خ هاته پیش مروء وه بیر دی:

﴿وَجی یومر بجهنم﴾ وه لهو روزه دا دوزه خ دهیتریته روو بوگومرایان، پیغه مبر ﴿ده فرموی﴾: یوتی بجهنم یومئذ لها سبعون الف زمام مع کل زمام سبعون الف ملک یجرونها، مسلم: ۴، ۲۱۸۴. واته: شهو روزه دوزه خ دینن و حفتا هزار رشمه ی هیه، له گه ل هر رشمه یه کا حفتا هزار فریشته رایده کیشن ﴿یومئذ یتذکر الانس﴾ لهو روزه قورسه دا ناده می هرچی کردیت بیرى نه که ویتوه و په شیما ده بی له سر خراپه کانی و په ند ده گری ﴿وانی له الکرى﴾ وه له کو ی په ندو ناموژگاری که لکی ده بی بوی لهو روزه دا ﴿یقول یالیتنی﴾ به نیش و خه فته تیکه وه ده لیت: خوژگه من ﴿قدمت لحياتی﴾ بو نه م ژبانی پاشه پوژم شتیکم پیش خستبا له دنیا دا ﴿فیومئذ لا یعذب عاابه احد﴾ نینجا لهو روزه دا سزایک ده دات، هیچ که سینک ناتوانی سزای وابدات! ﴿ولا یونق وثاقه احد﴾ و هیچ که سینک ناتوانی پیوه ند بکات وه ک پیوه ندی خوا ﴿یا یتها النفس المطمئنة﴾ وه له سه ره مهرگدا به نه فسی نیماندار ده و تریت: نه ی گیان و روهی! نارامبه به یادو زیکری خوا ﴿ارجعی الی ربک راضیه مرضیه﴾ بگه پیوه بو لای په روه ردگارت، ناوا که رازیکردبوویت به پاداشتی خوی و لیت رازی بووه به هو ی شهوی پیشی خوتت خستوه له کرده وه ی چاک ﴿فارحنی فی عبادى﴾ ده بچوره ناو گیانی بنده صالحه کانه وه ﴿وانحس حسی﴾ و بچوره به هه شته رازاوه که مه وه که ناماده م کردوه بوت، جا که نه م نایه ته هات (نه بویه کری صدیق) دانیشتبوو وتی: ماشاء الله چه نده جوانه! پیغه مبر ﴿ده فرموی﴾: دلنیا به نه مه به توش ده گوتریت. الدر المنثور: ۵۱۳/۸.

کو تایى ته فسیرى (فهجر).

*** **

۹۰- سوورده تی به له ده

مه که بیه و (۲۰) نایه ته

به ناوی خوا ی به خشنده ی میهر بان

مه به سستی نه م سوورده ته هه مان مه به سستی سوورده ته مه که بیه کانی تره وه کوو: چه سپانندی بیروباوه رو نیمان به یه کخواپه رستی. به روژی پاداش و توله، نه وه ته بو یه که مجار سویند ده خوات به شاری مه که که نیشته گای په یامبهره ﴿پاشان باسی هندی له بی باوه ره سرکه شه کان ده کات که ململانی حقیقه ت و راستی یان ده کرد، باسیکی کورتی قیامه تیش دیت له گه ل شه باره سه خت و قورس و نالوزانه یدا، کو تاییشی دیت به وه که جیاوازیه کی زور هیه له نیوان پاداشی موسلمانان و، توله ی بی باوه ره کاند، وه هر گیز چونیه ک و یه کسان نین به م شینوه یه ش ده ست پیده کات: ﴿بسم الله الرحمن الرحیم﴾ لا قسم بهذا البله ﴿سویند به م شاره (پیروزه ی مه که) یه که به راستی شاریکی به رزو به نرخه، کابه ی شریف و روگه ی موسلمانانی تیدایه، (قورتوبی) نه لی:

هه نډی ده لښ: بیژهی (لا) له (لا اقسام) دا (صلة) یه، واته زیاده یو بۆ ته ئکیدو دوو پاتکردنه وهی سوینده که یه. شیاوی باسیشه له سه ره تایی هه ر وشو سوره تیکه وه ره وایه بیی، چونکه قورغان هه نډیکی په یوه سته به هه نډیکی تریه وه، جا که وایو هه مووی یه که حوکمی هه یه، بۆیه واهه بیی له سووره تیکدا شتی باس ده کری که چی وه لاهه که ی له سووره تیکي تردا دیت، وه: (وقالوا یا ایها الذی نزل علیه الذکر انک لمجنون) ۶۱۵. وه لاهه نه مه له سووره تی (القلم) دا هاتوه: (ما انت بنعمة ربک بمجنون) جا که وایو مانای (لا اقسام) بهم شتیه ده بی: به دلنیا یی که وه سویند شه خوم. نه مه رای (ثین عه باس و ثین جوبه یرو نه بو عوبه یده یه)، وه هه روه ها نموونه ی نه مه له شیعره عه ره بیه کانی شدا زور هاتوه وه که ده لی:

تذکرت لیلی فاعترتني صباۃ * فکاد صميم القلب لا يتقطع
﴿**وانت حل بهذا البلد**﴾ نهو شاره ی که تو نیشته جیی
تییدا، واته: به بوونی تو له وی، مه که که شه ره فمه ندرته
ووالد وما ولد وه به هه موو باوک و زوله یه که ده دیته دی،
وه که ثین جهریر و توو یه تی.

مروءه به خه م و ناره حه تی به ده ها توه:

﴿**لقد خلقنا الإنسان فی کبد**﴾ سویند به وانه،
به حه قیقه ت نیمه ناده میمان له جوړه ها ره نج و ئازاردا
دروست کردوه، هه ر له و کاته وه که گیان ده کری به به ریا تا
نه مرئ هه ر له ناره حه تی و ره نج دایه، که وایو تو ش نارامت
بیی له سه ر گری و قورته کانی ژیان له ریگه ی ده عوه و
بانگه وازه که تدا ﴿**یحسب ان لن یقدر علیه احد**﴾ نایا نهو
نیسانه پیی وایه که هه یچ که سینک ده ستی ناروا به سه ریا
بۆیه واکولی و ململانی پی زیندوو بوونه وه ده کات و
یقول اهلکت ما لا لدا نهو نیسانه به شانازی یه وه ده لیت:
من سامانیکی زورم له دوژمنایه تی موچه ممه ددا
به ختکرد...! گویا له ناو قوره ی شدا شانازی به و کار سه ر

سُورَةُ الْبَلَدِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
۱. يَوْمَئِذٍ يَلْتَمِسُ فَدَمْجًا لَّيَّانٍ ۖ ۲. فَيَمْيِدُ لِأَعْدَابِهِ ۖ أَحَدٌ ۚ ۳. وَلَا يُؤْنَسُ وَفَاقُهُ ۖ أَحَدٌ ۚ ۴. يَتَّبِعُهُ النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ۖ ۵. أَرْجُو ۖ ۶. إِلَىٰ مَرْصِئَةٍ مَّرْصِيَةٍ ۖ ۷. وَأَدْخُلِي فِي عَمَدِي ۖ ۸. وَأَدْخُلِي حَتَّىٰ ۙ ۹. سُوْرَةُ الْبَلَدِ
۱۰. لَا أَقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ ۖ ۱۱. وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ ۖ ۱۲. وَوَالِدٍ وَمَوْلَىٰ ۖ ۱۳. الَّذِي خَلَقَ الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيْمٍ ۖ ۱۴. أَنْ يُحْسِبَ أَنَّ لَن يَفْقِرَ عَلَيْهِ ۖ ۱۵. أَحَدٌ ۚ ۱۶. يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَا لَا بَلَدَ ۖ ۱۷. أَنْ يُحْسِبَ أَنَّ لَن يَرُدَّ أَحَدٌ ۚ ۱۸. أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ ۖ ۱۹. وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ۖ ۲۰. وَهَدَيْنَاهُ ۖ ۲۱. تُجَيْنِ ۖ ۲۲. فَلَا فَحْمَ الْعَقَبَةِ ۖ ۲۳. وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ ۖ ۲۴. فَكَّرْهُ ۖ ۲۵. وَأَوَّلِعْ فِي يَوْمِ ذِي مَسْعَىٰ ۖ ۲۶. يَتِمَّادًا مَّقْرَبَةٍ ۖ ۲۷. وَمُسْكِينًا مِّمَّنْ ۖ ۲۸. ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ ۖ ۲۹. مَوَّاهٍ وَتَوَّاهٍ ۖ ۳۰. وَاضْمِرُوا وَأَنْ لَّمْ يَرْضَ ۖ ۳۱. أُولَٰئِكَ ضَلُّوا سَبِيلَهُ ۖ ۳۲. وَلَٰكِن ۖ ۳۳. كَفَرُوا بِسَآئِهِ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ۖ ۳۴. عَنْهُمْ مَخَصَرَةٌ ۖ ۳۵. مَقْصُودَةٌ ۖ ۳۶. سُوْرَةُ الْبَلَدِ

شیتانه یه یه که کات ﴿**یحسب ان له یره احد**﴾ بۆچی واده لیت؟! نایا پیی وایه که هه یچ که سینک چاوی لینه بووه و
نه بیینیوه؟! نهی بۆ نازانی خوا ناگاداریه تی و توله ی لیذه سینئ ﴿**الم نجعل له عینین**﴾ نایا دوو چاومان پیی
نداده، تا پییان بیینی...؟! ﴿**ولسانا وشفَتین**﴾ هه روه ها زمانیک و دوو لیومان پیینه به خشیوه؟!
مروءه ده توانی خیرو شه ر لیک بکاته وه:

﴿**وهديناه السبيل**﴾ وه نایا بۆ هه ر دوو ریگا که (چاک و خراپ) ریتموونیمان نه کرد...! وه که نه فهرموی: (إنا
هديناه السبيل إما شاكرا وإما كفورا) ۲۷۶. جانیتر له مهر نه م چاكانه وه بۆچی نه وه نده سپله یه. ﴿**فلا اقتحم**
العقبه﴾ خو له هه ورازو سه ختی نه داده، واته: نه ی توانی به سه ر شه کو سپ و سه ختانه دا زال بیی و "له باتی نه وه ی
سامان له دوژمنایه تی په یامبه ردا ﴿**بهخت بکات**﴾ به و ماله یه به نده یه که بکری و، ئازادی بکا" ﴿**وما ادرك ما**

العقبه * وه تۆ چورائیت ریځای هه وراز چیه ^{۱۹} **فک رقبة** * ئازادکردنی گهردنی کۆیلویه که له سهبر نازادکردنی بوندهدا پیغه مبهه ^{۲۰} **فهرموویه تی** هه رکه سی گهردنی بونده یه نازاد بکات. نهوا خوای گه وره له بهرامبهه هه نه نامیکه نهو بوندهوه. نه نامیکه نه میش نازاد دهکا له ناگر. تا دهگاته دهست بدهست. پی به پی. عه ورت به عه ورت. جارعه لی کوری حوسهین ^{۲۱} **وتی**: نهی سه عید جا تۆ به گویی خوتت له (نه بی هورهیره) وه نه مهت بیست ^{۲۲} **وتی**: به لی: نه و جا نه ویش غولامیکه هه بوو له پری خوا نازادی کرد بوخاری. فتح: ۵: ۱۷۴. موسلیم: ۱۱۴۷ ^{۲۳} **و اطعام فی یوم ذی مسغنه** * یاخود خوراک به خشینه له روژیکه برسیتییدا ^{۲۴} **یتیمان** ^{۲۵} **مقربه** * به هه تیویکی خزم. چاکه له گه ل خزمی نزدیکدا زور کاریکه پیروبو به رزه. وهک نه مه فهرمووده ^{۲۶} **والصدقة علی المسکین صدقة**. **و علی ذی الرحم اثنتان صدقة و صله**. یارمه تی و ده سگریو کردنی که سیکه هه ژارو بی نهوا به یهک خیرو سه دهقه دانهری. به لام هاوکاری و یارمه تی دانی خزم دوو جار خیره. له لایه که وه هه مه سه دهقه یه. له لایه که تره وه مافی خزمایه تیت جینه جی کردوه. خرجه احمد: ۴: ۲۱۴. ده ربیره ی به زه ییش نه مه فهرمووده ها تووه ^{۲۷} **والراحمون یرحمهم الرحمن**. **یرحموا من فی الارض یرحمکم من فی السماء**. واته: هه میشه به به زه یی بن له پرووی زه وییدا نهی خاوهن روحمان نه و جا خوای (رحمان) ییش رحم و میهره بانیتان له گه ل دهکات. نه بو داود: ۵: ۲۳۱. یان نه مه فهرمووده یه. ^{۲۸} **(من لم یرحم صغیرنا و یعرف حق کبیرنا فلیس منا)**. واته نه و که سه ی وا له گه ل بچووک و کهم ته مه نانی نیمه دا رحم نا کاو. قایه ل به پله و هق و مافی (گه وره) کانمان نابن نه وه له نیمه نین. نه بو داود: ۵: ۲۳۲ ^{۲۹} **و مسکین نامرتة** * یا به که سیکه که و ته کار و خاک نیشین که له هه ژارییدا په کی که و تووه و کونوفت بووه. که و ابوو ده بی هه ولئی جیدی بدریت بۆ بنه بر کردنی بونده و کۆیله کان. وه له گه ل خه لکانی کهم ژیانیشدا هه ردهم دهس به کارو به به زه یی بین ^{۳۰} **ثم کان من الدین اموا** * له پاشا نه وه ی نهو باره سه خته ی هه ل گرت. واته: به نده ی نازاد کردو. نانی به هه ژاردا له و که سانهش بوو نیمانیان هی نابوو ^{۳۱} **و تواصوا بالصبر** * وه وه صیه تیان بۆ یه کتر ده کرد به صه برو خوراگرتن له سه ر بروا خوا په رستی ^{۳۲} **و تواصوا بالمرحمة** * وه وه صیه تیانشان بۆ یه کتر ده کرد به به زه یی و میهره بانی له نیوان خو یا ن و خه لکیدا ^{۳۳} **اولئک اصحاب الدین** * ئانه وانه که نهو سیفه ته جوانانه یان تیدایه یارانی لای راستن. واته: به خته و ره به هه شتین و خوا لیان رازیه ^{۳۴} **والدین کفروا بابسا** * وه نهو که سانهش که کافر بوون به نایه ته کانمان ^{۳۵} **هم اصحاب المشنمة** * ئا نه وانه یارانی لای چه پن. واته: به د فه رو دۆزه خین. نه گبهت و سه رلیشیواون. خه شمی خوا یان له سه ره و نامه ی کرده و هکانیان به ده سستی چه پیانه وه نه دری ^{۳۶} **علیه نار مؤصدة** * سه ره رای نه وهش ده رگای ناگریکی گه وریان له سه داخراوه. واته: نه هه وای لی دهرده چیت. وه نه دینه ژوروی سا خوای گه وره به میهره بانی خوی له و ناگره پزگارمان بکا. بمانباته نیو ریزی یارانی لای راسته وه.

کۆتایی ته فسیری سوورته ی (به له د).

له گه ل سوپاسدا بۆ خوای میهره بان.

*** **

۹۱- سورہتی (شہ مس لہ)

مہککہ بیہو (۱۵) نایہ تہ

بہ ناوی خوی بہ خشنده میہ رہبان

نہم سورہ تہ گرنگی و بایہ خ بہ دووشتی زور گرنگ دہدات:

یہ کہم: نہفس و دہرونی نادمی، چونکہ خوی کارزان بہ جورئ بہ دیہیناوه توانای وەرگرتنی خیرو شہر، رینومایی و گومرایی ہہیہ، دہتوانئ صالح بیت، دہشتوانی لاسارو لاپئ بیت.

دوہم: سہرکیشی و یاخیوونی گہلہکھی (سہموود) نومه تہکھی صالح پیغہ مہر. جالہ سہرہ تاوہ خوی

گہورہ سویند بہ حہوت شت دہخوات: بہ خورو

روناکیہکھی، بہ مہیث و بہ روژ، نہودمہ کہ خور دہردہ خا،

وہ بہ شہو نہو حہلہ کہ خور دائہ پوشتی، وہ بہ عاسمان و،

خوا خوی کہ دروستیکردوہ، وہ بہ زہویی، کہ بوژیانی

نادہمی راخراوہ، بہ روح و نہفس، کہ خوی گہورہ صیفات

تیروتہوای پی بہ خشپوہ... سویند بہوشتانہ دہخوا کہ:

نہگہر نادمی لہ خوا بترسیٹ نہوا سہرہرازو بہ اختیار

دہبیت، ہر کاتیکیش یاخی بسو، نہوا بہدبہخت و

شہرمہزار دہبیت، نہوجا داستانی گہلہکھی (سہموود) یش

باس دہکات کہچون چون بہگژ پھیامہرہکھیاندا و،

یاخییبوون و، وشرہکھیان پهلکردو کوشت، و چون

دہرہنجامیش خوا کردنی بہ پندی زہمانہو لہ ناوی بردن و،

لہکھی سیش نہترسا. جا کہو ابوونئوہش نہی مہردم! وامہ بن،

نہگینہ وک نہوان دوچار دہبن.

سہموود پیغہ مہرہکھی بہ درو دہخاتہو تیا دہچی:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم * والشمس وضحاها﴾

سویند بہ خورو، بہ تیشک و روناکیہکھی لہ سہرہتای

روژہوہ، کہ تاریکی لہت دہکاو بوونہوہر درہخشان دہبی: ﴿والقمر اذا تلاها﴾ و سویند بہ مانگیش کاتی بہ شوین

خوردای و دنیا پروناک دہکاتہوہ ﴿والنهار اذا جلاها﴾ و سویند بہ روژ، کاتی قورسی خوری تیا دہردہخاو دنیا

نہدروشتیہوہ ﴿والليل اذا يغشاها﴾ و سویند بہ شویش، کاتی بہ تاریکیہکھی خور دادمہ پوشتی، کہ بہ راستیی نہو

کاتانہ کاتی ورد بوونہوہیہ لہدہسہ لاتی خوا ﴿والسما وما بناها﴾ و سویند بہ ناسمان و بہو زاتہش کہ زور

بہوردیی و بہ قاییمی عاسمانی دروستکردوہ، وکو دہفہرموی: (والسما بنیناها باید وانا لموسعون) ﴿والارض

وما طحاها﴾ و سویند بہ زہویی و، بہو زاتہش کہ بہدہسہ لاتی خوی نہوی بہ شیوہی ہیلکھی بہ دیہیناوہو

رایخستوہ ﴿ونفس وما سواها﴾ و سویند بہ نہفس و دہرونی مرو، بہو زاتہی دروستیکردوہ بہ ریک و پیک

﴿فالهما فجورها وتقواها﴾ نینجا نیلہامی بہدکاری و پاریزکاری بو کرد، واتہ: خیرو شہری بو روونکردوہ.

للمن القرآن سورة التين

بسم الله الرحمن الرحيم

والتين وثجها ١ والقمر اذا دلها ٢ والنهار اذا جلاها ٣

والليل اذا يغشاها ٤ والسماء وما بناها ٥ والارض وما طحاها ٦

ونفيس وما سوانها ٧ فالهما فجورها وتقواها ٨ قد

افلح من ركنها ٩ وقد خاب من دسها ١٠ كذبت ثمود

بطغونها ١١ اذ انبعث اشقيها ١٢ فقال لهم رسول الله

ناقة ١٣ وسوقينها ١٤ فكذبوه فعمروها فقدم

عليهم ١٥ يذنبهم فسونها ١٦ ولا تحاف عقباها ١٧

سورة التين

بسم الله الرحمن الرحيم

والليل اذا ينشئ ١ والنهار اذا انحل ٢ وما خلق الذكر والانس ٣

ان سعيكم لنتق ٤ فاما من عطي والفق ٥ وصدق بالحق ٦

فسيبدره اليسرى ٧ واما من بخل واستغنى ٨ وكذب بالحق ٩

فسيبدره اليسرى ١٠ وما يعنى عنه ما له اذ اتردى ١١ ان علينا

للهدى ١٢ وان لنا الآخرة والاولى ١٣ فاذرتكم بارا تظن ١٤

و نه‌شانیدا چی چاکه بیکاو چی خراپه نه‌یکاو خوی لینیاریزی. خوا سویندی خوارد بهو حهوت شته بو ئه‌وه‌ی گه‌وره‌ی خوی له‌وانه‌دا ببینرته‌وه. له‌ولایشه‌وه هه‌رکامیکیان حسیب بکه‌ی پره‌ له‌خیرو چاکه. (ئین عه‌باس) ده‌لیت: پیغه‌مبه‌ر ﷺ هه‌میشه که ده‌گه‌یشه‌ته نه‌م نایه‌ته‌ی: (ونفس وما سواها فألهمها فجورها وتقواها)، هه‌لویسته‌یه‌کی ده‌کردو ئه‌یفه‌رمو: ((اللهم آت نفسي تقواها. أنت وليها ومولاها. وخير من زكاها)) ته‌به‌رانی: ۱۱ ۱۰۶ ئیمامی (ئه‌حمه‌د) یش له‌مه‌ دریزتر ریوایه‌تی کردووه: ۴: ۳۷۱. **قد فلیح من رکاه** سویند به‌وانه هه‌موو بی‌شک رزگاری بوو نه‌وه‌که‌سه‌ی که نه‌فسی خوی له‌هه‌رچی کاری به‌دوو فسه‌ده‌ پاک و پوخته‌ی کرده‌وه **وقد حاب من نسها** و به‌راستی ئه‌و که‌سه‌ش که نه‌فسی خوی به‌گوناح و تاوان ئالوده‌ کرد، ئافومیدو ناموردا بوو.

پاشه‌روژی گه‌لی شه‌ود:

کرت تموب بطعواها سه‌مودی ئومه‌ته‌ی صالح په‌یامبه‌ر سزای (طه‌غوا) یان به‌درو زانی **إذ انبعث الشقاها** ئه‌و ده‌مه‌ که به‌په‌له‌ نه‌گه‌به‌ترینیان (قه‌داری کوپی سالیف) هه‌ستایه‌ سه‌رپی بو‌ کوشتنی وشتره‌که **فلن لهم رسول الله الله وسقياها** نینجا په‌یامبه‌ره‌که‌ی خوا (صالح) پیگوتن: خوتان له‌ ئه‌زه‌تدانی وشتره‌که‌ی خواو. ناو خوارد نه‌وه‌که‌ی بیاریزن. ده‌ست مه‌هیننه‌ ری. له‌سه‌ره‌ ئاوی خۆیدا. به‌لی. سه‌مود تیره‌یه‌که‌بوون له‌ عه‌ره‌ب. خوا په‌یامبه‌ریکی به‌ناوی (صالح) هه‌و بو‌ ناردن. جا له‌سه‌ر داوای خویان، خوا وشتریکی کرده‌ موعجیزه‌ بو‌یان و پیاو و ترا: واز له‌ وشتره‌ بینن بابو‌خوی به‌وه‌ری و. ئیه‌ویش شیره‌که‌ی بخون و. ئه‌و نۆره‌ ئاویکی بی و. ئیه‌وش رۆژه‌ ئاویکتان بی. و هیچتان زیانی پی‌مه‌گه‌یه‌ن **فکذبوه** که‌چی پروایان به‌ صالح نه‌کرد و به‌درو زنیان دانا **ففقروها** و وشتره‌که‌شیان کوشت **فقدم عیبه‌م ربه‌م بذنبهم فسواها** په‌روه‌ردگاریان به‌هوی گوناح و سه‌ریچییانه‌وه‌ ولاتیانی کاولکردو کوتانی به‌سه‌ریه‌کداو. له‌گه‌ل خاک یه‌کسانی کردن و. هه‌موو ده‌ک یه‌ک دووچار بوون. و که‌سیان رزگاری نه‌بوو. واته‌: ئه‌گه‌رچی ته‌نها که‌سیکیان بوو هه‌ستا وشتره‌که‌ی کوشت، به‌لام له‌به‌ر ئه‌وه‌ که‌ ئه‌وانی تریان ریاان له‌وکاره‌دزیوه‌ نه‌گرت. ده‌ستی ئه‌و کابرایه‌یان نه‌گرت. خوایش بی جیاوازی له‌نیوان گه‌وره‌و بچووک وه‌زارو ده‌وله‌مه‌ندیاندا له‌ناوی بردن، له‌م سوهرته‌ گه‌وره‌و پرمانایه‌دا وه‌رده‌گیردی که‌ ده‌بی موسلمانان هه‌موویان یه‌ک ده‌ست و یه‌ک دل و یه‌ک بو‌چوون بن به‌رامبه‌ر به‌ رووداوو خراپکاران، وه‌نابی ری به‌تاوانباران بدری تا دنیا ویران بکه‌ن. ئه‌وانیش له‌دووره‌وه‌ ته‌ماشای بکه‌ن، ئه‌گه‌نا خوا په‌ی ده‌ریه‌ی به‌لایان بو‌ ئه‌نیری.

چیه‌یه‌ک: ئه‌م سوهرته‌ ئه‌گه‌ر که‌سیک ناژهل و جه‌یوانیکی به‌نرخه‌ نه‌هاتبایه‌ته‌وه‌ ئه‌وا ده‌رگیان به‌خوینده‌واری ئه‌و گونده‌ ده‌گرت و ناچاریان ده‌کرد که‌ ده‌می گورگی ئی به‌هستی! ئه‌ویش به‌ناچاری چه‌قویه‌کی ئه‌هیناو یه‌ک دووچار سوهرته‌ی (شه‌مس) ی به‌سه‌را ئه‌خویندو ده‌می چه‌قۆکه‌ی ئه‌نوقانه‌وه. ئیتر به‌وحسابه‌ ده‌می گورگی لینه‌به‌سرا: **ولا یحاف عقباها** وه‌ ئه‌و (خوایه) له‌ ده‌ره‌نجامی پاشه‌روژی ئه‌و کاره‌شی ناترسیت. واته‌: وه‌ک پاشایه‌کی دنیا که‌ له‌پاشه‌روژی کاره‌کانی خوی ده‌ترسیت. ئه‌و هه‌رگیز ناترسی، چونکه‌ خوا بالاده‌ستی نیه‌.

کوژایی ته‌فسیری سوهرته‌ی (شه‌مس).

زۆر سوپاس بو‌ خوا‌ی کار دروست و له‌کارزان.

*** **

۹۲ سوورده تی له یل به

مهككه بیهه و (۲۱) نایته

به ناوی خوی به خشنده میهره بان

خواسویند شهخوات به شهو کاتی که هه موو شتی دانه پووشی. به روژ کاتی که جیهان رووناك دهکاته وه و درده که وی. بهو خوا گه وره یی نیرو مینی له هه موو شتی کدا دروست کرد وه. سویند دهخوا به وانه هه موو که: هه ولی ناده میی له یهك ناچی و جیا وازه. هه بویه ش نهجانی له یهك ناچی. ئینجا ریی بهختیاری و. بهدبهختی و نهجانی هه رووکیان روشن دهکاته وه. چاککاران بو بههشت. بهدکارانیش بو دوزهخ. پاشان ناده میی هوشیار دهکاته وه که دهبی مال و سامانه کی له پنی ههق و راستی کویری نهکات. چونکه لهو روژدها هیچ شتی فریای ناکه وی. له کوتاییدا نمونه ی پیاویکی چاک و صالح دینیت وه که: چون مال و سامانی خوی له ریی خیردا بهخت دهکردو تنها بو مه بهستی ره زامه ندی خواو. بهو مه بهسته که خوی له چروکی و رژی پاک بکاته وه. جا وهك نیمچه ئیجماعیکی موفه سیرینی له سه ره که نهو پیاوه صالح و کارچاکه یه (نه بوو به کره) . نه بوو هه ره له بهر ره زامه ندی خوا (بیلال) و چه ندان کوپله ی کبری و، پاشان نازادی کردن.

هه ولی مروژ و نه نجامه کی:

خوای خاوهن به زه می هه ره سه ره تاوه مروژ هوشیار دهکاته وه هانی ده دات بو به دهسته نانی کاری چاک و پیروز. چونکه پاشه روژو نهجانی هه ره به پنی ههول و تیکوشانه کانی دنیا یه. بویه دهفه رموی: ﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ و ایل اذا یغشی سویند به شهو کاتی به به تاریکی خوی روژ دانه پووشی. نهو جا گه وره یی خواش زیاتر درده که وی ﴿والنهار اذا تجلی﴾ و سویند به روژ کاتی به هوی قورسی خوره وه درده که وی و جیهان روون دهکاته وه ﴿وما خلق الذکر والانثی﴾ و بهو زاته ی که نیرو مینی دروست کرد. که نه وهش نهوپه ری دهسه لاته که لهو ئاوه کزو لاوازه هه لقلاوه. نیرومی جیا دهکاته وه. گش په سن و صیفات جسن و ره گزی هوزوخیلی خوی هه لده گرییت. له جیگایه کی ترده دهفه رموی: ﴿وخلقناکم ازواجاً﴾ ﴿ان سعیکم لشتی﴾ سویند بهو گشت شته جیا وازانه. بیگومان کارو تیکوشانی نیوهش نهی مروژ هه روا جیا وازو جوړاو جوړه. هه تانه هه وله کانی بو به دهسته نانی بهه شته. هه شتانه هه ردهم هه ولیه تی بو نهجاندانی کاری لاری و لاساری و دنیا ی حه رام ویاساغ ﴿فاما من اعطی﴾ ئینجا نهوه ی مال و سامانی خوی له بهر خوا به خشی ﴿واتقی﴾ و له ناهه رمانی خوا خوی پاراست ﴿و صدق بالحسنى﴾ و بهروای به پاداشتی چاکتر کرد ﴿فسنيسره للیسرى﴾ نهوا ئیمهش بیگومان بو بههشت و بو کاری ناسان و چاک نامادهو رینوینی دهکین. دهخینه سه ر راسته ری ﴿واما من نخل واستغنی﴾ و نه وهش چروکی کردو خوی بی نیاز گرت ﴿وکذب بالحسنى﴾ و بهرواشی به پاداشتی چاکتر نه کرد له لای خوا ﴿فسنيسره للیسرى﴾ نهوا ئیمهش کار ناسانی بو دهکین. بو دژوارترین ریگه. (ئین عه باس) دهلی: ئه م نایته سه به رت به (نومه یه) کوری (خه لهف) هات ﴿وما یغنی عنه ماله اذا تردی﴾ نهو کاته ش که دهمری و فریده دریته دوزه خه وه. هه رگیزیش مال و سامانه کی هیچ که لکی پی ناگه یه نیت و فریای ناکه وی. (نه بو به کری صدیق) گوتی به پیغه مبه ر ﴿: نایا ئیمه کار بو شتیکی نه زه لی و بهراوه قه رار له سه ر دراو دهکین؟ یان بو شتیکی نوی و ناینده؟ فه رموی: ((بل علی امر قد فرغ منه)). نه خیر. ئیوه بو شتیکی کار دهکین که لای خوا

نه‌نجامه‌که‌ی براوته‌وه گوتی جا که‌وابوو نیتر کاری چی بکه‌ین^{۱۷} فره‌رموی^{۱۸} کل میسر لما خلق له^{۱۹} واته. هه‌رکس بۆچی دروستکرای^{۲۰} کاریش بۆنه‌وه ده‌کات پیشه‌وا نه‌حمه‌د ۵
دۆزینه‌وه‌ی ری راست هه‌ر به‌ ده‌ست خواجه :

ده‌بی نینسان بزانیته که خیر و شهر، حه‌لال و حه‌رام، گش به‌ده‌س خواجه و بریاری نه‌وی ده‌وی، بۆیه ده‌انه‌رموی^{۲۱}.
۱. (إِنْ عَلِيتَ لِلْهَدَىٰ) به‌ راستیی رینوینی و روونکردنه‌وه‌ی ریبازی راست و دروست هه‌ر له‌سه‌ر خواجه، **و إِنْ لَنَا لِلْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ** و بیگومان نه‌و دنیا و نه‌م دونیاش. واته: هه‌ردوو جیهانه‌که هه‌ر بۆ نیهمیه، هه‌ر لای خۆمان وه ده‌ست دین و له‌هه‌ر جیگایه‌که‌ی تروه هه‌ولیان بۆ بدریت ده‌ست ناکه‌ون، که‌وابوو هه‌مووکاتیکیش روو هه‌ر له‌خۆمان بکه‌ن

دۆزه‌خ هه‌ر که‌لله ره‌قانی تیده‌جیت:

۲. (فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى) جا من نیوه‌م ناگادار کردوه له‌سه‌ر زمانی پیغه‌مبه‌ر^{۲۲} به‌ناگریک ده‌سووتی گه‌ر ده‌سینی، پیغه‌مبه‌ری خوا و تاری ده‌خوینه‌وه ده‌یفرموو:
 ((إِنْ أَهْوَىٰ أَهْلُ النَّارِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ تَوَضَّعَ فِي الْخَمَصِ قَدِيمِهِ جَمْرَتَانِ يَغْلِي مِنْهُمَا دُمَاقُهُ)) فتح الباری: ۱۱/ ۴۲۴
 واته: بیگومان سووکترین سزا بۆ خه‌لکانی جه‌مه‌نه‌میی روژی قیامت، سزای پیاویکه دوو پشکۆ ده‌خزینه ژیر هه‌ردوو پاژنه‌ی پینه‌وه‌و، میشت و ده‌ماخی پینان ده‌کولی^{۲۳}.
۳. لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى ناچینه‌ ناوی و ناسووتی به‌ هه‌میشه‌یی، به‌ده‌خت و چاره‌ په‌ش نه‌بی^{۲۴}. **الَّذِي كَذَبَ وَتَوَلَّى** نه‌وه‌ی باوه‌ری به‌ نایه‌ته‌کانی خوا نه‌کردوه به‌درووی زانی و پشتی له‌نیمان و باوه‌ر کرد^{۲۵} ئین عه‌باس^{۲۶} ده‌لی: مه‌به‌ست به‌و که‌لله ره‌ق و به‌ده‌خته‌ی نه‌م نایه‌ته‌ی: (لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى يَه، (نومه‌یه) و نه‌بوو جه‌هل و هه‌ر کافرکی تر نه‌وه سیفه‌تی بیه.

خواناسانی پارێزکار له‌دۆزه‌خ و مدوور ده‌بن:

۴. (وَسَيَجْعَلُ اللَّهُ لِلْأَتَقَى دَنِيَا شَيْخَ خَلْقٍ) دنیاشین خه‌لکانی پارێزکار و خواناس له‌وه دور نه‌خزینه‌وه **الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى** نه‌وه‌ی مال و سامانی خۆی ده‌به‌خشیت به‌وه خۆی له‌ چرووکی و رژی^{۲۷}. **وَمَا لَاحِدٌ عِنْدَهُ مِنْ نَعْمَةٍ تُجْزَىٰ** و هیچ که‌شیک چاکه‌یه‌کی له‌لاو نیه، نه‌م له‌جیاتی نه‌وه پاداشتی بداته‌وه **إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَىٰ** به‌لام که نه‌وه ده‌کا مه‌به‌ستی ته‌نیا ره‌زامه‌ندی په‌روه‌ردگاری بالایه‌تی^{۲۸} زۆریکی زۆرینه‌ی راقه‌که‌رانی قورنان ده‌لین نه‌م نایه‌ته‌ش له‌مه‌ر نیمامی^{۲۹} (نوبه‌که‌ر) وه هاتۆته خواره‌وه، چونکه نه‌وکه‌سه که له‌و ده‌مه‌دا هه‌لسا به‌به‌خشین و به‌ختکردنی مال و سامان بۆ نازا‌دکردنی بیلال هه‌ر نه‌بوو^{۳۰}. **وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ** و به‌راستی نه‌وکه‌سه له‌ نایینه‌دا

رازى دەيىت. واتە: خۇاى گەۋرە لەپاشەپۇژدا ئۇەندە پىلەو پاىە دەبەخشىت بەئىمامى (ئەبۇبەكر)، ھەتارازىي و خۇشنىۋىدى دەكات.

كۇتايى تەفسىرى سۈرەتى (لەيل).

*** **

۹۲- سۈرەتى (زۇجا) يە

مەككەيىيە (۱۱) نايەتە

بەناۋى خۇاى بەخشندى مېھرىبان

ئەم سۈرەتە باسى شەخسىيەت و كەسىتى پەيامبەر ﷺ دەكات، لەسەرەتاۋە سۈيىند دەخۇا بە قەدىرو پاىەۋپىلەو پىزى ئەو پەيامبەر ﷺ و. دۇنياشى دەكات كە خۇاى بالادەست ھىچ سات و كاتى وازى لىنەھىناۋە، كىن وخەشمى ئى نىيە، ۋەك ھاۋبەش دانەرەكان پىيان وايەو كىردوويانە ھەرا. ئىمامى (بوخارىي) ش ئەو مانايەي بەجۋانى لىكداۋەتەۋە ھىناۋىيەتى. فتح البارى: ۱۷/۳. رافەيكىردوۋە، لەپاشانىش مژدەي دەداتى بەپاداش و برىتيەكى زۆرو فراوان لەرۇژى قىامەتدا، و پىيشى دەلىت كە ھەر شتىكى ئى داۋا بىكات، پىيىدەبەخشى. ئىنجا ھەندى لەحالىت و قۇناغەكانى مئالىخۇي، ۋەك قۇناغى ھەتيۋىي و. ھەژارىي و. رىگا دەر نەكردنى ۋەبىر دىنىتەۋە، لە كۇتايىشدا سى ۋەسىيەتى بۇدەكا ﷺ:

۱- ھەرگىز بەھەتيۋدا ھەل نەشاخىت، چونكە خۇت ھەتيۋىۋىتە وچاك دەزانى كات و زەمانى بى باۋكىيەتى چۇنە.

۲- لەگەل ھەژاراندا بەسۆزو مېھرىبانە، چونكە خۇت ھەژار بۈۋىتە.

۳- لەگەل بى ئەۋاۋ كەنەفت و پەككەۋتەكاندا ھەمىشە باش و چاكبە: (فاما اليتيم فلا تقهر...).

بى شك بە كەھەرگىز خوا دەست لە تۇبەرنادا؛

بەلى پاش ئەو ھەمو ھەراۋ قالەي قورەيشە كە گواياخۇا دەسى لە پىغەمبەر ھەلگرتبىت، خوا دەفەرمۇي: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * وَالضُّحَى﴾ سۈيىند بەھەرەتى ھەلھاتنى خۇر (چىشتىنگاھ)، كە كاتى ھەمو ھەم و جۈۋل و ئىش و كارو چالاكىيەكە. دەمى بزۈۋتن و جۈلەنەۋى ھەمو شتىكە بۇژيان و خۇرژگار كىردن لەچىنگى دىناخۇران ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى﴾ ۋە بەشەو، كاتى نارامى گرت وچىرو پىروو و، تارىكىيەكەي ھەمو شتىكى داپۇشى و زىنگايەۋە، ديارە ئەو ئال و گۆرە نىشانەي دەسەلاتى خوايە، بۇيە لە سۈرەتتىكى تردا دەفەرمۇي: ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى﴾. ﴿مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى﴾ بەۋانە سۈيىن، لەو كاتەۋە پەروەردىگارت ھەلى بژاردوۋىت دەستبەردارت نەبۈۋەو نەيۋو غزانىۋىت ئەي پىغەمبەر!

ئىمامى (بوخارىي) لە (جۈندب) ەۋە دەگىزىتەۋە (جىرىل) بۇ ماۋەيەك لە ھىنانى ۋەحى دۈاكەۋت، ئىنجا موشرىكەكان وتيان: ديارە خوا دەست بەردارى موحەممەد بۈۋە! ئەۋجا خۇاى بالا دەس سۈرەتى (والضحى والليل إذا سجدى ماودعك ربك وما قلنى) دابەزاندا. موسلىم.

رۇژى سەلات لەم دىنايە باشتەبى؛

بەلى ئەم دىنايە، بۇ كەس بەقاي نىيە. بۇيە پىغەمبەران و پەيرەۋانىان دۈاى نەكەۋتۈۋن و چاۋيان ھەر لەقىامەتەۋە بۈۋە، بۇيە خۇاى دۇلۇشان بەپىغەمبەر دەفەرمۇي: ﴿وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَى﴾ بىگومانە ئەو

ئەو دنیاچاكتەر بۆت لەم دنیای یەكەمە، ئیستایش ئایینهكەت روژ لەدوای روژ بەپایان دەگات، هەربۆیە دوای ئەو ئامۆژگاریەى خوايە. پیغەمبەر دنیای زۆر بەكەم سەیر دەکردو شیوەی ژیان و حەوانەوێ زۆر سادەبوو. (عبداللهی کوپی مەسعود) دەلی: لەسەر حەسیر - كەلەپووشی خورما گیرا بوویەو - رادەكشاو. بەقەبەرغەیشیەو جیگای دیاربوو، منیش بۆم دەتەکان و پیژمەگوت: ئەری بۆ شتیك نەخەین بەسەر حەسیرەكەدا مەتا بە قەبەرغەتەو دیار نەبیّت؟ فەرمووی: ((مالی وللدنیا، إنما مثلی ومثل الدنیا کراکب ظلّ تحت شجرة ثم راح وتركها)) أحمد: ۱/ ۳۹۱. واتە: من چیمە بەسەردنیاو؟ چاک بزانی کە نەقلی من و دنیا وەك ئەو سوارە وایە لەسێبەری درەختیکدا دەحەوێتەو، پاشان هەلەدەسی و بەجیی دیلیت، کەوابوو ئیوەش ئەى ئوممەتى ئیماندار! ئەوەند پشت بەدنیاو مەبەستن. **پەرسى:** وە لەئایندەداو لەروژی بەریدا، پەرەردگارت ئەوەندە نیعمەتت پیژمەبەخشیت تۆ پیی رازی بی و، دلی پیخۆش بکەیت. (واتە: مەقامەلمەحمودی) دەداتى و شەفاعەت و تکابۆگشت ئوممەتەكەى دەکاو، خواش لیى وەرەگریت.

بەخشەکانی خوا بۆ پیغەمبەر ﷺ:

خوای میهرەبان هەندى لە بەخششەکانی خوێ وەبیر پیغەمبەر دینیتەو، بۆ ئەو پتر شوکرانە برژر بی و، چاویشی لە خەلکی هەژارو بەئەنواووە بیّت. بۆیە دەفەرموی: **﴿لَا يَحْزَنُ الْمُؤْمِنُ عَلَى مَا أَتَى مِنْهُ﴾** ئایاخوای پەرەردگارت بەهەتیوی نەیدیتی و، خیرا پەناو دالەدی نەدایت و نەحەوایتەو. بەلى: کاتى باوکی کۆچی کرد، ئەم هیمان لەزکی دایکیابوو. وەهیمان شەش سالانەشبوو دایکیشی کۆچی درایی کردو درایە دەستی باپیرەى، پاشان تەمەنى هەشت سال بوو، ئەمیش دنیای بەجیھشت و مامی گرتییە لای خوێ **﴿وَرَجَدْتُ إِلَىٰ رَبِّي﴾** ئەى نەشارەزانهوویت، خوا شارەزاو رینووینی کردییت؟ **﴿وَرَجَدْتُ إِلَىٰ رَبِّي﴾** ئەى بە هەژارو دەستکورتى و نەداریى نەیدیتی؟ دەولەمەندى کردیت و برژیوى پیژمەخشیت و لەولاشەو شوکرانە برژر بوویت لە هەردوو حالەتەكەدا؟ خوێ-ص-دەفەرموی: ((لیس الغنى عن كثرة العرض، ولكن الغنى غنى النفس)) متفق علیه. یان دەفەرموی: ((قد افلح من اسلم ورزق كفافا وقنعه الله بما آتاه)) موسلیم.

رێز لە بەخشەکانی خوا بگرە؟:

﴿فَإِذَا الْيَمِينُ فَلَا تَقْرَ﴾ چاکەواتە (تۆش ئەى موحهممەدا!) قار لە هەتیو مەگرە، چونکە تۆ خویشت هەتیوو بىباب بوویت **﴿وَمَا السَّادَاتُ إِلَّا تَنْبِي﴾** و هەرگیزیش بەسوالکەردا هەلمەشاخى و مەیتارینە. هەرچۆن ببی، چونکە تۆ خویشت نەدارو هەژار بوویت و خوا دەولەمەندو بى نیازی کردیت، وەیان ئەر نەشارەزایەك داوای رینمایى کرد، تۆش ئاسانکاری بۆ بکەو هاریکاریبە، وەكو خۆت ریت دەر نەدەکردو خوا رینمایى کردیت **﴿وَمَا سَعَةَ رَبِّكَ﴾** وە ئەمما بە چاکەى خواوەندت (واتە: بە پیغەمبەریتى و هەر نیعمەتیكە تر) باس بکە بۆ خەلك، واتە: سوپاسى خوا بکە لە سەر نیعمەتى پیغەمبەریتى و غەیری ئەویش بە سەر خۆتەو، چونکە باسکردنى نیعمەتى خوا شوکرو سوپاسگوزاریە بۆ خواوەنى نیعمەت کە خوايە.

به‌لئ. به‌پاستیی په‌یامبه‌ر ۱۱ له‌ماوه‌ی ژیا‌نییدا به‌رده‌وام نه‌و سئ قو‌ناغه‌ی هه‌ر له‌یاد بوو. به‌لکو زۆر جاران خو‌ی بی شی‌و سه‌ری ده‌نایه‌وه‌و. ئه‌یه‌ه‌خشی به‌خه‌لکانی هه‌ژارو هه‌تیوان و لی‌قه‌وماوان. کو‌تایی ته‌فسیری سووره‌تی (زوحا).

*** **

۹۴ سووره‌تی لیسراخ ده

مسه‌له‌ی ۸ سا‌یته

به‌ناوی خ‌وای به‌خشنده‌ی میه‌ره‌بان

ئه‌م سووره‌ته‌ باسی قه‌درو پله‌وریزو حورمه‌تی په‌یامبه‌ر ۱۲ به‌لای خ‌وای گه‌وره‌وه‌ ده‌کات. هه‌روه‌ها باسی گه‌لئ نیعمه‌ت و به‌هه‌ره‌کانی خ‌وای بۆنه‌کا که‌ پئی به‌خشیبوو. وه‌ک گوشاد کردنی س‌نگیی. روونا‌ک‌کردنه‌وه‌ی د‌لئ به‌حیکمه‌ت و ناسینی خ‌واو پاک‌ژ و خ‌او‌ی‌ن کردنه‌وه‌ی له‌گوناح و تاوان. نه‌وه‌ش هه‌موو بو‌د‌د‌د‌انه‌وه‌ی پی‌غه‌مبه‌ره. تا‌چاک‌تر بتوانئ له‌مه‌ر نه‌زیه‌ت و ئازارو ئه‌شکه‌نجه‌ی قوره‌یشدا خو‌ی رابگری. پاشان باسی به‌رز راگرتنی پله‌وریزی ده‌کات له‌دنیاو له‌قیامه‌تدا. هه‌روه‌ها چۆن ناوی پی‌روزی نه‌و به‌رامبه‌ر به‌ناوی به‌رزو بو‌ل‌و‌ندی خ‌وای گه‌وره‌ دانراوه. وه‌ک نه‌فه‌رموئ: (ورفعنا لک ذکرک) ئه‌م د‌د‌د‌انه‌وه‌و باس‌کردنه‌ی پله‌ی به‌رز نه‌وه‌ له‌کاتی‌ک‌دا یه‌ که‌نه‌وه‌ی‌مان له‌مه‌که‌که‌دا ئه‌شکه‌نجه‌ س‌زا نه‌د‌را. تا به‌و وه‌بیر‌ه‌ی‌مان‌وه‌ تا‌لوو حا‌له‌ته‌ ته‌نگییه‌کانی له‌بیر بباته‌وه‌و. سه‌رکه‌وتن و پی‌روزی بدات به‌گو‌ییدا. (فان مع العسر یسرا * إن مع العسر یسرا) له‌کو‌تایی‌شدا یادی په‌یامبه‌ر ده‌خاته‌وه‌ که‌پاش نه‌وه‌ی په‌یامه‌که‌ته‌ت گه‌یان‌د. ده‌بی هه‌رس‌وپاس‌گوزاری خ‌وای خو‌ت بکه‌یت و له‌نه‌جامدانی گ‌ش کار‌یک‌ی خ‌یر و‌چاک‌دا نه‌وه‌ستیت: (فاذا فرغت فانصب، وإلی ربک فارغب).

سینه‌گوشادی پی‌غه‌مبه‌ر و پله‌و پایه‌و ناوو شو‌ره‌تی:

پاش ئازارو ئه‌شکه‌نجه‌یه‌کی زۆری قوره‌یش و. ریگتن له‌ب‌لا‌و کردنه‌وی په‌یامه‌ جوان و شیرینه‌که‌ی و. خه‌م و خه‌فه‌تی‌کی زۆر له‌و‌پ‌ی‌نا‌وه‌دا. خ‌وای میه‌ره‌بان د‌لئ ده‌داته‌وه‌و ماندو نه‌بوونی ده‌کا‌و پی‌یده‌فه‌رموئ: **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ * وَوَضَعْنَا عَنكَ وَزْرَكَ * أَلَمْ يَذْكُرْكَ * إِنْ شَاءَ اللَّهُ** ئه‌ی پی‌غه‌مبه‌ر! ۱۳ ئایا سینگمان بو‌ت گوشاد نه‌کردیت به‌ هیدایه‌ت‌کردنت بو‌ ئیسلام. وه‌ک خوا له‌ سووره‌تی (ئه‌نعام) دا ده‌فه‌رموئ: (فمن یرد الله ان یه‌دی‌ه ی‌شرح صدره للإسلام) ۱۴ **وَوَضَعْنَا عَنكَ وَزْرَكَ * أَلَمْ يَذْكُرْكَ * إِنْ شَاءَ اللَّهُ** ئه‌وه‌ی پشتتی قورس‌کردبوو دامان نه‌گرت له‌ کو‌لئ ئازارو خه‌مه‌که‌ته‌ په‌یامبه‌ر ۱۵ زۆر خه‌فه‌تبارو د‌ل‌گران بوو. به‌لام خ‌وای گه‌وره‌ د‌لئ فه‌رح و گوشاد کرد. تا له‌به‌رامبه‌ر گه‌یان‌دنی نه‌و په‌یامه‌ پی‌روزی‌یه‌وه‌ ئارام بگری. سه‌ره‌نجامیش هه‌ر پی‌روژ بوو و ناوی له‌هه‌موو جیهان‌دا ده‌ر کرد. وه‌ک نه‌فه‌رموئ: **رَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ * وَهُوَ اللَّهُ** وه‌ ناومان بو‌به‌رز نه‌کردیت‌وه‌ له‌ناو جیهانه‌کان‌دا. جا نه‌بی چ ناوی‌ک له‌وه‌ به‌رز‌تر‌ت‌ری‌ت که‌ هیچ که‌سئ به‌م‌وس‌ل‌مان دانه‌ن‌ئ. هه‌تا‌پاش شایه‌تیدان به‌خودی خوا. گه‌واهیش به‌په‌یامبه‌ری‌ت‌ئ‌وه‌و بدات و‌ب‌گو‌تری: (... واشهد ان محمدا رسول الله) ۱۶ **فَإِنْ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا * فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا** جابه‌پاستیی له‌گه‌ل ته‌نگانه‌دا خو‌شیی و ئاسانه‌ک هه‌یه. که‌وابوو له‌نایینه‌یه‌کی نزیک‌دا د‌ل‌ته‌نگیی و‌ب‌ی‌زاری‌یت ده‌بی‌ته‌ گوشادی و فه‌رح و سه‌رکه‌وتنت **إِنْ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا**

یسراء به راستی له گهل تهنگانه دا دیسانه وه بۆت دوو پسات ده که مه وه خوشیی و ناسانکاریه که هیه که وایو دلقاییم و پشت نه ستور به که خوی گه وره به زوویی دهر وی خیرت لیده کاته وه و سهرت به خات. به لی سووننه ت و باری خواجه هر گه لیك. یان هر که سیک باری ژبانی دنیا ی له سهر تهنگ بوویی و بزوتبی و هه ولی خو رزگار کردنی مدایت. نه وا خوی گه وره یش سهری خستوه و دهر وی خیری لی کردو ته وه * **فارا فرغت فاصبه** جاکاتی له کاریک بوو یته وه (نه ی موحه ممه د ۳۳). راسته وه به بۆ نه بجامدانی کاریکیتر. چونکه پله کانی سهر که وتن و مر دایه تی له دنیا و له قیامه تدا بی ژماره و بی سنوورن. بویه پیویسته مروقه ههر کاتی له کاریکی خیر و چاک بوو یته وه زو و به زو و دست بداته کاریکی تر و. بی و چان له خزمه تی دینی نیسلامدا ته کان بدات. به تایبه تی پیغه مبه ران و پهیره وانیا ن * **والی ربك فارغ** وه هه میشه له په ره و ر دگارت بلانیوه. چونکه ههر له وه و دلامی داخوازیه کان ده انین که سیر) ده لیت ههر گا له کاروباری دنیا ت بوو یته وه. به چالاکانه هه سته و په لمار بده بۆ خوا په رستی و هیچ نه ندیشه یه کی دنیا ت له لا نه مینی. بۆ پشتگیری له و مه به سته نه م فه رموده یه ی هینا وه. ((الصلاة بحضرة الطعام ولا هو يدافعه الا خبثان)) موسلیم ۳۹۲۱ یان ده فه رموی ((اذا اقيمت الصلاة وحضر العشاء فابدءوا بالعشاء)) فتح الباری: ۴۹۸/۹.

واته کاتی خواردن هاته پیشی و نان ناماده کرا و کاتی نویریش بوو. بچو نانه که ت بخوو نه و جار به دلیکی ساف و خالی له مهر خه یالیک روو له خوا بکه.

کوتایی سوورته ی (ئینشیراح).

۹۵ سوورته ی بیره

مه که پیسه ۸ بایه ته

به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان

نهم سوورته باسی دوو شتی زۆر گرنگ دهکات:

یه که م: ریز لێنانی خوی میهره بان له ناده مزاد.

دووه بروهینان به رۆژی حیساب و تۆله. وه له سهر دتا وه سویند نه خوات نه ری و شوینه پیروژه کان. نه وانه ی حیگای نیگا و ده چی بوون. وه که به یتولمه قدیس. کیوی طور. شاری مه که. شویند ده خوا که خوا ریزی له به ره ی نادمیی ناوه. له جواترین شیوه قه و به ژن بالای دروستکردوه. که واته ده بی سوپاسی نه ویش بکات. نه گینا به ست و ریسوا و زه لیل ده بی. پاشان لومه ی بی برواکان دهکات له سهر به وه که بپروا ناھینن به زیندوو بوونه وه. له کورتاییتدا باسی دادگهریی و دادپه وه ری خوادهکات به پاداشدانه ودی موسلمانان و.

تۆله دانی بی پروایان. دیاره مهر که سه به پیی شیاوی خوی.

مروقه له ریکترین شینودا به دینه تراوه:

بسم شیوه یس ده ست پنده کا * **بسم الله الرحمن الرحيم** واستیر **والریتون** سویند به داری هه نجیرو ر دینوو ران بهر جیگایه ی که هه نجیرو زه یتوونی تیا سه و نه بی واته شاری قودسی پیروژ جیگای له دایک بوونی عیسا * **و ضرر سنی** وه بهر کیوه پیروژه که خوا له وی له گهل موسادا و نوویرژی کرد له ده شتی سینا * **وهذا لیل الامین** وه سویند بهم شاره هینم و ناسووده یه. واته شاری مه که که کابه ی پیروزی تیدا به * **لقد خلقنا**

الإنسان ﴿ سویند به هه مو ئه مانه، بئ شک ئیمه نادم و نه و ایمان دروستکرد (فی احسن تقویم) له جوانترین ریکی قه و بالاو شیوه دا ﴿ ثم ردناه اسفل سافلین ﴾ پاشان که باوه ری نه هیئا گیرامانه وه بۆ نزمترین پله ی ئارژه لانی له خواری خواره وهن له پله و نرخدا، واته: له بهر نه وه که سوپاسی خوای نه کرد و یاخیبوو، به وه خو ی برده ریزی ئه وانه وه به سروشت ژیرن، دهره نجامیش چوه دۆزه خه وه ﴿ إلا الدین آمنوا ﴾ غهیره ز ئه وانه ی پروایان هیئا ﴿ و عملوا الصالحات ﴾ و چاکه کاریان کرد ﴿ لهم اجر غیر ممنون ﴾ جا ئه وانه پاداشتیکی نه براوه یان بۆهیه، وه به پهست و نزم دانانرین و ده چنه به هه شته وه ﴿ فما یکذب بعد الدین ﴾ جا ئیتر چ شتی ک وات لیده کات - نه ی ئینسان! پاش ئه و به لگه و نیشانانه له سه ر تواناو قودره تی خوا له سه ر زیندوو بوونه وه باوه ر به حیساب نه کهیت و به دروی بزانی؟ ﴿ لیس الله با حکم الحاکمین ﴾ ئایا خوا

له هه مو داهه رده کان داهه رتر نیه؟! به ئی له هه مو داهه ریک داهه رتر و داهه رتره، چونکه ئاده مزاد بۆ نه وه دروستکراوه ژیری خوی بخاته گه ر بۆ دۆزینه وه ی خوا، جا کاتی نه و خوی گیل و کویر کرد، نه و ئیتر ره وایه په ستترین پله ی به دریتی و به ریته ریزی په ستترین گیانداره کانی شه وه بشنیردی بۆ دۆزه خ. له گه وه یی و فه زیله تی سووره تی (تین) ه که: (به رای کوپی عازیب) ده لی: پیغه مبه ر ﷺ له رکاتیکی نویژی سه فه ردا، سووره تی (تین) ی ده خویند... فتح الباری: ۵۸۳/۸. مسلم: ۳۳۹/۱. نیمامی (ترمیزی) - له ئه بو هورهیره وه - ده گیریتسه وه ده لی: هه رکه سی سووره تی (والستین والزیتون) ی خویند و گه یشته کۆتا ئایه تی: (الیس الله با حکم الحاکمین) ده بی بلی: ((بلی، وناعلی ذلک من الشاهدین)) نه بو داود: ۵۵۰/۱. هه رچه ند ئه م فه رمو دیه (سه نه د) ه که ی لاوازه، چونکه یه کی ک له راویه کانی نادیاره و ناو نه براوه، به وانه کتیبی: (القول المبین فی اخطاء المصلین) ل ۲۳۹. چاپی چواره م سالی (۱۴۱۶هـ - ۱۹۹۶م).

سورة التین

سورة التین

سورة التین

بسم الله الرحمن الرحيم

والتین والزیتون ﴿١﴾ وطور سین ﴿٢﴾ وهذا البلد الامین ﴿٣﴾ لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم ﴿٤﴾ ثم رددناه اسفل سفلین ﴿٥﴾ الا الدین آمنوا وعملوا الصالحات فلهم اجر غیر ممنون ﴿٦﴾ فما یکذب بعد الدین ﴿٧﴾ الیس با حکم الحاکمین ﴿٨﴾

سورة العلق

بسم الله الرحمن الرحيم

اقرا باسم ﴿١﴾ الذی خلق ﴿٢﴾ الذی علّم ﴿٣﴾ الخلق ﴿٤﴾ الانسان من علق ﴿٥﴾ اقرا ﴿٦﴾ وانا انزل ﴿٧﴾ الذی علّم بالقلَم ﴿٨﴾ علّم الانسان ما لم یعلم ﴿٩﴾ کلا انّ الانسان ليطغ ﴿١٠﴾ ان رآه استغنى ﴿١١﴾ ان الی الی ﴿١٢﴾ ان رآه یسأل ﴿١٣﴾ ان رآه یسأل ﴿١٤﴾ ان رآه یسأل ﴿١٥﴾ ان رآه یسأل ﴿١٦﴾ ان رآه یسأل ﴿١٧﴾ ان رآه یسأل ﴿١٨﴾ ان رآه یسأل ﴿١٩﴾ ان رآه یسأل ﴿٢٠﴾ ان رآه یسأل ﴿٢١﴾ ان رآه یسأل ﴿٢٢﴾ ان رآه یسأل ﴿٢٣﴾ ان رآه یسأل ﴿٢٤﴾ ان رآه یسأل ﴿٢٥﴾ ان رآه یسأل ﴿٢٦﴾ ان رآه یسأل ﴿٢٧﴾ ان رآه یسأل ﴿٢٨﴾ ان رآه یسأل ﴿٢٩﴾ ان رآه یسأل ﴿٣٠﴾

کۆتایی تهفسیری سووره تی (تین) له گه ل سوپاس و حورمه تدا بۆ خوای میهره بان.

کۆتایی تهفسیری سووره تی (تین).

*** ** *

۹۶- سوورەتی (عه له ق ۹۶)

مەككەییەو (۱۹) نایەتە

بەناوی خۆی بەخشندەیی میهرەبان

ئەم سوورەتە بەکورتە لەچەند شتێک دەدوێ:

یەكەم: سەرەتای ھاتنی وەحی بۆ پەيامبەر ﷺ.

دووهم: یاخیبوونی ئادەمزاد بەھۆی مائ و داراییەو.

سێیەم: داستانی بەدبەختەكەیی قورەیش (ئەبوجەھل) و ئەزیزەت و نازارەكەیی بۆ پەيامبەر ﷺ بەو شیوەیە كە پێشەوا (موسلیم) لە (صەحیح) كەیدا (۲/ ۲۷۹۲) دەیهێنێ.

جا بۆ یەكەمجار باسی بەھرەو میهرەبانیەكانی خوا دەكات بەرامبەر بەپەيامبەر كەچۆن بەو شیوە ناوازیە قورئانی بۆ ناردووەتە خوارەو. لەكاتێكا كەئەو ھێمان، لەئەشكەوتی (حراء) دا لە خەلۆتا بوو" بەئێ. ئەو چۆل ویستی یەو خەلۆكێشانە شتێك بوو، خۆی گەرە بەئیلھام خستوو یەتیە دئی پەيامبەرەو، ئەوھوو لەپیش پەيامبەریتیدا دەچوو ئەو جیگایە بۆیركردنەو لەدەسەلاتی خۆی گەرەو، چۆنیەتی چاككردنی ئەوگەلە سەرلێشیواو پیاوكوژو بێ وێلە، تا ئەوھوو لەوێ خۆی گەرە خەلاتی پەيامبەریتی كردو قورئانی بۆ نارد.

سەرەتای پێغەمبەریتی موحەممەد ﷺ: بەم نایەتە دەستی پێكرد:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ﴿۱﴾ اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِیْ خَلَقَ ﴿۲﴾ ئەو موحەممەد! ﴿۳﴾ بخوێنە ئەوێ وەحیت بۆدەكری بەناوی ئەو پەرورەدگارەتەو، كە ھەمووشتێكی دروستكرد. سەرئێج بەد! ئەم دینە چەندە ئایینیکی بەرزوو روو لەپیشكەوتن و شارستانیەتە. یەكەم نێگا فرمان بەخوێندن ئەداو ھانی مەردوم بۆ خوێندنەو دەدا ﴿۴﴾ خَلَقَ الْاِنْسَانَ ﴿۵﴾ مَرَّ عِلْقٍ ﴿۶﴾ خەلقێ نەوەكانی ئادەمی كرد لەخوێنپارەیک، جا خواپەكی بەدەسەلاتی ئاواچۆن ناتوانی پەيامبەری فێری خوێندن بكاو ھەرچی پێ بلی پێی لەبەر بكات ﴿۷﴾ اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُ ﴿۸﴾ بخوێنە، وەپەرورەدگاری تۆ لەھەموو كەسێك بەخشندەترەو خاوەن ریزیکی بێ سنوورەو ھێچ كەسێكی ناگاتی! ﴿۹﴾

شەرھ و مەزنیی مەوۇد بە زانستەوھێ:

﴿۱﴾ الَّذِیْ عَلَّمَ الْقَلَمَ ﴿۲﴾ ئەوخواپەكی كەبەھۆی قەلەمەو ئادەمی فێری زانست و نووسین كرد ﴿۳﴾ عَلَّمَ الْاِنْسَانَ مِمَّا یَعْلَمُ ﴿۴﴾ ئادەمی فێری ئەوشتانە كرد كە نەیدەزانی. واتە: فێری ھەرشتێكی كرد كەلە ناومندالدانی دایكیدا نەیدەزانی، بەلام لەگەل ئەوھەموو بەخششانەدا، ھیشتا ھەر یاخی دەبی.

﴿۵﴾ سُرَجِدَ: ئەم سوورەتە لە (كلا إن الإنسان) ەو تاكو تاییەكەیی لەبارەیی (ئەبوجەھل) ەو ھاتوو، چونكە كاتی پێغەمبەر ﷺ ھەردەم كە لە پال كەعبەدا نوێژی دەكرد ئەو رینی لێدەگرت!!

مەوۇد ھەر كە دارایی دیت سەر بزێوی دەكات:

﴿۶﴾ كَلَّا! نَاگادار بە! ﴿۷﴾ اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَیْطْفٰی ﴿۸﴾ بەراستی ئینسان (واتە: ئەبوجەھل) و ھای شیوەی یاخی دەبی و ستەم دەكات ﴿۹﴾ رَاہَ اسْتَغْنٰی ﴿۱۰﴾ لەبەر ئەوێ كەخۆی بێ نیازو دەوڵەمەند دییت. ﴿۱۱﴾ اِنَّ اِلٰی رَبِّكَ الرَّحْمٰی ﴿۱۲﴾ دە بەراستی ئەو پێغەمبەر! گەرئەوێ ھەموان ھەر بۆلای پەرورەدگار.

نه‌وانه‌ی ریگه له نویژو خوا پهرستی دهگرن:

«**ارایت الذی ینهی *** عبدا إذا صلی » نایا دیتت ئەو (طاغیه) ی پښگری کرد له‌بهنده‌یه‌کی خوا (موحه‌مه‌ده) کاتی نویژ ده‌کرد بوخوا، ئای ئەو جوړه که‌سانه چ مرقیکی یاخی و دل‌ره‌ق و بی‌ویژدان و بی‌ویژن «**ارایت إن کان علی الهدی** » پیم بلی: نه‌گهر - ئەو به‌نده نویژخوینه - له‌سهرری راست و هه‌قیش بی‌ت «**أو امر بالتقوی** » یان فه‌رمان به‌پاریزکاری و ته‌قوا بدا، نایا پیاویکی ئاوا هه‌قه ریی لی‌بیگری و نه‌شکه‌نجه بدری و نه‌هیلری نویژ ده‌کانی بکات! «**ارایت إن کذب وتولی** » پیم بلی: نایا ئەو که‌برایه نه‌گهر بر‌وای به‌قورن‌ان نه‌هیناوپشتی ئی هه‌ل‌کرد، ناترسیت له‌وه که‌خوا قه‌هری لی‌بگریت؟ «**الم یعلم بان الله یری** » نایا (ئەبو جه‌هل) نه‌یزانیوه که‌به‌راستی خوا نه‌بیینی و ئاگای لی‌یه‌تی؟ جائه‌گهر ئەو بوخوای نه‌وه‌سته‌ی بووبا نه‌وه‌نده لاسار نه‌ئەبوو «**کلا** » ده‌با نه‌وه‌نده یاخی و سه‌رکه‌ش نه‌بی «**لئن لم ینت** » سویند به‌خوا نه‌گهر له‌وکاره به‌دانه‌ی خوی ده‌ست هه‌ل‌ه‌گری و کۆل نه‌دات «**لنسفعا بالناسیه** » به‌پیشه سه‌ری ده‌یگرین و بو‌دۆزه‌خی رائه‌کیشین «**نأصیه کاذبه خاطئه** » پیشه سه‌ریکی درۆزی خه‌تاکار، واته: نه‌وه‌نده درۆزن و هه‌له‌کاره له‌کاره‌کانیدا له‌ناو چاویه‌وه دیار بووه و، بۆته سیفه‌تی هه‌میشه‌یی و هه‌تاهه‌تایی «**فلیدع نادیه** » جا بانه‌و کاته هاو‌هل و هاو‌ری و هاو‌دانیش‌تووه‌کانی بانگ بکاو هاواریان بو بیات به‌ل‌کو نه‌هیلن، (ئین عه‌باس) ده‌لی: نه‌گهر هاواری بو بردبان، ده‌ستبه‌جی فریشته‌ی سزا ده‌یگرت و تیا‌ده‌چوو، پی‌شه‌وا نه‌حمه‌د ۳۲۹ «**سندع الزبانیة** » به‌تەئکید ئیمه‌ش ده‌رگا‌وانه‌کانی دۆزه‌خی بو بانگ نه‌که‌ین تا بیگرن، که به‌راستی کۆمه‌ل‌یک‌ی زه‌هر به‌ده‌ستن.

هه‌رگیز په‌یره‌ویی له‌ پیاوی خراپ مه‌که:

«**کلا** » باکاری وانه‌کات جاری‌ک‌ی‌تر نه‌و سه‌رسه‌خته له‌خوا نه‌ترسه، واته: با له‌و ئیشه‌یه‌ی ده‌ست هه‌ل‌بگری پیش دووچار بوونی «**لا تطعه** » تۆیش نه‌ی موحه‌مه‌ده! قه‌ت به‌قه‌سه‌ی مه‌که «**واسجد واقترب** » وه‌به‌رده‌وام به‌سه‌ر کرنووش و نویژی خۆت، وه خۆت به‌وه نزیک بکه‌وه له‌خوا، چونکه باشت‌ترین کات بۆله‌خوا نزیک‌بوونه‌وه کاتی سوژده‌یه. پی‌غه‌مبه‌ر «**فهرموی: ((أقرب ما یكون العبد من ربه وهو ساجد، فأکثروا الدعاء))** رواه مسلم: ۱، ۲۳۵۰. واته: نزیک‌ترین کاتی نزیک‌بوونه‌وه‌ی به‌نده به‌په‌روه‌ردگاریه‌وه، ئەو ده‌مه‌یه که نیوچاوان و ته‌ویلی له سوژده‌دابی بۆی، که‌وابوو دوعا و لاله‌ی زۆر بکه‌ن له‌خوا وه‌ندی په‌روه‌ردگارتان، وه هه‌رکات پی‌غه‌مبه‌ر «**سورده‌تی (عه‌لق) ی ده‌خوینده‌وه سوژده‌ی (تیل‌او‌ت) ی ده‌برد موسلیم: ۱، ۴۰۶.**

کۆتایی سووره‌تی (عه‌لق).

له‌گه‌ل سوپاسی بی‌پایان بو خوای کارزان.

*** **

۹۷ سووره‌تی (قه‌دره)

مه‌که‌پیشه‌وه (۵) نایه‌ته

به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

ئهم سووره‌ته له باره‌ی دیاری‌کردنی سه‌ره‌تای هاتنه‌ خواره‌وه‌ی قورنانه‌وه قسه‌ده‌کات، وه‌له‌په‌له‌وگه‌وره‌یی نه‌و شه‌وه پیروژه ده‌دوی که قورنانی تیا‌هات، خۆ حورمه‌ت و ریزی نه‌وشه‌وه‌ش له‌ته‌واوی رۆژو مانگه‌کانی سال زیاتره، چونکه قورنانی تیا هاتوه، شیاوی باسه له‌چوار جی‌گای قورن‌اندا باسی هاتنه‌خواره‌وه‌ی قورنانی پیروژکراوه.

یهکەم: ئەم سوورەتی (قەدر)ە، نایەتی: (۱-۵).

دووەم: (دوخان): (إنا أنزلناه في ليلة مباركة إنا كنا منذرين) ۳.

سێیەم: (بەقەرە): (شهر رمضان الذي أنزل فيه القرآن..).

چوارەم: (نەنقال) : (إن كنتم آمنتم بالله وما أنزلنا على عبدنا يوم الفرقان يوم التقى الجمعان) ۴۱. هەموو

نەمانەش نەو راستیە دوویات دەکەنەووە کە قورئان لە شەوی قەدر ی مانگی رەمەزانداتووە

گەورەیی و مەزنیی شەوی قەدر:

خوای گەورە بۆ پتر شیرینکردنی قورئان لای موسلمانانی جیهان. بەم چەند نایەتە کورتانە پلەو

مەنزڵە یەکی بۆ وێنە دەبەخشی بۆ کاتە ئەوی تێدا

هاتوو، جادەبۆی خۆی چەندە گەورەو مەزن بێت، بۆیە

دەفەرموی: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ * إنا أنزلناه في ليلة

القدر ﴿بەراستی ئێمە لەشەویکی زۆر پیرۆزو بەرێژدا

قورئانمان دا بەزانە.

بەلێ بەراستی ئەوشەو زۆر بەرێژە، چونکە قورئانی

تێدا هاتوو، جا دەبۆی چ پلەیک لەو گەورەتری کەخوای

گەورە بەوشەوی بەخشیو؟ ﴿وما أدراك ما ليلة القدر﴾

تو چووزانیت شەوی بەفەر چیه و چەندە بەبەرەکەتە؟

لیلة القدر خير من ألف شهر شەوی قەدر لەهەزار مانگ

چاکترە کە شەوی قەدریان تیا نەبۆ. دیاریکردنی ژمارە

هەزار مانگ پێدەچۆ لای عەرەبەکان باو بووبۆ و وترابۆ

فلانە نیش لەبیشی هەزار مانگ چاکترە. واتە لەو دەچی

مەبەست دیاریکردنی لای سەرۆکی ژمارە نەبۆ، چونکە

ئەو شەو نەک لەهەزار مانگ، بەلکو بەبۆنەی هاتنی ئەم

قورئانەو لەتەواوی رۆژەکانی تری گیتی چاکترە.

فریشتەکان شەوی قەدر هەموو کاری جێبەجێ دەکەن:

بەلێ بۆ زیاتر قەدر و حورمەتتان لەو شەو بەفەر، خوای گەورە گش کار و رووداوێکی سالی نایندە ی تێدا بە

فریشتە ئەنجام دەدا. وەک دەفەرموی: ﴿تنزل الملائكة والروح فيها بإذن ربهم﴾ لەوشەو دا فریشتەکان کە

جووبەنیلیان لەگەڵایە بەفەرمانی پەروردگاریان دا دەبەژنە خواری بۆپێدەکردنی ئەو کارانەی کە بۆیان

دیاریکراوە بەرنامەی بۆ دانراوە لەلایەن خواوە ﴿من كل أمر﴾ لە بەر هەر کاریک کەبێرێر دەری لەو سالەدا

سلام می حتی مطلع الفجر شەوی نەک هەر ئەوەندە گەورەو خواوە ریزیت. بەلکو هەر لەسەرەتایەو هەتا

هەلاتنی شەبەق ناشتی و سلام و دروود و رحمتە. وەخوای گەورە جگە لەخوشتی و کامەرانی شتیکی تری

تێدا نافووسیت لەبەر پیرۆزی و ریزی قورئان بۆیە پێغەمبەر : لەبارە حورمەت و پیرۆزییەو دەفەرموی:

هەرکەسێک شەوی قەدر بەعبادەت و خواپەرستی بباتە سەر دنیایە یمان و باوەری بتهو بەهیزەو بەتەمای

رحمەت و مېهره بانی خوی گه وړه بیټ، نهوا خوی گه وړهش له هه مو تاوان و گونا هانی رابوردوی خوش ده بیټ.
(بوخاری و موسلیم)، فتح الباری: ۲۹۴/۴. موسلیم: ۵۲۳/۱. نهو شهوه له ده شهوه کانی ناخری مانگدایه، وهک
له فهرمووده یه کدا هاتوو و پښه و نه حمه د ریوایه تی ده کا و ده لی: ((ليلة القدر فی العشر الباقی...)).
نیشانه کانی: شهویکی پاکړ ساف و خاوینه، مانگیکی روون و ناشکرای هیه، نه سارده نه گهرم، پزیسکی
نه ستیره تی فبری نادریت، خوړه کای زور به خاوینی و جوان هندی و هرگیز شه یقانی له ته ک نایټ. پښه و
نه حمه د: ۳۲۴/۵.

کوټایي سوور هتی قهر

*** **

۹۸- سوور هتی (به یینه یه

مه ده نییه و (۸) نایه ته

به ناوی خوی به خشنده میهره بان

نهم سوور هته باس ده کات له:

یه که م: هه لویستی خاوه ننامه کان بهرام بهر په یامه که ی په یام بهر .

دو و م: یه کلا کردنه و دی ناینداری ته نها بوخوا.

سی یه م: پاشه روژی به اختیاران و به دبختان له پاشه روژدا. جا له سه ره تاوه هه لویستی (جوله که و گاور) ده کان
باس ده کات سه باره ت به بانگه وازه که ی په یام بهر . پاش نه وه که راستیان بو درکه وت، هر وهک ده ست نه خاته
سر نه وانه ی پښه یان هر تاوان و خراپه کاریه، وهک خاوه ن نامه بی باوه پرکان و هاوه لدانه ران و مانه و دیان
له دوزخدا به هتا هتایی، ده ستیش نه خاته سر پاشه روژی موسلمانان، نه وانه ی خیرو چاکه بوته پښه یان.
بوداییش دیاری کردنی به هشت له گه ل په یام بهر ان و صدیقین و شهیده کان و صالحاندا بویان.

نه هلی کتیب به لگه ی روونیان بو هات و له دین دهرچوون:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم * لم يكن الذين كفروا من اهل الكتاب والمشرکین منفکین﴾ بی باوه پرکان له خاوه ن
نامه و هاو بهش دانه ران ده ست بهر داریان نه بوون له کوفریان ﴿حتى تاتيهم البینة﴾ تا به لگه و نیشانه ی روونیان بو
هات ﴿رسول من الله﴾ نه ویش په یام بهر یکه له لایه ن خواوه ﴿یتلوا صحفا مطهر﴾ کوپه ریه کی
نوسراوی پاکړاوه یان به سه ردا نه خوینیته وه ﴿فیها کتب قیمه﴾ له ناویان دان چهن نووسراویکی راست، به لی
له پاش هاتنی په یام بهر . خاوه ن نامه کان وه زعیان گورا، نه وانه یان سر وشتیکی پاکیان بوو بریایان هیئا.
هه ندیکیشیان هر له سر حاله تی خویان مانه وه، وهک نه فهرموی: ﴿وما تفرق الذین اتوا الکتاب الا مر بعد ما
جانتهم البینة﴾ خاوه ننامه کان له پیغه مبریتی (مه حه ممد) جیاوازیان تینه که وت و ده ست ده ست نه بوون. دوی
نه وه نه بی که به لگه ی روونیان بو هات دهر باره ی پیغه مبر، نیت نه وکاته له بهر حه سادته و دلپسی خویان بوونه
دو و ده ست وه، هه ندیکیان بریایان هیئا، هه ندیکیشیان وهک خویان مانه وه، نینجا له سر برپا نه هیئانیان سر
زه نشتیان نه کا، وهک نه فهرموی: ﴿وما امر﴾ له هه مان کاتا له (تهورات و نینجیل) دا فرمانیان پی نه درابوو ﴿الا
لیعبدوا الله مخلصین له الدین﴾ به وه نه بی که به ته وای هه مو خواپه رستن و سر بوته و دانه وینن و نایینی
خالیس هر بوته و دابنن ﴿حنفا﴾ و له هه مو نایینیکی هیچ وپوچ لاده ن ﴿ویقیموا الصلا﴾ و به تیرو ته سل

نویژه کانیان بکهڼ **يُولُوا الرُّكَّةَ** * له مال و سامانيان زهکات بدن بهو شیوه یه ی بویان روون کراوه ته وه **وَلِك** **لِسَ الْقَيْدِ** * وههر ته وخوا پرستی و یه کلا بوونه وه یه و نویژو زهکات دانه یه ئایینی پایه دارو راسته، ئاوا فرمانیان پیکرابوو. که چی ئه وان جیابوونه وه بوونه چه ند دهسته یه ک. پیغه مبه ر **دَهْهَرْمُوْیَ** : ((إِنَّ الْيَهُودَ اِخْتَلَفُوا عَلَى اِحْدَى وَسَبْعِينَ فِرْقَةً، وَإِنَّ النَّصَارَى عَلَى ثَنَتَيْنِ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً، وَاسْتَفْتَرَقَ هَذِهِ الْأُمَّةُ عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً، كُلُّهَا فِي النَّارِ إِلَّا وَاحِدَةً)) قالوا: مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: مَا أَنَا عَلَيْهِ وَأَصْحَابِي ((القرطبي: ۴: ۱۵۹، ۱۶۰).

له هه موو که س خراپتر خاوه ن نامه له دین دهر چووه کانی:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا * به راستی ئه وان ه ی بی بر و او کافر بوون **مِنَ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ** * له خاوه ن نامه و بته پرسته کان **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا** * ده خرینه ئا و ناگری دۆزه خه و به هه تا هه تایی تییدا قه تیس ئه بن **وَلِك** **لِسَ الْقَيْدِ** * ئه وان ه خراپترینی دروستکراوه کانی، چونکه پاش دۆزینه وه ی ری راست لایاندا.

له هه موو که س چاکتر ئیمانداره نا کار چاکه کانی:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا * به راستی ئه وان ه ش و ئیمان و بر وایان هیئا **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا** * و کاره چاکه کانیان ئه نجامدا **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا** * ئه وان ه چاکترینی هه موو دروستکراوه کانی سه رزه وین **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا** * حرو هه عن ربهم * پاداشیان له لای پهروه ردگاریان **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا** * چه ند باخاتیکی هه میشه یی به هه شته **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا** * له بن دره خته کانیه وه چه ندین جوگه ئاو و روبار و ده پوات **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا** * و به ئیجگاری تییدا ئه میننه وه و ژیان ده به نه سه ر **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا** * خوا لییان رازی و خوشنوو ده به هوی کاره چاکه کانیان وه **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا** * و ئه وانیش له و رازی و، خوشنوو دن سه باره ت به و هه موو به خششه ی پییدا و **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا** * ئه و پزیزو پاداشه گه وره یه بو هه ر که سیکه که به راستی له پهروه ردگاری خوی ترسابی و فرمانه کانی جیهه جی کردبی. پیغه مبه ر **دَهْهَرْمُوْیَ** : ((بِأَشْرَفِي دُرُوسْتَكْرَاوَهْ كَانِي سَهْر زَهْوِيْتَانِ پِي بَلِيْمَ: وَتِيَان: بَهْ لِي. فَهَرْمُوْیَ: پِيَاوِيكَه هه میشه خوی نامه کردوه بو غزا و جیهاد، جلهوی ئه سپه که ی به دهسته وه یه تی. هه ر شتیک رویدا به خیرایی خوی فریده داته سه ری. له خواروی ئه ویشه وه که سیکه له نا و مه په کانیدا ده ژی. نویژ ده خوینی و. زهکات ده دات، خراپترینی گشت خه لکیش نه و که سه یه: به داوای شتیکیان لیده کری که چی هیما ن نایانده ن)) احمد: ۲: ۳۹۶.

کو تایی ته فسیری سووره تی (بینه).

۹۹- سوورمتی (زه لزه له)

مه ده نییه و (۸) نایه ته

به ناوی خوا ی به خشنده ی میهره بان

ئه م سووره ته هه رچه ند به شیوا و ئوسلوب له سووره ته مه ککییه کان ده چی ت، چونکه باسی قیامه ت و حال ته دژواره کانی ئه و رۆژه ده کات، وه به م شیوه یه ش ده ست پی ئه کات: **يَا أَيُّهَا الرَّحْمَنُ ارْحَمْنِي** * **يَا أَيُّهَا الرَّحْمَنُ ارْحَمْنِي** * کاتی که زهوی به توندی ته کانیدا و که وته له رزه له رزو جوو له جوو له، به هه رهو یه که وه بی ت، (ئین عه باس) ئه لی: نه وه له (نه فحه ی) یه که مدایه، به جو ره له رزه یه کی وا که شایسته ی ئه و بی ت، جائه بی ئه و حال ته چ روودا وینکی گه وره بی ت **يَا أَيُّهَا الرَّحْمَنُ ارْحَمْنِي** * **يَا أَيُّهَا الرَّحْمَنُ ارْحَمْنِي** * و زهوی هه رچی باری گران و قوورسی هه بوو فری دایه ده ره وه: (مردووان. نه وت و. ئاوو، خه زنه و. هه زاران هه زار شتی تر) پیغه مبه ر **دَهْهَرْمُوْیَ** : ((تَقِيَّ الْأَرْضَ أَفْلَاذَ كِبْدِهَا امْثَالِ الْأَسْطُوَانِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفُضَّةِ، فَيَجِي الْقَاتِلُ فَيَقُولُ: فِي هَذَا قَتَلْتُ، وَيَجِي الْقَاطِعُ فَيَقُولُ: فِي هَذَا قَطَعْتُ رَحْمِي،

ويجئ السارق فيقول: في هذا قطعت يدي. ثم يدعونه فلا يأخذون منه شيئا)) مسلم: ۱۰۱۳ مەبەست ئەوھىە كە ھەرچى زېرۇ زېو نەختىنە ھىە لەوڕۆژەدا بەفرمانى خوا ھەلى دەداتە دەرى، نێر خەلکان دەلێن: بەھۆى ئەوھەو بوو گوناح و تاوانمان دەکرد!

قیامەت ھات زەمین بوومەلەرزە لێیدەداو، مەزۆفە دەلى چى قەومەوہ؟

۱. **وقال الإنسان ما لها** و ئەو کاتە ئادەمى کافر بەسەر سوپرمانیکەوہ دەلى: زەوى چىبەتى وا دەکات... ۲. **يومئذ تحدث أخبارها** لەوڕۆژەدا زەوى ھەوالەکانى خۆى چاک و خراپ رادەگەى نیت و، مەردوم تى ئەگات کەنەو زەمین لەرزەى سەرەتای روژىکى سەخت و وێران بوونى دونیایە **﴿بأن ربك أوحى لها﴾** ئەویش بەھۆى ئەوھەو کە پەروردگارت وەحى و فرمانى پىکردووہ بەو زەلزەلەى،

واتە: لەخۆیەوہ ناتوانى ھىچ بکات وەسەدەم لە ژێر دەستەلاتى خوادایە **﴿يومئذ يصدر الناس أشتاتاً﴾** لەوڕۆژەدا خەلکى بەپەرش و بىلاوى لەگۆرەکانیان دەردەچن بۆشوونى حیساب **﴿ليروا أعمالهم﴾** بۆنەوہى پاداش و تۆلەى کارو کردەوہکانیان نیشان بەدريت.

تۆزاقالەى (خێرو شەر) و ن نابى:

۳. **﴿فمن يعمل مثقال ذرة خيراً يره﴾** ئێنجا ھەرکەسىک کیشى وردیلەىەك چاکەى ئەنجامدايىت. پاداشەكەى دەبینیتەوہ **﴿ومن يعمل مثقال ذرة شراً يره﴾** وکەسىکیش کیشى وردیلەىەك شەر و خراپەى کردیىت، تۆلەكەى دەبینیتەوہ، مەگەر خوا قەلەمى عەفو بێنى بەسەریا، کەوابو باھەموومان ھۆشیارو زیرەك و وریابىن، بزانین پۆزانیە چىئەكەین و لەخوا بترسین. لەگەورەىی و فەزىلەتى ئەم سورەتەىە کەئىمامى (تیرمىزى) لە (ئەنەس) ھوہ دەگىریتەوہکە: پىغەمبەر ﷺ فەرموویەتى: ((من يقرأ إذا زلزلت عدلت له بنصف القرآن، ومن قرأ قل يا أيها

حَرْفَةُ عَدٍّ حَتَّى عَدَّ نَحْرِي مِائَةً لَا يَرْحَمُهُ رَبِّي لَأَنْتَ رَحِيمٌ

سُورَةُ الزَّلْزَلَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ۖ وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَتْقَالَهَا ۖ

﴿١﴾ وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ۚ ﴿٢﴾ يَوْمَئِذٍ تُخْبِتُ أَعْيُنُهَا ۚ ﴿٣﴾

﴿٤﴾ يَوْمَئِذٍ يُصْعَقُونَ لَمَّا نَسُوا ۖ ﴿٥﴾ لَمَّا رَأَوْهُ كُمُودًا ۖ ﴿٦﴾

﴿٧﴾ أَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مَعَهُ قُلُوبُ ۖ ﴿٨﴾ أَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَاتُ ۖ ﴿٩﴾

سُورَةُ الْعَادِيَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا ۖ ﴿١﴾ وَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا ۖ ﴿٢﴾ وَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا ۖ ﴿٣﴾

﴿٤﴾ وَالْمُنِيرَاتِ نَجْحًا ۖ ﴿٥﴾ فَسَطَّرْنَاهُ نَجْحًا ۖ ﴿٦﴾ وَالْإِنْسَانَ

رَبَّهُ لَكُودًا ۖ ﴿٧﴾ أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُ لِسَانٌ ۖ ﴿٨﴾ وَآيَاتٌ لِّهَبِّدًا ۖ ﴿٩﴾

﴿١٠﴾ أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ۖ ﴿١١﴾

الكافرون) عدلت له بربع القرآن، ومن قرأ (قل هو الله أحد) عدلت له بثلث القرآن)) واتە: ئەو كەسەى كە سوورەتى (زەلزەلە) دەخوینیتەوہ، بەلای خواوہ پاداشتى نیوى قورئانى بۆھىە. ئەوہش كە سوورەتى (قل هو الله أحد) دەخوینیتەوہ، پاداشتى سێیەكى قورئانى بۆھىە. و ئەوہش كە سوورەتى (قل يا أيها الكافرون) دەخوینى، ئەوا پاداشتى چوارىەكى قورئانى بۆدەنووسیت.

كۆتایی تەفسیری سوورەتى (زەلزەلە).

*** **

۱۰۰- سوورهي عاديات به

مهككه ييبه و (۱۱) نايه ته

به ناوي خوي به خشندهي ميهره بان

نهم سوورده ته باسي ولاخ و نه سپي موجهيدان و سوارچاكانى كاتى خوى دهكا. كه چون شه به بخونديان دهبرده سهردوژمن. گومان نييه كه نه وهيش نرخ و گرنگى ولاخ و سوارى نيشان ددهات تا پوژى دوايي. ودهه تا دونيا دونيا بي نرخيان كه نه نايته وه. جاخوا سويند نه خوات به ولاخي هاوه لان كه. مروقه به رامبه ر به به هره كاني خوي زور سپله يه. ههروك نهو راستييه دهچه سپيني كه ناده ميمي ماني دونياي زور خوش دهوي. به شيويه له. كه گه لي جار كه سايه تي خوي له كيس ددها بوي وه بهم شيويهش دهست پندهكات:

خوا سويند به چارهوني جهنگ دهخوا كه مروقه بي نه زاني:

بسم الله الرحمن الرحيم * **والعاديات ضبحا** سويند بهو نه سپانه ي به تاو غارده دن له گوزه پاني جيهاددا به پرماندن و به په له تهپ نه ددهنه سهردوژمن. **فالموريات قدحا** نينجا بهو نه سپانه ي كه له كاتي پرتاودا نال و بزماري ژيرسميان به توندی له بهرد ددها ناگر هه لدهستيني. **فالمغيرات صبحا** نينجا بهو نه سپانه ي كه له بهر به بياندا هه لمهت نه بهنه سهر دوژمن. **فاثرن به نقعا** بهو زووه لمهت برده ي به ياندا نه يان تهپ وتوز هه لدهستين به هه موولايه كدا بلاوده بيته وه. **فوسطن به جمعا** جا بهو زووه خويان نه كوتنه نارجه رگه ي كومه لي دوژمنه وه. **ان الانسان لربه لکنود** سويند به وانه هه موو. بنگومان ناده ميمي سه بارهت به په روهردگاري خوي زور سپله و ناسوپاسه. **وانه علي ذلك لشهيد** وه به راستي ناده ميمي خويشي له سهرنه و ناسوپاسييه ناگاداره و كاروكرده وي و جمو جو له كاني به لگن بوته وه.

مروقه له ماني دنيا چكوس و رژه:

وانه لحب الخير لشديد ودينگومان زورحه زي له مال و سامانه. **افلا يعلم اذا بعثر ما في القبور** كه وادهكات. ناي نازاني كاتي له گوزه كان هينرايه دهري و زيندوو كرايه وه. **وحصل ما في الصدور** ودهه رچي له سينه و دله كاندايه هه هه مووي كو كرايه وه و خرايه روو. **ان ربهم بهم يومئذ لخير** به راستي له ورژه دا په روهرد گاريان به هه موو كارو كردارو گوفتاريان ناگاداره كه واته. چون نه ويري سهرينجي و تاوان بكات. له كاتيكا نه مري و زيندوو نه كريتته وه و پازي دلي ده رته خري.

كوتايي ته فسيري سوورده تي (عاديات).

*** **

۱۰۱- سوورهي قاريه به

مهككه ييبه و (۱۱) نايه ته

به ناوي خوي به خشندهي ميهره بان

نهم سوورده ته باسي په كاني پوژي قيامهت دهكات. نهوشتانه ي كه له و پوژدها بووده دن ده رچووني ناده ميمي له گوردا. بلاوه كردني و. سهرگهردان بووني و هك په پوله ي پرش و بلاو. گوژيني كيوه كان و هك خوري شيكراوه كه به بايه كي سووك بلاو بيته وه. پاشان ده رنه جامي قورسي و سوكي كرداري خه لكي و شوينيان دياري دهكات و. وه

بهم شیوهیه دهست پیدهکات: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ * القارعة ﴿راچله کینهر﴾ ما القارعة ﴿راچله کینهر چیه؟﴾ ﴿وما ادراك ما القارعة﴾ تو چوزانیت داچله کینهر چیه؟.

قیامت هات مروؤ وهك په پووله ی پرژاو دهن:

﴿يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ﴾ پوژیکه گشت مردوم وهكو په پووله ی پرش وبلای لی دی ﴿وتكون الحبال كالعنق المنفوش﴾ کینه کانش وهك خوری شیکراوهیان لی دیت و بهه وادا ده پون.

پاداش و توله به پیی تای ته رازووه:

﴿فاما من ثقلت موازينه﴾ نینجا نهو کهسه کهله وپوژدها تای کیشانه ی کرده وهکانی قورس بوو ﴿فهو فی

عیشه راضیه﴾ نهوه له نیو گوزهران و خوشییه کی وادا

ده بیت، خو ی پیی رازییه ﴿اما من خفت موازينه﴾ به لام نهو کهسه ش که تای کیشانه ی کرده وهکانی سووک بوو ﴿

فانه هاریه﴾ نهوه دایکی نهو دوزه خو باوهشی بوو

گرتو نهوه ﴿وما ادراك ماهیه﴾ جا تو چوزانیت

(هاویه) چیه؟ ﴿نار حامية﴾ ناگریکی زور گهره.

نیمامی (بوخاریی و موسلیم) له (نهبو هورهیره) وه

ده گپ نهوه که پیغه مبر ﷺ فرمویه تی: ((نارکم هذه یوقد

ابن آدم جزء من سبعین جزءا من حر جهنم)). نهو ناگری

نیره تانه به شیکه له حفتا بهشی گهرمای ناگری دوزه خ.

هاوه لان و تیان به خوا سویند نهونده بهسه! نهویش

فرموی: ((انها فضلت علیه بتسعة وستین جزءا، کلهن

مثل حرها)) بهراستی نهو ناگری دوزه خه (۶۹) بهشی لهو

ناگری نیره تانه زیاتره، هر به شیهش وهك گهرمای نهو

ده بیت... فتح الباری: ۳۸۰/۶. موسلیم: ۲۸۴/۴. وه هروه ها

درباره ی قورسیی و ناره حه تی نهو ناگریه که پیغه مبر

ﷺ ده فرموی: ((اذا اشتد الحر فأبردوا عن الصلاة، فإن

شدة الحر من فیح جهنم)). فتح الباری: ۲۰/۲. موسلیم: ۴۲۰/۱. واته: هرکه گهرمای نیوه پو تینی سهند، نیوهش

نویژ دواخه بؤ کاتی فینک دهکا، نریک بهوه ختی نویژی عسر، ههتا ناره حهت وماندونه بن چون گره ی گهرما

لهه ناسه ی دوزه خه.

کوتایی سوورته ی (قاریعه).

له گهل سوپاسینکی زوردا بؤ خوی گهره.

*** **

سورة القارعة

نعم القائلین

وَحَصَلَ مَا فِي الصُّدُورِ ۚ إِنَّ بِهِ يَوْمَيزِ لَاحِيزِ ۝

سورة القارعة

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْقَارِعَةُ ۝ ۱ مَا الْقَارِعَةُ ۝ ۲ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ ۝

۳ يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ۝ ۴ وَتَكُونُ

الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ۝ ۵ فَأَمَّا

۶ مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ۝ ۷ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ۝

۸ وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ۝ ۹ فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ ۝

۱۰ وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَ ۝ ۱۱ نَارُ حَامِيَةٍ ۝

سورة التكاثر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْهَيْكُمُ التَّكَاثُرُ ۝ ۱ حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ۝ ۲ كَلَّا سَوْفَ

۳ تَعْلَمُونَ ۝ ۴ ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝ ۵ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ

۶ عِلْمَ الْيَقِينِ ۝ ۷ لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ۝ ۸ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا

۹ عَيْنَ الْيَقِينِ ۝ ۱۰ ثُمَّ لَتَسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ النَّعِيمَ ۝

سورة العنصر

۶۰۰

۱۰۲ - سوورەتى ، تەڭرەك

مەككە پەيغەمبەر (۸) نايەتە

بەناۋى خۋاى بەخشندەى مېھرىبان

ئەم سوورەتە باسى سەرگەرمىي و سەرقالبۇنى ئادەمىي دەكات بەھۇكانى خوشويستنى دونياۋە. وە بە شانازى كردن بەمال و منالى زۆرەۋە. ديارە ئەۋە ھۆيەكى خراپە. مەرۋقە لەخواناسىن لائەدا، ھەر بۆيەش چەند جارېك ھۇشيارىيان ئەداتى و ئاڭدادارىيان ئەكاتەۋە كەۋاز لەۋخوۋە ناپەسەندو ئاجوامىرانە يىنن، دوايىش باسى ئەۋجائەتە سەخت و ناپەچەتە دەكات كە لەقيامەتدا رووبەروويان دەبىتەۋە.

دنيا ويستى، قيامەت لە پىر دەبا؛

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ بەكەم تەڭرەك خەلكىنە خۇھەلگىشانتان بە زۆرىي سامان و منال بى ئاڭاى كردوون، پىغەمبەر ﷺ دەفەرموى: ((يقول العبد: مالي مالي، وإنما له من ماله ثلاث: ما أكل فأفني، أو لبس فأبلى، أو تصدق فأمضى، وما سوى ذلك فذاهب وتاركه للناس)) مسلم: ۴ ۲۷۷۳. واتە: ھەمىشە بەندە دەلىت: ماله كەم، ماله كەم، كەچى مالى ئەۋ تەنھا سى جۆرە: ئەۋەى خواردوويەتى و تياچوۋە، يان ئەۋەى لەبەرى كردوۋە و كۆنى كردوۋە نەماۋە. يان ئەۋەى بەخشىويەتى و تىپەريۋە، ئىتر بى لەۋە ھەموو دەپواۋ بەجىي دىلى بۇخەلك ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ تا ئەۋكاتەى ئەمرن و دەنئىرئىن لە گۆرستانەكاندا، پىر كردنەۋە لە (گۆر) دلانى خەۋتوۋ وە خەبەر دىنى، رۆژى ئەۋلا ۋە پىردىنى، دونيا كەم دەرختىنى، بۆيە. پىغەمبەر ﷺ فەرموى: ((كنت نهيتكم من زيارة القبور، فزوروا القبور فإنها تزهّد في الدنيا، وتذكر الآخرة)) نىبىن ماجە. من كاتى خۆى لەسەردانى گۆران رىگىرىم كردن، بەلام ئىستا بچن بۇ سەردانى گۆران، چونكە سەردانى دونياتان لاكەم نرخ دەكاۋ، ئەۋ رۆژەكەشتان ۋە پىر دىنى. ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ وانابى ئىۋە ئەتانەۋى، لەمەۋلا چاك دەزانن و تى ئەگەن كە ئىۋە بەھەلەدا چوون و چىتان بەسەردى ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ دىسان وانابى ئىۋە ئەتانەۋى، لەئايىندەدا چاك دەزانن و تى ئەگەن، پاشە رۆژتان چۆن ئەبى ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ نا ئەگەر ئەتان زانى بە زانىنى يەقىن، وازتان لە خۇھەلگىشان بە زۆرى مال و منال دەمىنا.

دۆزەخ دەبىنن و، لە خۇشى دنيا بەرپىريان؛

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ سويند بەخۋا بەچاۋى خۇتان دۆزەخ دەبىنن ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ دىسانەۋە بى گومان بەچاۋى يەقىن دۆزەخ ئەبىنن ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ پاشان باۋەرتان ھەبىت لەۋ رۆژەدا پىرسىارى ھەموو بەھرەيەكتان لىدەكرى: تەندروستىي، مال و سامان، خىل و ھۆز، ھەر بەھرەيەكى تركە خوا پىي دابن، چۆنتان دەست كەتۋە... لەپىي شەرەۋە، يا لەرىڭاكانى ترەۋە... ۋە چۆنتان بەخت كرد... پىشەۋا (موسليم) لە (ئەبۇ ھورەيرە) ۋە دەلى: رۆژى يا شەۋى پىغەمبەر ﷺ لەمال دەرچوۋ، دىتى ۋا (ئەبۇبەكر) ۋ (عومەرىش) ھاتوونەتە دەرى! فەرموى: ((ما أخرجكما من بيتكما هذه الساعة)) چ شتى ئىۋەى لەم ناۋەختەدا لەمال ۋەدەرناۋە! وتيان: ئەى پىغەمبەرى خوا برسىتى، فەرموى: ((وانا، والذي نفسى بيده لأخرجنى الذى أخرجكما قدما)) رواه الترمذى. منىش سويند بەۋ زاتەى كە گىيانى منى بەدەستە ھەر ئەۋشە ۋەدەرى ناۋم، كە ئىۋەى ۋەدەرناۋە!.

كۆتايى تەفسىرى سوورەتى (تەڭرەك).

*** **

۱۰۲- سوورهتی (عه صر له)

مهككه بیهو (۲) نایه ته

به ناوی خوی به خشندهی میهره بان

ئهم کورته سووره ته. به په له باسی هوکانی بهختیاری و سهر فرازی ناده مزاد دهکات. هاوپی له گهل هوکانی سهرکه وتنی و. به خته وهرییدا سویند دهخوات بهوکاتهی که ته مهنی مروقی تییدا ته واد دهبی و. لاپه رهی ژبانی تییدا ده پیچریته وه. وه بهو هه موو شتانه به دریزی روژگار تییدا رووده دن. که هه ره مووی په ندوو ناموژگارییه بوئه وانه ی وا به ورد بیرده که نه وه. سویند دهخوات به (عه صر) که هه موو ناده میی له ناو زهره رو زیاندایه. مه گهر

که سیک ئهم چوار په سن و سیفه تانه ی تییدا بیت: بروی کامل، ناکاری باش و چاک، باسکردنی هه ق و راستیی بویه کتر، به نارامبوون و خو راگرتن. به راستیی ئهم سووره ته بناغه ی نایین و هه موو سهرکه وتنی که، بویه پیشه و (شافیعی) (خوا لیخوش بیت) ده لی: نه گهر خوا ته نها ئهم سووره ته ی نار دبا، بو به نامه ی ژبانی ناده میزاد بهس ده بوو. نیمامی (ته بیری) ش له (عوبه یدولادی کوری حه فس) وه ده لی: هه رکه دوو که سی هاوه لان به یه کتر گه یشتبان. تا سووره تی (عه سر) یان بو یه کتر نه خویندبا. لیک جیانه ده بوونه وه پیشه و (شافیعی) ده لی: نه گهر خه لک به وردی له سووره ته تی فکرابان به دریزی روژگار به سیان ده بوو.

مرو (بی لهم چوار په سنه) گش زیانباره:

ئهم سووره ته له بهر نه وه که له مه ککه دا دابه زیوه، زور پی له سهر نیمان و په سنه کانی نیمان داده گریت. بویه خوی دلوقان ده فهرموی. **بسم الله الرحمن الرحيم * والعصر** سویند بهکات و روژگار که چهنده گرنگ و به نرخه، هه له بهر

نه مه یشه خوی گه وه سویندی پی دهخوات. چونکه (کات) بو مروقه زیره ک و وریاکان مایه ی بهختیاری و سهر فرازیان بووه. هه لیان تیاداو به نازادی و. سهر بهستی خویان. هیچ پشوویان تیا نه داوه. به لام بو گهلانی ته مه ل و نه زان. بوته مایه ی ژیر دهستی و بهد بهختیان. ئای چون چهندان سال دیت و دهوات. گهلانی ژیر دهسته هه ده نالینن؟ ده سا بو راستنابنه وه. له عه صر سود وهر گرن. وه که په یامبه ر راپه یری و. سوودی لیوهر گرت و ده ره نجام گه له که ی خسته سهر فرازییه وه **ان الانسان لفي خسر** که به راستیی هه رچی ناده میزاد هیه به تاییه ت نه وانه یان که ته کلیفیان له سهره له زیانیکی گه وره دایه **الا الذين آمنوا** جگه نه وانه ی برویان هیناوه **و عملوا الصالحات** و کاره چاکه کانیان کردووه. واته: هه رچی خیرو چاکه بو دین و ولاتیان هه ولی بو نه دن و نه یکه ن **وتواصوا بالحق** وه وه سیه تیان بو یه کتر کردووه به هه ق. که هه میشه پابه ندی هه ق بن و ماخولانی

سورة العصر

بسم الله الرحمن الرحيم

والعصر ﴿١﴾ ان الانسان لفي خسر ﴿٢﴾ الا الذين آمنوا ﴿٣﴾ وعملوا الصالحات ﴿٤﴾ وتواصوا بالحق ﴿٥﴾ وتواصوا بالصبر ﴿٦﴾

سورة الفهمزة

بسم الله الرحمن الرحيم

ويل لكل همزة لمرة ﴿١﴾ الذي جمع مالا وعدده ﴿٢﴾ يحسدن ماله. الحدة ﴿٣﴾ الا الذين في خطية ﴿٤﴾ وما ذرئك من الخطية ﴿٥﴾ يا انا الله الموفدة ﴿٦﴾ لقي تطلو على الافدة ﴿٧﴾ يا عنيته مؤسدة ﴿٨﴾ في عه نمدة ﴿٩﴾

سورة الفتيك

بسم الله الرحمن الرحيم

انشر كيف فعل ربك واضمح القيل ﴿١﴾ ان فعل كده في نصيل ﴿٢﴾ وارسل عليه طير ناسيل ﴿٣﴾ ترميه بحرة من سجيل ﴿٤﴾ لعلهم كعصف مأكول ﴿٥﴾

راستی بن **وتواصوا بالصبر** وه وهسیه تیان بویه کتر کردوه به صه برو خوراگری له سه رهق و نایینی خوا،
 واته. مروفی **موسلمان** دهی هیچ کات ماندوو نهی و. نه پسی به رامهر به نه کهکانی سه رسانی
 کوتایی تهفسیری سووره تی (عهس).

*** **

۱۰۴- سووره تی (هۆمه زه) یه

مه که بیه و (۹) نایه ته

به ناوی خوی به خشنده میهره بان

نهم سووره ته باسی نهو که سانه دهکات که ههردم ناوی خهک به خراپه دهبن و. توانج و تهشهریان لیده دهبن و.
 ههول دهدهن خراپیان بکهن و گالتو گه پیان پیده کهن. ههروهک هیرش دهکاته سه ره نهوانه ی مال و سامان کو
 نه که نهوهو خهریکی ژمارد نینی و. وان هزان که ماله که یان هه رگیز ناھیلی بمرن ' کوتاییشی به باسیکی کورتی
 پاشه روژو جیگای به دب خه کان دیت. که به نیجگاری ده پونه ناو دوزه خه وه ناگریکی تیکشکینه هرورم دهاته
 سه ردلیان.

هاوار بو مروی ته شهردم و حوسپکه رو فره کهری مالی دنیا:

خه لکانی هه بوون بی حیساب و نه ژمار له رتی ناھه قهوه مال و سامانیان کو ده کرده وه. نهم و نهویان به کهم
 سهیر ده کردو. توانج و ته شه رپیشه یان بوو. جابو ترساندن و سه ره نشستی نهوانه خوا فورمووی: **بسم الله**
الرحمن الرحيم **ويل لكل همزة لمزة** سزای سهخت بو هه موو توانج گریکی عه بیگر. واته. نهو که سه ناوی
 خهک به خراپه دهباو به شوین کهم و کوپی و نهنگدا ده گهری **الذي جمع مالا و عدده** نهو که سه ی که مالیکی
 زوری کو کرده وه هه ر خهریکی ژماردنی بوو. نیت بی لیکدان وه ی **حلال و حرام** واته. نهوانه که ناوی مهردوم
 دهبن نهو دهوله مه ندانه به هوی سامانه کانیانه وه خوبه گه وره دهگرن و به سووک سهیری خه لکی ده کهن **يحسب**
ان ماله اخلده وا خهریکه به دنیا وه پنی وایه که مال و سامانه که ی به نیجگاری له دنیا دا دهی هیلنیه وه وهه رگیز
 نامری. بویه رهفتاری واده کات **کلا** با وان هزانی **لينبذن في الحطمة** سویند به خوا به سووکی و ریسوایی
 فری ده دریته ناو تیکشکینه ره (حوته مه) وه **وما ادراك ما الحطمة** جا تو چوزانیت نهو تیشکینه ره یه چیه. نه گهر
 خوا بو ت باس نه کات **نار الله الموقدة** ناگریکی هه لکراوی بلیسه داری خوایه. واته. به فره رمانی نهوهو فریشته ی
 نهوی له سه ره **التي تطلع على الافئدة** نهو ناگریکی وایه رو ده کاته بنو که ی دل هکان و. په ره ی دل هکان
 ده سووتینی که سه رچا وه ی کو فر بوون **انها عليهم مؤصدة** به راستی نهو (ناگره) ده وه ی داو و له سه ریان
 داخرا وه دایووشیون. نه هه وای تیده چی و. نه هه وای لیده واته ده ره وه **في عمن ممددة** نهوان به سراونه وه
 له ناو چهند کوله که یه کی دریت ژکرا وه دا واته: دژبانی و کوترو لیان لیه ستر او ده به هیچ شیوه یه ک ریگای
 ده رچوونیان نیه و هه رگیز قوتار نابن.

کوتایی تهفسیری سووره تی (هۆمه زه).

*** **

۱۰۵- سوورەتی (فیل)

مەككەییەو (۵) نایەتە

بەناوی خۆی بەخشنەدی میهرەبان

ئەم سوورەتە باسی داستانی خاوەن فیلەکان (أصحاب الفیل) دەکات. ئەو کاتە کە هاتن بۆ وێرانکردنی (کعبە اللّٰه)، بەلام خۆی گەرە دای بە پۆزەیانداو. پاشەوپاش سەری خەجالتی پێداخستن و، بەلاوازترین لەشکری خۆی (واتە: بە کۆمەڵی بالندە) تەفرو تونای کردن و، مالهکەیی خۆی پاراست، کە بەراستی ئەمەیش تا دنیا دنیا بیت بە چیرۆک وداستان باس دەکریت،

سەرگۆزشتەیی فیل سوارەکان:

﴿بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ * اَلَمْ تَرَ کَیْفَ فَعَلَ رَبِّکَ بِاَصْحٰبِ الْفِیْلِ﴾ نایا ئەو دەنگ و باسەت پێنەگەیی و، نەتدی کە خۆی پەرەردگاری تۆ بەخاوەن فیلەکان چی کرد؟ ئەوانەیی هاتن بۆ وێرانکردنی کابەیی شەریف. ﴿اَلَمْ یَجْعَلْ کَیْدَهُمْ فِی تَضْلِیْلِ﴾ ئەری مەگەر سەری لێ نەشیواندن و فرت و فیلەکەیاننی پوچەل نەکردهو. ﴿اِنَّ وَاْرْسَلْ عَلَیْهِمْ طِیْرًا اَبْاٰیِلَ﴾ کۆمەڵیک زۆرو پۆل پۆل بالندەیی نەناردە سەریان؟ ﴿تَرْمِیْهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّنْ سِجِّیْلٍ﴾ تابه بەردی گەلمتی رەق بەردە بارانیان بکەن ﴿فَجَعَلْنٰهُمْ کَعَصْفٍ مَّاکُوْلٍ﴾ دەرەنجام وەک کای خوراوی لێکردن و ریزە بەریزەبوون و چوونە زبەنگای میژوووەو بوونە وانەو چیرۆک بۆهەرکەسیک بیهوی شەرە شوخ لەگەل ئیسلامدا بکا، کە دەرەنجام هەر سەری خۆیشی پان ئەبیتەو. وەک سوپاکەیی (ئەبرەهە)

تییینی: پیغەمبەر ﷺ هەر لەوسالەدا (عام الفیل) لەدایکبوو، وەک خۆی ئەفەرموی: ((وُلِدْتُ عَامَ الْفِیْلِ)) رواه الإمام أحمد، شیایوی باسە ئەو رووداوە لەمانگی (موحرەم)دا پێش لەدایکبوونی پیغەمبەر ﷺ بە پەنجا سال و پینج رۆژی، بەرامبەر بە مارس (۵۷۱)زایینی پوویدا، هۆی روودانی ئەو رووداوەش -وەک ئین هیشام ئەلی- ئەبرەهەیی جیگری گشتیی (نەجاشیی) کە لەولاتی (یەمەن)، دیتی عەرەبەکان ئابو جۆرە دەپۆنە (کەعبە)، ئەویش لە (سەنعا)دا کەنیشتەییەکی گەرەیی کردووە، بەو مەبەستە کەعەرەبان لەویو وەرگیریتەو بۆلای کەنیشتەکەیی خۆی، ئەوجا پیاویک ئەوەیی بیست و لەرقان چوو و (...) تیکرد، ئەویش (ئەبرەهە) بۆ تۆلە کردنەو سوپایەکی (۶۰) هەزار کەسی ریکخست بۆ روخاندنی (کەعبە)! کەنیزیکەیی (۹-۱۳) فیل سواریی تیدابوو، سەرەپای فیلە گەرەکەیی خۆی، جا کاتی گەیشتە دۆلی (مەحسەر/ نیوان (موزەلیفە) و(مونا) فیلەکەیی خۆی چۆکی داداو هەرچەندە هەولیدا نەرویشت...!! جا لەو نیوانەدا خۆی کارجوان ئەو پەلەورانەیی ناردە سەریان و تەفروتونای کردن. ئەمە کورتەییەکی ئەو رووداوە بوو. (عبدولموتەلیب)یش پاش ئەوەیی کەداواکەیان رەتکردهو بۆ نازادکردنی شترەکانی، دەستی بەئەلقەکەیی کەعبەو گرت و گوتی:

یارب لا أرجو لهم سواک	یارب فامنع حماک
إن عدو البيت من عاداک	إنهم لن یقهروا قواک
لاهم إن العبد یف	فخ رخله فامنع حلاک
لا یغلبن صلیبهم	ومحائلهم غدوا محالک
إن یدخلوا البلد الحرا	م فأمر مابداک

کۆتایی تەفسیری سوورەتی (فیل)

۱۰۶- سوورەتى (قورەيش) ۴

مەككە يېيە (۴) نايەتە

بەناۋى خۋاى بەخشندەى مېھرەبان

ئەم سوورەتە ھەندى لە نىعمەت و بەھرەكانى خوا يادى قورەيش ئەخاتەو، ئەو ھېو زۆر بەئاسوودەيى و بى ترس لەھىچ كەسنىك، ھاتوچۇ زىستانە و ھاوینەيان دەكرد بۇ بازىرگانى. ھات و چۇى (يەمەن) و (شام) يان دەكرد لەوپەرى خۇشىيى و، ئارامىيدا، وە ھىچ كەسنىك نەبوو دەست بىنىتتە رىگەيان. قورەيش ھەقە خاۋەنى كابە بېرستى:

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ* ۱﴾ لایلاف قرىش ﴿لەبەر

ھۆگرىي و يەكگرتنى قورەيش ﴿۲﴾ ایلەھم رحلە اشتاء والصيف ﴿۳﴾ ھۆگرىيان بەھاتوو چۇى زىستانە و ھاوینەو (زىستان بۇ يەمەن، ھاوینىش بۇ شام) ﴿۴﴾ فليعبدوا رب هذا البيت ﴿۵﴾ جا لەبەر ئەو بەھرە گەرەيەى خاۋايە بەسەريانەو دەبا ھەرخاۋەنى ئەم خانەيە (كعبە اللہ) بېرستى و ھەموو ھەر بۇئەو سەردانوئىنن ﴿۶﴾ چونكە لەزىر سىبەرى ئەمەن و ئاسايشى كابەدا ئەوان ئەو ھات و چۇيە ئەنجام دەدەن، وەك دەفەرموى: ﴿انما امرت ان اعبد رب هذه البلدة الذى حرمتها وله كل شئ وامرت ان اكون من المسلمين﴾ ۹۱/۲۷. ﴿الذى اطعمهم من جوع وامنهم من خوف﴾ ئەو خاۋايەى بەو ھۇيەو قوتارى كىردن لە برسىتى و ھىورىشى كىردنەو لەترس واته: ترسىيان لەھىچ دزورۇزنىك ئەما بىتتە رىگەيان و رىيان پى بگرى. ئەويش بەھۇى حورمەت و رىزى كابەو بوو. كە لەباو و باپىرانيانەو بۇيان مابوۋەو رىزانان لە كابە، جا ئايا لەبەر امبەر ھەر بەھرەيەكى خاۋايەو سوپاسنىك پىويست ناكات... ئاي ئادەمىي چەند سېلەيت...!

كۆتايى سوورەتى (قورەيش).

*** **

۱۰۷- سوورەتى (ماعون) ۷

مەككە يېيە (۷) نايەتە

بەناۋى خۋاى بەخشندەى مېھرەبان

ئەم سوورەتە بەكورتىي باس لە دوو دەستەو تاقم دەكات:

يەكەم: بىياۋەرىكى دېرەقى سېلەو نكوونىكەرى رۇزى دوايى و بەرى.

دوۋەم: دوو پوۋيەكى رىابازو روپامايىكەر لەكاروكردەوكانىيا.

سورەتى

سُورَةُ قُرَيْشٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ﴿١﴾ فَلْيَعْبُدُوا هَذَا الْبَيْتَ ﴿٢﴾ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ﴿٣﴾

سُورَةُ الْمَاعُونِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالذِّبِّ ﴿١﴾ مَدَّكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ﴿٢﴾ وَلَا يَحْضُرْ عَلَى طَعَامِ الْيَسْكِينِ ﴿٣﴾ فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ﴿٤﴾ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ﴿٥﴾ الَّذِينَ هُمْ بَرَاءُونَ ﴿٦﴾ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ﴿٧﴾

سُورَةُ الْكَوْثَرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَعْطَيْنَكَ الْكَوْثَرَ ﴿١﴾ فَصَلِّ وَأَنْحَرْ ﴿٢﴾ إِنَّكَ شَانِئٌ هُوَ الْأَبْتَرُ ﴿٣﴾

سُورَةُ الْكَافِرَاتِ

یه که میان: به پیشه سووگایه تی به هتیاوان ده کهن و پیا یاندا هه ل ده شاخین و. پئی بلئیت چاکه ناکهن و هه ویشی بو نادهن. وهک (عاصی کوپی وانیل) و هه رکه سیکی تر وهک نهو. دووه میان: نهو دووپازیانن که نویره کانیا ن ته نها بو روو پامایی ده کهن. بویه زور به سووک گرتوویانو و زور کهم ریک بکه ویت که له کاتی خویدا بیانکهن. وهیان له کاتی کردنه کهیدا بیدارو هوشیار بن. جا خوی گه وره له هه ر دوولایان هه ره شه ده کات.

نهو مروقه روژی جه زای لا درویه!

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ * **ارایت الذی یکذب بالدين** ﴿ناخو دیتت نهو که سه ی که چوژ روژی جه زا به درو ده خاته وه. نه زانی نهو که سه کییه صیفه ته کانی چین...﴾ **فذلک الذی یدع الیتیم** ﴿جا نهو که سه بی پروایه کی وایه زور به توندی پال به هه تیوه وه ده نی و پیا هه لده شاخی. له باتی نهو ده ل نهوایی بکات﴾ **ولا یحض علی طعام المسکین** ﴿هه ر وهک خویشی ناوایه. دنه وهانی که سیش نادات له سه ر به خشین و خوارده مه نی دان به هه ژاران و بی نهواو نه داران﴾ **فویل للمصلین** ﴿ئینجا سزای سهخت بو نویره خوینه کان﴾ **الذین هم عن صلاتهم ساهون** ﴿نهوانه ی له نویره کانیا ندا غافل و بی ناگان. واته: به دل نویره کانیا ن ناکهن و له ماناو مه به سه ته که ی بیر ناکه نه وه. له پیش چاو خه لکه وه ده یکه ن به لام نه ره ره خو یا بنن نایکه ن. ناشرانن فه لسه فه ی نویره گردن چیه﴾ **الذین هم یراعون** ﴿نهوانه ی له نویره کانیا ندا روپامایی ده کهن. واته: له بهر نهوه نویره ده کهن پیا ن بلین نویره خوینن! نه لبت مه به سستیکی تریشیان هه یه. پیغه مبه ر﴾ **ده فہر موی: ((تلك صلاة المنافق. تلك صلاة المنافق. تلك صلاة المنافق. یجلس یرقب الشمس. حتی اذا کان بین قرنی الشیطان قام فنقر اربعاً. لا یذکر الله فیها إلا قلیلاً)) فتح الباری: ۲۸۶ ۶. موسلیم: ۴۳۴.۱. واته: نهوه نویره مونا فیه. نهوه نویره مونا فیه. نهوه نویره مونا فیه! ده بینن هه میشه کال و کرچه وله جی خویدا نایکا. و زور به قورس و نار هه ته ی و ناچار یی نه نجامی ده دات. داده نیشی و. چاو ه نویری خور ده کات. چاکه دیتی نهوا له نیوان دوو شاخه کانی شه ی تانه وه خورده رکه وت. هه لده سی چوار ده نووک له زه مین ده دات. زور به که میش ناگای له خوایه!﴾ **و یمنعون الماعون** ﴿وه هه مو جو ره یار مه تییه کیش له خه لکی ده گرنه وه و کو تایی و در یغی ده کهن. به لی. مروقه و ا دروستکرا وه که به ته نها خو ی ناتوانی پیدا ویستییه کانی ژیا نی خو ی جیه جی بکات. بویه پیویستی به دراوسی و نه م و نه وه یه. نهویش ده بی داوای هه رچی لی کرد به خواستن. بیداتی و. دهستی لی نه قوچینی. له ده رزییه که وه. هه تا په رداخیک. ته ور یک. پاچیک... هتد. مروقی نویره خوینی راسته قینه ناوایه. به لام مروی دوو روو. ریبا بازو ده ست قوو چاووو بی خزمه ته.**

کو تایی ته فسیری سوور هتی (ماعوون).

*** **

۱۰۸- سوور دتی که وه سه ره

مه که بییه و ۱۲ نایه ته

به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان

نه م سوور هته باسی به هره گرنه کانی خوا ده کات بویه یام به ر ﴿. به تاییه تی نهو به هره گه وره یه که له دنیا و له قیامه تدا پییه خشیه وه. نه ی ده بی چ به هره یه که له وه گه وره تر بی ت که هه تا هه تایه ناووشو رت و نایینه که ی هه رده مینی و نا کوژینه وه... نهوان که به پیغه مبه ریا ن ده گوت بی کوپو وه جاخ کویره و زو ناوی ده کوژینه وه. خو یا ن بنه بر بوون و ناویان چوویه مه زبه له ی میژوو وه. خو یا ن و دین و ریبا زیان پیچرایه وه و کو تایی هات.

بیگومانیشم هرکه سینی تر، بیروبوچوونی وهك (نه بوجهل) و شوینكه وتوانی نهویی. وهك نهوی لیدی و، سهری خوی پان نه بیته وه له فهزل و گه وهی سووره تی (كه وسهر) دا (نه نهس) ده لی: پیغه مبه ر ۱۰ له مزگه وتدا له نیوانماندا بوو. كتوپر كه می خهوی لیکه وت، پاشان بهرویه کی خوش وگه ش و لیو به زه رده خه نه وه سهری بهرزه وه كرد. جا نیمه ش وتمان. هو ی شهو زه رده خه نه یه ت چیبوو نه ی پیغه مبه ر: "فرمووی: هر نیستا نه م سووره ته م بو هات و خویندی وه فرمووی: بسم الله الرحمن الرحيم انا اعطيناك الكوثر. فصل لربك وانحر. ان شانك هو الاثر) پاشان فرمووی: ده زانن (كه وسهر) چیه "كه وسهر: چوم و تا فگه و و رووباریكه له به هه شتدا، بهر كه تیکي نیجگار زوری هیه، هه زو گولاییکه په روهردگا رم به لینی پیداو م، كه له قیامه تدا نوممه ته كه م بیته سهری، وه به نه دازه ی نه ستیره گانی ئاسمان لیوان و په رداخ و سووراحی تیدایه، هه ندی كه س لی بیته ش ده بی، منیش ده لیم: نه ی په روهردگاری من' خو نه وانه له نوممه تی من. خوا نه فرمو ی: تو نازانی پاش تو نه وانه چیان كرد؟! موسلیم: ۱/۳۰۰، نه بوداود: ۵/۱۱۰، نه سای: ۶/۵۳۳.

خوا گش خیر و بیرنکی نه ملاو نه ولای به پیغه مبه ر دا:

دوا به دوا ی نه وقسه ناخوش و ناله بارانه ی قوره ی شه، خوا ی گه وه بو دلدانه وه ی پیغه مبه ر، نه م سووره ته كورته یه بو دابه زاندو فرمووی: بسم الله الرحمن الرحيم * انا اعطيناك الكوثر * به راستی نیمه چاكه و خوشی و خیریکی زور گه و ره مان به تو به خشی كه مایه ی سه ر به رزی دنیا و قیامه تته، یه كی له وانه رووباریکی تاییه ته له به هه شتدا، وهك نیمامی (بوخاری) ده لی: فصل لربك * جا نویژ بكه بو په روهردگارت * وانحر * وه له سوپاسی نه و هه موو چاكه دا، هه ر بو نه و قوربانی سه ر بكه، واته: وهك قوره ی شه مه به، كه هه یوانیان هه م بوخوا و، هه م بو بته كان سه ر نه بیری، به خیر ده شئ توته نها بو خوا ی گه و ره قوربانی بكه یه ت وهك له جیگایه کی تر دا ده فرمو ی: (قل ان صلاتی ونسکی ومحیای ومماتی لله رب العالمین لاشریك له وبذلک امرت وانا اول المسلمین) ۱۶۱-۱۶۲ نیین عه باس ده لی: (وانحر) به واته ی قوربانی كردنه، هه ندیکیش ده لین: مه به ست نه وه یه كه له كاتی نویژدا دهستی راستت له بان دهستی چه پت دابن یی له ژیر گه ردا، نیمامی (ته بهری) و (نیین كه سیر) ده لین: قسه ی نه و كه سه راسته كه وتوو یه تی مه به ست قوربانی كردنه، چونكه پیغه مبه ر ۱۰ نویژی جه ژنی ده كردو، پاشان قوربانیه كه ی خوی سه ر ده بیری و ده یفه رموو: (من صلی صلاتنا، ونسك نسكنا فقد اصاب النسك، ومن نسك قبل الصلاة فلا نسك له) متفق علیه.

ناحه زانی دین وه جاق کوینر:

ان شانك هو الاثر * به راستی هه ر دژو ناهه زه كه ت (عاسی كوری وائیل) كه به تو ی ده گوت، وه جاق کویره دوا برا و بی ناوو نیشانه و له هه موو خیریك بی به شه، نهك تو.

كو تایی ته فسیری سووره تی (كه وسهر).

*** **

۱۰۹- سوورەتی (کافیرون مە)

مەككەییەو (۶) نایەتە

بەناوی خۆای دەهندو دلۆفان

سوورەت (کافیرون) باسی یەكخواپەرستی و یەكلابوونەو یەخەمەلتهكاندن. لەگەش كوفرو (شیرك) یك دەكات، بئى بڕوایان "ئەوێندە نەزان و كەم ئاوەز بوون" لە پەيامبەریان ﷺ داوا كرد كە ئەو سائىك خواكانى ئەمان بپەرستى و، ئەوانیش سائىك خواكەى ئەم! ئینجا بۆ پەتەى ئەوانەو دەمكوتیان ئەم سوورەتە زۆر گرنگە هاتە خوارەو، بە هەموو شیوەیەك لەو بئى هیواو مەیووسى كردن و، لەمپەرو بەر بەستىكى لەنێوان هەردولا دا نا و، پێى گوتن: كە هیچ كاتىك نەئىستا، نە ئایندە بەتەمەى شتى وا مەبن.

بەرانیەت لە شیرك:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم * قل يا ايها الكافرون﴾ ئەى موخەمەد! ﷺ بلى: ئەى ھۆزى كافرو بئىباوەران! دارو بەرد پەرستان! خوا نەناسان! ﴿لا عبد ما تعدون﴾ ئەوێ ئیو دەپەرستن من نایپەرستم، من چى لەدارو بەرد بكم؟ ﴿ولا انتم عابدون ما اعبد﴾ وە ئەوێش من ئەپەرستم ئیو نایپەرستن، چونكە من خوايەكى ھەق و راست ئەپەرستم، ئیوێش دارو بەردو ئەندىشە، دیارە ئەم دوانەش فەرق و جیاوازییان زۆر زۆرە. ﴿ولا انا عابد ما عبدتم﴾ وە منیش پەرەسەندەى ئەو نەم كە ئیو پەرستووتانە و دەپەرستن ﴿ولا انتم عابدون ما اعبد﴾ ئیوێش پەرەسەندەى ئەو زاتە نین كەم نایپەرستم.

بەكو، ناس: لە هیچ كاتىكدا ئیو بەتەمەى ئەو مەبن كە من بت و خواكانتان بپەرستم، ئەگەرچى ئیوێش حەقتانە خواكەى من بپەرستن، چونكە خواكەى من ھەقە و راستە، بەلام خواكانى ئیو ناھەقەو ناراست ﴿لكم دينكم ولى دين﴾ جاكەوابوو دین و نایینى خۆتان بۆ خۆتان و، منیش دین و نایینى خۆم بۆ خۆم. بەلى دەبى ھەمووكات موشرىكان و بئى بڕوایان لەو ئاومەید و بئى هیوا بكرىن كە تەنھا بۆ ساتىكیش بىت، موسلمانان خواكانى ئەوان نایپەرستن، وە دەبى ھەمیشە بەربەستىكى پۆلاىن لەنێوان پەرچەمى (لا إله إلا الله) و، پەرچەمى كوفرو بئىپرواییدا ھەبىت، كە ئیتەر بەھىج شیوەیەك كاروبارى ئوسرەى (لا إله إلا الله) تىكەلى بڕیارو عادت و بارو خووى ئەو نەبىت. ھەندى دەلین: ئەم ئایەتە بەئایەتى (سەیف/ فاقتلوا المشركين كافة) نەسخ بۆتەو، ھەندى دىكەش ئەلین: سوورەتەكە ھەموى نەسخە، تاقمى تر ئەلین: ھىج بەشىكى لى ھەلنەو شەو تەو، لەو ئەچى ئەمەیان راست بىت. خۆای گەرە خۆشى باشتەر دەزانىت. لەگەرەبى و مەزنى ئەم سوورەتەدا ھاتوو كە (ئەبوداود) ئەلى: پیاوى وتى ئەى پىغەمبەرى خوا! ﷺ ئامۆزگارىیەكم بكە، ئەویش فەرمووى: ((اقرأ عند منامك قل يا ايها الكافرون) فإنها براءة من الشرك)). واتە: لەكاتى خەودا سوورەتى: (كافیرون) بخوینە، چونكە بەرانیەت و ئىنكارى و مەلانییە لەگەل ھەموو جۆرە شیركىك. (ئىبن عەباس) یش ئەلى: لەقورئاندا ئەم سوورەتە سەختەر نەبى بۆ شەیتان و شوێنكەوتووكانى، چونكە دووپات كردنەو ھەسپاندنى بناغەى (تەوحید)ە، لەولاشەو (بەرانیەت) و بیزارییە لەھەموو جۆرە شیرك و كوفرىك. پىغەمبەر ﷺ لەدوو پكاتى نوێزى (تەواف)ى مالى خوادا، ئەم سوورەتەو، سوورەتى (قل ھوالله احد)ى دەخویند. موسلىم: ۸۸۸/۲. ھەروەك لەدوو ركاتەكەى پىش نوێزى بەیانیشدا دەخویند. موسلىم: ۵۰۱/۱.

۱۱۰- سوورهتی (نه صر به

مه ده نیه و (۲) نایه ته

به ناوی خوی به خشنده میهره بان

نهم سووره ته باسی نازادکردنی شاری (مه ککه) له بت و بتپهرستی ده کا، که به راستی موسلمانان به و نازادکردنیه سهریان گه یشته لووتکه ی سهریلندی و، همره به وش له دوی نه وه له نیوه دوورگه ی عهره بییدا ئیسلام زور به په له په خشبوو. بؤدواجارش شیرک و بی پروایی، نینوکی کراو بی ده ست و پی که وت، ئینجا خه لکی له هه موو لایه که وه پۆلپۆل موسلمان بوون و په رچه می (لا إله إلا الله) سه د نه وه نده ی تر بهرز بوویه وه (ئین عه باس)

- وهک ئیمامی (موسلیم) هیناویه تی - نه لی: نه مه ته نها سووره تیکه که هه مووی پیکه وه به جارئ هاتی. وه له بهر گه وره یی و مه زنی فزیله تی به چواره کی قورئان دانراوه. هه وهک به ناخر سووره تی قورئانی پیروزی داده نیت. نه سای ۶ ۵۲۵ ریوایه تی ده کات. هه وهک به هیمای کوچی دوا ی پیغه مبه ریشی دانا ﷺ. وه کو ئیمامی بوخاری له فتح الباری: ۶۰۶/۸ هیناویه تی.

له لووتکه ی ده سه لاتدا تاریف و شوکری خوا بکه:

ئاده مزاد هه رکه که می به ره وه سه رکه وتن چوو، به پئی سروشت قابیله چه واشه بی و، خوی لینگوری، جابؤ نه وه شتیوا روونه دا. خوی گه وه ده فه رموی: **بسم الله الرحمن الرحيم** **اذا جاء نصر الله والفتح** هه رکه کومه کی خواهات و، ده رگای سه رکه وتن و زالبوون کرایه وه. واته: مه ککه ت له بت و بتپهرستی نازاد کردو زالبوویت به سه ر دوژمنانی دین و گهل و لاتدا **وريت الناس يدخلون في رحمت الله فاحا** و دیتت خه لکی پۆل پۆل دینه ناو دین و ئایینی خواوه، به تاییه تی عهره به کان، پاش نه وخوگرتن و

سُورَةُ الْكَافُرُونَ

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يٰٓاَکْفُرُوۡکَ ﴿١﴾ لَا اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُوۡنَ ﴿٢﴾ وَلَا اَنْتُمْ عٰبِدُوۡنَ مَا اَعْبُدُ ﴿٣﴾ وَلَا اَنَا عٰبِدُ مَا عٰبَدُوۡنَ اٰۤبَآءَیَّکُمْ وَلَا اَنْتُمْ عٰبِدُوۡنَ مَا عٰبَدُوۡا اٰۤبَآءَیَّکُمْ ۚ کُلٌّ شِرَکٌ فِیۡ دِیۡنِیۡ ۚ اِنِّیۡ اَعۡتَدَ لِلْکٰفِرِیۡنَ عَذۡبًا ۙ ﴿٤﴾

سُورَةُ النَّصْرِ

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اِذَا جَآءَ نَصْرُ اللّٰهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾ وَرَآیْتَ النَّاسَ یَدْخُلُوۡنَ فِیۡ دِیۡنِیۡ ۙ قَوْلًا ۙ ﴿٢﴾ فَمَسَّحَ بِیۡحَمَدٍ ۙ ﴿٣﴾ وَاسْتَغْفَرُوۡا لَهٗ ۙ کَانَ ثَوَابٌ ۙ ﴿٤﴾

سُورَةُ الْمُنَادِیۡ

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اِنۡبِیۡءُ فِیۡ هَٰٓؤُلَآءِ نُوۡتٌ ﴿١﴾ مَا نَعٰی عَنْهُ مَا لَہٗ ۙ وَمَا کَانَ لَہٗ سَیۡغٌ ۙ اَرَادَاتِ لَہٗبٌ ﴿٢﴾ وَمَرَاتُہٗ ۙ حَمَلُہٗ لَحْطٌ ﴿٣﴾ فِیۡ جِیۡدِہَا حَمَلٌ مِّنۡ مَّسَبٍ ﴿٤﴾

ململانییه **فَسَحَّحَمَدٌ رَبُّہٗ** نه وسا تویش زور به دلناییه وه په روه ردگاری خوت به پاک و بیخه وش راگره. واته: له سه ر نهو نازو نیعمه ت و به ره گه وره یه پئی به خشبویت هه میشه سوپاسی بکه **وَاسْتَغْفَرُہٗ** و له به رامبه ر هه ندی حاله ت و بارودوخ. که به سه ر خوٚ و هاوه لاتندا دیت. داوا ی لیبور دنی لیبکه، وه یان نه وهک به هو ی نازاد کردنی شاری مه ککه وه خو بایی بوون سه ر هه لدا. واته: نه گه رچی تو هه رگیز له خو بایی نابیت. چونکه تو په روه رده کراوی ده ستی خوات. به لام با هاوه لانیش ت ده رس له تو وه وهرگرن **اِنَّہٗ کار توانا** به راستی نهو خوا یه زور ته و به وهرگرو چاوپوشیکاره. به لی مروٚ ده بی روی په شیمانی هه ر بؤده رگای خوا به پئی. بویه په یامبه ران پاش هیجره ت و جیهادیکی زور و بی وچان. زیاتر سه ری به ندایه تی یان دانواندو وه داوا ی لیبور دنیان له خوا کردو وه. نه وه ته پیغه مبه ر ﷺ له سوورده و رکوعی نویره کانیدا به رده وام ده یگوت: (سبحانک اللهم ربنا وبحمدک، اللهم اغفر لی). فتح

الباری: ۸: ۶۰۵ سا خوای بهخشنده به بهزهی و میهره بانی خوئی لهئیمهش خوش ببی و کاره چاکه کانمان لیوهرگری و قهلهمی بهخشینیش بهسەر تاوانه کانماندا بیتنی.

کۆتایی سوورتهی (نهصر)

*** **

۱۱۱- سوورتهی (مهسهده)

مهککه بیهو (۵) نایه ته

به ناوی خوای بهخشندهی میهره بان

ئهم سوورته باسی دورژمنایه تی وتیا چوونه که ی (ئه بوله هه ب) سی مامی پیغه مبه ر دهکات، نه وه بو زور به قورسی و سهختی دورژمنایه تی په یامبه ری نه کرد و ماله و مال به دروی دهگه را، تا به لکو کاره کانی ئی تیک بداو، به حیسابی خوئی به دروی بخاته وه، مه به ستیشی له ودا هه رئه وه بو که مه ردوم موسلمان نه بن، جابه و بۆنه وه ئهم سوورته هات تا نه و رووداو په پر به پر بگه رته وه. وه وه ئیمامی (بوخاری) ده ئی: نه و سوورته به ئینی ناگریکی بلیسه داروو هه لگه رساوی شایسته به (ئه بی له هه ب) نه دات، هاوړی له گه ل خیزانه که یشیدا، به شیوه یه که خه جاله ت و ریسوایی لیوه ده رده که وئ. وه هه روه ها له (ئین عه باس) وه ریوایه ت دهکات: کاتی نایه تی: (وانذر عشیرتک الاقرین) هاته خواری، پیغه مبه ر چوو سه ر گردۆلکه ی (سه فا) و به ده نگیک ی به رز فره مووی: ((یا بني فلان، یا بني فلان، یا بني فلان، یا بني یابنی عبدالطلب)) نه گه ر پیتان رابگه یه نم و بلیم له سه ر نه و کتوه وه سواریکی زورتان بۆ دیت، ئایا بروام پی ده که ن و تیان: تا ئیستا درۆمان ئی به یستوویت، نه ویش فره مووی: ((فاني نذیر لکم بین یدی عذاب شدید))، نه بو له هه بیش وتی: یاخوا به خیر نه یت و تیا بجیت هه ر بۆنه مه کۆت کردینه وه؟ پاشان بۆ مجرۆ بوونی نه و ژنه که ی ئهم سوورته هات فتح الباری: ۸: ۶۰۹.

که له ره قی نه بو له هه ب و جه زای خوئی و هاوسه ره که ی:

بسم الله الرحمن * ثبت یدا ابی له ب، یاخوا هه ر دوو دهسته کانی (ابو له ب) به برین چن و تیا بجن، * وتب، خو تیاش چوو * ما اغنی عنه ماله وما کسب، مال و سامانی و، نه وه ی که کردی له دورژمنایه تی کردنی په یامبه ر سوودی پی نه دا * سیصلى نارا ذات له ب، له مه پاش ده چینه ناو ناگریکی بلیسه داره وه ده سوئی * وامراته حمالة الحطب، هاوړی له گه ل هاوسه ره که یشیدا، هه لگری کۆله دار ی فیتنه و، تیکدانی نیوان په یامبه رو مه رد، چونکه نه ویش ماله و مال نه گه راو، نامۆژگاری خه لکی ده کرد که نه چنه سه ر قسه ی موحه ممه د، سه ره رای نه ویش کۆله چیلکه ی دپکاو ی ده هیئاو له سه ر پی په یامبه ردا دایده نا، بۆنه وه ی ئازار بجیژی * فی جیدها حبل من مسد، له گه ردنیا یه تی له دۆزه خدا گوریسیکی چنراو له پووشی خورما (پاش نه وه ی که گه ردنیه ندی زیڕ له گه ردنیا بو)، به ئی نه وانه ی و نه زیه ت و ئازاری موسلمانان ده دن، وه پارو پول به خت ده که ن له پیناوی لاو زکردن و فوتاندنیا ندا، نه و بۆ خو یان په نجه ی سه رته ت و په شیمانی ده گه زن و په شیمان ده بنه وه خه جاله ت و ریسوا و زه لیل ده بن له قیامه تدا، وه هه ر ده بی به دوا ی (ابو له ب) دا بنیژد رین.

کۆتایی تهفسیری سوورتهی (مهسهده).

*** **

۱۱۲- سوورتهی (نیغلاص به

مه‌ککه‌یییه و (۴) نایه‌ته

به‌ناوی خوای به‌خشندی میهره‌بان

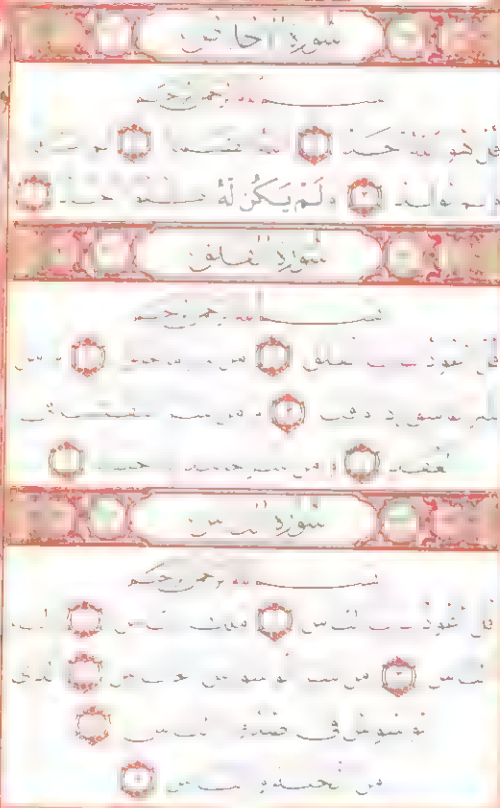
نهم سوورته‌ه باسی ته‌وچیدو هه‌ندی له سیفته پیرۆزه‌کانی خوای کارزان ده‌کات. باسی تاک و ته‌نیایی و جینگه‌ی تاکه‌ی ئومیدو هیوای رازو نیازی گش خه‌لکان ده‌کات. باسی بی نیازی و بی ناتاجیی و بی هاوبه‌شی و بی هاوتایی خوا ده‌کات. رته‌ی نه‌وانه ده‌داته‌وه که ده‌لین خوا له‌سی (نوقنوم) پینکه‌اتووه. ده‌مکوتی نه‌وانه ده‌کات ده‌لین فریشته‌و جیه‌کان من‌دالی خوان! هوی هاتنی نهم سوورته‌ه: وه‌ک (نوبه‌ی کوری که‌عب) ده‌لی:

هاوبه‌شدانه‌ره‌کان به‌پینغه‌مبه‌ریان ﷺ گوت: رشته‌ونه‌سه‌بی خوامان بو باس بکه! جا خوای به‌ده‌سلات له‌وه‌لامدا نهم سوورته‌ی: (قل هو الله احد...) ی‌نارد. (پیشه‌وانه‌حمه‌د، ترمزی، ئین جهریر ریوایه‌تی ده‌کهن). وه له‌فه‌زل و گه‌وره‌یی نهم سوورته‌ه: ئیمامی (بوخاری) له (ئهبو سعید) وه‌ده‌لی: پینغه‌مبه‌ر ﷺ فهرمووی: ((يَعْجَزُ احَدُكُمْ اَنْ يَقْرَأَ ثَلَاثَ الْقُرْآنِ فِي لَيْلَةٍ)). ئایا ئیوه ناتوان له‌ته‌نها شه‌ویکا سییه‌کی قورئان بخوینن؟ هاوه‌لان نه‌وه‌یان لا گران و قورس بوو. بویه نینکاری نه‌وه‌یان کردو و تیان: جا کی ده‌توانی کاری وا بکات؟ پینغه‌مبه‌ریش ﷺ فهرمووی: ((الله الواحد الصمد ثَلَاثُ الْقُرْآنِ)). فتح البری: ۶۷۶/۸. واته: سوورته‌ی (صمه‌د - ئیخلاص) سییه‌کی قورئانه.

ئاوا خوا بناسه!

نه‌وده‌مه‌ه بته‌رسته‌کان داوای نه‌سه‌بی خویان له‌پینغه‌مبه‌ر ﷺ کرد، خوای گه‌وره‌ه بو نه‌وه‌لامه کورت و پوخت وه‌لامی دانه‌وه‌ه فهرمووی: **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ** * **قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ** نه‌ی موحه‌مه‌د! ﷺ بلی: نه‌وه‌

په‌روه‌دگاری که‌من ده‌په‌رستم: تاک و ته‌نیایه‌ه، هاوه‌ل و هاوبه‌شی ئیه **الله الصمد** نه‌وه‌خوایه که ناوی (الله)یه، جینگای هیواو ئومیدو، بی نیازیسه، هیچ که‌سیکیش - بی له‌و - شای لیبوومه‌سته‌ی نه‌وه‌ نییه گیروگرفته‌کان بپینه‌لای بو چاره‌سه‌ر. هر نه‌وزاته گه‌وره‌یشه. که ده‌بی هر بولای نه‌وه‌ بگه‌پینه‌وه **لَمْ يَلِدْ** که‌سی ئی نه‌بووه. هیچ رۆله‌یه‌کی ئیه وه‌ک جوله‌که‌و گاورو بته‌رسته‌کان ده‌لین. چونکه خوا زور بلوند و پاک و بیخه‌وش و دووره‌له‌و جوژه‌ه بپرو بوچوونانه **وَلَمْ يُولَدْ** وه‌که‌سیش نه‌بووه و بی‌داک و بابیه. چونکه هه‌موو شتیکی له‌داک بوو تازه‌و نوویه و. خوا ئیه و سه‌ره‌تایه‌کی هیه. خو خوایش بی سه‌ره‌تاو نه‌زله‌یییه **وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ** وه‌ه‌رگیز هیچ که‌سیک هاوشیوه هاوتای ئیه و. که‌سی ناتوانی به‌ه‌له‌ستی بکات به‌لی زور که‌س له دۆزینه‌وه‌و دیارییکردنی خاوه‌نی نهم بوونه‌وه‌رده‌ه به‌ه‌له‌ه چوو و نه‌گه‌رایه‌وه بو هه‌ق. گومانیش له‌وه‌دا ئیه که ده‌بی

هممو دروستکراویک - کهورهو بچووک، وهکو شم بوونه وهره - خاوه نیکي هه بی، به لام ئایا کییهو صیفه ته کانی چین و، ده بی چون بی؟ به لی. له دوزینه وهی شم راستیه خه لکیک له کوئن و تازه وه لییان تیکچوو و به هه له چوون و، هه یه که یان به شیوو دۆلکاملیان ناوه، به لام نه گهر بیرکی ورد له شیوهو شیوازی دروستبوونی شم بوونه وهره: (عاسمان وزه مین و شیوو دۆل و کیوو چیاو به ریزی و نزمیی وشوو روژو خوړو هه یف وهه ساره کان و باو بوړان و توفان و گهر ده لول و سه رماو گه رماو باران و به فرو ته رزه و ده ریا و زه ریا و هات و چوی گه میه کان به ناویاندا - کیو ناسایی - و نافه راندنی مروءه خو، نه مانه و صد نه وهندهی تریش له م بوونه وهره) زور به ناسانی په نجه ده خریته سه ر راستیه کان و راهی نه وهه حقیقه ته ده کړیت، بویه نیمه ش زور به د لنیاییه وه ملکه چین و سه ری به ندایه تیمان بو دانواند.

هزار رحمت له (حافیزی هه که می / ۱۳۴۲ - ۱۳۷۷هـ). که له باره ی نا قیده و بیرو باوه ری موسلمانانه وه سه بارت به ناسینی زاتی عه لییه ی خوا چهنده جوان ده لیت:

اول واجب علی العبد	معرفة الرحمن بالتوحيد
إذ هو من كل الأوامر اعظم	وهو نوعان أيا من يفهم
إثبات ذات الرب جل وعلا	أسمائه الحسنی صفاته العلی
وأنه الرب الجلیل الأكبر	الخالق الباریء والمصور
باري البرایا منشیء الخلائق	مبدعهم بلا مثال سابق
الأول المبدی بلا ابتداء	والآخر الباقي بلا إنتهاء
الأحد الفرد القدیر الأزل	الصمد البر المهیمن العلی
علو قهر وعلو الشأن	جل عن الأضداد والأعوان.

کو تایی ته فسیری سووره تی (هه مهه د).

*** **

۱۱۲- سووره تی (فه له ق له)

مه که بییه و (۵) نایه ته

به ناوی خوا ی به خشنده ی میهره بان

شم سووره ته به نده راسته کانی خوا فیزی ده کات که: هه موکات خو یان بده نه دهستی خواو په نا هه ره و به رن له ته واوی شهرو خراپه ی خراپه کاران، به تاییه تی له زیانی تاریکه شهو که په رده به سه ر رووناکییه کاند ده کیشتی، له زیانی دروژنان و دوو بووان، له خراپه ی جادو بازان و ساحران، له زیانی نه وانه ی که چاویان هه له مالی مه رده. په نا هه ره خوا یه له گنجه لی گنجه لگیران:

مرو چهنده به تواناو به میز بیت، هیمن هه پیوستی به پالپشتیکی وهک خوا هه یه، که له زیان و زهره ری گشت زیانده ری د لنیای بکاو نو قره به گیانی بدات، بویه ده فرموی: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * قُلْ اعُوذُ بِالرَّبِّ الْفَقِّ﴾ ئه ی موحه مهه! ﷻ بلی: په نا ده به مه بهر په روه ر دگاری سپیایی به ره به یان، نه وخوا یه ی که په رده ی نه بوونی له ت کردو بوونه وهری لی ده ره ینا ﴿مَنْ شَرَّ مَا خُلِقَ﴾ له شهرو خراپه ی هه رچی که دروستی کردو وه، هه رشتی خراپه ی لی بووه شیته وه ﴿وَمَنْ شَرَّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ﴾ وه له شهرو خراپه و زیانی تاریکی شهو، که دادیت و هه موو شتیک

داده پوشی به ژیره وه و ترووسکایی لی دهبری و ده بیته شه و زهنگ ﴿وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُلَمِ﴾ وه له شه پرو خراپه و زیانی نه و که سانه ی جادو و ده کهن و فوو ده کهن به گریکاندا، چاوبه سترکردنی موسلمانان و، قیل و تله که کردن لییان، شیجگار کاریکی دزیوو ناله بارو به دو خراپه. ده بی هموو کات پهنا به خوا بری و، هه ویش بدری تا خه لکی زال نه بن به سه ریاندا، جا بو پتر ناگادار بوون له (سیحر) و جادوو، بگه ریوه بو سوورته ی (به قهره) نایه تی: ۱۰۲ ﴿وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾ وه له شه پرو خراپه و زیانی هر سه سودیک کاتی سه سودیی و نیره یی ده باو، هه می شه ش هر خریکی زیان گه یاندنه به موسلمانان.

به لی پیغه مبه ر ﴿وَالْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ ناسا غیه کی تووش بوو. له وکاته دا فریشته (جوبریل) هات و گوئی: (ده لی ناسا غییت؟) فرمووی: به لی. جوبریلش نهم دوعایه ی به سه را خوینده وه و فرمووی: (بسم الله اَرْقِیْکَ، مِنْ کُلِّ دَاءٍ یُؤْذِیْکَ، وَمِنْ شَرِّ کُلِّ حَاسِدٍ وَعِیْنٍ، اَللّٰهُ یَشْفِیْکَ). موسلیم: ۲۱۸۶.

به لی: مروّقه هه رچه نده ده سه لاتدار بیت ناتوانی هه کون و قوربنیک زیانی پی نه گه یه نیّت له خو ی بگری. بویه ده بی هموو کات پهنا هه په نای خوی بالا ده ست بیت.

کو تایی ته فسیری سوورته ی (فه لق).

(وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ).

*** **

۱۱۴ سوورته ی ناس به

ده که بییه و (۶) نایه ته

به ناوی خوی به خشنده ی میهرمان

سوورته ی (ناس) مروّقه فیری نه وه ده کات که هه مووکات هر به خوی گه وره پهنا بری، له گهل نه وه یشدا هه ندی له صیفاتیشی بو باس ده کا و ده لی: خو (الله) په روه ردگاری هه موو خه لکانه، پاشای ته وای مروّقه کانه، تاکه (هه عبود) و په رستراوی به هه قی به نده کانه.

مروّقه فیردکا که پهنا به خوا بگری له زیانی (ئیبلیس) و مروّقه لادهره کان و شاگردو کانیا، نه وانه ی که هه رده م له چه و اشه کردن و فریودانی ناده مرزادان.

په نا هه رهی خوی به ده ده س جنوکه و مه رده ی به ده قهر:

به لی خوی بالا ده س بری له په سن و صیفات ی پیروزی خوی له م سوورته دا باس ده کا، بو نه وه مروّقه باشتی پشتی پی به ستی و، له خراپه ی ئینس و جنی به دکردار بیپاریزی و لییان نه ترسیّت، بویه ده فرمو ی: ﴿بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ﴾ قُلْ عُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ﴿۱﴾

هَلْکَ ﴿۲﴾ مَلِکَ اِنْسَانٍ ﴿۳﴾ پاشای خه لک ﴿۴﴾ اِهْ لِنَاسٍ ﴿۵﴾ په رستراوی خه لک. نهم سی سیفه ته پیروزه ی خوی به: (ره ب. مه لیک. ئیلاه) له سه ره تای سوورته ی (فاتحه) شه وه هاتوو: (الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ. الرَّحْمٰنُ الرَّحِیْمُ. مَالِکَ یَوْمِ الدِّیْنِ). یان (ملک یوم الدین). هه روه که له سه ره تای سوورته ی (به قهره) شه وه نه فرمو ی: (یا ایها الناس اعبدوا ربکم الذی خلقکم والذین من قبلکم لعلکم تتقون * الذی جعل لکم الارض فراشا والسماء بناء وانزل من السماء ماء فاخرج به من الثمرات رزقا لکم فلا تجعلوا لله اندادا)، جا کاتی که تو قایل بوویت به (پرو بییه) ی خوی گه وره.

ثیتر دهبی هەر ئه‌ویش به (إله) بزانی و بیهرستی. وه‌کوده‌فرموی: (قلیعبدوا رب هذا البيت...) جا (ربوبیه‌ت) و په‌ره‌دگاریه‌تیشی له‌گه‌ڵ سووره‌تی تردا دووپاتکراوه‌توه. وه‌ک ده‌فرموی: (الحمد لله رب العالمین) (۲/۱). (قل غیر الله ابغی ربا وهو رب کل شی) (۱۶/۱۶). (قل من رب السموات والأرض قل الله) (۱۳/۱۶). (رب المشرق والمغرب لا إله إلا هو فاتخذہ وکیلا) (۷۲/۹). (قلیعبدوا رب هذا البيت...). (إنما أمرت أن أعبد رب هذه البلدة) ۲۷/۹۱ (رب العرش الکرم) (۱۱۶/۳۳). جا دواى باسی (ربوبیه‌ت) ی خوا. باسی پاشایه‌تی‌دیته‌ ده‌فرموی: (ملك الناس) تا مرو بزانی که ئه‌وخوایه. هه‌روه‌ک (ره‌ب) به‌ بۆه‌موو جیهانه‌کان. خاوه‌ن و پاشایشیانه. که‌وابوو زاتیکی زۆر گه‌وره‌و به‌ده‌سه‌لاته‌و. شیاوی پشت پێه‌ستنه‌ له‌کاتی خۆشی و ناخۆشییدا. وه‌که‌ ده‌فرموی: (...اعبدوا ربکم الذی خلقکم والذین من قبکم لعلکم تتقون) (۲۱-۲۲). پاشان دهبی ددان ته‌نها به‌ (ئولوویه‌ت) و حاکمیه‌تی ئه‌ویشدا بنری و. هه‌ر فهرمانی ئه‌ویش به‌ریوه‌ بیریت. بۆیه‌ ده‌فرموی: (إله الناس) یان ده‌فرموی: (وما خلقت الجن والإنس إلا ليعبدون) (۵۱/۵۶). یان (قل اللهم مالک الملك...) (۳/۲۳). یان ده‌فرموی: (له الملك وله الحمد) (۱/۶۴). یان (له ملک السموات والأرض...) (۲/۱۰۷). یان (الملك القدوس) (۹۵/۲۳). ئەم هه‌موو ئایه‌تانه‌و ده‌یان ئایه‌تی دی. هه‌ر هه‌موو داوا ده‌که‌ن و به‌مرو ده‌لێن که: دهبی ته‌نها خوا بیهرستری و. هه‌رله‌ویش گوێ رایه‌لیی و به‌ر فهرمانی بکری. دهبی له‌ مانا و مه‌به‌ستی راسته‌قینه‌ی (ره‌ب. مه‌لیک. نیلاه) و تییگه‌ین **من شر الوسواس** له‌شه‌پو خراپه‌و زیانی ده‌غده‌غه‌ دروستکه‌رو وه‌سه‌وه‌سه‌کار **الخناس** که هه‌ر ناوی خوا برا و یادی کرا. ئه‌و خۆی په‌نه‌ان ده‌کات. زانایانی ته‌فسیر ده‌لێن: شه‌یتان ته‌په‌ده‌کویتیته‌ سه‌ر دلی مرو‌وه‌ و ده‌یکا به‌ خانه‌ولانه‌ی خۆی. هه‌تا خوا نه‌کا به‌جینی ناھێلی. پێغه‌مبه‌ریش ده‌فرموی: هه‌موو مرو‌یه‌ک شه‌یتانیکی هاوڕیدی‌هه‌یه‌و. له‌گه‌ڵیا هه‌لده‌سووپری و. هانی ده‌دا بۆ کاری خراپ. ته‌نانه‌تی منیش. به‌لام خوا منی زاکردووه‌ به‌سه‌ر هاوړی شه‌یتانه‌که‌مداو. ناتوانی کاری خراپ پێکات موسلیم. **الذی یوسوس فی صدور الناس** ئه‌وه‌ی وه‌سه‌وه‌سه‌ ده‌خاته‌ ناو سینه‌و دلی مه‌رده‌مه‌وه **من الجنة والناس** له‌جنۆکه‌و له‌ئاده‌میی. (ئه‌وانه‌یان شه‌یتان ره‌فتارن) وه‌ک ده‌فرموی: (وکذلک جعلنا لکل نبی عدوا شیاطین الإنس والجن یوحی بعضهم إلی بعض زخرف القول غرورا). پێشه‌وا (ئه‌حمه‌د) یش ئەم فهرمووده‌یه‌ی هه‌یناوه‌: که ئه‌بووزهر ده‌لی: جا ریک چومه‌ مزگه‌وت. ده‌بینم پێغه‌مبه‌ر له‌وێه. پاشان دانیشتم و. فهرمووی: ((یا ابا ذر هل صلیت؟)) واته‌: ئه‌بازه‌ر! نوێژت کردووه‌؟ وتم: نا. فهرمووی: ((قم فصل)) واته‌: هه‌ر ئیستا هه‌سته‌و نوێژه‌که‌ت بکه‌. منیش نوێژم کردو پاشان فهرمووی: ((تعوذ من شر شیاطین الإنس والجن)) له‌ شه‌پری شه‌یاتینی ئاده‌میی و جینی په‌نا به‌ره‌ به‌رخوا (ئه‌بوزه‌ر) ده‌لی: گوتم: باشه‌! شه‌یاتینی ئاده‌میش هه‌یه‌؟! فهرمووی هه‌یه‌. به‌لی.. ئەم سووره‌ته‌ فیزی ئه‌وه‌مان ده‌کات که هه‌مووکات په‌نا به‌رینه‌ به‌ر خۆای گه‌وره‌ له‌ هه‌موو ئیش و کاره‌کاندا. وه‌خۆمان بپاریزین له‌وانه‌ی ده‌یان‌ه‌وی به‌ قسه‌ی لووس و بی‌ناوه‌روک له‌خسته‌مان به‌رن. به‌تایبه‌ت له‌ ئاده‌میه‌ شه‌یتان و شه‌یتانکاره‌کان. خو بێگومانه‌ که گه‌ڵ کس هه‌یه‌ له‌ دیو (عیفریت) و جنۆکه‌کان. زۆر خراپ‌تره‌و زیانی گه‌وره‌تره‌. شه‌یتانی‌ش به‌ شا‌ره‌گه‌ خوێن‌به‌ره‌کاندا دیت و ده‌چی و. به‌شی خۆیشی ده‌سه‌لاتی دراوه‌تی. بۆیه‌ پێویسته‌ مرو‌وه‌ هه‌میشه‌ وریابی و ناگای له‌خۆی بی و شه‌یتان فریوی نه‌دات. سا خوا یا به‌میه‌ره‌بانی خۆت بمان پارێزه‌ له‌پیلانی جنۆکه‌و مرو‌وه‌ دوو‌پوو و خراپه‌کاره‌کان و زمان لووسه‌کان بمانپاریزه‌. و له‌سه‌ر ئاینه‌که‌ی خۆت دامه‌زراومان بکه‌و هه‌یزو پێزمان بۆ زیاد بکه‌. تاباشتر بتوانین خزمه‌تی ئیسلام و دینه‌که‌ت بکه‌ین. په‌یامبه‌ر

هه‌موو شه‌وی - که ده‌چوو جی‌گای خه‌و بۆ نووستن - سی جارن سوورەتی (قل هو‌الله)، (قل اعوذ برب الفلق)، (قل اعوذ برب الناس) سی ده‌خویندو، قووی به‌هه‌ردوو دەستیا ده‌کردو به‌هه‌موو ئەندامه‌کانی لاشه‌یدا ده‌یه‌ینا، به‌تایبەت دەم و چاوو سه‌رو هه‌ر جی‌گایه‌کی دی که دەستی پێیده‌گه‌یشت.

له‌کۆتاییدا: زۆر زۆر سوپاس بۆ خوای میهره‌بان که به‌نووسینی ئەم (تەفسیره) کورتیه‌ به‌ قورئانه پیرۆزه‌که‌ی ریزی لێنام، ئەم نووسینه‌ش له‌سه‌ر داخوای گه‌ئێ له‌جوان و لاوه‌کانمان، ئەگینه‌ قورئانی پیرۆز به‌یه‌ک به‌رگ و ده‌به‌رگیش نرخ و به‌های ده‌رناکه‌وی، هیمن ئەمه‌ش - به‌م شیوه‌ که‌م و کورتیه‌ - پاش ئازارو بیزاریه‌کی زۆرو، له‌ سه‌له‌کانی نه‌وه‌ده‌وه، ئەو فیکرو بیرم که‌وته‌ می‌شکه‌وه‌و، ماخۆلانم بوو و ده‌موت خواجه! چۆن بتوانم پرۆسه‌یه‌کی ناوای به‌نرخ، به‌ته‌نیا له‌کوردستانیه‌کی پر له‌ناژاوه‌و بی ئوقره‌و، پر له‌سیاسه‌تی هه‌مه‌ جوړه‌ ته‌واو بکه‌م، هه‌ر ئەمه‌شبوو که‌ گه‌ئێ جار ئەمیش به‌ر شالۆوی رک و کینه‌ ده‌که‌وت و تۆله‌ ده‌درا، ته‌نانه‌تی پاش ئەوه‌ که‌ خرایه (کۆمپیوتەر) سه‌وه‌و تایپکرا، که‌وته‌ دەستی گروپی‌ک، به‌هه‌زار قوربان و سه‌ده‌ده‌قه‌ت بم، ئەوجا به‌که‌م و کورتیه‌ی و ناته‌واوی ده‌ستمان که‌وته‌وه‌! بۆیه‌ ناچاربووم هه‌میسان زۆربه‌ی دابریژمه‌وه‌و، بگه‌ڕێمه‌وه‌ سه‌ره‌تاکه‌یه‌ی و، له‌ئه‌نجامدا ئەوه‌نده‌ش دواکه‌وت خه‌ریکه‌ بلێم له‌کاتی خۆیدا فریا نه‌که‌وت! داوای لێبوردنیش ده‌که‌م له‌هه‌ر که‌م و کورتیه‌ی و ناته‌واویه‌ک، وه‌ هه‌رکه‌سی‌کیش هه‌رشتیه‌کی به‌رچاوکه‌وت، به‌دۆستانه‌ و به‌دۆستانه‌ به‌سه‌ری بگه‌ڕێته‌وه‌، ئیمه‌ش - له‌گه‌ڵ سوپاسدا - گوێ بیستی ده‌بین و جوهره‌و هه‌وله‌که‌شی ده‌نرخین.

تێبینی: له‌په‌مه‌زانی سالی (۱۴۱۲) ی کۆچیه‌ی، به‌رامبه‌ر به‌ سالی (۱۹۹۲) زایینی ده‌ستم کرد به‌نووسینی ئەم کورته‌ تەفسیره‌، وه‌ له‌ (۴) ی مانگی سه‌فه‌ری سالی (۱۴۱۸) ی کۆچیه‌ی، به‌رامبه‌ر به‌ (۹/۶/۱۹۹۷) زایینی له‌هه‌له‌بجیه‌ شه‌هید له‌ (راگه‌یاندن) ی بزوتنه‌وه‌ی ئیسلامیه‌ی له‌کوردستان/ عێراق، لێبوومه‌وه‌. به‌لام به‌هۆی پیاچوونه‌وه‌و زیادکردن و گۆرانکاری له‌ تەفسیره‌که‌دا تا کۆتایی سالی (۱۴۲۶) کۆچیه‌ی به‌رامبه‌ر به‌ (۲۰۰۵) ی زایینی هه‌روا مایه‌وه‌و پاشان ناماده‌ی چاپکردن کرا. داواکارم له‌ خوای به‌به‌زه‌یه‌ی و میهره‌بان لێمان وه‌رگرێ و، قه‌له‌می به‌خشین بێنیت به‌ سه‌ر هه‌له‌کانماندا؟

والحمد لله أولا وآخرا

التفاسير والمصادر العربية:

- ١- تفسير القرآن العظيم - للإمام المحدث ابن كثير - دار المنار - دمشق - الطبعة الأولى ١٤١٩ - ١٩٩٩ .
- ٢- في ظلال القرآن - سيد قطب - دار الشروق - بيروت - لبنان - الطبعة الرابعة والعشرون .
- ٣- تفسير القرطبي - للإمام محمد بن أحمد الأنصاري القرطبي - دار الفكر ١٤١٤ - ١٩٩٣ .
- ٤- أضواء البيان - للإمام الشنقيطي .
- ٥- تفسير الطبري - للإمام المفسرين ابن جرير الطبري .
- ٦- تفسير روح المعاني - للشيخ محمود شكرى الألوسى .
- ٧- تفسير المنار - محمد رشيد رضا - دار المعرفة - بيروت - لبنان - الطبعة الثانية .
- ٨- الأساس فى التفسير - سعيد حوى - دار السلام - مصر - الطبعة الثالثة ١٤١٢ - ١٩٩١ .
- ٩- تفسير الكشاف - محمد جواد مغنبة - دار العلم للملايين - بيروت - لبنان - الطبعة الثانية ١٩٧٨ .
- ١٠- تفسير الكبير - للإمام الفخر الرازى - الطبعة الإيرانية - الطبعة الثالثة .
- ١١- تفسير الكشاف - للإمام الزمخشري - دار المعرفة - بيروت - لبنان .
- ١٢- تفسير البيضاوى -
- ١٣- تفسير المراغى -
- ١٤- تفسير مجمع البيان -
- ١٥- صفوة التفاسير - محمد على الصابوني - دار النميز - دمشق - الطبعة الأولى ١٤١٤ - ١٩٩٤ .
- ١٦- تفسير المقتطف - للدكتور مصطفى خرم دل - دار إحسان - طهران - الطبعة الأولى ١٤١٨ - ١٩٩٨ .
- ١٧- المصباح المنير فى تهذيب تفسير ابن كثير - جماعة من العلماء بإشراف الشيخ المباركفوري - دار السلام - الرياض - الطبعة الثانية ١٤٢١ - ٢٠٠٠
- ١٨- تفسير الكريم الرحمن فى تفسير كلام المنان - عبدالرحمن بن ناصر السعدى - مؤسسة الرسالة - بيروت - لبنان - الطبعة الأولى ١٤٢٠ - ٢٠٠٠

التفاسير الكردية - تهفسيره كوردیهه كان:

- ١- تهفسیری قورنانی پیروژ - ماموستا مه لا عوسمان عهبدولهزیز.
- ٢- تهفسیری نامی - ماموستا مه لا عهبدولکهدریمی موددریس.
- ٣- تهفسیری خال - شیخ محمدی خال.
- ٤- تهفسیری ودرگیراوی کوردی - ماموستا ههزاری موکریانى .

- ١- فتح الباری - شرح صحيح البخاری - للإمام ابن حجر العسقلانی - دار السلام - الرياض - الطبعة الثالثة ١٤٢١ - ٢٠٠٠ .
- ٢- صحيح مسلم - بشرح الإمام النووي - دار الأحياء التراث العربی - بيروت - لبنان ١٤٠٨ - ١٩٨٨ .
- ٣- مجموعة الفتاوى - للشيخ الإسلام ابن تيمية - دار الوفاء - السعودية . الطبعة الثانية ١٤١٩ - ١٩٩٩ .
- ٤- شرح أصول اعتقاد اهل السنة و الجماعة - للإمام اللالكاني - دار طيبة - السعودية - الطبعة الخامسة ١٤١٨ هـ - ١٩٩٨ .
- ٥- معارج القبول بشرح سلم الوصول - للشيخ حافظ الحكمي - دار ابن قيم - السعودية - الطبعة الثالثة ١٤١٥ - ١٩٩٥ .
- ٦- نواقض الإيمان الاعتقادية - د. محمد بن العبدالله بن علي الوهيبي - دار المسلم - الرياض - الطبعة الأولى ١٤١٦ - ١٩٩٦ .
- ٧- نواقض الإيمان القولية والعملية - د. عبدالعزيز بن محمد بن علي العبدالله الطيف - دار الوطن - الرياض - الطبعة الثانية ١٤١٥ - ١٩٩٥ .
- ٨- أعلام السنة المنشورة لاعتقاد الطائفة الناجية المنصورة - للشيخ حافظ الحكمي - دار الكتب العلمية - بيروت - لبنان - الطبعة الأولى ١٤٢٤ - ٢٠٠٣ .
- ٩- صبا العذاب على من سب الأصحاب - للشيخ محمود شكرى الألوسى - دار أضواء السلف - الرياض - الطبعة الأولى ١٤١٧ - ١٩٩٧ .
- ١٠- زاد المعاد فى هدى خير العباد - للإمام ابن القيم الجوزية - دار الفكر - بيروت - لبنان - ١٤١٥ - ١٩٩٥ .
- ١١- إعراب القرآن الكريم و بيانه - معى الدين الدرويش - دار ابن كثير - دمشق - بيروت - الطبعة الرابعة ١٤١٥ - ١٩٩٤ .
- ١٢- الصحيح المسند من أسباب النزول - الشيخ مقبل بن هادى الوادعى - دار ابن حزم - بيروت - لبنان - الطبعة الثانية ١٤١٥ - ١٩٩٤ .
- ١٣- أسباب النزول - للنيسابورى - عالم الكتب - بيروت .

السورة	رقبها	المسجدة	البيان	السورة	آياتها	الصفحة	البيان
الفاتحة	١	١	مكية	الروم	٣٠	٨٠٩	مكية
البقرة	٢	٤	مدنية	لقمان	٣١	٨١٠	مكية
آل عمران	٣	١١٥	مدنية	السجدة	٣٢	٨١٧	مكية
النساء	٤	١٧٢	مدنية	الأحزاب	٣٣	٨٢٢	مدنية
مائدة	٥	٢٣٧	مدنية	سبا	٣٤	٨٤٤	مكية
الأنعام	٦	٢٨٥	مكية	فاطر	٣٥	٨٥٤	مكية
الأعراف	٧	٣٢٧	مكية	يس	٣٦	٨٦٤	مكية
الأنفال	٨	٣٧٢	مدنية	الصفافات	٣٧	٨٧٥	مكية
التوبة	٩	٣٩٠	مدنية	ص	٣٨	٨٨٦	مكية
يونس	١٠	٤٢٥	مكية	الزمر	٣٩	٨٩٧	مكية
هود	١١	٤٤٨	مكية	غافر	٤٠	٩١٢	مكية
يوسف	١٢	٤٧٢	مكية	فصلت	٤١	٩٢٦	مكية
الرعد	١٣	٤٩٩	مدنية	الشورى	٤٢	٩٣٦	مكية
إبراهيم	١٤	٥١١	مكية	الزخرف	٤٣	٩٤٧	مكية
الحجر	١٥	٥٢٣	مكية	الدخان	٤٤	٩٥٧	مكية
النحل	١٦	٥٣٦	مكية	الجاثية	٤٥	٩٦٣	مكية
الإسراء	١٧	٥٦١	مكية	الأحقاف	٤٦	٩٦٩	مكية
الكهف	١٨	٥٨٨	مكية	محمد	٤٧	٩٧٨	مدنية
مريم	١٩	٦١٣	مكية	فتح	٤٨	٩٨٦	مدنية
طه	٢٠	٦٢٨	مكية	الحجرات	٤٩	٩٩٧	مدنية
الأنبياء	٢١	٦٤٥	مكية	ق	٥٠	١٠٠٣	مكية
الحج	٢٢	٦٦٤	مدنية	الذاريات	٥١	١٠٠٩	مكية
المؤمنون	٢٣	٦٨٤	مكية	الطور	٥٢	١٠١٥	مكية
النور	٢٤	٧٠٠	مدنية	النجم	٥٣	١٠١٩	مكية
الفرقان	٢٥	٧٢٠	مكية	القمر	٥٤	١٠٢٥	مكية
الشعراء	٢٦	٧٣٣	مكية	الرحمن	٥٥	١٠٣١	مدنية
النمل	٢٧	٧٥٢	مكية	الواقعة	٥٦	١٠٣٨	مكية
القصص	٢٨	٧٧٠	مكية	الحديد	٥٧	١٠٤٤	مدنية
العنكبوت	٢٩	٧٨٨	مكية	المجادلة	٥٨	١٠٥٣	مدنية

السورة	رقبها	الصفحة	البيان	السورة	رقبها	الصفحة	البيان
الحشر	٥٩	١٠٦٠	مدنية	الأعلى	٨٧	١١٦٨	مكية
المتحنة	٦٠	١٠٦٧	مدنية	الفاشية	٨٨	١١٧٠	مكية
الصف	٦١	١٠٧٢	مدنية	الفجر	٨٩	١١٧٢	مكية
الجمعة	٦٢	١٠٧٥	مدنية	البلد	٩٠	١١٧٤	مكية
المنافقون	٦٣	١٠٧٨	مدنية	الشمس	٩١	١١٧٧	مكية
التغابن	٦٤	١٠٨١	مدنية	الليل	٩٢	١١٧٩	مكية
الطلاق	٦٥	١٠٨٤	مدنية	الضحى	٩٣	١١٨١	مكية
التحریم	٦٦	١٠٨٩	مدنية	الشرح	٩٤	١١٨٣	مكية
الملك	٦٧	١٠٩٤	مكية	التين	٩٥	١١٨٤	مكية
القلم	٦٨	١١٠٠	مكية	العلق	٩٦	١١٨٦	مكية
الحاقة	٦٩	١١٠٦	مكية	القدر	٩٧	١١٨٧	مكية
المعارج	٧٠	١١١٠	مكية	البينة	٩٨	١١٨٩	مدنية
نوح	٧١	١١١٤	مكية	الزلزلة	٩٩	١١٩٠	مدنية
الجن	٧٢	١١١٨	مكية	العاديات	١٠٠	١١٩٢	مكية
المزمل	٧٣	١١٢٤	مكية	القارعة	١٠١	١١٩٢	مكية
المدثر	٧٤	١١٢٨	مكية	التكاثر	١٠٢	١١٩٤	مكية
القيامة	٧٥	١١٣٢	مكية	العصر	١٠٣	١١٩٥	مكية
الإنسان	٧٦	١١٣٧	مدنية	الهمزة	١٠٤	١١٩٦	مكية
المرسلات	٧٧	١١٤١	مكية	الفيل	١٠٥	١١٩٧	مكية
النبا	٧٨	١١٤٤	مكية	قريش	١٠٦	١١٩٨	مكية
النازعات	٧٩	١١٤٨	مكية	الماعون	١٠٧	١١٩٨	مكية
عبس	٨٠	١١٥٢	مكية	الكوثر	١٠٨	١١٩٩	مكية
التكوير	٨١	١١٥٥	مكية	الكافرون	١٠٩	١٢٠١	مكية
الإنفطار	٨٢	١١٥٨	مكية	النصر	١١٠	١٢٠٢	مدنية
المطففين	٨٣	١١٥٩	مكية	المسد	١١١	١٢٠٣	مكية
الانشقاق	٨٤	١١٦٢	مكية	الإخلاص	١١٢	١٢٠٤	مكية
البروج	٨٥	١١٦٥	مكية	الفلق	١١٣	١٢٠٥	مكية
الطارق	٨٦	١١٦٧	مكية	الناس	١١٤	١٢٠٦	مكية